

[inhoud](#)

MAP

Zuivelbonden

Noord-Holland

Snelkeuze		Oude Bond / 1910 / 1915 / 1920 / 1925 / 1930 / 1935 / 1940 / xxxx /	
		Nieuwe-bond / 1920 / 1925 / 1930 / 1935 / BIJLAGEN / xxxx /	
Datum	Bron:	Opmerking	getest
		1e Bond opgericht, 20 Januari 1887 *	
1887-01-19		Eerst gevonden <i>knipsels</i> 'voorganger' Bond van kaasfabrieken	
		Knipsels	
1903-01-18	SC	Deel verg. Ver. tot bevordering en verbetering van de Zuivelbereiding in N.-H.	25-02
1903-10-01	SC	Bond N.-H.: Wenselijkheid van merktekens vetgehalte op kaas – onbeantwoord	01-12
1904-12-25		Agenda ver. tot bevordering en verbetering van de Zuivelbereiding in N.- H.	08-02
1905-01-08		Verg. Ver. tot bevordering en verbetering van de Zuivelbereiding in N.- H.	06-02
1905-03-19	SCO	Verg. Ver. tot bevordering en verbetering van de Zuivelbereiding in N.- H.	21-01
1905-05-11	SC	Verg. der Ver. tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding in N-H.	15-02
1906-02-01		Verg. Ver. tot bevordering en verbetering der Zuivelbereiding in Noord-Holland: Nieuwe opzet en naam Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland.	
1906-11-04		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	21-01
1907-03-07	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	07-02
1907-11-21	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	07-02
1908-03-15	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	07-02
1908-04-24	SC	Bond van Zuivelfabrieken oproep voor deelname Kaascontrôlestation	08-02
1908-10-08		Verslag gezamenlijke Verg. Kaascontrolestation en N.-H. Zuivelbond.	23-02
1908-10-18	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	08-02
1909-03-11	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	09-02
1909-11-11	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	09-02
1910			
1910-03-31	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	09-02
1910-12-01	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland. – Lezing dr. Scheij	03-02
1911-04-13	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	09-02
1911-11-21	SC	Verslag Verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	03-02
1912-04-18		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	10-02
1912-12-07	SC	Open Brief: Dr. Scheij Bezwaar tegen aansluiting N.-H. Zuivelbond bij de FNZ.	10-02
1912-12-10	SC	Ingezonden. Reactie op <i>brief</i> Dr. Scheij – voorstander lid worden van FNZ.	10-02
1912-12-19	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	10-01
1913-04-17		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	24-01
1913-11-08	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland. – plan voor Coöp. Bond	21-01
1914-03-24	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	11-02
1914-11-26		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	21-01
1915			
1915-02-04		Extra verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland – Wei-pasteurisie	11-02

1915-04-13		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken. N.-Holland. – kaaskwestie	11-02
1915-11-06		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	11-02
1916-04-15	SC	Verslag Verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	11-02
1916-09-09		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	11-02
1916-12-05		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	11-02
1917-04-24	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	12-02
1917-08-04	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland. – buitengewone verg.	12-02
1917-12-18		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	23-02
1918-02-12	SC	Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H. – tegen nw. FNZ <i>baas</i>	12-02
1918-12-05		Verslag Verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	13-02
1919-03-25		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	13-02
1919-05-24		Oprichtings-verg (2e) Kaascontrolest. opgericht – in werking 1 sept. 1919	13-02
1919-09-16		Verslag vergadering: Bond v. Zuivelfabrieken N-Holland – interne problemen	05-02
1919-10-25		Oprichtings-verg. Botercontrolestation opgericht – in werking 1 jan. 1920	13-02
1919-11-29		Verslag verg. Bond v. Zuivelfabrieken N-H. – vervolg problemen	05-02
1919-12-16		Verslag Verg. Bond v. Zuivelfabrieken Noord-Holland – naar Coöp. Bond.	22-01
1920			
1920-01-14		Oprichting Nw. Bond – zie afzonderlijke verslagen – bij nw. Bond.	xxxxx
1920-12-01		Verslag verg. (oude) Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-02
1921-02-05		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland. – over kaascontrole	22-01
1921-11-29	SC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	22-01
1922-04-08	SC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken. N.-Holland.	15-02
1922-11-02		Verslag kaaskeuring te Hoorn van de Coöp. Zuivelbond N.-H.	02-03
1922-11-25		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland. – Lezing dr. Scheij	23-01
1923-04-21		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	15-02
1923-11-29		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	05-02
1924-02-19		Onderzoek Bond v. Coöp. Zuivelfabr. „De arbeidswet en de zuivelfabrieken.”	02-03
1924-05-10		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-02
1924-11-11		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-02
1925			
1925-05-23		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	21-02
1925-12-25		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	25-01
1926-05-15		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	16-02
1926-12-14		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland	16-02
1927-05-28		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	16-02
1927-12-24		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	17-02
1928-05-19		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	17-02
1928-12-12		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	17-02
1929-05-29		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	14-02
1929-11-28		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	17-02
1930			

1930-05-24		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	18-02
1930-12-04		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	19-02
1931-05-16	SC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland	25-02
1931-12-10	SC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	25-02
1932-05-13	AC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	05-03
1932-12-15	AC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	05-03
1933-05-06	SC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	05-03
1933-12-21	SC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	05-03
1934-05-26		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-03
1934-12-06		Verslag verg. Bond v. Coöp. zuivelfabrieken N.-Holland.	29-01
1935			
1935-05-24	AC	Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	05-03
1935-12-19		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-03
1936-05-23		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-03
1936-12-17		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-03
1937-05-22		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	06-03
1937-12-16		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland. – <i>protesterende pers</i>	06-03
1938-05-07		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuiverfabrieken N.-Holland.	02-02
1938-07-19		Gegevens uit Jaarverslag Coöp. Bond 1937	02-02
1938-12-14	SC	Verslag Verg. Coöp. Bond – Afscheid voorz. H. K. Koster en secr. B. Nobel	02-02
1938-12-17		Afscheidsrede Secretaris G. Nobel bij zijn vertrek bij de B. v. C. Z. -NH.	16-01
1939-05-19		Verg „Bond van op coöp. grondslag werkende zuivelfabrieken in N.-Holland”	04-03
1939-12-19		Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.	05-03
1940			
1940-01-25	SC	Kaasproducenten in noodtoestand: Bond stuurt Telegram naar minister	04-03
1940-02-26	SC	De Heer G. Nobel opnieuw voorzitter Kaascontrôlestation – nu VVZM	06-03
1940-02-27	SC	Gesprek met de heer G. Nobel, nw. Voorzitter Kaascontrolestation	06-03
1940-04-03	SC	Nieuwe aanval op – oud-secretaris – den heer G. Nobel	06-03
1940-05-10	Div.	WO-II enige Knipsels en korte berichten kort na 10 Mei 1940	
1940-05-29	SC	<i>Snel resultaat</i> maken plan ‘efficiënt melkvervoer’ en (her)verdeling verkoop	04-03
1940-07-15	HC	Zelf karnen per 1 juli niet meer toegestaan – Alleen bij hoge uitzondering.	07-03
1940-11-27	SC	Ir. G. Kranen: Onze zuivelpositie, boter voorlopig niet of nauwelijks te krijgen	04-03
1940-12-23	SC	Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland	07-03
1941-01-16	HC	Ir. G. Kranen: Melkproducerend Noord-Holland in <i>crisistijd</i> (oorlogstijd)	04-03
1941-05-24	SC	Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland	09-03
1941-05-31	SC	Over voordeel rayonindeling van de Noord-hollandsche melkleveranciers	09-03
1941-08-20	HC	Eén melkprijs in N.-Holland overeenstemming tussen Coöp. Bond en VVZM	08-03
1941-12-20	DHNC	Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland	05-03
1941-12-29	DHNC	Aanvulling op verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland – 40+	
1942-05-23	DvNH	Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland	04-03
1942-12-21	DvNH	Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland	04-03

1943-05-29	DNH	Verslag verg. Bond van op coöp. grondslag werkende zuivelfabrieken.	04-03
1943-11-20	DNH	Verslag verg. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in N.-H.	04-03
xxxx		Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland	
1920-01-15		Oprichtingsvergadering en reden van oprichting – Lezing kaashandelaar	
1920-01-24	SC	Ingezonden Stukken: Dr. L. T. C. Scheij: <i>De Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken.</i>	
1920-01-31	SC	Verslag verg. Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken.	04-02
1920-08-07	SC	Ingezonden: Dr Scheij: Hoe in N.-Holland de kaascontrole bestreden wordt	
1920-08-28	SC	Ingezonden: Beemster boeren die het opnemen voor Dr. Scheij	
1920-09-01	SC	Ingezonden: Secretaris <i>Nw. Bond</i> ‘Tegen kaascontrole.’	
1921-12-10		Verslag verg. Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken.	21-02
1922-12-16		Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H. Ook 1922-05-06	22-02
1923-12-15		Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	22-02
1924-05-03		Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	22-02
1924-12		Nog niet gevonden / Nieuwe bond / bond fabrieken / Hartigh	
1925			
1925-05-12		Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	22-02
1925-12		Nog niet gevonden / Nieuwe bond / bond fabrieken / Hartigh	
1926-05		Nog niet gevonden / Nieuwe bond / bond fabrieken / Hartigh	
1926-12		Nog niet gevonden / Nieuwe bond / bond fabrieken / Hartigh	
1927-05		Nog niet gevonden / Nieuwe bond / bond fabrieken / Hartigh	
1927-11-19		Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	
1928-05		Nog niet gevonden / Nieuwe bond / bond fabrieken / Hartigh	
1928-12		Nog niet gevonden / Nieuwe bond / bond fabrieken / Hartigh	
1929-06-04	HC	Praatje dr. Scheij ‘ <i>Voordeel zoetfabriek tov. de dagfabrieken</i> ’.	22-02
1929-12-07		Knipsel kort verslag verg. Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken in N.-H.	
1930			
1930-06-05	SC	Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	
1930-12-13	AC	Verslag verg. Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken in N.-H.	20-02
1931-05-19	SC	Voorzitter Jac. Met overleden	18-02
1931-05-30	AC	Verslag Verg Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	22-02
1931-12-21	AC	Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland.	20-02
1932-05-21	AC	Verslag Verg Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.	20-02
1932-11-26	AC	Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	20-02
1933-05-20	AC	Verslag Verg Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.	20-02
1933-12-02	AC	Verslag verg. Nw bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland	20-02
1934-05-26	AC	2e deel Verslag verg Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	22-02
1934-12-14		Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.	20-02
1935			
1935-06-01	AC	Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland.	19-02
1935-11-30	AC	Verslag Verg. Nw. Bond v. Kaasfabrieken N.-Holland.	19-02

1936-05-16	AC	Verslag Verg Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland	19-02
1936-12-04	SC	Verslag verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland	20-02
1937-05-28	AC	Verslag verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.	20-02
1937-12-04	AC	Verslag verg. Nieuwe bond van zuivelfabrieken N.-Holland	20-02
1938-05-28	AC	Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland	20-02
1938-12-09	AC	Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland	20-02
1939		Nog niets gevonden, uitvoerig gezocht !!!	
BIJLAGEN			
bijlage-1		Gegevens Zuiveljaarboeken (oude) Bond	
bijlage-2		Gegevens Zuiveljaarboeken Nieuwe Bond	
bijlage-3		Ongeluk in Gierkelder goed afgelopen.- G. Nobel redde vier mensen	02-02
Bijlage-4		Derde druk , Brochure <i>Berekend vetgehalte</i> van J. Best Nz.	
Bijlage-5		Pasteurisatie van kaasmelk – Onderzoeksresultaten Friesche Zuivelbond	
Bijlage-6		Deel. uit boek Geluk – <i>Zuivelcoöp. in Nederland</i> : Zuivelbonden N.-H	

* Volledige naam was: „*Vereeniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding*” in Noord-Holland

Ook veel te vinden over N.-hollandse zuivelindustrie in:

MAP Kaascontrolestation NH

MAP Kaaskwesties

1887-01-19

Eerst gevonden naam Vereniging ter Bevordering der Kaasbereiding in Noord-Holland

Later ?? veranderd in Vereniging tot bevordering en verbetering van de zuivelbereiding in Noorholland

Opgericht in 1887 door 15 kaasfabrieken (Gedenboek Fabrieken, Bond , Mensen – 1956 blz. 50)

HELDESCHE EN NIEUWEDIEPER COURANT, 19/01/1887; P. 1/4

— Jl. Donderdag had te Schagen de tweede algemeene vergadering plaats der Vereeniging tot bevordering en verbetering der Kaasbereiding, onder leiding van den voorloopigen voorzitter, den heer D. Van der Stok, van Nieuwe-Niedorp, waarin ter tafel werd gebracht een ontwerp-huishoudelijk reglement, dat in zijn geheel werd aangenomen.

Tot bestuursleden werden daarop gekozen: de heeren D. Van der Stok, voorzitter; J. J. Bakker, van Wieringerwaard, bestuurslid, en C. Groot Hz., van Nieuwe-Niedorp, secretaris-penningmeester.

Aan deze Vereeniging hebben zich 13 kaasfabrieken aangesloten; de jaarlijksche contributie bedraagt f 5.—; begunstigers betalen f 3.—. De Vereeniging wil trachten, haar doel te bereiken door:

1. samenspreking en samenwerking van leden en begunstigers.
2. het voor elk der leden en begunstigers open en toegankelijk stellen van al hunne inrichtingen en werkplaatsen, waar kaas wordt bereid.
3. het uit eigen beweging aan de leden en begunstigers verstrekken van: a. alle inlichtingen omtrent inrichting, vorm en gebruik van gebouwen en werktuigen; b. alle mededeelingen omtrent de wijze en behandeling van, als gebezigde middelen bij de bereiding van hun product; c. de uitkomsten, daardoor verkregen; d. de directe mededeeling, aan alle leden en begunstigers, van elke vinding, die strekken kan, de gebreken der kaas te verminderen, of hare waarde te verhoogen.
4. het doen van onderzoek en beproevingen; a. van benoodigde middelen, zooals: stremsel, kleursel, zout, salpeter, enz.; b. naar de gebreken in de kaas voorkomende en de wijze waarop die gebreken kunnen worden bestreden.
5. het doen houden van voordrachten door wetenschappelijke mannen, over onderwerpen, op de kaasbereiding betrekking hebbende.
6. het beramen van middelen, waardoor de marktwaarde van het product kan worden verhoogd, daaronder begrepen het opsporen van verkoopsgelegenheden in binnen- of buitenland.
7. Alle geoorloofde middelen, die kunnen strekken tot voordeel der kaasmakers.

Heldersche en Nieuwedieper Courant, 15/08/1888; p. 1/4

— De Vereeniging tot bevordering en verbetering der kaasbereiding besloot in hare jongste algemeene vergadering te Schagen, zich met een adres tot het Ministerie van Waterstaat enz. te wenden, ten einde vrijdom of verlaging van de belasting op het zout, hetwelk noodig is voor de bereiding van boter en kaas, te verkrijgen. Zij meent dat eene verlaging van dezen accijns zoowel ten goede van landbouw en veeteelt als ten voordeele der verbruikers harer producten zal strekken.

— *Draagloonen voor kaas.*

Door B. en W. van **Alkmaar** is aan den Raad dier gemeente in overweging gegeven, op het adres van het bestuur der „Vereeniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding in Noord-Holland“, strekkende tot vermindering der draagloonen voor kaas van 20 cents tot 10 of 12 cents per 100 kg., afwijzend te beschikken.

In hun advies verklaren B. en W., dat het loon voor het verwerken der op de kaasmarkt aangevoerd wordende kaas, sedert 30 Maart 1773 zeven centen per 50 Kg. bedroeg, en dat het bedoelde loon met ingang van 1 Januari 1877, op verzoek der landlieden, werd gebracht op 10 centen per 50 Kg.

Eene verlaging van dit cijfer tot een lager dan reeds in 1773 werd gegeven, komt hun ongewenscht voor.

1900

SCHAGER COURANT, 02/09/1900; P. 2/4

— In Holl. Noorderkwartier bestaat een **Bond van Kaasfabrieken**, waarvan de heer J. Koomen te Winkel Voorz. is. Deze Bond besloot, het beste monster kaas op de Tentoonstelling te Parijs te exposeeren. Het gevolg was, dat de heer J. Koomen te Winkel, als Voorz. van den Bond, te Parijs eene bekroning voor Edammer kaas ten deel viel. Het officiële bericht was dus in zooverre onjuist, dat eigenlijk niet de heer Koomen, maar de Bond van Kaasfabrieken eene onderscheiding kreeg.

SCHAGER COURANT, 27/09/1900; P. 1/4

— **Wieringerwaard.**
De Kaasfabriek „De Volharding” alhier is door den Bond van Kaasfabrieken in Noordholland aangewezen, met haar zuivelproduct den Bond op de Parijsche tentoonstelling te vertegenwoordigen.

2002

SCHAGER COURANT, 14/09/1902; P. 1/8

— Buitengewone algemeene vergadering der Vereeniging tot Ontwikkeling van den Landbouw in Hollands Noorderkwartier, op Vrijdag, 26 September 1902, des namiddags één ure, in het hôtel „de Toelast” te ALKMAA

Punten van beschrijving: 1. Mededeelingen. 2. Ingekomen stukken. 3. Voorstel van het Bestuur om adhaesie te schenken aan een adres der Vereeniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding in Noordholland, aan Hare Majesteit de Koningin, inzake wik- en weegloonen. 4. Bespreking van verdere werkzaamheden.

1903

Schager Courant, 1903-01-18; P. 6/10

Deel verslag verg. *Vereeniging tot bevordering en verbetering der Zuivelbereiding*

(Bond van Kaasfabrieken)

SCHAGEN: Woensdag 14 Januari 1908, des voormiddags te 9½ ure, in het lokaal „Cérès”. De vergadering was druk bezocht.

De Voorzitter, de heer J. Koomen Hz., opende met een passend woord de vergadering en stelde aan de orde het nazien van de rekening van den Penningmeester, over 1902. Daaruit bleek, dat de ontvangsten hadden bedragen: f 451,48, de uitgaven: f 396,74⁵, zodat er een batig saldo was van f 54,73⁵. Op advies eener commissie, belast met het nazien der rekening, werd deze door de vergadering goedgekeurd,

Door den Secretaris werden nu de notulen gelezen en door de vergadering goedgekeurd.

Aan de orde was dan: mededeelingen betreffende het verzoekschrift in zake Wik- en Weegloonen.

Voorz. doet mededeeling van de adresbeweging (waarover reeds uitvoerig in dit blad mededeeling is gedaan). Zooals onze lezers weten, werd dat adres gesteund door de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw*, de Vereeniging van Afdeelingen dier Maatschappij, gevestigd te Hoorn, door de *Vereeniging Hollands Noorderkwartier*, en bovendien was het adres geteekend door 2000 kaasmakers en melkleveranciers, die niet bij den Bond waren aangesloten. En het resultaat? zegt Voorz.

Toen ik bij Zijne Excellentie den Minister op audiëntie was, leek hij onze zaak niet ongeneem, maar de uitkomst is geweest, dat de bestaande toestand der hooge Wik- en Weegloonen weer voor een jaar is bestendigd. En door het optreden van Mr. Fokker, onzen afgevaardigde, is dan de toezegging van den Minister verkregen, dat hij de kwestie in 1903 grondig zal onderzoeken en een voorstel zal indienen, dat definitief een eind aan de zaak zal maken. Verschillende motieven, op grond waarvan op verlaging van hooge wik- en weegloonen werd aangedrongen, zijn door Voorz. schriftelijk aan den Minister toegezonden.

Algemeen was de vergadering van oordeel, dat het resultaat zeer mager was.

Vervolgens wordt door de „*commissie van onderzoek tot afzet van kaas buiten hooge wik- en weegloonen*” een rapport uitgebracht over haar gedane werkzaamheden.

De heer M. Visser, secretaris dier commissie, leest het volgende rapport voor:

Mijne heeren !

De Commissie meent dit haar 2e rapport.....

[verdere tekst niet overgenomen]

Verslag verg. „Vereeniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding”

ALKMAAR: De „Vereeniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding” in Noord-Holland (Bond van Kaasfabrieken) hield Vrijdag in *Café Central* eene algemeene ledenvergadering.

Voorzitter de heer J. Koomen uit Winkel.

Na de gewone werkzaamheden ging men over tot punt 4: verkiezing van een lid van het Bestuur. Met 13 tegen 1 stem op den heer K. Kaan, werd als zodanig herkozen de heer J. Koomen te Winkel.

Punt 5 luidde: Rapport der Commissie, betreffende de weerstandskas van de Schager Kaasmarkt. Een eigenlijk rapport werd door die commissie niet uitgebracht, daar zij nog te midden harer werkzaamheden zit. Eerst bij het einde van dit jaar is een volledig rapport dier commissie te verwachten. Door den heer W. F. L. Oudenhoven van Schagen werden eenige mededeelingen gedaan, waarvan wel het voornaamste was, dat de weerstandskas thans over ongeveer 3800 gld. kan beschikken. Nog wekelijks komen er evenwel lijsten in, zoodat dit bedrag zeker nog belangrijk kan klimmen.

Daarna bracht de heer J. Merz een verslag uit betreffende het gebruik van Hollandsche kaas bij het Fransche leger. De resultaten van zijn onderzoek zijn reeds vroeger in dit blad medegedeeld en komen in hoofdzaak hierop neer, dat de Fransche minister van oorlog nooit het gebruik van Hollandsche kaas heeft ontraden, wat indertijd in de pers werd medegedeeld.

Punt 7 van de agenda gaf aanleiding tot eene langdurige bespreking. Het luidde:

Is het wenschelijk, bij wettelijke bepaling vaste onderscheidingsteekenen aan te vragen voor kaas, gemaakt van zoete, half geroomde en geheel ontroomde melk?

Van de *vereeniging van kaashandelaren in Zuid-Holland* was dienaangaande een schrijven ingekomen, waarin zij de adhesie der vereeniging voor dit plan verzocht. Tot een besluit kon de vergadering evenwel niet komen. Toch bleek uit de besprekingen, dat de aanwezigen de zaak hoogst belangrijk achtten, doch omtrent de beste oplossing van het vraagstuk nog geen beslissende meening hadden.

Op de gebruikelijke wijze werd hierna de bijeenkomst door den voorzitter, den heer J. Koomen van Winkel, gesloten.

1904

Schager Courant 1904-12-25

Agenda verg. *Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland*

De Vereeniging tot bevordering en verbetering van de Zuivelbereiding in Noord-Holland (Bond van Kaasfabrieken) zal op Donderdag 5 Januari 1905, des morgens 12 uur, in het café „Central” te ALKMAAR een vergadering houden.

Op de agenda komt o.m. voor: Bespreking der bij de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw* aanhangige kaaskwestie, betreffende het merken der kaas, om zoo mogelijk te komen tot het trekken eener conclusie, die de meestgewenschte aan te nemen houding der Vereeniging in deze insluit.

Heeren Directeuren van Zuivelfabrieken worden in hun eigen en in het algemeen belang, met het oog op het groote gewicht van dit punt der agenda, beleefd verzocht deze vergadering bij te wonen, ook al wenscht men geen lid van de vereeniging te worden.

Bij dit convocatie is gevoegd een missive, waarin het Bestuur het een en ander mededeelt, wat de vereeniging heeft gedaan vanaf de oprichting, 20 Januari 1887

Bij de oprichting hebben zich tot lidmaatschap verbonden de kaasfabrieken te Winkel, Wieringerwaard, Oudesluis, Haringcarspel, Kolhorn, Oude Niedorp, Schagen, Warmenhuizen, ‘t Zand, Beemster, Nieuwe Niedorp, Keinsterbrug, Aardswoud, Oudorp, en Schermer

Thans zijn 80 fabrieken aangesloten, maar er zijn er 100, voegt het bestuur er aan toe, en het wekt tevens op, voor een contributie ven *f*5.- lid te worden.

1905

Schager Courant, 1905-01-08; P. 9/10

Verslag verg. *Vereeniging tot bevordering en verbetering van de Zuivelbereiding in Noord-Holland.*

ALKMAAR: Donderdag 5 Januari vergaderde in het *Café „Central”* te bovengenoemde Vereninging.

Te ruim 12 uur werd de door ruim 40 personen bezochte vergadering geopend door den **Voorzitter, den heer J. Koomen Hz.** van Winkel, die mededeeling deed van de afwezigheid wegens ziekte van den Secretaris, den heer G. Halff.

Het secretariaat werd nu waargenomen door den heer G. Nobel te Lutjewinkel.

Tengevolge van het rondzenden van circulaires naar nog niet aangesloten fabrieken, gaven zich tot heden 13-nieuwe leden op, zoodat het geheele ledental thans 43 bedraagt. Van vele fabrieken is nog geen antwoord bekomen.

De notulen werden gelezen en onveranderd goedgekeurd.

Voorzitter deelde naar aanleiding van de notulen mee, dat de Koninklijke goedkeuring is ontvangen en dat over het jaar 1904 de fabriek te Winkel weer half om half te Schagen en te Alkmaar heeft gemerkt met het resultaat, dat te Schagen slechts 80 cent per 100 pond bruto minder werd bedongen dan te Alkmaar.

De heer De Boer deelde nog mee, dat nadere gegevens aan hem en aan Dr. Scheij werden gevraagd inzake het gebruiken van houten maten aan de fabrieken, doch dat de regeering zeker nog geen beslissing had genomen. Dr. Schey, ter vergadering aanwezig, zeide, straks iets over die zaak te willen zeggen.

Tot bestuurslid in de plaats van den aftredenden, niet herkiesbaren Commissaris, den heer J. Buis Jz. te Schagen, werd gekozen de heer W. T. Jongejans te Assendelft.

De bespreking der bij de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw* aanhangige kwestie betreffende het **merken der kaas**, om zoo mogelijk te komen tot het trekken eener conclusie, die de meest gewenschte aan te nemen houding der Vereeniging in deze insluit, eischte heel wat tijd.

Voorz. ging de geschiedenis van deze zaak na voor zoover de vereeniging daarin betrokken werd, beginnende met het verzoek om adhesiebetuiging aan een adres van de *vereniging van Zuid-Hollandsche kaas- en boterhandelaren, tot bestrijding van knoeierijen in den boter- en kaashandel.*¹⁾

Voor deze zaak werd een Commissie benoemd, die haar rapport in eene vorige vergadering overlegde, [**reeds vroeger in dit blad bekend gemaakt**]. Voorzitter las dit rapport nogmaals voor, hetwelk tot conclusie had, geen adhesie te betuigen. De bezwaren tegen het adres werden aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bekend gemaakt.

Eene circulaire, bevattende de bezwaren tegen het ontwerp van wet, aangegeven door de *Holl. Maatsch. van Landbouw*, inzake maatregelen in het belang van den Nederlandschen Kaashandel, werd verder voorgelezen, bevattende de conclusie, dat het niet gewenscht zal zijn de wettelijke bepalingen aan te nemen, vooral niet voor de Noord-Hollandsche kaasmakers. - Nu deze zaak te Amsterdam niet is afgewikkeld, wenscht de Vereeniging nog eens over de kwestie te beraadslagen.

¹ Zie MAP Rinkes Borger: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/MAP_Rinkes-Borger-Boiterkwestie_2012-05-11.pdf

Deze vergadering had eigenlijk moeten gehouden worden in het najaar van 1904. Dr. Schey had toen echter vacantie en diens aanwezigheid acht het bestuur zeer gewenscht. Vandaar de vergadering op heden. – Dr. Schey, het woord bekomen hebbende, zeide nu niet verder op de zaak te willen ingaan en alleen over het vetgehalte der kaas iets te willen zeggen. Deze zaak dient eerst nog ernstig te worden onderzocht eer men met zekerheid grenscijfers voor vetgehalte kan stellen. Van regeeringswege worden daarvoor dan ook gegevens vermeld en het resultaat van dit onderzoek dient afgewacht te worden.

De heer Jb. Zijp Hz. [Wieringerwaard] las nu een rapport voor, hetwelk hij had willen voorlezen op de algemeene vergadering van de *Holl. Maatschappij van Landbouw* te Amsterdam. Op die vergadering was daarvoor echter geen gelegenheid. Daar werd alleen behandeld de vraag: wettelijke regeling, of particuliere contróle-stations. De heer Zijp sprak als zijne meening uit, dat de commissie van de *Holl. Maatschappij* haar mandaat had overschreden. Zij had het voornamelijk over de kaasproductie gehad, terwijl de kaashandel als punt van onderzoek haar was opbedragen. Spr. wenschte het vetgehalte der kaas no. 1²⁾ in droge stof minstens tot 35 % te verlagen en als wettelijke maatregelen voorgeschreven te zien het verbod van kaas te maken waarin ander vet zou voorkomen dan van melk afkomstig, terwijl tevens verboden moest worden, minderwaardige kaas den vorm der Goudsche en Edammers te geven.

De heer Avis kwam op tegen een verslag in het N. v.d. Dag, waarin hem in den mond werd gelegd, als vertegenwoordiger van den Bond op wettelijke maatregelen te hebben aangedrongen. Spr. zeide, nóch vertegenwoordiger van den Bond te zijn geweest te Amsterdam, nóch voor wettelijke maatregelen te hebben gepleit.

Dr. Schey trachtte de bezwaren van den heer Zijp te weerleggen en gaf de uitdrukkelijke verklaring, dat de commissie niet aan het cijfer van 40% vetgehalte gebonden was, nóch dit zou wenschen voor te schrijven. Goede Noord-Holl. dagkaas zou beslist als eerste soort gemerkt moeten worden. Een cijfer voor vetgehalte is met geen mogelijkheid nog vast te stellen. Ook meende Dr. Schey, dat de commissie haar taak niet te ver had uitgebreid.

De Voorz. bleek toch nog maar niet te spreken te zijn over de genoemde 40%. Hij wilde liefst, dat de vergadering al vast maar zou beginnen met zich vast te houden aan 35%. Dr. Schey zeide, niet voor wettelijk maatregelen te zijn, maar meer te voelen voor particuliere controle-stations. Later konden dan wettelijke maatregelen worden voorgesteld.

De heer Jb. Boekel (Binnenwijzend) stelde voor, de geheele zaak, als nog niet genoeg onderzocht, minstens een jaar te verschuiven en in de afdeelingen van de *Holl. Maatschappij* daarvoor propaganda te maken.

De heer Best [Baarsdorpermeer] wenschte een motie voor te stellen, waarin word uitgedrukt, dat de N.-H. dagkaas in de rubriek vette kaas behoort te blijven.

De heeren Zijp, Dr. Scheij, De Boer en anderen brachten verder nog het een en ander in het midden over wettelijke maatregelen, contróle-stations en het vast te stellen vetpercentage, waarna de vergadering te beslissen kreeg over een voorstel van den heer Zijp en een van den heer Koomen.

De heer Zijp stelde het volgende voor:

„De vergadering enz., erkentelijk voor de wijze, waarop door het bestuur de belangen van den Nederlandschen Kaashandel en Kaasindustrie in behandeling zijn genomen; besluit, bij de Nederl. regering aan te dringen op het indienen van eene wettelijke regeling, waardoor wettelijk zal worden verboden: a. Kaas te maken, waar an-

² De eerste maal dat ik deze aanduiding 'kaas nr. 1' en later de tekst 'kaas nr. 2', tegen kom. Betekenis – nog – niet bekend. (ZHN.)

dere vetbestanddeelen in voorkomen dan die van melk afkomstig; **b.** Kaas te maken in de bekende Goudsche en Edammer modellen, wanneer het vetgehalte in de droge stof blijft beneden een nader bij Kon. besluit vast te stellen minimum percentage, en noodigt het bestuur uit, hiertoe de noodige stappen te doen.”

De heer Koomen stelde een tweeledige motie voor. In de eerste plaats wenschte hij de vergadering te doen uitmaken, of zij het nemen van maatregelen wenschelijk achtte. Over deze vraag staakten de stemmen, zoodat volgens de statuten dit voorstel was verworpen. Toen stelde de heer Koomen de volgende motie voor:

„De vergadering acht het niet wenschelijk, maatregelen te nemen. In geval het gevoelen der vergadering te Amsterdam is, om maatregelen te nemen, dan alle zorg te dragen, dat het percentage van het gehalte zóó worde genomen, dat de dagkaas, zooals ze thans in N.-Holland gemaakt wordt, niet een stempel of merk No. 2 kan krijgen.”

Met 16 tegen 6 stemmen werd deze motie aangenomen en dientengevolge het voorstel van den heer Zijp niet verder in behandeling gebracht. De niet aanwezige leden zullen met het besluit der vergadering in kennis worden gesteld en eveneens alle afdeelingen van de *Holl. Maatschappij van Landbouw*. Ook het *Nederl. Weekblad voor Zuivelbereiding* zal met een en ander op de hoogte worden gesteld.

Dr. Schey kwam alsnu terug op de bovengenoemde matenkwestie. Hem was in deze zaak advies gevraagd, alsook de *Holl. Maatschappij van Landbouw*. Geijkte maatemers van hout in te voeren, achtte spr. met het oog op de bepalingen der ijkwet niet uitvoerbaar. Hij wenschte, en achtte dit ook wel doenlijk, dat de melk gewogen zou worden. De heer De Boer achtte dit bezwaarlijk en wilde de beslissing van de Regeering afwachten.

Tot afgevaardigde naar de vergadering te Amsterdam werd bij acclamatie aangewezen de heer J. Koomen Hz.

Op voorstel van den heer Jb. Boekel werd Dr. Scheij onder applaus tot adviseerend lid van het bestuur benoemd.

Het bestuur werd opgedragen, een onderzoek in te stellen naar de verhouding van de kaasfabrieken ten opzichte van de **bedrijfsbelasting**. De eene fabriek wordt aangeslagen, de andere niet. Eenige leden gaven in deze hunne bevinding ten beste. Het bestuur zal zoo noodig een rechtsgeleerde over deze zaak raadplegen.

Een voorstel van den heer Best, om een officieel orgaan aan te wijzen voor den Bond, werd tot een volgende vergadering aangehouden; eveneens de bespreking, of het nuttig kan zijn, zich aan te sluiten bij den *Federatieven Nederl. Zuivelbond (FNZ.)*

Met een hartelijk woord van dank aan den waarnemenden Secretaris, den heer G. Nobel, en aan de opgekomenen, sloot Voorz. de vergadering, met allen op te wekken voor de belangen van den Bond te ijveren.

Verslag Verg. *Bond van Kaasfabrieken in Noord-Holland*

ALKMAAR: Den 16den hield de *Vereeniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding in Noord-Holland*, in het *café Central* te Alkmaar eene algemene vergadering.

Te ruim halt tien opende de Voorzitter, de heer J. Koomen Hz. van Winkel, de toen nog niet ruim bezochte bijeenkomst.

Voorzitter drukte daarover zijn leedwezen uit, maar meende het niet te mogen wijten aan te weinig belangstelling, daar het ledental den laatsten tijd juist geklommen was tot 46 aangesloten fabrieken en 2 gewone leden. Misschien, dacht Spr., is het wat moeilijk om op Donderdag zoo vroeg in Alkmaar aanwezig te zijn. Voorz. hoopte, dat deze vergadering toch zeer vrucht dragend mocht wezen. De hierop door den waarnemenden Secretaris, den heer G. Nobel van Lutjewinkel, voorgelezen notulen werden onder dankzegging onveranderd goedgekeurd, evenzoo het zeer goed gestelde jaarverslag.

Van den uitgever van het „*Weekblad voor de Zuivelbereiding*” was prijsopgave ingekomen voor abonnement der leden. De uitgever berichtte, dit abonnement voor de leden der vereeniging op 20 % minder dan den gewonen prijs te willen stellen. Besloten werd, hierop niet in te gaan.

Van den dir.-gen. van Landbouw, den heer Lovink, waren 44 verslagen der consulaire agenten op gebied van den landbouw voor de leden ingekomen. Van het hoofdbestuur van de *Holl. Mij. van Landbouw* was bericht ingekomen, dat de motie inzake kaascontrole, aangenomen op de vorige bondsvergadering, op de volgende algemeene vergadering ter tafel zal gebracht worden. - De rekening der Kaascommissie, sluitende in ontvangst en uitgaaf op een bedrag van *f* 52,02, en de eindrekening der commissie voor de Weerstandskas, aanwijzende een ontvangst van *f* 67,78, bij een uitgaaf van *f* 55,50⁵, werden nagezien en goedgekeurd door de heren Stapel en Kooijman. De rekening van den Bond wees een ontvangst aan van *f* 213,03, bij een uitgaaf van *f* 167,70⁵, batig saldo *f* 45,32⁵. Ook deze rekening en verantwoording werd onder dankzegging goedgekeurd. - Besloten werd de rekening en verantwoording der Weerstandskas, sluitende in ontvangst en uitgaaf op een bedrag van *f* 4051,92, goed te keuren, onder voorbehoud dat de heren Stammes van N. Niedorp en Timmerman van Lutjewinkel, die bezig zijn de desbetreffende stukken na te zien, deze in orde zullen moeten bevinden. Het batig saldo van *f* 18,72 van deze kas zal in de Bondskas gestort worden en de nog niet uitbetaalde kaarten tegen toezending der bedragen worden ingetrokken.

De mededeeling, betreffende het onderzoek naar den aanslag van kaasfabrieken in de bedrijfsbelasting werd, als minder voor het groote publiek geschikt, alleen voor de vergaderden gedaan. Het jaarverslag der kaascommissie, uitgebracht door den secretaris, den heer M. Visser, werd onder applaus goedgekeurd.

Voorz. vroeg, hoe de Commissie over haar al of niet blijven voortbestaan dacht.

De heer Oudenhoven antwoordde, dat aanblijven onnoodig kon geacht worden. De vereeniging *Algemeen Belang* te Schagen is daar, om te waken voor de belangen der Schager Kaasmarkt.

Als eenige leden van den Bond werden aangewezen, om dadelijk werkzaam te zijn als er iets voor de verlaging der te hooge wik- en weegloonen te doen mocht komen, achtte Spr. deze zaak voldoende geregeld. Hij maakte zich sterk, dat *Alg. Belang* zeer zeker met deze regeling genoegen zou nemen. Wanneer de Bond dit nu ook voldoende achtte, wenscht de commissie onder dankzegging voor het genoten vertrouwen, haar ontslag in te dienen.

Voorz. vroeg der vergadering, of zij goed kon vinden, dat zulke gebeurde met dien verstande, dat het bestuur gemachtigd werd zich direct met het bestuur van Alg. Bel. in verbinding te mogen stellen, wanneer er voor de Schager Markt iets te doen mocht zijn. Onder applaus werd dit voorstel goedgekeurd.

Op hartelijke wijze dankte daarna de heer Koomen de Commissie voor haar grooten arbeid. De heer Oudenhoven wenschte den Bond een toenemenden bloei toe en twijfelde er niet aan, of deze zou nog veel nuttigs voor N.-Holland tot stand brengen.

De heer J. Best Nz. leidde nu de vraag in, of het ook wenschelijk kon zijn, een onderzoek in te stellen in hoeverre de vereeniging met coöperatieven aankoop van artikelen ten behoeve der zuivelbereiding de belangen der leden kan dienen. Inleider meende van wel. Coöperatieve aankoop kan voor de leden een voordeel opleveren en het bevordert zeer zeker het toetreden van andere leden. Andere zuivelbonden doen het reeds met succes.

De heer Kuilman van N. Niedorp zag er weinig heil in en wilde het bestuur er liever niet mee belasten ; er is nog wel wat beters te doen.

De heer Boekel wilde niet het bestuur er mee belasten, maar eene aparte Commissie. Na nog wat heen en weer praten werd met op één na algemeene stemmen besloten, een onderzoek in te stellen.

Alsnu kwam aan de orde de inleiding van den heer Scheij over toetreden der vereeniging als lid van het *Nationaal Zuivelcomité*. Dr. Scheij legde de vergadering uit, dat dit nationaal Comité eigenlijk een onderdeel is van een internationalen zuivelbond.

Deze bond stelt zich ten doel, voort te bouwen op de wetenschappelijke gegevens ter verbetering van de techniek der zuivelbereiding en het initiatief te nemen tot propagandeeren van het nemen van wettelijke maatregelen (Internationaal), betrekking hebbende op den handel in zuivelproducten, vooral b.v. om knoeierij internationaal tegen te gaan. De bond houdt congressen en Internationale tentoonstellingen en wil belooningen toekennen aan verdienstelijke werken op zuivelgebied. Twee congressen zijn reeds gebonden, een te Brussel, een te Parijs. Het derde zal waarschijnlijk te Amsterdam plaats hebben, verbonden met eene Internationale zuivel-tentoonstelling.

Zestien verenigingen in Nederland hebben zich reeds bij het Nationaal Comité aangesloten. Dr. Scheij achtte het van groot belang, dat ook deze bond zich aansloot. Men blijft dan op de hoogte van verschillende zaken en kan in belangrijke kwesties ook meespreken. Elke vereniging toch zendt een afgevaardigde naar de algemene vergadering van het Comité, dat weer een afgevaardigde naar het congres zendt, (elk rijk één), de kosten zijn slechts f 10 per vereeniging. Met applaus werd besloten lid te worden en Dr. Scheij voor de vergadering op 28 Maart in Amsterdam als afgevaardigde aangewezen. Hoewel deze eerst eenig bezwaar maakte tegen zijne benoeming, nam hij haar voor 1905 toch aan. Voor de vereeniging achtte hij het beter, voortaan als afgevaardigde een ander aan te wijzen. Zijne denkbelden kwamen toch altijd, waar hij ze gaarne gehoord wilde hebben.

Besloten werd, over te gaan tot aankoop voor de leden van het benoodigde aantal exemplaren verslagen der *proefzuivelboerderij* te Hoorn over 1934. Dit kost der Vereniging pl. m. 35 ct. per exemplaar.

De heer Stapel zeide, deze verslagen zeer leerrijk te kunnen noemen.

Op de a.s. najaarsvergadering zal een concept-reglement worden ingediend ter herziening van het tegenwoordige, dat niet meer in de lijst van dezen tijd past.

Van den Secr.-Peningm., den heer Half, was een schrijven ingekomen, waarin bij wegens ziekte zijn ontslag indiende als zoodanig.

Voorz. bracht hulde aan den afgetreden Secr.-Penn., aan wien schriftelijk dank zal gebracht worden voor zijn uitstekend gehouden 8-jarig beheer. Met algemeene stemmen werd de waarnemende Secr., de heer G. Nobel van Lutjewinkel, tot Secr.-Penn. benoemd. De heer Nobel nam deze benoeming aan.

Bij de rondvraag sprak de heer Brander den wensch uit, dat de zaak der Kaas-controle weer ter tafel zal gebracht worden voor de Amsterdamsche vergadering. Hij betreurt het besluit, in de vorige vergadering genomen, in welk besluit het niet-wenselijke van het nemen van maatregelen werd uitgedrukt.

Voorzitter zeide het jammer te vinden, dat de heer Brander op de vorige vergadering niet aanwezig was en herhaalde nog eens, welke motieven tot het nemen van het gewraakte besluit hadden geleid. Dr. Scheij herhaalde ook nog eens het toen door hem gezegde. Hij verklaarde echter ook onbevredigd te zijn over den afloop der vorige vergadering. Niets doen acht hij verkeerd. Voorzitter zeide voor eene nieuwe vergadering te zullen zijn, als er van het hoofdbestuur der *Holl. Maatsch.* anders voorstellen komen.

Nu wenscht Voorz. zich aan het genomen besluit te houden, al is dit ook met staking van stemmen genomen. - De heer Stapel is wel voor het houden eener buitengewone vergadering over deze zaak. Voorzitter verklaarde geen nieuwe vergadering uit te zullen schrijven. Er is een besluit genomen en hij kan geen reden vinden over hetzelfde onderwerp nogmaals bijeen te komen.

De heer Stapel ziet in het staken der stemmen wel een reden om een nieuwe vergadering te beleggen. Dr. Scheij en anderen meenen, dat er zich ook weer nieuwe feiten hebben voorgedaan.

Als er iets nieuwe komt in deze zegt voorzitter, eene vergadering te zullen uitschrijven zonder nieuwe gezichtspunten niet.

De heer J. Best Nz. wenschte voor den Secretaris een abonnement op het *Weekblad voor Zuivelbereiding*.

De heer Boekel wees op het blad „*De Zuivelbereiding*”, dat per jaar f 1.- kost, als een misschien geschikt blad voor de leden der vereeniging.

De Secretaris zal proefbladen aanvragen en in eene volgende vergadering zal over deze zaak beslist worden.

Door den heer Beet werd nog de aandacht der vergadering gevestigd op coöperatieve verzekering tegen ongevallen bij eene particuliere bank, wat misschien voor de leden 50 % voordeel kan aanbrengen tegenover verzekering bij het Rijk. Besloten word, dit nader te onderzoeken.

Niets meer aan de orde zijnde, sloot Voorz. op de gebruikelijke wijze de vergadering.

Schager Courant, 1905-05-11; P. 5/5

Verslag verg.

Vereniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding in Noord-Holland,

ALKMAAR: op Maandag 8 Mei 1905, des middags ten 12 uur, in het *café „Central”* Aanwezig 31 leden, waarvan 29 vertegenwoordigers van fabrieken, benevens 18 gasten. Op het aangekondigde uur werd de vergadering met een hartelijk welkom door den **Voorzitter, den heer J. Koomen Hz,** geopend, waarna de **Secretaris, de heer G. Nobel,** de notulen der vorige vergadering las, die werden goedgekeurd.

Naar aanleiding der notulen werd in bespreking gebracht het voornemen, om den leden uit de kas der Vereeniging te verstrekken „De Zuivelmourant” van den heer Cuperus te Bolsward, tegen f 1.50 per lid; wijl men algemeen van gevoelen was, dat genoemd blad zeer lezenswaardig is, en de abonnementsprijs, voor het nemen van een abonnement en bloc zeer laag is [25% reductie], word met algemeene stemmen besloten, tot 1 Jan. 1906 abonnement te nemen, om in de e.k. najaarsvergadering te zien, hoe in de toekomst in deze te handelen.

Vervolgens mocht mede de algemeene goedkeuring verwerven het idée van Dr. Scheij, om van vereenigingswege aan te schaffen en aan de leden voor den kostenden prijs beschikbaar te stellen, nauwkeurig gecontroleerde thermometers, wijl niet altijd absoluut betrouwbaar materiaal is te verkrijgen.

Daarna leidde de Voorz. de te houden bespreking in over het gewijzigde voorstel van het Hoofdbestuur der *Holl. Mij. v. Landbouw*, te behandelen op de algemeens vergadering van 17 Mei a. s., door in korte trekken de geschiedenis der hedendaagsche beweging na te gaan, om daarna het woord te geven aan Dr. v.d. Zande, die zich in hoofdzaak bepaalde tot het verstrekken van inlichtingen omtrent het ingestelde uitvoerige **onderzoek naar het vetgehalte der kaas**, zooals die in de practijk gemaakt wordt.

Minimum Vetgehalte van Edammer kaas

Het ingestelde onderzoek gaf volgens Dr. vd. Zande alle redenen tot tevredenheid. Want 7 van de 400 monsters bevatten zonder bepaald buitengewone kunstbewerking, beneden 40 % vet in de droge stof, doch allen bleven beslist boven de 38 % zodat volgens Spr. geen bezwaar meer kan bestaan om 40% vet als minimum te handhaven. Men dient het pijl niet verlagen, doch er naar te streven om het te verhogen, en ieder producent zal, gelet op het gehouden onderzoek, waarvan 350 onderzoekingen van dagkaas zijn, met betrekkelijk geringe contróle op den graad van ontrooming in verband met het vetgehalte der melk, altijd le kwaliteit kaas kunnen maken.

Daarna bekwam de heer Kroon, kaashandelaar te Hoorn, het woord, die zich verheugde in het streven van Dr. v.d. Zande, om het vetgehalte der kaas te verhoogen. Spr. 's wijze van doen, om tot dat doel te geraken, verschilde evenwel geheel van dat van Dr. v.d. Zande; **de heer Kroon verkoos geen maatregelen te nemen.**

Dat kwaad strafte zichzelf. Vroeger ja, toen was er door dezen of genen oneerlijken handelaar wel voordeel gemaakt met de magere kaas, doch hiertegenover staat, dat ook wel veel was verloren bij herhaling van het exporteeren van magere kaas voor betere soorten. Het was genoeg te weten, dat in alle hoeken der wereld de magere kaas bekend is, de goede Friesche met 25 % vet in de droge stof, die blijft haren naam behouden en is dan ook wél verkoopbaar, en een gewild artikel voor minder goeden.

Doch de kern der bezwaren is gelegen in de moeilijkheden, welke verbonden zijn aan de uitvoerbaarheid der contróle, bijv. de bezwaren volgens Spr., aan het merken verbonden en dan mogelijke niet-voldoening aan het gegarandeerde % vet, waaruit zeker minder aangename verwickelingen zouden kunnen voortkomen; Z.Ed. wilde de zaak laten lopen zoals ze loopt.

De heer De Vries, kaashandelaar, sloot zich bij deze meening aan, en meende dat er bovendien een gevaar gelegen is in het vaststellen van eens grens, wijl men zal trachten om juist die grens te bereiken, en daardoor de vette kaas zal verdwijnen.

De heer Kuilman van Nieuwe Niedorp was van oordeel, dat in 40% wel degelijk een gevaar gelegen was voor den producent, omdat er gevallen zullen komen waarin men zonder het te willen, toch beneden 40% zou vervallen. Zoo heeft hij eens nagegaan het gemiddeld berekend vet van de melk, aan „*de Volharding*” te Nieuwe Niedorp geleverd; daarbij is hij gekomen in

het tijdperk 1903-'04 (van Mei tot Mei) op 5,17% en in 1904-'05 eveneens van Mei tot Mei op 5,32 %, dus is het resultaat gedurende het laatste jaar aanmerkelijk hoger.

Spr. schrijft dit aan de droogte van het afgelopen jaar toe, en op grond van zijne cijfers meent hij dat, vóór maatregelen worden genomen, eerst nog wel eens mag worden onderzocht.

De heer Avis verklaart zich tegen de bewering van Dr. Van der Zande, dagkaas is eerste soort, want er wordt niet andere gemaakt; daarbij dienen volgens ZEd.'s opvatting de gebruikelijke kommen voor ontrooming te worden vervangen door Zwartsche vaten. Door den voorgestelden maatregel worden de producenten tot knoeiers gemaakt, daarom is 40% te gevaarlijk.

Dr. v.d. Zande handhaaft zijn 40%; er dient toch een grens te zijn, en het gaat niet aan om den graad van ontrooming nog hoger te nemen, en dan maar steeds te willen verkoopen voor le kwaliteit; met geringe contróle en wat minder te roomen, is het waarborgen van 40% vet zeer goed uitvoerbaar.

De heer Avis meent, dat de gevaren, wanneer er niet aan het % voldaan blijkt te zijn, toch wel groot zijn; waartegen Dr. v.d. Zande aanvoert, op grond van de gebleken onderzoekingen, dat die gevallen betrekkelijk gering zijn, en wanneer men gewaarschuwd wordt, weet men, waar men moet zijn om het kwaad te verhelpen.

Het vermeende gevaar, dat vette kaas terug zou gaan in % vet, is zeker denkbeeldig te noemen; vette kaas blijft, behoudens gebreken, goed, doch magere kaas wordt minder waardig, omdat daarin het vocht den schijn van vetheid geeft in den beginne.

Na deze discussie meent de heer De Boer van Stompvoren, dat er veel gesproken wordt, doch dat men goed doet, eerst eens uit te maken, of maatregelen gewenscht zijn of niet.

De Voorzitter is evenwel van oordeel, dat ieder nu eerst maar eens zijne gedachten moet zeggen, om daarna zoo mogelijk eene conclusie te trekken.

De heer Brander is van oordeel, dat, bij zooveel verdeeldheid, men algemeen toch wel zal te vinden zijn om de kaas met gering vetgehalte te verbieden om te maken in den vorm van Edammer of Goudsche. Spr. meent dat 25% als minimum voor 2e soort kaas moet worden gesteld, en wat daar beneden valt, zou in anderen vorm moeten worden gemaakt.

De heer De Boer verklaart zich hiertegen, uit vrees, dat men dan kaas met meer dan 25% vet in de droge stof zal gaan maken, en dan wordt de afzet misschien moeilijker door den meerderen aanvoer van goede kaas.

De heer Heil, kaashandelaar, verklaart dat de magere kaas de vette verdringt, en acht daarom maatregelen gewenscht; deze bewering weerlegt de heer De Boer, door op te merken dat volgens zijne meening de prijzen niet gedaald zijn in de laatste negen jaar.

De heer Kuilman vreest voor gevaar van bederf bij het merken der kaas, waarop Dr. v.d. Zande meent te kunnen verklaren, in zooverre als hier proeven zijn genomen, dat dit gevaar gering te noemen is.

De heer Brander komt nog eens met zijn plannen om de mindere soorten niet meer te maken in Edammer of Goudschen vorm. Hij haalt hierbij aan, dat uit melk van 1-1¼ % vet nog kaas gemaakt wordt met 25%vet, en niemand zal nu beweren, dat men dan goede melk verwerkt.

Dr. Scheij is van oordeel, dat men het bedrijf hoog moet houden, en beveelt met warmte de contróle-stations aan.

De heer De Graaf van Anna Paulowna meent, dat de producenten te weinig hebben gesproken in deze kwestie. Friesland zal door het uitsluiten der magere kaas het meest lijden; daarenboven zal een zoodanig verbod in het buitenland geen kracht hebben, en men kan daar Edammers of Goudakazen maken zoo men wil.

De heer De Vries meent er nog op te moeten wijzen, dat de handel niet ziek is, en Spr. komt met de ideeën van den heer De Graaf overeen, wat betreft de onmogelijkheid, om de fabricatie van magere kaas in het buitenland te verbieden.

De heer Kuilman meent nogmaals te moeten komen met zijn idée om eerst nog weer te onderzoeken.

De Voorz. acht het beter, dat de zaak wordt afgehandeld.

Daarna kwamen de voorstellen van het Hoofdbestuur en de afdeling Rotterdam der *Holl. Mij. v. Landbouw* in behandeling. Bij de achtereenvolgens gehouden stemmingen worden alle voorstellen, uitgezonderd punt b., verworpen ; dit aangenomen voorstel luidde:

„het is verboden in Nederland kaas te maken, te verhandelen, in voorraad te hebben, en
„te voeren of te vervoeren, waarin andere bestanddeelen dan die van melk afkomstig
„(behoudens stremsel, kleursel, zuursel, zout, salpeter of kruiden), voorkomen”.

Daarna worden nog een paar stemmingen gehouden of 38 of 35 % vet ook gewenscht is als minimum % bij particuliere controle, doch ook deze voorstellen komen te vallen.

De heer Kuilman komt nog eens met allen ernst zijn motie om het onderzoek gaande te houden, aanbevelen, waarbij de heren Best en Boekel steun verlenen, doch ook dit wil men blijkbaar niet, wijl de motie wordt afgestemd.

En daarmede is de zoo hoogst belangrijke kwestie van de baan; de Voorzitter brengt dank aan Dr. Van der Zande en de andere heren voor hunne geuite gedachten en sluit de vergadering.

1906

Schager Courant, 1906-02-01

Verslag Verg. *Vereniging tot bevordering en verbetering der Zuivelbereiding in Noord-Holland*

Oprichting *Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland*

ALKMAAR: Vergadering van leden der *Vereniging tot bevordering en verbetering der Zuivelbereiding in Noord-Holland*, op Maandag 29 Januari 1906. des morgens ten 9 uur, in het café „Central”.

Nadat de Voorzitter, de heer J. Koomen Hz., de vergadering had geopend, werden 5 nieuwe leden voorgesteld en als lid toegelaten.

De heeren Posthuma, Secretaris van den Federatieven Bond van Zuivelfabrieken, en Bieleman. Rijks-melkcontroleur, zijn ter vergadering aanwezig.

De secretaris, de heer G. Nobel, leest daarna de zeer uitvoerige en uitstekend gestilleerde notulen, die onder applaus der aanwezigen worden goedgekeurd.

Er wordt besloten, naar aanleiding der notulen, om het abonnement op de Zuivelcourant á f 1,50 per lid te continueren.

Voorzitter doet verder mededelingen van de besluiten, genomen op de algemene vergadering van de Holl Maatsch. v Landbouw, in zake de bekende kaascontrole, welke besluiten voldoende bekend geacht mogen worden te zijn.

Voor het Internationaal congres in 1907 had geen der aanwezigen een punt van algemeen belang ter behandeling op te geven.

De heer J. Best Nz doet eenige mededeelingen over het Station voor Melkonderzoek te Schagen. Hij zet doel en inrichting van dat station uitvoerig uiteen en wekt op, propaganda te maken voor deze zeer nuttige instelling.

Aan de orde wordt na gesteld de tentoonstelling van zuivelartikelen enz. enz. en vee met melkstaten, in 1906 te Schagen te houden.

De heer C. Zijdewind, vertegenwoordiger der Kaascommissie voor de Schager Kaasmarkt, doet mededeeling, dat de voorloopige commissie, die voor dat plan betaamt, zich wenscht uit te breiden tot 12 personen, die dan een vast plan, hoe de tentoonstelling zal worden ingericht, zal vaststellen. De heeren C. Nobel. De Gier en G. Muijs te Schagen zijn reeds bereid bevonden, in die commissie van twaalf zitting te nemen. Spr. brengt in herinnering, hoe de Kaascommissie haar ontstaan feitelijk heeft te danken aan deze Vereeniging, steeds daarmee is gebleven in contact, en hoe de Schager kaasmarkt als ‘t ware **me**x het middel is geweest, zooals ook later door den Voorz. nog werd aangevuld, om tot verlaging der wik- en weegloonen te geraken.

Voor den bloei dier Schager kaasmarkt moest nog wel eens wat worden gedaan, vandaar deze tentoonstelling, waarvoor de heer Zijdewind de sympathie en warmen steun der aanwezigen inriep. Voorloopig was men met moreelen steun tevreden, hoewel later ook gaarne financiële hulp zou worden aanvaard.

Na een korte discussie wordt deze moreele steun bij acclamatie toegezegd.

Volgen nu eenige verkiezingen, die heel wat tijd in beslag nemen. Zij geven tot uitslag, dat in de plaat van den heer J. Best Nz. aftredend en niet herkiesbaar, wordt gekozen de heer Jb.

Boekel, die deze benoeming aanneemt, en in de plaats van den heer J. Koomen Hz. die wegens drukke bezigheden bedankte, de heer D. Brander. Tot voorzitter werd eveneens de heer Brander gekozen. Deze was niet ter vergadering aanwezig.

Aan de orde waren nu de verschillende bestuursvoorstellen, die een heele reorganisatie in de werking der vereeniging beoogden. In de vorige vergadering was besloten, dat het bestuur de statuten zou herzien; men wilde een bestuurslid meer dan nu, 7, en men achtte het noodig de statuten zoo te maken, dat een aansluiting bij den *Federatieven Bond van zuivelfabrieken* (FNZ.) mogelijk was. In hoofdzaak waren de statuten van den Frieschen Bond gevolgd, maar met eenige wijzigingen, die meer in den smaak van Noord-Holland vielen.

Bij de algemeene besprekingen wees de heer Scheij er op, dat er door den Bond zooals hij nu was, nooit veel is gedaan kunnen worden, omdat de vereeniging was samengesteld uit verschillende elementen, n.l. uit particuliere personen en uit afgevaardigden van fabrieken. Het was de groote fout, dat gewone personen, niet vertegenwoordigende fabrieken, evenveel te zeggen hadden als geheele fabrieken. Het is verkeerd, dat dergelijke personen het stemrecht kunnen uitoefenen, zij moeten zijn buitengewone leden zonder stemrecht. De belangen van de zuivelbereiders moeten ook door die zuivelbereiders zelf beslist worden. - En dan verder zijn de statuten zoo gewijzigd, dat, als het later blijkt dat aansluiting bij den Federatieven Bond van zuivelfabrieken noodig en nuttig is, dit dan mogelijk zal zijn. Op den voorgrond moet nu staan, dat de nieuwe vereeniging nuttig zal kunnen werken, zich zal bemoeien bijv. met coöperatieve aankopen, waarmede al reeds een begin is gemaakt door de aanschaffing van thermometers. Bij gemeenschappelijken aankoop staat niet alleen op den voorgrond den lageren prijs waarvoor men aankoopt, maar ook de flinke controle, die men kan uitoefenen op die zaken, welke men aankoopt.

Wordt nu een aanvang gemaakt met de behandeling der statuten. Daaruit doelen we mee, dat de naam voortaan zal zijn „**Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland**” en hij gevestigd is te Schagen. Tot gewone leden kunnen worden aangenomen zuivelfabrieken, die de coöperatie in practijk brengen; - een 6-tal speculatieve fabrieken, die reeds lid zijn, kunnen eveneens tot de nieuwe vereeniging toetreden. Buitengewone leden kunnen worden:

- a. bestuursleden, commissarissen, leden en beheerders der aangesloten vereenigingen;
- b. personen die belang stellen in de zuivelbereiding;
- c. zedelijke lichamen, handelsfirma's en andere corporatiën.

Het stemrecht der leden wordt als volgt geregeld :
tot en met de 600.000 kilogrammen melk geeft recht op één stem;
van 600.000 tot en met 1.000.000 kilogram melk geeft recht op twee stemmen;
meer dan 1000 000 kilogrammen melk geeft recht op drie stemmen.

Het bestuur wordt gekozen door de gewone leden, uit de afgevaardigde en buitengewone leden.

De jaarlijksche contributie bedraagt voor ieder gewoon lid f 6.

De jaarlijksche contributie bedraagt voor ieder buitengewoon lid in art. 5 sub a f 1,-

De jaarlijksche contributie bedraagt voor ieder buitengewoon lid in art. 6 sub b f 2,50

De jaarlijksche contributie bedraagt voor ieder buitengewoon lid in art. 5 sub c minstens f 2,50

Het volgend art. zegt evenwel nog:

Wanneer de contributiën niet voldoende zijn tot dekking de uitgaven, dan wordt over de gewone leden een omslag geheven, waarin door ieder wordt bijgedragen in verhouding van de

verwerkte hoeveelheid melk in het laatst afgelopen boekjaar. Deze omslag moet door de Algemeene Vergadering, op voorstel van het Bestuur, zijn goedgekeurd.

Voorzitter zegt over dit artikel, dat hem door de vennoten van zijn kaasfabriek is opgedragen, hier tegen te stemmen. Zij wenschen een vaste contributie. Heft men een omslag, dan zal het niet lang duren, of bij den een of anderen maatregel zal die omslag b.v. 3 ct. per 1000 KG. melk bedragen. De fabriek die spr. vertegenwoordigt, heeft zoo ongeveer een omzet van 1 miljoen KG. melk, wat een omslag maakt van $f30$, plus de gewone contributie van $f5$ is $f35$ voor het lidmaatschap, waarlijk geen gering bedrag.

Men moet zich wel degelijk bewust zijn van de draagkracht en gevolgen van dit artikel. De heer J. Zijp Hz. zegt, geen mandaat te hebben van zijn fabriek, maar hij gelooft wel, dat deze bepaling op hindernissen zal stuiten, en of de vennoten genegen zullen zijn op een dergelijke contributie toe te treden, weet spr. niet. Als deze statuten nu straks aangenomen zijn, dan blijft immers voor elke fabriek nog de vraag te beantwoorden: zal ik lid worden of niet? Voors. zegt, dat elke fabriek later kan beantwoorden, of hij tot den nieuwen bond zal toetreden, ja of neen

De heer A. J. Peeck wijst er op, dat, nu de nieuwe bond coöperatief gaat werken, het niet zoo erg zou zijn, als het eindcijfer van de winst, die een fabriek maakt, eens met $f100$ werd verhoogd. Dan heeft dus het lidmaatschap voor die fabriek geen nadeel, maar een voordeel van $f100$ min $f35$ contr. is $f65$.

De heer Jb. Boekel zegt dat zijn fabriek, die in onze provincie de grootste is, besloten heeft wel tot den nieuwen bond toe te treden. Dat er wat betaald moet worden, is niet erg, vooral niet als er nuttige zaken worden gedaan.

De heer Scheij wijst er op, dat de begroting van uitgaven door het bestuur wordt opgemaakt, maar door de gewone leden, dat zijn de afgevaardigden der fabrieken, moet worden goedgekeurd. Men beslist dus zelf over eigen uitgaven. Bovendien, men kan voor 1 December nog bedanken en zich dus terugtrekken, als de begroting, die voor dien datum wordt vastgesteld, eens te hoog naar den zin werd opgezet.

De heer D. de Boer zegt dat zijn fabriek te Stompvoren eveneens voor den nieuwen bond is. De bruto opbrengst schat spr. zoo ongeveer op $f50.000$ en nu kan van een dergelijk opbrengstcijfer zeker toch wel een bedrag van $f85$ worden gemist.

De heer Jb. Zijp Hz. oordeelt dat het niet het bedrag is, waar men zich in sommige fabrieken tegen zal verzetten, maar tegen het principe, dat anderen meé in de uitgaven van de fabriek beslissen

Daardoor zullen bepaald leden van dezen ouden bond niet toetreden tot den nieuwen, en zal de kracht verminderen.

De heer Dr. Van der Zande zegt, dat deze vereeniging niet moet beschouwd worden als een gewone vereeniging, waarvan men voor de aardigheid eens lid wordt. Het moet zijn een werkvereniging. Men zegt: dit werk zal onderhanden genomen worden, en dan is het niet meer dan billijk, dat allen dat betalen. Ik zou zeggen, oordeelt spr.: Ik heb liever weinig leden die betalen willen, dat veel leden die bezwaren hebben om te betalen. Dergelijke leden is beter, dat maar uittreden.

Het artikel, den omslag betreffende, wordt nu aangenomen met 18 tegen 13 stemmen.

Daarna werden ook de Statuten bij acclamatie goedgekeurd.

Er wordt nog bepaald, dat de secretaris penningmeester uit een aangeboden drietal door de algemeene vergadering zal worden benoemd, en dat hij een salaris zal genieten,

Huishoudelijk reglement en reglement van orde voor de algemeene vergadering en bestuursvergaderingen worden eveneens bij acclamatie goedgekeurd.

Daarna wordt besloten, de *Vereeniging tot bevordering en verbetering der zuivelbereiding in Noordholland* te ontbinden en den *Bond van zuivelfabrieken in Noordholland* op te richten. Het bestuur wordt belast met de verdere afwikkeling der zaken. In de eerstvolgende vergadering van den nieuwen bond zal een nieuw bestuur worden gekozen.

Bij de rondvraag brengt de heer Jb. Zijp Hz. den heer G. Nobel dank voor het uitstekend werk, dat hij heeft gedaan door den leden toe te zenden een staat van de productie der verschillende fabrieken. De heer Nobel heeft de fabrieken daardoor ten zeerste aan zich verplicht. Voor den nieuwen bond gaven zich staande de vergadering aan 4 fabrieken en 6 buitengewone leden. De meeste afgevaardigden hadden nog geen beslissend mandaat.

Op voorstel van den heer J. Best Nz. wordt besloten, een commissie naar de Regeering te zenden, die op een geleidelijke verlaging van de Wik- en Weegloonen zal aandringen, opdat bij een behandeling van de uitzonderingswetten voor enkele steden, deze heffing betreffende, niet weer gezegd kan worden, dat van de boeren geen klachten over de heffing der hooge wik- en weegloonen zijn ingekomen.

De heer Dr. Scheij brengt onder de aandacht der vergadering, dat eerstdaage zal verschijnen een werkje, door de *vereeniging Hollands Noorderkwartier* uitgegeven, behelzende verschillende wenken over melken en een goede melkbehandeling. Deze brochure zal tegen zeer laag prijs beschikbaar worden gesteld.

Voorzitter, aan het sluiten der vergadering toe, wil dat, nu het de laatste maal is, niet doen dan met een hartelijk woord aan den heer G. Nobel, den Secretaris, voor de groote moeite en kolossalen ijver, dien hij zich steeds heeft getroost. Verder aan de andere bestuursleden, gewone leden en gasten. Spr. hoopt, dat allen mogen blijven werkzaam zijn voor de verbetering van den zuivel en de belangen der zuivelbereiders.

Alvorens de Voorz. den hamer laat vallen, brengt de heer Jb. Zijp Hz. den scheidenden Voorzitter alle hulde voor het zeker niet geringe aandeel, dat hij heeft gehad in de vele goede dingen, die de oude vereniging, al is het dan misschien op meer bescheiden schaal dan de nieuwe Bond beoogt, heeft verricht. Hierna sluiting.

Verslag Verg. *Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland*

ALKMAAR: Algemeene vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken* in Noord-Holland, op Woensdag 31 October 1909, des morgens ten 9 uur. in het *café Central* te Alkmaar. De Voorzitter, de heer J. Boekel, opent met een gepast woord de vergadering, waarna de heer G. Nobel de uitvoerige en keurig gestelde notulen leest, die onveranderd worden goedgekeurd.

Tegenwoordig zijn een 20-tal afgevaardigden en leden en ook de heer Posthuma, Secretaris van den *Algemeenen Zuivelbond*. (FNZ.)

Ingekomen was de Koninklijke goedkeuring op de statuten van den Bond.

Verder een antwoord van het Ministerie van Financiën, op het adres van den Bond om vrijwaring van accijns op den alcohol voor het gebruik bij de zuivelbereiding. Dit antwoord behelsde de mededeeling, dat daarop nog niet goedgunstig kon worden beschikt, omdat de bestaande wetsbepalingen geen inwilliging toelaten. Er werd evenwel meedeeld, dat bij een algemeen maatregel van bestuur op de bezwaren zou worden gelet.

Ook waren van het Ministerie van Landbouw, Handel en Nijverheid eenige mededelingen ingekomen over de toltarieven van kaas en boter in Duitschland. Mededeeld word, dat Nederland voor de boter behoorde tot de meest begunstigde natie en 20 Mark per 100 K.G. moest betalen. Voor kaas was dat niet het geval, omdat vorm en kwaliteit onzer kaas te veel afweken van den vorm en kwaliteit der Zwitsersche en Italiaansche kaas, die lager invoertarief hadden te betalen. Het invoertarief voor onze kaas bedroeg 30 Mark per 100 K.G.

Over de beweging, die de Bond op touw had gezet om verlaging van Wik- en Weegloonen te verkrijgen, werd meedeeld, dat een commissie was benoemd, bestaande uit de heeren: D. de Boer, J. Best, J. Koomen Hz. en G. Nobel. De heer K. de Boer Cz. te Assendelft had zich bereid verklaard, de commissie, die een audiëntie bij den Minister van Binnenlandsche Zaken had aangevraagd, aan dien Minister voor te stellen. Op de aanvraag voor een audiëntie was het antwoord ontvangen, dat, voor en aler deze werd toegestaan, eerst een schriftelijke uiteenzetting moest worden ingezonden over datgene, wat de Commissie met den Minister wenschte te bespreken. Een uitvoerig rapport was bereids ingezonden en word aan de vergadering voorgelezen, maar daarop was nog geen antwoord ingekomen.

Mededeeld werd, dat 5 fabrieken zich als lid hadden opgegeven en 2 fabrieken hadden bedankt, zodat het aantal fabrieken dat lid van den Bond was, 30 bedroeg, terwijl er 21 buitengewone leden waren.

Aan de orde was nu het verkiezen van een bestuurslid, aftreden moest de heer W. T. Jongejans (niet herkiesbaar.) Daar evenwel door de verschillende aangesloten kaasfabrieken geen officiële afgevaardigden waren opgegeven, werd met algemeene stemmen besloten deze verkiezing uit te stellen tot de volgende vergadering. De heer J. Best gaf in overweging om dan rond te zenden een lijst van personen, die verkiesbaar waren als bestuursleden.

Voorzitter, de heer J. Boekel bracht vervolgens rapport uit van de in 1905 te Binnenwijzend genomen kaasproef.

Het doet van de proef was aan te toonen, dat korte of taaie kaas, mits bereid uit voldoende vette melk, een voldoende vetgehalte had. Op zeer uitvoerige wijze deelt rapporteur de wijze waarop de proef is gehouden, mede, en rapporteur komt tot de conclusie, dat de slecht bereide kaas, de korte kaas, een voldoende vetgehalte heeft, ja soms zelfs hooger staat dan best bereide kaas. Dit laatste vindt naar Spr. 's oordeel juist zijn oorzaak in de grove behandeling; dan wordt de wei dunner en blijven er meer vetdeelen in de wrongel achter. Ook was uitgekomen, dat fabrieken die 3 maal haar melk ontvangen, gerust zich kunnen aansluiten bij het kaascontrolestation, omdat een minimum van 40 % in de droge stof gemakkelijk kan worden bereikt. De rapporteur beweerde tevens, dat korte kaas op den tijd dat zij gewoonlijk naar de markt wordt gebracht, een hoog gewicht heeft, dit later evenwel door indrogen verloren gaat. De vergadering vond met algemene stemmen goed, dit rapport met bijbehorende tabel te laten drukken.

De heer J. Best doet mededeelingen over de plannen van gezamenlijken aankoop van benodigdheden bij de zuivelbereiding. De voordeelen daaraan verbonden, noemt Spr.: het beter kunnen controleeren der benodigdheden, wat het verkrijgen van een goed zuivelproduct beter waarborgt, - en dan verder de financieele voordeelen.

De gelegenheid was opengesteld om gezamenlijk aan te koopen: kaasdoek en salpeter; daarvoor was ingeschreven: voor het eerste 1650 M. en voor het laatste 2600 K.G.

In onderzoek was, in hoeverre steenkool, stremsel, lijnolie en zout geschikt waren voor gezamenlijken aankoop.

De Secretaris deelt nog mede, dat weer 250 gecontroleerde thermometers waren aangekocht, waarvan een aantal waren verkocht á 40 ct. per stuk.

Alsnu wordt behandeld het reglement voor de commissie tot aankoop van benodigdheden bij de zuivelbereiding. Deze commissie bestaat uit vijf leden. Dit reglement wordt na enkele wijzigingen met algemeene stemmen goedgekeurd.

De begrooting voor het jaar 1906 wordt vastgesteld tot een bedrag van *f*486,17

Door den heer D. Brander wordt nu het bestuursvoorstel ingeleid, om voor 1907 weer een **kaasproef** te nemen. Inleider deelt een en ander mede uit de geschiedenis der kaasbereiding en over de verschillende wijzen van bereiding in den loop der jaren, en komt na de bewering, dat meerdere zekerheid over de wijze van bereiding niet anders dan voordeel kan brengen voor het product, tot het voorstel om voor die proef *f*50 beschikbaar te stellen.

Uit de vergadering gingen stemmen op, om bij deze proef eens na te gaan, hoe men in de kaas kan krijgen van die enkele ronde gaatjes, en ook, of het gebruiken van kleursel een nadeeligen invloed uitoefent op de kwaliteit, omdat het blijkt in de praktijk dat kaas zonder kleursel wat beter is in kwaliteit, dan met kleursel. En welke kleursel dan het meest die eigenschap bezit. Er werd besloten de kaasproef te nemen en met de gegeven wenken rekening te houden.

De heer W. T. Jongejans leidt het punt in, om in 1907 twee **kaaskeuringen** te houden en daarvoor *f*72,50 beschikbaar te stellen. Inleider wil aan de betrokken kaasfabrieken zenden uitvoerige bereidingslijsten, opdat bekend worde op welke wijze de verschillende kaas wordt bereid. De eerste keuring moet plaats hebben als de kaas marktrijp is. De tweede helft opzetten en bewaren, om te zien of **de bewering der kaaskoopers**, dat fabriekskaas niet bewaard kan worden, waar is. Inleider zou, als de kaas gekeurd is geworden door een jury, deze willen tentoonstellen, opdat de leden dan van deze tentoonstelling kunnen leeren.

Het idee wordt geopperd, daar het de bedoeling is enkele kazen in te zonden, die tentoonstelling te houden op den dag der vergadering.

Algemeen wordt dit voorstel toegejuicht en aangenomen.

Daarna komt ter tafel het voorstel, om aan het bestuur op te dragen het ontwerpen van model-statuten voor eene Coöperatieve Zuivelfabriek en eveneens voor een Naamlooze Venootschap, zich ten doel stellende om een zuivelfabriek te exploiteeren.

De inleider, de heer Dr. Scheij, begint met er op te wijzen, dat er steeds meer fabrieken worden opgericht, en dan doet zich het verschijnsel voor, dat er bij het bouwen dier fabrieken fouten worden gemaakt in den bouw, die bij kalm nadenken waren te voorkomen. Spr. betreurt het, dat in deze zaken niet meer zijn advies wordt gevraagd, en zodoende worden over het hoofd gezien dingen, die zoo goed waren voor de zuivelbereiding. Ook wordt te licht gedacht over de inrichting van de vereeniging, die men opricht en later zit men met de moeilijkheden. De Bond zal nuttig kunnen werken, door te voorkomen dat zulke ongelukkige inrichtingen verrijzen.

Daarna komt het bestuur met het boven gemelde voorstel. Zij wil dat geschrift inrichten, aanpassende aan de fabrieken zooals die in onze omgeving worden opgericht. Algemeen wordt dit voorstel toegejuicht en aldus aangenomen.

De heer D. de Boer leidt het voorstel in, om en-bloc een abonnement te nemen op *de Zuiveldcourant*, op kosten der leden. Spr. acht het nodig, dat, zoolang er geen officieel orgaan van den Bond is, dat de leden toch zooveel mogelijk eenzelfde orgaan lezen. Het abonnement zal zijn *f*2 per jaar, wat een reductie is van *f*1 per abonnement. Bij een getal van 25 abonneementen zal dat mogelijk zijn. Algemeen goedgevonden.

De begrooting voor het dienstjaar 1907 word na eenige discussie vastgesteld in ontvang en uitgaaf tot een bedrag van *f*494.

De leden der financiële commissie voor het nazien der rekening over het jaar 1906 zullen worden gekozen door 3 aangesloten fabrieken, daartoe door het bestuur aan te wijzen.

Tot Secretaris-Penningmeester word met algemeene stemmen gekozen **de heer G. Nobel**, die deze benoeming aannam, wat der vergadering een luid applaus ontlokte. Mede op de voordracht stonden de heeren J. Best Nz. Te Berkhout en J. Zijp te Wognum.

Bij de rondvraag, vroeg de heer G. Nobel, of het niet goed zou zijn, dat de Bond eens een onderzoek instelde naar de melkweegwerktuigen. Op de verschillende tentoonstellingen worden die werktuigen slechts oppervlakkig beoordeeld, maar er moest daarnaar een oordeelkundig onderzoek worden ingesteld. Het was, zeide spr., van het grootste belang, dat belanghebbers wisten, wat een goed werktuig om te wegen was.

Algemeen werd dit idee toegejuicht en het bestuur zou het in overweging nemen.

De heer Dr. Van der Zande, eveneens het idee warm aanbevelend, wees er op, dat misschien reeds bij den Frieschen Bond inlichtingen, waren te bekomen, die voor Noordholland van groote waarde waren.

De heer Rinkes Borger sprak er nog zijn spijt over uit, dat er niet het minste officiële toezicht op de melkweegwerktuigen was, terwijl een half pond zeep met een geijkt gewicht moest worden gewogen.

De Voorz. sloot daarop met de beste wenschen voor den bloei van den Bond, de vergadering.

1907

Schager Courant, 1907-03-07: P, 5/8

Verslag Voorjaars verg. Zuivelbond N.-Holland

ALKMAAR: Algemene vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland*, op Maandag 4 Maart 1907, des morgens 9 uur, in het *café Central*, te Alkmaar. Aanwezig 25 leden.

De vergadering wordt met een woord van welkom door den Voorzitter, den heer J. Boekel, geopend.

Hij herinnert er aan dat deze vergadering de eerste is in het nieuwe jaar en spreekt daarbij de hoop uit, dat dit nieuwe jaar even gunstig mag zijn voor den kaashandel als het vorige. Spr. vreest evenwel, dat door de zoo hooge kaasprijzen, de kaaskoopers er toe zullen komen te knoeien met Friesche kaas. Dan zou er alle kans bestaan, dat het gezonde standpunt, waarop nu de kaasmakerij staat, verloren ging, wat hoogst jammer zou zijn. Voorz. hoopt eveneens, dat dit nieuwe jaar vruchtbaar moge zijn voor de werkzaamheid van den Bond, en hij wekt de leden op, door hun opkomst ter vergadering en op andere wijze te toonen belangstelling, en de noodige stuwkracht te geven aan het bestuur tot werken.

De notulen worden alsnu gelezen door den Secretaris, den heer G. Nobel, en door de vergadering onveranderd goedgekeurd.

Enkele mededeelingen en ingezonden stukken geven geen aanleiding tot bespreking.

De Bond was lid geworden van het 3e Internationale Zuivelcongres te 's-Gravenhage, van het *Nationaal Zuivelcomité* en van de *Holl. Maatsch. v. Landbouw*.

Daarna werd het jaarverslag voorgelezen, het eerste. Wij deelen daaruit mede, dat begonnen werd met een ledental van 5 fabrieken, wat tot 32 steeg, en nu 28 fabrieken bedraagt. De Bond heeft 23 buitengewone leden. Er word begonnen met een nadeelig saldo van f 67,46½ en dit jaar met een flink voordeelig saldo geëindigd; er werden 54 gecontroleerde thermometers afgeleverd.

Het rapport van de kaasproef was opgenomen geworden in het orgaan van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (FNZ.)*, maar door een nalatigheid van den uitgever was dat nog niet aan de leden van dezen Bond toegezonden.

De bemoeiingen tot verlaging der wik- en weegloonen hebben geen resultaat gehad.

Het adres inzake de verlaging van den accijns op amy-l-alcohol heeft het resultaat gehad, dat verklaard werd dat de bestaande bepalingen de inwilliging van het verzoek niet toelaten, maar dat bij het ontwerpen van den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld bij art. 1a der wet van 1 Juli 1904, op het aangewezen belang zal worden gelet.

De coöperatieve aankopen zijn op bescheiden schaal aangevangen. Een levering van. 1784 el kaasdoek en van 1200 K.G. kalisalpeter heeft plaats gehad, terwijl een 2e levering groot 1500 K.G. salpeter zal volgen; onderhandeld wordt over den aankoop van 32 wagens Engelsche steenkool.

Omtrent het toltarief voor boter en kaas, uit Nederland ingevoerd in Duitschland, werd bij den Directeur-Generaal van Landbouw geïnformeerd, met het gunstige gevolg dat een uitvoerig en zaakrijk rapport werd gezonden, waaruit blijkt, dat Nederland voor boter als begunstigde natie wordt behandeld, doch voor kaas het algemeene tarief geldt.

De Secretaris ontvangt den dank der vergadering voor zijn uitstekend jaarverslag en er wordt tevens besloten om het rapport, over de kaasproef te laten drukken.

De financiële commissie, bestaande uit de heeren : D. A. Kaan, Wieringerwaard, J. Buis Jz., Schagen en J. Stammes, N. Niedorp, rapporteerde tot goedkeuring der rek. en verantw. over 1906, waartoe de vergadering besloot.

De ontvangsten bedroegen *f*490,11, de uitgaven *f*383,95 het batig saldo *f*106,16.

Tot bestuursleden in de plaats van den heer W. T. Jongejans period. aftr. en niet herkiesbaar word gekozen de heer P. Sevenhuizen te Warmenhuizen, en wegens vacature door het als bestuurslid verplichte aftreden van den secretaris, de heer R. D. Kaan te Wieringerwaard.

Volgt nu bespreking kaasproef.

Voorz. deelt mee, dat 't de bedoeling is, deze kaasproef te doen zijn een vervolg op die van vorig jaar. Men wil nagaan den invloed van het hooger en lager nawarmen. Daarover heeft men brieven ontvangen uit Duitschland en zelfs uit Amerika. Maakt men korte kaas dan let men hier daarop met de bereiding en zegt men: de kaas moet steviger worden bereid. In Duitschland regelt men dat met de temperatuur van het nawarmen, en met gunstig resultaat, ook vooral met betrekking tot de *Boekelscheurtjes*, waarvan men dan zeer weinig last heeft. - Verder wil men bij deze proef letten op het opmaken met kruimel, uit één stuk of uit twee stukken, enz.; ook een vergelijking treffen tusschen kaas met en zonder kleursel. Ook wil men deze kazen langer bewaren, om te zien hoe ze zich houden. De plaats waar de proef zal geschieden, is nog niet bekend. Het bestuur zal de commissie aanwijzen om deze proef te leiden.

Daarna volgde de bespreking over de kaaskeuringen in 1907.

De heer Jongejans leidt dit punt in en zegt, dat elke tentoonstelling van kaas, de bezoekers teleurstelt. Deze keuring van den Bond moet zóó zijn, dat de bereidingsmethode wordt aangegeven, dat er van elke fabriek 4 á 6 kazen worden ingezonden en op verschillende tijdstippen worden onderzocht. Ook het vetgehalte der melk en nog andere zaken konden worden onderzocht. Ook moest er benoemd worden een commissie van kaaskoopers, die dan beoordeelen of deze fabriekskazen kunnen worden bewaard. Wij kunnen dan, zegt de heer Jongejans, hun laten zien, wat artikel wij maken.

De Voorz. zegt, dat de heer M. de Jong te Hoorn steeds beweert, dat fabriekskaas niet kan worden bewaard en die stelt een bedrag van *f*200 beschikbaar om van 30 fabrieken 100 kazen in zijn pakhuizen te bewaren en dan de resultaten na te gaan. De Secretaris acht beter 6 à 8 kazen van elke fabriek te nemen en deze proef te nemen, buiten den heer M. de Jong om. In dezen geest neemt de vergadering dan ook het besluit, en aan het bestuur wordt vrijheid gegeven deze kaasproef verder in te richten.

Aan de orde is nu bespreking van wat gedaan kan worden door den Bond tot bevordering van den afzet van kaas.

De Secretaris, die dit punt inleidde, gaf de volgende punten hiervoor aan:

- 1e. Een onderzoek in te stellen naar de voordeelen van het markten van kaas aan de Schager Kaasmarkt. De hoge wik- en weegloonen worden een belemmering genoemd voor den afzet van kaas en ligt het dus op den weg van den Bond propaganda te maken voor de Schager markt, die vrij is van deze hoge wik- en weegloonen. Het plan is dan een commissie te benoemen, die eens nagaat bij de verschillende fabrieken, die te Schagen en te Alkmaar markten, de voordeelen of nadeelen, die verbonden zijn aan het markten

te Schagen. En al zijn die voordeelen voor de Schager markt gering, dan nog verdient deze den steun, als protestmarkt.³⁾

2e. het verkoopen van kaas op monster, om later te leveren.

In den warmen zomer staat de kaas op onbeschutte markten en lijdt het met zorg bereide product daar zeer onder. Nu was de bedoeling, eens een onderzoek in te stellen, of dat verkoopen op monster mogelijk zou zijn, en daarover dan eens een rapport uit te brengen.

3e. het volgende punt is: of het niet zeer wenschelijk geacht kon worden, het product te verkoopen onder de waarborgen van echtheid der kwaliteit; dus de aansluiting bij een **kaascontrôlestation** met een officieel merk. Maar in dit opzicht kan de Bond niet ingrijpen.

4e. Daarna prijst de inleider nog aan het exposeeren van prima kaas op tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Aan dit punt wordt verbonden het inzenden vanwege den Bond van kaas op de internationale tentoonstelling te 's Gravenhage.

Na enkele besprekingen worden deze voorstellen van den Secretaris met algemeene instemming aan het bestuur ten onderzoek opgedragen.

De heer Best van Baarsdorpermeer verbindt hier nog aan een pleidooi tot aansluiting van alle fabrieken aan het contrôlestation Noordholland.

Ook de heer Scheij wekt de aanwezigen tot aansluiting op. Spr. deelt mede, dat er steeds nog wordt gezocht naar een practisch merk voor de kaas, wat Spr. de eenige oplossing van de kwestie noemt.

Er wordt besloten eene circulaire te laten drukken, waarin het nut van het kaascontrolestation wordt uiteengezet.

De heer De Boer van Stompetoren noemt het propaganda-maken voor de Schager kaasmarkt het eenige middel om te komen tot de verlaging der wik- en weegloonen.

Door wettelijke bepalingen zal dat wel niet worden bereikt. Het eenige middel is, Alkmaar in zijn beurs te benadeelen, door Schagen te steunen; dan zal het eigenbelang Alkmaar wel tot verlaging der wik- en weegloonen brengen.

Met betrekking tot het punt van de collectieve inzending op de tentoonstelling te 's-Gravenhage, doet de heer G. Nobel het idee aan de hand, te trachten of het niet mogelijk is, dat de kaas meer in aanraking komt met de bezoekers, zóó, dat die kaas te proeven is, voor een elk. Spr. wil dat de Bond zich in contact stelt met de maatschappij, die de buffetten op de tentoonstelling exploiteert en daar kaas verkrijgbaar stellen, door den Bond te leveren.

Dit voorstel vindt instemming en wordt besloten, zich spoedig te wenden tot den secretaris van het hoofdbestuur, den heer Korteweg, om dit punt te regelen, en dan wil men tevens in een kiosk op het tentoonstellingsterrein prima kaas verkrijgbaar stellen.

Door den heer C. Kuiper, kaasmaker aan de Stoomzuivelfabriek te Twisk, wordt nu ingeleid het punt: ter bespreking en toelichting van een practische methode om de kaas op te maken. Inleider toont een blikken vorm, dien hij bezigt bij het opmaken van de kaas. Dit opmaken gaat zogenaamd in één stuk, en wanneer men dit instrument gebruikt, gaat dit het onregelmatig voorkomen van maakgaatjes in de kaas tegen. Spr. beweert, dat het bezigen van dit toestel ook geeft een tijdsbesparing. Het toestel is een kwartaal in 't gebruik en bevalt uitstekend. Wordt besloten, dat deze vorm door een der bestuursleden een half jaar zal worden gebruikt. Blijkt het practisch, dan zal Kuiper een vergoeding ontvangen en reclame voor zijn artikel

³ In de Schager Courant – 1907-11-07 / blz.5 – staat een beknopt verslag van de 'commissie wik- en weeglonen' over Schager en Alkmaarder kaasmarkt. (ZHN.)

worden gemaakt. Vooral zal ook gelet worden op de regelmatigheid van het gewicht van de kaas.

Bij de rondvraag deelt de heer D. Schermerhorn van Ursem mede, dat de *vereniging van kaasmakers* tegenwoordig zorgt, als een kaasmaker ziek wordt en daardoor stagnatie komt in 't bedrijf, dat dan een vakman diens plaats inneemt. Spr, deelt mede, dat deze vereniging zijn leden ook tegen een 6-tal ziekten heeft verzekerd. Hij vraagt, of het geen aanbeveling zou verdienen, dat de Bond van Zuivelfabrieken die vereniging steunt. Het bestuur belooft samenwerking met deze vereniging te zullen zoeken.

Hierna sluiting.

Schager Courant, 1907-11-21; P.5/8

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.

ALKMAAR: Algemene vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland*, op Maandag 18 November 1907, des morgens half elf uur, in het *Café Central*.

De Voorzitter, de heer J. Boekel, opent met een opwekkend woord de vergadering, waarna **de heer G. Nobel, Secretaris**, de zeer uitvoerige notulen leest, die onveranderd onder dankzegging worden goedgekeurd.

De heer G. Nobel doet daarna verschillende mededelingen, waaraan we het volgende ontleenen:

- * De bond telt 32 gewone en 34 buitengewone leden.
- * De heer R. D. Kaan te Wieringerwaard, benoemd tot bestuurslid, heeft deze benoeming aangenomen.
- * Over de kaaskeuring wordt meegedeeld, dat van iedere kaasfabriek 4 kazen gekeurd zijn en wel twee op 7 Aug. te .Binnenwijzend, 1 hedenmorgen, terwijl de laatste gekeurd zal worden volgend voorjaar; het rapport kan nog niet worden uitgebracht. Eén conclusie kan evenwel reeds worden meegedeeld n.l. deze: gebleken is, volgens het wetenschappelijk onderzoek in verband met het oordeel der jury, dat, wat door de praktijk op het oog af, met den naam van vet wordt bestempeld (het zachte van den zuivel) dit veelal moet worden toegeschreven aan het **vochtgehalte der kaas**. De jury voor de eerste keuring bestond uit de heeren: H. S. de Vries, Hoorn, J. Boekel, Binnenwijzend; D. Brander, Hoogkarspel, met den heer Dr. Scheij ter assistentie. Deze kaaskeuring vond zeer veel bijval, daar slechts 2 fabrieken er niet aan deelnamen. De kaas word in de pauze der vergadering tentoongesteld. De kazen der eerste keuring werden aan het *kaascontrolestation Noord-Holland* en aan het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn onderzocht op vet en vochtgehalte, waaruit berekend is het vetgehalte der droge stof. Hierbij bleek, dat de kaas van slechts ééne fabriek iets beneden 40 % vet in de droge stof had, n.l. 39.4 %. Men mag dus hieruit gerust concludeeren dat 40 % voor deze kaas als minimum kan worden beschouwd.
- * Over de tentoonstelling te 's-Gravenhage wordt meegedeeld, dat de pogingen om aan den buffethouders der tentoonstelling kaas te verkoopen, zijn mislukt, daar deze op herhaald schrijven taal noch teeken terugzond; ook de bekroonde kaas werd niet verkocht.

- * Over de proef met de *kaasopmakers van den heer Kuiper* kan worden meegedeeld, dat deze op 4 fabrieken: te Binnenwijzend, Stompctoren, Wieringerwaard en Assendelft, heeft plaats gehad. Te Binnenwijzend werd met den opmaker vlug gewerkt, maar de kazen waren ongelijk van gewicht, zoodat moest worden afgesneden en opgelegd; te Stompctoren kon er niet vlug genoeg mee worden gewerkt; eveneens te Wieringerwaard; ook zoo te Assendelft; het opmaken bleek even vlug met de hand te gaan. Het bestuur stelt dan ook voor, geen belooning aan den heer Kuiper toe te kennen.
- * Van steunverleening aan den *Bond van Kaasmakers* was nog niets kunnen komen, omdat de *Bond van Zuivelfabrieken* nog te weinig middelen had, de wenschelijkheid evenwel werd er wel van ingezien. Stappen tot meerdere samenwerking zullen worden gedaan.
- * De commissie voor het ontwerpen van model-statuten voor een coöperatieve zuivelfabriek en voor een naamlooze vennootschap op coöperatieven grondslag, enz., enz., is het met eerste gereed, dat voor een ieder ter inzage ligt.
- * Ten slotte wijdt de heer G. Nobel nog eenige woorden aan de melkverzorging. Wil men kans hebben op het maken van een goed zuivelproduct, dan moet men in de eerste plaats alle aandacht wijden aan de behandeling van de melk. Het bestuur heeft deze zaak besproken en hoopt hierin iets ten algemeenen nutte te doen. Reeds zijn inlichtingen ingewonnen bij fabrieken, die verplichte melkkoeling toepassen, en overal waren de resultaten daar zeer gunstig, zoodat het voor alle fabrieken aanbeveling verdient, deze methode in toepassing te brengen; een nauwkeurige bedrijfscontrole wordt tevens zeer aanbuven.

Als nieuwe leden werden toegelaten de fabrieken „*De Eendracht*” te Zuid Schermer, „*Ons Belang*” te Middellie, „*Welgelegen*” te Grosthuizen en „*Nova Vita*” te Beets, en tevens nog 11 buitengewone leden.

Tot bestuurslid, in de plaats van den heer H. J. Avis, werd benoemd de heer Jongejans te Assendelft.

Tot leden der financiële commissie werden bij acclamatie aangewezen de afgevaardigden der fabrieken „*Prins Hendrik*” te Alkmaar, „*Vita Nova*” te Heerhugowaard en „*De Eendracht*” te Warmenhuizen.

De begrooting voor 1908 wordt in ontvangst en uitgaaf vastgesteld tot een bedrag van f 515.-. Hierbij werd van verschillende zijden gewezen op de onvoldoende vergoeding, die door den secretaris-penningmeester werd genoten, gelet op de zeer vele en belangrijke diensten, die deze aan den Bond bewees. Volgend jaar zal met dezen wenk rekening worden gehouden.

Nu kwam in behandeling het concept-reglement voor de kaaskeuringen, dat na eenige discussie met enkele wijzigingen werd vastgesteld.

Door den heer G. Nobel wordt alsnu uitgebracht het rapport der commissie voor den aankoop van benodigdheden.

Eerst was de deelname voor de gemeenschappelijke aankopen gering, omdat men niet doordrongen was van het nut.

De moeilijkheden, die zich eerst voordeden, waren nu uit den weg geruimd en bij hooge uitzondering, was er een klacht van den koper ingekomen.

Er werd steeds tegen billijke, sterk concurrerende prijzen gekocht en de kwaliteit was uitmuntend en bovendien gecontroleerd.

Van den kant der handelaren was er ook alle medewerking.

Op de betalingen werden nog aardige kortingen verkregen, zoodat na de onvermijdelijke adm.-kosten, kosten van onderzoek van salpeter enz., een niet onbeduidend bedrag valt te restitueren voor de deelnemende leden.

Binnen enkele dagen ontvangen alle leden een model bestel-biljet.

Na een daaromtrent gedaan voorstel uit de vergadering, zal de Commissie, belast met den aankoop der benodigdheden, nagaan, in hoeverre kleursel en stremsel artikelen zijn, die voor gezamenlijken aankoop geschikt zijn.

Meegedeeld wordt nog, dat nu reeds 32 wagons steenkolen zijn aangekocht.

De heer J. Boekel, bracht rapport uit over de kaasproef van 1907.

Het doel der proef was, zooals bekend was, na te gaan, of met weinig bewerken en hoog nawarmen hetzelfde resultaat was te verkrijgen als met gewone kaasmakerij, zooals die in Noordholland gebruikelijk is.

De uitkomsten waren zeer bevredigend, daar bij de eerste keuring, waarbij van elken bak een kaasje werd doorgesneden, de algemeene opinie was, dat de kortst bewerkte, maar hoognagewarmde kaas de beste was.

In 't gebruik heeft deze proef geleerd, dat met kaas nawarmen van korte kaas nogal wat te doen is, ja, dat men tot een vrij hoge temperatuur kan gaan, zonder taaie kaas te verkrijgen. Inleider waarschuwt evenwel diegenen, die misschien korte kaas maken en dit middel eens willen probeeren, niet alles tegelijk te doen.

De algemeene raad voor korte kaas is, meer bewerken, (dat wil zeggen de wrongel rijper maken), dit kon men ook zoeken door hooger nawarmen. Maar past men nu eens allebei de midelen toe, dan is er wel kans om taaie kaas te maken. De kaasproef is te Binnenwijzend 9 Sept. j.l. gehouden.

De heer G. Nobel deelt mede, dat deze proef over eenigen tijd in 't groot zal worden gehouden bij den heer D. Brander te Hoogkarspel.

Rapport onderzoek weegwerktuigen.

Wordt nu uitgebracht door den heer G. Nobel een rapport over onderzoek weegwerktuigen.

Bij alle aangesloten fabrieken werden inlichtingen gevraagd over daar in gebruik zijnde weegwerktuigen.

Aan wegen der melk wordt beslist de voorkeur gegeven boven meten, omdat de toepassing practisch nauwkeuriger is uit te voeren en omdat bij uitbetaling naar het gehalte het begrip van gewicht een betere aansluiting vormt, dan dat van meting, met de toe te passen berekening.

Op die fabrieken werden gebruikt 13 gewone unsters, 9 bascules, w.o. één Mahier's melkbascule, twee van Visser's Landbouwkantoor, één Sinus en één melkmeet werktuig.

Uit den aard der zaak zijn moeilijk besliste conclusies te trekken.

Van de gewone unsters werd bijna algemeen getuigd, dat deze niet voldeden, wegens den langen duur van het wegen.

Te Hoogkarspel gebruikt men een gewonen gelijkarmigen evenaar met schalen, waarop de bussen melk worden den gewogen. Het is een eenvoudige manier, die ongetwijfeld nauwkeurig is.

Het weegwerktuig van Visser's Landbouwkantoor, berustend, op het basculesysteem met schuifgewichten, verdient volgens rapporteur om verschillende redenen aanbeveling, die in het breede worden ontvouwd. Het eenige bezwaar, dat word aangevoerd, was, dat de verschillende draaipunten aan slijtage onderhevig zijn.

De Sinus verdiende eveneens aanbeveling, waarvan de werking berust op het systeem van een brievenweger en men dus niet het bezwaar van de slijten der draaipunten had. Bezwaren werden genoemd, dat de melk speciaal voor onze kaasfabrieken nogal hoog moet worden opgevoerd en dat het instrument een vaste plaats moet hebben, wat voor bestaande fabrieken, die toch reeds klein zijn, ongemakkelijk is.

Het volledig rapport zal ieder beter tot oordeelen in staat stellen en men kan dan ter plaatse, waar de werktuigen gesteld zijn, een kijkje nemen.

Rapporteur eindigt met do opwekking, dat vlotte melklevering, nauwkeurig wegen en de mogelijkheid om op eenvoudige en nauwkeurige wijze monsters te nemen voor het onderzoek

naar de waardegevende stoffen der melk, zaken zijn, die de zuivelindustrie zeer veel ten goede kunnen komen. Men schenke ze de aandacht die ze waard zijn.

Bij dit rapport was een uitvoerige vragenlijst gevoegd. Er werd besloten, èn vragenlijst èn rapport te laten drukken en aan de leden toe te zonden.

Rapport Wik- en Weeglonen

Mede door den heer G. Nobel werd nu uitgebracht het rapport van de Commissie voor verlaging der Wik- en weeglonen, en in verband daarmee het bezoeken der Schager kaasmarkt.

Dit rapport is geheel opgenomen in ons blad van 7 November.

Rapporteur voegde er nog aan toe, dat slechts de kaasfabrieken te Schagen (Molenweg); „*Ceres*” Keinsmerbrug; „*Volharding*” Wieringerwaard en de fabriek van den heer Koomen te Winkel, bereid bevonden waren op de kaasmarkt te Schagen geregeld te markten.

De fabrieken te Heer-Hugowaard, Zijdewind, Oudkarspel en Binnenwijzend gaven sympathiebetuigingen, maar konden geen toezegging doen. Achttien fabrieken (waarbij uit de naaste omgeving van Schagen), weigerden te Schagen te markten.

Niet één der aanwezigen nam over dit belangrijk punt het woord, zoodat den Voorzitter niets anders overbleef, dan na een woord van opwekking om deze zaak toch levendig te houden en te bevorderen, tot het volgende punt der agenda over te gaan.

De heer G. Nobel bracht rapport uit over de inzending van kaas voor de Internationale tentoonstelling te 's Gravenhage.

Aan alle aangesloten fabrieken was het verzoek gedaan, om hare medewerking te verleen aan de inzending, nl. door haar product beschikbaar te stellen. 16 Fabrieken voldeden daaraan, waarvan één niet aan de keuring op 23 Aug. te Alkmaar kon, deelnemen.

De bedoeling was om kaas ten toon te stellen, zooals die in de Prov. speciaal wordt verhandeld, nl. Dagkaas in marktrijpen toestand, en werd daarom verzocht om uit de kazen, die in de week van 18-24 Aug. verkocht zouden worden, ruim 20 Edammers en evenzooveel commissie en 10 middelbare te reserveeren voor de tentoonstelling en van ieder der genoemde soorten één kaas ter keuring te zenden.

Op de keuring bestond de jury uit de heeren: W. T. Jongejans, J. Best Nz. J. Boekel, P. Sevenhuijsen en D. de Boer Dz. Met een puntenstelsel werd beoordeeld: vorm, korst, de inwendige kleur, algemeen voorkomen, op den boor, op de doorsnede, vet op het uiterlijk, reuk en smaak.

Voor de Edammers werd bij loting, no. 16 aangewezen voor de tentoonstelling, nl. de fabriek te Warmenhuizen, die met haar product op de meest gunstige wijze is onderscheiden, nl. een gouden medaille met nog een zilveren medaille van H. M. de Koningin.

Voor de inzending Commissie en Middelbare kazen, viel de eer van inzending te beurt aan de fabriek „*Flevo*” te Anna Paulowna, die met een bronzen en zilveren medaille word bekroond. Op dit resultaat terugziende, kon men ten volle tevreden zijn.

Vermeldenswaard is nog, dat het oordeel der jury uit den bond geheel overeenstemde met dat van de tentoonstellingsjury.

Rapporteur eindigt met de meening, dat vanuit een handelsoogpunt bezien, een goede tentoonstelling van prima kaas zeer zeker nuttig is. De bond kan in deze op onbevooroordeelde wijze, ter rechter tijd zorgen, dat op zijne, kosten, bij voortduring een uitstekend product wordt ten toon gesteld.

Na dit rapport volgde, eveneens van den heer G. Nobel, een over het onderzoek van kaas op monster-verkopen.

Het lijkt inleider onpractisch en nadeelig om in den heeten zomertijd den geheelen voorraad kaas, die in de fabrieken met de grootste zorg wordt bewaard, gedurende geruimen tijd bloot te stellen aan de temperatuursinvloeden.

De producenten lijden hierdoor belangrijke verliezen, doordat kaas, die van de zonnehitte heeft geleden, hare oorspronkelijke kwaliteit niet terug krijgt.

Verder zal, gesteld dat het mogelijk is de kaas op monster te verkoopen, het voor de producenten mogelijk worden, dat zij met meerdere vrijheid met hun product handelen, omdat de grote hoeveelheid goed bewaard in de fabriek is gebleven.

Door het bestuur word aan heeren kaashandelaars en kaasproducenten hun meening gevraagd. Aan alle kaashandelaars in Zuid- en Noord-Holland word eene circulaire verzonden, waarin het vraagstuk werd uiteengezet en hun oordeel werd verzocht. Honderd antwoorden kwamen in en op verschillende wijze werd het vóór en tegen beredeneerd.

In het kort kwam het oordeel der handelaars hierop neer: velen vonden, dat het nieuwe idee zeer vele bezwaren had;

sommigen verklaarden er zich beslist tegen. Vooral de monsteropname zou een bron van onaangenaamheden kunnen zijn, wanneer het blijkt dat er verschil bestaat tusschen de monsters en de te leveren partijen. Voorts worden de vragen gesteld: hoe zal de levering plaats hebben, op den dag van den verkoop of later? en hoe zal het wegen tot genoegen van beide partijen geregeld worden? En zal door dit alles, de uitoefening van het bedrijf der handelaars niet ernstig gewijzigd moeten worden?

En waren evenwel ook voorstanders.

Het oordeel der producenten was bijna zonder uitzondering gunstig en algemeen was men voor een grondig onderzoek, want men was het er allen over eens, dat door de hitte soms zeer belangrijke schade werd geleden.

Door enkelen word ook aangedrongen op het overkappen, of beplanten met boomen, van de kaasmarkten.

Het bestuur kwam na een ernstige bespreking tot het besluit om een commissie van handelaars, bestaande uit voor- en tegenstanders, tot een conferentie uit te noodigen met een commissie uit het bestuur.

Om door monsternamen een goed en juist beeld van den geheelen stapel kaas te krijgen, word de wenschelijkheid uitgesproken, dat men in dit geval van elken dag en uit iederen kaasbak zou moeten nemen 2, 4 of meer monstercazen per 100.

Door het op monster verkoopen van kaas heeft men nog een krachtig strijdmiddel tegen de hooge wik- en weegloonen.

De gecombineerde vergadering werd gehouden en daar waren vertegenwoordigd, de heeren H. S. de Vries te Hoorn, Stuit te Purmerend en Heil te Haarlem, benevens de commissie uit het bestuur.

Het moeilijke van het monsternemen bleef bestaan en was geheel afhankelijk van de verkopers. Men was van oordeel dat voor eventueele verschillen een arbitrage-commissie moest worden ingesteld en die zou de monstercazen tot de levering moeten bewaren, contrôle toe- passen op de leveringen en het recht hebben de levering te weigeren en boete toe te passen.

Wat de levering betreft, werd wel mogelijk geacht, om bijv. den eenen dag te markten en een of twee dagen later te leveren en dat is wel aannemelijk als er naar gestreefd wordt om geleidelijk de geheele fabriekmatige kaas-productie op één dag op dezelfde plaats te markten.

Het bestuur is dan ook van oordeel, dat na ernstige voorbereiding, bij zorgvuldige regeling, en goede medewerking van de producenten en in overleg met de handelaars, hier een arbeidsveld voor ons ligt, waarop én voor de producenten én voor de handelaars veel goeds zal zijn te bereiken.

Aan dit rapport was nog toegevoegd een brief van de Vereeniging tot ontwikkeling van den landbouw in Hollands Noorderkwartier, waarin ook het verkoopen op monster zeer wenschelijk werd geacht. Men achtte er ook wel veel bezwaren aan verbonden, en tevens noodig dat twee kazen per bak en per keer werden genomen en een commissie van arbitrage werd ingesteld.

Voorzitter achtte het verkoopen van kaas op monster zeer wenschelijk, omdat het tevens een middel was om af te komen van de te hooge wik- en weegloonen. En wanneer de fabrieken maar eendrachtig bleven, achtte spr. het ook zeer goed mogelijk. Als antwoord op een beweren van den heer IJff, dat in Friesland reeds op monster wordt verkocht en daar geen enkele kaasmarkt is, beweert voorzitter dat de toestand daar anders is dan hier. De kaas wordt daar aan de fabriek verkocht en de kooper ziet den geheelen stapel. Later verkoopt men die Friesche kaas aan onze kooplieden op monster, maar dat is een bron van veel ruzie.

De heer D. de Boer toont zich ook een groot voorstander voor verkoopen op monster en acht dit in de toekomst wel mogelijk. Spr. breekt tevens nog een lans voor het bezoeken door de fabrieken uit den omtrek van Schagen van de kaasmarkt daar. Dat is de protestmarkt en zij die nu spotten met die markt, mogen niet vergeten dat de 20 cts. verlaging der wik- en weegloonen te Alkmaar, alleen is te danken geweest aan het aanvankelijk slagen der Schager kaasmarkt.

Alkmaar mag volgens spr. niet worden zoodanig de plaats van afzet voor onze kaas, dat wij die plaats niet kunnen missen. Dan hadden wij kaasproducenten alle kans, dat ons daar de wetten werden voorgeschreven en daarom wil spr. het verkoopen op monster mede als een middel om die kaasmarkten te kunnen missen. Dat de kaaskoopers er niet voor zijn, is spr. benend; die hebben de oprichting van dezen bond nooit goed gevonden. Zij zagen daar in een poging van de boeren om het buiten de handelaars te kunnen redden. Spr. heeft hen gezegd, dat dit niet zoo was, maar mocht het in de toekomst blijken dat men de kaaskoopers niet noodig had, het zal spr. niet berouwen. Hij bindt het bestuur wel op het hart, deze zaak lopende te houden.

De heer G. Nobel wenschte in dezen liever met de kaaskoopers saam te werken en spr. maakt zich sterk, dat, als het gevonden kon werden dat alle kaas op één dag werd verkocht, ook de kaashandelaren zouden meewerken.

Het plan wordt nog geopperd, dat enkele fabrieken reeds beginnen met te trachten op monster te verkoopen.

Bij de rondvraag vestigt de heer J. Zuurbier er de aandacht op, dat zijn kaasfabriek *de Vliet* in den Beemster is gekomen in conflict met de ijkwet, doordat gebruikt werd een maat met drijvende schaal. Spr. geeft na een breed betoog der vergadering in overweging, dat vanwege den bond een adres zal worden gericht aan de regeering, waarin gevraagd werd dispensatie voor de kaasfabrieken om die meetwerktuigen te mogen blijven gebruiken die men nu had, in afwachting dat de ijkwet werd verbeterd en meer werd gemaakt in verband en overeenstemmen met, de eischen der zuivelindustrie.

De heeren De Boer en Hylkema betoogden, dat weegwerktuigen gerust konden worden gebruikt, omdat de ijkwet deze niet opnoemt en deze dus daarop niet van toepassing is. Het voorstel van den heer Zuurbier, ondersteund door den voorzitter, wordt aangenomen. Tevens zullen aan andere zuster vereenigingen adressen van adhaesie worden gevraagd.

De heer J. Zuurbier brengt tevens ter sprake de ongelijke wijze, waarop verschillende zuivel-fabrieken in de bedrijfsbelasting worden aangeslagen. Spr. zou gaarne wenschen, dat het bestuur in deze bij de invulling der aangifte-biljetten de behulpzame hand bood.

De heeren De Boer en Hylkema beweren, dat dit weinig zal baten, omdat men geheel afhangt van den willekeurigen aanslag van den inspecteur, of van de commissie van aanslag.

Door den heer Bark werd nog aan de hand gedaan, het ideé, de vergaderingen van den Bond ook eens te Purmerend of te Hoorn te houden. Het bestuur zal dit overdenken.

Voorzitter sloot, nadat hij verschillende heeren dank had gebracht, de vergadering.

In de pauze werd eene tentoonstelling gehouden van de kazen der tweede kaaskeuring, en werden de voorloopige resultaten der keuringen meegedeeld. De wijze van keuren was als voor de tentoonstelling te 's-Gravenhage. Later worden de eind-resultaten bekend gemaakt

1908

Schager Courant 1908-03-15

Algemene vergadering van: *Den Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland*

HOORN: op Woensdag 11 Maart 1908, des morgens half 10 uur, in de „*Witte Engel*”.

De heer J. Boekel, voorzitter, opent de vergadering. Hij heet de aanwezigen welkom en spreekt er zijn leedwezen over uit, dat zoovelen afwezig zijn. Er komt immers toch een punt op de agenda voor, dat van zooveel algemeen belang is, dat heel Noordholland naar deze vergadering had moeten stroomen. Maar helaas, ook hier weer de gewone lauweheid, de Jan-Salie-geest van afkijken en afwachten. Spr. hoopt evenwel, dat de afwezigheid van zoovelen geen invloed heeft op de aanwezigen en dat deze vergadering zeer vruchtbaar mag zijn voor de toekomst.

De heer G. Nobel, de secretaris, leest daarna de zeer uitvoerige notulen, die onder dankzegging onveranderd worden goedgekeurd.

- * Medegedeeld wordt met betrekking tot den aanslag van de Zuivelfabrieken in de bedrijfsbelasting, dat van den *Zuid-Nederlandschen Zuivelbond* een formulier is ontvangen, waarbij wordt aangetoond, dat deze fabrieken geen winst maken. Practisch resultaat kent men er nog niet van, omdat dit formulier pas is samengesteld.
- * De aandacht wordt gevestigd op de reincultuur. Men betrekke die steeds van een betrouwbaar laboratorium, het voorkomen der cultuur moet normaal blijven, niet korrelig of klonterig, ook de zuurheidsgraad moet gecontroleerd worden.
- * Van een tweetal fabrieken was de vraag ingekomen om financieelen steun voor een gaan in hooger beroep van een bekeuring van hare meetwerktuigen. Het bestuur had hierop afwijzend beschikt. Er was aan den Minister van Justitie een adres gericht met betrekking tot deze meetwerktuigen, waarop door bemiddeling van den Officier van Justitie te Alkmaar gevraagd was welke gevallen het bestuur op het oog had, met een nauwkeurige omschrijving daarvan. Aan dit verlangen was voldaan.
Aan den Minister van Landbouw was een adres gericht, met het verzoek bij de wijziging der IJkwet rekening te houden met de belangen van den landbouw, wat betreft de meetwerktuigen.
Toen was het verzoek ingekomen te zeggen, welke wijzigingen men wenschte. Geantwoord was, dat men wenschte te gebruiken houten meetwerktuigen met een inhoud van 150 L., met een drijvende schaal.
Ook was gevraagd om een algemeen toezicht op de weegwerktuigen.
- * Als nieuwe leden traden toe de kaasfabrieken: „*Wilhelmina*” te Beemster en „*Concordia*” te Berkhout, plus een 12-tal buitengewone leden.

Uit het jaarverslag, dat daarna werd uitgebracht, kan worden meegedeeld: dat de modelstatuten gereed zijn; dat 22 leden de *Zuivelcourant van Cuperus* lazen; dat de bond nu telde 32 gewone leden en 50 buitengewone leden, dit was in 't begin van het jaar 29 gewone en 20 buitengewone leden.

Er werden behandeld 806 ingekomen en 843 uitgaande stukken. Het uitvoerige jaarverslag, bevattende verschillende rapporten, [zie onze no.'s van 7 Nov. en 21 Nov. 1907,⁴⁾] zal in druk verschijnen.

⁴ 7 Nov. 1907 Rapport over verlaging wik- en weeglonen Schager Kaasmarkt – **nog als Bijlage plaatsn ??**
21 Nov. 1907; zie verslag. In deze MAP (ZHN.)

Nu werd uitgebracht het jaarverslag van de commissie van aankoop van benodigdheden.

Vermeld werd, dat vooral werd gelet op den aankoop van prima kwaliteit en een goede controle voor zuiverheid. Er kwam dan ook geen enkele klacht over de producten in, integendeel, wel bewijzen van tevredenheid. Er werd ondanks de hierboven aangegeven eischen, tegen lagere prijzen gekocht en werden er aardige kortingen uitbetaald.

Er werd aangekocht: steenkool 475.000 H.L., salpeter 28.050 K.G.,⁵⁾ kaasdoek 1004 el, zout 37.000 K.G., stremsel 1700 L. De coöperatieve aankoop van nog andere artikelen is in onderzoek.

Aan de orde is nu het bestuursvoorstel: plan kaaskeuringen 1908.

Het Bestuur acht het gewenscht om in 1908 de kaaskeuringen te doen voortzetten op dezelfde wijze als in 1907 is geschied.

Het hoofddoel der kaaskeuringen moet bestaan in het nauwkeurig nagaan van de bereiding en de rijping der kaas, terwijl daarnevens de geschiktheid tot bewaring der fabriekskaas goed kan worden nagegaan.

Ter besparing van noodlooze kosten wordt het evenwel gewenscht geacht om het getal der van iedere fabriek te kopen kazen te verminderen tot op twee of drie stuks.

Dit laatste is vooral het gevolg van den minder goeden financiëlen toestand der kas.

De heer Van der Zande acht het nuttig, dat van de resultaten dezer keuringen de leden thuis een rapport ontvangen. Deze keuringen hadden in hoofdzaak tot doel om te weten te komen, of de fabriekskazen kunnen bewaard blijven, ja of neen? Wat heeft de handel daarvan gezegd?

De heer Bark geeft in overweging dat de kaasjes voor deze keuringen door de fabrieken werden disponibel gesteld tegen 60 cent.

De heer Jongejans wil ze liever kosteloos verstrekken.

Na eenige bespreking wordt besloten voor 1 jaar de kaas voor de keuring kosteloos af te staan.

De Secretaris deelt als de conclusies der keuringscommissie mede, dat de cijfers tusschen de 1e en 2e keuring zeer zijn gestegen, tusschen de 2e en 3e vrijwel hetzelfde zijn gebleven, zoodat van een slechter worden der kaas geen sprake is.

Ten opzichte van het geheimhouden der namen van de fabrieken, wordt een drukke discussie gevoerd. Aan den eenen kant wil men zoolang de keuring is opengesteld voor de kaasmakers, dus bij de intieme kaaskeuring, de namen der makers aan de producten hechten en deze verwijderen zoodra de tentoonstelling meer publiek wordt. De heer Keestra, oud-zuivelconsulent, thans directeur van den bond van zuivelfabrieken in Friesland, verdedigt dit standpunt, omdat dan meer leering kan worden getrokken uit het produceeren van goede producten; andere kaasmakers met de makers van de goede producten over de bereidingswijze enz. kunnen praten, en zoodoende leering uit deze discussie kan getrokken worden.

Van de andere zijde wordt aangedrongen op geheimhouding der namen. Wel wil men, dat voor belangstellenden bij het bestuur de namen der 5 inzenders die het hoogste aantal punten hebben behaald, kunnen worden opgevraagd. Dan kan, zoo men wil, over bereidingswijze enz. met deze makers van goede producten worden gesproken. De heer D. Kuilman N. Nieldorp maakt van deze opinie een voorstel, dat ten slotte wordt aangenomen met 24 stemmen vóór en 17 tegen.

⁵⁾ Ruim 28.000 KG. Salpeter is veel! 32 Leden/fabrieken verwerkten in die tijd minder dan 40 mln. KG. melk / jr. In leerboek Boerenkaas – uit 1964 – lees ik dat 25 gram salpeter per 100 L melk voldoende is. Dwz. 1 KG is genoeg voor ca. 4000 Kg. melk. 10.000 KG zou dus voldoende zijn geweest voor die 40 Mln. KG. (ZHN.) Er zijn nog meer redenen om aan te nemen dat hier mogelijk een nul teveel staat. Salpeter werd vermoedelijk nog niet op iedere kaasfabriek gebruikt en.....voorgaande jaren, 1906, '07 en '08 was het de omzet 3400 Kg.

Ten opzichte der reeds plaats gehad hebbende keuringen wordt besloten, evenals door den heer Kuilman is aangegeven, de namen der 5 hoogste op aanvraag bekend te maken en achter aan het jaarverslag de bereidswijze, het aantal punten en verdere gegevens toe te voegen. De rekening en verantwoording over 1907 gaf een ontvangst aan van f 624,63, een uitgaaf van f 868,01, zoodat, er een nadeelig saldo is van f 243,38.

De rekening en verantwoording van de *Commissie van aankoop* van benooidigheden gaf een ontvangst van f 4569,35 een uitgaaf van f 4569,35, hiervan is geheven aan kortingen f 129,88½ daarvan is voor reiskosten, drukwerk en aan kortingen aan de fabrieken betaald f 129,83½ zoodat er een batig saldo bleef van 5½ cent.

De Financiële Commissie had alles nagezien en in orde bevonden.

Door den penningmeester werden de beide rekeningen toegelicht, waaruit het nadeelig saldo was ontstaan en de verzekering gegeven, dat dit bedrag in het volgend jaar wel weer zou kunnen worden ingehaald. De vergadering keurde onder applaus de beide rekeningen goed.

Aan de orde is nu het bestuursvoorstel: bevordering van de toetreding van Zuivelfabrieken tot het Kaascontrôlestation Noord-Holland.

In de toelichting staan o.m. vermeld de volgende motieven.

Van verschillende zijden is aan het Bestuur ter oore gekomen, dat eenige fabrieken in de Provincie lust gevoelen om zich bij het Kaascontrôle-station aan te sluiten, omdat op den weg der sterkere melkontrooming voor de kaasbereiding, meer en meer wordt afgedwaald, 't geen uit den aard der zaak de naam van de Edammer kaas, in de toekomst in discredit moet brengen. Zelf werd aan den Voorzitter van onzen Bond het verzoek gedaan om voor eene bespreking over het onderwerp, om daardoor meerdere aansluiting te bevorderen, eene buitengewone vergadering te beleggen.

Het Bestuur van oordeel dat er steeds gestreefd moet worden om het aantal vergaderingen niet meer dan hoogst noodig uit te breiden en er voor te zorgen, dat steeds een goed voorziene agenda moet worden behandeld, heeft aan dit verzoek geen gevolg gegeven, maar gemeend dat het beter is om de kwestie op de voorjaarsvergadering te behandelen.

Hierdoor is het mogelijk geworden om de zaak reeds thans eenigszins goed voor te bereiden.

Omtrent het doel van de kaascontrôle willen wij in de eerste plaats een korte toelichting geven, wijl het ons toeschijnt, dat hieromtrent nog steeds eenige begripsverwarring bestaat.

De toegepaste contrôle stelt zich uitsluitend ten doel om eene betrouwbare garantie te geven aan Handelaren en Consumenten omtrent een bepaald vetgehalte, in dit geval 40 pCt. in de droge stof der kaas; elk ander doel, dat men aan de werking van het station wil toekennen, is buitengesloten.

Bij het niet op het oog of gevoel af kunnen waarnemen van de juiste vetheid der kaas, biedt eene contrôle, als door het Kaascontrôle-station beoogd, eene uitstekende gelegenheid om met zekerheid en op praktische wijze, te voldoen aan het verstrekken van betrouwbare gegevens. Wijl op vele plaatsen magere kazen, in Edammer vorm, in den handel worden gebracht, ligt het in de bedoeling van het Kaascontrôle-station, om voor de gecontroleerde kaas op ruime schaal propaganda te maken. Hierdoor zal de consument langzamerhand alleen die kaas gaan koopen, die hem met goede waarborgen voor een bepaald vet wordt aangeboden.

Het doel is dus om zoodanige kaas te voorzien van een blijvend en voor het product onschadelijk merk.

Nevens deze kwestie moet ook het idee der controle meer burgerrecht verkrijgen en getracht worden om producenten en handelaren in gemeenschap de uitvoering te doen plaats vinden.

Naar wij vertrouwen zullen deze zaken geleidelijk tot eene goede oplossing komen en is aansluiting van de fabrieken, die het goede willen en hunne kaas verkoopen voor wat het is, bij het Kaascontrole-station de eerste stap, in de goede richting.

Om de zaak voor de algemeene vergadering goed voor te bereiden, heeft het Bestuur van den Bond geconfereerd met het Bestuur van het Kaascontrole Station, waaromtrent men voor eene toekomstige te volgen gedragslijn, het volgende wenschelijk oordeelde:

„Het merken van de gecontroleerde kaas moet in de toekomst verplichtend zijn. De leden moeten tijdelijk, hetzij door bedrijfsstoornis, of anderszins, vrijheid kunnen verkrijgen, om andere kaas, met lager dan 40% vet in de droge stof, te maken, evenwel met dien verstande, dat de eventueele stempels direct moeten worden ingeleverd bij het controle-station, wanneer die toestand zou intreden. Zoodanige kaas valt daardoor direct onder de gewone kaas, waaromtrent men geen zekerheid heeft, wat betreft het vetgehalte. De wenschelijk geoordeelde vrijheid zal ongetwijfeld de toetreding veel vergemakkelijken, omdat zich gevallen kunnen voordoen, waarin men om overwegende redenen moeilijk of niet aan zijne verplichtingen kan voldoen.”

Met een warme opwekking van den kant van den voorzitter, wordt dit punt in behandeling genomen.

De heer J. Zuurbier komt met het voorstel, dat het bestuur pogingen zal aanwenden, dat men kome tot algemeene aansluiting.

Spr. wil een lijst laten circuleeren, waarop de kaasfabrieken zich voorwaardelijk kunnen aansluiten, b.v. als er een bepaald vastgesteld getal zijn, dan treedt men toe.

De heer H. J. Avis maakt een paar opmerkingen op de toelichting van het bestuur, waarvan wel de voornaamste op de uitdrukking: het merken van de gecontroleerde kaas moet in de toekomst het doel zijn. Spr. wil waarborg, dat, als een fabriek eenmaal gestempelde kaas heeft verkocht, de koopman zekerheid hebben dat, als die fabriek door de eene of andere omstandigheid geen gemerkte kaas meer verkoopt, deze niet voor kaas van dezelfde kwaliteit als de gemerkte zal van de hand gezet kunnen worden.

De heer Dr. v.d. Zande licht den heer Avis in, dat diens bezwaar volkomen verval, als de stempeling verplichtend zal gesteld worden. Is er dan ook geen stempel op, dan staat ze ook niet onder controle.

Ook de heer G. Nobel licht de door den heer Avis aangeroeerde punten nog eens uitvoerig toe, met welke uitlegging deze zich tevreden betoont.

De heer Jongejans steunt het voorstel van den heer Zuurbier en wil ook weten, hoeveel fabrieken zich aansluiten. Spr. wil ook bepaald den overgangsmaatregel, dat de fabrieken in de 3 wintermaanden vrij zijn, om ongemerkte kaas te verkoopen.

De heer Dr. Scheij meent, dat de aanwezigen zich in de eerste plaats hebben af te vragen: is de gedragslijn, die het bestuur van den Bond zich voorstelt, ook de onze?

De meest aannemelijke voorwaarden zijn gemaakt voor de toetreding: de fabrieken zijn verplicht alle kazen te laten merken, uitgezonderd bij bedrijfsstoringen en in de wintermaanden, als men meer boter wil maken.

Is men het over die voorwaarden van toetreding eens, dan dient er ook gevraagd te worden: wie wil er toetreden? en spr. wil dan ook reeds op deze vergadering die vraag doen.

De heer P. Stapel deelt mede dat zijn fabriek voor aansluiting is, mits voldoende deelname ook van anderen. Spr. zou evenwel eerst wel eens willen vernemen: wat zeggen de kaashandelaars ervan? Willen die niet dan is het een onbegonnen werk.

De heer Hylkema, zuivelconsulent voor Utrecht, houdt nu een uitvoerig betoog, warm aanbevelend de toetreding tot het contrôlestation.

Wordt nu medegedeeld, dat aan 31 kaashandelaren een schrijven was gezonden. Een 13-tal hadden geantwoord, de anderen nemen dus blijkbaar een afwachtende houding aan.

Al deze antwoorden worden voorgelezen en waaruit blijkt, dat men algemeen is **vóór gecontroleerde kaas, maar zonder merk**.

Na gevraagde inlichtingen deelt de heer Scheij mede, hoe in Friesland een paar heeren een merk voor de kaas hebben uitgevonden, dat zeer gunstig werkt en waarbij de invoering van meer ingewikkelde stempels mogelijk wordt. Ook het tegenwoordig stempel voldoet uitstekend en van schimmel is zegt spr., geen sprake.

De heer Bark vraagt, hoe het moet met de slechte kazen als knijpers enz. die ook gemaakt worden, die ook het merk ontvangen en nu op de markt komen als slechte kazen, toch gewaarmerkt.

Voorzitter zegt, dat dit is als met de boter. Deze ontvangt ook één merk, de beste zoowel als de slechte. Het is ook geen merk voor de kwaliteit, maar alleen een bewijs dat het natuurboter is, geen margarine. Zoo is het ook met de kaas. De kaashandelaar, die nu ook reeds op de kaas zijn kwaliteitsstempel zet, kan naast het merk van het contrólestation, zijn eigen stempel blijven zetten.

De heer Van der Zande vraagt den heer Bark, of het geen vooruitgang is, dat door de stempling het vetgehalte wordt gewaarborgd. Zooals de toestand nu is, wordt er niets gewaarborgd.

De heer D. Kuilman wil tot een practisch resultaat in deze vergadering komen en vraagt, wat of het bestuur nu voorstelt.

De heer Kestra stelt voor, dat het bestuur, gehoord de besprekingen, door de vergadering gemachtigd wordt, de aansluiting der fabrieken aan het contrólestation te bevorderen.

Na nog eenige bespreking, waarbij de heer Scheij er met nadruk op wijst, dat het nu ligt in de handen der fabrieken, of het contrólestation zal blijven bestaan, ja of neen, neemt het bestuur het idee van den heer Kestra over.

Er wordt nu eerst in stemming gebracht, of men in beginsel vóór aansluiting is.

Van de 16 afgevaardigden verklaarden zich persoonlijk 15 voor aansluiting, 1 was er tegen.

Voor een toezegging van hunne fabrieken hadden de afgevaardigden geen mandaat.

Het bestuur kreeg vervolgens machtiging, de noodige stappen te doen tot meerdere aansluiting.

De heer D. Kuilman bracht den voorzitter hulde voor zijn leiding, waarop deze met een hartelijk woord de vergadering sloot.

Gedurende de vergadering werd een kaaskeuring gehouden, waar 29 monsters waren tentoongesteld. Deze keuring trok een druk bezoek.

Oproep tot deelname aan *Kaascontrólestation N-H.*

Door het bestuur van den Bond van Zuivelfabrieken, is aan de leden der zuivelfabrieken in Noord-Holland een circulaire verzonden, inhoudende een opwekking tot aansluiting aan het *Kaascontrólestation Noord-Holland*.

In die missive, geteekend door de heeren J. Boekel, voorzitter, en G. Nobel, secretaris, staat o.m.:

Overeenkomstig het besluit van de ledenvergadering van 11 Maart j.1. acht het Bestuur het gewenscht om thans tot u te komen met het verzoek of uwe fabriek ook genegen is om zich als lid aan te sluiten bij het *Kaascontrôlestation Noord-Holland*, om daardoor te trachten den naam van de Edammer kaas bij de consumenten weer in hooger aanzien te brengen.

Wijl het onze overtuiging is, dat door eene gemeenschappelijke toetreding van vele fabrieken het voor oogen gestelde doel zeer veel zal worden bevorderd, bevelen wij deze zaak ten zeerste bij u aan.

Wij meenen niet te veel te zeggen, wanneer wij beweren dat de minder goede toestand van den kaashandel voor een belangrijk deel een gevolg is van het tot heden gevolgde stelsel, om de kaas van zoo uiteenlopend vetgehalte, onder denzelfden vorm, zonder eenigen waarborg omtrent de herkomst te verkoopen.

Redenen waarom wij alle zuivelbereiders, die zich met ernst willen afvragen wat kan worden gedaan tot verbetering van den toestand, verzoeken om, indien eenigzins mogelijk, tot de aansluiting over te gaan.

Wij achten het hiertoe gewenscht om de toetreding zoo volledig mogelijk te maken, opdat werkelijk kracht kan uitgaan van de op touw gezette beweging.

Hiertoe stellen wij u die vraag: „of uwe fabriek genegen is, bij eene gemeenschappelijke toetreding van 75 fabrieken, zich ook als lid van het Kaascontrôlestation te willen aansluiten?

In aansluiting aan het bovenstaande van den *Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland*, meent het Bestuur van het *Kaascontrôlestation N.-Holland* (K. de Boer Cz., voorzitter, Dr. L. T. C. Scheij, secretaris, C. J. van Overzee, directeur) goed te doen, enkele punten nader toe te lichten, eveneens in een circulaire aan de deelhebbers van alle kaasfabrieken toegezonden.

Ongeveer een 30-40 jaar geleden werd in Edammer model alleen kaas gemaakt uit volle zoete melk (uitgezonderd eene geringe hoeveelheid z.g. „*Hobbekaas*”, welke gefabriceerd werd uit sterk ontroomde melk) en in het buitenland was dan ook het ronde model onzer Edammer kaas opzichzelf reeds, een garantie voor „volvet”. Toen de fabriekmatige zuivelbereiding zich ging toeleggen op het maken van kaas uit melk van zeer uiteenlopend vetgehalte en men dit product ook het Edammer model gaf, kwam er verwarring. Het minderwaardige product heeft geprofiteerd van den goeden naam, dien het volvet model steeds genoot, (tot groote schade van het laatste), en de buitenlandsche afnemers kwamen dikwijls bedrogen uit. Deze laatste bemerkten weldra, dat de begrippen Edammer en volvet niet meer samengingen en daardoor ontstond een gegrond wantrouwen tegen ons nationaal product.

Voegt men hier aan toe, dat ook in andere landen de kaasbereiding zich meer en meer uitbreidt (men denke slechts aan Amerika en Canada) en de concurrentie dus steeds zwaarder wordt, dan ligt het zeker op den weg van onze Ned. kaasbereiders, den buitenlandschen afnemers en consumenten een voortdurenden waarborg te geven, dat deze krijgen wat ze verlangen. Er moet dus een scheiding gemaakt worden tussen kaas van verschillend vetgehalte in éénzelfde model en dit doel meent men te kunnen bereiken door:

Particuliere kaascontrôle, gesteund door het Rijk.

Daartoe is in 1906 in Noord-Holland het eerste C. S. opgericht.

Artikel 1 der Statuten luidt als volgt:

„De Vereeniging heeft ten doel den afnemers en consumenten van Edammer kaas, afdoenden waarborg te geven, omtrent een zeker vastgesteld minimum gehalte aan melkvet in de Droge Stof der kaas.”

Elke kaas, die dit vastgestelde minimum bezit, moet dan van een onuitwisschaar garantiemerk worden voorzien.

Wordt de toestand nu zoo, dat de gemerkte kaas de overhand heeft boven de niet-gemerkte, dan zal de eerstgenoemde soort beter betaald worden. De ongemerkte daarentegen zal als „niet vertrouwbaar” zichzelf veroordeelen.

De huidige stand van zaken laat toe, dat volvette kaas drie-kwart-vette, halfvette, etc., onder één naam in den handel komt. Daardoor brengt de vettere te weinig op, in verhouding tot de minder vette.

Het moet dus zóó worden, dat men kazen in Ed. model indeelt in één of meer klassen en de prijs van het product bepaald wordt: 1° door de klasse waartoe het behoort, 2° door de qualiteit.

Het *Kaascontrôlestation Noord-Holland* onderscheidt volgens de gewijzigde statuten slechts ééne klasse, nl. die van kaas met méér dan 40% vet in de *Droge Stof*. Van regeringswege gedane onderzoekingen en ervaringen van 2 jaar opgedaan door het *Contrôlestation* hebben aangetoond, dat de minimumgrens van 40% voor het Noord-Hollandsch product zooals het tegenwoordig in hoofdzaak is, juist is gekozen, zoowel voor boeren- als fabriekskaas.

Om tot het hierboven beschreven doel te geraken, is het een eerste vereischte dat alle belanghebbenden (hier de fabrieken in N.-H.) zich collectief aansluiten bij ‘t *Controlestation Noord-Holland*. Het is hoog tijd dat getracht wordt te heroveren, wat reeds gedeeltelijk verloren is: nl. onze wereldreputatie op kaasgebied. Hoe eerder die aansluiting plaats vindt, des te eerder zullen de financiële vruchten geplukt kennen worden.

Het kan niet anders of, wanneer er door flinke aansluiting van de fabrieken eene voldoende hoeveelheid gemerkte kaas op de markt komt en aan dit product in ‘t buitenland op doeltreffende wijze genoegzame bekendheid wordt gegeven, er na-vraag zal komen.

De regeering ziet met zeer veel belangstelling naar de pogingen, die in de provincie aangewend worden om tot verbetering van den huidigen, ongezonden toestand te komen.

Aan u, fabrieken, dus te toonen, dat Gij die verbetering wenscht en daartoe wilt medewerken

De regeering zal dan zeker niet achterblijven die pogingen *krachtig* te steunen.

Schager Courant, 1908-10-08

Vergadering Bond van Zuivelfabrieken in N-H. met het Kaascontrolestation N-H

ALKMAAR: Vrijdag werd in het *Café Central* ene vergadering gehouden van vertegenwoordigers van 21 Zuivelfabrieken, de Besturen van het *Kaascontrôlestation Noord-Holland*, en van den *Bond van Zuivelfabrieken* in Noord-Holland, benevens de heeren: Dr. Swaving. Inspecteur voor den *Algemeenen Dienst van de Directie van den landbouw*, en G. J. Bieleman. *Rijks Zuivel-Inspecteur*, tot bespreking van de bevordering van de Particuliere kaascontrôle.

Het resultaat der belangrijke, hoogst zaakrijke besprekingen was van dien aard, dat op de vergadering zich vijf Zuivelfabrieken bij het kaascontrôlestation aansloten.

Dertien fabrieken verklaarden zich in beginsel voor de toetreding, en zullen binnen enkele weken beslissen over de al of niet toetreding, wijl de afgevaardigden geen bepaalde opdracht hadden om te besluiten.

Twee fabrieken verklaarden zich tegen de toetreding

Uit het voorgaande kan geconstateerd worden dat de Particuliere Kaascontrole op genoemde vergadering een mooie schrede is vooruitgegaan. Negen fabrieken zijn nu aangesloten en zeer waarschijnlijk zullen van de dertien fabrieken die geen opdracht hadden, de meesten, zoo niet alle, toetreden.

Wanneer wij de kwestie in het licht der feiten beschouwen, dan wil het ons toeschijnen dat wij met de Kaascontrôle over het kwade punt heen zijn, want de belangstelling is steeds toeneemende, zoowel bij de producenten als, in het buitenland, bij de consumenten.

Geleidelijk zal men komen waar men behoort te zijn om waarborgen te geven ten opzichte van de zuiverheid van het, voor Nederland, zoo belangrijke handelsproduct.

Schager Courant, 1908-10-18

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Algemene vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland* op Donderdag 15 Oktober 1908 des middags te 12 uur in het *café Central* te Alkmaar.

Voorzitter, de heer J. Boekel, opent met een hartelijk woord van welkom de vergadering en noemt het een genoegzaam zooveel aanwezig te zien. Voor de goede zaak die wordt voorgestaan is dan ook aller steun nodig, die van geheel Noordholland. Jammer is het dat de kleinste helft nog maar lid is van den bond. Dit zal evenwel beter worden de verschijnselen wijzen reeds in die goede richting.

De heer G. Nobel, secretaris, leest daarna de notulen, die onveranderd en onder dankzegging voor de uitstekende weergave van het besprokene worden goedgekeurd.

Uit de mededeelingen vermelden we dat ten opzichte van het verzoek aan den minister van Landbouw, Nijverheid en Handel om het gebruik van cilindrische houten meetwerktuigen van een inhoud van 150 L. voorzien van randijzer en stang, toe te staan en een regeringstoelicht op alle weegwerktuigen in het leven te roepen, kon worden meegedeeld, dat op het eerste verzoek afwijzend is beschikt en ten opzichte van het 2e de staatscommissie der meetwerktuigen hierop zal worden attent gemaakt.

Ook was niet voor inwilliging vatbaar het verzoek aan den minister van Justitie van het bestuur van den bond om zuivelfabrieken die ter zake van overtreding der wet van 7 April 1869, gewijzigd 9 Juni 1887 van strafvervolgning vrij te stellen.

Door de afd. Ursem der Holl. M. v. L. was verzocht om steun voor een adres aan de gemeente Alkmaar om de toegangswegen naar genoemde stad te willen verbeteren. Het bestuur had gemeend dit verzoek niet te moeten steunen omdat men het beter oordeelde niet in te gaan op de argumenteering van Alkmaar bij de bespreking der wik en weegloonen, als zou Alkmaar tot de hooge heffing der genoemde w.- en w.-loonen genoodzaakt zijn, wegens de hooge kosten van onderhoud der wegen Het bestuur raadde aan te klagen bij Ged. Staten.

Voorgesteld wordt het salaris van den secretaris-penningmeester met f 100 te verhoogen. Medegedeeld wordt, dat de heer H. S. de Vries, kaaskooper te Hoorn bedankt heeft als keurmeester voor de gewone kaaskeuringen, omdat hij niet langer wil samenwerken met de hoofdmannen van den Bond, die zich interesseren voor zaken waarmee hij zich niet kan vereenigen. De heer Utermöhlen was in zijn plaats benoemd.

Als keurmeesters traden verder op de heeren D. de Boer, W. Jongejans. R. D. Kaan. Dr. Scheij en G. Nobel.

Verder wordt de aandacht nog gevestigd op het verschijnen van een Landbouwboekhouding. vanwege de *vereeniging Hollands Noorderkwartier*.

Als nieuwe leden traden toe: *Tijdgeest*. Purmerend; *Toekomst* Beemster; *Eendracht*, Stolpen; *Concurrent*, Anna Paulowna; *Bamestra*, Beemster en *Ceres*, Kleinsmerbrug; bovendien werden nog 7 buitengewone leden aangenomen.

Tot leden der *financiële commissie* werden benoemd de afgevaardigden van de fabrieken *Welgelegen* te Grosthuisen, *Concordia* te Oudendijk en *Wilhelmina* te Berkhout.

De begrooting werd zonder wijziging vastgesteld als zij was aangeboden n.l. in ontvangst en uitgaaf tot een bedrag van f 700. met een tekort van f 60. Maar daar er na de opmaking der begrooting reeds weer nieuwe leden waren toetreden, zal dit tekort spoedig zijn gedekt.

Aan den aankoop van benodigheden werd door den heer G. Nobel gerapporteerd, dat de uitbreiding daarvan bevredigend vooruit gaat. Waar vorig jaar werd aangekocht 320.000 K.G. steenkool. werd nu 475.000 K.G. van de hand gezet. Voor de eerste maal werd zout en stremsel aangekocht, n.l. respectievelijk 37.000 K.G. en 1900 L.

Verder werden thermometers, butyrometers, melkpipetten alles gecontroleerd verkocht. Het bleek dat met de levering der verschillende artikelen zich moeilijkheden voordeden, maar niet van dien aard, dat de toestand zorgwekkend is. Integendeel, de middelen ter verbetering werden gevonden en men kreeg zoodoende nog betere waarborgen van prima waren tegen billijke prijzen.

Nu volgden door den heer G. Nobel mededelingen over de resultaten en bemoeiingen ten opzichte van de toetreding tot het kaascontrolestation, waarover onze lezers alreeds in één onzer vorige nummers hebben kunnen lezen, dat deze beweging een grooten stap in de goede richting heeft gedaan. In de laatste dagen zijn reeds wederom een paar fabrieken toetreden.

Vervolgens wordt uitgebracht het rapport over de kaasproef 1908, plaats gehad hebbende in de kaasfabriek te Hoogkarspel. De bedoeling van deze proef was om na te gaan het verschil in resultaat, tusschen de gewone wijze van bereiding en die van hoog nawarmen en kort verwerken, voor zoover aangaat de kwaliteit en de opbrengst aan kaas.

Hoewel het gehalte van de melk bij de proef bijkans geheel hetzelfde is valt er een duidelijk verschil in de opbrengst aan marktbaar kaas uit 100 K.G. melk te constateeren, want deze draagt in de 2 gevallen van gewone bereiding 8.31 resp. 7.74 K.G., en in het geval van kort bewerken en hoog nawarmen, toen de melk zelfs iets zwaarder was, slechts 6.95 K.G. Er was toen voor één kaasje 28.8 K.G. melk noodig, tegen 24.1 en 25.8 K.G. bij de gewone bereiding

Het gehalte aan vet in de droge stof is vrijwel gelijk, de kazen volgens de gewijzigde methode gemaakt komen iets achteraan

Bij keuring bleek dat de kazen die hoog verwarmd waren ook Boekelscheurtjes hadden. Er viel geen bepaald onderscheid in kwaliteit te constateeren, noch ten gunste van de gewone noch van de gewijzigde methode.

Het werd gewenscht geoordeeld deze proef nog eens te herhalen.

Tot leden van het bestuur worden gekozen in de plaats van den heer R. D. Kaan (niet herkiezbaar) de heer G. A. Waiboer, Wieringerwaard, voor den heer J. Boekel (wegens vertrek⁶) de heer P. Stapel te Berkhout.

Tot lid van de *comissie voor aankoop* van benodigdheden wordt gekozen de heer P. Gootjes. Oudendijk.

Omtrent de inzending van kaas naar de tentoonstelling van voedingsmiddelen te Londen kon door den heer G. Nobel worden meegedeeld, dat na scherpe keuring kazen mochten worden ingezonden door de fabrieken *De Hoop* Assendelft, *Nooit Gedacht* Anna Paulowna, *Flevo* Anna Paulowna voor Edammerkaas; *Eureka* Binnenwijzend voor commissie en *Flevo* Anna Paulowna voor Middelbare; 23 fabrieken hadden voor deze keuring kazen ingezonden.

De inzending van den bond maakte een zeer goeden indruk en de goede naam onzer Edammerkaas is daardoor weder verhoogd, wat met het oog op de concurrentie van de kaas uit Canada met genoegen mag worden geconstateerd.

In onderzoek is nog de wenschelijkheid om rechtstreeks met enkele Engelsche firma's te handelen. Het bestuur acht evenwel het best dat dit geschiedt buiten den bond om, omdat de bond geen export-vereeniging is.

Op verzoek van den heer C. Nobel zal deze kwestie nogmaals op een volgende vergadering een punt van bespreking uitmaken.

De heer Brander geeft het idee aan de hand dat enkele fabrieken gezamenlijk eens probeeren met Engelsche firma's in connectie te treden.

Rondvraag

Op verzoek van den heer H. Jb. Avis zullen volgens opgemaakt model voor de kaasfabrieken verkrijgbaar worden gesteld: staten voor de berekening van het vetgehalte der melk, uitgebreid met een winst- en verliesrekening.

De heer J. Best brengt dank aan den heer J. Boekel den scheidenden voorzitter, voor het zeer vele, dat hij voor den bond heeft gedaan. Voorzitter neemt op zijn beurt in eenige hartelijke woorden afscheid van den bond, de beste wenschen uitend voor den Noordhollandschen zuivel.

Tegenwoordig waren de afgevaardigden van 25 fabrieken en 20 buitengewone leden.

⁶ Zie meer over de heer J. Boekel in de speciale 'Boekel-MAP' **nog niet geplaatst.....**

1909

Schager Courant, 1909-03-11; p. 2/4

Verslag verg. *Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.*

HOORN: Heden, Donderdag 11 Maart vergaderde in de *Witte Engel* te Hoorn de *Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland.*

Te ongeveer 10 uur opende de heer D. de Boer Dz. met een toepasselijk woord, allen een hartelijk welkom toeroepend, de vergadering.

Voorzitter wees er op hoe Noordholland niet aan de spits stond van het vereenigingsleven. Een Duitsch landbouwkundige had eens gezegd, dat hij in Noordholland had aangetroffen een zekeren welstand, ongetwijfeld een overblijfsel van vroegere welvaart. Deze uitspraak was voorzitter met hem eens, en in het feit dat Noordholland minder van de crisis die achter ons ligt had geleden dan bijv. Friesland, ziet spr. een der groote redenen, dat men in Friesland meer de handen ineen sloeg en de landbouwer in Noordholland meer zelfstandig bleef en het vereenigingsleven daardoor minder bloeide. Er zijn evenwel teekenen, die op verbetering wijzen. Met den wensch dat ook deze vergadering zou meehelpen om het doel van den Bond vooruit te brengen, eindigde spr.

De heer G. Nobel las de notulen, die onder applaus onveranderd werden goedgekeurd.

Van de verschillende mededeelingen, die nu volgen stippen we aan:

- * dat voor de berekening vooruitbetaling naar gehalte een model gereed is voor het drukken, verder eenige andere modellen dienstig bij de administratie van zuivelfabrieken;
- * dat de eerste kaasmaker de heer De Buck van Warmenhuizen als buitengewoon lid is toegetroeden;
- * dat de kaas uit London op één na is teruggekomen en tegen den kostenden prijs is van de hand gedaan,
- * dat in overleg met Mr. J. Coert te Rotterdam in verband met de invoering van de wet op het arbeidscontract een modelovereenkomst is ontworpen, benevens een modelmachtiging om loon voor een ander te ontvangen en een modelmachtiging voor een minderjarige om een arbeidscontract te sluiten. Met modellen van loonstaten is dit alles op aanvraag bij den secretaris kosteloos te verkrijgen.
- * Dat de heer D. de Boer Dz. als voorzitter is gekozen door het bestuur;
- * dat met het oog op de financiën het bestuur het goed oordeelt niet deel te nemen aan het Zuivelcongres en de tentoonstelling te Buda-Pest, enz. enz.

Aan een adres van de vereniging *Hollands Noorderkwartier* aan de Tweede Kamer tot drooglegging der Wieringermeer wordt met algemeene stemmen adhaesie betuigd.

Verder waren er eenige, ingekomen stukken, die geen aanleiding tot nadere vermelding geven.

Vervolgens werd door den heer G. Nobel het jaarverslag gelezen, waaruit we enkele hoofdpunten meedelen:

- * Het aantal gewone, leden (fabrieken) steeg van 32 tot 42,⁷⁾ buitengewone leden van 38 tot 57.
- * De werkzaamheden van den secretaris namen zeer toe; voor den Bond en den aankoop van benodigdheden werden behandeld 890 en 283 uitgaande stukken tegen 653 en 190 in vorig jaar. Er kwamen dit jaar 689 en 295 stukken in tegen in 1907 582 en 224.

⁷⁾ Was ongeveer $\frac{1}{3}$ van het totaal aantal (dag)fabriekjes in Noord-Holland
(Bron: tabel blz.47 Gedenkboek 'Fabrieken, Bond Mensen')

- * De uitgaven overschreden wederom de ontvangsten, een verhooging van den omslag, of een belangrijke uitbreiding van leden zal redding moeten brengen.
- * Er werden 2 algemeene en 8 bestuursvergaderingen gehouden, twee kaaskeuringen, welke een toenemende belangstelling genieten.
- * Gewenscht wordt het geacht de kaasproef nog eens te herhalen.
- * Door de bemoeiingen van den Bond zijn 11 fabrieken tot het Kaascontrolestation toegetreden. Hierdoor is de positie daarvan zeer versterkt, maar de heer G. Nobel wijst er met nadruk op, dat met het oog op het critieke stadium waarin de kaascontrolekwestie verkeert, veel sterker toetreding zeer gewenscht mag heeten, opdat in nog meerdere mate mag blijken, dat van de zijde der producenten verlangend wordt uitgezien naar middelen die tot verbetering kunnen leiden.
- * Het deelnemen aan de Londensche tentoonstelling had bepaald wel bijgedragen tot verbreiding van den goeden naam der Edammer kaas.

De secretaris eindigde met de opwekking tot meerdere aansluiting van fabrieken bij den Bond.

Op voorstel van den heer Dr. van der Zande zal het Jaarverslag worden gedrukt en aan niet-aangesloten fabrieken worden toegezonden.

De financiële commissie bracht vervolgens rapport uit over de rekening en verantwoording over 1908. De ontvangsten bedroegen $f1226,03\frac{1}{2}$, de uitgaven $f1.369,81$ dus een nadeelig saldo van $f143,77\frac{1}{2}$., plus dat van 1907 groot $f243,38$, maakt een tekort van $f378,15\frac{1}{2}$. De rekening wordt goedgekeurd.

Uit het jaarverslag der commissie tot aankoop van benodigdheden vermelden we, dat een geleidelijke vooruitgang is waar te nemen. Aan steenkool werd gekocht in 1907 320.000 K.G., in 1908 434.300 K.G.; kalisalpeter in ged. 1906 en 1907 3400 K.G., in 1908 3350 K.G.; kaasdoek in 1906 en 1907 2253 el, in 1908 1556 el. Aan stremsel en zout werd omgezet 1545 L. en $36.912\frac{1}{2}$ K.G. Behalve deze artikelen werden nog verschillende andere artikelen betrokken. Alhoewel alles nog niet gaat zooals men het zou wenschen, wordt met dezen gezamenlijken aankoop de goede weg bewandeld en steeds beter resultaten verkregen. Aan den aankoop namen 21 fabrieken deel, een meer algemeene deelname wordt gewenscht geacht.

Uit de rekening en verantwoording van de commissie tot aankoop der benodigdheden bleek, dat de ontvangsten waren geweest $f5854,82$, de uitgaat eveneens dat bedrag. Aan kortingen op de verschillende artikelen werd ontvangen voor een bedrag van $f276,77$. Ook deze rekening met bijbehooren werd goedgekeurd.

De heer Avis stelde voor, ook dit verslag te doen drukken, en verspreiden, wat werd goedgekeurd.

Nu waren aan de orde de verschillende bestuursvoorstellen:

a. Plan kaaskeuringen 1909.

De inleider, de heer W. T. Jongejans begint met op te merken dat fabriekskaas is een product dat wel als opzetkaas kon dienen. In elk geval zijn de kaaskeuringen het middel om meerdere kennis in deze te verzamelen.

Bij de vorige keuring kwam de jury echter tot moeilijkheden doordat sommige producten te hooge cijfers kregen, doordat bij een goede boring de toegekende cijfers zeer goed konden zijn, terwijl diezelfde kaas bij doorsnijden zeer tegenvalt.

Een nieuwe regeling wordt dus noodig geacht, deze is echter nog niet bij de voorjaarskeuring toegepast.

De volgende manier zal nu voortaan worden gevolgd: de cijfers toegekend aan vorm met 1, korst met 1, kleur met 2, algemeen voorkomen op de doorsnede met 6, vet met 4, reuk met 2,

en smaak met 4 te vermenigvuldigen. De beoordeeling van het algemeen voorkomen op de boor komt hierbij te vervallen. Voor de waardebeoordeling zal men in plaats van 6, 5 punten nemen, zoodat men dan is gekomen tot een honderdtalig puntenstelsel. Inleider doet, na gewezen te hebben op den slechten toestand der financiën, een beroep om de kazen gratis te verstrekken. Van elke fabriek zullen weer 2 kazen worden aangevraagd. Dit voorstel wordt aangenomen.

b. Plan kaasproef 1909.

De inleider de heer D. Brander Tz. zegt, dat het van algemene bekendheid is dat het mogelijk is bij zeer verschillende bereidingswijze goede Edammerkaas te verkrijgen. Vergelijkt men die bereidingswijzen met elkaar, dan bespeurt men groote verschillen:

- 1e in de stremmingstemperatuur,
- 2e in het nawarmen,
- 3e in den duur van de bewerking en
- 4e in de wijze van bewerken.

Men moet er zich feitelijk over verwonderen, dat bij zoo uiteenlopende bereidingswijze producten kunnen worden verkregen, die tamelijk gelijkmatig genoemd mogen worden. Gedurende de laatste jaren is vrij veelvuldig gewerkt met lage temperaturen en nu ontstond de vraag of hierdoor ook het ontstaan van sommige kaasgebreen werd bevorderd. Besloten werd daarom tot het nemen van vergelijkende proeven tusschen bereiding met lage temperatuur en langdurige bewerking eenerzijds en bereiding bij hoogere temperatuur en kortere bewerking anderzijds. Vorige proeven hieromtrent hebben nog geen bepaald resultaat gegeven. Overeenkomstig dit voorstel wordt besloten.

c. Beschouwing over de noodzakelijkheid van eene stelselmatige boekhouding in het zuivelbedrijf. De inleider, de heer G. Nobel vestigt er in de eerste plaats de aandacht op, dat in de zuivelfabrieken, zeer verschillende wijzen van boekhouden bestaan, en veelal op zeer onvoldoende wijze wordt boekgehouden.

Een eenvoudige, begrijpelijke, maar volledige boekhouding is evenwel zeer noodig, daaruit kan toch immers blijken de gang, de stand van zaken.

Zeer nuttig mag het worden geacht, volgens het bestuur, dat gestreefd wordt in deze zaak naar meerdere volledigheid en regelmatigheid. Het bestuur zal dan ook aan deze kwestie alle aandacht, wijden. Als een begin in de goede richting kon gewezen worden op het reeds verkrijgbaar stellen van allerlei staten, en stelt men zich voor spoedig eenvoudige modellen van boekhouding uit te reiken. Inlichtingen over boekhouding zullen gaarne worden verstrekt.

Het Bestuur blijft in deze zaak diligent. Dr. Van der Zande bepleit het groote belang van de zaak en wil het onderzoek breed opgevat zien. Een geheel deskundige op het gebied van boekhouden zou een rapport kunnen uitbrengen. Een eenvoudige boekhouding acht spr. niet voldoende en hij vreest wel, dat eene volledige koopmansboekhouding noodig is.

Dr. Scheij bepleit de aanstelling bij de kaasfabrieken van boekhouders, die met het boekhouden op hoogte zijn. Een eenvoudige, maar doelmatige boekhouding acht Spr. mogelijk. Hij noemt als voorbeeld „*Aurora*” te Wieringerwaard. Het houden van cursussen in boekhouding moet bevorderd worden.

d. Bevordering van het vakonderwijs aan het personeel van zuivelfabrieken. De inleider de heer J. Best Nz. Zegt, dat goed vakonderwijs voor het personeel een zaak is van zeer groot belang.

Bij *Noorderkwartier* is deze zaak ook aanhandig en is men geneigd met onzen Bond in overleg te treden, een commissie uit beide vereenigen zal deze zaak behandelen.⁸⁾

Wat de geldmiddelen betreft, hoopt men dat de provincie deze vakschool zal willen subsidiëren.

In de voorloopige kosten zou de Bond iets moeten bijdragen.

Voor meerdere bijzonderheden zie men het verslag, van de vergadering van *Hollandsch Noorderkwartier*.

Dit voorstel wordt eveneens aangenomen.

De heer Nes vraagt namens den Bond van Kaasmakers, een diploma verkrijgbaar te stellen voor deelnemers aan den cursus voor kaasmakers. Dr. Scheij antwoordt daarop dat dit nog niet kan, omdat de cursus nog niet breed genoeg is opgezet. Dit zal evenwel gebeuren; de lessen zullen worden verdubbeld, een diploma zal dan kunnen worden uitgereikt.

e. Iets over het vochtgehalte der kaas.

De inleider de heer Dr. L.T.C. Schey: Wanneer het vochtgehalte van een goed bereide marktrijpe kaas, waarvan de wrongel de noodige bewerking heeft gehad en voldoende is nagewarmd, en die voldoende is gezouten, op een bepaalde fabriek en op een bepaalden tijd van het jaar een zekere waarde heeft b.v. pl.m. 42 p.Ct. dan kon men met opzet dit vochtgehalte door veranderingen in de bereidingswijze eenigszins opvoeren.

Het doel van deze handelswijze is natuurlijk van dezelfde K.G. melk meer K.G. markbare kaas aan de markt te brengen. Men kan voor die vochtrijker kaas dikwijls, een even goeden prijs per 100 pond van den handel bedingen en maakt dus meer uit de melk.

Met mij zullen velen dit een schrede op den verkeerden weg achten: kaas met een opgevoerd vochtgehalte is minder waardig, even goed als boter, of melk met een te hoog vochtgehalte. Ze kan in jongen toestand een mooi zacht en vetrijk zuivel *schijnen*, 't is dan toch slechts schijn en wanneer ze, niet spoedig wordt opgebruikt, moet de mindere kwaliteit voor den dag komen ten nadeele van de reputatie der Edammerkaas.

Er beslaan tusschen fabrieken uit dezelfde streek een onheilmzame concurrentie om zooveel mogelijk melk te krijgen van de losse leveranciers. Het krachtigste wapen, is de hoogste uitbetaling voor de melk. Die concurrentie doet de fabrieken soms heil zoeken in verkeerde midelen, die onheilmzame gevolgen kan hebben.

Wanneer andere fabrieken zich toeleggen op het bereiden van een goed produkt en zich onthoudt van dergelijke practijken dan behoeft deze misstand niet te ontstaan.

De vergadering betuigt hare instemming met dit gesprokene.

f. Om tot het nemen van maatregelen tot zelfexport van kaas, voorloopig eene afwachtende houding aan te nemen. De inleider, de heer G. Nobel brengt in herinnering dat het bestuur deze zaak heeft overwogen in opdracht van een ledenvergadering. De personen die vanuit Engeland informeerden naar kaas bij den Bond, bleken voor het meerendeel onbetrouwbaar. De hoofdoorzaak waarom het bestuur voorstelt, een afwachtende houding aan te nemen is de overtuiging van het bestuur, dat het noodig is, dat gaat men tot zelfexport over, men dit alleen doet met gecontroleerde kaas. Met het oog evenwel op den kritieken toestand waarin die kaascontrole verkeert, acht het bestuur afwachten het beste.

Het bestuur acht de moeilijkheden aan de uitvoering verbonden niet onoverkomelijk, maar men schatte ze niet te gering. De inleider doet toezegging dat het bestuur de kwestie nog nader zal bestudeeren en zal overwegen hoe men het best, een plan van uitvoering zou kunnen inrichten .

⁸ Krijg de indruk dat het initiatief van deze 'Vakschool' uit gegaan is van H. Noorderkwartier. Omstreeks die tijd werd er ook opgericht een *Vereeniging voor Vakonderwijs*. In de verslagen van vergaderingen van deze – actieve – vereeniging kom ik niets tegen over eventuele plannen voor een zuivel- of kaasmakers opleiding.

Wat wel duidelijk is – ook uit de tekst – dat zuivelconsulent Dr. Scheij er nauw bij betrokken was. (ZHN.)

Met deze conclusie gaat de vergadering mee.

De heer Hylkema noemt het opvatten van zelfhandel door den Bond zeer gevaarlijk.

Op de vergadering waren 15 fabrieken vertegenwoordigd.

(De vergadering duurt voort.)

Schager Courant, 1909--11-11; P.114

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland.

ALKMAAR: Vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland* op Woensdag 10 November 1909 des morgens 10 uur in het *Café Central* te Alkmaar.

De voorzitter, de heer D. de Boer Dz., opent met een welkom aan allen de vergadering, vooral aan den heer Reitsma, secretaris van de *F. N. Z.* Spr. eindigt met den wensch dat de besprekingen en besluiten er weer het hunne toe zullen bijbrengen, om de belangen der zuivelbereiders te bevorderen.

De secretaris, de heer G. Nobel, leest daarna de notulen, die onveranderd en onder applaus der vergadering worden goedgekeurd.

Over de tijdens deze vergadering gehouden kaaskeuring deelt de heer G. Nobel mede, dat de jury heeft bestaan uit de heeren: Utermöhlen, Hoorn, A. de Graaf, Anna Paulowna en G. Nes te Ursem. Vijf fabrieken namen geen deel aan de keuring. De secretaris der Stoomzuivelfabriek te Binnenwijzend belastte zich weer met de bewaring der kaas, waarvoor het bestuur dank brengt.

Verder wordt medegedeeld:

1°. dat op de gister gehouden kaaskeuring het gewijzigd puntenstelsel in praktijk is gebracht;

2°. dat de kaasproef niet is gehouden;

3°. dat gevolg is gegeven aan het voorstel van den heer Avis in zake het arbeidscontract, maar dat de fabrieken zich hier niet voor interesseeren;

4°. dat het voorstel van den heer Jongejans om te bewerken dat aan de wagen te Alkmaar, Purmerend en Hoorn duplo waagceduls afgegeven worden, een gunstig resultaat heeft opgeleverd, zoodat ieder kaasverkooper op verzoek gratis een duplo waag cedul kan krijgen.

Het bestuur heeft gemeend in dezen nog verder te moeten gaan, en voor de leden beschikbaar te stellen verkoopbriefjes, waarop de handelaar door onderteekening van de gegevens betreffende hoeveelheid en prijs der kaas, bewijs geeft van de juistheid van den gesloten koop.

Als nieuwe leden worden aangenomen: *Volharding* te Hem, *Volharding* te Hauwert, *Nooit Gedacht* te 't Veld, *Nieuw Leven* te Koegras, *Rosita* te Twisk en als buitengewoon lid de heer C. A. Waiboer te Wieringerwaard.

Tot leden der *finantie commissie* voor de rekening 1909 worden op voordracht van het bestuur benoemd, de afgevaardigden van de fabrieken: *Aurora* te Wieringerwaard, *Cérés* te Keinsmerbrug en *Flevo* te Anna Paulowna.

Tot lid van het bestuur (aftredend en niet-herkiesbaar de heer P. Stapel Az. te Berkhout) wordt gekozen de heer J. Zuurbier te Beemster.

Tot lid van de *commissie van aankoop* (aftredend en herkiesbaar de heer J. Best Nz. te Berkhout) wordt gekozen de heer J. Best.

Tot lid van de *commissie voor de kaaskeuringen*, (aftredend en herkiesbaar de heer P. Sevenhuizen Gz. te Warmenhuizen) wordt gekozen de heer P. Sevenhuizen. (?)

Hierna wordt ingeleid de begroting voor het jaar 1910 door den heer P. Stapel Az. te Berkhout. De ontvangsten bedragen *f* 1004, de uitgaven *f* 1135,15⁵, dus het nadelig saldo *f* 131.15⁵.

De omslag per 1000 K.G. melk werd gesteld op 1½ cent, wat ½ cent hoger is dan vorig jaar. De vergoeding aan den secretaris-penningmeester werd op *f* 300 bepaald, wat *f* 50 hooger is dan vorig jaar.

Algemeen erkennend de zeer groote verdiensten van den secretaris-penningmeester voor den Bond en 't kleine salaris dat hij steeds had genoten, was het bestuur tot dit voorstel gekomen, niet twijfelend of algemeen zou men gaarne de groote werkkraft van den secretaris wat beter willen beloonen. De begroting wordt onder applaus met algemeene stemmen goedgekeurd.

Over den aankoop der verschillende benooidgheden deelt de heer G. Nobel het een en ander mede en begint met te verklaren, dat de aankopen over het geheel genomen, geleidelijk toenemen en meent dat dit zoo zal blijven.

De stremsel- en steenkoolleverantiën worden meer en meer gemeenschappelijk gedaan. Voor stremsel is over het algemeen aan het hooge garantiecijfer 1 : 13000 voldaan, terwijl de reuk en zuiverheid voortdurend normaal waren.

Met de steenkolen werd eenige malen moeilijkheden ondervonden omtrent de mindere grofheid der kolen, maar dan word eenige restitutie verleend. Over de kwaliteit is nooit geklaagd. De leverantie der andere artikelen leverde niet de minste moeilijkheden op, zoodat het oordeel wordt uitgesproken, dat de fabrieken deze belangrijke zaak zeer en meer zullen bevorderen.

Over de inzending van kaas naar de tentoonstelling te Buda-Pest deelt de heer G. Nobel mede, dat van het *Nationaal Comité* van den *Internationalen Zuivelbond* het verzoek was ingekomen bij den Bond om deel te nemen aan een collectieve inzending te Buda-Pest in Juni 1909.

Het bestuur heeft het belang eener inzending te inziende, gevolg gegeven aan dit verzoek. Door een kaaskeuring, waaraan 10 fabrieken deelnamen, werd uit de ingezonden kazen de fabriek *Wilhelmina* te Berkhout aangewezen om 16 kazen te leveren. Het resultaat der bemoeiing is zeer gunstig geweest, want al werd een prima produkt ingezonden, men had toch niet verwacht, dat bij een beoordeeling door middel van een puntenstelsel met een maximum van 50 punten, 48 punten zouden worden toegekend aan de ingezonden kazen, waardoor een zilveren medaille met *Diplome d'Honneur* werd behaald als onderscheiding.

Al hebben de kosten *f* 101 bedragen, meent het bestuur niet te veel te zeggen, dat bij het behaalde succes het werk niet tevergeefs is geweest, temeer wanneer bedacht wordt, dat de Edammer kazen, die in Buda-Pest als een zeer groote zeldzaamheid worden beschouwd, met de meeste zorg, alsof het goud ware, op de tentoonstelling zijn bewaard en verzorgd. En alhoewel zij als geschenk aan het tentoonstellingscomité waren toegezegd, waren er toch blijkbaar anderen, die nog meer moeite hebben gedaan om ze te bemachtigen, want op het allerlaatste oogenblik waren de kazen gestolen.

Door deze inzending zal de export van Noordhollandsche kaas naar Hongarije bepaald worden bevorderd.

Het bestuur stelt voor haar handeling goed te keuren en de behaalde onderscheiding aan *Wilhelmina* te vereeren, wat onder acclamatie geschiedt.

De heer Reitsma, secretaris van den *Federatieven Zuivelbond(FNZ.)*, onder wiens leiding de inzending naar Buda-Pest is geschied, voegt vervolgens eenige mededeelingen over deze tentoonstelling aan het uitgebrachte rapport toe, waaruit bleek, dat aan deze expositie vele moeilijkheden waren verbonden geweest. De verkregen resultaten roemde ook de heer Reitsma en meende dat als men in Buda-Pest een zeer vertrouwd persoon kon vinden, daar wel zaken wa-

ren te doen. Spr. had bovendien den indruk gekregen, dat de kaascontrole voor ons Nederlanders hoe langer hoe urgenter wordt, daar anders vanuit het buitenland de noodige eischen zullen worden gesteld.

Voorzitter reikt daarna met een toepasselijk woord medaille en diploma aan den vertegenwoordiger van *Wilhelmina* te Berkhout uit, die op zijn beurt dank brengt voor het afstaan van dezen prijs; en van de fabriek een bedrag van *f*25 aanbiedt in de kosten voor de inzending naar Buda-Pest gemaakt.

Over de Kaaskeuringen gehouden in 1908-1909, deelen we mede, uit het rapport van den heer G. Nobel over deze zaak, dat de deelname algemeen was, en dat van de 34 fabrieken die deelnamen, 29 de kazen gratis inzonden.

Bij de beoordeeling der kazen werd gelet op den vorm, de korst, de kleur (inwendig), algemeen voorkomen op de doorsnede, vet (op het gevoel), reuk en smaak.

Bij het puntenstelsel dat gebruikt werd konden als maximum 108 punten worden bereikt. De keuringen hadden plaats 14 October 1908 te Alkmaar en 10 Maart 1909 te Hoorn.

De keuringscommissie bestond op 14 October uit de heeren: J. C. T. Utermöhlen te Hoorn, D. de Boer te Stompvoren, R. D. Kaan te Wieringerwaard, W. F. Jongejans te Assendelft, J. Best te Berkhout en G. Nobel te Lutjewinkel als secretaris; op 10 Maart kwam in de plaats van den heer D. de Boer de heer Dr. Scheij.

Omtrent de bereiding zijn wederom op vragenlijsten gegevens ingezameld, waaruit kan worden meegedeeld dat van de 34 fabrieken, 9 lange wei, 3 korte wei, 15 rein-cultuur en 7 geen toevoeging gebruiken.

Uit de verschillende gegevens bleek duidelijk, dat in de wijze van bereiding groot verschil bestaat, toch kan gezegd worden dat over het algemeen goede kaas is gemaakt.

Ook bleek, dat bij de gewone manier van dagkaasbereiding, steeds meer dan 40 pct. vet in de droge stof van de kaas aanwezig was, minimum 40,7 pct., maximum 46,3 pct., gemiddeld 43.28 pct.

Ook bleek dat fabriekskaas van gemiddeld goede kwaliteit goed bewaard kon worden.

Ook werd nog opgemerkt, dat nu weer is gebleken, dat het oordeel over het vet in de kaas op het uiterlijk en gevoel, geen verband houdt met de resultaten van het onderzoek der kaas op vet en droge stof.

Algemeen wordt goedgevonden dit rapport in het jaarverslag op te nemen, opdat de gegevens dan onder aller aandacht komen.

Alsnu wordt uitgebracht door den heer G. Nobel een rapport over het Zuivelvakonderwijs.

Tot bevordering van de plannen een aanzien van de vakopleiding van personeel aan kaasfabrieken, zijn verschillende maatregelen getroffen.

In samenwerking met de *vereeniging Noorderkwartier*, die ook deze zaak ter hand had genomen, is aan een benoemde commissie van 5 personen, waaraan later nog 2 zullen worden bijgevoegd, deze zaak opgedragen.

Door *Hollands Noorderkwartier* werden aangewezen de heeren J. Best en G. Nobel, later benoemd tot voorzitter en secretaris, en door den Bond van Zuivelfabrieken de heeren D. de Boer Dz. En W. F. Jongejans, terwijl Dr. Scheij door beide vereenigingen als no. vijf is benoemd.

Allereerst heeft deze commissie een adres ontworpen aan den Directeur-Generaal van den Landbouw, met verzoek Dr. Scheij te ontheffen van zijn ambt als leeraar aan de R.-L.W.S. te Schagen, daar het mogelijk was bij den tegenwoordigen stand van zaken, nevens de werkzaamheden aan de voorgenomen vakopleiding verbonden ook de lessen aan de school te Schagen te blijven geven.

Verder werd subsidie aan Rijk en Provincie gevraagd en trad de commissie in conferentie met den heer Van Hoek, inspecteur van het Landbouwonderwijs.

De resultaten waren dat Dr. Scheij aan de Winterschool te Schagen verbonden blijft, zoodat genoemde heer andere werkzaamheden zal laten schieten om tijd te vinden.

Daar er alle kans bestaat dat Provincie en Rijk steun zullen geven, zullen de lessen in 1910 wel kunnen aanvangen.

Om in het te kort te voorzien, zal aan fabrieken om een kleine jaarlijksche bijdrage worden gevraagd.

Volgens het voorloopige plan zullen de leerlingen in, 2 groepen worden verdeeld, nl. gewone, dat zijn de kaasmakers die praktisch goed bekwaam moeten zijn, en buitengewone, die alleen van de theoretische lessen gebruik wenschen te maken.

Alleen voor de gewone leerlingen zullen diploma's verkrijgbaar worden gesteld.

Volledige plannen zullen in de volgende vergadering worden overgelegd.

Vervolgens brengt de heer G. Nobel rapport uit over de werkzaamheden tot bevordering van het boekhouden aan Zuivelfabrieken.

Het bestuur heeft zich geplaatst op het standpunt, dat de te ontwerpen modellen eenvoudig moeten zijn, wijl anders de kans groot is, dat zij niet in het gebruik worden genomen.

Begonnen is met het ontwerpen van modellen van berekening voor uitbetaling naar gehalte, wijl daaraan directe behoefte bestond.

De verschillende modellen worden hierna genoemd en de prijzen waarvoor zij zijn te verkrijgen bij de firma Trapman en Co. te Schagen.

Vervolgens is een gewone boekhouding ontworpen, nl. een melkboek, magazijnboek, debiteurenboekje voor kaasverkoop, dito voor boterverkoop, kaasverkoopboek, kasboek, boek voor uitkeeringen van melkgelden aan de leveranciers en een grootboek.

Al lijkt dit aantal boeken groot, men behoeft niet te vreezen dat het te ingewikkeld is om in te voeren. Hulp en voorlichting geeft de Bond gaarne.

Het bestuur vraagt machtiging om tot het drukken der modellen over te gaan en ze voor de leden beschikbaar te stellen, welke machtiging bij acclamatie wordt verleend.

Bij de rondvraag brengt de heer Sleutel, *Nieuw Leven*, Koegras, de idee ter sprake, om een betere regeling van den afvoer van kaas te krijgen op de Alkmaarsche markt, in den zomer. Doordat het produkt bij groote hitte te lang op de markt blijft, lijdt het geducht.

De heer J. Best wijst op het vervoer te Purmerend, waar dit in bakken geschiedt en veel sneller gebeurt.

De afgevaardigde van Avenhorn had ook reeds bij den marktmeester te Alkmaar op dit vervoer gewezen, maar deze achtte deze bakken voor Alkmaar ongeschikt. De passage heette te nauw en bovendien al voerde men de kaas vlugger bij de schuiten aan, dan werd de kaas toch niet vlugger verwerkt. Verbetering achtte ook deze noodig.

Er werd besloten dat het bestuur van den Bond bij B. en W. van Alkmaar over dit punt een conferentie zal aanvragen.

De heer Dr. van der Zande vroeg of er tusschen de verschijnselen kort en Boekelscheurtjes bij kaas ook eenig verband bestond. Spr. bedoelde of als de kaas kort is, er veel neiging bestaat tot Boekelscheurtjes en ook omgekeerd.

En in de tweede plaats vroeg spr. of de ervaring had geleerd in welken tijd van het jaar Boekelscheurtjes het meest voorkomt.

De heer J. Best antwoordde, dat er volgens hem niet het minste verband bestaat tusschen kort en Boekelscheurtjes en dat Boekelscheurtjes het meest voorkomen in Juli, Augustus en September.

De hr. Jb. de Moor zegt, dat zijn fabriek ook met Boekelscheurtjes heeft gesukkeld en dan bleek dat bij dat gebrek in de kaas de zuivel juist zoo uitstekend was. Had men het gebrek niet, dan was de zuivel zooveel minder.

Spr, noemde Juni, Juli en Augustus als den tijd, waarop het gebrek het meest voorkomt. Tevens werd meegedeeld dat op verschillende wijzen de zuivel in den kop werd gedaan, in 1 stuk, 2 stukken, gekruimeld, en 2 dagen had men Boekelscheurtjes, 5 dagen weer niet. Spr. noemt het raadselachtig en vraagt aan de theoretici meer licht.

De heer Stapel, Berkhout, stelt voor aan de *vereeniging van Kaashandelaren* een dankbetuiging van den Bond te zenden voor haar krachtdadig en met gunstig resultaat bekroond optreden, inzake het niet verhoogen der invoerrechten in Frankrijk van de Hollandsche kaas. Allen voor.

De heer Stapel neemt vervolgens afscheid als bestuurslid.

De voorzitter sluit nu met een opwekkend woord de vergadering, daarbij herinnerend hoe de Bond, beginnend met een klein aantal fabrieken als lid, nu reeds 46 fabrieken telt.

De vergadering werd door 25 fabrieken en vele buitengewone leden en gasten bezocht.

De tijdens de vergadering gehouden kaastoonstelling stelling ondervond zeer veel belangstelling.

1910

Schager Courant 1910-03-31; P. 1/4

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in N.-Holland.

HOORN: Woensdag 30 Maart 1910, half 10 ure 's-voormiddags werd eens algemene vergadering van dezen Bond gehouden in „*de Witte Engel*” te Hoorn.

De Voorzitter, de heer De Boer van Stompetoren, opende de vergadering, de aanwezigen verwelkomende met te zeggen: Het wekt op tot woorden van welkom, nu we in den tegenwoordigen tijd den bloei der zuivelfabrieken kunnen waarnemen.

Voor vergelijking met dezen tegenwoordigen bloei zou men een groot aantal jaren moeten teruggaan. En nu zou men kunnen vragen: Is ons product zooveel beter? Ik geloof niet, dat de kwaliteit de oorzaak is.

Het komt mij voor, dat de Bond alle reden van bestaan heeft, en we ons best moeten doen, den bloei te bevorderen.

Op twee vermeldenswaardige feiten wil ik even wijzen, eerstens op het vertrek van den heer Lovink als *Directeur-Generaal van den Landbouw*; dien we moeten roemen om zijn groot organiserend talent - dien we moeten huldigen als een man, aan wier we veel zijn verschuldigd. Ten tweede noem ik Dr. Van der Zande, aan wien we ook veel zijn verschuldigd; hij is veel voor ons geweest met zijne bekwaamheden en welwillendheid.

Wien we krijgen weten we niet, maar zijn heengaan zal een groote leegte achterlaten.

Wij als Noordhollanders zouden wel egoïstisch hebben willen denken: 't wordt onze dokter Van der Zande, maar we kunnen er troost in vinden, dat zijne bekwaamheden ons als Nederlanders meer ten goede zullen komen.

De Secretaris, de heer G. Nobel van Lutjewinkel, leest vervolgens de notulen der vorige vergadering voor, die onder dank en applaus worden goedgekeurd.

Vervolgens doet de secretaris eenige mededeelingen, waaraan we 't volgende ontleenen:

- * Alvorens over te gaan tot het laten drukken van de op de laatste vergadering goedgekeurde modellen voor boekhouding van Zuivelfabrieken, heeft het Bestuur 'n onderzoek ingesteld naar de mogelijkheid van den verkoop van genoemde modellen aan de aangesloten fabrieken. Hierbij is gebleken, dat lust tot hervorming zeer gering is. Derhalve is afgezien van het voornemen om een flinke partij der genoemde modellen te laten drukken.
- * Met B. en W. van Alkmaar is geconfereerd over verbetering van vervoer der kaas op de markt te Alkmaar. Resultaat: Men wenscht in Alkmaar om het eigenaardig karakter der markt te behouden, niet af te wijken van het stelsel om de kaas op berries te vervoeren. Wel is men genegen om ook aan het andere einde der markt gelegenheid te maken voor het wegen van de kaas, bijv. met een dubbel stel schalen en daarnevens het dragerspersoneel uit te breiden. In deze richting zal in 1910 de proef worden genomen. Wat het kaasladen betreft in de schuiten, gevoelt men voor aanstelling van flink personeel. Tegen bevroren zal voortaan bij vorst van gemeentewege stroo worden verstrekt, als aanvraag daartoe bij den marktmeester wordt gedaan.
- * Er is gevolg gegeven aan de opdracht der vorige algemene vergadering om aan de vereniging van kaashandelaren een dankbetuiging te zenden voor haar krachtig optreden in zake het niet verhogen der invoerrechten in Frankrijk op Hollandsche kaas.
- * Door de verschillende fabrieken bij den Bond aangesloten, gesloten, is f 59,95 bijeengebracht voor het huldeblijk aan den heer Lovink.

- * De fabriek „*De Verwachting*” te Wognum, bedankte als lid. Door toetreding van een 4-tal fabrieken zal het aantal gewone leden 50 worden.
- * Ten aanzien van een verzoek van den *Alg. Ned. Zuivelbond* om f 170 bij te dragen ten behoeve van de gemeenschappelijke inzending op de grossierstentoonstelling in 1910, in Engeland te houden, is besloten:
De plannen voor die tentoonstelling genieten wel de sympathie van het Bestuur, doch de Bond kan niet aan het verzoek voldoen door beperkte geldmiddelen. Bijdragen te vragen van de leden, wordt afgeraden.
Voorts valt te wijzen op het feit, dat slechts ruim $\frac{1}{3}$ deel der fabrieken in deze provincie bij den Bond aangesloten, terwijl men daarnevens hier een geheel anderen toestand heeft als in Friesland, waar de fabrieken zelf exporteerden en dus alle voordeelen van de beweging aan hen ten goede komen. Hier wordt bijna alles door handelaren verhandeld en zijn zij het dus, die in de eerste plaats van de directe voordeelen genieten, zoodat ook om deze reden alle kosten moeilijk door den Bond kunnen worden gedragen, temeer omdat vele zaken in de provincie op afdoening wachten.
- * Nevens de modellen voor uitbetaling naar vethalte worden ook verkrijgbaar gesteld boekjes met briefjes voor kaasverkoop ten behoeve van heeren kaasmaker tegen 75 ct. per stuk.
- * De heer J. Zuurbier te Beemster bedankte voor zijne benoeming tot lid van ‘t bestuur.

Volgen ingekomen stukken, die nogal talrijk zijn, doch waarvan het niet noodig wordt geacht, ze alle te lezen. Deels zijn ze ook al in de „mededeelingen” omgezet; als belangrijk wordt gelezen:

- 1 „*Verslag van de vergadering ter bespreking van proefnemingen op het gebied der Zuivelbereiding*” te Utrecht op 1 Dec, gehouden.
Hieraan werd deelgenomen door afgevaardigden van den *Federatieven Nederlandschen Zuivelbond FNZ.* van de *Ned. Vereeniging van Zuivelfabrikanten van onzen Bond*, van de *Botercontrôlestation*, door de *Zuivelconsulenten*, e.a.
Het doel was eene organisatie te hebben, welke proefnemingen leidt, van belang voor het groot-zuivelbedrijf, d.w.z. van belang voor het bedrijf in zijn geheel.

Verder werden op deze vergadering besproken:

- 2 „*Reiniging van afvalwater van Zuivelfabrieken*”;
- 3 proefneming over den invloed van de temperatuur waarbij de room gezuurd wordt, op de kwaliteit (ook het watergehalte) van de boter;
- 4 „*onderzoek karnkneders*”.
- 5 Aan de verschillende vereenigingen op Zuivelgebied zal gevraagd worden de zoo dringend noodige hulp in de praktijk en den financieelen steun te willen verleen. Ook zal aan den Minister om geldelijken steun worden gevraagd.

In eene nadere vergadering is ten opzichte van de 5 onderscheidene onderwerpen besloten tot uitvoering over te gaan van vraagpunt 1: Onderzoek naar de factoren die het watergehalte in de boter beheerschen; vraagpunt 3: Invloed van de temperatuur waarbij de room gezuurd wordt op de kwaliteit van de boter; vraagpunt 4: Invloed van het gebruikswater (met name van het boterwaschwasser op de boter) terwijl de uitvoering van vraagpunt 2 (reiniging van afvalwater van zuivelproductie) werd aangehouden, totdat zekerheid omtrent de daarvoor beschikbare middelen zou zijn verkregen.

Omtrent vraagpunt 5 moet nog een nadere beslissing volgen.

Aan het als ingekomen stukken voorgelezene ontleent zich geene discussie.

Als nieuwe leden worden aangenomen de volgende fabrieken: *De Kreil*, Barsingerhorn; De coöperatieve Zuivelfabriek te Burgerbrug; de N.V. *Brederode* te Bergermeer, *Volharding* te Nieuwe Niedorp, en eene fabriek te 't Zand.

Hierna brengt de secretaris het jaarverslag over 1909 uit. 't Volgende zij hieruit vermeld: In 't begin van 't jaar waren 42 fabrieken aan den Bond aangesloten, 6 traden toe, 2 bedankten. Zoodat thans 46 fabrieken zijn aangesloten. Het aantal buitengewone leden daalde van 57 op 55.

Het aantal uitgegane stukken bedroeg 1008, tegen 781 ingekomen stukken. De uitgaven bedroegen *f* 1381,05½ tegen *f* 1255,87 ontvangsten, alzoo *f* 125,18 nadeelig slot, wat met nadelige saldo vorige dienstjaren ad *f* 387,15½ een totaal nadelig saldo geeft van *f* 512,34.

Dit geeft echter geen reden tot bezorgdheid, want bij het steeds toenemende aantal der aangesloten leden, zal het nadeelig saldo slechts *f* 10 per lid (fabriek) bedragen.

In verband met het tekort wenscht het Bestuur er op te wijzen, dat het aanbeveling verdient voor alle fabrieken, om deel te nemen aan den aankoop van benodigheden, wyl hierbij belangrijke kortingen kunnen worden uitgekeerd zoodat eventueele verhooging van den omslag tot delging van het tekort wel zou zijn te rechtvaardigen.

Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn.

In overleg met 't Bestuur van *den Bond* en de *Vereen. tot Ontwikkeling Van den Landbouw in Holl. Noorderkwartier*, werd dit in 1909 ter hand genomen. De zaak werd door eene commissie voorbereid. De door haar ontworpen plannen verwierven algemeene instemming. Het plan van uitvoering komt op het volgende neer:

De school stelt zich ten doel, aan hen, die het beroep van Kaasmaker willen uitoefenen, de gelegenheid te geven, de noodige theoretische vakkennis te verwerven en, in als goed bekend staande zuivelfabrieken zich verder practisch te bekwamen, zoodat zij, aan wie een diploma als kaasmaker is uitgereikt, en die den daarvoor gewenschten leeftijd hebben bereikt, in staat geacht worden, de betrekking van kaasmaker aan een zuivelfabriek behoorlijk te kunnen vervullen.⁹

Herinnerd wordt aan het behaalde succes op de Tentoonstelling te Buda-Pest.

Kaasexport.

Bij informatie naar de verschillende personen, die van uit Engeland handelsrelatiën wenschten aan te knopen met den Bond, is gebleken, dat men, behoudens een enkele uitzondering, te doen had met personen, wier credietwaardigheid zeer twijfelachtig is, zoodat besloten werd om geen zelfexport te beginnen van Bondswege.

Bij de slotbeschouwingen wordt er op gewezen dat de ontwikkelingsgang van den Bond een vooruitgaande is

Dit verslag wordt onder applaus en dank aanvaard.

Volgt rappart financiële commissie, betreffende rekening en verantwoording van den penningmeester over 1909. Zie hier vóór.

Daarna Jaarverslag der commissie voor aankoop van benodigheden. Uit dat verslag blijkt, dat weer valt waar te nemen, dat de aankopen zich in blijvende en toenemende mate mogen verheugen in de belangstelling der leden.

⁹ Uitvoeriger aandacht over dit onderwerp in verslag 'Hollands Noorderkwartier' 25 mrt. 1910. (ZHN.)

In 1908: stremselaankoop van 1545 L., in 1909: 3219½ L. (voor 1910 gecontracteerd 4800 L.).

Zoutaankoop: in 1908, 36.912½ K.G., in 1909, 38.925 K.G. (gecontracteerd voor 1910 voor 55.000 K.G.)

Steenkool, in 1908, 434.300 K.G., in 1909, 380.000 K.G.

Salpeter in 1908, 3350 K.G., in 1909, 3000 K.G.

Kaasdoek, in 1908, 1556 el, in 1909 1541 el.

De staat van uitgegeven en ontvangen kortingen wijst een bedrag aan van *f*244,72½.

Deze rapporten worden alle in dank aanvaard.

Volgt verslag financiële commissie, betreffende rekening en verantwoording van den penningmeester der commissie van aankoop van benodigdheden over 1909, sluitende in ontvangst (voor aan 31 fabrieken geleverde benodigdheden) op *f*4828,66½ en op uitgaven van gelijk bedrag. goedgekeurd.

Verkiezing bestuurslid. De heer A. Commandeur van Berkhout wordt gekozen met 41 van de 43 stemmen. Hij neemt het aan.

Een reglementswijziging wordt met algemeene instemming aangenomen.

Verkiezing lid Bestuur. wegens op 1 Januari 1911 periodiek aftreden van den voorzitter, den heer D. de Boer Dz. Met 28 stemmen wordt gekozen de heer P. Stapel.

Voorstel om 't Bestuur te machtigen na gepleegd overleg met de afd. Hoorn der *Holl. Mij. van Landbouw*, om de gewone kaaskeuringen voor 1910 niet te houden, maar te vervangen door een nader te regelen keuring van kaas der Bondsfabrieken op de tentoonstelling door genoemde afdeling in 1910 te houden en verzoek van de vereenigde fabrieken in de Beemster om van Bondswege te bevorderen dat de kaas der fabrieken op monster wordt verkocht, worden uitgebreid toegelicht den heer Zuurbier.

Voorzitter vindt 't een belangrijke zaak. Voor 2 jaren is er ook al bespreking over geweest en ook toen hebben we geen passende oplossing voor de kwestie kunnen vinden. In principe is spreker ook wel van mening, dat er wellicht in de toekomst iets op te vinden zal zijn. Maar nu zou voorzitter niet weten aan te geven, hoe het zonder conflicten uit te voeren.

De secretaris leest een rapport voor van resultaten, verkregen bij onderzoekingen voor verkoopen van kaas op monster, waarop nog nadere toelichting volgt.

De heer Brander van Hoogkarspel vindt: de oude manier van verkoopen heeft schaduwen, dus er moet worden gepoogd naar verbetering.

Friesland nu verkoopt voortdurend op monster op *Amstsrdsche Beurs* en heeft plan dit ook in Rotterdam te doen. Zoowel als Friesland dat doet, kan ook Noordholland dat doen.

De kaasvoorraad op markten, lijdt daar licht schade. Ook op onkosten als wik- en weeglonden, markt- en vervoerkosten wordt gewezen.

De heer Brander geeft ten slotte in overweging gelegenheid te zoeken in Amsterdam kaas op monster te presenteren.

Dit denkbeeld wordt na breede bespreking door de heeren Koster en Bark ondersteund, en ten slotte bij acclamatie aangenomen, te onderzoeken, hoe die Beurs werkt, hoeveel fabrieken daar hun kaas willen aanbieden en of de handel met het denkbeeld meegaat.

Volgt voorstel om tot bevordering van het Zuivelvakonderwijs voor kaasmakers voor 1910 van iedere fabriek *f*3,- te heffen, als bijdrage in de kosten, van eene hiertoe te Hoorn op te richten vakschool (wordt toegedicht door den heer J. Best van Berkhout)

Hierover ontspinnen zich breede besprekingen en toelichtingen, waaraan door Voorzitter, den heer Zuurbier uit Beemster, den heer Bark, den heer G. Nes van Ursem (voorz. van den *Bond van Kaasmakers*), Dr. Scheij uit Hoorn en de heeren Brander en Nobel wordt deelgenomen. Uit de besprekingen blijkt, dat van alle kanten sympathie voor het plan bestaat. Van de 25 vertegenwoordigde fabrieken, doen 24 hunne toezegging voor de f3. Van de 25ste heeft de afgevaardigde geen volmacht om toestemming te geven. Denkt na toelichting, die hij, afgevaardigde, (de heer Klok) zal geven, wel, dat deze fabriek er ook voor te winnen zal zijn.

Volgt: voorstel op verzoek van de zuivelfabriek „Volharding” te Wieringerwaard, om: Maatregelen te beramen tot het tegengaan van het om den anderen dag kazen, met de bedoeling daarbij de melk zooveel mogelijk te ontroomen en de kaas daarvan gemaakt als het gewone eendaagsche product op de markt ten verkoop aan te bieden.

De heer Kaan, afgevaardigde van Wieringerwaard, licht dit punt nader toe.

Spreker heeft in opdracht te vragen aan het Bestuur van den Bond om, als het rijksmerk eenmaal is ingevoerd, dat de Bond dan bij de regeering aandringt op inwilliging van het verzoek, om aanbeveling dor vollemelkskaas van regeeringswege zoo voorzichtig mogelijk te doen. De heeren C. Nobel te Schagen en Dr. Scheij te Hoorn bepleiten de aansluiting bij het *Kaascontrolestation* als eenig afdoend middel.

Voorzitter deelt de bezwaren van Wieringerwaard niet zoo zeer.

De heer Brander van Hoogkarspel veronderstelt dat nu waarschijnlijk rijksmerk alleen voor volvette kaas zal worden ingevoerd.

Als men kaas wil hebben van rijksmerk voor dagkaas dan moet worden afgezien van het maken van anderdaagsche kaas en aangesloten worden bij het kaascontrolestation in Noordholland.

Brede besprekingen, waaraan nog andere heeren deelnamen, brengen de zaak op ‘t moment niet veel verder.

Aanbevolen wordt door voorzitter: aansluiting bij wat de heeren Dr. Scheij en Brander hebben gezegd en de zaak op ‘t oogenblik onopgelost te laten.

Bij de rondvraag worden nog enkele opmerkingen ten beste gegeven – onder meer over aanvrage om van stadswege in den zomer gras voor de kaasmarkten te krijgen, waarbij de voorsteller, de heer Sleutel, echter geen aanhang krijgt.

De heer Nes van Ursem wijst op proeven, door de *vereenigde kaasmakers* in Noordholland genomen onder leiding van den heer C. Nobel van Schagen. Drie proeven in Aug. jl. te Ursem, Beemster en Schagen genomen, waren zeer overeenstemmend. Op onzen weg ligt het meer zulke proeven te nemen, vindt spreker. Namens de *Vereeniging van Kaasmakers* is den heer Nes opgedragen assistentie van den Bond hiervoor te vragen.

Voorzitter zegt dat het denkbeeld door den heer Nes geuit, sympathie bij het Bestuur heeft, dat het voorstel in overweging zal nemen.

De heer Nes zal bericht krijgen van wat het bestuur in deze beschikt, om met elkaar gecombineerd later verdere regeling te treffen.

Hierna wordt de vergadering gesloten met de gebruikelijke plichtplegingen.

Tijdens de vergadering werd eene tentoonstelling gehouden van de kazen der tweede kaaskeuring in 1909, die veel belangstelling trok, en waar vele gegevens omtrent bereiding er bij beschikbaar waren.

Verg. Bond van zuivelfabrieken Noord-Holland

Met o.a. lezing Dr. Schey over kaasproblemen

ALKMAAR: Algemene Vergadering op Woensdag 30 November 1910, in het *café Central* te Alkmaar.

De heer D. de Boer Dz., voorzitter, opent de vergadering met een hartelijk woord van welkom. Spr. wijst op de zoo gunstige omstandigheden, waaronder deze vergadering wordt gehouden. De zuivelbereiding, (spr. vergelijkt die - de gunstige toestand waarin deze thans verkeert - met de bijbelsche geschiedenis over de 7 vette en 7 magere jaren) is in de eerste periode, en verbindt daar den wensch aan, dat men zich nu krachtig zal maken, om, als straks de magere jaren mogen volgen, die minder voordeelige tijden met vrucht het hoofd kunnen worden geboden.

De heer G. Nobel leest nu de zeer uitvoerige en keurig gestelde notulen, die onder applaus worden goedgekeurd.

Medegedeeld wordt: dat omtrent het betere vervoer der kaas op de Alkmaarsche markt, niets verder kan worden gemeld; dat de heer P. Stapel zijn benoeming tot lid van het bestuur heeft aangenomen; dat het bestuur *f*30 heeft beschikbaar gesteld voor een commissie die onderzoekingen zal houden in het zuivelbedrijf in Nederland. Waar alle organisaties op zuivelgebied zich hier aaneensloten, meende het bestuur niet te mogen achter blijven. De vergadering keurt dit algemeen goed.

Verder wordt medegedeeld, dat van elke fabriek *f*3 is ingevorderd voor de school voor Kaasmakers; dat besproken is de vraag of ten aanzien van de mogelijkheid om ten behoeve van het melkonderzoek accijnsvrije amyln-alcohol in depot te krijgen, zulk een depot van Bondswege te vestigen. Besloten werd door het bestuur, dit niet te doen, te meer daar de heer Hoolwerff te Hoorn een aanvraag had gedaan voor den verkoop van dezen amyln-alcohol met de bedoeling zich onder controle van den Bond te plaatsen. De heer Dr. Schey zal zich met de controle belasten.

De 3e druk van de brochure: 'Uitbetaling naar Gehalte, zal spoedig verschijnen.'

De fabrieken *Beemster* te Beemster, *Prins Hendrik* te Sijbekarspel en de *Goede Verwachting* te Grootchermer worden als lid aangenomen, evenals één buitengewoon lid.

De rekening over 1910 zal worden nagezien door de afgevaardigden van de fabrieken *Wilhelmina*, *Bamestra* en *De Toekomst* te Beemster. Tot lid van het bestuur wordt gekozen de heer D. Sleutel te Koegras in de plaats van den heer C. A. Weiboer te Wieringerwaard, die bedankt had.

De heer D. de Boer Dz. te Stompetoren wordt herbenoemd tot lid van de commissie van aankoop.

De heer W. T. Jongejans wordt herbenoemd tot lid van de commissie voor de kaaskeuringen. De begroting voor het dienstjaar 1911 wordt vastgesteld in ontvangst tot een bedrag van *f*1119, in uitgaaf *f*1203,34, dus een nadeelig saldo van *f*84,34.

De heer G. Nobel doet eenige mededeelingen over den aankoop van benodigdheden. De aankoop neemt geleidelijk in kracht en omvang toe. De leveranties gaven weinig aanleiding tot klachten, alleen was dit een enkele maal het geval met steenkool, maar op de meest welwillende wijze werden de moeilijkheden steeds opgelost.

Bij de leverantiën van zout salpeter en stremsel kwam geen enkele klacht in. Over de proefneming met Limburgschen steenkool kunnen nog geen mededeelingen worden gedaan.

De aandacht wordt er op gevestigd, dat er gelegenheid bestaat gecontroleerde thermometers, butyrometers en melkpijpetten te krijgen.

De heer Dr. Schey doet alsnu mededeelingen over knijpers.

Spr. heeft hierover een zeer lezenswaardig rapport opgesteld, dat evenwel te uitgebreid is om hier op te nemen. Spr. komt tot de meening, dat besmetting van de melk kan ontstaan tengevolge van vervuiling van eenig melkgereedschap. Met tal van sprekende voorbeelden zet spr. deze meening kracht bij.

Een tweede oorzaak van het ontstaan van knijpers oordeelt rapporteur het gebruik van ondeugdelijk water voor het boenen van het gereedschap. Het boenwater laat dikwijls zeer veel te wenschen over. Ook in dit geval geeft inleider tal van sprekende voorbeelden. Ten slotte komt spr. tot de raadgeving aan den kaasboer: zorg voor goed boenwater en kijk den Nortonput eens goed na, of de aanleg wel zoodanig is, dat ge werkelijk goed water gebruikt. Wanneer ge niet over goed water beschikt, spoel dan het melkgereedschap met kokend water na. Dan is het ook goed. Maar dan ligt het ook op den weg van de Besturen der fabrieken, den toestand op de boerderijen in dit opzicht na te gaan en te zorgen dat geen leverancier het belang van allen schaadt. Spr. wijst nog eens speciaal op den toestand der Nortonputten.

De heer G. Nobel brengt rapport uit over het verkoopen van kaas op monster. Een bezoek werd gerecht aan den *Rooden Leeuw* te Amsterdam, waar op monster werd verkocht. Deze beurs is alleen toegankelijk voor leden van de *vereeniging van Boter- en Kaashandelaars in Friesland*, men scheen echter niet ongenegen om ook N.-H. fabrieken toe te laten met haar kaas. Daardoor zal de kaashandel zich uitbreiden in een thans niet aangevoerd artikel. Door de samenwerking, die daardoor werd verkregen, zou de plaats als handelscentrum meer tot een goed geheel kunnen worden gebracht.

Er wordt van Goudsche- en Friesche kazen, en mogelijk ook van andere groote kazen één monster meegebracht van elke partij; van Edammer kaas 2 of meer.

Het monsternamen schijnt wel uitvoerbaar, mits men onpartijdig handelt.

Het gevaar aan deze wijze van verkopen verbonden is het grootere gevaar van minder goede betaling, maar het voordeel is een hoogere prijsbedingung, wanneer op de beurs de Edammerkaas (dagkaas)¹⁰ een geregeld verhandeld artikel is geworden. De kwaliteit der kaas, die er verkocht werd, maakte beslist een ongunstigen indruk, wegens het zeer geringe vetgehalte.

De commissie vroeg zich af, of voor de dagkaas wel voldoende afnemers zouden zijn. Eenige risico is bij eens proefneming niet uitgesloten. De commissie durft de proef niet aanbevelen, omdat de daar aangeboden kaas en onze Dagkaas te veel verschilt en er geen voldoende afnemers voor onze kaas zijn. Meer overleg zou misschien iets kunnen uitwerken. De rapporteur acht op monster verkoopen wel mogelijk, maar betwijfelt of een combinatie van de hierboven genoemde vereeniging en de N.-H. fabrieken wel de gewenschte resultaten zou opleveren. De commissie bestond uit de heeren A. Commandeur en G. Nobel.

¹⁰ De eerste kaasfabriekjes in Noord-Holland, waren zg. dagfabriekjes, zij verwerkten de ochtendmelk plus de op de boerderij afgeroomde avondmelk van de vorige dag. De kaas hiervan gemaakt bevatte minder vet dan de kaas van de zg. zoetfabriekjes, (die kaas maakten van volle melk). In 1910 waren de dagfabriekjes nog ver in de meerderheid. 1927 / '28 Waren er ongeveer evenveel dag- en zoetfabriekjes in N.-H. (ca. 55 stuks) daarna nam het aantal dagfabriekjes snel af. (ZHN.)

De heer J. Best Nz. doet mededeelingen over de *Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn*. Daar over deze zaak een zeer **uitvoerig verslag in ons blad is opgenomen**, kan met deze enkele mededeeling worden volstaan.

De heer G. Nobel brengt nu een zeer uitvoerig rapport uit over de inzending kaas van den Bond op de Hoornsche tentoonstelling. Aan alle fabrieken werd gelegenheid geboden op een voorkeuring in te zenden. Door 27 fabrieken werd daarvan gebruik gemaakt. De melk, waaruit de kaas was bereid, werd gekeurd en gegevens werden verzameld omtrent de bereidingswijze. De volgende 21 fabrieken werden aangewezen om de eer der Edammerkaas op de tentoonstelling te Hoorn op te houden: *Concurrent* te Anna Paulowna, *Nooit gedacht* te Anna Paulowna, *De Hoop* te Assendelft, *Beemster* te Beemster, *Ster* te Berkhout, *Eureka* te Binnenwijzend, *Brederode* te Egmonderveen, *Toekomst* te Haringhuizen, *Volharding* te Hem, *Hoogkarspel* te Hoogkarspel, *Nieuw Leven* te Koegras, *Welgelegen* te Lutjewinkel, *Volharding* te N. Niedorp, *De Hoop* te Oudesluis, *Concordia* te Oudendijk, *Tijdgeest* te Purmerend, *Kennemeracheij* te Schoorlham, *Eendracht* te Stolpen, *Eendracht* te Warmenhuizen, *Winkel* te Winkel en *s Rosita* te Twisk.

Rapporteur komt tot de slotmeening, dat de Bond met zijn inzending een waardig figuur heeft gemaakt. U

De heer D. Brander Tz. leidt het punt in:

Het centrifugeeren van wei in verband met de verbetering van de weiboter. Spr. wees op het feit, dat alleen teakhouten kuipen bestand blijken te zijn tegen de werking der wei en deze kunnen ook goed worden gereinigd, andere bakken of schotels worden ondoelmatig geacht.

Wordt de wei op deze manier bereid, dan kan men van 1.000.000 KG. melk ongeveer f 1500 maken. Deze boter is vrij goed, maar door den sterken reuk en smaak voor velen ongenietbaar. Het bestuursvoorstel wenscht nu de aandacht te wijden aan het centrifugeeren van wei, dan kan de boter, wat smaak en reuk betreft, met roomboter concurreeren. Eenige ingewonnen inlichtingen bij personen, die de wei centrifugeeren, wezen er op dat deze wijze van werken wel loonend is, ook voor reeds bestaande fabrieken, die alles hiervoor moeten inrichten. Zekerheid had het bestuur evenwel niet, waarom het voorstelt in de voorjaarsvergadering met een bepaald voorstel te komen. Allen voor.

De heer G. Nobel brengt rapport uit over het onderzoek naar onderlinge assurantie. Eerst werd bij de aangesloten fabrieken geïnformeerd, hoe men dacht over een dusdanige nieuwe afdeling van den Bond. Van de 50 aangesloten fabrieken verklaarden zich 29 over deze zaak. De meerderheid, 15, was vóór het idee en acht de zaak van belang om aan te vangen. De minderheid achtte de zaak te bedenkelijk, niet van financieel voordeel, terwijl weer anderen de risico te groot achtten, wegens te weinig polissen.

Ook de niet aangesloten fabrieken werd haar oordeel gevraagd. Hiervan kwamen 14 antwoorden in, 8 waren er vóór, maar achtten veel aansluiting noodig. De rest was er niet vóór. De slotconclusie van het bestuur is, dat het niet gewenscht is, een zoodanigen nieuwen tak van dienst in het leven te roepen, wijl voor heden de deelname te gering is.

Het was het bestuur opgevallen, hoeveel verschil in premie er bestaat en daarop vestigt het de aandacht.

Over de kaasproef te Hoogkarspel brengt de heer Dr. Schey rapport uit. Het doel der proef was na te gaan, wat de gevolgen zijn, zoowel wat betreft de kaasopbrengst als de kwaliteit, wanneer de wrongel, niet op de gewone wijze voldoende stevig en droog wordt gemaakt, maar wanneer zij aanmerkelijk korteren tijd wordt bewerkt, gepaard gaande met een hoogere

nawarmingstemperatuur. De commissie, met deze proef belast, komt tot de conclusie, dat bij de Edammerkaasbereiding korte bewerking en hoge nawarming, binnen zekere grenzen, hetzelfde resultaat, wat opbrengst en kwaliteit betreft, geven, als langdurige bewerking, gepaard gaande met lagere na-warmingstemperatuur.

De heer W. T. Jongejans rapporteert over de kaasproefmethode Nobel.¹¹ Aan verschillende fabrieken werd deze methode toegepast, om te zien welke resultaten hiermede kunnen worden verkregen in het geval dat men zonder toevoeging van wei of zuursel met het gebrek rijzen in de kaas heeft te kampen. Deze methode komt in het kort hierop neer: stremmen bij pl.m. 86 gr. F., nawarmen bij 94 à 96 gr.F., langzaam bewerken, dunne wei behouden, pl.m. anderhalf uur doorhalen, waarbij terdege wordt gelet op het rijp bewerken der wrongel en onder de wei opmaken of althans zoodanig, dat toetreding van lucht tusschen de wrongel totaal uitgesloten is.

Op twee fabrieken werd de proef gehouden, en wel door den oud-kaasmaker den heer Wit van N. Niedorp, die langen tijd deze methode had gevolgd.

Voor de keuring kwamen in aanmerking kazen van den dag vóór, van den dag der en van den dag na de proefneming.

De kazen van de eene fabriek werden te vroeg verkocht om een conclusie te kunnen trekken. Van de proef op de fabriek te Assendelft, worden de volgende resultaten genoemd: de vorm, de korst en de kleur was over de drie dagen dat gekaasd werd merkwaardig gelijk; voor het algemeen voorkomen waren de cijfers 3, 4, 4½; voor vet werden 3, 5 en 3½ punt toegekend, waardoor de kazen der proefneming een belangrijke voorsprong verkregen op de 2 bij gewone manier gemaakte. Voor reuk werd aan alle drie hetzelfde cijfer 5 (het hoogste) gegeven, terwijl voor smaak 4½, 5 en 4 werd toegekend en dus ook hier de proefkaas uitmuntte. De totaal-cijfers waren respectievelijk 75, 91 en 84, het voordeel was dus aan de zijde van de kazen der methode Nobel. Alvorens een besliste uitspraak te doen, acht de commissie meerdere proefnemingen noodig.

Over de kaaskeuringen 1909-1910 brengt de Heer G. Nobel rapport uit. De medewerking was zeer bevredigend, nl. 41 wel en 5 niet. Rapporteur doet belangwekkende mededeelingen over de beoordeeling, het keuringsstelsel, de tijd van bereiding en keuring der kazen, onderzoek naar het vet en vetgehalte der kaas, enz. enz. Uit de verschillende gegevens is zeer duidelijk gebleken, dat in de wijze van bereiding groote verschillen bestaan. Welke manier de voorkeur verdient, valt niet te zeggen, vermeld kan worden, dat de kwaliteit der kaas dooreen genomen tusschen „vrij goed” en „goed” was gelegen. De commissie komt tot de conclusie dat fabriekskaas van gemiddeld „vrij goede tot goede kwaliteit” goed bewaard kan worden.

Ook is gebleken, dat bij de gewone manier van dagkaasbewerking, steeds meer dan 40 % vet in de droge stof van de kaas aanwezig was. Ook is gebleken dat het oordeel over het vet in de kaas op het uiterlijk en het gevoel, geen verband houdt met deze resultaten van het analytisch onderzoek.

Bij de rondvraag vestigt de heer J. Best Nz. er de aandacht op, dat in 1913 een belangrijke tentoonstelling te 's-Gravenhage zal worden gehouden. Een belangrijk onderdeel zal de Nd.-Hollandsche zuivel ervan beslaan en nu is 't zeer vreemd, dat in de commissie voor die rubriek geen enkele Noordhollander zitting heeft. De vergadering betuigt met het uitspreken van afkeuring over dit passeeren zijn instemming.

¹¹ Meer over de 'methode-Nobel' (kaas uit één stuk) in een lezing van de heer C. Nobel bij 13-04-1911 (ZHN).

De heer Klok uit Zijpe zag gaarne dat vooral in de zomermaanden de kaasmarkt te Alkmaar wat vroeger begon. Het bestuur belooft onderzoek.

De heer C. Meurs uit Winkel zag gaarne dat het marktbericht over de kaasmarkt te Purmerend werd ingericht als dat te Alkmaar. Het bestuur had deze zaak reeds in bewerking.

De heer W. T. Jongejans vestigt de aandacht op de modellen van boekhouding, die bij de firma Trapman en Co. te Schagen worden uitgegeven.

De heer P. Stapel Nz. te Berkhout brengt den scheidenden voorzitter dank voor het vele, dat hij voor den Bond heeft gedaan. De heer De Boer brengt op zijn beurt hulde aan den heer G. Nobel, secretaris, die de oprichter van dezen Bond is geweest en wiens taaie volharding en enorme werkkraft den Bond hebben doen worden tot wat hij nu is. (Applaus.) Met de beste wenschen voor den Bond sloot voorzitter de vergadering, die door groot 40 personen werd bijgewoond.

1911

Schager Courant, 1911-04-13, P. VB

Verslag Verg. *Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland*

HOORN: Algemene vergadering op Woensdag 12 April 1911 des morgens half 10 in de *Witte Engel* te Hoorn.

De heer J. Best Nz., voorzitter roept allen een welkom toe, daarna eenige waardeerende woorden wijdend aan den afgetreden voorzitter, den heer De Boer van Stompeteren.

Spr. noemt den *Bond van Zuivelfabrieken* een nuttige vereeniging, wier arbeidsveld van zoo groote beteekenis is. Spr. roept aller medewerking in om het ledental van dien bond uit te breiden en bij de Noordhollanders op te wekken dat zoo noodige solidariteitsgevoel. Met de beste wenschen voor den bloei van den Bond opent voorzitter de vergadering.

De heer G. Nobel leest vervolgens de uitvoerige notulen, die onder applaus worden goedgekeurd.

Uitvoerige mededelingen werden daarna gedaan:

* Over stappen door het bestuur gedaan om verbetering te krijgen van de regeling voor het wegen en vervoer van kaas op de Alkmaarsche markt. Een onderzoek toch bij handelaars en fabrieken ingesteld leerde, dat hoewel een vroeger aanvangsuur bij sommigen bezwaren opleverde, algemeen een vluggere afwikkeling van zaken gewenscht was.

Het resultaat van verschillende besprekingen is, dat verzocht zal worden aan het Gemeentebestuur van Alkmaar om uitbreiding van de weegelegenheid, dragerspersoneel en materiaal, goed toezicht op het aanvoeren van de kaas en het lossen van de berries aan de schuiten, het maken van nog een breed pad in de lengte en breedte van de markt en de kaas zooveel mogelijk wegen al naar ze verkocht is, opdat direct voor alle handelaars kan worden begonnen met laden voor schuit en pakhuis.

Voorts om den toegang op de paden der markt zooveel mogelijk te beperken tot die personen, die er noodzakelijk moeten zijn, om het kaasvervoer zoo vlot mogelijk te doen verlopen.

De vergadering hechtte haar goedkeuring aan deze maatregelen.

* Verder werd medegedeeld, dat aan den *Dir. Gen. van den Landbouw* was geschreven inzake de niet vertegenwoordiging van de N.-H. Zuivelindustrie in de commissie voor de rubriek zuivel voor de in 1913 te 's-Gravenhage te houden Internationale tentoonstelling, welk schrijven het gunstige gevolg had, dat de heer Dr. Scheij Noordholland gekozen is in de commissie van voorbereiding voor de rubriek zuivel van genoemde tentoonstelling. (Applaus).

* Voorts werd medegedeeld, dat de Bond in vereeniging met het *kaascontrôlestation Noordholland* deelneemt aan een tentoonstelling van voedingsmiddelen te Glasgow.

* Bij de herziening van de Arbeidswet is een waakzaam oog gehouden om te verhoeden, dat niet al te belemmerende bepalingen werden gemaakt voor de uitoefening van het Zuivelbedrijf, speciaal op Zondag.

* Medegedeeld werd nog, dat het bestuur een onderzoek had ingesteld, betreffende de assurantie op beurspolis van de gebouwen en goederen der bij den Bond aangesloten fabrieken.

Het resultaat is gunstig en het bestuur wil gaarne overgaan tot het openstellen van de gelegenheid om van Bondswege het assureren van de gebouwen en inventarissen te bevorderen. Door velen zal dan een belangrijke premie-verlaging worden verkregen.

Ingekomen waren berichten van de gemeentebesturen van Hoorn, Schagen, Purmerend, met gunstige beschikkingen omtrent de gewijzigde *publicatie marktnoteringen*. Alleen te Alkmaar was deze zaak nog in ernstig onderzoek.

Door het ministerie van Landbouw, Handel en Nijverheid, werd de hulp der zuivelfabrieken ingeroepen om het **mond- en klauwzeer te bestrijden**. Raadgevingen in deze kwestie werden verspreid, waarbij ook pasteurisering van wei werd aangeraden. De heer Avis vraagt of dit niet kon geschieden na het afromen van de wei.

De heer Dr. Scheij noemde de pasteurisering van de wei om het mond- en klauwzeer tegen te gaan, een tijdelijke maatregel door den nood gedwongen. Van twee kwaden moet men hier het kleinste kiezen. De vraag van den heer Avis is door een proef te beantwoorden, die de fabrieken wel zelf kunnen nemen.

De heer Avis geeft in overweging een commissie te benoemen om dit punt eens ernstig te onderzoeken, ook met het oog op de **tuberculose bij het vee**, waarvoor de wei ook moet worden gepasteuriseerd.

De heer J. Wonder doet mededeelingen over het pasteuriseeren van wei, waaruit bleek, dat de onkosten voor de stoomverwarming om te komen tot ontroomen na pasteuriseering, zeer hoog zijn (3600 L. wei 4 HL. steenkolen) en er van roomen na pasteuriseering geen sprake is. Spr. vraagt of een lagere graad van verwarming niet zal kunnen.

De heer Dr. Scheij gelooft, dat 85 graden Celsius verplichtend is en dat alleen proeven in deze iets kunnen leeren.

De heer C. Nobel ¹²⁾ wees op het weinig economisch werken van den stoomketel door den heer Wonder genoemd en achtte het noodig dat de commissie ook onderzocht het centrifugeren van wei.

De heer Brander betwijfelde of de wei de smetstof van het mond- en klauwzeer wel overbracht, daar het melkzuur in deze wel eens ontsmettend in plaats van besmettend zou kunnen werken. Spr. achtte het noodig dat ook dit word onderzocht.

Het bestuur zal, lettende op de verschillende opmerkingen, de zaak in studie nemen.

Tot nieuwe leden worden aangenomen: de heer Dr. De Bruijn, Directeur van het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn en de *Bond van Kaasmakers* in Noordholland en de kaasfabriek *Eensgezindheid* te St. Maartensbrug. ¹³⁾

De rekening en verantwoording over 1910 wordt volgens het advies der *financiële commissie* goedgekeurd. Er bleek dat het nadeelig saldo f 291,79 was tegen f 512,34 vorig jaar.

Aan het Jaarverslag van de commissie voor aankoop van benodigdheden ontleenen we het volgende:

Ook in 1910 een stijging van de aankopen. Aangekocht werd b.v. 5430 L. stremsel, tegen 3291½ L. in 1909, 53.600 KG. zout (38.925 KG. in 1909), 935.000 KG. steenkool (555.000 KG. in 1909), 4800 KG. salpeter (3000 KG. in 1909). Ook voor thermometers, butyrometers, melkpijpen, kaasdoek, modellen voor de boekhouding der fabrieken, was de aanvraag groter dan voorgaande jaren.

De commissie is dan ook tevreden over de resultaten van haar bemoeiingen.

De rekening en verantwoording van den penningmeester van de *commissie van aankoop* van benodigdheden over het jaar 1910, wordt eveneens goedgekeurd. De ontvangsten en uitgaven bedroegen de som van f 6679,96, aan kortingen werd uitbetaald f 365,91½ .

Tot lid van het bestuur wordt gekozen in de plaats van den heer J. Best Nz., niet herkiesbaar, de heer H. Jb. Avis, Midwoud.

¹²⁾ De heer C. Nobel was Directeur (landbouwleraar) van de Landbouwwinterschool te Schagen.

¹³⁾ *Eensgezindheid* te St. Maartensbrug was in 1911 de eerste – coöperatieve – zoetfabriek in Noord-Holland.

Ontstaan door het samengaan van de twee bestaande dagfabriekjes aldaar. Kosten ruim 20.000 gulden..(ZHN.)

De heer Dr. Scheij leidt in het volgende punt:

Iets over melkgereedschap.¹⁴⁾

Er wordt gewezen op het groote belang van goed melkgereedschap op de boerderij, als melk-emmers, teemsen, en transportbussen, voor de kaasfabriek. Daarmede hang samen de bedrijfszekerheid en de kwaliteit der kaas. Op verschillende plaatsen is verbetering gewenscht. Op verschillende gebreken wordt gewezen. In houten vaatwerk moet geen melk worden geleverd. Blikken bussen zijn dikwijls ondoelmatig gemaakt, met open naden, zoodat afdoende reiniging hier moeilijk is.

Het gereedschap moet zwaar vertind zijn; men moet niet te veel op de goedkoopte afgaan. Het roesten moet niet in de hand gewerkt worden door ondoelmatige reiniging, waarbij het tinlaagje wordt afgeschuurd. Naspoelen met heet water bevordert het snel opdrogen en het roestvrij blijven. De techniek heeft groote vordering gemaakt, door het *naadloze* gereedschap in te voeren. Het bestuur heeft gemeend goed te doen met eenige voorbeelden als melkbussen, teemsen en melkemmern ter bezichtiging te stellen.

Nieuwe fabrieken doen verstandig, direct over te gaan tot algemeene invoering van het gebruik van goede bussen door ze vanwege de fabriek aan te schaffen en aan de leden te verkoopen.

Het voorstel om tot bevordering van Vakonderwijs aan kaasmakers voor 1911-1912 van iedere fabriek f3 te heffen als bijdrage in de kosten van de **vakschool voor kaasmakers** te Hoorn, wordt na inleiding van den heer J. Best Nz., met algemeene stemmen aangenomen.

De heer W. T. Jongejans leidde in: kaaskeuringen 1911, Spr. begon met te herinneren aan het succes der keuringen van vorig jaar. Het doel is, in hoofdzaak meer gegevens te verzamelen omtrent de kaasbereiding en een ruimer inzicht te geven in de bereidingswijze.

Een vast recept kan den kaasmaker nu eenmaal niet worden voorgelegd, hij heeft met de verschillende toestanden rekening te houden en het is daarom goed, dat men eens kan zien, welk product een ander maakt. Op de begroting is uitgetrokken een bedrag van f 100. Voor de keuringen in 1911 zal de melk geconserveerd worden met *kalium bichromaat*. De keuringen hebben plaats in het najaar 1911 en voorjaar 1912, gedurende, de algemeene vergadering. Aangenomen.

Hierna werd door den heer D. Brander Tz., Hoogkarspel, het voorstel ingeleid, tot het nemen van proeven met het ontroomen van wei op de gewone manier en met de centrifuge, in verband met de verbetering van de weiboter.

Daar dit een belangrijk bijproduct van de Noordhollandsche kaasfabrieken is en in de vorige algemeene vergadering reeds in het licht was gesteld, dat zoowel in kwaliteit als in kwantiteit verbetering mogelijk en wenschelijk is, acht men deze proeven van zeer groot belang.

De zuivelfabriek *Concordia* te Oudendijk was bereid het centrifugaal ontroomen der wei nauwkeurig te controleeren en die te Hoogkarspel, de ontrooming in vaten.

Bij de proeven zal worden gelet op de hoeveelheid boter en op de kwaliteit, zoomede op de daarmede samenhangende geldelijke opbrengst. Voorts op de kosten van inrichting en exploitatie van de beide wijzen van ontrooming.

De nadere uitwerking en de leiding der proefneming werd opgedragen aan een commissie, bestaande uit de heeren Dr. Scheij, Gootjes, D. Brander en G. Nobel.

¹⁴ Een terugkerend onderwerp. Zie meer in de speciale dr. Scheij MAP

http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1900-1938_Dr-Scheij-_02-04-2009.pdf

Vervolgens werd door den heer C. Nobel ingeleid het punt: Kaasproef-methode Nobel 1911. Inleider begint met mee te deelen dat het reeds een twintig jaar geleden is, dat hij zich veel bezigield met proefnemingen op het gebied der kaasbereiding en het was vooral het gebrek geluid, dat de aandacht trok. De ervaringen werden opgedaan dat men uit dezelfde melk bij zeer uiteenlopende temperaturen goede kaas kon maken en dat verwarmen tot een hooge temperatuur, bv. 100 gr. F¹⁵⁾, geen nadeeligen invloed op de zoogenaamde vetheid der kaas had, wanneer slechts gezorgd werd de wrongel korter bewerken, zoodat de wrongel door de hoge temperaturen de langdurige bewerking niet te droog wordt.

Inleider was tot de conclusie gekomen, dat wrongel onder de wei in den kop gebracht, kaas gaf zonder geluid, terwijl diezelfde wrongel gekruimeld kaas met geluid gaf. Later bleek evenwel dat deze methode niet in alle gevallen opging. Wel werden door dezen vondst verschillende raadselachtige gevallen opgehelderd en werd het bv. volkomen duidelijk hoe het kwam dat een kaas aan de eene zijde geluid had en aan de andere zijde niet. Later is het kaasmaken uit een stuk in gebruik gekomen en daarbij bereikt men vrijwel hetzelfde als met het kaasmaken onder de wei.

Later heeft inleider aan deze methode (uit één stuk) meerdere bekendheid gegeven en de kaasfabriek te N. Niedorp heeft deze toegepast en ook anderen hebben proeven genomen. Gunstige resultaten bleven niet uit, en te N. Niedorp volgde men deze methode jaren lang met succes. Het meer en meer beoefenen der methode kaasmaken uit één stuk, heeft het geluid in de kaas doen verminderen. Een proef op grootere schaal door den *Bond van Zuivelfabrieken* onder de leiding van inleider met behulp van den oud-kaasmaker Wit te N. Niedorp, had op drie plaatsen plaats en gaven een gunstig resultaat en bracht den *Bond der Kaasmakers* er toe, ook de zaak in deze vereeniging aanhangig te maken. De resultaten waren ook daar niet ongunstig. De kazen te Assendelft gemaakt b.v. volgens deze methode, kregen het hoogst aantal punten tegenover andere op de gewone wijze gemaakt. Er wordt voorgesteld de proeven voort te zetten. Aangenomen.

Bij de rondvraag vraagt de heer Scholten, of het niet mogelijk is, dat de Noordhollandsche fabriekskaas, dagkaas, ook een rijksmerk krijgt, al is het dan een ander merk als in Zuidholland is verkegen.

De voorzitter licht in, hoever of deze zaak is gevorderd, en memoreert dat de Tweede Kamer een wet heeft aangenomen, waarbij kaasmerken door de regeering kunnen worden gegeven. Er bestaat dus nu kans, dat ook het Noordholl. product met 40 p.Ct. vet in de droge stof een rijksmerk zal ontvangen. Zooals bekend, heeft het Zuidholl. product wat een rijksmerk heeft, 45 p.Ct. vet in de droge stof en is gemaakt uit volle melk.

De heer Dr. Scheij wijst nog eens uitvoerig en met nadruk op het groote belang van deze zaak voor de kaasindustrie.

De heer Commandeur te Berkhout bracht de wenschelijkheid ter sprake om voor gezamenlijke rekening van de fabrieken, die de Synus-basculen gebruiken, jaarlijks een monteur te laten komen, om die basculen te laten nakijken. Zijn fabriek, *Concordia* te Berkhout, vroeg de adressen van die fabrieken, die een Synus in gebruik hadden.

De heer Dr. Scheij acht het noodig, dat in fabrieken, waar automatisch de melk wordt gewogen, een stel gewichten aanwezig is ter controleering.

Per circulaire zal aan de verschillende fabrieken worden gevraagd of zij genegen zijn voor gezamenlijke rekening alle automatische weegwerktuigen te laten nazien. Het bestuur zal overwegen of het noodig is, dat de fabrieken met automaten onder contróle worden gesteld van gemeentelijke- of rijks- autoriteit.

¹⁵ 100 °F. = 37,8 °C

De heer Avis geeft in gedachten ook de kaasolie coöperatief aan te knopen, omdat er met deze olie zooveel werd geknoeid. Zal geschieden.

Hierna sluiting.

Schager Courant 1911-11-30: P. 114

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.

ALKMAAR: Vergadering op Woensdag 29 November 1911, des morgens half 11 in *café Central* te Alkmaar.

De heer J. Best Nz. Berkhout, voorzitter, opent met een woord van welkom de vergadering. Spr. wijst op de hoge kaas- en boterprijzen, vestigt even de aandacht op de verandering die gekomen is in de kaasbereiding en dat door de eenmaal per dag gemaakte kaas, de boterbereiding meer naar voren komt, en doet daarna de aandacht vallen op het Kaascontrole-station te Hoorn.

De heer G. Nobel leest daarna de uitvoerige notulen, die onveranderd worden goedgekeurd.

De heer G. Nobel doet zeer uitvoerige mededeelingen, waarvan hier 'n kort uittreksel volgt:

- Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad om alle kaashandelaren te winnen voor een sneller vervoer van de kaas van de markt te Alkmaar. Op enkelen na teekenden de kaashandelaren 'n adres van adhaesie aan B. en W. van Alkmaar. Het resultaat van dat verzoek aan B. en W. is al reeds bekend en de praktische waarde van de oprichting eener tweede waag is groot. Ook zal te Alkmaar uniform bekend worden gemaakt, de marktnoteringen.
- Ten opzichte van het stremmen der melk wordt meegedeeld, dat het bestuur een teems heeft aangekocht, die na proefneming goed heeft voldaan. Zij zijn gemakkelijk schoon te houden; zand en boenders daarvoor te gebruiken wordt ontraden.
- Wat de moeilijkheden der Arbeidswet betreft, heeft het bestuur inlichtingen ingewonnen, die het ter gelegener tijd zal gebruiken.
- Het bestuur heeft instemming betuigd aan een adres der *Ned. Vereen. van Kaashandelaren* te Gouda, aan de beide Kamers, betreffende het ontwerp-tariefwet, om genoemd ontwerp niet tot wet te verheffen.
- De Amstel Soda-raffinaderij te Amsterdam heeft een voordeelig aanbod gedaan voor zeep en kalkpoeder. Enkele fabrieken hebben proeven genomen, die uitstekend hebben voldaan zodat deze artikelen aan te koopen, wordt aanbevolen.
- Het pasteuriseren van de wei, om het **mond- en klauwzeer** tegen te gaan, wordt van veel beteekenis geacht met het oog op de verspreiding van ziekten en verbetering der bijproducten. Het is evenwel met het oog op den toestand in Noordholland vrijwel onmogelijk om de zaak blijvend ten uitvoer te brengen. Aan de verscheidene fabrieken zijn verschillende vragen voorgelegd over de opgedane ervaringen, die zeer verschillend waren. Velen ondervonden moeilijkheden, anderen weer niet. Over het keeren der ziekte dacht men niet hetzelfde. De conclusie is, dat geen positieve resultaten zijn verkregen. Van den heer J. Best Nz. te Berkhout is alleen een positieve verklaring gekomen over het voederen van gezuurde wei. Geen zijner varkens, 100 stuks, heeft bij het voederen van 3 dagen gezuurde wei de ziekte gehad. Het bestuur heeft, om deze zaak tot meerdere klaarheid te brengen, verschillende vragen aan de leden gedaan, waarvan het resultaat is geweest, dat moeilijk een conclusie is te geven. Enkele malen

wordt gewezen op het niet-optreden van het mond- en klauwzeer bij het voeren van zure wei, bij het pasteuriseeren wordt eenmaal gesproken van voorbehoedmiddel.

Op de vergadering werden enkele feiten opgenoemd, waarbij varkens met zure wei gevoerd vrij bleven van mond- en klauwzeer, terwijl de varkens die gekookte wei kregen, de ziekte wel kregen.

Onderzoek naar Bouwcommissie

Van de Stoomzuivelfabriek te St. Maartensbrug was een voorstel ingekomen, om een bouwcommissie te benoemen van 5 leden, die advies kon geven bij bouw en herbouw van zuivelfabrieken. Den zuivelconsulent te benoemen als vast lid. Goedgevonden wordt, dat het bestuur deze zaak zal overwegen.

Het uitvoerend comité van de landbouwtentoonstelling te Medemblik deelt mee, dat in 1912 een wedstrijd zal gehouden worden voor wrongelroeders. 't bestuur zal ook deze zaak overwegen.

Wordt nog meegedeeld, dat met de heeren Gebr. Reintjes uit Cleve (Kleef) een conferentie is gehouden over den directen aankoop van kaas bij de fabrieken. Resultaten heeft dit nog niet gegeven.

Als gewone leden worden toegelaten: *Eensgezindheid* te Sint Maartensbrug. *Wijdenes* te Wijdenes en *Tijdgeest* te Sint Maarten, en als buitengewoon lid de heer H. de Bruin te St. Maartensbrug.

De rekening van het volgende jaar zal worden nagezien door de afgevaardigden van de fabrieken *Eureka* te Binnenwijzend, *Volharding* te Hem, *Volharding* te Hauwert.

Tot lid van de commissie tot aankoop werd gekozen de heer H. de Bruin te St. Maartensbrug. De heer P. Gootjes, aftredend, wenschte niet meer in aanmerking te komen

De heer P. Wonder Gz. te Berkhout werd gekozen als lid van de *commissie voor de kaaskeuringen*, de heer J. Best Nz. wenschte niet meer herbenoemd te worden.

De begroting werd zonder discussie vastgesteld in ontvangst en uitgaaf tot een bedrag van f 1280,50, nadeelig saldo f 94,50.

Aankoop benodigheden.

De heer G. Nobel deelt mee, dat wat de stremsel betreft, meer algemeene deelname noodig is. Over de reeds bestelde en betrokken benodigheden kwamen zoo goed als geen klachten in. Alleen de steenkolenleverantie ging minder vlot en er werd een paar maal over de kwaliteit geklaagd. Voor 1912 zal een begin gemaakt worden met den aankoop van kaasolie. De algemeene deelname aan den gemeenschappelijke aankoop wordt zeer aanbevolen.

De heer J. Best Nz. doet mededeling over de *vakschool voor kaasmakers*, reeds in ons verslag van Noorderkwartier opgenomen. De heer Stapel te Warder, voorzitter van den *Bond voor kaasmakers*, brengt hulde voor de oprichting dezer vakschool en vraagt of het niet mogelijk is dat de vakschool nog meer wordt uitgebreid en voor Noordholland wordt, wat Bolsward is voor Friesland

De heer D. Brander Tz. leidt het punt in:

Hoe kunnen de fabrieken meewerken tot het zuiveren van den veestapel van tuberculose?

Spr concludeert, dat dit zal kunnen geschieden op twee manieren, en wel door de bijproducten der zuivelfabrieken, de ondermelk, te pasteuriseren, wat met veel bezwaren gepaard gaat en te zorgen dat de melk, die aan de fabrieken verwerkt wordt, vrij is van de tuberkelbacil. Dit laatste zou kunnen gebeuren, als de fabrieken het vee van hun deelhebbers, hun vaste leveranciers, zouden kunnen doen onderzoeken op tuberculose tegen een matig tarief.

Het ziek bevonden vee zou dan door het rijk moeten worden overgenomen en als de premie door het rijk te vergoeden, niet voldoende is, zou de fabriek 't ontbrekende kunnen bijpassen. Het bestuur stelt daarom, voor, zich tot de regering te wenden om deze zaak mogelijk te maken en zodoende dan een verlichting te verkrijgen van de bepalingen aan het Kon. Besl. van 1 Dec. 1910.

Nadat door enkele sprekers is gewezen op de moeilijkheden die hierdoor voor de fabrieken kunnen ontstaan, wat het weigeren der leveranciers betreft om hun vee te laten keuren wordt het bestuursvoorstel aangenomen.

De heer Dr. Scheij doet eenige mededeelingen over het centrifugeren van de wei en de gewone ontrooming. Spr. deelt mede, dat de voorgenomen proef door het heerschende mond- en klauwzeer niet heeft kunnen plaats hebben op het uitgekozen ogenblik. Enkele weken geleden toen de toestand weer normaal was, is te Hoogkarspel en Oudendijk een week lang de proef gehouden, die op andere tijden zal worden herhaald. Cijfers en resultaten zijn nog niet mee te delen.

Over de methode kaasbereiding-Nobel, wordt door den heer G. Nobel meegedeeld, dat te Schagen een tweetal proeven zijn genomen. De resultaten zijn te Schagen als volgt: aan de kazen **a.**, vóór den dag der proefneming zijn 77, aan die **b.**, op den dag der proefneming 82 en aan die **c.**, daags na de proefneming gemaakt, 78 punten toegekend. Hierbij werd gelet op kleur, algemeen voorkomen, vet, reuk, smaak. Omtrent het algemeen voorkomen dient gezegd, dat dit bij a. brokkelig was, bezet met Boekelscheurtjes, bij b. waren de gaatjes iets te groot, bij c. waren te veel gaatjes en Boekelscheurtjes. De smaak en het vet op 't gevoel was bij de Nobelmethode beter dan bij de anderen.

Over een proef te Middellie wordt gemeld, dat de kazen, methode-Nobel, 80 punten verwierven, de andere kaas 78 punten.

Uit nader genomen inlichtingen bij de fabriek te Schagen genomen bleek, dat de methode-Nobel niet werd gevolgd, in hoofdzaak omdat de kaas op andere manier bereid, eerder rijp was. Te Middellie werd de methode Nobel niet toegepast, omdat het proefproduct niet beter bleek als de andere kaas. Te Ursem achtte men de methode-Nobel voor elke fabriek gunstig, vooral als men in een gedeelte van het jaar wat zuivel aan de melk toevoegt om het rijp worden te bevorderen. Ook werd in overweging gegeven de wrongel droog te kloppen. Te Assendelft wordt de methode-Nobel niet toegepast, omdat de bewerking niet vlug genoeg geacht wordt.

Over controle- weegtoestellen wordt door den heer G. Nobel meegedeeld, dat van de 29 fabrieken er zich 12 uitsproken voor contróle, waarvan 7 een Sinus-toestel hadden. Het bestuur heeft op deze toestellen contróle toepast. De contróle zal tweemaal 's-jaars plaats hebben. 6 Nov. j.l. werd met de contróle begonnen en er bleek uit het ingestelde onderzoek, dat contróle een zeer nuttig werk is, zoodat in de toekomst in steeds toenemende mate de aandacht aan de zaak zal worden gewijd. Maatregelen zullen worden genomen, dat ook andere weegtoestellen zullen worden gecontroleerd.

Over de assurantie van zuivelfabrieken tegen brandschade wordt meegedeeld, dat een vragenlijst aan de fabrieken is rondgezonden, met de noodige toelichting, wat de premie en verdere, bepalingen betreft. Slechts 9 fabrieken verklaarden zich bereid tot assurantie op beurspolis. De voorkeur werd door het bestuur evenwel gegeven aan een gemeenschappelijk assu-

reren bij de *Nederlanden van 1845* te Zutphen, die zoo lage premie had opgegeven en zulke voordelige bepaling dat nu reeds 7 fabrieken daar naar waren overgegaan.

De Bond zou dan als agent dier genoemde maatschappij optreden en daarvoor provisie genieten. Na enige discussie, waarbij ook nog een brief wordt gelezen van den heer L. Koelman te Alkmaar, wordt de .houding van het bestuur algemeen goedgekeurd.

Volgt een uitvoerig verslag over de inzending van kaas op de tentoonstelling te Glasgow, waarin de rapporteur, de heer G. Nobel tot de conclusie komt, dat het inzenden op zulk een tentoonstelling nuttig is, om het Nederlandsche product meer naar voren te brengen, ook is er mee gemeoid een algemeen Nederlandsche landbouwbelang en daarom wordt een voortzetting van deelnemen aan de Grocers Exhibitions door een combinatie van producenten met steun van rijkswege zeer nuttig geacht. Ook met het oog op het de aandacht vestigen op verschillende waarborgmerken wordt het gewenscht geacht.

Daar de rondvraag niets oplevert, sluit voorzitter met de gewone plichtplegingen de vergadering.

De heer P. Stapel te Berkhout brengt nog een woord van dank aan den scheidenden voorzitter, voor het vele dat hij voor den Bond had gedaan. (Applaus).

De vergadering werd door een 80-tal personen bijgewoond.

1912

Schager Courant. 1912-04-18; P, 1/4

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.

(Van onzen bijzonderen correspondent.)

Onder leiding van der, hr. W. T. Jongejans van Assendelft hield de *Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland* gisteren, Woensdag 17 April, zijn algemene vergadering te Hoorn.

De voorzitter gaat in zijn openingswoord na, wat de Bond alzo voor de leden kan doen en reeds gedaan heeft. Hij hoopt, dat ook deze vergadering tot resultaat zal hebben, dat de belangen van den Bond en van de leden zullen zijn gediend.

Medegedeeld werd,

- * Dat mede door de bemoeiingen van den Bond, met den a.s. zomerdienst de kaasmarkt te Alkmaar ½ uur vervroegd zal worden
- * De voorgenomen proefneming met teemsen en wrongelroeders zal niet doorgaan.
- * Voor de controle der weegwerktuigen gaven zich niet zooveel aan, als wel verwacht werd. Spoedige aangifte is gewenscht.
- * Door den Bond zal worden deelgenomen aan de tentoonstelling te Medenblik door een inzending te plaatsen in de wetenschappelijke afdeling.
- * Wijl verschillende fabrieken het streven beslaat om hij de uitbetaling uit te blinken boven andere fabrieken, wil het bestuur in deze een onderzoek instellen om meerdere uniformiteit te bevorderen.
- * Het is het bestuur bekend geworden, dat aan sommige fabrieken bij de berekening van de maandstaten voor de uitbetaling naar gehalte de gewoonte bestaat, om in alle gevallen de som van de S.G. en van vetgehalten bij de verschillende onderzoekingen verkregen, te delen door het aantal onderzoekingen en de dan verkregen cijfers als de gemiddelde te beschouwen.
Het bestuur geeft daarbij in overweging om bij deze berekening ook na te gaan of de geleverde hoeveelheden melk niet te veel afwisselen, wijl in die gevallen zoodanige berekening niet juist is, vooral niet, wanneer in de gehalten dan ook nog beduidende schommelingen voorkomen,

Door Dr. Scheij worden aan de laatste mededeeling nog verschillende beschouwingen vastgeknoopt.

Bij de controleurs zien we te dikwijls, dat ze de eenvoudigste manier toepassen. Een geschikte manier is om het gemiddelde S.G. op de bekende manier te berekenen. Neemt men dan het gemiddeld pct. vet, dan moet men dit vermenigvuldigen met het aantal K.G. melk, om zodoende de grammen vet te berekenen. Met de tabellenstaat van den heer J. Best kan dan onmiddellijk het gemiddelde gehalte aan berekend vet over het geheele tijdvak vaststellen. De leverancier kan dan zelf uitrekenen het gegeven, waarnaar z'n melk betaald zal worden. Den leden wordt aangeraden te onderzoeken hoe aan hun fabriek de uitbetaling geschiedt.

De heer Dr. Scheij doet verder nog verschillende gegevens over de gemiddelde kaasprijzen, gemaakt door 10 Noordhollandsche kaasfabrieken, met inachtneming der verkochte hoeveelheden. De cijfers gingen over:

- 1 oude-melksche hooikaas,
- 2 nieuwe-melksche hooikaas,
- 3 zomer-graskaas en
- 4 herfst-graskaas.

De prijzen waren daarvoor:

	1911	1910	1909
1.	31.88	30.61	29.57
2.	29.94	30.54	26.58
3	31.36	29.91	26.42
4.	38.96	31.90	28.80

Uit het door den heer G. Nobel (Lutjewinkel) uitgebrachte jaarverslag blijkt, dat de bond in 1911 telde 53 leden fabrieken.

Gelet op de krachtige beweging om de techniek der zuivelbereiding te verbeteren, komt het 't bestuur gewenscht voor, dat de leden andere fabrieken opwekken tot aansluiting, opdat de Bond in steeds toenemende mate de belangen van de zuivelbereiding kan bevorderen.

Uit het jaarverslag van de Commissie van aankoop van benodigdheden blijkt, dat door 25 fabrieken werd deelgenomen aan den aankoop van stremsel, de prijs bedroeg, ongeacht de korting, f0,45 per L. Gekocht werden 5450 K.G. salpeter á f28.- per 100 K.G..

17 Fabrieken namen deel voor 74.500 K.G. zout; aangekocht werd 492.500 KG. steenkool. Verder belastte de commissie zich nog met den aankoop van kaasdoek, kalkzeep, kaasolie, benodigdheden voor melkonderzoek modellen en boekhouding.

In deze aankopen ligt voor de leden veel voordeel én met het oog op de controle én met het oog op de prijzen.

De rekening van dan Bond werd goedgekeurd ten bedrage van f 1259,30½ in ontvangsten, f 1502,42½ in uitgaaf, nadeelig saldo f 243,12. Aan kortingen is uitbetaald f 499,77.

Tot nieuwe leden werden aangenomen de fabrieken *Ilpenstein* te Ilpendam en *Concordia* te Oudendijk.

Tot bestuurslid werd gekozen de heer H. Th. de Bruijn van Sint Maartensbrug.

Aan de orde kwam thans het Bestuursvoorstel om over te gaan tot het instellen van een *Bouwcommissie*.

Het bestuur stelt zich voor, dat in deze nuttig werk te verrichten is in de tegenwoordig vooruitstrevende tijdsomstandigheden, om de zuivelbereidingsinrichtingen meer op de hoogte van de behoeften van de technische en praktische uitoefening van het bedrijf in te richten, waartoe voorlichting ongetwijfeld ten goede kan meewerken.

Een commissie zal daartoe benoemd moeten worden, die zich belast met het geven van voorlichting bij het bouwen, verbouwen en inrichten van zuivelfabrieken en daarnevens middelen aanwendt om zaken betreffend, deze afdeling in algemeenen zin te bevorderen.

Het voorstel werd aangenomen en een reglement vastgesteld. Tot leden der commissie van 3 leden, waaraan worden toegevoegd de Zuivelconsulent als adviseur en de secretaris van den Bond als secretaris der commissie, worden benoemd de heeren : H. Th. de Bruin te St. Maartensbrug, W. T. Jongejans te Assendelft en H. J. Avis te Midwoud.

Besloten wordt voor de Vakschool voor kaasmakers wederom f3 te heffen van de aangesloten fabrieken.

Aan het Rapport: assurantie fabrieken ontleenen we het volgende:

Uitvoerig wordt de voorgeschiedenis van dit punt nagegaan en welke verschillende aanbiedingen van assuradeuren werden verkregen. De maatschappij *de Nederlanden van 1845* deed het volgende aanbod: Voor fabrieken van steen gebouwd (en pakhuizen) met losse, aangestroken

of door hout onderschoten pannen of mastiek bedekt *f* 0.80 per *f* 1000. Voor machinerieën, gereedschappen, kaasvoorraad, enz. in bovengenoemde perceelen bedraagt de premie *f* 1 per *f* 1000. Van deze maatschappij heeft de Bond een agentschap aanvaard. Binnen korten tijd zullen 26 fabrieken het risico aan *de Nederlanden* hebben overgedragen. Het bestuur zal gaarne zien, dat blijken van waardering van dezen arbeid worden begeven, door bij de maatschappij „*De Nederlanden*” te assureren.

Het volgende punt der agenda vermeldde:

Tuberculose-hestrijding onder het rundvee.

Het bestuur heeft zich tot den Minister van Landbouw gewend met het verzoek, het daarheen te willen leiden, dat in afwijking van het bepaalde bij het Kon. Besl. van Dec. 1910 aan fabrieken de gelegenheid wordt opengesteld om van Rijkswegen tegen matig tarief, met beperkte tussenruimten, gemeenschappelijk het vee van allee leveranciers te laten tuberculineeren en de tuberculeuse runderen over te nemen.

Nadere besprekingen zijn dienaangaande gevoerd met den Dir. Gen. Van Landbouw. Hoofddoel van de Regeeringsmaatregelen is een aantal veehouders te vinden, die zich bereid verklaren, om op de daartoe van Rijkswegen gestelde voorwaarden, de bestrijding van de tuberculose onder hun vee ter hand te nemen

Het gewijzigd verzoek van het bestuur om alle leden van één fabriek van Rijkswegen in de gelegenheid te stellen om al hun vee klinisch te laten onderzoeken en de kalveren te tuberculineeren, om dan de klinisch tuberculose dieren en de reagerende kalveren van Rijkswegen over te nemen, waarna dan de afzonderlijke opfok van de kalveren streng zou moeten worden doorgevoerd, zou hoogstens als proef kunnen worden toegelaten. Men hoopt, dat die nodige overeenstemming met die Regering zal worden verkregen.

Wanneer een fabriek te vinden is, waar allen zich willen verbinden tot het nemen van deze proef, zal het bestuur gaarne medewerker, om een goede regeling met de Regering voor te bereiden.

Voorop staat evenwel de idee, om met enkele goedgezinde landbouwers afzonderlijk te beginnen. Daarnevens zou bij genoegzame belangstelling van een fabriek getracht kunnen worden, voor een plan van uitvoering de noodige overeenstemming te verkrijgen met de Regering.

Door den heer H. T. de Bruijn (St. Maartensbrug), wordt het **pasteuriseeren der wei**, waarmede in Friesland zulke goede resultaten zijn gekregen, aanbevolen.

Dr. Scheij wijst naar aanleiding hiervan er op, dat in Noordholland geheel andere toestanden heerschen, o.a. het winnen van weiboter.

De heer Avis (Midwoud) brengt hulde aan het streven der Regering, te meer, daar de vee-tuberculose gemakkelijk op den mensch kan worden overgebracht. Voor Noordholland is wel het grootste bezwaar, dat de aankoop van vee, b.v. op boelhuizen onmogelijk wordt, tijdens het onderzoek. Hij geeft in overweging dat één fabriek zich stelt onder controle der regeering en dat de Bond zich dan verantwoordelijk stelt voor de financiële schade.

De heer Dr. Scheij acht het bezwaar voor boeren, die bij aankoop goed uitkijken, niet zoo groot en, acht het gevaar dat het vee dan door den veearts als klinisch tuberculeus zal worden aangewezen, niet zoo groot. Overleg met den Inspecteur Dr. Remmerts, acht spreker zeer gewenscht.

De heer De Boer (Stompetoren) acht aanvankelijk slechte resultaten, van de medewerking der boeren. Alleen is het mogelijk, dat we eenmaal zoover komen, dat van Staatswege dwingende voorschriften worden gegeven.

De heer Avis bestrijdt dit standpunt. Het denkbeeld van den heer Avis zal door het bestuur nader worden overwogen.

Aan de kaaskeuringen 1911-12 werd door 40 van de 52 fabrieken deelgenomen. Beoordeeld werden de vorm, de korst, de kleur, het algemeen voorkomen op de doorsnede, het vet, de reuk en de smaak, waar na de cijfers resp. werden vermenigvuldigd met 1, 1, 2, 6, 4, 2, 4. De kwaliteit der kaas was dooreengenenamen goed. De uitkomsten geven te zien, dat bij de bewaring der kaas gebleken is, dat fabriekskaas van goede kwaliteit, goed te bewaren is. Het procent vet in de droge stof wisselde af van 39,9 % (één geval) tot 46 en 47 % (4 gevallen).

Tijdens de vergadering werd een tentoonstelling der tweede keuring gehouden.

Besloten wordt ook in 1912-'13 kaaskeuringen te houden.

Naar aanleiding van een opmerking van den heer Jac. Met te Heerhugowaard, zal aan B. en W. van Alkmaar het verzoek worden gericht de paden, tusschen de stapels op de kaasmarkt te verbreeden. De afgevaardigde van Ipendam geeft in overweging om te onderzoeken of het mogelijk is de kaasmarkten te Hoorn, Purmerend en Alkmaar te doen overdekken.

De heer De Bruijn geeft daarentegen in overweging na te gaan, of het niet mogelijk is, het markten tegen te gaan en een **exportvereeniging** op te richten. Men zou heel wat kosten besparen.

Omtrent het eerste punt zegt het bestuur overweging toe. Het tweede punt is reeds vroeger ter sprake gebracht.

De heer Avis wil liever opkomen tegen de wik- en weegloonen.

Ook de heer Scheij waarschuwt tegen het denkbeeld De Bruijn. Men moet niet te veel winnen. De toestand van het K.C.St. is hiervoor een bewijs. Verder waarschuwt hij nog tegen, het aanwenden van geheimmiddelen.

Bij de rondvraag wordt nog onder de aandacht gebracht aansluiting bij de F. N. Z.

Hierna volgde sluiting.

..

Dr. Scheij: Bezwaar tegen de aansluiting van de *Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland bij F.N.Z.*

De Agenda met Toelichtingen en Praeadvies van de Algemene vergadering van den Bond zal met het oog op bovengenoemd punt veler belangstelling hebben getrokken. Ik acht het gewenscht mijn mening over deze zaak nader uiteen te zetten, te meer omdat er alle aanleiding is, dat men door de toelichting van de zuivelfabriek te Sint-Maartensbrug een verkeerde voorstelling krijgt van mijn standpunt. Immers, zoals de voorstellers en het Bestuur wel weten, heb ik het voorstel tot aansluiting *bestreden*, als zijnde ontijdig en *hoogst gevaarlijk* voor de bestaande organisatie. De door den voorsteller aangehaalde woorden uit mijn brochure bij gelegenheid van de inzending op de Medenblikker tentoonstelling, sloegen *uitsluitend* op de aansluiting van de kaasfabrieken bij den N.-H. Bond. Men moet wel een zuivelcoöperator door dik en dun zijn, om daarin een verdediging te zien van de aansluiting van den Bond bij de Federatie van Bonden (FNZ.), ook al zijn de andere leden ongelijkssoortig met andere, soms tegenstrijdige belangen en hoe ook de omstandigheden van het oogenblik zijn. Men moet rekening houden met de nuchtere werkelijkheid.

Een ieder, die Noordholland kent, weet, dat de Noordhollandsche boer, geen coöperator met hart en ziel is; vooral door den drang der omstandigheden (gebrek aan de noodige werkkraft op de boerderijen) zijn de gemeenschappelijke kaasmakerijen ontstaan, die de leden van den Bond vormen. Zooveel mogelijk is het bedrijf daarin gebleven, zooals het op de boerderij werd uitgeoefend, er is dan ook weinig of geen verschil, in de goede Edammer boeren- en fabriekskaas, noch wat de kwaliteit, noch wat het vetgehalte betreft. Het is de industrie van de vette Edammerkaas, met 40 tot 45 pct. vet in de droge stof, en boterbereiding als bijzaak.

Meer dan bij grootere zuivelfabrieken het geval is, heeft de N.-H. boer het bedrijf aan zich gehouden; met behulp van een kaasmaker en zijn weinig talrijk personeel, wordt de kaasfabriek door de boeren zelf beheerd; op sommige moge dat beheer wat te wenschen overlaten, zonder twijfel is de algemeene toestand veel verbeterd, mede door de werkzaamheden van den Bond die de misstanden kent en geleidelijk verbetert. De Bond is een hoogst nuttige instelling voor de N.-H. kaasfabrieken

Wie de geboorte en de ontwikkeling van den Bond tot nu toe hebben meegemaakt, weten, hoeveel het gekost heeft, de 54 leden die hij thans telt, georganiseerd te krijgen, en hoe gewoerd moest worden met de bescheiden middelen, die de leden toestaan. (De omslag is thans 1½ cent per 1000 K.G. melk). Wel is waar langzaam, doch geregeld gaat hij vooruit, en wordt een plant van eigen bodem. Zaken, waaraan behoefte wordt gevoeld, worden aangepakt en zoo mogelijk doorgevoerd; zooals de *coöperatieve aankoop*, de *kaaskeuringen*, de *opleiding van kaasmaker*, *kaasproeven*, enz.

Nu wil het geval, dat er in den laatsten tijd enkele grootere zuivelfabrieken in Noordholland zijn gekomen, welker bedrijf meer in de richting van de Friesche boter- en kaasfabrieken gaat. De botermakerij treedt hier meer op den voorgrond, wat duidelijk spreekt uit de eerste toelichting. Deze enkele fabrieken gevoelen behoefte aan het gebruik maken van sommige instellingen van den F.N.Z. en zijn daarom ook reeds buitengewoon lid van dien bond geworden. Was de N.-H. Bond een Bond van dergelijke grootere fabrieken, dan was er veel voor de aansluiting te zeggen. Zooals door het Bestuur is toegelicht, is de aansluiting bij den F.N.Z. voor het overgrote deel van de leden van den Bond absoluut geen behoefte.

Ik acht het indienen van het voorstel van de beide fabrieken een groot gevaar voor de thans bestaande organisatie. Om aan de middelen te komen, die de Bond zelf behoeft voor noodzakelijke uitbreiding harer werkzaamheden, moet de omslag met ½ cent worden verhoogd; sluit hij aan bij den F.N.Z. dan komt er nog minstens 1 cent bij (omslag plus verhoging vergaderkosten enz.) Het is niet aan te nemen, dat een overgrootte meerderheid van de leden thans plotseling te vinden zou zijn voor verdubbeling van den omslag. Ik vind het wel jammer, dat men hier in 't algemeen zoo weinig voor een nuttige zaak overheeft, maar men moet met de werkelijkheid rekening houden.

De voorsteller zullen toch wel hopen, dat hun voorstel wordt aangenomen, doch hebben ze dan wel overdacht, dat het gevolg zou zijn, dat heel wat leden zich aan de met moeite opgebouwde organisatie zouden onttrekken. Men kan zeggen, wat doet het er toe, de meest vooruitstrevende blijven over. Maar als ik mij niet bedrieg, zullen de eenvoudige N.-H. kaasmakerijen de goede Edammerkaas met een vetgehalte van 40-45 pct. in stand houden, terwijl de toekomst moet leren, welken weg de nieuwerwetsche grootere fabrieken zullen opgaan. De taak van den Bond nu is, de N.-H. kaasfabrieken te organiseeren, ze samen te brengen en opvoedend te werken. Daarom moet er geen enkele afvallen en moeten de achterblijvenden met groot geduld op den goeden weg gebracht worden. Ze zullen zeker komen, wanneer de Bond rustig kan blijven doorgaan op de ingeslagen weg.

Iets anders zou het zijn, wanneer de N.-H. bedrijfsvorm van kleine fabrieken slechte financiële resultaten opleverde, wanneer er een toestand van malaise was. Dit is geenszins het geval.

Omdat de voorstellers de geleidelijke ontwikkeling van den Bond in de waagschaal stellen, acht, ik de indiening van het voorstel niet goed.

Ten slotte nog een paar vragen in verband met de Toelichting van Oudendijk.

Het praeadvies van, het Bestuur was opgesteld naar aanleiding van een uitvoerige toelichting van Oudendijk. Het praeadvies van het Bestuur was opgesteld naar aanleiding van een uitvoerige toelichting van Sint, Maartensbrug. Vóór 't afdrukken der agenda werd aan beide voorstellers gelegenheid gegeven, op de agenda te plaatsen, wat zij aan de leden van den Bond wilden mededeelen, vandaar dat het praeadvies van 't bestuur niet juist het antwoord is op deze beide toelichtingen. Oudendijk voert o.a. als motief aan, dat de F.N.Z. diploma's uitreikt aan melkcontroleurs; is het deze fabriek onbekend, dat sinds eenige jaren, in de behoefte aan melkcontroleurs in Noordholland wordt voorzien door de geregelde opleiding van een cursus te Hoorn en te Schagen, waarna aan de bekwamen een diploma wordt uitgereikt? Eveneens is het een onjuiste voorstelling, dat de Bond diploma's uit geeft voor kaasmakers; immers hij heeft de opleiding zelve ter hand genomen, door de Vakschool en de praktijk. Is het de fabriek onbekend, dat de Bond een bouwcommissie instelde, zoodat de gewone Noordhollandsche fabrieken wel degelijk advies kunnen krijgen bij verbouwing en, nieuwen aanbouw.

Dr. L. T. C. SCHEIJ,
Adv. Lid van het Bestuur van den Bond
van Z. in Noordholland.

In gezonden. Reactie op Open brief Dr. Scheij

Over de aansluiting van den Bond van Zuivelfabrieken in N.-Holland bij den F. N. Z.

Het Artikel van den heer Scheij over bovenstaand onderwerp in de „*Schager Courant*” van 7 dezer, noopt mij hierop eenig antwoord te geven. Vooraf wensch ik even op te merken, dat het niet in mijne bedoeling ligt een courantenduel uit te lokken, maar de belangrijkheid van het voorstel brengt mede, dat antwoord, mijnerzijds gewenscht is.

Dr. Scheij is bang geweest voor een verkeerde voorstelling van zijn standpunt tengevolge van de door mij in de toelichting aangehaalde woord. Dit is geen wonder, wanneer Dr. Scheij, de bewuste zinsnede en zijn standpunt ten opzichte van ons voorstel, als één standpunt beschouwt. Het is mij echter, met den besten wil onmogelijk geweest, daarvan één te maken, ik kan er niet minder van maken dan *twee* en wel juist twee lijnrecht tegenover elkaar. Dat heeft mij groote verwondering gebaard.

Men behoeft niet „door dik en dun coöperator te zijn”, om in de bewuste aanhaling eene verdediging te zien van het voorstel. Is organisatie goed voor de fabrieken, dan is het gevolg dier organisatie ook goed en dat gevolg is meerdere organisatie. Trouwens het nut van den F.N.Z. *is met geen enkel woord bestreden, alleen erkent in het praeadvies*. Mogen de aangehaalde woorden niet als een verdediging worden aangemerkt, dan is het een zeer eenzijdige propaganda, omdat men die aanwendt in die richting, die in ‘t meest in eigen kraam te pas komt en de consequentie daarvan eenvoudig wegcijfert. Hebben wij met den Bond hier, ons einddoel bereikt, of is dit bereikt, wanneer alle kaasfabrieken zijn aangesloten, of moet de organisatie, grooter, hechter, sterker worden gemaakt? Is ‘t eerste ‘t geval dan werken wij aan een kindje, dat gedoemd is onder te gaan. Dan kunnen wij beter thuis blijven.

Is daarentegen het laatste het geval, moet er nog veel worden gedaan om den Bond sterker te maken, teneinde doel en beteekenis in toepassing te brengen dan moet hij hulp zoeken en leiding vinden, waar alle andere bonden dat hebben gevonden, nl. bij den F.N.Z.

Volmondig stem ik in met den heer Scheij, wanneer deze het nut van den Bond voor de kaasfabrieken aanroert. Zal echter dat nut geringer worden, wanneer de Bond zich aansluit? Integendeel. Wanneer het waar is (en dat is het) dat de bestaande instellingen van den Bond, zoals de *coöperatieve aankoop* (tot dusver slechts weinige artikelen), Brandverzekering, Bouwcommissie en proefnemingen aan de aangesloten fabrieken voordeel opleveren, omdat ze door den Bond massaal veel beter kunnen worden behartigd dan door de fabrieken elk afzonderlijk, dan is het ook waar, dat dit voordeel nog grooter kan worden gemaakt door den omvang dier instellingen grooter te maken door aansluiting bij den F.N.Z.

Het wil mij voorkomen dat Dr. Scheij een stokpaardje berijdt een stokpaardje geheten „isolatie van Noord-Holland”.

Om dien rit goed te praten, beroept hij zich op het afwijkende karakter van de zuiveltoestanden hier, vergeleken bij die in de andere provincies. Deze aanloop is echter niet gelukkig gekozen, ‘t lijkt meer een wanhoopsdaad. Ongelijksoortigheid heet het ongelijksoortigheid, dat moet zijn de doodoener, die xx dr. Scheij in zijn artikel, én in ‘t Bestuur in zijn prae-advies gebruikt, om ‘t voorstel af te maken. ‘t Is waar de toestanden zijn hier anders dan in de overige provincies, maar kunnen de overige provincies onderling worden vergeleken? Kunnen de toestanden in Friesland en Limburg of Noord-Brabant gelijksoortig genoemd worden? Och kom, de heeren weten wel beter. Iedere provincie heeft op zuivelgebied haar eigenaardige toe-

standen. Waarom gaan dan alle provinciale zuivelbonden met uitzondering van den Nd.-Hollandsche samen in den FNZ,?

Omdat niettegenstaande hunne ongelijksoortigheid toch hunne belangen parallel loopen.

Ook de Noord-Holl. zuivelbelangen loopen parallel met die der andere provincies en de eigenaardige toestand hier brengt mede, dat de noodzakelijkheid ener hechte en levendige organisatie hier meer is dan elders, terwijl elk voordeel behaalt door de organisatie voor de fabrieken, voor de kleinere fabrieken relatief grooter is dan voor de grootere.

Wanneer Dr. Scheij het echter zoo ernstig meent met die ongelijksoortigheid, dan neemt hij daardoor een zeer gevaarlijke stelling in. *Hoogst onvoorzichtig* doet bij hierin, omdat in de erkenning die gelijksoortigheid onomstootelijk ligt opgesloten, dat **xx** „enkele grootere zuivelfabrieken in Noord-Holland, welk bedrijf meer in de richting gaat van de Friesche boter- en kaasfabrieken” feitelijk niet thuis hooren in den Noord-Holl. Bond.

Thans de roekeloosheid, waarmede de voorstellers met het leven van den Bond omspringen. „Hoogst gevaarlijk” spatieert Dr. Scheij. Waar zit dat gevaar? Wil de meerderheid der leden het voorstel niet, basta, daarmede af. Wil de meerderheid het wel, zal dan de minderheid uitreden? Ik weet, dat is de vrees van Dr. Scheij en eveneens van ‘t Bestuur. Is die vrees grond, dat zou de toekomst moete leren. Is het verdedigbaar dat de minderheid den Bond gaat verlaten wanneer het voorstel wordt aangenomen, dan is het dit ook evenzeer, dat bij verwerping een andere minderheid uittreedt. (Intusschen verwacht ik geen van beiden.)

Het voorstel is niet gevaarlijk, maar het standpunt van Dr. Scheij en ook van ‘t Bestuur is gevaarlijk. *Gevaarlijk* en *onverantwoordelijk* (nu spatieer ik) is het, zich door vrees te laten misleiden zich te plaatsen op een standpunt achter de leden. Door die vrees geven, de leiders **ge-lijk** te staan achter de organisatie, in plaats dat zij de organisatie achter zich hebben. Dat is gevaarlijk.

De financiële zijde in het prae-advies niet „onoverkomelijk” genoemd, wordt door Dr. Scheij weer mee op den voorgrond gebracht. Waarom noemt Dr. Scheij niet op, dat een groot deel der gelden, die de Bond nu behoeft „voor noodzakelijke uitbreiding harer werkzaamheden” bij aansluiting niet noodig zijn, dus gebruikt kunnen worden voor bestrijding van den omslag. ‘t Is waar, over ‘t algemeen gevoelt men hier weinig voor de organisatie, maar de beperkte middelen die de leden toestaan bedragen toch niet minder dan het Bestuur vraagt? Dr. Scheij verwijst ons naar de nuchtere werkelijkheid. Welnu, deze is, dat de Bond nog lang niet is, wat zij moet zijn. ‘t Is nu nog een groot lichaam zonder ziel.

De indiening van het voorstel acht de heer Scheij zelfs uit den boze. Och kom, dat kan u niet ernstig menen. Let wel, het is niet de bedoeling des voorstellers een oppositiemacht te mobiliseren, neen, dat zij verre. Wij wenschen gaarne mede te werken tot den bloei der organisatie en als zodanig zullen zij ook prijs stellen op de handhaving van hun recht tot initiatief. Gaat onze loop iets sneller dan tot dusver gebruikelijk was (misschien geoorloofd), bedenk dan dat wij toch daar zullen komen, waar ons voorstel ons beoogt te brengen. Wij kunnen daar komen, met kruipen, maar ook met flink den stap er onder te zetten. Aan de leden op 18 December de keus *hoe*.

Over het laatste gedeelte, speciaal gericht aan Oudendijk, veroorloof ik mij op te merken, dat de F.N.Z., na voldoende afgelegd examen, diploma’s uitreikt aan kaasmakers, botermakers, machinisten, centrifugisten, controleurs, assistenten en hoofdwerklieden, terwijl een werktuigkundig ingenieur daar is, om hulp te verlenen bij de aanschaffing van stoomketels, machines enz.

H. TH. DE BRUIN. Sint Maartensbrug, December 1912.

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland

ALKMAAR: Vergadering op Woensdag 18 December 1912, des middags 12 uur, in café *Central* te Alkmaar.

De voorzitter, de heer W. T. Jongejans, opent met een welkom de vergadering, waarbij spr. zijn. blijdschap uitspreekt, dat de heer G. Nobel, de zoo ijverige secretaris, na een langdurige ongesteldheid, weer present is.¹⁶⁾

Ter vergadering was ter bezichtiging gesteld een kaart, die een beeld gaf van de fabriekmatige kaasbereiding in Noordholland.

Daarna worden de notulen gelezen en goedgekeurd.

Wordt meegedeeld:

- dat een onderzoek voor de uitbetalingen en exploitatie der fabrieken loopende is;
- de controle op de weegwerktuigen is buiten de schuld van het bestuur en zeer tot zijn leedwezen ongunstig verlopen, waar het betreft de controle over de *Mahlers* weegwerktuigen. Volgens den monteur, die met controle was belast ook over de *Sinus*-toestellen beweerde dat de *Mahlers*-toestellen alleen met groote kosten waren te repareren en was dus blijkbaar vooringenomen;
- dat zoo mogelijk de paden tusschen de kaasstapels op de Alkmaarsche markt zullen worden verbreed. Bij grooten aanvoer zal dat niet kunnen;
- dat geen verzoeken zijn gericht tot de gemeentebesturen van Alkmaar, Hoorn en Purmerend, tot het overdekken der kaasmarkten, omdat daartegen praktische bezwaren bestaan;
- dat het bestuur gemeend heeft de voorbereiding op zich te moeten nemen van het in werking stellen van een kaascontrole, nu het kaascontrolestation is opgeheven;
- dat het bestuur de tijd nog niet gekomen acht voor zelf-export;
- dat het bestuur overweegt of de mogelijkheid bestaat om over de gebreken der kazen aan de fabrieken een advies te geven over het ontstaan der gebreken.

Als nieuwe leden worden aangenomen de fabrieken *Schellinkhout* te Schellinkhout, *Excelsior* te Heerhugowaard en *Andijk* te Andijk.

Tot lid van de *Aankoopcommissie* werd benoemd de heer J. Wonder Gz., Berkhout.

Tot lid van de *Commissie voor de Kaaskeuringen* werd benoemd de heer P. Sevenhuizen Gz. te Warmenhuizen.

Over de Assurantie wordt meegedeeld, dat de resultaten daarvan zeer gunstig zijn. In 1912 werden acht fabrieken geassureerd, terwijl over anderen onderhandeld wordt. De premie is f 0.80 per f 1000 voor inventaris.

Tot leden des financiële commissie worden benoemd de vertegenwoordigers der fabrieken *Winkel* te Winkel. Vereeniging tot bereiding van kaas te N. Niedorp en de Coöp. Zuivelfabriek *Volharding* te N. Niedorp.

Volgt voorstel fabrieken *Concordia* te Oudendijk en *Eensgezindheid* te St. Maartensbrug tot aansluiting van den Bond bij den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (F.N.Z.)*. We vermeenen wat deze kwestie betreft te kunnen verwijzen naar de in ons blad opgenomen artikelen der heeren Dr. Scheij en De Bruin, waarin het voor en tegen grondig en uitvoerig is behan-

¹⁶ De reden van deze 'ongesteldheid' is te lezen in [bijlage-3](#)

deld en waarin, in hoofdzaak de argumenten zijn saamgevat die ook nu weer op de vergadering zijn te berde gebracht. Het bestuursadvies dat zich uitspreekt tegen, de aansluiting bij de F.N.Z. werd nu nader toegelicht door den heer Stapel. De heeren Gootjes van Oudendijk en De Bruin van St. Maartensbrug bepleiten op grond van verschillende argumenten aansluiting, terwijl de heer Dr. Scheij het standpunt van het bestuur in deze verdedigt, daar in gesteund door den heer H. Jb. Avis. Nadat ook de heer D. de Boer van Stompvoren de kwestie uitvoerig had bekeken was het resultaat van deze besprekingen, dat het voorstel tot aansluiting verworpen werd met 66 (29 fabrieken) tegen 6 (2 fabrieken.) stemmen. Voor de stemming was door enkele heeren nog uitstel van een beslissing bepleit, omdat zij door de gehouden besprekingen tot andere gedachten waren gekomen en nu in hun fabrieken de zaak gaarne nog eens zouden bespreken. Maar waar de afgevaardigden allen gekomen waren met een bepaald mandaat en van andere zijde een beslissing gewenscht geoordeeld werd, ging men ten slotte tot stemming over, met het hierboven meegedeelde resultaat.

Volgt bestuursvoorstel om de werkzaamheden van den bond uit te breiden, o.a. door de kaascontrole in gewijzigden vorm voort te zetten en te dien einde een assistent aan te stellen, aan wie opgedragen zal worden de uitvoering van de kaascontrole. Het bestuur acht het nodig, ook met het oog op de vette Edammerkaas-industrie, om de taak van het kaascontrolestation over te nemen en mee te werken aan de oplossing der kaaskwestie, vooral nu de regeering bezig is met de voorbereiding van, het invoeren van Rijksmerken. Het bestuur meent, dat de Bond de gelegenheid moet scheppen, dat de producenten van vette Edammerkaas het product van een officieel garantiemerk kunnen voorzien.

De assistent zal behalve de kaascontrole, ook den secretaris kunnen ontlasten van veel werk, als monsterneming voor den coöperatieven aankoop, administratie van dezen coöp. Aankoop, controle op weegwerktuigen, hulp bij kaasproeven. Hij zou op de hoogte van het kaasvak tijdelijk behulpzaam kunnen zijn op kaasfabrieken, waar door een of andere oorzaak bedrijfsstoring is. Dat onder controle van den Zuivelconsulent. De financiële regeling acht het bestuur geen bezwaar, het berekent $\frac{1}{2}$ cent per 1000 K.G., wat voor een fabriek met 1 miljoen K.G. melk f5 per jaar wordt. Met andere instellingen zal samenwerking worden gezocht, ook wat de financiële regeling betreft.

De heer K. Koster Hz. te Wieringerwaard, bepleit namens zijn fabriek het verhoogen van de contributie niet met, $\frac{1}{2}$, maar met 1 cent per 1000 KG. melk.

Het bestuursvoorstel wordt aangenomen met 60 tegen 4 stemmen.

De heer Dr. L. T. Scheij houdt een inleiding over het punt uitbetaling naar gehalte. Spr. wijst op de kaart die aan den wand hangt en die wijst uit, dat er vrij veel fabrieken zijn, die nog niet uitbetalen naar gehalte. Er bestaan allerlei middelen om deze uitbetaling naar gehalte te bevorderen w.o. ook is een voornaam middel, dat de leveranciers kunnen narekenen wat hun voor hun melk toekomt. Daarvoor is door spr. een geschriftje saamgesteld, waaruit dat kan worden geleerd. Deze geschriftjes zullen voor een klein bedrag verkrijgbaar worden gesteld. Spr. wijst ook op het verschijnen van den nieuwen druk der tabellen van den heer J. Best Nz. Ook zal verschijnen om nieuw tabellenboek van den heer P. Eriks Jz., wat ook veel werk zal besparen aan de melkcontroleurs, bij het berekenen van het vetgehalte. De heer Eriks Jz. licht nog uitvoerig inhoud en strekking van dit te verschijnen tabellenboek toe.

De heer D. Brander Tz. leidt het punt in tuberculosebestrijding met medewerking der fabrieken. Inleider acht het noodig, dat de kalveren worden gevoederd, met melk van tuberculosevrije koeien, of met **gepasteuriseerde wei**. Het bestuur stelt nu voor, de hulp der fabrieken in te roepen voor het pasteuriseren der benodigde wei en die fabrieken die daartoe genegen zijn, de daarvoor benodigde toestellen gratis in bruikleen af te staan. Allen voor.

De heer H. J. Avis doet vervolgens mededeeling omtrent de bouwcommissie, die zich beschikbaar stelt voor het geven van adviezen voor het bouwen, verbouwen en inrichten van kaasfabrieken. Spr. wekt allen op, om het bestaan dezer commissie, zooveel mogelijk bekendheid te geven en er propaganda voor te maken. De adviezen zijn kosteloos.

Omtrent den aankoop van benodigdheden in 1912, wordt meegedeeld, dat de aankoop van **stremsel** zich steeds vergroot, ook de uitkomsten met **kalisalpeter** waren goed. **Zout** wordt aan een beperkt aantal fabrieken verkocht. Met **kaasolie** werd voor het eerst een proef genomen, het resultaat was zeer gunstig. De **steen**kool heeft op een enkele uitzondering na heel goed voldaan. De ervaring heeft geleerd, dat voor onze kaasfabrieken de grofste kool het meest gewenscht is. Volgend jaar zal den aankoop met verschillende artikelen worden uitgebreid.

We hoorden verschillende sprekers de voor- en nadeelen bepleiten van de Limburgsche kolen.

Volgen mededeelingen over de proefneming centrifugeren van de wei, door den heer Dr. Scheij.

Deze proef heeft ten doel uit te rekenen de opbrengst aan weiboter, verkregen met gewone ontroming¹⁷⁾ en met een centrifuge. Het eindrapport is nog niet gereed, maar zal in druk verschijnen.

Over de Vakschool voor Kaasmakers vernemen wij, dat deze in 1911/12 uitstekend is geslaagd. Aan 11 personen werd een diploma uitgereikt. De cursus 1912/13 is met 9 leerlingen en 4 toehoorders begonnen; Dr. Scheij, die deze mededelingen deed, maakte hierbij de opmerking, dat blijkens zijn opgedane ervaring, te veel werd geëist, dat de kaasmakers hadden het diploma van melkcontroleur. Daaraan moest niet te veel gehecht worden, omdat de kaasmakers die een diploma verwierven op de school voor kaasmakers, voldoende onderlegd worden, als melkcontroleur, voorzover dit op een kaasfabriek noodig is. Spr. wekt ook op, meer gebruik te maken van de gelegenheid om de school als toehoorder te volgen, vooral voor boerenzoons

Voor de groote tentoonstelling in 1913 te 's-Gravenhage zal het bestuur met een nader voorstel komen.

De heer D. Sleutel van Koegras leidt nu het volgende punt in. Spr. wijst er op, dat er veel over gesproken wordt, dat de bereiding van groote kaas, zooals *commissie* en *middelbaar*, meer voordeel geeft dan het bereiden van kleine kaas. Dat schijnt een gevolg te zijn van de hogere prijzen, maar tevens van het verschijnsel, dat van dezelfde hoeveelheid melk een grooter gewicht aan marktbaar kaas wordt verkregen bij de groote kaas, dan bij het kleine Edammermodel.

Het bestuur zou in deze gaarne een proef nemen, om te zien of deze beweringen op waarheid gegrond zijn. Allen voor.

De heer De Bruin van St.-Maartensbrug geeft het bestuur in overweging, eens na te gaan of het niet gewenscht is, de verdeling van het aantal stemmen der kaasfabrieken te veranderen zóó, dat de grootere fabrieken meer stemmen krijgen dan nu.

Het bestuur zegt overweging toe.

Na enkele plichtplegingen volgt sluiting.

¹⁷⁾ 'Gewone' ontroming was die in *vaten* of *kelders*. (ZHN.)

1913

Schager Courant. 1913-04-17: P.5/8

Verslag Verg. *Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.*

ALKMAAR: Algemene vergadering op Woensdag 16 April 1913, des morgens half elf uur in *café Central* te Alkmaar.

De heer W. T. Jongejans, voorzitter opent de vergadering met een gepast woord.

De heer G. Nobel, secretaris, leest de uitvoerige notulen, die onveranderd werden, goedgekeurd.

Uit de mededeelingen het volgende:

- de hr. G. Haan te Warder is tot assistent van den Bond benoemd;
- de assistent zal worden rondgezonden bij de fabrieken, die controle op hun weegwerktuigen wenschen en een onderzoek in te stellen naar mogelijke afwijkingen;
- kan de assistent het mankeerende niet verhelpen, dan zal een technicus worden gezonden;
- 't assureeren van den inventaris tegen braadschade werd aan *de Nederlanden* overgedragen door negen fabrieken;
- ten behoeve der uitbetaling naar gehalte is verkrijgbaar gesteld het Tabellenboek, samengesteld door den heer P. Tz. Eriks.
- voor de tentoonstelling te 's-Gravenhage zal het bestuur een plan uitwerken;
- de uit te voeren kaasproef zal dit jaar in de kaasfabriek *Juliana* te Koegras plaats hebben.

De heer Dr. Scheijj houdt vervolgens een bespreking over een ter vergadering te zien zijnde wrongelroerder. In 3 fabrieken is deze roerder gebruikt, en het rapport over dit werktuig is gunstig van de Boterfabriek te Midwoud en Stoomzuivelfabriek te Berkhout, terwijl in de Zuivelfabriek te Hoogkarspel aan een oud reeds bestaand instrument, de voorkeur werd gegeven.

Er werd verder op voorstel van de Kaasfabriek Assendelft besloten, om het gemeentebestuur van Purmerend te vragen de kaasmarkt gedurende de zomermaanden een half uur te vervroegen.

Wordt daarna voorlezing gedaan van de gewisselde stukken tusschen den *Algemeenen Ned. Zuivelbonden (FNZ.)* en den *Bond van Zuivelfabrieken N.-H.* inzake de kaaskwestie, ter sprake gekomen bij het voorstel over de aansluiting de. Zuivelbond bij de F.N.Z.

Uit het jaarverslag door den secretaris, den heer G. Nobel uitgebracht, vermelden wij, dat 52 fabrieken bij de Bond als lid waren aangesloten, 2 bedankten, 2 werden opgeheven, 5 traden als nieuwe leden toe. Het aantal buitengewone leden bedroeg 43. Het jaarverslag zal gedrukt den leden werden toegezonden.

Uit het verslag van de commissie voor aankoop van benodigdheden kan meegedeeld worden, dat 27 fabrieken deelname aan den aankoop van stremsel; 26 voor kalisalpeteer tot een totaal van 5200 KG. Zout werd door weinig fabrieken gekocht. Aan steenkool werd 542.500 KG. verkocht, over de kwaliteit was men algemeen zeer tevreden.

De proef met aankoop kaasolie slaagde zeer goed, de levering van kaasdoek gaf aanleiding tot enkele klachten. In 1913 zal de aankoop van verschillende artikelen belangrijk worden uitgebreid.

Mededelingen worden gedaan over de uitbreiding van de aankoop afdeling Laboratorium, waarbij een opsomming van al de artikelen daar verkrijgbaar gesteld. De artikelen rechtstreeks te bestellen bij den assistent G. Haan, Breed, Hoorn.

Ook is een regeling getroffen over den aankoop van reincultuur, gistings-, stem- en katalase-toestellen, centrifuges voor melkonderzoek, enz.

De heer Dr. Scheij deelt mee, dat het bestaande laboratorium in een bestaande behoefte voorziet en geheel is ingericht beantwoordend aan de behoeften van de Noordhollandsche kaasbeveiding.

Bij monde van den heer J. B. Wilken rapporteert de commissie, met het nazien belast, dat de rekening van den Bond in orde was; zij sloot met een nadeelig slot van f 196,20½. De rekening van de commissie van aankoop werd eveneens goedgekeurd.

Tot nieuwe leden worden toegelaten de Stoomzuivelfabrieken „Oostwoud” te Oostwoud, „Nooit Gedacht”, te Oostknollendam, en „Ons Belang” te Heerhugowaard.

Tot bestuurslid werd gekozen de heer H. K. Koster te Wieringerwaard. Tot lid van de *Aankoopcommissie* werd gekozen de heer F. v.d. Meer te Heerhugowaard; tot lid der *Bouwcommissie* de heer F. v.d. Meer te Heerhugowaard.

Het bestuursvoorstel om den naam van den Bond te doen veranderen in *Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Noordholland*, werd evenals de wijziging van art. 10 der statuten, regelende het aantal uit te brengen stemmen in verband met de verwerkte hoeveelheid melk in het laats afgelopen, jaar, ingevolge art 28 der statuten aangehouden tot de volgende vergadering.

Tevens werd goedgevonden om wederom f 3 te heffen van de aangesloten fabrieken als in de kosten voor de *Vakschool voor Kaasmakers*.

Verder wordt door den secretaris uitgebracht een rapport over de **kaaskeuringen** 1912-1913. van de 54 fabriek en namen er 37 aan de keuringen deel. De beoordeling had weer plaats volgens het honderddelig puntenstelsel; beoordeeld werden korst, kleur, algemeen voorkomen op de doorsnede, het vet, de reuk en de smaak.

De keuringscommissie bestond uit de heeren Utermöhlen, Hoorn, A. de Graaf, Anna Paulowna, J. Wonder Gz. te Berkhout.

Vragenlijsten werden rondgezonden, waaruit bijzonderheden zijn ontleend over afkoeling der melk, toevoegsels tot bevordering van de rijping der kaas, stremsel, kleursel, stremmings-temperatuur, stremmings-duur, salpeter, doorhalen, nawarmings-temperatuur, wei afnemen voor het opmaken van de kazen, in den kop doen van den wrongel, kenmerken van den wrongel en duur van het zouten der kazen. Op dit rapport volgt nog een bespreking over het aanmaken der kazen, over een ruimer tijdperk van aangifte, met als resultaat om de keuringen zoo kort mogelijk te maken.

De heer Dr. Scheij doet enige mededelingen over de *Bouwcommissie*. Deze is eenmaal aan het werk geweest voor de fabriek te Midwoud, voor verbetering van de voorziening van koelwater, van de machinekamer enz. De gegeven adviezen zijn zeer tot tevredenheid der fabriek uitgevoerd. Twee aanvragen voor het bouwen van nieuwe fabrieken zijn ingekomen.

De heer Th. De Bruin had als lid der commissie ‘n plan voor een nieuwe fabriek ontworpen, waarvoor hem dank werd gebracht.

Over de kaascontrole wordt meegedeeld, dat het bestuur de gewenschte maatregelen heeft genomen. De controle is 1 Februari begonnen. De bepalingen waaronder men zich bij de

kaascontrole kan aansluiten worden meegedeeld. De controle is begonnen met de fabrieken *De Ster* en *Wilhelmina* te Berkhout en de *Proefzuivelboerderij* te Hoorn, terwijl ook de hr. Jb. Jonker Lz. te Sijbekarspel zijn bedrijf onder controle stelde.

Het rapport over de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, dat nu wordt uitgebracht, hebben we al reeds vroeger zeer uitvoerig meegedeeld.

Bij de rondvraag wordt besloten, op voorstel van den heer D. de Boer Dz., om ook een concept statuten te ontwerpen voor een naamlooze vennootschap.

Vervolgens werd er nog gehouden een bespreking over over de kaaskeuring, en daarbij tevens aangedrongen op een technische boekhouding. De heer Kalis vroeg of er nog verschil bestaat in het product van een moderne kaasfabriek en een minder goed ingerichte, terwijl de *Eensgezindheid* te St. Maartensbrug de vraag stelt of de fabrieken die hoog markten de andere fabrieken niet kunnen voorlichten.

De heer De Bruin, St.-Maartensbrug, wil, dat de fabrieken elkaar zullen steunen bij stoomnis van bedrijf, b.v. als door brand of andere oorzaak de fabriek moet worden stopgezet, kringen van bijstand konden worden opgericht.

De heer J. Stapel Pz. wijst hier op de *vereniging van kaasmakers*, die als een der belangrijkste werkzaamheden aangeeft het geven van hulp bij bedrijfsstoomnis.

Daar de statuten van den Bond de mogelijkheid openstellen om tot het regelen van deze zaak over te gaan, zal ook de Bond de zaak ter hand nemen.

Hierna sluiting.

Schager Courant, 1913-11-08: P. 1!4

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland

ALKMAAR: Vergadering op Woensdag 5 November 1913, des morgens 10 uur in het *Café Central* te Alkmaar.

De heer W. F. Jongejans van Assendelft opent met een hartelijk welkom de vergadering en wijst op de gunstige omstandigheden van het zuivelbedrijf. De grasgroei was uitstekend en de melkbronnen hebben rijkelijk gevloeid. Spr. wijst tevens nog op de groote Landbouwtentoonstelling te 's-Gravenhage en de gunstig verkregen resultaten. Spr. wekt op om krachtig voort te gaan.

De heer G. Nobel, secretaris, leest de notulen, die onveranderd worden goedgekeurd.

Was ingekomen een schrijven van het gemeentebestuur van Purmerend, dat afwijzend, werd beschikt op het verzoek om de kaasmarkt een half uur te vervroegen.

Van den heer P. Eriks Jz.¹⁸⁾ te Hoorn was het bericht ingekomen dat het tabellenboek voor berekening van melkstaten is verschenen. Voor administrateurs is dit boek een heele vergemakkelijking bij hun werk.

De heer P. Sevenhuijsen, had bedankt als lid der kaaskeuringscommissie.

Vertegenwoordigd waren 27 fabrieken.¹⁹⁾

De secretaris doet daarna verschillende mededeelingen, waarvan wij mededeelen: dat bij de kaasproef om na te gaan hoeveel KG. melk van zekere samenstelling voor 1 KG. marktrijpe

¹⁸⁾ De heer P. Eriks – Hoorn – was Assistent (Rijks)zuivelconsulent. (ZHN.)

¹⁹⁾ Totaal aantal aangesloten fabrieken was in 1914 – eerste jr. FNZ. Lid – 65 (ZHN.)

kaas er noodig is, **1e** wanneer er kleine Edammers van pl.m. 2 KG., **2e** wanneer er commissie- en middelbare kaas uit wordt gemaakt, herhaald is aan de fabriek *Juliana* te Koegras op 27, 28, 29 en 30 October. Bij eerste proefneming is gebleken dat van eenzelfde hoeveelheid melk van eenzelfde samenstelling, evenveel marktbaar kaas is verkregen, hetzij men middelbare en commissiekaas maakte of kleine Edammers.

Er is gevormd een commissie voor het samenstellen van een model-statuten, voor een naamloze vennootschap op coöperatieven grondslag.

De proefneming omtrent de bestrijding van de tuberculose onder het rundvee bij den heer Avis te Midwoud wordt zonder moeilijkheden uitgevoerd.

Boekhouding

Door den Bond zal een geschriftje worden samengesteld betreffende de inrichting van een boekhouding voor een zuivelfabriek en de Bond zal tevens behulpzaam zijn bij het inrichten van boekhoudingen, van fabrieken en wil zooveel mogelijk helpen bij het controleeren van de boekhoudingen.

De wei-ontromingsproef zal nog eens herhaald worden, de cijfers zijn niet gepubliceerd omdat twijfel bestaat omtrent de volkomen betrouwbaarheid.

Het bestuur acht het gewenscht bij de regeering aan te dringen op het maken van een wettelijke verbodsbepaling voor het maken, van magere kaas in Edammervorm, opdat voorkomen wordt dat het Edammer product niet meer zoo schandelijk in zijn, naam geschaad wordt als in Bulgarije is gebleken.

Van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond is (FNZ.) is een verzoek ingekomen om te onderhandelen over de aansluiting van den Bond bij den Algem. Nederlandschen Zuivelbond. Het bestuur heeft zich hiertoe bereid verklaard en de regeling dezer zaak is aan een commissie opgedragen.

Bij de kaaskeuringen wordt getracht zooveel mogelijk opmerkingen te maken en waar mogelijk inlichtingen te geven omtrent den oorsprong der gebreken.

De kaaskeuring die dezen dag zou worden gehouden kon niet doorgaan omdat de kaas door een stalhouder aan wiens adres zij waren gezonden, niet is bezorgd. De keuringscommissie wist niet waar de kaas was en wist, dus niet waar te onderzoeken. De keuring zal nu Donderdag 20 November plaats hebben, de tentoonstelling den volgenden dag Vrijdag 21 November, beiden in *café Central* te Alkmaar. Ook wordt overwogen de kaas Zaterdag daarop te Hoorn tentoon te stellen.

De centrale commissie voor de uitvoering der proefnemingen in het groot zuivelbedrijf wordt het gewenscht geacht om over te gaan tot opheffing der commissie en plannen voor te bereiden voor het oprichten van een fabrieksmatig zuivelbedrijf²⁰⁾ voor het nemen van proeven.

Het bestuur besloot aan buitengewone leden van den Bond geen materieel te verstrekken wanneer zulks gebruikt wordt ten behoeve van het melkonderzoek van niet-aangesloten fabrieken.

Het wordt bevreemdend geacht door het bestuur, dat de deelname voor den aankoop van benodigdheden nog niet algemeen is. Alles wordt toch concurrerend geleverd, terwijl geen klachten inkomen

²⁰⁾ Of die er ook is gekomen? Er was in Hoorn al een Landbouw-Proefstation met *proefzuivelboerderij*, hier werden proeven op zuivelgebied verricht, ik weet niet beter dan dat deze *proefboerderij* de voorganger is van het begin jr. 50 gestarte zuivel-onderzoeksinstituut NIZO., in Ede, is geweest! (ZHN.)

Zie ook 25 Jr. NIZO: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1973-37-OO_Nizo-25-jr_19-10-2006.pdf

Naar aanleiding van het verzoek van het comité van de Ned. Monstercamer, te Johannesburg dat deelname aan de doorlopende tentoonstelling van producten, van Nederlandschen oorsprong te Johannesburg, met het doel om hierdoor den afzet te vergrooten is *Eensgezindheid* te Sint-Maartensbrug opgedragen een inzending te doen met de bepaling dat genoemde fabriek mededeeling zal doen van de resultaten.

De assurantie der fabrieken door tusschenkomst van den Bond neemt regelmatig toe.

Medegedeeld wordt nog dat 2 fabrieken als lid hadden bedankt.

Als nieuwe leden worden toegelaten Coöp. vereen. tot bereiding van zuivel *Moerbeek* te Moerbeek, *Juliana* te Koedijk, Coöp. Zuivelfabriek *Aurora* te Opmeer, Stoomzuivelfabriek *Ons Belang* te Middellie, de Coöp. Zuivelfabriek *Westfriesland* te Lambertschaag en *De Goede Verwachting* te Bobeldijk en *Hensbroek* te Hensbroek; en tot buitengewone leden de heren *Terlet* te Zutphen en F. de Beurs Te Koegras.

Tot lid van de aankoopcommissie wordt herbenoemd de heer D. de Boer Dz. te Stomporetoren; tot leden van de commissie voor de kaaskeuringen worden benoemd de heeren Th. van der Meer te Heerhugowaard en K. Boekel te Winkel.

Voor het nazien van de rekening van 1913 worden aangewezen de fabrieken *Schagen* te Schagen *Tijdgeest* te Sint Maarten en *De Kreil* te Barsingerhorn.

Het bestuur deed het voorstel om den naam van den Bond te veranderen in *Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Noord-Holland.* Het woord Coöperatieve werd er dus tusschengevoegd: Hierover ontstond een heele discussie, waarbij aan de eene zijde gewezen werd op het feit, dat de fabrieken aangesloten bij den Bond niet waren coöperatieve fabrieken in den vollen zin des woords, terwijl aan de andere zijde de nadruk werd gelegd op het feit dat alle fabrieken coöperatief werkten.

De slotsom was dat 45 stemmen zich voor den nieuwen naam verklaarden, 19 tegen, zoodat het voorstel verworpen was, daar $\frac{3}{4}$ der uitgebrachte stemmen zich er voor hadden moeten verklaren.

Art. 10 werd op voorstel van het bestuur als volgt gewijzigd:

Het aantal door ieder lid uit te brengen stemmen hangt af van, de hoeveelheid melk, die het in het laatst afgelopen boekjaar heeft verwerkt, en wel als volgt:

tot en met	500.000	Kilogram melk geeft recht op 1 stem;
van	500.001 tot en met 1.000.000	Kilogram melk geeft recht op 2 stemmen;
van	1.000.001 tot en met 1.500.000	Kilogram melk geeft recht op 3 stemmen;
van	1.500.001 tot en met 2.000.000	Kilogram melk geeft recht op 4 stemmen;
meer dan	2.000.000	Kilogram melk geeft recht op 5 stemmen.

Het Bestuur bepaalt het aantal stemmen voor leden die nog geen vol jaar gewerkt hebben. Het voorstel werd aangenomen met 61 stemmen voor en 3 stemmen tegen.

Het bestuursvoorstel om over te gaan tot **uitbreiding van de kaaskeuringen** wordt aangenomen.

Het bestuur stelde voor om in afwijking van de tot heden gevolgde regeling – jaarlijks twee verplichte kaaskeuringen te houden – het aantal keuringen uit te breiden tot zes

Als voorheen zullen alle fabrieken verplicht zijn om aan twee dezer keuringen deel te nemen, waarvoor voor alle kosten door den Bond vergoed worden.

Bij wijze van proef wordt de deelname aan de vier andere keuringen vrijgelaten. In deze gevallen komen de kosten van de keuringscommissie, administratie en onderzoek voor rekening van den Bond en de overige kosten voor rekening van de deelnemende fabrieken.

Voor elke keuring wordt een kaas in marktrijpen toestand gevraagd. Nevens het volledig keuringsrapport ontvangen de leden kosteloos het resultaat van het onderzoek naar het vet in de droge stof der kaas.

Op voorstel van den heer Van der Meer te Heerhugowaard zal in de volgende bestuursvergadering worden overwogen om het deelnemen aan de keuringen aan alle fabrieken verplichtend te stellen.

Vervolgens doet de heer G. Nobel eenige mededelingen over de *Bouwcommissie*.

Van 2 zijde werd de commissie om advies gevraagd voor het bouwen van nieuwe fabrieken. Voor Bobeldijk werd een nieuw plan klaar gemaakt, dat heel goed werd gevonden, maar men had liever een bescheidener plan en werd een ander plan gevormd, waarin het plan der commissie gedeeltelijk werd opgenomen. Voor *Aurora Opmeer* werd een plan ontworpen dat geheel is uitgevoerd en waarvan straks de resultaten zullen kunnen worden gezien.

Van de fabriek *Eensgezindheid* te St.-Maartensbrug kwam een aanvraag om advies over een verbouwing in. Die adviezen worden gratis gegeven, de commissie wenscht evenwel vergoeding reis- en verblijfkosten, te betalen door de vereenigingen die advies vragen.

Uit de vergadering kwamen stemmen die het werk der commissie zeer loofden, het noodig achtend dat de commissie meer plannen tot haar beschikking had. De heer P. Jz. Eriks stelde voor, als de kaasfabriek te Opmeer gereed was, dit product der commissie op een bepaalden dag voor alle leden ter bezichtiging te stellen. Algemeen voor.

Over de vakschool voor kaasmakers wordt medegedeeld, dat het eindexamen nog niet had kunnen plaats vinden; 9 kaasmakers en 3 toehoorders volgden den cursus. Voor den cursus 1913-14 hebben zich 26 leerlingen en 7 toehoorders aangegeven, zoodat 14 leerlingen moesten worden afgewezen.

Volgt een overzicht over de kaascontrole.

Deze controle is sinds 1 Februari 1913 ingesteld, en 4 producenten nemen daaraan deel. De controle houdt zich slechts bezig met gemerkte kaas. De controle verricht door den assistent die tevens de kaasmonsters onderzoekt op vetgehalte en 't gehalte aan droge stof. Blijkt het dat een der leden een sterke daling in 't vetgehalte zijner kazen heeft, lager dan 42 Procent, doch boven 40 procent, dan wordt hij hiermee in kennis gesteld om verdere moeilijkheden te voorkomen.

Slechts driemaal behoefde een waarschuwing te worden gegeven, en daarna trad direct verbetering in. Van de fabriek *Eensgezindheid* te St.-Maartensbrug was het verzoek ingekomen om de voorwaarden van deelname te wijzigen, zóó dat de controle niet alleen voor deze kaas, maar voor alle kaassoorten wordt opengesteld met een minimumgrens van 40 procent in de droge stof. Hierover is vergaderd en het besluit is geweest, dat nu op de volgende wijze zal worden gecontroleerd om het recht te verkrijgen om de kaas met het op naam van den Bond ingeschreven merk, een liggende zeshoek waarin 40+ op de voorgeschreven of voor te schrijven wijze te voorzien.

a. Gedurende den contracttijd, welke begint en eindigt uiterlijk 3 dagen, nadat het verzoek om beëindiging schriftelijk bij den secretaris van den Bond is ingekomen of zooveel vroeger als het merkgereedschap tegen afgifte van een ontvangsbewijs weer vanwege het Bestuur van den Bond is ingenomen, uitsluitend kaas te bereiden, met een vetgehalte van minstens 40 pCt. vet berekend op de droge stof.

- b.** De gemerkte kazen, tevens duidelijk te voorzien van het herkenningmerk, aangevende den bereider en den tijd van aanmaak.
- c.** Bij ontvangst van een waarschuwing, indien de kaas 40 tot 42 pCt. vet in de droge stof heeft, onverwijld mee te werken tot voorkoming van zakken beneden de bij internen maatregel gestelde grens van 42 pCt.
- d.** Zich te onderwerpen aan de maatregelen, welke voor de uitvoering eener afdoende controle door of vanwege het Bestuur noodig of wenschelijk worden geacht.
- e.** Bij opvraag vanwege het Bestuur van den Bond onmiddellijk alle merkgereedschappen weer terug te geven.
- f.** Op eerste aanmaning de boete te betalen, die het Bestuur wegens een verzuim of overtreding oplegt en welke hoogstens f 200 kan bedragen.
- g.** Tot het betalen der kosten bij het einde van het kalenderjaar.
Deze kosten worden geheven over de KG. markrijpe kaas, gemerkt of ongemerkt, welke gedurende den contracttijd - of tijden - zijn bereid.
Van de eerste 10.000 KG. kaas wordt geheven $\frac{1}{4}$ cent per KG. Van de volgende 30.000 KG. $\frac{1}{8}$ cent; van de volgende 40.000 KG. $\frac{1}{16}$ cent en van elk KG. daarboven $\frac{1}{25}$ cent per KG. kaas.
- h.** Tot het richtig bijhouden van de dagelijksche productie in een vanwege het Bestuur te verstekken boekje.
Eensgezindheid te St.-Maartensbrug treedt 1 Jan. a.s. tot de controle toe.

De heer Van der Meer juicht het toe, dat niet alleen gemerkte kazen (zullen worden gecontroleerd en meent dat nu dit bezwaar is weggevallen ook zijn fabriek te Heerhugowaard zal toetreden tot de controle, zoo mede het bewijs leverend dat de groote fabrieken niet het Noordhollandsch product omlaag maar omhoog zullen brengen.

De heer Dr. Scheij, juicht deze toetreding van harte toe. De controle moet zich natuurlijk aanpassen aan het bedrijf en dat geschiedt ook. Het doet spr. dubbel genoeg dat de groote fabrieken toetreden, bang als spr. eerst is geweest dat deze zich zouden toeleggen op het maken van magere kaas, dat die nu willen meewerken om, ons Noordhollandsch product op peil te houden is van groote waarde. De spreker wekt op tot een algemeene deelname.

Het overzicht van de controle op de weegtoestellen geeft aan, dat 13 fabrieken deelnamen. De controle werd. uitgevoerd door den assistent en blijken er afwijkingen te zijn, dan wordt hier zoo spoedig mogelijk in voorzien. Van 13 weegtoestellen die gecontroleerd werden, waren er 5 geheel in orde en 8 vertoonden afwijkingen. De leden, kunnen één of tweemaal controle krijgen. In 1914 zullen de deelnemende fabrieken voor de controle een kleine tegemoetkoming moeten betalen.

Nadat de heer A. Schenk van Schagen gepleit, had voor het algemeen gebruik van het Sinusweegtoestel, brengt, de heer Van der Meer onder de aandacht dat ondanks een controle op de weegtoestellen, nog valsch kan worden gewogen met goedgekeurde toestellen. Allerlei trucs worden gebruikt. Dat moet worden tegengegaan.

Er gaan stemmen uit de vergadering op dat er wettelijk toezicht moest zijn op het wegen, opdat die wedstrijd in de uitbetalingen zou ophouden. Op voorstel van den heer Dr. Scheij wordt besloten dat de controleur onverwachts de fabrieken 's morgens zal, bezoeken.

Uit het overzicht van den aankoop voor het laboratorium blijkt dat door aanstelling van den assistent²¹⁾ de aankoop dezer benodigdheden zeer is uitgebreid. Er werd voor een gezamenlijke waarde van f 592,19½ verkocht.

²¹⁾ Naam Assistent was G. de Haan – Schager Courant 1913- 92-27 p1 (ZHN.)

In een overzicht wordt meegedeeld het een en ander over de werkzaamheden van den assistent. Daaronder komen voor het verzenden van bestellingen voor den coöperatieven aankoop; het controleeren van de instrumenten; het controleeren van weegtoestellen, de uitvoering der kaascontrole; het onderzoek van 39 melkmonsters; het behulpzaam zijn bij kaasproeven en kaaskeuringen; het nemen van salpeter- en stremselmonsters. Het aantal bestellingen bedroeg dit jaar 65, verder werden er gecontroleerd 300 butyrometers, 37 thermometers, 150 pipetten en 38 melkweggers.

De secretaris, de heer G. Nobel, doet nu eenige mededeelingen over de inzending van den Bond op de tentoonstelling te 's-Gravenhage. De inzending van den Bond heeft pl.m. f 350,- gekost, wat niet hoog is in vergelijking van andere vereenigingen. De extra-bijdragen van de fabrieken bracht van 30 fabrieken f 203 op; 30 fabrieken onthielden zich ook na herhaald verzoek. Het bestuur uit hier geen vermijdt over, maar het bestuur had toch verwacht dat er meer belangstelling had bestaan voor het ophouden den van den naam van den Bond. Het is beter een volgende maal een flinken post op de begrooting uit te trekken om zoodoende alles uit te voeren zonder extra, bijdragen.

De begrooting wordt aangenomen zooals aangeboden in ontvangst en uitgaaf f 2470, met een nadeelig saldo van f 73. Het salaris van den secretaris werd gebracht van f 400 op f 600, van den assistent van f 600 op f 650. Voor de Schager Landbouwtentoonstelling zal f 50: worden gegeven.

Bij de rondvraag wees de heer H. Jb. Avis van Midwoud op de verschillende aanslagen van de kaasfabrieken in de bedrijfsbelasting. Spr. wilde 'n overzicht zien samengesteld van deze aanslagen en dan pogingen aanwenden om daarin verbetering te krijgen.

De heer Dr. Scheij wilde in dezen dan samenwerking die met de beweging die van andere bonden in andere provincies uitgaat. Algemeen voor.

Aan den heer Blaauboer te Barsingerhorn worden inlichtingen verstrekt over de leveringsvoorwaarden der Limburgsche steenkool.

De heer Klein te Assendelft bepleit het uitreiken van het rapport over de kaaskeuringen ook aan de kaasmakers. Het bestuur zal in een beperkt rapport voortaan alle gegevens bekend maken. Hieraan zal tevens het jaarverslag worden toegevoegd.

De heer Dr. Scheij wijst er op, hoe koeien met drop, die dus slechte melk leveren, op de een of andere manier van de hand worden gedaan en dan weer elders terechtkomend aan de andere fabriek de slechte melk leveren. Spr. bepleit een keuring van de melk van elke nieuwe koe. Zoowel spr. als het Station voor Melkonderzoek te Schagen onderzoeken de melk op deugde lijkheid. Het bestuur zal zich met dit punt onledig houden.

Hierna sluiting.

1914

Schager Courant 1914-03-24, P. L/b

Verslag verg. *Bond van Zuivelfabrieken in N.-Holland*

Besluit tot lidmaatschap van de FNZ.

ALKMAAR: Maandag 23 Maart 1914, des morgens half elf, vergaderde deze Bond in het *café Central*.

Door den voorzitter, den heer W. F. Jongejans werd de vergadering geopend, die er in zijn openingswoord op wees, hoe voor 20 jaren de eerste fabriek door hem werd opgericht. In dien tijd, zegt spreker, hadden we nog geen zuivelconsulent enz.

Wat een verschil met tegenwoordig, nu directeuren en kaasmakers gerekend kunnen worden voor hun betrekking in staat te zijn. Voorzitter wijst verder op de groote opkomst op deze vergadering en hij spreekt den wensch uit, dat de besprekingen tot bloei en groei van onzen bond mogen leiden.

De notulen worden goedgekeurd onder dankzegging aan den secretaris, den heer G. Nobel.

Van de mededelingen vermelden we:

- 1°. Omtrent de kaasproef om na te gaan hoeveel KG. melk van een zekere samenstelling voor 1 KG. marktrijpe kaas nodig is.
Uit 100 KG. melk is 0.4 KG. kaas meer verkregen, wanneer er middelbare en grote gemaakt werden, bij gelijke samenstelling der melk. Dit is een hooger opbrengst van 4%.
Wanneer de kleine kaas dus *f*30 waard is behoeft de groote slechts *f*28,80 op te brengen om gelijke financiële uitkomsten te geven.
Als verklaring van de hoogere opbrengst is zeer waarschijnlijk het hoogere gehalte aan vocht te noemen.
- 2°. De toelating van gewone dagkaas tot de *Ned. Monsterkamer* is niet toegestaan, omdat deze de kaas met 40% vet in de droge stof te gering acht voor den verkoop.
- 3°. Omtrent de opdracht tot voorbereiding aansluiting F.N.Z. wordt verwezen naar het bestuursvoorstel.
- 4°. Op aanvraag van de leden zijn 598 exemplaren brochure Rede Prof. Dr. Poels verkocht tegen 6 cent.²²⁾
- 5°. Dat ter bevordering van betere melkverzorging een reglement voor de melklevering zal worden ontwerpen en verspreid.
- 6°. Ten behoeve van landbouwcursussen zullen de modellen voor boekhouding tegen den gewonen prijs beschikbaar worden gesteld.
- 7°. Dat fabrieken in overweging wordt gegeven te bevorderen dat het personeel verwisselt op 1 Maart, mede in verband met het woningvraagstuk.
- 8°. Dat de zuivelfabriek Warmenhuizen twee door haar gewonnen medailles ter beschikking van den Bond heeft gesteld.
- 9°. Dat binnen korten tijd maatregelen zullen genomen worden tot herhaling van de kaasproef en de uitvoering van de weiontroomingsproef.
- 10°. Dat door *Hollands Noorderkwartier* een commissie is benoemd om een onderzoek in te stellen naar de resultaten van de fabrieksmatige zuivelbereiding.

²² De brochure bevat de tekst van een lezing door dr. Poels gehouden op een vergadering van Holl. Noorderkwartier inzake het besmettelijke verwerpen van kalveren. (ZHN.)

Het jaarverslag 1913 zal in druk verschijnen en aan de leden worden toegezonden.

De secretaris deelt mede dat thans 60 fabrieken bij den Bond zijn aangesloten.²³⁾

Het verslag van de commissie van aankoop van benoedigheden, wordt gunstig genoemd. Er is steeds prima stremsel geleverd. De leden word vrij gelaten wat betreft den aankoop van Duitsche of Limburgsche steenkool. Volgens onderzoek bevatte het salpeter meer dan 99 % zuivere kalisalpeter. Gaarne zou de commissie zien dat meer gebruik werd gemaakt van monogramdoekjes en wattenschijven. Met het oog hierop zullen aan verschillende fabrieken proeven genomen worden met monogramdoekjes.

De aankoop laboratorium is met 3 artikelen vermeerderd, nl. met veerunsters, monsterflesschen, van 200 gram en acidemeters naar Dornic. Van 1 Oct. 1913 tot 1 Maart 1914 heeft de omzet bedroegen, f 400.

De rekening van den Bond, sluitende in ontvang en uitgaaf op f 2487,67½, met een nadeelig saldo van f 158,52½, wordt goedgekeurd. Eveneens de rekening van den gemeenschappelijken aankoop; de ontvangsten en uitgaven bedroegen f 10.965,23.

Bij monde van den heer Jb. Stammes te Schagen werd geadviseerd deze rekeningen goed te keuren.

De heer D. de Boer van Stompetoren wijst er nog op, dat z.i. nog geen voldoende gebruik gemaakt wordt van den gemeenschappelijken aankoop en wijst op het voordelige hiervan,

Met bijna algemeene stemmen wordt tot lid aangenomen de N.V. Zuivelfabriek „De Ster” te Berkhout

Tot bestuursleden worden benoemd: in de vacature R. T. Jongejans te Assendelft (wegens aftreding) de heer F. Lakeman te Ipendam en in de vacature H. Th. de Bruin, die bedankt had, de heer Van der Meer te Heerhugowaard.

Tot lid van de bouwcommissie, aftredend de heer R. T. Jongejans, wordt benoemd de heer J. Best Nz. te Berkhout.

Thans komt in behandeling het bestuursvoorstel om toe te treden als lid van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (F.N.Z.).

Uit de toelichting bij dit punt zij vermeld, dat het bestuur voorstelt aan te sluiten bij den F.N.Z.. op de thans voordelige voorwaarden.

Om de toetreding van den Noord-Hollandschen Bond mogelijk te maken, in verband met de geregelde ontwikkeling van het goede idee der samenwerking met groote organisatiën en gelet op het ontwikkelingstijdperk waarin de Noord-Hollandsche Bond, zich bevindt, is overeengekomen dat voor de jaren 1914, 1915, 1916 en 1917, de te betalen contributie á ongeveer 1 cent per 1000 KG. verwerkte melk, alleen zal worden geheven van de leden die meer dan 1½ miljoen kilogram melk verwerken per jaar, terwijl voor de andere fabrieken niets wordt berekend. Voor het jaar van de toetreding zal de heffing van de contributie slechts gaan over het deel van het jaar dat nog moet komen, na dat de toelating een feit is geworden door de goedkeuring van de toetreding door het Bestuur van den F.N.Z.²⁴

Na 1 Januari 1918 zal de contributie betaald moeten worden voor alle aangesloten fabrieken, op gelijke voorwaarden als de andere aangesloten Bonden.

Bij de toelating zal aan den Noord-Hollandschen Bond het volledige aantal stemmen worden toegekend, overeenkomstig de totale hoeveelheid melk door alle aangesloten fabrieken ver-

²³ Iets minder dan de helft van de Noord-Hollandse (kaas)fabriekjes waren lid – Totaal in N.-H. 130 stuks, waarvan nog maar een hand vol ‘grote’ dagfabrieken. (ZHN.)

²⁴ De N.-H. Zuivelbond werd officieel per 1 april 1904 lid van de FNZ. (ZHN.)

werkt, per jaar berekend. Een vertegenwoordiger en den Secretaris van de Bond zullen zitting nemen in het Bestuur van den F.N.Z. gedurende het overgangstijdperk.

Aan alle fabrieken bij den Noord.Hollandschen Bond aangesloten, worden dezelfde voordelen geboden als de leden van de nadere andere aangesloten Bonden, bijv. door de deelname aan de stookcontrole, enz. mogelijk te maken, waardoor evenwel dezelfde vergoedingen, volgens vastgesteld tarief, moeten worden betaald.

Verder meent het bestuur van den Bond, dat grote fabrieken, leden van den Bond, in verschillende opzichten behoefte hebben, aan sommige instellingen van den F.N.Z. en het bestuur acht het gewenscht die leden tegemoet te komen, terwijl ook de gewone kaasfabrieken, vooral indirect profijt zullen kunnen trekken. Het is voor onzen Bond van belang, zich met het oog op de kaascontrole bij een groote organisatie, welke zich krachtig kan doen hooren en bij de regering en in het buitenland, aan te sluiten. Verder is de F.N.Z. het aangewezen lichaam om op buiten- en binnenlandsche tentoonstellingen doeltreffende reclame voor de productie van de coöperatieve zuivelbereiding te maken en den afzet te bevorderen. Onze Bond is daarvoor te klein en financieel te zwak.

De secretaris deelt mede dat 7 fabrieken direct contributie zullen moeten betalen en wijst verder nog op enkele voordeelige voorwaarden.

De heer Dr. Scheij, thans het woord verkrijgende wijst er op dat het bestuur thans tot aansluiting bij de F.N.Z. adviseert terwijl nog geen jaar vroeger hetzelfde voorstel door het bestuur werd afgewezen. De meening van de leden was toen betreffende dit punt geenszins twijfelachtig, nu echter zijn we in een andere positie. Als adviseerend lid heeft ook spreker aansluiting bepleit en hoopt van harte dat het voorstel van het bestuur straks wordt aangenomen. Wij achten thans den tijd gekomen om bij de F.N.Z. aan te sluiten, in de toelichting zijn reeds de voordeelen opgenoemd, o.a wat betreft de kaascontrole, wat bij spreker al zeer sterk weegt.

Wij hebben, kunnen zien hoe weinig we op dit punt zijn gevorderd en ik acht het van groot belang dat deze kwestie wordt afgehandeld. De gevolgen echter van de stemming aanstonds kunnen zeer ernstig zijn, want het besluit tot al of niet aansluiten zal niet met algemeene stemmen geschieden, maar ik hoop dat wat ook het besluit moge zijn, de leden van onzen ouden Bond getrouw zullen blijven en geen tegenkracht zal worden gegeven aan de organisatie in deze provincie. Ik zou het betreuren, wanneer door de ontevredenen een anderen bond werd opgericht, want moge een enkeling bedanken, dat is niet zoo erg, maar mocht er een nieuwe bond naast den oude komen dan wordt het zooveel bedenkelijker. Ik hoop dat de leden genoeg Noordhollandsch zullen zijn om te voorkomen, dat verdeeldheid komt in deze provincie.

Spreker wijst op de *stamboekhouding*,²⁵⁾ welke kwestie nu gelukkig bevredigend is opgelost en zouden we nu weer opnieuw een woekerplant in de organisatie van Noordholland moeten hebben, dat zou onnoemlijke krachtverspilling zijn en ik hoop, dat, hoe de uitslag der stemming ook mag zijn, Noordholland bevrijd moge blijven van de ellende, die ik in het licht heb gesteld, die door inwendige verdeeldheid zal worden, verkregen.

De heer H. Th. de Bruin, van St. Maartensbrug wijst ook op de eenheid die onder alle omstandigheden noodig is. De belangen van de leden loopen, altijd eenigszins uiteen, dat kan niet anders, maar de kleine fabrieken, die door aansluiting schade zullen hebben en die voor mij nog maar schijnbaar is, moeten ook in dit geval weten te geven en te nemen. Het verheugt mij dat

²⁵ Bij zeer *snel zoeken in de couranten* kom ik tegen dat er problemen zijn in de N.-H. Rundveestamboek. Er zijn twee verenigingen waarbij het recent niet is gelukt om ze tot elkander te brengen.....(ZHN.)

het bestuur heeft gezegd, dat de groote fabrieken behoefte hebben aan den steun van een grotere organisatie.

De heer Stapel van Sijbekarspel vraagt hoe het mogelijk is, dat het bestuur verleden jaar aansluiting bij den F.N.Z. ontried en nu tot aansluiting adviseert. Welke belangrijke motieven zijn het die de kleine fabrieken aanleiding zouden geven voor het voorstel te stemmen?

De heer Avis te Midwoud antwoordt den heer Stapel hierop. 2 Jaar geleden stemde spreker ook tegen aansluiting, daar hij van meening was, dat de kleine fabrieken zeer weinig belang bij aansluiting zouden hebben. Hierna heeft spreker echter een conferentie gehad met het bestuur van de F.N.Z. en is hij zoo van de voordeelen overtuigd, dat hij gaarne tot aansluiting zal medewerken. Al mogen de voordeelen voor de kleine fabrieken niet dadelijk gevoeld worden, Indirect zijn ze er toch wel. In de eerste plaats kan gewezen worden op de stappen die de F.N.Z. kan doen bij de regering, en waardoor ook wij bevoordeeld kunnen worden en vervolgens op de stookcontrole, waaraan ook de stokers van de kleine fabrieken deel zullen kunnen nemen. Verder zijn er nog zooveel andere kleine dingen, die ook ten voordeele van de kleine fabrieken beter kunnen worden behandeld door een groote organisatie dan door een kleine.

De heer D. de Boer van Stampetoren meent dat het bestuur op de vorige vergadering nu juist niet op een sterk standpunt stond. Ook deze spreker wijst op het belangrijke punt kaascontrole, terwijl hij er op wijst, dat die kleine fabrieken de eerste 4 jaren geen contributie hebben te betalen, en wie dan leeft, wie dan weer zorgt.

De heer Dr. Scheij gaat ook nog eens de verandering van zaken na en wijst op het grote infantiele verschil dat er vergeleken bij vorig jaar door aansluiting voor den Bond bestaat. Het bestuur was vorig jaar bang voor scheuring, maar de tentoonstelling te Scheveningen heeft ook spreker van gedachten doen veranderen, terwijl hem is gebleken dat de regering gaarne ziet dat in deze richting wordt gehandeld. Het is altijd goed de stap ter rechter tijd te doen en kan in ieder geval gezegd worden dat het bestuur voorzichtig is geweest.

Bij de nu volgende stemming wordt met **97 stemmen voor en 9 stemmen tegen**, tot aansluiting besloten. (De rest morgen.)

Schager Courant, 1914-03-25; P. ¼ Vervolg.

Tegen aansluiting bij de F.N.Z. stemden de fabrieken *Eureka* te Binnenwijzend, *Volharding* te Hem en *De Tijdgeest* te Purmerland. De afgevaardigde van *De Toekomst* te Haringhuizen hield zich buiten stemming.

Nu tot aansluiting bij de F.N.Z. is besloten, wordt door *Concordia* te Oudendijk gevraagd weder als lid te worden toegelaten. Na enkele discussiën wordt hiertoe besloten.

Bij het bestuursvoorstel om ten behoeve van de vakschool voor kaasmakers te Hoorn voor het dienstjaar 1914-1915 wederom *f* 3 te heffen van, de aangesloten fabrieken, wordt door den heer De Bruin van St.-Maartensbrug voorgesteld de gelden om te slaan over de geheele rekening, daar dit z.i. billijker is voor de kleine fabrieken en de bijdrage te bepalen naar verhouding van de verwerkte KG. melk.
Goedgevonden.

Wat het rapport onderzoek bedrijfsbelasting betreft, wordt medegedeeld, dat de aanslagen zeer verschillend in diverse plaatsen zijn. Wat de reclames betreft zijn van de 13 op 8 ongunstig en op 5 gunstig beschikt. Verder wordt door den F.N.Z. om in instemming gevraagd voor het door haar te zenden adres aan de Tweede Kamer wat betreft het onderwerp van wet op de ver-

mogens- en bedrijfs- en andere belastingen. In dit adres wordt gevraagd de coöperatieve zuivelfabrieken van de verhooging vrij te stellen.

De heer De Boer van Stompetoren, geeft in overweging de F.N.Z. er op te wijzen dat in dit adres niet wordt gesproken van de vereenigingen die niet zuiver coöperatief werken, en die wettelijk onder de naaml. vennootschappen gerekend zouden kunnen worden. Spreker zag gaarne dat de F.N.Z. ook deze vereenigingen er bij inbegreep. Hierover zal met het bestuur van de F.N.Z. worden gesproken,

Wordt uitgebracht het rapport van de weegcontrole. 27 Fabrieken gaven zich op voor de controle van de de weegtoestellen tegen 13 bij het vorige jaar. Dit jaar zijn reeds 20 toestellen gecontroleerd.

Aan de kaascontrole namen 5 producenten deel, terwijl van deze 5 er 3 zijn, die alles merken. *Eensgezindheid* van St.-Maartensbrug heeft nl. haar kaas onder controle gesteld.

Naar aanleiding van een door het bestuur van den bond gericht verzoek tot den Directeur-Generaal van den Landbouw om een rijksmerk voor Edammers van 40% is een schrijven, ingekomen van den Directeur-Generaal, waarin hij verklaart gaarne hiertoe te willen medewerken, mits echter de toestand zoo is, dat op de medewerking der producenten gerekend kan worden. Deze mededeeling geeft den heer De Bruin, van St.-Maartensbrug aanleiding er op te wijzen dat deze klank uit het schrijven, van den Directeur-Generaal, toch een onaangename klank voor de kaasboeren moet zijn en het toch niet goed is, dat van hooger hand drang moet worden uitgeoefend, dat er iets gedaan moet worden. Hij wekt alle kaasproducenten op volle kracht aan te wenden, om verbetering in den bestaanden toestand te krijgen.

Over de kaaskeuringen zal binnenkort het volledig verslag in druk verschijnen en aan alle leden worden toegezonden.

De eerste niet verplichte keuring in 1914 is zeer slecht gesteund door de leden, 4 fabrieken hebben, er aan deelgenomen.

Voor de keuring op 28 Mei as. hebben zich evenwel 13 fabrieken aangemeld.

De eerste verplichte keuring zal worden gehouden op 16 April. Daags na de keuringen zullen, de kazen met de gegevens te bezichtigen zijn in het *café Central* te Alkmaar.

Het bestuur stelt voor voor de Landbouwtentoonstelling te Schagen de 2e verplichte kaaskeuring te bestemmen en daartoe door alle leden 2 kazen, te laten maken. Voorts wenscht, het bestuur er een beeld te geven van de werkzaamheden, door den Bond verricht. Goedgevonden.

Voor de bouwcommissie is 1913 een goed jaar geweest en het bestuur beveelt deze commissie ten zeerste bij de leden aan. Door de heeren De Boer, Donker en De Bruin wordt deze commissie hulde gebracht voor de bewezen diensten.

Door bemiddeling van den Bond werden 17 fabrieken geassureerd tot een totaal kapitaal van 368.575 gulden.

Bij de rondvraag wordt door Sijbekaarspel gevraagd waarom door het bestuur er op wordt aangedrongen dat 1 Maart wordt aangegeven voor de wisseling van personeel. In het grootste deel van de provincie geschiedt dit op 1 Mei. De secretaris licht het nader toe, er op wijzende dat hier rekening is gehouden, met den woningnood en 1 Maart voor den bedrijfsboer wel het meest geschikt is. Na nog enige discussie wordt deze zaak nader tot onderzoek aan het bestuur overgegeven.

Naar aanleiding van een artikel in de Zuivel-Courant betreffende de bestrijding van mond- en klauwzeer wordt door den heer Dr. Scheij hierover het een en ander medegedeeld en wordt er

door spreker op gewezen, dat iedere fabriek de besmetting kan tegengaan door de wei in behoorlijk zuren toestand af te leveren. Ook de heer Best beaamt dit.

Door den heer Krooneburg, buitengewoon lid van den F.N.Z. wordt de Bond gelukgewenscht, met het besluit tot aansluiting bij den F.N.Z.

Hierna volgt sluiting.

Schager Courant, 1914-11-26: P. 1/4

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland

ALKMAAR: Vergadering op Woensdag 25 November 1914, des morgens half 10 uur, in *central* te Alkmaar.

De voorzitter, de heer W. T. Jongejans, opent met een gepast woord de vergadering, wijzend op de benarde tijdsomstandigheden, daarbij hulde brengend aan de groote werkzaamheid in die dagen van den zoo volijverigen secretaris, den heer G. Nobel

Daarna worden de door den heer G. Nobel opgestelde en in druk verschenen notulen goedgekeurd.

Medegedeeld wordt:

- dat de kaasproef niet heeft plaats gehad;
- dat enkele voorschriften voor melkbereiding verkrijgbaar zijn gesteld tegen 7 cent per stuk;
- dat de verandering van het personeel op zuivelfabrieken een zeer moeilijke kwestie is, het bestuur geeft in overweging dat het personeel niet op 1 Mei wisselt, met het oog op de groote hoeveelheid melk die dan is te verwachten. Het tijdperk van 1 October - Februari wordt beter geacht;
- dat de wei-ontzuringsproef niet is doorgegaan;
- dat de toetreding tot den Algemeenen Zuivelbond met 1 april is ingegaan en dat 7 fabrieken daarvoor in aanmerking komen om voor 1914 den aanslag te betalen. De toetreding tot dezen Algemeenen Bond mag met het oog vooral op de tegenwoordige tijdsomstandigheden van veel belang genoemd worden;
- Dat de bemoeiingen omtrent verlaging van de bedrijfsbelasting geen resultaat hebben gehad;
- de toestand in Noordholland is in vergelijking met andere provincies niet ongunstig;
- dat de assurantie der fabrieken door tusschenkomst van den Bond steeds uitbreidt. De premie bedraagt voor gebouwen *f*0.80, inventaris *f*1. / 1000 gld.
- In verband met het mogelijk ontstaan van tekort aan geldmiddelen, zijn door den Algemeene Zuivelbond maatregelen voorbereid om de fabrieken in deze te steunen. Door betere toestanden is deze hulp niet nodig gebleken.
- Bemoeiingen om dienstplichtig personeel vrij te krijgen, hebben geen resultaat opgeleverd.

De heer F. van der Meer, directeur der kaasfabriek *Excelsior* te Heerhugowaard, doet eenige mededeelingen over een kaasproef die hij heeft gehouden. Uit deze proef bleek weer, dat het voordeliger is middelbare en commissie-kaas dan kleine kaas te maken. Uit 2500 L. melk, vetgehalte 2,3 pct., werd 210 K.G. kleine Edammer- en 221 K.G. aan commissie- en middelbare kaas gemaakt, gewogen 1½ dag uit den pekel.

De heer P. A. Ooms te Hoorn wordt als buitengewoon lid aangenomen.

De volgende fabrieken worden als lid toegelaten: *Benningbroek* te Benningbroek, *De Verwachting* te Purmer, *De Purmer* te Purmer, *De Goede Hoop* te Veenhuizen en *'t Spijkerboor* te Spijkerboor.

De heer Th. v. d. Meer wordt tot lid der *Aankoopcommissie* herkozen.

De heer J. Wonder Cz. te Berkhout wordt tot lid van de commissie voor de kaaskeuringen herkozen.

Tot lid van Bestuur van den *Algemene Zuivelbond* voor het jaar 1915, wordt gekozen de voorzitter en tot plaatsvervangend lid de vice-voorzitter van den *Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland*.

Tot leden der *financiële commissie* voor het nazien der rekening van 1914, worden benoemd de vertegenwoordigers der fabrieken *Voorwaarts* te Stomporetoren, *Zuidwijk* te Stomporetoren en *Kennemerscheij* te Schoorldam.

Volgt behandeling beschrijvingsbrief algemene vergadering van den *Algemene Nederlandschen Zuivelbond*, waarover geen, besprekingen worden gehouden.

Het bestuur stelt voor om over te gaan tot **het houden van een cursus in stoken** voor machinisten. De gelegenheid daartoe wordt aangeboden door den *Algem. Ned. Zuivelbond*. De cursus zal loopen van Dec. 1914 tot Maart 1915; één les per week op Maandagmiddag, 24 leerlingen kunnen worden toegelaten. Leerling kunnen zijn machinisten, kaasmakers-machinisten en stokers van alle fabrieken, mits leden van den Bond, alsmede machinisten en stokers van stoomgemalen in de provincie. Leeftijd 18 jaar, toelatingsexamen onnoodig.

De leerstof voor het eerste jaar wordt zoo gekozen dat deze voor alle leerlingen van belang is en voor de machinisten-kaasmakers van de kleine fabrieken voldoende voor de uitoefening van het bedrijf.

De machinisten en stokers van de groote- en middelgroote zuivelfabrieken en van de stoomgemalen, moeten een vervolgcursus, in het winterhalfjaar 1915-1916, meemaken, waar de bijzonderheden voor hun bedrijf worden onderwezen.

De leerlingen van de zuivelfabrieken zijn vrij van schoolgeld, de machinisten en stokers van stoomgemalen betalen *f* 10 per winterhalfjaar. Aangifte voor 1 December bij den secretaris.

[...] duplo

Over den aankoop benoedigdheden, wordt door den secretaris, den heer G. Nobel o.m. het volgende medegedeeld; dat met het oog op de benarde tijdsomstandigheden deze zaak een ware beproeving is geweest. Sommige artikelen leverden geen bezwaren op, met andere ging het bezwaarlijk, voornamelijk met salpeter, steenkool en zout. Limburgsche steenkool was een uitkomst. Het regeeringsbesluit om aan de Staatsmijnen in Limburg in de eerste plaats maatregelen te treffen in het belang der zuivelbereiding was een wijs besluit, en is geen enkele fabriek behoeven te worden stopgezet. Ook dreigde er gebrek aan ruw zout, die de zoutziederijen met stop zetten bedreigde. Ook hier zorgde de regeering voor aanvoer van ruw zout. Alle zuivelfabrieken werden geholpen. Gemakkelijk te regelen was ook deze vaak lang niet en wanneer we bedenken dat van alles voldoende is geleverd en voor verreweg de meeste artikelen ook voor de toekomst geen vrees behoeft te bestaan, dan mag er niet worden geklaagd.

Levering van stremsel en salpeter geven reden tot bevreesdheid als de oorlog lang duurt. Ook hier zal de hulp der regering worden ingeroepen. Uit al deze bemoeiingen is veel leering te putten en het heeft weer duidelijk geleerd, dat in samenwerking kracht ligt. Een spaarzaam gebruik der moeilijk te verkrijgen artikelen wordt aanbevelen.

De heer Dr. Scheij deelt mede, dat de verkrijgbaarstelling van zwavelzuur en amylylcohol en verdere chemicaliën voor de zuivelbereiding hij het coöp. magazijn te Hoorn in voorbereiding is.

Ten opzichte van een kolenleverantie voor de kaasfabriek te Ilpendam, was een kwestie gerezen die liep over onvoldoende kwaliteit. Deze levering was geschiedt in de drukste mobilisatiedagen en kon de leverancier toen onmogelijk aan de gestelde eischen voldoen. De heer J. Lakeman te Ilpendam had de kolen geweigerd en zich in zijn correspondentie daarover, zowel over den secretaris als over de aankoopcommissie beleedigend uitgelaten. Nadat deze zaak breedvoerig was besproken, werd onder algemeen applaus een motie van vertrouwen in den secretaris en de aankoopcommissie aangenomen.

De heer G. Nobel deelt over de *vakschool voor kaasmakers* te Hoorn mee, dat ook al weer door de mobilisatie het eindexamen is uitgesteld. De cursus werd gevolgd door 12 kaasmakers en 7 toehoorders, voor den nieuwen cursus 1914-1915 hebben zich 48 kaasmakers aangegeven. Door de militaire maatregelen moesten velen zich terugtrekken en begon de cursus met 17 leerlingen.

Over de kaascontrole deelt de heer G. Nobel mede, dat de kaascontrole zich nog maar niet verheugen kan in algemeenen bloei. Het ledental is weer gekomen op 4. *De proefzuivelboerderij* te Hoorn is het eenige lid dat zijn kazen merkt. Het aantal onderzochte monsters kaas bedraagt 204, het vetgehalte was geregeld boven 42 pct. driemaal moest een waarschuwing worden gegeven.

Over de Weegcontrole deelt de heer G. Nobel mede, dat het aantal fabrieken dat zich voor controle opgaf 28 bedroeg tegen, 13 vorige jaar. De controle is weer uitgeoefend door middel van een gecontroleerd vee-urnster. Elk toestel is tweemaal gecontroleerd. Gecontroleerd werden 16 sinussen, 2 urnsters, 2 milkwages, 3 *Garvens* weegbascules en 5 gewone bascules met bus; 20 toestellen waren in orde, 6 weken even af bij eerste proefneming, bij de tweede was de uitslag gunstiger, 2 toestellen, waren niet geheel in orde.

Komt in behandeling de begroting, waarbij de heer De Bruijn, van St. Maartensbrug in overweging geeft den omslag met $\frac{1}{2}$ cent te verhoogen. Spreker meent dat deze begroting te zuinig is opgezet. Ook wenscht spr. de kosten van de vakschool voor kaasmakers om te slaan per liter melk en niet elke fabriek, klein zoowel als groot f 3 te laten betalen. De post onvoorziene uitgaven van f 20 wordt te gering geacht.

De heer Dr. Scheij wijst er op, dat die kosten voor de vakschool gaarne worden, betaald en acht dit te veranderen dus niet gewenst. Den omslag te verhoogen acht spr. vooral thans niet gewenst, de toetreding van nieuwe leden als dit zou tegenhouden. En waar het bestuur met deze, begroting kans ziet er te komen, is een verhoging niet voldoende gemotiveerd.

De heer De Bruijn meent, dat een verhoging van omslag van $\frac{1}{2}$ cent geen nadeeligen invloed zal hebben op de toetreding van nieuwe leden, want juist na de verhoging van $1\frac{1}{2}$ op 2 cent zijn er zeer vele nieuwe leden, toetrededen. In vergelijking bijvoorbeeld met Friesland is de omslag hier laag. En om het bestuur het werken, te vergemakkelijken en den bond krachtig te maken acht spr. verhoging van $\frac{1}{2}$ cent gewenst.

De begroting wordt na eenige discussie vastgesteld in ontvangst en uitgaaf op f 3065,-.

De heer Reitsma secretaris van den. *Algemeenen Zuivelbond (FNZ.)*, doet vervolgens eenige mededeelingen over de maatregelen door de regering genomen ten opzichte onzer zuivelproductie. Uit deze mededeelingen bleek, dat de last van, de kaasvoorziening geheel is gekomen op de schouders der exporteurs. Uitvoer van kaas naar 't buitenland kan alleen met regerings-

machtiging, met de verplichting dat 20% van den voorraad disponibel blijft voor het binnenlandsch verbruik, tegen een vastgestelden prijs. De kaasprijzen worden van maand tot maand vastgesteld. De grondslag is geweest de prijzen in dezelfde maanden van 1912 en 1913.

Op een vraag van den heer De Bruijn, of de verschillende klassen van kaas, wat vetgehalte betreft, ook zullen worden, gecontroleerd, antwoordt, de heer Reitsma, dat dit beslist het geval zal zijn. Zoowel bij den handelaar, als bij den winkelier zal deze kaas gecontroleerd worden. Het laatste zal het moeilijkste zijn. De heer Ooms informeert op welke wijze deze controle in de winkels mogelijk zal zijn, en welke zekerheid de consument krijgt, dat hij de kaas krijgt die hij wenscht. De heer Reitsma, wijst er op, dat het publiek thans ook geen zekerheid heeft omtrent de verlangde kaassoort, dat zal wel zoo blijven, maar het **Rijkscontrole-bureau** zal haar best doen.

De heer Dr. Scheij acht het nodig, dat in den winkel de verschillende soorten kaas met de prijzen voor een ieder te zien zullen zijn, terwijl de heer Ooms een controle door de thans bestaande botercontroleurs aanbeveelt. De heer Reitsma wijst er op, dat het bureau alleen die winkeliers van kaas zal blijven voorzien die niet knoeien, ook van, de burgemeesters wordt in deze veel heil verwacht.

De heer G. Nobel meent, dat wat betreft de kaas der fabrieken van den Bond de zaak zoo geregeld kon worden, dat de Bond monsternemers aanstelt, die de kaas controleeren.

De heer Dr. Scheij acht een, dergelijke controle van onvoldoende beteekenis, omdat thans de handelaren en niet de producenten, voor de vereischte soorten kaas hebben te zorgen en daar dus ook de controle moet zijn.

De heer De Boer te Stompvoren, meent dat van deze zaak wel iets goeds zal komen, voor de algemene kaascontrole. Waar de handelaar voor de soort kaas zal moeten zorgen het % vet zal moeten garanderen, zullen die handelaren de kaascontrole niet meer tegenwerken, maar van den boer die kaas met het bepaalde % wel eischen.

De heer J. Wonder Gz., Berkhout, vraagt een onderzoek naar het verschijnsel, dat zonder kleursel bijna geen losse kaas worden gemaakt.

De heer De Bruijn, wenscht tevens een onderzoek naar het kleursel. Schellinkhout deelt mee, dat juist zonder kleursel losse kaas wordt gemaakt.

Over de onhebbelijke handeling van den heer J. Lakeman te IJpendam tegenover den, secretaris, spreekt de heer Ooms te Hoorn zijn; afkeuring uit, terwijl de heer Bark te Middellie, onder luid applaus dier vergadering, hulde brengt aan den secretaris, den, heer G. Nobel.

Op een vraag dienaangaande antwoordt de heer Dr. Scheij, dat de enige aangewezen weg voor de kaasproducenten is, om de zekerheid van het geëiste % vet te hebben in de kaas is zich aan te sluiten bij de afdeling kaascontrole

Na de gewone plichtplegingen wordt de vergadering gesloten.

1915

Schager Courant, 1915-02-04; p. 1/4

Extra verg. *Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.* – wei-pasteurisatie

ALKMAAR: Woensdagmiddag te half 2, in het café van den heer Willig, begon de vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken*, belegd om van gedachten te wisselen over de pasteurisatie van wei - een maatregel dien de minister denkt voor te schrijven ter bestrijding van het **mond- en klauwzeer**.

Voorzitter de heer H. K. koster Kz. van Wieringerwaard opent de vergadering, wijzend op het belang van een dag als deze, tevens een welkom toeroepend aan den directeur-generaal van Landbouw, den hr. Van Hoek, den heer O. Reitsma, secretaris van de F.N.Z., den heer Jb. Kaan, lid van het Hoofdbestuur der *Holl. Mij. van L.* en den voorzitter van *Noorderkwartier*.

De secretaris, de heer G. Nobel, geeft nu weer, hoe op een 8 Januari jl. gehouden vergadering met den minister van Landbouw is gebleken, dat deze aantuurde op een behoorlijke verhitting van alle nevenproducten der zuivelbereiding, daarvan veel heil verwachtend voor de bestrijding van het mond- en klauwzeer. Spr. zoowel als zijn mede-afgevaardigden de heeren Scheij en Jongejans, hadden Z. Exc. op de onoverkomelijke bezwaren gewezen. De indruk was evenwel geweest, dat er wettelijke voorschriften zouden komen en toen had spr. de bekende circulaire tot de zuivelfabrieken gericht met voorlichting, wat gewenscht was te doen.

Hierna gaf de heer Dr. Scheij eenige mededeelingen, hoe het met de pasteurisatie van de wei in Noordhollandsche kaasfabrieken staat. 15 December zond Dr. Scheij, in opdracht van den Directeur-Generaal een circulaire aan alle zuivelfabrieken in Noordholland, waarin werd gewezen op de noodzakelijkheid van pasteurisatie. Van de 133 kaasfabrieken ontving inleider van 26 bericht, dat zij met het pasteuriseren waren begonnen. Te concludeeren dat het pasteuriseren daar geschiedde zooals moest, zou te optimistisch zijn. 7 Fabrieken heeft Dr. Scheij bezocht, waarbij bleek, dat al direct twee moesten worden afgevoerd, terwijl twee andere de temperatuur van 80 gr. C. niet hadden. Uit de antwoorden van een gezonden vragenlijst bleek dat 9 fabrieken thans nog pasteuriseren, de andere zijn opgehouden. Zij die het nog doen, voorzien zeer groote moeilijkheden bij de stijging van hun melkaanvoer.

De moeilijkheden bestaan in te kleine stoomketels, de 80 gr. C., die vereischt is, ken niet worden gehaald: 70, 76, 68, zelfs een van 50 gr. C. Het grote steenkolenverbruik is een algemene klacht. Één fabriek heeft zelfs driemaal zooveel nodig. Opoffering van weiboter is het gevolg bij direct verwarmen van de warme zoete wei direct uit den kaasbak, wat bevorderlijk is voor het gemakkelijk bereiken der temperatuur. 6 Fabrieken maken de normale hoeveelheid weiboter door eerst af te roomen en dan te verhitten. Moeilijkheden zullen er komen voor de weiberging. Nieuwe weikelders zijn onmisbaar. Enkele fabrieken klagen over de kwaliteit der gepasteuriseerde wei als veevoer.

Alsnu krijgt de heer Van Hoek, Directeur-Generaal, het woord, die begint met zijn herinneringen weer te geven over den strijd tegen het mond- en klauwzeer in 1907 en 1911. Spr, gelooft, dat we er toch beter voorstaan als in die jaren, en meer algemeene medewerking als er is om de ziekte te bestrijden. Heel veel landbouwers zijn nu bereid zich opofferingen te getroosten om van de gevreesde ziekte af te komen, er voor bewaard te blijven. Dat is een stap vooruit. Op de vergaderingen bij den minister is gebleken, dat men voelt, dat het noodig is, dat gestreden wordt, tegen deze ziekte, die zoo'n groot nadeel brengt aan onzen veestapel. Men heeft begrepen, dat wij als regeering hebben te strijden voor de belangen van de landbouwers, soms

tegen den zin van die belanghebbenden zelf in. Veel landbouwers, tenminste in doorsnee, zijn er niet voor om tegen mond- en klauwzeer den strijd aan te binden. Het financieel verlies dat deze ziekte voor den boer meebrengt, aldus wordt geredeneerd, is wel te dragen. En tegen het afmakingsstelsel is de boer vrij algemeen. Men redeneert: de schade van het mond- en klauwzeer komt mij als boer, zoo ongeveer op *f*25 per koe.

Maar men vergeet daarbij, dat als men de ziekte laat doorwerken, dit voor de veehouders in ons vaderland een bedrag wordt van 16 tot 20 millioen. Dat is een vermindering van ons nationaal vermogen, dat is het betalen door den Nederlandschen veehouder van nog eenmaal de geheele grondbelasting. Tegen een dergelijk verlies moet de regeering waken, dat mag zij niet gedoogen. Dan moet de ziekte bestreden worden om de grenzen open te houden. Dit mag thans voor Duitschland en België niet hinderen, maar wel voor Zuid-Afrika en Amerika. En als straks de oorlog voorbij is en men ons vee zal vragen, moet dit vrij van ziekte zijn, moeten wij hebben een gezonden veestapel. Want als ons vee wordt uitgevoerd is dat niet alleen een winst voor hen die uitvoeren, neen, die hoogen prijs zal in 't algemeen zijn invloed op onze vee prijzen doen gelden.

In het afmaken der dieren zit, spr. erkent dit, iets heel onaangenaams, en de regeering doet dat ook niet met genoegen. Maar het is de eenige wijze om de besmettingsproductie te doen ophouden. Laat men de dieren doorzielen, men krijgt onder de genezen koeien smetstofdragers, die de ziekte weer elders overbrengen. Dat onze heele veestapel bij dit afmaakstelsel verloren zal gaan is niet waar, zoover zal het nooit kunnen. Het aantal dieren dat aan dit stelsel ten offer valt is betrekkelijk zeer gering. En dat veestapels, van groots waarde voor de fokkerij, gevaar zullen loopen, behoeft nog niet.

De minister zal dergelijke gevallen steeds op zichzelf beoordelen. En het is een feit, hoe eigenaars van zulke waardevolle stallen het meest waken tegen de besmetting en het gevaar daardoor verkleinen. Er is nu nog geen enkele waardevolle veestapel behoeven te worden afemaakt. Ook in zulk een geval, als dergelijk duur vee verloren ging, zou men kunnen coöpereren en doen als in Friesland, waar elke boer met stamboekvee, belooft zijn medeveehouder van zijn vee te zullen afstaan als hem de ramp van afmaken treft.

't Is eigenaardig, maar de strijd tegen mond- en klauwzeer is een strijd tegen persoonlijke eigenschappen, de eigenschap van zorgeloosheid, het niet willen gelooven aan een of ander gevaar van besmetting. Niets wil men laten om de besmetting te voorkomen, zelfs zijn kaartje er niet voor missen. En dan wijst spr. op zoovele voorzorgsmaatregelen, die toch gemakkelijk en goedkoop zijn te nemen en waar het bestuur in een circulaire ook reeds op heeft gewezen. Het is vreemd, maar de regeering staat hier tegenover de landbouwers, de personen wier belangen zij bezig is te verdedigen. De regeering helpt den veeouder hier, laat deze zich dan ook wat opofferingen getroosten.

Zuivelfabrieken zijn nuttige inrichtingen, maar bij de oprichting daarvan wordt te veel gedacht aan voordeel, maar men vergeet de verplichtingen, vooral de moreele verplichtingen die men tegenover het algemeen belang heeft. De zuivelfabriek speelt een groots rol bij de verspreiding van het mond- en klauwzeer, zoowel als bij de tuberculose. Bij het oprichten der fabrieken, het inrichten daarvan, moet men meer denken aan de moreele verplichting die men heeft. Zuivelfabrieken zijn kweekplaatsen voor ziekten, dit moet anders worden, algemeen moet men samenwerken om dat te veranderen.

Spr. erkent, dat er voor de fabrieken moeilijkheden, groots moeilijkheden zijn voor het pasteuriseeren, maar deze zullen moeten worden overwonnen, of ze moeten zoo klein mogelijk worden gemaakt.

De minister wil met zijn wettelijke voorschriften niet met het hoofd door de muur, maar wij verkrijgen wat te verkrijgen is. Spr. gaat nu na wat aan de fabrieken gedaan kan worden om de verspreiding tegen te gaan en wijst op de eigenschap van den Nederlandschen Boer om de eerste verschijnselen van de ziekte geheim te houden. Dat mag niet, er moet zijn een algemene samenwerking. Als de boer de eerste verschijnselen opmerkt, moet direct de levering aan de fabriek ophouden.

Te kleine ketels is een bezwaar, maar daar kunnen grootere voor komen, 't steenkolenverbruik zal last meebrengen, maar de regering heeft deze last in 't groot en dat moet overwonnen worden. De opoffering van de weiboter acht spr. niet zoo groot in vergelijking met het voordeel als er geen ziekte komt. Men zal zich opofferingen moeten getroosten, moeilijkheden zat het geven, maar die zullen gebracht moeten worden terwille van het algemeen belang en met algemene samenwerking is dat mogelijk.

De hem Stapel, Warder, vraagt of op de audientie bij den minister gewezen is op verzuringsmethoden der wei, dat is veel gemakkelijker.

De heer G. Nobel zegt, dat dit geschiedt is. De afgevaardigden hebben den minister gewezen op de zeer vele bezwaren aan pasteurisering verbonden en hadden gehoopt dat deze bezwaren indruk op den minister hebben gemaakt

De heer Klaver, Alkmaar, concludeert, dat alle bezwaren niets zullen geven, maar dat het end van 't lied is, dat de minister zal zeggen: het moet.

De heer De Boer, Stompvoren; wijst er op, hoe het mond- en klauwzeer voorkomt op de lijst der besmettelijke veeziekten en dat de regeering deze ziekte verplicht is te bestrijden. Vraagt men den practischen boer, niet de afgevaardigden (heeren) die bij den minister zijn geweest, of mond- en klauwzeer nog op die lijst behoort, dan zat men vrij algemeen zeggen: neen. De boer is niet bang voor die ziekte en wil de risico daarvan in zijn bedrijf gaarne lopen - liever dan het ongemak en de kosten der bestrijdingsmiddelen. Doorzielen acht spr. beter en geeft als gevolg een langeren tijd buiten de ziekte blijven, spr. wijst op de verschillende jaren dat de ziekte is opgetreden en concludeert dat nu bij de bestrijdingsmiddelen de ziekte spoediger optreedt. Pasteuriseering acht spr. goed, maar voor de bestrijding tegen tuberculose onder het vee, temeer waar dit niet alleen schade brengt voor den boer, maar gevaar voor den mensch. Hier acht spr. optreden van de regeering een dure plicht. Tegen mond- en klauwzeer acht spr. pasteurisering niet noodig, om de doodeenvoudige reden, dat het niet helpt.

De heer De Bruin, St. Maartensbrug, wijst er op, hoe het bezwaar van pasteuriseering even-goed geldt voor groote als voor kleine fabrieken. De groote toch zijn eveneens te klein opgezet, gezien de groote uitbreiding hunner productie. Maar spr. gelooft, dat als de noodzakelijkheid van pasteurisering wordt erkend, de bezwaren ook wel zullen vervallen.

De heer Commandeur, Baarsdorpermeer, wijst op den zwaarderden finantiëelen druk, waar weer grootere ketels moeten worden gemaakt en groter steenkolenverbruik het gevolg is.

De heer- Brander, Hoogkarspel, zegt - dat waar nog nooit is bewezen dat wei de besmetting overbrengt, het ook niet geëischt mag worden door de regeering, zulke dure maatregelen op te leggen.

Van verschillende zijden komt de opmerking, dat varkens en kalveren met wei gevoederd, vrij van mond- en klauwzeer bleven, terwijl juist de koeien wel de ziekte kregen, terwijl de heer J. Best Nz. meedeelt, dat kalveren en varkens die gekookte wei kregen, wel ziek werden, terwijl zij die zure wei kregen, vrij bleven. Dat gepasteuriseerde wei stinkt en dus als voeder ongeschikt was, werd eveneens gezegd.

De heer Van Hoek merkt op, dat als de minister de afgevaardigden der landbouwers ontvangt en dit heeren zijn, dit de schuld der landbouwers is. Zij moeten dan geen heeren als hun vertrouwensmannen kiezen. Dat de minister de mannen van de praktijk wil hooren, bewijst wel, dat de Dir.-Gen. op deze vergadering is, om te hooren wat bezwaren de practische landbou-

wers hebben. Regeren is vooruitzien en voor dat er wettelijke maatregelen zijn, wil de minister de bezwaren daartegen reeds kennen. Dat er bezwaren, groote bezwaren zijn, heb ik, zegt spr., straks reeds vooropgesteld. De redeneering van den heer De Boer dat de ziekte vroeger langzamer kwam, kan zijn oorzaak hebben in het tegenwoordige drukkeren verkeer. Mond- en klauwzeer is een verkeersziekte. En niet alleen is het personenverkeer drukker, ook het invoeren van velerlei veevoeder, en meststoffen is drukker geworden en daardoor de kans op besmetting grooter.

Dat de voorzorgsmaatregelen niets helpen, het tegendeel bewijzen enkele voorbeelden. Dat kleine ketels niet eensklaps in grootere verandert kunnen worden, spreekt vanzelf, maar in Noordholland moet in die richting toch gestuurd worden, dat grootere fabrieken worden gebouwd, en dat de inrichting van die fabrieken ook meer rekening houdt met het bestrijden en voorkomen van ziekten. Of er met verzuurde wei proeven zijn genomen? Neen. Maar men vergete toch niet dat mond- en klauwzeer zulk een vreemde ziekte is waar zoo moeilijke proeven mee zijn te nemen. Het treedt ander de meest verschillende verschijnselen op. Dat de wetenschap niets bereikt heeft daartegen, zoals is opgemerkt, is helaas waar. Maar daarvan mag de wetenschap geen verwijt gemaakt worden. Er is onafgebroken gewerkt, dat er niets is gevonden is toch hun schuld niet. Spr. hecht aan de zure wei èèn groote beteekenis, al is het alleen maar omdat zij 2 á 3 dagen langer in de fabrieken blijft en dus bij het uitbreken der ziekte nog in beslag kan worden genomen.

De hr. De Boer zegt, waar hij beweert dat de ziekte toch niet is te keeren, hij zich in goed gezelschap bevindt.

De heer Kuhn te Naarden zegt is het ooit gebleken dat de maatregelen afdoende waren. Spr. wijst nogmaals op het noodige van pasteuriseeren bij bestrijding tegen tuberculose, daar moet de regeering optreden en bepleit vervolgens het doorzieken, een doorgeziekte veestapel acht spr., ook wat waard.

De opmerking des heeren, De Boer dat pasteuriseering noodzakelijk is voor de bestrijding der tuberculose, heeft de Dir.-Gen. met groot genoegen gehoord. Maar als pasteurisering daar dan noodig voor is, kan zij voor de bestrijding van mond- en klauwzeer tevens worden gebruikt. Spr. eindigt met als zijn mening weer te geven, dat het eigenlijk niet noodig moest zijn dat de regeering den boer voorschriften gaf. De landbouwers moesten zelf de handen ineen slaan en voor eigen belangen opkomen.

De heer Dr. bakker, bedrijfsarts, waarschuwt tegen het trekken van verkeerde conclusies, waar men gezien heeft dat kalveren en varkens bij het gebruik van gekookte wei de ziekte krijgen en bij zure niet. Het omgekeerde ziet men ook gebeuren. Spr. zegt dat de eenig ware conclusie is aan te nemen, dat de wei waarvan nog nooit is gebleken dat zij ongevaarlijk is, gevaarlijk is. Dit is het omgekeerde van de redenering al was zij nooit gebleken gevaarlijk te zijn dat zij ongevaarlijk is, Spr. gelooft dat zijn redenering de juiste is.

Op voorstel van den heer Van Hoek, zal de secretaris een zeer uitgebreid verslag aan den minister zenden, opdat Z.Exc. goed zal worden ingelicht over wat de belanghebbenden zelf over de zaak denken

Voorzitter sluit nu, nadat hij dank aan den Dir.-Gen, en de andere gasten heeft gebracht, de zeer druk bezochte vergadering met een krachtige opwekking om de nog niet aangesloten fabrieken, bij den Bond aangesloten te krijgen, de hoop uitend dat er geen verplichte pasteurisering zal komen. Twee nieuwe fabrieken treden toe, *Nova Vita* te Beets en *Eendracht* te Koe-gras.

Verslag Verg. *Bond van zuivelfabrieken in N.-Holland*

ALKMAAR, **Algemeene vergadering** op Maandag 12 April 1915, des morgens half tien uur in *cafe Centraal* te Alkmaar:

De voorzitter, de heer H. K. Koster Wieringerwaard, opent de vergadering met een hartelijk welkom en spreekt de verwachting uit, dat de besluiten die vandaag zullen worden genomen in het belang zullen zijn van den Bond en de zuivelbereiding in 't algemeen. Spr. wijst er op, dat hoe benard de tijdsomstandigheden ook mogen zijn, zij voor de zuivelbereiders hoogst bevredigend is. Door de zeer hoge prijzen hunner producten zijn de zuivelbereiders wel de laatsten die mogen klagen. Als de algemeene toestand weer gewoon zal zijn, hoopt spr. dat deze gunstige omstandigheden voor de zuivelbereiders zullen blijven bestaan.

De door den heer G. Nobel opgemaakte en in druk verschenen notulen worden goed gekeurd.

De heer G. Nobel, secretaris, doet o.m. de volgende mededeelingen: dat voor de regeling van verlot van gemobiliseerde kaasmakers, en fabriekspersoneel de F.N.Z. is aangewezen; dat als vertegenwoordigers van den Bond in de F.N.Z. zijn aangewezen de heeren H. K. Koster, voorzitter, en A. Commandeur, ondervoorzitter, secretaris is ambtshalve adviseerend lid van het bestuur; dat van een 5-tal fabrieken, leden van den Bond, een verzoek is ingekomen, om een buitengewone algemeene vergadering te beleggen, om de kwestie Lakeman te behandelen, omdat het in de gegeven omstandigheden ongewenscht is, dat de heer Lakeman in het bestuur zitting zal nemen, zoowel voor het bestuur als voor den Bond. De besprekingen, over deze kwestie in het bestuur hebben tot gevolg gehad, dat de heer Lakeman zijne verdachtmaking heeft ingetrokken, waarna het bestuur gemeend heeft, met goedvinden van den secretaris, om over deze kwestie geen algemeene vergadering te beleggen, doch de zaak als afgedaan te beschouwen.

Het bestuur heeft het goed geoordeeld, om den omslag over 1915 niet met ½ cent per 1000 KG. melk te verhoogen. Wel is door de buitengewone tijdsomstandigheden het nadeelig saldo verhoogd. Het bestuur hoopt echter, dat deze tijd de nog niet aangesloten fabrieken tot aansluiting zal brengen en zodoende de inkomsten van den Bond zullen worden verhoogd.²⁶⁾

Aan den *Minister van Landbouw Nijverheid en Handel* zijn uitvoerige inlichtingen verschaft over de gehouden vergadering van den Bond over de pasteuriseering van de wei, in verband met de bestrijding van het mond en klauwzeer (MKZ), met het gevolg, dat tot heden geen conferentie met den minister heeft plaats gehad en nog geen maatregelen zijn genomen. Door de Tweede Kamer is intusschen een wetsontwerp aangenomen, waarbij het mogelijk is geworden om maatregelen tot het verhitten van melk en karnemelk en wei te verplichten. Verder is gebleken, dat ook in andere provincies de moeilijkheden in deze zaak groot zijn en de kwestie niet zoo gemakkelijk is te regelen.

Het bestuur overweegt een proefneming voor een onderzoek naar het gebruik van kleursel.

De kaasprijzen van de markten te Alkmaar, Purmerend en Hoorn, worden nu ook in het orgaan van den F.N.Z. bekend gemaakt. Een wekelijksch overzicht van den gang van den handel wordt aanbevelenswaard geacht.

De ingekomen stukken gaven geen aanleiding tot bespreking.

²⁶⁾ Wat ook gebeurde; 1914- 65 / 1915- 72 / 1916- 85 / 1917- 100 / 1918- 94 en 1919...58 (FNZ versl. 1944/'45)

Het opgemaakt jaarverslag zal in druk verschijnen. We vermelden daaruit:

Zes nieuwe leden traden toe, het aantal gewone leden bedroeg 65, die 72.151.000 KG. melk verwerkten, de Bond telt 42 buitengewone leden.²⁷⁾

Uitvoerig wordt stilgestaan bij de aansluiting van den Bond bij de F.N.Z., terwijl ook het nut van de kaascontrole, die in Noordholland tot beneden nul is gedaald, krachtig wordt verdedigd.

Wat de te stichten botermijn en boterhal te Hoorn betreft, zal het bestuur deze zaak overwegen.

Te Hoorn is nu een depot gevestigd voor den verkoop van amy-l-alcohol.

De heer Th. v.d. Meer te Heerhugowaard brengt verslag uit over den aankoop van benodigheden. De zaak is uitstekend gelopen, ook zelfs in deze tijdsomstandigheden, en het nut is weer helder gebleken. Het bestuur hoopt spoedig kaasvormen verkrijgbaar te zullen kunnen stellen.

De heer G. Haan brengt verslag uit over aankoop coöperatief magazijn. Ook deze zaak liep uitstekend en tal van artikelen werden betrokken tot een waarde van f 833,87½. De zuivere winst was f 19.82, waardoor het reservefonds steeg tot f 107,59. Het aantal bestellingen bedroeg 133.

De heer Dr. Scheij doet eenige mededeelingen over het a.s. gebrek aan salpeter. Op verzoek der regeering heeft spr. een rapport opgemaakt van de hoeveelheid die noodig was voor 1915. Van de fabrieken die spr. Alle 137 had aangeschreven, had 1/3 niet geantwoord. Voor de fabrieken die, geantwoord hadden was noodig 25.000 KG. Dit cijfer was met 50% verhoogd voor de boerenkaas. Later waren nog vele opgaven van fabrieken ingekomen, maar dit was nu te laat. Spr. dringt aan op zuinig gebruik van salpeter, niet zeker als het is of er voldoende hoeveelheid zal zijn. Spr. drukt er op, dat een goede fabriek waar uitstekende melk geleverd wordt, geen salpeter noodig heeft. De prijs van den salpeter is veel verhoogd, nl. tot f 1.60 per kilo.

De rekening en verantwoording van den Bond wordt goedgekeurd in ontvangst en uitgaaf op f 3138.61, met een voordeelig saldo van f 264,17. De rekening van den coöperatieven aankoop werd eveneens goedgekeurd, tot een totaal van f 47203,19.

Als nieuwe leden worden aangenomen *Nova Vita* te Beets, *De Eendracht* te Koegras.

Tot bestuurslid wordt gekozen de heer Klaver te Alkmaar, aftredend de heer D. Sleutel, niet herkiesbaar.

Tot lid van de *bouwcommissie* wordt gekozen de heer A. Dijkstra te Opmeer.

Volgt behandeling van de agenda voor de vergadering van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond, die geen aanleiding tot bespreking geeft.

Aan de orde kwam thans een inleiding van den heer Th. v.d. Meer²⁸⁾ te Heerhugowaard over de vraag, welke maatregelen zijn er te nemen om het vetgehalte van de Edammerkaas op peil te houden (40% + vet in droge stof).

Toen spr. eenige jaren geleden in N.-H. kwam, was hij van meening dat hier per se altoos kaas gemaakt werd van minstens 40% vet in de droge stof en hij kon het dan ook heel goed billijken, dat men de kaas van die groote (groot in de oogen van de Noordhollanders, die slechts de

²⁷⁾ Later in dit verslag blijkt NH xxx

²⁸⁾ Th. vd. Meer was directeur van de zuivelfabriek *Exelsior* in Heerhugowaard.

kleine kaasfabrieken kenden) fabrieken met Friesche directeuren aan het hoofd, aanvankelijk wantrouwde. Spr. herinnert zich nog de smalende opmerkingen van verschillende kooplieden: Friesche directeur, Friesche kaas, dus minderwaardig. Wanneer we in den beginne met onze stapels kaas aan de markt kwamen en met gulden minder naar huis moesten. Maar gelukkig, door steeds vast te houden aan het systeem, geen minder vette kaas aan de markt te brengen, hebben wij het vertrouwen van de kooplieden gewonnen, en wordt aan het gehalte van onze kaas niet meer getwijfeld. En naar ik geloof, volgen de andere grootere fabrieken hetzelfde systeem. Vrees voor afzakken van 't product, dat was ook een van de motieven tegen de oprichting van groote fabrieken.

Ook de zuivelconsulent Dr. Scheij, deelde in den beginne die vrees. Het doet me nu echter genoegen, dat ik in den laatsten tijd meermalen van hem heb gehoord, dat hij zich ten dezen opzichte van de groote fabrieken had vergist. Van de zijde van die fabrieken dreigt dus voorloopig geen gevaar.

Van welken kant dan wel, zal men vragen en het antwoord hierop moest luiden: van de kleine dagfabrieken, die 'n tijdlang door te weinig melkaanvoer om den anderen dag kazen en van de kleine zoetfabrieken, die niet regelmatig het vetgehalte hunner kaasmelk onderzoeken. Ze onderzoeken het niet dus ze weten het niet, maar waar van de laatste kaaskeuring verschillende fabrieken melk verkaasd hadden beneden de 2%, mogen we gerust aannemen, dat die kaas de 40 % niet haalt, dus dat heel veel kaas aan de markt komt beneden de grens. Immers zal men in de wintermaanden kaas maken met minstens 40% vet, dan moet het vetgehalte van de kaasmelk 2,30 á 2,35% zijn.

Voor proef heb ik in Februari melk verkaasd van 2,10 % en het vetgehalte van de droge stof was volgens onderzoek aan het R.L.proefstation 38.7% vet. In de wintermaanden wordt voor zulke kaas evenveel of ten minste niet noemenswaard minder betaald dan voor kaas met het vereischte gehalte. Dientengevolge zullen de uitbetalingen aan dergelijke fabrieken in dien tijd beter zijn en we weten het allen en het al of niet tevreden zijn met de werking der fabriek hangt af van de goede of minder goede financiële resultaten en waar de concurrentie hier in dit opzicht scherp en helaas ook niet altoos fair is, moeten alle zeilen worden bijgezet om de grootst mogelijke financiële uitkomst te krijgen.

Waar we in onze groote fabrieken ten opzichte van de prijzen oppervlakkig in ongunstige verhouding staan tot de dagfabrieken, omdat onze prijzen geheel netto zijn voor alle melk die geleverd is, terwijl aan de dagfabriek alleen de kaasmelk geleverd wordt, moeten wij dus onze uiterste krachten inspannen

Zoo pas zeide ik, vervolgde spr., dat voorloopig van de zijde van de groote fabrieken geen gevaar dreigde. Maar per slot van rekening worden zij door de concurrentie gedwongen ook mee te doen, gelijk bij een fabriek in Friesland duidelijk werd. Waar wij in onze modern ingerichte fabrieken het in de hand hebben kaasmelk van elk gehalte te kunnen verkazen, kunnen wij nog meer afzakken en krijgen we per slot van rekening dezelfde soorten van verschillende vetgehalte als in Friesland.

Hindert dat wat zal men zeggen. Als het maar geld en goed geld opbrengt, dan maakt dat minder uit. Ik ben van geheel andere meening, zei spr. Ik vrees, dat de 6 wintermaanden met minder melkaanvoer wel is waar iets meer zullen ontvangen, maar in de zomermaanden met veel melk minder en bovendien het vertrouwen in het product zullen verspelen. Hierbij komt nog, dat men dan ook geen vast systeem meer in zijn kaasmaken heeft. Maakt men geregeld kaas van 't zelfde gehalte, dan wordt daardoor de bedrijfszekerheid vergroot, wat men, wanneer men van den hak op den tak springt niet bereikt.

Bovendien ben ik van meening, dat de makers van 40 % kaas over het algemeen heel goed zullen kunnen concurreren met de makers van minder vette soorten, vooral ten minste hier in N.H. Van verschillende Friesche directeuren, die een tijdlang 40% kaas maakten, heb ik gehoord, zei spr., dat ze gewoonlijk niet onze prijzen kunnen maken. Of dit nu ligt aan het zuivel of aan den vorm kan ik niet beoordeelen vervolgde spr. Waar hier dus op 't oogenblik, aldus eindigt spr., door enkele fabrieken en dan nog maar korten tijd kaas wordt gemaakt met minder dan 40% vet in de droge stof, moet het gemakkelijk zijn die fabrieken weer in 't rechte spoor te brengen en alle Bondsfabrieken trachten te verplichten geen kaas met minder dan 40% te fabriceren in Edammervorm.

Dit kan nog heel gemakkelijk, evenals het in Friesland is geschied met de Cheddon en Cheshire kaasbereiding, die alleen in 2 soorten gemaakt mag worden en waarop door het bestuur controle wordt uitgeoefend. Zoodra die industrie inheemsch werd, is door het bestuur van dien Bond leiding gegeven met het bekende gunstige gevolg. Toen ik in een bestuursvergadering dit idee besprak en het idee opperde, per circulaire de fabrieken te vragen, adhaesie te betuigen, werd mij door een der bestuursleden gezegd: dan krijg je er geen terug. Ik geef u echter de verzekering, dat wanneer gij een dergelijke circulaire zendt aan het bestuur van *Excelsior* te Heerhugowaard, gij die spoedig geteekend zult krijgen.

Spr hoopt dat het gesprokene zal doen inzien, dat er gehandeld moet worden, anders vrees ik en meerderen met mij, dat wij een afzaksysteem krijgen en dat is niet de schuld van die groote fabrieken zelf.

Wordt vervolgd

Schager Courant, 1915-04-14; p. 114

(Vervolg.)

De heer v.d. Meer ontvangt dank voor zijn inleiding en voorzitter verbindt hieraan de ernstige waarschuwing, te eindigen met het systeem om in de wintermaanden minderwaardige kaas te maken. Allen worden opgewekt mee te werken om het vetgehalte der Noordholl. kaas niet te doen dalen.

De heer C. Nobel vraagt, of het bestuur reeds middelen heeft beraamd, dit kwaad tegen te gaan.

De heer De Bruijn, St. Maartensbrug, ziet alleen in het verkrijgen van het Rijkscontrole merk voor de kaas boven 40%, het eenige goede middel. Een enquête op dit gebied wordt door spr. aangeraden.

De heer G. Nobel acht een wettelijke regeling alleen den afdoenden weg, maar niet alleen voor de kaas van 40%. In de F.N.Z. zal deze zaak ook spoedig behandeld worden. Particulier is deze zaak niet te regelen.

Ook de heer W. T. Jongejans verklaart zich voor een wettelijke regeling. De heer De Boer, Stompvoren, meent de algemeene beschuldiging tegen de dagfabrieken niet stilzwijgend te mogen laten voorbijgaan. Het te kort melk dwingt aan kleine fabrieken wel eens tot anderdaagsch kazen en niet het willen bedriegen van den consument. De handelingen der handelaars met magere kaas zijn ook niet steeds zuiver wit. Spr. is ook voor wettelijke regeling.

De heer Dr. Scheij deelt mee, dat op de kaaskeuring jl. Februari gehouden bleek, dat algemeen het % vet liep boven de 40, maar er waren ook fabrieken beneden 40, tot zelfs 33%. De kwestie van te weinig melk aan de kleine fabrieken, acht spr. niet zóó dat dit moet lijden tot afgeroomde melk en magerder kaas. Ook in die gevallen kon vettere melk geleverd worden en heeft er niet zoo te worden geroemd. De provincie besmetten met kaas van 35% ongeveer, acht spr. zeer gevaarlijk, en hij acht het hoog noodig, dat hiertegen maatregelen worden geno-

men. Het is het hoogste belang voor Noordholland, om met het vetgehalte der kaas op peil te blijven. Spr. verwacht van een enquête over vrijwillige kaascontrole niet veel. Het verleden heeft ons dat wel geleerd. Het eigenbelang, gelooft spr., dat in deze heele kaaskwestie 'n groote rol speelt. Van het kaascontrolestation in Friesland ziet men ook nog niet veel resultaten en spr. concludeert, dat het eenige middel is de wettelijke kaascontrole en daarvoor moet de Bond alle moeite doen.

De heer Reitsma, secretaris der F.N.Z., deelt mee, dat de grondslagen voor de Friesche kaascontrole zijn gelegd, maar de moeilijkheden zijn nog lang niet achter den rug, vooral niet wat betreft het merkenstelsel.

De heer C. Nobel acht het juist daarom het eenige middel: verbod der regeering om in Noordhollandsch model kaas beneden 40% te maken. De Noordhollandsche fabrieken moeten daarvoor hun best doen en dit van de regeering vragen.

De heer H. K. Koster acht het merken der kaas beter dan het verbod en wijst op wat de F.N.Z. doet voor een goed merkenstelsel en vrij spoedig zal men iets practisch bereiken, gelooft spr. De heer De Boer, Stompetoren, zegt dat dit 14 jaar geleden ook reeds werd gezegd.

De heer Dr. Scheij is ook van oordeel dat de idee van den heer C. Nobel niet uitvoerbaar is. Merken acht spr. heel goed mogelijk, al mag 't dan moeilijk zijn.

De heer Klaver meende, dat, spr. heeft dit tenminste uit het verslag geconcludeerd, dat merkenkwestie in **Zuidholland** is opgelost.

De heer Reitsma deelt nog nader mede, dat er een bruikbaar merkensysteem is bij het kaascontrole station Friesland, maar het is nog wat leelijk. Bij volvette kaas is het wel goed, maar bij niet volvette kaas is het merken nog niet in orde; geheel is de kwestie dus nog niet in orde.

De volgende conclusie wordt tenslotte met algemeene stemmen aangenomen:

De algemeene vergadering van den Bond van Zuivelfabrieken, gehouden 12 April 1915 te Alkmaar, is van oordeel dat de N.-H. Edammerkaasindustrie dringend behoefte heeft aan de oplossing der **kaaskwestie**, zoodat haar product met ten minste 40% vet in de droge stof tegen oneerlijke concurrentie wordt beschermd ten verzoekt het bestuur van de F.N.Z. met allen drang, deze *spoedig* te verwezenlijken, hetzij door de plannen van het kaascontrolestation Friesland door te voeren, hetzij door er bij de Regeering op aan te dringen, daarin te voorzien door wettelijke maatregelen.

De heer G. Haan doet vervolgens eenige mededeelingen over de weegcontrole. De controle heeft niet algemeen kunnen plaats vinden. 40 fabrieken hebben de controle aangevraagd, aan 29-is zij volbracht.

De heer G. Nobel doet de volgende mededeelingen over de kaaskeuringen. Er werden vorig jaar 2 verplichte en 4 niet verplichte kaaskeuringen gehouden. De belangstelling kon beter zijn, ofschoon deze toenemende is. Doorgaan in deze richting wordt gewenscht geacht.

Een andere regeling is getroffen, nl. om aan enkele fabrieken die in een jaar dooreengenomen het hoogste aantal punten behaalden op de kaaskeuringen een onderscheiding toe te kennen, onder de bepaling, dat de kaasmakers moeten deelnemen aan alle keuringen.

Aan 3 fabrieken, die hiervoor in aanmerking komen, zal een diploma worden toegekend en aan de 3 kaasmakers een blijvende herinnering. Van iedere keuring zal een beknopt rapport worden gemaakt en gepubliceerd. In 1915 zullen 4 niet-verplichte keuringen worden gehouden 2 verplichte.

De kaasfabriek te Dirkshorn wordt als lid toegelaten.

Uit de vergadering wordt aangedrongen op vooral zuinig gebruik van stremsel, zoo dit geschiedt zal stremselnood uit kunnen blijven. Wordt de bezuiniging niet voldoende betracht, dan zullen dwingende maatregelen noodig zijn.

De heer H. Jb. Avis wijst op het besluit in de laatste vergadering van *Hollands Noorderkwartier genomen*, om proeven te nemen met verzuring en pasteuriseering, en dit wel in verband met de bestrijdingsmiddelen tegen mond- en klauwzeer. De regeering heeft nog geen voorschriften gegeven, maar de Tweede Kamer heeft een wetsontwerp voor de pasteuriseering aangenomen en dat wel hoofdzakelijk met het oog op de tuberculose bij het vee. Spr. zegt dat die proeven van, *Noorderkwartier* geld zullen kosten en vraagt of de vergadering het bestuur wil machtigen aan die kosten tot een bedrag van f 100 à f 200 bij te dragen.²⁹⁾ Na eenige discussie wordt dit goedgevonden.

Hierna sluiting.

Schager Courant, 1915-11-06, P. 1/12

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: vergadering op Vrijdag 5 November 1915, des middags 12 uur. in het *Café Central* te Alkmaar.

Voorzitter de heer H. K. Koster, secretaris de heer G Nobel.

Na opening door den voorzitter, waarbij deze er op wijst, dat zoowel ledenfabrieken als niet aangesloten fabrieken, zijn uitgenodigd, omdat de zaak die hier te bespreken is, in aller belang is, **krijgt de heer G. Nobel** het woord, om de zaak betreffende de kaasvoorziening uiteen te zetten. Spr. begint met mee te delen, dat 't bestuur der *kaasvereniging* de laatste 14 dagen bijna niets anders heeft gedaan dan vergaderen. Spr. wijst er op, hoe de samenwerking tusschen de kaasproducenten en de vertegenwoordigers van den handel in die commissie een uitstekende is geweest.

Van beide kanten is alle medewerking verleend, om tot een goede oplossing te komen. Het bestuur der kaasvereniging heeft zich op het standpunt gesteld, dat de handel moet doorgaan, dat is zoowel in het belang van den producent als van den handelaar. En nu is een regeling overwogen, die zoo zal zijn dat er alle zekerheid bestaat, dat de kaas beschikbaar gesteld voor binnenlandsch gebruik, daarvoor ook zal worden gebruikt. Er moet dus voor binnenlandsch gebruik voldoende, kaas worden gereserveerd, opdat de handel zal kunnen doorgaan. Door de kaasvereniging zal op de markten te Alkmaar, Hoorn, Purmerend en Edam het te reserveeren bedrag voor binnenlandsch gebruik van den handel worden overgenomen en voor rekening van de kaasvereniging in pakhuizen worden opgeslagen. En de kaashandelaren zullen er voor zorgen, dat wij over voldoende ruimte kunnen beschikken.

Deze regeling brengt moeilijkheden mee, vooral met het oog op het wegen van het te reserveren deel, maar met wat goeden wil is dat te ondervangen. Vanuit de pakhuizen zal deze kaas voor binnenlandsch verbruik gedistribueerd worden via de Burgemeesters, die belast zullen worden met de ontvangst en het toezicht op de verdeling der kaas. Daar de regeering zoowel kaas van 40, 30 als 20 pCt. vet zal verkrijgbaar stellen, zal deze kaas worden gemerkt. Het is dus zaak te zorgen, dat er voor binnenlandsch gebruik voldoende kaas is, dan kan de handel

²⁹⁾ ZHN blijft het verbazen dat dit soort proeven niet door de Zuivelbond, maar door Noorderkwartier werden uitgevoerd.....

doorgaan. Het plan van de Noordhollandsche heren in de kaasvereening is door allen goedgekeurd, zoodat door het heele land zulk een regeling kan komen. Alleen moet de *Commissie van Toezicht* en de Minister van Landbouw haar nog goedkeuren.

Spr, stelt er prijs op hier aan toe te voegen de verklaring van wat er gister in Den Haag gebeurd is en besproken over de export van de kaas. De voorstellen, door de kaasvereening daarover ter tafel gebracht, zijn door de Commissie van Toezicht niet goedgekeurd. Tusschen deze beide lichamen bestaat niet die goede verhouding, die wel gewenseht was.

Spr. verklaart hier zoowel namens de producenten als de handelaren in de kaasvereening, dat als de grenzen langer gesloten blijven als noodig is, dit de schuld is van de Commissie van Toezicht. Men had er in Den Haag wel op tegen, dat spr. dat hier zou verklaren, maar spr. meent dat de producenten van de kaas het recht hebben te weten hoe de zaken staan. Accepteert, waar morgen over beslist wordt, de Commissie van Toezicht onze voorstellen niet, dan moet zij met andere voorstellen komen, en komen we op een nieuw standpunt.³⁰⁾

Het is van het grootste belang, dat de kwestie tot een oplossing komt. Sinds 24 October is de grens gesloten en kan er niets uit, maar als de grens weer geopend wordt, is het de vraag, hoe gehandeld zal worden ten opzichte van hen die nog oude consenten in hun bezit hebben, om daarop kaas uit te voeren. Er is met die consenten, veel gebeurd, maar spr. zal die kwestie *Le Bret* niet bespreken, dat is door de Commissie van Toezicht nog niet geregeld. Spr. wil alleen dit zeggen, dat het voor de kaasproducenten van het hoogste belang is, dat het Noordhollandsch systeem gevolgd wordt. Als dat geschiedt, dan is uitgesloten dat kaas voor binnenlandsch gebruik bestemd, naar 't buitenland gaat. Niemand, hoe knap ook, kan ons de kaas ontnemen, en vervalt dus 't kwaad, dat aan de oude consenten was verbonden.

Er zijn nu nog kaasproducenten, die zóó redeneren: als ik nu verkoop aan kaashandelaren die oude consenten hebben, dan kan ik meergeld voor mijn kaas van hen krijgen. Maar dan moeten de kaasproducenten wel bedenken als zij dat doen, dat het dan langer zal duren voor er voldoende kaas voor binnenlandsch verbruik is en het ook langer zal duren, voor het procent voor dat binnenlandsch verbruik te reserveeren, zal kunnen worden verlaagd. Men begrijpe goed, dat het ons aller belang is, dat de zaak zoo spoedig mogelijk kome in een zuiver stadium.

Algemeen is men het er over eens, dat op deze wijze door de kaasvereniging moet worden doorgewerkt.

Daarna is aan de orde het voorstel van het bestuur: dat alle fabrieken zich verbinden om steeds de volledige kaasproductie van minstens 12 dagen in voorraad en beschikbaar te houden voor binnenlandsch gebruik. De heer Nobel licht toe, dat deze maatregel hoog noodig is, omdat dan spoediger aan den Minister kan worden geadviseerd, dat er voldoende voorraad kaas is. Dan zal er voorraad zijn in de pakhuizen der kaasvereening en nog meer op de fabrieken en kan het te reserveren procent nog spoediger worden verlaagd. Er moet kaas beschikbaar zijn en nu is er 12 dagen genoemd, maar in andere provincies achtte men het beter, om verder te gaan en 18 dagen voorraad beschikbaar te stellen. Dan zal er ook minder behoeven te worden gereserveerd in de pakhuizen der vereniging, wat goed is niet alleen met het oog op de bewaring, maar ook voor de financiëele regeling, voor het wegen der kaas enz. Op een vraag van, den heer Ooms licht de heer Nobel in, dat de kaas in Noordholland moet worden verkocht op de genoemde markten te Purmerend, Edam, Hoorn en Alkmaar, behalve die van de zelfexporterende fabrieken. Deze fabrieken zullen eveneens het pCt, reserveeren en

³⁰ Zie verder op: deze zou het plan in deze vorm niet over nemen! (ZHN.)

verplicht zijn om franco te leveren aan een der dichtstbijzijnde pakhuizen der kaasvereniging.

Met voorraad van 16 dagen wordt bedoeld vanaf de 1e gemaakt.

De heer Ooms wijst er op, dat zijn fabriek niet exporteert en toch niet markt en de heer De Boer wijst op den handel van sommige boeren aan huis.

De heer Nobel meent, dat voor die uitzonderingsgetallen nog wel een regel zal worden getroffen, ofschoon alle bezwaren niet zullen zijn, te ondervangen.

De heer Koster, die zich excuseert om niet veel te spreken door keelpijn, wijst er op, dat men niet mag vergeten, dat het een regeling is voor het algemeen, die beslist wel eens dezen of gene een ongemak zal opleggen.

De heer Stuijt wijst er op, hoe het reglement der kaasvereniging voorschrijft, dat exporteurs van kaas deze kaas niet anders zullen mogen koopen dan op de genoemde vier markten en van de fabrieken die zelf als exporteur zijn ingeschreven. De exporteurs zullen dus aan huis niet mogen koopen, ergo moeten de boeren met hun kaas naar de markt.

De heer Jongejans informeert, hoe of het nu gaat met de 40 pCt. kaas, gereserveerd voor binnenlandsch verbruik, die thans op de markt wordt gekocht. Blijft die in het binnenland? Ook de heer Ooms bepleit ten sterkste het nemen van maatregelen, om uitvoer daarvan te voorkomen en bij den Minister aan te dringen op toezicht daarop. Spr. noemt het een openlijken smokkelhandel, om kaas die voer *f*37 wordt afgestaan, straks voor *f*80 en hooger naar het buitenland te kunnen uitvoeren

De heer G. Nobel wijst er op, hoe deze zaak, die een zaak is van het oude, opgeheven *Centraal-Bureau*, hier moeilijk kan worden opgelost. De vraag, wat bepaald zal worden ten opzichte van de oude consenten, dat lijkt spr. meer te zijn een juridische kwestie. Dit staat vast, dat als de regeling nu wordt als de kaasvereniging wil, er voor dergelijke praktijken geen bestaan meer is.

De heer Ooms bepleit dan, om de maatregelen in toepassing te brengen, om niet meer de geëischte 40 pCt. aan den handel voor *f*37 af te staan.

De heer G. Nobel ontraadt dit, niet lang als de bestaande toestand meer kan duren.

De heer Ooms wil dan het advies herhaald zien, vanwege de Bond om niet te verkoopen, daar de slechte handel nu kans maakt op groote winsten.

De heer Koster wijst er op, hoe de handelaren niets strafbaars hebben gedaan, het was een leemte in de bepalingen, van het *Centraal Bureau*. Spr. geeft echter als zijn persoonlijke mening: verkoop niet aan handelaren met oude consenten, zooveel te spoediger zal het te reserveren Pct. worden verlaagd.

Het reserveren van een voorraad van 16 dagen wordt nu onder applaus aangenomen, evenals de volgende motie door den heer Avis ingediend.

De algemeene vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland*, op Vrijdag 5 Nov. 1915, in welke vergadering ook vele niet-aangesloten fabrieken tegenwoordig zijn, overwegende den groten ernst van den huidige toestand voor de zuivelbereiders en kaashandel, besluit:

de volledige adhaesie te betuigen aan de plannen van de Noordhollandsche commissie van de kaasvereniging in zake de beschikbaarstelling van een voldoende hoeveelheid kaas voor het binnenland en de regeling van den uitvoer, en verzoekt Z.Exc. den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel de uitvoering van die plannen zoo spoedig mogelijk te verwezenlijken.

Volgt het bestuursvoorstel: dat ten behoeve van de uitvoering der nieuwe, veel verbeterde kaasvoorziening, die gepaard gaat met gewichtsverlies van de kaas in de pakhuizen, mogelijk

geldelijk verlies op kaas van minder goede kwaliteit en niet te voorziene uitgaven, voor iedere 50 KG. kaas, die voor binnenlandsch gebruik wordt afgestaan, een bedrag van *f* 1 of *f* 2 per 50 KG. wordt beschikbaar gesteld door de producenten aan de commissie voor Noord-Holland.

De heer G. Nobel licht oók dit voorstel uitvoerig toe. Spr. acht *f* 2 noodig.

De heer Ooms beredeneert uitvoerig het verkeerde dat er gelegen is in den handel van den grossier en het moeilijke om dien handel te controleren, al gaat het dan, zooals de heer G. Nobel uitlegde, dat de grossiers ook hun kaas van de burgemeesters zullen betrekken en alleen in de plaats hunnen inwoning zullen mogen grossieren.

Ook de heer De Boer wees op het kwaad, dat grossiers stichten en wenschte vanwege den *Bond van Zuivelfabrieken* aandrang op den Minister, dat deze handel werd afgeschaft.

De heer G. Nobel kan gerust verzekeren, dat deze zaak flink onder de oogen zal worden gezien en den heer Met wordt geantwoord, dat de voorgestelde maatregelen zullen zijn bij aanneming, een algemeene wettelijke regeling..

Vervolgens wordt met algemeene stammen *f* 2 per 50 KG. kaas aangenomen.

De heer G. Nobel doet daarna uitvoerige mededeelingen over de **melkvoorziening**. De Minister wil voldoende melk voor de consumptie hebben en dat was thans niet het geval, omdat melk die anders voor consumptie werd verkocht, thans werd verkaasd. De minister heeft spr. uitdrukkelijk verklaard, dat de grens gesloten blijft tot de melkregeling voor elkaar is. Spr. had den Minister meegedeeld, dat, het bestuur van den Bond van plan was voor te stellen, dat de fabrieken, zoowel leden als niet leden, zouden weigeren melk te verwerken van personen, die in oudere jaren hun melk voor de consumptie verkochten. Toen antwoordde de minister: zoo is het juist zooals ik het wensch. De fabrieken zullen wel een verklaring van den Minister reeds thuis hebben of anders krijgen zij die spoedig, waarin zij vóór 8 November die belofte zullen hebben af te leggen.

Het spreekt vanzelf, dat over het bestuursvoorstel om te weigeren melk te verwerken, die anders voor consumptie wordt gebruikt, een heel debat, zich ontspon. Het slot was evenwel, dat allen zich voor het bestuursvoorstel verklaarden.

De voorzitter sloot daarna de vergadering met de hoop uit te spreken, dat alle fabrieken zouden meewerken.

1916

Schager Courant 1916-04-15; P. 1/10

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Vrijdag vergaderde in het *café Central*, bovengenoemde Bond.

De Voorzitter heer H. K. Koster, opende de druk bezochte bijeenkomst met een gepast woord, mededelend, dat deze vergadering niet eerder had kunnen worden uitgeschreven.

De door den secretaris, den heer G Nobel, opgemaakte notulen, die in druk waren verschenen, werden goedgekeurd.

Medegedeeld werd: dat de Bond thans 72 leden telt en 92.776.000 K.G, melk is verwerkt. Het adres inzake de pasteurisatie is aan den minister verzonden en door voorzitter en vicevoorzitter mondeling toegelicht. Op verzoek van den minister is in een rapport de toestand der fabrieken geschetst en dat rapport is aan Z. Exc. toegezonden, en verzocht dit nogmaals te mogen toelichten. Het adres is door enkele verenigingen gesteund met een adhesiebetuiging.

De handel heeft gevraagd bekend te maken dat niet te zachte kaas worde gemaakt.

Tot nieuwe leden werden aangenomen: *Eendracht* en *Nooit gedacht* te Wieringen; *Onderneming*, Tessel; *Westfriesland*, Lutjewinkel; *Vita-Nova*, Heer Hugowaard; *Wormer*, te Wormer; *De Ster*, te Jisp; *Eensgezindheid*, te Wervershoof, en *Eendracht* te Zijpe. Tot buitengewoon lid wordt aan genomen (NV.) *De Holland*, te Castricum.

De rekening en verantwoording werd goedgekeurd. De ontvangsten en uitgaven waren f3581,66 met een nadeelig saldo van f349,35.

Volgen besprekingen en voorstellen omtrent pasteurisatie van karnemelk en wei, in te leiden door den heer V. Kay Jz., te Hauwert, voor de fabrieken Oostwoud, Midwoud, *Westfriesland* te Abbekerk, Benningbroek, Sijbekarspel en Hauwert.

De inleider van dit punt, de heer V. Kay, wenscht ten aanzien van de pasteurisatie het volgende voor te stellen: om aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel een verzoekschrift te zenden, geteekend door alle aandeelhouders, eigenaars en leveranciers van zuivelfabrieken in Noord-Holland om **onthefing voor hen van het Koninklijk besluit van 16 December, betreffende verplichte pasteurisatie**, op de volgende gronden:

De Wet is onvoldoende en onrechtvaardig voor den eenen veehouder tegenover den ander; bij toepassing der wet wordt het de ondergang van alle kleine zuivelfabrieken in Noord-Holland; een financieel débacle voor aandeelhouders en eigenaars meestal eigen geërfde boeren, die zich reeds door storm en **watersnood van 14-15 Januari 1916** voor vele jaren buitengewoon hoge lasten zien opgelegd.

Het komt den inleider voor aan dit verzoek eene toelichting toe te voegen, waaruit blijkt, hoeveel melk verwerkt wordt en hoe groot de schuldenlast der fabrieken is.

Ten aanzien van dit voorstel kan worden meegedeeld, dat de Bond bij alle fabrieken in de Provincie een onderzoek heeft ingesteld naar de mogelijkheid van de pasteurisatie in de bestaande fabrieken - alsmede naar den tijd van oprichting en de oprichtingskosten der fabrieken; verder de hoeveelheden verwerkte melk der laatste drie jaren, en de capaciteit van den stoomketel.

De gegevens - waaruit blijkt hoe groot en hoeveel de moeilijkheden zijn, zijn aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel verzonden, met het verzoek om het Bestuur gelegenheid te willen geven ze mondeling te mogen toelichten, opdat Zijne Excellentie volledig is ingelicht omtrent den toestand.

De heer Kay geeft nog een nadere toelichting op zijn voorstel. Spr. meent, dat het nieuwe Kon. besluit waarlijk niet zal maken, dat de besmetting geheel zal worden opgeheven. Daarvoor zou, meer moeten gebeuren.

De boeren worden door den maatregel sterk getroffen. Men moet niet vergeten, dat de eigen geërfde boeren in hoofdzaak de aandeelhouders van de kaasfabrieken zijn. Ze worden al genoeg getroffen. Door waterschade worden hun voor jaren enorme lasten opgelegd.

Men zegt, dat men groote fabrieken moet oprichten, daar dan de kosten der pasteurisatie minder worden. De kaasfabrieken zitten echter in schuld en gaat men tot groote fabrieken over, dan zouden de aandeelhouders de schulden moeten overnemen.

Ook zijn aan de groote fabrieken nadeelen verbonden. Hooge transportkosten, bijv. De uitbetaling bij de groote fabrieken kan dan ook niet concurreeren tegen die der kleine.

Spreeker meent dat het middel erger zal zijn dan de kwaal. In Oostwoud is zelfs gezegd, geef me liever de tongblaar dan de pasteurisatie.

De heer Avis doet vervolgens eenige mededeelingen over de besprekingen van de **commissie voor de pasteurisatie**, onder voorlichting van den heer De Boer, ingenieur van de F. N. Z., Er waren drie typen van fabrieken aangenomen, nl. een kleine fabriek, 200 koeien, middelmatige fabriek, 400 à 500 koeien, en groote fabriek, 2000 koeien. Voor de kleine fabriek beliepen de kosten voor verbouw f 12.000 en 33,5 ct. per 100 L. melk voor exploitatie. De middelmatige fabriek vraagt 25 ct. per 100 L. wei. De groote fabriek 5,5 ct. per 100 L. wei.

Voorzitter licht nog toe dat het bestuur het daar heen wil leiden dat de wei voor den boer als voedselproduct voor het vee bewaard blijft

Na uitvoerige besprekingen, waarbij de heeren Jac. Met, D. de Boer en anderen het woord voeren, wijst voorzitter er op dat elke fabriek op zichzelf om ontheffing moet vragen aan den minister en deze heeft toegezegd elk verzoek in overweging te nemen en evengoed vanwege den Bond een adres te zenden om ontheffing en dit door een paar leden, uit de vergadering te benoemen, bij den minister toe te lichten. Er wordt besloten hiervoor aan te wijzen de heeren V. Kay en Jac. Met.

De voorzitter wijst er op dat er thans een eigenaardigen toestand bestaat in den kaashandel, waar over de Avis het een en ander zal zeggen

Wij beleven zeer zeker ernstige tijden, aldus vangt de heer Avis zijn inleiding aan.

Sedert 20 Maanden leeft het Ned. volk tusschen hoop en vrees. Gedurig worden wij bevangen door de vrees, dat de oorlog zich ook zal uitstrekken over onze grenzen. De wetenschap dat onze regeering alle mogelijke moeite doet de neutraliteit van ons land te bestendigen, doet ons voortdurend hopen, niet in verwickeling met onze naburen te komen. Boven verwachting, door de vreeselijke gebeurtenissen, hebben de producten tot heden meer dan middelmatige prijzen opgebracht. Door den oorlog is de behoefte aan onze producten zoo groot gebleken, dat de regeering het noodig vond, tot bescherming van hen, die niet het voorrecht hebben boer te zijn, die de producten te doen verkrijgen voor matige prijzen. Niemand die deze bescherming afkeurt. Ieder gevoelt dat het Nederlandsche volk moet worden gevoed en niet mag worden geduld dat alle producten over de grenzen zouden worden gebracht.

Of het billijk is dat de regering deze regeling neemt ten koste van den producent is een vraag, die inleider ontkennend beantwoordt, tenzij de regeering van meening is, om de boeren te hulp te komen, wanneer de prijzen na deze actie dalen tot beneden het gemiddelde.

Nader verdedigt inleider als zijn meening dat de regeering ten koste van het algemeen, afdoende maatregelen kan nemen. Wij moeten en zullen ons, zegt spreker, schikken in de regeerings maatregelen, wij zullen zelfs verder gaan, de regeering steunen in de vreeselijk moeilijke tijden. Laat het voor de boeren wetenschap zijn, dat zij tegenover het zoete winstje van hun zaken, reeds miljoenen hebben bijgedragen aan deze belastingen door de voeding van zijn medemenschen.

Tegenover ons standpunt om ons in het onveranderlijke te schikken, staat toch allereerst onzen eisch, dat de maatregelen worden uitgevoerd door hen, die door de regeering zijn aangesteld, zooals het behoort. Wij mogen niet dulden dat met ons goed wordt gehandeld op een wijze waardoor ten slotte de producent nog meer schade moet lijden. Wij kunnen toch niet dulden dat de zg. weldoeners de boeren gebruiken als stroomannen en wij met ons laten sollen als de heeren dit believe te doen. Hieraan zou niet worden gedacht, wanneer wij in sommige opzichten de zuivere waarheid niet kenden.

Zouden het vorige jaar en de vorige week de grenzen gesloten zijn geweest voor onze kaas, wanneer de heeren kaashandelaren hunne verplichtingen tegenover de regeering waren nagekomen? Zou het Ned. volk inderdaad een tijd lang 40 pct van de producten noodig hebben gehad? Zouden de heeren van de *kaasvereniging*, althans de meerderheid, werkelijk meenen dat het in 's lande belang is om de kazen ongemerkt uit de pakhuizen te doen verdwijnen? Zouden de heeren kaashandelaren inderdaad gevoelig zijn voor de samenwerking van den producent en handelaar?

Spr. vermoedt dat in den kaashandel ontzettend veel misbruiken zijn voorgevallen ten koste van den producent. Spr. vermoedt dat de N.-H. kaashandelaren, of beter gezegd, de meerderheid van de leden der kaasvereniging geadviseerd hebben de kazen ongemerkt uit het pakhuis te bekomen om, hiermede den N.-H. producent te treffen en hun eigen portemonnaie te vullen. Het is jammer voor de heeren dat de boeren niet zoo naief zijn om te gelooven, dat de kazen uit de pakhuizen van de handelaren zonder merk beter geschikt zijn, om door de soldaten te worden genuttigd, dan de kazen uit de pakhuizen, die gemerkt zijn met 40 pct plus. 't Een en ander maakt, dat de producenten omzien naar middelen om onrecht en onbillijkheden te voorkomen. Zij moeten zich zelf helpen.

Spr. bedoelt de oprichting van een organisatie, waardoor wordt overgegaan tot uitvoeren van kaas de oprichting dus van een **export-vereeniging**. Spr. weet dat het geldt een zeer ingrijpende zaak en dat een nauwkeurig onderzoek noodig is. Maar de moeilijkheden kunnen overwonnen worden. De tijd is nu rijp om tot werken over te gaan, want waarschijnlijk is het, dat de tegenwoordige solidariteit onder de handelaren van zoo goede uitwerking getuigt, dat deze ook zal nawerken, na deze crisis. Met vereende krachten moet getracht worden deze onheilen te voorkomen. De organisatie zal in deze veel vermogen.

Spr. wil dan **ten eerste** de wenschelijkheid uitspreken tot oprichting van een coöp. vereeniging of naaml. vennootschap op coöp. grondslag tot verkoop van kaas in het buitenland.
2e. Wanneer de eerste vraag bevestigend wordt beantwoordt, te besluiten de oprichting en uitvoering in alle opzichten los te stellen van den Bond.
3e. Een commissie te benoemen van 5 personen, die trachten een exportvereniging op te richten en gerechtigd zijn personen te assumeeren.
Spr. eindigt met het uitspreken van de hoop dat een dergelijke vereeniging, eenmaal opgericht, zal strekken tot heil van den boerenstand en tot heil van de economische belangen van ons land.

De heer De Groot, Edam, exporthandelaar, beaamt de inleiding van den heer Avis, tevens sprekend uit naam van den heer Schardam. Spr. zegt, reeds te zijn begonnen, meent op den goeden weg te zijn en de resultaten zullen, naar spr.'s meening, van den beginne af loonend zijn, later zelfs schitterend, als een vereeniging wordt opgericht.

Spr. geeft in overweging om vereenigingen op te richten. voor Edam, Zaandam, Alkmaar en Schagen, dus districtsgewijze.

De heer Avis is echter van meening dat, wat spr. wil en wat de heeren Groot en Schardam willen, iets anders is en op dit oogenblik niets met elkaar gemeen heeft.

De heer D. de Boer vraagt naar de pogingen der kooplui, die aangezocht zijn door de Centrale Einkaufsstelle, te Berlijn, om ook zeggenschap te geven aan de producenten.

Voorzitter zegt, dat de Generale Import- en Exportvereeniging in Den Haag, in overleg met Duitschland, en in het belang van de Hollandsche handelaren, prijzen voor de kaas heeft vastgesteld.

Een producent uit Noord-Holland, nl. spreker zelf, is ook uitgenoodigd. De heer Commandeur heeft den Bond vertegenwoordigd, daar spr. verhinderd was.

De heer Commandeur doet mededeeling over de gehouden vergadering van 22 Maart in Amsterdam. Voor Noord-Holland waren opgeroepen de firma's De Jong, Hoorn; H. de Vries, Hoorn; Stuit, Alkmaar. Behandeld werd o. a. de termijn voor den eigen invoer voor de kaas in Duitschland. Als officieuze datum werd gesteld 31 Maart. Ook werd besproken de vaststelling der prijzen voor de verschillende kaassoorten. Spr. had daar opgemerkt, dat daarvoor in de allereerste plaats de producenten gehoord moesten worden. Men zei dat deze later in grooter aantal zouden worden uitgenoodigd.

Als prijs werd door de handelaren genoemd om *f* 80 te geven voor de volvette Goudsche kaas, *f* 78 voor 40 pl., *f* 74 voor 30 pl. en *f* 68 voor 20 pl. De dagkaas voor Noord-Holland zou worden gebracht op *f* 74.

Spr. kon zich met deze prijzen vereenigen.

Dan volgde de vraag, hoe voortaan de prijs moest worden vastgesteld. Spr. antwoordde: Door een niet te uitgebreide commissie, mits in elk een gelijk aantal handelaren en producenten, nl. een van elk voor Noord-Holland, Zuid-Holland en Friesland.

De beslissing was aan de commissie voor import en export. Spr. had gewild een buitenstaand persoon, omdat de producent nu in het gedrang komt.

Voorzitter deelt mee, dat as. Maandag weer zulk een vergadering wordt gehouden, waarheen spr. en de heer Commandeur zullen gaan. De leiding zal daar in handen zijn van den heer Eriks, directeur van de Fed. Friesche Zuivelfabriek.³¹⁾

De heer De Boer wijst er op, dat de producenten niet zijn uitgesloten, maar dat er geen zekerheid is voor de prijszetting, die nu reeds met *f* 3 verlaagd is. Spr. gunt de handel alles goeds, mits de boer voldoende voor zijn artikel krijgt. Het tafellaken is echter nog niet doorgesneden tusschen handel en producenten, maar nu zal a.s. Maandag blijken wat er zal gebeuren. Snijdt men daar het tafellaken door, dan doen wij ook wat onze plicht is en dan zal er macht moeten worden geplaatst tegenover macht, en alles worden aangewend om het te winnen. Er zijn handelaren, die nu reeds met ons willen samenwerken.

Spr. wijst er op, dat een exportvereeniging reden van bestaan heeft in normale tijden. Zulk een vereeniging zal komen, evenals in Friesland, maar zulk een vereeniging verrijst niet op bevel, niet als gevolg van bestaande abnormale omstandigheden. Spr. maakt zich bevreesd, dat, als straks de oorlog over is, de handelaren degenen zijn, die door hun connecties over de geheele

³¹ De heer Eriks was mede-oprichter van de Friesche Coöp. Zuivel-Export-Vereeniging – later beter bekend als de Frico – Hij was van deze Friesche verkoop organisatie van 1901 tot 1929 directeur. (ZHN.)

wereld, de personen zijn waarmee moet worden samengewerkt. Handelaren kunnen door ons boeren niet worden gemist Spr. gelooft niet, dat de producenten ook na den oorlog nog als exportvereniging kunnen doorwerken.

De heer Avis zegt dat steeds weinig gevoeld is onder de heren kaashandelaren van hun samenwerking. Dagelijks voelen wij de tegenwerking en nadeelen van den kaashandel. Wat de heren doen, doen zij alleen in hun eigen belang. 't Zal niet dadelijk klaar zijn maar een organisatie moet er komen, waarmede de handel ook na den oorlog rekening heeft te houden. Spr. geeft voor die samenwerking waarop de heer De Boer doelt geen roode cent.

De heer Schardam wijst er op dat het hem beter lijkt om districtsgewijze te werken, dan acht spr. zich tenminste sterk genoeg om het Hoornsche consortium te bestrijden. 28 Fabrieken hebben reeds toegezegd voor de omgeving Edam. Spreker heeft bedankt voor een bedeeeling van f750 per week, omdat deze hem niet schriftelijk te gegeven.

De heer De Boer vraagt hoe of de heer Schardam het bezwaar zal ondervangen, dat alleen kaas van het Haagsche bureau zal worden toegelaten in Duitschland en andere zendingen van particulieren of handelaren zullen worden geweigerd.

Hierna wordt de vergadering geschorst

Voorzitter vraagt, of de vergadering goed kan vinden, om in beginsel te besluiten een exportvereniging op te richten op coöperatieven grondslag. Hiervoor zal een commissie worden benoemd, die rapport zal uitbrengen.

Aangewezen worden de heeren: J. Best Nz., Baarsdorpermeer, H. Jb. Avis, Midwoud, D. de Boer, Stompetoren, Groot, te Westdijk (Alkmaar) Jac. Met, Heer Hugowaard, Lakeman, Beemster, en Gootjes, Benningbroek.

De heer Groot moet nog antwoorden op de vraag van den heer De Boer, en zegt hierop niet te kunnen antwoorden. De heeren blijven zich ook na het genomen besluit bereid verklaren tot medewerking.

Voorzitter acht het echter beter, dat deze zaak der heeren Schardam en Groot behandeld wordt buiten den Bond om, en elk als particulier zich daarmee kan inlaten.

De heer G. Nobel meent ook, dat het oog moet worden gehouden op de algemeene organisatie. De leden der eventueele exportvereniging moeten zijn lid van den Bond en spreker meent, dat die fabrieken, die een exportvereniging willen hun kaas stellen onder controle en alleen kaas maken van 40 pct. pl., en dat die controle komt onder de kaascontrole van den Bond, ook de maatregelen te nemen tot verbetering van het product, alleen genomen worden door den Bond. Spr. heeft hier het oog op de kaaskeuringen. Alles moet door den Bond worden gedaan en niet worden versnipperd. Allen voor

Tot bestuurslid wordt gekozen in de plaats van den heer A. Commandeur, niet herkiesbaar, de heer D. de Boer, Stompetoren.

Tot lid van de *Bouwcommissie* wordt herkozen de heer Th. v. d. Meer.

De heer G. Nobel doet daarna eenige mededeelingen over de voorziening in de behoefte aan kaas voor binnenlandsch gebruik.

De financiële toestand is gunstig en er is geen gevaar voor een nadeelig saldo, afdoende reserve is gevormd. De voorwaarden voor directe voorziening zijn genomen, gevaar voor bederven van kaas bestaat niet.

Minderwaardige kaas wordt geregeld verkocht voor lageren prijs door inschrijving van gro-siers.

Wat de kaascontrole betreft, is die bij de fabrieken zeer bevredigend. Bij de veehouders zijn nogal moeilijkheden, doch door korting op den prijs zal dit kwaad wel worden bedwongen.

Het plan is, de controle der kaas in vasten vorm te gieten. Hiertoe is noodig wijziging van de overeenkomst, door alle producenten aan te gaan. De kosten bedragen *f*2 per wijziging. Ook is het noodig aan de Regeering maatregelen te verzoeken tot het regelen der kaascontrole voor gansch het land. De overname van de voorraden der handelaren brengt bezwaren. Voor het binnenland toch is weinig vraag voor oude kaas. Een partij oude kaas der firma Heil bleek niet het voldoende pct. te bevatten, dus ook hier is controle noodig, daar die kaas der firma Heil, ondanks verzet van de commissie, uit het pakhuis is weggevoerd. Ook hiertegen zijn maatregelen genomen. Spr. wijst op dit geval, omdat de sluiting der grenzen in een nauw verband stond hiermee. Spr. eindigt met te verklaren dat de correctheid, waarmee de zaken worden uitgevoerd, alle hulde verdienen.

Volgt melkvoorziening tengevolge van den watersnood. Ook hiervan doet de heer G. Nobel, mededeelingen. Het plan bestaat, om de melkvoorziening op te dragen aan zoo weinig mogelijk fabrieken.

Daarna is aan de orde: Plan uitbreiding *Bouwcommissie*. door toevoeging van een bouwkundige

Aangezien het vrij vast staat, dat de financieel draagkracht van den Bond in 1916 belangrijk zal toenemen en de werkzaamheden ten behoeve van deze Commissie steeds uitgebreider worden en meer stelselmatig moeten plaat vinden, wordt voorgesteld om eventueel voor 1916 een crediet van *f*500 te verlenen voor de voorlopige aanstelling van een deskundige, (bouwkundige) en aan het bestuur en de bouwcommissie verdere regeling op te dragen.

Tegenover deze uitgave zal ongetwijfeld eene belangrijke ontvangst komen voor de gegeven adviezen. Aangenomen.

De secretaris, de heer G. Nobel, leidt nu het punt in:
de Noord-Hollandsche Zuivelorganisatie.

De ervaringen van den laatsten tijd hebben duidelijk bewezen, zegt inleider, dat eene goede en krachtige zuivelorganisatie noodzakelijk is. Verschillende zaken zijn te noemen, om dit te bewijzen.

- a. De voorziening in de behoefte aan kaas voor binnenlandsch gebruik met alle daaraanverbonden moeilijkheden.
- b. de algemeene kaascontrole, om orde te brengen in de voor korten tijd heerschende gewoonte - zacht en onschuldig uitgedrukt - om kaas in Edammer vorm met zeer uiteenlopend vetgehalte den consument te verkoopen, zonder dat deze in staat waren te beoordeelen wát ze kochten, met het gevolg dat de naam van het Edammer product er door geleden heeft. Ik hoop, zegt spr., van harte, dat binnen korten tijd een wettelijk geregelde kaascontrole het thans begonnen en goed geslaagde werk blijvend zal bevestigen.
- c. De hervorming van de zuivelfabrieken. De natuurlijke ontwikkelingsgang geeft duidelijk aan, dat in Noord-Holland de tijd niet ver is dat de groote zuivelfabriek - zoo niet algemeen, dan toch wel in hoofdzaak - de kleine bedrijven zullen verdringen, Dit brengt natuurlijk veel werk mee om alles in goede banen te leiden. Voor de bouw-commissie een goed en ruim arbeidsveld.
- d. Ontwikkeling van de coöperatieve samenwerking in het algemeen. Bij het opzichten van zuivelfabrieken is het reglementair voor alle zaken betreffende de organisatie van veel belang; nevens deze werkzaamheid - kan in het algemeen de landbouw coöperatie bevorderd worden, dientengevolge plaats te over voor de werkzaamheid - voor de **commissie voor landbouwcoöperatie**.
- e. Bankinstelling. Bij een krachtige zuivelorganisatie behoort een eigen credietinstelling. De fabrieken moeten uit eigen kracht haar eigen zaken regelen. Het is geen goed standpunt te willen coöpereren - samenwerken - doch de financiële steun te onthouden en

deze zaken te laten uitvoeren door personen die alleen om hun eigen belangen te steunen de coöperatie willen helpen.

Nevens deze aangelegenheid is er voor een bankinstelling veel te regelen, voor de fabriekmatige zuivelbereiding.

- f. Controle op de inrichting van boekhouding van zuivelfabrieken. Ook hieraan dient de nodige aandacht te worden geschonken. De aanstelling van een deskundigen adviseur en controleur zal in de toekomst het geheel ten goede komen.
- g. De gemeenschappelijke verkoop van zuivelproducten. Deze kwestie zal in de toekomst nog ernstig overwogen worden. 't Is goed zorgvuldig te overwegen hoe deze zaak eventueel zal kunnen worden ingericht.
- h. Gemeenschappelijke aankoop van alle benodigdheden.
Verschillende onderwerpen zouden hier nog aan zijn toe te voegen. Coöperatief werkende zuivelfabrieken moeten zich snel en goed organiseeren en hiervoor ruime financiële bijdragen beschikbaar stellen, opdat de gelegenheid worde geopend voor het verrichten van goed en praktisch werk, in het belang van den landbouw en van het algemeen.

De heer G. Nobel komt nog terug op de kaascontrole en doet het voorstel om een adres aan de Regeering te richten om alles te doen om de kaascontrole te bevorderen. Dit toch acht spr. van het grootste belang voor de Noord-Hollandsche zuivel, want, zegt spreker, het kwaad te dien opzichte zit niet in Noord-Holland maar juist elders. Wij moeten ons hier op het standpunt plaatsen van 40 pct. plus.

Zoowel door den voorzitter als door Dr. Scheij wordt het nut van de kaascontrole uiteengezet en gewezen op het gunstige resultaat dat voor de Noord-Hollandsche kaasindustrie is verkregen door de kaascontrole die in deze buitengewone omstandigheden is tot stand gekomen. Onder daverend applaus wordt het voorstel van den secretaris aangenomen.

In de actie inzake de pasteurisatie zal ook de steun der niet aangesloten vereenigingen worden gevraagd.

De heer Sleutel, Koegras, vraagt wie er eigenaar is van de kaas in de pakhuizen der kaasvereniging. Spreker wordt ingelicht dat deze kaas niet in eigendom behoort aan den koopman, maar aan den producent.

De heer Nagelhout, Oude Niedorp, geeft, als de actie inzake de pasteurisatie der wei misloopt, in overweging het bouwen van weikelders.

De heer A. Schenk, te Schagen, vraagt, wat er moet worden gedaan als de minister niets wil doen om de boeren, wat de pasteurisatie betreft, te ontlasten. In Friesland zegt men: „maar we doen het lekker niet”, moeten we dat hier ook doen? Spr. wijst op het gerucht van fabrieken in Overijssel, die verbaliseerd heeten te zijn en die niet veroordeeld zijn kunnen worden.

Voorzitter zegt, dat er dan weer zou moeten worden vergaderd, waar hij meent dat de Bond niet kan adviseeren om de Wet of Koninklijk besluit te ontduiken.

De heer Ham wijst er op, dat de heer Nobel door werkzaamheden in Den Haag tonnen gouds voor de producenten heeft verdiend, en spr. vraagt of het nu niet kan, dat steeds de secretaris op post kan zijn, en daarvoor gesalarieerd .

Voorzitter zegt, dat dit alleen mogelijk wordt, als de Bond zorgt, dat het secretariaat voor den heer Nobel scheidt een levenspositie. Het beste zal zijn, dat vanuit de aangesloten fabrieken over deze zaak een voorstel wordt ingediend, dan kan daarover een buitengewone vergadering worden gehouden.

Eindelijk werd de vergadering door den voorzitter gesloten.

Verslag verg Bond van Zuivelfabrieken in N.-Holland

ALKMAAR: Vergadering op Vrijdag 8 September 1918, des middags half één, in *café Central* te Alkmaar.

De voorzitter, de heer H. K. Koster Kz., opent de vergadering, spreekt er zijn verwondering over uit dat niet zovelen als anders hier tegenwoordig zijn. Spr. had critiek gehoord over het verhogen van het benodigd pct. voor binnenlandsch gebruik. Hier zal men aanstonds horen waarom dat nodig was en daarom had spr. meer belangstelling verwacht. Aan den anderen kant ziet spr. in het mindere bezoek een blijk van vertrouwen en goedkeuring. Hopen dat de besprekingen en ook de critiek vriendschappelijk zal zijn, opent spr. de vergadering.

De heer G. Nobel, secretaris, doet daarna de volgende mededelingen:

Ten aanzien van de maatregelen ten behoeve van de voorziening in de behoefte van kaas voor binnenlandsch gebruik, kunnen de volgende mededeelingen worden gedaan:

- a. sedert de mobilisatie te het gebruik van kaas sterk toegenomen: **1e** doordat de kaas in vergelijking van de prijzen van vleesch en spek niet duur is; ongetwijfeld is kaas veel meer volksvoedsel geworden; **2e** voor legervoorziening is zeer veel kaas noodig, een groot aantal personen die voor de mobilisatie ongetwijfeld geen kaas gebruikten, hebben het aantal consumenten belangrijk vermeerderd; **3e** het groote aantal buitenlanders dat in Nederland verblijf houdt, is mede oorzaak van verhooging der hoeveelheid noodig voor binnenlandsch gebruik.
- b. uitgaande van den regel dat alle kaasproducenten eenzelfde percentage voor binnenlandsch gebruik moeten afstaan is voor korten tijd aan de hand der cijfers over de productie en consumptie het pct voor binnenlandsch gebruik bepaald op 30 pct. Bij deze berekening wordt er op gerekend, dat Friesland en Noordholland belangrijke hoeveelheden Edammerkaas over hebben en beschikbaar stellen tot aankoop van Gouda-kaas, waaraan Zuidholland uit eigen productie te kort heeft. Tevens moeten de verplichte voorraden worden gevormd. Volgens deze berekening hoopt men met 30 pct. van de productie te kunnen volstaan. De mogelijkheid tot verhooging van het pct. In evenwel niet geheel buitengesloten, omdat tengevolge van den watersnood in Noordholland minder aan consumptiemelk uit het overstroomde gebied wordt aangevoerd, welk tekort aan melk moet worden aangevuld door Noordholland. Hierdoor komt belangrijk minder kaas beschikbaar. Bij de gemaakte berekeningen is verondersteld, dat in Noordholland meer kaas over zal zijn, dan tengevolge van de melkvoorziening en meerdere consumptie het geval zal zijn.
- c. Voor de binnenlandsche kaasvoorziening wordt een goed georganiseerde volledige kaascontrole toegepast. Door den Bond is aan den minister van Landbouw, Nijverheid en Handel een verzoek gericht om maatregelen te nemen tot het verkrijgen van een wettelijke regeling voor de kaascontrole. Op dit verzoek is geantwoord, dat deze aangelegenheid in nadere overweging wordt genomen.
- d. Met het oog op het belang van een algemeene kaascontrole, heeft het bestuur zich gewend tot den Minister van Oorlog, met het verzoek om te bevorderen, dat ook voor het

leger, in afwijking van de tot heden gevolgde wijze van aankoop van ongemerkte kaas, alleen gecontroleerde en naar het vetgehalte gemerkte kaas te kopen.

Om dezelfde reden mede om de maatregel tot het gedwongen verkoopen van prima belegen commissie- en middelbare kaas voor het buitenland, heeft de subcommissie voor Noordholland uit de Kaasvereniging zich tot den Minister van Oorlog gewend met een verzoek van dezelfde strekking.

- e. De verplichte voorraden van de handelaren, seizoen 1915, zijn met veel moeilijkheden door de subcommissie overgenomen.

In enkele gevallen werd minderwaardige kaas afgeleverd, in die gevallen werden door de subcommissie kortingen op den prijs toegepast.

- f. Een voorstel van de subcommissie om uit de overgenomen kaas der producenten de voorraad evenredig aan de verplichte voorraden - op te slaan in een pakhuis door de commissie gehuurd, kon de goedkeuring van de Rijkscommissie van toezicht niet worden verkregen.

In plaats van dit eenvoudige en doelmatige plan, is de commissie genoodzaakt om aan alle handelaren een bepaalden voorraad af te staan om op te leggen en later ter beschikking van de commissie te stellen. Aangezien deze afgifte in 4 perioden moet gebeuren, wordt hierdoor veel last ondervonden bij de administratie zoowel als op de pakhuizen.

- g. Om een uniforme en geregelde overname van de kaas op de markten te bevorderen, heeft de subcommissie de heer Beetz uit Purmerend aangesteld om op alle kaasmakten in de provincie mede toezicht te houden.

- h. Omtrent de controle op de beschikbaarstelling van de kaas voor binnenlandsch gebruik, wordt de veronderstelling wel eens uitgesproken dat deze zaak niet in orde is. De heer Teunissen, landbouwredacteur van het N. v.d. D. heeft in zijn kronieken op geheel ongemotiveerde en volkomen ondeskundige wijze zijn best gedaan om de regeling in deze verdacht te maken. Uitnoodigingen van de kaasvereniging en subcommissie om de inrichting van de administratie der kaasdistributie te komen zien, zijn niet aangenomen en bij de verdediging van de maatregelen door ingezonden stukken – namens de subcommissie - was de Red. van het N. v.d. D. zoo zeer bezorgd voor haar redacteur, dat zij gedeelten waar de neerhalende critiek van den heer T. werd tenietgedaan zonder meer schrapte.

Bij een dergelijke ongemotiveerde handelwijze de zaak verdacht maken en geen voldoende gelegenheid geven tot verdediging, zijn wij genoodzaakt langs dezen weg ons te verklaren.

De kaasvereniging controleert alle bestellingen van de grossiers, aan wien ten hoogste 25 pct. boven den omzet in normale jaren, wordt geleverd.

Verder gaat zij de administratie omtrent de aflevering zorgvuldig na, met het gevolg dat de omzet van 25000 winkeliers geregeld wordt nagegaan. Wanneer een winkelier wat veel ontvangt, wordt een nader onderzoek ingesteld.

Als resultaat der controle, zijn sedert de in werking treding van de kaasvereniging 283 personen geschorst en op de zg. zwarte lijsten geplaatst. De kaasvereniging aansprakelijk stellen voor smokkelarij op de grenzen is onbillijk, meerdere waardeering voor de vele en de goedgeorganiseerde administratieve werkzaamheden en de controle van de controleurs te ten volle verdiend.

- i. Tengevolge van de melkvoorziening is eene regeling getroffen, dat de subcommissie 1 cent toeslag opvraagt van de fabrieken die de consumptiemelk leveren, opdat deze fabrieken in ieder geval 8 cent per L. melk ontvangen, na aftrek van de kosten van vervoer enz.
- j. Bij de tegenwoordige regeling is ter voorkoming van ongelijke uitbetalingen voldoende waarborg verkregen tot dekking van ongelijke tekorten.

Tevens heeft de subcommissie zekerheid gekregen, dat een eventueel overschot van de exploitatiekosten niet zal behoeven te worden afgedragen aan het Rijk, doch ter beschikking blijft van de subcommissie.

De heer Nobel deelt nog mee, dat tot 15 Augustus is afgeleverd 2.800.000 K.G kaas.

De heer Avis vraagt inlichtingen omtrent de controle van de kaas aan de grenzen, inzonderheid waar dat betreft het uitschot. Veel hiervan, zoo heet het, is naar de grensplaatsen gegaan en veel geld schijnt er voor gegeven te worden.

De heer G. Nobel antwoordt dat alle grossiers gelegenheid hebben gehad in te schrijven voor den aankoop van de uitschotkaas. Spr. trekt in twijfel, of al die kaas wel naar de grenzen gaat. Gebeurt het, dan verklaart spr. dat de koopers ook daar vallen onder de controle van de kaasvereniging.

Spr. noemt het een leugen, dat gelijk de heer Teunissen in het N. v.d. D. schreef, dat er zoveel kaas naar Gelderland en Overijssel gaat.

De heer Koster, voorzitter zegt, dat de heer Teunissen gelegenheid heeft gehad het onware van zijn beweringen te controleren, doch daarop is hij niet ingegaan. Uit een verzendingslijst, die zoo er uit gegrepen, bleek, dat van de 70.000 K.G. kaas maar 8000 K.G. naar de grensplaatsen is verzonden.

Vervolgens kwam in behandeling de agenda voor de algemeene vergadering van den F.N.Z. Het bestuur zal een afgevaardigde benoemen.

Door ziekte van den heer Reitsma, zal het voorstel van den F.N.Z. ter behandeling van de voorstellen tot reorganisatie van den rechtstreekschen boterverkoop niet in behandeling komen.

De heer Avis geeft in overweging vanwege den Bond deze zaak in onderzoek te nemen.

Voorzitter meent, dat de kwestie van rechtstreekschen boterverkoop van groot belang is en dat het heel goed is dat het bestuur dit punt in onderzoek neemt en dat het op de volgende vergadering in behandeling komt. Algemeen goedgevonden

De heer Van der Meer doet vervolgens namens de commissie die een onderzoek instelde naar de **machinale kaasbereiding in Friesland**, eenige mededeelingen. Een officieel rapport zal in de volgende vergadering worden uitgebracht. De heer Van der Meer roemt de *methode van Van der Goot* zeer en zegt dat er een goed product mee werd verkregen, terwijl de bewerking zeer eenvoudig en gemakkelijk was.

Op voorstel van den heer Stapel zal gepoogd worden op de volgende bijeenkomst de nieuwe machine te demonstreeren.

De heer Brander doet de vraag of de druk die op kaasproducenten gelegd in deze tijden, in alle provincies dezelfde is.

Voorzitter meent, dat dit wel zoo is. Het percentage voor binnenlandsch gebruik is overal hetzelfde. De vraag is evenwel of de productiekosten der kaas door den binnenlandschen prijs voldoende gedekt worden. Spr. vreest van niet en daarom zou spr. wel bij de regeering willen aandringen op verhoogden prijs voor binnenlandsch gebruik.

De heer Brander wil aan het bestuur zien opgedragen een grondig onderzoek te doen, hoe of het wat de kaas betreft in andere provincies is geregeld. Spr. wijst op eenige verschillen tusschen Noordholland en Friesland.

Voorzitter zet de verschillende regelingen uiteen en zegt een grondig onderzoek van het bestuur toe.

De heer Brander vraagt nog inlichtingen waarom of de handelaren *f*5 en de fabriek *f*10 per maand moet betalen als direct vanuit de fabriek kaas wordt verkocht en niet op de markt.

De heer G. Nobel zegt, dat voor enkele groote fabrieken is toegestaan die dat vroeger ook steeds deden om thans direct uit hun fabriek kaas te leveren. Het genoemde bedrag wordt betaald in de algemeene kosten der subcommissie.

De heer Brander wijst er verder op hoe bij verkoop van kaas door de commissie ter behartiging der belangen der producenten *f*0.25 wordt geëischt van den handel. Spr. acht dit niet goed. Als die commissie onkosten heeft, moet dat omgeslagen worden over de producenten, dan staat de commissie acht spr. meer onafhankelijk.

De voorzitter wijst er op, hoe de commissie, door den heer Brander bedoeld, optreedt voor de belangen van alle producenten en dan is het niet meer dan billijk, dat allen in de kosten dier commissie bijdragen en dat kon niet gemakkelijker worden bereikt dan op de wijze als thans geschiedt

De heer D. de Boer wijst er op, hoe de commissie veel onkosten heeft, omdat ze doorlopend in Den Haag moet zijn. Als de Bond die onkosten zou moeten dragen, zou het verkeerd uitlopen met de finantiën. Spr. wijst op het optreden der Duitschers en het front maken door de commissie daartegen en is van oordeel, dat de *Algimex*³²⁾ hier de 25 cent betaalt.

De heer Best wijst er op hoe die 25 cent een gevolg is van een besluit der vergadering en komt er tegen op als zou de commissie afhankelijk zijn van den handel. De wijze waarop de commissie optreedt wijst wel anders uit.

De heer Spaander is niet tevreden met de 30 pct. voor binnenlandsch gebruik en meent dat de berekening niet klopt. Eveneens oordeelt spr. aanhalend het beweren des heeren Teunissen, dat sommige winkeliers nog nooit een controleur hadden gezien, dat dit wantrouwen brengt bij de producenten.

De heer G. Nobel zegt, dat de 30 pct. voor binnenlandsch gebruik is gebaseerd op nauwkeurig opgemaakte berekeningen. En wat de bewering des heeren Teunissen betreft, spr. wijst er nogmaals op, dat 25000 winkeliers zijn gecontroleerd, wat zegt nu het beweren van één winkelier dat hij nooit een controleur heeft gezien, dat is zuivere verdachtmaking. De heer T. heeft alle gelegenheid gehad om inzage van alles te nemen, maar heeft dat niet gedaan. Welnu, als er soms nog iemand is die twijfelt, ook die mag met genoeg van alles inzage nemen. - Applaus.

De heer Ham vraagt hoe of het komt, dat de Hoornsche markt eensklaps is gezakt

Voorzitter licht in, dat dit z.i. het gevolg hiervan is, dat de kooplieden steeds op speculatie hebben gekocht en hooger prijzen dan de *Algimex* hebben betaald, nu, doordat andere heeren zijn belast met den aankoop van Noordhollandsche kaas voor de *Algimex*, minder in aantal zijn geworden en daardoor de prijzen zijn gedrukt en de prijzen meer die van de *Algimex* nabij zijn gekomen. Spr. gelooft wel aan een hooger kaasprijs voor heel ons land, maar het is de vraag of Noordholland daar wel veel van zal merken, omdat hier reeds lang van een hooger kaasprijs is geprobeerd; het gevolg van speculatie van handelaars.

De heer Avis zegt, dat *Algimex* voor *f*70 de opgelegde kaas van de handelaren wil overnemen, en dat het geenzins een faveurtje is dat de handelaren den producenten hebben bezorgd.

Voorzitter zegt dit laatste niet te hebben beweerd en dat *Algimex* die kaas wil kopen voor *f*70 is waar. Maar een 14 dagen geleden heeft *Algimex* beweerd, dat nooit te zullen doen, maar is nu omgedraaid, daar kon spr. toch zeker niet voor instaan.

De heer Avis zegt dat er voor de toekomst moet komen een nog krachtiger organisatie. Maar wil dat komen, zoo is er noodig een algemeen vertrouwen in het bestuur en spr. betwijfelt of voorzitter en secretaris van den Bond dat wel xxxx³³⁾, zij trachten dat vertrouwen niet te handhaven. Wilden zij dat, dan moest er meer voeling zijn tusschen hen en het bestuur en de leden. Spr. verwijt de heeren te weinig in overleg te treden met het bestuur; als men spr.

³²⁾ *Algimex* was het Nederlands lichaam van het *Zentrale Einkaufsgesellschaft*, te Berlijn.

Eerste maal vermeld juni 1916, laatste maal mei 1919 (ZHN.)

³³⁾ Kan er niks aan doen, hier staat 5 cm leeg.....(ZHN.)

iets vraagt, hij weet er niemandal van. Voorzitter en secretaris treden maar op en passeeren alle bestuursleden. Spr. herinnert aan het in het leven roepen van de commissie tot behartiging der belangen van producenten, noemt de melkvoorziening enz. en geen der bestuursleden weet iets. Te veel acht spr. wordt er achter de schermen afgemaakt en dat schokt het algemeen vertrouwen.

Voorzitter zegt, dat op zijn persoonlijk initiatief de vergadering, waarop de door den heer Avis genoemde commissie is gesticht, is bijeengeroepen. Daarmee had de Bond niemandal te maken. Spr. vroeg daar als particulier het algemeen en blind vertrouwen, het is spr. geschonken, maar het had hem ook geweigerd kunnen worden. Had hij het als voorzitter van den Bond gevraagd en was het hem geweigerd, dit zou een blamage voor den Bond zijn geweest. Spr. achtte het beter als particulier op te treden. Er zijn helaas minder bestuursvergaderingen geweest, maar dat is een gevolg der omstandigheden. De heer Nobel en ik zijn alle dagen bezet, hebben geen minuut tijd over en bovendien elk oogenblik veranderen de toestanden. Wat men den eenen dag in de bestuursvergadering zou afspreken, is den volgenden dag niet meer van pas. Thans moeten de zaken door een klein comité kunnen worden afgemaakt. En wat de melkvoorziening betreft, dat is een zaak van den heer G. Nobel. Daar weet ik ook niets van. De minister seinde den heer Nobel: Zorg voor zooveel K.G. melk en dat is gebeurd. En uw beweren dat wij maar ongemachtigd optreden en het vertrouwen schokken, dat is een verwijt dat wij niet verdienen. Wij doen ons uiterste best voor de belangen der Noordhollandsche kaasproducenten.

De heer G. Nobel zal op de aantijgingen van den heer Avis niet veel antwoorden. Spr. gaat met heel veel menschen om en moet heel veel hooren en zoo iets als de heer Avis zegt, daaraan is spr. wel gewoon. Maar wat ik hier verleden jaar heb gezegd, herhaal ik: weest overtuigd dat ik u trouw zal dienen. Dat hoop ik u te kunnen bewijzen en dan mag Avis weer met zijn verwijten komen, maar ik blijf verklaren dat ik tegenover Noordholland recht sta - Daverend applaus.

De heer Avis zegt het niet bedoeld te hebben om den heeren verwijten te maken, niet te beweren dat zij te weinig doen, maar dat er niet genoeg samenwerking is.

Voorzitter zegt in de bewering van den heer Avis den toon van waardeering te hebben gemist. Hij wil alleen nog zeggen dat 16 fabrieken als nieuw lid tot den Bond zijn toegetreden, wel een bewijs dat het met het wantrouwen nog zoo erg niet is.....

De heeren Commandeur en D. de Boer komen krachtig op tegen de insinuaties van den heer Avis en onder daverend applaus der vergadering wordt aan de heeren Koster en Nobel hulde en dank gebracht voor hun groote werkkraft en het vele dat zij voor Bond en producenten gedaan hebben.

Voorzitter raad ieder aan die weten wil hoe spr. en den heer Nobel optreden tegen den handel, maar eens te informeren bij een kaashandelaar die zij vertrouwen. Dan zullen ze het wel hooren. Spr. wil het wel zeggen dat het werken van hen beiden in Den Haag niet gemakkelijk is gemaakt en het moeilijk voor hen is geweest werkzaam te blijven voor de kaasproducenten. Maar juist in de waardering die zij hebben ondervonden van een groot aantal leden, heeft hen staande gehouden op hun moeilijke post. Die waardering en het vertrouwen kunnen zij niet missen.

Met de hoop, dat aan dezen troebelen tijd spoedig een einde komt, wordt de vergadering gesloten.

Verslag 5e Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

Vergadering op Maandag 4 December 1916, des morgens 9 uur.

De Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, opent de vergadering, de vijfde in dit jaar gehouden. Hadden de kaasproducenten aanvankelijk niet te klagen, thans is een belangrijke verandering ingetreden en te voorzien is, dat het lang zal duren voor daarin wijziging zal komen. Het pct. voor binnenlandsch gebruik is aanzienlijk verhoogd, terwijl de prijs dezelfde is gebleven. De prijzen voor het buitenland zijn lager geworden en niet veel zal worden verkocht. Getracht zal worden dat de rijkscommissie van toezicht een billijken prijs voor de regeringskaas zal vaststellen.

Over de notulen ontspon zich eenige discussie naar aanleiding van een opmerking des heeren Avis over het voorkomen van een uitdrukking in de notulen, als zou de heer Avis wantrouwen in voorzitter en secretaris hebben gesproken. De heer Avis ontkent pertinent deze bedoeling te hebben gehad en ook niet wantrouwen te hebben uitgesproken. Wel heeft spr. aangedrongen op nauwere samenwerring tusschen deze beide heeren en het verdere bestuur. Op voorstel van den heer Scheij wordt goedgevonden om aan de notulen een mededeling toe te voegen waaruit de bedoeling des heeren Avis zou blijken.

De secretaris de heer G. Nobel deelde mede, dat de Zuivelfabriek „*Neerlandia*” te Stompeteren wenscht toe te treden als lid van den Bond. Van de fabrieken Winkel en de vereniging tot bereiding van kaas te Nieuwe Niedorp, kwam bericht in over de opheffing van deze fabrieken. Van de fabriek *Juliana* te Koegras een rapport tot oprichting van een grote fabriek.

Voor 1917 deelde de voorzitter bij de mededelingen is het advies, vooral spaarzaam zijn met het gebruik van alle benodigdheden voor de Zuivelbereiding. Dit geldt vooral voor steenkool waarvan vermoedelijk slechts de helft van de bestelde kwantums beschikbaar zullen zijn. Voor salpeter is voorlopig genoeg gecontracteerd en ook voor stremsel bestaat geen directe bezorgdheid. Voor zout geldt hetzelfde. Algemene deelname voor aankoop is gewenscht om een goede distributie te bevorderen en zoo veel mogelijk waarborgen te hebben voor beschikbaarstelling.

Tot nieuwe leden worden toegelaten *Ceres* te Starnmeer, *Ceres* te Zijpe, *Prins Hendrik* te Alkmaar en *De Goede Verwachting* te Groot Schermer. Tot buitengewone leden de heren Gebrs. Zijp te Abbekerk en L. H. C. Soeters te Ursem.

Tot lid der aankoopcommissie wordt herkozen de heer D. de Boer Dz.

Tot lid van de commissie voor kaaskeuringen wordt herkozen de heer Th. v.d. Meer te Heerhugowaard.

Tot leden der financiële commissie worden benoemd *Aurora* te Opmeer, *Prins Hendrik* te Sijbekarspel en *Benningbroek* te Benningbroek.

De heer Dr. Schei doet mededelingen over de **proef machinale kaasbereiding**. Daarover zijn vroeger reeds mededeelingen in ons blad opgenomen geweest. De conclusie was, dat men zeer tevreden was over de resultaten. Een proefinstallatie wordt nu opgericht aan de *Excelsior* te Heerhugowaard die bij gereed zijn voor belangstellenden zal te zien zijn. De installatie zal met Nieuwjaar klaar zijn. De kosten bedragen voor dan Bond f 300, als het toestel niet door *Excelsior* zal worden overgenomen. Wordt ze wel over genomen, dan zijn de kosten voor den Bond zeer gering.... Allen voor.

Omtrent de melkvoorziening wordt medegedeeld door den secretaris:

Met ingang van 1 Nov. is de z.g. Watersnoodmelkcommissie opgeheven en de bestaande commissie, als commissie uit den *Bond van Zuivelfabrieken* aangewezen voor de melkvoorziening volgens het mobilisatieplan voor de gemeenten, waar een tekort aan melk is en door de voorgaande commissie melk geleverd werd.

Met deze verwisseling werden ook de vrijstellingen van kaasbeschikbaarstelling voor binnenlandsch gebruik ingetrokken en zal de geleverde melk worden betaald naar de **zuivelwaarde**.

Over de maand November zal voorlopig 12 ct. per L. worden betaald. Het te kort betaalde bedrag wordt dan later uitgekeerd.

De zuivelwaarde zal worden berekend uit de opbrengst der producten uit een L. melk verkregen.

- a. de waarde verkregen voor het deel der kaas voor binnenlandsch gebruik bestemd, volgens regeringsprijs;
- b. de waarde van het deel der kaas voor export bestemde waarde wordt berekend tegen f 1 per 50 Kg. beneden den prijs door de noteeringscommissie uit sub-commissie voor N.-H. uit de kaasverenigingen vastgesteld voor de markt te Alkmaar, n.l. van de markt waarop de kaas verkocht wordt die gelijktijdig bereid is met de melk voor consumptiemelk geleverd, dus exportkaasprijs plm. 3 weken na melklevering vast te stellen;
- c. de boteropbrengst volgens de waarde voor binnenlandsch en buitenlandsch deel;
- d. de waarde van de zoete wei berekend tegen 2 cent per L. wei;
- e. de waarde van de karnemelk berekend tegen 4 cent per L karnemelk.

Aftrek van exploitatiekosten tal niet worden toegepast Vervoerkosten van de melk komen ten laste van de melkvoorziening.

Deze moeten onder overlegging van de bescheiden iedere maand worden ingediend bij het kantoor te Alkmaar.

De heer Dr. Scheij geeft zijn denkbeelden over kaascontrole weer. Spr. herinnert eerst aan de herdenking van het 10-jarig bestaan van het Zuidhollandsche kaascontrolestation. Hij acht het nodig om de Noordhollandsche kaasproducenten te mobiliseren tot het hoog houden van het product 40+. De hoofdvraag is: hoe moeten wij de kaascontrole inrichten? en hoe moeten wij ze verwezenlijken. De handel toch wilde in Noordholland geen gemerkte kaas. Welke bezwaren de handel heeft, moet aanstonds maar weer blijken bij een nieuwe actie der producenten.

Spr. gaat daarna de geschiedenis der controle in Noordholland na. Spr. acht een tijd van nieuwe actie aanstaande en meent dat de *Bond van Zuivelfabrieken* een apart lichaam moet stichten om hen die controle willen aaneen te sluiten. Zij moeten werken om van de regering een wettelijk merk te krijgen voor de kaas 40+. Wij moeten den buitenlandschen afnemer waarborg geven. De inrichting der controle moet de critiek kunnen doorstaan van de buitenlandsche deskundigen. De regeering zal ook uniformiteit eischen om een rijkscontrolemerk te kunnen geven. Het bestuur vraagt machtiging om, de voorbereidende maatregelen te nemen.

De secretaris, de heer G. Nobel doet mededeling van de maatregelen ten behoeve van de kaascontrole.

Overtuigd is spr. van het noodzakelijke om ten spoedigste maatregelen te nemen tot het verkrijgen van een meer-blijvend vorm der controle. Wanneer de zaak blijvend goed zal worden geregeld, dan moet er een wettelijke regeling komen voor alle producenten met voor alle soorten kaas wettig gedeponeerde merken. Ieder kan dan maken wat hij wenscht en de consument kan kopen wat hem past.

Wettelijke regeling is uitvoerbaar en te de eenig aangewezen weg, vrijwillige controle lijdt tot geen algemene controle. Wanneer de regeering bezwaren heeft om de algemeene regeling, bij

een afzonderlijke kaaswet in te voeren, dan acht spr. de Bondscontrole voor de Edammer met rijksmerk 40+ voor Noordholland noodzakelijk en spoedig uitvoerbaar.

Wij hebben dan, zegt spr. een krachtige organisatie, die zich eventueel ook kan belasten met de controle van het product van zelf kazende boeren in Noordholland.

Bij deze belangrijke zaak is noodig dat de lijnen van de zuivelorganisatie in Noordholland goed worden getrokken, opdat een groote eenheid wordt bereikt en concentratie van de maatregelen voor de zuivelbereiding in het algemeen.

Medegedeeld wordt nog, dat plannen voor het nemen van proeven met caseine-merk 40+ in voorbereiding zijn bij den Bond.

Over deze belangrijke kwestie, kaascontrole, zal spoedig een aparte vergadering worden gehouden. De inleidingen der beide sprekers zullen de leden binnenkort ontvangen.

Mededeelingen over de voorziening in de behoefte aan kaas voor binnenlandsch gebruik, bij monde van den secretaris, den heer G. Nobel.

Wegens te kort, aan aanvoer van veevoeder, is de productie van kaas belangrijk verminderd, met het gevolg dat nu 50 pct. van de beschikbare productie moet worden afgestaan voor binnenlandsch gebruik. Na Januari kan beschikt worden over de verplichte voorraden in zomer en najaar gevormd, zoodat dit pct. van 50 wellicht niet zal behoeven te worden uitgebreid. Aan het herhaaldelijk advies der Kaasvereniging om den prijs voor het binnenlandsch verbruik te verhoogen, is geen gevolg gegeven. Het is zeer onrechtvaardig om van kaasproducenten te vergen, dat zij voor den prijs van f 33 per 50 K.G. hun kaas moeten afstaan, nu deze prijs, gezien het gebrek aan krachtvoer, niet rendabel is. Een billijke verhooging is noodzakelijk. Door deze prijsregeling wordt voor Edammer 40+ de productie belangrijk beperkt. Dit inzicht schijnt de adviseur van den minister in hoogste instantie te missen.

Steeds is door het leger ongemerkte kaas betrokken, nu is evenwel een proef met 20.000 K.G. prima belegen kaas van de subcommissie uit de Kaasvereniging voor Noordholland, genomen. Een derde deel is daarvan afgeleverd, maar nu zet het dagelijksch bestuur van de Kaasvereniging de levering stop, door aan de subcommissie de aflevering van de kaas te verbieden, omdat buiten het bestuur van de Kaasvereniging om en in afwijking van de bestaande regeling levering van ongemerkte kaas door enkele handelaren, welke hoeveelheden moeten worden aangevuld met ongemerkte kaas uit de centrale pakhuisen, de overeenkomst is gesloten. Erkend moet worden, dat de Noordhollandsche commissie zich niets heeft aangetrokken van de bestaande regeling, die ze niet goedkeurt. Over het verbod tot aflevering moet nu onderhandeld worden.

De heer Lakeman, Beemster, roept alle producenten krachtig op om geen andere kaas dan gemerkte kaas af te staan, om zodoende het leveren van ongemerkte kaas aan het leger onmogelijk te maken.

Secretarie wijst er nog eens op, dat de minister van oorlog gemerkte kaas wenscht, maar dat het hier is het dagelijks bestuur der Kaasvereniging, die deze zaak thans tegenwerkt, door te wijzen op de bestaande regeling, dat de Kaasvereniging niet anders mag leveren dan aan grossiers en burgemeesters.

Goedgevonden wordt om bij het dagelijksch bestuur der Kaasvereniging krachtig aan te dringen dat 't leger kaas betrekke uit de centrale pakhuisen en dus gemerkte kaas krijgje.

De heer Dr. Scheij doet mededeelingen over de *Vakschool voor Kaasmakers*.

Volgt behandeling begroting.

Medegedeeld wordt dat het salaris van den assistent en van den secretaris op een volgende vergadering definitief zullen worden geregeld.³⁴⁾ De begroting wordt goedgekeurd.

De heer Nagelhout, Moerbeek, bepleit de wenschelijkheid van het meedelen aan belanghebbers van het percentage vet in hun kaas, gevonden, Secretaris wijst er op, dat deze zaak bij de subcommissie uit de Kaasvereniging thuis behoort en deze heeft tegen bekend maken van het percentage bezwaar.

Tot lid van het bestuur van den Algemeenen Zuivelbond (FNZ.), werd benoemd de heer H. K. Koster te Wieringerwaard en tot plaatsvervanger de heer A. Commandeur. De heer Koster wil zijn aanvaarding nog in bedenking houden tot dat gebleken is dat hij weer wordt herkozen als voorzitter van den Bond van Zuivelfabrieken, omdat hij het noodig acht dat beide functies in één persoon blijven verenigd.

Voorzitter reikt daarna in enige hartelijke woorden uit de prijzen aan de kaasmaken der zuivelfabrieken *Brederode* te Egmondermeer, *Concordia* te Berkhout en *Juliana* te Koegras, voor het behalen van het hoogste aantal punten met hun product op de kaaskeuringen 1915.

Bij de heropening der vergadering wordt welkom geheten de heer Wuéte, voorz. van den Frieschen Zuivelbond, bestuurslid van den F.N.Z.

Vervolgens wordt behandeld de agenda van de algemeene vergadering van den FNZ.

De heer Van der Meer vraagt inlichtingen over het punt op die agenda over rechtstreekschen verkoop van boter.

De heer Wuéte zegt, dat over deze zaak op die vergadering de beslissing zal vallen. Maar het is niet de bedoeling dit alleen te doen voor boter maar ook voor kaas. De handel moet gecentraliseerd en georganiseerd worden, wil de boer voldoende profijt van zijn product trekken. De afgevaardigde krijgt vrij mandaat

Volgt bestuursvoorstel oprichting Zuivelbank. Inleider de heer G. Nobel.

Wij mogen ons verheugen in de goede ontwikkeling van onze organisatie, die in den tegenwoordigen tijd zoo goede diensten bewijst aan de zuivelbereiders in Noordholland. In verband met den verderen groei en de vorming van een goed geheel in de toekomst, is het goed dat ook samenwerking gezocht wordt bij de regeling van de financiële aangelegenheden van de Bondsfabrieken. In deze is ook veel te bereiken, vandaar door het bestuur het voorstel om een onderzoek in te stellen naar de wenschelijkheid tot oprichting van een Zuivelbank en hiertoe een commissie te benoemen.

Tot leden daarvan worden benoemd de heeren H. K. Koster te Wieringerwaard, A. Commandeur te Berkhout, D. de Boer Dz. te Stomporetoren, Th. v.d. Meer te Heerhugowaard, A. Sellmans te Alkmaar en G. Nobel te Lutjewinkel.

De heer Wuete geeft verschillende inlichtingen over de wijze waarop zulk een bank in Friesland werkt en hoopt in de toekomst een federatie van zulke banken in verschillende provincies, om zodoende een krachtige infantiele organisatie te krijgen. Dat de Friesche Zuivelbank in een behoefte voorziet, blijkt, daar de kasomzet f 58.000.000 bedraagt.

De heer Van der Meer verzoekt den heer Wuete eens uit te leggen, hoe men in Friesland komt aan geld voor de oprichting van groots coöperatieve fabrieken, wat in Noordholland zoo moeilijk is. Uit het antwoord van den heer Wuete blijkt dat de Zuivelbank hiervoor geheel en al zorgt en zonder eenige moeilijkheid.

³⁴ Merk op dat de secretaris tot heden alleen maar een ‘vergoeding’ kreeg. En nu dus binnenkort ‘salaris’ – Het zou de bron worden van een steeds terugkerende discussie, tijdens begrotings behandelingen.....(ZHN.)

De heer Joch. Blaauboer Kz. te Barsingerhorn, deelt mee, hoe de zuivelfabriek te Lutjewinkel aan kapitaal is gekomen en als bankinstelling een naamlooze vennootschap te gesticht met als domicilie Nieuwe Niedorp, met z.i. dit voordeel, dat het aandeelenpapier op de Beurs verhandeld kan worden. Spr. vraagt of in Friesland nu een opeenhooping der obligaties plaats heeft, of dat ook daar die papieren verhandeld worden.

De heer Wuete kan hierop niet voldoende inlichten, omdat hij niet weet, waar of de uitgegeven obligaties terecht zijn gekomen. Spr. zegt ten slotte, dat het noodzakelijk is dat het wordt een algemene provinciale instelling, wil er ten minste de noodige kracht van uitgaan.

De secretaris deelt nog mede, dat als er in Friesland een leening op zuivelgebied gesloten moet worden, op de Zuivelbank reeds voldoende kapitaal in deposito's, om deze leening te kunnen sluiten. Dat komt, omdat er een algemeen vertrouwen bestaat en dat moet in Noord-holland ook zoo worden.

Het bestuursvoorstel wordt vervolgens aangenomen

De heer Visser te Berkhout maakt er aanmerking op, dat in verschillende commissies dezelfde personen zitten en wijt daaraan, dat de melkvoorziening voor de watersnoodstreken verkeerd is behandeld.

De heer Scheij geeft uitvoerige inlichtingen over de gevolgde gedragslijn en drukt er op, dat er in de melkcommissie altijd voor is gewaakt, dat alle fabrieken op denzelfden voet behandeld werden.

De heer De Boer van Binnenwijzend dringt aan op een krachtige actie bij den minister voor verhooging van den kaasprijs voor binnenlandsch gebruik.

Met algemeene stemmen wordt besloten een dergelijk adres tot den minister te richten.

De heer K. Berkhout, Binnenwijzend, maakt aanmerking op het verhoogde percentage voor binnenlandsch gebruik.

De heer G. Nobel wijst er op, dat de verhooging van het percentage voor binnenlandsch gebruik, een gevolg is van de mindere productie. Daaraan kan niemand iets veranderen en ligt ook geheel buiten de schuld der regeering. De bewering van den vorigen spreker, dat de pakhuizen dan vol zijn en dan eensklaps leeg, zal moeilijk bewezen kunnen worden. Er wordt door de Kaasvereeniging scherp gecontroleerd en aan al die geruchten moet, men niet steeds geloof slaan. De heren kunnen zich elken dag van het gedane werk overtuigen.

De heer Met van Egmondermeer, klaagt over de slechte regeling van het vervoeren van de reageringskaas naar de pakhuizen, Dat vervoer duurt veel te lang.

Voorzitter erkent, dat dit enigszins juist is en belooft onderzoek.

De heer Sleutel, Koegras, herinnert aan het voorstel van de kaasfabriek *Juliana* te Koegras, om middelen te beramen tot verhooging van den prijs voor kaas voor binnenlandsch gebruik.

– Secretaris belooft alle medewerking om dit te bereiken.

De heer K. Zijp te Wieringerwaard deelt mee, dat zijn fabriek nog maar gedurende 14 dagen steenkool heeft. Spr. heeft vanaf September moeite gedaan om kolen te krijgen, niets hielp evenwel. Spr. roept de hulp van den Bond in om stagnatie in het bedrijf te voorkomen.

De secretaris kan in de voorziening van brandstof geen enkele hulp beloven, alle moeite te dien opzichte leverde geen resultaat.

Op voorstel van den heer Van der Meer wordt besloten, den heer Joch. Blaauboer Kz. te Barsingerhorn te benoemen als lid der commissie tot onderzoek der Zuivelbank.

De heer G. Nobel, secretaris, komt nog even terug op het onaangename incident aan het begin der vergadering, toen de heer Avis aanmerkingen op de notulen maakte en zich uitsprak alsof dit voor hem een kwestie van eer was. Spr. zal op deze zaak niet terug komen, ofschoon hij er zeker van is, dat de notulen juist waren. Spreker wil alleen de wensch uitspreken, dat de leden

van den Bond niet de wijze van handelen van den heer Avis zullen volgen, er is werkelijk in den Bond wel wat belangrijkers te doen.

Ook de voorzitter spreekt in zijn sluitingswoord zijn afkeuring uit over het gebeurde, hij wil niet met een verbitterd gemoed heengaan, maar wil wel zeggen, dat als hij weer voorzitter van deze vergadering wordt, hij hoopt dat de vergaderingen hem niet zoo onaangenaam zullen worden gemaakt als deze beide laatsten het geval was door het optreden van den heer Avis. Hierna sluiting.

1917

Schager Courant, 1917-04-24; P. 2/6

Verslag Verg. *Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland*

ALKMAAR: Vergadering op Maandag 23 April 1917, des morgens half tien uur in *Central*. **De voorzitter, de heer H. K. Koster** te Wieringerwaard, legt er den nadruk op, dat de positie der zuivelbereiders gedurende den oorlog steeds een bevoorrechte is geweest, maar thans vooral met de aanschaffing der verschillende benooidgheden den druk steeds grooter wordt. Spr. meent dat het evenwel niet zoover zal komen dat het bedrijf zal moeten worden stopgezet. In de laatste vergadering van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (FNZ.)* in dienaangaande zekerheid verkregen. Spr. wijst er verder op dat niet steeds algemene eenstemmigheid heeft geheerscht in de zuivelkringen omtrent de regeeringsmaatregelen, vooral wat betreft het pct. kaas beschikbaar gesteld voor het binnenlandsch gebruik.

Wij zuivelbereiders, zegt spr., mogen echter niet vergeten dat wij door ons product Nederland kunnen voorzien van een uitstekend consumptieartikel en het is onze plicht dat te doen, mits voor een goeden prijs. Onze productiekosten moeten worden betaald en spr. meent te kunnen zeggen, dat dit gewaarborgd is.

Spreker wijst er verder op, hoe onze uitvoerpolitiek geheel gebaseerd is op ruilhandel en dat de prijzen der Nederlandsche artikelen die worden uitgevoerd, geëvenredigd moeten zijn aan de artikelen die vanuit het buitenland worden ingevoerd. Na den oorlog zal er nog wel een na-sleep dier regeeringsmaatregelen blijven bestaan, maar de zuivelbereiders moeten er voor zorgen dat de druk daarvan niet te zwaar wordt. En om dat met een goed resultaat te verkrijgen, is een algemeene en krachtige organisatie de eenige weg. Daartoe wekt voorzitter krachtig op.

De notulen worden goedgekeurd.

Medegedeeld werd dat in 1916 zijn gehouden 14 bestuursvergaderingen en 5 ledenvergaderingen.

Aangesloten zijn 82 fabrieken, er is verwerkt 117.488.000 K.G. melk, er is gemaakt 9.920.018 K.G. kaas en 603.443 K.G. boter. Er wenschen weer 4 fabrieken toe te treden.

In 1917 zullen twee kaaskeuringen worden gehouden, waarvoor ook weer prijzen beschikbaar zullen worden gesteld.

Ten behoeve van de kaascontrole worden proeven genomen met het merken van de kaas, waarover nog geen resultaten kunnen worden meegedeeld.

Zuivelbank

Door den heer A. Sellemans te Alkmaar wordt uitgebracht het rapport van de commissie voor onderzoek tot oprichting Zuivelbank. De taak der Zuivelbank bestaat in de bevordering van de belangen van het zuivelbedrijf, welk doel o.a. is te bereiken door:

- 1e. adviezen te geven inzake finantieele en administratieve aangelegenheden;
- 2e. loopende rekeningen te houden en overschrijvingen in rekening courant te verrichten;
- 3e. credieten te verlenen;
- 4e. gelden in deposito te nemen en deze rentegevend en veilig te beleggen;
- 5e. obligatiën uit te geven of te plaatsen.

De algemeene conclusie waartoe de commissie komt uit de aan de fabrieken toegezonden vragenlijsten, zijn:

- 1e. eenheid van rechtsvorm voor de zuivelfabrieken in Noordholland bestaat niet;

- 2e. oprichtingskapitaal en crediet is op de meest verschillende wijze veelal niet zonder moeilijkheden en ten slotte soms duur verkrijgbaar, dit geldt in 't bijzonder enkele, in de laatste jaren opgerichte groote fabrieken;
- 3e. administratieve controle door derden wordt, een paar fabrieken uitgezonderd, niet uitgeoefend.

Behalve deze algemeene conclusies, kwam de commissie nog tot de volgende gevolgtrekkingen:

- 1e. aan een centraal lichaam, waarvan leiding op administratief en finantieel gebied uitgaat, bestaat een sterke behoefte. Is dit er, dan zal het vanzelf de vraagbaak worden voor nieuw op te richten fabrieken en zal er meer eenheid komen in den rechtsvorm der zuivelfabrieken;
- 2e. het verkrijgen van stichtingskapitaal brengt voor de groote fabrieken bezwaren mee. Een vergelijking tusschen Noordholland en Friesland brengt het voordeel der Zuivelbank in het noorden duidelijk aan het licht;
- 3e. voor fabrieken van eenigen omvang is het crediet dat de Boerenleenbank ter plaatse mag verstrekken, te klein;
- 4e. wil een organisatie sterk en onafhankelijk zijn, zoo moeten hare leden elkaar onderling op een gezonden basis financieeren.

Aan de hand van deze overwegingen komt de commissie eenparig tot de conclusie, dat de wenschelijkheid van de oprichting eener Zuivelbank vaststaat.

Na een kort debat keurt de vergadering deze conclusie goed en wordt de commissie gemachtigd met haar werk voort te gaan en te pogen te komen tot de oprichting van een Zuivelbank.

Volgt rekening en verantwoording over 1916, welke op voordracht der commissie wordt goedgekeurd.

Het batig saldo bedraagt f 8913,39, De rekening van den Gemeenschappelijken Aankoop werd eveneens goedgekeurd.

Tot nieuwe leden worden toegelaten; *De Hoop* te Texel, *De Schagerwaard* te Schagerwaard, *De Goede Verwachting* te Schoorl.

Over het coöperatieve magazijn deelt de heer Haan het een en ander mede, waaruit duidelijk blijkt, dat ook dit vooruit gaat.

Tot lid van het bestuur wordt gekozen de heer P. de Boer Cz. te Binnenwijzend.

Tot lid der bouwcommissie wordt herkozen de heer A. Dijkstra te Opmeer.

De heer G. Nobel doet vervolgens mededelingen over de voorziening in de behoefte aan kaas voor binnenlandsch gebruik. In verband met het steeds moeilijker worden der omstandigheden voor Nederland, worden voor den komenden winter de noodige voorzorgsmaatregelen genomen om uit de zomerproductie groote voorraden te reserveren. Aangezien een beschikbaarstelling van 30 pct, der kaas voor binnenlandsch gebruik voldoende wordt geacht om genoemde reserves te vormen, werd reeds voor langen tijd geadviseerd het pct. op 30 pct. te bepalen. Met ingang van 22 April is hiertoe door den minister besloten.

De beschikbaarstelling gaat regelmatig, aangezien er veel meer Edammerkaas wordt opgeslagen dan voor de gewone orders noodig is, wordt geregeld een flink kwantum kaas overgedragen aan de Zuidhollandsche commissie tot aanvulling van de orders Goudsche kaas.

Nu groote voorraden kaas in de pakhuizen zijn opgeslagen en dientengevolge ook belegen kaas beschikbaar is, worden onderhandelingen gevoerd met de intendance over levering van een deel van deze kaas aan het leger.

Op een gedane vraag of Friesland aan zijn verplichtingen heeft voldaan? deelt voorzitter mede, dat Friesland z.i. aan haar verplichtingen heeft voldaan. Spr. zet uiteen dat het Nederlandsche publiek geen Friesche kaas vraagt, dus was Friesland niet in staat haar pct. af te leve-

ren. Toen is een regeling getroffen dat Friesland op de Zuidhollandsche markten Zuidhollandsche kaas koopt en deze kaas wordt gebruikt om het geëischte pct, aan te vullen.

Verder werd gevraagd of het niet onbillijk was dat de boer-deelhebber eener fabriek zijn kaas, die hij voor eigen gebruik noodig heeft, met winst moet terug koopen. Waarom mag de boer zijn kaas voor eigen gebruik niet behouden.

Secretaris en Voorzitter wijzen er op dat het thans bestaande systeem daardoor geheel in gevaar zou worden gebracht en een groots omvangrijke controle het gevolg zou zijn.

De heer J. Best Nz. vraagt hoever of het nu is gevorderd met den aankoop van gemerkte kaas voor het leger. Secretaris deelt mee, dat door het legerbestuur niet steeds gemerkte kaas kan worden gekocht, omdat soms heel groote voorraden moeten worden gekocht Maar het legerbestuur koopt zooveel mogelijk direct rechtstreeks van de subcommissie de belegen kaas die beschikbaar is.

De heer Zijp, Beemster, dringt aan op directe levering der kaas aan de pakhuizen en niet over de markt. Ook andere heeren dringen daarop aan, vragende, waarom de 16 fabrieken aan *Gestam*³⁵⁾ leverende, niet direct mogen leveren en onnoodig onkosten moeten betalen.

De heer Jac. Met, Heerhugowaard dringt er op aan eens te onderzoeken, hoeveel geld daardoor noodeloos van de fabrieken in den vorm van wik- en weegelden wordt geëischt. „Waar het in Friesland kan waarom dan hier niet,

Voorzitter wijst er op, dat dit eigenlijk geen bondszaak is en thuis behoort bij de subcommissie, maar acht een goede controle zonder markten niet best mogelijk.

De heer G. Nobel legt er den nadruk op, dat in elke provincie de levering is aangepast aan de bestaande toestanden, en die is in Noordholland zoo, dat hier de verkoop loopt over de markten. En bovendien hebben wij in Noordholland niet alleen fabrieken, maar ook zelfkazende boeren en zou bij niet-koopen over de markt, de heele regeling worden aangetast. Spr. is echter niet tegen het onderzoek, dat de heer Met wil, vooral omdat toen alles werd geregeld, de regeling niet blijvend werd geoordeeld. De toestand is langer van duur gebleven dan wij allen dachten en wordt de druk steeds meer gevoeld en daarom kan het wel eens onderzocht worden, maar wij moeten er aan denken dat een goede regeling hoofdzaak moet blijven. De beslissing in deze is echter niet bij den Bond maar bij de *Kaasvereniging* en den Minister. Wat *Gestam* betreft, zegt spr., dat als aan *Gestam* dit word toegestaan, ook andere fabrieken dit recht zouden eischen.

De heer Berkhout blijft aandringen op gelijkstelling van de provincie Friesland met Noordholland. Friesland is de anderen wel wat te vlug af.

Voorzitter meent, dat spr. vergeet dat de resultaten der boterfabrieken lang zoo gunstig niet zijn als die der kaasfabrieken. Redenen om jaloersch te zijn is er niet.

Secretaris meent, dat aan de Noordhollandsche regeling niet getornd moet worden, juist omdat ze zoo goed is en daardoor in de Kaasvereniging zooveel invloed kan worden uitgeoefend.

De heer Joch. Blaauboer, Barsingerhorn, dringt er op aan, dat de regeering voor de kaas voor het binnenlandsch gebruik de wik- en weegloonen betaalt.

De heer Dijkstra, Opmeer, ondersteunt dit idee.

Voorzitter meent dat dit in de aflevering een heel groote stagnatie zou meebrengen. De heer Dijkstra acht dit geen bezwaar. De heer Met blijft vooral op warme dagen, met het oog op de kwaliteit, aandringen op directe levering aan de pakhuizen en niet over de markt.

Voorzitter meent, dat er geen oplossing voor is en verzoekt daarom de voorstanders, de heren Met, Dijkstra en De Wit, met een volledig plan bij het bestuur te komen. Dit wordt aangenomen door de betrokken heeren.

³⁵ *N.V. Gestam* een in 1916 opgerichte *Kaasexportvereniging*, een samenwerking tussen twee kaasexporteurs te Edam en elf – later 18 – kleine dag- en zoetfabrieken. Werd geen groot succes, liquideerde in 1930 (ZHN.)

De heer Van der Meer brengt rapport uit over de **machinale kaasbereiding** aan de zuivelfabriek *Excelsior* te Heerhugowaard, *systeem v. d. Goot*. Over het algemeen is het product goed en is bewezen dat machinaal kazen mogelijk is. Het bestuur van *Excelsior* heeft dan ook een installatie aangeschaft en wordt aan *Excelsior* niet anders dan machinaal gekeerd. Het vetgehalte der wei is niet hooger dan bij de handbewerking. Spr. geeft een uitvoerig overzicht van de gehouden proeven.

Tijdens de vergadering was een tentoonstelling der machinaal gemaakte kaas.

De heer G. Nobel doet verschillende mededelingen over de melkvoorziening.

- a. De melk tot en met 31 Oct. - 9.776.019 L. geleverd, is geleverd tegen vrijstelling beschikbaarstelling kaas voor binnenlandsch gebruik.
- b. Na 1 Nov. is geleverd tegen zuivelwaarde.
- c. 18 Maart is die leverantie van melk aan Amsterdam geëindigd en overgenomen door de *Vereen. van fabrieken van melkproducten*. Er wordt door onze commissie nog geleverd aan Anna Paulowna, Broek op Langendijk, Edam, Helder, Purmerend en Zaandam.
- d. Over het tijdvak 1 Mei – 31 October zullen de toen melkleverende fabrieken nog uitkering ontvangen van batig saldo.
- e. De melkbussen voor Amsterdam benodigd geweest, worden nu aan fabrieken verhuurd, die geen of te weinig transportmateriaal hebben en dit niet kunnen aanvullen.

De heer Dr. Scheij doet ook thans de reeds in ons blad vermelde mededeelingen over de melkvoorziening,

De heer Zijp, Beemster, verzoekt om met betrekking van dit punt, er in den vervolge voor te waken, dat in die melkcommissie personen zitting kregen, die beter met plaats enz. der fabrieken bekend zijn. Spr. vraagt dit met het oog op het feit, dat twee niet aangesloten fabrieken, die even goed geschikt waren voor levering, nooit melk hebben geleverd, terwijl een bij den Bond aangesloten fabriek zoowel aan Purmerend als Amsterdam moest leveren.

Voorzitter wijst er op dat dit wellicht heeft kunnen plaats vinden, maar dat dit niet tot de conclusie mocht leiden dat aangesloten fabrieken eerder moeten leveren. Spr. kan gerust verklaren dat de melkcommissie machtiging is gegeven de onkosten der melkvoorziening te laten drukken op alle zuivelfabrieken.

De heer Van der Meer wijst er op, hoe zijn fabriek thans melk moet leveren aan verschillende gemeenten op het platteland en zij moet dat doen voor maximumprijzen. En spr. vraagt of het nu billijk is dat terwijl aan Amsterdam tegen zuivelwaarde wordt geleverd, dit aan de plattelandsch gemeenten geschiedt tegen 2 á 3 cent minder.

De heer Dr. Scheij wijst er op, dat dit feit zich op verschillende plaatsen voordoet. Op sommige plaatsen is dat niet van veel betekenis, elders echter wel. Deze vraag wordt geheel beheerscht door de vraag of die zuivelfabrieken productiemelk aan zich hebben getrokken, en is dat zoo, dan zijn die fabrieken verplicht voor die consumptiemelk te blijven zorgen. Is dat niet het geval dan is de fabriek niet verplicht. Spr. meent, dat als het niet te groote afmetingen aanneemt, de groots fabrieken moeten meehelpen.

Allerlei kwesties uit deze verplichting voortspruitend, worden breedvoerig besproken. De eenige oplossing in al deze kwesties was naar het oordeel van het bestuur: wendt u tot de Rijkscmissie van toezicht van de *vereeniging van fabrieken van melkproducten*.

De gewone begroting 1917 wordt goedgekeurd tot een bedrag van f 7200.

De buitengewone begroting wordt vastgesteld op f 14.750. Voor dat deze twee begrotingen de revue zijn gepasseerd, krijgen we een heele discussie. Dit vindt zijn oorzaak hierin, dat op deze begroting worden voorgeteld aan den voorzitter een toelage te geven van f 500 voor buitengewone werkzaamheden ten behoeve van den Bond over 1916 en f 500 voor den secretaris als toelage over 1917.

De heer Joch. Blaauboer Kz. Barsingerhorn, zegt teleurgesteld te zijn over het kleine bedrag van f 500. Als men bedenkt wat voorzitter heeft gedaan, wat hij voor ons zuivelbereiders heeft verdiend, is dat bedrag van f 500 veel te min. Om maar eenigszins het zoovele door hem gedane te kunnen vergoeden, wil spr. f 1000 beschikbaar stellen.

De heer Lakeman, Beemster, wijst er op, dat voorzitter nog in andere functies verdiend, De secretaris doet op verzoek toelichting, dat de heer Koster als lid der Kaasvereniging een vacatiegeld verdiend van f 10 per vergadering, ook als lid van het Algemeen Bestuur en dat is zoo ongeveer tweemaal per maand. En van de producentencommissie van de *Vereenigde fabrieken*, heeft hij f 1000 ontvangen. Spr. wijst eveneens op het ongekend vele werk dat voorzitter heeft gedaan en de groots opofferingen die deze ook in zijn particuliere bedrijf zich heeft moeten getroosten om de belangen der zuivelbereiders te kunnen behartigen op de zoo uitstekende wijze als dit door den heer Koster is gedaan. Kapitalen en nog eens kapitalen zijn voor den boer verdiend.

De heer Ham stelt voor f 250 te geven, terwijl anderen het bestuursvoorstel aanbevelen.

De heer Frans, Warmenhuizen, houdt een warm pleidooi voor een bedrag van f 2000, terwijl de heer Dr. Scheij een krachtig woord van hulde en waardeering spreekt, er op wijzend, dat voorzitter particuliere belangen achterstelde om de algemeen belangen van den Bond en zuivelbereiders te bevorderen.

De voorstellen om f 2000 en f 1000 te geven, vonden geen voldoende ondersteuning, het voorstel f 250 werd ingetrokken en het Bestuursvoorstel om f 500 te geven werd aangenomen.

De toelage voor den secretaris van f 500 werd eveneens goedgekeurd, nadat ook warme hulde was gebracht aan den voorbeeldeloozen ijver en arbeidskracht van den secretaris.

Op voorstel van de kaasfabriek Koegras werd aan den assistent Haan een toelage van f 200 gegeven.

De heer Dr. Scheij doet mededeelingen over het gebruik van **chloorcalcium** als middel om stremsel te besparen. Dit middel doet aan de kwaliteit der kaas geen nadeelen en er kan tot 50 pct. stremsel mede worden bespaard.

De heeren Met en Jensma deelen mee, dat aan hunne fabrieken het middel met succes wordt gebruikt. De heer Met bespaart 25 pct. stremsel de heer Jensma 50 pct., wat een kleine f 100 besparing per week geeft.

Voorzitter deelt mee, dat het middel spoedig in het coöp. magazijn verkrijgbaar zal zijn en een recept voor bereiding en toepassing er bij zal worden verstrekt. Dit middel wordt in hoofdzaak aanbevolen, omdat de stremsel zoo ontzettend duur is.

De secretaris deelt mee, dat de verschaffing der brandstoffen steeds moeilijker wordt. Alle kolenvoorziening voor de zuivelfabrieken gaat over de *Centrale Aankoopvereniging* van den F.N.Z. te Arnhem.

De formulieren voor aanvragen moeten correct en naar waarheid worden ingevuld en ingezonden. Vooral dit niet verzuimen. Zout is er voldoende eveneens salpeter.

Voorzitter dringt er eveneens op aan deze formulieren vlug in te zenden. Mocht 1 week voordat de voorraad kolen op is geen nieuwe voorraad zijn gezonden, men vervoegte zich tot spr. die dan nog helpen zal. Spr. deelt mee, dat de Algemeene Zuivelbond 50.000 kub. M. turf hoeft aangekocht.

De heer Lakeman, Beemster, breng de pasteurisering der bijproducten ter spake. Deze wet blijft nog steeds dreigen.

Voorzitter acht het gevaar om thans te moeten pasteuriseren niet zoo groot, vooral met het oog op den kolennood. Mocht er tongblaar (MKZ.) komen, zoals te Roosendaal het geval geweest, dan zal de Minister de betrokken fabriek wel tot pasteurisatie dwingen.

Op voorstel van den heer Bert wordt voor de bestuursleden het presentiegeld van *f* 5 per vergadering vastgesteld.

Na nog enkele besprekingen volgt eindelijk sluiting

Schager Courant, 1917-08-04: P. 1/10

Verslag buitengewone verg. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

Plannen voor verplichte weipasteurisatie.

ALKMAAR: Vrijdagmiddag had te Alkmaar een buitengewone algemene vergadering plaats van bovengenoemden bond.

De voorzitter, de hem H. K. Koster Kz., opende met een gepast woord de vergadering.

Door den heer G. Nobel, secretaris, wordt het volgende meegedeeld:

- 1e.** van Bondswege zal medewerking worden verleend om ten behoeve van de uitoefening van het bedrijf petroleum te verstrekken in het komende winter half jaar, waarop gesteld wordt, alleen ven van strikt noodzakelijke hoeveelheid voor het bedrijf bestemd.
- 2e.** Het voornemen om een boterveilingsplaats in Noord-Holland te krijgen voor den rechtstreekschen verkoop, is niet ten uitvaar gebracht. Een praktische oplossing is gevonden door de boter van de Noordhollandsche fabrieken zoveel mogelijk te bestemmen voor binnenlandsch gebruik
- 3e.** Ten aanzien van de steenkolenvoorziening wordt nog eens verzocht om de gegevens iedere maand nauwkeurig en onder zorgvuldige opgave aan het adres van levering te verstekken, opdat verwarring zoveel mogelijk wordt voorkomen en de bestelling zoo regelmatig mogelijk plaats vinden.
- 4e.** Over de kaaskeuringen kan worden gemeld dat er zullen worden gehouden 2 verplichte kaaskeuringen en wel op 30 Augustus en 22 November. De tentoonstelling op 31 Augustus en 23 November. Voor de drie kaasmakers die het hoogste aantal punten op de keuringen behalen met hun product, zullen wederom prijzen worden beschikbaar gesteld

Wordt voorgelezen een rapport, uitgebracht door een commissie, benoemd om te trachten een plan te ontwerpen, waardoor voor de fabrieken vrijstelling van wik- en weeglonen zou worden verkregen van het gedeelte der verkopen, hetwelk aan de regering moet worden afgestaan. Deze commissie bestaat uit de heren Jac. Met, A. Dijkstra en D. Wit Cz. De commissie wijst er op, hoe door de fabrieken circa 40 miljoen K.G. kaas aan de Regeringspakhuisen werd afgestaan en daarvoor is *f* 30.000 aan weeggelden en zetttersloon betaald. Dit belangrijke bedrag kon bespaard worden. De commissie geeft vervolgens een regeling aan die gevolgd zou kunnen worden.

Het bestuur heeft dele zaak uitvoerig besproken en kwam tot de conclusie dat het tegenwoordige Noordhollandsche stelsel voor beschikbaarstelling van kaas, al zijn er gebreken aan verbonden, speciaal de gedwongen betaling van wik- en weegloonen, als stelsel goed is en niet voor grote wijziging vatbaar is zonder dat men de kans belooft, grote moeilijkheden te scheppen ten aanzien van de regelmatige overname van kaas en eene uitvoerige en moeilijke controle. Wijziging van het stelsel acht men niet goed en wel uitbreiding van de verzendingen door zuivelfabrieken van kaas om te leveren op andere dan marktdagen via de gemeentewagenen.

Vrijstelling of verlaging van wik- en weegloonen voor de kaas voor binnenlandsch gebruik, acht men zeer gewenscht.

Met bovenstaande commissie is het bestuur gekomen tot de bovenstaande conclusies. Deze conclusies worden door de vergadering goedgekeurd.

Een 12-tal fabrieken worden tot gewone leden toegelaten, plus een 6-tal personen als buitengewoon lid. Het aantal aangesloten fabrieken bedraagt thans 95.

De heer P. Jensma leidt vervolgens in het voorstel: Tot het houden van **boterkeuringen** om de veertien dagen, voor de bij den Bond aangesloten fabrieken, die aan deze keuringen wenschen deel te nemen.

De heer Jensma wijst er op, hoe dit punt op de agenda is gekomen naar aanleiding van een op een vergadering gemaakte opmerking, dat de boter in Noordholland van niet zoo goede kwaliteit was als die bv. van Zuidholland en Friesland en werd daar tevens algemeen de wensche-lijkheid uitgesproken om boterkeuringen in te stellen. Om dat te onderzoeken is een commissie ingesteld, bestaande uit de heeren Dijkstra, v.d. Mees, G. Nobel en inleider. Spr. heeft zich als doel gesteld om op verschillende te stellen vragen antwoord te geven.

1e. Hoe wondt die keuring gehouden.

En dan gaat spr. uitvoerig na hoe een dergelijke keuring in Friesland wordt gehouden. De potten met boter worden Donderdags opgezonden, blijven een week staan en worden dan ge-keurd door twee bevoegde keurmeesters. Dadelijk worden over die keuring lijsten opgemaakt en worden punten toegekend voor reuk, smaak en gehalte der bewerking. Dienzelfden avond hebben de betrokken fabrieken de lijsten in hun bezit. Elken Vrijdag is er tentoonstelling van die potten boter en om de 8 maanden krijgen de verschillende fabrieken het hun gemiddeld toegewezen cijfer en een rangcijfer met het aantal afwijkingen.

Ook geeft men een kleine premie; voor de fabrieken met een gemiddeld aantal punten van 66 en 12 afwijkingen of minder, wordt een diploma verkrijgbaar gesteld, voor de botermakers dier fabrieken f 25.

Spreker vraagt waarom of de kwaliteit der boter door zulke keuringen beter wordt en komt dan tot de volgende punten:

- 1e. aparte beoordeling van elke fabriek door onpartijdige beoordelaars, waardoor een bete-re en juistere controle op het product wordt behouden;
- 2e. is een voordeel dat de directeuren van fabrieken, die minder goede boter maken, voor-lichting en hulp kunnen krijgen van hen die beter boter maken, terwijl men van die fa-briek die beste boter maakt, reincultuur kan betrekken en
- 3e. kunnen de directeuren onderling meer voeling met elkaar houden, de zaken bespreken en elkaar voorlichten.

2e Inleider vraagt nu: Waarom moet de kwaliteit der boter verbeterd? Spr. wijst er op, hoe in deze abnormale tijden een afwijking in het product niet schaadt, men verkoopt het toch. Maar op deze tijden zullen andere tijden volgen en dan zal een uitstekend product de markt beheer-schen. Daarvoor is het noodig de handen ineen te slaan om dat fijne product te kunnen maken. Spr. noemt het van belang dat deze zaak niet alleen wordt opgezet door een zekere groep van fabrieken, maar door den Bond. De beste boter toch zal straks niet alleen voor binnenlandsche consumptie worden gebruikt, maar op de wereldmarkt komen, dat is een algemeen belang voor onze fabrieken en daarom moet ook de Bond als zodanig een zaak als deze ter hand ne-men, en de noodige kosten voor haar rekening nemen. - Applaus

Het bestuur stelt voor in deze richting een proef te nemen en vraagt machtiging daarvoor. Al-len voor.

Volgt de behandeling van de agenda voor de algemene vergadering van den Algemeenen Ne-derlandschen Zuivelbond (FNZ.).

Voor deze agenda te behandelen, acht voorzitter het noodig eerst een overzicht te geven van de positie die den Bond inneemt en legt er den nadruk op, dat de Bond is gegroeid en zodanige positie inneemt dat in deze oorlogsjaren de Bond veel heeft kunnen doen voor de zuivelbereiden. Spr. verbindt daaraan de groote verdiensten van den heer Reitsma, de gewezen secretaris van den Bond, die thans lid is van de regeringscommissie van bijstand voor de distributie der levensmiddelen. De heer Reitsma is thans voor de zuivelbereiding verloren, maar men zou hem gaarne daarvoor in de toekomst willen bewaren, maar men voelt wel dat het niet mogelijk is, uit de positie die den heer Reitsma thans bekleedt, hem terug te krijgen in de functie van secretaris van den F.N.Z. Daarom is het noodig de functie te scheppen van gedelegeerd bestuurslid van den F.N.Z., waardoor de heer Reitsma zou kunnen worden de bedrijfsleider van den Bond. De afzonderlijke afdelingen hebben hun leiders, die verantwoordelijk zijn aan het gedelegeerd bestuurslid, die op zijn beurt de schakel is tusschen deze heeren en het bestuur.

De agenda van de F.N.Z.-vergadering is dan ook alleen een statutenwijziging om dit mogelijk te maken en daarbij het voorstel om een secretaris tevens te benoemen, die het werk van secretaris-alleen zal hebben te vervullen.

De agenda in behandeling komend, is het de heer Jensma, die zich verzet tegen het bestuursvoorstel van gedelegeerd bestuurslid. Het is spr. in de 1e plaats niet duidelijk, waarom of de heer Reitsma meer voor de zuivelbereiding zal kunnen doen als hij niet weer secretaris heet, maar wel gedelegeerd bestuurslid. Verder acht spr. het geven van zoo groten invloed en macht aan één persoon zeer verkeerd, al mag de heer Reitsma dan ook nog zoveel hebben gepresteerd en maakt men zich ook te veel afhankelijk in aan organisatie van één persoon. Verder wijst spr. op het gevaar dat waar deze gedelegeerd bestuurslid moet worden gekozen uit het bestuur, dat bestaat uit provinciale afgevaardigden, dat het zal worden een persoon, die zich zeer aangetrokken zal gevoelen tot een bepaalde provincie.

En men moet al zeer hoog en onafhankelijk staan, wil men die voorkeur geheel ter zijde plaatsen. Waar een gedelegeerd bestuurslid gekozen moet worden uit 9 personen, zal een secretaris uit een onafhankelijk aantal genomen kunnen worden, de keus is dus ruimer en zal men de beste van de besten kunnen nemen; temeer waar de Bond een salaris zal kunnen betalen wat zij maar wil. Een zulk een groote macht aan één persoon, spr. herhaalt, is verkeerd. Wij hebben er reeds meer dan genoeg van om van bovenaf te worden geregeerd. De F.N.Z. moet van binnenuit bestuurd worden.

Voorzitter meent, dat de macht niet zit bij één persoon, Maar bij de organisatie. De F.N.Z. bezit de macht, niet de heer Reitsma. De organisatie is echter zeer gebaat bij een krachtig en organiserend talent, wij moeten niet hebben een persoon, maar een persoonlijkheid. Spr. voorziet in de normale tijden die zullen komen veel strijd voor de zuivelbereiders en acht dan een eminent man als de heer Reitsma een onmisbare hulp. Als hij voor een provincie te veel op den voorgrond mocht treden, welnu hij is voor 1 jaar benoemd en zal gemakkelijker als een secretaris aan kant geschoven kunnen worden,

De heer Joch. Blaauboer - meent uit de redenering van den voorzitter te mogen concluderen, dat de heer Reitsma meer wenscht te zijn als secretaris, de drijfkracht van den Bond. Spr. betwijfelt echter of de organisatie, met drijven wel gediend is en spr. maakt zich beangst of in voorkomende gevallen de heer Reitsma niet verkeerd zal werken.

Zoowel de heer Jensma als voorzitter blijven in hun replieken handhaven, met als resultaat, dat de bestuursvoorstellen van den F.N.Z. worden aangenomen. *Westfriesland*, Lutjewinkel, stemde alleen tegen.

De heer De Boer bepleit de wenschelijkheid om op de vergadering van den F.N.Z. te bespreken het zoo hoogst gewenschte dat de prijzen der zuivelproducten worden verhoogd, de renta-

biliteitsgrens word immers zoo dicht genaderd. Spr. vergelijkt de prijzen der groenten, graan enz.

De heer Jongejans acht de stroo- en bietenprijzen te hoog en wil bij den F.N.Z. aandringen op goedkoper veevoeder voor zover dit nog te krijgen is.

De Eendracht te Warmenhuizen acht het pct. kaas voor binnenlandsch gebruik te hoog en noemt dat een eenzijdige belasting.

De heer G. Nobel wijst er op hoe het hooger pct. kaas voor binnenlandsche gebruik zijn oorsprong vindt in de vrees, dat voor den komenden winter er te kort aan kaas zal zijn en daarom reusachtige voorraden worden opgelegd door de regering, We hebben getracht de prijs der kaas verhoogd te krijgen, de boeren hebben kunnen lezen hoe de minister in de Tweede Kamer heeft beloofd dat dit niet het geval zou zijn.

De heer Kant uit zijn afkeuring over het groots verschil in prijs dat de producent ontvangt en waarvoor de winkelier de kaas verkoopt. Een dergelijke hooge winst acht spr. onnodig en ongemotiveerd.

De heer G. Nobel wijst er op, dat deze winst 12 cent is geweest, thans 9 cent. Spr. acht die winst nog te hoog, maar men wil in Den Haag niet lager, wijzend op de winkeliers in groote steden, die de kaas per ons uitgesneden verkopen en dan is de winst niet te hoog. Een aparte winstbepaling voor kaas die per stuk wordt verkocht wil men in Den Haag niet.

De heer Joch. Blaauboer Kz. wil aan den F.N.Z. vragen billijker prijzen voor het nog verkrijgbaar zijnde veevoer, maar tevens verkoop onder garantie.

Weipasteurisatie

Verschillende andere belangen worden nog besproken, om daarna over te gaan tot het weipasteurisatie.

De heer Scheij deelt mede hoe de minister gemeld heeft dat met den thans bestaanden kolen-nood de verplichte weipasteurisatie en die der nevenproducten niet streng zal worden gehandhaafd. Is die kolen-nood voorbij, dan zal aan den eisch van parteurisatie streng de hand worden gehouden. Spr. is gevraagd om een rapport in hoeverre de fabrieken voor de pasteurisatie klaar zijn. Spr. vraagt wat of er nu gebeuren moet en dan is het dit, dat hij graag zou zien, dat één der fabrieken een jaar lang wei pasteuriseerde, om dan de resultaten eens na te gaan. Spr. wil een proefinstallatie, omdat het z.i. moet worden opgelost of die wei een goed veevoer is, hoe of ze moet worden behandeld, hoe afgeleverd enz. En dat kan uit de practijk het best worden opgelost. Het zou toch dwaasheid zijn maar weifabriekjes als 't ware te bouwen als 't niet is opgelost of die wei goed veevoer is. Spr. wil eerst opgelost den de vraag: Is niet gepasteuriseerde wei voor veeziekte enz. gevaarlijk en in de tweede plaats: Hoe moet ze worden gepasteuriseerd.

En nu volgt er een uitvoerig debat over het hoogst onwenschelijke om wei te pasteuriseren en voorzitter oordeelt dat de regering de eisch om te pasteuriseren niet mag stellen als de regering van het gevaarlijke om niet gepasteuriseerde wei voor veeziekten niet overtuigd is. Het resultaat is, dat de vergadering het hoogst gewenscht vindt, er bij den F.N.Z. op aan te dringen dat de oplossing der zaak gezocht wordt als door den heer Scheij is aangegeven.

Door den heer Bark was gewezen op de prijzen der kaas voor binnenlandsch gebruik. De regeling voor de klas van 30 achte spr. verkeerd,³⁶ terwijl het hem verkeerd voorkwam, dat voor uitschot door de kaascommissie soms zooveel geld werd ontvangen.

De heer G. Nobel wees op de Noordhollandsche regeling, waarbij de kaascommissie een pct. kaas afneemt, zoals ze wordt aangevoerd, dus van alle kwaliteiten en niet zoals in andere provincies dat le kwaliteit kaas moet worden geleverd. Dat maakt groot verschil. En de hooge prijs die soms voor uitschot wordt ontvangen, is niet allemaal winst en komt bovendien ten goede voor de algemeene onkosten. Spr. deelt verder mee, dat het contract met de Duitschers

³⁶ Wat wordt bedoeld?: 'kaas van 30%' of 'verplichte levering binnenlands 30 %' (ZHN.)

ten einde is en onder dezelfde voorwaarden verlengd is tot a.s. Maandag. Is het voor dien dag niet vernieuwd dan is er geen contract. Het advies is dat de producenten de kaas niet goedkoper verkopen dan de vorige week het geval is geweest. De na Maandag gekochte kaas zal worden geblokkeerd en is niet voor uitvoer bestemd. Zodra als de zaak weer geregeld is, zullen de fabrieken desnoods telegrafisch op de hoogte worden gebracht.

De heer Joch. Blaauboer Kz. acht het gewenscht, evenals vorige maal ook is besproken, dat de leden van den *Producentenbond* wordt verboden om te markten. Spr. vraagt of daarmee rekening zal worden gehouden.

De heer D. de Boer wijst er op, dat het advies van het bestuur alleen dient als waarschuwing tegenover eventuele handelingen van den handel, maar niet gaat tegen regeringsmaatregelen, wat door voorzitter wordt onderstreept.

De heer. Jensma vraagt of bij bestellingen van de *Coöp. Aankoop* niet steeds een nota kan worden gezonden, terwijl spr. klaagt over de emballage van het zout. Het zout is volgens spr. niet zoals het wezen moet en spr. heeft door proeven aangetoond gezien, dat er veel gisting was. Spr. vraagt of geen steriel zout kan worden verstrekt.

De heer G. Nobel zegt dat nota's zullen worden gezonden. Wat het zout betreft moet niet worden vergeten dat dit een der artikelen is dat zeer moeilijk is te krijgen. Gewenscht is het zeker dat in normale tijden geschiedt wat de heer Jensma wil.

Hierna sluiting.

Schager Courant, 1917-12-18; P. 3/4

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Vergadering op Maandag 17 December 1917, des morgens half 10 uur, in *Café Central* te Alkmaar.

De voorzitter de heer H. K. Koster opent de vergadering.

Voorzitter heet de talrijke aanwezigen welkom. In den laatsten tijd wordt van de Zuivelbereiders veel geëischt. Spr. wijst op wat in de 2e Kamer is geschiedt, waaruit blijkt welk een belangrijk artikel kaas is. 't Is jammer dat er niet meer kaas kan worden gemaakt, omdat blijkt, dat de omliggende Rijken zeer op kaas zijn gesteld, zozeer dat daarvoor andere artikelen in ruil invoeren. Ook de boterproductie heeft ten deze grote waarde, ook mede met het oog op het gebrek aan vet en de verminderde aanvoer van plantenvet.

Voorzitter wijst verder op het verschijnsel dat **het maken van kaas van 30 plus meer voordeel brengt thans als die van 40 plus**. Dit vindt zijn oorzaak in het feit, dat de kaas thans in verschillende landen meer gebruikt wordt als volksvoedsel en niet als luxe.

Voor het ogenblik kan het dus geen bezwaar hebben dat de fabrieken zich gaan toeleggen op het maken van een mindere kwaliteit kaas, als men maar niet vergeet dat als de normale omstandigheden weer komen, de bakens weer worden verzet.

De notulen van de drie voorgaande vergaderingen worden goedgekeurd.

De secretaris de heer G. Nobel, doet de volgende mededelingen:

Aangesloten zijn 99 fabrieken, de fabriek te Tuitjehorn is opgeheven; het aantal buitengewone leden bedraagt 44.

Over de kaaskeuringen wordt meegedeeld, dat 67 fabrieken aan de kaaskeuringen hebben deelgenomen. Van deze fabrieken behaalden *Wijdenes* te Wijdenes totaal 180½. *Ilpendam* te Ilpendam 177. *Eureka* te Binnenwijzend 176, *Juliana* te Koegras 174½ en *Op Hoop van Zegen* te Wijde Wormer 174½ punt.

Over de boterkeuring wordt meegedeeld, dat deze om de 14 dagen worden gehouden op Woensdag in het kaasbureau. De deelname bepaalde zich tot 11 – grotere – fabrieken [...]

Uit de keuringen blijkt, dat de kwaliteitsverbetering der boter noodig is; de bekend gemaakte keuringsresultaten zijn voor de botermakers in hooge mate bevorderlijk voor den onderlingen ijver tot het maken van een goed product.

Over de melkvoorziening wordt meegedeeld, dat wanneer de Zuivelfabrieken consumptiemelk moeten leveren zal de *kaasvereniging* de opdracht geven. Deze opdracht zal evenwel niet komen dan nadat door de *vereniging van fabrieken van melkproducten* 75 pct. van hare melk voor consumptie beschikbaar is gesteld. Zekerheid omtrent melklevering door zuivelfabrieken binnen korten tijd bestaat niet.

De commissie voor Noordholland bestaat uit de vertegenwoordigers van producenten, leden der subcommissie, de heeren G. Nobel. als lid van het Dag bestuur der *kaasvereniging*, H. K. Koster lid van het algemeen bestuur waaraan is toegevoegd de heer Dr. Scheij.

Het bureau voor de leveringen zal in verband met de controle op de kwaliteit en de hoeveelheid melk, gevestigd zijn te Hoorn. De heer P. Jz. Eriks zal de commissie assisteren bij deze controle door als inspecteur werkzaam te zijn.

De heer Van der Meer wijst er op, hoe zijn fabriek consumptiemelk moet leveren á 14 cent van fabriek, dat is door de hoogere onkosten niet 14 cent van boerderij zoals gegarandeerd is. Voorzitter belooft alles te zullen doen om de betrokken fabriek voor deze schade te vrijwaren, De heer Ham wil als niet 14 cent boerderij word gegeven, geen melk leveren.

De heer G. Nobel zegt dat thans een nieuwe regeling wordt overwogen, de door Dr. Scheij, de heer Koster en spr. is opgemaakt en daarbij is met alle onkosten rekening gehouden. Deze is nog niet goedgekeurd.

We krijgen nu door den heer Al van Wijde Wormer, de mededeling te horen, dat *Hollandia* zijn fabriek heeft aangeschreven consumptiemelk te leveren voor Zaandam. *Hollandia* had hier geschreven namens de *Kaasvereniging*, terwijl deze nergens van wist. *Hollandia* had dus misbruik gemaakt van den naam *de Kaasvereniging*. De fabriek te Wijde Wormer kan alleen door de subcommissie uit de kaasvereniging tot melklevering verplicht worden. *Hollandia* deed dus iets dat zij niet mocht doen en de betrokken fabriek kreeg den raad de levering direct stop te zetten. Bij de rondvraag werd aangedrongen op om een gerechtelijke aanklacht tegen *Hollandia* en werd een dergelijke handeling oplichting genoemd.

Voorzitter beloofde als alles in Den Haag was onderzocht en *Hollandia* bleek eigenmachtig te zijn opgetreden, hier de straf voor *Hollandia* niet zou uitblijven.

Over de kaasvoorziening wordt meegedeeld, dat zowel in de voorziening in de behoefte aan kaas voor het binnenlandsch gebruik en den uitvoer van het overtollige deel naar het buitenland ondervond de *kaasvereniging* ernstige belemmering.

De volgende conclusies werden gemaakt;

- 1e. het inkoopen van de kaas voor binnenlandsch voorziening, zoals dit de laatste paar weken geschiedde, is een gevolg van de grote voorraden die zijn gevormd, doordat de aflevering voor binnenlandsche voorziening reeds geruimen tijd gestaakt zijn, en doordat een groote financiële achterstand ontstaan is tegenover producenten en exporteurs,

waarvan tot heden na vele herhaalde pogingen geen aanvulling is kunnen worden verkregen.

Om de stand van zaken even duidelijk te maken heeft de subcommissie een voorschot aan producenten gegeven van f 309.000,³⁷⁾ verder hebben producenten nog te vorderen f 1.270.000 en de exporteurs f 97.000

Hedenmorgen is f 380.000 losgekomen.

- 2e. Bij voortzetting van den verkoop van kaas weer 50 pct, voor binnenland en 50 pct. voor buitenland worden gekocht.

Tijdelijk moet alles voor binnenland worden gekocht om de verplichte voorraden aan te vullen. In tusschen is de noodige voorraad gereserveerd.

- 3e. Voor een paar weken werd door den minister van L., N. en H., een nieuwe regeling ten aanzien van de kaasvoorziening afgekondigd die evenwel in overleg met de *kaasvereniging* herzien zal worden, omdat groote kans op verwarring zou bestaan wanneer deze regeling zou worden uitgevoerd. Het advies der *kaasvereniging* werd in deze niet gevraagd.

- 4e. Groote stagnatie werd ondervonden tengevolge van de prijsregeling in den uitvoer van kaas naar buitenland; evenzoo werden veel moeilijkheden doorgemaakt om te voorkomen, dat 20 pct. van de totaalsom in certificaten van de *Ned. Uitvoer Maatschappij* (N.U.M.) tot dekking van Duitsche waarden, moesten worden aanvaard tot betaling van de aan Duitschland geleverde kaas.

De *kaasvereniging* heeft aan de N.U.M., de commissie van Bijstand zowel als aan den minister van L.N. en H. meegedeeld, zich niet verantwoord te achten deze wijze van betaling te aanvaarden, op grond van het feit, dat de *Export-Centrale* officieel nog niet in werking is getreden en moreel niet te verantwoorden is, dat inkoop van kaas voor de inwerkingtreding van de N.U.M. gekocht, gedeeltelijk werden betaald met genoemd papier.

De Minister v. Landbouw heeft de *kaasvereniging* in het gelijk gesteld na hare beslissing door de consenten voor den uitvoer van kaas af te geven, waarna het bekende conflict tusschen den minister van Financiën en den minister van Landbouw over deze kwestie is ontstaan, dat intusschen is beëindigd doordat de minister van Financiën zijn verbodsbepaling tot uitvoer van kaas heeft opgeheven en dientengevolge de voor het buitenland bestemde kaas na 4 Aug-1 Dec. gemaakt wordt uitgevoerd zonder dat daarvoor met genoemd papier wordt betaald.

De heer D. de Boer bracht bij dit punt ter sprake de redevoering van het Kamerlid Van Berensteyn, gehouden bij gelegenheid van het meningsverschil tussen de beide ministers. Spr. wees erop, hoe Berensteyn gesproken had van het uitdrogen der kaas met 50 pct. Een ieder wist wel, dat dit onmogelijk was. Spr. wees op het verslag in de verschillende grote bladen die niet juist waren en o.a. op een resumé in de Telegraaf onder den titel: 'Posthuma regime'. Dat liet alles aan juistheid te wensen over. Daaruit kreeg men den indruk, dat het in de *kaasvereniging* was een echte Janboel.

Spr. dringt er op aan, dat spoedig alles gedaan zal worden om dien verkeerden indruk uit te wisschen. De lezers van de Telegraaf zullen zich niet laten misleiden, die zijn al aan misleiding gewoon, maar kaasproducenten en kaasvereniging moeten worden schoongewassen van hetgeen hun wordt aangewreven.

De heer G. Nobel zegt dat deze kwestie ook reeds is besproken in de *kaasvereniging*. Spr. heeft nu echter gelezen de redevoering van den heer Berensteyn in de Handelingen en nu bleek de redevoering niet tegen maar juist voor de *kaasvereniging* te zijn. De verslaggevers der grote bladen hebben juist geheel verkeerd de bedoeling weergegeven, de Telegraaf is er

³⁷⁾ Moeilijk leesbaar kan ook f 809.000 zijn! (ZHN.)

echter geheel naast. Er is met de heer Van Berensteyn reeds gesproken en er zal gepoogd worden rectificatie te verkrijgen.

De heer Dr. Scheij doet enige mededelingen over Chloorcalcium. Duidelijk blijkt, hoe deze stof voor een gedeelte stremsel kan vervangen. Het is bij 35 fabrieken in gebruik geweest, 16 hebben haar resultaten meegedeeld en deze waren bevredigend. Het had een zeer grote geldelijke besparing gebracht. Zolang het in Noordholland verbruikt in die 35 fabrieken wel f12.420.

Voorzitter brengt den heer Scheij hulde voor de vele moeite die hij zich in deze heeft getroost.

Volgt voorstel tot oprichting van een Zuivelbank.

De daartoe benoemde commissie had een uitvoerig rapport uitgebracht.

De Commissie deed eerst uitvoerig mededeling van de wijze van werken van de Zuivelbank in Friesland, om daarna te komen tot de volgende motieven voor een oprichting van een landbouwbank in Noordholland.

- 1e. De behoefte aan en Centraal lichaam in Noord-Holland, waarvan administratieve en financiële leiding uitgaat voor het zuivelwezen
- 2e. De moeilijkheden, welke het verkrijgen van Stichtingskapitaal meer in het bijzonder voor de groote fabrieken met zich brengt.

Daarnevens de directe voordelen, verbonden aan de relatie met een eigen coöperatieve bank; voor de leden kan de te vergoeden rente zoo hoog mogelijk worden genomen, de te betalen rente en provisie zoo laag mogelijk, aangezien het doel niet is winst te maken, doch voor de leden zoo voordeelig mogelijk alle geldelijke transactie's te verrichten; daarbij worden de gedeponeerde gelden niet voor speculatieve doeleinden gebruikt, doch uitsluitend aangewend voor den eigen gemeenschappelijken bedrijfstak. Doordat alle ledenfabrieken staan onder regelde administratieve controle en alle onbeperkt aansprakelijk moeten zijn, is het geheel zoo solide als denkbaar is.

Komende tot de beantwoording van de vraag, op welke wijze een bank voor Noord-Holland zou moeten worden opgericht en wat deze zich tot taak zou moeten stellen, kwam de Commissie allereerst voor de keuze van rechtsvorm. Na uitvoerige bespreking van dit punt meende zij, zulks in overeenstemming met het advies van den administrateur van de Friesche Bank, den coöperatieve vorm te moeten adviseren. In de eerste plaats moet dit in iedere organisatie in het algemeen als de aangewezen vorm worden beschouwd. Daarbij komt, dat in dit geval de coöperatieve vorm zeer wenschelijk is met het oog op aansluiting bij de *Centrale Raiffeisenbank* ter bekoming van het nodige crediet, Want ofschoon het gewenscht is, zeer bescheiden te beginnen is een zoo ruim mogelijk crediet terwille van een vlotten gang van zaken noodzakelijk. Wat betreft de taak voor een Noord-Hollandsche Bank, had de Commissie zich voorgesteld, dat deze zich zou belasten met:

- 1e. administratieve controle zoowel op de leden (verplicht) als op niet-leden alsmede met het geven van advies, zowel op administratief als financieel gebied;
- 2e. het openen van een rekening-courant verkeer;
- 3e. betaling van chèqué's wissel uitgelote obligaties en en coupons van geldleningen der leden;
- 4e. het incasseren van chèque's en wissels;
- 5e. het uitgeven van obligatie-leningen;
- 6e. het bewaren van gelden en geldwaarden;
- 7e. het nemen van gelden in deposito;
- 8e. het verlenen van voorschotten;
- 9e. het verrichten van geldzendingen;
- 10e. het ter markt uitbetalen van de kaasgelden ten verzoeken van handelaren.

Bovenstaande handelingen te verrichten, voor zover mogelijk, zowel voor leden als voor niet-leden, doch in dit, laatste geval op bijzondere voorwaarden
Voor de werkzaamheden onder 10 genoemd, zal het noodig zijn, bij vestiging van de bank in één der marktplaatsen ook op de andere markten betaaldagen te houden.
Ten aanzien van de vraag welke fabrieken lid zullen zijn zal dit als volgt geformuleerd moeten worden:

Als lid kunnen worden aangenomen:

- 1e. rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen (dus zowel coöperatieve verenigingen als naamloze vennootschappen welke statuten aan bepaalde voorwaarden voldoen; die lid zijn van den *Bond van Zuivelfabrieken* in Noord-Holland en bereid zijn hare boekhouding onder controle stellen;
- 2e. rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen welke ten doel hebben de belangen van den landbouw te bevorderen, welke statuten aan bepaalde voorwaarden voldoen en die bereid zijn hare boekhouding onder controle te stellen.

Het voorstel om tot oprichting van een Zuivelbank over te gaan wordt aangenomen. Zoo spoedig mogelijk zullen de fabrieken gevraagd worden of zij wenschen deel te nemen.

Aangenomen wordt het bestuursvoorstel om definitief toe te treden tot lid van den Algemeenen Zuivelbond.

Het bestuur stelde verder voor om het door den Bond eventueel in de *Export-Centrale* – Nederlandsche Uitvoer-Maatschappij - te nemen aandelen, f25.000.- door een evenredige heffing van alle aangesloten fabrieken, bijeen te brengen en daarvoor als basis te nemen de hoeveelheid verwerkte melk over het jaar 1917.

Voorzitter zegt, dat de F.N.Z. 6 aandelen in de N.U.M. zijn toegewezen,, Voor het geld behoef men niet bevreesd te zijn, dat zal niet wegraken. De N.U.M. zal een groote macht hebben, winst zal er beslist worden gemaakt, reserves worden gemaakt en het overschot gaat in de schatkist. Voorzitter licht toe, dat de fabrieken van den Bond schuldbekentenissen krijgen voor het bedrag als zij in het N.U.M. aandeel bijdragen.

De heer Dijkstra had liever dat het N.U.M.-aandeel werd onderverdeeld in onder-aandelen, bv. van f1000.- Dit achtte spr. voor de fabrieken een beter en zekerder bezit. Van andere zijde wenschte men dat de Bond een lening zou aangaan en het f8500-aandeel in eigen beheer zou houden.

Toegelicht werd dat het eerste niet kan omdat de bijdragen der fabrieken niet steeds f1000 zou bedragen, deze zouden lopen van f 200 tot f 800. Bij een lening zouden de statuten moeten worden gewijzigd en de fabrieken borg moeten spreken voor hetzelfde bedrag waarvoor zij nu direct deelnemen.

Het was een heel lange discussie die zich over dit vrij ondergeschikte punt ontwikkelde, met als resultaat, dat het bestuursvoorstel werd aangenomen.

Er stemden 49 fabrieken, waarvan 37 voor met 127 stemmen, 10 tegen met 34 stemmen en 2 blanco met 7 stemmen

Volgde behandeling van den beschrijvingsbrief voor de vergadering van den F.N.Z. en kwam ter sprake de opheffing van den rechtstreekschen boterverkoop, de botermijn te Arnhem en de oprichting van een centralen boterverkoop.

De heem Jensma bepleitte het wenschelijk om de afschaffing van den rechtstreekschen boterverkoop zolang te laten wachten, totdat de provinciale bonden in deze gelegenheid en tijd ge-

noeg hadden om zich gereed te maken, Spr. wenschte dat den afgevaardigde in deze bindend mandaat zou worden gegeven.

Besloten werd om een half jaar te stellen.

De heer Koster doet eenige mededelingen over de aanleiding van de opheffing van den rechtstreekschen boterverkoop.

De Geldersche Overijssesche Bond had het initiatief genomen tot oprichting van een provinciale exportvereniging. Die bond onttrok zijn productie aan den rechtstreekschen boterverkoop te Arnhem. Ook in de provinciën Drenthe en Brabant werden exportverenigingen opgericht met het gevolg dat deze vier bonden samen kwamen om te spreken over de mogelijkheid van een *export-centrale*. Spr. had gemeend dat het ook voor Noordholland van belang was en had een paar vergaderingen bijgewoond, en als gevolg hadden eenige grote fabrieken vergaderd om te pogen om ook voor deze provincie tot zulk een exportvereniging te komen. Spr. noemde zulk een vereeniging ook nog van belang als tegenwicht tegen den handel. Alle Noordhollandsche kaashandelaren waren nu in één vereniging en nu was het goed dat er straks een lichaam was als tegenwicht tegen deze macht van den handel. Spr. wees nog op hetgeen een tweetal jaren was geschied met *Algimex* en de firma De Jong. Het bleef nog maar steeds de vraag of de producenten het bedrag hadden gehad wat hen toe kwam.

Er moet een macht tegenover den handel zijn opdat de producenten voor hun artikel zullen ontvangen wat hen toekomt. Spr. wijst er op, hoe een zuivel-export-centrale door één directie beheerd. Tezamen de lasten zullen dragen. Spr. noemde deze zaak van groot belang, de overweging ten volle waard.

De heer Jensma brengt voorzitter hulde voor zijn krachtige werkzaamheid in deze en de betrokken fabrieken willen gaarne van zijn medewerking en die van den secretaris verzekerd blijven.

De heer Jensma vraagt vervolgens of de voordracht voor secretaris van den F.N.Z. al bekend is.

Voorzitter zegt, dat er 475 sollicitanten waren, allerlei personen waren daaronder: directeurs zuivelfabrieken, zuivelconsulenten, officieren, advocaten, journalisten, Kamerleden enz. enz. Er was een schifting gemaakt, 7 personen uitgezocht, maar een definitieve voordracht was nog niet opgemaakt

De voorzitter hield vervolgens een uitvoerige inleiding over het scheuren van weiland.

Spr. wees er met nadruk op hoe de Nederlandsche voedselvoorziening daar veel belang bij had. Van het buitenland had men in deze niets te verwachten, dus was het plicht voor onszelf te zorgen. Er was te kort veevoeder, men miste de afvalproducten van de industrie en de aanvoer uit het buitenland. Voederbieten en pulp zouden ook verminderen, omdat er meer graan zou worden verbouwd.

De boeren mochten zich wel rekenschap geven van het feit, dat het hun eigen belang was land te scheuren voor voedsel van hun eigen vee.

Spr. meende dat in onze provincie met zijn gemengde bedrijven het bezwaar van scheuren niet zoo groot was als in andere provincies. Menschen om voorlichting te geven met raad en daad had een elk in zijn omgeving.

Op pas gescheurd grasland waren grote hoeveelheden voederbieten te telen en op deze wijze kon men hetzelfde aantal stuks vee behouden op minder land.

De vermindering van kunstmest bracht grote stagnatie in de hooiteelt en moest men op andere wijze in dit tekort voorzien. Dat kon niet anders gebeuren dan door het grasland te scheuren. Het omleggen van het bouwland weer in grasland achtte spr. niet zoo moeilijk meer als vroeger.

Spr. wijst er op, hoe de regering de boeren die niet meegeholpen hebben om zichzelf zoveel mogelijk van veevoeder te voorzien buitengesloten worden van regeeringshulp in deze.

Ook in het belang van onze positie als het land van het fokvee moeten mij veevoeder telen. Na den oorlog is er groot gebrek aan fokvee en wij moeten onze veestapel in stand houden om dan fokvee te kunnen leveren. Amerika houdt al het veevoeder vast, opdat onze veestapel zal verzwakken en Amerika wil straks Europa van fokvee zal kunnen voorzien.³⁸⁾ Wij moeten niet vergeten dat door ons telen van verfijnd vee, dit vee veel meer waarde heeft gekregen, maar niet meer heeft het weerstandsvermogen van voor 50 jaar terug. Willen wij het, dus in standhouden dan zullen wij voor voldoende veevoeder moeten zorgen

In een uitgebreide discussie kwamen verschillende personen met hun bezwaren, als te kort arbeidskrachten, te kort kennis, tegenwerking van hypotheekhouders en eigenaren. Voorzitter wijst bij het eerste op de hulp die is toegezegd door den minister van oorlog en de beschikking over geïnterneerden. Voor het laatste zal een noodwet de enige oplossing zijn. De heer D. de Boer betreurt het, dat de minister nu nog door woorden de boeren wil opwekken om land te scheuren, waar hij zelf nog in daden achter blijft. Spr. toont aan, dat de minister hier maar één weg had te volgen, n.l. het verbouwen van voedsel het meest loonend te maken. Een boer bouwt uit eigen belang, welnu prikkel dit eigen belang in dien zin dat hij het best graan en veevoeder kan verbouwen.

Verkiezingen

Tot lid van de *commissie voor de kaaskeuringen* werd herkozen de heer K. Boekel, te Winkel; Tot lid der *Aankoopcommissie* werd herkozen de heer Th. v.d. Meer te Heerhugowaard. Tot leden der *financiële commissie* werden benoemd de fabrieken *te Purmer* te Purmer, *Bamestra* te Beemster en *Beemster* te Beemster.

Nu de pauze komt de begroting aan de orde.

Hierbij komt in bespreking het salaris van den secretaris. Zoowel een voorstel tot verhooging als tot eenige vermindering wordt na eenige discussie ingetrokken en het bestuursvoorstel om f2500 uit te trekken aangenomen.

De begroting wordt goedgekeurd, eveneens de buitengewone begroting, waarbij de vergoeding van f500 voor den voorzitter te laag wordt geoordeeld. Het voorstel van Lutjewinkel om dit te brengen op f1000 zal de volgende vergadering worden behandeld
Ook de buitengewone begroting wordt goedgekeurd.

Bij de rondvraag wordt de kwestie *Hollandia-Wijde Wormer* (zie hier boven) nogmaals behandeld,

De heer Jensma geeft op verzoek inlichtingen over *Wiltonvuren*, die hoewel duur bij aanschaffing bij de dure kolonprijzen veel besparing geven, cokesgruis als daarmee kan worden verbrand.

De heer Dijkstra bepleit directe betaling door den handel aan de producenten van het gedeelte kaas voor binnenlandsch verbruik.

Deze zaak zal het bestuur bespreken.

De heer Dijkstra wijst er op hoe bij het *kaascontrolestation in Zuidholland* van de bepaling van het vetgehalte der kaas van 40+ 1 pct speling wordt toegestaan bij het analyse-onderzoek; mogelijk als een dergelijke afwijking wordt geacht. Spr. vraagt of dit in Noordholland ook niet mogelijk is.

De heer G. Nobel was dit niet bekend, zal er naar informeren.

³⁸⁾Het staat in de Courant, dus zal het wel juist zijn !!! (ZHN.)

De rekening van de watersnood-melklevering zal door drie der grootste leveranciers worden onderzocht.
Na nog verschillende vragen enz. volgt sluiting der vergadering.

1918

Schager Courant, 1918-02-12; P. 5/6

Verslag verg. *Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland*

ALKMAAR: vergadering op Maandag 11 Februari 1918, des morgens half elf uur, in *Café „Central”* te Alkmaar.

De voorzitter, de heer H. Koster Kz., opent de vergadering, er op wijzend dat ook de toestand voor de zuivelbereiders er niet gunstiger op wordt en dat de druk die ook op ons bedrijf is gelegd, groter wordt.

Spr. wijst er op hoe door het geheel stopzetten van den invoer uit het buitenland van allerlei levensmiddelen, Nederland geheel op eigen middelen is aangewezen en dit moeten ook de zuivelbereiders bij verschillende regeringsmaatregelen wel in het oog houden. Met den wensch, dat de behandeling der agenda zakelijk zal worden gevoerd, wordt de vergadering geopend.

Over de notulen, die in druk waren rondgezonden, maakte de heer Nobel, Bobeldijk de opmerking dat niet vermeld was dat de voorzitter hoopte dat de secretarie zich in normale tijden geheel aan de werkzaamheden van den Bond zou geven.

Van den heer Hartman - firma K. de Jongh - werd geprotesteerd tegen de woorden van den voorzitter, als zouden de producenten niet dat hebben ontvangen waarop zij recht hadden.

Voorzitter, ook thans deze meening handhavend, wees er op, dat de firma De Jong enkele fabrieken meer had uitbetaald, waar andere handelaars dit niet hadden gedaan, dus daaruit geconcludeerd mocht worden, dat de handel niet geheel aan zijn verplichtingen had voldaan.

De notulen worden goedgekeurd.

De Directeur van het Rijkszuivellaboratorium te Leiden had bericht gezonden, dat de proeven over de **kaasmerken** voor de controle nog gaande waren.

Door de onderlinge vereniging van groote zuivelfabrieken was een schrijven ingezonden, waarin aanmerking werd gemaakt op de tegenwoordige wijze van de stemverdeling. Zij vroegen meer stemmen voor de groote fabrieken. Het bestuur stelde voor een commissie aan te wijzen, die deze eventuele statutenwijziging zou nagaan. Allen voor.

Was ingekomen van verschillende kaasfabrieken, leden van den Bond, een. brief, waarin het tegenwoordige stelsel van kaascontrole werd afgekeurd. Zoals het thans geschiedde stond de deur open voor vergissing van fraude, men had geen voldoende waarborgen enz.

De heer Bark lichtte dit punt namens de betrokken fabrieken toe. En nu kreeg men van verschillende kanten der vergadering klachten over de wijze van controle en de uitkomsten daarvan. De heer Noot, Koegras, deelde o.a. mee, hoe 18 Januari uit een stapel van 1800 stuks één kaas was genomen met als resultaat 44,7 pct, vet in de droge stof; 25 Januari 2300 stuks met 39.5 pct.; 1 Februari 2300 stuks 42 pct.

Deze kaas was steeds gemaakt uit 3 malen licht geroemde melk en 1 maal zoete melk, en het gehalte varieerde van 2,25 – 2,45 pct. vet en nu was het zeer vreemd dat het vetgehalte in de droge stof zoo verschillend was. Die van 39,5 pct werden gelijk gesteld met kaas van 30+ en gekort een bedrag van f 424,80. Spr. achtte het niet verantwoord, dat uit dergelijke grote stapels maar 1 kaas werd genomen, daarop was toch alleen de conclusie niet te trekken.

Van verschillende zijden kwamen gelijke voorbeelden en de heer D. de Boer, Stompatoren, concludeerde, dat op de wijze waarop de controle thans geschiedde, de identiteit der kaas niet voldoende vaststond en achtte verbetering in de monsternamen hoogst wenschelijk.

De heer G. Nobel vestigde er de aandacht op, dat verbeteringen kunnen worden overwogen. Maar de *subcommissie van de Kaasvereniging*, stelt zich op, dit naar spr. 's oordeel juiste standpunt, dat alle kazen aan het gehalte moeten voldoen. Door de producenten wordt 40, 30 of 20 plus gegarandeerd, dus behoort elke kaas aan dien eisch kunnen voldoen. Om meerdere monsters uit een stapel te nemen, heeft zijn praktische bezwaren.

Spr. is ervan overtuigd, dat het monsternemen onbevooroordeeld geschiedt en wat spr. heeft gehoord en gezien in deze, is hij er van overtuigd, dat alles met zorg en juistheid geschiedt.

Spr. wijst er nog op, hoe door het bekendmaken der gehaltecijfers, de producenten te veel op de grens zijn gaan werken en geeft dat in cijfers weer, waaruit blijkt, dat bijv. in Aug. 138 kazen zijn gekeurd, Waarvan 124 van 40 plus waren, 13 van 30 plus en 1 van 20 plus, terwijl deze cijfers in Januari om den anderen dag waren 203, 149 en 54. Wel een bewijs van teruggang en dat acht spr, verkeerd.

De heer Van der Meer wijst dezen teruggang toe aan het feit, dat in Januari om den anderen dag wordt gekeurd.

De voorzitter keurt het af, dat, zoodra de kaas verkocht is, de marktters niet bij hun stapels blijven en dus zelf vergissingen in de hand werken.

Of meerdere kazen als monsters genomen zouden kunnen worden, spr. weet niet of die dan allen zouden kunnen worden onderzocht.

De heer Dr. Scheij geeft in een zeer uitvoerig betoog weer, dat zoowel tusschen de onderzoekingen van den controleur te Hoorn, het proefstation Goes en Dr. van Dam tenslotte geen verschillen meer voorkwamen en dat de afwijking, die klein was, en die eerst bij Hoorn werd constateerd, nog was in het voordeel van den producent. Spr. is er evenwel voor dat de controle geschiedt zoo zuiver mogelijk, maar tevens dat de kaas waaruit het monster wordt getrokken, voor eventuele verschillen bewaard blijft. Ook spr. is van oordeel, dat alle kazen uit den stapel aan de eischen omtrent het vetgehalte moeten voldoen.

De heer G. Nobel komt nog even terug op de zakking van het vetgehalte en wijst er op, dat dit pct. uitgedrukt, in Augustus pl.m. 10 pct. der 30 plus was, terwijl dat in januari was gestegen tot 26 pct. Een bedenkelijk verschijnsel.

De heer De de Boer acht het nemen van 1 kaas niet goed. Dat geeft geen beeld van den geheelen stapel.

Spr. wil tusschen markter en controleur een overeenkomst over de kaas die genomen zal worden. Spr. wijst daarbij op de mogelijkheid van het maken van één kaas uit losse en vaste wrongel. De wijze waarop thans de controleur één kaas uit den stapel neemt, brengt deze soms geheel in discredit.

De heer Dr. Scheij acht dit onmogelijk. Overleg over het nemen van een monsterkaas moet uitgesloten zijn, de controleur moet geheel vrij zijn. Bovendien heeft het maken van een kaas uit losse en vaste wrongel geen invloed op het vetgehalte.

Na nog een heele discussie, komt als resultaat een commissie, die deze controle zal onderzoeken en nagaan welke verbeteringen gewenscht zijn. Deze commissie zal bestaan uit de heren: Bark te Middellie, De Boer te Stompertoren en Dr. Scheij te Hoorn.

De heer G. Nobel doet de volgende mededeling:

Voor het nazien van de melkcommissie rekening zullen worden aangewezen de fabrieken: *Eensgezindheid* St. Maartensbrug, *Concordia*, Oudendijk en *Friso* te Hoorn, die respect. de meeste consumptiemelk leverden, respectievelijk 687.000, 553.000 en 425.000.

De commissie voor de kaaskeuringen adviseert in 1918 weer kaaskeuringen te houden en vraagt verder of de leden er prijs op stellen dat er meerdere keuringen worden gehouden.

Op voorstel van den heer Dijkstra wordt besloten 4 driemaandelijksche verplichte keuringen te houden en verder maandelijksche onverplichte keuringen.

Wat de aankoop behoeften betreft, deelt de heer G. Nobel mee, dat tengevolge der moeilijkheden bij het verkrijgen van de voor de behoeften voor de zuivelbereiding is men in afwijking met vroegere toestanden noodwendig gebonden aan allerlei beperkende invloeden en prijsverhogingen tengevolge van stijging van grondstofprijzen. Toch mag verwacht worden, dat het gelukken zal om in de behoeften te voorzien. Spaarzaam gebruik is in alle gevallen noodzakelijk.

Over de zuivelbank wordt medegedeeld, dat de plannen tot oprichting noodwendig vertraging ondervonden tengevolge van de ongesteldheid van den heer Sellemans. De volgende week zullen waarschijnlijk de fabrieken die zich tot medewerking bereid verklaarden, - dit zijn er 14 - worden bijeengeroepen tot de samenstelling der statuten

Over de consumptiemelkvoorziening deelt de heer G. Nobel mee, dat in afwijking van de oorspronkelijke ministeriële regeling om producenten te verplichten tot melklevering voor 14 ct. per L plus hoogstens 1 cent vergoeding voor vergoeding van vervoerkosten, is voor de consumptiemelklevering de volgende regeling vastgesteld; melkproducent boerderij 14 ct, vervoer naar fabriek ½ ct, verrekenkosten bedrijfsschade 2 ct., tezamen 16½ ct per L, verder ½ ct. per L beschikbaar om de kosten voor vervoer van de melk van de fabriek naar station te bestrijden. Deze vergoeding toe te kennen door de commissie uit de kaasvereniging. Vervoer kosten per spoor, of anderszins naar plaats van bestemming komen voor rekening der regering. In het geval dat melk in de gemeente wordt geleverd wordt de ½ ct. vergoeding voor laatste verzendingsplaats niet beschikbaar gesteld maar komen vervoerkosten onder de post vracht voor rekening der regering.

De leveringen van consumptiemelk nemen stel toe en de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat in de naaste toekomst tijdelijk alle beschikbare melk voor consumptie bestemd moet worden in verband hiermede moet alle beschikbare melk voor dit doel kunnen worden opgezonden.

Ook dit punt kom een zeer uitgebreide discussie, waarbij allerlei vragen naar voren komen, die door Dr Scheij worden beantwoord.

De heer J. Best Nz. doet nog de vraag, of de fabriek verplicht is, als zij haar melk disponibel stelt, ze te vervoeren.

Voorzitter meent, dat voor hier alleen uit een goede samenwerking iets goeds kan komen, de fabriek behoort mee te werken

Uit de discussies blijkt wel, dat het goed is, voor en aler een fabriek levert, zich in verbinding te stellen met Dr. Scheij. Vrijwillig aangegane verplichtingen tot levering vallen buiten de distributie der kaasvereniging en de verbreking daarvan hangt natuurlijk alleen af van den inhoud der aangegane contract.

De heer G Nobel deelt mee dat de kwestie melklevering door de fabrieken uit *Wijde Wormer* op order van *Hollandia* op bevredigende wijze is opgelost, en ten genoegen der beide betrokken fabrieken ook in financieel opzicht en zonder dat aan de zuivelfabrieken door de melkfabrieken tekort is gedaan.

Er wordt nog meegedeeld, dat het optreden van *Hollandia* in deze is te wijten aan de verkeerde opvatting van een telefonisch gesprek met Den Haag.

Wordt meegedeeld, dat door de F.N.Z. 4 aandelen van de N.U.M.³⁹⁾ moesten worden genomen, maar dat dezen Bond van het overnemen van 1 aandeel is vrijgesteld

³⁹⁾ N.U.M.: *Nederlandse Uitvoer Maatschappij* – meer hier over in *Zuivelcoöperatie in Nederland* blz.282
http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/Boek-Geluk-V-1.pdf

De heer G. Nobel deelt het volgende mee over de kaasvoorziening:

De moeilijkheden ten aanzien van de voorziening in de behoefte aan kaas voor binnenlandsch gebruik en den uitvoer naar buitenland zijn in den laatsten tijd veel geweest.

Naar aanleiding van het verzoek van de N-H. handelaars - de vrees dat alle kaas voor binnenlandsch gebruik bestemd zou worden en daardoor bij de andere regeling de handel zou worden uitgeschakeld - werd de oorspronkelijke N-H. regeling gewijzigd n.l. de overname van het binnenlandschr pct. van alle goede en minder goed kaas van producenten werd zoodanig gewijzigd, dat de handelaren van de door hen gekochte kaas het binnenlandsch gedeelte aanleveren in kaas van goede kwaliteit.

Deze maatregel brengt voor de regeling belangrijke moeilijkheden mee omdat veel kaas moet worden omgewisseld.

Mocht het zijn, dat de regeling ongewijzigd blijf dan zullen maatregelen moeten worden overwogen, waarbij de mogelijkheid wordt geopend, dat de exporteurs alleen kaas van goede kwaliteit aan de pakhuizen aanleveren.

In verband met meerdere verbeteringen van de thans geldende regeling is het gewenscht, dat tijdelijk een afwachtende houding tot regeling van bovenstaande wordt aangenomen.

Zoals de regeling nu is komen wij voor de meest eigenaardige toestanden, n.l. de mogelijkheid van het in de distributie brengen van ongemerkte kaas aan winkeliers verkocht, waardoor het stelsel van de maximumprijzen in verband met het vetgehalte en de merken omvergeworpen wordt

Ten aanzien van de betalingen aan producenten is een grote achterstand tot een bedrag van ruim 990.000 gulden

Maatregelen in deze mochten niet helpen en zelfs het laatste telegram geeft als antwoord dat momenteel het tekort niet kan worden betaald

De heer Brak vraagt of het waar is dat aan de *firma Alb. Heijn* grote hoeveelheden kaas zijn gezonden, die niet over de markt zijn gegaan, dus ook niet gekeurd en waar dus de consumenten niet de minste zekerheid hebben, wat zij krijgen.

Voorzitter wijst er op, dat van deze kaas niets naar het buitenland mag. Spr. gelooft wel dat wat Brak zegt, waar is, zeker weten doet spr. het niet. De toestand is echter scheef. Maar de heeren moeten niet vergeten dat wij niet de macht in handen hebben, dus het niet kunnen veranderen

Verschillende fabrieken verklaren aan Alb. Heijn te hebben geleverd.

De heer G. Nobel verklaart, dat als de regering dit blijft toestaan, de heele regeling der maximumprijzen en de kaascontrole wel kan worden afgeschaft. Op deze wijze kan men onopgemerkt kaas voor den hoogsten prijs verkoopen. Wij doen onze uiterste best om de zaken recht te houden op deze wijze wordt alles in de war gestuurd.

De heer D. de Boer verklaart met nadruk, dat noch het Bestuur, noch de Subcommissie eenige verantwoordelijkheid heeft in deze, dat is een regeling die komt van boven af.

Verschillende personen verklaren, dat dit aangenaam is om te horen.

De heer Haan brengt rapport uit over het onderzoek van, verschillende weegtoestellen. In 't algemeen wordt daaraan te weinig zorg besteed, slecht gesmeerd, afwijkingen werden geconstateerd enz.

Op voorstel van den heer Ham wordt voorgesteld om het deelnemen aan deze keuring van alle fabrieken verplichtend wordt gesteld

(Wordt vervolgd.)

(vervolg)

Aan de orde is nu het voorstel der coöp. zuivelfabriek „Aurora” Opmeer, om den voorzitter van den Bond wegens buitengewone werkzaamheden over 1917 een vergoeding toe te kennen van f 1000. De heer D. de Boer die thans de vergadering leidt, zegt dat in het vroegere voorstel van het bestuur om f 500 te geven, geenszins lag opgesloten de waardeering die het bestuur had voor het werk van den voorzitter, maar dat men met dit voorstel bleef binnen de grens van eventueel te verwachten aanmerkingen. Alle bestuursleden gingen echter met dit voorstel-Opmeer mee.

Op een daarnaar gedane vraag geeft de waarnemende voorzitter een overzicht van het zeer vele werk van den heer Koster, er den nadruk op leggend, dat deze eigen zaken laat rusten voor die van den Bond. Niemand van ons, aldus de heer De Boer, zou met denzelfden ijver als de heer Koster de zaken kunnen behartigen, terwijl zeker ook wel niemand daartoe de lust zou hebben met opoffering van eigen belang.

Ook de heer G. Nobel stelt duidelijk in het licht, hoe groot de werkzaamheid van den voorzitter is. In tal van besprekingen, waarover het soms gaat over duizenden, is het mede de heer Koster die steeds pal staat voor de belangen van de zuivelbereiders. Was het onder cijfers te brengen wat voor de zuivelbereiders is bewaard gebleven, men zou zonder aarzeling het gevraagde bedrag geven. Ook spr. legt er den nadruk op dat de heer Koster veel in eigen bedrijf opoffer, doordat zijn gansche werkkraft elders wordt gevraagd.

Van andere zijde, o.a. daar den heer Ham, wordt gewezen op het feit, dat in de verstrekte vacatiegelden de heer Koster voldoende word beloond, terwijl de heer Spaander scherpe verwijten richt tot voorzitter en bestuur wat betreft hun laksche houding inzake protestvergadering weipasteurisatie en het niet voldoende op de hoogte brengen der fabrieken van de voordeelen aan de consenten verbonden.

De heer G. Nobel toont aan, dat het bestuur in beide gevallen juist en correct heeft gehandeld, terwijl de heer De Boer meent dat hier het bestuur geen verwijt treft, dat zij hun ogen niet open hebben gehouden, maar het bestuur van de fabriek des heeren Spaander zelf blijkbaar niet wakker was.

Over deze kwestie wordt heel wat gepraat, terwijl ten slotte de heer Avis, voorzitter van de fabriek des heeren Spaander zegt, in deze diens geuite meening niet te deelen omtrent de verwijten, maar toch het geven van extra-belooning niet gewenscht acht, voldoende als spr. beloning meent te zien in vacatiegelden enz.

Nadat ook de heer Dijkstra nog heeft gewezen op de direct tastbare voordeelen van de kaascontrole, eveneens een voordeel door voorzitter ons bezorgd, wordt het **voorstel van Opmeer aangenomen met 107 tegen 25 stemmen.**

De heer De Boer deelt onder enige goedgekozen woorden den heer Koster dit duidelijk sprekend bewijs van waardeering der vergadering mede.

Volgt het eerste punt der agenda van den F.N.Z.:

De opheffing van den rechtstreekschen verkoop.

Voorzitter deelt mee hoe de besprekingen in het bestuur van den F.N.Z. tot resultaat heeft gehad, dat voorgesteld zal worden den rechtstreekschen verkoop op te heffen met 15 Maart. De Coöp. Zuivelverkoop-Centrale stelde voor 1 April.

De heer Jensma bepleit de opheffing tot over 8 maanden, opdat de fabrieken die thans boter verkoopen, een anderen vorm zullen hebben kunnen krijgen. Spr. vraagt den afgevaardigde te laten tegen stemmen. Aldus wordt besloten.

Volgt het punt om het aantal bestuursleden (FNZ.), gekozen uit de buitengewone leden, met één te vermeerderen en dus op 4 te brengen.

De heer Davelaar wijst op de statuten en oordeelt dat óf het aantal bestuursleden was thans daar niet mee in overeenstemming, óf het wordt daarmee niet in overeenstemming.

Voorzitter zal dit onderzoeken.

Op verzoek des heeren Dijkstra geeft voorz. nu een uitvoerige uiteenzetting van het noodzakelijke om tot een vierde bestuurslid, een gedelegeerd bestuurslid te komen. De F.N.Z. en haar onderafdeelingen zijn steeds groter geworden er is steeds meer werk gekomen: rechtstreekse aankoop, technisch bureau, enz. enz. En nu is het noodig dat er iemand aan het hoofd komt die dit alles kan overzien en als algemeen leider kan optreden. Een secretaris is niet voldoende, het moet iemand zijn, aan wien hoger eischen worden gesteld, die in staat is boven de hoofdamtgenaren te staan, de algemeen leiding te hebben. Op deze wijze zal het mogelijk zijn het verband tusschen bestuur en onderafdeelingen beter te houden. Maar dan moet het niet zijn een ambtenaar, maar een lid van het bestuur, een gedelegeerd bestuurslid, die dan ook voor de vergoeding die hij ontvangt, niets andere zal mogen doen dan het waarnemen der belangen van den F.N.Z.

De heer Dijkstra wijst er op, dat het hem niet duidelijk is, waarom of dat een gedelegeerd bestuurslid moet zijn en geen ambtenaar. Trouwens gezien het salaris, f7500, noemt spr. het een ambtenaar. En hoe staat het met de verantwoordelijkheid van zoo iemand: is hij die gehouden als ambtenaar, of als bestuurslid?

Voorzitter: Hij is bestuurslid.

De heer Dijkma: Wat is dan, het verschil, hij geniet toch salaris.

Voorzitter: Hij geniet een vergoeding, geen salaris.

De heer Dijkstra: Dat acht ik schermen met woorden. Spr. kan het verschil niet vinden. Waarom kan dat werk nu niet worden gedaan door een ambtenaar en wel door een bestuurslid,

Na nog eenige discussie wordt dit punt aangenomen.

En nu volgt het kardinale punt; den heer Reitsma benoemen tot gedelegeerd lid op een jaarlijksche vergoeding f7540.-

De heer Jensma spreekt eerstens als zijn mening uit, dat het bestuur van de F.N.Z. de consequentie van zijn eigen voorstellen niet aandurft. Te Amsterdam is besloten tot het benoemen van een gedelegeerd bestuurslid, terwijl in de memorie van toelichting weer blijkt, dat het bestuur de richting weer uit wil van een secretaris. Men moet óf willen een secretaris, óf een gedelegeerd bestuurslid Spr. meent, dat als was opgeroepen een secretaris op f7500 of f6000 wel een le klasse man zich zou hebben aangemeld, die de vereischte capaciteiten zou blijken te bezitten. Ook de verdere toelichting acht spr. niet logisch. De heer R. stelt zijn terugkeer afhankelijk, heet het, van de verdere behandeling van deze zaak. De heer R. behoort niet te kijken naar de waardeering van de leden van den F N.Z. maar naar de werkelijke innerlijke waarde van de zaak, hij heeft te letten op de belangen van den bond niet op de waardering van eigen persoon.

Trouwens, zegt spr. is het duidelijk genoeg gebleken, dat de F.N.Z. de terugkeer van Reitsma niet wenscht. Dat bleek wel uit hetgeen de heer Veeman te Amsterdam tegen den heer Reitsma inbracht, tevens uit de voorgestelde motie op de bondsvergadering. Een fout noemt spr. het, dat dit punt hier behandel wordt zonder dat er tevens bij is een instructie van den heer R. De leden behoren te weten wat of die man te doen heeft. Spr. kan het niet meer hebben over het principe dat is uitgeschakeld door het aannemen van het voorstel te Amsterdam. Hij moet zich bepalen tot den persoon Reitsma.

En spr. wijst er op, dat het streven van den heer Reitsma er niet anders is op gericht dan om meer macht te krijgen; wat z.i. tevens ligt opgesloten in het dwingen tot afschaffing van den

rechtstreekschen verkoop. Spr. noemt de neigingen van R. autocratisch en grondt dit op de feiten dat de heer R. steeds is geweest een zeer ongemakkelijk patroon voor zijn personeel. Nu reeds is dat personeel in actie en neemt men geen genoegen met zijn terugkeer. De heer R. beschouwt den F.N.Z. meer als middel dan als doel en spr. zegt, dat terwijl de F.N.Z. de heer, Reitsma aan de regering tot hulp heeft afgestaan deze daar heeft geleerd, en nu de F.N.Z. dat geleerde in hoger salaris moet betalen. Spr. meent dat de heer R. thans niet meer bij den F.N.Z. in functie is, alleen als penningmeester en omdanks dat werden de solliciterende secretarissen naar den heer R. verwezen.

Tevens is bewezen, dat de heer R. zich heeft bemoeid met interne zaken van het technisch bureau. Uit dit alles spreekt het autocratisch optreden van den heer R. Niet de zaak, maar zichzelf zocht de heer R. Spr. meent, dat de F.N.Z. met dezen weg in te slaan niet de goede richting uitgaat en bovendien een dure weg bewandelt. Thans kost secretaris en ged. bestuurslid f10.750, terwijl secretaris en ambtenaar f7500 zouden hebben gekost (Applaus)

Voorzitter meent, dat het afhangen van het terugkeren van den heer Reitsma, van de verdere behandeling dezer zaak, wat dieper moet worden gezocht. Als de aangesloten bonden de terugkeer van den heer R. algemeen niet wenschen, spreekt het vanzelf, dat de samenwerking daaronder zal moeten lijden en dan acht de heer R. zijn terugkeer omgewenscht. Dat in deze bijzonder omstandigheden de autocratische neigingen van een mensch naar buiten komen acht spr. zeer begrijpelijk.

De heer Reitsma is een man, die wat wil doen, hij heeft in sommige zaken de macht, dus zal hij het drijven zoo mogelijk in zijn geest. De heer R. geeft tenminste een lijn aan waarlangs kan worden gehandeld. De heer R. werkt veel, en die veel doet heeft veel antiek. De heer R. is door den F.N.Z. afgestaan aan de regering heet het en heeft daar veel geleerd, maar ook de regering heeft van de kennis door den heer R. in den F.N.Z. opgedaan, geprofiteerd.

Wij hebben gezien hoe de laatste jaren de heer R. is gestegen en nu spreekt het vanzelf dat hij tot den F.N.Z. niet kan terugkeren in de ondergeschikte positie van vroeger. Maar juist is zulk een man noodig om de ontworpen handelstoestand in het buitenland weer normaal te maken. Dan moet men kunnen bogen op enigen naam. Dan moet men hebben een persoon die een vooraanstaande functie heeft gehad. Dat gevoegd bij de groote werkkraft van den heer Reidsma maakt hem tot den aangewezen man. De heer R. kent de F.N.Z. door en door, heeft alles meegemaakt, heeft ook de afdelingen helpen groeien, niemand beter dan hij kan het algemeen overzien. Spr. heeft uit het applaus der vergadering straks wel gehoord, hoe de geest hier is maar hij waarschuwt de heeren ernstig wel te bedenken van hoe groote betekenis de beslissing thans is. Laat men er om denken, dat men een groote kracht teloor laat gaan, laat men zich niet te bevreesd maken voor te groote invloed van één persoon omdat de kracht ligt in de organisatie zelf en die komt van anderen op.

Over dit punt wordt nog lang doorgesproken en om een paar bestuursleden, de heren v.d. Meer en Klaver zetten op verzoek het standpunt der andere bestuursleden, dat in deze geheel afwijkt van dat van den voorzitter, uiteen, wijzend op het feit dat niet steeds naar voren mag worden gebracht, dat de F.N.Z. als 't ware valt en staat met den heer R. en dat het nooit in het belang van dan F.N.Z. kan zijn, door één persoon, wie dat ook zij, zulk een allesoverheersende positie te geven. De Reitsma-aanbidding aldus de heer Klaver ging het bestuur te ver.

Ten slotte in stemming gebracht verklaarde de vergadering zich (met 104 stemmen tegen en 17 voor terwijl 3 blanco) tegen het benoemen van den heer Reitsma tot gedelegeerd bestuurslid

Op de vraag van den heer K. Blaauboer waarom of het salaris van den secretaris was verlaagd tot f 3250, terwijl de oproeping luidde f 4000, lichtte voorzitter in, dat eerst eens gezien moet worden of **de heer Geluk** voldoet.⁴⁰ Is dit zoo, dan zal het salaris worden gebracht op f 4000 **Bij de rondvraag** wijst **de heer Avis** er op, hoe de detaillisten aan de kaas 12½ ct. per pond kunnen verdienen. Dit leidt er toe, dat die zoveel mogelijk kaas trachten te verkopen. Spr. vraagt daarom voor het bestuur opdracht om te pogen een betere financiële regeling voor deze te treffen. 4 á 5 ct. per pond acht spr. voldoende..... Aangenomen.

Hierna sluiting.

SCHAGER COURANT, 16/02/1918; P. 2/10

ALGEMEENE NEDERLANDSCHE ZUIVELBOND.
In de laatste gehouden vergadering werd in geheime bijeenkomst de heer Reitsma benoemd tot gedelegeerd bestuurslid, de heer Geluk tot secretaris. De heer Reitsma is oud-secretaris van den F.N.Z. en maakt thans met de heeren Kröller en Schimm v. d. Loeff de commissie van bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet uit.

Schager Courant, 1918-12-05; P. 2/4

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

HOORN: Vergadering op Woensdag 11 December 1918, des morgens 10 uur, in *de Witte Engel* te Hoorn.

De Voorzitter, de heer H. Koster Kz., opent de vergadering met een woord van welkom, in het bijzonder tot den heer Reitsma, gedelegeerde van den F.N.Z., er op wijzend, dat er thans een lichtpunt in den algemeenen wereldtoestand is gekomen door den gesloten wapenstilstand. Verschillende andere moeilijkheden zullen evenwel blijven bestaan en spr. wijst er met nadruk op, dat ook voor de zuivelbereiders een tijd aanstaande is waarin zich verschillende moeilijkheden zullen voordoen, waaraan het best het hoofd zal kunnen worden geboden door een sterke organisatie. Nu in de wereldverhoudingen het evenwicht verloren is en de oppermacht aan de Entente is gekomen, zal Nederland alleen voor zijn eigen economische belangen moeten opkomen en spr. wekt op, al schijnen de regeeringsmaatregelen ons soms onnodig, die toch te steunen, beter als de Regering met den algemenen toestand op de hoogte is. Wij hebben echter het recht de motieven waarom, te kennen en die te vragen, zal beter door een krachtige organisatie gaan dan door een eenling.

Die krachtige organisatie noemt spr. de F.N.Z. Spr. verklaart dat voor de zuivelbereiding financieel de jaren die achter ons liggen, niet kwaad zijn geweest. Spr. voorziet echter in de eerste komende jaren de meest bezwaarlijke en daarom moet de zuivelboer blijven tonen op prijs te stellen op het behoud van zijn goeden naam door te blijven steunen die maatregel die voor de algemeene voedselvoorziening zoo noodig zijn. - Applaus.

De notulen worden goedgekeurd.

⁴⁰ Hier voor het eerste de naam van de nieuwe Secretaris de Heer J.A. Geluk. De latere 'Mister FNZ'.

Deze was sinds 1912 werkzaam bij de FNZ – afdeling statistiek. Hij zou deze functie – Secretaris – tot aan zijn pensioen in 1954 vervullen.

Zie in eerder aangehaalde pdf bestand van 'Boek Geluk' *Zuivelcoöperatie in Nederland* (blz. 320) waar een korte levensbeschrijving is geplaatst (ZHN.) ophalen – ([boek Geluk](#))

De heer Jensma merkt echter op, dat een stenografisch verslag hem onnoodig lijkt, een kort verslag, waarin de hoofdpunten vastgelegd, is voldoende.

Van de Vereeniging van Kaashandelaren in Nd.Holland is een verzoek ingekomen om de medewerking van den Bond, dat de kaas in minder vervuilde toestand aan de markt wordt gebracht. Deze vervuilde toestand van uitwendige van de kaas, heeft aanleiding gegeven tot in-deling in lagere klasse.

Gewasschen kaas wordt aanbevelenswaardig genoemd.

De heer Smit te Anna Paulowna, vestigt de aandacht op het feit, dat hij met gewasschen kaas op de markt, deze voor den hoogsten prijs niet kon verkoopen. - Hilariteit.

Voorzitter acht, hoewel de heer De Vries, kaashandelaar te Hoorn, op aanvoer van gewasschen kaas aandringt, het 't best de producenten hierin vrij te laten. Zij toch zullen wel kiezen wat voor hen het voordeeligst is. - Aldus besloten.

Van dezelfde vereeniging het verzoek om evenals vorig jaar, de Noordhollandsche markten vanaf 1 Januari 1919 tot aan het nieuwe seizoen om de 14 dagen te houden – Allen voor.

Van het kantoor voor verlichtingsproducenten is bericht ingekomen, dat geen kaarsen kunnen worden beschikbaar gesteld voor de verlichting der fabrieken, hiervoor kan carbid worden gebruikt.

Ingekomen is een schrijven van het kantoor van melk en kaas, waarin er met drang op wordt gewezen, dat andere kortingen dan de 2 pct. beslist niet zijn geoorloofd. Het z.g. paardje of fooien aan personeel, is niet geoorloofd.

Voorzitter wijst er met nadruk op, dat hierdoor alle fooien, paardje enz. uit de wereld zijn en de producenten nu ook, gehouden zijn daaraan te voldoen. Wie hiermee moeilijkheden met den handel heeft, wende zich tot het bestuur, - Applaus.

De secretaris, de heer G. Nobel, deelt over de melkvoorziening mee, dat gebleken is dat er verschil van mening bestond over de vergoeding van het pasteuriseren van melk. Deze vergoeding was bepaald op 2 cent boven de 18 cent. Later bleek dat niet juist. Voor verwerkkosten was 2½ cent bepaald, voor vracht 1 cent. Ook deze bedragen staan thans nog niet vast, ofschoon wel vergoeding zal worden gegeven.

De heer Dijkstra acht vergoeding van 2 cent voor pasteuriseren beslist noodig, óf als door niet pasteurisering de melk bedorven aankomt, vergoeding van schade door de regeering.

De heer Dr. Scheij zegt dat jammer genoeg de regeling nog niet voor elkaar staat. Door het te laat vaststellen der bepalingen, komen er groote moeilijkheden. Pasteuriseren met 2 cent vergoeden, acht spr. noodig en billijk, Dwaas acht spr. het voor het pasteuriseren van volle melk wel 2 cent te willen betalen en voor taptmelk niet. Bederft de melk, door niet pasteurisering dan zal de Reg. dat hebben te betalen als er geen vergoeding voor pasteurisering wordt gegeven en niet-pasteuriseering in de hand wordt gewerkt door het Rijk,

Door den heer Jac. Met en later door den heer Kant te Heerhugowaard, wordt naar voren gebracht de frauduleuze handelingen, van de 5 met sluiting gestrafte fabrieken van Schoenmaker c.s. Thans wordt de melk dier gesloten fabrieken in soms treurigen toestand aan de *Exelsior* en elders afgeleverd, zonder dat die fabriek weet door wie die melk wordt geleverd. De melkrijder van de geschorste fabriek de *Voorwaarts* verschijnt en de melk wordt vervuild en bijna onbruikbaar afgeleverd. 't Is of de producerende boeren, met de heren Schoenmaker c.s. samenwerken, om zoo hard mogelijk tegen te werken en frauduleuze handelingen, overtredingen den distributiewet te bevorderen

Van verschillende kanten in de vergadering wordt aangedrongen, dat deze boeren en alle zelfkazende boeren hun melk moeten afleveren aan ter goeder naam en faam bekend staande fa-

brieken. Alle melk moet over het *Bijkantoor* gaan, dat is de eenige manier dat er aan al het geknoei en gescharrel een einde kome. Allerlei staaltjes van ontduiking der wet worden weergegeven, waaruit duidelijk naar voren komt, dat het voor de in fabrieken georganiseerde producenten een onhoudbaren toestand wordt.

De heer Dr. Scheij is het volkomen eens, dat de maatregelen tegen de 5 gestrafte fabrieken genomen, ondoeltreffend zijn. De regering heeft het achter geregeld buiten het *Bijkantoor* om. Verandering is nodig.

Voorzitter zegt, dat als bewezen wordt dat de melkrijder van de *Voorwaarts* optreedt, de boeren strafbaar zijn en hun vee in beslag genomen kan worden. Vaststaan moet echter, dat het voor rekening van de *Voorwaarts* gaat.

Van verschillende zijden wordt meegedeeld, dat men niet eens weet van wie de melk komt. De heer G. Nobel deelt uitvoerig mee, hoe spr. in Den Haag herhaaldelijk heeft aangedrongen op het zenden van alle melk der zelfkazende boeren naar de fabrieken, maar spr. heeft dat niet kunnen winnen. Dat de maatregelen tegen Schoenmaker c.s. mis zijn gelopen, is jammer, er moet verbetering gezocht worden. Jammer is het dat de boeren die aan die 5 fabrieken leverden, niet zelf meewerkten tot verbetering, dat is echter met allen niet het geval geweest

De heer Reitsma houdt een breed betoog over de verplichting, die de zuivelbereiders hebben om de algemeene melkvoorziening te bevorderen. Spr. wijst op het succes met de verbeterde boterprijzen en op het potje van het *Zuivelverrekenkantoor*. Spr. verklaart uitdrukkelijk, dat alle kosten voor pasteurisering, verwerking der melk, vracht, verzenden aan de fabrieken zullen worden vergoed. Dat anderen knoeien, mag voor de georganiseerde zuivelbereiders geen aansporing zijn om minder dan voor heen hun plicht te doen.

De heer Broekens meent, dat juist de zuivelbereiders met kracht de voedselvoorziening helpen bevorderen, als zij in Den Haag eischen, dat de melkregeling geheel aan het *Bijkantoor* in Noordholland wordt opgedragen en niet vanuit Den Haag wordt gedecreteerd.

Dit geeft den heer Dr. Scheij aanleiding, uitvoerig uiteen te zetten hoe de verhouding is van het *Bijkantoor* en Den Haag waaruit blijkt dat Den Haag regelend optreedt, de uitvoering aan het *Bijkantoor* overlatend. Ook de heer G. Nobel herhaalt nog eens, dat de vergoeding van de pasteurisering enz. bepaald wel in orde zal komen.

De heer De Boer wijst er op, dat het kardinale punt, waarom het gaat, is, dat de regering niet scherp genoeg optreedt tegen de knoeierijen. In de Groot-Schermer wordt 21 centen meer voor de melk betaald. De regering moet de georganiseerde zuivelbereiders meer steunen om zoo iets onmogelijk te maken, anders hebben de voormannen hun leden niet langer in de hand.

De heer Jensma wijst er ook op, dat het hier niet gaat om een hoogere ontvangst voor de zuivelbereiders, maar het gaat om de slappe houding der regering tegenover de knoeiers. De regering behoort zulke praktijken den kop in te drukken.

Door dit niet te doen, maakt de regering het bestaan der organisatie uiterst moeilijk en is zelf de schuld, dat de melkvoorziening verkeerd loopt. Wij georganiseerde zuivelbereiders, hebben er recht op dat de regering ons tegen die knoeierijen beschermt. De bestaanszekerheid der groote fabrieken wordt minder, omdat, als men los is, men eigen boter mag houden, eigen kaas en op verschillende wijzen hooger prijzen maakt. De groote fout der regering is, dat zij nooit op tijd iets klaar heeft, men is met alles te laat. Spr. dringt aan op een motie, waarin van de regering tegen de knoeierijen wordt geëischt. Geschiedt dat niet, dan zullen de groote fabrieken verplicht zijn op te houden met mee te werken aan de melkvoorziening.

De heer Reitsma zet uiteen, hoe de F.N.Z. over de algemene zuivelpolitiek der regering denkt en dat is aangedrongen op meer eenheid de regeringsbemoelingen, meer eenheid in de regeringsvoorschriften, meer decentralisatie, meer medezeggenschap der organisaties. Er moet komen één algemeen rijkszuivelkantoor met bijkantoren.

De heer Jensma acht al die papieren regelingen prachtig, maar daarmee wordt tegen overtredingen niets bereikt. Wij weten wel wat daartegen moet worden gedaan, het mes moet er in om aan die knoeierijen een eind te maken - Applaus.

De heer Berk zegt, dat de georganiseerde zuivelbereiders worden uitgelachen. De fabrieken worden bezocht door controleurs, 't is of dat de overtreders zijn inplaats van degenen die bereid zijn tot heil van het algemeen mee te werken. De boeren laat men ongemoeid knoeien. De toestand is zoo, dat velen al zeggen, laat ons de fabriek maar liquideren, los is er meer te verdienen. De toestand is treurig en moet verbeterd.

De volgende motie wordt voorgesteld:

De Bond van Zuivelfabrieken, bijeen in algemene vergadering te Hoorn op 11 December 1918, vraagt scherper optreden tegen diegenen, die distributiemaatregelen overtreden, absoluut noodzakelijk is, dat in deze aangelegenheid de goedwillende producenten worden beschermd tegen de kwaadwilligen. Blijft dit uit, dan houdt medewerking hoogstwaarschijnlijk op.

De heer Jensma wil niet vragen maar eischen.

Voorzitter acht vragen beter, zal meer helpen als het op de juiste wijze wordt gedaan.

De heer Jensma, spottend: Zouden wij het dan maar niet eerbiedig vragen – algemeen gelach. Sps. wil hier eischen.

De heer D. de Boer acht eischen wel goed als men maar de middelen aandurft, als eischen hier niet mocht helpen. Spr. noemt als middel het bedanken door de leden der melkcommissie.

De heer Ham begrijpt niet, dat deze commissie het werk onder deze omstandigheden heeft willen doen.

Na nog eenige discussie wordt de motie aangenomen, met enkele stemmen tegen, en besloten als deze eisch tot de regering niet helpt, een nieuwe vergadering te beleggen om de houding van den Bond te bepalen,

Voorzitter acht het 't best, dat behalve bestuur en melkcommissie, de heeren Jensma, Kant, Bark, Ham en Klein in een commissie over de zaak nadenken.

De heer Jensma acht dit het werk van het bestuur en protesteert tegen de handeling van den voorzitter, om, waar hij als woordvoerder zijner fabriek optrad, hem als 't ware dit werk op den hals te schuiven. De vergadering heeft de draagwijdte van haar stem zelf te beoordelen gehad. Spr.'s fabriek te Lutjewinkel weet wat haar te doen staat als deze motie niet helpt. Zij zal weigeren om melk te leveren.

Voorzitter en den heer G. Nobel wijzen er op, dat hier door gemeenschappelijk overleg van bestuur, melkcommissie en de genoemde heeren de kwestie kan worden overwogen en behandeld om gemeenschappelijk tot een resultaat te komen.

Als nieuwe leden worden aangenomen de Stoomzuivelfabriek te Venhuizen en tot buitengewone leden de heren J. Dokter, Dir. Coöp. Zuivelbank, J. C. T. Utermöhlen te Hoorn, A. Winkel te Moerbeek en A. Eriks Kz te Alkmaar.

Tot lid der Aankoopcommissie wordt herkozen de heer J. Wonder Gz.

Tot lid van het bestuur en plaatsvervangend lid van den F.N.Z., worden gekozen de heren H. K. Koster Kz. en D. de Boer.

Voor het nazien der rekening worden aangewezen *Eensgezindheid* te St.-Maartensbrug, *Dageraad* te Burgerbrug, *De Hoop* te Oudesluis.

Bij bet punt: Het scheuren van grasland in verband met de voedselvoorziening, deelt de heer G. Nobel mee, dat hij als secretaris van *Hollands Noorderkwartier*, met de commissie dier vereeniging, een onderhoud heeft gehad

[....]

De heer Dr. Bakker brengt in een zeer vlotte redevoering de voordeelen van een Landbouwhuis naar voren en noemt dat een eisch voor de verschillende landbouworganisaties in Noord-Holland.....

[....]

De heer Avis is voor de stichting van een Landbouwhuis, wil echter niet huren , maar zelf bouwen

[....]

De heer Kaij noemt het heele plan een utopie, niet homogeen genoeg als de verschillende belangen zijn. Noordholland heeft geen enkele centrumplaats.....zal wel Alkmaar worden.

[....]

Na nog eenige besprekingen wordt deelname in het Landbouwhuis aangenomen met 6 stemmen tegen en de som van f 1140 gevoteerd.

Na eenige bespreking wordt aansluiting bij de Coöp. Zuivelbank goedgevonden; eveneens om aan het personeel voor 1918 een duurtetoeslag te geven van 20 pct .

De herziening der kaaskeuringen wordt goedgekeurd en het vacatiegeld der bestuursleden voorloopig vastgesteld op f 5. benevens vergoeding van onkosten ten behoeve der vereniging en de reiskoeten voor en van de plaatsen waar de vergaderingen worden gehouden.

Ook de begroting wordt na een korte bespreking ongewijzigd vastgesteld, waarbij de heer Kaij wees op den verkeerden financielen basis, de overschotten der kaaskeuringen en het volgens hem noodzakelijke, om den secretaris geheel voor den Bond te hebben.

Voorzitter wees er op dat juist de relaties van den secretaris elders zooveel en zoo groot nut voor dien Bond hadden afgeworpen. Allen als secretaris had de heer Nobel voor den Bond nooit zooveel kunnen doen als nu het geval is geweest.

Op de vraag, van den heer Kaij of er geen bedrag voor de bemoeiingen van den voorz. moet worden uitgetrokken, antwoordt deze, dat dat niet nodig is. Hij is als voorzitter van den Bond bekend geworden, dat heeft hem een paar gesalarieerde ambten bezorgd en acht hij meerdere tegemoetkomingen van den Bond niet nodig.

Hierna wordt de vergadering, die begint te verlopen, gesloten.

1919

Schager Courant, 1919-03-25: P.2/6

Verslag verg. *Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland.*

ALKMAAR: Vergadering op Maandag 24 Maart 1919, des morgens half tien uur in „*De Unie*”

De voorzitter, de heer H. K. Koster, opende met een welkom de vergadering en wees er op, dat voor den zuivel een nieuw tijdperk aanstaande was en dat wel spoedig de export naar het buitenland wel weer zou worden toegestaan. Dit zou wel niet een export zijn als vroeger, omdat er wel beperkende voorwaarden aan zouden worden verbonden. Spr. hoopte dat de samenwerking tijdens den oorlog in de zuivelwereld getoond, in de toekomst zou blijven bestaan tot nut van allen.

De notulen werden goedgekeurd.

De heer G. Nobel deelt naar aanleiding van daaromtrent ingekomen stukken mee, dat besprekingen met den heer De Boer, ingenieur van den F.N.Z. er toe hadden geleid, dat deze ingenieur aan het technisch bureau zal blijven.

Naar aanleiding van een missive, ingekomen van de *vereniging van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers*, had het bestuur een enquête ingesteld naar de lonen en arbeidsvoorwaarden aan de kaasfabrieken.

Van de kaasfabrieken te Wieringen was het verzoek ingekomen, bij de bepaling van het vetgehalte in de kaas ook klassen te maken van 35 en 25 plus. De secretaris meende, dat, hoewel de bezwaren werden gevoeld, in dit opzicht wel geen resultaat te bereiken zou zijn.

Van de vereniging van Kaashandelaren was het verzoek ingekomen om adhaesie te betuigen aan een adres aan den minister van landbouw, waarin er op wordt gewezen, dat door het bewaren van de kaas het vetgehalte verlaagt. Dr. Scheij heeft in deze een proef genomen en uit de mededelingen daarover blijkt, dat het onderzoek heeft uitgewezen dat het gehalte 1 á 1½ pct. terugloopt.

In verband met deze uitkomst wordt het billijk geoordeeld, dat de opgelegde kosten van de regering worden teruggekregen. Het brengen van kaas in een lagere klasse kan zijn oorzaak in het lange bewaren hebben gevonden en waar dit door de regering zelf werd gewenscht is het onbillijk dat de producenten deze schade draagt.

De heer G. Nobel doet daarna eenige mededelingen over den boterverkoop en deelt mee, dat de boterafzetcombinatie spoedig vergadert en daar de boterexport onder het oog zal worden gezien. Het bestuur wekt op de regering te steunen voor maximumprijs te verkoopen, mits de regering geleden schade vergoedt.

De heer Joch. Blaauboer deelt mee, dat in een te Amsterdam gehouden vergadering van coöp. exportverenigingen enz. is besloten, den maximumprijs te handhaven en het rijkskantoor te verzoeken de boter die niet verkocht kan worden, voor dien prijs in de **koelhuizen** te deponeren.

De heer G. Nobel deelt mede, dat de fabrieken die hun deel van het overschot der kaascommissie voor het **Landbouwhuis** wilden afstaan, hebben vergaderd. Een 40-tal fabrieken hadden toegezegd een 44 niet. Iets meer dan f30.000 was toegezegd. Maar waar het Landbouwhuis zonder dit geld evengoed wel komen zou, besloot men alle fabrieken hun deel uit te beta-

len. Een bedrag van f2000 was in kas gehouden voor onkosten enz. Hierover zou later afrekening volgen.

De heer G. Nobel deelt mee, dat er in het leven is geroepen een **commissie voor landbouwcoöperatie**.

Deze bestond uit de heeren: Dokter, J. Blaauboer Kz., A. Commandeur, Jensma en G. Nobel. Een lange reeks van punten werden opgegeven waarmede deze commissie zich zou kunnen onledig houden

De heer G. Nobel doet enige mededelingen over de melkvoorziening en wijst er op, dat alles niet is gelopen zoals wel gewenscht was. De betalingen hadden gestropt, nu was vrijwel alles door de *Zuivelbank* geregeld.

Voorzitter deelt mee, dat volgens de motie die straf eischte voor hen die zich niet aan de bepalingen der melkleverantie hadden gehouden, verkregen was dat nalatigen waren beboet in verschillende vorm.

De heer Busch drong in een zeer uitvoerig betoog aan op het instellen eener commissie uit den *Bond van Zuivelfabrieken* en die der *Melkveehouders*, om zodoende te krijgen een goede en algemene regeling van melklevering aan de groote en kleinere gemeenten. Spr. wenschte in deze een algemene centralisatie en ook een vastgestelden zelfden prijs. De geheele verkoop moest langs vaste lijnen door de commissie worden geregeld en spr. waarschuwde voor die verkeerde onderlinge concurrentie, vooral voor de speculatieve fabrieken.

Voorzitter zegt, dat die *commissie van de landbouwcoöperatie* hierover reeds besprekingen houdt met den *Bond van Melkveehouders*.

De heer D. de Boer wijst op het gelukkige schijnsel dat de regeering ons juist wil losmaken van alle dwangmaatregelen en spr. wenschte ook weer terug de vrijheid van bedrijf en wat de prijs betreft, mocht dit alleen door vraag en aanbod worden geregeld. Spr. deelde nog mee, dat de regeering reeds maatregelen overweegt om voor den volgenden winter de melklevering aan de steden te verzekeren.

Ook de voorzitter uit zich voor het hoogst wenschelijke, dat de melkhandel weer vrij komt van alle beperkende banden.

Ook Dr. Scheij wenscht het deze richting uit te zien gaan. Verschillende bezwaren tegen de gehouden melkvoorziening werden vervolgens geuit, die door Dr. Scheij uitvoerig werden beantwoord.

Kaascontrolestation

De heer G. Nobel deelt vervolgens mee, dat de regeering den uitvoer van boter en kaas overweegt, maar beslist geen uitvoer zonder **rijksmerk** zal toe staan. Noodig is het dus, dat spoedig voor de Noordhollandsche kaas. Edammermodel, een merk wordt vastgesteld en dat een **kaascontrolestation wordt opgericht**. In Juni zal de regering voor verschillende provincies merken instellen, het te dus noodig, dat voor dien datum het kaascontrolestation voor Noordholland er is. Een commissie om dit voor te bereiden is noodig.

Algemeen goedgevonden een merk voor 40 plus in te voeren.

Tot commissie van, voorbereiding worden benoemd de heeren H. K. Koster, G. Nobel, Dr. Scheij, J. Best Nz. en Jensma. Voor de laatste, die bedankte, wordt gekozen de heer Davelaars.

De bezwaren tegen een merk van 40 plus, daar dit product wel eens moeilijk gemaakt zou kunnen worden, worden door den heer Scheij ontzenuwd, deze toch is van oordeel, dat ook bij eenmaal geroomde avondmelk het product van 40 plus zal kunnen worden gemaakt.

De heeren H. K. Koster en G. Nobel worden benoemd als vertegenwoordigers van den Bond over deze kwestie bij de besprekingen over deze zaak met de regeering.

Bij monde van den heer Jongejans wordt gerapporteerd dat alle rekeningen in orde waren en tot goedkeuring geadviseerd. Daartoe wordt besloten.

De rekening van den *Coöp. Aankoop* wees een cijfer aan van *f*241.901,18, van de Kortingen *f*4768,54, die voor de Bondsrekening *f*34.359,19. Het batig saldo van den Bond bedroeg ongeveer *f*11.000.

Het *Coöp. Magazijn* had een omzet van *f*6844.

Hierop werden de prijzen voor de kaaskeuringen in 1918 uitgerekte.

1e prijs de kaasmaker van de fabriek te **Warder**, 2e prijs die van de fabriek te **Hoogkarspel**, 3e prijs die van *de Unie* te **Beemster**, terwijl de vrijwillige keuringen werden toegekend met respectievelijk 71, 70,8, 69,6 en 70,25 punt.

De heer J. Dokter, directeur van de Zuivelbank, hield nu een inleiding over landbouwcoöperatie.

Spr. stelde het grote nut van coöperatie voor den landbouw scherp in het licht. De boer was langzamerhand geworden zijn eigen kassier, fabrikant en kaashandelaar. De boer was daartoe door ernstige redenen gedreven. Spr. schetste uitvoerig de stichting van de 1e coöp. boerenleenbank de 1e aankoopvereniging en 1e coöp, zuivelfabriek. Een dertigjarig tijdperk van coöperatie had voor den boer gebracht meer initiatief, meer durf. Uit een klein begin was een rijk zakenleven voortgekomen en zoowel coöp. boerenleenbanken als coöp zuivelfabrieken enz. waren gekomen tot grooten bloei.

Spr. wees er op hoe juist door coöperatie men belang stelde in deze zaken. De belangstelling van den boer moest niet ophouden bij het neerzetten van zijn melk om de poort zijner boerderij. Juist door de coöperatie was de boer meer onder den indruk gekomen van de waarheid van het woord dat in samenwerking kracht lag.

Spr. hoopte, dat de *commissie voor landbouwcoöperatie* veel werk zou krijgen, omdat de coöperatie nog meer moest worden uitgebouwd.

De heer R. Visser komt in een zeer uitvoerig betoog op tegen de bezwaren aan verschillende coöperaties verbonden, als geheele aansprakelijkheid der leden, uittreding der leden enz., enz., en noemt de thans bestaande wet op de coöperatie verkeerd. Spr. concludeert dat het nodig is dat van een vooraanstaand persoon op financieel gebied en spr. noemt de hr. Vissering der Ned. Bank, eens advies wordt gevraagd, hoe onze coöp. vereeniging, zuivelbanken, enz., moeten worden Ingericht.

Voorzitter verwijt spr., dat hij hier een uitspraak uitlokt of de zuivelbank of het administratiekantoor de baas zal zijn en noemt het verkeerd dat de heer Visser een man als den heer Vissering als vraagbaak wil nemen, deze toch heeft in deze kwestie een vooropgezette meening.

Na de pauze ontspoon zich over de gebreken der tegenwoordige coöperatie een langdurig debat, waaraan verschillende personen deelnamen, Het zou ons te ver voeren om daarop in te gaan. Over het voorstel van den heer R. Visser om een commissie te vormen uit de Zuivelbank en het Administratiekantoor, waaraan 2 of 3 vooraanstaande personen toegevoegd, om een uitspraak te doen wat het beste is voor beiden, hooren wij geen resultaat. De heer Jelsma verzet zich daartegen, het niet kunnend begrijpen, dat de Zuivelbond, die als 't ware de vader van het kind, hier de Zuivelbank is, nu, nadat men er zich eerst over heeft uitgesproken in gunstigen zin, er thans nogmaals een uitspraak over zou uitlokken.

De heer G. Nobel doet vervolgens eenige mededelingen over de Zuivelbank. Deze werkt pas enkele maanden en beoogt een samenwerking in alle organisaties van landbouw en zuivel, wat de financiën betreft. De laatste jaren hebben ons geleerd, dat wij algemeen de coöperatie hebben zien groeien ook het financieel coöpereren. Wel acht spr. het nodig, dat eens onder het oog wordt gezien de fouten door den heer R. Visser genoemd, n.l. de dekking, de aansprake-

lijkheid enz. Er zijn thans 10 fabrieken, de Zuivelbond, **de Zuivelexport**⁴¹⁾ bij de Zuivelbank aangesloten en al hun financiële zaken gaan over deze bank. De omzet is tot thans f 783.000

De heer R. Visser bepleit het noodzakelijke, dat de boeren hun eigen geld in hun coöperaties storten en niet steeds werken met crediet. Spr. wijst in dezen zin op het buitenland.

De heer Klaver geeft een helder overzicht over de persoonlijke aansprakelijkheid, en komt tot de conclusie, dat die voor de kapitaalkrachtige deelnemers ongevaarlijk is, daar deze bij geval zij worden aangesproken bij eventueele gevallen op hun beurt de andere leden kunnen aanspreken. Wat de uittreding der leden betreft en hun aanspraken op winst of aansprakelijkheid met het verlies, dit kan gemakkelijk in de statuten worden geregeld.

Volgt eindelijk de agenda voor de vereniging over 't Landbouwhuis.⁴²⁾

Er wordt besloten den *Tuinbouw* alsnog uit te noodigen deel te nemen. Eerst had nog een discussie plaats over het geopperde idee, dat de Bond inzake het Landbouwhuis het evenredig stemrecht moest toepassen, zoodat b.v. bij de stemming over de plaats van vestiging ook de minderheid zou zijn vertegenwoordigd. In de 5 stemmen die de Bond over dit punt mocht uitbrengen. De statuten schrijven echter beslist stemming bij volstreekte meerderheid voor. Over de plaats van vestiging stemmen de fabrieken thuis schriftelijk.

Bij de financiële regeling wordt besloten, geen Naaml. Venn. te stichten, zoals de Hoornsche commissie dat wenschte, en een perceel voorloopig te huren en dus geen huis te kopen. De statuten en huishoudelijk reglement worden aan de afgevaardigden overgelaten. De voorzitter van den Bond werd tot vertegenwoordiger in het Landbouwhuis aangewezen.

Volgde eveneens machtiging om straks tot uitvoering der verschillende plannen betreffende het Landbouwhuis over te gaan.

Tot bestuurslid van den Bond werd gekozen de heer Busch te Wormerveer.

Voorzitter brengt het uitstel der scheurplicht ter sprake en hoopt en verwacht, dat hierop wel intrekking zal volgen. Spr. acht het nodig dat wie daardoor schade lijdt, dit van de regering zal vergoed krijgen. Hiervoor actie te voeren is nodig. Dit wordt algemeen toegejuicht.

De heer G. Nobel deelt mee, dat *Noorderkwartier* reeds besprekingen heeft gehouden over dit punt met den directeur-generaal, en deze gaarne voorstellen daartoe zal overwegen.

De heer J. Best Nz. vraagt om de vergaderingen van den Bond beurt om beurt te Alkmaar en Hoorn te houden.

Voorzitter zegt dat toe, zolang het Landbouwhuis er nog niet is.

Na nog enkele vragen omtrent de uitbetaling van melkgelden, wordt de vergadering eindelijk gesloten.

⁴¹⁾ Ie melding van deze organisatie. De Coöperatieve Zuivel Export Vereniging 'Noord-Holland' was februari 1918 opgericht door een aantal grotere fabrieken, en..... na een aantal jaren, na een groot verlies, januari 1926 geliquideerd. In N.-Holland wordt dit débacle ook wel het 'boerenkerkhof' genoemd.
(bron: Boekje *Aurora Opmeer*. Van Volkert J. Nobel – 1993)

⁴²⁾ **Misschien eenmalig aandacht aan 'Het Landbouwhuis' besteden – bv. artikel nav opening.....**

(Dl.) Oprichtingsvergadering Kaascontrolestation N.-Holland

In de groote zaal van de *Harmonie* te Alkmaar waren Vrijdagmorgen vele belanghebbers opgekomen om gehoor te geven aan den oproep van de commissie van voorbereiding om te komen tot oprichting van het kaascontrolestation voor Noordholland.

De heer H. K. Koster, opent de vergadering, roept den heer Lovink, commissaris-generaal van de landbouwproductie en den heer

Dr. Swaving, inspecteur van het zuivelwezen en den heer K. de Boer, lid van de Eerste Kamer hartelijk welkom. Spr., herinnert er aan hoe in 1906 een particulier controlestation is opgericht, dat na 6 jaar is opgeheven.

De regeering wil thans dat er een kaascontrolestation in Noordholland wordt opgericht, omdat niet anders dan gecontroleerde kaas mag worden uitgevoerd. Het buitenland mag eischen dat wij daar het product brengen, dat wij zuivelbereiders zeggen te verkoopen. Dat hebben wij te garandeeren.

Medegedeeld werd, dat het de bedoeling is dat het kaascontrolestation zal worden opgericht alleen door aangeslotenen, maar dat medezeggenschap in de vereeniging zullen hebben de *Holl.Maatschappij van Landbouw*, de *R. K. Land- en Tuinbouwbond* en de *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken*.

De heer R. De Ruijter zegt, namens de *R.K. Land- en Tuinbouwbond* alle medewerking toe, mits aan een vertegenwoordiger van den Bond een bestuursplaats wordt afgestaan. Spr. bepleit het groote nut van de samenwerking van de groots vereenigingen op dit gebied.

De heer R. Visser acht een kaascontrolestation zeer noodig, opdat ons zuivelproduct zijn ouden goeden naam terugkrijge. Ook andere uitvoerproducten moeten onder controle. Spr. bepleit echter het gewenschte dat ook de losse boeren, zelfkazende, in het bestuur een vertegenwoordiger zullen hebben en wil deze de plaats van de H.M.v.Landbouw afstaan.

Na nog eenige discussie wordt besloten, dat bestuursleden zullen aanwijzen de *Bond van Zuivelfabrieken*, de *R.K. Land- en Tuinbouwbond* en de *Vereeniging van Zuivelfabrikanten*, aangevuld met twee aangeslotenen.⁴³⁾

De heer Met informeert naar de percentages, of er weer zulk een gesukkel zal zijn als de kaas even beneden 40 plus is.

De heer Dr Scheijj zegt, dat het noodig is dat er voor gewerkt wordt dat de kaas is 40 plus. Dat zal eerst moeilijkheden geven, maar met goede voorlichting en algemeene samenwerking is het goede resultaat te bereiken. Het is niet zooals tot dusver geweest is alleen een bemonstering op de markt, ook het bedrijf thuis zal onder sterke controle staan, voorlichting zal worden gegeven.

[...]

⁴³⁾ Uit het eerste ZJB. 1926: verenigingsnaam voluit en naam bestuurslid:

R.K. Diocesanen Land- en Tuinbouwbond in het bisdom Haarlem – A. Commandeur *onder voorzitter*;

Bond van op Coöp. Grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noord-Holland – G. Nobel *voorzitter*;

Vereeniging voor Zuivelindustrie en Melkhygiene VVZM.- G. J. blink

Vergadering Bond van Zuivelfabrieken – interne strubbelingen

HOORN. Zaterdagmiddag 13 September te 1 ure vergaderde bovenstaande Bond in het Hotel „de Roskan” te Hoorn.

De voorzitter, de heer H. K. Koster, van Wieringerwaard zegt, dat het Bestuur van den Bond hier voor de opgekomenen staat in een niet mooi figuur. De beschikking van den minister voor den kaasuitvoer is hedenmorgen in de ochtendbladen bekend gemaakt en daaruit blijkt, dat die beschikking anders luidt dan wij gedacht hadden en ons ook was meegedeeld, dat ze zou zijn. Ze is niet geheel, in de aangegeven richting die naar onze meening noodzakelijk was.

Het Bestuur is evengoed van mening, dat de door het Bestuur geadviseerde regeling de meest wenschelijke richting is. De oplossing evenwel is nu zoo geweest, dat ook fabrieken alleen zullen kunnen exporteren en niet alleen geëxporteerd zal worden door combinaties en exportverenigingen. Het is daarom voor het Bestuur een min of meer pijnlijke positie, doch er zijn heren, die wel meer van de zaak weten, n.l. zij, die uit ontevredenheid over de adviezen van het Bestuur zich in verbinding hebben gesteld met stedelijke besturen en kaashandelaren en als zodanig contact met den minister hebben gehad. Die heren zijn tot de ervaring gekomen, dat men niet altijd staat kan maken op de toezeggingen van het ministerie. De kaasregeling toch zou overeenstemmen met de uitvoering van de boter, doch in werkelijkheid bestaat er tusschen beide regelingen een belangrijk verschil. Evenzo staat het met de toezeggingen aan den heer Nobel en mij. Bij de bespreking met den heer Lovink werd medegedeeld dat alleen combinaties en exportverenigingen zouden exporteren, doch nu blijkt het, dat ook de handel, waartegen men eerst zo was gekant, zal kunnen exporteren.

Het Bestuur had gehoopt, dat de beschikking hedenmorgen zou bekend zijn en dat is dan ook gebeurd, en het Bestuur meende goed te doen een vergadering uit te schrijven, omdat in die regelingen wellicht iets duisters zou kunnen zijn en die dingen hier ter sprake kunnen worden gebracht. Dit is de oorzaak geweest, dat deze vergadering is belegd, terwijl tevens de agenda voor den F.N.Z. kan worden besproken.

Spr. opent hiermede de vergadering

Door den secretaris, den heer G. Nobel, Lutjewinkel worden de notulen gelezen, die onveranderd worden goedgekeurd.

De secretaris leest hierop, de kaasuitvoerregeling voor en om goed het verschil te doen uitkomen, de regeling voor de boteruitvoer. De voorzitter acht dit wenschelijk omdat daaruit kan blijken, waaruit de handelwijze van het Bestuur is ontstaan.

De secretaris zegt, dat bij de boterregeling de producenten verplicht zijn, in de eerste plaats te zorgen voor consumptiemelk en boter voor binnenland en opleg, verder krijgt men dan het recht tot exporteren, terwijl men dan exportrecht kan overdragen aan exporteurs of organisaties van producenten. Bij de kaasregeling evenwel is men van een ander principe. De export staat hier vrij van de melklevering, deze drukt alleen op de producenten. Dat is het grote verschil.

Voorzitter wijst ook nog eens op het grote verschil en zegt, dat het Bestuur te goed van vertrouwen is geweest tegenover de toezeggingen van Den Haag. Dit maakt nodig, dat we in de

toekomst de toezeggingen eerst zwart op wit hebben, opdat we kunnen bewijzen wat we meedelen. Thans is het Bestuur huiverig om iets te zeggen, wat niet definitief is medegedeeld.

Voorzitter durft niet te zeggen, hoe de regering de zaak denkt op te lossen, doch zijn persoonlijk idee is, dat de zich niet bij handelaar of exportvereniging aangeslotenen zelf export moeten aanvragen.

De heer Dijkstra zegt, dat de kaasexporteurs om groter percentage voor het binnenland moeten afstaan dan de combinaties en als gevolg daarvan zullen de handelaren wellicht hoger prijs betalen dan de combinaties.

Nadat niemand meer over deze zaak het woord vraagt, wordt de agenda van de te Amsterdam te houden vergadering van de F.N.Z. gelezen, waarbij voorzitter de aandacht vestigt op de door den ex-minister te houden lezing over zuivelcoöperatie.

Bij de rondvraag zegt de heer Kaij, Hauwert, dat het Bestuur geen mooi figuur heeft gemaakt bij de kaaskwestie. Voorzitter heeft in het begin der vergadering dan ook gezocht naar verontschuldigen, waar op spr. maar niet verder zal ingaan. Spr. constateert uit verschillende dingen, als het advies indertijd over de wei-pasteurisatie dat de adviezen niet op stevige banen rusten, Wil het Bestuur het vertrouwen der leden blijven behouden, dan zal het moeten zorgen, dat we meer staat kunnen maken op zijn adviezen.

Voorzitter zegt, dat iedereen die de verschillende vergaderingen heeft bijgewoond, zal moeten erkennen, dat nooit is gezegd, die richting is voorgeschreven, wel is gezegd, dat de oplossing naar ons idee in die richting lag. Maar steeds is er op gewezen, dat een ieder vrij stond te doen of te laten wat hij goed dacht. De minister heeft altijd gezegd. Ik regel niet, de zaak moet automatisch voor elkaar komen, en waar de export een levenszaak voor ons is, daar heeft het Bestuur gemeend, een richting te moeten aangeven.

Op de vraag van Voorzitter wat de heer Kaij bedoelt met de weipasteurisatie, zegt de heer Kaij, dat door het Bestuur toen is gezegd: Je zult er niet aan ontkomen en door de Bestuursleden is er op aangedrongen zich te organiseren. Een 10-tal fabrieken, evenwel zijn er niet direct ingevlogen en bij een bezoek aan den Minister werden ze eerst wel onheusch bejegend, doch later viel er goed te praten. Het is wel eens goed dat er van een anderen kant actie komt, want in Den Haag horen ze de zaak veel te eenzijdig. Het zou wel goed zijn als eens andere leden van het Bestuur er heen gingen en niet altijd dezelfde.

Voorzitter wijst er op, dat de wet op, de weipasteurisatie klaar lag en dat die wet niet wordt toegepast, welnu, dat is voor ons heel gelukkig. Wij hebben herhaaldelijk aangetoond, dat we er geen heil in zagen.,

Spr. herinnert er aan, hoe de Directeur-Generaal een bondsvergadering heeft bijgewoond en die heeft de géést gehoord, die in de vergadering heerschte. Dat we dus zeiden: Je zult er niet aan ontkomen, is te begrijpen, want de wet lag klaar. Hadden we de leden geadviseerd, ga een anderen kant uit, dan zou het tot aanleiding hebben kunnen geven tot een debacle.

Door den heer De Waal, IJpendam, wordt geïnformeerd, of de heer Van der Meer niet als bestuurslid had moeten aftreden in plaats van den heer Lakeman. Zal worden onderzocht

De heer Ham, Schellinkhout, wijst er op, dat het Bestuur te ver is gegaan, wat betreft de kaaskwestie, doch spr. is ervan overtuigd, dat de goede bedoeling heeft voorgezet. Dat men te ver is gegaan, is ridderlijk erkend en dat moeten wij respecteren.

De heer D. de Boer, Stompetoren, bestuurslid, zegt dat het Bestuur is te ver gegaan. Maar dat geschiedde in verband met de toezeggingen in Den Haag. Dat ze er daar een heen en weer zwevende beweging op na houden is niet de schuld van het Bestuur. Ook wij willen de vrije handel. Dat er door de ontevredenen een eerlijke actie wordt gevoerd, daar is spreker en zijn mede Bestuursleden niet tegen, maar er zijn niet altijd eerlijke middelen gebezigd. Spr. wijst er op hoe een handelaar in Den Haag is geweest en gezegd heeft tot de minister, geef ons dat zaakje in handen, dat zullen wij wel klaar spelen. En dat gebeurde buiten de producenten om en juist daar schuilt gevaar. (Applaus).

Wanneer er hier mensen in den Bond zitten, die menen, dat er een ander Bestuur moet komen, welnu, laat de vergadering zich dan uitspreken. In dat geval zal het Bestuur en ook ik het goed verstaan. Maar het is uw schuld, aldus spr. tot de vergadering dat het Bestuur hier zit, het is niet de schuld van het Bestuur.

Hij, die in Den Haag een dubbele rol speelt, die man is 't, die beschuldigt moet worden, maar niet deze 2 mensen (spr. wijst op voorz. en secretaris) die steeds naar eer en geweten hebben gehandeld en die te goed zijn voor het vuil dat hun naar het hoofd wordt geworpen.

De heer Kaij zegt, niet te hebben gezegd, dat er een ander Bestuur moet komen, maar we hebben geen vertrouwen meer in de adviezen van het Bestuur. Het Bestuur adviseert, verenigt u en men zal niet ontkennen, dat dat advies niet juist is gebleken. Wat er in Den Haag is gezegd, laat mij koud

Geroep van de Bestuurstafel: Ons niet.

Voorzitter wil op de beschuldigingen hier geuit niet ingaan, maar spr. wijst er op, dat veel is te regelen, dat we moeten zorgen, om op tijd klaar te zijn en dat regeren is vooruitzien. Het Bestuur kan niet de zaak in orde maken als zij reeds haar beslag heeft gekregen.

Bovendien is het goed, als men in die zaken meepraat, en maar niet afwacht, de beschikking die zal komen. Iemand die niets doet dwaalt niet, maar spr. durft zeggen, dat we heel wat hebben gedaan. Juist wanneer de zaken gewoon doorgaan dan bemerkt de buitenstaander niet, wat er wordt gedaan.

Spr. stelt het op prijs, dat juist de heer Ham die nog al eens cretiek heeft uitgeoefend, deze welwillende houding heeft aangenomen, tegenover het Bestuur.

De heer Jensma. Lutjewinkel zegt, dat het lijkt alsof het Bestuur feitelijk een misstap erkent en dat is niet goed. Het is geen misstap geweest. Er is herhaaldelijk gezegd, jullie hoeft je niet te combineren. Dat een dergelijke bespreking hier plaats heeft, spijt spr., de bondsvergadering is bezig zichzelf neer te halen. Laat de heer Kaij met feiten komen, laat hij met een voorstel komen, dan kan de vergadering zich uitspreken. Maar niet beschuldigen op losse gegevens, zoals kleine jongens ook doen.

De heer Jac Met, Heerhugowaard, zegt, dat door den heer D. de Boer is gezegd, dat niet altijd en niet overal eerlijke actie is gevoerd. Spr. vraagt of dit producenten of handelaren betrof. Waar hij als producent hier spreekt, zag spr. gaarne, dat werd medegedeeld, wie hier wordt bedoeld.

Voorzitter zegt, dat onder de personen, die met den heer Met deel uitgemaakt hebben van een commissie, er zich een bevond die een dubbele rol heeft gespeeld, en één ieder die deel van die commissie heeft uitgemaakt, zal wel weten, wie die persoon was.

De heer Met blijft er op staan, dat de naam van dien persoon wordt genoemd waarop de heer D. de Boer zegt dat het de heer Grondsma is geweest, die eerst in Den Haag heeft gezegd: Geef ons het zaakje in handen en tot combineren wilde overgaan. Toen het evenwel bleek, dat hij niet genoeg mensen achter zich kreeg, gooide hij het roer om.

Den heer Met spijt het de naam Grondsma hier is genoemd. De heer Grondsma is hier niet tegenwoordig en kan zich dus niet verdedigen. Spr. hoopt, dat op een volgende vergadering de

heer Grondsma zal worden uitgenodigd om dat alsnog te kunnen doen. Dat het Bestuur zich vandaag met het boetekleed zou tooien, daarvan was spr., wel overtuigd.

De heer Grondsma is voorstander van den vrijen handel, maar wil combinatie wanneer het niet anders mogelijk is. Spr. is ervan overtuigd, dat de actie goede resultaten heeft afgeworpen, maar er is in Den Haag ook geducht van den toren geblazen. Wanneer voorzitter en secretaris dat ook eens hadden gedaan, dan zou er wellicht meer zijn bereikt.

Voorzitter: U weet niet wat wij hebben gezegd, dus daar kunt u niet over oordelen.

De heer Met: Wanneer er op gewezen was dat de Bond nu lang genoeg op zij was gezet en dat u het bijltje er bij neer zou leggen, dan zou de heer Lovink wel gezegd hebben: Nobel en Koster kunnen we niet missen. Spr. zegt er van overtuigd te zijn, in het algemeen belang te hebben gehandeld. (*Enkele personen springen verontwaardigd op.*)

Door den heer Lakeman, bestuurslid, wordt ter sprake gebracht een gesprek met den heer Davelaar te Purmerend gehouden en waar gezegd is, dat door het Bondsbestuur gepropageerd is voor combinatie. Spr. wijst erop, dat voorzitter zich altijd zeer voorzichtig heeft uitgedrukt en deze geheel buiten het spel is gelaten. Dat ik gezegd zou hebben, dat het Bestuur persoonlijk financieel voordeel van de zaak zou hebben, bestrijd ik. Het kwam ons de laatste weken voor, dat er naar gestreefd werd, dat men zou komen tot grote lichamen.

De heer Davelaar: U heeft tegen mij gezegd: De heren zullen er wel een vette kluij van hebben en een dergelijke uitdrukking past u als bestuurslid niet. U zult niet kunnen ontkennen, dat gezegd te hebben.

De heer Lakeman: Ja, dat ontken ik.

De heer Davelaar: Dan verklaar ik u hier in 't openbaar voor een leugenaar.

Voorzitter hamert en zegt, dat de heren te ver gaan. Op deze manier kunnen we niets bereiken. Wat spr. betreft, de verschillende personen hebben den héér Nobel en hem goed genoeg kunnen gadeslaan en spr. wijst er op, dat het steeds is gebleken, dat zij hunne positie konden behouden. Wanneer wij iets met de handelaren hadden willen doen, dan had de tijd van *Agimex* daartoe gelegenheid te over heeft gegeven. En denkt u, wanneer we toen iets hadden uitgevoerd, dat de handelaren, nu zij van mening zijn dat wij den handel willen nekken, daarmee dan nu niet voor den dag zouden komen?

En dat nu in Den Haag steeds dezelfde personen adviseren, welnu, spr. heeft voor zijn advies te geven, altijd goed overdacht wat hij wilde, is zoo voorzichtig mogelijk geweest, Maar dat zijn advies was in den lijn van de oplossing, die hij het beste oordeelde daaraan kan men niet ontkomen. Men kan niet altijd zijn persoonlijk idee wegcijferen.

Het spijt spr., dat het laatste gedeelte van de vergadering in zo'n verwarrende boel is ontaard, hij zal niemand meer het woord verlenen.

De secretaris zegt, dat deze onaangename kwestie nu achter den rug is. Of Noordholland nu goed of kwaad over mij dankt, het is mij gelijk. Wanneer ik maar voor mij zelf overtuigd ben, goed te hebben gehandeld, is dat voldoende. Het zal nodig zijn, voortaan van den minister zwart op wit te krijgen. De zaak is nu door de regering geregeld, de regering draagt nu de verantwoordelijkheid en het zal wel uitkomen hoe de zaak zal lopen. De moeilijkheden zullen wel niet uitblijven.

Nadat voorzitter de wensch heeft uitgesproken dat nu de uitvoerregeling spoedig in werking zal worden gesteld en dat de eerste week uitvoer zal brengen volgt sluiting.

Schager Courant, 1919-10-25; P. 1/10

Oprichtingsvergadering *Botercontrôlestation N.-Holland.*

ALKMAAR: Vrijdagmiddag ten één uur, had de vergadering plaats in het *café Central*, om te komen tot de oprichting van een Botercontrolestation in Noord-Holland.

De heer H. K. Koster Kz. opende de bijeenkomst, en wees er op, dat in verband met de oprichting van tot *Kaascontrolestation Noordholland*, door verschillende Zuivelfabrieken in Noordholland, leden van het Botercontrolestation Zuidholland, de wenschelijkheid was uitgesproken om te komen oprichting van een Botercontrolestation in Noordholland.

Verschiedene besprekingen hebben aanleiding gegeven tot het plegen van overleg met het *Botercontrolestation Zuid-Holland*, met het gevolg dat door genoemd station dit streven ten volle wordt gewaardeerd, en het zich volkomen kan indenken in den wensch van de Noordhollandsche Zuivelbereiders, nu deze den tijd achten gekomen om – in samenwerking met het Kaascontrolestation – in de Provincie de Botercontrole te regelen als aangegeven.

Voor een regelmatigen gang van zaken is daarom besloten, dan met ingang van 1 Januari 1920 het *Botercontrolestation Noordholland* in werking zal treden en alle bij het Zuidhollandsche station aangeslotenen uit Noordholland, zullen overgaan naar het nieuw op te richten station.

Bij de onderhandelingen hierover mochten wij de meeste welwillendheid ondervinden, waar het betreft de overgangsmaatregelen; zoo werd o.a. goedgevonden dat de Noord-Hollandsche aangeslotenen na de in werkingtreding van ons station, geen financieele verplichtingen meer zullen hebben voor het volgende dienstjaar.

Als compensatie voor het groote verlies van leden van het Zuidhollandsche station en diengevolge zeer belangrijke vermindering van de inkomsten is het Zuidhollandsche station genoodzaakt de bepaling ten aanzien van het reservefonds ten volle te handhaven, zodat van dit fonds geen afdracht kan plaats vinden.

Gezien de omstandigheden, voelt de commissie van voorbereiding de financiële moeilijkheden van het Zuidhollandsche station volkomen en kan zij dit ingenomen standpunt billijken. Bij de regeling is verder overeengekomen, dat één controleur van het Zuidhollandsche station zal worden overgenomen door het Noordhollandsche.

Een en ander geeft het comité aanleiding – mede aan de hand van de gehouden vergaderingen met de Zuivelfabrieken - de plannen krachtig bij u aan te bevelen, opdat de overgang intijds geregeld is.

Mej Cor de Pater leest de notulen van een vergadering met de aangeslotenen in Noordholland bij botercontrolestation in Zuidholland. Deze notulen worden onveranderd goedgekeurd.

De heer G. Nobel doet daarna mededeling van enige ingekomen stukken, waaruit blijkt, dat de Bond van Zuivelfabrikanten in Nederland en de R.-K. Diocesanen Land- en Tuinbouwbond in het Bisdom Haarlem, alle medewerking toezeggen. Ook den Minister van Landbouw was een missive ingekomen, dat, wanneer statuten en reglementen aan de betrokken voorschriften voldoen, het Botercontrolestation in Noordholland 1 Januari 1920 zal worden erkend en vanaf dien datum de rijksmerken enz. beschikbaar zullen zijn.

Vervolgens wordt overgegaan tot behandeling der Statuten, die de heer G. Nobel voorleest. De heer G. Kaij wenscht eerst nog een opmerking over de verhouding der betaling van grote en kleine fabrieken in de onkosten. Spr. had deze regeling eerst liever vastgesteld gezien. Voorzitter zegt, dat deze regeling straks bij huishoudelijk reglement zal worden bepaald. Dat is gemakkelijker dan dat zoo iets in de statuten wordt vastgelegd. Het bestuur zal pogen de meest billijke regeling te ontwerpen en het zal geschieden op deze basis dat elk bedrijf zijn eigen kosten van controle zal moeten betalen

De heer Kaij is bevreesd, dat het dan voor kleine fabrieken te duur wordt en de heer Ham zag gaarne dat het voor aangeslotenen bij Zuidholland niet duurder werd als Noordholland zelf een controlestation krijgt

De heer G. Nobel wijst er op, dat nu het kaas- en botercontrolestation in Noordholland, samenwerkt de zaak veel economischer kan worden gedreven en dat in Noordholland goedkoper zal worden dan in Zuidholland. Immers dezelfde controleurs zullen voor kaas en boter kunnen optreden. Wilde men met 1 Januari 1920 gereed zijn. Dan moesten de statuten vlug gereed zijn en kan het huishoudelijk reglement later volgen. Men moet niet vergeten dat uit den aard der zaak de groote bedrijven steeds goedkoper te controleren zullen zijn dan de kleine. Men zal een progressieve regeling ontwerpen. Grote fabrieken zullen meer merken nodig hebben en daardoor duurder worden. Niemand behoeft bevreesd te zijn dat de onkosten voor hem zwaarder zullen worden dan thans in Zuidholland.

Daarna volgt artikelsgewijze behandeling en worden verschillende besprekingen gehouden van meer huishoudelijken aard, met als resultaat dat de concept-statuten onveranderd worden vastgesteld.

Het stemrecht zal eveneens bij huishoudelijk reglement worden bepaald en zal hier hoogstwaarschijnlijk als basis worden gegeven, evenals in Zuidholland, het drie-klassenstelsel, waarbij aan klassen 1 één stem, klasse 2 twee stemmen en aan klasse 3 drie stemmen wordt gegeven.

De plaatsing in de verschillende klassen zal de algemene vergadering kunnen bepalen. Deze plaatsing zal wel afhankelijk, maar niet geheel evenredig aan de productie zijn. Van overheersing der kleine door de groote fabrieken, zal, zoals de heer Kaij vreesde, geen sprake zijn, lichtte voorzitter in, omdat de 8 á 9 groote fabrieken niet zoveel produceren als de kleine. Goedgevonden werd, dat, als de minister enkele redactiewijzigingen wenschte, het voorlopig comité deze kan aanbrengen. Tevens kreeg dit comité opdracht de zaken verder af te wikkeljen.

Alle 17 aanwezigen sloten zich bij het controlestation aan, zoodat dit was opgericht.⁴⁴⁾

De heer G. Nobel wees er op, dat zodra er in Noordholland een botercontrolestation was opgericht, al de aangeslotenen bij Zuidholland daar niet meer terecht zouden kunnen, maar onder 't controlestation van Nrd-Holland, komen. Met Zuidholland was de regeling getroffen dat collectief aan alle aangeslotenen uit Noordholland het lidmaatschap, kon worden opgezegd. Alle 65 bij Zuidholland aangeslotenen moeten vanaf 1 Januari 1920 zo zij controle van hun boter blijven wenschen, zich bij Noordholland aansluiten.

Voorzitter spreekt de beste wenschen uit bij de oprichting van het station en hoopt dat de naam van het product daardoor mag worden verbeterd.

In zijn slotwoord brengt voorzitter hulde aan Dr. Scheij voor de opstelling der statuten.

Hierna sluiting.

⁴⁴ Stukje verder in de tekst blijkt dat er bij 'Zuid-Holland' 65 N.-H. bedrijven/ producenten waren aangesloten bij dat station.....waarvan er maar 17 op deze oprichtingsvergadering waren! (ZHN.)

Verslag Verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Vrijdag 28 November 1919, des morgens te half elf uur vergaderde de *Bond van Zuivelfabrieken* in *Café Central* te Alkmaar.

Voorzitter, de heer H. K. Koster van Wieringerwaard, zegt in zijn openingswoord, dat op de laatste vergadering steeds de aandacht is gevestigd geweest op den eigenaardigen toestand die er bestond in verband met den oorlog. De hoop werd dan uitgesproken dat die toestand na den oorlog een einde zou nemen en we weer tot den ouden toestand zouden komen. Dit is helaas niet het geval geweest, er is absoluut geen verbetering ingetreden, integendeel, moeten we constateren, dat de toestand na den oorlog veel slechter is geworden en zoo is geworden dat we ons daar zeer bezwaarlijk bij kunnen neerleggen. Als we zien dat bij het opmaken van een contract tussen Nederland en België voor kolenlevering dat dit slechts plaats kan hebben door een tegenlevering van kaas en bij het afspringen van de onderhandelingen de kaas in het binnenland blijft, dan kan het niet, anders of zij die onmiddellijk daarvan schade lijden, krijgen 't gevoel, dat het niet mogelijk is op deze wijze te blijven samenwerken met de regering.

Spr. wijst voorts op de afgedwongen melklevering en op het zeer langzame gevolg aan de toezegging van den uitvoer van de 60 pct. kaas.⁴⁵⁾ 't Kan niet anders of men wordt door deze wijze zeer ontevreden, maar ik hoop dat die ontevredenheid zich niet zal kanten tegen de organisatie, want ik geloof dat juist door een sterke organisatie een macht tegenover de regering gesteld kan worden, die voordelen voor de organisatie kan afdwingen. De geschiedenis van de laatste weken is hier het bewijs van. Waarschijnlijk zal de secretaris van den F.N.Z. hier aanwezig, u straks daarover enkels mededelingen zullen doen.

De notulen worden door den secretaris, den heer G. Nobel, voorgelezen.

De heer Kaij te Hauwert maakte een opmerking over de wijze waarop de woorden van den heer Ham in de notulen worden weergegeven.
De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

De heer Jm. Blaauboer Kz., Barsingerhorn, zegt, dat op de vorige vergadering over en weer beschuldigingen zijn geuit tusschen den heer Lakeman en voorzitter en secretaris.

Voorzitter: U vergist zich, over en weer zijn geen beschuldigingen geuit.

De heer Jm. Blaauboer Kz. zegt, dat naar aanleiding van dat incident de portefeuillekwestie is gesteld en spr. stelt nu de vraag of het in het belang is van den bond, of op deze wijze samenwerking tusschen de bestuursleden kan plaats hebben en meent dat de heer Lakeman hier ruiterlijk moet erkennen dat hij zijn woorden handhaaft of intrekt.

Voorzitter zegt, dat deze kwestie zal worden behandeld na afloop van den beschrijvingsbrief.

De heer Geluk doet nu verschillende mededelingen over den gang van zaken den kaasuitvoer betreffende. Spr. wijst er op hoe de uitvoer niet werd toegestaan, teneinde daardoor de prijzen van het product in het binnenland te drukken. De pakhuizen werden volgepropt, tot dat tenslotte de bankinstellingen het verlenen van crediet staakten. Tenslotte is door den Zuivelbond in Friesland een deputatie uitgevaardigd naar den minister en op een buitengewone audiëntie is door den minister meegedeeld, dat de heffing op de kaas voor Engeland buiten werking is gesteld, zoodat de prijs 63 of 70 cent per K.G. kan worden verlaagd. Spr. meent, dat we voorlopig met dit succes tevreden kunnen zijn. Ook heeft de minister deze mededeling bevestigd

⁴⁵⁾ Onduidelijk wat bedoeld wordt met ' export van 60 pct. kaas' (ZHN.)

aan het bestuur van den, F.N.Z. Eveneens is door den Minister meegedeeld, dat binnenkort de overeenkomst met België over de kolenleverantie tot stand zal komen en dan zal ook die deur weer voor ons open komen....

De secretaris deelt mede, dat het volgende telegram vanmorgen is ingekomen over den uitvoer van kaas:

Consenten 1e periode ook naar België verstrekt voor zover kan worden aangetoond dat voor partijen contracten waren gesloten. Voor 2e periode minister eisch ten behoeve storing melkvoorziening laten vervallen, in verband daarmee zal heffing, 2e periode alleen inbegrepen, worden gesteld op 5 cent per KG., tenzij, wat onwaarschijnlijk is N.U.M. ander bedrag bepaalt. Uitvoer partijen 2e periode naar België niet veroorloofd, wel naar andere landen.

We kunnen zegt de secretaris, uit dit telegram de verblijdende conclusie trekken, dat voor de 2e periode vergunning tot uitvoer zal worden gegeven, behalve dan voor België.

Van de ingekomen stukken zij medegedeeld, dat aan den minister bericht is ontvangen dat met ingang van 1 Januari 1920 de botercontrole zal ingaan.

Ingebruikneming van de kantoren in het Landbouwhuis zal over het lopende jaar over de helft der contributie beschikken.

Medegedeeld wordt dat het *Kaascontrolestation* een ministeriële beschikking heeft ontvangen, waaruit blijkt dat alle kaas moet worden voorzien van rijksmerken, behorende tot de 4 klassen. De kaascontrole is met 17 November begonnen met 65 fabrieken. Het consentrecht op de boter bedraagt 5 cent per K.G. uitvoer naar België is op heden verboden.

Door den heer Jac. Met worden mededelingen gedaan over een bezoek aan het *Zuivelkantoor* in verband met de poging om voor de melkvoorziening vergoeding van exploitatiekosten voor de fabrieken te krijgen. Het resultaat van het bezoek is geweest dat de prijs blijft gehandhaafd. Door een der commissieleden, de heer Dijkstra, is bij deze bijeenkomst nog ter sprake gebracht de levering van melk op een bepaald vetgehalte. Een dusdanige regeling evenwel, hoewel, men daar zeer sympathiek tegenover stond, levert te veel moeilijkheden op om uitgevoerd te worden.

Secretaris deelt verder mede dat 8 December begonnen zal worden met die levering van consumptiemelk door het bijkantoor voor Noordholland; de prijs voor volle melk zal bedragen 16 cent per liter. Wanneer het bijkantoor opdracht geeft dat gepasteuriseerde melk moet worden geleverd, zal daarvoor een vergoeding van 11½ cent worden toegekend. Het Zuivelkantoor verwacht dat de bijlevering van consumptiemelk belangrijk minder zal zijn dan vorigen winter. Voorzitter wijst er nadrukkelijk op, dat het aanbeveling verdiend dat de fabrieken zoveel mogelijk trachten contracten af te sluiten met inrichtingen in hun omgeving tot het leveren van melk. Dit zal zijn in het belang der fabrieken. De melk door den Zuivelbond aan de inrichtingen te leveren, komt duurder dan wanneer de fabrieken zelf regelen en dit zal 't sluiten van contracten door de fabrieken vergemakkelijken.

Door den heer Dokter, directeur van de *Zuivelbank te Alkmaar*; wordt rapport uitgebracht namens de *commissie voor de Landbouwcoöperatie*. In het rapport wordt er op gewezen, dat coöperatie over het algemeen afstuit op den onwil van de leveranciers om aan coöperatieve fabrieken te leveren.

De commissie heeft een werkzaam aandeel gehad in de reorganisatie van de melkvoorziening te Amsterdam, doordat de *Bond van Melkveehouders* zijn advies heeft aangevraagd. Het resultaat van deze bemoeiingen is geweest, dat lijsten circuleren om te trachten te komen tot de op-

richting van een 8- à 9-tal coöperatieve verenigingen, waardoor verbetering van de melkvoorziening van Amsterdam verkregen zou worden.

Als gewone leden worden aangenomen : „*De Vlijt*” te Beemster, „*De Eendracht*” te Beemster en „*De Hoop*” te Akersloot.

In behandeling komt het bestuursvoorstel om den heer G. Busch te Wormerveer, die gekozen werd tot lid van het bestuur in de plaats van den heer Lakeman, die evenwel nog zitting heeft tot 1 Jan. 1922, tijdelijk te beschouwen als adviserend lid van bestuur en voor den heer Th. van der Meer, die 1 Januari 1920 aftreed, eene verkiezing te houden.

Die secretaris memoreert, hoe de heer Busch werd gekozen tot bestuurslid in de plaats van den heer Lakeman, doch gebleken is dat de heer Lakeman nog zitting heeft tot 1 Januari 1922. De heer G. van der Sluis zegt, dat „*Eensgezindheid*” van St.-Maartensbrug de heer Jensma als bestuurslid aanbeveelt.

Over dit bestuursvoorstel ontstaat een uitgebreide discussie, waarbij de heer Lakeman er in de eerste plaats op wees, dat het geen bestuursvoorstel is, omdat hiertoe het besluit niet is genomen.

Van andere zijde meent men, dat de heer Busch als bestuurslid zitting behoort te nemen en dan de heer Van der Meer of de heer Lakeman adviserend lid zou kunnen worden.

Voorzitter wijst op de wenschelijkheid dat in het bestuur zitting heeft iemand die nauw is betrokken bij de grote fabrieken. Diens adviezen worden in het bestuur op hogen prijs gesteld.

Ook de secretaris wijst er op, dat het bondsbelang vooropgesteld moet worden. Voor een dergelijke kleinigheid moet men geen onenigheid maken.

De heer Lakeman zegt, dat waar hier gesproken wordt over tweespalt, wanneer dat het geval is, het de voorzitter is die geprobeerd tweespalt te krijgen.

Voorzitter deelt tenslotte mee, dat het bestuur thans adviseert en dus niet voorstelt de vergissing in de aangegeven richting goed te maken.

De heer Lakenman stelt voor, den heer Busch tot bestuurslid te benoemen en den heer Van der Meer tot adviserend lid.

Voorzitter wil dit voorstel door het doen opstaan der voorstemmers uitmaken, doch de heer Jm. Blaauboer Kz. meent, dat dit niet gaat. Een uitspraak van de afgevaardigden der verschillende fabrieken dient uitgelokt te worden.

De heer Kant, Heerhugowaard, vreest, dat een stemming als deze in strijd is met de statuten. Op de convocatie heeft indertijd gestaan verkiezing bestuurslid in de plaats van den heer Lakeman en daarvoor heeft de afgevaardigde zijn opdracht, gekregen.

Ten slotte wordt het voorstel-Lakeman in stemming gebracht. Het wordt aangenomen met 78 voor en 49 tegen.

Voorzitter zegt, dat de heer Lakeman straks heeft gezegd, dat ik probeerde den boel, in de war te sturen. Spr. vraagt of de vergadering door deze stemming het oordeel van den heer Lakeman ondersteunt.

De heer Van der Meer deelt mede, dat de uitslag van de stemming zodanig is, dat hij de benoeming tot adviserend lid niet kan aannemen.

In behandeling komt het bestuursvoorstel om over 1919 een duurtetoeslag van 50 pct. te geven aan mej. Cor de Pater ad f 500, aan den hem G. Haan f 700 en den post schrijffloon secretariaat over 1919 f 400 te verhogen.

De heer Kant, Heerhugowaard, vraagt, of de betrokken personen geheel in dienst zijn van den bond.

De secretaris zegt, dat hij het bestuur uitvoerig heeft ingelicht over de werkzaamheden en het bestuur meent; dat het geven van deze toeslagen ten volle wordt gemotiveerd.

De heer Ham acht de verhoging te hoog en de verhouding tusschen de salarissen van mej. de Pater en den heer De Haan verkeerd.

Waar de heer Kant zegt tegen te zullen stemmen merkt voorzitter op, dat de heer Kant geen afgevaardigde voor zijn fabriek is, geen buitengewoon lid, dus niet mag stemmen.

***De secretaris de heer G. Nobel** zegt, dat het heel gemakkelijk is te zeggen, dat het voorgestelde te hoog of te laag is. Ik heb 14 jaar gewerkt voor den Bond en door-eengenomen f 800 verdiend. Ik zou niet denken dat er een is, en anders begrijp ik de Noordhollanders niet meer; met enig recht zal kunnen zeggen, dat ik den Blond niet goed gediend heb. Allen die dit terzijde zeggen, daaraan heb ik me nooit gestoord. Ik heb het bestuur in deze advies gegeven en ik geloof dat ik het 't best kan beoordelen.*

Als iemand zegt dat het te hoog is, dan zeg ik: U weet er niets van en ik zal de heren nu maar zeggen, we moeten vandaag nu maar eens ronduit spreken, dat de heren niet moeten denken dat ik gebonden ben aan den Bond. 14 Jaar heb ik de heren onbaatzuchtig gediend, alle dagen voor hen klaar gestaan, maar wanneer het zo gaat, dan zeg ik: Ik heb de eer de heren te groeten. Het gaat aanstonds over de begroting van 1920, maar we zijn nog geen 1920. Het advies heb ik gegeven en tegen hem die het betwist zeg ik dat hij er niets van weet, dat hij liegt.

Op een vraag van een der aanwezigen voor welke vacature in de pauze moet worden gestemd voor bestuursleden, zegt voorzitter, dat als bestuursleden aftreden de voorzitter en de onder-voorzitter.

Voorzitter evenwel deelt mede, dat hij zich niet meer voor den Bond beschikbaar stelt en hetzelfde kan hij namens den heer De Boer, onder-voorzitter, mededelen. Dit is te danken aan de houding die de vergadering vandaag aanneemt.

Na de pauze zegt de heer Jm. Blaauboer Kz., Barsingerhorn, dat zich straks een incident heeft voorgedaan bij de stemming en dat nog geen oplossing is verkregen. Om elkaar goed te begrijpen, en te weten hoe de zaken in den Bond staan, is het gewenscht dat een bespreking wordt gehouden voordat verder met de afwerking van de agenda zal worden gegaan. Spreker stelt voor de bestuursleden en de pers te verzoeken de vergadering te verlaten en den heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. als onpartijdig man te verzoeken, de leiding op zich te nemen.....Hiertoe wordt besloten

Na een bijeenkomst, die zeker wel anderhalf uur heeft geduurd, wordt tenslotte het bestuur en de pers weer toegelaten en worden de resultaten van de bijeenkomst door den heer Geluk meegedeeld.

In de eerste plaats heeft de vergadering bij acclamatie zich uitgesproken dat zij het volle vertrouwen heeft in de leiding van het tegenwoordige bestuur.

Inzake de kwestie-Lakeman, een uiting aan het adres van den secretaris en voorzitter, die, zoals de vergadering meent, aanleiding is tot wat vanmorgen is voorgevallen, is besloten een commissie te benoemen, die rapport zal uitbrengen over deze zaak in de eerstvolgende algemene vergadering.

Tot leden dezer commissie zijn benoemd de heer Dr. Scheij, voorzitter, de heren Jansma en Ham, leden. Verder heeft de vergadering een motie aangenomen, waardoor gevraagd wordt aan het Bestuur, in het bijzonder aan den voorzitter en onder-voorzitter, de straks uitgesproken woorden, zich niet meer beschikbaar te stellen, te willen intrekken.

Dit loopt dan tot aan de uitspraak van de commissie van onderzoek kwestie-Lakeman.

Voorzitter zegt, dat dit een zeer moeilijke vraag is. Wanneer men aan een zaak 4 jaar van zijn leven heeft gegeven, dan is het op een gegeven ogenblik moeilijk die zaak te verlaten. Spr. zal moeilijk den *Bond van Zuivelfabrieken* kunnen verlaten, maar hij gelooft niet dat verdere samenwerking mogelijk zou kunnen zijn, indien de vergadering na onderzoek van de commissie niet een dusdanige uitspraak deed, waardoor de secretaris en voorzitter geheel worden gerehabiliteerd. Het antwoord hangt van die uitspraak geheel en al af en spr. zal die daarom opschoelen tot de volgende vergadering, wanneer deze zaak in die vergadering is behandeld!

De heer Geluk zegt, dat dit in overeenstemming is met de bedoeling van de vergadering.

De heer De Boer – ondervoorzitter – zegt, enigszins in dezelfde positie te verkeren als voorzitter. Zoals de zaken vandaag zijn gelopen, zijn we niet verzekerd van het voortbestaan van den Bond, spr. heeft gevoeld dat de bond heel wankel stond. Hij meent daarom dat het gewenscht is te komen tot reorganisatie opdat ieders belangen worden behartigd, anders zouden de belangen van een groep leden in gevaar gebracht worden en daarvan wil hij de verantwoordelijkheid niet op zich nemen. We moeten pogen te komen tot eensgezind optreden, van beide kanten moet medewerking komen. Ook spr. houdt de beslissing aan tot de volgende vergadering.

In de tweede plaats heeft, aldus vervolgt de heer Geluk, de vergadering zich bezig gehouden met de kwestie over de verhouding tusschen de groote en kleine fabrieken en is besloten dat de *commissie voor reorganisatie* zoo spoedig mogelijk met plannen in de vergadering zal, komen.

In de derde plaats stelt de vergadering aan den secretaris dezelfde vraag als aan voorzitter en ondervoorzitter. De vergadering wil de opmerkingen die enige leden hebben gemaakt over het voorstel van het bestuur van een duurtetoeslag aan een gedeelte van het personeel, als niet gesproken aannemen.

Ook de secretaris zegt zijn mening tot een volgende vergadering zullen uitstellen.

De heer Geluk zegt, dat deze zaken dus op de volgende vergadering te zullen uitstellen.

De vergadering stelt nu het bestuur voor de verdere afwerking van de agenda uit te stellen tot de volgende vergadering.

Voorzitter deelt mede, dat het bestuur hiermede accoord gaat en dat de eerstvolgende vergadering zal worden gehouden Maandag 15 December.

Nog wordt mededeling gedaan, dat tot lid van de *Aankoopcommissie* is herbenoemd, de heer D. de Boer.

Tot lid van het Bestuur en een *plaatsvervangend lid van het Bestuur van, den F.N.Z.*, worden respect. benoemd de heren H. K. Koster en D. de Boer.

Op de volgende vergadering zal door de betrokken personen worden medegedeeld of zij de benoeming al of niet aanvaarden.

Nadat voorzitter den heer Geluk dank heeft gebracht voor zijn bemoeiingen, volgt rondvraag. Op een vraag van den heer Spaander over den wintertoeslag op kaas en boter wordt meegegeeld, dat het geven van toeslag doorgaat. In de andere provinciën kwamen grote onjuistheden in de berekeningen voor. De betaling van die toeslagen kan binnenkort tegemoet worden gezien.

De hem Jac. Met informeert hoe het staat met het exportrecht van voor 30 Augustus gemaakte kaas aan exporteurs verkocht.

Medegedeeld wordt dat het *Zuivelkantoor* aan sommige fabrieken heeft toegestaan dat exportrecht over te dragen.

Nadat nog is besloten de eerstvolgende vergadering te Alkmaar te houden en het bestuur rekening zal houden met de wenschen van een deel der leden te Hoorn te vergaderen, volgt sluiting.

Schager Courant, 1919-12-16; p. 1/4

Verslag extra verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

Statutenwijziging naar Coöperatieve zuivelbond

ALKMAAR: Vergadering op Maandag 15 December 1919 in *Café Central* te Alkmaar, des morgens half 11.

Voorzitter de heer H. K. Koster van Wieringerwaard, opent de vergadering, er op wijzende dat uit de grote opkomst der leden blijkt, dat de belangrijkheid der agenda erkend wordt en dit goed is, omdat voor de wijziging der statuten de aanwezigheid van tweederde deel der leden nodig is. Spr. hoopt dat straks zal blijken, dat dit benodigd aantal leden present is.

De heer G. Nobel van Lutjewinkel, leest de notulen, die na een enkele opmerking worden goedgekeurd.

Hierop wordt door de commissie inzake kwestie-Lakeman het volgende rapport uitgebracht bij monde van den heer Dr. Scheij uit Hoorn: 1

Onze commissie heeft op Woensdag 3 December te Hoorn vergaderd en daarbij de heeren J. Lakeman Fz., J. Bark en H. Davelaar gehoord.

De heer Lakeman heeft ons medegedeeld, dat hij te Purmerend met den heer Davelaar in een twist-gesprek geraakte over de kwestie in hoeverre de leidende personen in den Bond propaganda hadden gemaakt voor de vorming van kaasafzet-combinaties en dat hij daarbij de woorden heeft gesproken:

„De heeren zullen er wel een vette kluiif aan hebben, kijk maar naar het hooibureau”.

Op onze vraag, wie of de heer Lakeman met „de Heeren” heeft bedoeld, antwoordde hij, dat hij toen dacht aan de kaashandelaren van Eijk en consorten; hij ontkende, den voorzitter en secretaris van den Bond daarbij op het oog te hebben gehad.

Hiermede zijn evenwel de verklaringen van de heeren Bark en Davelaar, die het samen volkomen eens waren in strijd.

De heer Bark getuigde, dat hij zich in het gesprek tusschen de heeren Lakeman en Davelaar mengde en tot eerstgenoemden heeft gezegd: „als dat zoo is, dan moeten we den voorzitter en secretaris ons vertrouwen opzeggen”, Waarop de heer Lakeman antwoordde: „dan kun je alleman wel verbloemen”.

Beide getuigen verklaarden dat het wel degelijk ging om den voorzitter en secretaris en niet om den heer Van Eijk en consorten. Het gesprek liep immers geheel over de critiek op den Bond en zijn leiders.

De heer Lakeman beweerde ons, dat hij zich niets kan herinneren van de woorden door den heer Bark gesproken.

Onze commissie is eenparig van oordeel, dat de lezing door de twee getuigen gegeven, als de ware toedracht der zaak moet worden beschouwd en dat het vast staat, dat de heer Lakeman de woorden: „de Heeren zullen er wel een vette kluiif

aan hebben” heeft gesproken en dat hij met de Heeren den voorzitter en den secretaris van den Bond bedoelde.

Aan den heer Lakeman werd nog de vraag gesteld, of hij al dan niet onbeperkt vertrouwen stelt in de leiders van den Bond, wat betreft hun onbaatzuchtige handelingen in het verleden en in de toekomst. Deze vraag beantwoordde hij bevestigend.

De commissie stelde deze vraag, omdat zij eenparig in verband met uitlatingen van den heer Lakeman tijdens de vergadering een ontkennend antwoord verwachtte.

Onze commissie is eenparig van gevoelen, dat niets er op wijst, dat de voorzitter en de secretaris iets ontoelaatbaars hebben gedaan, dat zij het volste vertrouwen blijven verdienen, en dat de heer Lakeman na het gebeurde niet kan worden gehandhaafd als bestuurslid.

Tenslotte meent de commissie er nog melding van te moeten maken, dat de heer Lakeman zich tegenover haar heeft uitgelaten, dat hij haar onpartijdigheid in twijfel trok.

De Commissie:

L. T. C. SCHEIJ, Voorzitter.

C. HAM.

P. JENSMA.

De heer Lakeman, zegt, dat de conclusie van de commissie is, dat hij zijn bestuurszetel zou moeten prijsgeven. Spreker had geen andere conclusie verwacht, doch ontkent de lezing zooals de heeren Bark en Davelaar doen, pertinent. En wie kan een uitdrukking beter beoordeelen dan iemand die haar uitgesproken heeft. Spr. heeft slechts in algemeenen zin gesproken en gewezen op het alom beroemde instituut van den heer D. de Boer.

Met alle respect voor de commissie, wijst hij toch op een uitlating van den heer Jensma op een vorige vergadering: „hij moet er uit”. Spreker heeft verder altijd gezegd, dat de voorzitter nooit pertinent heeft gezegd, dat de minister wenscht dat combinatiën noodig waren.

De kwestie is hier slechts, dat ik van het tooneel moet verdwijnen, dat is de aanleiding van de tegen mij gevoerde actie. Het is hier Barbertje moet hangen. Spr. deelt mee in overleg met een 10-tal fabrieken om Purmerend besloten te hebben, zijn bestuurszetel niet te zullen neerleggen. - Applaus.

De heer D. de Boer wijst naar aanleiding van de opmerking van den heer Lakeman over het hooibureau, op de samenstelling van dat bureau en zegt altijd bereid te zijn over zijn handelingen in dat bestuur verantwoording te willen doen. Spr. gaat nog eens na de toedracht der zaak wat betreft die combinaties voor kaasexport en wijst er op hoe na de conferentie van bestuur met enkele handelaren, welke conferentie op een mislukking uitliep, iedereen als zuivelproducent volle vrijheid had en dat ook spr. vrijheid had om voor de belangen van zijn eigen fabriek op te treden. De heer Lakeman moet niet zeggen, dat het zou kunnen wezen dat we daar geld uitgehaald hebben.

De heer Lakeman: Dat zeg ik niet.

De heer de Boer: U moet dat ook niet in andere termen zeggen. – Applaus

De heer Bark zegt, gehoopt te hebben, dat ook zijn fabriek voor die bijeenkomst van een 10-tal fabrieken was uitgenoodigd. De aanwezige fabrieken zouden dan wel tot een heel ander inzicht gekomen zijn.

De heer Lakeman: We hebben geen dwarskijkers nodig.

De heer Bark zegt, dat de heer Lakeman wel degelijk zich over den voorzitter en den secretaris heeft uitgedrukt met: „ze wisten wel wat ze deden en zullen er wel een vette kluif aan gehad hebben”.

De heer Lakeman: Je liegt.

De heer Bark vervolgt, gezegd te hebben hiervan niets te gelooven en dat we dan ons vertrouwen in voorzitter en secretaris zouden moeten opzeggen. Spreker durft verklaren, dat de heer Lakeman nu een reuzenzwaai genomen heeft en liegt.

Voorzitter zegt dat we thans een herhaling krijgen van de vorige vergadering. Het gaat niet aan dat telkens, wanneer we bij elkaar komen, niet iets wordt bereikt in het belang voor de zuivelbereiding. Tot mijn spijt moet ik verklaren dat we de laatste malen niets anders dan een belachelijk figuur maken voor de particulieren. Spr. is nooit voor zoo'n moeilijk vraagstuk geplaatst, hij ziet geen uitweg. Vroeger kwamen er ook moeilijkheden voor doch buiten den Bond, nu zijn die moeilijkheden binnenshuis. De vergadering heeft evenwel vorig maal gemeend de uitspraak in deze kwestie door een commissie te moeten laten doen en zij heeft besloten zich bij die uitspraak neer te leggen. De commissie heeft uitspraak gedaan en daar behoort de vergadering zich bij neer te leggen. Was de conclusie van de commissie anders geweest, naar spr.'s meening kon zij niet anders wezen, welnu, dan zou hij zonder verder een woord over de zaak te reppen, zijn plaats verlaten hebben. We moeten echter, ook al worden we in 't ongelijk gesteld, ons bij de uitspraak neerleggen. Is het gewenscht, dan wil ik naast den heer Lakeman mijn zetel wel inruimen. Voor mij was het veel voordeelig geweest wanneer ik geen voorzitter van uw Bond was geweest. - Applaus.

De heer Met stelt den heer De Boer nog een vraag naar aanleiding van een vraag die de heer De Boer den heer Met had gesteld of deze ook behoorde onder de lui die meenden dat de secretaris behalve zijn salaris nog andere ontvangsten had.

De heer De Boer wijst in dit verband erop, dat jaren terug door den heer Lakeman reeds was gezegd, dat de heer Nobel wel voordeel zou hebben van het sluiten van contracten door de Aankoopcommissie. Spreker is er van overtuigd, dat de heer Nobel staat boven alle aantijgingen.

Met 138 voor, 14 tegen en 7 blanco, wordt besloten het incident als geëindigd te beschouwen.

Aan de orde komt thans wijziging statuten en huishoudelijk reglement.

De heer Kaij meent dat dit punt uitgesteld moet worden en dat eerst uitgemaakt moet worden, of het wenschelijk is, dat de kleine en groote fabrieken bij elkaar in den Bond blijven. Spr. wijst er op, dat door de heeren Jm. Blaauboer en Dijkstra vorig maal is gezegd dat de band uit te veel heterogene bestanddelen bestond. Spr. wil dus eerst de vraag uitgemaakt zien, of de groote en kleine fabrieken bij elkaar blijven, of dat ze vriendschappelijk, niet met hatelijkheden uit elkaar zullen gaan.

Door den secretaris wordt gewezen op het groote belang van samenwerking. Tot grooten spijt moet spr. constateeren, dat in den laatsten tijd heel veel onenigheid in den Bond is geweest. Spr. is bestuurslid van het Zuivelkantoor en heeft als ondervoorzitter de zaken van dat kantoor eenigen tijd geleid, is dus goed bekend met den toestand. Als hij daarom een goeden raad mag geven is het deze, dat men niet moet doorgaan met die oneenigheid, doch dat het gewenscht is, dat de landbouwers voor den komenden tijd de handen ineenslaan. Stap nu over alle dingen heen, we moeten samenwerken, ik weet beslist, hoe de omstandigheden zijn. Applaus.

Voorzitter zegt dat het Bestuur inzake groote of kleine fabrieken geen standpunt inneemt. Als men de samenstelling van het bestuur nagaat, zal men inzien, dat de groote fabrieken geen overwegend gewicht innemen en het bestuur heeft nooit den een onder den ander laten lijden. Spr. geeft de verzekering, dat zoiets niet op den weg van 't bestuur ligt. Hij wijst daarbij op

de werkzaamheden van den heer Dr. Scheij, die zich er toch niet voor zal laten leenen, eene kleine categorie te bevoordelen, boven een grootere categorie. Wanneer we straks weer een meer normalen tijd zullen hebben, dan zou de kwestie van de groote en kleine fabrieken kunnen worden besproken. We moeten met het oog op geregelden afzet van onze producten rekening houden met ons aller belang en dat kunnen we alleen door eendrachtig te blijven samenwerken

Het vormen van één bloc is de eenige manier om voor onze belangen op te komen.

Hierna wordt overgegaan tot statutenwijziging. De commissie voor statutenwijziging stelt voor de vereeniging den naam: *Bond van Coöperatief werkende Zuivelfabrieken in Noord-holland* te doen dragen.

Door den heer Schröder wordt opgemerkt, dat door die wijziging geen naamlooze vennootschappen meer tot de vereeniging kunnen behooren en deze opmerking is aanleiding tot een lange discussie.

Door den secretaris en door den heer D. de Boer word gewezen op de begripsverwarring, die er bestaat ten opzichte van coöperatie, terwijl de heer De Boer meent dat de richting, waarin de bond zich moet bewegen, moet zijn, samenwerkend alleen die fabrieken uitsluitend die een speculatief karakter drager.

Ook de heer Dr. Scheij merkt op, dat we hebben te vragen, of de aangesloten fabrieken op coöperatieven grondslag werken en of het dan is een naamlooze vennootschap of een ooöperatie dat doet er niets toe.

Naar aanleiding van artikel 5, dat bepaalt welke personen of vereenigingen tot den Bond kunnen toetreden en in verband daarmee een voorstel van den heer Dijkstra wordt goedgevonden, dat door de commissie voor de statutenwijziging in de pauze een voorstel zal worden geformuleerd, gaande in de richting door den heer Dijkstra aangegeven.

Hierbij wordt er op gewezen, dat men zich voor toetreding moet houden aan den lijn dat speculatiefwerkende fabrieken worden geweerd. Door de commissie van Landbouwcoöperatie kan dan worden nagegaan of de statuten der leden wijziging behoeven en welke die wijzigingen zijn. Op 't oogenblik sluite men nog niemand uit, doch na verloop van b.v. een jaar dient te worden nagegaan, of de statuten den leden voldoen

Na de pauze kwam de commissie met het volgende voorsel: Tot gewone leden kunnen worden aangenomen coöperatieve vereenigingen en naamlooze vennootschappen, welke een zuivelfabriek drijven op coöperatieven grondslag, met dien verstande, dat bij de naamlooze vennootschappen in de statuten is bepaald dat minstens de helft van het geplaatste aandeelenkapitaal onder minstens de helft van de melkleveranciers moet zijn geplaatst.

De tijd waarin de bestaande leden, die hieraan niet voldoen, zich moeten vervormen, wordt gesteld tot 1 Januari 1921.

Voorzitter deelde nog bij de besprekingen mede, dat de bond bestaat uit 39 coöp. vereenigingen, 43 naamlooze vennootschappen, 15 maatschappen, en 1 onderlinge overeenkomst Slechts een is er bij die niet aan de te stellen eischen voldoet.

Nadat met een enkel woord was gesproken over de instructie voor den secretaris-penningmeester en de secretaris meedeelde nooit een instructie te hebben gehad, doch als richtsnoer had genomen zijn geweten, eenige discussie over vacatiegeld der bestuursleden⁴⁶⁾ waarbij de wenschelijkheid werd uitgesproken, ook vacatiegeldan uit te keeren aan de adviserende leden, werden de statutenwijzigingen goedgekeurd.

⁴⁶⁾ *Vacatiegeld* is een vergoeding die bestuursleden ontvangen voor de vervulling van hun functie. (ZHN.)

Na de pauze werd de behandeling van de agenda der vorige vergadering voortgezet en kwam allereerst aan de beurt het bestuursvoorstel om aan mej. Cor de Pater en den heer Haan een duurtetoeslag over 1919 te geven, respectievelijk van *f*500 en *f*700.

De heer Ham drukte er zijn spijt over uit, dat niemand der aanwezigen hierover het woord vroeg. Naar aanleiding van het voorgevallene op de vorige vergadering wenscht hij niet meer op de zaak terug te komen.

Voorzitter zegt, dat wij op de vorige vergadering besloten hebben het gesprokene daar als niet gesproken te beschouwen.

Het bestuursvoorstel wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

Eveneens wordt goedgevonden de begrooting over 1920 in ontvangsten en uitgaven, sluitende op *f*20.960, waarbij een bijdrage uit het saldo 1919 van *f*3160.

Bij de salarisregeling van secretaris en personeel geeft de secretaris thans uitvoerige inlichtingen over de werkzaamheden, door hem en het personeel verricht. Het salaris van mej. de Pater wordt gebracht op *f*1500. dat van den heer Haan op *f*2000,-. Voorgesteld wordt het salaris van den secretaris te brengen van *f*3000 op *f*4000,-.

De heer Spaander stelt voor, het salaris op *f*3000 te laten met een duurtetoeslag van *f*1000.

Het bestuur neemt het voorstel over en het wordt door de vergadering goedgevonden.

De secretaris gaf toe zich op de vorige vergadering te veel verontwaardigd te hebben gevoeld en zich geuit te hebben op een manier die ander zijn gewoonte niet is, doch de aanleiding daartoe waren de uitlatingen van enkele personen.

Kaaskeuringen

Naar aanleiding van een opmerking van den heer Appel wordt besloten, de kaaskeuringen te handhaven. In tegenstelling met den heer Appel wordt gewezen op het nut van die keuringen. De vraag kwam naar voren, hoe de kaas voor die keuringen benodigd en waarvan de vergoeding op *f*2 per stuk was bepaald, werd verrekend. Verschillende fabrieken hadden over 1918 nooit een afrekening gehad. De secretaris zou dit onderzoeken.

Naar aanleiding van de vraag door enkele leden gesteld over den post schrijffloon, wordt nog eens door den voorzitter gewezen op het vele werk dat voor den Bond moet worden gedaan. Daartegenover is het de plicht van den Bond, die werkzaamheden behoorlijk te betalen. Wanneer het geld doelmatig wordt uitgegeven, zal het altijd zijn rente afwerpen. Het maakt niet uit, hoeveel geld uitgegeven wordt, als het maar doelmatig wordt gebruikt.

De heer Busch wees op de arbeidersorganisaties, die veel lichter over *f*1000 schijnen te stappen dan wij. Spr. hoopt, dat de F.N.Z. en het bestuur op de bres zullen staan voor onze belangen en dan behooren wij te zorgen, dat onze organisatie tip-top is.

Medegedeeld wordt dat het saldo over 1919 geraamd wordt op *f*10.000. Het saldo over 1918 bedroeg ruim *f*11.000

De secretaris zegt nogmaals, zich op de vorige vergadering op een wijze te hebben geuit, die niet had moeten gebeuren. Nu de begrooting op zoo'n sympathieke wijze is behandeld, kan de Bond weer op zijn volle medewerking rekenen. Ben ik, zegt spr., onheusch geweest, dan wil ik gaarne mijn verontschuldiging aanbieden. - Applaus.

De agenda voor de vergadering van den F.N.Z. die morgen zal worden gehouden, geeft geen aanleiding tot bespreking.

De heer Spaander brengt den heer Geluk, secretaris van den F.N.Z., en ter vergadering aanwezig, dank voor de algemeene diensten die de heer Geluk ten opzichte van de zuivelmaatregelen heeft verricht.

Bij de rondvraag vraagt de heer Smit, Anna Paulowna, hoe het bestuur denkt te handelen met den opzeggingstermijn voor het lidmaatschap. Dit behoort 1 December te geschieden, doch in verband met de heden plaats gehad hebbende statutenwijziging is dat nu te laat.

Voorzitter gelooft in den geest van de vergadering en van het bestuur te spreken, als hij zegt dat er in dit geval een tegemoetkomende houding behoort te worden aangenomen en den leden de gelegenheid moet worden gegeven voor 1 Januari te kunnen bedanken en die leden niet langer vast te houden.

De heer Stapel stelt voor een wagon kaas gratis beschikbaar te stellen voor de noodlijdenden in Oostenrijk.

Voorzitter meent dat een beslissing in deze niet kan worden genomen, omdat de afgevaardigden hierover geen uitspraak weten. Het bestuur zal een rondschriften aan de leden zenden en vragen hoeveel kaas zij beschikbaar willen stellen.

De heeren Met, Schröder en Harp deelen mede als lid te bedanken.

Voorzitter wijst er op, dat het niet noodig is staande de vergadering te bedanken. Tot 1 Januari 1921 kunnen de fabrieken die niet aan de statuten voldoen, blijven en spr. geeft in overweging zich tot de commissie voor Landhouwcoöperatie te wenden. Het is toch niet meer dan uw persoonlijk gevoelen, of moeten we aannemen dat de fabrieken bij u in eigendom behooren? Dan hooren ze hier ook niet thuis. - Applaus.

De heer Met meent dat voorzitter niet goed met de situatie op de hoogte is. Zijn maatschap behoort aan 8 personen en spr. wijst er op, dat *Vita Nova* onlangs 2 miljoen K.G. melk verwerkte, dat er thans nog per dag 200 Edammer kazen worden gemaakt.

Spr. brengt verder het inbrengen van melk van nietaangeslotenen aan de kaasfabriek *Excelsior* ter sprake.

Door den heer Liefhebber wordt deze zaak toegelicht, doch voorzitter denkt, dat het hier een concurrentiezaak betreft en de algemeene vergadering van den Bond is niet de plaats, waar die strijd moet worden gestreden.

De heer Busch bejammert het dat men nu op het laatste oogenblik de zaak gaat afbreken zonder dat de personen die nu bedanken, ook maar een poging gedaan hebben, hun zaak zoo mogelijk te wijzigen en bij den Bond te blijven.

De heer Klein vraagt of de Bond geen maatregelen kan nemen om het verdwijnen van de N.U.M. te helpen bevorderen.

De heer Ham vraagt van den voorzitter en ondervoorzitter te mogen vernemen of zij thans, evenals de heer Nobel, weer bereid zijn onze belangen in Den Haag te behartigen.

Voorzitter zegt hierop, dat deze vergadering een heel ander beeld geeft dan de vorige en het verloop van deze vergadering is zoodanig, dat hij ook namens den heer Nobel en den heer De Boer kan verklaren, volgaarne bereid te zijn de belangen van da leden van den Bond te blijven behartigen.

Ook de heer **Dr. Geluk**, secretaris van den F.N.Z.⁴⁷⁾, zegt met genoegen te hebben gezien, dat een betere stemming is verkregen dan vorig maal. Ook nu was er wel critiek, doch opbouwend en die moeten we hebben. Spr. wijst erop, dat de vorige vergadering van den Bond de aandacht heeft getrokken van heel Nederland en het bestuur van den F.N.Z. hem inlichtingen heeft gevraagd hoe de zaken hier stonden. Het heeft spr. verbazend veel plezier gedaan, dat de vergadering getoond heeft door de statutenwijziging vooruit te willen en zich bij den toestand aan te passen. Ook spr. wijst op de teekenen van den tijd die het nodig maken met elkaar op te trekken.

⁴⁷⁾ De heer Geluk was geen Dr. Hij had 'Bolsward', dwz. Zuivelschool (1912). (ZHN.)

Na dank gebracht te hebben aan de commissie voor de statutenwijziging en aan den heer Geluk voor de wijze waarop deze vorig maal de gemoederen heeft weten te kalmeeren, sluit voorzitter de vergadering.

1920

Schager Courant, 1920-12-01: P. 2/6

Verslag verg. (oude) *Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.*

HOORN: De *Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland* hield Maandag, in „*de Roskam*” te Hoorn een algemene vergadering, onder leiding van **den heer H. K. Koster** van Wieringerwaard.

In zijn openingswoord sprak deze zijn genoegen er over uit, dat de algemeens vergadering ook in Hoorn druk wordt bezocht. Spr. drukt er zijn spijt, over uit, dat wij nog niet voor de zuivelproducten en in het bijzonder voor de kaas de vrijheid van uitvoer hebben, die nodig is, om het product op de buitenlandsche markt de plaats te doen krijgen, die het toekomt.

Allen zal het hebben verwonderd dat we nog niet die vrijheid hebben na het sluiten van den vrede. Als gevolg van den oorlog hebben we ons veel opofferingen moeten getroosten. We hebben ons daarbij neergelegd en steeds volle medewerking aan de regering verleend, menende dat dit noodzakelijk was voor het algemeen belang en voor het binnenland. We menen nu evenwel ook recht te hebben, op de medewerking der regering.

Zijn de maatregelen op het ogenblik werkelijk voor de zuivelbereiding nodig, dan hebben wij het recht, dat de regering meerdere verklaringen geeft omtrent de overwegingen, die deze maatregelen nodig moeten.

In *Hollands Noorderkwartier* is gezegd, dat de landbouw een proefkonijn is van de Nederlandsche regering. We hebben evenwel te zorgen niet te lang een proefkonijn te blijven. Dit kan alleen door de organisatie verkregen worden en we hebben den Bond zoo sterk mogelijk te maken. Alle fabrieken op coöperatieven grondslag moeten zich aansluiten. Maar we moeten verder gaan. We moeten ons als platteland verenigen tegen, de steden, opdat meer en meer front kan worden gemaakt, tegenover de politiek der grote steden. Anders lopen we gevaar, dat het platteland de dupe wordt van die politiek.

Met de beste wenschen voor den bloei van den Bond, opent spr. de vergadering.

Medegedeeld werd:

- * Onderhandelingen zijn gevoerd met het gemeentebestuur van Amsterdam over de levering van consumptiemelk aan de gemeentelijke ziekenhuizen. De levering is opgedragen aan de fabriek de *Zaamstreek* te Wormerveer. Voor ieder pct. vet, dat de melk bevat, wordt 7 ct, per L. betaald. De levering is franco en is tot volle tevredenheid van beide partijen uitgevoerd.
- * Opgewekt wordt zich te abonneren, op het orgaan van den *Alg. Nederl. Zuivelbond (FNZ.)*. Verschillende fabrieken gaven reeds een voorbeeld. De stookcursus is 4 November te Hoorn begonnen met 14 leerlingen. Hij bestaat uit 30 lessen van 2 uur.
- * De *Vereen. van Oud-leerlingen van de vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, wenscht als donateur van den Bond toe te treden.
- * De weegcontrole werd aan 26 fabrieken uitgevoerd. Het resultaat der controle was goed.
- * In verband met de geringe aangifte voor de vrijwillige kaaskeuringen, konden deze dit jaar niet worden gehouden, Er werden 3 verplichte keuringen gehouden, n.l. 1 te Alkmaar, 1 te Schagen en 1 te Hoorn.
- * De boterkeuringen konden dit jaar niet tot uitvoering komen: Voor het volgend jaar is een en ander nu geregeld en kunnen de keuringen worden gehouden.

- * Het laboratorium te Alkmaar is thans voor kaasonderzoek volledig ingericht en bestaat daardoor voor de leden de gelegenheid om kaas te laten onderzoeken, voor *f*2.- per monster.
- * Het *Coöperatief Magazijn* beschikt thans over zuiver helder Gerberzuur. Over het stremsel bereikten, ons geen klachten. Gedurende de eerste 3 kwartalen werden 12 monsters stremsel onderzocht. De prijs is *f*1.80 per L. De zuiverheid was goed. Voor het 4e kwartaal werd de levering opgedragen aan B. Smits te Bodegraven tegen *f*1.50 per L. Het onderzoek leerde, dat de stremkracht 1:12200 bedraagt. Zuiverheid goed.
De prijs van het salpeter is thans *f*63,50 per 100 K.G.
- * De Arbeidswet is 24 October in werking getreden. Onder de bepalingen vallen niet de directeur, bedrijfsleiders en hoofden van afdelingen, die uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding daarvan zijn belast. Kantoorarbeid in de fabriek valt onder dezelfde bepalingen, tenzij het kantoor niet in verbinding, met de fabriek staat. Behoudens enkele overgangsmaatregelen mag een kind bereeden 14 jaar of nog leerplichtig geen arbeid verrichten.
Behalve in bijzondere gevallen, bedraagt de arbeidsduur ten hoogste 8 uur per dag en 45 uur per week. Voor mannen werkzaam in boter- en kaasfabrieken is voor de periode van 1 April 1921-1 Sept. 1921 een uitzondering gemaakt. Gedurende 5 maanden mag per dag 10 uur en per week 55 uur worden gewerkt. Deze uitzondering geldt alleen voor 1921.

De heer Waterdrinker dringt er op aan, dat het bestuur verzoekt om voor de zuivelindustrie den 8-urigen arbeidsdag te verlengen.

De voorzitter meent, dat de Arbeidswet de duurte bevordert.

Maar voor meer industrieën geldt het bezwaar. Binnenkort zal door verschillende organisaties een bespreking met den minister worden gehouden, om de bezwaren kenbaar te maken. Die bespreking wil het bestuur afwachten.

De secretaris deelt mede, dat aan de fabrieken zal worden toegekend een opgave houdende bepalingen omtrent den arbeidstijd in de fabrieken.

De voorzitter zegt, dat binnenkort een populaire uiteenzetting, der Arbeidswet zal verschijnen.

Het bestuur stelt voor in de Statuten een bepaling op te nemen luidende: Tot gewone leden, kunnen worden aangenomen Coöp. Vereen, en N.V. welk een zuivelfabriek drijven op coöp. grondslag, met dien verstande, dat bij de N.V. in de statuten is bepaald, dat minstens de helft van het geplaatste aandelen-kapitaal onder minstens de helft van die melkleveranciers moet zijn geplaatst. De alg. verg. kan van deze bepaling ontheffing verlenen.

Dit voorstel is aangenomen, met alleen Opmeer tegen.

Het bestuur stelde voor een technische commissie in te stellen, te benoemen uit en door het bestuur.

De heer Nobel geeft een toelichting en zegt, dat de bedoeling is de vorming van een kleine commissie, die de technische plannen voorbereidt, alsmede toezicht houdt op laboratorium en kantoor.

Dit voorstel wordt aangenomen.

Zoo ook het voorstel, om den heer G. Haan over 1920 een duurtetoeslag toe te kennen van *f*200.-.

De heer G. Nobel brengt rapport uit over het melkonderzoek van bondswege aan de fabrieken. 8 Fabrieken verklaarden er zich voor, 11 tegen en 38 hebben niet geantwoord. Men wil nu met die 8 beginnen, om de controle dan langzamerhand uit te breiden.

Eensgezindheid, St. Maartensbrug, wekt tot aansluiting op.

De heer Dr. Scheij, Hoorn, zegt, dat ook de bedoeling is, dat de leveranciers zekerheid hebben, dat alles goed in orde is. Controle dus op de hoeveelheid en de hoedanigheid en op de berekening. Waar de toestand goed is, behoeft men de controle niet te vrezen en iedere directeur moest er op aandringen als geruststelling voor hem zelf. In Friesland werkt de zaak al jarenlang zeer gunstig.

Verschillende fabrieken hebben reeds de controle toegepast, maar dit is te vergelijken bij stukwerk. De bond wil aan die controle uitbreiding geven.

De heer Spaander, Midwoud, vraagt naar de dekking der kosten.

De voorzitter antwoordt, dat de betaling in 1921 geschiedt van bondswege.

De heer Spaander wil dan bij stemming uitgemaakt zien, of de fabrieken voor de controle zijn.

De heer Nobel zegt, dat het slechts een proefneming geldt. De uitbreiding komt van zelf. De kosten zijn, niet groot.

Het voorstel werd, aangenomen.

In behandeling kwam vervolgens de agenda van de Alg. Verg. van den *Alg. Nederl. Zuivelbond*, 13 December te Amsterdam te houden,

De vergadering besloot de benoeming van den heer Dr. Postuma tot voorzitter van den F.N.Z. te bevorderen.

Het bestuur stelde voor om, gevolg gevende aan het verzoek van de fabriek „*West-Friesland*” te Lutjewinkel, aan den aftredenden voorzitter een blijk van waardering aan te bieden voor de vele en gewichtige diensten door hem aan de organisatie bewezen.

De heer Bark, Middellie, neemt de leiding over.

De heer Ham, Schellinkhout, is in beginsel voor het voorstel. Hij stelt voor om straks in de vacature-Klaver den heer Koster te benoemen.

Die heer Groot, Schermer, wil hem benoeming in de vacature De Boer en wel bij acclamatie.

De heer Bert wijst op het vele, dat de Bond in de oorlogsjaren aan den heer Koster heeft te danken gehad. Al blijft hij behouden voor den Bond, toch mag een huldeblijk hem worden aangeboden.

De heer Spaander, Midwoud, vraagt in welk opzicht de voorzitter zich verdienstelijk heeft gemaakt

De heer Jensma, Lutjewinkel, zegt, dat de voorzitter in moeilijke jaren dan Bond heeft gediend. Wel is hem daarvoor een paar maal een gratificatie gegeven, maar dat is niet voldoende. Dikwijls was hij uit zijn bedrijf. Dit kost geld en een opoffering van het huiselijk leven. In het cadeau moet men daarom ook de vrouw van den heer Koster eren.

Den heer Spaander zijn de verdiensten nog niet duidelijk. Maar waar reeds naar voren is gebracht den heer Koster als voorzitter te behouden, wil spr. de beslissing afhankelijk stellen van de vraag, of hij de herbenoeming aanneemt.

De heer Jensma verdedigt nader het voorstel.

De heer Nobel zegt, dat hij met den heer Koster veel heeft moeten doen, om door de crisismaatregelen heen te komen. Alles is wel niet bereikt, maar, toch moest veel werk worden geleverd. Veel is voor den landbouw en voor de georganiseerden bereikt. In cijfers is dit niet om te zetten. Zeker is er veel voor gewerkt. Ook door den heer Koster, die er zijn bedrijf voor in den steek liet.

De heer Dr. Scheij, Hoorn, had het beter gevonden, dat eerst beslist was of men den heer Koster behouden zal. Nu moeten de voorstellen los van elkander gehouden worden. De keuze van voorzitter is van groot gewicht. Spr. achtte destijds de benoeming van den heer Koster als voorzitter een zeer gelukkige. De jaren hebben geleerd, dat hetgeen de heer Koster deed zeer veel goeds bracht. Hij heeft een groots werkkracht en een helder doorzicht. De bond moet den heer Koster dankbaar zijn voor hetgeen hij deed. Spr. heeft veel met hem samengewerkt en het oordeel is zeer gunstig

De heer Stapel, Lambertschaag, wil eerst afwachten, of de heer Koster weer voorzitter wordt. Een huldiging kan dan bij een jubileum plaats hebben. Kost het werk te veel tijd, dan kan men hem daarvoor een tegemoetkoming geven.

De heer Ham, Schellinkhout, wil beide zaken gescheiden houden, Het voorstel werd aangenomen. Tegen verklaarden zich de fabrieken te Midwoud, Bobeldijk, Abbekerk en Sijbekarspel, Het bestuur zal de zaak verder afwickelen.

De heer J. Best, Berkhout, wil trachten ook den heer D. de Boer te behouden als bestuurslid. De voorzitter verwacht geen heil, daar het bestuur reeds zo'n poging heeft aangewend. De heer Koster komt weder ter vergadering.

De heer Bark deelt het besluit mede en wenscht hem geluk met het uitgesproken vertrouwen. Critiek wordt altijd en bij iedereen uitgeoefend. Maar dat komt, omdat ieder de groote zuivelpolitiek nog niet kent. De taak der besturen is moeilijk en dat wordt niet steeds ingezien. Ook de heer Koster deed veel en het blijk van erkentelijkheid is wel verdiend.

De heer Koster dankt voor het blijk van waardering. Deze dag is voor spr. van groot gewicht 't Afgelopen tijdperk bleef niet zonder invloed op het leven. Vertrouwen is vaak gegeven, al waren de maatregelen noodgedwongen tegen onzen zin. De heer Nobel en spr. hebben veel bereikt in 't belang van den Bond.

De heer Th. v.d. Meer te Heerhugowaard werd herkozen tot lid der *aankoopcommissie*. De heer A. Broekens te Oudendijk werd gekozen tot lid van de *Bouwcommissie*.

De heer W. Groot Alkmaar, deelt mede, dat een kans bestaat, dat de heer De Boer voor het bestuur behouden blijk wanneer een duidelijke uitspraak van de vergadering komt Medegedeeld wordt, dat de heer De Boer niet verkozen wil worden, wanneer de heer Koster niet gekozen wordt

De heer v.d. Sluis meent, dat men menschen moet hebben, die met het gehele bestuur willen meewerken.

De voorzitter zegt, dat opheldering nodig is. Het moet tot klaarheid komen, hoe de zaken in den Bond geregeld worden. De zienswijzen komen niet altijd over om met die van den heer Nobel. Wordt spr. gekozen, dan zal hij de beslissing laten afhangen van de besprekingen, die dan eerst gehouden moeten worden, om het **geschil dat tusschen hem en den heer De Boer met den secretaris bestaat**.

De heer Ham drukt zijn spijt uit, dat de heren die kwesties niet hebben opgelost, voor deze vergadering.

Bij de eerste stemming voor de vacature-Koster word geen meerderheid verkregen. A. Commandeur 7, Klein 41, Ham 20, De Boer, 12, Stapel 23, N. Commandeur 12.

De heer Nobel vraagt het woord, daarbij tegengehouden door den voorzitter, in 't belang van den Bond

De heer Nobel zegt, dat de samenwerking goed is. Spr. zegt, dat hij nooit onrechtmatig en ontrouw is geweest in de 15 jaar, dat de bond bestaat. De kwestie gaat hierover. Gezegd is, dat spr. meer de secretaris moet zijn. Hij is aangewezen als commissaris van de *Zuivelbank* en als voorzitter van de *Kaascontrole*. Dat was in 't belang van den Bond. Zoo ook bij andere functies. Daardoor is hij niet altijd op zijn kantoor. Was hij dit, dan zou hij niet het 100e deel kunnen doen voor den Band. Hij heeft goedkeuring voor al die functies, in 't belang van den landbouw is samenwerking met de regering nodig. Spr.'s invloed op het *Zuivelkantoor* is niet gering. Wij hebben de regeringsmaatregelen te aanvaarden. Wij zijn de dienaren van dan minister. Toch moest het *zuivelkantoor* blijven samenwerken. Spr. wijst op de gunstige resultaten van die samenwerking. 't *Zuivelkantoor* vermag niet alles, maar 't is van belang, dat er man-

nen inzitten, die daar de belangen van den landbouw behartigen. Ook spr. zit er in. En dit kan de reden zijn van de houding van den heer De Boer.

De heer Bus, Wormerveer, hoopt niet, dat de organisaties lijden door de regeringsmaatregelen. Laat men tot eenheid komen. Het *zuivelkantoor* bindt ons aan handen en voeten. De heren De Boer en Koster willen, dat de heer Nobel er uit gaat, en deze meent goed werk te kunnen doen. Spr. hoopt, dat allen het zullen eens worden en dat, zolang de medewerking aan de regering niet wordt opgezegd, goedgevonden, wordt, dat de heer Nobel in 't *Zuivelkantoor* blijft. Onze voormannen moeten er blijven. De fabrieken, die zijn uitgetreden, hebben geen succes en wellicht komen ze weer terug. Er moet eenheid zijn en blijven.

De heer Jensma stelt voor, de discussies te sluiten en de zaak in kleinen kring op te lossen.

In de vacature H. Klaver, wordt de heer H. K. Koster met 87 van de 100 stemmen gekozen tot bestuurslid

De voorzitter dankt voor het vertrouwen, maar kan thans nog niet beslissen en houdt de benoeming in beraad. Men kan overtuigd zijn, dat als hij de benoeming niet aanneemt, het hem leed zal doen.

In de vacature-Koster werd ook bij de tweede stemming geen meerderheid verkregen. Herstemming was nodig tusschen de heren W. Klein te Assendelft en Stapel te Lambertschaag. De heer Klein werd gekozen met 63 van de 105 st. en nam zijne benoeming aan.

Bij de begroting wordt voorgesteld, het salaris van den secretaris te bepalen op *f* 3000 en *f* 1000 toeslag

De heer Appel, Twisk, stelt voor, de *f* 1.000 toeslag niet te geven, daar vroeger het aantal fabrieken 100 en thans 65 bedraagt. De werkzaamheden zijn veel minder.

De voorzitter bestrijdt dit. De werkzaamheden zijn zeer omvangrijk en eischen den gehelen mensch, Het salaris is nog klein in verhouding met de verdiensten. In een particulier bedrijf zou het hoger zijn.

De heer Spaander Midwoud, had verwacht een lagere kostenberekening voor het secretariaat wegens daling van het aantal leden.

De heer de Boer, Stompvoren, wordt met 70 van de 117 st, herkozen tot bestuurslid.

De heer Goed, Sijbekarspel, maakt bezwaar tegen de hoge kosten der leden. De verwerkingskosten worden voor de leveranciers te groot en vrees bestaat dat de boeren weer zelfstandig gaan kazen. Spr. dringt op ernstige bezuiniging aan, anders komen de fabrieken in grote moeilijkheden,

De voorzitter zegt, dat men bij organisatie voorzichtig moet zijn met bezuinigen en stelt de arbeiders ten voorbeeld, die veel voor de organisatie over hebben en ook veel bereiken.

De voorzitter meent dat de contributie voor dezen Bond goed belegd kapitaal is. Door de organisatie bereikt men veel. Het bestuur zal de wensch evenwel ter harte nemen,

De heer Bus, Assendelft, meent, dat de boeren ook moeten zorgen, dat hun arbeiders betalen naar hun toekomst loon. En wij dus ook onzen secretaris. Wij zijn niet voldoende georganiseerd en daarom kunnen we van de regering niet genoeg afdwingen. Het is de schuld der ongeorganiseerden dat de toestand zoo slecht is. Daarom moeten we onze organisatie versterken. Doch daarvoor is geld nodig. We hebben het niet royaal, maar toch hebben we onze ambtenaren goed te betalen. We mogen niet trachten voor minder salaris een onderkruiper als secretaris te krijgen.

De heer Spaander protesteert hiertegen.

De heer Groot, Schermer, is het eens, dat de boer zoveel mogelijk wil beknibbelen en geeft den heer Bus gelijk. Men ziet het nut van organisatie niet in.

De heer Dr. Scheij wil een commissie benoemen, die rapport uitbrengt over de door het bestuur ingediende begroting,

Dit voorstel is aangehouden tot de volgende vergadering.

Het voorstel-Twisk wordt niet ondersteund.

De begrooting wordt onveranderd vastgesteld tot een bedrag van *f* 20.320. Schellinkhout en Twisk stemden tegen,

De heer Waterdrinker, Berkhout, wil protesteren tegen het heffen van censentrechten bij den uitvoer van kaas.

De heer Nobel zegt, dat dit 25 ct. bedraagt en dat het *zuivelkantoor* heeft geadviseerd tot verlaging. Zoo ook om van de gecontroleerde kaas de volle 100 pct. uit te voeren. Door de strubeling aan 't departement is nog geen beslissing genomen.

De heer Eriks meent, dat de toestand zoo is, dat er verandering moet komen en dringt aan krachtige maatregelen te nemen, b.v. door opzegging van medewerking aan de regering.

De heer Ham wijst op de bezwaren van den 8-urigen arbeidsdag.

De heren Laan en Ham verwonderen zich over de herbenoeming van den heer De Boer. De voorzitter is tegen bespreking van dit punt.

De fabriek te Stompeloren vraagt inlichtingen omtrent de verdeling der lasten van het bijkantoor voor melk

De voorzitter zegt, dat de lasten zoo gelijkelijk mogelijk over de bedrijven worden verdeeld. Voor de levering zijn uitgekozen die fabrieken, die de beste waarborgen voor de levering boden. Daar minder melk wordt geëist dan gedacht werd, worden geen fabrieken door de regering met de levering belast, dan op eigen aanvraag.

Hierna werd de vergadering met de gewone plichtplegingen gesloten.

1921

Schager Courant, 1921-02-05: P. 11/12

Verslag verg. *Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland*

ALKMAAR: Buitengewone algemene vergadering op Vrijdag 4 Februari 1921 des middags ten 2 uur, in *café Central* te Alkmaar.

De vergadering was belegd ter behandeling van het volgend bestuursvoorstel:

„Het bestuur overtuigt van het grote belang van de kaascontrole voor de zuivelbereiders, stelt de vergadering van gewone leden voor om de Regering te verzoeken maatregelen te nemen tot het verkrijgen van blijvende wettelijke maatregelen voor den alleen-uitvoer van gecontroleerde kaas.

De heer H. K. Koster opent met een welkom de vergadering, voornamelijk aan den heer J. A. Geluk, secretaris van den *F.N.Z.* Het bestuur achtte deze vergadering noodig om uitspraak te doen in deze zeer belangrijke kwestie (zie hierboven). Het bestuur is eenstemmig van oordeel, dat het voor den producent noodzakelijk is dat hij alles weet omtrent het product dat hij maakt en onder welken naam hij dat moet verkoopen. Hij moet de gebruikers de zekerheid geven dat het product aan hen wordt afgeleverd zooals het wordt gemaakt, dat het niet wordt verwisseld en dat kan alleen onder een degelijk merk en onder een degelijke controle.

Voorzitter geeft thans het woord aan Dr. Scheij, die het punt verder inleidde en begon met de overtuiging uit te spreken, dat de kaascontrole voor de zuivelbereiders van groot belang is. Spr. neemt aan dat ieder van dat gevoelen is. Spr. noemt het verder een gebiedende eisch, dat voor het te leveren product garantie wordt gegeven, vooral omdat thans door de kaasindustrie alle soorten van kaas gemaakt worden in één vorm met zeer verschillend vetgehalte en dus van verschillende waarde. Dan moet den afnemer garantie worden gegeven aangaande het vetgehalte. Vooral de producent van de N.-H. *Edammerkaas 40 plus* moet in zijn eigen belang een warm voorstander van de kaascontrole zijn, die zijn gezocht product beschermt tegen schade, verwarring en misleiding. Kaascontrole is een eisch des tijds, die niet alleen Nederlands, maar internationaal zal zijn. In andere kaasmakende landen wordt de eisch ook gevoeld en er hard aan gewerkt. Wanneer wij de kaascontrole niet aanpakten, zou het buitenland ons wel dwingen,

De kosten zijn goed besteed en zij die de kwestie anders beoordeelen dan alleen met het geld op tafel, zullen de vaste overtuiging hebben, dat de kosten hier wegvallen. Spr. wijst, in deze op de botercontrole. Ook daar kosten, maar ook een ontzaggelijke som als bate voor den Nederlandschen boterexport.

De technische moeilijkheden kunnen menigeen moedeloos hebben gemaakt, spr. is er zeker van dat die spoedig tot het verleden zullen behooren.

Spr. wijst op de *methode-Pijper* en de korst van deze kazen zijn zoo soliede als men wenschen kan. Zij kunnen tegen de behandeling die men wenscht, tegen boenen met kalkwater. Het merk is door een lenige korst overdekt en in de pakhuizen zal deze kaas geen aanleiding tot klachten geven. Ook de kaasmerken geven goede resultaten.

De oogst kan nu worden binnengehaald en het bestuur wekt op om mee te werken het product te beveiligen tegen oneerlijke concurrentie. De kaascontrole is nog niet veilig zegt spr., personen als er zijn die uit eigen belang of om andere redenen de kaascontrole gaarne zouden zien verdwijnen. Deze zijn ook onder de producenten te vinden. Het is daarom noodzakelijk dat de

regeering de kaascontrole in bescherming neemt in het algemeen belang van alle producenten. Eerlang zullen de crisismaatregelen ophouden en dan is het noodig dat er blijvende wettelijke maatregelen genomen worden om alleen gecontroleerde kaas te mogen uitvoeren. Er mag dan niet weer een ongeregelde toestand komen, waarin sommigen gaarne in troebel water zouden visschen. Het buitenland moet alleen gecontroleerde Nederlandsche kaas kunnen betrekken, dan zal dat eveneens voeren tot den toestand die voor den binnenlandschen consument goed is.

Die wettelijke maatregelen zullen alleen op het vetgehalte betrekking moeten hebben, de vrijheid der bereiding van kaas van zuivel met verschillend type moet gewaarborgd zijn. Alleen als bij abnormaal hoog vochtgehalte van bedrog sprake is, zouden daartegen maatregelen noodig zijn.

Spr. raadt aan het bestuursvoorstel aan te nemen.

De heer Ham, Schellinkhout, verklaart zich namens zijn fabriek voor het bestuursvoorstel, **mits het vochtgehalte onbeperkt blijft.**

De heer D. de Boer meent, dat men voor het opnemen van bepalingen tegen te hoog vochtgehalte niet te veel vrees moet hebben. De praktijk heeft al uitgewezen, dat bij een te hoog vochtgehalte geen goed product is te maken en de praktijk zal dat vochtgehalte vanzelf wel regelen.

De Ster, Berkhout, wil wel kaascontrole, maar vrijheid van het product voor Maart en April. Die melk heeft te kort vetgehalte.

De heer Scheij acht vrees in dit opzicht niet noodig. Die melk heeft minder vetgehalte, maar ook minder kaasstof, dus blijft de verhouding hetzelfde en zal het vet in de droge stof gelijk zijn.

De heer Spaander, Midwoud, spreekt er zijn bevreemding over uit dat een vergadering als deze nog noodig is, immers de heer Lovink heeft indertijd pertinent beloofd, dat alleen gecontroleerde kaas zou worden uitgevoerd.

Voorzitter zegt, dat de crisismaatregelen straks zullen worden opgeheven en is het zaak dat dan bij het intrekken van alle maatregelen een goede wettelijke regeling voor den uitvoer van gecontroleerde kaas is getroffen.

De secretaris, de heer G. Nobel, herinnert aan het adres van den Bond van 14 April 1916, waarbij aan de regeering algemeene kaascontrole werd gevraagd Spr. weet, dat spoedig een kaaswet de Kamer zal bereiken, waarbij kaascontrole zal worden voorgeschreven. En tegen dat ontwerp-wet zal geen enkele producent, die het goed met de kaas meent, bezwaar kunnen hebben. De tegenstanders der kaascontrole laten zich echter hooren en die wenschen den indruk te vestigen, dat de kaascontrole onnodig is. Daarom is het zeer gewenscht, dat de directbelanghebbenden, de producenten, hun oordeel uitspreken, om een wettelijke regeling voor de kaascontrole te vragen, opdat straks de minister tot de Kamer zal kunnen zeggen: de producenten vragen er zelf om. Spr. kan het bevorderen van de kaascontrole niet sterk genoeg aanbevelen, een algemeen zuivelbelang als het is.

De heer Commandeur, Spanbroek, zegt de zekerheid te hebben dat de L.T.B. alles wil doen om tot een wettelijke regeling der kaascontrole te komen. Spr. zegt dat de L.T.B. desnoods zal samenwerken met den Bond, om tot het gewenschte resultaat te komen.

Na nog eenige discussie wordt het bestuursvoorstel met op 1 na algemeene stemmen aangenomen.

Toen kwam de vraag: hoe zal de actie worden gevoerd? direct door den Bond of via de FNZ.?

Voorzitter zegt dat spoed zeer gewenscht is en daarom de Bond zelf zou kunnen ageren. Ook is gewenscht dat de F.N.Z. zich voor de controle op zuivelbereiding uitspreekt en daarom is het goed dat ook via de F.N.Z. deze beweging geleid wordt.

De heer v.d. Sluijs, Zijpe, wil beiden doen, een meening waarbij de hr. G. Nobel zich aansluit. Spr. zegt dat er vlug moet worden gewerkt en daarom de Bond zelfstandig kan optreden, maar evengoed zou uitspraak van den F.N.Z. moeten worden uitgelokt.

Er wordt gevraagd naar de meening van Friesland.

De heer Geluk secretarie van den F.N.Z. zegt, dat Friesland algemeen voor kaascontrole is, maar omdat men zich daar reeds algemeen bij de controle heeft aangesloten, is het de vraag of men verbod voor uitvoer van ongecontroleerde kaas wil. Men kan daar redeneeren: och op den duur wint de gecontroleerde kaas het toch wel. In Noordholland is dat anders. Hier is de controle nog niet algemeen, en als de ongecontroleerde kaas mag uitgevoerd, gelooft spr. wel, dat in Noordholland de kaascontrole zal verzwakken. Friesland heeft zich echter nog niet uitgesproken en spr. is het met voorzitter die zich in dezen zin had uitgelaten eens, dat Friesland de consequentie van een weigering wel niet zal aandurven.

Besloten wordt om de actie via de F.N.Z. en ook namens den Bond te voeren. Tevens zal de L.T.B. en de Verkoopverenigingen om adhesie worden gevraagd.

De heer Van der Meer vroeg naar de ondervinding die men elders had opgedaan met het systeem-Pijper, het zoogenaamd inmettelen van de kaasmerken. Spr.'s ondervinding was best. Er waren op de vergadering kazen aanwezig, een volle bak kazen, niet uitgezocht, ongeveer 2 maanden oud, die er uitstekend uitzagen.

Anderen konden nog geen oordeel uitspreken, te kort als men er nog mee bezig was.

De heer Nobel, Purmer, vroeg in het officieele orgaan uitvoerige verslagen van de Bondsvergaderingen en het Kaascontrolestation.

Voorzitter zeide, dat deze verslagen in het officieele orgaan konden worden opgenomen voor f 5 per kolom. Daarover zou de volgende vergadering beslissen.

Er volgde toen een debat over de levering van de consumptiemelk en klaagden verschillende personen over het onrechtmatige dat de lasten van de levering voor consumptiemelk niet gelijkmatig over de fabrieken was verdeeld.

Voorzitter verklaarde dat hij het er volkomen mee eens was, dat deze lasten gelijkmatig hoorden moeten worden verdeeld. Dat dit niet het geval was vond zijn oorsprong in het feit, dat de levering vanaf de eene fabriek gemakkelijker en beter ging dan vanaf de andere. En spr. en andere leden van het Zuivelkantoor hadden zich daarbij neergelegd door de belofte van den voorzitter van het Zuivelkantoor de heer Reitsma⁴⁸ dat deze fabrieken door bons schadeloos zouden worden gesteld. Deze belofte is niet gehouden en zoo kwamen uwe vertegenwoordigers zegt voorzitter, in een scheve en onaangename positie.

De heer Spaander vraagt inlichtingen over de kwestie die tusschen voorzitter, vice-voorzitter en secretaris bestond, een verschil van meening die voorzitter en vice-voorzitter verhinderden bij hun herbenoeming deze benoeming aan te nemen.

Voorzitter zegt, dat spr. de ondervoorzitter en de secretaris tot samenwerking zijn gekomen. Alle drie hebben zij echter hun standpunt gehandhaafd en het zal moeilijk zijn, ook zelfs in de toekomst te zeggen wie van ons drieën in deze juist heeft gehandeld en of de zaken beter of slechter zouden zijn gegaan als deze of gene zijn zin had gekregen. Spr. meent echter. Dat er samenwerking moet zijn en in het belang van de Bond zijn de heeren het dan ook eens geworden om voor de toekomst samen te werken (applaus).

De heer D. de Boer wijst er op, dat het verschilpunt in hoofdzaak ook over de melkleveringen liep en over de houding in deze door den secretaris aangenomen. Spr. meent, dat de secretaris

⁴⁸ Dit verschil van mening tusschen de FNZ. en de regering – lees de heer Reitsma – was het begin van een breuk tusschen de FNZ en zijn ‘gedelegeerd bestuurslid’, de heer Reitsma. In 1926 werden de statuten – zie 1917 – weer in de oude vorm teruggebracht. (ZHN.)

in deze onjuist is geweest, doordat er maatregelen zijn getroffen zonder dat de Bond is gevraagd of deze werden goedgekeurd. De secretaris had het oordeel om in deze de regeering te helpen en dit land, meent spr., door de helft plus één der leden eerst behooren te worden uitgemakt. Da's niet gebeurt en de secretaris had de meening in deze naast de regeering te moeten staan, wellicht dat deze meening juist is geweest, en het is het eerste verschilpunt tusschen spr. en den secretaris gedurende 20 jaar.

De heer G. Nobel, secretaris, acht dit niet de vergadering om deze zaak te bespreken. Spr. had gedacht, dat dit moest gebeuren als dat noodig werd geoordeeld, op de volgende algemeene vergadering van den Bond en wellicht is het goed, dat alles maar eens uitvoerig wordt meege-deeld. Het is niet alleen de zaak, zooals de heer De Boer zegt, er is veel meer. En dat ik onjuist zou zijn geweest is niet waar. Dat ik in het Zuivelkantoor benoemd ben is ook door het bestuur en ook door de algemeene vergadering goedgevonden. Ook later heb ik dat gevraagd en ook toen is het goed geoordeeld, ook door de algemeene vergadering evenals het benoemen van 'n technische commissie, omdat ik zooveel weg moest.

En spr. acht het zeer verkeerd, dat op ruzie met de regeering zou worden aangestuurd, spr. was er voor om de melkleverantie te laten doorgaan. Spr. vindt eveneens, de melkleverantie niet goed geregeld, maar ruzie met de regeering was zeer verkeerd geweest, en dat onze verhouding tot de regeering goed is gebleven, zal de toekomst wel spoedig leeren, dat dit voor de zuivelfabrieken zeer gelukkig is. Spr. wil deze kwestie gaarne tot in alle onderdeelen behandelen en daaromtrent zijn houding bepalen.

De heer De Boer erkent dat het volkomen juist is dat de heer Nobel met goedvinding van den Bond in het Zuivelkantoor zat, maar spr. acht het noodig dat bij belangrijke beslissingen dat niet zonder den Bond gaat.

Voorzitter meent, dat de secretaris als persoon in het Zuivelkantoor zit en niet namens den Bond en spr. acht het in het belang van den Bond, als over deze kwestie geen discussie meer worden gehouden. (Applaus.)

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

HOORN: Vergadering op Maandag. 28 November 1921, des morgens te 10 uur, in *De Witte Engel* te Hoorn.

De voorzitter, de heer H. Koster Hz. opent de vrij goed bezochte vergadering. Spr. roept het welkom toe aan allen, in het bijzonder aan den heer Geluk, secretaris van den F.N.Z., en de pers die in groot getal aanwezig is en waaruit spr. de algemeens belangstelling in de zuivelindustrie concludeert. Spr. releveert, hoe vooral, ongeorganiseerde zuivelbereiders een moeilijken tijd hebben gehad in de oorlogsjaren die achter den rug liggen. Maar al zijn die moeilijkheden veranderd, verminderd zijn ze nog niet. Spr. richt in verband met deze nieuwe moeilijkheden een woord van waarschuwing tot de zuivelbereiders.

Nog is het bedrijf loonend en leven wij in een vrij gunstigen tijd, de prijzen der zuivelproducten zijn vrij goed, maar spr. ziet komen 'n anderen tijd, een veel minder loonend bedrijf. Daarom acht hij het noodig, dat de nog goede financiële resultaten van thans worden gebruikt tot instandhouding van het bedrijf, m.a.w., tot het scheppen van reserves opdat het product goedkooper zal kunnen worden geproduceerd.

Spr. wijst op het betrekkelijk kleine deel dat het aantal producenten vormt in verhouding tot de consumenten. Wenschelijk en noodig is het, dat het aantal producenten in het algemeen wordt uitgebreid, willen wij komen te staan op een goed en gezond standpunt. Applaus.

De heer G. Nobel leest vervolgens de notulen, die onveranderd worden goedgekeurd.

Van de afdeling Hoorn der *H. M. van Landbouw* is het verzoek ingekomen, haar verzoek te steunen aan *Noorderkwartier* gezonden, om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid en wenschelijkheid van het instellen van een vereeniging tot onderzoek van den gezondheids-toestand van het vee. Het bestuur had reeds sympathie betuigd wat algemeen wordt goedgekeurd.

Van de *Federatie van de Zuivelarbeiders* te Heerhugowaard, Opmeer enz., wordt gevraagd om als buitengewoon lid van dan Bond te mogen toetreden. Dit wordt goedgekeurd.

Op verzoek van het bestuur van den F.N.Z. had ook de Bond vergaderd met verschillende andere bonden, om eens te spreken over een wetsontwerp tot uitvoer van boter en kaas. Het bestuur had op die vergadering het standpunt ingenomen, dat voor den uitvoer van boter geen wettelijke maatregelen nodig waren, voor kaas achtte men wettelijke maatregelen noodig en alleen uitvoer van gecontroleerde kaas de eenige manier. De moeilijkheden met het merk mocht daarvoor niet een bezwaar zijn. Algemeen goedgekeurd.

Als vertegenwoordiger in de *Aankoopcommissie van den F.N.Z.* zal door het bestuur wederom aangewezen worden de heer G. Nobel.

Ook als vertegenwoordiger in het *kaascontrolestation* werd wederom die heer G. Nobel aangewezen.

Medegedeeld werd, dat de huldiging van den voorzitter, den heer H. Koster Kz. had plaats gehad. Hem was ten zijnen huize aangeboden een schrijftafel, eenige stoelen en zilveren vorken en lepels en dat alles voor het vele dat de heer Koster in de oorlogsjaren voor de zuivelbereiders heeft gedaan.

De heer Koster brengt ook namens zijn vrouw hartelijk dank voor het cadeau. Hij heeft het werk van den Bond steeds met genoegen gedaan. Ofschoon de ervaringen niet steeds plezierig

waren en de resultaten niet altijd beantwoordden aan de verwachtingen. Het is spr. bijzonder aangenaam geweest om op deze wijze de waardering van den Bond in ontvangst te mogen nemen.

De heer G. Nobel doet eenige mededeelingen over de melkvoorziening in den winter 1921-22, Aan alle fabrieken is gezonden een bereidverklaring voor eventueele melklevering in den winter, op voorwaarde de betaling zuivelwaarde en onbelemmerden uitvoer van zuivelproducten. Vrijwel alle fabrieken hebben deze bereidverklaring geteekend.

De commissie voor uitbetaling naar zuivelwaarde heeft overleg gepleegd met den *Nationalen Bond van melkslijters* in Nederland en de Amstersdamsche melkslijters en is een regeling getroffen. De zuivelwaarde wordt telkens voor twee weken vastgesteld. De betaling gaat rechtstreeks tusschen de fabrieken en de afnemers. De melkinrichtingen stellen de transportmiddelen beschikbaar en betalen de kosten van verzending.

Tot heden heeft zich de levering van consumptiemelk door tusschenkomst van den Bond nog niet voor gedaan. De levering van melk aan de Amsterdamsche ziekenhuizen in dezen zomer heeft tot groote tevredenheid van Amsterdam plaats gehad. Voor verdere leveringen is weer een contract aangegaan.

Over den stookcursus wordt meegedeeld, dat het 2e gedeelte daarvan te Hoorn is gehouden met 15 leerlingen en 2 toehoorders.

Over de cursussen van botermakers wordt meegedeeld, dat deze te Hoorn worden gegeven in een lokaal van het Zuivelconsulentschap. In Alkmaar in het kantoor van den Bond, beide cursussen met 7 leerlingen. Het leerplan wordt eveneens meegedeeld.

Over den aankoop van benodigdheden wordt meegedeeld, dat deze zooveel mogelijk in het groot zijn geschied en daarom overleg is gepleegd met den *Centralen aankoop* van den F.N.Z. Aangekocht zullen worden: steenkool, olie, perkament, soda, kalk, zeep, melkbussen en salpeter.

De steenkool aan te koopen steeds door tussenkomst van den F.N.Z., brengt het voordeel mee van het deskundig advies in deze van den leeraar-machinist van den F.N.Z. Deze voorlichting is van een groot belang. Wenschelijk wordt het geacht de artikelen steeds van het Coöperatief Magazijn te betrekken, dan zijn de fabrieken volkomen zeker gecontroleerde artikelen te ontvangen. Het plan bestaat om met de fabrieken een huishoudelijke vergadering te houden ter bespreking van den aankoop der artikelen, om zoo noodig tot verbeteringen te komen.

Over de kaaskeuringen wordt meegedeeld, dat het bestuur voornemens is om aan de kaasmakers der fabrieken, die zich op de keuringen gunstig onderscheiden, een blijk van waardering aan te bieden, dit eveneens nog te doen voor de keuringen van vorig jaar.

Er werden 2 verplichte keuringen gehouden, waaraan telkens door 43 fabrieken werd deelgenomen.

Het houden van een voordracht door den Technicus van den Bond na de keuring, acht het bestuur een goed middel om meer samenwerking te krijgen met de fabrieken.

De bedoeling is, in 1922 vier keuringen te houden

Over de boterkeuringen wordt medegedeeld, dat deze hervat zijn, maar met een ander doel.

Ook hier zijn de keuringen verbonden met een voordracht, door den Technicus te houden, om meer te kunnen doen voor de uitbreiding van de zuivelbereiding.

Tot lid van de Aankoop-commissie wordt herkozen de heer C. Ham te Schellinkhout.

Tot lid van het bestuur wordt gekozen de heer Broekens te Oudorp.

Tot lid van het bestuur van den F. N. Z. wordt benoemd de heer H. Koster Kz. te Wieringerwaard en tot plaatsvervangend lid de heer D. de Boer te Stompvoren.

Tot leden van de financiële commissie worden gekozen; „*De Eensgezindheid*” te St.-Maartensbrug, „*De Dageraad*” te Burgerbrug en „*De Eendracht*” te Warmenhuizen,

Problemen nw. Arbeidswet (8-urigen arbeidsdag)

Wordt gelezen een rapport over de moeilijkheden in de bedrijven tengevolge van de invoering van de Arbeidswet -8-urigen arbeidsdag – Het bestuur achtte het noodig, om eens na te gaan, welke ervaring de landbouwers ⁴⁹⁾ hebben gehad in de periode van 1 April tot 1 Sept., met de toepassing van de Arbeidswet. Er zijn vele gegevens ingekomen.

Toegestaan was vanaf 1 April tot 1 September een werkweek van 55 uur, met 10 uur per dag en na 1 Sept. 45 uur, met 8 uur per dag. Bij goede uitoefening van het Zuivelbedrijf brengt een 55-urige werkweek en 10-urendag, vele bezwaren mede, en beperking van dat aantal uren in de zomermaanden kan niet, dan met groot nadeel worden toegepast. 55 Uren is voor September noodzakelijk en ook van den Minister verkregen, en is dus officieel erkend, dat dit noodzakelijk was

Ook voor October zijn, deze ontheffingen gevraagd en ook wel verkregen.

De algemeene indruk is, dat voor de periode 1 April tot 1 Nov. de 55-urige werkweek wordt gehandhaafd en bovendien op eenvoudiger wijze de gelegenheid geopend voor overwerk en tevens in het bijzonder voor de kleine fabrieken, die bij de tegenwoordige regeling groote moeilijkheden hebben, een veel ruimere regeling voor den arbeid op Zondag, omdat melk op Zondag evengoed moet worden verwerkt als in de week. In de winterperiode kan met korteren arbeidsduur worden volstaan.

Het eenvoudigste en beste is het aantal arbeidsuren vast te stellen over een geheel jaar en de verdeling van dit aantal uren over te laten aan het Bestuur en het personeel der fabriek.

Geconcludeerd wordt, dat een 45-urige werkweek en 8-urendag in de komende zomer-periode onmogelijk is, wil men een goede uitoefening van de fabriekmatige zuivelindustrie verzekerd zijn. Overleg met de Regeering wordt in deze zeer gewenscht geoordeeld.

De heer Hem is het volkomen met het rapport eens, maar acht het noodig, dat er bij de Regeering krachtig en spoedig wordt aangedrongen op verbetering.

De heer Geluk, secretaris F.N.Z zegt, dat een onderzoek als in dezen Bond, ook in de ander aangesloten Bonden heeft plaatsgehad. Morgen **vergaderen de secretarissen** en zal er een algemene actie worden voorgesteld. Het plan is om de rapporten van elken Bond, over te leggen aan de Regeering, opdat deze zal kunnen zien, welke bezwaren of er in elke provincie zijn. Men had wel neiging, reeds eerder tot de Regeering te adviseeren, maar de slotconclusie is geweest, eerst eens af te wachten, welke bezwaren men in de practijk had. Welnu, die ervaring heeft men thans en kan die aan de Regeering worden meegedeeld.

De heer Stapel, Lambertschaag, acht het noodig en wenschelijk, dat de Zuivelindustrie niet wordt ingedeeld bij de gewone industrie, groot verschil als daartusschen bestaat.

De heer Appel, Twisk, acht dezen wensch onvervulbaar en oordeelt het ‘t best niet te veel te vragen. Een onderlinge verdeling van het aantal uren over één jaar acht spr. het meest gewenscht.

Zowel Secretaris als Voorzitter wijzen er op, dat gepoogd zal worden, het in deze richting te sturen en er wordt niet aan getwijfeld, dat de vergadering van morgen het zuivelbedrijf zal noemen een seizoenbedrijf, waar vooral deskundig personeel moet optreden.

De heer Spaander, Midwoud, vraagt of aan de handhaving der Wet de hand wordt gehouden.

De heer G. Nobel doet nog mededeelingen van de bespreking met den Directeur-Generaal van den Arbeid en is verkregen, dat de kaasmaker-bedrijfsleiders niet gerekend worden te vallen

⁴⁹⁾ Let op het woord ‘landbouwers’, waar eigenlijk zou moeten staan fabrieksbesturen. Het geeft een beetje aan hoe ‘men’ dacht over zuivelfabriekspersoneel; ze hoorden bij de landbouw en niet bij de industrie.....(ZHN.)

onder de bepalingen der Arbeidswet. Langs officieelen weg zou dat ter kennis van de politie gebracht worden.

Uit de vergadering wordt mededeeling gedaan, van eene veroordeeling door den Kantonrechter te Hoorn. Besloten wordt aan den Kantonrechter te schrijven, hoe de zaak is gelopen.

Secretaris belooft in Den Haag de zaak nog eens te bespreken opdat de Kantonrechter van boven af zijn instructies ontvangt.

De heer D. de Boer is van oordeel, dat hier alleen verschil is over de toepassing van de wet en dat elke veldwachter, Kantonrechter, enz. alleen hoeft te vragen wat er in de wet staat. Spr. raadt aan, alle ondervindingen in deze aan den secretaris mee te deelen, dan kan in Den Haag invloed worden uitgeoefend.

De heer Dr. Scheij meent dat moeilijkheden worden geboren uit de aanduiding van de verschillende beambten, aan de fabrieken. De directeur toch aan een kleine fabriek is niet de leider, maar de voorzitter, terwijl de kaasmaker de leider in de fabriek is. Laat men de benamingen meer pas maken aan de werkelijkheid.

Volgt behandeling der begrooting, nagezien door een commissie, die adviseert om deze goed te keuren.

De heer Joch. Blaauboer Kz. bepleit verhooging salaris van den technicus van den Bond, den heer Miltenburg, Spr. noemt dit een eerste klas werkkraft die werkt in het belang van de boeren en gezien de arbeidsmarkt acht spr. die mogelijkheid groot, dat wij zulk een eminente werkkraft zullen verliezen.⁵⁰

Voorzitter zegt, dat het bestuur die proeftijd voor den technicus, die nog geen jaar in functie is, nog niet lang genoeg acht om thans reeds een beslissing te namen,

De heer Pluister, Oostwoud, wil het salaris van den secretaris, voorgesteld op *f* 3000,- op dit bedrag vaststellen en de beoordeeling van een toeslag wil spr. niet aan het bestuur, maar aan de algemeene vergadering.

Voorzitter zegt, dat de secretaris zelf het bedrag bepaald wenschte te zien op *f* 3000, zonder meer. Het bestuur wil echter, als de werkzaamheden zich mochten uitbreiden, een toeslag kunnen geven, dit kan het bestuur het best beoordeelen:

De heer Laan en Spaander vragen inlichtingen en wijzen op de schrijfloonen en de verhooging der reiskosten.

De secretaris acht een verlaging van zijn salaris met *f* 1000 en dit te bepalen op *f* 3000, gewenscht, met het oog op de verlaging der zuivelprijzen. Spr. wil niet het verwijt van te veel te verdienen. Dat dit salaris facultatief is, achte het bestuur beter en spr. wil daarvan de beoordeeling gaarne aan de algemeene vergadering overlaten.

Spr. moet veel reizen, en waar vroeger deze reizen in den diensttijd konden. worden gecombineerd, is dit nu uitgesloten, daarom ook verhooging. Die post schrijfloonen is volkomen verantwoord.

Na nog eenige discussie wordt de begrooting vastgesteld, nadat de heer Blaauboer zijn voorstel verhooging salaris technicus tot de voorjaarsvergadering heeft aangehouden, juist als dan met meer oordeel over den technicus kan worden geoordeeld, door alle fabrieken.

De agenda van den F.N.Z. lokt geen bespreking uit en de afgevaardigde krijgt vrij mandaat.

⁵⁰ In 1923 vertrekt de heer Miltenburg naar een particuliere zuivelfabriek, N.V. „Wilhelmina” te Bergen. Deze gaat hij volgens knipsel – 1 mrt. 1923 – ‘exploiteren’. In zjb. 1941 is hij daar nog eigenaar van, na WOII – ZJB 47 – niet meer aanwezig! ‘...Interessant is dat hij in 1924 het diploma zuivelschool zou behalen.

In 1948 kom ik in de Alkmaarse courant een artikel tegen dat J. E. Miltenburg – in leven Wethouder (KVP.) der gemeente Bergen en directeur der Zuivelfabriek „Wilhelmina” plotsklaps is overleden....de zuivelfabriek word in juni 1950 een markiezenfabriek aldus de Heldere Courant van 9 juni 1950(ZHN.)

Bij de rondvraag vraagt Benningbroek inlichtingen over de Kamers van Koophandel.

De heer G. Nobel geeft inlichtingen,

Sijbekarspel vraagt, wanneer de uitbetaling volgt van de restitutie op de brandstoffen. De heer Geluk zegt, dat dit dezer dagen van de 83 pct. zal geschieden.

De heer Busch, Zaandam, wijst op den veranderden koers op de vergaderingen, waar ook de politiek de aandacht zal vragen en de belangen der arbeiders zullen worden besproken. Spr. wekt op tot meer algemeene organisatie.

De heer Jm. Blaauboer Kz. wil voor de volgende vergadering als punt van behandeling: uitzetting werking coöperatief verzekeringsfonds, zooals dat te Leeuwarden bestaat

De heer Jongejans vraagt naar de Warenwet en de controle op de fabrieken.

Voorzitter doet omtrent het eerste punt eenige mededeelingen, aangevuld door den heer Geluk, die er op wijzen, dat de producten, in verschillende bonden verenigd, zullen samenwerken om een regeling te verkrijgen die stookt met de belangen van den boer.

De heer Spaander acht het oogenblik gekomen, om pogingen aan te wenden, om de fabrieken die dezen bond verlaten hebben, weer tot den vader te brengen. De heer Jm. Blaauboer Kz. oordeelt, dat deze fabrieken niet hadden behoeven heen te gaan en dat, als deze Bond bewijst te willen werken tot groot nut van het zuivelbedrijf, verschillende fabrieken zullen terugkomen. Spr. wekt het bestuur op, het daarheen te leiden. Applaus.

De heer Bark, Middelle, huldigt de bouwcommissie.

Hierna sluiting.

1922

Schager Courant, 1922-04-08: P. 1/16

Verslag Verg. Bond v.o. coöp werkende Zuivelfabrieken.

ALKMAAR: Vergadering op Vrijdag 7 April 1922, 's-morgens 10 uur, in het *café Central*.

De heer H. K. Koster opent de vergadering met een hartelijk welkom, er zijn spijt over uitend dat niet alle leden present zijn. Op de weinige vergaderingen die thans worden gehouden, mag elk lid wel zijn belangstelling tonen door present te zijn.

Telkens heb ik, zegt spr., in de laatste vergaderingen gewezen op de mogelijkheden die ook zouden komen voor de zuivelbereiders, dat ook het zuivelbedrijf zou delen in de algemene depressie. Waar ik op gewezen heb is nu reeds een feit geworden. De zuivelprijzen immers zijn reeds van dien aard, de omstandigheden zijn zo geworden dat wij ons afvragen wat of de toekomst ons zal brengen.

Mijne heren wij zijn gedwongen, wil ons bedrijf uitkomen, wil dat bedrijf geven in evenredigheid van de moeite en zorg die het ons vraagt, middelen te beramen om de productie hoger op te voeren en de productiekosten te verminderen. Die vermindering moet men niet het eerst proberen te bereiken daar verlaging der lonen, omdat de hoge levensstandaard dat niet toelaat. In een hechte samenwerking, om samen middelen te beramen die een oplossing in deze kunnen geven, ziet spr. het enige middel.

Gewezen wordt verder op het verschijnsel dat de landbouwer niet die belangstelling en waardering ondervindt waarop hij recht heeft. De houding der regeering wijst daarop en spr. noemt de invoering van den zomertijd als een bewijs daarvoor. Als menschen met ruimen blik schrijven als in de N.R.Ct. is gebeurd, dan bewijst dat, dat men nog van oordeel is dat de boer er is om de rest der bevolking te dienen. Ook in de politiek wordt bewezen dat de plattelandsbevolking niet die aandacht krijgt waarop ze recht heeft en de plaats op de kandidatenlijst voor den landbouwfafgevaardigde niet zóó is als men had mogen eischen. Dat is gedeeltelijk de schuld der landbouwers zelf, omdat zij zich niet voldoende van de kracht hunner organisatie bewust zijn en niet in volle samenwerking is opgetreden om dat te bereiken wat gewenscht en noodzakelijk was.

Spr. wijst vervolgens op het *internationaal Zuivelcongres*, dat straks te Brussel zal worden gehouden en waar belangrijke maatregelen zullen worden besproken, om de zuivelbereiders te helpen en voor te lichten om de artikelen die zij gebruiken, te bepalen op hun werkelijke waarde. Ook zal gesproken worden over de merken der zuivelartikelen en gestreefd worden naar een internationale commissie, om ook in andere landen de merken ingevoerd te krijgen, die thans onze zuivelproducten sieren. Waar ook in ons land die zaak, veel moeilijkheden

heeft opgeleverd, zal dit ook wel in andere landen het geval zijn. Toch hoopt spr. dat deze poging zal slagen, opdat de goede zuivelbereiders allen steun zullen ontvangen om hun producten overal te kunnen verkopen voor hun werkelijke waarde.

Spr. uit tenslotte zijn hoop dat de tijden niet zoo donker zullen zijn als wij vreezen, de moeilijkheden niet zoo groot als wij verwachten en dat de Bond al zijn krachten zal wijden om deze moeilijkheden te bestrijden in het belang van de zuivelbereiders in Noordholland.

De heer G. Nobel leest daarop de uitvoerige notulen, die onveranderd worden goedgekeurd.

De heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. komt ter vergadering en wordt welkom geheten.

Medegedeeld werd dat in 1921 door de aangesloten fabrieken ruim 105 miljoen K.G. melk is verwerkt, een vermeerdering van 21 miljoen. Hierdoor kunnen weer twee leden in het bestuur van den F.N.Z. worden afgevaardigd. Thans heeft naast den heer H. K. Koster de heer D. de Boer zitting in dat bestuur

De bemoeiingen ten aanzien van de verandering der fabriek te Grosthuisen in verband met de arbeidswet, hebben geen resultaat gehad, de Kantonrechter wilde geen inlichtingen geven.

Aan de tentoonstelling te Alkmaar zal met een inzending worden deelgenomen.

De heer G. Nobel is opnieuw aangewezen als vertegenwoordiger in het Botercontrolestation.

De commissie over de juiste uitbetaling van melk is nog niet gereed.

Medegedeeld wordt, dat in de nieuwe Kamers van Koophandel verschillende landbouwfgevaardigden zijn benoemd.

Er is een commissie samengesteld voor de bestudeering van den gezondheidsdienst voor het vee. In deze commissie hebben zitting twee leden van *Noorderkwartier*, twee van den *Bond voor Rundveefokverenigingen*, één voor dezen Bond en één voor *nieuwen Bond van Zuivel-fabrieken*. De heren Vink, districtsveearts en Dr. Scheij, zuivelconsulent en den heer Tukker, veeteeltconsulent, zijn hieraan toegevoegd.

De regeling der melkvoorziening is beperkt gebleven tot een administratieve.

Nieuwe leden

De fabriek *De Volharding* te Wieringerwaard wordt als lid toegelaten, de heer T. Groot Cz. te Berkhout en de *Vereen. van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn als buitengewoon lid.

Kaas van gepasteuriseerde melk

De heer Meltenburg, technicus van den Bond, geeft daarna een zeer interessante inleiding over het onderzoek van het maken van kaas uit gepasteuriseerde melk. Inleider wijst op het gebrek los in de kaas, veroorzaakt door bacteriënsoorten. Het meest afdoende middel daartegen is deze bacteriën te doden, wat alleen kan door de melk te verhitten, pasteuriseren.

Verschillende proeven die genomen zijn, om van gepasteuriseerde melk kaas te maken, zijn mislukt, omdat van een normale rijping van de kaas geen sprake was; er is geen Reincultuur te kweken die voor dat rijpingsproces nodig is. Wel is een goed resultaat bereikt met het maken van kaas uit gedeeltelijk gepasteuriseerde melk. Dit is in Friesland toegepast en daar heeft spr. een onderzoek ingesteld.

De vroeg is hierbij in hoeverre het procent gepasteuriseerde melk kan worden opgevoerd, om de rijping verzekerd te houden. Spr. is op de fabriek te Delfterhuizen⁵¹⁾ geweest. Het aanmaken der kaas kost geen cent dan alleen de aanschaffing der werktuigen. Aangeschaft moet worden een regeneratiefpasteur, waarin de melk moet worden verwarmd tot 70 à 75 graden.

⁵¹ Vermoedelijk Delfstrahuizen.....(ZHN.)

Daarna tot 45 graden afgekoeld wordt de melk naar de kaasbak vervoerd om daar met de niet gepasteuriseerde melk te worden vermengd.

Het gedeelte gepasteuriseerde melk is opgevoerd tot 60 pct. Een groter percentage wordt mogelijk geacht voor een goede rijping van de kaas. De strembaarheid is iets minder. Daaraan kan tegemoet worden gekomen door wat krachtiger te stremmen. De stremtemperatuur moet 1 graad verhoogd. Het vetgehalte der wei is normaal. De verwarmingstemperatuur moet 1 graad worden verhoogd.

De opbrengst kaas is goed, er is geen extra verlies in de droge stof, zelfs iets meer. De voedingswaarde der wei is daardoor iets lager. De korstvorming is goed en de rijksmerken hechten goed. De aard van den zuivel is uitstekend, het is mooie, vaste zuivel. Er is geen last van, gasvorming, de, smeeigheid van den zuivel is goed, evenals de reuk en smaak; de kazen van deze fabriek worden steeds als 1a en 1b, dus van de beste kwaliteit gekeurd.

De directeur Nieuwenhout was zeer tevreden, hij maakte beter kwaliteit en hoger prijzen met een iets hoger opbrengst. Er is geen enkel nadeel. De consumptiekaas is goed, wat de exportkaas betreft, was er geen ervaring. Aanbevelenswaardig werd genoemd de scheiding van beste en minder goede melk, en dan deze laatste te pasteuriseren.

Ook elders kreeg de heer Meltenburg gunstige resultaten terwijl ook het *Dauer-systeem* nog werd besproken en ook daarvan waren de resultaten bevredigend, Andere inlichtingen worden gaarne door den heer Meltenburg verstrekt.

Volgt de rekening en verantwoording door den heer Dokter, directeur der Zuivelbank nagezien en accoord bevonden. De ontvangsten en uitgaven bedragen f 70.252,05, met een batig saldo van f 8727,56, vorig jaar f 11.072,55. Onder dankzegging voor het gehouden beheer wordt de rekening goedgekeurd.

Tot lid van het bestuur, aftredend en niet-herkiesbaar de heer H. K. Koster, wordt gekozen de heer A. Commandeur, Spanbroek, die deze benoeming nog aanneemt ofschoon hij meent, dat iemand bij het zuivelbedrijf betrokken, meer is aangewezen als hij.

Volgt voorstel van het bestuur om het salaris van den Technicus, den heer Meltenburg, te bepalen op f 2600 en vervolgens ieder jaar met f 100 te verhoogen.

De heer Jensma stelt namens Westfriesland voor, het salaris te bepalen op f 3000, de verhogingen dan te laten vervallen.

Het salaris van f 3000 wordt nodig geacht, gezien de waardering van het werk van den Technicus: De levensstandaard in Alkmaar eischt bovendien zulk een salaris. Spr. meent dat deze Technicus wel zal blijven voor dat salaris.

'Thans heeft men iemand die in staat is zich in te werken bij de fabrieken, deze technicus kan dat. Het salaris bij andere bonden is van dien aard, dat f 3000 nodig is Spr. ziet gevaar in al die wisselingen van technici.

Middelie wijst op den tegenwoordige precaire toestand, waarin de zuivelbereider leeft en op de bedrijfsresultaten en acht het daarom geen tijd salarissen te verhogen. Ook Oostwoud verklaarde zich tegen verhoging van salaris.

Opmeer wijst op de algemene kreet van bezuiniging, maar hoe die te verkrijgen? Spr. meent, niet door een klein cijfer van salarisvermindering. De bedrijfsresultaten moeten worden verhoogd en dat kan alleen door een goede voorlichting en daarom wil spr. dezen technicus behouden.

Ook voorzitter wijst op den eisch verhoging van productie en inkomsten en dat kan mede door verbetering van de kwaliteit van ons product.

Spr. wijst op het zo even uitgebrachte rapport van den heer Meltenburg, waaruit wel blijkt, hoeveel hoger diens kwaliteiten zijn, als die van den vorigen technicus. Spr. wijst op de minder gunstige positie van de zuivelarbeiders, maar dat geeft geen recht te leven ten koste van de positie van een ambtenaar die in alle opzichten voldoet.

St. Maartensbrug vraagt, of Meltenburg geschikt is, ja of neen. Dat is de eenige vraag die gedaan moet worden en die hier bevestigend moet worden beantwoord. Spr. raadt aan, het voorstel van *Westfriesland* aan te nemen.

Dr. Scheij zegt, bij de vacature-Haan geadviseerd te hebben 'n technicus te nemen. Spr. noemt de diensten die de heer Meltenburg presteert, uitstekend en noemt het noodzakelijk dat deze diensten gewaardeerd worden, door deze salarisverhoging.

De heer Kant, Heerhugowaard, acht een bezuiniging op de salarissen de eenige weg die openstaat, vooral op de salarissen van ambtenaren die het zelfs beter hebben den menige boer.

Het bestuurslid Busch acht het noodig, rekening te houden met de omstandigheden, dat de heer Meltenburg in de stad moet wonen, en spr. zegt dat blijkbaar ondanks zijn pessimistischen kijk op de komende tijden.

Ook het bestuurslid, Bark wijst er op, dat niet alleen gekeken moet worden maar een betrekkelijk kleine bezuiniging, maar het oog moet houden op de verbetering van het product. Daarvoor wat geld uit te geven is nuttig besteed.

Voorzitter zegt, dat er nog bezuinigd kan worden in de bedrijven, door na te gaan, of de hulpmiddelen die in onze bedrijven worden gebruikt, niet doelmatiger en goedkoper en beter kunnen worden aangewend. Daarom is voorlichting noodig, die moet worden betaald.

Nadat nog enkele sprekers het woord hebben gevoerd, wordt het *voorstel-Westfriesland* verworpen met 87 tegen 27 stemmen.

Het bestuursvoorstel wordt daarna met 98 tegen 16 stemmen aangenomen.

De heer G. Nobel doet daarna enige mededelingen over den aankoop benodigdheden.

Ook deze rekening wordt door de commissie voorgesteld goed te keuren. De aankoop liep over een bedrag van f 91.475,- waarop een korting werd verkregen van f 6079,98.

Wordt opgewekt tot algemeene deelname. **De betaling kan thans per giro geschieden.**

De heer Meltenburg deelt over het *coöp. magazijn* mee, dat dit thans te Hoorn en Alkmaar is gevestigd.

Aan 54 fabrieken is geregeld geleverd, de orders bedroegen 607, met een omzet van f 7373,46

De heer Kleijn doet enig mededelingen over wat de commissie van den Gezondheidsdienst voor het vee tot dusver heeft gedaan.

De heer Kuiper, voorzitter van *Noorderkwartier*, is benoemd tot voorzitter der commissie. De commissie heeft zich toen de vraag gesteld: is een gezondheidsdienst noodig? En hierop is algemeen ja geantwoord,

Toen werd gevraagd, op welke wijze; en kwam naar voren de wijze waarop deze gezondheidsdienst thans in Friesland werkt. Daar had men 21 fabrieken en van de leden daarvan werden de dieren onderzocht. De commissie oordeelt, om zeer bescheiden te beginnen. Het is geen toer om groot te beginnen. Daarom wordt gewezen op de wijze waarop dit geschiedt te Stompvoren en zich evenals daar **alleen te bepalen tot het bestrijden van tuberculose**. Uitvoerig wordt aangegeven toe te Stompvoren gevormd is een commissie van fokkers, lid van de zuivelfabrieken, die zich met de regering hebben verstaan en zich hebben onderworpen aan de wet van 1910.

Deze wijze van werken acht de commissie het moest gewenscht, de meeste kans van slagen als dat biedt met de minst mogelijke kosten. En dit laatste is juist een aanbeveling in dezen tijd van malaise. Een bescheiden begin op goede basis biedt, alle kans op slagen.

De heer Jensma wijst op de bezwaren van kleine fabrieken om te pasteuriseren en om daarvoor de tuberculose te bestrijden. In Friesland maakt men de aan tuberculose lijdende dieren af en komt op deze wijze tot tuberculoosvrijen opfok.

De heer D. de Boer zegt, dat degenen die in Stompetoren begonnen zijn, dat geheel doen op eigen kosten en dat alleen hun wei wordt gepasteuriseerd. Dit wordt onderzocht. Hiervan reageerde 27 pct. In Friesland is dat geweest 42 pct., waaronder 1 pct. open tuberculose. En waar dit zulk een gering pct. is, wordt de vraag in Stompetoren overwogen, om die dieren af te maken. Dan zou het gemakkelijk zijn alle aangeslotenen tot tuberculose-onderzoek te verplichten.

De heer Jensma herhaalt zijn vraag, of zonder pasteurisering het kwaad is te bestrijden. Geantwoord wordt van niet, mits men de wei niet voor opfok gebruikt.

Dr. Scheij wijst er op, dat de mededelingen van den heer Kleijn slechts zeer voorlopig zijn, eindconclusies zijn niet genomen. Ook de vraag des heeren Jensma is nog in studie. Spr. vestigt ook nog de aandacht op de vraag: is wei te pasteuriseren bij lage temperatuur, een vraag die ook nog in onderzoek is.

De heer kuiper, voorzitter der commissie, deelt nog mee, dat Dr. de Vink spoedig over deze proeven de voorlopige resultaten zal kunnen medelen. Spr. ziet de grote mogelijkheid om in dezen tot een goed resultaat te komen.

Wordt behandeld de vraag:

Uitvoer van kaas in anderen dan Edammer- en Goudavorm met rijksmerk, met minder dan 20 pct. vet in de droge stof. Het bestuur acht het nodig, deze vraag, betreffende de kaascontrole van Friesche zijde gesteld, nauwkeurig te bespreken, opdat Noordholland in deze voldoende gehoord zal worden.

Voorzitter wijst er op, dat het kaasmerken nog een crisismaatregel is, aanstonds zal de nieuwe kaaswet hiervan wel meer te horen geven. Er werden tegen het kaasmerken grote bezwaren geopperd, en spr. meent, dat de ondergrond hiervan wel is, dat men gaarne ook uitgevoerd wil hebben niet alleen kaas met een lager vetgehalte, maar ook ongecontroleerde kaas. Van Friesche zijde is in den F.N.Z. alles al aangewend om medewerking te verkrijgen voor uitvoer van kaas met minder vetgehalte en eveneens zonder een rijksmerk, al is het dan kaas in een anderen vorm.

Friesland motiveerde dit met er op te wijzen, dat de koopkracht in het buitenland, vooral in Duitsland, veel kleiner was geworden en dat men daar alleen vroeg naar den prijs van het product en men dus een goedkoper product gemakkelijker zou kopen, omdat men het beter zou kunnen betalen.

Voorzitter zegt, dat deze soort kaas met minder dan 20 pct. vet den naam van het Noordhollandsche product zeer zal benadelen. Van lagere uitvoer moet men nog niet spreken, de uitvoer in 1921 was even hoog als in 1913, ondanks de lage valuta. De Noord-Hollandsche fabrieken moeten zich over deze kwestie uitspreken. Opgemerkt wordt nog, dat door voorstanders er nog op wordt gewezen, dat de prijs voor de vette kaas sterk wordt beïnvloed door het feit, wat Duitsland zal kunnen betalen. De prijs betaalt men evengoed voor kaas van lager vetgehalte. De kaasprijs wordt niet beïnvloed, door de waarde, maar door de valuta.

Voorzitter meent echter, dat de goede naam van onze kaas meer waard is dan het ogenblikkelijk voordeel. De vraag die nu wordt behandeld is ook reeds aan verschillende fabrieken voorgelegd en 29 hebben zich tegen deze magere kaas uitgesproken 8 er voor,

De heer Eriks ⁵²⁾ begrijpt het standpunt van Friesland en wijst op de mindere schade in de twee eerste maanden van 1922. Spr. zegt, dat Duitsland alleen koopt wat goedkoop is en er niet naar vraagt wat men krijgt. Spr. gelooft niet, dat de naam van het Nederlandsche product er onder zal lijden, wij leveren kaas voor wat ze waart is. De koopkracht is lager en daarmee moet rekening worden gehouden.

Als men hier in Nederland niet anders maakt dan kaas van 40 plus, zal men een te groote concurrent in het buitenland moeten weren, tegen goedkopere kaas.

De heer G. Nobel zegt, dat in Januari en Febr. over 1922 660 ton kaas naar Duitsland is uitgevoerd, tegen 2420 ton in 1921. Spr. wijst er op, hoe voor deze massa kaas eerst een prikmerk werd gevraagd en dat is zeer gevaarlijk, omdat dit merk zo gemakkelijk verloren gaat en men dus dan niet kan zien wat waar men koopt. Zulk 'n manoeuvre moet men niet bevorderen. De Prijsdaling van die kaas is reeds een feit geworden en spr. meent, dat ook daarom het prijsverschil in het buitenland te gering zal zijn om daarmee den naam van ons product in gevaar te brengen. Want met zulk een product is geen eer in te leggen. De tijden zijn moeilijk, naar een goed product moeten de Noordhollandsche zuiveldbereiders toch blijven maken,

De heer Pluister zegt dat de kaascontrole is gericht om het product hoog te houden. Spr. zou zelfs in andere richting nog wel verder willen en de kaas 20 plus willen schrappen.

De heer Scheij zegt dat de heer Eriks heeft gezegd, dat in Duitsland niet gevraagd wordt wat men koopt, als het maar goedkoop is, vooral met het oog op het feit dat bij kaas minder dan 20 plus het vochtgehalte niet hoger is. Ook al gaat die magere kaas onder een goed merk het buitenland in, dan weet men nog niet hoe het daar verder gaat.

Het is juist het gevaar om zulk een verkeerd product in het leven te roepen en als het er is, te vragen hoe keren wij het verkeerde dat daaruit voortkomt.

De heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. zegt, hier gesproken moet worden van kaas beneden 20 plus, niet van kaas van 10 plus. Deze kaas zal komen in een anderen vorm dan de Edammer en Goudsche kaas. De F.N.Z. zal een besluit moeten nemen in dezen zin of aan de regering gevraagd zal worden om dezen gecontroleerden uitvoer van kaas beneden 20 plus toe te laten. Het adres lag reeds gereed, maar kwamen er statistische cijfers die de vraag niet staafden. Toen is aan Friesland gevraagd of de vraag nog zou worden doorgezonden en hierop is nog geen antwoord van Friesland. Over de kwestie zelf kan spreker zich niet uitlaten.

Nog enkele andere heeren voeren het woord en het resultaat is dat niemand zich verklaart voor den uitvoer van kaas met minder dan 20% vet.

Over het volgende punt: pensioenregeling, deelt voorzitter mede, dat het bestuur meende dat de heer Blaauboer de aangewezen persoon was om hierover een voordracht te houden. Dit kon niet geschiede en nu meende het bestuur dat het 't beste was aan vertegenwoordigers van het *Coöp. Verzekeringsfonds* het Pensioenrisico eens te vragen op een vergadering de werking hunner maatschappijen uiteen zetten.

De heer Busch: Pensioen ook voor de boeren?

Voorzitter meent, dat waar de boeren kans hebben op winst en verlies, zij de risico hebben te dragen. Dat kan niet gezegd worden van het personeel.

De heer Kl. de Boer vindt deze uiting des heeren Busch niet zoo gek als ze lijkt. Spr. zegt dat niet tot den heer Busch omdat deze van Wormerveer komt, daar zijn meer onoplosbare kwesties. Spr. vraagt: Waar wordt gezorgd voor den boer? Dat is een onbeantwoorde vraag. Het is democratie hier democratie daar, wij horen van vrijzinnig, loszinnig. Maar spr. vraagt nu maar

⁵²⁾ Er zijn twee personen met de naam Eriks. De eerste is de Assistent Zuivelconsulent – P. Eriks Jz. De andere is de heer K. Eriks Azn., Directeur van de Friesche Coöp. verkooporganisatie (later bekender onder de naam Frico) Gezien de opmerking van Dr. Scheij krijg ik niet de indruk dat hij het over zijn ass. heeft. (ZHN.)

eens aan hen, die den mond vol hebben van democratie: hoe komt een boer aan een onbezorgden ouden dag. Dat is een vraagstuk dat spr. ter bestudering aanbeveelt.

De heer Geluk wijst op den kreet van bezuiniging die overal weerklinkt en uit de vrees dat men juist op verkeerde wijze bezuinigt. Men wil ook zoo gaarne bezuinigen op de kosten van zijn organisatie. Maar de uitgaven daarvoor zijn niet zoo onproductief, in de zuivelorganisatie vindt men geen verkwisting.

Het geld daarvoor bestemd is zeer productief. Men kan dat niet in een bakje mee naar huis nemen, maar wanneer men becijfert de voordeelen daarmee te behalen, dan zou men tot ontzettende cijfers komen. Groote bezuinigingen zou men kunnen verkrijgen door organisatie en spr. wijst op het rapport van den heer Meltenburg. Zoo iets toch kon men niet individueel bereiken. Spr. ontmoette de vorige week in Berlijn iemand uit Finland, een vertegenwoordiger van de zuivelbereiders aldaar. Spr. wijst op de uiterst moeilijke positie van Finland en toch is de organisatie daar zoo hecht en krachtig. Niet minder der dan 95 % der boeren zijn daar georganiseerd. Men beschikt over een technisch bureau, 9 ingenieurs en 2 architecten en geen fabriek wordt gebouwd of machine aangekocht, zonder deskundige voorlichting. Spr. schaamde zich toen over de organisatie in Holland.

Dr. Scheij noemt een verkeerde bezuiniging vooral in kleine fabrieken het gebruik van slecht water en spr. berekent hoe hier de verkeerde zuinigheid de wijsheid bedriegt.

Ook de heer Kleijn wijst op verkeerde bezuiniging. Bezuiniging moet niet gezocht worden alleen op beperking van de arbeidsloonen. De goede bezuiniging ligt in beperking van de hoge pachten en zoo mogelijk de annulering daarvan. Spr. acht het niet rechtvaardig om den arbeider, de grootste verbruiker van het product der boeren, alleen het gelag te willen laten betalen.

De heer Buch wijdt nog een uitvoerige speech aan den donkeren toestand van thans en hoopt dat de organisatie meer van de regering voor het platteland zal weten te verkrijgen.

De heer Van der Meer wil een onderzoek instellen naar het verbruik der hulpmiddelen bij de zuivelbereiding en of het gebruik van zout enz. in overeenstemming is met de te verwerken hoeveelheid melk. Daarop is ook bezuiniging mogelijk.

Hierna sluiting.

Schager Courant, 1922-11-02; P. 2/6

Verslag kaaskeuring Bond.

HOORN: Dezer dagen werd door den *Bond van op Coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in N.-Holland*, wederom een kaaskeuring gehouden in café „de Witte Engel”.

Door 38 der aangesloten fabrieken werd een kaas ter keuring ingezonden. Daar het merken der keuringskazen, door middel van houten merkletters, niet voldeed, werd nu tot een ander systeem overgegaan, hetgeen een afdoende verbetering blijkt. Tevens werd voor de beoordeling der kazen een 100-talig puntenstelsel ingevoerd, waardoor het totaal aantal punten een juist beeld geeft van de kwaliteit der kaas.

Door de zuivelfabriek „*Twisk*” te Twisk werd het hoogste aantal punten behaald, n.l. 84. Dan volgden „*De Goede Verwachting*” te Bobeldijk met 82 punten en „*Hoogkarspel*” te Hoogkarspel met 80 punten. Het gemiddelde aantal behaalde punten bedroeg 70.

De gekeurde kazen werden met de beoordeelings- en bereidingsstaten tentoongesteld. Deze tentoonstelling werd goed bezocht; o.a. door den heer Dr. W. van Dam, directeur van de afd. Zuivelchemie en enkele ambtenaren van de bacteriologische en physiologische Afdelingen van het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn.

Onder voorzitterschap van den heer G. Nobel te Lutjewinkel werd eene bijeenkomst gehouden voor de kaasmakers, beheerders en bestuursleden der aangesloten fabrieken. Door den heer J. E. Miltenburg te Alkmaar werd eene inleiding gehouden over: „*Het stremsel en de betekenis daarvan voor de kaasbereiding*”. Spr. begint met er op te wijzen, dat dit onderwerp niet, zooals enkele vroeger door hem behandelde zuiveltechnische onderwerpen, geheel te behandelen is van den praktischen kant alleen. Om een goed inzicht in deze materie te krijgen, moet dit geschieden, althans voor een groot gedeelte, aan de hand van wat men noemt „de theorie”. Aangezien de praktische vakmensen niet meer zoo bevooroordeeld tegenover „de theorie” staan en allengs meer waardeering voor de zuivelwetenschap gekregen hebben, meent spr. dit dan ook zonder bezwaar te kunnen doen.

Hij gaat dan uitvoerig na waarom voor de stremselbereiding kalvermagen worden gebruikt. Kalvermagen, en in 't algemeen de magen van jonge zoogdieren, scheiden een eiwit-ontleidend bestanddeel af n.l. de chymosine. Dit is het eigenlijk werkende bestanddeel van het stremsel, hetgeen de stolling in de kaasmelk kan veroorzaken. De kalvermagen voor de stremselbereiding bestemd, moeten aan verschillende eischen voldoen, waarvan er enkele worden genoemd.

Vroeger werd door de kaasbereiders het stremsel meestal zelf bereid; hieraan kleefden vele en groote nadeelen. Het tegenwoordig algemeen gebruikte fabrieksmatig bereide stremsel biedt vele voordeelen, waarvan de gegarandeerde stremkracht en de zuiverheid de voornaamste zijn.

Na de stremselfabricatie behandeld te hebben, worden besproken de eischen die een kaasmaker aan goed stremsel moet stellen.

Deze eischen betreffen de kleur, de reuk, een goede duurzaamheid, de reactie en een bepaalde en voldoende stremkracht. Zal de stremmende werking goed tot haar recht komen, dan moet aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Deze betreffen vooral de temperatuur, de zuurheidsgraad en het gehalte aan kalkbestanddeelen der te stremmen melk.

Vervolgens behandelt spr. een paar wetten voor het stremmingsproces, die uit wetenschappelijke proefnemingen zijn afgeleid. Deze wetten hebben heel veel waarde voor de praktijk der kaasbereiding, zomede de verschillende onderzoekingen, welke in dit opzicht aan het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn werden uitgevoerd. Spr. noemt de stremselwerking één der mooiste gedeelten uit de leer der kaasbereiding en spoort de kaasbereiders aan om door bestudering van dit gedeelte hun kennis en inzicht te verruimen. In het belang van het bedrijf hoopt hij, dat zijn. voordracht tot de prikkeling hunner belangstelling in deze iets heeft mogen bijdragen.

Na deze inleiding volgde een vruchtbare discussie.

Schager Courant, 1922-11-25; p. 2/16

Verg. Bond van op coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken in N.-Holland

HOORN: Deze bond hield zijne algemene vergadering op Donderdag 23 November 1922, des morgens te 9.30 uur, in „*De Witte Engel*” te Hoorn.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard; secretaris de heer G. Nobel, Lutjewinkel.

In zijn openingsrede zegt Voorzitter, dat hij, hoewel waarschijnlijk als Voorzitter voor de laatste maal de vergadering van den Bond te zullen leiden⁵³⁾ niet van plan is een overzicht te geven van hetgeen gedurende de lange periodes waarin hij in het Bestuur is geweest, gebeurd is. Het spijt spr. te moeten zeggen, dat de weg, die de landbouwers gaan, is de weg naar de malaise, terwijl de zuivelbereiding nog een der meest gunstige plaatsen inneemt. Om die plaats te willen behouden, zullen we onze aandacht moeten wijden aan een onderdeel van het bedrijf, waar tot nu te weinig aandacht aan wordt geschonken, n.l. aan de organisatie. Organisatie heeft bewezen de machtigste steun te zijn om aan de voorkomende moeilijkheden het hoofd te bieden. Het is noodig, dicht aaneen gesloten te strijden tegen de moeilijkheden. Spr. wijst op de groote tegenstelling tusschen platteland en stad, waarbij de stad in een bevoorrechte positie verkeert.

Tijdens de rantsoenering heeft het platteland moeten zorgen voor voldoende voedsel, en daarbij heeft de zuivelbereiding een gunstige plaats ingenomen. Loyaal hebben we onze verplichtingen nagekomen. In tegenstelling daarmee wijst spr. echter op de handelingen van de regering, op groote malaise van de tuinbouwers, waarvoor de regeering absoluut niets heeft gedaan, op de opheffing van het departement van landbouw uit bezuinigingsoogpunt. Spr. oordeelt het noodig, dat wanneer ons onrecht wordt aangedaan, dit de regeering even duidelijk wordt gemaakt als toen onze organisatie meende de regeeringsmaatregelen in mobilisatietijd te moeten steunen. - Applaus.

Door Secretaris: de uitvoerige notulen worden onder dankzegging goedgekeurd.

Door den heer Geluk; secretaris van den F.N.Z. was bericht van verhindering ingekomen om de vergadering bij te wonen.

Mededeelingen worden gedaan over de werkzaamheden die gedaan worden ten opzichte van den gezondheidsdienst voor Vee.

⁵³⁾ Dat klopte wel, echter.....van 1924 – 1930 en van 1932 – 1938 was hij opnieuw voorzitter!

Voorzitter deelt mede dat bij de Fokvereniging te Wieringerwaard is gebleken, dat bij onderzoek op tuberculose (TBC.), oogenshijnlijk gezonde stallen voor $\frac{3}{4}$ deel reageerden. Spr. wijst op de noodzakelijkheid dat aan deze zaak bijzondere aandacht wordt geschonken.

Ten aanzien van het plan om op de vergadering van leden, aan vertegenwoordigers van Pensioenrisico en het Coöp. Verzekeringsfonds, gelegenheid te geven, tot het houden van eene uiteenzetting over hunne maatschappijen, heeft het Bestuur eene afwachtende houding, aangemen.

Intusschen heeft het Bestuur zich op de hoogte gesteld van de pensioen- en ziekteregeling voor het personeel van de aangesloten fabrieken met het doel om in deze den toestand goed te leren kennen. Het Bestuur meent, dat de bemoeiingen niet verder moeten gaan, maar dat de fabrieken vrij moeten blijven blijven

Het onderzoek naar het verbruik der hulpmiddelen bij de zuivelbereiding en of het gebruik van de grondstoffen in overeenstemming is met de te verwerken hoeveelheid melk en of daarop bezuiniging mogelijk is, door den heer Van der Meer gewenscht geacht, kon door alle andere werkzaamheden nog niet werden ingesteld.

Het *Hoofdbestuur van de Holl. Mij. van Landbouw* heeft gevraagd een candidaat voor de verkiezing van een hoofdbestuur lid te willen aanwijzen.

Onder nadere goedkeuring van de Algemeene Vergadering heeft het Bestuur den heer H. K. Koster opgegeven.

Het lidmaatschap brengt de gewone contributiekosten ad f 6 mede. Goedgevonden.

Aan het Bestuur van den Ned. Zuivelbond is verzocht om mede te werken tot het verkrijgen van een verlenging van den arbeidsduur op Zondagmorgen tot op 6 uur, zonder de bepaling van de 36 uur rust voorafgaande of volgende op een Zondag-arbeid, langer dan 4 uur wordt toegepast, doch deze bepaling zou gelden na 6 uur.

De heer Van der Meer, Heerhugowaard, geeft in overweging te trachten de 36 uur rust op 30 uur te brengen, want de tegenwoordige regeling is niet uit te voeren.

De secretaris wijst er op dat er van hoogerhand weinig neiging bestaat om dezen rusttijd te verkorten, maar meer kans is om den werktijd op 6 uur te krijgen.

De heer Ham meent, dat we niet moeten vragen naar de neiging maar moeten zeggen het moet.

Voorzitter zegt, dat wij de wetten niet maken, de werkgevers hebben tegenwoordig niet de meeste invloed.

De heer Van der Meer begrijpt niet, dat de werknemers tegen de regeling door hem gedacht, kunnen zijn.

Voorzitter zegt, dat de werknemers er niet tegen zijn, maar de organisatie is er tegen. Overigens, hoe meer bezwaren tegen de regelingen naar voren worden gebracht hoe liever het spr. is, want dat sterkt deze organisatie.

De heer Appel, Twisk, wil een 55-urige werkweek zonder het gepeuter van voor en na Zondag.

De heer D. de Boer, Stompeteren wijst op de werkzaamheden die het bestuur van den Bond in deze hebben verricht en waarover mededelingen in besloten vergadering worden gedaan.

Door den Ned. Zuivelbond is een commissie benoemd tot behartiging der melkinrichtingsbelangen, waarin uit iederen Bond een lid is aangewezen. Het bestuur heeft voor deze commissie den heer C. Bosch benoemd.

Aangifte kan worden gedaan voor deelname aan den cursus door de Vakschool voor Kaasmakers.

Omtrent den stookcursus wordt medegedeeld dat het in de bedoeling ligt gedurende den winter 1922-1923 zoo mogelijk in December, Januari en Februari voor kaasmakers een stookcursus te houden van 10 lessen, waar verschillende onderwerpen zullen worden behandeld. Het ligt in de bedoeling om voor leerlingen, die reeds een stookcursus volgden, op denzelfden dag een herhalingscursus te houden.

Op dezen cursus zullen ook enkele lessen over electrotechniek worden gegeven. Het schoolgeld voor beide cursussen, waarvoor zich respectievelijk 12 en 6 leerlingen aangaven en die eventueel te Hoorn zullen worden gehouden, zal f 5 per leerling en per cursus bedragen. Aan den 2-jarigen cursus werd in het laatste winterhalfjaar 1921-door 9 leerlingen en 3 toehoorders deelgenomen.

Te Alkmaar wordt een cursus voor botermakers, onder leiding van den heer Miltenburg gehouden, met 5 leerlingen.

Te Hoorn is de cursus begonnen met 5 leerlingen en toehoorders.

Over den grooten aankoop wordt medegedeeld, dat door 48 fabrieken goederen worden betrokken.

Van deze 48 betrekken er 15 geen steenkool van den Bond.

Gewezen wordt op het voortreffelijke werk van de steenkoolvoorziening met de zeer deskundige voorlichting van den leeraar-machinist, den heer Duif. Algemeene deelname is in het belang der fabrieken gewenscht, ook wat de andere artikelen betreft

Door 50 aangesloten fabrieken worden goederen uit het Coöp. magazijn betrokken. De omzet is bevredigend en biedt gunstige cijfers. De deelname is algemeen. De voornaamste goederen worden door bemiddeling van den F.N.Z. aangekocht.

Ten opzichte van de steenkoollevering worden mededeelingen gedaan over diverse bevindingen, zoowel ten opzichte van de leveringen door tusschenkomst van den F.N.Z. als door particulieren.

Voorzitter wijst op de wenschelijkheid dat men mededeeling doet aan den F.N.Z. wanneer verbeteringen in eenig opzicht noodig zijn. Reclameren geeft de eenigste kans op verbetering en de secretaris zal bij de Centrale commissie op verbetering aandringen.

Volgen mededeelingen over de twee gehouden kaaskeuringen, en de twee vrijwillige boterkeuringen.

De opmerking van den heer Zeilemaker, om bij het puntenstelsel reuk een smaak van de kaas hooger te vermenigvuldigen, zal hij de Commissie voor de Kaaskeuringen ter sprake worden gebracht. Opgewekt wordt tot meerdere deelname aan de boterkeuringen.

Voorzitter wijst op het groote belang, dat de kaas- en botermakers de kaas- en boterkeuringen bezoeken, teneinde te kunnen horen de inleidingen die de heer Miltenburg, onze technicus, na afloop der keuringen houdt.

Over uitvoer van kaas in andere dan Edammer- en Goudavorm, met rijksmerk, met minder dan 20% vet in de droge stof, wordt medegedeeld, dat de bezwaren die onze bond in den Ned. Zuivelbond heeft ingebracht tegen deze maatregelen, niet tot het gewenschte resultaat hebben geleid. De ervaring leert dat de belangstelling voor den aanmaak al bijzonder gering is. In onze provincie is één fabriek voornemens er eene proef mede te nemen. Alles wijst er op, dat deze beweging voor de voorstanders van dit zeer ongewenschte product eene mislukking wordt.

Gezien de resultaten mag de vraag gesteld worden of onzerzijds getracht moet worden dat maatregelen worden genomen tot een verzoek om de Ministeriële beschikking in te trekken. Bij den F.N.Z. zal opnieuw worden aangedrongen om een adres te zenden naar den Minister, waarin gevraagd wordt om intrekking der Ministeriële beschikking. Ook door de Kamer van Koophandel en Fabrieken „Westfriesland” te Hoorn, is een verzoek om intrekking verzonden. Voorzitter stelt voor aan dit adres van „Westfriesland” adhaesie te betuigen. Algemeen goedgevonden.

Als buitengewoon lid wordt aangenomen de heer J. Wonder Gz. te Berkhout.
Tot lid van de Aankoopcommissie wordt met algemeene stemmen herkozen de heer D. De Boer te Stompvoren.

In behandeling komt de agenda voor de op 28 November te houden Algemeene Vergadering van den F.N.Z.

De heer Bosch wil op de begroting van den F.N.Z. een post geplaatst zien voor propaganda, en wijst op belang van organisatie.

Voorzitter merkt op dat alle Bonden, daarvoor in aanmerking komende, reeds bij den F.N.Z. zijn aangesloten. Versterking is dus alleen mogelijk door uitbreiding van de bonden zelf en die bonden dus moeten propaganda voeren.

De heer Bark meent dat het op den weg ligt der geheele organisatie, om propaganda te voeren. Als de F.N.Z. een bedrag beschikbaar krijgt, zou steun kunnen worden gegeven aan die provincies die steun behoeven.

De heer D. de Boer wijst er op, dat het, een zeer slechte tijd is om voor coöperatie propaganda te maken. Een ieder die zich daartoe geroepen gevoelt, kan in zijn eigen streek de zaken in orde maken.

De heer Bark toont met voorbeelden aan hoe noodig het is dat propaganda voor organisatie wordt gevoerd en het zal spr. aangenaam wezen als de F.N.Z. daartoe zal kunnen meewerken. De boeren geven hun organisatie de schuld, spr. noemt de zuivelfabriek te Zuiderwoude, dat zij in den put zijn geraakt en denken niet aan de wereldgebeurtenissen.

Voorzitter noemt dat juist een reden, waarom de propaganda moet worden gevoerd van huis-uit, door menschen die in hun omgeving bekend zijn.

Tenslotte wordt besloten te trachten een post voor propaganda op de begroting van den F.N.Z. te krijgen.

De heer Busch wil ook een uitspraak van den F.N.Z. over afschaffing van de strijkgelden bij verpachtingen en verkooping.

Voorzitter belooft dit punt in de bestuursvergadering van den F.N.Z. ter sprake te brengen.

De heer Ham wijst op de tegenstrijdige belangen van boeren die koopen en zij die verkoopen.

Voorzitter acht de hooge landprijzen niet in het voordeel van de landeigenaren. In het belang van de landgebruikers is, dat de strijk- en plukgelden worden afgeschaft.

De vergadering spreekt zich uit voor de afschaffing van de strijk- en plukgelden.

Voor twee leden van Bestuur van den F.N.Z. voor het jaar 1923, zegt voorzitter, is het de gewoonte daartoe aan te wijzen de voorzitter en vice-voorzitter van onzen bond. Spr. stelt voor ook dit nu weer te doen.

De heer Jongejans, St. Maartensbrug, verzet zich daartegen, omdat nog niet bekend is wie straks tot bestuurslid zal worden benoemd.

Naar aanleiding van deze opmerking wordt besloten de stemming uit te stellen tot de a.s. voorjaarsvergadering.

Als tijdelijk bestuurslid wordt aangewezen de heer D. de Boer Dz.

Van de *Vereeniging van Oudleerlingen der Vakschool voor Kaasmakers* is het verzoek ingekomen om met het Bestuur van den Bond eens een onderhoud te mogen hebben over een pensioenregeling van de kaasmakers aan de aangesloten fabrieken.

Het Bestuur, aldus deelt de secretaris mede, is bereid die bijeenkomst met het bestuur van de *Vereeniging van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers* te houden.

Als leden van de Financiële Commissie voor het nazien van de rekening 1922 en de begroting 1924, worden benoemd de fabrieken de *Volharding* te Wieringerwaard, *Aurora* te Wieringerwaard en *de Kreil* te Barsingerhorn.

De heer Miltenburg doet mededeelingen over het Rapport betreffende het onderzoek naar een juiste basis voor de uitbetaling der melkgelden aan de zuivelfabrieken in Noordholland, welk rapport in druk den leden zal worden toegezonden.

In dat rapport komt de commissie tot de volgende conclusie:

De commissie; alle voor- en nadeelen van een wijziging in het uitbetalingssysteem overwogen hebbende, kwam tenslotte eenparig tot de conclusie:

dat er voor de kaas- en boterfabrieken in Noordholland geen overwegende bezwaren, doch daarentegen wel verschillende praktische voordeelen bestaan, om de uitbetaling der melkgelden naar berekend vet te vervangen, door die naar zuiver vetgehalte.⁵⁴

De commissie was samengesteld uit de heeren Th. van der Meer, voorzitter, J. E. Miltenburg, secretaris-rapporteur en P. Jensma, Dr. L. T. C. Scheij en Ir. D. C. de Waal, leden.

Voorzitter brengt de Commissie hartelijk dank voor dit belangrijk rapport. Wanneer deze zaak de algemeene belangstelling wekt van de aangesloten fabrieken, zal dit uit den boezem van dan Bond blijken, en of, en zoo ja, hoe het Bestuur, wat deze zaak betreft, verder heeft te handelen. Op gemerkt wordt dat het dan noodig is, dat deze kwestie in een volgende vergadering nader zal worden besproken, opdat de Bond een algemeene uitspraak doet.

De heer T. Best Nz. vraagt of de melk evengoed af en toe op soortelijk gewicht wordt onderzocht.

De heer Miltenburg zegt, dat dit de schaduwzijde is, maar dat het geen bezwaar oplevert, omdat het onderzoek op soortelijk gewicht evengoed op de fabrieken kan worden behouden.

Door den heer Dr. L. T. C. Scheij wordt ingeleid:

Ook in MAP Scheij

„Inspectie op de boerderijen waarvan de zuivelfabrieken de melk ontvangt.”

Ieder kaasbereider, die over vakkennis beschikt, weet, dat het resultaat van zijn werk de kwaliteit van het product niet alleen afhangt van de bewerking der melk, wrongel en kaas in de fabriek, doch in niet geringe mate van de hoedanigheid der geleverde melk, dus van de zorg, door den veehouder aan de grondstof besteed.

Terecht heet het: „de zuivelbereiding begint op de boerderij”. In den tijd, toen de veehouders in deze provincie nog algemeen in meerdere of mindere mate de kunst verstonden Edammerkaas te bereiden, sprak dat vanzelf: de kaasbereiding begon immers ‘s morgens of ‘s avonds met het melken der koeien. Wanneer een gebrek in de kaas zich voor deed werd de oorzaak wel eens al te gauw aan de grondstof toegeschreven en dan liefst aan een of meerdere koeien, die verkeerde melk zouden geven of aan den invloed van het weiland. Aan de melkwinning en -behandeling en de bereiding zelf dacht men vaak te weinig.

Met de verandering van bedrijfsvorm waarbij de boer enkel melkproducent werd en de zuivelfabriek de bereiding van kaas of kaas en boter overnam, verminderde helaas de angst voor de melk van „verkeerde” koeien en gingen velen voort met te weinig te denken aan het groote belang eener goede melkwinning, terwijl de oorzaak van het maken van slechte kaas nogal eens heel gauw aan den kaasmaker werd toegeschreven, ook wanneer de aard van het gebrek b.v. *Rijzing* op een besmetting der geleverde melk met gasvormende bacteriën wees. In zulke gevallen doet men, alsof de zuivelbereiding eerst aan de fabriek begint. .

⁵⁴ Het gaat hier over twee verschillende uitbetalings methoden. Betalen naar berekend vetgehalte(N.-Hollandse methode) en betaling naar werkelijk vetgehalte (Friese methode) Deze laatste – een eenvoudiger – methode zou ook in Noord-Holland worden ingevoerd. – zie knipsel 1911-01-28 als bijlage

De onjuistheid hiervan komt aan het licht door het herhaaldelijk optreden van kaasgebreken als *los* en *knijpers*, wanneer het warme weer of andere factoren bijzondere eischen stellen aan de winning en behandeling der melk en het melkgereedschap op de boerderij. De kaasmaker doet mogelijk nog meer zijn best maar de minder goede toestand, waarin de melk bij de in ontvangstneming verkeert, doet hem al het ergste vreezen voor de kwaliteit der kaas.

Er zijn fabrieken die bekend staan om een groote mate van bedrijfszekerheid, voor zooverre die bij het kaasmakersvak mogelijk is. Enkele bedrijfsstorings van korten duur buiten beschouwing gelaten, maken zij een goed product dat wegens zijn betrouwbaarheid grootere marktaandeel bezit. Maar er zijn ook fabrieken, die onder gelijke omstandigheden als voor de eerstgenoemde b.v. in een tijd van droogte en hitte het slecht hebben, wat de kwaliteit en handelswaarde van de kaas aangaat. Telkens weer en aanhoudend hebben zij met gisting in de kaas te kampen.

En toch is er voor deze baat te vinden. Maar dan moer er gewerkt worden, dan moeten de oorzaken worden opgespoord en weggenomen en dan moet men zich niet beperken tot het zoeken binnen de muren der fabriek; de inspectie op de boerderijen der leveranciers kan niet gemist worden; „men moet den boer op” De zuivelbereiding begint op de boerderij.

In de laatste jaren hebben wij op dit gebied eenige ervaring opgedaan, en de overtuiging gekregen, dat de ingeslagen weg naar het doel voert. Staat mij toe er wat van mede te deden.

Een kaasfabriek riep mijn hulp in, omdat er *losse kaas* gemaakt werd, hetgeen het vorige jaar ook het geval was geweest. ‘t Begon nu alweer in Mei. Volgens het bacteriologisch onderzoek werd de *rijzing* veroorzaakt door de gewone darmbacterie en nog een andere soort. Dit wees op een besmetting der melk door onreine melkwinning of slecht bedrijfswater. Bij mijn bezoek aan do fabriek was er gelegenheid de bussen van eenige leveranciers te inspecteeren; niet alle konden de kritiek doorstaan. Ik sprak met het bestuur af, om zoodra de koeien in de wei liepen en op de boerderijen alles weer „op stel” was, in gezelschap van een of meerdere leden de bedrijven van alle leveranciers, ten getale van 47, te bezoeken om melkwinning en de melkbehandeling te inspecteeren.

Voor dat werk hebben wij 3 dagen noodig gehad, van 10 tot 12 uur en van 1 tot 5 uur. De directeur ging alle dagen mede, terwijl de bestuursleden elkaar afwisselden. Al spoedig bleek het nut van deze bezoeken, waarbij gelet werd op het melkgereedschap, het boenwater, de wijze van boenen, de koeling der avondmelk, de plaats, waar deze wordt bewaard. Ook is het gewenscht te letten op het reinhouden van spantouwen en melkstoeltes. Er werd dan direct bevestigd, welk melkgereedschap door ander moest worden vervangen, en welk naar den smid gebracht moest worden om de naden te doen dichtsolderen.

Verder bespraken wij met den veehouders de verbeteringen, die hij overigens kon aanbrengen. Bijna algemeen ondervonden wij welwillende medewerking, zoodat die bezoeken volstrekt niet een minder aangenaam karakter droegen. Wel bleek het, hoe noodig het nog is, aan vele melkproducenten betere begrippen bij te brengen omtrent de eischen, die een goede, doelmatige melkwinning stelt. Na zoo'n onderhoud *kan* men nog wel tegen de regels zondigen, doch niet langer in onwetendheid. Het is ook van beteekenis te achten, dat de directeur en het bestuur na zoo'n stelselmatig onderzoek den toestand in de verschillende bedrijven hebben leeren kennen, zoodat het bij het optreden van een kaasgebrek b.v. „*los*” bekend is, waar men moet beginnen met het zoeken naar de oorzaak.

Welke ervaringen werden nu bij den rondgang opgedaan? Ik zal verschillende op zichzelf staande, gevallen in één algemeene beschouwing samenvatten, en begin met; den toestand van, het melkgereedschap.

Er waren roestige melkbussen en melkteemsen slechte houten melkemmern en een enkel houten melkvat in gebruik, die een schadelijken invloed op de melk konden uitoefenen. Op een boerderij hadden de houten melkemmern een zure lucht. Verscheidenen gebruikten als melkemmer de gewone goedkoope gegalvaniseerde werkemmer, die niet voor de melkwinning bestemd is, en dikwijls door de vorming van een geelachtig beslag van binnen ruw wordt. De deksels van de nieuwe naadloze bussen hadden in 't algemeen het gebrek, dat de naad boven bij den hoek niet dichtgesoldeerd was. Ze zijn daardoor niet goed te reinigen en moeten op die plek gauw gaan roesten, aangezien daar steeds vocht achterblijft. Ook overigens uitstekend melkgereedschap wordt door de grootindustrie helaas dikwijls afgeleverd in een toestand, zoodat het nog niet geheel aan den eisch voldoet; het moet nog bijgesoldeerd worden. Behalve voor den naad in de deksels geldt dit voor naden in teemsen, voor de holten bij de ooren van melkemmern, waar zich veel vuil kan ophoopen, zooals ook bij deze inspectie bleek.

Deze bezwaren kunnen niet beter ondervangen worden dan door gemeenschappelijken aankoop van deugdelijk melkgereedschap door de fabriek. Het bestuur heeft dan te zorgen, dat het van goede kwaliteit is en zoo noodig bijgesoldeerd in handen der leveranciers komt. Deze krijgen het dan zoo goedkoop, als dat, de kwaliteit in aanmerking genomen, mogelijk is. Wanneer de fabriek goed melkgereedschap op de boerderijen brengt, ontvangt zij daarvan betere melk terug. Natuurlijk mogen melkemmern niet voor huishoudelijke doeleinden of voor het drinken der koeien gebruikt worden, enkele malen kwam dit voor.

Het opnemen van den toestand van het boenwater is een belangrijk deel der inspectie. De raad of het voorschrift, die men daaromtrent moet geven, hangen van de plaatselijke omstandigheden af. Er komen nog al eens toestanden voor, wier bestaan de bestuursleden zich niet geducht hadden. Een sloot bij een Noordhollandsche boerderij bevat doorgaans wel allerlei doch geen bruikbaar boenwater, een drangput is vaak tevens de verzamelplaats van liet vuile, gebruikte water. Maar wanneer er geen goed water is, moet er toch raad verschaft worden, en dan werd er overleg gepleegd. Gelukkig *kan* elke leverancier medwerken door het gereedschap na te spoelen met kokend water, zoowel 's morgens als 's avonds. Dit uitstekende middel, dat reeds zooveel kaasboeren van het maken van *losse kaas* heeft bevrijd, vindt in de practijk meer en meer waardeering. Het gereedschap wordt zuiver, gauw droog, en dientengevolge houdt het zich beter en blijft langer roestvrij.

Ook valt hier en daar nog wel een praktische wenk te geven inzake het boenen zelf en het plaatsen van het gereinigd gereedschap. Het is b.v. een eisch, dat het restant water uit de bussen, deksels enz., kan afdruipeu.

De koeling der melk moest in vele gevallen besproken worden. Sommigen, die voorheen in het genot waren van stroomend tonwater, gebruikten de koelbak, alsof de verlaging van den waterdruk niets aan de zaak veranderd. De plaats, waar de avondmelk stond, was soms ongeschikt wegens de onfrissche lucht. Deze, kan op de melk, die in een groot oppervlak daaraan is blootgesteld een slechten invloed uitoefenen. Ook kan er nog wel eens een goede raad worden gegeven bij het zoeken naar de meest geschikte plaats wat de koelheid betreft.

Het bleek dat enkele kleine leveranciers de geroomde avondmelk bij de warme morgenmelk voegden.

Ik veronderstel, dat u zich nu wel kunt voorstellen, hoe het bij die inspecties toegaat. Het komt er nu verder op aan er voor te zorgen, dat het niet hij woorden blijft; van de daden alleen

is heil te verwachten. Het bestuur ontvangt nu van mij een rapport, bestaande uit een algemeen en een bijzonder gedeelte. In het eerste staan de opmerkingen, die in 't algemeen gemaakt moesten worden; het bevat dus nuttige wenken voor een ieder. De fabriek kan dit gedeelte laten vermenigvuldigen; elke leverancier ontvangt een exemplaar en daarbij de aanmerkingen, die hem zelf in het bijzonder betreffen. Hij weet dus wat hij te doen heeft.

Het is zeer nuttig, dat het bestuur bij de toezending een termijn bepaalt, binnen welken de verbeteringen moeten aangebracht zijn en na het vorstrijken nog eens rond gaat, om zich daarvan te overtuigen.

De goede resultaten, die in dit en andere gevallen zijn verkregen, brachten mij er toe uwe aandacht voor deze zaak te vragen. Zij beoogt verbetering aan de kwaliteit der grondstof en die moet verbetering van de kaas tengevolge hebben, en dat is het beste wapen in den concurrentiestrijd. Natuurlijk moet de toestand in de fabriek ook worden nagegaan en dat is gemakkelijker uit te voeren.

Het valt niet te ontkennen, dat de zorg, die de winning van goede melk vereischt, gevaar loopt minder te worden, wanneer de melkproducenten van de bereiding der producten zijn ontheven. Dit gevaar moet zoveel mogelijk afgeweerd worden; een deel der jongeren zijn te bereiken bij het onderwijs aan winterscholen en cursussen en door 't, de inspectie op de boerderijen, waarvan de zuivelfabriek de melk ontvangt, is ook een heel doelmatig propagandamiddel gebleken.

Inspectie op de boerderijen en controle van de melk en bussen bij de levering vullen elkaar aan.

Het is beter een kwaal te voorkomen, dan te genezen. Dit geldt ook voor het maken van slechte kaas. Er zijn enkele kaasfabrieken, die het van een geregelde inspectie onder mijn leiding of die van den hoofdassistent Eriks hebben leeren, kennen, ook al gaat het nog naar wensch met het product.

De beste tijd daarvoor is na den staltijd. Wie hulp voor dit doel van het zuivelconsulentschap wenscht, zal ik gaarne van dienst zijn.

Voorzitter dankt den heer Scheij voor zijn belangrijke inleiding en hoopt dat aan de gegeven wenken gevolg zal worden gegeven en de hulp van het consulentschap dikwijls zal worden ingeroepen.

1923

Schager Courant, 1923-04-21; P. 9N6

Verslag verg. Bond Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Algemene Vergadering op Vrijdag 20 April 1923, des morgens half elf in *café „Central”*. Voorzitter de heer **D. de Boer Dz.**, secretaris de heer **G. Nobel, Lutjewinkel.**'

Voorzitter heet de aanwezigen welkom en zegt, dat voor korten tijd hem de leiding is opgedragen. Bij het opnemen van de hamer gaat onwillekeurig de gedachte uit naar den vorigen voorzitter, den heer H. K. Koster van Wieringerwaard, die in die functie zeer verdienstelijk werk heeft verricht voor onzen Bond. Hulde, van onzen kant is wel op zijn plaats en wanneer er nog eens een plaatsje open komt in onzen Bond, verwacht spr., dat door ons niet zal worden vergeten, het vele goede dat de heer Koster heeft verricht. Met de beste wenschen voor ons Bondsleven en de N.H. Zuivelbereiders, opent spr. de vergadering, nadat hij den heer Dr. Scheij en den heer Geluk, secretaris van het F.N.Z. in het bijzonder welkom heeft geheeten.

De notulen worden gelezen; ze worden onveranderd onder dankzegging goedgekeurd.

Ingekomen is o.m. het Verslag van de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, over den 10en cursus.

Medegedeeld wordt:

- 1e. Het Bestuur verkoos den heer D. de Boer Dz. te Stompvoren tot Voorzitter en den heer J. Bark, Mz te Middellie tot onder-Voorzitter.
- 2e. In het jaar 1922 bedankten de fabrieken: „*Wilhelmina*” te Graft tengevolge van liquidatie en de fabrieken „*De Vlijt*” te Beemster, „*Volharding*” te Hem, „*Eensgezindheid*” te Wervershoof, en „*Wijde Wormer*” te Wijde Wormer. Het Bestuur spreekt over de uittreding zijn leedwezen uit, omdat het overtuigd is, dat vooral voor de toekomst samenwerking van alle landbouwers zoo noodig is. Het is aan het Bestuur onverklaarbaar dat juist na een crisistijd waarin door samenwerking de belangen van den landbouw goed gediend zijn, nu de neiging bestaat om zich af te scheiden, of juister nog, zich terug te trekken van alle organisatorische samenwerking. De kosten van het lidmaatschap kunnen en mogen geen bezwaar zijn, omdat de in evenredigheid van de belangen die zijn te behartigen, gering zijn, terwijl de voordelen, die door organisatie worden verkregen, belangrijk zijn.
Gezien de hoeveelheid verwerkte melk van de aangesloten fabrieken is deze van 105.522.000 Kg. in 1923 verminderd op 99.250.000 Kg.; deze vermindering is nu wel niet van zoo groot belang, doch zij gaat in de verkeerde richting, want samenwerking is nodig. Het Bestuur hoopt dan ook, dat verbetering mag intreden, mede door bij voortdurend met onverminderde toewijding de belangen van de leden te behartigen.
- 3e. De hoeveelheid in 1922 verwerkte melk, 99.250.000 Kg., brengt de Bond in de positie dat nu een vertegenwoordiger en een plaatsvervanger in het Bestuur van den *Algemenen Nederlandschen Zuivelbond* (FNZ.) mag worden aangewezen. Het Bestuur stelt daarom voor, om den Voorzitter aan te wijzen als vertegenwoordiger voor het jaar 1923 en als plaatsvervanger den Secretaris, die adviserend lid van het Bestuur van den F.N.Z. is.
Allen voor.
- 4e. Den 13den April is den dag herdacht waarop 12½ jaar geleden de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, door den *Bond van Zuivelfabrieken* en de *Vereniging tot ontwikkeling van den Landbouw in Hollands Noorderkwartier* is opgericht.

Onder de zeer gewaardeerde leiding van den heer Dr. Scheij en met goede medewerking van den heer P. Jz. Eriks en den heer T. de Boer, is in goede samenwerking met de Rege-
lingscommissie, gedurende deze periode voor de kaasmakers onzer Noord-Hollandsche
fabrieken veel gedaan tot verruiming van het inzicht in de Zuivelbereiding en mogen wij
met grooten dank terugzien op het werk in deze periode verricht; dit blijkt mede uit het
feit dat de *Vereniging van Oud-Leerlingen* der school de oprichting feestelijk heeft her-
dacht. Vele hebben in deze periode leering geput uit wat hen in Hoorn is geleerd en de
Zuivelbereiding heeft er de onmisbare voordelen van genoten.

In de verschillende jaren eindigden de cursussen als Volgt:

1910-'11	9 leerlingen,	4 toehoorders.
1911-'12	10 leerlingen,	4 toehoorders.
1912-'13	8 leerlingen.	3 toehoorders.
1913-'14	11 leerlingen,	7 toehoorders.
1914-'15	11 leerlingen,	1 toehoorders.
1915-'16	4 leerlingen,	4 toehoorders.
1916-'17	9 leerlingen,	5 toehoorders.
1918-'19	6 leerlingen,	1 toehoorders.
1920-'21	12 leerlingen,	2 toehoorders.
1921-'22	10 leerlingen,	7 toehoorders.

Het diploma der school geniet algemeene waardeering en mag zeker gelijk gesteld wor-
den met het diploma van den F.N.Z. In verband met sollicitaties aan groote fabrieken -
waar het diploma F.N.Z. vaak wordt gevraagd - verdient het aanbeveling dat de oud-leer-
lingen ook deelnemen aan het examen van den F.N.Z. om ook dit diploma te verkrijgen.

- 5e. In 1921 werden twee cursussen voor de opleiding van **Botermaker** geopend, een te
Alkmaar en een te Hoorn, onder leiding van onzen Technicus, den heer Miltenburg,
waarvoor 9 April de laatste les werd gegeven met het gevolg dat aan: H. Bijtenhoorn te
Uitgeest, C. Dekker te Schellinkhout, C Dekker te Hoogkarspel, J. Hoektra te Stompoto-
ren, W. Jongsma te St. Maartensbrug, J. Kluun te Binnenwijzend, IJ. Ploeg te Heerhugo-
waard en C. Zweet te Heerhugowaard het hiervoor door den Bond ingestelde Diploma
werd uitgereikt. Met deze beide cursussen is naar wij hopen en vertrouwen een regelma-
tige voortzetting van deze cursussen verkregen, waardoor voor dit deel der Zuivelberei-
ding eene wetenschappelijke opleiding voor de Botermakers kan worden gegeven. Aan
onzen Technicus een woord van waardering voor de wijze waarop deze cursussen door
hem zijn gegeven.
- 6e. Gedurende den winter 1922-1923 werd door den heer Duif, Leeraar-machinist van den
F.N.Z. te Hoorn een korten cursus voor stokers en kaasmakers, en een herhalings- en
aanvullingscursus gegeven, waaraan 16 leerlingen deelnamen. Ook deze cursussen
voorzagen in de behoefte van meerdere deskundige voorlichting voor dit deel van liet
Zuivelvak, waarvoor den heer Duif ook gaarne dank gebracht wordt.
- 7e. Door den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond* werden maatregelen genomen om
voor de komende periode uitzonderingsmaatregelen voor den arbeidsduur te verkrijgen.
Tengevolge van de besprekingen, in het Bestuur van genoemde organisatie werden de
onderhandelingen met de werknemersorganisatiën geopend en mocht het ons gelukken
dat de *Vereniging van Oud-leerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, die
als werknemersorganisatie in onze Provincie eene belangrijke taak vervult, deel mocht
nemen aan deze onderhandelingen.
Genoemde organisatie plaatst zich op het standpunt dat bij de toepassing der wet reke-
ning moet worden gehouden met de werkelijke bezwaren aan de uitoefening van het
zuivelbedrijf verbonden, daarnevens huldigende de opvatting, dat eene goede uitoeffe-

ning van het bedrijf den werknemer ook ongetwijfeld ten goede zal komen, omdat de goede uitkomst van het bedrijf ook hun belang is.

Het mocht gelukken, als resultaat der besprekingen tot een vergelijk te komen, waardoor voor dit jaar (1 April 1923 – 31 Maart 1924) 2600 uur gearbeid mag worden, eventueel te verdeelen over 26 weken van 55 uur, 13 weken van 48 uur en 13 weken van 42 uur; verder is wijziging gebracht in de regeling van de rustperiode van 36 uur, wanneer Zondags langer dan 4 uur wordt gewerkt: deze periode is n.l teruggebracht op 32 uur, wat voor de praktische uitoefening van het bedrijf een belangrijke verbetering is.

Uit een en ander blijkt dat door goed overleg door werkgevers en werknemers goede resultaten zijn te bereiken.

Voorzitter wijst op het succes, dat zeer zeker bewijst het nut van collectief samenwerken.

- 8e.** Door middel van den *Centralen Aankoop* en het *Coöperatief Magazijn* kunnen de fabrieken ten allen tijde van alle benodigdheden voor de uitoefening van het bedrijf worden voorzien. De controle op de bruikbaarheid wordt op alle artikelen toegepast zodat men verzekerd is, goede artikelen tegen billijke prijzen te ontvangen.

De deelname aan dezen aankoop kan meer algemeen zijn waarvoor wij weder eene opwekking doen.

Het bewijs dat de leveranties door den Bond wel op prijs gesteld worden, mag worden vermeld, dat niet aangesloten fabrieken, langs een omweg, gaarne artikelen van den Bond betrekken.

- 9e.** Uitvoer van kaas in andere dan Edammer- en Goudavorm, met minder dan 20 pct. vet in de droge stof.

De aanmaak van dit product is gebleken te zijn een groote mislukking. Het Bestuur heeft bij voortdoring geijverd voor de intrekking van de Ministeriële beschikking regerende den uitvoer van dit product, met het gevolg, dat - nu van alle kanten gebleken is, dat de aanmaak van genoemd product mislukt is - de *Nederlandsche Zuivelbond* goed vindt dat genoemde beschikking wordt ingetrokken, wat intusschen per 1 Juni zal plaats hebben.

- 10e.** Pensioenregeling van het vaste personeel der Zuivelfabrieken in Noordholland.

Het Bestuur hield met het Bestuur van de *Vereeniging van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn eene bespreking over de plannen om in deze tot eene regeling te komen.

De inleiding van den Voorzitter dezer Vereeniging, op de Bestuursvergadering gehouden, werd met sympathie begroet.

De wijze waarop deze zaak bepleit wordt en de goede bedoeling die er voor de fabriekmatige zuivelbereiding uit spreekt, heeft het Bestuur overtuigd van de wenschelijkheid om deze zaak als afzonderlijk agendapunt te behandelen en er volle aandacht aan te schenken, opdat in goede samenwerking getracht wordt in deze een praktische en goede regeling te verkrijgen.

- 11e.** Van het *Onderling Boerenverzekeringsfonds* te Leeuwarden werd de mededeeling ontvangen dat zij op verzoek van den Bond bereid is dit onderwerp op een Bondsvergadering in te leiden. De Commissie voor Landbouwcoöperatie verzocht dit punt op de agenda te plaatsen, omdat zij van meening is, dat in onze Provincie hieraan volle aandacht moet worden geschonken.

In verband met vroegere besprekingen over het pensioenvraagstuk in de Bestuurs- en Algemeene Vergaderingen werd besloten dat de heer Jm. Blauboer Kz., lid van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* op de voorjaarsvergadering eene inleiding zal houden. Van het aanbod van het *Onderling Boerenverzekeringsfonds* te Leeuwarden zal thans geen gebruik gemaakt worden om eenzijdige voorlichting van slechts één Verzekerings-maatschappij te voorkomen.

12e. De *Commissie voor Landbouwcoöperatie* acht het gewenscht dat op onze Algemene Vergadering eene inleiding wordt gehouden over het belang van eene organisatie voor Landbouwboekhouding.

Het Bestuur acht deze zaak zeer zeker van veel belang en is gaarne bereid om hiertoe, de gelegenheid te geven. De heer J. Dokter, lid van genoemde Commissie, zal zich dientengevolge gaarne belasten met het houden van deze inleiding.

13e. Van den *Algemene Nederlandsche zuivelbond (FNZ.)* is een schrijven ingekomen over de vraag van de wenschelijkheid van uniforme internationale Kaascontrole, waarbij het noodzakelijk zal zijn dat ten aanzien van de Edammer- en Goudsche kaas de volvette Edammer en de 40 plus Goudsche kaas komen te vervallen.

Gezien de noodzakelijkheid om tot overeenstemming te komen en de hoeveelheid – procentisch berekend tegenover de geheele kaasproductie - kaas in deze soorten gemaakt is het Bestuur van oordeel, dat er geen overwegend bezwaar bestaat tot het doen van deze toezegging omdat hierdoor de klasse 40 plus Edammer zal worden gehandhaafd, waarover andere landen aanvankelijk een andere mening waren toegedaan.

Volgt rekening en verantwoording over het jaar 1922.

Het batig saldo bedroeg aan het einde van 1922 *f* 8727,56 thans *f* 10.584,75½. Volgens de begroting zou het saldo *f* 9000 zijn.

De rekening der *Aankoop-commissie* gaf in ontvangst en uitgaaf aan *f* 75,357,07, die der kortingen *f* 13773,13½. Het reservefonds van den Aankoop bedraagt *f* 3946,66, dat van het Coöp. magazijn te Hoorn *f* 4600,

De rekeningen worden onder dankzegging goedgekeurd.

Door den heer H. Walda, Voorzitter van de *Vereeniging van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, wordt een inleiding gegeven, over de pensioenregeling van het vaste personeel van de N.H. Zuivelfabrieken.

Na de wenschelijkheid van pensionneering te hebben naar voren gebracht, zegt de spreker dat zijne Vereeniging nog niet iets concreets heeft bepaald, een zuivere voorstelling van het *hoe* heeft men zich nog niet durven maken. Het meest ideale zou zijn, wanneer men zich en bloc organiseerde. Een goede verzekeringmaatschappij zou in den arm genomen kunnen worden. Spr. zou een commissie benoemd willen zien, om deze kwestie te onderzoeken in welke commissie dan een lid zijner Vereeniging zitting zou hebben.

De heer Jm. Blaauboer Kz., Barsingerhorn, hoopt dat de uitgesproken wenschelijkheid aanleiding moge zijn tot het benoemen der gevraagde commissie. Spr. acht het in het belang van den Noordhollandschen boer. De rechtspositie van de kaasmakers dwingt ons tot de verzekering van het personeel, en dat het niet aan de maatschappij is overgeleverd. Spr. hoopt dus, dat het onderzoek eener commissie tot gevolg zal hebben, dat we komen tot verzekering van ons personeel.

De heer H. K. Koster, Wieringerwaard, wijst op het belang steeds de beste krachten onder de kaasmakers te hebben en met het oog daarop is het noodig, dat het kaaspersoneel pensioen wordt verzekerd.

De heer P. Jensma te Lutjewinkel acht de wenschelijkheid van pensionering der kaasmakers en wel op practische motieven. Op de machines wordt afgeschreven, men zorgt voor de toekomst en dit dient ook te gebeuren ten opzichte van het personeel.

Besloten wordt, een commissie in het leven te roepen ter bestudering van dit belangrijke vraagstuk.

Tot het benoemen eener commissie zal overleg worden gepleegd met de Vereeniging van *Oud-leerlingen en van de Vakschool voor Kaasmakers* en den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*.

Door den heer B. Kleijn Cz. wordt rapport uitgebracht over de werkzaamheden van den Gezondheidsdienst voor het vee.

Eerst worden resultaten gemeld uit het werkgebied van den heer De Vink, waaruit blijkt, dat daar ongeveer 15 % der dieren reageerde na het *tuberculineren*. Spr. concludeerde dat het wegnemen van t.b.c. van het vee mogelijk is zonder te veel bezwaar voor het bedrijf. Mede kwam men tot de conclusie, **dat aankoop van vee, vooral uit Friesland, gevaar oplevert**, wat bleek uit het veelvuldig reageren op een boerderij onder vee, dat vandaar was aangekocht. Spr. doet verder mededeling over de voorwaarden tot aansluiting bij den Gezondheidsdienst, welke voor geen enkele veehouder bezwaar behoeven te zijn.

Voorzitter memoreert nog eens het werken van de combinatie te Stompetoren. Spr. wijst er op dat wat in andere provincies ten opzichte van deze zaak gebeurt, het noodzakelijk maakt dat ook in de overige provincies hetzij individueel of organisatorisch iets gedaan moet worden tot het van de hand zetten van tuberculoos vee.

Elke goede veehouder begrijpt, dat hier handelend moet worden opgetreden en daarom is ook te Stompetoren een combinatie ontstaan om te pogen wat te bereiken. Er is door een 20-tal personen besloten, onder toezicht van een districtsveearts om vee dat open-tuberculoos is, te laten afmaken, het jonge vee pogen tuberculoos-vrij op te fokken door gepasteuriseerde wei en al hun vee onder controle te nemen. Spr. deelt de resultaten van één jaar onderzoek mee, daaruit blijkt dat de ondermelk meer besmetting meebrengt dan de wei. Thans is besloten om de koeien die lijden aan open uier-tuberculose, voor melklevering niet uit te sluiten aan de zuivelfabriek, maar deze melk geheel apart te houden.

De heer Dr. Scheij brengt in herinnering de circulaire van den Gezondheidsdienst ontvangen. Daarin wordt gewezen op het gevaar van het bezinksel in de wei. Men acht dat het beste in de wei, daarin zit de meeste voedingswaarde, maar tevens zijn er aanwijzingen, dat daarin zitten de meeste tuberkelbacillen en brengt dat ook 't meeste gevaar voor 't vee, Tevens wordt gewezen op het weren van vee dat lijdt aan open tuberculose. Het afzonderen van melk die niet deugt, is beslist noodzakelijk.

Voorzitter wijst nog op het feit, dat in Friesland deze gezondheidsdienst eenvormig wordt beoefend, hier in Noordholland komt het van verschillende kanten. Voor spr. is het echter, de hoofdzaak, dat er mee begonnen wordt, omdat door het wegmaken van deze tuberculose koeien door verkoop het gevaar voor andere grooter maakt en dus ook noodzakelijk om in te grijpen. Het verkopen op de markt wordt steeds gevaarlijker, met het oog op het feit, dat steeds meer tuberculose koeien worden afgezet.

Tot lid van het bestuur wordt gekozen de heer H. Kz. Koster te Wieringerwaard.

Dit geeft den voorzitter aanleiding den heer Koster te feliciteren, omdat uit deze beslissing spreekt waardering voor het vele goede werk van den heer Koster.

Tot lid van de commissie voor de kaaskeuringen wordt herkozen de heer D. Jongejans.

Tot lid van de commissie voor de Boterkeuringen werd herkozen de heer P. Jensma.

De heer Jm. Blaauboer Kz. leidt in het punt: Door organisatie naar pensioen van den boer.

Spr. zegt, dit te doen namens de *commissie van landbouwcoöperatie* en niet met het doel op direct succes, maar alleen om dit nieuwe denkbeeld eens te doen overdenken.

Spr. wijst er op, hoe steeds grooter drang komt naar organisatie, ook door die menschen die men zou kunnen noemen de antipoden van den organisator. Het is de groot-industrieel, de handel die door het vormen van trust en kartel, door zich dus te organiseren, zich steeds sterker poogt te maken om den strijd om het bestaan te doorworstelen.

De organisatie moet niet alleen uitoefenen een grote kracht naar buiten, maar moet ons boeren ook beter en meer economisch leren werken. De organisatie moet de boeren als stand verheffen.

Spr. wijst op het betreurend feit, dat juist tegenwoordig fabrieken uit den Bond treden, zij doen dat echter in de stille hoop, dat anderen dit slechte voorbeeld niet zullen volgen, opdat die anderen ook voor hen die economische verbeteringen zullen bereiken, die zij ook zoo hoog nodig hebben.

De boerenstand moet door de organisatie worden opgeheven, onafhankelijk gemaakt en thans lijkt er een begin te komen om dat grote doel te bereiken.

Dat kan alleen gebeuren door zelf de handen uit de mouwen te steken. Alle onderdelen van het bedrijf moeten meer verbonden worden. De verschillende organisaties moeten in een bond worden verenigd en de zelf gekozen leiders moeten de macht ontvangen, om steeds te kunnen optreden als nodig is.

Wettelijke maatregelen noemt spr. verkeerd, alleen de organisatie kan hier de noodige kracht geven. Wettelijke maatregelen worden beïnvloed door andere groepen uit de maatschappij, die slechter zijn dan de boeren. In dit verband wijst spr. op de Jachtwet enz.

Staatspensioen voor iedereen is spr. sympathiek, maar het bedrag daaruit te trekken is voor den boer te gering, gezien het niveau waarop zijn leven staat.

Spr. wil het pensioen voor den boer dan ook zelf regelen, niet door een wet.

Bij de pensionering van den boer sluit direct aan de zorg voor weduwen en wezen.

Nagegaan worden de omstandigheden waaronder een jonge boer zijn bedrijf begint. Bedrijfskapitaal, pachtprizen, alles is abnormaal hoog, zodat van oversparen van kapitaal geen sprake is.

Er moeten middelen beraamd worden om zoowel den boer als hij is afgewerkt, als zijn weduwen en wezen te verzorgen. En spr. wijst hiermee in verband wat in Friesland gebeurt. Daar heeft men gevoeld, dat de organisatie dat zelf moet doen, n.l. de Zuivelfabrieken.

Spr. wil maandelijks de premie voor verzekering, nodig voor de melkuitbetaling, afhouden.

Het moet den boer, die niet gemakkelijk tot premiebetaling is te brengen, dat betalen gemakkelijk maken. En dat premiebedrag is niet hoog: Spr. noemt een voorbeeld van een boer van 38 jaar, zijn vrouw 36 jaar en deze zal f 2,50 per week moeten betalen om op 65-jarigen leeftijd f 750 pensioen te ontvangen, of f 480 pensioen voor zijn vrouw als hij overlijdt, of f 4100 ontvangen op 65-jarigen leeftijd of eerder overlijden.

Dat is geen bedrag van premie dat van betekenis kan genoemd worden.

Spr. wijst er in zijn slotwoord ook nog op, dat het zóó zal en moet worden, dat deze uitgaaf komt te drukken op de exploitatierekening van het bedrijf, dus dat niet de boer maar de grond deze verzekering betaald (Applaus)

De heer Spaander acht het pensioen voor het vaste personeel wel niet ongewenscht, maar gezien de slechte omstandigheden voor het bedrijf, hoopt spr. dat dit plan voorloopig nog wat binnenskamers zal blijven.

Het pensioen voor den boer noemt spr. toekomstmuziek.

De heer Busch juicht het idee van den heer Blaauboer zeer toe en spr. noemt het verheugend, dat de Bond niet alleen zich bemoeit met het bevorderen van het maken van een goed zuivelproduct, maar dat ook de toestand van den boer hier wordt besproken.

Spr. wekt op tot organiseeren, de eenige weg als dat is om tot een goed resultaat te komen voor bedrijf en gezin.

Nadat de heer Blaauboer nog geantwoord heeft op de ingebrachte bezwaren, wordt besloten, dat de *commissie van landbouwcoöperatie* deze zaak nog nauwkeuriger in studie zal nemen.

De heer J. Dokter leidt in het punt:

Over het belang en de wenschelijkheid van de inrichting van eene organisatie voor landbouwboekhouding.

De inleider wijst er op, dat uit de herhaalde te lezen advertenties, dat een accountantsbureau zich aanbeveelt tot het bijhouden van landbouwboekhouding, blijkt dat er veel boeren zijn, die moeilijkheden hebben met hun belasting.

Veel landbouwers zien geen kans om zelf klaar te spelen om goede opgave te doen van hun belasting en wel omdat een boer geen boekhoudt, dat hij er zich niet bekwaam voor acht om dat te doen, ook niet om zijn reclame toe te lichten of te verdedigen voor den inspecteur der belastingen of den Raad van beroep. Het is algemeen bekend, dat het er met de boekhouding bij de boeren niet best voor staat. En het valt te constateren dat juist dit invullen van het belastingbiljet een stuwkracht is geweest voor boekhouding.

En nu acht spr. het wijs beleid dat niet elke boer op eigen houtje naar een accountantskantoor gaat, maar dat hier gepoogd wordt om meer leiding aan deze zaak te geven, opdat er meer eenheid, meer lijn komt in de verschillende opgaven.

De inleider wijst er op dat van allerlei zaken de boer de hulp en voorlichting van zijn consultants kan vragen, alleen bij zijn boekhouding moet hij zich richten tot vreemden, die staan buiten het boerenbedrijf.

Spreker behandelt daar het begrip van landbouwboekhouding en geeft uitvoerig aan wat of de boer heeft op te schrijven en te noteeren

Daarbij is hulp noodig en daarvoor acht spr. het in 't leven roepen van een bureau voor centrale landbouwboekhouding het meest gewenscht. Hij geeft verschillende inlichtingen over een elders reeds bestand fonds. De onkosten bedragen *f* 10 entree. plus een bedrag van *f* 20 á *f* 30 voor andere uitgaven.

De heer P. Jz. Eriks wijst op een bureau als door den heer Dokter bedoeld en dat reeds bestaat, n.l. van de H. M. v. Landbouw. Plaatselijk worden reeds cursussen gehouden.

De heer H. Kz. Koster wijst eveneens op dit bureau en daar is ook reeds het gewenschte middelpunt dat de eenvormigheid kan bevorderen. Spr. wijst ook op hetgeen de voorzitter in deze reeds in zijn omgeving heeft gedaan, door anderen te helpen en voor te lichten.

Voorzitter wijst eveneens op het belang van goed boekhouden, maar de hoofdzaak blijft juist boekhouden. Spr. acht het hebben van goed bijgehouden kasboek voldoende en noemt dit een krachtig middel tegenover inspecteurs van belastingen als door deze daarmee geen genoegen wordt genomen en men zich tot den Raad van Beroep wendt.

Ook de heer Geluk juicht centralisatie van boekhouden zeer toe, veel heil als daarvan is te verwachten bij den Raad van Beroep als de inspecteurs zich niet aan den boekhouding storen. Zoo'n gecentraliseerd bureau heeft meer vertrouwen dan een particuliere accountant. Spr. zegt dat dit ook blijkt uit zijn ervaring met belastingzaken.

Hierop volgt nog eenig debat over de vraag of men propaganda zal maken voor het reeds bestaande bureau der H. M. v. L. of dat vanwege den Bond van Zuivelfabrieken een nieuw bureau zal worden gesticht.

Met enkele stemmen tegen wordt besloten tot het instellen van een eigen bureau.

De heer Spaander vraagt hoe het nu staat met de restitutie van het te veel betaalde voor de steenkool. De heer Geluk zegt, dat de uitslag van het met het Rijk te voeren proces nog niet bekend is. Wel zal het zijn een enkelvoudig proces.

De heer G. Nobel zegt, dat het reeds uitgekeerde bedrag, wat voor dezen Bond *f* 9000.- bedraagt, is gereserveerd tot het proces achter den rug zal zijn.

Dr. Scheij deed, naar aanleiding van het Rapport: Uitbetaling der melk, de volgende mededelingen: ⁵⁵⁾

„Ons rapport is gepubliceerd; heeft de aandacht getrokken ook buiten de provincie, heeft gevolgen gehad, heeft kritiek ondervonden van mannen uit de praktijk en de wetenschap. Wij mogen daarvoor niet doof zijn, doch moeten er ons voordeel mee doen. Ik meen in deze vergadering eenige persoonlijke mededelingen te moeten doen.

Er wordt aan het rapport grotere draagwijdte gegeven dan het verdient en dan de bedoeling van de commissie is geweest. De vetgedrukte conclusie in het rapport, die door velen het rapport uitmaakt, geeft daartoe tot mijn spijt aanleiding. Wie beweert, dat op grond van het onderzoek der commissie de betaling naar berekend vet dient plaats te maken voor die naar vetgehalte alleen, vergist zich. De kritiek van Dr. van Dam, te vinden in 't laatste nummer van het *Off. Orgaan*, en die ik aanvaard, toont dit ook duidelijk aan. Ons onderzoek ging over veel te weinig gevallen om een dergelijke kwestie uit te *kunnen* maken.

Wie thans naar berekend vet uitbetaalt, kan gerust daarmee nog voortgaan.

De aanleiding tot het in 't leven roepen der commissie was het feit dat er fabrieken zijn, die praktische bezwaren hebben tegen de betaling naar berekend vet, als gevende te veel werk en nemende te veel melk. Ze stelden de vraag; „Kunnen wij overgaan tot betaling op vetgehalte alleen?”.

In Friesland doet men het en dat pleit natuurlijk al voor een bevestigend antwoord op die vraag. Geen uitbetalingssysteem zal volkomen billijk kunnen zijn; het vetgehalte zal heel dikwijls een bruikbare maatstaf voor het zuivelgehalte der melk wezen. De uitkomsten van deze 14 proeven wijzen ook op de bruikbaarheid. Evenwel moet men zich goed bewust zijn, dat de samenstelling der ingewikkelde vloeistof, die we melk noemen, onder den invloed staat, van zoovele thans meer of min bekende en nog onbekende factoren, dat men voor allerlei afwijkingen van den regel komt te staan, vooral wanneer het de gemengde melk betreft van weinige koeien, dus van kleine bedrijven: In het rapport wordt hierop wel gewezen; dat had ook wel vetgedrukt mogen zijn vooral voor vluchtige lezers.

De toestand zal aan de eene fabriek gunstiger voor de betaling naar vetgehalte alleen zijn, dan aan de andere. Elke fabriek kan zich daaromtrent eenigszins vergewissen door na te gaan, of de melk van de leveranciers, die gelijk of hooger staan in vetgehalte, ook een ongeveer gelijk of een hooger S.G. heeft. Een hoog S.G. wijst op een hoog kaasstofgehalte. Wanneer er geen voldoende evenredigheid bestaat tusschen toeneming van het vetgehalte en volle melk en toeneming van het gehalte aan de andere de kaasopbrengst bepalende melkbestanddelen, is het naar mijne meening juist om met *beide* rekening te houden, hetgeen bij de betaling naar berekend vet, al is die dan niet volmaakt, geschiedt.

De heer Jensma verbaast zich zeer over de houding hier door Dr. Scheij aangenomen. De conclusie van een rapport dat hij zelf ondertekend heeft, laat hij na de eerste critiek daarop uitgeoefend, los en laat het rapport zonder meer zwemmen. Spr. kan niet anders dan zulk een houding afkeuren. Hij vxxx sie genomen proeven loslaat, maar ook de Friesche proeven die in deze genomen zijn en spr. vraagt Dr. Scheij de juistheid te bewijzen van de methode „berekend vet”.

De heer Dr. Scheij zegt over het rapport te praten zooals hij het ziet, al zeer objectief. Hij wil het rapport er gaarne aan geven als hij weet dat er verkeerde gevolgtrekkingen uit worden gemaakt. Spr. ontkent de juistheid van wat de heer Jensma zegt, als zou hij de Friesche proeven loochenen. Spr. heeft ook in de commissie zijn bezwaren tegen die Friesche proeven genoemd. De Friesche proeven hebben dit tegen, dat zij te veel gebaseerd zijn op in sterke mate

⁵⁵⁾ Zie ook [Bijlage-4](#) over brochure 'berekend vetgehalte' 3e druk

gemengde melk, terwijl onze proeven zijn gedaan met melk van afzonderlijke boerderijen. Het bewijs voor de juistheid van de methode „berekend vet”, laat spr. rusten, daar gaat het hier niet om. De heer Jensma, aldus de heer Scheij, heeft mij gevraagd naar de bewijzen van de verhouding van soortelijk gewicht en kaasstofgehalte, welnu, spr. geeft daarvan verschillende cijfers, die daarvoor als bewijs kunnen dienen. De heer Scheij houdt vol dat er verband bestaat tusschen soortelijk gewicht en kaasstofgehalte.

Spr. behandelt verder de waarde van de droge stofbepalingsmethode, thans volgens prof. *Fleischmann*. de *codex Alimentarius* en die volgens de *gewichts-analytische methode*. Het verschil tusschen de twee laatsten is genoeg en het is de vraag welke van de twee de beste is. De *methode Fleischmann* is verouderd, zij die deze gebruiken, zijn wat ten achter. Spr. herhaalt, de Friesche proeven niet te hebben afgebroken, maar ze kritisch te hebben beschouwd. De heer Van der Meer spreekt eveneens zijn verbazing uit over de houding van Dr. Scheij, die thans niet een zoo gansch verschillende mening als hij zelf ondertekend heeft, in de vergadering komt. Spr. had het beter geoordeeld als Dr. Scheij deze kwestie eerst in de commissie had behandeld.

De heer Jensma protesteert met kracht tegen de wijze waarop Dr. Scheij deze kwestie behandelt. Hij maakt zich van de zaak af en laat tenslotte de verantwoordelijkheid over voor de overige vier commissieleden.. Dr. Scheij heeft zoeven gezegd geen rapporteur te zijn van het rapport, maar gewoon lid. Dit is niet waar. Dr. Scheij heeft nadat de heer Miltenburg het rapport had opgemaakt, het gelezen en daarin zijn correcties aangebracht. Hij is wel degelijk mederapporteur.

Spr. zegt, dat Dr. Scheij het bewijs voor de methode „berekend vet” wil laten rusten. Dat gaat niet. Als ik de schaduwzijde van het „berekend vet” zie, dan heb ik het recht om die uit te spreken. Het gaat er niet om, om zooals Dr. Scheij aanduidt: dat we van de methode „berekend vet” af willen, neen, we willen de beste methode. De Friesche proefnemingen zijn beter geweest dan de onze en deze wijzen ten gunste van „zuiver vetgehalte”. Waar komt het in de literatuur voor, het bewijs dat Soortelijk Gewicht en kaasstofgehalte van de melk evenredig zijn? Andere stoffen als b.v. melksuiker en albumine hebben ook invloed op het Soortelijk Gewicht.

De heer Busch zegt, dat het niet te pas komt dat de leden der commissie elkaar uitspelen in de Alg. Verg. Dit behoort in de Commissievergadering thuis, dat is niet organisatorisch.

De heer Wonder vraagt of de commissie niet beter in een aparte vergadering met het bestuur deze zaak verder kan behandelen.

Voorzitter is van meening dat het ook in de commissievergaderingen niet steeds „koek en ei” was. Hij zegt, we hebben van Dr. Scheij een te goede ervaring dan dat zijn standpunt nu niet gerespecteerd zou moeten worden. Hij wil het debat sluiten, daar het heftig begint te worden, maar daar Dr. Scheij het eerst het woord heeft gehad over deze zaak, mag hij ook het laatste woord spreken.

De heer Jensma komt hier tegen op en eischt onder protest een regelmatige behandeling dezer kwestie.

Dr. Scheij spijt het, dat de gemoederen zoo in beweging zijn gekomen. Hij zegt hoe hij er aan gekomen is deze zaak in deze vergadering te bespreken. Volgens de notulen was deze vergadering, eigenlijk bestemd om hierover van gedachten te wisselen. Hij heeft op verschillende manieren gemerkt dat het rapport aanleiding heeft gegeven tot misverstanden. Vooral buiten deze provincie heeft men het rapport aangegrepen, als een bestrijding van de methode „berekend vet”. Doch dit is het niet en mag het niet zijn. Dit is de bedoeling van het rapport niet. Hij heeft daarom front willen maken tegen misbruik van het rapport. In het rapport wordt ook toegegeven dat er vele uitzonderingen op den vasten regel zijn. Er wordt van verschillende zijden critiek op uitgeoefend en daarom spreekt hij er nu over. Hij zegt dat men steeds aankomt met die „uitnemende Friesche proefnemingen”

De heer Jensma verlaat de vergadering en hiermee was deze kwestie van de baan, althans voorlopig.

Dr. Scheij zegt, dat Dr. Van Dam beweert dat de commissie te veel is afgegaan op zogenaamde vaste regels. Spr. vraagt of men dan bij de methode „berekend vet” niet eveneens afgaat op „vaste regels”.

De heer Van der Bijl vraagt nog naar de mogelijkheid om een uniforme regeling te treffen voor een technische boekhouding der zuivelfabrieken.

Nadat de secretaris hierop enige inlichtingen heeft gegeven, volgt sluiting der vergadering.

Verslag Verg. Bond van op coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken.

HOORN: Algemeens vergadering van bovengenoemden Bond op Woensdag 28 November 1923, 's-morgens te half elf, in „*De Witte Engel*” te Hoorn.

Voorzitter de heer D. de Boer Dz., Stompetoren, **secretaris de heer G. Nobel** te Lutjewinkel.

Voorzitter opent de vergadering, in het bijzonder welkom hetende de heer Dr. Van Dam, werkzaam aan de *Proefzuivelboerderij* te Hoorn en de heer Dr. Scheij, rijkszuivelconsulent voor Noordholland. Spreker herinnert in zijn openingsrede voorts aan de klaagtonen die we na den oorlog hebben moeten horen en waarbij de verwachting werd uitgesproken dat het in de toekomst slecht zou gaan. Spreker meent echter, dat wat zich ten aanzien van de zuivelbereiding heeft geopenbaard, eenige reden tot tevredenheid geeft, want dat het met de zuivelbereiding niet zoo slecht is gegaan als in andere takken van den landbouw. Spr. hoopt dat in de toekomst het vereenigingsleven dienstbaar zal worden gemaakt aan de belangen der zuivelbereiding evenals de erkenning van de wetenschap. Met het vertrouwen uitsprekende dat ook de besprekingen dienstbaar mogen worden gemaakt aan de belangen der zuivelbereiding, verklaart spr. de vergadering voor geopend.

Nog wordt welkom geheeten de heer Dr. Mol, directeur van den keuringsdienst van waren te Alkmaar en de vertegenwoordigers van de *Vereeniging van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers*.

De notulen worden onder dankzegging aan den secretaris onveranderd goedgekeurd.

De heer Veldstra bepleit het drukken van de notulen en vraagt naar de kosten ervan.

De secretaris zegt dat de kosten niet precies bekend zijn. Voeger worden ze in druk uitgegeven, doch met het oog op de kosten is men er mee opgehouden

Gewezen wordt over het opnemen in het orgaan van den F.N.Z., wat f 7.50 per kolom kost Evenwel niet alle leden lezen dit orgaan.

Voorzitter geeft in overweging dit punt vooralsnog in gedachten te houden.

Hierna wordt door den heer Dr. D. Mol ingeleid:

De fabriekmatige bereiding van karnemelk, in verband met de aan de consumptie karnemelk gestelde eischen.

Spr. wijst allereerst op de taak van den keuringsdienst van waren, n.l. toezicht op de waren, en daardoor ook op de consumptie karnemelk. Het standpunt van den keuringsdienst moet zijn dat de artikelen zoo goed mogelijk moeten zijn en ten aanzien van de karnemelk voor menscheijk gebruik wordt als eisch gesteld, dat ze bevat een gehalte van vetvrije droge stof van 7.6 %, een cijfer waartoe men gekomen is door berekening en door de praktijk.

Spr. wijst op de onregelmatigheid van het product karnemelk en op de moeilijkheid om iemand aansprakelijk te stellen voor het niet voldoen van de karnemelk aan de eischen die de keuringsdienst eraan stelt. Niet alleen door bijvoeging van water wordt een product verkregen die niet aan de eischen voldoet, doch ook door de methode die wel aan fabrieken wordt gevolgd, n.l. niet de boter eerst uit de karnemelk halen, doch door de karnemelk van de boter te laten weglopen, een methode waardoor de boter als zeef dienst doet en waardoor te veel vet wordt tegengehouden door de boter.

Het is noodig dat alle karnemelk eerst zooveel mogelijk wordt verzameld, opdat een product wordt verkregen van constante samenstelling. Spreker vertrouwt dat men zich niet op het

standpunt zal plaatsen dat men de karnemelk als bijzaak zal beschouwen, doch dat samenwerking zal worden verkregen, opdat een basis wordt gevonden waarop door den keuringsdienst kan worden voortgebouwd.

Door den heer Van der Berg wordt o.m. geklaagd over de te weinige samenwerking van den keuringsdienst en op het feit, dat een kantonrechter die niet op de hoogte is, uitspraak moet doen in geval proces-verbaal is opgemaakt.

De heer Jensma wijst op de genomen proeven in Friesland, naar aanleiding waarvan de directeur van den keuringsdienst daar als eisch stelt een percentage van vetvrije droge stof in karnemelk van 7 %, terwijl hier als eisch gesteld wordt 7.6 %.

Door den heer Dr. Scheij wordt medegedeeld dat hij geen nadere gegevens had ten aanzien van het cijfer 7.6. Spr. doet die mededeeling omdat zijn naam is genoemd als hebbende meegewerkt met het vaststellen van de codex.

Nu de kwestie meer actueel is geworden, is spr. het met den heer Jensma eens dat het cijfer moet worden vastgesteld na het houden van proeven. In deze zaak is van belang hoe het cijfer van de vetvrije droge stof is van de volle melk. Met de wisseling hiervan zal ook moeten worden rekening gehouden met de bepaling van het percentage der vetvrije droge stof van de karnemelk. Proeven zullen dus ook hier evenals in Friesland moeten aantoonen welk percentage aan de karnemelk gesteld dient te worden.

Door den heer Busch wordt gewezen op het wetsontwerp om den keuringsdienst te machtigen de straffen te bepalen. Spr. wijst op het verschil wat het optreden der keuringsdiensten betreft, de een is meegaander dan de andere.

De heer Th. van der Meer informeert naar de cijfers die bij onderzoek der karnemelk door den keuringsdienst zijn verkregen.

De verschillende sprekers worden hierna beantwoord door den heer Dr. Mol, die er op wijst dat niet de keuringsdienst van Alkmaar in gedrang is gekomen. Moeilijkheden verkregen met andere keuringsdiensten kan spr. niet bespreken. Spr. acht samenwerking evenwel gewenscht. Ten aanzien van de opmerking door den heer Busch, wordt door spreker meegedeeld, dat het de bedoeling was dat de keuringsdienst het recht zou krijgen om boete te bepalen. Zeer dikwijls wordt volstaan met een waarschuwing, doch de minister wees op de kosten van onderzoek en met het oog daarop zou dan een boete worden betaald inplaats van een waarschuwing. De directeurs zijn niet op dat recht gesteld en in een adres aan den Minister is dat bezwaar kenbaar gemaakt. Spr. wijst op de verklaring van een der sprekers, dat hij geen water gebruikt voor de karnemelk.

Wat in Friesland is gedaan vindt spr. uitstekend, alleen men is niet ver genoeg gegaan. 't Product moet zoo goed mogelijk zijn, zoover mogelijk als 'n goed boterproduct mogelijk maakt. Ook spreker zoekt aanraking met de practijk en daarom staat hij hier. In verschillende tijden van het jaar zal de vetvrije droge stof der melk wel verschillende zijn en het nemen van proeven zal gewenscht zijn. Spr. verklaart zich bereid den heer Van der Meer cijfers van proefnemingen te verstrekken.

Wat de weiroom-karnemelk betreft, spr. zou willen dat die zoo min mogelijk wordt verkocht, maar overigens heeft spr. daarover nog geen standpunt ingenomen.

Door de vergadering wordt besloten een commissie samen te stellen tot het nemen van proeven, en de heer Dr. Mol zegt zijn medewerking toe, op voorwaarde dat naast zijn laboratorium nog een ander laboratorium deelneemt aan de proeven en wel om een onpartijdig oordeel te krijgen.

Voorzitter dankt de heer Dr. Mol voor de toegezegde en reeds ondervonden medewerking.

Kaasuitvoer

Gelezen wordt o.m. een schrijven van den Dir.-generaal van den Landbouw over den kaasuitvoer en waarin het standpunt van producenten enz. wordt gevraagd over de handhaving of intrekking van de tegenwoordige regeling. (Reeds in ons blad opgenomen.)

Alhoewel een referendum over deze zaak onder de leden zal worden gehouden, geeft voorzitter gelegenheid zijn gedachte over deze zaak uit te spreken.

De heer Jm. Blaauboer Kz begint met te pleiten voor een wettelijke bescherming van het kaasmerk en wijst op de te verwachten oneerlijke concurrentie wanneer de uitvoer van kaas, dus ook van ongemerkte, wordt vrij gegeven.

De heer Ham sluit zich hierbij aan, doch wil geen beperking van het aantal kaascontrolestations.

De heer Davelaar maant tot voorzichtigheid aan voor het in het leven roepen van een nieuwe wet en wijst op de ervaringen met de arbeidswet.

De heer Kleijn verklaart zich ook voor een kaaswet, die verbiedt dat kazen zonder merk over de grenzen gaan.

De secretaris zegt, dat het er om gaat dat binnenkort de crisiswetten worden ingetrokken en of dan daarvoor een kaaswet in plaats komt, waardoor alleen de uitvoer van gecontroleerde kaas wordt toegestaan. Spr. wijst er op, dat de kaascontrole van grooten steun is geweest voor de welwillende producenten. De regeering vraagt thans advies over een wettelijke regeling. Wel brengen de crisiswetten eenige belemmeringen, maar spr. acht die niet zoo groot dat men zou moeten overgaan tot intrekking. Het lijkt spr. het beste, dat we de crisiswetten een paar jaren hielden, de merken worden al beter, de binnenlandsche consumenten raken met de controle bekend en voor het buitenland is het ook noodig, dat zoo nog eenigen tijd wordt doorgegaan.

Voorzitter schaart zich aan de zijde van hen die kaascontrole voorstaan en meent, dat de schaduwzijde die aan de wet kleven geaccepteerd moeten worden. Maar toch wil spr. op voorzichtigheid aandringen. Men moet de touwtjes niet te veel uit handen geven, de producenten moeten nog iets te zeggen hebben. Spr. waarschuwt er tegen dat aan de bestaande *kaascontrolestations* niet een monopolie wordt gegeven.

Voor den in het najaar geopenden nieuwen cursus voor botermakers, waren 17 leerlingen. 14 leerlingen zijn werkzaam aan aangesloten fabrieken en 3 aan niet-aangesloten fabrieken. De leerlingen eerstgenoemd betalen f 5,- schoolgeld, de andere 3 betalen f 10,-.

De cursus wordt te Hoorn gehouden, ander leiding ven den technicus, den heer van Vazik.

Ten aanzien van den Centr. Aankoop van den F.N.Z. wordt medegedeeld, dat alle artikelen gemeenschappelijk worden aangekocht voor de aangesloten Bonden. Alle artikelen kunnen de fabrieken van den Bond betrekken. De leden worden opgewekt tot meerdere deelname en het wordt onbegrijpelijk genoemd, dat sommige fabrieken niet alles van den *Centr. Aankoop* betrokken, omdat ze toch prima gecontroleerde artikelen ontvangen tegen concurrerende prijzen.

Wat de technische voorlichting betreft, deelt het Bestuur mede, dat de technicus zooveel mogelijk alle fabrieken zal bezoeken om van voorlichting te dienen. Geen kosten voor de bezoeken worden aan de fabrieken in rekening gebracht

Voor eventueele plannen van wijziging in de inrichting van de fabriek, verbouw enz., is de *Bouwcommissie* bereid, overleg te plegen en voorlichting te geven, Bovendien kan gebruik gemaakt worden van het *Techn. Bureau van den F.N.Z.*, die bereid is om op de machinerieën en werktuigen een regelmatige controle uit te oefenen. Dit nieuwe onderdeel van het werkprogramma van het Technisch bureau wordt bijzonder aanbevolen.

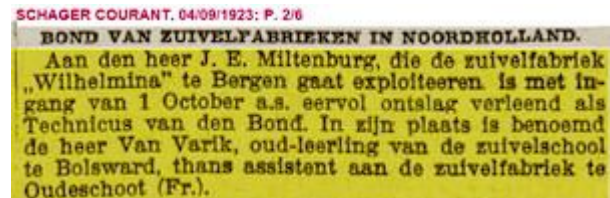
Voorts wordt nog gewezen op de te verkrijgen voorlichting van *den leeraar-machinist* van den F.N.Z. ten aanzien van het gebruik der stoomketels, het stoomverbruik en het stoken.

Melkgelden

Het Bestuur heeft overleg gepleegd met de Commissie voor het onderzoek naar een juiste basis voor de uitbetaling der melkgelden aan de N.-H. Zuivelfabrieken, met het doel aan tot eene conclusie te komen, waardoor mogelijk verschil van uitleg over het rapport der Commissie wordt opgeheven.

Met algemene instemming kwam de commissie tot de conclusie dat de kaas- en boterfabrieken in N.-H. in plaats van naar berekend vet, de melkgelden evengoed kunnen uitbetalen naar vetgehalte en dat de laatste methode in de praktijk gemakkelijker is uit te voeren.

Tengevolge van het vertrok van den heer Miltenburg, technicus, is benoemd de heer M. A. van Varik, die in het bezit is van een diploma Rijkszuivelschool, Bolsward,. Het salaris is, onder voorbehoud van goedkeuring door de algemene vergadering bepaald op f2000.

De heer Van Varik is half September in dienst getreden; de heer Miltenburg met dankzegging voor de uitstekende wijze waarop hij zijn taak heeft vervuld, is vertrokken op 1 October. De vergadering gaat accoord, met de salarisregeling.

Bij ingesteld onderzoek is gebleken, dat de *Zaanstreek* te Wormerveer, *Ons Belang* te Middelee en „*Assumburg*” te Uitgeest, behooren tot, de groep melkinrichtingen.

Als vertegenwoordiger van den Bond in de Commissie voor behartiging van de belangen van de melkproductenfabrieken is de heer G. Nobel aangewezen.

Voor het bevorderen van landbouwboekhouding besloot het bestuur overleg te plegen met het Bestuur der *Coöp. Zuivelbank* te Alkmaar, met het gevolg, dat deze instelling bereid is voor landbouwers, eventueel de boekhouding bij te houden.

Van den heer J. Wonder Gz. te Berkhout, buitengewoon gewoon lid, kwam een schrijven in met het verzoek te trachten met den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken* tot overleg te komen voor samensmelting van de beide Bonden.

De heer Wonder heeft een dergelijk verzoek ook gericht tot den *Nieuwen Bond*. Het komt hem gewenscht voor, een missie te benoemen die de mogelijkheid van zijn verzoek onderzoekt.

Het Bestuur heeft nog geen gelegenheid gehad om over de vraag, van den heer Wonder van gedachten te wisselen.

Voorzitter zegt, dat het Bestuur zich voorstelt dat afgewacht wordt het antwoord dat de andere bond zal geven en de verzekering wordt gegeven dat splitsing nooit de bedoeling van onzen bond is geweest. Wanneer nu herstel van de door den anderen bond gemaakte fout mogelijk is, dan zal dat door onzen bond met sympathie worden begroet.

Algemeen wordt goedgevonden het antwoord dat de heer Wonder van den *Nieuwen Bond* zal ontvangen, af te wachten

Door den heer Ham wordt gevraagd nu eerst in bespreking te brengen het punt van de aanvullingsagenda: verruiming van arbeidsduur aan de Zuivelfabriek, een aanvulling op verzoek van de fabrieken „*Schellinkhout*” te Schellinkhout, „*Wilhelmina*” te Berkhout, en „*Wijdenes*” te Wijdenes.

Nadat hiertoe is besloten, wordt door den heer Ham het voorstel nader toegelicht, waarbij de meening wordt uitgesproken, dat het meer dan noodig is, dat deze vergadering, als organisatie de mogelijkheid tot verruiming van arbeidsduur onder de oogen ziet. Spr. verwacht dat het meerendeel er wel accoord mee gaat en na een uitspraak kan worden nagegaan tot hoever getracht moet worden de verruiming te krijgen. Spr. meent, dat het een heel tergende tegenzin moet geven als men ziet welk een korten tijd de arbeidsduur der kaasmakers is, in vergelijking met andere bedrijven. Spr. is er voorstander van dat ze om de 5 of 6 dagen een halve vrije dag

krijgen, en ook om de beurt een heele of halve Zondag vrij, maar dan zou hij ook voorts 'n arbeidsdag willen in den drukken tijd van half 5 tot halfacht, met respectievelijk een half uur, anderhalf en een half uur of drie kwartier rust.

Voorzitter wijst er op, dat de thans verkregen regeling, waarbij in winter- en zomerperiode 2600 uren mag worden gewerkt, een compensatie, is die de organisaties van de Directie van den Landbouw hebben verkregen, omdat het verder gaat dan de wet aangeeft. Wanneer de heren dus nu nog verder willen gaan, dan zou wijziging van de arbeidswet noodig zijn.

De heer Spaander betuigt zijn instemming met de inleiding van den heer Ham en acht de tegenwoordige arbeidsduur, vooral voor de kleine zuivelfabrieken, een enorme belemmering. Het zal de vraag zijn of op den duur op deze wijze een loonende exploitatie zal worden verkregen en daarom kan de actie voor verruiming van arbeidsduur niet te krachtdadig wezen.

De heer Bijl wijst op de moeilijkheid dat op de lijsten moet worden ingevuld welke de schafttijden zijn.

Voorzitter zegt dat dergelijke klachten bij het bestuur kunnen worden ingebracht en dan direct worden doorgezonden.

De heer Davelaar wijst op de afzonderlijke lijst die gebruikt kan worden voor de afwijking van de gewone schafturen.

De heer Van Wijk, Lutjewinkel, vertegenwoordiger van de Ned. Arbeiders in het Zuivelbedrijf, wijst er op dat men zich dient te houden aan de regeling die met medewerking van de groote organisaties is tot stand gekomen en spr. vreest dat wanneer de heeren die thans deze zaak te berde brengen, hun zin kregen, weer spoedig de loonen van *f*7 á *f*8 aan de orde zouden wezen. Spr. meent dat de Arbeidswet soepel genoeg wordt toegepast.

De heer Ham zegt dat het niet de bedoeling is tot die loonen terug te komen, doch spr. wijst op de zuivelexploitatie die op deze wijze niet kan worden gehandhaafd. Spr. zegt dat hij een schrijven van de Arbeidsinspectie heeft ontvangen en die is bereid verruiming te geven.

Voorzitter vraagt den heer Ham of die ervan verzekerd is dat verruiming zal worden gegeven, want een dergelijke zekerheid zou voor leidraad dienstig kunnen worden gemaakt.

De heer Heun zegt dat de Arbeidsinspectie allereerst overleg wil plagen met de organisatie en niet met de leden individueel. Spr. zal niet zijn tong laten afschrappen. Spr. vraagt een uitspraak van het bestuur hoe dit over de verruiming van arbeidsduur denkt.

Voorzitter wordt niet graag gedwongen over een dergelijke zaak direct zijn oordeel uit te spreken, een zaak die de z.g. 8-urendag aantast en wil men dat, dan zal men beter doen, zich te wenden tot de politieke partijen. Wat de vrees van den heer Van Wijk betreft, spr. verwacht niet dat looneis van *f*7 á *f*8 terug zullen keren, waar men als werkloze een vaste positie kan krijgen met een weekloon van 3 à 4 maal zooveel.

De heer Laan dringt aan op een verklaring van het Bestuur, of dit mede wil werken tot het verkrijgen van verruiming, want anders zullen de fabrieken maatregelen moeten nemen en dan komt het op de arbeiders te druipen.

De heer Van der Meer, Heerhugowaard, dringt aan op gelijkelijke handhaving van da Arbeidswet.

Voorzitter zegt dat ook deze klacht langs het aanhangige vraagstuk gaat.

De heer Claij, Bobeldijk, wijst op den geest van de melkleveranciers, de exploitatiekosten moeten lager en spr. wil zelfs zoover gaan met te zeggen; weg met den 8-urendag.

De heer Stapel vindt dat voorzitter zich niet te veel houden moet aan de wet. Ook spr. wil verruiming van arbeidsduur en wil waar het een groot cachot van waarde aan den eisch geeft, dat het Bondsbestuur zich daarvoor uitspreekt.

De heer Stapel, Vakschool voor Kaasmakers, wijst er op dat door samenwerking met F.N.Z. en zijn vereeniging het resultaat is bereikt, dat in het voorjaar de arbeidsduur met 100 uren is verlengd en het oordeel was dat het toen toereikend was. Spr. wijst er op dat een toezegging

van de Arbeidsinspectie niets betekent, die heeft daarover niets te zeggen, we hebben ons te houden aan de voorschriften van den Directeur-Generaal. Van werkgeversstandpunt kan spr. zich indenken dat men verruiming wil, doch de werknemers staan op het standpunt dat men niet terug wil naar de tijden van vroeger. Spreker zegt dat met de Arbeidswet vreselijk wordt gesaboteerd, kleine fabrieken ontslaan 't losse personeel en 't is dan niet mogelijk met het vaste personeel te voldoen aan de beloften dat er niet meer dan 2600 uren wordt gewerkt Spr. noemt het woordbreuk.

Voorzitter zegt, dat de verkregen verruiming in het voorjaar is bereikt met medewerking van de *Vereeniging van Oudleerlingen der Vakschool voor Kaasmakers*.

Het Bestuur is tot de conclusie gekomen, dat wanneer verruiming van arbeidsduur mogelijk is, wij daarvan niet afkeerig moeten wezen, maar spr. wijst ook op de stem om gelijke toepassing. Spr. noemt de 8-urendag een economische fout, doch spr. zou niet willen terugkeren tot een ongelimiteerden werkdag. Spr. wil nu voor verder onderzoek een commissie benoemen buiten het Bestuur, die rapport heeft uit te brengen en daarna kunnen we ons tot den Directeur-Generaal wenden,

De heer K. Kuiper dringt ook aan op een verklaring van het Bestuur, opdat men weet of het Bestuur een poging tot arbeidsverruiming steunt of niet.

Naar aanleiding van een opmerking van den heer Van Wijk wordt er nog op gewezen, dat bij de bespreking met den F.N.Z. over den arbeidsduur de organisatie van de Zuivelarbeiders niet tegenwoordig was, de partij van dan de heer Van Wijk was niet aanwezig, wel de Vakschool voor kaasmakers.

De heer Ham dringt ook aan op een verklaring van het Bestuur, doch voorzitter wijst er op, dat een dergelijke uitspraak weinig nut heeft en spr. wijst er op, dat het Bestuur hier zit om zoowel de belangen van de groote fabrieken als die van de kleine fabrieken te behartigen.

De heer Wit meent, dat het Bestuur de zaak van zich afschuift, een meening die voorzitter niet accepteert.

De heer Klein wijst op de sabotage van den 8 uredag in de industrie en daarom zullen er velen zijn, die zich thans niet uitspreken. Spr. kan wel met een kleine verruiming meegaan maar het krijgen van een 13-uredag vindt spr. ongehoord.

De heer Bark vindt ook, dat een commissie moet worden benoemd en na het onderzoek kan dan getracht worden of er iets is te krijgen dat in de lijn ligt. Spr. wil niet buiten de lijn gaan, doch ook rekening houden met de belangen van de arbeiders.

De heer Ham wijst op de moeilijkheid om de leden van zijn fabriek aan te tonen het belang om lid te blijven van den Bond, maar spr. geeft de verzekering dat wanneer het Bestuur hier geen toenadering betoont, zijn leden niet langer lid van den Bond zullen willen blijven. Spr. zou het betreuren, maar hij verwacht, dat zijn fabriek in dezen dan niet alleen zou staan.

Voorzitter zegt dat het toch niet opgaat, dat het Bestuur zich direct maar uitspreekt over een zaak, die nog niet eens tot in onderdelen is aangegeven, hoe men haar wenscht, het Bestuur wil de zaak organisatorisch behandelen.

Ook den heer Wit is vandaag de houding van het Bestuur tegengevallen.

Voorzitter gaat nu over tot aanwijzing van leden voor de Commissie die deze zaak nader zal onderzoeken en zegt, dat in die Commissie zitting zullen nemen 2 bestuursleden van den Bond, 2 bestuursleden van de *Vereeniging van Oudleerlingen der Vakschool voor Kaasmakers* en 3 leden van den Bond

Hoe ook de conclusie in het rapport zal wezen, het Bestuur zal die uitspraak steunen.

De heren Ham, van der Meer, Stapel, en Kuiper bedanken achtereenvolgens, de heeren Spaander, Wit en Clajj nemen tenslotte aan en van de Vakschool de heeren Stapel en Walda.

De heer Ham merkte nog op, dat er alleen een Bond van groote fabrieken moest wezen, dan was er ook geen hommeles,

De heer Busch wijst op het verkeerde dat de heer Ham dreigt met het uittreden uit den Bond zonder dat het Bestuur eerst heeft kunnen onderzoeken de mogelijkheid om tot verruiming te komen.

De heer Stapel vindt ook de houding van het Bestuur niet sympathiek en de heer K. Kuiper had, beter geoordeeld dat het Bestuur dit ingrijpend voorstel niet in bespreking had gebracht, zonder dat het Bestuur het had overwogen.

Voorzitter: Dan was het nog erger geweest, dan had men ons heelemaal om hals gebracht.

De heer Th. v.d. Meer wordt herbenoemd bij acclamatie als lid van de *Aankoopcommissie* en als lid van de *Bouwcommissie*.

De agenda van de algemeene vergadering van den *Algem. Nederl. Zuivelbond* wordt behandeld, waarbij door den heer Jongejans, St. Maartensbrug, gewezen wordt op de weinige waarde van de statistische gegevens van de werking der Zuivelfabrieken.

Wanneer het Bestuur voltallig is, zal worden overgegaan tot de verkiezing van een bestuurslid van den F.N.Z. voor 1926, terwijl als plaatsvervangend Bestuurslid wordt aangewezen de heer G. Nobel.

Voor het nazien van de rekening 1923 en begroting 1925 worden aangewezen de fabrieken „*Neerlandia*” te Stomporetoren, „*Wilhelmina*” te Beemster en „*de Hoop*” te Beemster.

Door de Commissie, samengesteld uit den *Bond van op Coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken*, uit den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken* en uit de *Vereeniging van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn*, wordt advies uitgebracht inzake het onderzoek naar den wenschelijkheid van de pensionering van het vaste personeel aan de N.-H. Zuivelfabrieken.

Aan de hand van de beschikbare gegevens, komt de commissie eenparig tot de conclusie dat het gewenscht is om het treffen van een pensioenregeling voor het vaste personeel aan zuivelfabrieken zooveel mogelijk te bevorderen.

De voordeelen hierdoor te verkrijgen, zijn van dien aard dat de medewerking algemeen verwacht mag worden.

Eenerzijds de geruststellende gedachte voor de kaasmakers, om, na het volbrengen van hun taak als kaasmaker, te kunnen beschikken over een geregelde , uitkeering van een pensioen, anderzijds van de fabriek dat hun personeel niet onverzorgd den ouden dag tegemoet gaat en personeel niet langden dan gewenscht voor het bedrijf moet werken.

Tengevolge, van deze opvatting der commissie word overleg gepleegd met het bestuur van de *Vereeniging van Oudleerlingen der Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, met het gevolg dat dit besloot om door de kaasmakers zelf een derde deel van de kosten te laten bijdragen, welke regeling blijkt geeft van welwillendheid en goede samenwerking.

Bij de beschouwingen over den leeftijd waarop het pensioen zal ingaan, kwam men algemeen tot de conclusie dat dit niet ouder moet zijn dan 60 jaar, zoowel voor de goede uitoefening van het bedrijf als voor den kaasmaker.

Bij eerdere ongeschiktheid voor de uitoefening van het bedrijf moet uitkeering overeenkomstig de gedane stortingen zijn verzekerd, terwijl bij overlijden van den verzekerde uitkeering van de gestorte premiën, zooveel mogelijk ten goede moeten komen aan de weduwen en wesen.

Bij de regeling van het pensioen zal gebruik worden gemaakt van een pensioenboekje, dat eigendom wordt van den belanghebbende.

Om een goed inzicht te geven van de kosten die met een pensioenregeling gepaard gaan, heeft de commissie gegevens verzameld van verschillende organisatieën, die zich belasten met de regeling hiervan. Het komt de commissie voor dat deze kosten - blijkens de berekeningen voor een pensioen van f 300. per jaar op 60-jarigen leeftijd ongeveer ½ cent per 100 K.G. verwerkte melk bedragende - geen bezwaar behoeven te zijn om een pensioenregeling tot stand

te brengen, zoodat zij vertrouwt dat hiervoor aller medewerking kan worden verkregen. Wanneer deze medewerking kan worden verkregen, is de commissie voornemens te trachten de regeling zooveel mogelijk gezamenlijk te treffen, opdat deze zoo goed en voordeelig mogelijk wordt, wat uit den aard der zaak door goede samenwerking het best kan worden verkregen.

Verschillende aanwezigen verklaren zich tegen een pensioenning, wijzende op de omstandigheden waarin vele melkleveranciers zich bevinden

Voorzitter constateert, dat het advies over het algemeen geen prettige ontvangst ondervindt, het advies wordt overigens doorgegeven aan de leden en het Bestuur is bij eventuele pensioenning bereid zijn medewerking te verlenen.

De heer Van der Meer, Heerhugowaard, wijst er nog op, dat er reeds meerdere fabrieken zijn die voor het personeel een pensioenregeling hebben gemaakt

In behandeling komt de begroting voor 1924, sluitende in ontvangst en uitgaaf op f 16.000, waaronder een bijdrage uit het saldo 1923 van f 2770. Op voorstel van den secretaris is zijn salaris van f 3000 op f 2800 gebracht en tevens is geen post voor schrijffloonen op de begroting gebracht, waardoor een vermindering van f 500 werd verkregen.

Op voorstel van mej. Cor de Pater is haar salaris met 10 pct. verminderd.

Nadat een paar vragen zijn gesteld en door den secretaris beantwoord, wordt de begroting ongewijzigd vastgesteld.⁵⁶

Bij de rondvraag wordt er door den heer Busch op gewezen dat vandaag zoo dikwijls naar voren is gebracht de ellendige toestand waarin de boeren schijnen te verkeren; waardoor pensionering van kaasmakers niet mogelijk is, waardoor men dreigt met bedanken voor het lidmaatschap. En dat allemaal terwijl de zuivelprijzen bevredigend zijn. Spr. vraagt zich af, of misschien de pacht te hoog is opgevoerd en zou het pachtvraagstuk eens onder de oogen willen zien.

Voorzitter zegt dat hieraan aandacht kan worden geschonken.

De heer Kleijn herinnert aan het verwijt als zou vandaag het bestuur aan kracht tekort hebben geschoten en indien de vergadering die mening is toegedaan, zal spreker graag zijn mandaat van bestuurslidmaatschap ter beschikking stellen.

Spr. toch zou het betreuren als de Bond uiteen zou gaan doordat het Bestuur zijn taak niet goed vervulde.

De heer Jongejans wijst op eventuele actie tegen den zomertijd en voorzitter zegt toe dat hieraan aandacht zal worden geschonken.

De heer P. de Boer brengt den scheidenden voorzitter dank voor hetgeen hij in het belang van den Bond heeft gedaan.

Ook de heer Dr. Scheij betreurt, dat vandaag de besprekingen zijn gevoerd zoals zo niet moeten worden gevoerd. Spreker heeft gevaarlijke klanken gehoord. Het bestuur treedt altijd correct op, maakt geen onderscheid tusschen groots en kleine fabrieken en geeft de vergadering den raad: zoekt in eendracht uw kracht.

De voorzitter komt ook nog eens terug op de kwestie over den arbeidsduur en zegt dat men als enkeling niets bereikt. Spr. wijst op de grote veranderingen die door de organisaties in den loop der jaren is verkregen en gaat daarbij terug tot den tijd waarin de handelaren bepaalden of er en wanneer markt zou worden gehouden. Ook deze spr., die thans de zuivelorganisatie gaat verlaten, geeft den raad: zoekt in eenheid uw kracht, en wanneer straks door de heren Met c.s.⁵⁷ u de hand wordt toegestoken, grijp die dan aan. Neem Noordholland zoals het is, het heeft nu eenmaal grote en kleine fabrieken.....Hierna sluiting.

⁵⁶ Melk op dat hier over de begroting van 1924 gaat! (ZHN.)

⁵⁷ De 'Nieuwe Bond'. (ZHN.)

DE KAASCONTROLE.

Door den Bond van op Cooperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken was aan zijn aangesloten fabrieken een vragenlijst gezonden, waarin haar oordeel werd gevraagd over het bekende schrijven van de Directie van den Landbouw betreffende de regeling van den uitvoer van kaas.

Het resultaat was, dat 7 fabrieken zich uitspraken voor opheffing van de tegenwoordige maatregelen, terwijl 44 fabrieken zich uitspraken voor behoud van de crisismaatregelen (uitvoer van uitsluitend gecontroleerde kaas).

1924

Schager Courant. 1924-02-19: P. 2/6

Uitkomst onderzoek Coöp. Zuivelbond:

„De arbeidswet en de zuivelfabrieken.”

De Bond van op coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noord-Holland heeft op 28 Nov. j.l. een commissie benoemd die een onderzoek zou instellen naar de moeilijkheden die de fabrieken ondervonden door de bepalingen van de Arbeidswet en eventueel na te gaan welke maatregelen ter verruiming van den arbeidsduur kunnen, worden getroffen.

Deze Commissie, die op 21 Dec. geïnstalleerd werd, heeft heden verslag uitgebracht waaraan het volgende is ontleend:

Aan bijna 64 pct. der fabrieken kon het werk, *niet* worden verricht, aan ruim 6 pct. kon het werk *ongeveer* worden verricht, doch werd op verruiming aangedrongen, aan 9 pct. kon het werk worden verricht.

Door 20 fabrieken werden de door de commissie gestelde vragen niet beantwoord.⁵⁸

Aan verruiming van den arbeidsduur door de fabrieken word nodig geacht vanaf 100 uur per jaar tot meer dan 1000 uren per jaar.

Uit het onderzoek naar de moeilijkheden bij de kaasmakers worden de volgende conclusiën getrokken: aan ruim 62 pct. der fabrieken kon het werk niet worden verricht, aan 4 pct. kan het werk ongeveer worden verricht, doch word op een betere regeling aangedrongen, aan 17 pct. kon het werk worden verricht. Door ruim 15 pct, werd op de gestelde vragen niet geantwoord.

Als verruiming van den arbeidsduur door den kaasmakers werd nodig geacht in 50 uur per jaar tot 1000 uur per jaar. Voor de arbeidsregeling van 1 April 1924 – 31 Maart 1925, zou door den bond bij den directeur-generaal van den Arbeid aangevraagd worden ‘n arbeidsverruiming van 200 uur; door de *Vereniging van Kaasmakers* te Hoorn zou handhaving van den ongewijzigden toestand worden voorgesteld

⁵⁸ Onderstreping + **dik** door ZHN.

Verslag voorjaarsverg. Bond van op coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noord-Holland.

ALKMAAR: Algemene vergadering op Vrijdag 6 Mei, 's-morgens half elf, in „café Central” te Alkmaar.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, **secretarie de heer G. Nobel**, Lutjewinkel.

Voorzitter zegt in zijn openingswoord, dat het bestuur, hem heeft aangewezen als voorzitter, wat hij op hogen prijs stelt, omdat hij daarin ziet een waardering voor hetgeen hij in de vorige periode in die functie heeft gedaan. De zaken zijn evenwel niet tot stand gekomen zonder uw aller medewerking en spr. hoopt opnieuw op die medewerking te mogen rekenen, terwijl hij gaarne weer zijn beste krachten zal geven om ons uit de moeilijke tijden heen de helpen. Moeilijkheden zijn toch te constateren, het heerschende mond- en klauwzeer en de lage prijzen der zuivelproducten. Met eendrachtige samenwerking evenwel vertrouwt spr., dat we den toestand te boven zullen komen.

Uit het overleg, dat de regering ten aanzien van de landbouwbegroting heeft gepleegd met onze organisaties, blijkt, dat we thans een andere plaats innemen, dat er meer rekening met ons wordt gehouden.

Een zoo goed mogelijke organisatie is gewenscht en spr. roept de medewerking in om onzen bond tot verderen bloei te brengen en fabrieken, die naast ons moesten staan en met ons moesten samenwerken, op te wekken tot onzen Bond toe te treden.

Nadat spr. den heer Geluk, secretaris van den F.N.Z., en de pers afzonderlijk welkom heeft geheten, verklaart hij de vergadering voor geopend.

De uitvoerige notulen worden door den secretaris gelezen.

De heer Jongejans, St. Maartensbrug, vindt het zonde van den tijd, dat de notulen hier worden gelezen en vraagt, of ze niet in het orgaan van den F.N.Z. kunnen worden opgenomen.

Voorzitter zegt, dat het Bestuur wacht op een voorstel van de leden. De kosten van opname in het bondsorgaan bedragen voor den Bond f7 per kolom dat zijn de halve kosten, die voor den Bond komen.

De heer Jongejans acht die kosten voor een paar vergaderingen in een jaar niet te hoog.

De heer Ham verklaart zich tegen het doen van die uitgave.

De heer K. Kuiper wijst toch op het goede dat zit in het nog eens horen van het gesprokene in een vorige vergadering.

Voorzitter acht 't het beste dat een schriftelijk voorstel wordt ingediend, dan kan dat in een volgende vergadering worden behandeld.

De notulen worden onder dankzegging goedgekeurd.

Van de *Vereeniging van Oudleerlingen der R.L.W.S.* te Schagen is een mededeeling ingekomen, dat zij te Hoorn heeft opgericht een Station van Melkonderzoek en van melkproducten.

Het onderzoek naar de regeling, van uitvoer van gecontroleerde kaas bij de fabrieken ingesteld, heeft tot resultaat gehad, dat 6 fabrieken zich verklaarden voor opheffing van alle bepalingen en 44 voor handhaving van de tegenwoordige regeling, waarbij de alleen-uitvoer van gecontroleerde kaas is verzekerd.

Medegedeeld wordt:

- * Dat voor de afdeling Zuivel van de Land- en Tuinbouwtentoonstelling te Hoorn, de heer P. de Boer Cz., te Oosterblokker voor onzen bond zitting heeft in de subcommissie.
- * Ten aanzien van het verzoek om tijdens de tentoonstelling eene kaaskeuring te organiseren, heeft het Bestuur zich hiertoe bereid verklaard op voorwaarde, dat voor het maken, de inzending en de beoordeeling van de kazen van onzen Bond en den *Nieuwen Bond* dezelfde voorwaarden gelden. Het Bestuur verklaarde zich tevens bereid, om op genoemde tentoonstelling eene inzending voor de werkzaamheden van den Bond te houden
Door onzen technicus, den heer Van Varik, worden de fabrieken zooveel mogelijk bezocht om de noodige voorlichting te geven.
Nog niet alle fabrieken zijn bezocht, doch de bedoeling is, dit regelmatig te doen.
De voorlichting wordt kosteloos, na aanvraag, daartoe, gegeven.
- * Voor de propaganda van landbouwboekhouding heeft de heer J. Dokter, directeur der *Zuivelbank*, zich bereid verklaard, een bespreking te houden op eene vergadering van bestuur of leden der fabrieken.
Een viertal fabrieken waren daartoe reeds bereid.
- * De commissie voor het onderzoek van karnemelk, bestaande uit de heeren Dr. Mol, L. Broekens, Dr. Scheij, Ir. van Dam en G. Nobel, is met hare werkzaamheden begonnen. Aan fabrieken van verschillende grootte en ook aan melkinrichtingen zal het onderzoek worden ingesteld. Een 14-tal fabrieken verleenden reeds hare medewerking. Het onderzoek zal over een lange periode worden ingesteld en het onderzoek van de monsters, zal door den *Keuringsdienst van Waren* te Alkmaar en het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn geschieden.
De Producentencommissie stelde voor 't onderzoek een bedrag beschikbaar.
- * Ten aanzien van pensionering van het vaste personeel kan worden meegedeeld; dat weer enkele fabrieken maatregelen hebben getroffen en wel *Bamestra* te Beemster en *de Hoop* te Beemster, voor een spaarregeling de *Volharding* Wieringerwaard voor een pensioenregeling
- * Door het Bestuur werd den leden verzocht om medewerking ten behoeve van de organisatie voor het verzekeren van varkens.
Deze beweging - die een einde tracht te maken aan de willekeurige premieheffingen tot dekking van het z.g. risico in deze - verdient volgens het Bestuur den steun van allen.
Zes fabrieken gaven blijk van medewerking, door te samen f 400 voor het doel beschikbaar te stellen.
- * De commissie tot onderzoek naar de verruiming van den arbeidsduur, ingesteld tengevolge van de besprekingen op de vorige Algemeene vergadering heeft haar taak volbracht en wordt volstaan met te wijzen naar het rapport hierover uitgebracht.
De heer Wit geeft nog eenige toelichting en wijst er op, dat niet de algeheele samenwerking met de Vereeniging van Oudleerlingen der Vakschool voor Kaasmakers, o.m. wat betreft de minimum salarisregeling kon worden verkregen.
Het gevolg is geweest, dat de Minister niet op ons verzoek is ingegaan en verwacht wordt, dat de oorzaak daarvan is in de groote verdeeldheid der fabrieken. Nauwere aansluiting is dan ook gewenscht. Waar spr. behoorde tot de leden, die het Bestuur beschuldigde van te weinige samenwerking, wil spr. thans deze woorden intrekken, integendeel hulde brengen, aan de medewerking, speciaal aan den volijverigen secretaris. Applaus.
- * Ten aanzien van de arbeidsregeling voor de periode 1 April 1924-31 Maart 1925, gelden voor de arbeiders in boter- en kaasfabrieken de volgende bepalingen: 26 weken niet langer dan 10 uur per dag en 55 uur per week, 13 weken niet langer dan 8½ uur per dag en 48 uur per week, 13 weken niet langer dan 7 uur per dag en 42 uur per week.

In overleg met het districtshoofd der *Arbeidsinspectie Haarlem*, kan een andere regeling worden getroffen, mits door genoemden inspecteur goed gekeurd en met dien verstande, dat niet langer dan 2600 uur arbeid p. jaar wordt verricht.

* Als vertegenwoordiger van den *Groninger Bond van Zuivelfabrieken* en onzen Bond in de Commissie van den F.N.Z. tot bestudeering van het wetsontwerp tot herziening van de *Wet op de coöperatieve vereenigingen*, werd de heer G. Nobel aangewezen.

* Het Bestuur heeft de vraag besproken, of het niet gewenscht is, dat van Bondswege de gelegenheid wordt gegeven, dat contróle op de administratie van de fabrieken kan worden toegepast.

Dientengevolge is besloten, om aan fabrieken, die zulks wenschen, de gelegenheid te geven, dat de technicus hierbij behulpzaam is.

* De *Commissie voor landbouwcoöperatie* zal gegevens verzamelen over de kosten aan de pensionering van den boer verbonden en daarna reclame maken voor de meerdere uitvoering van deze zoo nuttige aangelegenheid.

* Het eerste gedeelte van den cursus voor botermakers, onder leiding van den heer Van Varik, in den winter 1923-1924, is geëindigd; aan den cursus namen 18 leerlingen deel; in het volgende najaar wordt deze cursus voortgezet.

* Naar aanleiding van het verzoek van den heer J. Wonder Gz. om maatregelen te nemen voor **het vormen van één Bond**, heeft het Bestuur den heer Wonder meedeeld, dat het bereid is gevolg te geven aan zijn verzoek om de vraag van mogelijke samenwerking te bespreken, waarvoor de heeren H. K. Koster, Dr. Scheij en G. Nobel werden aangewezen.

Het Bestuur is van oordeel, dat de goedbedoelde plannen van den heer Wonder deze bespreking tenvolle waard zijn.

Van den heer Wonder is thans ingekomen een schrijven, waarin mededeeling wordt gedaan, dat de *Nieuwe Bond* besloten heeft, geen conferentie te houden en wel in verband met het verschil der diverse belangen en met de hooge kosten van contributie. De heer Wonder meent, dat door dit antwoord deze zaak als geëindigd kan worden beschouwd.

Voorzitter zegt, dat de meerdere contributie wel oorzaak is, dat er bij den *Nieuwen Bond* weinig gebeurt. In de laatst gehouden vergadering van den *Nieuwen Bond* werd den Ouden Bond verweten, dat hij te veel doet; het Bestuur heeft echter vroeger meerdere malen moeten hoorren, dat het te weinig deed. Spr. hoopt dat de waarheid in 't midden ligt. Hij wijst verder op de hulp van den technicus, op de controle van de benodigdheden, zoodat een eenigezins groote uitgaaf van contributie gerechtvaardigd is. Bovendien kan nog gewezen worden op wat de F.N.Z. voor onze belangen doet.

De kosten van onze huishouding bedragen thans 7 cent per 1000 Kilogram, bij den Ouden Bond bedragen ze thans 3, voorheen 5 cent.

Uit de rekening en verantwoording over 1923 blijkt, dat de ontvangsten en uitgaven bedroegen f 68.132,96½, met een batig saldo van f 10.813,90½.

De rekening van den gemeenschappelijken aankoop geeft aan f 69.462,20, de korting-rekening f 16.333,87. De reserve bedroeg f 3945,66.

De secretaris wijst nog op het belang meerdere uitbreiding te geven aan den gemeenschappelijken aankoop. Blijkens mededeeling van den heer Van Varik bedroeg do netto-winst van den aankoop f 1270, waardoor de reserve gebracht is tot ruim f 5000.

In de plaats van den heer P. de Boer Cz., niet herkiesbaar, wordt als bestuurslid gekozen de heer K. Kuiper te Oostwoud.

De heer Th. v.d. Meer, Heerhugowaard, wordt bij acclamatie herkozen als lid van de Commissie voor de *Kaaskeuringen* en als lid van de Commissie voor de *Boterkeuringen*.

In de plaats van den heer A. Commandeur, niet herkiesbaar, wordt als lid van de Commissie voor *Landbouwcoöperatie* gekozen de heer J. Ham te Schellinkhout, bij herstemming tusschen de heeren Appel en Ham, nadat de heeren Bark en v.d. Sluis voor een eventueele benoeming hadden bedankt.

Door den secretaris, den heer G. Nobel, wordt vervolgens een inleiding gehouden over „De beteekenis van de landbouworganisatie voor den landbouw.”

Spr. begint met zich eens voor ogen te stellen den toestand dat er geen landbouworganisaties zou zijn en wanneer we een dergelijke tijd eens vergeleken met den tegenwoordigen tijd, dan zou duidelijk blijken het groote nut van landbouworganisatie en zou er ook wat meer waardering voor de landbouworganisatie wezen.

Spreker wijst op het vele werk, verricht door *Noorderkwartier*, op het ontstaan van de eerste vereniging op zuivelgebied en een woord van hulde aan die vereniging wordt gebracht.

Daarna kwam in 1906 de Bond van Zuivelfabrieken die voor onze provincie van grote betekenis is geweest, (inrichting fabrieken, keuringen, tentoonstellingen, kaascontrôle). Veel verbeteringen voor binnen- en buitenlandschen handel is verkregen.

Ook de *Algemene Nederlandsche Zuivelbond (FNZ.)* is voor de zuivelbereiding van groot belang.

Verder kan gewezen worden op het werken van den *Bond van Rundveefokverenigingen*, van de *Schapenfokvereniging*, de *Vereniging tot verbetering van den Wolhandel*, den *Gezondheidsdienst van het Vee*.

Van even grote betekenis is de opname van onderwijs in onze organisatie, het onderwijs aan de *Rijkslandbouwwinterschool*, *Vakschool voor Kaasmakers*, *botercursussen*, enz.

Als we al deze dingen zouden moeten missen, zou er meer waardering wezen voor de organisaties. Spr. leeft zoo op en top mee met de belangen der landbouwers dat hij van oordeel is, dat in algemene samenwerking die belangen moeten en kunnen worden behartigd.

Spr. vraagt zich af, of in dezen moeilijken tijd voor afzet onzer producten misschien overleg dient te worden gepleegd tusschen de exportverenigingen en den tusschenhandel. Spr. wijst op het groote nut propaganda te maken voor de producten in het belang van den afzet en die reclame kan het best door de organisatie gebeuren.

Het karakter van de menschen, die in de organisatie zijn, is van voorname betekenis, men moet bereid wezen om oneindig veel en goed te werken, met uitschakeling van zijn eigen-ik.

Spr. uit den wensch, dat door middel van de organisatie zal blijken, dat er oneindig veel goeds is te bereiken voor den landbouw. Applaus.

De heer B. Kleijn Cz., doet mededeelingen over den Gezondheidsdienst voor het vee.

Spr. wijst daarbij op de tuberculosebestrijding en het is noodig, dat meer en meer wordt ingezien, dat er in dit opzicht wat gebeuren moet. Het zwaartepunt is, dat de bestrijding in hoofdzaak door fokkers ter hand wordt genomen, en daaruit blijkt, het groote verband met onze zuivelindustrie.

Uit het oogpunt van fokkerij is het van groot belang, dat de dieren worden gecontroleerd, en men dient na te gaan hoe die controle op de beste wijze kan gebeuren, zonder direct af te geven op een of ander systeem.

Ook in verband met de melkvoorziening is van belang de tuberculose onder het vee te bestrijden. Van de zijde der consumenten wordt te weinig aandacht aan deze bestrijding geschonken en zij dienen meer af te vragen wat we voor ons geld krijgen.

Spr. wijst op de zg. melkoorlogen waar het één of 2 centen verschil betreft.

Niet genoeg kan dan ook worden opgewekt om over te gaan tot de tuberculosebestrijding. Spr. noemt enkele cijfers van onderzocht zijnde dieren in het noordelijk en in het zuidelijk deel der provincie. In de geheele provincie werden onderzocht 1298 dieren. Op oogreactie 79 dieren, waarvan goed 62 en 16 niet goed. Ingespoten werden 1217 dieren, waarvan goed 1008, is 82,8 pct. Wat het percentage betreft viel bij vorig jaar eenige vooruitgang te constateeren. Het blijkt, dat er wel wat te bereiken is met tuberculovrije opfok op de boerderijen. Spr. eindigt met de opwekking dat men zijn vee laat controleeren.

De heer Jm. Blaauboer Kz., Barsingerhorn, zou willen, dat de vereeniging, waarvan de heer Kleijn rapport uitbrengt hare bezwarende voorwaarden wat soepeler toepast, opdat de meerderde deelname aan controle mogelijk is. Spr doelt op de voorwaarden dat de Noordhollandsche Vereeniging in haar overeenkomst met de regeering, de bepaling heeft opgenomen, dat de reactie-dieren aan het bedrijf gebonden moeten worden, of dat wanneer zij worden verkocht, deze dieren niet voor de fokkerij mogen worden verkocht.

De heer Kleijn zegt, dat hij geen rapport uitbrengt voor een vereeniging. Bij die vereeniging is een vooruitgang van 23 leden. Wel is het mogelijk dat wat de heer Blaauboer wil, in die Vereeniging eens wordt besproken, spr. wijst op de wet van 1910, waarmee de Gezondheidsdienst rekening moet houden.

Over de reorganisatie van het leerplan der Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn worden mededelingen gedaan door den heer Dr. L. T. C. Scheij, die tevens verslag uitbrengt van den cursus 1923-1924.

De cursus begon met 13 leerlingen en 4 toehoorders; aan het eindexamen namen 11 leerlingen en 5 toehoorders deel, waarbij 9 het diploma en 4 het getuigschrift verwierven.

Door het op wachtgeld stellen van een assistent, zal de cursus 2 jaren duren, terwijl 1 middag les wordt gegeven inplaats van 2 middagen in een week. Het aantal lessen zal ongeveer gelijk blijven en het bezoek der kaasmakers wordt door deze regeling wellicht nog iets grooter. September as. begint de nieuwe cursus.

Voorzitter spreekt zijn spijt er over uit dat de bezuiniging oorzaak geweest is van reorganisatie van het leerplan der vakschool.

De agenda voor de vergadering van den F.N.Z. geeft geen aanleiding tot bespreking.

Het Bestuur stelt voor om voor 1924 een bijdrage te geven aan de Nederlandsche Landbouw-Handelskamer van f 2,50 per fabriek, te betalen uit den post onvoorziene uitgaven. Zonder bespreking aangenomen.

Voorgesteld wordt om in overleg met het *Botercontrolestation „Noord-Holland”* financieelen steun te verlenen ten behoeve van de reclame voor de Rijksbotercontrole.

In een schrijven van den F.N.Z. wordt meegedeeld op welke wijze propaganda gemaakt wordt, om door lichtreclame in de groote steden, transparanten enz. De totale kosten worden geraamd op f 9500, terwijl nog wordt overwogen een filmreclame. Bij uitbreiding der lichtreclame enz. wordt verwacht, dat ongeveer f 14 á f 15.000 noodig is. Een afzonderlijke heffing door de bonden zou dit bedrag dienen op te brengen, de bijdrage wordt geraamd op f 10 per miljoen K.G. verwerkte melk.

Het Botercontrolestation „Noord-Holland” wil f 400 bijdragen en daardoor zou van onzen Bond f 550 worden gevergd.

Het bestuur stelt voor dit bedrag beschikbaar te stellen voor bovengenoemd doel en het te putten uit het reservefonds.

De heer Appel vraagt of de Producentencommissie misschien voor dit doel nog gelden beschikbaar heeft.

Voorzitter zegt dat de Producentencommissie nog een klein saldo heeft en dat wil ze besteden voor proefnemingen, o.m. het karnemelkonderzoek, welk onderzoek reeds een flinke bres in haar kas veroorzaakt.

Het bestuursvoorstel wordt aangenomen.

Verder stelt het bestuur voor om het lidmaatschap van de vereeniging „*Het Landbouwhuis Noord-Holland*” met 5 jaar te verlengen.

Zonder bespreking aldus besloten.

Bij de rondvraag vraagt de heer Stapel, Abbekerk, of het niet mogelijk is dat de bond zijn poorten wijder openzet, tot het toetreden van nieuwe leden. Onze Bond moet zich op een hoog standpunt plaatsen.

Voorzitter zegt dat dit punt ook vanmorgen een punt van bespreking heeft uitgemaakt in het Bestuur en in een volgende vergadering wel aanhangig zal worden gemaakt.

De heer Wit vraagt, of het niet gewenscht is, den minister de telegraphisch te vragen, maatregelen te treffen, opdat de besmettelijke ziekte, die in Noord-Brabant heerscht, zich niet verder verspreidt.

Voorzitter wijst op het feit, dat de *Veeartsenijkundige Dienst* meent, reeds een serum tegen deze ziekte te hebben en indien noodig zal de minister niet schromen belemmerende veevoerbepalingen toe te passen.

Door den F.N.Z. zal, indien noodig, ook wel vervoerbepaling worden bevorderd.

De heer Geluk zal morgen in de vergadering van den F.N.Z. vragen, wat er in deze zaak gedaan is.

De heer Ham informeert, of er al meer klaarheid is in de steenkolenkwesitie, waarover door Amsterdam en de regeering geprocedeerd wordt.

De heer Geluk zegt, dat af en toe gevraagd wordt hoe de zaak staat maar men is nog steeds aan 't procederen.

De heer Stapel, vertegenwoordiger van de *Vereniging van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers*, vraagt, of het nog mogelijk is een *bedrijfscommissie* samen te stellen.

Het Bestuur zal zich met dit punt bezighouden, en voorzitter verwacht weer samenwerking tusschen de Vereniging van Oudleerlingen en den Bond.

Hierna volgt sluiting.

Jaarverslag 1923: *Bond v. Coöp Zuivelfabrieken N.-H.*

Volgens het jaarverslag over 1923 waren in dat jaar bij den Bond van op coöperatieven grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland aangegeven 45 fabrieken, die te samen 93.511.000 kg. melk hebben verwerkt.⁵⁹⁾

Er worden vanwege den Bond twee kaaskeuringen gehouden, een te Hoorn en een te Alkmaar. Het hoogste aantal punten werd behaald door de fabrieken „*Midwoud*” te Midwoud, „*Rosita*” te Twisk. „*De Hoop*” te Beemster en „*Warder*” te Warder. De bondstechnicus ving te Hoorn een tweejarigen cursus voor botermakers aan met 18 deelnemers.

In samenwerking met het bestuur der *Vereeniging van oud-leerlingen der vakschool voor Kaasmakers* en den *Nieuwen Bond voor Zuivelfabrieken*, werd bij alle fabrieken een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheid en wenschelijkheid van pensionering van het vaste personeel aan de Noord-Hollandsche Zuivelfabrieken. Het gevolg hiervan was dat geadviseerd is aan de besturen der vereenigingen welke dit advies overnamen, dat pensioeneering van het vaste personeel gewenscht en noodig is. De kaasmakers verklaarden zich bereid om zelf $\frac{1}{3}$ der kosten te dragen.

Naar aanleiding van de critiek door dr. W. van Dam te Hoorn, en dr. L. T. C. Schey, eveneens te Hoorn, uitgeoefend op het rapport der commissie tot het instellen van een onderzoek naar de juiste basis voor uitbetaling der melkgelden aan de Noordhollandsche zuivelfabrieken, heeft het bondsbestuur het noodig geoordeeld om dit meeningsverschil op te heffen. Met algemeen goedvinden van alle commissieleden is een conclusie aangenomen, waarbij uit het rapport der commissie wordt geconcludeerd dat de kaas- en boterfabrieken in Noordholland de melkgelden inplaats van naar berekend vet even goed kunnen uitbetalen naar vetgehalte, terwijl de laatstgenoemde methode in de practijk gemakkelijker is uit te voeren.

Uit de begroting voor 1924 blijkt, dat de van de gewone leden te heffen omslag is op *f*10.000, namelijk 100 miljoen kg melk ad 10 cents per 1000 Kg. waarvan 7 cents bestemd zijn voor de bondswerkzaamheden en 3 cents voor den Alg. Nederl. Zuivelbond. FNZ.

Hbl.

⁵⁹⁾ Eind 1924 waren er in N.-H. 112 (x)fabrieken: 61 dag- en 51 zoetfabrieken. De nw Bond had 25 leden

Verslag verg. Bond coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.⁶⁰⁾

HOORN: Maandag 10 November hield deze bond een algemene vergadering in „*de Witte Engel*” te Hoorn.

De voorzitter, de heer H. K. Koster, te Wieringerwaard, opende de vergadering, in zijn openingswoord zijn tevredenheid uitsprekende over de den laatsten tijd geldende zuivelprijzen en de hoop uitsprekende dat deze gunstige prijzen nog enige tijd mogen voortduren. Spr. wijst voort op de noodzakelijkheid, de organisatie zoo sterk mogelijk te doen worden, verschillende vraagpunten vragen nog onze aandacht en maken een eendrachtige samenwerking noodig. Als goede resultaten door de organisatie verkregen wijst spr. op de arbeidsverruiming, op de medezeggenschap inzake het melkbesluit, terwijl een eensgezind optreden wenschelijk wordt geacht in verband met de opheffing van de crisiswetten en de nieuwe tariefwet.

De nieuwe tariefwet zal ongetwijfeld het nemen van represaillemaatregelen in de hand werken en bij de dan ontstanen concurrentiestrijd zal dat land een bevoorrechte positie innemen, dat van zijn producten de meeste waarborgen van echtheid kan geven. Een verbod van den uitvoer van ongecontroleerde producten is met het oog daarop gewenscht en volle tevredenheid kan worden uitgesproken over den naam die onze gecontroleerde producten in het buitenland heeft gemaakt. Met den wensch, dat in dezen zal kunnen blijven worden gerekend op den steun van de regeering, verklaart spr. de vergadering voor geopend.

De uitvoerige notulen worden door den secretaris, den heer G. Nobel te Lutjewinkel gelezen. Ze worden onder dankzegging goedgekeurd.

Naar aanleiding van de notulen deelt voorzitter mede, dat voor toelating van nieuwe leden wijziging van de statuten niet noodig is, de statuten geven voldoende ruimte.

De heer Stapel vraagt, of dus niet-coöperatieve fabrieken lid kunnen worden.

Voorzitter wijst er op, dat de beslissing dien aangaande aan de algemeene vergadering is.

Van Hollands Noorderkwartier is ingekomen een circulaire over het bevorderen van goed melken en kennis wordt gegeven dat het doornemen bestaat om een cursus te houden van voormelkers en verder plaatselijke cursussen in het leven te roepen.

Het Bestuur stelt voor, f 100 voor dit plan beschikbaar te stellen.

Voorzitter wekt op, het streven van Noorderkwartier te steunen en uit enkele mededeelingen blijkt, dat er reeds fabrieken hebben besloten steun te verleen.

Volgt verkiezing van een lid van de *Aankoopcommissie*, aftredend en herkiesbaar de heer C. Ham. De heer Ham werd met algemeene stemmen herkozen.

De heer D. Jongejans werd eveneens met algemeene stemmen herkozen als lid van de *Bouwcommissie*.

De volgende mededelingen worden thans gedaan.

Het tweede gedeelte van den cursus voor botermakers nam op 11- October jl. een aanvang. Door 18 personen wordt er aan deelgenomen. Eén persoon, welke verleden jaar het eerste gedeelte volgde, trok zich terug wegens verandering van werkkring, terwijl aan een ander, die in het bezit is van een diploma voor melkcontroleur en van de vakschool voor kaasmakers bij uitzondering werd toegestaan, het tweede gedeelte van den cursus te volgen.

⁶⁰ Gebruik in de ‘kop’ in het vervolg de *korte* naam! (ZHN.)

Aan den stookcursus wordt door 10 leerlingen deelgenomen. Overwogen wordt om aan de lessen nog 2 lessen toe te voegen over electrotechniek, in verband met het toenemende gebruik van electriciteit op de fabrieken.

De vergadering kan zich met dit denkbeeld vereenigen.

De heer Ham wijst op te geringe deelname aan de stookcursussen en hij wijst op het groot nut van deze cursussen.

Voorzitter zegt, dat het reeds den 3en cursus is en een groot aantal deelnemers aan één cursus is voor goed onderwijs niet gewenscht. Getracht zal worden de lessen in electrotechniek door een groot aantal leerlingen te doen volgen.

Ten aanzien van den aankoop van benodigdheden wordt opgemerkt dat het reeds lang overbodig moest zijn, telkens een woord van aanbeveling voor deze afdeeling te spreken. Behalve de nauwkeurige controle krijgt men de voordeelen in den prijs van het in 't groot inkoopen bij de levering toe.

Toch is er nog niet de gewenschte samenwerking. Gewezen wordt op het groots belang van goede toestellen en benodigdheden van onderzoek van melk en bij de bereiding van kaas en boter. Opgewekt wordt dan ook tot medewerking door deelname aan den gemeenschappelijken aankoop van benodigdheden.

Door den heer Ham wordt gewezen op de concurrentie door den heer De Haan, vroeger een ambtenaar van den Bond.

Voorzitter zegt, dat men bij aankoop door middel van den Bond overtuigd kan wezen van de allergrootste zekerheid.

De heer Van der Meer geeft in overweging voortaan ook kaaszout van den F.N.Z. te kunnen betrekken.

De heer Stapel wijst er op, dat door niet aangesloten fabrieken artikelen van den Coöperatieven aankoop schijnen te worden betrokken door tusschenkomst van leden van den Bond.

Ook voorzitter deelt mede, dat niet-leden die pogingen doen.

Inzake de technische voorlichting wordt medegedeeld, dat gedurende de eerste 9 maanden van dit jaar een 64-tal fabrieksbezoeken zijn afgelegd. De bezoeken hadden o.m. ten doel het observeren van examencandidaten, het nemen van monsters voor coöp. aankoop, controle melkbascules, het inlichten omtrent arbeidstijdregeling, het geven van adviezen tot het bestrijden van boter- en kaasgebreken, onderricht tot uitoefenen van bepaalde onderzoekingen, het verplaatsen van werktuigen, eenvoudige verbouwingen, het aanschaffen van nieuwe werktuigen enz., terwijl rapporten werden uitgebracht over het kaasmelkpasteuriseeren enz.

De technicus had bij zijn bezoeken gelegenheid op verschillende punten te wijzen.

Ondanks de toename van het aantal adviezen, dat gevraagd wordt, kan naar het oordeel van den technicus in grootere mate van zijn advies gebruik gemaakt worden, ook ten aanzien van boekhouding, waarvoor wellicht een korte cursus zou kunnen worden gehouden.

Er werden 2 boterkeuringen gehouden. Aan die ter gelegenheid van de Landbouwtentoonstelling te Hoorn werd door 75 fabrieken deelgenomen. Deze keuring ging geheel uit van den Bond. De door het tentoonstellingscomité beschikbaar gestelde prijs voor de fabriek die het hoogst aantal punten behaalde, verkreeg de zuivelfabriek „Aurora” te Opmeer.

De tweede keuring werd met de kaaskeuring, te Alkmaar gehouden, er werd door 18 fabrieken aan deelgenomen, de tentoonstelling werd flink bezocht.

Naar aanleiding van een verzoek van *Aurora* om meer keuringen per jaar te houden, heeft de commissie voor de boterkeuringen aan het Bestuur geadviseerd om iedere maand een boterkeuring te houden, met het gevolg, dat het Bestuur voorstelt iedere maand een boterkeuring te houden. Vertrouwd wordt dat de vergadering daarmee zal instemmen, omdat voor de boterbe-

reiding nog wel een en ander is te verbeteren door middel van keuringen en ook door de meerdere technische voorlichting aan de fabrieken, die kosteloos kan worden verkregen. De vergadering gaat accoord met dit voornemen van het bestuur.

Er werden 2 kaaskeuringen gehouden en wel de eerste ter gelegenheid van de landbouwtentoonstelling te Hoorn, waaraan door 38 fabrieken werd deelgenomen. Het was jammer dat de tent niet waterdicht bleek te zijn, waardoor staten en rapporten eenige malen hernieuwd moesten worden. De tweede keuring werd te Alkmaar gehouden, en hieraan werd verbonden een bijeenkomst waar de technicus een inleiding hield over „Uniform product”. Bijeenkomst en tentoonstelling werden zeer goed bezocht.

Het bestuur stelt zich voor het aantal kaaskeuringen het volgend jaar met één uit te breiden en de uitbreiding van het aantal keuringen meer geleidelijk te doen.

Na elke kaaskeuring zal een voordracht door den technicus worden gehouden.

Medegedeeld wordt, dat thans gelegenheid is opengesteld tot controle van melkonderzoek. 3 Fabrieken maken tot heden van deze gelegenheid gebruik en 32 monsters werden onderzocht. Het onderzoek wordt kosteloos uitgevoerd

Over pensionering van den boer is door de *commissie voor Landbouwcoöperatie* aan alle aangeslotenen een verzoek gericht om afgevaardigden aan te wijzen voor het bijwonen van een vergadering door de commissie, met het doel voorlichting te geven voor het verkrijgen van pensioen van den boer. Gehoopt wordt dat het onderwerp de noodige belangstelling zal genieten.

Meer en meer wordt gebruik gemaakt van het regelmatig bijhouden van boekhoudingen voor landbouwers, door de regeling met de *Coöp. Zuivelbank* te Alkmaar. Indien gewenscht, wordt op de vergaderingen van leden propaganda voor deze zaak gemaakt.

Voorzitter wijst op het groote belang van boekhouding en noemt als voorbeeld de in te vullen loonstaten ten behoeve van de *Landbouw-Onderlinge*, waar men anders groote kans loopt meer te moeten te betalen dan men verplicht is.

Mededeelingen worden gedaan over de gehouden landbouwtentoonstelling te Hoorn en waaraan deelgenomen is door den bond, door het inzenden van een groot deel van de artikelen door den gemeenschappelijken aankoop beschikbaar gesteld. Opschriften en graphische voorstellingen toonden doel en beteekenis van de zuivelorganisatie aan, terwijl een kort geschriftje werd uitgereikt, vermeldende wat door den Bond was gedaan. Aan den technicus wordt dank gebracht voor zijn verleende medewerking. Onze Bond, heeft de zuivelorganisatie goed vertegenwoordigd op deze landbouwtentoonstelling.

Voorzitter brengt den secretaris van het tentoonstellingscomité hulde voor de wijze waarop deze zijn taak als zoodanig heeft volbracht.

Spr. reikt hierna onder goed gekozen woorden de behaalde prijzen uit. Hij sprak er zijn genoegen over uit, dat de kaasmakers wier fabrieken de prijzen behaalden, leerlingen waren van de *Vakschool voor Kaasmakers*.

Door den heer Dr. Scheij, wordt als voorzitter van de afdeeling Zuivel van de landbouwtentoonstelling dank gebracht aan den Bond voor de ondervonden medewerking: ook door dezen wordt dank gebracht aan den heer Best, secr. van het tentoonstellingscomité. Spr. wijst ook op de goede samenwerking van de beide zuivelbonden ondervonden en spr. heeft zich afgevraagd of dit geen richtsnoer zou kunnen worden voor algemeene samenwerking.

De heer Best, secretaris van het tentoonstellingscomité dankt voor de complimentjes die aan het comité en in het bijzonder aan den secretaris zijn gebracht.

Door den heer Dr. Scheij worden enkele, mededeelingen gedaan over de werkzaamheden van de commissie tot het instellen van een onderzoek naar de aan consumptiekarnemelk te stellen eischen. De gegevens zullen gaan over 8 fabrieken.

Door de commissie zijn de volgende monsters onderzocht: volle melk 120, room 100 en karnemelk 246.

In de volle melk wordt bepaald het soortelijk gewicht vóór verwarming en na verwarming op ongeveer 40° het vetgehalte (berekende droogrest) en de (bepaalde) droogrest. Van de karnemelk wordt bepaald het vetgehalte, de droogrest, het soortelijk gewicht en de refractie van het serum en het stikstofgehalte. Van de room wordt bepaald het vetgehalte, soortelijk gewicht en refractie van het serum en het stikstofgehalte.

Resultaten van het onderzoek kunnen nog niet worden medegedeeld, het onderzoek is in vol-
len gang.

Boterreclame

Op sympathieke wijze heeft de F.N.Z. in goede samenwerking met alle Bonden de reclame voor de botercontrole onder rijkstoezicht, ter hand genomen, en die reclame vindt men in alle elektrische trams in de steden van ons land en in vele spoorwegcoupé's.

Verder wordt de reclame gevoerd door mooie lichtreclames.

In Noordholland is voor de reclame goede samenwerking tusschen onze Bond en het *Botercontrolestation*. Uit het feit, dat de margarinefabrikanten met allerlei namen - aan de boterbereiding ontleend - hun product den schijn trachten te geven van boter, mogen de zuivelbereiders de leering trekken dat het goed is om voor het zoo benijde product „Boter” reclame te maken voor het teeken van zuiverheid, het Rijksmerk. De kleine uitgaven hier voor getroost zullen rijkelijk worden beloond.

Door den heer Van der Meer, Heerhugowaard, wordt met het oog op deze reclame, de aandacht gevestigd op een kalender die te Zwolle wordt uitgegeven.

De vergadering gaat er mee accoord, dat door den F.N.Z. met de gevoerde reclame wordt voortgegaan.

Over de Arbeidsregeling wordt meegedeeld, dat een onderzoek is ingesteld naar de moeilijkheden van de fabrieken die zo bij de toepassing der regeling hadden. Onze Bond heeft op verzoek van den hoofdinspecteur van den Arbeid te Haarlem aan verschillende fabrieken, in verband met de wenschelijk geachte administratieve regelingen van de werktijdregeling de noodige aanwijzingen verstrekt.

Over de wijze waarop dit overleg werd gepleegd, wordt een woord van waardeering gericht tot den hoofdinspecteur en overleg bij de uitvoering van de wet door tusschenkomst van den Bond is ongetwijfeld goed. Het Bestuur zal gaarne de moeilijkheden vernemen en in overweging nemen, eventueel hiervoor weer een commissie in te stellen.

De heer Ham spreekt er zijn teleurstelling over uit, dat het Bestuur niet in meerdere mate arbeidsverruiming heeft weten te verkrijgen.

Voorzitter zegt, dat het Bestuur, arbeidsverruiming ook noodig oordeelt, maar men moet zich niet voorstellen, dat een ieder zal worden tevreden gesteld, men zal zijn eischen een weinig moeten beperken.

De heer Ham erkent dit, maar hij zou het jammer vinden als door niet-arbeidsverruiming de fabrieken de toevlucht namen tot salarisverlaging van de kaasmakers.

Voorzitter wijst op de verkregen verbeteringen en noemt bijv. als verbetering, dat we nu zelf de arbeidsroosters mogen opmaken, al zijn we dan gebonden aan het maximum-aantal arbeidsuren.

Op de vraag of ook de F.N.Z. blijft ijveren voor arbeidsverruiming wordt door Voorzitter bevestigend geantwoord.

De heer Stapel, Abbekerk, oordeelt dat de leiding door het Bestuur in dezen heel anders tot uiting komt als vorig jaar. Spr. meent, dat het Bestuur maar moet blijven aandringen op arbeidsverruiming

Nog wordt in overweging gegeven dat de fabrieken zich afzonderlijk eens tot de Arbeidsinspectie wenden.

De heer Spaander geeft in overweging de commissie te doen bestaan alleen uit werkgevers en wel in verband met den tijd die overleg enz. vordert.

Voorzitter ontraadt dit en zegt, dat de *Vakschool voor Kaasmakers* een goede uitzondering maakt tegenover de andere vereenigingen van werknemers.

De heer Stapel, voorzitter *Vakschool voor Kaasmakers*, dringt ook aan op het plegen van overleg.

De heer Spaander wil wel advies van werknemers vragen, maar niet een commissie, waarin beide categorieën zitting hebben.

Voorzitter meent, dat in Den Haag meer resultaat te wachten is van een voorstel, dat zoowel van de werkgevers als van de werknemer komt.

Aan de orde zou komen de behandeling van de agenda voor de algemeens vergadering van den F.N.Z. voor het jaar 1925, doch de agenda is nog niet ontvangen.

De afdracht van contributie zal dezelfde zijn als vorig jaar.

Tot lid het Bestuur van den F.N.Z. voor het jaar 1925 wordt gekozen de heer H. K. Koster, tot plaatsvervangend lid de heer G. Nobel.

De heer Busch dringt er op aan dat volgend jaar met het 25-jarig bestaan van den F.N.Z. in meerdere mate door afgevaardigden Noord-Holland te doen vertegenwoordigen en dan ook dames mee te nemen.

De Financiële Commissie voor het nazien van de rekening 1924 en de begroting 1926 zal bestaan uit de fabrieken „*Rosita*” te Twisk, „*Schellinkhout*” te Schellinkhout en „*Eureka*” te Binnenwijzend.

Volgt behandeling van de begroting 1925, welke wordt aangeboden in ontvangst en uitgaaf sluitende op f 16.050.

De omslag is weer geraamd op 10 cent per 1000 Kg., nl. 7 cent voor bondswerkzaamheden en 3 cent voor den F.N.Z.

Voor 1925 wordt gerekend op een bijdrage uit het saldo 1924 van f 3420.

Gerekend wordt, dat het saldo 1924 f 9000 zal bedragen.

De begroting was nagezien door „*Neerlandia*”, Stompeteron, en „*Wilhelmina*”, Beemster en alles was accoord bevonden, alleen de heer Van Baar, Beemster, kon niet zijn goedkeuring hechten aan f 100 verhoging van het salaris van den technicus, omdat het thans daartoe niet den tijd is.

De heer Talsma, Wognum, daarentegen achtte een verhoging van f 100 niet te veel.

Door Voorzitter en den heer Bark, wordt het voorstel van het Bestuur verdedigd, terwijl de heren K. Kuiper en Ham zich tegen salarisverhoging uitspreken.

Ook de Jm. Blaauboer Ttz. Barsingerhorn wijst op het groote nut voor den boer, dat men heeft bij het hebben van een technicus. Spr. heeft becijferd, dat een salarisverhoging van f 100 voor hem een meerdere uitgaaf vergt van 6½ cent, bij een melkophbrengst van 36.000 liter. Spr. bejammert, dat bezwaar wordt gemaakt tegen deze salarisverhoging.

De heer Appel stelt voor den post kosten secretariaat te verlagen van f 5300 op f 4500, uit welk bedrag de secretaris alles zal hebben te betalen dus salaris, reis- en verblijfkosten en tevens salaris, reis- en verblijfkosten van Mej. de Pater.

Het voorstel van het Bestuur om het salaris van den technicus met f 100 te verhoogen, wordt aangenomen met 79 stemmen voor. en 22 stemmen tegen.

Voorzitter zegt, dat het Bestuur niet accoord kan gaan met het voorstel van den heer Appel. omdat het zou meebrengen een totale ontwrichting van den inwendigen dienst.

De heer Zijp, Twisk, kan zich ook niet vereenigen met den Post reis- en verblijfkosten Voorzitter wijst met het oog op die uitgaven op het werk dat niet altijd op het kantoor kan worden verricht. Een behoorlijk salaris is noodig, de secretaris is de motor van den Bond en . het salaris is reeds van f 4000 op f 2800 gebracht. Het voorstel-Appel wordt niet ondersteund en word geacht te zijn verworpen. De begrooting wordt daarna onveranderd vastgesteld.

Door den voorzitter wordt nog gewezen op de tendentieuze strekking van een artikel in het *Algemeen Zuivel- en Melkhygiënisch Weekblad*. over de opheffing van de crisismaatregelen. met name over den uitvoer van ongemerkte zuivelproducten. In dit bericht toch is vergeten dat tegen opheffing van de crisismaatregelen waren de Zuivelexportvereniging te Alkmaar, de Gestam, de Coöp. Zuivelexportvereniging te Leeuwarden, onze Bond en ook de F.N.Z.

Bij de rondvraag komt nog eens ter sprake het openstellen van de gelegenheid tot het toetreden van nieuwe leden:

Dank wordt gebracht aan het aftredende bestuurslid, den heer P. de Boer.
Hierna sluiting.

Uit Verslag dr. Scheij (SC 31 december 1925) – zie in MAP Dr. Scheij

Eind Dec. 1924 in Noord-Holland

Kaas- en boterfabrieken	51				
Kaasfabrieken	<u>61</u>				
	112	(eind 1923	111)		
Lid van de Coöp. Bond	45 fabrieken	92,5 Mln. Kg. melk			
Lid v.d. Nieuwe Bond	24 „	30,0 Mln. „ „		(1923 26 fabrieken)	
Niet georganiseerd	32				

1925

Schager Courant 1925-02-11

Overdracht van het Nieuwe Landbouwhuis te Alkmaar. Voorzitter de heer G. Nobel
(niet opgehaald)

Schager Courant, 1925-05-23, P 13/E

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken in N.-H.

ALKMAAR: Algemene vergadering op 22 Mei 1925, 's-morgens, xx uur in het *Landbouwhuis* te Alkmaar.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, heet de aanwezigen welkom en, in het bijzonder den heer Dr. F. E. Posthuma, voorzitter van den F.N.Z.

Spr. wijst er op, dat dit de eerste algemeene vergadering in het *Landbouwhuis* is, dat aan de te stellen eischen, op een kleine uitzondering na, voldoet.

De vergadering, zegt spr., heeft onder gunstige omstandigheden plaats, we kunnen tevreden zijn over de prijzen der producten, maar toch zijn er enkels wolken aan den horizon, als het *mond- en klauwzeer* en den aanstonds in te voeren zomertijd, die met ontstemming door ons zal worden tegemoet gezien.

In dit opzicht zal meerdere samenwerking der landbouwers noodig zijn en spr. wekt dan ook op, om tot algemeene samenwerking te komen.

De notulen worden door den secretaris, den heer G. Nobel, gelezen, waarna ze worden goedgekeurd.

De ingekomen stukken geven geen aanleiding tot bespreking, maar enkele voorstellen door het Bestuur gedaan, worden goedgekeurd, als bijv. zoo mogelijk een voorbereidende cursus te houden tot opleiding van kaasmakers.

De secretaris doet hierna de volgende mededelingen:

- * Vijf nieuwe buitengewone leden hebben zich aangemeld, het aantal bij den Bond aangesloten fabrieken is ongewijzigd gebleven. ⁶¹⁾
- * Door ongesteldheid heeft de heer Dr. van Dam zijn werkzaamheden nog niet kunnen hervatten en bedankt hij als lid van de commissie tot het instellen van een onderzoek naar de aan consumptiekarnemelk te stellen eischen. Dank wordt gebracht aan Dr. Van Dam voor zijn verrichte werkzaamheden. In zijn plaats wordt voorgesteld te benoemen de heer Dr. Sirks, scheikundige aan het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn. Goedgevonden.
- * Van het Bestuur van de afdeling Edam en Zeelandsdorpen der H.M.L. kwam het verzoek in om de f 500 van verschillende fabrieken ontvangen voor het voeren van actie inzake het Varkensfonds, te mogen behouden ter bestrijding van de kosten. Alle fabrieken, op één na, beantwoordden deze vraag toestemmend.
- * „De Toekomst” te Beemster verzocht tot het geregeld onderzoeken van alle melkmonsters van genoemde fabriek door den Bond.
Besloten werd, de taak van den Bond te beperken tot de controle op het melkonderzoek aan de fabrieken, en wel kosteloos.

⁶¹ Uit FNZ. Verslag 1944/'45: Leden fabrieken; 1923 /'24 = 45 / 1925 /'26 /'27 = 43 van de totaal 110 dag- en zoetfabrieken. (ZHN.)

Een geregeld onderzoek kan beter opgedragen worden aan *Stations voor Melkonderzoek* of aan controleurs. Ingeval van moeilijkheden is de Bond bereid medewerking te verlenen.

- * Inzake den aanvoer van geoliede kaas op de markt te Alkmaar, gedurende de maanden Juli en Augustus, wijst het Bestuur op de beperking van den arbeidsduur, terwijl de vele werkzaamheden aan het wasschen en oliën der kaas verbonden, niet beloond worden bij de bepaling van de waarde van de kaas.

Een extra vergoeding zou alleen dus aanleiding kunnen geven voor het weer invoeren van dit vroeger gebruik, voor zoover er kans bestaat, het werk te verrichten, wat den beperkten arbeidsduur betreft. Het bestuur wil de fabrieken vrij laten wat te doen. Zonder bespreking goedgevonden.

Volgt rekening en verantwoording over 1924. Bij monde van den heer Ham, Schellinkhout, wordt namens de commissie, belast met het onderzoek, gerapporteerd, dat alles in de beste orde werd bevonden, den dank wordt gebracht aan den secretaris-penningmeester. De rekening wordt goedgekeurd tot een bedrag van *f* 57.240,16½, batig saldo *f* 8303,22½. De aankooprekening sloot tot een bedrag van *f* 77.522,99, die der kortingen *f* 16.199,90

Verkiezingen

Tot lid van het Bestuur, aftredend en niet herkiesbaar, de heer J. Bark Mz., wordt gekozen de heer J. Ham, Schellinkhout.

De heer D. Jongejans, wordt herbenoemd als lid van de *commissie voor de kaaskeuringen*, de heer P. Jansma als lid van de *Commissie voor de Boterkeuringen*.

Als lid van de Commissie voor Landbouwcoöperaties, aftredend en niet herkiesbaar de heer P. Jansma, wordt benoemd de heer G. van der Sluijs, te Schagerbrug.

De heer Appel, Twisk, gaf in ovenweging om voor het nieuwe bestuurslid iemand te benoemen van de kleine fabrieken, omdat de groote fabrieken reeds zeer sterk in het Bestuur zijn vertegenwoordigd.

Voorzitter zegt, dat het Bestuur zich onthoudt van eenig advies, het is aan de vergadering aan wie zij de behartiging van hare belangen wenscht op te dragen.

De volgende rapporten worden uitgebracht:

De stookcursus werd door 12 leerlingen gevolgd, waarvan 2 tusschentijds den cursus verlieten. Een 2tal lessen in electrotechniek werd in het leerplan opgenomen.

Opgewekt wordt om deel te nemen aan den nieuwen stookcursus, die weer gehouden zal worden als er voldoende belangstelling is.

Ten aanzien van den aankoop van benodigdheden wordt gewezen op de daling van de prijzen der artikelen. Ook nu weer wordt gewezen op het nut en voordeel de benodigde artikelen van den *Coöp. Aankoop* te betrekken.

Iedere maand zal een boterkeuring worden gehouden. 9 April en 7 Mei werden reeds keuringen gehouden.

De Bond heeft zich in verbinding gesteld met den Frieschen Bond en medewerking verkregen voor het Friesland ter keuring inzenden van enkele boterpotten, teneinde ook hier uniformiteit van de beoordeling te bevorderen.

Er staan voor 1925 3 kaaskeuringen op het werkprogramma en wel 24 Juni te Hoorn, 8 October Alkmaar en 23 December te Hoorn.

Op de dagen der tentoonstelling zal de technicus een voordracht houden.

De commissie voor Landbouwcoöperatie heeft tot bevordering van de pensioenning van de Boer een vergadering gehouden voor de aangesloten fabrieken, waarin een uiteenzetting is gegeven van doel en werking dezer instelling. Een circulaire waarin uitvoerig inlichtingen worden verstrekt over de wijze waarop het pensioen kan worden geregeld, zou aan alle fabrieken kunnen worden verstrekt. Een uiteenzetting wordt gegeven van de wijze waarop men zich de regeling denkt

De Propaganda voor het Landbouwboekhouden wordt geregeld voortgezet. De boekhouding door de landbouwers wordt nog te veel nagelaten, een eenvoudig middel ter oplossing is de medewerking in te roepen van de commissie voor de Landbouwcoöperatie.

Voor de reclame voor de Botercontrole, onder rijkstoezicht is goede samenwerking verkregen in den Algemeenen Ned. Zuivelbond. De propaganda wordt evenals in 1924 gevoerd. Ook mocht samenwerking worden verkregen met het *Botercontrolestation Noordholland*, dat f 400 beschikbaar stelde

Over de arbeidsregeling wordt medegedeeld, dat de *Veren. van Oudleerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, tot de conclusie kwam, dat een verruiming van 78 uur per jaar nodig was en dan voor de wintermaanden. Het overleg in de commissie van arbeidsregeling en het ingestelde onderzoek bij de fabrieken en het personeel, wees in dezelfde richting. Van de zijde der werkgevers werd een verruiming van 100 uur nodig geoordeeld. Tot onze grote teleurstelling is de verruiming niet toegestaan, waarschijnlijk tengevolge van allerlei politieke invloeden.

Al deze rapporten geven geen aanleiding tot bespreking.

Door den heer van Varik wordt verslag uitgebracht over de werkzaamheden van den Technicus.

Voor den Bond werden bij den *Coöp. Aankoop* 793 orders uitgevoerd, met een omzet van f 6000, terwijl de nettowinst f 456,58 bedroeg.

Aan den cursus voor botermakers namen 18 cursisten deel, aan 12 kon het diploma worden verstrekt.

Aan de kaaskeuringen wordt flink deelgenomen, aan de boterkeuringen door een kleiner aantal fabrieken, hoewel die boterkeuringen van zeer groot belang zijn. Aan de controle op melkonderzoek wordt ook te weinig deelgenomen.

Het bezoeken der fabriek geschiedde 79 maal en ook aan dit gedeelte van de werkzaamheden van den technicus dient groote waarde te worden gehecht, wat met voorbeelden door rapporteur wordt toegelicht.

Voorzitter deelt naar aanleiding van dit rapport mede, dat de Bond geen glaswerk meer aankoopt, maar het betreft van den *Centrale Aankoop* van den F.N.Z.

Over het organiseren van een draadloze telefonischen dienst ter verspreiding van marktberichten, e.d. op landbouw- en zuivelgebied is een schrijven van den F.N.Z. ingekomen. Voor en aler een contract voor een dergelijken dienst wordt gesloten, dient overleg tusschen de organisaties te worden gepleegd.

Voorzitter wijst op het nut van dezen dienst en het Bestuur wil aan de fabrieken gaarne mededelingen doen over de vorderingen die ten deze zijn gemaakt.

Volgt bespreking van de te nemen maatregelen voor de bestrijding van het mond- en klauwzeer.

Van den F.N.Z is ingekomen een schrijven waarin gewezen wordt op een rapport van Prof. de Blicck en Dr. Lourens en waarin in overweging wordt gegeven, een vrijwillige bestrijding te houden in een provincie en door te gaan met laboratoriumproeven ten aanzien van bestrij-

dingsmiddelen. De gelden zouden kunnen worden beschikbaar gesteld om Prof. de Blicke in de gelegenheid te stellen, door te gaan met wetenschappelijke proeven.

De heer Jm. Blaauboer Kz., Barsingerhorn, wijst op, het veelvuldig voorkomen van het mond- en klauwzeer, waardoor de urgentie van dit punt niet zoo aanwezig is. Spr. acht onderlinge samenwerking met den geneeskundigen dienst noodig. Het zal geen bezwaar wezen voor dit doel door de fabrieken middelen beschikbaar te stellen. De fabriek te Lutjewinkel heeft voor eigen kring verleden jaar een bedrag uitgetrokken, om inentingten te doen uitvoeren en deze regeling heeft algemeen de sympathie der leden gehad.

De heer Ham onderschrijft de woorden van den heer Blaauboer.

Voorzitter wijst op de toepassing der bestrijdingsmiddelen door Dr. Overbosch en Dr. Kuiper toegepast, en de heer K. Kuiper, Oostwoud, deelt enkele resultaten mede, verkregen met inspuiting met het bloedmiddel. Ook de fabriek te Oostwoud heeft besloten, wanneer een geval van mond- en klauwzeer zich voordoet, de inspuiting volgens het idee van Dr. Overbosch en Dr. Kuiper te doen plaats vinden.

De heer Jongejans, St. Maartensbrug, acht het goed, voor en aler door den Bond een besluit wordt genomen, dat door den F.N.Z een leidraad wordt gegeven van de plannen en aan te geven de gelden per fabriek of per lid beschikbaar dienen te worden gesteld.

De heer Posthuma, voorzitter van den F.N.Z., wijst er op, dat in den brief van den F.N.Z. diverse voorstellen aanhangig worden gemaakt en dat daarom moeilijk een leidraad is aan te geven, Bij de voorstellen komen verschillende principes in geding, in verband met de bezuiniging door de regeering. Spr. wijst er op, dat door het mond- en klauwzeer verdwijnt een gedeelte voedsel en men kan het dus afkeuren, dat de regeering geen gelden meer beschikbaar stelt voor onderzoek, der bestrijdingsmiddelen en de bonden zouden dus bij de regeering kunnen aandringen op het blijven dragen van deze kosten. Daarentegen kan de bond ook oordelen, dat waar deze bezuiniging bij de regeering voorziet, de bond zelf de gelden moet bijeenbrengen, die de te nemen proeven veroorzaken.

Spr. wijst er voorts op, dat wat de *bacteriophageproeven* betreft, nog zoo weinig resultaat bekend is.

De heer Jensma, Lutjewinkel, stelt voor het Bestuur blanco mandaat te verleen. Als alle bonden dat doen, kan de FN.Z optreden en komt het wel goed.

Voorzitter meent, dat in de eerste plaats er op moet worden aangedrongen, dat de regeering de geldmiddelen verstrekt en dat deze kosten den boeren niet als extra-belasting mag worden opgelegd.

De heer Jm. Blaauboer Kz. acht dat zeer goed, maar spr. betwijfelt of de regeering de zaak tot zich zal trekken. Spr. acht het daarom goed, dat de bonden aan den F.N.Z. mededeeling doen van hunne bijdragen en daarna kan de F.N.Z bij de regeering aandringen op steun, daarbij wijzende op de medewerking van den boerenstand.

Voorzitter blijft het beter vinden allereerst drang op de regeering uit te oefenen. In het schrijven van den F.N.Z wordt ook het plan naar voren gebracht om de proef van vrijwillige bestrijding in Friesland te nemen. Spr. vestigt voor Noordholland voor een dergelijke proef de aandacht op Wieringen, waar geen invoer van vee plaats heeft en wanneer daar, het eerste geval van mond- en klauwzeer zich voordoet, kan daar gemakkelijk de proef worden genomen.

Waar het voorstel-Jensma niet wordt ondersteund, wordt goedgevonden, dat de F.N.Z met een uitgewerkt plan komt, bij de regeering aandringt op het beschikbaar stellen der benodigde gelden, en indien dit geen resultaat mocht hebben, dan zou de F.N.Z de kosten moeten verhalen op de aangesloten bonden en de kosten zouden dan omgeslagen moeten worden; over de geleverde melk.

Na de pauze houdt de heer Dr. F. E. Posthuma een inleiding over:

„De beteekenis van de Coöperatie.”

Spr. behandelt in hoofdzaak de zedelijke betekenis van coöperatie = samenwerking, om daarbij te wijzen op den omvang en groei der coöperatie, vooral ten plattelande.

Van de 1500 coöperaties zijn er niet minder dan 1100 op het platteland. De coöperatie heeft voor de volkswelvaart een geweldige beteekenis. Spr. wijst op de coöperatie in handel, industrie, geldwezen, enz., om daarna stil te staan bij de beteekenis der zuivelcoöperatie en op het belang de coöperatie op de been te houden.

Naar aanleiding van de inleiding van den heer Dr. Posthuma wijst de heer Jm. Blaauboer Kz., Barsingerhorn, op **de 2 stroomingen die in den Bond voorkomen, en die elkaar bekampen, nl. de strijd tusschen groote en kleine fabrieken**. Spr. wekt op tot samenwerking van alle fabrieken, omdat dit zal zijn in het belang van den boer.

De heer Appel, Twisk, antwoordt, den heer Blaauboer, dat hij straks de vertegenwoordiging van kleine fabrieken in het Bestuur heeft voorgestaan, omdat hij anders opnieuw afscheiding in den Bond vreest.

Voorzitter acht het niet goed, deze besprekingen voort te zetten, doch wijst ook op het belang van samenwerking, ook in tijden dat er is ‘n blauwe hemel.

Door den heer Dr. L. T. C. Scheij worden mededelingen gedaan „over goed melken”, over den cursus voor voormelkers.

De heer B. Kleijn Cz doet mededelingen over den „Gezondheidsdienst voor het Vee”, over het tijdvak 1 October 1923 – 30 September 1924. Wat de *tubercinatie* betrof, werden van 55 bedrijven 1257 dieren onderhuids ingespoten, 198 dieren reageerden positief. 20 dieren twijfelachtig, 1039 dieren waren goed. Bij vorig jaar vergeleken waren de uitkomsten beter.

Spr. wijst op de inkrimping van de veeartsenijkundige dienst, waardoor Dr. de Vink ons district heeft moeten verlaten. Spr. laat een woord van protest hooren tegen deze inkrimping van den voorlichtingsdienst, die ook van invloed is op de tuberculosebestrijding. Het is nodig dat de boerenstand als één man optreedt tegen deze wijze van bezuiniging door de regering.

Op de vraag van den heer D. de Boer wordt door de heer Klein medegedeeld, dat van de oogindruppeling geen resultaten bekend zijn.

De heer Jm. Blaauboer Cz. deelt mede, dat hem bekend is, dat bij oogindruppeling dezelfde resultaten werden verkregen als bij onderhuidscinspuiting.

De beschrijvingsbrief voor de algemene vergadering van den F.N.Z. geeft geen aanleiding tot bespreking.

Het Bestuur stelt voor, om 2 obligaten van f 250, rente 5% pct., te nemen in de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De Ommelanden” te Groningen. Na enige bespreking wordt het bestuursvoorstel aangenomen.

Na de gewone plichtplegingen wordt de vergadering gesloten, waarbij dank wordt gebracht aan den heer. Dr. Posthuma.

Schager Courant, 1925-12-25; P. 516

Verslag verg. Bond v. coöp. Zuivelfabrieken in N.-Holland.

HOORN: Algemene vergadering op Woensdag 16 December 1925, des morgens te elf uur, in „*De Witte Engel*” te Hoorn.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, **secretaris de heer G. Nobel**, Lutjewinkel.

Voorzitter heet in het bijzonder welkom de heren directeuren van den Warenkeuringsdienst, zoowel te Haarlem als te Alkmaar.

In zijn openingswoord wijst voorzitter op de noodzakelijkheid dat de boeren zich nauw aansluiten hij wijst in verband hiermee op de ongunstige tekenen die men kan waarnemen, de economische toestand van de rijken om ons heen is niet rooskleurig, de economische toestand van Duitschland, Frankrijk en België is absoluut slecht. De toestand evenwel voor den Bond zal gunstiger worden, want juist die minder gunstige economische toestand zal oorzaak zijn dat de producenten zich meer verenigen, teneinde nog te redden wat er te redden valt. Spr. releveert het 25-jarig ambtsjubileum van Dr. Scheij en het 25-jarig bestaan van den FNZ.

De zuivelprijzen zijn in het afgelopen jaar zodanig geweest, dat het bedrijf er loonend door was gemaakt, als het op een gewone basis was geschoeid. Spr. hoopt dat de techniek van het bedrijf zich zoodanig mag ontwikkelen, dat ons bedrijf loonend gevoerd zal kunnen worden.

De uitvoerige notulen worden door den secretaris gelezen, ze worden na een enkele opmerking onder dankzegging goedgekeurd.

Enkele ingekomen stukken gaven geen aanleiding bespreking.

Als lid van de *Aankoopcommissie* wordt de heer D. de Boer Dz. herbenoemd.

Als lid van de *Bouwcommissie* moet periodiek aftreden de heer L. Broekens. De heer Broekens wordt alszoodanig herbenoemd.

Medegedeeld wordt dat als buitengewoon lid wensch toe te treden de heer J. F. B. Swart. technicus van den Bond.

Het bestuur heeft gaarne meegewerkt aan de huldiging van Dr. Scheij bij zijn 25-jarige ambtsvervulling en daarvoor een bijdrage verleend,

Den heer M. A. van Varik Jz. werd door zijn benoeming tot directeur van de Dierensche Coöp. Melkinrichting eervol ontslag verleend als technicus en in zijn plaats werd benoemd de heer **J. F. B. Swart.**

Voorzitter wijst er op dat gebleken is dat het ambt van technicus blijkbaar is een doorgangshuis en geeft dan ook in overweging om bij de volgende begroting een salarisverhoging toe te kennen voor de waarneming van dit ambt.

Volvette boeren- en fabriekskaas

In verband met het verzoek van „*Westfriesland*” te Lutjewinkel over degelijke eischen voor het vetgehalte in volvette boeren- en fabriekskaas, kan worden medegedeeld dat de instelling van eene centrale commissie voor de Kaascontrolestations nog niet heeft plaats gevonden. Over de wijziging van de grenzen van het vetgehalte in de volvette kaas zullen binnenkort in het *Nationaal Comité van den Internationalen Zuivelbond* belangrijke besprekingen plaats vinden.

Voor het afstaan van de beschikbaar gestelde gelden voor de actie van het Varkensfonds, ter bestrijding van de kosten, gaf ook de laatste fabriek hare toestemming om deze gelden aan de afdeling Edam en Zeevangsdorpen der *Holl. Mij. van Landbouw* te geven.

Ten aanzien van de *Bouwcommissie* wordt met genoegen medegedeeld dat opnieuw op verschillende plaatsen het streven openbaart om in de inrichting van de fabrieken verbeteringen

aan te brengen en de commissie verleende daartoe hare medewerking. Zij heeft mogen medewerken tot samenwerking tusschen de fabrieken „*de Volharding*” en „*Aurora*” te Wieringerwaard, met het resultaat dat beide fabrieken tot één fabriek zullen worden vereenigd. De melk van 600 koeien zal in die nieuwe fabriek worden verwerkt.⁶²⁾

Ook een plan voor samenwerking is te Helder in voorbereiding en advies is gegeven voor de stichting van een ontvangplaats van melk voor de consumptiemelkinrichting, met daarbij de inrichting zoo te maken, dat de melk te verwerken is tot zuivelproducten. Een teleurstellend geval is het plan tot verbouw van de fabriek „*de Verwachting*” te Wognum. De stand van zaken was ter plaatse opgenomen, een ontwerp gemaakt en besproken met een tweetal vertegenwoordigers der fabriek, en is daarna zonder overleg in uitvoering gekomen. Gaarne was gezien dat de *Bouwcommissie* in haar geheel was uitgenoodigd om advies te geven.

De nieuwe cursus voor **Botermakers** is begonnen met 14 leerlingen. Het doel van den cursus is om het personeel van de fabrieken eenige algemeene theoretische vakkennis bij te brengen.

Ten aanzien van den cursus voor **Kaasmakers** wordt medegedeeld, dat „*Aurora*” te Opmeer verzocht door den technicus van den Bond een cursus voor kaasmakers te doen houden. „*Eensgezindheid*” te St.-Maartensbrug vroeg een cursus voor kaasmakers óf te Alkmaar óf te Schagen te doen houden, omdat op de *Vakschool voor Kaasmakers* maar plaatsing is voor een beperkt aantal personen en Hoorn moeilijk is te bereiken voor verschillende kaasmakers. Na overleg met de regelingscommissie van de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, werd besloten tot het geven van een cursus.

Door 22 leerlingen wordt aan den cursus deelgenomen en de cursus wordt te Alkmaar gehouden.

Voorzitter zegt, dat deze cursus wordt beschouwd als een opleidingscursus voor den cursus tot bekoming van **het diploma van den F.N.Z.**

Voor den aankoop van benodigdheden, onzer fabrieken blijft het bestuur aanraden om vooral samen te werken voor den aankoop van artikelen die zich voor gemeenschappelijken aankoop leenen.

Mededeeling wordt gedaan over de regeling die met den Bond van Rundveefokverenigingen is getroffen, opdat de technicus zooveel mogelijk tijd beschikbaar krijgt voor fabrieksbezoek.

Door den heer Spaander worden enkele opmerkingen gemaakt over de aan zijn fabriek toegezonden molglazen en lactodentimeters.

Het Bestuur zal zijn aandacht aan deze quaestie schenken, een uniform artikel is evenwel gewenscht.

Over de technische voorlichting wordt gerapporteerd, dat steeds meer en meer de hulp van den technicus wordt ingeroepen en zijn hulp wordt gewaardeerd. Meer tijd voor fabrieksbezoeken wordt dan ook beschikbaar gesteld. Door dergelijke bezoeken zijn reeds meermalen veranderingen met gunstige resultaten aangebracht,

Er zijn in 1925 2 kaaskeuringen gehouden, n.l. te Hoorn en te Alkmaar.

⁶²⁾ Mijn Grootvader Jb. Haker was van 1914 tot 1927 de (1e) kaasmaker van de *Volharding*. Meer over de kaasfabriekjes en kaasmaker Haker in ‘MAP Zuivelfabrieken Wieringerwaard’

Ophalen: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1872-1953_Wieringerwaard_02-04-2009.pdf

De uitslag was, dat de prijzen werden gewonnen door „*de Hoop*” te Beemster, le prijs met 164½ punt, „*Hoogkarspel*” te Hoogkarspel, 2e prijs met 157 punten, en „*Rosita*” te Twisk, 3e prijs met 148½ punt.

De boterboterkeuringen werden maandelijks gehouden. De animo voor deze keuringen is niet schitterend, slechts een 10-tal fabrieken zond regelmatig in.

Door den voorzitter worden hierna met woorden van gelukwensch de prijzen voor de kaaskeuringen in 1924 uitgereikt n.l. aan „*Rosita*” te Twisk, le prijs, de „*Verwachting*” te Wognum, 2e prijs, „*de Goede Verwachting*” te Bobeldijk, 3e prijs. Voorzitter wijst op het feit, dat alle 3 kaasmakers zijn oud-leerlingen van de *Vakschool voor Kaasmakers*.

Melkbesluit

Door den heer Dr. D. Mol, Directeur van den *Keuringsdienst voor Waren* in het gebied Alkmaar, wordt vervolgens een uiteenzetting gegeven van het Melkbesluit speciaal dan met betrekking tot de zuivelfabrieken.

In het melkbesluit komen bepalingen voor speciaal voor de melkveehouders en andere bepalingen, speciaal voor melkverkoopers. In het melkbesluit wordt geen bepaald gehalte genoemd, maar dat dit plaatselijk door de gemeentebesturen kan geschieden. Fabrieken die consumptiemelk afleveren, mogen niet anders dan gepasteuriseerde room verkrijgbaar stellen. De vetvrije droge stof in de karnemelk is bepaald op 7,3 %. De taptemelk mag niet meer dan 1% vet hebben, een bepaling die gemaakt is om een goed verschil te hebben.

Inleider geeft verder een uiteenzetting van de verschillende bepalingen en vindt daarbij nog gelegenheid te wijzen op het teere punt van het „Melkbesluit”, n.l. de bepaling dat de melk die de melkveehouder ten verkoop in voorraad heeft, te koop aanbiedt, enz. moet zijn van melkvee, waarvan de uiers of naaste omgeving niet verontreinigd mogen zijn. De melk moet zindelijk worden gewonnen en bewaard. Melk van koeien lijdende aan verschillende genoemde ziekten, o.a. uierontsteking of tuberculose, mag niet worden afgeleverd enz. Als typhus zich op ‘n boerderij voordoet mag de melk niet afgeleverd worden en ‘n arbeider b.v. in wiens gezin ‘n typhusgeval zich voordoet, mag niet bij de melkbereiding, ook niet bij het melken, tegenwoordig zijn. De tusschenkomst van den *Inspecteur der Volksgezondheid* dient in zulke gevallen te worden ingeroepen.

Een zeer moeilijk artikel is art. 23 van het Melkbesluit, het artikel waarvoor spr. waarschijnlijk wel in hoofdzaak gevraagd is, zijn inleiding te houden, n.l. dat de Minister den zuivelfabrieken een aanwijzing kan geven, dat ze niet gebonden zijn aan de hierboven genoemde bepalingen, mits die fabrieken voldoende waarborgen kunnen geven dat voldaan wordt aan de eischen in het Melkbesluit genoemd.

Spr. vertelt van de aanvraag van een dergelijke aanwijzing door de melkfabriek „*Friso*” te Hoorn en het eigenaardige dat de Minister niet aangaf welke waarborgen gesteld dienden te worden, maar de Minister aan „*Friso*” vroeg welke waarborgen gesteld konden worden.

De vraag is dan ook bij spr. en zijn collega van Haarlem naar voren gekomen of het wel gewenscht is dat de fabrieken de bedoelde aanwijzing aanvragen.

Zullen de gestelde waarborgen praktisch uitvoerbaar zijn of zal er een soort praktische oplossing van artikel 23 zijn? Spr. wijst er op dat als de fabrieken de aanwijzing van den Minister verkrijgen, daardoor de keuringsdienst buiten de deur wordt gesloten. Spr. wijst in dat verband ook op de werkzaamheden v.d. Keuringsdienst van Waren, waarbij rekening wordt gehouden met de praktische mogelijkheden in het bedrijf. Spr. eindigt met te zeggen, dat hij dan ook de strekking van dit artikel niet goed begrijpt.

Na de pauze wordt gelegenheid gegeven, naar aanleiding van de inleiding van den heer Dr. Mol, vragen te stellen en hiervan wordt gebruik gemaakt door den heer D. de Boer, die mededeeling doet dat art. 23 wel is tot stand gekomen door 'n advies van den F.N.Z. maar de bedoeling ervan is aller ongelukkigst geredigeerd. De mogelijkheid nl. dat de fabrieken de grootst mogelijke waarborgen kunnen geven, dat voorzien wordt in de eischen van 't melkbesluit, bestaat. Maar spr. verbaast zich toch **ver den med** van den secretaris van den F.N.Z. om een dergelijk advies te geven. Naar spr.'s meening zal controle op de te geven waarborgen moeten geschieden, door het nemen van steekproeven, door den Keuringsdienst van waren. Spr. wijst er op, dat als men de onmogelijkheid van het geven van die waarborgen inziet, men dan provinciaal een besluit dient te nemen om al of niet die aanwijzing te vragen.

De heer Jensma vraagt of die melkvoorziening ten plattelande niet in 't gedrang komt, wanneer door een keuringsdienst de eischen soms te streng worden toegepast. Deze vraag geldt ook de karnemelkvoorziening.

De heer Dr. Mol erkent dat de vrees bij sommige fabrieken kan bestaan niet te kunnen voldoen aan de eischen van het melkbesluit en daarom weigeren consumptiemelk te leveren. Spr. heeft reeds een dergelijk geval behandeld en overleg gepleegd met een bestuurslid van dezen Bond. De vastgestelde cijfers dienen als leidraad, waaraan wij ons kunnen houden maar spr. valt tenslotte niet dood op een $\frac{1}{10}$ pct.

Spr. tracht hier en daar zijn licht op te steken, het wederzijdsch vertrouwen moet tenslotte de basis worden waarop we dienen te staan. Spr. doet mededeeling over het overleg dat hij met de praktijk pleegt.,

De heer Jensma oordeelt dat in het district Alkmaar men blijkbaar tevreden kan wezen over den practischen kijk van den waredienst, maar in een ander district zou het anders kunnen wezen. Spr. ziet gaarne dat bericht van afwijking wordt gezonden.

De heer Dr. Mol heeft geen bezwaar om het waarschuwingssysteem nog wat uit te breiden.

Nog meerdere inlichtingen worden gevraagd, die door Dr. Mol worden verstrekt.

De heer Broekens meent, dat we dankbaar kunnen wezen dat den fabrieken zoo'n goede leiding door dit melkbesluit wordt gegeven. Ons doel is toch steeds om een zoo goed mogelijk product te bereiden en voordat we ontheffing vragen, doen we goed eerst te zien hoe de praktijk kan samenwerken met den keuringsdienst.

De heer D. de Boer ziet in den keuringsdienst van waren het middel om verbetering te brengen in de levering van melk door den boer en op grond daarvan zou spr. geen ontheffing bedoeld als in art. 23 willen vragen.

Door den directeur van den keuringsdienst te Haarlem, den heer De Mieras, wordt nog gewezen op de noodzakelijkheid dat de keuringsdiensten opvoedkundig werken.

De heer Dr. Scheij verheugt zich er over, dat in deze vergadering de lijn getrokken wordt, dat men den keuringsdienst behoeft om verbetering te brengen in het product.

Door den voorzitter wordt dank gebracht aan den heer Dr. Mol voor zijn uiteenzetting en aan den heer De Mieras voor zijn tegenwoordigheid – Applaus.

De heer J. Dokter doet mededelingen van, de *commissie voor Landbouwcoöperatie*.

[...]

TBC.-Bestrijding

In de laatste commissievergadering kwam de t.b.c.-bestrijding onder het rundvee ter sprake en de voorvechters van 2 systemen hebben hun argumenten uiteengezet.

Beide willen de ziek bevonden dieren verkoopen, maar de eene wil de reactiedieren geen kans geven andere stallen te besmetten, de andere erkent dit als een ideaal, maar past zich meer aan bij de practijk en verzwijgt het ziek zijn van het dier; zulks op financiële overwegingen. Beide

systemen vinden hun belichaming in en zijn nauw verbonden aan een zuivelfabriek, het eene te Stompeteren, het andere te Lutjewinkel.

Onze commissie stelt zich geen partij, maar geoordeeld wordt, dat het eene systeem met warmte zal worden verdedigd, het andere met koelheid worden voorgestaan.

Behandeld wordt de agenda voor de algemene vergadering van den F.N.Z.

ze geeft geen aanleiding tot bespreking.

Als lid van Bestuur van den F.N.Z. wordt voor het jaar 1926 herbenoemd de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, als plaatsvervangend lid de heer G. Nobel te Lutjewinkel.

De financiële commissie voor het nazien van de rekening 1925 en de begroting 1927 zal bestaan uit de fabrieken „*de Eensgezindheid*” te St.-Maartensbrug, „*de Dageraad*” te Burgerbrug en de „*Eendracht*” te Warmenhuizen.

In behandeling komt daarna de begroting voor 1926. Ze wordt aangeboden in ontvangst en uitgaaf op een bedrag van *f* 16.090, waaronder is begrepen een bijdrage uit het saldo van 1925, tot een bedrag van *f* 2000. De omslag wordt berekend op 12 cent per 1000 Kg. melk, te weten 9 cent voor Bondswerkzaamheden in 3 cent voor den F.N.Z.

De commissie adviseert bij monde van den heer Ham, tot goedkeuring.

De heer Pijper, „*Aurora*” te Opmeer, wijst er op, dat de uitgaven voor praktische doeleinden zoo pover afsteken bij de andere uitgaven. Voor den cursus voor kaasmakers wordt *f* 100 weinig genoemd. De uitgave voor het secretariaat is daarentegen zeer hoog, de huishouding gaat met $\frac{1}{3}$ van het budget weg. Door den voorzitter echter is vanmorgen reeds mededeling gedaan, dat meer in door ons gewenschte richting zal worden gegaan, nl. door salarisverhoging van den technicus. De opmerkingen van spr. hebben niet ten doel om critiek uit te oefenen.

Voorzitter zegt dat geheel in den geest van het Bestuur wordt gesproken, maar we hebben ook rekening te houden met de liefde van den boer voor zijn geld. We zullen eerst meer geld moeten hebben voor we het kunnen besteden. Het werken van het secretariaat moeten we niet geringschatten. Onze zaken moeten in huis goed geregeld zijn. De werkzaamheden van onze secretaris, die boven alle lof zijn verheven, kunnen geen mindere salariëring hebben.

De secretaris zegt, dat voor de cursussen geen bedragen noodig zijn, zij worden in hoofdzaak bestreden uit het salaris van den technicus.

De heer Spaander acht het één van de belangrijkste zaken, van het Bestuur, om het ledental te doen uitbreiden.

Zonder hoofdelijke stemming wordt daarna de begroting goedgekeurd.

Bij de rondvraag informeert de heer Kout, Middellie, of het Bestuur niet zijn bemiddeling kan verleenen om van het P.W.B. een billijker tarief te krijgen voor de boerderijen, Ged. Staten schijnen wel voor een andere regeling te gevoelen

Voorzitter belooft dat deze zaak door het Bestuur zal worden besproken.

De heer Spaander informeert naar het potje van het steenkolenproces.

Voorzitter zegt, dat in het volgende jaar die zaak zal worden afgewikkeld.

De heer Veldstra, „*Aurora*”, Opmeer, geeft in overweging een commissie te benoemen om na te gaan de verschillende tarieven voor de electriciteit.

Voorzitter zegt overweging, toe.

De heer Jensma wijst op de last die den fabriek kan worden opgelegd door de *Kamer van Koophandel* om te verstrekken de namen woonplaatsen, huisnummers en straat van hare leden. Spr. vraagt onderzoek naar de mogelijkheid dat de Kamer van, Koophandel zelf zorgt voor die opgaven.

De heer D. de Boer zegt, dat de *Kamers van Koophandel* zijn opgericht als de bureaus voor den handel, maar spr. zou gaarne zien, dat de Bond eens een onderzoek instelde naar het gebruik dat van deze Kamers wordt gemaakt, want, mocht dat gebruik niet evenredig zijn aan het doel, waarvoor ze zijn opgericht, dan zou de Bond wellicht het initiatief dienen te nemen om te trachten die Kamers opgedoekt te krijgen.
Ook deze zaak zal door het Bestuur worden ter hand genomen.

Alvorens tot sluiting overgaande, brengt Voorzitter dank aan het aftredende bestuurslid, den heer Bark.

In zijn afscheidswoord dankt de heer Bark voor het in hem gestelde vertrouwen en wijst op de overtuiging, die hij heeft gekregen, dat door het Bestuur de belangen zowel van kleine als grote fabrieken worden behartigd.

Hierna sluiting.

i

1926

Schager Courant, 1926-05-15; P. 1/20

Verslag Verg Bond v. coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.

ALKMAAR: Algemene vergadering op Vrijdag 14 Mei 1926, 's-morgens 1 uur, in het *Landbouwhuis*

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, secretaris de heer G. Nobel, Lutjewinkel.

Voorzitter verzoekt de aanwezigen op te staan en wijdt enige woorden aan de nagedachtenis van den overleden Directeur-generaal van den Landbouw, den heer Dr. P. van Hoek. Spr. wijst op diens moeilijken taak, vooral de laatste jaren, omdat hij zijn taak als geëindigd beschouwde, waar de zaken voorheen onder dit directeurschap te rangschikken voortaan wel aan de Landbouwverenigingen kon worden overgelaten, een oordeel waarmee de regering rekening heeft gehouden en wat wel de oorzaak is, dat niet meer in de voorziening van deze vacature is voorzien.

Spr. wijst er dan in zijn openingswoord verder op, dat de zuivelprijzen zich buiten verwachting goed hebben gehandhaafd en het blijkt dat ons product nog steeds wordt beschouwd als een luxe product, in verband met de gunstiger voortbrengingsomstandigheden van de concurrerende landen de techniek van ons bedrijf steeds hoog zat moeten worden gehouden, willen wij de concurrentie het hoofd kunnen blijven bieden.

De notulen worden gelezen en onveranderd vastgesteld.

Medegedeeld werd, dat in 1924 door de aangesloten fabrieken werden verwerkt 92.500.000 K.G. melk, in 1925 94.500.000, een toename dus van 2 miljoen

Overeenkomstig het advies van de financiële commissie wordt de rekening over 1925 goedgekeurd. Voor de algemene zaken liep de rekening over $f74.274,78\frac{1}{2}$ met een batig saldo van $f4055.04\frac{1}{2}$. welk saldo zal worden verbruikt over de 2 eerstvolgende dienstjaren. De rekening van den aankoop liep over $f72.814,67$ en die van de kortingen over $f17.976,68$.

De verkiezingen.

Tot lid van het Bestuur, in de plaats van dan heer C. Busch wordt gekozen de heer C. van Twuijver te Uitgeest, tot lid van de *Commissie van kaaskeuringen* wordt herkozen de heer Th. van der Meer, Heerhugowaard; tot lid van de commissie voor de *Boterkeuringen* wordt herkozen de heer Th. van der Meer en tot lid van de *Commissie voor landbouwcoöperatie*, vacature de heer Jm. Blaauwboer Kz., de heer S. IJff, Assendelft

De volgende mededelingen worden gedaan:

Aankoop van benodigdheden.

Enkele voorzieningen ten aanzien van dezen aankoop zijn getroffen om meer tijd beschikbaar te kregen voor den technicus.

De heer Visser, controleur, is belast met de afgifte en toezending van artikelen, waarvoor hem $f150$ per jaar wordt vergoed, terwijl ook een andere regeling met den *Bond van Rundveefokverenigingen* is getroffen, die nu zelf voor toezending van formulieren en boeken voor de administratie zorg draagt.

Te Alkmaar is een bergplaats voor chemicaliën gesticht aan het *Landbouwhuis*. De kosten zijn betaald uit het reservefonds.

Door de beëindiging van het bekende kolenproces zijn wij in staat om aan onze leden een niet onbelangrijk bedrag uit te keren, nl. f 6800. -

Voor den aankoop zelf wordt opnieuw tot een zoo mogelijk algemeene deelname opgewekt. Wel neemt, de belangstelling toe, maar nog kan veel worden verbeterd.

De Boterkeuringen.

Voor de boterkeuringen is een andere regeling getroffen, deze zullen nu om de 2 weken worden gehouden, terwijl ook, evenals voor de kaaskeuringen, een paar prijzen beschikbaar zullen worden gesteld. Het doel is om door deze keuringen zoo veel mogelijk mede te werken aan de gemeenschappelijke verbetering van de boter en tevens om meer contact te krijgen met de fabrieken tot het maken van vergelijkingen en het geven van voorlichting door den technicus, voor eventuele verbeteringen aan de fabrieken.

Met het zenden van potten naar de keuring in Friesland om voor de beoordeling van onze commissie en de Friesche commissie een vergelijking te hebben, wordt doorgegaan en de fabrieken worden tot deelname opgewekt.

Kaaskeuringen.

In 1926 worden 3 keuringen gehouden, de eerste is 8 April en de tentoonstelling op 9 April gehouden De tweede wordt op 1 September, de tentoonstelling op 2 September en de derde op 1 December, tentoonstelling 2 December. gehouden.

Prijzen zullen weer beschikbaar worden gesteld. Als keurmeesters zijn aangewezen de heren Bark, Syperda en Stapel.

Over de arbeidsregeling.

Met voldoening wordt geconstateerd, dat het verzoek om verruiming van arbeidsduur van de zuivelfabrieken in Noordholland, voor de periode 1 April 1926 – 31 Maart 1927, goed resultaat heeft opgeleverd.

Door de *Vereeniging van Oudleerlingen der Vakschool van Kaasmakers* werd eene verruiming van 78 uur en door de commissie voor arbeidsregeling van onzen Bond 100 uur. Het resultaat is geweest, dat 78 uur verruiming is toegestaan voor die fabrieken, waar niet meer dan 5 man personeel in de fabriek werkzaam is. Voor groote fabrieken meende men die verruiming niet te kunnen toestaan, op grond van de mogelijkheid van de betere uitvoering van het bedrijf, door het grootere personeel, waardoor verschuiving van de arbeidskrachten beter mogelijk is om het werk toch in den gestelden tijd te kunnen verrichten.

Uit de verruiming blijkt, dat men in Den Haag de moeilijkheden erkent en men bereid is om hiermede rekening te houden, waarvoor wij zeer erkentelijk zijn.

Of het gestelde aantal personen, werkzaam in ene fabriek, juist gekozen is, zal in den loop van deze periode nog worden nagegaan en wanneer er moeilijkheden zijn, worden de fabrieken verzocht daarvan mededeling te doen. Het kan niet anders dan goed zijn, om deze eerlijk ter kennis te brengen van autoriteiten. Aangeraden wordt, om bij moeilijkheden eventueel, overleg te plegen met het hoofd van de Arbeids-inspectie te Haarlem, die bereid is hiervan kennis te nemen en zoo mogelijk mede te werken tot een goede regeling.

Ook het Bestuur verleent daarbij gaarne zijn tusschenkomst.

Voorzitter wijst er op, dat de secretaris goede introductie heeft bij de Arbeids-inspectie, wat zeer zeker van groten invloed is geweest op het resultaat, verkregen voor deze arbeidsverruiming.

Tekenen, van instemming.

Over de Bouwcommissie.

Wordt meegedeeld, dat zij op verschillende plaatsen met goed resultaat is werkzaam geweest. De fabriek „de Volharding” te Wieringerwaard⁶³⁾ zal binnenkort in werking treden. Voor Hel-der is een plan gereed, waarover evenwel nog geen definitieve beslissing is genomen en ook voor een fabriek in ‘t Koe-gras zijn plannen in voorbereiding.

Over het machinale melken.

Secretaris heeft een onderzoek ingesteld naar de resultaten van het machinale melken, omdat het hem belangrijk genoeg voorkomt na te gaan voor bedrijven wier landerijen goed zijn gelegen, het aantal koeien groot genoeg is om een melkmachine aan te schaffen en waar zich bij het gewone melken moeilijkheden voordoen, in verband met onvoldoende hulp van goede melkers.

De gunstige ligging der landerijen is een factor van beteekenis in verband met de plaats waar geregeld wordt gemolken en het aantal koeien dat gemolken moet worden, moet zoo groot zijn dat aanschaffing van eene melkmachine op de personeelsuitgaven belangrijk minder uitgaven zijn te doen of door vervanging van slechte melkers de melkwinning met hulp eener melkmachine veel verbeterd kan worden.

Voorts komt de vraag naar voren: heeft men voor het schoonmaken der machine accuraat werkend personeel, kan men er zelf geregeld voor zorgen.

Het onderzoek heeft uitgewezen dat wanneer deze voorwaarden voorop werden gesteld, de conclusie mag worden getrokken dat de melkmachine goede resultaten oplevert.

Merkwaardig bemoedigende resultaten werden meegedeeld, die goede verwachtingen voor de toekomst inhouden voor de grootere bedrijven.

Algemeen wordt gewezen op de noodzakelijkheid van het met zorg schoonmaken der machine - liefst zelf - in ieder geval door een vertrouwd en accuraat werkend persoon. Bij zorgvuldige behandeling - direct na het melken, valt het schoonmaken overigens mee.

Bijna algemeen werd gewezen op de noodzakelijkheid van de koeien even namelken, wat in de praktijk meevalt, maar toch noodig geacht wordt.

Aan de goede melkwinning komt de melkmachine, bij goede behandeling, zeer ten goede en de praktische bruikbaarheid wordt door de gebruikers bijna zonder uitzondering erkend.

Het komt rapporteur gewenscht voor om in den loop van den zomer op verschillende bedrijven een nader onderzoek in te stellen en daarna meer uitvoerig te rapporteeren, omdat de ervaring de beste leermeester is en van de ervaring van anderen, zij die met voordeel, eene melkmachine zouden kunnen aanschaffen, hiermede hun voordeel kunnen doen.

Vergelijkende proeven van verschillende melkmachines zijn kostbaar, en daarom lijkt het spr. beter om zooveel mogelijk goede resultaten te verzamelen en te publiceeren.

Mogelijk is ook te bevorderen dat door de machinaal melkende veehouders onderling ook meer overleg en samenwerking is te verkrijgen.

De heer IJff wijst er op dat het schijnt of de melkgift van een koe verminderd wordt door machinaal melken en ook het percentage vet daardoor niet op peil kan worden gehouden. Ook in dit opzicht schijnt dus een onderzoek gewenscht

De heer Jongejans, Uitgeest, deelt mede, dat blijkens een onderzoek de vetgehalten aan veel schommeling onderhevig, waren en ook de melkgift van oudere koeien was achteruitgaande.

De heer Swart, technicus, doet mededeeling wat hem ter oore is gekomen over het gebruik van de melkmachine in Amerika. Bij geregeld machinaal melken ging de melkgift ieder jaar

⁶³ Onderstreept: omdat mijn grootvader op *de Volharding* 1e kaasmaker was en.....eind 1926 /begin 1927 vertrok naar Abbekerk in de zelfde functie – eerste kaasmaker. Dat zou hij tot zijn pensioen in 1954 blijven.

achteruit en na 5 jaar bleek die melkgift onvoldoende en machinaal melken zou niet volgehouden kunnen worden, wanneer de machine in dit verband niet werd verbeterd.

De heer Kuiper, Oostwoud, vraagt of bij die gehouden proeven wel werd nagemolken, welke vraag bevestigend werd beantwoord.

De secretaris wijst er ook op dat bij zijn onderzoek allen gezegd hebben dat nagemolken moest worden en ook is meegedeeld dat de machine zeer goed schoongemaakt moest worden.

Voorzitter wijst er op dat ook „Noorderkwartier” zich met deze zaak bezig houdt. Een serieus onderzoek is gewenst, maar kost veel geld en bij de eerstvolgende begroting zou kunnen overwogen worden of een bedrag dient te worden uitgetrokken om in samenwerking met andere landbouworganisaties een proef te nemen. Het zal dan noodig zijn dat een volledig controleplan werd ontworpen.⁶⁴⁾

De heer Bakker, Barsingerhorn, oordeelt dat het in de toekomst vanzelf zal blijken of de machine al of niet voldoet.

Voorzitter meent dat juist door het nemen van proeven aanschaffing van melkmachines kan worden voorkomen of bevorderd.

De heer Jongejans, Uitgeest, deelt mee, dat zijn mededeeling betrof een bedrijf waar een jarenlange controle door de fokvereniging werd uitgeoefend en nu bij het gebruik van de melkmachine al tamelijke afwijkingen voorkwamen. Met de jonge dieren werden tamelijk goede resultaten verkregen.

Voorzitter wijst er op, dat men niet mag afgaan op de resultaten verkregen op 1 boerderij en met 1 machine.

De heer Swart, technicus, acht het wel gewenst dat men zich in dezen voorzichtig uitdrukt en de vraag dient te worden overwogen of het gebruik der melkmachine niet de zuivelbereiding in gevaar brengt. Spr. wijst ook op de z.i. wel eens misleidende reclame voor de melkmachines.

De heer Busch gaf de pers in overweging deze besprekingen goed weer te geven.

Goed melken.

Door den heer Dr. L. T. C. Scheij worden mededelingen gedaan over goed melken en over de regeling getroffen ten aanzien van de cursussen voor voormelkers, waarover door ons reeds mededeling werd gedaan in het verslag van de vergadering van *Noorderkwartier*. Spr. wijst op het belang voor de zuivelfabrieken om de plaatselijke cursussen in het leven te roepen of financieel te steunen. Te Beemster en Wieringerwaard zijn reeds van die plaatselijke cursussen begonnen, terwijl elders onderhandelingen worden gehouden.

Door den heer Swart, technicus, wordt gewezen op de moeilijkheid van het bepalen der zuurheidsgraad. Dr. Van Dam heeft nu een eenvoudige methode gevonden, waarmee een benaderend gehalte kan worden gevonden en inleider doet hiervan meerdere mededelingen.

De verbetering van de watervoorziening door het P.W.B.

Bij de fabrieken is een onderzoek ingesteld naar de tarieven die door de veehouders voor de watervoorziening worden betaald en deze bleken zeer uiteenlopend te zijn, zoodat er alle aanleiding bestaat om onzerzijds al onzen invloed aan te wenden om hierin uniformiteit te verkrijgen.

Een bespreking heeft plaats gehad met den Directeur van het P.W.B., waarover niet anders dan zeer waardeerend kan worden gesproken.

Ofschoon deze bespreking vertrouwelijk was, mag worden medegedeeld, dat een billijke en goedkoopere regeling zal worden verkregen, waarbij met het oog op de goede beoordeling

⁶⁴ Zie ook de MAP over melkmachines: met o.a. Onderzoek 4 melkmachines 1912-1915 (Proefboerderij Hoorn.) http://www.zuivelhistorienederland.nl/_wp_pdf/Melkmachine-knipselmap-2010-05-10.pdf

van het waterleidingbedrijf, de meter en de meterhuur niet zullen kunnen worden uitgeschakeld. De heer Van Oldenburg sprak als zijn meening uit, dat juist onze Bond de eerste landbouworganisatie was, die zich in deze tot hem wendde en waarmee hij gaarne alle overleg zal plegen, het aangewezen lichaam is om de gewenschte uniformiteit en verlaging van den prijs te verkrijgen.

Het Bestuur verheugt zich over het te verwachten succes dat het voor de leden van de aangesloten fabrieken reeds bij deze onderhandelingen mocht bereiken, wat indirect zal meewerken de sympathie voor onzen Bond te doen toenemen.

De heer Bark dankt het bestuur voor zijn bemoeiingen inzake dit vraagstuk. (Applaus.)

Voorzitter deelt mede, dat het eerste overleg met 2 andere organisaties heeft plaats gehad en dat nu gezamenlijk een bespreking met de Directie van het P.W.B. zal worden aangevraagd. Verschillende feiten zijn ons nog ter oore gekomen en die zullen worden besproken. De verwachting wordt uitgesproken dat de onderhandelingen bevredigende resultaten zullen opleveren.

Het P.E.N. en de levering van elektrische stroom aan grote bedrijven.

Na de pauze deelt voorzitter mede, dat bij de bespreking in Bloemendaal over de tarieven der waterleiding ook is gesproken over de tarieven van de electriciteit. Meegedeeld werd dat een uitzonderingstarief voor zuivelfabrieken aan een 4-tal fabrieken werd toegepast. Daar de tarieven bij het P.E.N. een grote chaos vertonen, is het moeilijk een uniform tarief voor te stellen. Spr. wijst er op dat het wenschelijk is dat fabrieken die tot electrificatie willen overgaan, daartoe zich direct in verbinding stellen met het bedrijf en zich niet te wenden tot het G.E.B. Ook is het aanbevelenswaardig om die besprekingen te gaan voeren in overleg met het secretariaat van den Bond.

Op de vraag of het P.E.N. ook rechtstreeks aan fabrieken levert, indien er een gemeentelijk bedrijf is, antwoordt voorzitter dat er gemeenten zijn, waar de provincie levert aan de gemeente en de gemeente niet mag leveren aan groote bedrijven. Er is te dien aanzien geen combinatie te bedenken die niet in de provincie bestaat.

De garantie van het vetgehalte in de volvette kaas.

Door den heer G. Nobel wordt ingeleid de garantie van het vetgehalte in de volvette kaas, mede in verband met de Edammer kaas 40+.

Inleider wijst er op dat aan Zuidholland en Utrecht de eer toekomt, de controle op de kaas ter hand te hebben genomen, hoe bij den aanvang der controle voor de volvette kaas werd bepaald dat deze kaas zou zijn bereid uit vollemelk en minstens 45% vet in de droge stof zou moeten bevatten, doch hoe, toen voor de niet volvette kaascontrolestations ook merken voor volvette kaas beschikbaar werden gesteld, de regering bepaalde dat deze kaas een vetgehalte van minstens 48% vet in de droge stof moest bevatten.

Het verschil in vetgrens moest leiden tot verschil van meening onderling. Hoewel het cijfer 45 voor de stations volvet alleen gesteld is om een minimumgrens te noemen en nooit bedoeld is als zou 45% vet gelijk zijn aan volvet, is dit verschil op verschillende vergaderingen besproken.

Het Nat. Comité van den *Intern. Zuivelbond* heeft gearbeid tot het verkrijgen van een goede oplossing. Ook Internationaal zijn voorbereidende besprekingen gehouden over een uniforme regeling en volgende week zal te Parijs de regeling van de vetgrens voor volvette kaas aan de orde worden gesteld en waarschijnlijk haar beslag krijgen.

Door het Bestuur van het Nat. Comité word voor enkele maanden een agenda voor eene vergadering verzonden, waar voorgesteld werd tot het instellen van een nieuwe kaasklasse „vollemelksche kaas”, met een minimum-vetgehalte van 48% vet in de droge stof en de klasse „volvet” voortaan alleen het merk 45% vet in de droge stof te doen dragen.

Deze voorstellen werden aan de heftigste bestrijding onderworpen; van de volvette stations werd niet zonder reden de meest krasse maatregel aan de Regering aangekondigd, wanneer zij zouden worden aangenomen en door het Bestuur van den F.N.Z. werd de instelling van een nieuwe klasse van vollemelksche kaas met een minimum vetgehalte van 48% in de droge stof „verworpen”, daarentegen werd met algemeene stemmen (met uitzondering van die van rapporteur als adviseerend lid) het voorstel aangenomen, om de klasse „volvet” voortaan alleen het merk 45% vet in de droge stof te laten dragen; met andere woorden 45% te beschouwen als volvet.

Toen ontstond de strijd opnieuw, want nu werd het een rechtstreeksche niet te verdedigen aanval op de volvette kaas. De vergadering van het Nat. Comité werd uitgesteld, besprekingen met de volvette stations gehouden en een commissie werd verzocht een onderzoek in te stellen naar de meest gewenschte oplossing.

Geadviseerd werd door deze commissie de oplossing te zoeken in de verhooging van de minimum vetgrens van de volvette kaas voorlopig op 46 pct. en verder op het merk geen vetgrens aan te brengen, maar alleen „volvet”. Het rapport is een mooi pleidooi voor het behoud van de volvette kaas en de grote betekenis van een zoo groot quantum kaas, pl.m. 30 miljoen, als delicatessie te behouden.

De vergadering van het Nat. Comité besloot de oplossing te zoeken in de richting van het genoemde rapport „verhoging van de vetgrens” en het daarheen te leiden, dat op het Intern. Congres de regeling van de vetgrens voor de volvette kaas van de agenda af te voeren.

Intusschen heeft de kwestie een nieuwe moeilijkheid gebracht.

Het Bestuur van den F.N.Z. heeft nl. het besluit genomen om voorstellen te doen tot wijziging van de samenstelling van het Nat. Comité v.d. Internationalen Zuivelbond. Inleider is zelf niet voor die reorganisatie.

Ten aanzien van den F.N.Z. kan er op gewezen worden, dat de gehele actie in deze kan worden beschouwd als van Friesche zijde afkomstig. Het Bondsbestuur is in meerderheid voor uitvoering van de minimum vetgrens voorlopig op 46, en eveneens voor eene andere behandeling in den F.N.Z., groepeerings kaasbelangen en boterbelangen. Zuidholland is voor verhoging van de vetgrens in den geest van het rapport. Blijft dus alleen Friesland als kaasgebied in den F.N.Z. dat in deze zou beslissen.

Voor heden is reeds veel gewonnen - in Parijs geen beslissing, de minimum-vetgrens voor volvette kaas vrij zeker omhoog, de volvette kaasindustrie behouden - niet gedegradeerd tot ontroomde kaas van 45 pct., maar blijvend gehandhaafd; de 40 plus kaas op zijn oorspronkelijke plaats gehandhaafd en niet verdrongen door een nieuw product 45 pct. Eveneens voorkomen, een nieuwe klasse van 48 pct. vollemelksche kaas waardoor de Edammer 40 plus op de 3e plaats zou zijn gekomen en ten laatste het verschil in minimum-vetgrens voor de volvette kaas.

Met deze verkregen resultaten mogen wij tevreden zijn, maar wij moeten waakzaam zijn om krachtig mede te werken tot de blijvende verbetering in deze en de handhaving van de positie van onze Edammer 40 plus.

De heer Jensma, Lutjewinkel, informeert hoe thans het Nationaal Comité is samengesteld. Waarop voorzitter antwoordt. Hoe de reorganisatie zal worden xxxx nog onbekend, maar de bedoeling is, dat producenten meer hebben te beslissen over de producentenbelangen.

De inleiding geeft aanleiding tot uitvoerige bespreking.

Voorzitter deelt dan mede, lijnrecht tegenover den secretarie te staan. Wanneer in Parijs kaas van 46 pct. wordt aangemerkt als volvette kaas eischt hij dat recht ook op voor den georganiseerden zuivelbereider en hij oordeelt dat wanneer kaas van boven 46 pct wordt bereid,

deze dan ook wel geplaatst zal worden. Het fabriceren van volvette kaas zal dus niet worden tegengegaan.

Door den heer Kleijne wordt gewezen op de concurrentie van Friesland en ook van andere zijde wordt het gewenscht geoordeeld, het percentage voor volvette kaas hoger dan 46 pct. te bepalen.

De heren Kuiper, de Boer en Jansma voeren nog het woord waarbij de laatste nog eens wijst op de thans geldende onbillijke regeling.

De inleider wijst er op, dat het niet de bedoeling is dat volstaan wordt met 46 pct, maar het zou zijn een voorloopige regeling straks kan het percentage hoger worden bepaald. Het is voor Nederland van belang om de volvette kaas te blijven fabriceren, ook ten aanzien van de handelsbelangen.

Voorzitter wijst er nog op, dat het kaasmerk inhoudt een garantie door de regering, de handelaar en de koper kijken meer naar het handelsmerk.

Door den heer B. Kleijn worden mededelingen gedaan over den Gezondheidsdienst voor het Vee, waarvan door ons reeds mededeling word gedaan in het verslag van *Noorderkwartier*.

De beschrijvingsbrief voor de algemene vergadering van en F.N.Z. gaf geen aanleiding

Bij de rondvraag vroeg het bestuurslid, de heer Broekens, nog eens naar **het verschil van mening tusschen den voorzitter en den secretaris over de garantie van het vetgehalte**. Het verschil van mening was spr. niet duidelijk gebleken.

Voorzitter antwoordt, dat hij wil één merk boven de 40 pct, maar dan ook volvette kaas, dus niet volstaan met 46 pct., maar bijv. 50 pct., wat zeer goed mogelijk is.

Waar nu ook weer gewezen wordt op het bezwaar ten aanzien van de zelfkazende boeren, zegt voorzitter, dat hem is gevraagd in een kort antwoord zijn bedoeling weer te geven. Dat heeft hij gedaan en hij sluit nu de discussies over die zaak.

Nog komen enkele andere zaken ter sprake, o.m. aan welke methode de voorkeur moet worden gegeven, aan oogreactie of onderhuidsche insputingen en daarbij wordt gewezen op de verschillende deskundige verklaringen hieromtrent.

Tenslotte volgt sluiting.

Schager Courant, 1926-12-14; p. 5/6

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuiverfabrieken N.-Holland

HOORN: Vergadering van bovengenoemde Bond op Maandag 13 December 1926, in „*de Witte Engel*” te Hoorn.

Voorzitter de heer H. K. Koster te Wieringerwaard, secretaris de heer G. Nobel, te Lutjewinkel.

In zijn openingswoord wijst de voorzitter er op, dat het geen tijd is om deze vergadering blijmoedig te openen, dat de opbrengst onzer producten niet evenredig is aan de kosten, wijst op de hoge belasting en arbeidsloonen, terwijl daarentegen de boer nog niet wil weten van verlaging der pachtsommen en landprijzen.

Spr. wijst dan echter op enkele lichtpunten, nl. het herstel der valuta in Frankrijk en België en de normaliseering van het leven in Duitschland. Bezuiniging zal moeten plaats vinden, doch de bezuinigingen moeten gezond zijn. Spr. wijst dan voorts op de hulp die de Bond in ver-

schillend opzicht verstrekt en wekt op te trachten dat de nog niet aangesloten fabrieken zich als lid aangeven, teneinde te kunnen komen tot het „Eén voor allen, allen voor één.”

De notulen worden gelezen, ze worden onder dankzegging goedgekeurd

Naar aanleiding van de notulen merkt voorzitter op, dat ten opzichte van de kwestie van de volvette kaas, hij het bejammert dat de secretaris zich meer heeft laten gelden als voorzitter van het Kaascontrolestation, dan als secretaris van den Bond.

Medegedeeld wordt:

Trekhondenwet.

Naar aanleiding van een verzoek van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (FNZ.)* over mogelijke wijziging van de trekhondenwet, is aan de aangesloten fabrieken advies gevraagd, met het gevolg dat hierover het volgende advies is uitgebracht:

„Op vele boerderijen wordt ten behoeve van het melkvervoer gebruik gemaakt van een trekhond. Dit werk is voor genoemde dieren geen bezwaar, meer ontspanning en tijdpassering in het gemakkelijke leven van een hond op eene boerderij.

Ook ten behoeve van het melkvervoer van de boerderijen naar de zuivelfabrieken, zooals dit aan een vrij groot aantal fabrieken in N.-H. nog plaats vindt, doen genoemde trekhonden goede diensten en zij ondervinden er niet de minste nadeelen van.

Het is daarom goed maatregelen te nemen tegen de plannen om het gebruik van trekhonden op de boerderijen te belemmeren.”

Controle op gemalen kaas.

Van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond ontvingen wij een résumé van de besprekingen van Dr. Swaving met de heeren Van Eyk, Hibma en Nijholt over de wenschelijkheid van controle op gemalen kaas.

In verband hiermede werd na gehouden besprekingen besloten om aan den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond mede te doelen, dat het Bestuur controle op gemalen kaas gewenscht acht.

Het werk van den Keuringsdienst van Waren in verband met het Melkbesluit.

In verband met de besprekingen in de commissie voor melkinrichtingsbalansen van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond*, is aan de leden gevraagd of zij moeilijkheden hadden in verband met den *Keuringsdienst van Waren*, ter zake van het Melkbesluit.

Tot ons genoegen kunnen wij mededelen, dat uit de ingekomen antwoorden gebleken is dat geen moeilijkheden werden ondervonden. Alleen de fabriek „*Klein Begin*” te Wieringen heeft in verband met de aflevering van voor deze fabriek niet onbelangrijke hoeveelheid consumptiemelk eenige moeilijkheden om 40+ kaas te blijven maken.

Uit het optreden van de Keuringdiensten blijkt, dat in deze het Melkbesluit met tact wordt uitgevoerd.

Restitutie steenkool aan niet bij den bond aangesloten fabrieken.

Op 3 achtereenvolgende Vrijdagen word in het **Landbouwhuis** aan 30 niet bij den Bond aangesloten fabrieken f3562,50½ uitbetaald wegens restitutie op in de crisisjaren geleverde steenkool, verkregen door eene gemeenschappelijke actie van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond en andere organen van den Staat der Nederlanden.

Bij de uitbetaling werden verschillende zuivelzaken besproken en mag de verwachting worden uitgesproken, dat, waarschijnlijk van de niet aangesloten fabrieken in de toekomst enkelen zullen toetreden, wat ongetwijfeld in eigen belang is, omdat vooral in moeilijke tijden de samenwerking van allen noodig is

Tot lid van de *Aankoopcommissie* wordt bij acclamatie herbenoemd de heer Th. v.d. Meer, die eveneens wordt herkozen als lid van de *Bouwcommissie*.

Van de mededeelingen en rapporten vermelden we voorts:

Aankoop van benodigdheden.

Een schitterend bewijs van het groote nut van den *centralen aankoop* - afgezien van de uitmuntende regeling voor de controle op soort en kwaliteit der steenkool - is nu weer geleverd door de zekerheid die de aangesloten fabrieken hebben voor de levering van steenkool, in de dagen die nu weer achter ons liggen, waarin buitenlandsche invloeden de steenkoolmarkt beïnvloeden en onzeker maken.

Een ander mooi resultaat van samenwerking is bereikt door dat met hulp van den F.N.Z., samenwerkende met anderen, aan onze leden f 6833,05½ kon worden gerestitueerd op steenkool.

Wat voor den steenkoolaankoop geldt, geldt ook voor alle andere artikelen; groote zekerheid van levering, goede controle op de gebruikswaarde, zoodat alle aanbeveling overbodig zou moeten zijn wanneer al onze leden tot het juiste inzicht in deze zouden zijn gekomen. Wij vertrouwen evenwel in regelmatige uitbreiding.

Over de Boterkeuringen wordt medegedeeld dat meer overleg gepleegd zal worden met den *Frieschen Bond*, omdat het oordeel over de potten boter die naar Leeuwarden worden gezonden, nogal afwijkt van het oordeel van onzen Bond.

Kaaskeuringen

Met een toepasselijk woord worden door den voorzitter de prijzen van kaaskeuringen 1925 uitgereikt en wel aan de fabrieken „*de Hoop*” te Beemster, „*Hoogkarspel*” te Hoogkarspel en „*Rosita*” te Twisk. Aan de kaasmakers de heeren Volger, Dekker en Stammes worden respectievelijk den eersten, tweeden en derden prijs uitgereikt

Over 1926 zullen de prijzen worden uitgereikt aan de fabrieken „*Hoogkarspel*” te Hoogkarspel, 1e prijs, aan „*Rosita*” te Twisk, 2e prijs, aan „*de Eensgezindheid*” te St. Maartensbrug, 3e prijs.

De heer Dr. Scheij wijst op de wenschelijkheid, dat meer notitie wordt genomen van de kaastentoonstellingen en van de lezingen van den technicus.. De laatste kaaskeuring gaf duidelijk aan in welke richting de kaasbereiding gaat, nl. een zoo hoog mogelijke opgevoerde opbrengsten het nadeel blijft dan ook niet uit. We moeten trachten de Noordhollandsche 40+ Edammers de beste te doen blijven, dat zal in de toekomst voor ons het meeste voordeel opleveren. Spr. wijst op den ontstanen wedijver tusschen de kaasmakers en op het verschil van omstandigheden aan de fabrieken.

Spr. wijst dan op het vochtgehalte, de verslechtering van reuk en smaak en in verband daarmee op de wenschelijkheid leidingwater te gebruiken.

De heer Spaander wijst op het feit, dat zoolang de handel meer geld geeft voor een minder goed product in de door den heer Dr. Scheij afgekeurde richting zal worden gegaan.

Ook de heer Olivier wijst op de eischen die door den handel worden gesteld ten aanzien van de z.g. vette kaasjes.

De heer Swart, technicus van de Bond, onderschrijft de opmerkingen van den heer Dr. Scheij. Spr. meent ook, dat men niet te veel vocht in de kaas moet hebben, bij de kaaskeuringen wordt de kaas technisch beoordeeld, niet naar de handelswaarde. Het te hoog vochtgehalte noemt spr. een nationaal kwaad. De soliede kaas wordt tegenwoordig niet betaald in verhouding met de kaas met een hooger vetgehalte. Een waarschuwend woord is hier noodig.

De voorzitter sluit zich aan bij de waarschuwing die de heren. Dr. Scheij en Swart hebben laten horen,. Dat zovelen hebben te bepalen den prijs van onze kaas is de aanleiding tot de onderlinge concurrentie.

De heer Swart geeft eenige technische voorlichting over: Onderzoek van den reëlere zuurheidsgraad van jonge kaas, kaaszuursel en boterzuursel.

Er is nog te weinig verzamel materiaal en daarom geeft spr. alleen zijn persoonlijk inzicht weer. Het onderzoek van den reëlen zuurheidsgraad is een nauwkeurig werk en geoordeeld wordt dat door het gebruik van het toestel voorkomen kan worden dat de kaas te bros wordt. Onderzoek naar het zoutgehalte in het kaasvocht is een stap in te goede richting. Spr. resumeert dat het onderzoek van den reëlen zuurheidsgraad zeer aanbevelenswaardig is.

Over kaaszuursel en boterzuursel wordt gerapporteerd:

In het afgelopen jaar, vooral in de zomerperiode is er bij de aangesloten fabrieken kaas gemaakt met in meer of minder sterke mate voorkomende afwijkingen.

Naar is gebleken was in meerdere gevallen de reincultuur hiervan de oorzaak. Wanneer de bij de bereiding gebruikte reincultuur niet de gewenschte factoren bezit, dan kan het best zijn dat dit niet door proeven of zien is op te merken, met dit gevolg dat de kaas eerst later enige afwijking vertoont en het zuur dus gedurende zekeren tijd is gebuikt, terwijl het beter geweest was een andere goede reincultuur te nemen.

Om zulks zoveel mogelijk te voorkomen is het laboratorium van den Bond ingericht voor onderzoek van reincultuur. Iedere fabriek welke gaarne zou weten of de door haar gebruikte reincultuur wel of niet goed is, kan zulks kosteloos laten onderzoeken.

Tevens is het laboratorium ingericht op schimmelonderzoek van boterzuursel, room, water. enz.

De heer Swart gaf een uitvoerige toelichting.

Cursus botermakers en kaasmakers

Het doel van de beide cursussen is het personeel van de fabrieken een zodanige algemene theoretische vakkennis te doen verkrijgen, welke ze in de praktijk bij de bereiding weet aan te passen.

Het ligt voor de hand dat de lessen het meest tot hun recht komen bij die leerlingen, welke de stof kunnen verwerken. Iemand die de lagere school met goed gevolg heeft doorlopen, kan het onderwijs op de bondscursussen met succes volgen.

Bij de gehouden cursussen is gebleken dat een gedeelte van één der cursussen een groot gedeelte, de lessen niet konden volgen. Zulks mag niet plaats hebben, daar het onderwijs dan niet tot z'n recht komt en ten nadeele zal zijn van de overigen. Het verdient daarom alle aanbeveling om van het tot nu toe ingenomen standpunt om ieder zonder toelatingsexamen, tot de cursussen, toe te laten, af te stappen, en over te gaan tot het houden van een eenvoudig toelatingsexamen.

Niettemin is het in 't voordeel van de fabrieken, dat het personeel, zooveel mogelijk, theoretische kennis bezit. Om nu de zwakkeren ook de gelegenheid te geven, zich voor het volgen van de cursussen te bekwamen, zou van Bondswege een soort vooropleidingscursus kunnen worden gehouden, waardoor ook met goed gevolg aan de eischen van het te houden toelatingsexamen zou kunnen worden voldaan. Deze vooropleidingscursus kon dan worden, gehouden gedurende één winterhalfjaar, voor het begin van de nieuwe cursussen.

Een dergelijke regeling is in 't belang van de fabrieken, personeel en onderwijs.

Door den heer Dr. Scheij worden mededelingen van den gehouden cursus aan de Vakschool van Kaasmakers te Hoorn, gedaan.

De regeling van de vetgrens van volvette kaas en de verdere maatregelen.

De secretaris deelt het volgende mede:

Na onze laatste algemene vergadering is er ten aanzien, van de regeling voor de vetgrens voor de volvette kaas belangrijke verbetering waar te nemen.

In de eerste plaats is dit te danken aan het *Nationaal Comité van den Internationalen, Zuivelbond* en in het bijzonder aan den heer Baron, Collot d'Escury, die als voorzitter van genoemd Comité op schitterende wijze de kwestie - van een breed standpunt - heeft behandeld, rekening houdende met de goede rechten, van de volvette kaasbereiders. Mede door zijn belangrijken invloed is voorkomen dat een klasse van 45 pct. kaas zonder meer zal worden ingevoerd. Door den zeer gewaardeerde bemoeiingen van Dr. Swaving is voorkomen dat de kwestie op het *Internationaal Zuivelcongres* te Parijs is behandeld geworden, waarvoor wij zeer erkentelijk moeten zijn, omdat ontijdige behandeling zeer ongewenschte gevolgen zou kunnen hebben gehad en er nu meer tijd is om de kwestie eerst nationaal te bezien en te regelen.

Gezien, den tegenwoordigen stand van zaken wordt de oplossing in de goede richting voorbereid.

Met vrij groots zekerheid mag worden aangenomen dat er geen gevaar meer bestaat voor de invoering van een afzonderlijke klasse 45 pct. vet. Dit is voor onze Edammer 40 plus van groot belang, omdat wij allerminst behoefte hebben aan eene klasse die weinig boven 40 plus ligt en voor dit algemeen bekende en erkende Edammer product een groots en ongewenschte concurrent zou zijn.

De oplossing van de moeilijkheden moet nu nog worden gezocht in de verhoging van de vetgrens van de volvette kaas, waarbij rekening moet worden, gehouden met de omstandigheden, opdat geleidelijk het onbillijke verschil in de grenzen voor de volvette kaas wordt opgeheven en tot goede verhouding wordt gebracht.

Het thans ingekomen schrijven van den wvd. Directeur-generaal over toekomstige regeling is in het Bestuur uitvoerig besproken en het in algemeen van oordeel, dat deze regeling een stap in de goede richting is en dient te worden ingevoerd - in het belang van de volvette kaasbereiding - en om de bestaande onbillijkheid in de regeling te verminderen,

Bij ministerieel schrijven van 4 December evenwel werd mededeling gedaan dat ingaande 15 December de minimum grens van het vetgehalte van 45 op 46 pct. werd bepaald.

Nog wordt gelezen het schrijven van den waarnemend directeur-generaal aan den FNZ. waarin het oordeel van den F.N.Z. word gevraagd over de kwestie der minimum grens.

Voorzitter merkt op, dat het de bedoeling van het bestuur van den F.N.Z. was geweest, eerst het oordeel van de aangesloten bonden te vernemen en het heeft spr. dan ook bevreemd dat de Minister voor de uitspraak van den F.N.Z. een besluit had genomen. Aan den F.N.Z. is in dezen wel iets te kort gedaan. (Applaus.)

De heer Geluk, secretaris van den F.N.Z., zet nog eens het standpunt van bet Bestuur van den F.N.Z. uiteen nl: den wensch tot gelijke behandeling te komen door te volstaan met den eisch 45 Pct. in de droge stof.

De heer Jensma betreurt ook, dat de minister niet heeft afgewacht tot de F.N.Z. de kwestie eerst had besproken. Spr. voelt uit het rapport dat voor de zelfkazende boeren in Zuidholland kan worden volstaan met 46 pct. terwijl de fabrieken gehouden zijn aan de grens van 48. Wel is de onbillijkheid dus verminderd, maar de kwestie zelf blijft en deze toezegging kan dus het einde van deze kwestie niet zijn.

Voorzitter schaart zich aan de zijde van den heer Jensma, de stap van de regering is ontijdig, maar spr. kan zich eenigszins indenken de motieven die de regeering tot het nemen van dit besluit hebben geleid, nl. de nadeelige gevolgen zijn heel wat grooter ingeval 1 maal wordt gemolken, dan die tot uiting komen bij de fabrieken.

De heer Busch wil dat de afgevaardigde naar de vergadering van den F.N.Z. zijn leedwezen uitspreekt dat de uitspraak van de bonden niet is afgewacht.

Voorzitter zegt, dat deze kwestie daar zeer zeker ter sprake zal komen.

Na de pauze zegt voorzitter, dat de vergadering dus zich heeft uit te spreken of de volvette kaas zal zijn kaas gemaakt uit volvette melk of dat volstaan zal kunnen worden met 45 pct. vet in de droge stof, wat dan nu na het ministerieel besluit 46 pct. is geworden.

Vanuit de vergadering wordt opgemerkt dat de afgevaardigden geen opdracht ten deze hebben en werd beter geoordeeld dat het bestuur een praeadvies had uitgebracht.

De heer Dr. Scheij meent, dat de richting zal moeten zijn een behoorlijk volvette kaas, bijv. van 48 pct. zoowel door de boeren als door de fabrieken. Met de internationale regeling, volvette kaas van 45 Pct., hebben we niets te maken, laten we onze eigen zaak regelen. De volvette kaasbereiding door de boeren moeten we laten groeien. Spr. wijst op het feit dat bij de boerenkaas alleen monsters worden genomen van de kaas bereid van morgenmelk, dat een lager vetpercentage heeft dan de avondmelk, dus alles is er op gebaseerd, de boeren ook in de richting te drijven kaas te maken van volvette melk.

De heer Jensma meent, dat het betoog van Dr. Scheij de zaak niet gemakkelijker maakt. De fabrieken eischen dezelfde rechten als de zelfkazende boer. Als alleen monsters worden genomen van de morgenmelk is dat geen goede controle, want dan zou men met de avond melk kunnen doen wat men wil. Spr. wil het percentage van 45 handhaven.

Een uitvoerige discussie heeft nog plaats, waaraan wordt deelgenomen door de heren Dr. Scheij, Geluk, Jensma, den secretaris en den voorzitter,

Tenslotte wil de voorzitter in stemming brengen kaas van volle melk of van 45 pct.

De heer Jongejans, St. Maartensbrug, acht de stemming ongewenscht, er zijn te weinig fabrieken aanwezig.

De heer Jensma vindt een referendum beter, doch spr. erkent dat dit niet meer mogelijk is vóór de vergadering van den F.N.Z.

Voorzitter wijst er op, dat het Koninklijk besluit thans uitstel mogelijk maakt en in de volgende vergadering van den Bond een uitspraak zal worden verlangd.

Gevraagd wordt of de fabrieken dan nog een advies van het Bestuur zullen ontvangen, doch voorzitter zegt, dat het Bestuur in deze kwestie niet eenstemmig oordeelt. (Gelach.)⁶⁵⁾

Voorzitter sluit de discussie.

Over de bemoeiingen tot verlaging van den prijs van het water van het *Provinciaal Waterleidingbedrijf*.

Hierover wordt gerapporteerd:

Op onze vorige algemene vergadering waren wij hoopvol gestemd over mogelijke verlaging van het tarief voor water van het *Provinciaal Waterleidingbedrijf* aan Veehouders en zuivelfabrieken.

Door dan Heer Directeur van genoemd bedrijf werd als voorwaarde gesteld - wanneer de prijs van het te verstrekken water teruggebracht zou worden op 25 cent per M³. met daarboven het bedrag aan meterhuur - dat: door de veehouders en zuivelfabrieken, dit reeds twee jaar in de gelegenheid zijn bij het Provinciaal Waterleidingbedrijf aan te sluiten, doch zulks nalieten, gemeenschappelijk de afneming van 60.000 M³. water per jaar wordt gegarandeerd.

Tot onzen spijt zijn wij bij het ingestelde onderzoek om genoemde hoeveelheid water te garanderen, teleurgesteld geworden en moeten wij verklaren, dat op de aangeboden voorwaarden de in uitzicht gestelde verlaging niet is te bereiken. Bij de verdere beoordeeling van deze

⁶⁵ De secretaris de heer G. Nobel, ook voorzitter van het Kaascontrolestation N.-H., heeft, zo als eerder al bleek, een ander standpunt over VV. kaas dan de Bonds-voorzitter de heer Koster. (ZHN.)

kwestie dienen wij ons in te denken in de positie van den Directeur van genoemd bedrijf, die zich bereid verklaarde de verlaging te verleen wanneer de mindere ontvangst weer wordt aangevuld door meerdere aflevering van water; zodat financieel het evenwicht door het bedrijf weer wordt verkregen.

Alhoewel wij van oordeel zijn dat door de propaganda door den Bond voor het gebruik van leidingwater direct en indirect de afname zeer is toegenomen, en zal toenemen, is dit niet in cijfers uit te drukken, wij zouden daarom gaarne zien, dat de Directeur van het Provinciaal Waterleidingbedrijf met dezen factor rekening niet zou willen houden, nu wij het bepaalde kwantum niet kunnen garanderen, toch bereid zou zijn om de genoemde verlaging te adviseren.

Overeenkomstig het besluit van de Vorige algemeene vergadering is de samengewerkt met de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw* en tevens met den *R. K. Land- en Tuinbouwbond*, en is er met den heer Directeur van het Provinciaal Waterleidingbedrijf een conferentie gehouden, waarover tot ons leedwezen geen gunstige resultaten in deze door ons gewenschte richting zijn te vermelden

De heer Kuiper wijst er op, dat het leidingwater blijkbaar niet zoo zuiver is als betoogd wordt, want dat in de ketel te Oostwoud heel wat slib was achtergebleven.

De heer Busch wijst op de pogingen die worden aangewend om verlaging van den prijs te krijgen voor water dat voor de melkfabrieken te Amsterdam noodig is en in verband daarmee wijst spr. op de wenschelijkheid, dat gelijke rechten worden toegekend.

Door den heer J. Dokter worden mededelingen gedaan van de *Commissie voor landbouwcoöperatie*.

De heer Dr. Scheij brengt rapport uit van de *Melkcommissie van Hollands Noorderkwartier* over de werkzaamheden in 1926, van welk rapport in het verslag van Noorderkwartier door ons uitvoerige mededelingen werden gedaan.

Behandeld wordt de agenda voor de algemene vergadering van den FNZ.

Enkele inlichtingen worden gevraagd en een paar opmerkingen gemaakt, die door den secretaris en den heer Geluk worden beantwoord.

Het bestuur zal regelen de benoeming van een bestuurslid van den F.N.Z. voor het jaar 1927, en idem plaatsvervangend lid.

Voor het nazien van de rekening 1926 en de begroting 1928 worden benoemd de fabrieken „*de Hoop*” te Assendelft „*de Hoop*” te Beemster en „*de Volharding*” te Beemster.

In behandeling komt de begroting voor 1927:

Ze sluit in ontvangst en uitgaaf op *f* 15.330. Het salaris voor den secretaris is *f* 300 lager geraamd, doordat de secretaris heeft voorgesteld, om gezien de omstandigheden in den landbouw, zijn salaris met dat bedrag te verlagen en dit bedrag toe te kennen aan den technicus, wiens salaris ongetwijfeld voor verhoging in aanmerking komt, aldus luidt de toelichting. Het bestuur heeft dit voorstel in dank aanvaard.

Het salaris van den technicus zou daardoor worden gebracht op *f* 2300.

De heer Laan wil de totale kosten van het secretariaat verlaagd zien, in verband met de productiekosten en vraagt het Bestuur, met dien wensch rekening te willen houden voor volgend jaar

Voorzitter zegt, dat het Bestuur aan dien wensch geen gevolg zal kunnen geven. Tot *f* 400 verlaging heeft men kunnen komen, door het voorstel van den secretaris zelf. Spr. herinnert aan de woorden, straks bij de opening gesproken.

De heer Kuiper, Oostwoud, zegt, dat ook in het Bestuur gezegd is dat het secretariaat boven den Bond is uitgegroeid door de tijdsomstandigheden.

Spr. wijst op de inkomens van de boeren. spr. noemt *f*2000, doch er gaan stemmen op: was het maar zooveel. Namens zijn fabriek stelt spr. voor de kosten van het secretariaat te bepalen op totaal *f*4000, in plaats van op *f*4800.

De heer Busch bestrijdt het betoog van den heer Kuiper. Het gaat z.i. niet op, de schriële uitkomsten van het bedrijf te verhalen op de ambtenaren of op de directeurs van de fabrieken of kaasmakers. We moeten letten op de werkzaamheden.

De heer Laan respecteert het standpunt dat de secretaris heeft ingenomen, maar toch wil spr. de algemeene kosten van het secretariaat lager gesteld zien.

De Voorzitter wijst er op, dat de werkzaamheden niet alleen door den secretaris kunnen worden waargenomen en het is ongewenscht, dat de secretaris personeel dat hij nodig heeft, zelf moet betalen.

De posten blijven gehandhaafd.

De begroting wordt vervolgens goedgekeurd.

Bij de rondvraag informeert de heer Appel naar het omliggende plan van werkzaamheden van den technicus.

Voorzitter meent, dat men moet gaan, daar waar men het best geholpen kan worden, in dit geval dus of naar den technicus, of naar het zuivelconsulentschap.

Koninklijke onderscheiding de heer Nobel

Voorzitter feliciteert den heer Nobel met de aan hem verleende koninklijke onderscheiding en zegt dat het de aanwezigen zeer zeker aangenaam is de verdiensten van den heer Nobel op deze wijze te blijven te worden gewaardeerd - Applaus

Hierna volgt sluiting.

1927

Schager Courant, 1927-05-28; P. 5/22

Verslag verg. Bond coöp. Zuivelfabrieken in N.-Holland.

ALKMAAR: Algemene Vergadering van bovengenoemde Bond, in het *Landbouwhuis*, op Woensdag 25 Mei 1927, des morgens 10 uur.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, secretaris de heer G. Nobel, Lutjewinkel.

Een pessimistische openingsrede.

Voorzitter opent de vergadering, waarbij hij mededeelt, dat hij dit doet met mindere opgewektheid als hij meerdere malen heeft gedaan. Als georganiseerde zuivelbereiders zijn voor ons tekenen aanwezig, die tot nadenken nopen en die ons de toekomst niet hoopvol tegemoet doen zien. De laatste jaren is niet alleen het bedrijf der boeren slecht lonend geweest, en zijn de onkosten niet in verhouding tot de opbrengsten, doch ook in de organisatie zijn tekenen merkbaar, die op moeilijkheden wijzen.

De gemeenschapszin is niet van dien aard, dat verkregen wordt, wat bij algemene samenwerking verkregen zou kunnen worden. Ligt het aan ons, ligt het aan het bestuur, spr. weet het niet, het is niet onmogelijk dat het bestuur tekort doet, het is zelfs wel waarschijnlijk. Evenwel de medewerking van de leden is ook niet zo als jaren terug wel het geval was.

Juist in verband met de toekomst zal het nodig zijn, dat in een andere richting wordt gegaan. In bestuur en in vergadering zijn stromingen merkbaar, die recht tegen elkaar in gaan en het is niet mogelijk dat goed gewerkt wordt, wanneer niet eensgezindheid kan worden geconstateerd. Verschillende instellingen worden niet zodanig benut, als nodig is en waardoor door dan een machtigen invloed zou kunnen worden uitgeoefend. Spr. hoopt dat een levendige gedachtenwisseling zal volgen, die genoeg blijk van belangstelling en liefde voor onze organisatie zal geven. Spr. hoopt voorts, dat de gedachten kalm en vruchtdragend naar voren zullen worden gebracht, en met den wensch dat deze vergadering zal leiden tot bloei van den Bond, verklaart spr. de vergadering voor geopend.

De notulen worden door den secretaris gelezen, ze worden onder dankzegging goedgekeurd.

Mededeling wordt gedaan van verschillende ingekomen verslagen en circulaires.

De productie van de bij onzen Bond aangesloten fabrieken is in 1928 gestegen van 95 miljoen tot 105 miljoen K.G. melk.

Hierdoor kan onze Bond twee leden voor het Bestuur van den F.N.Z. aanwijzen, waarvoor de heeren H. K. Koster en L. Broekens werden gekozen; als plaatsvervangend bestuurslid werd de heer G. Nobel gekozen.

Het bestuur besloot om aan *Hollands Noorderkwartier*, ten behoeve van het Veevoederbureau voor 1927, een crediet van vijftig gulden te geven.

Tuberculosebestrijding.

De meerderheid van het bestuur gevoelt het meest voor de werkwijze van den Gezondheidsdienst voor de bestrijding.

Algemeen acht het bestuur het gewenscht dat door de fabrieken veel meer wordt gedaan voor de tuberculosebestrijding onder het rundvee, voornamelijk waar het betreft voor het verwijderen van dieren met open tuberculose en het afzonderlijk houden - en pasteuriseeren - van melk van die koeien die gevaar voor xxx [besmetting opleveren].

Over de technische voorlichting.

Over de op de vorige vergadering gestelde vraag betreffende de werkzaamheden van den Technicus, is uitvoerig van gedachten gewisseld in het Bestuur, met het gevolg, dat met volkomen instemming van het adviserend lid Dr. Scheij is besloten dat de fabrieken voorlichting over Technische Zuivelzaken kunnen vragen waar zij die wenschen te ontvangen en dat in deze aan onzen Technicus volledige vrijheid van beweging is gegeven.

Voor beiden, Technicus en Zuivelconsulent is werk te over in onze provincie, zoodat in deze geen regelingen behoeven te worden getroffen. Beide heeren zullen gaarne alle gewenschte voorlichting geven en iedere fabriek kan raadplegen wie ze wenscht.

De technische voorlichting - door den heer Swart - aan onze fabrieken geniet in toenemende mate de belangstelling der aangeslotenen, zoodat in deze veel en goed werk door den heer Swart wordt verricht

Volgt rekening en verantwoording over 1926.

De *financiële commissie* adviseert tot goedkeuring waarbij dank gebracht wordt voor de keurige boekhouding. De rekening Algemeene Zaken geeft aan een batig saldo van f 2968,02½, de rekening *Gemeenschappelijke Aankoop* gaat over een bedrag van f 80.983,19, die voor de kortingen over f 10.981,49½.

De rekening wordt goedgekeurd.

Als gewoon lid wordt aangenomen de N.V. Stoom. zuivelfabriek „*de Volharding*” te Koegras, als buitengewone leden de heeren Th. van der Meer te Heerhugowaard, D. Jongejans te St. Maartensbrug en de heer Dr. D. C. de Waal te Alkmaar.

In de plaats van den heer B. Kleijn, aftredend en niet herkiesbaar wordt als lid van het bestuur benoemd de heer D. Pijper te Spanbroek.

Tot lid van de *commissie voor de kaaskeuringen* wordt de heer D. Jongejans herbenoemd, tot lid van de *commissie voor de boterkeuringen* de heer P. Jensma en tot lid van de *commissie voor Landbouwcoöperatie* de heer J. Dokter,

Rapporten en mededelingen over den aankoop van benodigdheden.

Tot ons genoegen is de belangstelling voor den *Centralen Aankoop* (FNZ.) toenemende, zelfs bij dalende prijzen is de omzet ongeveer 10% gestegen, wat evenwel veel hooger zou kunnen zijn.

Alhoewel erkentelijk voor de meerdere belangstelling zijn wij niet bevredigd, vooral niet omdat het in het belang van de fabrieken is wanneer ze zoo veel mogelijk via den Bond betrokken.

Waar er in alle gevallen zooveel mogelijk eene, goede controle op de te leveren artikelen wordt toegepast, kunnen de fabrieken nergens zoo goed worden voorzien van wat ze noodig hebben. Om eens te blijven bij het glaswerk, wil ik er op wijzen, dat de heren Prof. v.d. Burg, Ir. de Kruyff en Dr. Janse de deskundigen zijn die de voorwaarden voor het te leveren glaswerk stellen, waarnaar de leveringen worden uitgevoerd. Niemand behoeft dus te twifelen aan de nauwkeurigheid en goede bruikbaarheid, integendeel, nergens kan men deze krijgen als bij den gemeenschappelijken aankoop,

In den loop van 1926 werd door den *Centralen Aankoop* begonnen met de z.g. franco leveringen, met het doel om alle fabrieken zoveel mogelijk op dezelfde wijze te bedienen, wat van een coöperatief standpunt bezien zeer te waarderen is.

Door de prijsverlagingen van vele artikelen wordt eene scherpe concurrentie in de prijzen doorgevoerd, zoodat in deze de fabrieken ook verzekerd kunnen zijn van goede bediening. In overweging is een plan tot verplaatsing van den *Centralen Aankoop* van Arnhem naar Zutphen, waarover later zal worden beslist.

Het plan om in Eindhoven ook een afdeling van den *Centralen Aankoop* te stichten is niet doorgegaan, doordat de Brabantsche Zuivelbond zelf een depot heeft opgericht. In onze organisatie met het depot te Hoorn kwam geen verandering, zoowel te Alkmaar als te Hoorn worden de zaken regelmatig uitgevoerd, aan de fabrieken de taak om in toenemende mate den aankoop te steunen en te vergrooten.

Door den heer Swart, technicus van den Bond worden mededeelingen gedaan over de *boterkeuringen*. De deelname er aan blijft nog steeds te wenschen over, terwijl de keuringen toch van groote waarde zijn. Spr. wekt tot deelname op en wijst op de beteekenis der keuring.

Door den Voorzitter worden de prijzen uitgereikt v.d. kaaskeuringen in 1928 en spr. doet dat met woorden van waardeering en opwekking aan de kaasmakers Dekker v. „*Hoogkarspel*” te Hoogkarspel, Volger van „*Rosita*” te Twisk en Postma van „*de Eensgezindheid*” te St. Maartensbrug.

Over de arbeidsregeling.

Voor de thans geldende perioden mogen wij weer op eene verbetering wijzen, de toegestane 78 uur in den winter voor fabrieken met 5 man is nu uitgebreid tot alle fabrieken met ten hoogste 7 man personeel, waarvoor wij erkentelijk zijn.

Eene teleurstelling is het geweest om de 78 uur voor deze fabrieken niet te mogen verdeelen over het geheele jaar.

Van beide zijden, zoowel van werknemers- als werkgeverszijde wordt dit noodig en goed geacht en bestaan er hiertegen geen bezwaren, integendeel wordt de wenschelijkheid hiervan bevestigd en verzocht en toch wordt tot onzen spijt van Regeringswege deze wenschelijkheid in het belang van allen die bij deze kleinere fabrieken zijn betrokken, terzijde gesteld door het drijven van politieke personen die hier geheel buiten staan. Dit is te meer jammer omdat in de bedrijfsuitkomsten van het Zuivelbedrijf sedert de crisisjaren grote veranderingen zijn gekomen, waardoor deze veel ongunstiger zijn geworden.

‘t Is daarom erg jammer, dat waar goede samenwerking bestaat over de uitoefening van het bedrijf - waar het betreft den arbeidsduur - dit belang wordt tegengewerkt in het nadeel van allen die bij deze fabrieken zijn betrokken.

Over de *Bouwcommissie*.

Over het werk van de *Bouwcommissie* kunnen wij met genoeg rapport uitbrengen, omdat dit tot resultaat heeft dat in een groot veehoudersgebied als Koe-gras is, eene goede zuivelfabriek wordt gesticht, die zich bij den Bond heeft aangesloten.

Voor de betreffende streek is dit bedrijf eene belangrijke verbetering, wat in de toekomst wel zal blijken en voor onzen Bond is het eene versterking die fabriek en Bond ten goede zullen komen.

De levering der werktuigen en de installatie der fabriek geschiedt in goede samenwerking met het *Technisch Bureau* van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond.

Wanneer deze fabriek te Koe-gras gereed is, is de Commissie gaarne bereid om weer nieuwe werkzaamheden voor bouwplannen ter hand te nemen.

Voor de fabriek „*de Vooruitgang*” te Koe-gras wil de secr. in ‘t bijzonder ‘n woord van dank en waardeering spreken voor het goede werk van onzen Technicus, den heer Swart, die in deze veel heeft gedaan in het belang van deze nieuwe fabriek. (Applaus).

De watervoorziening door het *Provinciaal Waterleidingbedrijf*.

Mededeeling wordt gedaan van het bericht van Ged. Staten, waarbij kennis wordt gegeven van de op 1 Juli as. in werking tredende tariefsverlaging door het P.W.B. voor bedrijfsabonneementen en waarbij de medewerking van de organisaties wordt ingeroepen.

Door het Bestuur wordt dank gebracht voor de medewerking van het P.W.B., die tot deze verlaging heeft geleid en speciaal wordt dan dank gebracht aan den heer Oldenburgh, directeur van het P.W.B.

Voorzitter wijst er op, dat het gebruik van leidingwater veel grooter is geweest dan het P.W.B. zich dat had voorgesteld. Het P.W.B. toch was van meening dat tot 1937 met verlies zou worden gewerkt en toch is, ondanks de uitbreiding van aansluiting in 1926 reeds een voordeelig saldo verkregen, Spr. wijst op het belang voor de zuivelfabrieken, dat aansluiting aan de waterleiding mogelijk is en onze organisatie zal goed doen door te gaan met hare bemoeiingen en te trachten aansluiting te verkrijgen van die streken die tot nu toe niet zijn aangesloten omdat aansluiting niet rendabel was.

Cursussen boter- en kaasmakers.

Met zeer goed gevolg werden in dit voorjaar een cursus voor Botermakers en Kaasmakers - ieder van 2 winterhalfjaren - te Alkmaar beëindigd.

Voor den Botermakerscursus werd een getuigschrift uitgereikt aan: W. Bron te Wieringerwaard, D. de Graaf te Assendelft, T. Makkinga te Ursem, P. Middelkoop te Middellie, J. Mosk te St.-Maartensbrug, A. v.d. Plaat te Purmerend, J. Schuring te Stompvoren, L. Strijder te Hoogkarspel, Y. v.d. Veer te Wognum.

Voor den cursus voor Kaasmakers werd geen getuigschrift beschikbaar gesteld; medegedeeld kan worden dat de volgende personen met goed gevolg den cursus hebben gevolgd en gerust mag worden aangenomen, dat zij voor hun taak als kaasmaker goed zijn voorbereid: W. P. Bas te Warmenhuizen, G. P. Boorlage te Haringhuizen, C. Geusebroek te Beemster, A. de Haan te St.-Maartensbrug; R. Holtrop te Middellie, M. Hiemstra te Opmeer; C. Koning te 't Zand, K. Kossen te Breezand, C. de Vries te St. Maarten.

Voor beide cursussen komt aan onzen Leeraar-Technicus, - den heer Swart - een woord van dank en waardeering toe voor de uitnemende wijze waarop deze cursussen door hem zijn gegeven.

Het is de bedoeling om in het najaar weer een cursus voor botermakers te geven, waarvoor eventueel aangiften in den loop van den zomer kunnen worden gedaan.

Wanneer mocht blijken dat - evenals voor den Kaasmakerscursus, die nu geëindigd is - van de zijde der fabrieken weer gaarne gezien wordt dat een nieuwe Kaasmakerscursus wordt gegeven, dan kunnen de fabrieken hiervan kennis geven en zal het Bestuur gaarne overwegen of aan dezen wensch tegemoet kan worden gekomen.

Zeer tot ons genoegen kunnen wij hieraan de mededeling toevoegen dat 5 Mei in het Landbouwhuis te Alkmaar de Nederlandsche Zuivelbond examen heeft afgenomen. Wij stellen dit zeer op prijs, omdat dit voor hen, die uit de Provincie deelnemen aan deze examens gemakkelijk is en het de samenwerking met den F.N.Z. verhoogt.

De t.b.c. bestrijding van het vee.

Door den heer B. Kleijn worden mededeelingen gedaan over den *Gezondheidsdienst voor het Vee*. Spr. herinnert er aan, dat reeds verslag werd uitgebracht door den heer Koster in de vergadering van *Hollands Noorderkwartier*, maar spr. wijst op de toename van de rundertuberculose in onze provincie. De toename van de fabrieksmatige zuivelbereiding werkt deze toename van de t.b.c. in de hand en de besturen der zuivelfabrieken zullen dus goed doen maatregelen te nemen voor de bestrijding der t.b.c. De leden van de zuivelfabrieken gevoelen individueel nog weinig voor de t.b.c.-bestrijding. doch zij dienen gewezen te worden op het belang der bestrijding. Naar spr.'s meening moet algemeene medewerking worden verkregen door een maal per jaar alle stallen te controleeren, de klinisch zieke dieren op te ruimen en voor de daaraan verbonden schade een verzekering op te richten. Spr. vraagt de besturen der zuivelfabrieken aan deze kwestie volle aandacht te schenken.

Den heer Jm. Blaauboer Kz., Barsingerhorn, doet het genoegen, dat deze woorden van de bestuurstaafel worden vernomen. Voor de t.b.c.-bestrijding moet allereerst de medewerking van de zuivelfabrieken worden verkregen. Spr. onderwerpt de bestrijding van tegenwoordig aan een beschouwing. Blokkade acht spr. niet noodig. de fokker moet speciaal aandacht schenken aan dieren die reageeren.

De heer D. de Boer, Stompeteren, acht de richting die de inleider wil, de goede. Minister Kan achtte de Friesche manier van bestrijding ook immoreel. Spr. zou het erop gewaagd hebben, in het Melkbesluit getracht te hebben de bepaling opgenomen te krijgen, waarbij de boeren werden verplicht mede te werken tot de t.b.c.-bestrijding.

De heer 't Hooft. Inspecteur van den Veeartsenijkundigen Dienst, onderschrijft de woorden van den heer De Boer. Dat reactie-dieren immuniteit verkrijgen, ontkent spr., het zou gelukkig wezen als dat het geval was. Spr. is het er mee eens, dat t.b.c.-bestrijding zonder medewerking van de zuivelfabrieken onmogelijk is, zij zijn in de eerste plaats als organisatie aangewezen om de bestrijding ter hand te nemen.

De plannen der regeering zijn om met 1 Januari 1928 een inspecteur van den veeartsenijkundigen dienst te belasten met de leiding der t.b.c.-bestrijding en de bonden der zuivelfabrieken te bewegen van hun kant de bestrijding ter hand te nemen. De regering huldigt het standpunt dat de reactie-dieren niet mogen worden vrijgelaten. Spr. brengt hulde aan den heer Koster te Berkhout, die in de laatste vergadering van Noorderkwartier er terecht op wees, dat aan de pasteurisatie teveel te wenschen overbleef.

De beschrijvingsbrief van de algemene vergadering van den F.N.Z. geeft geen aanleiding tot bespreking.

Hierna wordt gepauzeerd.

Het vetgehalte in de volvette kaas.

Na de Pauze komt in behandeling de kwestie van het gehalte in de volvette kaas.

Het bestuur zegt in de toelichting, dat het algemeen van mening is, dat van nationaal standpunt bezien, de *Noordhollandsche Zuivelbond* het standpunt moet innemen, dat boven de 40 Plus slechts één merk moet worden uitgegeven en dan zoover mogelijk van de 40 plus en geen 45 pct., voor kaas uit volle melk bereid.

De heer Jongejans. Uitgeest, vraagt het standpunt van den F.N.Z. te mogen hooren.

De heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. wijst erop, dat de F.N.Z. is een federatie van provinciale bonden en dat de provincie **Friesland het standpunt inneemt dat een merk moet worden uitgegeven en wel van minstens 45 pct., zonder de toevoeging „bereid uit volle melk”**. Als nu Noordholland zich uitspreekt als in den geest door het Bestuur medegedeeld, zal daardoor de F.N.Z. geen standpunt kunnen innemen.

Voorzitter wijst erop, dat in het advies van het Bestuur staat, van uit nationaal standpunt bezien en dat het mogelijk is dat, wanneer de zaak internationaal dient te worden, het standpunt gewijzigd zal kunnen worden.

De heer Geluk zegt, dat toch spoedig een internationale uitspraak zal moeten worden gedaan en het zal dus nodig wezen, dat het Bestuur dit onder de ogen ziet.

De heer Dr. Scheij heeft gedacht, dat het nationaal standpunt hier bedoelde niet provinciaal, terwijl nu het nationaal standpunt genoemd wordt als tegenstelling van internationaal.

Voorzitter zegt dat het de bedoeling is, dat wij het standpunt innemen als in het voorstel wordt uitgedrukt. Wordt te Londen nu besloten een merk af te geven van 45 pct. in de droge stof, dan zal een nader standpunt moeten worden bepaald.

De heer Jensma. Lutjewinkel, wijst op het weinige verschil en op de vroegere verdeeldheid. Voorzitter merkt op, dat de eisch van 46 pct. voor de Zuidhollandsche kaas is een overgangsmaatregel naar een regeling waaraan binnenkort tegemoet gekomen zal moeten worden. Naast den eisch van het vetgehalte zal blijven bestaan de eisch dat de kaas moet zijn bereid uit volle melk.

De heer D. de Boer, Stompctoren, vraagt af Noord-Holland, dat een bijzonder standpunt inneemt, niet de taak heeft te vervullen, om in de plaats van de crisiswet, die nog voor de kaasregeling geldt, te krijgen een regeling volgens de kaaswet. Tusschen de 2 twistende gebieden. Friesland en Zuidholland, neemt Noordholland een speciale plaats in en kan het trachten een rijkskaaswet te krijgen.

Voorzitter zegt dat het jammer is, dat niet meerderen de mening van den heer De Boer delen, dat Noordholland 't meest bevoegd is om zich uit te spreken.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van het Bestuur besloten

Een motie.

Voorzitter deelt mede, dat mede naar aanleiding van de vetgehalte-kwestie de volgende motie is ingekomen:

De besturen der fabrieken te Assendelft, Heerhugowaard, Opmeer, St. Maartensbrug, Stompctoren, Uitgeest en Wormerveer zonden de onderstaande motie in:

De Bond van Zuivelfabrieken, in vergadering bijeen op 25 Mei 1927, overwegende:

a. het punt Indeeling der kaas in kaasklassen is reeds besproken in de Algemeene Vergadering van het *Kaascontrolestation*, voordat de *Bond van Zuivelfabrieken* in de gelegenheid was zijn oordeel hierover te zeggen;

b. bij monde van den Voorzitter ⁶⁶⁾ van het *Kaascontrolestation* wordt meegedeeld, dat het Kaascontrolestation „Noordholland” zich volkomen gerechtigd acht om de algemeene zuivelbelangen te behandelen, gezien het groote belang dat besteed wordt aan de kaascontrole; – spreekt de wenschelijkheid uit:

dat van nu af alle mogelijke zuivelbelangen in de allereerste plaats behandeld dienen te worden in den *Bond van Zuivelfabrieken* en noodigt het Bestuur uit, zich uit te spreken over aard en strekking van deze motie.

In de toelichting wordt medegedeeld, dat genoemde fabrieken gemeend hebben tot het voorstellen van deze motie te moeten komen, omdat bij de oprichting van onzen Bond, nimmer de bedoeling heeft voorgezet, de behartiging van algemeene zuivelbelangen van welken aard ook, onder te brengen bij een lichaam, dat alleen reden van bestaan heeft als technische organisatie, waarbij de Bond betrokken is. Op deze wijze voorgaande, zou de Bond afdalen tot een administratief orgaan. terwijl juist de mogelijkheid om alle zuivelbelangen in den Bond te kunnen bespreken, één van de voornaamste redenen is, die ons aan het Bondsleven blijvend binden

Tot nadere toelichting wordt het woord gegeven aan één der ondertekenaars der motie.

De heer De Boer, Stompctoren. zegt dat wie de geschiedenis kent van de oprichting van dezen Bond er mede bekend zal zijn, dat hij is opgericht om gezamenlijk te behartigen de belangen der fabriekmatige zuivelbereiding. Sommige zuivelkwesties nu zijn den laatsten tijd eerder behandeld in het Kaascontrolestation, dan in onzen Bond en een deel der fabrieken nu oordeelt dat algemeene zuivelkwesties allereerst in den Bond behandeld dienen te worden. Waarvoor zou andere de Bond gehandhaafd moeten worden?

⁶⁶ Merk op dat de voorzitter van het Kaascontrolestation N.-H. en de Secretaris van de (Oude) 'Bond van Coöp. Zuivelfabrieken N,-H.' dezelfde is, de heer G. Nobel. (ZHN.)

Voorzitter deelt mede, dat het Bestuur de motie in de pauze heeft kunnen bespreken. Eén der bestuursleden wilde de motie in de volgende vergadering bespreken, de overige leden waren het eens met de motie, en oordeelden, dat de algemeene zuivelzaken door den Bond moesten worden behandeld en dat het Kaascontrolestation moest blijven, waarvoor het is opgericht, n.l. controlerend lichaam, niet anders.

Met algemene stemmen wordt de motie aangenomen.

Nogmaals de onvoldoende samenwerking.

Bij de rondvraag wordt nog zoowel door bestuursleden als door leden gesproken over de onvoldoende samenwerking, waarop door den Voorzitter in zijn openingsrede werd gewezen. Door den Voorzitter werd bij deze bespreking gewezen op het belang van coöperatie en op het feit, dat de bestuursleden te weinig voeling met elkaar houden. Spr. deed een beroep op aller medewerking.

De heer D. de Boer zegde, nu de motie met algemene stemmen werd aangenomen, de medewerking der fabrieken gaarne toe. Was dat niet gebeurd, dan zouden de fabrieken zoo nodig krachtiger maatregelen hebben genomen, niet om hun zin te krijgen, maar omdat zij van oordeel zijn, dat onze zaken door den Bond moeten worden behandeld.

De heer Bark wil meerdere propaganda voor den Bond gemaakt zien, opdat men wete de betekenis en de werkkraft van den Bond en noemt als middel het drukken der notulen of het verspreiden der verslagen door middel van de pers.

Verder wordt hulde gebracht aan den technicus van: den Bond, doch gewezen op het gevaar. dat hij te veel werkzaamheden zal krijgen.

Nadat Voorzitter dan tenslotte erop wijst, dat vandaag van het Bestuur andere klanken zijn vernomen dan tot nu toe en oordeelt dat als er geen grondige verandering in de samenwerking komt, niets de aftakeling van den Bond tegenhoudt, en deze kwestie dan ook in de eerstvolgende bestuursvergadering onder de ogen zal worden gezien; volgt sluiting.

Schager Courant 1927-12-24: P.5/26

Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuiverfabrieken N.-Holland⁶⁷

HOORN: in „de Roskam” hield bovengenoemde bond zijn algemeen vergadering op Donderdag 22 December 1927, ‘s morgens te 11 uur.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, **secretaris de heer G. Nobel,** Lutjewinkel.

In zijn openingswoord wijst de Voorzitter er op, dat de toestand van de zuivel reden tot tevredenheid geeft, de zuivelprijzen hebben voor het bedrijf een gunstig verloop gehad. Toch hebben de uitkomsten van het boerenbedrijf een onbevredigend saldo opgebracht. Wel kan men voor den landbouw niet spreken van een crisis, maar evenmin is de verdeeling der opbrengst de juiste. De productiekosten zijn nog te hoog. Intensivering van het bedrijf zoowel in de fabriek als op de boerderij zal gewenscht zijn. Alle mogelijke hulpmiddelen zullen benut dienen te worden, de bodemproductie met behulp van de technische voorlichting verbeterd dienen te worden. Spr. wijst den bestuurders van fabrieken speciaal op het belang om algemeen gebruik te maken van den *Centrale Aankoop* en van de *Bouwcommissie* en het *Technisch Bureau*. Ge-

⁶⁷ Enkele woorden in dit verslag waren niet, of slechts gedeeltelijk leesbaar, deze zijn met **rood** aangegeven....

bruikmaking van deze instellingen van den Bond zullen oorzaak zijn van een betere exploitatie en den Bond hecht en sterk maken.

De notulen zijn gepubliceerd in het *officieel orgaan* (der FNZ.).

Van de ingekomen stukken zijn medegedeeld, dat wegens huiselijke omstandigheden de heer J. van Twuiver bedankt als bestuurslid.

De Voorzitter spreekt hierover zijn teleurstelling uit en spreekt den wensch uit, dat de gezondheidstoestand in het gezin van den heer Van Twuiver zoodanig mag verbeteren, dat hij weer eens als bestuurslid zitting zal nemen.

De algemeens zuivelzaken en het Kaascontrolestation.

Mededeeling wordt gedaan van het antwoord van het *Bestuur van het Kaascontrolestation* op de toegezonden motie die in de vorige vergadering werd aangenomen. (Zie verslag Kaascontrolestation in het no. van Dinsdag jl.).⁶⁸⁾

Door den Voorzitter wordt medegedeeld, dat het Kaascontrolestation opgericht is met het doel om de controle ter hand te nemen en er zelfs sprake van is geweest om het Station een instelling van den Bond te doen zijn. Om echter een groots toetreding mogelijk te maken, is het beter geoordeeld dat het station een op zichzelf staande vereeniging zou wezen.

Langzamerhand echter is het Kaascontrolestation begonnen zich te bemoeien met interne zuivelaangelegenheden. In het Bondsbestuur is onzen vertegenwoordiger medegedeeld, hoe dat bestuur er over dacht en het noodig achtte dat het Kaascontrolestation zich houdt in de lijn van de statuten. Met deze opmerking heeft de heer Nobel zich eensgezind verklaard en daarna is de heer Nobel wederom met algemeene stemmen als ons vertegenwoordiger, als bestuurslid van het Kaascontrolestation. En toen is de mededeeling van de motie aan het Kaascontrolestation gedaan.

De mededeling van den Voorzitter geeft de vergadering geen aanleiding tot bespreking.

Leden van den Bond.

Toegetreden is de nieuwe zuivelfabriek „*de Vooruitgang*” te Julianadorp, „*Kennemerscheij*” te Schoorlham, tengevolge van opheffing der fabriek moeten we missen.

Vertegenwoordiging in de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw*.

Als vertegenwoordiger van onzen Bond groep I: „Bond van op Coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noord-Holland”, is in de plaats van dan heer H. K. Koster, die 31 December 1927 aftreedt, de heer K. Kuiper te Oostwoud gekozen.

Bestuurslid Kaascontrolestation

Als bestuurslid van het Kaascontrolestation is de heer G. Nobel met algemeene stemmen herkozen, die eveneens als bestuurslid van het Botercontrolestation is herkozen.

Huldiging Wouter Sluis ⁶⁹

⁶⁸ Er is in deze iets vreemd gaande in Noord-Holland. De heer Nobel, secretaris van de (oude) Zuivelbond, is door deze Bond geplaatst als vertegenwoordiger in het Kaascontrolestation N.-H. Hij is daar binnen het bestuur, zelfs gekozen als Voorzitter.

Het standpunt van het KCS-N.-H is, dat zij, gezien ze de enige in N.-H. zijn die alle kaasproducenten als lid hebben – Oude Bond, Nieuwe Bond en Zelfkazers – deze daarom in Noord-Holland kunnen/moeten) vertegenwoordigen. De (oude) Bond is het hier niet mee eens, en is van mening dat zij, als grootste bond, uit kunnen/moeten maken wat het N.-H. standpunt is in allerhande kaaszaken die toentertijd speelden (binnen H.-H en vooral bij de FNZ.) Dat betekende dat zij naar buiten het N.-H. standpunt over de kaaskwesties, gehalte VV. en verplichte kaasmerken bij kaasexport willen bepalen. Zie ook speciale MAP

http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/MAP-Noordhollandse-Kaascontrolestations_1913-01-16.pdf (ZHN.)

⁶⁹ MAP Wouter Sluis http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/MAP-Wouter-Sluis-Zuivelpionier-1827-1891_2012-11-22.pdf

Het bestuur heeft gaarne medegewerkt aan de hulding van Wouter Sluis op 7 Nov. j.l. voor zijne vele verdiensten voor de zuivelbereiding, waarvoor een crediet van f 100 is toegezegd.

Landbouwboekhouding.

Een verzoek van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* voor propaganda voor landbouwboekhouding wordt gaarne gesteund, overtuigd als het bestuur is dat door de landbouwers veel meer moet worden overgegaan tot het houden van eene goede boekhouding.

Controle boekhouding van Zuivelfabriek

Van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* kwam een verzoek in om de controle op de boekhouding der fabrieken te bevorderen.

De Zuivelbank is bereid de controle uit te voeren voor f 20 per dag en stelt voor hiervoor door de fabriek f 10 te laten betalen, terwijl de Bond de andere helft betaalt. De Commissie acht 4 dagen controle per jaar voldoende. Het bestuur is van oordeel dat de controle zooveel mogelijk moet worden uitgebreid en stelt voor om - bij wijze van proef - gedurende een jaar - het verzoek aan te nemen.

Hoewel enkele aanwezigen oordeelen, dat een fabriek, die het belang van controle inzielt, deze f 40 ook wel kan betalen, wordt de regeling goedgekeurd, maar het is een tijdelijke aanmoediging.

Betaling melkgelden per giro

Van den algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (FNZ.) kwam naar aanleiding van een artikelje van den heer J. B. Westerdijk te Uithuizermeeden een verzoek om advies in over de wijze van uitbetaling der melkgelden per giro, voor welke wijze van uitbetaling de heer Westerdijk veel gevoelde.

Het bestuur is van meening dat betaling per giro niet is aan te bevelen.

Rijkskaasmerken voor lunchkaas.

In verband met eene actie van het *Kaascontrolestation Friesland* om voor lunchkaas alleen volvette merken beschikbaar te stellen, is er door het Bestuur op gewezen dat in Noordholland sedert geruimen tijd veel lunchkaas gemaakt wordt met het merk 40 plus. Met hulp van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond* is het mogen gelukken om te bereiken dat het idee van het *Friesche Kaascontrolestation* niet door de regering is aangenomen en de 40 plus merken bij voortdoring voor lunchkaas mogen worden gebruikt.

Standpunt F.N.Z. ten aanzien van de regeling van de vetgrens van volvette kaas.

Ten aanzien van de regeling van de vetgrens van volvette kaas is deze kwestie opnieuw in behandeling gekomen bij het bestuur van den F.N.Z. met het gevolg dat het bestuur besloot dat de F.N.Z. - als federatie - zich nu onzijdig zal houden in deze.

Hiermede is de kwestie ook ten goede van de 40 plus kaas van de baan en kan met voldoening terug worden gezien op de actie van den bond in deze.

In afwachting van den geschikten tijd om de minimum vetgrens voor de volvette kaas nog eens te verhoogen zou men de kwestie - dan algemeen naar billijkheid geregeld - als afgedaan kunnen beschouwen, ware het niet dat in de vergadering van het Nationaal Comité van den *Internationalen Zuivelbond* eene Commissie is benoemd om het vraagstuk over de vetgrensregeling voor de volvette kaas opnieuw in studie te nemen.

Voor het Noordhollandsche product 40 plus is daarom waakzaamheid geboden tot handhaving van het door Noord-Holland zoo juist ingenomen standpunt: dat vetgrens voor volvette kaas - bereid uit volle melk - zoover mogelijk van de 40 pct. en geen 45 pct

Inschrijving Handelsregister.

MAP over de huldinging http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1931_Wouter-Sluis-Gedenkschrift_2007-05-20.pdf

Van de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek „*Op Hoop van Zegen*” te Wijde Wormer kwam een verzoek in om medewerking in verband met de hooge kosten van inschrijving in het Handelsregister van de *Kamer van Koophandel en Fabrieken* te Hoorn.

Genoemde vereeniging heeft hare verenigingsvorm van Naamlooze Vennootschap omgezet in eens coöperatieve en wordt opnieuw aangeslagen.

Het bestuur is in overleg getreden met genoemde Kamer.

In verband met de verkiezing van de leden van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor West - Friesland te Hoorn in door den Bond mede actie gevoerd voor de verkiezing van de aftredenden.

Handelsconsulent

Het Bestuur ten volle overtuigd van het groote belang van een Handelsconsulent voor onze organisatie, heeft gaarne medegewerkt aan de aanstelling hiervan.

Het Bestuur beveelt den Handelsconsulent in den steun aller fabrieken aan.

Technische voorlichting

In verband met de vraag in de algemeene vergadering gedaan, om meerdere technische hulp. Voorzitter en Onder-Voorzitter hebben regelmatig besprekingen gehouden met den Technicus en kwamen daarbij steeds tot de conclusie dat het vele werk goed werd uitgevoerd en zij hiermede geheel accoord konden gaan.

Door den tijd, die met reizen verloren gaat - en aangezien vaak spoedeisende hulp noodzakelijk is - heeft het Bestuur den maatregel getroffen om aan den Technicus de vrijheid te geven tot gebruikmaking van een auto, wanneer dit noodzakelijk is.

Advies niet aangesloten fabriek.

Enkele leden van eene fabriek uit Koegras - die gaat reorganiseeren en verbouwen - brachten een bezoek aan Secretaris met het doel om voorlichting te ontvangen omtrent de samenstelling van de statuten en huishoudelijk reglement

Deze inlichtingen zijn gaarne door Secretaris verstrekt, meerdere voorlichting omtrent den bouw der fabriek zou eventueel gaarne worden gegeven. Waarschijnlijk zal hiervan geen gebruik worden gemaakt, wat het Bestuur jammer vindt en eigenaardig, omdat blijkbaar wel prijs werd gesteld op het advies terzake van de Statuten en Huishoudelijk reglement.

Het Bestuur heeft besloten dezen winter geen cursus voor kaasmakers te houden.

Op verzoek van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond is een onderzoek ingesteld welke fabrieken van onzen Bond als melkinrichting kunnen worden beschouwd, n.l. zij die minstens $\frac{1}{5}$ deel der aangevoerde melk of 300.000 liter melk per jaar direct in consumptie brengen. Gebleken is, dat alleen de Zuivelfabriek „*de Zaanstreek*” te Wormerveer, als zoodanig is te noemen.

Rapport georganiseerden afzet van zuivelproducten.

Het Bestuur deelt de meening van het Bestuur van den F.N.Z. dat het rapport voor den georganiseerden afzet van Zuivelproducten niet tot doel heeft om te worden gebruikt voor het houden van stemmingen in den landbouw, maar alleen om de inzichten in deze te verruimen.

Propaganda meer afname van leidingwater,

Het Bestuur acht 't gewenscht om bij voortdoring propaganda te maken voor de meerdere afname van het leidingwater door de veehouders.

Ook door den Technicus wordt steeds gewezen op het goede van het gebruik van leidingwater in de zuivelfabrieken, ook in dit opzicht is algemeen gebruik gewenscht en goed.

Mond en Klauwzeerbestrijding (MKZ.).

Van den *Algemenen Nederlandschen Zuivelbond* kwam een schrijven in van den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, houdende 't verzoek om medewerking tot het bestrijden van het mond- en klauwzeer, zulks in verband met het verslag van Dr. Berger en Dr. Lourens. Het bestuur heeft hierover de volgende meening:

Algemeen meent het dat het marktwezen hier anders is dan in Duitschland en dit in ons land niet kan als in het plan aangegeven.

De stichting van een mond- en klauwzeer instituut acht men algemeen gewenscht.

De meerderheid is van meening dat zoowel van regeeringswege als van de zijde van de boeren moet worden bijgedragen om tot de oprichting van het instituut te komen, terwijl er een minderheid is die niet voelt voor de bijdrage van de boeren.

De heer Zijp vraagt zich af, of het niet boter is zich ten aanzien van een dergelijk instituut te wenden tot den Volkerenbond en dat het moeilijk nationaal te regelen zal zijn.

De heer D. de Boer oordeelt, dat wij evengoed nationaal iets kunnen doen.

De Voorzitter zegt, dat algemeene maatregelen genomen zullen dienen te worden ter bestrijding van het mond- en klauwzeer. Om een zaak echter internationaal te regelen, zal niet gemakkelijk zijn. Wel zou waarschijnlijk een internationaal instituut kunnen worden gesticht, tot het vinden van een bacil tegen het mond- en klauwzeer. Spr. wijst op het verschil van toestanden in diverse landen en daarom acht hij een instituut in ons land wel gewenscht.

De heer Laan vraagt zich af, waarom de F.N.Z. zich met deze zaak bemoeit.

De Voorzitter wijst er op, dat de veehouders als georganiseerd in den F.N.Z. een uitspraak dienen te doen en de heer De Boer wijst er op, dat de veehouders een uitspraak dienen te doen of men van de pogingen tot het vinden van bestrijdingsmiddelen tegen het mond- en klauwzeer al of niet afzijdig staat.

De heer Geluk, Secretaris F.N.Z., deelt mede dat uit de antwoorden van de Bonden wel blijkt, dat men van oordeel is, dat er wat gedaan wordt. Ten aanzien van de te dekken kosten zal later wel een regeling komen. Verschillende meeningen komen reeds hier en daar naar voren. Het heffen van hoorngeld, belasting en vrijwillige bijdragen worden genoemd

Over de samenvoeging van de boter- en kaaskeuringen zal voor het nieuwe dienstjaar overleg gepleegd worden door de Commissiën voor kaas- en boterkeuringen, waarna het standpunt zal worden bepaald.

Verspreiding Officieel Orgaan.

Van den F.N.Z. kwam een verzoek in om de verspreiding van het officieel orgaan onder de leden der fabrieken te bevorderen. Hiertoe is een opwekking aan de leden verzonden.

Rijden met aangekoppelde voertuigen.

Van den *Algemenen Nederlandse Zuivelbond* kwam een verzoek in om advies over het rijden met aangekoppelde wagens, waaromtrent het Bestuur van meening is dat er in Noord-Holland weinig Rijkswegen zijn, en het rijden met twee voertuigen moet worden toegelaten, mits de achterste wagen niet breder geladen is dan de eerste en de wagens goed aan elkaar gekoppeld zijn.

Stormschade verzekering.

In verband met de stormschade die in de laatste jaren is geleden, waardoor de fabrieken meer dan vroeger willen overgaan tot het sluiten van eene stormschadeverzekering, is het Bestuur van meening dat - wanneer ze besluiten om over te gaan tot stormschadeverzekering - de fabrieken dit niet andere moeten doen dan bij Molest Risico.

Uitbetaling naar gehalte

Naar aanleiding van eene vergadering van de Commissie van Advies voor de Rijkslandbouwproefstations waar door Prof. Aberson is gevraagd of de Bond het onderzoek door Dr. van Dam – naar de juiste wijze van uitbetaling aan de fabrieken wil voortzetten, - daar Dr. van Dam het destijds met de uitkomsten van de Commissie van den Bond niet eens was - heeft de heer Kuiper deze vraag in bespreking gebracht.

Het in te stellen onderzoek zal met belangrijke kosten gepaard gaan.

Het Bestuur heeft deze vraag overwogen en kwam daarbij tot de conclusie dat dit onderzoek een algemeen zuivelbelang raakt en het daarom nodig is dat de algemene zuivelorganisatie in deze in de kosten bijdraagt; besloten is om aan den F.N.Z. te vragen of hij in principe bereid is om aan een dergelijk verzoek te voldoen, terwijl aan Dr. van Dam eene opgave van de eventuele kosten is gevraagd.

Het Bestuur van den F.N.Z. besprak deze kwestie en besloot zich in verbinding te stellen met den heer W. Keestra, Directeur van de *Zuivelschool te Bolsward*, onder wiens leiding destijds de betreffende proefnemingen in Friesland hebben plaats gehad; aan wien de volgende vragen werden gesteld:

- 1) Meent U, dat hetgeen er op dit gebied in Friesland, zoowel als in Noordholland is onderzocht aanleiding geeft om deze zaak thans opnieuw aan te vatten.
- 2) Indien de eerste vraag door U bevestigend mocht worden beantwoord, wat zoudt U dan meenen dat thans nog onderzocht moet worden?

Op deze vragen heeft de heer Keestra medegedeeld, dat ZEd. en Dr. van Dam beiden van meening zijn dat een meer uitgebreid laboratorium onderzoek van melk van afzonderlijke boerderijen omtrent het verband tusschen het vetgehalte en het gehalte aan kaasstof, dan tot nu toe is geschied, moet plaats hebben, zal men over genoeg gegevens beschikken voor de beantwoording van de vraag: of er aanleiding bestaat tot het nemen van uitgebreide en kostbare proefnemingen in de praktijk met geldelijken steun en met medewerking van de Zuivelorganisaties.

Volgens deze mededeeling kan dus voorloopig een afwachtende houding worden aangenomen.

Later is van Dr. van Dam de mededeeling ontvangen dat voorloopig geen geldelijke bijdrage van den Bond noodig is, einde 1928 hoopt ZEd. hierop terug te komen.

Tuberculosebestrijding onder rundvee.

Herhaalde malen is het onderwerp Tuberculosebestrijding onder het rundvee een punt van bespreking geweest in de Bestuursvergaderingen en besloten is om het onderwerp regelmatig op de agenda te houden.

Algemeen acht men de t.b.c.-bestrijding een buitengewoon belangrijk onderwerp, daar deze ziekte de uitkomsten van het bedrijf zeer ten nadeele kan beïnvloeden.

Het Bestuur is van meening dat het de fabrieken steeds moet wijzen op de medewerking die in deze is te verlenen en dat door de fabrieken veel meer is te doen dan in de meeste gevallen gebeurt, door meer te letten op de melk die ze ontvangen en meer controle uit te oefenen op het vee.

Er heeft eene bespreking plaats gehad met Dr. ten Sande en de heeren Inspecteurs 't Hooft en Klauwers, waarbij men in hoofdzaak tot de volgende conclusiën is gekomen:

- 1) dat men algemeen van meening is dat de zuivelfabrieken aan de bestrijding moeten medewerken.
- 2) dat men met dwangmaatregelen weinig zal bereiken, doch langzaam aan moet doorwerken.
- 3) dat aan het toekennen der gelden van Rijkswegen onafscheidelijk verbonden is de opvolging der regeeringsvoorschriften, voornamelijk klinisch onderzoek en het merken der dieren en dat wanneer ten opzichte van reactiedieren niets gedaan wordt, geen gel-

delijken steun zal worden verleend, doch alleen de hulp der inspecteurs ken worden, ingroepen.

- 4) dat pasteurisatie van de melk niet mogelijk is, omdat de kaas uit gepasteuriseerde melk bereid als N.H. product onverkoopbaar is.
- 5) dat naar de meening van heeren Inspecteurs, de regeering geneigd zal zijn voor de N.H. andere maatregelen te treffen, wanneer blijkt dat in N.H. werkelijk bezwaren bestaan tegen de voorschriften die in het zuiden worden toegepast.
- 6) dat het 't beste zou zijn wanneer er in N.H. één vereeniging kwam, die deze zaak ter hand neemt, waarvoor overleg gepleegd zal worden met de Voorzitters en Secretarissen van den Gezondheidsdienst voor het Vee, de Eersteling, den Bond en Dr. Scheij.
- 7) dat, wanneer een nieuwe vereeniging gesticht zal worden, contact moet worden gezocht met H. N. Kw., H. M. v. L. en L. T. B. om tot oprichting te komen.
- 8) dat de tuberculatie door een veearts moet geschieden.

Het overleg met den Gezondheidsdienst voor Vee en de Eersteling te Stompvoren heeft er toe geleid om te mogen concluderen, dat met deze organisatiën zoodanige samenwerking is te verkrijgen, dat eene goede kans bestaat om voor de t.b.c.-bestrijding van het rundvee in Noordholland een vereeniging te vormen en goede samenwerking krijgen.

Door de benoeming van den heer Swart tot Directeur van de Zuivelfabriek te Genderen moest een opvolger worden benoemd.

Aan den heer Swart is eervol ontslag verleend met dank voor het vele en goede werk door hem als een bekwaam Leeraar-Technicus verricht.

Voor een nieuwen Leeraar-Technicus werd een oproeping gedaan en uit de elf sollicitanten werd **de heer Van Buren benoemd**, die daarna spoedig in dienst is getreden en de werkzaamheden tot volle tevredenheid van het Bestuur verricht.

Het aanvangssalaris werd bepaald op *f*2000, terwijl voor vergoeding rijwiel *f*50 en voor pensioenbijdrage *f*150 is vastgesteld.

Ten aanzien van de pensioenregeling is het Bestuur in overleg getreden met het Coöperatief verzekeringsfonds te Leeuwarden, waar de heer van Buren reeds verzekerd is door de Zuivelfabriek „Aurora” te Opmeer.

Het Bestuur heeft geen bezwaar om deze verzekering bij het Coöperatief Verzekeringsfonds te Leeuwarden voort te zetten maar wenscht daarvoor eerst de goedkeuring van de algemeene vergadering in verband met verantwoordelijkheid voor het **xxx**maatschap van genoemde vereeniging.

Mededeling wordt gedaan van de verplichtingen voor den Bond.

Goedgevonden wordt de regeling met het Coöperatief Verzekeringsfonds aan te gaan

De begroting.

De commissie belast met het nazien van de begoeting, kan met de voorgestelde begroting accoord gaan. Ze sluit in ontvangst en uitgaaf met *f*16.130.

De heer Spaander vraagt of een hulp voor leeraar-technicus noodig is, nu de laatste zoo nodig gebruik mag maken van een auto.

De Voorzitter wijst op de toename der werkzaamheden voor den leeraar-technicus en het Bestuur stelt daarom voor de voorgestelde vergoeding toe te kennen.

De heer Brugmans, Lutjewinkel, acht de hulp noodig, wat aan zijn fabriek bij storing wel is gebleken.

De heer Laan vraagt of er geen fabrieken zijn die misbruiken maken van de diensten van de technicus.

De voorzitter zegt, dat dit gerust aan het Bestuur kan worden overgelaten.

De heer Beemster wijst op de uitstekende hulp die Beemster haar verschaft.

De begroting wordt onveranderd vastgesteld.

Als nieuwe buitengewone leden worden aangenomen de heer Jb. Claij Jbz., Baarsdorpermeer, x. Appel, Twisk en P. N. Veenstra te Hoorn.

Als lid van de *Aankoopcommissie* wordt herbenoemd de heer C. Ham, als lid van de *Bouwcommissie* de heer D. Jongejans.

Door den heer Dr. L. T. C. Scheij worden mededelingen gedaan over zijn verslag, als rijkszui-consulent, van 1926 en waarvoor we kunnen verwijzen naar spr.'s mededeelingen in de onlangs gehouden vergadering van den, *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*.

Na de pauze worden de volgende rapporten uitgebracht:

Bouwcommissie

Zeer tot ons genoegen heeft de Bond een **zeer** werkzaam aandeel gehad in de stichting van de Zuivelfabriek „De Vooruitgang” te Julianadorp.

De Bouwcommissie stelde hiervoor het plan **vaxxx** terwijl onze technicus, de heer Swart, verder **xxxx** mogelijke medewerking verleende voor de uitvoering van dit werk dat door den heer Gros werd gebouwd, terwijl het Technisch Bureau van den F.N.Z. de levering van dé werktuigen en de installatie op uitstekende wijze verzorgde.

Hierdoor is een zeer goed ingerichte fabriek tot stand gekomen, die zich bij den Bond heeft aangesloten en als zoodanig door de hulp van de organisatie thans in staat is om het bedrijf goed uit te voeren.

Bondsbestuur en Bouwcommissie werden bij de feestelijke opening uitgenodigd, waaraan gaarne gevolg is gegeven. Aan den heer Swart voor al zijn bemoeiingen in het bijzonder een woord van dank **xxx** voor dit welgeslaagde werk, alsmede aan het Technisch Bureau, den architect Gros en den aannemer De Graaf.

Voor de Zuivelfabriek „*Ons Belang*” te Middellie is de Commissie met een plan voor uitbreiding bezig, dat binnen zeer korten tijd waarschijnlijk zal zijn uitgevoerd. Inmiddels is medegedeeld, dat plan van de Commissie zal worden uitgevoerd.

Aankoop benodigdheden

De plannen voor stichting van een nieuw gebouw voor den *Centralen Aankoop* te Arnhem of te Zutphen zullen, gehoord alle beschouwingen van de inkoopcommissiën van de Bonden, nog wel wat blijven rusten.

Kaaskeuringen.

Het Bestuur zal over de kaaskeuringen voor 1928 het advies vragen van de Commissie voor de Kaaskeuringen, wat betreft het aantal keuringen en de organisatie hiervan om er het beste resultaat van te verkrijgen. In verband hiermede zal de regeling later worden getroffen.

Door den heer Van Buren worden mededeelingen gedaan over den aankoop van benodigdheden.

Rapporteur dringt dan ook aan op meerdere deelname aan den *centralen aankoop*.

De boterkeuring wordt eens in de 2 weken gehouden. Meerdere belangstelling is ook hier gewenscht, evenals dit het geval is met de kaaskeuringen. De inleidingen door den leeraar-technicus worden goed bezocht.

De kaaskeuring had den volgenden uitslag: 1e prijs „*de Hoop*” te Assendelft, 84½ punt; 2e prijs „*Rosita*” te Twisk, 80½ punt; 3e prijs „*de Verwachting*”, Purmer, 78½ punt.

Technische voorlichting werd wederom in verschillende gevallen verstrekt. Uitvoerig behandelt rapporteur de wijze van monsternemen, die volgens rapporteur onvoldoende geschiedt, indien één of tweemaal per week monsternamen plaats heeft.

Aan den technischen dienst dient groote aandacht worden geschonken.

De botercursus werd bezocht door 7 leerlingen.

N.a.v. Rapport uitbetaling melk

Speciaal het rapport betreffende de uitbetaling van melk aan de fabrieken, geeft den heer Dr. L. T. C. Scheij aanleiding tot de opmerking, dat men moet roeien met de riemen die men heeft. Ook het dagelijksche monsternemen is niet altijd direct te doen. Bij de wijze waarop de monsternamen thans geschiedt, is zij niet geheel waardeloos. Spr. wijst in dit opzicht op de resultaten van een serieus opgezette proef. Natuurlijk vindt spr. het dagelijksch monsternemen goed als het mogelijk is.

De heer Jensma oordeelt dat de heer Dr. Scheij de zaak van monsternamen veel te licht opneemt. Met het oog op den tijd zal spr. er niet veel van zeggen.

Ook door den heer Swart wordt er op gewezen, dat de thans gevolgde monsternamen onvoldoende waarborgen biedt, dat de uitbetaling naar juistheid plaats vindt.

Zoowel door den heer Van Buren als door den heer Swart worden een paar uitdrukkingen gezegd, die den Voorzitter aanleiding geven er op te wijzen, dat de boer door enkele personen wordt geschilderd als iemand, die als hij weet dat hij niet betrappt wordt, gaat knoeien. Zoo is het echter niet. Spr. wijst er op, dat de heer Dr. Scheij van den beginne af de fabriekmatige kaasbereiding, in Noord-Holland heeft meegemaakt en dus zeer goed de bezwaren kent. Verder zal spr. geen discussie meer over deze zaak toelaten. Natuurlijk is dagelijksche monsternamen beter dan een monsternamen 2 maal per week, doch ook aan de dagelijksche monsternamen kunnen fouten kloven.

Door den heer Dr. Scheij worden mededelingen gedaan over de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn.

De tuberculosebestrijding en de zuivelfabrieken.

Door den heer P. J. 't Hooft, inspecteur van het Veeartsenijkundig Staatstoezicht wordt dit punt besproken. Spr. zou kunnen volstaan met te onderstrepen de besprekingen die in de vorige vergadering hebben plaats gehad. Spr. uit zijn tevredenheid over het feit, dat de regeering voor 1925 geld beschikbaar stelde om den strijd tegen deze gevreesde ziekte te kunnen aangaan en brengt hulde aan Minister Kan.

Spr. wijst op het systeem, dat wordt toegepast door „*Neerlandia*” te Stompvoren en waarbij de bezwaren tegen niet-pasteuriseeren zooveel mogelijk worden opgeheven. Het pasteuriseren toch heeft voor de Noordhollandsche producenten bezwaren en spr. denkt dan ook, dat de regeering niet zal vasthouden aan den eisch tot pasteuriseren. (Teekenen van instemming) Ondanks het goede werk van „*de Eersteling*” te Stompvoren en den Gezondheidsdienst, heeft nog geen massale bestrijding plaats en daarom dienen de zuivelfabrieken mede deze belangrijke taak tot zich te trekken. Vooral is dit gewenscht in verband met den tuberculeus-vrijen opfok. Spr. heeft becijferd, dat de kosten der bestrijding voor de zuivelfabriek zullen bedragen 6 a 8 cent per 100 K.G. melk. Spr. stelt zich gaarne disponibel om voor iedere fabriek afzonderlijk de kosten der t.b.c.-bestrijding te berekenen.

De inleiding geeft nog aanleiding tot een geanimeerde bespreking.

De heer E. Koster Dz., Bobeldijk, wijst op de noodzakelijkheid vooral de reactiedieren te merken. Ook spr. wijst op de wenschelijkheid, dat de t.b.c.-bestrijding door de zuivelfabrieken ter hand wordt genomen. Ook kort geleden is weer gebleken, welke goede resultaten kunnen worden verkregen met de t.b.c.-bestrijding onder het rundvee.

Ook voor de menschen.

Het is misschien wel een toeval, maar spr. wijst erop, dat er een plaatsje was, waar de t.b.c.-bestrijding onder het rundvee heeft plaats gehad en waar nu het aantal menschen dat aan t.b.c.

leed is verminderd. En behalve het voordeel voor den handel enz. is dit toch van zeer groote beteekenis. Spr. hoopt van harte, dat de inleiding van den heer 't Hooft goede vruchten moge dragen. (Applaus).

De heer D. de Boer wijst erop, dat maatregelen tegen de t.b.c. moeten worden genomen en de nietwilligen zullen wel eens gedwongen moeten worden. Spr. is dankbaar, dat de regeering wil steunen.

De heer Kleijn meent, dat er geen bezwaar kan zijn voor de zuivelfabriek om de t.b.c.-bestrijding ter hand te nemen

Ook de heer Dr. Scheij meent, dat hier een belangrijke taak voor de zuivelfabriek is weggelegd. Spr. wijst er op, dat het bezinksel van de wei (de z.g. dikke wei) gevaarlijk schijnt te zijn voor de t.b.c. en dus niet meer gebruikt moet worden. Ook ongepasteuriseerde karnemelk schijnt in groote mate de t.b.c. te bevorderen. Spr. acht daarom pasteuriseren van room noodzakelijk.

Door den heer J. Dokter wordt verslag uitgebracht van de *Commissie voor landhouwcoöperatie* [...]

De heer Dr. L. T. C. Scheij brengt rapport uit van de Melkcommissie van *Hollands Noorderkwartier* over de werkzaamheden in 1927. [...]

De agenda voor de algemene vergadering van den F.N.Z. geeft geen aanleiding tot bespreking.

De heren H. K. Koster en Borekens werden benoemd, als lid van Bestuur van den F.N.Z. voor 1928 en de heer G. Nobel als plaatsvervangend lid.

De fabrieken „*Excelsior*” te Heerhugowearde; „*Assumburg*” te Uitgeest en „*De Goede Verwachting*” te Schoorl worden benoemd tot leden der financiële commissie voor het nazien, van de rekening 1927 en de begroting 1928

Rondvraag.

(FNZ. over bevoegdheid van ons zuivelconsulentschap)

Bij de rondvraag brengt de heer Spaander ter sprake het adres dat de F.N.Z. gezonden heeft aan den Minister van Landbouw, waarin betoogd wordt dat de bevoegdheid van de zuivelconsulenten te groot is. Spr. heeft niet gelezen, dat onze vertegenwoordiger het daarmee niet eens is en meent, dat door het adres de bevoegdheid van ons zuivelconsulentschap gevaar loopt, De Voorzitter deelt mede, dat ook Noordholland voor het adres heeft gestemd. Niet, dat wij ontevreden zijn over ons consulentschap, integendeel, de heer Scheij heeft onze organisatie steeds gesteund. Het adres was in 't algemeen gesteld. Er zijn wel consulentschappen, die niet met de beweging zijn meegegroeid en zich tegenover de organisatie stellen. De medewerking, die wij van van onzen zuivelconsulent ondervinden, wordt door ons op hoogen prijs gesteld.

De heer Bos, Opmeer, geeft in overweging, de leden van *Aankoop-* en *Bouwcommissie* niet altijd herkiesbaar te stellen.

Het Bestuur zal dit bespreken.

De heer Bos wijst ook op minder aangename ondervindingen, opgedaan met het *Technisch Bureau*.

De Voorzitter wijst erop, dat elke persoon zijn eigen wenschen zal hebben. Als iemand aanmerkingen heeft, is 't gewenscht dat hij die direct aanhangig maakt bij het Bondsbestuur of bij het *Technisch Bureau*.

De heer Henneman wijst erop, dat vele fabrieken haar nastoppers apart markten. Dat verdient in 't algemeen aanbeveling, omdat andere een partij, waarin natuurlijk nastoppers zijn opgenomen, gevaar loopt afgekeurd te worden.

De Voorzitter doet de toezegging, dat de fabrieken hierop gewezen zal worden.

Hierna sluiting.

1928

Schager Courant, 1928-05-19, P. 9/24

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: In het *Landbouwhuis* te Alkmaar hield bovengenoemde Bond zijn algemene vergadering, onder Voorzitterschap van den heer H. K. Koster te Wieringerwaard.

De Voorzitter opent met een welkom de vergadering speciaal tot den heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. en de pers. Spr. constateert met genoegen dat de medewerking in ons zuivelbedrijf toeneemt en uit de modernisering van de grote fabrieken blijkt, dat de boer een open oog heeft voor den vooruitgang van zijn bedrijf. Gelukkig komt het mond- en klauwzeer niet zoo ernstig voor als voorheen. Of dat dank zij of ondanks de regeringsmaatregelen is, zal spr. in het midden laten. Spr. hoopt dat de regeringsbemoeiingen zich nog zoo ver zullen strekken, dat we verschoond blijven van het grote gevaar van het heerschen van mond- en klauwzeer. De zuivelprijzen geven reden tot tevredenheid, er is een vooruitgang bij verleden jaar te constateren. Het is te betreuren dat nog niet algemeen gebruik wordt gemaakt van die hulpmiddelen, ten bate der zuivelindustrie, die de organisatie biedt. Spr. wijst op het grote belang dat men met de beste hulpmiddelen werkt.

De notulen worden onveranderd goedgekeurd.

Mededelingen.

Door den secretaris, den heer G. Nobel, Lutjewinkel, worden de volgende mededelingen gedaan:

Huldiging Wouter Sluis.

Van het Comité tot huldiging van Wouter Sluis kwam een verzoek in om het toegestane Crediet van f 100.- geheel te mogen ontvangen in verband met de uitgifte van een geschriftje over Wouter sluis, wat door het Bestuur is goedgevonden.⁷⁰⁾

Verzekering van den heer Van Buren bij Coöperatieve Verzekeringsfonds te Leeuwarden.

Van het Coöperatief Verzekeringsfonds te Leeuwarden kwam de mededeeling in, dat de Bond als lid is toegelaten.

Voor den heer van Buren bedraagt de te betalen premie f 102,23. Gevraagd is of het meerdere bedrag aan premie (f 47,77) dat voor deze verzekering is toegestaan, ook mag worden aangewend voor uitbreiding van de verzekering van den heer van Buren.

Het Bestuur heeft dit verzoek ingewilligd.

Veevoederbureau.

Door het Veevoederbureau worden regelmatig prijsberekeningen voor veevoederrantsoenen aan de fabrieken gezonden, wat door het Bestuur zeer op prijs wordt gesteld.

Het verstrekken van credieten op vee als onderpand.

Van de commissie voor *Landbouw-coöperatie* kwam een schrijven in over het verstrekken van gelden met vee als onderpand, zooals dit in Zwitserland gebeurt, met het verzoek om deze regeling nader te bestudeeren en voor deze studie eventueel finantieelen steun te verleen. Het Bestuur besloot het verzoek ter bestudeering door te zenden aan de *Holl. Maatschappij, van Landbouw*.

Het Hoofdbestuur der Holl. Mij. van Landbouw besloot een onderzoek in te stellen.

⁷⁰⁾ Op de site geplaatst als: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1931_Wouter-Sluis-Gedenkschrift_2007-05-20.pdf

Arbeidsregeling 1 April 1928 – 31 Maart 1929

Voor de Arbeidsregeling 1 April 1928 – 31 Maart 1929 is weer een uitvoerig onderzoek ingesteld, met het gevolg, dat een verruiming van 200 uur per jaar is verzocht en indien hieraan niet kan worden voldaan, om voor de fabrieken met 9 man personeel – inplaats van nu met 7 man - een verruiming van 78 uur in den winter toe te staan. De regeling is evenwel ongewijzigd gebleven.

Wijziging verkiezing leden van Commissie naar aanleiding van het verzoek van de Coöperatieve Zuivelfabriek „Aurora” te Opmeer.

Het Bestuur besloot om aan de algemeene vergadering het voorstel te doen, dat voortaan de leden van de commissie niet direct herkiesbaar zijn.

Administratieve controle.

In verband met het besluit van de ledenvergadering te Hoorn heeft het Bestuur aan de fabrieken een circulaire, gericht over de gebruikmaking van de administratieve controle door medewerking van de Coöperatieve Zuivelbank,

Het resultaat dezer bemoeiing is zeer gering geweest. Want slechts een fabriek wenscht hiervan gebruik te maken.

Uitvoering melkbesluit.

Naar aanleiding van een schrijven van den F.N.Z. over de uitvoering van het melkbesluit is besloten, dat Voorzitter en Secretaris een bespreking zullen hebben met de Heeren Directeuren van de *Keuringsdiensten van Waren* te Alkmaar en Haarlem.

Het Bestuur is van oordeel dat omtrent de uitvoering van het melkbesluit geen moeilijkheden ondervonden worden en de verhouding met de Directeuren van de keuringsdiensten goed is en dat in goed overleg met elkaar overwogen moet worden wat voor de toekomst - terzake van het Melkbesluit - door den Bond gedaan moet worden.

Het onderhoud met genoemde Directeuren heeft plaats gehad, het Bestuur hoopt in de volgende vergadering deze zaak uitvoerig te behandelen.

Controle op gemalen kaas.

Naar aanleiding van een schrijven van den Wnd. Directeur-Generaal van den Landbouw, den heer Dr. Swaving, over controle op gemalen kaas en een ontwerp adres van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond, besloot het Bestuur met algemeene stemmen om instemming te betuigen aan het adres van den *Algemeenen Nederlandse Zuivelbond*.

Vaststellen van kaasprijzen op de Alkmaarsche markt.

De Directeur van het Marktwezen te Alkmaar zond een verzoek over de instelling van een kleine Commissie voor het officieel vaststellen van de kaasprijzen op de Alkmaarsche markt om advies.

Het Bestuur is van oordeel dat een kleine Commissie van drie personen in deze een goed werk kan doen om groote - niet te motiveeren - afwijkingen in de prijzen op te heffen en adviseerde hiervoor de heeren Grondsma, Syperda en Joh. Bruijn te benoemen.

Verzetten van de kaasmarkt te Alkmaar op Goeden Vrijdag.

Van de Commissie van Bijstand van het marktwezen te Alkmaar kwam een verzoek om advies in over het verzetten van de Kaasmarkt op Goeden Vrijdag. Verschillende leden van het Bestuur gaan uit Godsdienstige overweging mee met het idee om deze kaasmarkt te verzetten, anderen daarentegen hebben uit zakelijke overweging bezwaar tegen het verstellen, om dat verstellen van markten altijd, vele moeilijkheden meebrengt, o.a. voor het vervoer en werkzaamheden, vooral in een tijdperk van productie als waarin Goeden Vrijdag valt. Ook is de

opmerking gemaakt, dat het verstellen het gevolg zou kunnen hebben, dat men in die week liever op eene andere, geregelde markt, de kaas ter verkoop zou aanvoeren. Het Bestuur heeft zich in deze onthouden van een positief advies.

Stoockursus.

Het Bestuur acht den tijd weer gekomen om voor den komenden winter weer een stoockursus voor te bereiden en hoopt dat hiervoor voldoende belangstelling zal bestaan. Wanneer de cursus zal worden gegeven zal de meest geschikte plaats gekozen worden in verband met de woonplaatsen der leerlingen en de keuze worden gedaan tusschen Alkmaar en Hoorn. Over de regeling van den cursus zullen - eventueel - later de noodige inlichtingen worden verstrekt. Nu wordt onderzocht of voldoende aantal leerlingen voor den cursus zijn te krijgen.

Bestrijding mond- en klauwzeer onder het rundvee.

Ten behoeve van de bestrijding van het mond- en klauwzeer werd zoowel van de Regeering als van de organisatiën een beroep gedaan voor algemeene medewerking van de Veehouders. Het vraagstuk, de bestrijding, dient evenwel veel meer en geregeld te worden bestudeerd om de bestrijding meer doeltreffend te maken.

Land- en Tuinbouwtentoonstelling te Medemblik.

Het Hoofd Comité van genoemde tentoonstelling verzocht of de Bond bereid is om op de in September te houden tentoonstelling eene kaaskeuring te houden.

Het Bestuur besloot om aan dit verzoek te voldoen; eene boterkeuring zal aan deze kaaskeuring niet worden verbonden.

Over de regeling van de kaaskeuring is goede overeenstemming verkregen; aan de kaasmakers der deelnemende fabrieken zal eenmaal gelegenheid worden gegeven om de tentoonstelling gratis te bezichtigen.

Het Bestuur besloot tevens om deel te nemen aan eene inzending van de organisatiën in de afdeling Wetenschap en Organisatie.

De mededelingen geven geen aanleiding tot bespreking.

Rekening en verantwoording,

Uit de rekening en verantwoording over 1927 blijkt, dat zij sluit in ontvangst en uitgaaf op *f*74.979,54; met een batig saldo van *f*1829,79.

Overeenkomstig het advies der financiële commissie, wordt de rekening goedgekeurd.

De rekening van den coöperatieven aankoop gaat over een bedrag van *f*79.575, 84, de ontvangst der kortingen bedroeg *f*7237,21½, het reservefonds *f*5284,41.

Het *Coöperatief Magazijn* gaf het afgelopen jaar een winst van *f*1105,93, het reservefonds bedraagt thans *f*7332,35½.

Nieuwe leden

De heren S. van Buren, Alkmaar en P. Smit Egmondermeer, worden als buitengewone leden aangenomen.

Benoemingen

In de plaats van den heer L. Broekens, aftredend en niet herkiesbaar, wordt als bestuurslid benoemd de heer Olivier, Assendelft.

Wegens bedanken van den heer J. van Twuijver, wordt als bestuurslid benoemd de heer Notelman te Petten.

Niet direct herkiesbaar.

Door het Bestuur wordt voorgesteld om bij aftreding van de leden van alle commissiën, deze niet direct herkiesbaar te stellen.

De heer Zijp, Twisk, vindt dit niet gewenscht wat de *Bouwcommissie* betreft, een opmerking, die door den heer Van der Meer, Heerhugowaard, wordt ondersteund.

Het Bestuur acht deze opmerking logisch en wil de *Bouwcommissie* uitschakelen.

Het aldus gewijzigde bestuursvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

In de plaats van den heer C. Ham, die als zoodanig aftreedt en niet herkiesbaar is, wordt tot lid van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* de heer Jm. Blaauboer Kz. te Schagen, gekozen.

RAPPORTEN.

Aankoop benodigdheden

Ten aanzien van den aankoop van benodigdheden, kan met genoeg geconstateerd worden, dat de belangstelling voor de medewerking van den Bond voor den gemeenschappelijke aankoop van goede en gecontroleerde artikelen toenemende is, wat de goede uitoefening van bedrijven niet anders dan ten goeds kan komen, maar toch is de deelname nog lang niet zo goed als zij kan wezen, daarom wordt ook nu weer een woord tot algemene deelname gericht tot die fabrieken, die nog niet algemeen van den aankoop gebruik maken.

Over de Technische Voorlichting.

De Technische voorlichting wordt steeds meer gewaardeerd en wordt in het algemeen steeds uitgebreider.

In verband met verschillende verbouwingen van fabrieken, wordt het advies van den Technicus steeds meer gevraagd en worden thans aan vier fabrieken, n.l. *Rosita*, Twisk, *Bamestra*, Beemster, *Wilhelmina*, Beemster, en *Op Hoop van Zegen* te Wijde Wormer, belangrijke reorganisatiën uitgevoerd.

Bij deze verbouwing geldt als regel, dat de werktuigen worden geleverd met medewerking en onder toezicht van het *Technisch Bureau van den F.N.Z.*

De Technicus plaatst zich op het standpunt, bij de voorbespreking met de fabriek, dat het noodzakelijk is, dat de te leveren werktuigen worden geleverd met hulp en onder controle van deskundigen - in deze het *Technisch Bureau* - en het Bestuur deelt deze meening volkomen om zeker te zijn van beslist goede werktuigen en goede installatie.

Tot ons leedwezen mislukte bij twee fabrieken, die ook gaan reorganiseeren, de samenwerking, doordat men in een geval de hulp van het *Technisch Bureau* niet wenschte en in het andere geval, dat men met een goed bouwkundige verder geheel op zichzelf wenschte te werken.

Wij vinden dit jammer voor de genoemde fabrieken, omdat zij nu veel deskundige voorlichting moeten missen wat het bedrijf nooit ten goede kan komen, maar wel ten nadeel.

In verband met de vele reorganisatiën van fabrieken in onze provincie, willen wij hierop even wijzen en aanraden tot meerdere samenwerking met den Bond, zoo ook met de *Bouwcommissie* van den Bond, omdat deze vaak niet gevraagd wordt en men volstaat met alleen de hulp van den Technicus te vragen, wat op zich zelf zeer goed is, doch vollediger is het om ook het oordeel van de *Bouwcommissiën* te winnen.

Het gaat er hier om dat de grootst mogelijke samenwerking wordt verkregen wat de boeren voor jaren ten goede komt en geen kosten van beteekenis meebrengt.

Het Bestuur hoopt, dat de reorganiserende fabrieken dezen raad ter harte zullen nemen, opdat mislukkingen bij verbouw worden voorkomen.

De heer Kramer, Wijdewormer, vindt het zoo treurig dat de *Technische Commissie* 8% van de installatieartikelen verlangt; dat acht spr. te hoog.

De Voorzitter zegt, dat de instelling zich zelf moet bedruipen, jarenlang heeft de F.N.Z. er gelden voor beschikbaar gesteld, wat ongewenscht werd geoordeeld, omdat sommige fabrieken er geen gebruik van maakten. Tariefsverhoging was toen noodzakelijk, maar men verkrijgt waar voor zijn geld. Juist de vele bemoeiingen der *Technische Commissie* maakt de hulp ervan onontbeerlijk. Het tarief is oogenschijnlijk hoog, maar spr. is overtuigd dat het 't best bestede geld voor de fabriek beteekent.

Boterkeuringen.

De *Commissie voor de boterkeuringen* adviseert de keuringen voort te zetten op dezelfde wijze als in 1927.

De keuringen worden gehouden om de 2 weken, met opzending van enkele potten naar de keuringen van den *Bond van Zuivelfabrieken in Friesland*, met het doel ten aanzien van de beoordeeling geregeld eene vergelijking te maken.

In de wijze van beoordeeling wordt geen verandering gebracht.

De Commissie acht het zeer goed mogelijk, dat geregeld eene boterkeuring wordt gehouden op den dag der tentoonstelling van de kaaskeuring, zoowel te Hoorn als te Alkmaar.

Op de tentoonstelling te Medemblik zal geen boterkeuring worden gehouden.

Ten aanzien van de bewaring van de boterpotten is eene verandering gekomen. Voorheen werden deze door de zeer welwillende medewerking van het Bestuur der Zuivelexportvereniging te Alkmaar te Alkmaar bewaard in het gebouw, waarvoor wij nog gaarne dank zeggen. Nu is in het laboratorium van den Bond eene goede bewaarplaats beschikbaar.

De Commissie wil ook thans weer van de gelegenheid gebruik maken om de nog niet deelnemende fabrieken op te wekken aan de keuringen deel te nemen, op grond van den goeden invloed die van de deelname kan uitgaan.

Het Bestuur gaat geheel accoord met de opvatting van de Commissie.

Kaaskeuringen.

De *Commissie voor de kaaskeuringen* is van oordeel dat het goed is om de kaaskeuringen in combinatie met de tentoonstellingen en voordrachten van den Technicus geregeld voort te zetten al is zij van meening dat meerdere deelname gewenscht is.

Ten aanzien van de regeling der keuringen acht de commissie het niet noodig dat wijziging wordt aangebracht in de tegenwoordige beoordeeling, alleen onderscheid te maken in consumptie- en exportkaas.

De Commissie wenscht ook dit jaar weer 3 keuringen te houden, waarvan een op de tentoonstelling der afdeling Medemblik en omstreken der *Holl. Mij. van Landbouw*.

Het Bestuur vereenigde zich met deze opvatting.

De technicus, de heer Van Buren, vult de mededeelingen van den secretaris over de boter- en kaaskeuringen en den technischen dienst nog verder aan.

Voor de uitbetaling naar vetgehalte nam de technicus 500 monsters, de monsters klopten vrij goed.

De belangstelling der leerlingen van den cursus voor botermakers was vrij goed.

Vervolgens heeft plaats de uitreiking van de prijzen voor de kaaskeuringen 1927, aan de fabrieken „*Rosita*” te Twisk, „*De Verwachting*” te Purmer, „*De Hoop*” te Beemster en „*Aurora*” te Opmeer.

De prijzen werden met een toepasselijk woord door den Voorzitter uitgereikt.

Hierna wordt gepauzeerd.

De bestrijding van de tuberculose onder het rundvee

Na de pauze komt in behandeling het voorstel van het Bestuur om toe te treden als lid van de *Vereeniging tot bestrijding van de tuberculose onder het rundvee* en andere veeziekten in de provincie Noordholland en een jaarlijksche bijdrage van *f* 100 toe te zeggen.

Verschillende afgevaardigden van organisaties en Regeringsambtenaren hebben een bespreking gehad met een Commissie uit Gedeputeerde Staten over dit onderwerp, met het gevolg, dat het Bondsbestuur het initiatief genomen heeft voor het houden van een vergadering, – op 2 Maart - met vertegenwoordigers van *Hollands Noorderkwartier*, de *R. K. Diocesane Land- en Tuinbouwbond*, de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw*, de *Bond van Rundveefokverenigingen*, de *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken*, de *Gezondheidsdienst voor het vee* en de heren 't Hooft, Inspecteur van het *veeartsenijkundigen dienst* en den heer De Vries. Rijksveeteeltconsulent.

Het Bondsbestuur acht het algemeen gewenscht, dat de Zuivelfabrieken goed medewerken aan de bestrijding en als zodanig kan de Bond goed werk doen voor de propaganda om de bestrijding der tuberculose te steunen.

Voor de goede ontwikkeling en den voortbouw op de in Noord-Holland verkregen resultaten, acht het Bestuur het gewenscht dat de *Gezondheidsdienst voor 't vee* wordt gereorganiseerd en uitgebreid en met de leiding wordt belast.

In verband hiermede is de Voorzitter van den Gezondheidsdienst - de heer P. Stapel Cz. - uitgenodigd om de leiding der genoemde vergadering op zich te willen nemen, waaraan voldaan is.

De vergadering is gehouden en leverde bevredigende resultaten op, waarna de *Gezondheidsdienst voor 't Vee* de plannen tot reorganisatie heeft voorbereid en nu het voorstel wordt gedaan om toe te treden als lid der *vereeniging tot bestrijding van de Tuberculose onder het Rundvee* en van andere veeziekten in de Provincie Noord-Holland, en een jaarlijksche bijdrage van *f* 100.- toe te kennen.

Het Bestuur beveelt deze toetreding ten zeerste aan, omdat het ten volle overtuigd is van het groote belang dat in deze voor Noord-Holland is te behartigen.

Tot ons aller genoegen zal in deze het Provinciaal Bestuur vrij zeker goede en zeer gewaardeerde medewerking verleen.

De heer Busch vraagt hoe de *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken* tegenover deze zaak staat, want wil men resultaat hebben, dan moet er algemeene samenwerking wezen.

De Voorzitter zegt, dat de afgevaardigde van den *Nieuwen Bond* zich bereid heeft verklaard te adviseeren tot oprichting der vereeniging mede te werken.

Naar aanleiding van een gestelde vraag, meent de Voorzitter, dat er wel iets te bereiken zal zijn zonder teveel in te grijpen in het bedrijf.

De heer Busch vreest, dat de Voorzitter in dit opzicht wel enigszins teleurgesteld zal worden. Men moet tastbare resultaten kunnen mededeelen, wil men de boeren voor de zaak winnen. Er zullen zeer zeker moeilijkheden zijn te overwinnen.

De heer Kuiper meent, dat door het bestuur der fabrieken drang moet worden uitgeoefend, en dan zullen na verloop van een paar jaar wel resultaten zijn te constateren,

Ook de Voorzitter wijst op de groote offers die de t.b.c. van de veehouders vraagt en bovendien is bestrijding noodig, om op die manier de t.b.c. onder de menschen te doen verminderen, zeer zeker zullen er moeilijkheden te overwinnen zijn.

Zonder hoofdelijke stemming wordt besloten tot de vereeniging toe te treden en de *f* 100 toe te zeggen. Door het Bestuur zal een vertegenwoordiger voor den Bond worden aangewezen teneinde de Bond in de vereeniging te vertegenwoordigen.

De Vakschool voor Kaasmakers.

Dr. Scheij bracht verslag uit omtrent den 13den cursus van de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn. Alle 18 leerlingen-kaasmakers verwierven het diploma; van de andere 8 leerlingen moesten 2 worden afgewezen. Het schoolverzuim was van geen betekenis. De Arbeidswet werkt in deze gunstig. Vier kaasmakers doen ook het examen voor den F.N.Z. De kosten doet sommige leerlingen daarvan afzien; deze zijn vooral voor het personeel der fabrieken, die niet bij den bond zijn aangesloten, hoog. De school kan zich verheugen in de belangstelling van alle N.-H. fabrieken. De Bond draagt *f* 129 bij de Nieuwe bond *f* 40 en de niet aangesloten fabrieken *f* 143. De rijkssubsidie en de Provinciale hebben elk *f* 225,83 bedragen.

Aan de leerlingen-beroepskaasmakere die ver van Hoorn afwonen is *f* 400 gerestitueerd als gedeeltelijke vergoeding der reiskosten, n.l. het bedrag boven *f* 20.

De Voorzitter dankt den heer Dr. Scheij voor het werk dat hij steeds, in het belang van de N.H. Zuivelbereiding, aan dezen cursus doet. - Applaus

Bevordering van goed melken

Dr. Scheij rapporteerde over de bevordering van goed melken. In 1927 zijn 10 melkcursussen gehouden. Thans zijn de leerlingen van 5 cursussen geëxamineerd. Van de 28 leerlingen zijn 5 afgewezen. De belangstelling voor deze zoo nuttige zaak is nog onvoldoende. Er zullen dit jaar slechts een paar nieuwe cursussen tot stand komen behalve die in het melkgebied Amsterdam, waar de zaak krachtig wordt aangepakt.

Tegen de verwachting was er weinig ambitie om te profiteeren van de gelegenheid om een opleidingscursus voor voormelkers te volgen. Het plan was 2 groepen elk van 5 les te geven, doch slechts 1 groep kon gevormd worden. De lessen aan dezen cursus zijn in deze week begonnen en worden gegeven door den heer Daan Kaan te Wieringerwaard, op de Proefzuivelboerderij te Hoorn.

Het rapport geeft nog aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

De heer Kant, Schagerbrug, merkte op dat voor een cursus te Zijpe veel belangstelling, bestond, maar tot nu toe geen examen heeft plaats gehad. Spr. spreekt daarover zijn afkeuring uit, omdat om verschillende redenen cursisten niet meer in de gelegenheid zijn aan het examen deel te nemen.

De rapporteur deelt mede, dat, evenals in de andere provincies gebeurde, het examen het jaar volgende op dat, waarin de cursus werd gehouden, plaats vond. Ook de commissie heeft het bezwaar ervan ingezien en voortaan zal het examen in het cursusjaar worden gehouden.

Ook voor het uitbrengen van dit rapport bekomt de heer Dr. Scheij den dank des Voorzitters.

De Nederlandsche Boter van Coöperatieve Zuivelfabrieken.

Door den heer J. A. Geluk, secretaris van den *Algemene Nederlandse Zuivelbond*, wordt ingeleid: de reclame voor Nederlandsche Boter van Coöperatieve Zuivelfabrieken.

De inleider wees allereerst op de wenselijkheid, van het voeren van reclame, nu groote reclame wordt gemaakt voor minder goede producten. Ten aanzien van de zuivelproducten is tot nu toe weinig reclame gemaakt, maar de tijden veranderen, en daarmee hebben de producenten der zuivelartikelen rekeningen te houden. De zaken die de meeste reclame maken, floreren het beste; het geld, besteed aan de reclame, zal heusch geen weggegooid geld zijn. Met verschillende voorbeelden toont spr. aan, hoe de reclame voor een artikel, het gebruik, van dat artikel doet toenemen. Maar met moet in zijn reclame waar zijn. (?) Ze moet niet voor een korte periode gevoerd worden, doch voor geruimen tijd.

Ten aanzien van de zuivelproducten staan we op een goede basis. De behoefte aan het artikel, bestaat en de qualiteit is goed, het gaat er alleen om onze plaats op de wereldmarkt te behouden en zoo mogelijk uitbreiden. Spr. heeft de indruk, dat men in het buitenland lang niet altijd

weet dat men Hollandsche boter eet maar dat de buitenlandsche koopman veelal onze boter in eigen verpakking verkoopt. Dat kan ons op den duur duur te staan komen.

Voor het binnenland is de reclame nodig in verband met de groote reclame die gemaakt wordt voor de margarine. Het boterverbruik in het binnenland gaat ieder jaar terug. In 1923 was het verbruik 48 millioen K.G., In 1927 39 millioen, een vermindering dus van 10 millioen.

Behalve den economischen factor die hier aan ten grondslag ligt, ziet spr. de oorzaak hiervan in de reclame voor de margarine.

Voor het buitenland zullen we den prijs van de boter moeten verlagen om onzen afzet te behouden en door reclame nu kunnen we meer vraag naar onze boter scheppen en op die wijze den boterprijs weer omhoog brengen. Spr. wijst op wat het buitenland doet om zijn merken erin te krijgen. Ons rijksbotermerk is geen kwaliteitsmerk en we dienen onder de oogen te zien of we nu reclame moeten maken voor een bepaald merk en spr. meent dat dit zal moeten zijn voor boter uit coöperatieve fabrieken en er zal voor deze boter een algemeen merk moeten komen; een algemeen kwaliteitsmerk dus. We moeten dan allen medewerken om het merk hoog te houden en dan zal de F.N.Z. zeer zeker reclame voor onze boter der coöperatieve fabrieken kunnen voeren. We moeten den kant uit van verpakte waar.

De kosten der reclame moeten over de productie worden omgeslagen, een reclamefonds worden gevormd. Als de fabrieken voor dat doel een halve cent per K.G. geproduceerde boter afstaan, wordt f27.500 verkregen en met dat bedrag is de reclame te beginnen.

Door een hartelijk applaus betuigt de vergadering haar instemming met de interessants inleiding van den spreker.

De Voorzitter raadt den, afgevaardigden aan, deze kwestie in de vergaderingen der fabrieken ernstig te bespreken.⁷¹⁾

De beschrijvingsbrief der algemene vergadering van den F. N. Z. geeft, nadat de heer Geluk een (bepaald punt had toegelicht, geen aanleiding tot bespreking.⁷²⁾

Rondvraag.

Bij de rondvraag vraagt de heer Busch of de Landbouwcoöperatie zich bezig kan houden met gevallen waarin boerderijen voor te hoge pacht worden verpacht,

De Voorzitter zegt dat de Landbouwcoöperatie zal overwegen of in dezen wat te doen is

Nadat de Voorzitter nog een speciaal woord van dank had gebracht aan de heren Dr. Scheij en P. Jz. Eriks, voor hunne aanwezigheid, volgde sluiting.

⁷¹ 1e Opmerking: Dit is de eerste keer dat dit verzoek vermeld wordt in een (couranten) verslag. (ZHN.)

⁷² 2e opmerking: Deze 'beschrijvingsbrief – (agenda ?) – wordt altijd zonder discussie geaccepteerd. (ZHN.)

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland

HOORN: In „de Roskam" te Hoorn werd Dinsdag 11 December 1928 de algemene vergadering gehouden.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, secretaris de heer G. Nobel te Lutjewinkel.

De Voorzitter heet in zijn openingswoord in het bijzonder welkom de heren Geluk, secretaris van den F.N.Z. en de heren Dr. Scheij en P. Jz. Eriks, Spreker uit de beste wenschen voor het herstel van het afwezige bestuurslid, den heer K. Kuiper.

Spr. herinnert er dan aan dat meermalen stemmen zijn opgegaan, dat men zich niet kon verenigen met den gang van zaken in den Bond. Het gevolg was dat de bestuursvergaderingen meermalen een moeilijk verloop hadden. Het bestuur toch heeft de taak te proberen de zaak die de Bond voorstaat, zoo goed mogelijk vooruit te brengen en op spr. als Voorzitter rustte de de taak, meer dan op een ander, om richting te geven aan den gang van zaken. Spr. heeft zich daarbij ernstig afgevraagd of alle leden het wezen der coöperatie wel goed begrijpen. Negen van de 10 personen zullen oordelen dat coöperatie betekent samenwerking.

Dat echter is de letterlijke vertaling, maar voor spr. betekent coöperatie opoffering. Een ieder die zich geen opofferingen wil getroosten, wordt nooit een goede coöperator. Wel kunnen persoonlijke ideën naar voren worden gebracht, doch met de bedoeling dat anderen uit die mening het goede zullen nemen. In den loop der besprekingen zal deze kwestie wel ter sprake komen en daarom wijst spr. hierop. Met den wensch dat de besprekingen zullen leiden tot den krachtigen bloei van den bond, tot het voortgaan op den ingeslagen weg, verklaart spr. de vergadering voor geopend.

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Een alarmerend begin. De ontevredenheid over den gang van zaken.

Van het Bestuur van de coöperatieve zuivelfabriek Aurora te Opmeer, was een uitvoerig schrijven ingekomen, waaruit bleek dat men niet tevreden was over den gang van zaken en dan ook diverse grieven naar voren werden gebracht.

Verschillende bestuursleden schijnen elkaar moeilijk te kunnen verdragen en in dat geval zal geen vruchtbaar werk kunnen worden geleverd.

Ook onder de leden is geen eensgezindheid, er zijn categorieën.

Het bondswerk heeft in den tegenwoordigen vorm **zeer** geringe zakelijke waarde voor adres-sante, terwijl de kosten toch niet gering zijn, pl.m. f 1000 voor het Bondswerk en f 350 voor den F.N.Z.

De technische dienst komt in hoofdzaak ten goede aan de fabrieken die niet technisch zijn ingericht.

Wat de bondsbemoeiing betreft inzake de werktijdsregeling, het heeft den indruk dat een bijzondere **regie** wordt gevoerd voor een bepaalde categorie. Ook de administratieve controle wordt h.i. onrechtvaardig uitgevoerd.

Fabrieken die zelf voor de controle zorgen, zijn gedwongen voor anderen te betalen.

Het schrijven van *Aurora* werd in handen gesteld **van** enkele bestuursleden, om het te bestudeeren, en **die** studie schijnt te lang te hebben geduurd, want er kwam van een 9-tal groote fabrieken het verzoek in **dat** een commissie bestaande uit de heeren Jm. Blaauboer Kz., B. Kleijn en J. Veldstra, een conferentie zou hebben met het bestuur. De conferentie werd ge-

vraagd op 16 November en de 9 fabrieken eischten dat de algemeene vergadering vóór 1 December 1928 zou worden gehouden.

Het onderhoud heeft plaats gehad, maar het was niet mogelijk de algemeene vergadering vóór 1 December 1928 te houden, in verband met het rondzenden van de begrooting. Maar het Bestuur oordeelde **het** geen bezwaar voor mogelijke plannen tot uittreden.

In het antwoord van het bestuur wordt er op gewezen, dat er wel meningsverschil bestond, waar het betrof de vetgrens van volvette kaas, maar na verhooring van die grens bestaat dit meningsverschil niet meer, terwijl na besprekingen het adviseerend lid en de secretaris van den bond nader tot elkaar **zijn** gebracht en in de toekomst vruchtbare samenwerking wordt verwacht.⁷³⁾

Wat de samenwerking van de leden betreft, gewezen wordt op de verkiezing der bestuursleden, die zonder onaangenaamheden heeft plaats gehad.

T.o.v. het bondswerk, voor de groote fabrieken zal hier wetenschappelijk werk moeten worden verricht en in de behoefte zal dienen te worden voorzien door een goed ingericht laboratorium of uitbreiding van het bondslaboratorium.

De technische dienst heeft veel belangstelling, maar van 't bezwaar van *Aurora* is tegemoet te komen, door een zeker aantal bezoeken niet door de fabrieken te laten betalen.

Het Rijk wilde geen medewerking verleen om de werkuren in het algemeen met 200 en 100 uren te verhoogen, maar wel om enkele kleine fabrieken enige verhooring te geven.

Voor de administratieve controle was een regeling ontworpen, maar de goede bedoeling ten spijt, ging slechts 1 fabriek op de regeling in.

De mededeling over deze kwestie gaf de vergadering geen aanleiding tot bespreking.

Hierna volgen mededelingen.

De verzekering van den Leraar-Technicus is geregeld met het Coöperatief Verzekeringsfonds te Leeuwarden.

Het Bestuur besloot om ten aanzien van het Melkbesluit maatregelen voor te bereiden, waardoor in samenwerking met de Keuringsdiensten meer voor onze fabrieken kan worden gedaan.

De heer Mr. P. Langeveld zal Rechtskundig Adviseur van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie*

Van het Bestuur der Vereeniging Het Landbouwhuis kwam een schrijven in om de vraag eens te overleggen of het niet gewenscht is, dat de onganisatiën in Noordholland gezamenlijk iemand aanstellen wier zaak het is om propaganda te maken voor den afzet van land- en tuinbouwproducten en het geven van voorlichting aan buitenlanders, die onze provincie bezoeken. Op de hiervoor door genoemde Vereeniging gehouden vergadering werd het Bestuur van onzen Bond door den Voorzitter vertegenwoordigd.

Het idee werd door een belangrijk deel der verenigingen met sympathie begroet en werd het gewenscht geacht, dat het Bestuur van het Landbouwhuis de vraag nader zal bestudeeren en daarna met een plan te komen.

⁷³⁾ D.w.z. Zuivelconsulent dr. Scheij en Secretaris de heer G. Nobel. (ZHN.)

De financiële regeling zal wel de grootste moeilijkheid zijn; bovendien zijn verschillende verenigingen voor zich reeds in deze richting werkzaam, zoodat van deze geen steun zal zijn te verwachten.

Binnen niet te langen tijd zal het Bestuur van het Landbouwhuis de vereenigingen bijeenroepen.

Door voorzitter, onder-voorzitter en secretaris werd voor onzen Bond deelgenomen aan de excursie van den F.N.Z. op 30 en 31 Juli en 1, 2 en 3 Aug. naar Berlijn, waar een bezoek werd gebracht aan de groote en mooie tentoonstelling „*de Voeding*” waar door den F.N.Z. eene mooie en zeer goede inzending werd gedaan tot propaganda voor de Nederlandsche Coöperatieve Zuivelfabrieken, in het bijzonder voor de boter. Deze inzending was gecombineerd met eene inzending van de Kaas- en Botercontrolestations en de Eierveilingen.

Verder werd een bezoek gebracht aan de *bureaux van het Kalisyndicaat*, de indruk, die deze instelling maakte, was overweldigend.

Tevens werd een bezoek gebracht aan de *Meierei Bolle*, een bedrijf dat zich belast met de melkvoorziening van een groot deel van Berlijn, heeft een hygiënische veestal, een paleis, waarin de koeien - ruim 100 - op twee verdiepingen waren gestald.

Door het bezoek aan de tentoonstelling zijn wij in onze overtuiging gesterkt, dat de producenten er vooral naar hebben te streven, dat zij prima producten exporteren en daarbij de nodige garantie geven, want steeds blijkt duidelijker, dat in Duitschland de eigen industrie bevoorrecht wordt en de buitenlandsche producten alleen kans hebben om zich te handhaven door goede kwaliteit met goede garanties.

Voor het Technisch Bureau van den *Algemeenen Nederlandachen Zuivelbond* (FNZ.) is een nieuw Reglement vastgesteld, waarin de werkwijze is geregeld en de samenstelling van de Commissie van Beheer, die het Bestuur van den F.N.Z. bijstaat.

Voor onzen Bond is lid de heer G. Nobel.

Onderzoek prijsverschil. 40+ N.H. Edammer kaas en 40+ Friesche Edammer kaas en de wenschelijkheid van het behoud van de letters N.H. op het Rijkmerk.

Bij verschillende Noordhollandsche kaashandelaren is over deze kwestie een onderzoek ingesteld

Over de vraag: „Wat is de oorzaak dat voor de Noordhollandsche Edammer 40+ gedurende de laatste maanden zo'n belangrijk hooger prijs wordt gegeven dan voor de Friesche 40+ Edammer”, is in het kort samengevat geantwoord:

De Noordhollandsche Edammer 40+ wordt beter geacht voor opzet kaas, terwijl de smaak beter is dan van de Friesche. Friesland maakt meer z.g. consumptiekaas. Hierbij komt dat de vraag naar opzetkaas in de maanden: April, Mei, Juni en Juli groot was.

Door verschillende handelaren wordt gewaarschuwd tegen de z.g. technische verbeteringen van de kaas, die volgens deze heeren een gevaar voor de kwaliteit op kunnen leveren.

Voor de kwaliteit van het product moet niet uit het oog verloren worden om de goede naam van het Noordhollandsche product hoog te houden.

Ook werd gewezen op de nadelige invloeden aan het pasteuriseren der melk verbonden, voornamelijk ten aanzien van de smaak, waar de consument op let.

Over het behoud van de letters N.H. op de Rijkmerken zijn alle meningen onverdeeld, allen achten het behoud van de letters NH dringend noodig om te kunnen bewijzen dat de herkomst van deze Edammer kaas uit Noordholland is.

Verschiedende pleiten er voor om te trachten hieraan uitbreiding te geven, omdat de letters N.H. in het merk wel de meest bescheiden afmeting hebben die men maar kan denken.

Het Bestuur heeft met belangstelling kennis genomen van deze mededeelingen en stemt er mee in.

In Spanje werden sedert geruimen tijd plannen overwogen om te komen tot hogere invoerrechten op kaas.

Door den *F.N.Z.*, de *V.V.Z.M.* en de *Organisatie van de Kaashandelaren* werd hiervoor samenwerking gezocht en verkregen en mede door invloed door de Regeering voor hetzelfde doel uitgeoefend werd bereikt, dat de Spaansche Regeering besloot tot 1930 geen maatregelen in deze te nemen.

Inwerkingtredeing Kaasbesluit.

Door den *F.N.Z.* is overleg gepleegd met den heer Dr. Filippo, Voorzitter der Commissie Art. 17 der Warenwet, over de vraag of de fabrieken die zoo nu en dan kaas aan leden, personeel en particulieren vanuit het pakhuis verkoopen, ook onder dit besluit vallen.

Zeer tot ons genoeg staat de heer Filippo op het standpunt dat dit niet het geval is. Onder het besluit vallen alleen degenen die in het dagelijksch leven als winkelier, slijter of venter bekend staan en dit is niet met zuivelfabrieken het geval.

Op de tentoonstelling te Medemblik heeft de Bond - gelijk op andere tentoonstellingen het geval was - weer eene inzending gedaan om te laten zien welk werk de Bond voor zijn leden verricht en wat onze organisatie als zoodanig beteekend.

Als zoodanig zijn wij overtuigd, dat de inzending goed geweest is.

In verband hiermede willen wij even mededeelen, dat van de afdeling Opmeer en Omstreken der *Hollandsche Maatschappij van Landbouw* een verzoek in kwam bij onzen Bond om de kaaskeuring van onzen Bond te combineeren met de kaaskeuring van den *Nieuwen Bond*. Dit verzoek werd gedaan om eene uniforme beoordeeling te verkrijgen in verband met de beschikbaarstelling van een gouden medaille door genoemde afdeeling, voor de fabriek die het hoogste aantal punten behaalde.

Het verzoek, dat kort voor de tentoonstelling inkwam, werd in het Bestuur besproken, en daar onze Bond alle maatregelen voor de keuring reeds had genomen, was de mogelijkheid om het in te willigen, buitengesloten en werd dit aan genoemde afdeeling medegedeeld.

Benoemingen.

Tot lid van de *Bouwcommissie* wordt herbenoemd de heer L. Broekens, tot lid van de *Aankoopcommissie*, benoemd de heer Bark. Middellie, tot lid der *Comm. voor de Kaaskeuringen* de heer P. de Boer, Blokker, en tot lid van de *Commissie voor de Boterkeuringen*, de heer J. Veldstra te Opmeer.

Rapporten en mededelingen.

Voor den aankoop van benodigdheden kunnen wij tot ons genoeg wijzen op toenemende belangstelling.

Toch kan de deelname nog belangrijk uitgebreid worden, waarvoor wij weer een beroep doen op alle leden, zij bevorderen door de deelname het belang van de fabrieken in niet geringe mate.

De boterkeuringen worden op den zelfden voet voortgezet.

De boter moet 1 week oud zijn en dient één week voor de keuring te worden ingezonden.

De kwaliteit van de boter was over 't algemeen weinig vooruitgaande. De oorzaak hiervan is zeker ook mede hierin gelegen, dat geregeld potten naar Leeuwarden worden gezonden.

Uit monsters, onderzocht op 't eiwitgehalte, bleek, dat deze cijfers varieerden van 0.53% – 0.84%, zoodat dit goed was te noemen.

Wij hebben nogal eens te doen met *het gebrek vettig*, het is soms gebleken, dat de room onvoldoende werd gepasteuriseerd; het verdient daarom aanbeveling hier meer aandacht aan te schenken.

Dit jaar werd besloten, evenals voorgaande jaren, drie keuringen van kaas te houden.

Twee dezer keuringen hebben reeds plaats gehad. De 1e keuring werd gehouden op 10 Mei 1928 te Alkmaar. Het aantal inzendingen bedroeg 28 stuks of 65 % van de totale hoeveelheid aangesloten fabrieken. Het gemiddeld aantal punten bedroeg 66,4, het hoogste 81.

De 2e kaaskeuring werd gehouden te Medemblik op 10 September 1928.

Het aantal inzendingen bedroeg 27 stuks of 63 % van het aantal aangesloten fabrieken. Het gemiddelde aantal punten bedroeg 66,7, het hoogste 83½.

De 3e kaaskeuring zal worden gehouden te Hoorn op 18 December, terwijl de tentoonstelling en lezing door den Leeraar-Technicus zal worden gehouden op 20 December.

Over de technische voorlichting brengt de technicus een uitvoerig rapport uit. Een 168-tal bezoeken werden door hem afgelegd en o.m. wordt de wenschelijkheid uitgesproken, dat van bondswege aandacht wordt geschonken aan de berekeningen van het gemiddeld vetgehalte. Ook dienen gegevens verzameld te worden over de in onze provincie in gebruik zijnde kaas-machines.

Bouwcommissie.

Van de *Bouwcommissie* kwam het verzoek in om met den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond* in overleg te treden voor de benoeming van een Adviseerend lid der Commissie uit het *Technisch Bureau*.

Het gevolg is geweest, dat door den F.N.Z. hiervoor is aangewezen de heer Ir. H. de Kruijff Jr., die eventueel zal worden vervangen, wanneer hij verhinderd mocht zijn, door een ander van het *Technisch Bureau*.

Met genoegen maken wij melding van dit besluit, omdat voor den bouw van de tegenwoordige Zuivelfabrieken het advies van een deskundige, van het *Technisch Bureau*, zeer belangrijk is.

De Commissie is van oordeel, dat voor de reorganisatie van onze kleine fabrieken soms te snel en te onvolledig wordt gewerkt. Meerdere voorbereiding en combinatie van enkele kleine fabrieken tot eene gootere zou, indien mogelijk, in deze meestal aan te bevelen zijn; daarom adviseert de Commissie bij eventuele plannen eerder met haar in overleg te treden en meer tijd te nemen voor de voorbereiding der reorganisatie, wat het geheel ten goede zal komen en voor de toekomst van veel belang is.

De Commissie benoemde den heer Broekens tot voorzitter.

De cursus voor Botermakers - onder leiding van onzen Leeraar-Technicus den heer S. van Buren - geniet veel belangstelling en wordt gevolgd door 16 leerlingen

Bestrijding van tuberculose en andere veeziekten.

Het Bestuur staat welwillend tegenover de maatregelen in deze te nemen en acht het van veel belang, dat de fabrieken hieraan hare medewerking verleen.

De werkzaamheden in deze door de hiervoor opgerichte vereenigingen gedaan, wijzen op een goede ontwikkeling, want het aantal koeien dat volgens de rijksvoorschriften zal worden behandeld, is thans gestegen tot ruim 5305 stuks.

In het Bestuur van genoemde vereeniging wordt onze Bond vertegenwoordigd door den heer H. K. Koster.

Voor nadere gegevens verwijzen wij naar ons nummer van Zaterdag j.l.

De heer Jongejans, Assendelft, deelt mede, dat zijn fabriek een regeling met een veearts heeft getroffen en per **controle** een gulden wordt betaald voor oogreactie en onderhuidse inspuiting

De Voorzitter deelt mede, dat met de veeartsen een regeling is getroffen, waarbij een vergoeding van *f*1 wordt verlangd. Door het rijk wordt 50 cent vergoed, door de provincie aan de betrokken vereeniging *f* 1 per koe. De kosten van de bestrijding kunnen dus voor een boer of fabriek nooit hoger worden dan 50 cent per koe.⁷⁴⁾

De stookcursus, die onder leiding van den heer Duif, Leeraar-Machinist van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond*, staat, is begonnen den 24 October te Hoorn. Er zijn 14 deelnemers. Het schoolgeld is bepaald op *f* 10.

De heer Dr. Scheij brengt rapport uit over de Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn.

Er is dit jaar een nieuwe 2 jaarlijksche cursus begonnen. Aan het toelatingsexamen namen 47 kaasmakers deel.

Het toelatingsexamen is een gebrekkig middel om uit te maken, wie toegelaten moet worden of niet, maar ik weet geen ander. Men kan, daarmede weeren hen, die in geen geval geschikt zijn. Dit waren er 8. 30 kaasmakers zijn onvoorwaardelijk toegelaten, en 9 op voorwaarde, dat zij hun kennis van het vak rekenen tijdens den cursus nog moeten aanvullen. Ze krijgen daarbij hulp van den assistent Visser. De lessen worden aan twee parallelklassen gegeven. Er is een leerling, die geen beroeps kaasmaker is. Hij is de zoon van een leverancier en bestuurslid eener coöp. zuivelfabriek. Het komt mij geschikt voor, dat jonge menschen, die later wellicht een bestuursfunctie aan de coöp. zuivelfabriek hebben te vervullen, eens een paar winters deze lessen tezamen met de kaasmakers volgen.

Ten slotte roep ik de medewerking in van de directeuren en kaasmakers om de praktische opleiding van de leerlingen der school zooveel mogelijk te bevorderen.

De Vakschool geeft alleen theoretische lessen. Dit stelsel van opleiding is gebaseerd op het leeren van de praktijk in de praktijk. De praktische vorming moet dus in de fabriek plaats hebben. In de groote fabrieken, waar de wrongel machinaal wordt bewerkt, en meer en meer specialisatie van de verschillende werkzaamheden plaats heeft evenals in de grootindustrie, zal de algehele praktische opleiding de meeste moeilijkheden geven.

De vorming van het personeel der toekomst is toch een zaak van groot belang voor de zuivelindustrie.

Naar aanleiding van een opmerking door den heer Spaander wordt door den Voorzitter medegedeeld, dat de Commissie voor de Kaaskeuringen steeds de aandacht schenkt aan de wijze van keuring.

Over de bevordering van goed melken in 1928 deelt de heer Dr. Scheij mede:

De Commissie voor de Melkcursussen had vanwege *Hollands Noorderkwartier* in 1928 het volgende verricht.

De leerlingen van de 6 melkcursussen, gehouden vanwege de *Vereeniging tot bevordering van een hygiënische melkwinning te Amsterdam*, in den zomer van 1927, werden geëxamineerd. Van de 27 leerlingen (22 m. en 5 vr.) slaagden 4.⁷⁵⁾ Verder is er examen afgenomen te Heerhugowaard, Wieringerwaard en in de Zijpe van cursussen in 1927 gegeven.

⁷⁴ Snap hier niks van! (ZHN.)

⁷⁵ Staat er echt: 4 van de 27! (ZHN.)

De cursus te Heerhugowaard ging uit van de Afd. der Holl. Mij. van Landbouw en is door den heer Doets gegeven op de boerderij van P. Blauw. De theoretische lessen zijn door den heer v.d. Meer gegeven de 4 leerlingen slaagden allen.

De cursus te Wieringerwaard is gehouden vanwege de zuivelfabriek aldaar op de boerderij van den heer Daan Kaan, die tevens de leider was, ook van de theoretische lessen. De 4 leerlingen zijn geslaagd.

De cursus in de Zijpe had plaats vanwege de Afd. der Holl. Mij. v. Landbouw op de boerderij van P. Vries te Schagerbrug. Cursusleider was de heer Daan Kaan. Van de 13 leerlingen moest 1 worden afgewezen.

In 1928 is slechts 1 nieuwe melkcursus gehouden vanwege de Afd. Winkel, N. Niedorp en omstreken der Holl. Mij. van Landbouw op de boerderij van A. Winkel te Moerbeek.

Cursusleider was de heer Kaan, terwijl de theoretische lessen zijn gegeven door den heer H. Boer, assistent-directeur der Zuivelfabriek te Lutjewinkel. Van de 7 leerlingen zijn er 6 geslaagd

Het is te betreuren dat er in 1928 zoo weinig animo om melkcursussen te doen houden, geweest is. De belangstelling bij de zuivelfabrieken voor deze zaak is nog heel gering.

Er is ook een cursus voor voormelkers geweest. Wij verwachtten een flinke aangifte van deelnemers doch werden teleurgesteld; het plan om een middag en een morgencursus te geven moest zelfs tot den middagcursus worden ingekrompen. Van de 6 leerlingen waren 3 melkcontroleurs van het melkcontrolestation te Amsterdam. De cursus is gegeven door den heer Kaan op de Proefzuivelboerderij te Hoorn.

Onze commissie is zeer blij, dat er thans in de eigen provincie een uitstekende kracht, afkomstig uit de school van den heer Heida, ter opleiding van voormelkers aanwezig is.

Een der geslaagden kreeg al spoedig door zijn diploma een goede betrekking aan het Melkcontrolestation Utrecht.

In dezen tijd, waarin de bevordering van de gezondheid van het melkvee en van de melkwinning zeer terecht op den voorgrond worden gebracht, komt er behoefte aan voormelkers. Ik meen, dat het in het belang van de zuivelfabrieken zijn zal, indien in 1929 weer een voormelkerscursus wordt gehouden en ik hoop, dat er ook van eenige zuivelfabrieken het initiatief zal uitgaan, om in hun streek een plaatselijke melkcursus op te richten.

De heer Bitsch deelt mede, dat bij hem in de buurt het leeren melken aan de zonen beschouwd wordt als een misdaad, die men in dat geval aan zijn zoon begaat.

De Voorzitter brengt Dr. Scheij hartelijk dank voor het uitbrengen van het rapport, maar ook in het bijzonder den heer Daan Kaan, voor hetgeen deze doet tot bevordering van goed melken.

De praktische resultaten met de melkmachine verkregen.

De Commissie voor Landbouwcoöperatie bracht hierover rapport uit.

Het resultaat van het onderzoek bij degenen, die de melkmachine gebruiken, is schitterend.

Uit de vele gegevens over de installatie blijkt, dat het goed is om bij de aanschaffing, behalve voor een goede machine, te zorgen voor een goede melkplaats, met betonnen vloer, gelegenheid om het vee goed vast te kunnen zetten en tevens te kunnen voeren. Moet men in den zomer op verschillende plaatsen melken, dan schaffe men een vlakke, vierwielige wagen aan, waarop de installatie is geplaatst en waaromheen de koeien worden vastgezet en gemolken. Hoe meer zorg men hieraan besteedt - eenvoudig en doelmatig - hoe prettiger het gebruik van de machine voldoet.

Wij ontvingen inlichtingen over bedrijven van allerlei grootte, waaruit ons blijkt, dat men met de grootste bedrijven de meest economische voordeelen krijgt, omdat twee personen in staat

zijn om een groot aantal koeien goed te melken. Van deze bedrijven wordt dan ook - behoudens één - het aanschaffen van eene melkmachine algemeen en vaak sterk aangeraden, wat zeer verklaarbaar is, omdat met belangrijk minder personeel kan worden volstaan. Maar ook van de kleine bedrijven van 10 koeien en minder, ontvingen wij warme aanbevelingen, omdat de boer alles gemakkelijk alleen kan doen en dan ook geen dienstbode noodig werd geacht.

*Allen raden het aanschaffen van een melkmachine aan, sommigen zeer sterk. Geene - behalve een - zouden de machine willen missen en zouden er direct weer een aanschaffen. Bij deze gunstige beoordeeling moet worden opgemerkt, dat algemeen wordt gezegd: „de machine secuur te behandelen”. Het schoonmaken, dat gemakkelijk gaat, moet men liefst zelf doen en vordert geen langen tijd, wat ook het geval is met het **namelken, dat men algemeen noodig acht.***

Behoudens enkele uitzonderingen worden de machines het geheele jaar gebruikt en acht men de machine dooreen genomen, zoo goed als goede en beste melkers, sommigen vinden haar beter.

De koeien vinden het melken met de machine prettiger dan met de hand.

De melkwinning wordt algemeen hygiënischer gevonden dan met de hand en wordt als zodanig eene groote verbetering geacht, terwijl men de productie niet minder acht dan bij goede melkers, verschillende melden, dat zij deze hooger vinden, ook het vetgehalte.

Bij goede behandeling van de machine heeft men van uierziekten geen last; zij ontstaan dan zeker niet door de machine.

De onderhoudskosten zijn verschillend, in de meeste gevallen niet hoog, verschillend inzicht over wat tot onderhoud behoort, maken hier de verschillen.

Deze kosten lijken ons geen bezwaar. Voor afschrijving wordt 5 a 10 % berekend.

De elektrische stroomprijs is verschillend, hierover in dit rapport uit te wijden, lijkt ons niet noodig, wij moeten die eens afzonderlijk bezien en waar hij voor verlaging in aanmerking komt zouden wij kunnen trachten invloed ten goede uit te oefenen.

Ook worden benzinemotoren gebruikt, waardoor de hoogere kosten voor electrischen stroom, in de sper uren, worden vermeden.

De heer Dokter doet voor de commissie voor Landbouwcoöperatie mededeelingen over hare werkzaamheden:

[....]

De nieuwe wet op de Naamlooze Vennootschappen.

[....]

De agenda voor de algemeene vergadering van den F.N.Z. geeft geen aanleiding tot bespreking.

De fabrieken „Westfriesland” te Lutjewinkel „Dirkshorn” te Dirkshorn en „de Volharding” te Wieringerwaard zullen de financiële commissie voor het nazien van de rekening 1928 en de begroting 1930 vormen.

De begroting.

Bij de begroting voor 1929 stelt het Bestuur voor, naar aanleiding van een voorstel van den secretaris zelf, om diens salaris met f200 te verminderen, mits het salaris van den technicus met f200 wordt verhoogd.

Door verschillende afgevaardigden wordt geoordeeld dat het salaris van den secretaris moet worden vastgesteld, los van dat van den technicus.

Door den Voorzitter zoowel als door den secretaris wordt gewezen op het feit, dat de besprekingen over de salarisregeling van den technicus gewoonlijk minder prettig zijn voor dezen titularis en toch geoordeeld wordt, dat het salaris van den technicus moet worden verhoogd. Door „Westfriesland” van Lutjewinkel wordt tenslotte voorgesteld het salaris van den, secretaris op *f* 2500 te handhaven en het salaris van den technicus met *f* 200 te verhoogen. Hiertoe wordt besloten.

Door de fabrieken te Berkhout, Binnenwijzend en Oostwoud werd bezwaar gemaakt tegen den post; vergoeding van fabrieken voor adviezen Leeraar-Technicus. Geoordeeld wordt, dat als de bond de uitgaven verbonden aan deze technische voorlichting niet kan betalen, verhoging van omslag dient te volgen.

Door het Bestuur evenwel wordt geoordeeld, dat de fabrieken gratis toelichting dienen te ontvangen, maar wanneer er fabrieken zijn die, zelf geen technische voorlichting hebbende, voorlichting van den technicus verlangen als zij in moeilijkheden verkeerden, dan dergelijke hulp met *f* 15 per dag betaald dient te worden.

De post blijft gehandhaafd en de begroting vastgesteld, de omslag blijft op 12 cent per 1000 KG. bepaald, 9 cent voor bondswerkzaamheden en 3 cent voor den F.N.Z.

De secretaris spreekt zijn waardering uit over de sympathieke wijze waarop de vergadering de salarisregeling voor den technicus heeft behandeld en spr. waardeert ook het bewijs van sympathie dat de vergadering aan den dag legde bij zijn salarisbepaling.

Bij de rondvraag merkte de heer Sm. Blaauboer Kz. op, dat er in de vergadering zeer woelige elementen huisden, die er tegen op zagen los te breken. Spr. gelooft dat de brief van Opmeer een toestand heeft geschapen die tot bevrediging zal kunnen leiden. De vergaderingen van den Bond kenmerkten zich den laatsten tijd door stilzwijgendheid en in verband daarmee is deze vergadering voor den Bond een belangrijke geweest. Spr. hoopt dat door samenwerking een meerdere en bredere bespreking van de zaken zal plaats vinden en hoopt dat dit de eerste vergadering is van een rij, die opbouwend werk van onzen Bond zal brengen.

De heer Veldstra wijst op den last die de fabrieken ondervinden door de storingen bij het electriciteitsbedrijf en spr. vraagt of de Bond bij de Provincie wil aandringen op spoed met het leggen van den ondergrondsch kabel.

De Voorzitter zegt dat het Bestuur deze zaak in Bloemendaal zal bespreken.

Nadat spr. de heren D. de Boer en Th. van der Meer hartelijk dank had gezegd voor hetgeen zij respectievelijk in de *Aankoopcommissie* en de *Commissie voor de Kaaskeuringen* hebben gedaan, volgt sluiting.

Uit verslag Dr. Scheij over 1928 (zie MAP Dr. Scheij HC. 1929-07-18)

Leden Coöp Bond	42
Leden Nieuwe Bond	28
Niet georganiseerd	<u>31</u>
Totaal 31 dec 1928	107

Alle fabrieken zijn lid v.h. kaascontrolestation

1929

Schager Courant, 1929-05-25: P, 16/20

Verslag verg. Bond van op coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: Algemene vergadering op Vrijdag 24 Mei 1929, 's morgens elf uur, in het *Landbouwhuis*, Kerkplein te Alkmaar.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, **secretaris de heer G. Nobel**, Lutjewinkel.

In zijn openingswoord wijst de Voorzitter er op, dat eindelijk kan worden geconstateerd, dat het weer zich ten goede heeft gekeerd, dat thans stromen van melk aan de fabrieken worden aangevoerd, doch dat dit goede begin niet in het verdere verloop zich openbaart. De prijzen der producten en de gang van de markt zijn niet bevredigend, de prijzen zijn te laag om het bedrijf lonend te maken. Misschien heeft dit het goede gevolg dat ingezien wordt dat een zo doelmatig mogelijke verwerking van de melk dient plaats te vinden. Er openbaart zich gelukkig in onze provincie een opgewekt leven, maar toch moet nog onder 't oog worden gezien of het wel juist is dat verschillende fabrieken, waar jaarlijks 2 a 3 ton gelds omgaat, de leiding overlaten aan personen die niet volledig op de hoogte zijn van de techniek onzer bedrijven. Spr. wijst ook op de concurrentie die de fabrieken elkaar aandoen, een zaak die straks aan de orde komt.

Na het welkom, in het bijzonder tot den heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. e.a. te hebben gebracht, verklaart spr. de vergadering voor geopend.

De notulen worden goedgekeurd.

Mededelingen

De secretaris deelt het volgende mede:

Het Bestuur benoemde den heer K. Kuiper tot ondervoorzitter, in de plaats van den heer L. Broekens, die aftrad.

Als vertegenwoordigers van den Bond in het bestuur van den F.N.Z. werden voorzitter en ondervoorzitter aangewezen en secretaris als plaatsvervangend lid.

De heer G. Nobel werd als lid van den Raad van Commissarissen van de *Zuivelbank*, gekozen.

De melkproductie van de aangesloten fabrieken is met 5.971.000 K.G. vermeerderd en bedraagt thans 114.882.000 K.G.

Het bestuur besloot aan de fabrieken, die medewerkten voor de beschikbaarstelling van de melk voor wetenschappelijk onderzoek hiervoor 10 cent per Liter te betalen en aan het fabriekspersoneel eene gratificatie te geven als blijk van waardeering voor de medewerking. Het bestuur acht het gewenscht dat getracht wordt om veraf wonende landbouwers en andere plattelandbewoners - voor zoover mogelijk - van waterleiding te voorzien.

Een onderzoek wordt ingesteld naar de moeilijkheden die de fabrieken met bovengrondsche leidingen hebben, waarna weer overleg zal worden gepleegd met het P.E.N.

In verband met het plan om ook voor Noord-Holland een film voor den F.N.Z. te maken, is het volgende plan vastgesteld:

Landbouwhuis Alkmaar, Kaasmarkt Alkmaar, Zuivelfabrieken Lutjewinkel en Oostwoud, Aanvoer van melk naar de fabriek te Oostwoud per schuit en Hygiënisch melken te Wieringerwaard.

Bezoek bestuur F.N.Z. aan N.-H.

Het bestuur besloot om het bestuur van den F.N.Z. uit te noodigen voor een bezoek aan onze provincie.

Verschillende bezienswaardigheden in de reisroute naar de woonplaatsen van voorzitter en secretarie zullen worden bezichtigd, als: het *Landbouwhuis* te Alkmaar, de Hondsbosschezeewering, de Stoomzuivelfabriek te Lutjewinkel en de werken van de droogmaking van de Wieringermeer.

Het bezoek zal plaats hebben op Donderdag 30 Mei.

Arbeidsregeling.

De Commissie voor Arbeidsregeling stelde bij de aangesloten fabrieken een onderzoek in naar de moeilijkheden die de fabrieken met de regeling hebben en bracht daarover rapport uit aan het Bestuur dat zich met dit rapport vereenigde. Deze bezwaren werden aan den F.N.Z. gerapporteerd, die ze ter kennis bracht van de *Directie van den Arbeid*. Tot ons leedwezen kon niet aan de bezwaren tegemoet gekomen worden, hoe gaarne wij dit ook gezien zouden hebben, omdat juist door eene bescheiden uitbreiding van den arbeidsduur de nog bestaande moeilijkheden zouden zijn te overwinnen, wat de bedrijven ongetwijfeld ten goede zou komen en voor de werknemers geen nadeel zou zijn, omdat de goede uitoefening van het bedrijf ook hen ten goede zal komen.

Het Rechtskundig lid van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie*, de heer Mr. P. Langeveld, heeft in een beknopt artikel uiteen gezet de wijzigingen in de wet op de naaml. vennootschappen.

Weegcontrole.

De weegcontrole zal wederom worden toegepast.

Te Hoorn werd een stookcursus voor Bondsrekening gehouden, die goed geslaagd mag worden genoemd. Elf leerlingen bezochten den cursus regelmatig, terwijl drie leerlingen den cursus gedeeltelijk bezochten.

Van de fabrieken „*Ons Belang*” te Middellie en „*De Goede Verwachting*” te Bobeldijk, kwam een verzoek in om van Bondswege het vraagstuk van het verkoopen van kaas op monster te bevorderen.

Het vraagstuk is in studie genomen.

Het Bestuur besloot om het lidmaatschap van het Landbouwhuis weer met 5 jaar te verlengen, behoudens goedkeuring van de algemeene vergadering.

Plannen fabriek Wieringen.⁷⁶⁾

Door Secretaris en den Leeraar-Technicus is tweemaal eene bespreking gehouden te Wieringen, in verband met de belangstelling voor ééne zuivelfabriek op Wieringen. Hierbij is de wenschelijkheid bepleit voor goede samenwerking om vooral tot stichting van één fabriek te komen en vooral de reorganisatie van de bestaande fabrieken, wat veel te kostbaar is en tot geen goed resultaat kan leiden, na te laten. De verwachting is dat het plan zich geleidelijk in de goede richting zal ontwikkelen en dat dit met tact moet worden voorbereid, omdat het een algemeen belang geldt voor Wieringen.

Rekening 1928.

De rekening en verantwoording 1928 werd door de commissie in de beste orde bevonden en geadviseerd wordt tot goedkeuring. Aldus geschiedt. Die van de algemene zaken sluit met een batig saldo van *f* 771,08, tot een totaal bedrag aan ontvangsten en uitgaven van *f* 53975,28 die van den Aankoop sluit in ontvangst en uitgaat op *f* 81.978,34, die van de kortingen in ontvangst en uitgaaf op *f* 7013,21, terwijl als reservepost is te vermelden een bedrag van *f* 5284,21.

Aan den penningmeester wordt dank gebracht voor zijn gehouden beheer.

⁷⁶⁾ Zie ook MAP - http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/1904-1936_Wieringen-kaasfabriekjes_21-03-2009.pdf

Als gewoon lid wordt aangenomen de „*Tijdgeest*” te Sint Maarten, als buitengewone leden, de heren H. Boer te Lutjewinkel en L. Olivier, Assendelft.

Benoemingen.

Tot lid van het Bestuur, vacature A. Commandeur, wordt benoemd de heer Joh. C. Bruin, Burgerbrug;

tot lid van de Commissie voor de *Kaaskeuringen*, vacature D. Jongejans, de heer C. Jongejans, Uitgeest;

tot lid van de Commissie voor de *Boterkeuringen* vacature P. Jensma, de heer D. Jongejans, Sint Maartensbrug;

tot lid van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* vacature de heer G. van der Sluijs, de heer D. Appel, Twisk.

De letters van de Rijks kaas- en botermerken.

In bespreking komt het schrijven van den F.N.Z. over het verwijderen van de letters van het station - dat de controle uitvoert - van de Rijks kaas- en botermerken.

In het schrijven van den F.N.Z. wordt gewezen op de beteekenis, die in den handel gehecht wordt aan de aanduiding der kaas- en botercontrolestations door middel van letters in de rijks kaas- en botermerken.

Waar er den laatsten tijd in Noord-Holland stemmen opgaan om de stations-aanduiding in de kaasmerken duidelijker te doen uitkomen, teneinde de Noord-Hollandsche 40+ kaas beter te kunnen onderscheiden van de 40+ kaas uit andere provincies, terwijl voor en na ook vernomen wordt dat men op grond van de stationsaanduiding in de rijksbotermerken en op de botervaten in den handel onderscheid maakt tusschen de boter, afkomstig uit verschillende provincies, heeft het bestuur gemeend, deze aangelegenheid in het algemeen te moeten bespreken.

Eenzijds werd er bij deze bespreking op gewezen, dat men, door een zekere kwaliteitswaarde toe te kennen aan de stationsaanduiding in de rijkskaas- en botermerken, deze merken gebruikt voor een doel, waartoe zij niet in het leven zijn geroepen. De rijksmerken toch zijn merken van echtheid, die over het geheele land dezelfde betekenis hebben en overal dezelfde waarborgen geven, n.l. dat de boter uitsluitend bereid is uit melk en geen hooger watergehalte dan 15½ % bevat, en dat de kaas bereid is uit melk, waaraan geen vreemde vetten zijn toegevoegd, met resp. het gebruik van volle melk of ten minste het vetgehalte bezittende, dat op het merk vermeld staat

Betoogd werd, dat men in elke provincie volkomen het recht heeft, op de daar geproduceerde producten ter onderscheiding van die, geproduceerd in een andere provincie, een merk of teken aan te brengen, dat dit onderscheid aangeeft, doch dat voorkomen dient te worden dat de van rijkswege beschikbaar gestelde kaas- en botermerken voor dit doel worden gebezigd, daar dit geen merken zijn, die de kwaliteit garandeeren en waarvan zeker nimmer de bedoeling kan zijn geweest, deze als kwaliteitsmerken voor de producten uit bepaalde provincies te gebruiken.

Hiertegenover werd gesteld dat men het voor den handel in de producten, welke men op grond van hun kwaliteit prefereert en welke herkend worden aan de betreffende letters der stations, een bezwaar acht indien deze letters zouden komen te vervallen. Een nieuwe aanduiding, niet voorkomende in het rijksmerk, zou geringere waarde hebben en men achtte het geen bezwaar, de rijksmerken ook als herkomstaanduiding voor de verschillende gebieden te doen gebruiken.

De F.N.Z. stelt nu ma de Bonden de volgende vragen:

1e. Acht U het in het algemeen juist dat de aanduiding der controlestations in de rijkskaas- en botermerken bij den afzet der producten wordt gebruikt als een zekere kwaliteitsaanduiding in verband met de herkomst van het betreffende product?

2e. Indien U vraag 1 bevestigend beantwoordt, hoe is dit dan in overeenstemming te brengen met de betekenis en het doel van het rijksmerk, zijnde niet meer dan een bewijs van echtheid en een bepaalde samenstelling van het Nederlandsche product?

3e. Indien vraag 1 ontkennend wordt beantwoord, welke stappen acht U dan noodig om aan het verkeerde gebruik van het rijksmerk, dat hier en daar schijnt voor te komen, een einde te maken?

Het advies van het bondsbestuur luidt:

Op de eerste vraag:

De letters van de Kaascontrolestations op de Rijkskaasmerken moet men beschouwen als een herkenningmerk van de kaas uit verschillende gebieden, Door de verschillen in de kaas in de verschillende gebieden - smaak, vochtgehalte, geschiktheid voor bewaring, enz. - wordt voor de kaas van het eene gebied meer waarde toegekend dan van het andere gebied. Hierdoor wordt aan dit herkenningsteken bijzondere waarde toegekend. Handhaving van de letters NH op de kaasmerken is voor Noord-Holland van groot belang en moet ook verzekerd blijven. Het zou tegenover Noord-Holland zeer onrechtvaardig zijn om ze te verwijderen.

Op de tweede vraag:

De bevestigende beantwoording van vraag 1 is ten volle te verdedigen tegenover de betekenis van het Rijksmerk. Omdat niet alle gebieden een evengoed product maken - smaak, aard van het zuivel, vochtgehalte enz. - zodat het volkomen juist is dat men aan het Rijksmerk kan zien in welk gebied de kaas gemaakt is en vermenging met minder goede kaas kan worden geconstateerd. Wanneer de gebieden zich beijveren om prima kaas te maken zal het prijsverschil waarschijnlijk minder worden.

Op de derde vraag:

Het is volstrekt geen verkeerd gebruik van het Rijksmerk wanneer men let op de letters van de stations, wanneer het product verschillende eigenschappen bezit die voorkeur geven aan dat product boven het product van andere gebieden.

Volgens onze meening doet de F.N.Z., als federatie, het best zich te onthouden van het nemen van maatregelen om de genoemde letters van de Rijkskaas- en botmerken te verwijderen, doch de verbetering van het product in meerdere mate te bevorderen .

Door den heer D. de Boer, Stompetoren, was over deze kwestie het volgende schrijven ingezonden:

De Friesche zuivelproducenten kennen opperbest de waarde van locale merken op den zuivel, gezien het dankbaar gebruik dat ze wel hebben gemaakt van het Leidsche kaasmerk „*de Sleutels*”, hiertegen hadden onze zuivelbroeders in Friesland geen principiële bezwaren. Voor den afzet van hun voortreffelijk rundvee stellen zij terecht prijs op het behoud van hunne provinciale naamsaanduiding. Nu echter de praktijk voorkeur blijkt te geven aan 40+ kaas uit N.H. boven de Friesche, zou provinciale naamsaanduiding, naar hunne meening, ontoelaatbaar zijn, die houding is onlogisch en niet eerlijk. Niemand belet hen hun 40+ kaas beter en houdbaarder te maken en daarop de letter F aan te brengen die zij voor hun vee en pootaardappelen niet zouden willen missen. Applaus.

De heer Appel, Twisk, vindt dit adres zeer juist en stelt voor het advies van het Bondsbestuur met algemeene stemmen aan te nemen.

Hiertoe wordt met applaus besloten.

Grensregeling van fabrieken.

Tenaanzien van levering van melk aan fabrieken acht het Bestuur het gewenscht dat van Bondswegen bevorderd wordt om eene regeling te krijgen, waarbij de grenzen der gebieden, waaruit de fabrieken de melk betrekken, vooraf worden aangegeven, Het is voornamelijk aan het inzicht van de fabrieken overgelaten en er kwamen weinig moeilijkheden voor. In den laatsten tijd deden zich evenwel moeilijkheden voor en verleende de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* en het Bestuur medewerking om te trachten deze moeilijkheden op te heffen en werd den indruk gevestigd dat het goed is om in deze - ter voorkoming van verdere moeilijkheden - eene regeling te krijgen. Het is een algemeen belang van de boeren dat in deze gestreefd wordt naar samenwerking en voorkomen wordt dat hierover allerlei kwestieën ontstaan; bovendien is het niet economisch, dat het melkvervoer naar de verschillende fabrieken ondoelmatig plaats vindt, in verband met de afstanden van de veehouders naar de fabrieken.

Door den Voorzitter wordt er op gewezen dat hij de jonge boeren den coöperatie-geest niet voldoende is doorgedrongen en het mag niet meer voorkomen dat een debacle ontstaat als ten aanzien van de *Coöperatieve Zuivelexport* heeft plaats gehad. Moeilijkheden moeten dus voorkomen worden en daarom wordt een grensregeling wenschelijk geacht. Als een tweetal fabrieken niet tot een oplossing kan komen, laat men dan de hulp van de *Landbouwcoöperatie* of het Bestuur inroepen.

De heer Van der Meer geeft in overweging, dat het Bestuur aan de fabrieken vraagt, welke fabrieken genegen zijn een grensregeling te aanvaarden. Hiertoe zal worden overgegaan.

Kaaskeuringen.

In 1929 zullen drie kaaskeuringen worden gehouden, nl. 24 Mei te Alkmaar, 28 Augustus te Hoorn en 4 December te Alkmaar, met daaraan verbonden eene tentoonstelling en eene voordracht van den Leraar-Technicus uitgezonderd op de eerste tentoonstelling, die juist samenvalt met de algemene vergadering waardoor geen voordracht zal worden gehouden.

In het beoordelingssysteem en de vragenlijst zal geen verandering worden gebracht. De beoordeling zal plaats vinden naar het zuivel, naar marktwaarde is om verschillende praktische redenen niet goed mogelijk.

Als nieuwe keurmeesters zullen in dit jaar fungeren de heer Hartman van **K. H. de Jong's Exporthandel te Hoorn** en een kaasmaker van de Zuivelfabriek „Aurora” te Opmeer.

Door het Bestuur zal nog worden overwogen of de kaaskeuring zal plaats vinden te Heerhugowaard, tegelijk met het daar te houden polderfeest.

Uitbreiding wetenschappelijk onderzoek voor onze fabrieken.

Voor meer wetenschappelijk onderzoek voor onze fabrieken doen wij goed het werk in twee doelen te splitsen, nl. naar de behoeften van de verschillende bedrijven, nl.:

- a. „de kleine en middelmatige” en
- b. „de Groote”.

De behoeften van deze beide groepen zijn verschillend en daarom is het goed het werk afzonderlijk te noemen met het doel om voor beiden het werk in groots lijnen aan te geven.

De onder a. genoemde groep heeft in de eerste plaats behoefte aan het onderzoek van reïncultuur, wat voor de kaasbereiding van veel belang is. Dit onderzoek heeft ten doel om na te gaan of er gasvormende bacteriën in het zuursel voorkomen en of de *virulentie*⁷⁷⁾ normaal is.

Bovendien zou het aanbeveling verdienen, dat op het laboratorium het vetgehalte onderzoek volgens de *methode Weibull* wordt ingevoerd, om na te gaan hoe scherp de centrifugale ontroming moet zijn voor de fabriek, wat voor aanschaffing van nieuwe centrifuges van belang is.

⁷⁷⁾ Wikipedia: **Virulentie** is een maat voor de hoeveelheid schade die een micro-organisme in zijn gastheer aanricht. Het is een kwantitatief begrip voor de mate van pathogeniteit en kan worden beschreven als ziekmakend vermogen

Het onderzoek op gehalte aan ijzerverbindingen in nortonwater, in verband met het gebrek bruine rand bij de kaas en het vettig worden der boter.

Voor de groote bedrijven eiwitonderzoekingen volgens de *methode Kjeldahl*, of andere methode.

Bacteriologisch onderzoek van kaas, boter, nortonwater, reïncultuur.

Voor deze laatste onderzoekingen zal men de hulp van een ander laboratorium noodig hebben. Uit de belangstelling van de fabrieken voor deze onderzoekingen zal dan later moeten blijken, of men hierin van Bondswege zal moeten voorzien, dit moet eerst eens worden afgewacht. In groote lijnen kan dit het uitgangspunt zijn voor de verdere voorbereiding van de meerdere werkzaamheden, die alle fabrieken ten goede zullen komen.

De voorbereiding is intusschen zoover gevorderd dat binnen korten tijd met een deel der onderzoekingen op het **Bondslaboratorium** kan worden begonnen.

Mededelingen van den leraar-technicus.

Coöp. Magazijn.

De omzet van het Coöp. Magazijn was over 1928 vrijwel gelijk aan die van het vorige jaar. Door de prijsverlaging kon geen winst op de goederen gemaakt worden, maar ook geen verlies.

De omzet van de 1ste 3 maanden van 't thans loopende boekjaar was 50 % hooger, dan die van het vorige, over hetzelfde tijdvak.

Boterkeuringen.

De deelname aan de boterkeuringen is wederom met één vermeerderd, n.l. door de nieuw opgerichte Coöp. Zuivelfabriek 't Zand. Het aantal deelnemers bedraagt thans 11 fabrieken.

Cursus Botermakers.

De eerste cursus voor Botermakers die in de winterhalfjaren 1927-1928 is gehouden, werd het laatste halfjaar door 14 leerlingen bezocht. Aan alle leerlingen kon een diploma worden uitgereikt. Dit najaar zal weer met een nieuwen cursus worden begonnen te Alkmaar.

Technische dienst.

Het aantal bezoeken dat aan de fabrieken in 't afgelopen boekjaar werd afgelegd, bedroeg 172.

De bezoeken betroffen in hoofdzaak het bespreken van verbouwingen der fabrieken, 't aanschaffen van werktuigen, 't nemen van stremselmonsters, controle melkwegers en verder werden enkele adviezen gegeven bij de kaas- en boterbereiding..

Op het Bondslaboratorium werden 1319 melkmonsters onderzocht op vetgehalte, verder werden verschillende monsters wei onderzocht op vetgehalte (*volgens Röse Gottlieb*).

Aan andere laboratoria lieten wij onderzoeken verschillende monsters kans (bacteriologisch) en enkele monsters boter op eiwitgehalte.

Spr. behandelt achtereenvolgens de verschillende onderwerpen.

In verband met enkele inlichtingen die werden gevraagd, zal nog nader worden onderzocht de voordeelen van het centrifugeren van de wei en hoe groot de fabrieken dienen te zijn om voordeel daarvan aanwezig te doen zijn.

De commissie voor Landbouwcoöperatie heeft een drietal punten te vermelden.

Nu het rapport inzake de resultaten van de **electrische melkerij** gereed is gekomen, zullen in overleg met het P.E.N. nog vragen worden gesteld inzake het stroomverbruik.

Het P.E.N. verzocht om medewerking tot het installeren van boerderijen voor veeveelt, pluimvee en akkerbouw, met diverse electrisch gedreven machines. Getracht zal worden een vee-

boerderij en een pluimveehouderij te vinden, waar men bereid is zooveel mogelijk alles electrisch te verlichten en te drijven onder enkele voorwaarden.

Voorts heeft de commissie helpen bevorderen dat een grensregeling tot stand kwam tusschen de coöperatieve zuivelfabrieken „*Excelsior*” te Heerhugowaard en „*Aurora*” te Opmeer. Resultaat kan echter niet worden bereikt

Er waren reeds onderhandelingen loopende van een der partijen met belanghebbende veehouders: wij hebben nog geprobeerd op deze laatste nog eenigen invloed te kunnen uitoefenen, doch kregen daarvoor niet de gelegenheid. Onder deze omstandigheden hebben wij helaas niets kunnen uitrichten.

Een punt dat misschien onze aandacht verdient, is de melkprijzenpolitiek in den winter; mochten er fabrieken zijn die des winters uitbetalen wat ze des zomers te veel hebben ingehouden, speciaal met concurrentiedoeleinden, dan verdient dergelijke handeling geen aanbeveling. .

De heer Dr. L. T. C. Scheij brengt verslag uit over de **bevordering van goed melken** en over de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn. De **cursus voor voormelkers** is deze week begonnen, met 6 cursisten. Als cursusleider fungeert weer de heer Daan Kaan te Wieringerwaard. De *Vakschool van Kaasmakerd* werd bezocht door 39 leerlingen; 6 leerlingen konden niet direct tot het tweede gedeelte worden toegelaten.

De beschrijvingsbrief der Algemene Vergadering van den F.N.Z. op Woensdag a.s. te Amsterdam, geeft geen aanleiding tot bespreking.

Met een toepasselijk woord reikt de Voorzitter de prijzen uit voor de kaaskeuringen 1928 aan de fabrieken „*De Vooruitgang*” te Julianadorp, „*De Hoop*” te Beemster en „*De Goede Verwachting*” te Bobeldijk.

Bij de rondvraag brengt de heer Klein, Assendelft gaarne **hulde aan den Secretaris** voor zijn groote activiteit, betoond inzake de kwestie over het verwijderen van de provinciale letters van de Rijkskaas- en botermerken. Spr weet dat de secretaris ten aanzien van deze kwestie een groots activiteit aan den dag heeft gelegd. Applaus.

De heer Geluk, secretaris van den F.N.Z., heeft er zich over verwonderd, maar is dankbaar gestemd dat de vergadering zonder bespreking heeft goedgekeurd de rekening van den F.N.Z. en kalm over het tekort van f 14.300 is gelopen en dat terwijl Noord-holland toch nogal op de centen is. Spr. vertrouwt dat de vergadering er nota van heeft genomen, dat het tekort voor een belangrijk deel ontstaan is door het bedrag dat besteed is aan de reclame en speciaal aan de tentoonstelling „*de Voeding*” te Berlijn, die pl.m. f 30.000 heeft gekost. Met de goedkeuring van de rekening stemt deze Bond er dus mee in dat de F.N.Z. op den ingeslagen weg door gaat, wat de fabrieken en daardoor ook de boeren ten goede komt.

Spr. deelt mede, dat de F.N.Z. deel zal nemen aan de tentoonstelling te Essen, een tentoonstelling van zeer grote betekenis in een deel van Duitschland, dat een belangrijk afzetgebied is voor onze zuivelproducten en waar ook onze concurrent Denemarken een grote inzending zal hebben. Spr. wijst met nadruk op de grote betekenis van reclame voor onze producten en wekt op dat directeurs of besturen van fabrieken niet alleen eens zullen gaan zien, wat de F.N.Z. in Essen zal doen, maar ook om te zien wat het buitenland doet, hoe het opkomt om ons te concurreren. Spr. wekt ook op om het *officiel orgaan* meer te lezen.

Nadat de Voorzitter zijn tevredenheid heeft geuit over de wijze waarop deze vergadering is gehouden, volgt sluiting.

Verslag verg. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.

HOORN: De Algemene Vergadering van dezen Bond werd gehouden op Dinsdag 26 November 1929, in „*De Roskam*” te Hoorn.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, **secretaris de heer G. Nobel**, Lutjewinkel.

De Voorzitter heet in zijn openingswoord in het bijzonder den heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. en den secretaris van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*. Spr. hoopt, dat diens tegenwoordigheid mag leiden tot het krijgen van één band, want nog altijd ligt in vereeniging kracht.

In het afgelopen jaar kan de zuivelboer tevreden zijn over de prijzen, maar de productie heeft zeer geleden door weersomstandigheden en dat is oorzaak geweest, dat de resultaten der zuivelbedrijven onbevredigend waren.

En in zulke gevallen gaat men de oorzaken opsporen en kijkt men uit naar de middelen tot verbetering.

Spr. herinnert aan de klacht die men tegenwoordig dikwijls hoort, dat de regeering zoo weinig doet, zoo o.m. in de op 1 October gehouden vergadering, te Bolsward, dat de zuivel niet in een zoo gunstige positie verkeert ten aanzien van andere bemoeiingen, door de regeering. Spr. wijst er op, hoe bijv. men in de zuivelbeweging algemeen van oordeel is dat de zuivelschool te Bolsward daar niet op haar plaats is, terwijl de regeering blijft vasthouden aan de plaats. Dit wordt in de zuivelwereld als een onjuiste daad beschouwd. Maar spr. oordeelt, dat er ook dichter bij huis fouten zijn te constateren, o.m. dat lang niet alle fabrieken beschikken over voldoende deskundige voorlichting. Wel wordt de technische voorlichting van het rijkszuivelconsulentschap en van onzen technicus meer en meer gewaardeerd, maar spr. bejammert het dat de fabrieken zich door het aanstellen van een directeur van geen dagelijksche voorlichting verzekeren. Alle hulpmiddelen zullen te baat genomen dienen te worden om de kwaliteit der producten te verbeteren en met den wensch dat dit ernstig woord van waarschuwing aanleiding moge zijn tot bespreking in de vergaderingen der fabrieken, verklaart spr. de vergadering voor geopend.

De notulen worden onder dankzegging goedgekeurd.

Ingekomen stukken.

De heer Eriks zond een dankbetuiging voor de belangstelling bij zijn 25-jarig ambtsjubileum. De accountant, de heer Oosterbeek, te Edam, deelde mede, hoe met goed succes de pogingen om aanslagen in de dividendbelasting voor overschrijving van ledenkapitaal op rekening der leden, vernietigd te krijgen, zijn geslaagd.

Het bestuur van den F.N.Z. zond dankbetuiging voor de aangename excursie.

Mededelingen.

Van den heer D. Jongejans te St. Maartensbrug kwam de mededeeling in, dat hij de benoeming tot lid van de Commissie voor de Boterkeuringen aanneemt, de heer C. Jongejans te Uitgeest de benoeming tot lid van de Commissie voor de Kaaskeuringen, de heer Joh. C. Bruijn te Burgerbrug, de benoeming tot lid van Bestuur.

Het Bestuur gaf gaarne gevolg aan de uitnoodiging van de *Vereeniging van Oudleerlingen van de Zuivelschool te Bolsward* om de huldiging van het 25-jarig bestaan van genoemde school op 1 October bij te wonen.

Als vertegenwoordiger werd Voorzitter aangewezen.

Tentoonstelling *Rekofa* te Essen.

Het verzoek van den F.N.Z. om ten behoeve van de propaganda op de tentoonstelling te Essen kaas in te zenden werd aan de fabrieken doorgezonden met een opwekkend woord er gevolg aan te geven. Tot ons leedwezen heeft dit verzoek om medewerking aan alle fabrieken van den F.N.Z. niet geleid tot het resultaat dat men er van verwacht had.

Secretaris heeft deze tentoonstelling bezocht met het doel om zich op de hoogte te stellen wat andere landen ten aanzien van de boter en vooral van de kaas doen. Het is hem daarbij gebleken, dat andere kaasmakende landen niet stil zitten en wij dientengevolge goed ons best moeten doen om een goed product aan de markt te brengen. Het is hem opgevallen, dat vooral in Duitschland - met papieren merken - gepoogd wordt ons Nederlandsche kaasmerk - de Zeshoek - na te maken.

De tentoonstelling was het bezichtigen ten volle waard en de inzending van den F.N.Z. was keurig verzorgd en goed en genoot veel belangstelling.

In verband met dit bezoek brachten korten tijd daarna ruim 130 Duitschers - Dames en heren - een bezoek aan Noord-Holland en de Zuivelfabriek te Lutjewinkel, dat wel is waar te kort duurde, maar toch goede belangstelling genoot van de zijde der excursionisten.

Ondergrondse kabel voor elektrische stroomlevering aan fabrieken.

Naar aanleiding van het ingestelde onderzoek kan worden medegedeeld, dat de fabrieken, die door ondergrondse kabel van stroom worden voorzien geen moeilijkheden hebben.

Andere fabrieken zijn niet aangesloten, terwijl weer anderen stroom gebruiken als drijfkracht. De moeilijkheden met het bovengrondse net kwamen tot uiting te Opmeer, die de zaak in bespreking bracht, terwijl „*de Goede Verwachting*” te Bobeldijk eveneens klaagt over zeer veel storingen.

De fabriek „*de Hoop*” te Assendelft ondervindt hoegenaamd geen storing, terwijl „*Assumburg*” te Uitgeest bericht weinig hinder te hebben ondervinden.

„*De Hoop*” te Beemster meldt bijna nimmer bedrijfstoornis te ondervinden.

„*De Tijdgeest*” te Sint Maarten een paar maal storing te hebben gehad in de morgenuren.

De Zuivelfabrieken „*Wijdenes*” te Wijdenes en „*West-Friesland*” te Abbekerk berichten geen stoornis van eenige beteekenis te hebben ondervonden.

De fabrieken „*Bamestra*” te Beemster, „*de Dageraad*” te Burgerbrug en „*Op Hoop van Zegen*” te Wijde Wormer melden geen stoornis te hebben ondervonden.

„*De Volharding*” te Wieringerwaard heeft volgens mededeling van Voorzitter ook stoornis ondervonden.

Kaaskeuring op Tentoonstelling te Heerhugowaard.

Van het Comité voor het houden van eene tentoonstelling ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van den Heerhugowaard op 17, 18 en 19 September ontving het Bestuur het verzoek om op deze tentoonstelling eene kaaskeuring te willen houden. *De Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken* ontving een zelfde verzoek en deze verzocht onzen Bond om samenwerking.

Over dit verzoek zijn de leden van de *Commissie voor de Kaaskeuringen* gehoord en deze adviseerden om het verzoek in te willigen.

Met den *Nieuwen Bond* is overleg gepleegd over de regeling en deze is zeer goed getroffen door op Maandag 16 September in het *Landbouwhuis* de kazen van de beide bonden te laten beoordeelen door de beide Commissies van de bonden.

Korte cursus over het zuursel.

Deze cursus, die door onzen Leeraar-Technicus zal worden gegeven, zal bestaan uit 3 à 4 lessen, ter voorlichting van de boter- en kaasmakers, 33 leerlingen gaven zich aan.

In verband met de woonplaatsen van de leerlingen zal waarschijnlijk een cursus te Alkmaar, Hoorn en Schagen worden gegeven.

Met het oog op de voorbereiding en den meest geschikten tijd zullen deze cursussen in Januari worden gegeven.

Verlaging tarief waterleiding.

Van het *Provinciaal Waterleidingbedrijf voor Noord-Holland* kwam de mededeeling in naar aanleiding van een verzoek over verlaging van den prijs van het water van de waterleiding ten behoeve van fabrieken, die een groot kwantum water gebruiken, dat er geen aanleiding bestaat om het vigerende stelsel, waarbij onafhankelijk van de hoeveelheid water, die door neringen en bedrijven wordt afgenomen, een zelfde eenheidsprijs wordt berekend te verlaten.

Electrische stroom.

Van de Zuivelfabriek „*Hoogkarspel*” te Hoogkarspel kwam een verzoek in of er speciaal tarief voor de fabrieken door het Provinciaal Electriciteitsbedrijf kan worden vastgesteld voor fabrieken die meer dan 2000 K.W.U. per jaar gebruiken.

Bij het hierover gepleegde overleg werd medegedeeld, dat de heer Memelink het hiervoor in aanmerking komende tarief nader zal toelichten, en tevens de wenschelijkheid onder het oog zal worden gezien om naar de fabriek een afzonderlijke aansluitleiding te doen leggen.

Huldiging P. Jzn. Eriks.

Het Bestuur was gaarne bereid om mede te werken aan de huldiging van den heer P. Jzn. Eriks - Hoofdassistent van het Rijkszuivelconsulentschap bij zijn 25-jarig, ambtsjubileum, op grond van het zeer vele dat hij door zijne lessen aan de *Vakschool voor Kaasmakers* en de opleiding van melkcontroleurs heeft gedaan, Het heeft voor dit doel f 50 beschikbaar gesteld.

Voordracht Leeraar-Technicus.

Van de kaaskeuringscommissie voor de Groninger en Drentsche Zuivelbonden kwam het verzoek in of de heer Van Buren ter gelegenheid van eene keuring - 8 October - eene voordracht zou mogen houden. Dit verzoek werd toegestaan en is goed geslaagd, zoowel wat de belangstelling van de Zuivelbereiders, als het onderwerp betreft.

Door den Voorzitter wordt overgegaan tot uitreiking van de behaalde prijzen voor de kaaskeuring te Heerhugowaard. Een verguld zilveren medaille verkreeg „*de Goede Verwachting*” te Bobeldijk, met het hoogste aantal punten, n.l. 83½ een zilveren medaille „*de Zaanstreek*” te Wormerveer met 84 punten.

Als gewoon lid wordt aangenomen de fabriek „*Koegras*” te Callantsoog.

Tot lid van de *Bouwcommissie* wordt bij acclamatie herkozen de heer Th. van der Meer, Heerhugowaard.

Tot lid van de *Aankoopcommissie*, periodiek aftredend en niet herkiesbaar, de heer Th. van der Meer, wordt gekozen de heer Tjalsma, Wognum.

Grensregeling.

Het Bestuur heeft naar aanleiding van moeilijkheden tusschen fabrieken over grensregeling een onderzoek ingesteld bij de aangesloten fabrieken, waarover het volgende kan worden gerapporteerd.

21 fabrieken verklaarden zich voor eene grensregeling en zijn tot medewerking bereid.

8 fabrieken hebben verschillende bedenkingen tegen eene grensregeling.

Uit de gegevens meent het Bestuur het volgende te mogen concluderen:

Voor de grensregeling bestaat in veel gevallen eene goede welwillendheid, die veel kan bijdragen om eene goede samenwerking te verkrijgen, waardoor niet op kosten van de boeren melk vervoerd wordt over noodeloos groote afstanden en waardoor tevens voorkomen wordt dat in

hetzelfde gebied melkvervoer voor verschillende fabrieken plaats vindt, wat nu juist geen goed beeld is van goede samenwerking.

Uit enkele antwoorden blijkt evenwel ook, dat de gewenschte geest tot samenwerking nog te veel ontbreekt. Voor die gevallen is het goed dat er op gewezen wordt dat het boerenbelang in deze meerdere samenwerking mag vragen. Goede propaganda kan daarvoor nog goed werk doen. want het is tenslotte een belang van alle boeren, dat geen nodeloos werk wordt gedaan en geen overbodige kosten worden gemaakt wanneer een goede concentratie mogelijk is. Hieraan moet geleidelijk worden voortgewerkt, opdat het billijkheidsgevoel naast het economische belang wordt bevorderd en eene grensregeling wordt verkregen, die voor alle fabrieken goed is.

Vaak wordt te veel geoordeeld naar het uitbetalingscijfer, zonder meer, wat niet altijd een juiste basis is, omdat men ook de infantiele positie van de fabriek in aanmerking moet nemen, terwijl het vetgehalte van de melk van de eene streek tegenover de andere, ook niet uit het oog mag worden verloren.

Alles pleit voor de wenschelijkheid van samenwerking, rekening houdende met alle genoemde factoren.

Het Bestuur wenscht dit gaarne te bevorderen door te werken op het billijkheidsgevoel tegenover andere fabrieken en eventueel medewerking te verleenen hij voorkomende moeilijkheden, die eene goede regeling in den weg staan, opdat geleidelijk eene goede grensregeling wordt verkregen.

De Voorzitter zegt dat het Bestuur bij voorkomende gelegenheid medewerking zal verleenen. De heer Brugman, Lutjewinkel, oordeelt, dat er dan reeds een kwestie is en spr. vraagt of het dan niet beter is tevoren reeds een regeling te ontwerpen.

De Voorzitter zegt, dat het Bestuur oordeelt, dat de gemakkelijkste regeling is te verkrijgen door onderling overleg tusschen de betrokken fabrieken. Komt men dan niet direct tot resultaat, wat nog niet direct tot een conflict behoeft te leiden, dan verleent het Bestuur zijn medewerking.

Kaasbeurs.⁷⁸⁾

Naar aanleiding van een verzoek van een paar fabrieken, om te overwegen of het gewenscht is, dat getracht wordt een kaasbeurs te krijgen op een goed middelpunt van onze provincie, heeft het Bestuur dit verzoek in studie genomen door zich in verbinding te stellen met de aangesloten fabrieken, met het gevolg, dat elf fabrieken zich voor het oprichten van een kaasbeurs uitspraken en negen zich in beginsel tot medewerking bereid verklaarden.

Zeven opperden bezwaren en zegden geen medewerking toe; van 15 ontvingen wij nog geen antwoord.

Met den *Nieuwen Bond* is overleg gepleegd en deze zal zijn leden vragen of zij tot medewerking bereid zijn.

Verder zal overleg gepleegd worden met den Handel of van dien kant ook medewerking verwacht kan worden.

Gezien het voorlopige resultaat zal het plan met de noodige voorzichtigheid behandeld moeten worden en kan het onderzoek worden voortgezet.

Intusschen kan, zooals nu reeds in niet onbelangrijke mate plaats vindt, buiten de markt om worden verkocht en komen op praktische basis de wenschen van de voorstanders reeds nu in vervulling.

Den heer D. de Boer was niet bekend, dat een onderzoek bij de fabrieken was ingesteld en ziet in de antwoorden een voorlopig oordeel. Spr. acht het gewenscht, dat eerst overleg wordt ge-

⁷⁸ Over de kaasbeurs wordt veel gesproken en – vooral – veel geschreven. Gezien het standpunt van de Alkmaarsche couranten... 'tegen beurs, voor markt'bestede zhn. hier verder weinig aandacht aan. Zie artikel in *Alkmaarsche Courant* van 13 november 1936 2/12 over de opening van de Kaasbeurs in Alkmaar „Hedenmorgen kaasbeurs geopend. Aanvoer 20000 K.G.: slechts twee handelaren aanwezig.”

pleegd met den handel. Het contact met den handel door den tuinbouw is oorzaak van het groote succes der groentenveilingen.

De Voorzitter deelt mede, dat dit overleg zal plaats hebben.

De heer Spaander vraagt, of, waar er een kaasbeurs te Amsterdam is, wel gewenscht is daarnaast een kaasbeurs op te richten.

De Voorzitter zegt, dat de beurs te Amsterdam uitsluitend is voor den handel, als producent krijgt men niet gemakkelijk inzicht in de gang van zaken. Maar voordat verdere stappen worden gedaan, zal het Bestuur zich op de hoogte stellen

De heer Veldstra licht nog toe, dat door een kaasbeurs bijv. te Alkmaar de handel in contact zal komen met de producenten, terwijl de kaasbeurs te Amsterdam den groothandel in contact brengt met den detailhandel.

De heer Bark bepleit het oprichten van een kaasbeurs en wijst er o.m op, dat het koopen van een groote partij een kwestie van vertrouwen is. Wanneer uitsluitend op monster wordt verkocht, kan dat op een kaasbeurs gebeuren. Spr. had gehoopt, dat deze zaak bij het bestuur reeds meerdere voortgang had verkregen. Wel verwacht spr. dat de handel niet direct zijn volle medewerking zal verlenen, maar tenslotte zal de handel wel komen waar de kaas te vinden is.

De heer Veldstra, Opmeer, wijst er op, dat speciaal in Noordholland de kaas ter markt aangevoerd op denzelfden dag wordt verhandeld, terwijl in Friesland de verkoop meer vanaf de fabriek plaats vindt. Door de laatstgenoemde wijze nu ontstaan veel grooter prijsverschillen. De handel rechtstreeks vanuit de fabrieken heeft meerdere moeilijkheden. De onregelmatige prijzen zullen oorzaak zijn van onregelmatige verkoopprijzen, wat spr. niet direct ten voordele van de kaasproducenten acht.

De heer G. Nobel deelt mede, dat het bestuur zich allereerst in verbinding heeft gesteld met de leden om hun geest te weten en daarna overleg is gepleegd met den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*, die de kwestie bij de leden aanhangig heeft gemaakt. En als er voldoende belangstelling blijkt te bestaan, eerst dan kan overleg met den handel plaats vinden. Het bestuur beziet deze zaak met de noodige voorzichtigheid, er zit te veel aan vast, om tot overhaasting over te gaan. Door één der fabrieken werd bijv. bepleit de beteekenis van de Alkmaarsche markt voor ons product.

De Voorzitter acht den tegenwoordigen toestand niet ideaal, maar ook dienen we de oogen niet te sluiten voor de nadeelen die een kaasbeurs oplevert. Als op monster wordt verkocht, zal geen afrekening op denzelfden dag plaats vinden, maar zal dat van de mentaliteit van den handelaar afhangen. Spr. verwacht ook meer reclame, dan bij de tegenwoordige wijze van verkoopen. Maar toch moet de vergadering niet tot de conclusie komen dat de secretaris en spr. afkeerig zijn van een kaasbeurs.

Reorganisatie van fabrieken.

De plannen voor het bouwen van een zuivelfabriek op Wieringen werden niet voortgezet, Om te komen tot toekomstige samenwerking is tijd nodig. Intusschen is voorkomen, dat de bestaande kleine fabrieken afzonderlijk groote kosten voor reorganisatie maken, welke voor deze kleine bedrijven veel te kostbaar zouden zijn, voor de toekomst niet afdoende en niet economisch.

Wij hopen, dat in de toekomst meerdere samenwerking wordt verkregen, omdat daardoor het boerenbelang het best wordt gediend. De werkzaamheden voor de nieuwe fabriek „*de Tijd*” te Beemster, met medewerking van de Bouwcommissie, vorderen naar wensch.

Aan de fabriek „*Aurora*” te Opmeer wordt, met medewerking van de Bouwcommissie, eene grootte verbouwing ten uitvoer gebracht.

De Voorzitter zegt, dat het oogenblik is genaderd, dat de dagfabrieken in de minderheid komen tegenover de zoetfabrieken. Maar zij, die met plannen tot reorganisatie der fabriek rond-

lopen, roept spr. toe, kijkt eerst rondom U, kijkt of niet beter samen is te doen met een naburige fabriek. Spr. zegt, zich thans te ontpoppen als voorstander van groote fabrieken. Voorheen oordeelde hij dat een ieder het beschikkingsrecht had, maar de tijd is veranderd, en als we de tekenen van den tijd niet begrijpen, komen we ten achter. En spr. wijst op een uitspraak van een onpartijdig deskundige man, als Dr. Scheij, die oordeelde, dat de kleine fabriek haar tijd had gehad. Spr. geeft zijn verklaring, opdat de vergadering weet wat zij aan haar voorzitter heeft.

De groote fabrieken kunnen de meerdere producten, die de handel wenscht, beter maken dan de kleine fabrieken. Zij die dus met plannen tot reorganisatie rondlopen, raadt spr. aan zich te wenden tot de bouwcommissie of tot de commissie voor landbouw-coöperatie.

Wat de afdeling laboratorium betreft, wordt door den secretaris medegedeeld, dat vanaf 1 Januari tot en met halt November 1929 totaal 1438 monsters zijn onderzocht, alle monsters in duplo, dus 2876 bepalingen en dat 10 monsters op een ander laboratorium werden onderzocht.

De werkzaamheden van den technicus.

De technicus van den bond doet mededeeling over de werkzaamheden door hem verricht. Wat den technischen dienst betref, 120 bezoeken aan de fabrieken werden afgelegd. Ten aanzien van de rentabiliteit van het centrifugeren der wei, wordt opgemerkt, dat om tot een conclusie te komen, meerdere onderzoek nodig zijn. Als belangrijk voordeel van het centrifugeren noemt spr. het verkrijgen van veel zindelijker weieroom, als nadeel dat er minder vet naar de boerderij gaat.

Aan den nieuwen cursus voor botermakers nemen 14 leerlingen deel.

Aan de kaaskeuringen namen deel te Alkmaar 22 fabrieken, te Heerhugowaard 24.

De omzet van het coöperatief magazijn was 40 % hooger dan over eenzelfde tijdvak van vorig jaar.

De heer Jimmink, 't Zand, merkt op, dat de kaaskeuringen geen juist beeld geven van de kaas die in de fabrieken wordt gemaakt, omdat de kaas voor de keuring bestemd, een extra behandeling ondergaat. Spr. geeft in overweging, dat fabrieken die aan de keuring wenschen deel te nemen, daarvan mededeeling doen en dat dan op een zeker tijdstip willekeurig kaas uit de stapels wordt genomen.

De Voorzitter zegt, dat het bestuur dit met de commissie voor de kaaskeuringen zal bespreken. De heer Spaander merkt op, dat uit de mededeelingen van den technicus wel blijkt, dat het centrifugeren van de wei een moeilijk vraagstuk is.

De heer Dr. Scheij deelt mede, dat hij den menschen kan aanraden de fabrieken te gaan inrichten op het ontromen van de wei.

Hierna wordt gepauzeerd

Van de Landbouwcoöperatie.

[...] ⁷⁹⁾

De controle op de deugdelijkheid der melk geleverd aan de Zuivelfabriek.

Door den heer Dr. L. T. C. Scheij wordt over dit onderwerp een inleiding gehouden.

Ongeveer 30 jaren geleden werd de toenmaals gedeeltelijk afgeroomde melk, door de veehouders, aan de N.-H. kaasfabrieken gebracht, vrijwel algemeen per Liter of K.G. betaald, zonder dat er rekening met de samenstelling werd gehouden. Aan de kaasfabriek te Hoogkarspel en

⁷⁹⁾ Komt wat *gemopper* uit de vergadering, mening is dat de Commissie zich wel bezig houdt met nuttig werk maar dat het geen onderwerpen voor de bond – pluimveehouderij en *propaganda* voor de P.E.M. (ZHN.)

haar directeur den heer D. Brander Tz., komt de eer toe in samenwerking met de heeren Dr. van der Zande, destijds directeur van het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn, en W. Keestra, zuivelconsulent alhier het eerst n.l. in 1899 een geschikt uitbetalingssysteem te hebben ingevoerd. Een jaar later volgde de kaasfabriek „*Aurora*” te Wieringerwaard, waar de heer Grone-man de leider was. In 1902 begon weer een fabriek, in 1904 kwamen er 8 bij. In 1905 8 en in 1912 betaalden nog maar ongeveer de helft der fabrieken naar gehalte. Evenwel 6 jaren later in 1918 kon men zeggen, dat alle het deden. Thans vindt een ieder het een van zelfprekende zaak, dat men met het verschil in samenstelling der melk rekening houdt en misschien komt de gedachte wel op van achterlijkheid der N.H. kaasfabrieken in dien tijd.

„L’histoire se répète” zegt de Franschmen. De geschiedenis herhaalt zich. Wij komen nu voor een dergelijk geval te staan. Immers ieder weet, dat de waarde der geleverde melk niet alleen van de samenstelling afhangt. Melk met een hoog vetgehalte en veel eiwit kan zelfs een negatieve waarde hebben, omdat zij niet deugdelijk is en schadelijk werkt op de producten, vooral de kaas.

Het is dus geen wonder, dat er getracht wordt bij de verdeling der melkgelden ook rekening te houden met de deugdelijkheid der geleverde melk. Niet alleen, omdat de billijkheid tegenover de leveranciers dat eischt doch ook omdat er dan een heilzame prikkel is om aan de winning der melk de noodige zorg te besteden. Die prikkel moet er zijn. Het is van het grootste belang, dat alles gedaan wordt om een goede grondstof te krijgen, waaruit in de technisch goed ingerichte fabriek door bekwaam personeel onder goede vakkundige leiding eerste klasse producten gemaakt kunnen worden, die op de wereldmarkt gevraagd blijven. Die prikkel is des te meer noodig, omdat bij het grooter worden der fabrieken de melkleveranciers minder met den gang van zaken in de fabriek meelevende en het oudere geslacht, dat nog verstand heeft van de kaasbereiding en de kaasgebreken, gaandeweg op den achtergrond geraakt. Geen betere prikkel dan de toepassing eener korting op den melkprijs, wanneer op de kwaliteit wat valt aan te merken.

Eveneens heeft de betaling der melk naar gehalte een sterken prikkel uitgeoefend om het vetgehalte der melk op te voeren door middel van fok- en controleverenigingen.

Kort geleden is er een Deensch leerboek over zuivelbereiding verschenen, gemaakt door Hansen en Jensen, leraren aan de zuivelscholen te Ladelund resp. Dalum. In het hoofdstuk gewijd aan de beoordeling, der melk staan interessante mededelingen. Reeds in 1890 beproefde men de kwaliteit der geleverde melk te verbeteren, door enkele der leveranciers te belasten met het keuren der melk. Maar evenals hier moest dit stelsel mislukken; het voerde tot onaangenaamheden onder de leden en de liefhebberij was er bij de veehouders, met de controle belast, spoedig af.

Daarna in 1902 ontstond de eerste vereniging voor de controle op deugdelijkheid, als nieuwe, vorm.

21 Zuivelfabrieken stelden te zamen iemand aan, die de melk beoordeelde naar reuk, smaak en uiterlijk. Later kwam er de reductaseproef bij. Gedurende de oorlogsjaren werd de belangstelling minder, daarna vond men het nodig weer propaganda voor de zaak te maken en met goed resultaat. In 1929 hielden 56 pct, der fabrieken bij de betaling rekening met de kwaliteit der melk. Men heeft nagegaan, of de fabrieken, die zulks doen, ook hoger staan op de boterkeuringen, dan de andere.

De uitkomst is interessant. De cijfers tonen aan, dat die fabrieken werkelijk zijn vooruitgegaan en tevens dat de fabrieken, welke de melk wel beoordeelden doch volstaan met de mededeling der resultaten aan de leveranciers, *niet* vooruitgaan. Alleen korting op den prijs der minder goede melk helpt. Er wordt een voorbeeld genoemd, hoe een coöp. zuivelfabriek na de invoering van de betaling naar deugdelijkheid in den loop van 2 á 3 maanden van de 3de en

4de klasse melk bevrijd was, terwijl men gedurende eenige jaren met beoordeling der melk alleen hoegenaamd niet was opgeschoten.

Ook in Friesland is men met de betaling der melk op kwaliteit begonnen.

De heren Veenbaas, directeur van den *Gezondheidsdienst voor Vee* en F. Keestra, Leeraar-Technicus van den Bond hebben een systeem aangegeven, volgens hetwelk men de melk in 4 klassen kan brengen, afhankelijk van het aantal afwijkingen volgens de gisting-reductase-proef, de sedimentproef, de vuilheidsproef en de reinheidsproef en de reinheid en toestand der melkbussen.

Heeft de melk een afwijkende geur, dan komt de melk in de volgende slechtere klasse. Voor melk, die in klasse 1 komt, ontvangt men b.v. 0.1 of 0.2 cent toeslag per KG.; voor de 2de klasse melk wordt de gewone prijs betaald, bij melk in de 3de of 4de klasse wordt een korting toegepast van b.v. 0.1 en 0.2 cent.

In de laatste 2 nummers van het *Officieel Orgaan* vindt men het systeem-Veenbaas-Keestra uitvoerig beschreven. Nu sommige fabrieken begonnen zijn het toe te passen, doet men praktische ervaring op, die in de zeer moeilijke kwestie allicht tot verbetering van het systeem zal voeren.

Het komt mij voor dat de N.-H. zuivelfabrieken nog niet rijp zijn voor de invoering van het betalingssysteem volgens de kwaliteit; de grootste zouden het misschien ingevoerd kunnen krijgen en het kunnen uitvoeren.

Maar het is zeer zeker gewenscht, dat de Controle op de deugdelijkheid der geleverde melk meer dan tot nu toe door de fabrieken ter hand wordt genomen, om een goede grondstof te verkrijgen en den veehouder te behoeden voor de zoo schadelijke uierziekten bij zijn veestapel.

In de laatste jaren hebben eenige zuivelfabrieken gebruik gemaakt van de gelegenheid om door het zuivelconsulentschap die controle te laten uitoefenen op de geleverde melk. Het gewone werk wordt uitgevoerd door het *Station van Melkonderzoek*, dat de werkzaamheden heeft overgenomen van den 2den assistent, toen wij dien moesten missen.

Wij hebben daarbij ervaring opgedaan, die ons aanleiding geeft tot eenige beschouwingen. De gang van de controle is de volgende:

Uit elke bus geleverde morgenmelk wordt een monster genomen in een gesteriliseerde flesch. De monsterschepper wordt telkens voldoende afgespoeld. Ter verkrijging van een oordeel over de melkwinning worden de gistingsproef en de reductaseproef toegepast. Om met de gistingsproef zooveel mogelijk zekerheid te verkrijgen werden van elk monster 3 buisjes gevuld, welke met een laagje paraffine werden afgesloten en gedurende 24 uren zorgvuldig op constante temperatuur (40 gr. C.) gehouden. Het is mij gebleken, dat of in geen, of in alle 3 buisjes gasvorming optrad, zoodat bij deze wijze van werken voortaan wel met 1 gistingsbuisje kan worden volstaan. Het afsluiten met paraffine bevalt heel goed. Deze wordt weer teruggewonnen.

Verder worden de katalaseproef en de sedimentproef met het microscopisch onderzoek van het sediment gedaan, om koeien met een ontsteking in den uier op te sporen. Wanneer de gistingsproef en de reductaseproef ongunstig uitvallen, krijgt de directeur der fabriek een brief met raadgevingen om dien aan den betrokken leverancier uit te reiken. Wanneer de katalaseproef en het sedimentonderzoek er op wijzen, dat er een of meer koeien van een boerderij lijdende zijn aan uierontsteking, dan worden er uiermonsters van elke koe genomen. Op deze wijze worden de verkeerde koeien opgespoord. Daarna wijst het onderzoek van verrelmonsters aan in welk verrel of verrels der koe de kwaal zit

Voor een paar fabrieken zal ik het verloop der zaak mededelen. De eerste fabriek kreeg einde Juli de melk van 29 leveranciers in 96 bussen. Bij de melk van 7 leveranciers trad gisting op in 13 van de 22 bussen, 4 leveranciers hadden in de melk van alle bussen gisting, bij andere in 2 van de 3, resp. 1 van de 3 en 1 van de 5 bussen.

De reductaseproef viel in 't algemeen bevredigend uit. Bij een leverancier werden in de melk van 2 bussen streptococcon gevonden. Hij molk 29 koeien. De melk van een koe was afwijkend van stremtijd, zuurheidsgraad, alizarineproef en katalaseproef betreft. Het weinige sediment bevatte veel streptococcon. De melk uit alle 4 verrels afzonderlijk bleek sterk afwijkend te zijn, volgens de 4 bovengenoemde proeven, behalve volgens de sedimentproef; streptococcon zijn evenwel niet gevonden. Er was nog een driespeende koe, die abnormale melk gaf. Een andere leverancier had een koe, lijdende aan uierontsteking, en bij een derden leverancier zijn 2 koeien met afwijkende melk gevonden.

Voor een andere fabriek zijn begin September 42 busmonsters van 20 leveranciers onderzocht. De fabriek maakte losse kaas. In de melk van 10 leveranciers was gisting. Wij vonden in de mengmelk van een dezer streptococcon. Het onderzoek der uiermonsters bracht aan het licht, dat 2 der 18 koeien lijdende waren aan uierontsteking.

Naar mijne meening zal de zuivelfabriek meer moeten doen ter verbetering van de kwaliteit der geleverde melk. Daarop wordt te weinig gelet en dan is er veel kans, dat de toestand ongunstiger wordt. De kaasmelk wordt hier niet gepasteuriseerd en dat is ook zeer gewenscht, maar dan moet ook alles gedaan worden om van alle leveranciers goede melk geleverd te krijgen.

Wat kunnen de fabrieken nu doen?

Men make de kans op de levering van goede melk zoo groot mogelijk, door na te gaan, hoe de toestand op de boerderijen is. Daarbij moet gelet worden op de melkplaats, melkstoeltje, span-touw of ketting, het melkgereedschap, het boenwater, eventueel de gelegenheid om de avondmelk te koelen. Herhaalde malen heeft het zuivelconsulentschap zich met die inspectie belast, in medewerking van 1 of meer bestuursleden, en het is steeds gebleken, hoe nuttig dit werk is. Zo'n inspectie is een prikkel tot verbetering en medewerking. Het bestuur komt op de hoogte van den toestand op de boerderijen en kent de zwakke punten.

Wanneer de fabriek de zorg voor de reiniging der melkbussen op zich heeft genomen, dan moeten ze ook goed schoon worden afgeleverd. Welke veehouder zal op den duur zijn best blijven doen om zuivere melk te winnen, wanneer hij die in een niet gereinigde bus moet storten?

Het is hier de plaats om de zuivelfabrieken nog eens op te wekken om te bevorderen, dat er meer cursussen in het melken tot stand komen. Die zaak verdient meer belangstelling, dan zij tot nu toe ondervindt. En dan komt nog de controle op de deugdelijkheid der melk. De groote fabrieken kunnen zich daarop inrichten en doen dit thans ook. De kleinere zijn aangewezen op hulp. Zooals U gezien heeft, is er aan het *Station voor Melkonderzoek* te Hoorn tegen billijk tarief gelegenheid om deze controle te laten uitvoeren; misschien scheidt het laboratorium van den Bond ook wel gelegenheid daartoe. Hoe dikwijls men die controle laat uitvoeren, zal de practijk wel leeren. De eerste stap in de goede richting zal gezet zijn, wanneer de fabrieken er toe overgaan om de melk van alle leveranciers eens op deugdelijkheid te laten controleren, dan leert men den toestand kennen en die kennis voert allicht tot verdere maatregelen.

Al zou men aanvankelijk die controle slechts een paar malen gedurende den zomer laten uitvoeren, dan moet men de beteekenis er van toch niet onderschatten. Er gebeurt dan ten minste iets; degenen, die goed medewerken worden er door bevredigd en voor sommigen zal het een spoorslag zijn tot medewerking. Controle is voor iedereen een prikkel ten goeds. De fabriek

leert de bedrijven kennen, die ongunstig uitkwamen en de veehouder de koeien met streptococcon- uierontsteking, waarvan de directeur van den *Gezondheidsdienst voor Vee in Friesland* in zijn jaarverslag 1928-'29 schrijft dat men de veehouder niet voldoende kan wijzen op den besmettelijken aard der ziekte en dat een koe daaraan lijdende moet worden behandeld als een voor 't overige vee gevaarlijk dier. Dikwijls immers vindt men onder de koeien van een boerderij eenige dieren, welke aan die zoo schadelijke ziekte lijden.

Mijne Heeren. Ik heb Uwe aandacht gevraagd voor de controle op de deugdelijkheid der melk en in 't algemeen voor de verbetering der grondstof onzer zuivelfabrieken. Moge dit er toe bijdragen, dat evenals b.v. in Friesland en Denemarken ook hier aan die zaak met kracht wordt gewerkt – Applaus.

De heer Jensma, Lutjewinkel, juicht de rede van den heer Dr. Scheij toe en spr. vraagt of zij niet gedrukt kan worden en alle fabrieken voor hun leden toegezonden. Spr. wijst er dan verder op, dat in Denemarken korting wordt toegepast op melk, die enigszins afwijkt, in Friesland daarentegen geeft men een kleine toeslag voor uitstekende melk, of heft een kleine toeslag voor afwijkende melk. Spr. vraagt of er iets bekend is of voorkomende uierziekten van schadelijken invloed zijn op de kaas. Het nemen van uiermonsters is voor groote fabrieken ondoenlijk. Spr. vraagt voorts of uierontsteking besmettelijk is als er sprake is van streptococcon.

De heer Dr. Scheij zegt geen oordeel te kunnen uitspreken over de stelsels die in Denemarken en in Friesland worden toegepast Het is een nieuwe zaak en eerst zal ervaring opgedaan moeten worden.

Positieve gegevens dat de toevoeging van slechte aan kaasmelk nadeeligen invloed op kaas uitoefent, zijn er niet maar etterige melk behoort niet in de kaasmelk thuis.

Voor de directeuren der fabrieken is het een gelukje dat die melk geen invloed heeft op hun product

Dat het onderzoek naar uierziekte van groote fabrieken onuitvoerbaar is, kan spr. zich indenken, maar toch is het gewenscht, dat men in die richting werkzaam is. Spr. wijst hier op de katalase-proef en zegt dat het hier weer is een kwestie van practijk. Zoowel het belang van de boeren als dat der fabrieken staan op het spel. Wat de laatste vraag van den heer Jensma betreft daar gaat spr. niet op in, omdat het een zaak voor den dierenarts is. Het voorkomen van streptococcon wordt bevorderd door zeer onhygiënisch melken en in de tweede plaats door het z.g. *stroommelken*. Hoe gauwer een koe, die streptococcon heeft, wordt drooggezet hoe beter, omdat zij dan geen besmetting veroorzaakt

De heer Jimmink, 't Zand, deelt mede, hoe door hemzelf ondeugdelijke melk aan zijn fabriek werd geleverd en bij onderzoek bleek dat 6 van de 29 koeien ondeugdelijke melk gaven. Het eigenaardige was dat die 6 koeien door den zelfden melker werden gemolken. Monsters melk van die 6 koelen zijn genomen, en het bleek dat de koelen streptococcon hadden. Een serum is gemaakt en iedere koe met haar eigen serum ingespoten en daarna waren ze weer volkomen goed. Voor het oog was er aan de beesten niets te merken.

De Voorzitter deelt mede, dat de inleiding van den heer Dr. Scheij in het *officieel orgaan* zal worden geplaatst en aan de fabrieken zooveel exemplaren worden gezonden als ze leden hebben. Spr. wijst er nog op, dat als wij ambtelijke bemoeiingen in dezen willen voorkomen, we zelf deze zaak ter hand moeten nemen.

De agenda voor de algemene vergadering van den F.N.Z. geeft geen aanleiding tot bespreking.

De heer Geluk, secretaris van den F.N.Z., licht nog enkele begrotingsposten toe. Van die toelichting vermelden we nog dat volgend jaar wel een controle-station voor melkproducten zal

worden gesteld en er dan wel een uitvoerverbod zal komen van ongecontroleerde melkproducten.

Het benoemen van 2 leden van bestuur en een plaatsvervangend lid van het Bestuur van den F.N.Z. voor 1930 wordt aan het Bestuur overgelaten.

Tot leden van de financiële commissie voor het nazien van de rekening 1929 en de begroting 1931 worden benoemd de fabrieken „Eureka” te Binnenwijzend, „de Goede Verwachting” te Bobeldijk en „Welgelegen” te Grosthuisen.

De begroting.

Aan de orde wordt gesteld de begroting 1930.

De heer Daan Kaan deelt mede, dat de commissie geen bezwaar heeft tegen de begroting, alleen oordeelde zijn medelid, de heer Jm. Blaauboer Kz., het niet goed, dat de begroting sloot met een nadeelig saldo van *f* 1000, maar achtte hij het beter de schatting van de melkopbrengst hooger te nemen.

De Voorzitter zegt dat dit laatste is gedaan met het oog op de weersomstandigheden, terwijl onze bezittingen van dien aard zijn dat er desnoods een nadeelig saldo van *f* 1000 mag zijn.

De heer Groot, Stompetoren, geeft in overweging om in den vervolge voor elk lid een vast bedrag aan contributie te heffen en daarnaast dan een contributie per 1000 Kg. melk. Door den bond werden verschillende zaken gedaan, die voor de groote fabrieken weinig waarde hebben.

De heer Zeillemaker vraagt zich af of de bond niet op te grooten voet leeft, de secretaris heeft een secretaresse, de technicus een hulp, reis- en verblijfkosten voor secretaris en zijn assistente pl.m. *f* 1000. We kunnen niet op den weg - om een nadelig saldo uit, de bezittingen te dekken - doorgaan.

De Voorzitter zegt, dat het bestuur het kwantum melk laag heeft geschat uit voorzichtigheid, maar in een normaal jaar zal er geen sprake zijn van een nadeelig saldo. En waar de zaak sluit, leven we dus niet te groot. Spr. merkt voorts op, dat het er om gaat, wat de bond geeft

De heer Jongejans, Assendelft, informeert dan naar het achterdeurtje, dat de bond blijkbaar, heeft en dat niet uit de balans blijkt.

De heer D. de Boer dringt er op aan, dat volgend maal het bezit van den bond op de balans tot uitdrukking komt

De opmerking van den heer Groot bedoelt, dat de bond ons iets voor de te heffen contributie geeft, dan peuteren we niet aan kleinigheden, als salaris en reis - en verblijfkosten.

De secretaris licht toe, dat de *Coöp. Aankoop* en de *afdeling Kortingen* een reservefonds hebben van respectievelijk ruim *f* 7000 en ruim *f* 5000, die afdelingen hebben een aparte boekhouding, maar met den wensch van den heer De Boer zal rekening worden gehouden.

Nog meerdere inlichtingen worden gevraagd, die of door den Voorzitter of door den secretaris worden verstrekt

De begroting wordt onveranderd goedgekeurd.

Bij de rondvraag informeert de heer Jimmink, 't Zand, naar de uitspraak over de vraag welke uitbetaling der melk de juistheid 't meest nabij komt, de uitbetaling naar % berekend vet of naar het aantal kilogrammen melk.

De heer Dr. Scheij deelt mede, dat hieromtrent uitgebreide onderzoekingen hebben plaats gehad en men bezig is de cijfers te verwerken.

Waar de straks genoemde reservefondsen nogmaals ter sprake komen, zegt de Voorzitter dat deze kwestie het bestuur niet is ontgaan, maar hij hoopte dat op deze wijze niet op het bezit zou worden gewezen, met het doel de contributie verlaagd te krijgen. Nog enkele opmerkingen worden hierover gemaakt, o.m. geïnforemeerd naar do gekweekte rente van die reservefondsen, welke rente bij de reservefondsen wordt gevoegd.

De heer Tjalsma wijst erop, dat door het overlijden van den jongen kaasmaker C. Zweet te Schagen den treurigen toestand weer is ontstaan, dat een vrouw met kinderen onverzorgd achterblijven. Spr. spoort de fabrieken aan hun kaasmakers toch te verzekeren.

Hierna volgt sluiting.

1930

Schager Courant 1930-05-24: p.

Verslag verg. Bond Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Deze provinciale zuivelorganisatie hield hare algemene vergadering op Vrijdag 23 Mei 1930, in het *Landbouwhuis* aan het Kerkplein te Alkmaar.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard; secretaris de heer G. Nobel, Lutjewinkel.

De crisistoestand.

De Voorzitter roept namens het Bestuur den aanwezigen het welkom toe.

Het spijt hem dat deze vergadering niet onder plezieriger omstandigheden mag plaats vinden. Was verleden jaar de lange winter en de late grasgroei redenen die ons boeren het leven onaangenaam maakten, nu zijn het de prijzen voor onze producten, die velen met vrees vervullen.

Mag dan ons hoofdproduct zich mede het beste houden, wat den prijs betreft, tegenover de andere zuivelproducten, dat neemt niet weg, dat de tegenwoordige prijs in verband met de bedrijfskosten den kostprijs benadert of raakt. Hierbij het wederom optreden van het mond- en klauwzeer, gelukkig nog sporadisch, doch velen de toekomst donker doen inzien.

In bijna elke bijeenkomst van bij den landbouw betrokkenen worden dan ook klaagliederen aangeheven en wordt beraadslaagd over middelen om dezen landbouwcrisis op te heffen of de gevolgen van dezen crisis voor den landbouw te verminderen. Mijn persoonlijke meening is, dat deze landbouwcrisis slechts een onderdeel is van de economische ontwrichting, die zich over de geheele wereld doet gevoelen en die slechts zeer geleidelijk hersteld zal worden.

Juist door deze onevenwichtigheid in alle landen zullen nationale maatregelen geen afdoende verbetering kunnen brengen. Wel zie ik in eene herziening van invoerrechten een tijdelijke verbetering, maar waar onze zuivelproducten voor het overgrootste deel buiten onze grenzen worden verbruikt; moeten wij zuivelbereiders hopen, dat er geenerlei maatregelen zullen worden getroffen, die in landen, die tot onze afnemers behooren, tot tegenmaatregelen zullen prikkelen. Laat ons hopen, dat de regeering in dezen den juisten weg zal weten te kiezen en laat ons tevens den wensch uitspreken, dat de regeering, ook waar zij zelfstandig helpend kan optreden dit ook niet zal nalaten. Ik bedoel n.l. verbetering van het onderwijs op zuivelgebied.

Herhaalde malen is reeds op verplaatsing, en uitbreiding van de rijkszuivelschool aangedrongen, nu, in dezen tijd, nu alle zeilen wel bij de mast mogen, mag er niets nagelaten worden om de deskundigheid onzer bedrijfsleiders zoo hoog mogelijk op te voeren. Thans mogen verschillende van ons niet nalaten van de aanwezigheid van dergelijke deskundige leiders te profiteren. Bij mij bestaat altijd nog de vrees, die wel haast een zekerheid is, dat in bedrijven van een omvang zooals vele onzer leden, de tegenwoordige leiding te kort schiet. Wanneer wij vragen om steun, dan moeten wij in de eerste plaats zorgen, zelf alles gedaan te hebben en nog te doen, wat het bedrijf boven water kan houden. Is alles gedaan en komt het water dan tot de lippen, dan kan ook met te meer klem op steun worden aangedrongen. Hopende, dat deze pessimistische woorden zullen blijken gesproken te zijn op een tijdstip toen verbetering reeds nabij was, verklaart spr. de vergadering voor geopend.

Na een kleine wijziging worden de notulen goedgekeurd.

Ingekomen stukken.

Van het Groot Yorkshire Varkensstamboek is een schrijven ingekomen omtrent een proef die te Hoorn zal worden genomen met een mesting waarbij inplaats van spekvarkens meer zal worden verkregen vleeschvarkens. Een subsidie van f 500 zal worden gevraagd.

Het bestuur deelt mede dat aan een subsidie voor dit jaar niet meer kan worden gedacht, doch in de volgende vergadering zal het oordeel der vergadering worden gevraagd voor het verlenen voor een subsidie van volgend jaar.

Ter gelegenheid van den groten fokveedag te Hoorn zal in samenwerking met den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken* een kaaskeuring worden gehouden.

Mededelingen.

Door den Secretaris worden de volgende mededelingen gedaan:

De heeren H. K. Koster en K. Kuiper, voorzitter en onder-voorzitter werden aangewezen als vertegenwoordigers in het Bestuur van den F.N.Z., de heer G. Nobel, secretaris, als plaatsvervangend lid.

In plaats van den heer B. Kleyn Cz. te Assendelft die wegens vertrek bedankte werd de heer L. Oliver te Assendelft als lid van de Regerings-Commissie voor de *vakschool voor kaasmakers* benoemd.

Contributieverhoging.

Naar aanleiding van het verzoek van den heer Groot, voor *Neerlandia* te Stompvoren, om de contributie te verhoogen met het doel om den omslag te verlagen heeft het bestuur deze kwestie uitvoerig besproken met het gevolg dat met eene kleine verhooging de groote fabrieken niet gebaat zijn en het voor de kleine fabrieken het gevolg zou hebben dat zij bedanken wanneer de contributie belangrijk wordt verhoogd, reden waarom het Bestuur van oordeel is dat verandering in het belang van den Bond niet gewenscht is.

Verwerking van melk bij brand, of andere bedrijfsstoornis, door andere fabrieken.

Om moeilijkheden bij de uitoefening van het bedrijf door brand of andere bedrijfsstoornis, op te heffen, is een regeling getroffen waarbij de fabrieken zich bereid verklaarden elkaar in deze te zullen helpen wanneer moeilijkheden daartoe aanleiding geven.

Arbeidsregeling.

Voor de arbeidsregeling werd weer een onderzoek ingesteld bij de aangesloten fabrieken met het gevolg dat verzocht is om voor alle fabrieken 2700 uur per jaar toe te staan en indien dat niet kan worden toegestaan, voor fabrieken 2678 uur, zooals het nu is voor fabrieken met meer dan 7 man. Tot ons leedwezen is het verzoek niet ingewilligd, maar de oude regeling gehandhaafd.

Ziektewet.

In verband met de inwerkingtreding van de Ziektewet is aan de fabrieken geadviseerd zich bij de *Bedrijfsvereniging de Landbouwonderlinge II* aan te sluiten.

Het Bestuur adviseert ten aanzien van de premiebetaling zoo mogelijk een zelfde gedragslijn te volgen, n.l. zoo als het bij de wet geregeld is, dat de arbeider ook de helft bijdraagt.

Wereldtentoonstelling te Luik.

Aan de fabrieken is eene circulaire gezonden over deelname aan de inzending van den F.N.Z., op deze tentoonstelling, waarvan de kosten pl.m. f 120.- per M². zullen bedragen. Geen der fabrieken gaf zich op voor deelname.

Propaganda consulentschap.

Mededeeling wordt gedaan over de onvoldoende financiële medewerking voor de stichting van een propaganda-consulentschap, waardoor deze kwestie is opgeschort totdat de behoefte aan een dergelijk consulentschap dringender wordt gevoeld.

Bedrijfsresultaten van fabrieken met en zonder technische leiding.

In het Bestuur is de wenschelijkheid bepleit om eens een onderzoek in te stellen naar de bedrijfsresultaten van fabrieken *met en zonder* technische leiding, en aan de aangesloten fabrieken de vraag gesteld of zij bereid zijn tot medewerking aan het instellen van dit onderzoek. Van verschillende fabrieken ontvingen wij de bereidverklaring en wij hopen dat nog meerderen zullen volgen, opdat kan worden beschikt over veel materiaal. Het onderzoek is niet eenvoudig, maar wel van belang om den werkelijken toestand van de resultaten goed te leeren kennen en tevens om te trachten verbeteringen aan te geven die kunnen leiden tot betere toestanden.

Het Bestuur zal bij voldoende medewerking van de fabrieken voor het instellen van dit onderzoek een plan voorbereiden.

Bevordering wintermelkproductie.

Voor den F.N.Z. werden gegevens verzameld over het verloop van de melkproductie met het doel om hieruit materiaal te verzamelen ter bevordering van de wintermelkproductie.

Droogmaking Wieringermeer.

Nu de plannen voor de droogmaking van de Wieringermeer snel vorderen, wordt het tijd dat hieraan de noodige aandacht wordt geschonken, omdat in de eerste jaren vermoedelijk veel grasland in den nieuwen polder zal komen, zoodat maatregelen voor het verwerken van de melk uit dit gebied dienen te worden overwogen.

Stoomtram Schagen-Wognum.

Aan de *Kamer van Koophandel en fabrieken voor Hollands Noorderkwartier*, is omtrent de opheffing geadviseerd.

Opheffing is voor de Zuivelfabrieken die aan deze lijn zijn gelegen zeer nadeelig en te betreuren, speciaal ten aanzien van den aanvoer van grondstoffen voor het bedrijf en den afvoer van de producten als kaas, boter, wei en karnemelk.

Tot groot leedwezen van het Bestuur is intusschen de exploitatie gestaakt en de lijn opgebroken.

Maatregelen in verband met het melkbesluit

Nu het Bondslaboratorium hiervoor voldoende goed is ingericht zal voor onze fabrieken de gelegenheid worden gegeven om aldaar het onderzoek van melk te laten doen zoals dat tengevolge van het Melkbesluit noodig geoordeeld wordt. Eene regeling hiervoor zal binnen niet te langen tijd bekend gemaakt worden.

Provinciale aanduiding op de Rijkskaasmerken.

Zeer tot ons genoegen is het verzoek van den *Frieschen Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken* om de Provinciale aanduiding op de *Rijkskaasmerken* te verwijderen afgewezen door de regering.

Het Friesche Kaascontrôlestation en de F.N.Z. onthielden zich van eene uitspraak.

(In den F.N.Z. waren:

de Friesche - de Groninger, de Drenthsche en Zuid Nederlandsche Zuivelbond voor... de Geldersche Overijsselsche, de Zuid-Hollandsche, de Brabantsche en onze Bond waren tegen verwijdering).

De Kaascontrôlestations: Noord-Holland. Zuid-Holland. Utrecht en Zuid-Holland-Brabant spraken zich vóór het behoud van de genoemde aanduidingen uit, eveneens de V.V.Z.M. en de Producenten Handelsvereeniging.⁸⁰⁾

Het resultaat voor onze Provincie is zeer bevredigend en het is goed dat voor de toekomst alle motieven tot behoud van de aanduidingen goed zijn vastgelegd.

Deponeeren Rijkskaasmerken.

Tot ons genoegen kan worden medegedeeld dat door de *Vereeniging Het Kaasmerk* te Leiden in goede samenwerking met de Regeering en de Kaascontrôlestatons alle voorzieningen zijn getroffen voor het deponeeren van het Rijkskaasmerk in de volgende landen:

België, Brazilië, Cuba, Curacao, Dantzig, Duitschland, Frankrijk met Algerië en zijn koloniën Hongarije, Italië, het Koninkrijk der Kroaten, Serven en Slovenen, Luxemburg, Mexico, Oostenrijk, Nederlandsch-Oost-Indië, Portugal met de Azoren en Madeira, Roemenië, Spanje, Suriname, Tsjecho-Slowakije, Tunis, Turkije, en Zwitserland, allen aangesloten bij het Arrangement van Madrid: En verder in de niet aangesloten landen:

Argentinië, Australië, Canada, Denemarken, Engeland, Estland, Finland. Iersche Vrijstaat, Letland, Nieuw Zeeland, Noorwegen, Polen, Zweden, Vereenigde Staten van Noord Amerika, Zuid Afrika en Venezuela.

In de afdeling Laboratorium.

In de afdeeling Laboratorium werden vanaf 1 Jan. 1930-21 Mei 1930 genomen 23 weimonsters volgens *Röse Gottlieb* vetbepaling *Kehe*; S.G., droge-stof bepaling, vetvrije droge stof bepaling;

- 13 karnemelkmonsters Idem;
- 3 centrifuge melk Idem
- 36 kaasmonsters vetgehalte in de droge stof;
- 3 Zuursel monsters Bacteriologisch;
- 91 melkmonsters streptococcen;
- 425 melkmonsters vetgehalte;
- 64 melkmonsters vetgehalte en S.G.
- Totaal 668 monsters.

Alle monsters werden in duplo onderzocht.

Rekening en verantwoording 1929.

Namens de commissie van onderzoek adviseert de heer Koeman (Bobeldijk) tot goedkeuring. Aldus besloten.

De commissie ontvangt een woord van dank.

De rekening wijst de volgende bedragen aan: De afd. algemeene zaken sluit op een bedrag van *f*57.176,16½. met een nadeelig saldo van *f*740,64½. Dit saldo is niet verontrustend, daar er een omzet is van 131.000.000 K.G. melk, terwijl de raming bedroeg 110.000.000 K.G. De afd. aankoop sluit op *f*115.062,57. Dit is een belangrijke vooruitgang, daar de omzet het vorig jaar pl.m. *f*80.000 bedroeg. De rekening der kortingen sluit op *f*7.148,21, waarvan *f*5.424,21 op de reserve is gebracht.

⁸⁰⁾ Bond van Kaasproducenten (Boerenkaas) (ZHN.)

Als gewoon lid trad toe „de Eendracht” te Texel, als buitengewoon lid de heer J. Bark Mz. te Middellie.

Door den heer Dr. L. T. C. Scheij werd verslag uitgebracht over de bevordering van ‘goed melken’, over de toegepaste *methode-Heida-Kaan* is men zeer tevreden.

Ter aansporing van de plaatselijke cursussen werden bijdragen toegezegd aan de afdelingen van de *Hollandsche Maatschappij* en van den *L.T.B.*

Veel resultaat werd er niet door bereikt. Zes cursussen zijn er loopende.

Ook over de Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn bracht de heer Dr. Scheij verslag uit.

De Voorzitter roept de medewerking in om zooveel mogelijk cursussen voor goed melken te verkrijgen en dankt den heer Dr. Scheij voor zijn verslagen.

Verkiezingen.

Tot lid van het bestuur, aftredend en niet herkiesbaar, de heer H. K. Koster, wordt gekozen de heer Jm. Blaauboer Kz. te Schagen; tot lid van de *commissie voor de kaaskeuringen*. vacature P. de Boer Cz., de heer J. Veldstra, Opmeer; tot lid van de *commissie voor de boterkeuringen*, vacature J. Veldstra, de heer P. de Boer Cz., Binnenwijzend; tot lid van de *Commissie voor Landbouwcoöperatie*, vacature S. IJff, de heer J. Bark Mz. te Middellie.

De benoemden nemen allen de benoeming aan.

Kaasbeurs.

Oordeel kaashandelaren en standpunt van het bestuur.

In aanvulling van de antwoorden die het Bestuur van de aangesloten fabrieken mocht ontvangen over de oprichting van een kaasbeurs heeft het zich ook gewend tot de Kaashandelaren die onze Kaasmarkten geregeld bezoeken.

Uit de ingekomen antwoorden is gebleken dat 29 kaashandelaren tegen het oprichten van een kaasbeurs zijn en positief voor het behoud van de kaasmarkten pleiten.

8 Handelaren noemen de voor- en nadeelen van een kaasbeurs. Enkelen hiervan zijn voor een kaasbeurs, terwijl anderen de voor- en nadeelen tegenover elkander plaatsen en daarbij blijkt dan meestal dat de nadeelen grooter worden geacht dan de voordeelen, n.l.: mogelijke kwesties over de geleverde kaas en de ter kaasbeurs aangevoerde monsters en de regeling voor de betaling om dat de handel er op rekent dat de kaas- via de kaasbeurs gekocht, op crediet wordt geleverd.

Om de kwestie van het mogelijke meningsverschil over het monster en de gehele partij zoveel mogelijk op te heffen wordt door een der kaashandelaren geadviseerd, om bij wijze van proef, de ter markt aangevoerde hoeveelheid kaas te laten bestaan uit 10 pct. van den geheelen stapel.

Hierdoor krijgt men een beter oordeel over de partij dan bij enkele monsterkazen, worden de marktonkosten veel verminderd en ondergaat een belangrijk deel van de kaas niet de nadelige gevolgen van het op de markt plaatsen der kazen, om welke motieven de voorstanders van een kaasbeurs voornamelijk de oprichting bepleiten.

Het bezwaar voor het verleen van crediet wordt bij aanvoer van 10 pct. van den stapel niet opgelost en komt ten nadeele van den producent. Behoudens enkele uitzonderingen is de handel niet voor het oprichten van een kaasbeurs en pleit men voor het behoud van de markt als plaats waar de werkelijke basis voor den handelsprijs wordt bepaald.

Verder acht men de markten voor de propaganda voor de kaas van groote beteekenis en is de vlotte en gemakkelijke finantieele afdoening van de zaken voor de producten van veel belang.

Het Bestuur onderschat de bezwaren van den handel in deze niet en meent dat voorzichtigheid in deze geboden is. Reeds nu wordt eene belangrijke hoeveelheid kaas aan de Noord-Hollandse kaashandelaren verkocht die niet over de markt gaat. De hiervoor getroffen regelingen leveren geen moeilijkheden op. Voor goede kaas is deze regeling waarschijnlijk uit te breiden zonder dat de beteekenis van de markten er belangrijk door geschaad wordt.

Om de voorstanders van een kaasbeurs de gelegenheid te geven om op bescheiden wijze eene proef te nemen is het Bestuur bereid om mede te werken tot het verkrijgen van een lokaal waar - op kaasmarktdagen - kaasbeurs zou kunnen worden gehouden voor kaas uitsluitend in Noord-Holland gemaakt.

De heer Jm. Blaauboer Kz., bewondert de vindingrijkheid van het bestuur en adviseert het bestuursvoorstel aan te nemen. Spr. acht het gewenscht dat in de toekomst de kaas zooveel mogelijk op monster dient te worden verkocht.

De heer Bark kan zich niet met het bestuursvoorstel vereenigen en bepleit wel degelijk het instellen van een kaasbeurs. Dat er ook bezwaren aan zijn verbonden, erkent spr., maar spr. begrijpt niet dat die bezwaren zwaarder wegen dan voor de andere producten (graan enz.). Spr. gelooft niet dat een betrokken gemeente voor een kaasbeurs medewerking zal verleen. Spr. had gehoopt, dat het Bestuur een gecombineerde vergadering van voorstanders uit den handel en van voorstanders uit de producenten had uitgeschreven. Nu bij 30 % verkoop op monster kan plaats vinden, kan het ook bij 100 %.

De Voorzitter heeft reeds een onderhoud gehad met den directeur van het marktwezen te Alkmaar en met een wethouder, en zij hebben volle medewerking toegezegd. Zij zien wel in, dat als de producent zoo iets wenscht, zij alle mogelijke faciliteiten moeten verleen om den trek naar de stad te behouden.

Het bestuur heeft deze zaak lang overwogen en acht het voorgestelde de beste oplossing. Laat ons hopen dat dit voorstel zal leiden tot een handel die ons producten voldoet.

Het voorstel van het Bestuur wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen en het Bestuur zal nader overleg plegen met de betrokken gemeentebesturen.

Boterkeuringen.

Gelijk vorige jaren wordt nog geregeld om de 14 dagen eene boterkeuring gehouden.

Het aantal deelnemers is met een vermeerderd en bedraagt thans 12. Door den leeraar technicus werd een lezing gehouden voor botermakers over het gebrek „vettig”, daar uit de keuringen bleek, dat dit een van de meest voorkomende botergebreken was.

De belangstelling was vrij goed, zodat met het houden van voordrachten zal worden doorgegaan.

Kaaskeuringen.

In 't afgelopen jaar werden 3 kaaskeuringen gehouden. Gemiddeld werd hieraan door 23 fabrieken deelgenomen. Het gemiddeld aantal punten voor alle fabrieken bedroeg ruim 67.

Op verzoek van den heer W. Jimmink 't Zand, om een beter beeld te krijgen van de geproduceerde kaas, zijn 2 keuringen gehouden. N.l. èèn volgens 't oude systeem waarbij aan de fabrieken een kaasmerk wordt gezonden en één, waarbij de geproduceerde kazen en kaasmarken zijn opgegeven over een zekere periode, uit een willekeurige bak wordt uit 100 merken van die bak een kaas opgevraagd voor de keuring.

De Commissieleden zijn het er allen over eens dat het laatste systeem een beter beeld geeft van de geproduceerde kazen van de fabrieken, daar de kazen dan reeds gemaakt zijn als de merken worden opgegeven.

De Commissie heeft besloten om op deze wijze voort te gaan.

Technische dienst.

Het aantal bezoeken aan de fabrieken bedroeg in 't afgelopen jaar 131.

Onderzoekingen laboratorium.

Als steun voor den technischen dienst moet men beschikken over een laboratorium waar verschillende onderzoekingen kunnen plaats vinden.

Wij kunnen thans uitgebreide onderzoekingen verrichten, doch daar de heer Beemsterboer 1½ dag per week naar Hoorn gaat naar 't *Rijkslandbouwproefstation* en de onderzoekingen meer tijd in beslag nemen is het soms niet mogelijk de onderzoekingen zoo vlug uit te voeren als gewenscht is.

In verband met deze werkzaamheden is uitbreiding van hulp noodig waarin wij binnenkort hopen te voorzien.

Het aantal fabrieken voor het inzenden van melkmonsters ter controle op 't vetgehalte onderzoek neemt geleidelijk toe.

Verschillende fabrieken sturen ook nog geregeld monsters kaas, wei en karnemelk in ter onderzoek op vetgehalte en droge stof.

Zuurselmonsters worden ook nog al eens ingezonden. Voor streptococcon onderzoek werden door verschillende fabrieken ook monsters ingezonden.

Dr. Mol, Directeur van den *Keuringsdienst voor Waren* is steeds bereid om eventueele twijfelgevallen van streptococcon ook te laten heronderzoeken op zijn laboratorium.

De omzet van het *Coöp. Magazijn* bedroeg in 't afgelopen boekjaar f 8.320,32. dit bedroeg ruim 30 pct. meer dan het voorgaande jaar.

De cursus voor *botermakers* is het vorige najaar met 14 leerlingen begonnen, 13 leerlingen hebben den cursus tot het eind toe gevolgd. Het vorige jaar deden 5 leerlingen examen voor den F.N.Z., waarvan 3 zijn geslaagd.

Zuurselcursus.

Op verzoek van den leeraar technicus werd een korte cursus over het zuursel gehouden. Door 37 personen werd deze cursus gevolgd. Op 3 verschillende plaatsen, Alkmaar, Schagen en Hoorn werd deze cursus gegeven.

Het bestuur is gaarne bereid om meerdere korte cursussen te geven, wanneer daarvoor belangstelling bestaat, de gewenscht op verschillende plaatsen om het de leerlingen gemakkelijk te maken en tijd en kosten te besparen.

De heer Jensma, Lutjewinkel, vindt niet goed dat er fabrieken zijn die reclame maken met cijfers, verkregen op boterkeuring.

De Voorzitter zegt, dat het Bestuur erkent dat daarvoor de boterkeuringen niet zijn ingesteld. Het doel ervan was om de boter der verschillende fabrieken met elkaar te vergelijken en besprekingen er over te houden. Spr. bejammert het dat een lid propaganda heeft gevoerd met deze cijfers.

De heer Van der Sier bepleit de weegcontrole vanwege den bond.

Het bestuur zal dezen wenk in overweging nemen.

Met een toepasselijk woord worden door den Voorzitter de prijzen van de keuringen 1929 uitgereikt, n.l. aan de kaasmakers van „*de Goede Verwachting*” te Bobeldijk, wiens fabriek den eersten prijs verkreeg met 80½ punt, „*de Hoop*” te Beemster, den tweeden prijs met 71½ punt, „*Aurora*” te Opmeer, den derden prijs met 77 punten, en „*de Voorruitgang*” te Juliana-dorp den vierden prijs met 77 punten. Aan den kaasmaker van „*de Goede Verwachting*” werd nu reeds voor de vijfde maal een prijs uitgereikt, aan dien van „*de Hoop*” voor de derde maal, aan den heer Visser van „*de Voorruitgang*” voor de tweede maal.

Knoeierijen.

Door den Voorzitter wordt het volgende medegedeeld:

In het pas verschenen jaarverslag van de *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Friesland* lezen wij o.a. de volgende opmerking, die de aandacht van de Friesche boeren ten volle verdient.

Wijzende op de mogelijkheid met behulp van de Landbouwwet knoeierijen met pootgoed tegen te gaan, wordt de hoop uitgesproken, dat daarbij voldoende rekening wordt gehouden met de speciale waarde die er toegekend wordt en mag worden aan het Friesche product. De verslagschrijver laat hierop volgen:

„In den lande is echter een strooming merkbaar, die bij een dergelijke uitvoerregeling aanstuurt op egaliseering van de merkteekenen van het product, zoodat de buitenlandsche afnemer in den waan gebracht wordt, dat al het pootgoed, dat uit Nederland komt, gelijkwaardig is. Dit zou voor het Friesche product nadeelige gevolgen hebben. Er zou veel Nederlandsch pootgoed met het algemeen merk tegen lage prijzen in het buitenland geleverd worden, dat op het veld later een ongunstig beeld zou vertoonen van de waarde van het Nederlandsche product. Het Friesche pootgoed, dat thans in het buitenland steeds meer verbreiding vindt zou, omdat het onder hetzelfde merk geleverd werd, den invloed ten kwade daarvan ondervinden.”

De Voorzitter meent, dat een dergelijke opmerking kan worden gemaakt voor Noordholland, wanneer dan pootgoed wordt veranderd in kaas, voorzien van het merk NH. en wat tot uitdrukking komt in den prijs voor het Noordhollandsche product.

Landbouwcoöperatie.

Door den heer J. Dokter wordt verslag uitgebracht van de *commissie voor landbouwcoöperatie*. De demonstratiebedrijven zullen spoedig te bezichtigen zijn.

Publicering van de uitbetaalde melkprijzen door fabrieken acht de commissie geen bezwaar, mits het dan maar regelmatig geschiedt.

Wat deze laatste mededeeling betreft, merkt de Voorzitter op, dat de uitbetaalde melkprijzen geen aanleiding behooren te zijn voor de verschillende fabrieken om elkaar te beconcurreren.

De heer W. Jimmink, 't Zand, deelt mede, dat zijn fabriek die cijfers niet publiceert, om de andere fabrieken te beconcurreren, maar „*Hollandia*”. Purmerend (speculatieve fabriek) publiceerde de cijfers om daarmee de boeren te bewegen hun melk aan die fabriek te leveren. Spr. blijkt zeer tevreden te zijn over den groei zijner fabriek en dat zonder dat de naastbijzijnde zusterfabrieken er hinder van hebben gehad.

De heer Jm. Blaauboer Kz. acht het gewenscht dat de Bond propaganda-cijfers verzamelt om daarmee de speculatieve fabrieken te kunnen bestrijden.

De Voorzitter wijst er op, dat niet alleen de melkprijzen den doorslag geven, maar spr. noemt als voorbeeld de t.b.c.-bestrijding enz. De wenk van den heer Blaauboer zal ter harte worden genomen, maar de fabrieken dienen dan alle medewerking te verleen.

De beschrijvingsbrief der algemeene vergadering van den F.N.Z. geeft den heer Jm Blaauboer Kz. aanleiding om te wijzen op de bestaansmoeilijkheid van den veehouder. Wij zullen geen minimumprijzen vragen, maar wij hebben recht op de bescherming van ons product door de regeering. In dit verband wijst spr. op de opmerking door den Secretaris van den F.N.Z. naar aanleiding van den verkoop van melange.

De rondvraag.

De heer Stapel wijst op de hoog marktelden te Alkmaar voor de boter.

De heer Bark bepleit opname van een kort verslag der bestuursvergaderingen in het bondsorgaan. Zal geschieden.

Enkele opmerkingen van huishoudelijken aard worden gemaakt en nadat de Voorzitter nog hulde had gebracht aan den heer D. Scheij voor alles wat deze voor den Bond doet, volgt sluiting.

Schager Courant, 1930-12-04; P.4/10

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.

HOORN: Vergadering op Woensdag 3 December 1930, 's morgens half elf uur.

Opening.

De Voorzitter, de heer H. K. Koster, opent de vergadering en wijst er op, dat sinds de laatste vergadering de crisis zich heeft ontwikkeld op een wijze, zoo ernstig, als wij zeker niet hadden gedacht. De uitkomsten van het zuivelbedrijf nemen, in vergelijking met die van de landbouwbedrijven, nog wel een betere plaats in, maar toch brengen deze, uitkomsten algemeen ongerustheid. De prijs van de boter geeft, wat de vorige week betreft, met vorig jaar, een verschil van 60 á 70 cent, de kaas is f 12 lager. Dat maakt ons algemeen ongerust, omdat vooral ook de bedrijfskosten niet zijn verminderd.

Dat er voor de producten geen betere prijs is te maken, is zeer te betreuren en wordt het op deze wijze moeilijk voor den boer om een behoorlijk bestaan te vinden. Spreker wekt allen op om er nog van te maken wat er van te maken is. Alle pogingen moeten worden gedaan om een zoo best mogelijk product aan de markt te brengen, zeker als spr. ervan is, dat zij die dit doen, de strijd nog het langst zullen volhouden.

Spr. wijst op de organisatie en is van oordeel, dat de Bonden en de *Algem. Zuivelbond*, met de Bonden in andere rijken die onze producten afnemen, nog het best in staat zijn om middelen te beramen om de tariefmuren die elders tegen onze zuivelproducten in het leven worden geroepen, te overbruggen.

Tariefmuren oprichten om onze inlandsche zuivelproducten te beschermen, kunnen wij in ons land niet, omdat wij op uitvoer zijn aangewezen. Onze organisatie sterk maken is de eenige manier om op de wereldmarkt, nog eenige faciliteiten voor onze producten te verkrijgen. Spr. wekt dan ook allen op om die organisatie zoo sterk mogelijk te maken.

De Bond en haar inrichtingen beveelt spr. in de volle belangstelling der leden aan en wekt op om van die inrichtingen zooveel mogelijk gebruik te maken. De ervaringen in die inrichtingen opgedaan, kunnen de leden voor schade bewaren. En wanneer men die inrichtingen steunt, steunt men zichzelf. Alleen door allen samen te werken, is nog het best het hoofd aan den wereldcrisis te bieden en spr. wekt daartoe met kracht op. (Applaus.)

Complimentering Voorzitter.

De heer Kuiper, onder-voorzitter, feliciteert in enige hartelijke woorden den voorzitter met de onderscheiding door hem ontvangen, toen H. M. de Koningin hem benoemde tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. (Applaus.)

De Secretaris van den F.N.Z., de heer Geluk, sluit zich namens die instelling, bij deze felicitatie aan. (Applaus.)

De heer Koster bedankte beide sprekers.

De notulen worden daarna goedgekeurd.

Voorzitter deelt mede, dat mej. De Pater ongesteld is en niet de, notulen kan maken. Spr. hoopt dat ze spoedig hersteld mag zijn.

Mededelingen.

De Secretaris, de heer, G. Nobel, doet daarna verschillende mededelingen, waarvan wij het volgende laten volgen:

Zeer tot genoegen van het Bestuur werden de verdiensten van den scheidenden Voorzitter gewaardeerd, door de aan hem toegekende Koninklijke onderscheiding van Ridder van de Oranje Nassau Orde.

Voor de internationale Zuiveltentoonstelling te Antwerpen is 28 Juni te Alkmaar eene centrale kaaskeuring gehouden voor de fabrieken bij den F.N.Z. aangesloten.

Het succes op deze tentoonstelling mag voor onze provincie bevredigend geacht worden, ofschoon de deelname veel grooter had kunnen zijn.

De deelname aan den aankoop van benodigdheden neemt regelmatig toe.

Het jaar 1930 bracht belangrijk werk voor de *Bouwcommissie*, Aan de fabriek „*Aurora*” te Opmeer vond een zeer belangrijke verbouwing plaats.

De nieuwe fabriek „*De Tijd*” te Beemster kwam gereed, terwijl eene groote verbouwing te Wieringerwaard begonnen is.

Voor de „*Eensgezindheid*” te Sint Maartensbrug is een groote verbouwing in voorbereiding. Naar aanleiding van eene uitnoodiging van de Zuivelfabriek „*Concordia*” te Oudendijk om de verbouwde fabriek eens te komen bezichtigen, besloot het Bestuur om dit bezoek te combineren aan een bezoek aan de eveneens zeer belangrijke verbouwde fabrieken te Lutjewinkel en te Opmeer, en aan de nieuwe fabriek „*De Tijd*” te Beemster. Het bestuur wekt ook anderen op, eens een bezoek te brengen aan genoemde fabrieken.

Aan de Gemeentebesturen van Alkmaar, Hoorn en Purmerend is een verzoek voor de beschikbaarstelling van een lokaal - op marktdagen - ten behoeve van de kaasbeurs verzonden.

Van Alkmaar kwam hierover een schrijven van den Directeur van het Marktwezen inhoudende de mededeeling, dat de Wethouder van het Marktwezen eene bespreking zou willen hebben met Voorzitter en Secretaris. Deze bespreking heeft plaats gehad, waarbij is gebleken, dat het de bedoeling van Alkmaar is om de z.g. kleine Waag aan de kaasmarkt voor dat doel beschikbaar te stellen, wanneer het Gemeentebestuur zich daarmee kan vereenigen.

Het Gemeentebestuur heeft verder advies gevraagd aan de *Kamer van Koophandel en Fabrieken* en de Kamer hierover weer het advies gevraagd van de *Commissie voor de Handelsbelangen*, die gunstig adviseerde. Het Bestuur van de Kamer nam dit advies over, maar maakte de restrictie, dat het verzoek „om alleen kaas in Noordholland gemaakt op de kaasbeurs te verhandelen”, niet kon worden goedgekeurd.

Van het Gemeentebestuur van Alkmaar moet de beslissing over de kaasbeurs nog komen.

Door het Gemeentebestuur van Hoorn is ten behoeve van een kaasbeurs een lokaal beschikbaar gesteld op de dagen waarop kaasmarkt wordt gehouden, voor kaas in Noord-Holland gemaakt.

Van Purmerend kwam geen antwoord in op het verzoek.

Van een onzer fabrieken kwam een verzoek in om verbetering te krijgen in het vervoer van de kaas op de markt te Alkmaar, omdat de kaas vaak te lijden heeft van zon en wind.

Deze vraag is door het Bestuur besproken, waarna overleg gepleegd is met den Marktmeester van Alkmaar, met het gevolg dat volle medewerking is toegezegd om hierin verbetering te krijgen, door het beschikbaar stellen van dekkleden voor de kaas, wanneer bij het laden in de schuiten moet worden gewacht.

Tevens zal - ter voorkoming van het over de stapels lopen - getracht worden een betere indeling op de markt te krijgen door in de lengte van de markt, in het midden, een recht pad vrij te maken, waardoor het verkeer op de markt veel verbeterd zal worden.

Van de zijde van het marktwezen werd er op gewezen dat bij het afladen van kazen - van de voertuigen - op de markt vaak te ruw met de kaas wordt omgegaan, waardoor het zeer goed mogelijk is dat scheuren in de kaas ontstaan.

Het Bestuur heeft aan de fabrieken verzocht om er voor te zorgen, dat het lossen van de kaas met de noodige voorzichtigheid gebeurt.

Algemene propaganda voor den afzet van kaas.

In verband met den toestand in den landbouw stelde de secretaris in het Bestuur de vraag aan de orde, of het geen aanbeveling verdient, dat maatregelen worden voorbereid voor eene krachtige propaganda voor 't verkrijgen van nieuwe afzetgebieden voor de kaas, het hoofdproduct van de Noord-Hollandsche Zuivelbereiders en daarvoor de medewerking van de *Kaascontrolestations*, van de Regeering en de organisatiën te verkrijgen.

Op grond van het veel beperkter worden van de afzetgebieden en de belemmeringen door de invoerrechten, acht hij algemeene samenwerking noodzakelijk. Voor de uitvoering van de propaganda zou hij eene Commissie willen instellen en verder overleg plegen met den F.N.Z. en eventueel andere organisatiën en de Regeering in het bijzonder met de *Kaascontrolestations*, omdat daarbij alle producten zijn aangesloten, men de productie weet, met het oog op eventuele bijdragen.

Dit idee vond algemeene instemming bij het Bestuur, dat gemeenschappelijke propaganda zeer noodig acht en het plan in groote lijnen goedkeurde, Besloten werd om aan den F.N.Z. te schrijven en medewerking te vragen, ook van de Regeering en overleg te plegen met de Besturen van de *Kaas- en Botercontrolestations* in Noord-Holland.

De Besturen van de *Kaas- en Botercontrolestations* verklaarden zich tot overleg bereid. Hierina is over dit vraagstuk eene vergadering gehouden aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en Landbouw met den F.N.Z., V.V.Z.M., de *Producenten Handelsvereniging*⁸¹⁾ en de *Centrale Commissie van de Botercontrolestations* en in verband daarmee is besloten het verder overleg met de Besturen van de *Kaas- en Botercontrolestations* even op te schorten.

Voor den F.N.Z. zijn gegevens verzameld over de wintermelkproductie aan onze fabrieken en de middelen die worden toegepast om de wintermelkproductie te vergrooten.

Het Bestuur besprak deze kwestie en gaf daarover het volgende advies: Het Bestuur kan in deze geen eensluidend advies geven, wel wordt er voor gevoeld om de wintermelkproductie te verhoogen door de regeling voor de uitbetaling in den winter wat gunstiger te maken dan in den zomer, wat aan verschillende fabrieken ook gebeurt, maar het wordt in twijfel getrokken of het - gelet op alle factoren - voordeliger is om het bedrijf al teveel in die richting om te zetten.

Het hangt veel af van de veehouders, de ligging en de aard der bedrijven. De lust om het bedrijf om te zetten moet in sterke mate aanwezig zijn en men moet de mogelijke nadeelen aan de omzetting verbonden ook aanvaarden. De praktijk - gesteund op de ervaring gaat hier minder vlot toe over - en niet zonder goede reden - dan men theoretisch denkt te kunnen aanbevelen.

Ten aanzien van de nauwere samenwerking tusschen verbruikcoöperatie en zuivelcoöperatie kwamen van een betrekkelijk klein deel der aangesloten fabrieken de hiervoor verzonden vragenlijsten terug en van deze waren er drie die in deze richting werkzaam zijn en er voor voelen.

⁸¹⁾ *Bond van (Boeren)Kaasproducenten* – Zuid-Holland. (ZHN.)

Naar aanleiding van eene uittreding van een lid van de „Prins Hendrik” te Sijbekarspel en de regeling hiervoor heeft het Bestuur getracht om de opheffing van de fabriek te Sijbekarspel te vergemakkelijken door samenwerking te verkrijgen met de fabriek „Aurora” te Opmeer. Samenwerking werd niet verkregen.

Voor een onderzoek naar de resultaten van bedrijven met en zonder technische voorlichting kwam van een voldoende aantal fabrieken de mededeling in, dat zij bereid zijn tot medewerking aan het instellen van een onderzoek.

Het plan voor het instellen van het onderzoek is in voorbereiding.

Aangezien de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* aan het Bestuur verzocht om het onderzoek te mogen instellen, besloot het Bestuur het onderzoek aan haar op te dragen, waarvoor het te zijner tijd het rapport met belangstelling tegemoet ziet.

Ten aanzien van het verzoek van den heer Van der Meer, over meer Bondcontrole - wat ongetwijfeld goed is - wil het Bestuur in de eerste plaats aandringen op meer administratieve controle door de Zuivelbank.

Daarnevens verdient het alle aanbeveling dat de heer Van Buren - Leeraar Technicus - zooveel mogelijk een controledienst opbouwt in den geest als door den heer Van der Meer gewenscht wordt.

Om dit mogelijk te maken zal de heer Van Buren op het kantoor en op het laboratorium te Alkmaar minder werk moeten hebben om deze zaak - in verband met zijne bezoeken aan de fabrieken - geleidelijk voor te bereiden.

Nu het laboratoriumonderzoek zich regelmatig uitbreidt en geregeld werk geeft, heeft het Bestuur het noodig geacht om een jongste bediende aan te stellen, die medewerkt op het laboratorium om de toestellen te verzorgen, eenvoudig schrijfwerk verricht, voor het coöperatief magazijn het te verzenden glaswerk inpakt, enz., opdat W. Beemsterboer regelmatig aan zijn werk kan blijven, wat voor alles goed is en eene groote verbetering heeft gebracht.

Om de fabrieken met het onderzoek - voor het opsporen van gebreken - meer volledig te kunnen bijstaan, stelt het Bestuur voor om f 1100 beschikbaar te stellen voor aankoop van toestellen, welk bedrag het Bestuur uit de reserve van den Aankoop wil betalen.

Het Bestuur besprak ook de kosten van het onderzoek en overwoog daarbij de vraag, of hiervoor van de fabrieken ook eene vergoeding moet worden gevraagd. Besloten werd om hiervoor geen vergoeding te vragen en op de gewone manier door te gaan, n.l. dat alle onderzoekingen gratis gebeuren. Mocht het zijn, dat de uitbreiding van deze onderzoekingen zoo groot wordt, dat het heffen van vergoedingen noodzakelijk wordt, dan verzocht het Bestuur de machtiging van de Algemeene Vergadering om een billijk tarief te mogen invoeren.

De heer Kout vraagt, of er klachten zijn over den *Centralen Aankoop*, omdat er zoo weinig van wordt gekocht.

Voorzitter en Secretaris zijn geen klachten bekend.

Voorzitter meent, dat nog te veel op den prijs wordt gelet en niet voldoende wordt gewaardeerd de controle die door den *Centralen Aankoop* wordt uitgeoefend en men dus daardoor de zekerheid verkrijgt van artikelen van goede kwaliteit.

Tot lid der *Bouwcommissie* wordt herkozen de heer B. Jongejans. Tot lid der *Aankoopcommissie* wordt gekozen de heer Kout, Middellie.

Daarna volgen enige mededelingen:

Eerst over de *Boter- en Kaaskeuringen*, door den heer Van Buren, technisch ambtenaar van den Bond. De deelname van de *kaaskeuringen* wordt niet grooter, wat inleider zeer betreurd. De belangstelling is zeer goed, zoodat gehoopt wordt op meer deelname.

Verschillende mededelingen over Technische voorlichting, over de laboratoriumwerkzaamheden en den cursus voor botermakers volgen daarna.

Door den heer Joch. Blaauboer, Schagen, werden eenige opmerkingen gemaakt over het voeren van kuilgras enz., die door den heer Van Buren worden beantwoord.

Volgt bestuursvoorstel om het Bondslaboratorium uit te breiden, in verband met de technische voorlichting aan de fabrieken. Nodig is f 1100, dit bedrag beschikbaar te stellen uit de reserve van den Aankoop. Allen voor.

De huidige toestand.

Door den heer J. A. Geluk, secretaris van den *Algemene Nederlandsche Zuivelbond*, (FNZ.) wordt een korte bespreking ingeleid over den huidige toestand op het gebied van den export van zuivelproducten.

De inleider geeft eerstens in verschillende cijfers een beeld van onzen uitvoer van zuivelproducten naar de verschillende landen en daaruit spreekt duidelijk van hoeveel beteekenis dit is naar Duitschland, niet minder dan 3600 millioen Kg, boter en 4200 millioen Kg. kaas worden naar dit Rijk uitgevoerd op een totale uitvoer van 4700 millioen Kg. boter en 9300 millioen Kg. kaas.

Ook de uitvoer naar andere rijken, o.a. Frankrijk, Engeland en België, is niet zonder beteekenis. In welk een mate de invoerpremies zijn verhoogd wordt ook door verschillende cijfers aangetoond en brengt wel de algemeene overtuiging dat dit van zeer groote beteekenis is. Dit is natuurlijk een zeer zware belasting op het invoeren van onze zuivelproducten.

De inleider gaat nu in den breede na wat voor strubbelingen er tusschen Duitschland en Nederland zijn gepasseerd, voornamelijk in verband met de contracten van Duitschland met Finland, wat onze boteruitvoer betreft. Een kwestie die al in den brede in ons blad is vermeld en waarop wij dus niet meer behoeven terug te komen.

Spr. wijst in verband hiermee nog op het contingentstelsel van Duitschland. Aan Finland invoer toegestaan van 5000 ton boter tegen een bepaald invoerrecht. Door onze overeenkomst met Duitschland als meest begunstigde zouden wij ook 5000 ton mogen invoeren tegen hetzelfde recht. Dat zou ons al heel weinig helpen, omdat wij 36.000 ton boter uitvoeren en is dus verschil ontstaan of dit de goede opvatting is van de meest begunstigde. Dit verschil is echter niet van beteekenis, omdat het autonomerecht van invoer is 50 M.(?) Men kan hieruit echter wel afleiden dat het in Duitschland in landbouwkringen de bedoeling is onze invoer zoveel mogelijk te beperken, om eigen productie te kunnen opvoeren en de prijzen te verbeteren. Spr. gelooft ook niet, afgescheiden van alles dat het proportionele stelsel, dat de Deutsche landbouw, wat onze invoer betreft, gaarne zou toepassen, geaccepteerd zou kunnen worden.

Spr. wijst er op, dat het gevolg van de hoogere invoerrechten is geweest dat de boterprijs gedaald is. En dat was te verwachten. De heele export had voor den fatalen datum van het hoger invoerrecht alles er op gezet om zooveel mogelijk uit te voeren. Daarom moest een inzinking volgen.

Spreker's persoonlijke meening is dat het voor de kaas niet zoo donker hoeft te worden ingezien. Algemeen wordt in Duitschland thans de boterproductie zoo hoog mogelijk opgevoerd. Het hooger invoerrecht heeft de boter in Duitschland duurder gemaakt en dat prikkelt den Deutschen landbouw om boter te maken, Met als gevolg een hoogere melkproductie, maar ook een verlaging van de kaasproductie. De prijzen zullen in Duitschland dus komen op een hooger niveau en daarvan zal ook onze kaasimporteur, kunnen profiteren.

Men ziet dat in Duitschland ook wel in en wil de landbouworganisatie hooger invoerrecht op kaas, maar dat durft de regeering niet best door te voeren.

De toekomst van onzen zuivel, zegt spr., hangt voor een groot deel af van den welvaartstoestand in Duitschland, vooral van de industrie.

Spr. maant aan vooral te maken een prima product, dat is mede noodig om de hoge tariefmuren te kunnen over komen. Duitschlands regeering is bezig met haar infantiele noodplannen, om zich te herstellen en weer beterschap te brengen in haar financiële toestand.

Van den toestand, wat onze zuivelinvoer betreft in Frankrijk, wijst spr. er op, dat niet de wetgever in Frankrijk de invoerrechten regelt, maar de regeering, deze komen dus steeds onverwachts. De concurrentie uit landen met lage zuivelprijzen brengt de Fransche regeering tot hooger invoerrechten voor dat land. En waar een dergelijke invoer tegen lager prijzen ook uit ons land plaats had, is ook voor Nederland het invoerrecht verhoogd. Wellicht dat het melkcontrolesation in deze goed werk zou kunnen doen tegenover die lagere aanbiedingen uit ons land.

Ook in Engeland eischt de landbouworganisatie bescherming door hooge invoerrechten. Onze gecondenseerde melk is een concurrent voor het binnenlandsche product. Een leelijk ding vooral voor de Noordhollandsche kaas is het initiatief-voorstel van het parlamentslid Bussel. Deze wil voor de wet maar erkennen 2 soorten kaas, nl. volvette kaas en kaas gemaakt van niet volle melk. En de kaas die niet volvet is krijgt een merk waarop duidelijk is aangegeven dat ze is *skimmed-milk-cheese*.

En waar in Noordholland gemaakt wordt in den regel kaas van 40 plus, voelt men wel dat door dezen maatregel alle Nederlandsche kaas op één lijn wordt gesteld en dus geen verschil bestaat in kaas van 20 en 40 plus. Het gevolg zal zijn dat het Engelsche publiek, geen verschil kennend in onze kaas, de 20 plus zal kopen, omdat deze in prijs veel lager is. Men voelt wel dat dit voor onze N.-H. kaas van 40 plus een groot gevaar is. Wel is dit voorstel nog niet ingediend, maar dat kan elk oogenblik gebeuren.

De importeurs achten dit bezwaar niet zoo groot, beter als het volgens hen is dat in Nederland één soort kaas wordt gemaakt, Maar men voelt dat op deze wijze de N.-H. kaas, zooals ze jaren en jaren is gemaakt, met één streep uit den uitvoer naar Engeland wordt weggevaagd. Spr. wijst ook op Amerika, dat zijn invoerrechten heeft verhoogd. Daar wordt dat gebaseerd op de productiekosten in het betrokken land. En waar die productiekosten in ons land lager zijn, zijn onze invoerrechten verhoogd, opdat onze producten in Amerika niet te veel concurrentie kunnen aandoen.

Het gevolg van al die belemmering aan onzen uitvoer in den weg gelegd in de verschillende landen is natuurlijk dat ons product daar duurder wordt, dat wij dus prijsconcessies moeten doen en er tevens minder vraag naar onze producten.

Ook de surrogaten krijgen op deze wijze, een voorsprong. En de boter ondervindt daarvan nog het meeste bezwaar, omdat dit product ook in haar surrogaat het gemakkelijkst is te bereiden.

Met kaas is dat wat anders. Men probeert wel de Nederlandsche kaas na te maken, en het lukt ook wel eens, maar wij zullen toch steeds wel afzet van dit speciale artikel houden. Daarom is het zoo nodig dat in Nederland het vet in onze melk zooveel mogelijk wordt omgezet in kaas. Wij moeten de richting uit van een vettere soort kaas. Niet mag worden vergeten dat het invoerrecht even zwaar belast een kaas 20 plus, als op een kaas 40 plus. Op het laatste product zal dit dus niet zoo zwaar drukken, Magere kaassoorten zijn bovendien voor den werkman en zal elke prijsverhoging sterk worden gevoeld. De betere kaas zal dat prijsverschil niet zoo voelen, meer als lekkernij als ze wordt gebruikt.

Spr. wijst ook nog met nadruk op onzen uitvoer van zuivel naar Indië. Hier is de concurrentie van Australië en wordt het zaak dat wij eens goed weten hoe daar afzetgebied is te krijgen. 't Is wel goed dat de Zuivelorganisatie alles doet om de technische verbetering van ons product te bevorderen, maar, zegt spr., met onzen afzet is het niet in orde, daarvan moeten wij ons veel beter op de hoogte stellen. (Applaus.)

De heer G. Nobel brengt nog verschillende rapporten uit, waarvan wij meedeelen:

Verslag Commissie voor Laadbouwcoöperatie.

Het werkprogramma voor de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* werd door de Commissie bij het Bestuur in behandeling gebracht.

In de grensregeling van de Zuivelfabriek „*Excelsior*” te Heerhugowaard is goede verbetering gekomen, waardoor genoemde fabriek thans op volle capaciteit werkt.

De Commissie heeft zich ook beziggehouden met de toekomstige verwerking van melk uit den **Wieringermeerpolder**. Zij heeft daarvoor een onderhoud gehad met de Directie van den polder, waardoor voor de toekomst eene zeer goede samenwerking mag worden verwacht, omdat van die zijde gaarne wordt gezien, dat wordt medegewerkt aan eene goede regeling. Het is de bedoeling om overleg te plegen met de Zuivelfabrieken, wier gebied om den Wieringermeer ligt, voor het eventueel verwerken van de melk uit het randgebied van den polder, opdat er getracht wordt de melk zooveel mogelijk in de nabijheid te verwerken en het melkvervoer zoo doelmatig mogelijk te regelen, waardoor voorkomen wordt, dat de fabrieken niet allen - dooreen - de melk over het geheele gebied ophalen, wat veel te kostbaar is en bovendien voor het product niet goed. Tevens zal werden overwogen of in de Wieringermeer - en waar - eventueel plannen voor de stichting van eene zuivelfabriek moeten worden voorbereid.

Melkmachine

Naar aanleiding van geruchten over minder goede resultaten met het gebruik van de melkmachine heeft de Commissie vragen gesteld aan allen die eene melkmachine gebruiken en medewerking verleenden aan het verstrekken van de gegevens - aan de hand van hunne ervaring - voor het bekende rapport over de melkmachines

Op de vragen kwamen reeds 115 antwoorden in. Deze antwoorden zullen tot een rapport verwerkt worden, zoodat hierbij nu niet uitvoerig zal worden stilgestaan, Wel kan geconstateerd worden dat de resultaten met de melkmachine bij een zeer groot percentage ook nu zeer gunstig blijken te zijn en het rapport van vroeger hierdoor weer versterkt wordt.

Agenda F.N.Z.

Deze agenda van de Jaarvergadering, op 22 December a.s. te Amsterdam te houden, passeert zonder discussie. De afgevaardigde krijgt vrij mandaat.

De verkiezing.

Van 2 leden en een plaatsvervangend lid in het bestuur van den *Algem. Nederl. Zuivelbond*, zal door het bestuur worden afgehandeld.

Tot leden der financiële commissie voor het nazien der rekening 1930 en begroting 1931, worden aangewezen de fabrieken *Excelsior*, Heerhugowaard, *De Goede Verwachting* te Schoorl en *Eendracht* te Warmenhuizen.

Begroting.

De begroting komt nu in behandeling en het punt salaris Secretaris, lokt eenig verzet uit.

Do secretaris had f2500 salaris, dit is door dezen voorgesteld op f2000, maar dan zou men de salarissen der andere ambtenaren onveranderd moeten laten.

De heer Joch. Blaauboer, gesteund door enkele andere afgevaardigden, wilden het salaris van den secretaris en dat der andere ambtenaren afgescheiden van elkaar houden en hierover apart beslissen.

Na nog eenige discussie, worden de salarissen goedgekeurd, f 300 voor een jongste bediende, werd door den heer Spaander bestreden. Deze wilde geen uitbreiding van personeel. De post werd echter goedgekeurd met 76 tegen 37 stemmen.

Aanmerking word gemaakt op den post voor proefnemingen. Het bedrag van f 200 werd te laag geoordeeld en gewezen op den uitvoer naar Indië en het onderzoeken welk product kaas men daar wenscht.

Het bestuur zal dit punt overwegen.

Rondvraag.

De heer Laan wil meer uittrekken voor de reclame voor onze zuivelproducten in het buitenland.

Voorzitter zet uitvoerig uiteen, dat dit niet zoo gemakkelijk is te regelen in een land als 't onze, waar nog zooveel ongeorganiseerde fabrieken en niet coöperatief werkende fabrieken zijn. Het punt is reeds op verschillende plaatsen besproken, maar nog is geen resultaat verkregen. Waar het een algemeen Nederlandsch belang is, was het wellicht het best dat het rijk de reclame regelde of tenminste subsidieerde. Maar men is in deze diligent.

De heer Kout, Middellie, bespreekt de slechte outillage der kaasbeurs te Hoorn en vraagt inlichtingen over Alkmaar.

Voorzitter zegt dat Alkmaar voorwaarden heeft gesteld, die zonder meer niet zijn te accepteren. Deze zaak zal nog nader worden besproken

De heer Busch, Zaandam, bespreekt de moeilijkheden met zusterfabrieken over de grensregeling. Deze moeilijkheden zijn door onzen Bond blijkbaar niet op te lossen en dat brengt spr.'s bestuur er toe te overwegen voor den Bond te bedanken.

Voorzitter zegt, dat het jammer is dat men zoo laat aan de grensregeling is begonnen en deze niet dwingend is. Maar waar nog zooveel ongeorganiseerde zuivelbedrijven in ons land zijn, is dat ook niet door te voeren. Jammer is het dat de Zusterfabrieken niet tot een resultaat kunnen komen. Men moest niet alleen op eigen uitbreiding van zaken letten.

De heer Jimmink, 't Zand, informeert naar het rapport over uitbetaling van berekend vet.

De heer Dr. Scheij zegt dat 't gereed is om te worden gedrukt.

De heer Bark bepleit den afzet van onze kaas naar Indië, met behulp van regeering, F.N.Z., enz.

De heer Van der Meer zegt onaangenaam te zijn getroffen door een advertentie in het weekblad der *Holl. Mij. van Landbouw*, van Blue Band. Zulk een aankondiging hoort daar niet thuis,

De heer Kuiper, ondervoorzitter, licht in dat dit een zaak is der administratie van het Weekblad, dat de Mij. daar buiten staat.

Vervolgens brengt hij den scheidenden voorzitter alle dank voor het vele werk door hem in het belang van den zuivel gedaan, waarop de heer H. K. Koster afscheid als voorzitter nam onder dank voor den hem geschonken steun en medewerking.

Hierna sluiting.

1931

Alkmaarsche Courant, 1931-05-16; P. 4/11

Verslag verg. *Bond v. Coöp Zuivelfabrieken N.-Holland*

ALKMAAR: In het Landbouwhuis vergaderde gister bovengenoemde Bond onder voorzitterschap van zijn nieuwen **voorzitter, den heer K. Kuiper te Oostwoud**, die in zijn openingswoord speciaal den heer Geluk, secretaris van den *Alg. Ned. Zuivelbond* en Ir. de Vries, Rijksveeteeltconsulent, welkom heette.

Spr. schetste den toestand in de Zuivelindustrie, welke nog nooit zoo zorgwekkend is geweest als thans; van een loonend bedrijf is geen sprake meer.

Spr. hoopte echter, dat het met de Zuivelindustrie niet zoo ver komt als met den akker- en tuinbouw, dat er regeringsmaatregelen noodig zijn.

Nu verschillende landen zich met tariefmuren omgeven, wordt door den *Alg. Ned. Zuivelbond* naar andere afzetgebieden uitgezien. Ook voor een grooter gebruik van zuivelproducten in het binnenland wordt reclame gemaakt.

Spr. betreurde het, dat de minister van oorlog, uit bezuinigingsoverwegingen niet voldeed aan het verzoek om voor de militairen de margarine door natuurboter te vervangen.

Door te zorgen voor een goed product en een goede outillage van de fabrieken moeten zij trachten de concurrentie te kunnen doorstaan staan in onze nieuwe afzetgebieden.

Na er nog op gewezen te hebben, dat alleen door organisatie krachtig voor eigen belangen kan worden opgekomen, spoorde spr. tot eenheid in organisatie aan, waarna hij de vergadering geopend verklaarde.

De secretaris, de heer G. Nobel, deelde mede:

- * dat de hoeveelheid verwerkte melk der aangesloten fabrieken steeg van 131 miljoen K.G. in 1929 tot 141 miljoen in 1930. Voor de kaasbeurs te Alkmaar wordt nog overleg gepleegd; het gemeentebestuur zegde alle medewerking toe.
- * Na beëindiging cursus botermakers werd aan 11 cursisten het diploma uitgereikt.
- * Tot plaatsvervanger van den heer W. Beemsterboer gedurende 1 jaar is aan het laboratorium gekozen de heer C. Verdegaal te Opmeer.
- * De aankoop van benodigdheden steeg in 1930 met 9 pCt. tot f 124.600.
- * Na een bij de aangesloten fabrieken ingesteld onderzoek door de commissie voor arbeidsregeling is gebleken, dat de tegenwoordige toestand in de zuivelindustrie het nodig maakt, dat de arbeidsduur verruimd wordt. De commissie bepleit een verruiming van 100 uur per jaar voor alle fabrieken. Door deze verruiming zullen tijdelijke hulpkrachten geheel of gedeeltelijk kunnen worden gemist, wat de exploitatiekosten ten goede komt en geen bezwaar oplevert, omdat deze losse arbeiders als tijdelijk worden beschouwd en voor het meest geen geregelde zuivelbereiders zijn.
- * Ook werd de wenschelijkheid bepleit, om de z.g. bedrijfsleiders der kleine fabrieken ook buiten de arbeidsregeling te plaatsen, zoals het geval is met de directeurs der grote fabrieken.
- * Enkele fabrieken verzochten de medewerking van het bestuur om te komen tot een algemeene loonsverlaging door den bond. Het bestuur ontving echter de mededeling dat deze medewerking niet kon worden verkregen.

Vervolgens gaf de secretaris een kort overzicht van het rapport van het onderzoek aan het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn onder leiding van de heeren Dr. W. van Dam en Dr. L. C. Jansen over:

Het verband tusschen vet- en caseïnegehalte van melk van afzonderlijke boerderijen en de beteekenis daarvan voor de uitbetaling door boter- en kaasfabrieken.

Bij de bepaling van de correlatie vet-caseïne voor de melk van 84 afzonderlijke boerderijen in Noord-Holland en Friesland werd gevonden, dat ze niet zóó groot is, dat, bij gelijkstelling in waarde van 1 K.G. vet met 3 K.G. vetvrije droge stof, zooals in Noord-Holland gebruikelijk is, het vetgehalte alleen 'n voldoende maatstaf is voor de beoordeeling van de zuivelwaarde van de melk.

De correlatie-coëfficiënt (plm. 0.7) werd in den zomer lager gevonden dan in den winter. Neemt men aan, zooals in Noord-Holland, dat 1 K.G. vet in waarde gelijk staat met 3 K.G. vetvrije droge, stof der melk en slaat men de onkosten om over resp. vet, berekend vet, vet plus caseïne en vet plus vetvrije wrongel, dan blijkt, zoowel in Noord-Holland als in Friesland de „berekend-vet” methode van betaling verreweg beter te zijn, dan die naar vet.

Maar zoowel de veronderstelling: 1 K.G. vet - 3 K.G. vetvrije droge stof, als het omslaan, der onkosten over vet + vetvrije droge kaas voor de berekening van hetgeen iedere leverancier behoort te ontvangen, is onjuist.

Bij correctie van laatstgenoemde fout, door inhouden der onkosten per geleverde hoeveelheid melk, bleek de „berekend-vet”-methode in alle gevallen minder goed te zijn, dan de vet-methode, behalve gedurende den weidegang in Noord-Holland.

Werd ook eerstgenoemde fout bij de berekening weggenomen, en werd dus rekening gehouden met de omstandigheid, dat bij ontvangst van volle melk behalve 40+ kaas, een aanzienlijke hoeveelheid boter wordt bereid, dan viel bij de aangenomen prijsverhoudingen de uitkomst zóó zeer ten nadeel der „berekend•vet”-methode uit, dat we voor volle melk deze betalingswijze in den vorm waarin ze wordt toegepast, ten zeerste moeten ontraden.

Bij de „berekend-vet”-methode behooren de onkosten niet over berekend vet te worden omgeslagen, doch naar de geleverde hoeveelheid melk. Toen bij de berekening ook deze fout werd weggenomen, bleek voor Noord-Holland, en wel bepaaldelijk in den zomer, deze methode beter te zijn dan de betaling naar vet. Toch komen bij deze gewijzigde bepaling naar berekend vet ook nog betrekkelijk groote afwijkingen voor als gevolg van de omstandigheid, dat in sommige gevallen een groot verschil werd gevonden tusschen „ $\frac{1}{3}$ van de vetvrije droge stof” en de hoeveelheid vetvrije droge wrongel, die een boerderij leverde. Hoewel in het algemeen de overeenstemming tusschen deze beide grootheden goed bleek te zijn, was het aantal te sterke afwijkingen toch te groot om de bepaling van de vetvrije droge stof als een voldoende betrouwbare methode te beschouwen voor de vaststelling der opbrengst aan vetvrije kaas. Gedurende den weidegang gaf ze in Noord-Holland de beste uitkomsten, met het gevolg, dat voor deze provincie de betaling naar berekend vet, bij vermindering van bovengenoemde fouten, vooral in den zomer, beter bleek te zijn dan die naar vet.

Voor de provincie Friesland werd gevonden, dat het weinig verschil zal maken voor de betaling, of men al dan niet met de vetvrije droge stof der melk rekening, houdt.

Alleen bij geringe waarde van de vetvrije kaas met betrekking tot die van het vet, is de berekend-vet-methode veel beter, maar dit levert, absoluut, slechts weinig voordeel op.

De door de *Friesche Opbrengstcommissie* gevonden „stijgingsfactor” werd, voor de weideperiode, door ons slechts weinig afwijkend gevonden; voor de wintermaanden vonden wij hem nogal wat lager, n.l. pl.m. 0.50 in plaats van 0.58, indien in beide gevallen wordt aangenomen, dat per 100 K.G melk 10 L, karnemelk naar de bedrijven teruggaan.

De gevonden uitkomsten geven geen steun aan het in Friesland wel uitgesproken vermoeden, dat de vetrijke melk minder kaasstof zou bevatten dan met het gevonden verband tusschen vet en caseïne overeenkomt, waardoor een systematische fout zou worden gemaakt bij de uitbetaling per % vet. Dat verschillende boerderijen nogal belangrijke bedragen te veel of te weinig

ontvangen **xxxxxx** variabiliteit der samenstelling van de melk van afzonderlijke boerderijen. Daarom is aan dit bezwaar niet te ontkomen, zoolang we niet beschikken over een goede kaasstofbepalingsmethode voor de praktijk, zooals de Friesche Opbrengrcommissie reeds heeft opgemerkt.

[....]

Ir. D. C. de Waal gaf als zijn meening te kennen, dat door het onderzoek van dr. van Dam en de heer Janse is bevestigd wat hij indertijd zelf ook heeft gevonden, n.l. dat er gemiddeld wel degelijk een verband bestaat tusschen de stijgingen en dalingen van vetgehalte en kaasstofgehalte der melk. Dit blijkt volgens hem uit de waarden der gevonden correlatiecoëfficiënten en uit het feit dat de gevonden uitkomsten geen steun geven aan het in Friesland uitgesproken vermoeden, dat de vetrijke melk minder kaasstof zou bevatten dan met het gevonden verband tusschen vet en caseïne overeenkomt.

Het is hem uit het verslag nog niet volledig duidelijk geworden, waarom voor Friesland de uitbetaling volgens vetgehalte minder onnauwkeurig zou zijn dan voor Noord-Holland. Want daar komt het rapport toch op neer dat men in Friesland de uitbetaling volgens vetgehalte kan behouden, terwijl het volgens het rapport voor Noord-Holland beter zou zijn om de uitbetaling volgens berekend vet te nemen, zij het dan ook aanmerkelijk gewijzigd

De heer dr. Scheij lichtte dit rapport nog nader toe, van welk rapport een uittreksel aan de fabrieken zal worden toegezonden.

De rekening 1930 sloot met een totaal in ontvangsten en uitgaven van f 81.858,87 en een batig saldo van f 529,75. De rekening van den gezamenlijken aankoop sloot op een bedrag van f 124.600,01; die der kortingen op f 6.525,19 de reserve steeg tot f 5695,07. Na gunstig rapport van den heer v.d. Meer namens de financiële commissie volgde goedkeuring der rekening.

De fabriek „Klein Begin” te Wieringen werd bij acclamatie als lid toegelaten.

Bestuurswisselingen

Inplaats van den heer H. Kuijper werd met 140 van de 148 uitgebrachte stemmen tot bestuurslid gekozen de heer H. K. Koster te Wieringerwaard. De heer Spaander te Midwoud verkreeg 8 stemmen. Tot lid van de commissie voor de kaaskeuringen werd inplaats van den heer C. Jongejans te Uitgeest gekozen de heer D. Jongejans te St. Maartensbrug in wiens plaats tot lid van de *commissie voor de boterkeuring* de heer C. Jongejans werd benoemd. De heer J. Dokter werd bij acclamatie herbenoemd tot lid van de *commissie voor landbouwcoöperatie*.

Zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen een bestuursvoorstel om f 200 beschikbaar te stellen ten behoeve van de varkens-selectie-proeven ter veredeling van de fokkerij en een voorstel om f 370 van de aankoop-reserve te besteden voor aankoop van een electrisch toestel voor de bepaling van de reële zuurheidsgraad.

De heer van Buren, leeraar-technicus, bracht verslag uit over de technische voorlichting, waaruit bleek, dat 147 bezoeken aan de fabrieken werd gebracht.

13 fabrieken namen geregeld aan de boterkeuringen deel; aan de gehouden kaaskeuringen namen 30 fabrieken deel; de omzet van het coöperatief magazijn bedroeg in 1930 13.007,90 d.i. ruim 4.500 meer dan in 1929.

Hierna werden de prijzen uitgereikt voor de kaaskeuringen 1930 aan de fabrieken „*De Goede Verwachting*” te Bobeldijk (77 punten) „*Rosita*” te Twisk (72 punten) „*West-Friesland*” te Abbekerk. (69½ punt).

De heer J. A. Geluk, secretaris van den Alg. Ned. Zuivelbond FNZ. deed enige mededelingen over den algemeenen toestand der export van zuivelproducten. Spr. wees op de afname van productie en de prijsdaling in 1930; vooral voor boter en kaas was er achteruitgang. De opbrengst van boter en kaas was in 1930 f 40 miljoen minder dan in 1929.

Ook wat de andere producten, van de boerderij afkomstig betreft, was er achteruitgang, door de belemmering der uitvoer.

De Duitsch-Oostenrijksche Tolunie besprekende wees spr. erop, dat deze voor ons het bezwaar kan medebrengen, dat Oostenrijk zijn teveel aan zuivel zonder invoerrechten naar Duitschland uitvoert, terwijl onze boter met 50 Mk. per 100 Kg. belast is; al produceert Oostenrijk momenteel niet zooveel, er is toch opvoering der productie merkbaar.

Bij de Duitsch-Oostenrijksche Tolunie zijn ook de Duitse industriebelangen betrokken, terwijl als het de Duitse industrie goed gaat, ook onze export aan beteekenis groeit; dit is een lichtpunt in deze kwestie.

In Frankrijk dreigt, tengevolge van een actie onder leiding van Cheron het invoertarief van 200 frs. tot 400 frs. verhoogd te worden.

In België dringt de Boerenbond ook aan op verhoging van onze invoerrechten.

In Engeland is de toestand momenteel nog goed, doch onbekend is wat ons te wachten staat.

T.o.v. Tsjecho-Slowakije is het wachten nog steeds op het besluit van de verlaging van het tarief van 420 kronen per 100 Kg. Door de hooge invoerrechten en de hooge winstmarge (50 %) wordt de kaas in dat land nog slecht verkocht; bij verlaging van de tarieven en intensieve reclame iá er in dit land echter nog een' beter afzetgebied te vinden.

Via den rijksveeteeltconsulent te Washington is er aan de V. S. een verzoek gedaan om tot verlaging der tarieven, waartoe neiging bestaat, over te gaan, uit overweging dat daar in Amerika niet die kaas wordt gefabriceerd, die wij er invoeren, zoodat er dus geen concurrentie in is.

In Mexico is de boter vrij, en in Roemenië is de kaas met $\frac{1}{3}$ invoertarief verlaagd.

Om tegen de tarievenpolitiek der verschillende landen op te komen, achtte spr. het noodig, dat de F. N. Z. op den ingeslagen weg voortgaat, en zich op de hoogte houdt van wat in andere landen gebeurt. Wij moeten voorts de menschen overtuigen, dat onze producten goed zijn en daarom door reclame de aandacht op ons product vestigen. (Applaus).

Ir. L. de Vries hield een inleiding over „de noodzakelijkheid van productiecontrôle” in verband met de crisis. Spr. betoogde, dat in Noordholland, hetzij via de vereeniging, hetzij via de fabrieken 15 tot 20 % van de veehouders der Coöperatieve fabrieken een geregelden productie-controle uitoefent.

Als oorzaak daarvan noemde spr. de ontwikkeling van zelfkazende boeren tot de behoorlijk ingerichte zuivelfabrieken

Door een krachtig fabrieksbestuur is in dezen veel te bereiken.

Fabrieken met technische leiding nemen bijna steeds deel aan productiecontrôle en leggen zich op voorlichting der leden toe.

Ideëel leek het spr., dat alle leden Productiecontrôle uitoefeneu; oprichting van controleverenigingen is daarvoor nog de aangewezen weg.

Voorts drong spr. aan op meer ontwikkeling en studie van vak- en standsbelangen.

Spr. acht 5 % der veehouders tot principieel tegenstander van productiecontrôle; er is dus nog 80 % die er onverschillig tegen over staan. Spr. wees op de landbouwpers, op de verenigingen en op andere gelegenheden om zich op dit punt te orienteeren.

De door het rijk geboden gelegenheid om wetenschap op te doen, wordt spr.'s inziens te weinig gebruikt. Door het rijk gesubsidieerde cursussen worden in Noordholland te weinig bezocht; in 1930 had N.-H. 18 cursussen; Friesland 57; deze vergelijking is eerder aan den gunstigen dan aan den ongunstigen kant.

Ook is de zandprovincie wordt van de cursussen een veel drukker gebruik gemaakt. De noodzakelijkheid der productiecontrôle achtte spr. noodig voor de verhooging der rentabiliteit der bedrijven. De productiecontrôle moet geregeld uitgeoefend worden, op iedere koe die op stal staat, afzonderlijk.

De gemiddelde jaaropbrengst moet men berekenen door een 3-wekelijksch onderzoek op vetgehalte van ochtend- en avondmelk en n.a.v. het resultaat daarvan, verwijdering van niet-productieve dieren.

Het beste is de controle te laten uitoefenen door een controleur der vereniging of fabriek. Productiecontrôle vestigt ook de fokkerij op betere basis en leidt tot een meer juiste voeding.

Met cijfermateriaal, ontleend aan de praktijk, bevestigde spr. zijn betoog. Spr. verwachtte van controle stijging, zowel van vetgehalte als van aantal K.G. Spr. bevestigde ook deze bewering met voorbeelden en cijfers.

Spr. concludeerde, dat productiecontrôle voor een veehouders fokkersbedrijf onontbeerlijk is en wakte op bevordering dezer controle. (Applaus.)

De lezing van Ir. de Vries zal in brochure verschijnen.

Na behandeling der agenda voor de Alg. Vergadering van den Ned. Zuivelbond sloot, de voorzitter onder dank de vergadering.

Schager Courant. 1931-12-10; P. 6/10

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland

HOORN: Algemene vergadering op Woensdag 9 December 1931, des morgens half elf, in „*De Roskam*” te Hoorn.

Voorzitter de heer K. Kuiper, Oostwoud; secretaris de heer **G. Nobel**, Lutjewinkel.

De vergadering was druk bezocht.

De openingsrede.

De Voorzitter spreekt een zeer uitvoerige openingsrede uit, uitsluitend gewijd aan de zeer ongunstige omstandigheden en die wel oorzaak zal kunnen zijn dat overheidssteun niet kan worden ontbeerd.

De in den loop van den zomer steeds veelvuldiger en hooger wordende tariefmuren en contineringsmaatregelen van die landen waar wij gewoon waren een ruim afzetgebied te hebben, zijn mede oorzaak geworden dat wij thans op een verkoopprijs zijn gekomen, zoals maar weinigen van ons zich zullen kunnen herinneren. Het is duidelijk dat een dergelijke toestand voor de zuivelbereiders niet lang te dragen zal zijn.

Door onze Regeringsvertegenwoordigers en die der Organisaties zijn en worden lofwaardige pogingen aangewend, alsnog zooveel mogelijk tegemoetkoming te verkrijgen, doch aan het stelsel zal niets zijn te veranderen.

Ook de prijzen op de binnenlandsche markt, waar onze boter speciaal een groot afzetgebied heeft, zijn door al deze exportbelemmeringen aanmerkelijk gedaald.

Veel arbeid zal zijn te verrichten om de moeilijkheden zoo goed mogelijk het hoofd te bieden. Ik denk hierbij wederom aan nog meerder verbruik in eigen land, en dan speciaal ook weder aan verstrekking van boter in plaats van margarine aan de manschappen van het leger, aan reclame voor onze zuivelproducten in ziekenhuizen, sanatoriums, huishoudscholen en d.g.

Wij erkennen ten volle de moeilijkheden waarvoor ook de Regeering zich geplaatst ziet, doch hebben toch met leedwezen kennis genomen van de herhaald afwijzende beschikking van Z.Exc. den *Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw* op het verzoek een fonds ter beschikking te stellen tot propaganda voor landbouw-, veeteelt- en zuivelproducten. De groote belangrijkheid van onze landbouw-, veeteelt- en zuivelbedrijven moge in dit verband wel worden genoemd.

Wij kunnen soms niet aan den indruk ontkomen dat de nood waarin thans ook de zuivelbereiding is gekomen, niet ten volle door andere kringen wordt gevoeld. Evenwel het begint te kenteren. De door de Tweede Kamer der Staten Generaal aangenomen wet op de contingentering, ook van den invoer in ons land, wijst in de goede richting. Doch ook zijn wij van meening dat een regeling van de export naar die landen welke een bepaald contingent hebben bepaald, niet kan uitblijven. Immers, als hier niet wordt ingegrepen, zal een wedloop ontstaan van vele exporteurs tot op het tijdstip dat het contingent is bereikt, waardoor aan vele bestaande relaties een gevoelige knak zou worden gegeven. Hier zullen dus de producenten en exporteurs zich met elkander hebben te verstaan, en zoo dit niet mogelijk blijkt, zal leiding van de Overheid niet kunnen uitblijven.

Wij geven hier eene meening welke oorspronkelijk de onze niet was, overtuigd als wij nog altoos zijn, dat het vrije ruilverkeer de best aan te wijzen methode is. Doch de harde noodzaak dwingt ons deze overtuiging tijdelijk los te laten, de hoop koesterende dat binnen afzienbaren tijd weer normale toestanden wederkeeren, en de oude beproefde vrije handel weder ingeschakeld kan worden. Al deze moeilijkheden resumerende, blijkt wel dat eendrachtig optrekken van den boerenstand meer dan ooit dringend noodzakelijk is.

Voor wat onzen Bond als zoodanig betreft, heeft het Bestuur er in den afgelopen zomer steeds naar gestreefd over algemeene belangen overleg met de leden te doen plaats hebben. Zoo zijn er besprekingen gevoerd met de vertegenwoordigers en directeuren der fabrieken omtrent de plaatsing van buitenlandsche volontairs aan onze fabrieken, over te volgen loonregeling van het personeel der fabrieken, terwijl ook een onderzoek is ingesteld naar de bestaande tarieven van water- en electriciteitsvoorziening aan onze bedrijven. Dankbaar kunnen wij constateeren dat wij in al deze zaken de grootst mogelijke medewerking mochten ondervinden.

Spr. doet een beroep op aller medewerking. Laten wij bedenken dat slechts eensgezindheid onze zaak sterk kan maken, en dat wij dan, maar ook dan alleen, onze belangen zullen kunnen bepleiten bij de Regeering en Volksvertegenwoordiging. (Applaus.)

De notulen worden onveranderd goedgekeurd.

Als buitengewoon lid wordt toegelaten de heer D. N. de Boer, architect te Alkmaar.

Mededelingen.

De volgende mededeelingen werden gedaan:

Het Bestuur verzocht het Bestuur van den *Algemenen Nederlandschen Zuivelbond* om voor zijne Bestuursleden een vacatiegeld toe te kennen voor het bijwonen van de vergaderingen van het Bestuur. Op dit verzoek werd afwijzend beschikt met de mededeeling dat het de toekenning van het vacatiegeld - wanneer men dit bij de aangesloten bonden gewenscht acht - overlaat aan de Bonden zelf. Het Bestuur besloot dientengevolge dat onze Bond aan onze Bestuursleden van den F.N.Z. het gewone vacatiegeld zal toekennen voor het bijwonen van de Bestuursvergaderingen van den F.N.Z.

In verband met de werkzaamheden op het laboratorium mogen wij de volle medewerking ontvangen van den *Keuringsdienst voor Waren*, door den heer Verdigaal in de gelegenheid te stellen om zich ten aanzien van het onderzoek naar streptococcen volledig te bekwamen op het laboratorium van genoemden Keuringsdienst.

Naar aanleiding van een verzoek van het personeel van de zuivelfabriek „*Neerlandia*” te Stompeteren of in dezen winter weer een stookcursus kan worden gegeven, heeft het Bestuur besloten om hiertoe over te gaan, wanneer de deelname voldoende zou zijn. Het gevolg is geweest dat een cursus - onder leiding van den heer Duif, Leeraar-Machinist van den F.N.Z. - wordt gegeven aan 15 leerlingen. Om tijd en kosten te besparen worden op een dag twee lessen gegeven op een middag, met een kwartier pauze. Blijkens proeven op andere plaatsen in Nederland - met stookcursussen - voldoet dit goed, ook bij de examens is gebleken dat deze regeling geen nadeeligen invloed uitoefende. Aan tijd en reiskosten wordt hierdoor groote besparing verkregen, omdat de cursusedagen tot op de helft worden teruggebracht.

Bij de aangesloten fabrieken is een onderzoek ingesteld naar de maatregelen voor mond- en klauwzeerbestrijding, welke gegevens verzameld zijn en in druk zullen verschijnen.

Op verzoek van het *Technisch Bureau* van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond* is een onderzoek ingesteld naar het fabrikaat der werktuigen bij de Zuivelfabrieken in gebruik. Behoudens enkele uitzonderingen zijn van alle fabrieken deze gegevens verzameld.

Bij de aangesloten fabrieken is een onderzoek ingesteld naar de kosten van aanleg en tarieven van de waterleiding. De verzamelde gegevens zullen, binnenkort in druk verschijnen en aan de leden worden toegezonden.

Het Bestuur heeft Mr. Langeveld te Alkmaar, de rechtskundige adviseur van het Landbouwhuis, bereid gevonden om in het algemeen op te treden als rechtskundig adviseur voor onze fabrieken, tegen zeer billijke regeling.

De Commissie voor de kaaskeuringen van den Groninger en Drentschen Zuivelbond bracht op 8 en 9 Juli een bezoek aan onze provincie en bezichtigde den eersten dag - onder leiding van den leeraar-technicus, den heer Van Buren - de Zuivelfabrieken „*Neerlandia*” te Stompeteren. „*Aurora*”, Opmeer en „*West-Friesland*”, Lutjewinkel, over welke bedrijven de heren vol bewondering waren en de kwaliteit der kaas zeer roemden. Den tweeden dag brachten zij - onder leiding van den Secretaris - een bezoek aan Wieringen, Zuiderzeewerken en Wieringermeer en het kleinste Bondslid, de Zuivelfabriek „*Klein Begin*” te Wieringen, welke kleine fabriek, keurig en zindelijk, op de heeren een gunstigen indruk maakte. De excursie was voor de heeren een zeer goed geslaagde.

Kaaskeuringen

Er werden dit jaar het gewone aantal kaaskeuringen gehouden en daarboven een extra tengevolge van de kaaskeuring ter gelegenheid van de fokveedagen te Hoorn, op 9 en 10 September, in samenwerking met den *Nieuwen Bond*, waarvoor een kaas extra, voor die tentoonstelling was aangevoerd.

Het Bestuur verzocht aan het Gemeentebestuur van Alkmaar om verlaging van de marktgel-den en ontving daarop een afwijzende beslissing.

Verlaging wik- en weglonen.

In samenwerking met den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken* is aan de Gemeentebesturen van Alkmaar, Hoorn en Purmerend verzocht om verlaging van de wik- en weglonen, zulks in verband met de ongunstige uitkomsten van het zuivelbedrijf. Met Burgemeester en Wethou-

ders van Alkmaar en Purmerend werd hierover geconfereerd en een welwillend gehoor gevonden. Wij hopen dat in deze verlaging kan worden toegestaan, want het veehouders- en zuivelbedrijf verkeert in een zeer moeilijke positie, zoodat elke besparing op de kosten van de uitvoering daarvan zeer welkom is.

Moelijkheden bij den afzet der producten, voor ons in het bijzonder de kaas

In den loop van het jaar is de afzet van de producten steeds moeilijker geworden, voornamelijk door den Buitenlandschen toestand en de steeds grooter wordende druk der invoerrechten, die voor onzen landbouw noodlottig zijn. In verband met de steeds moeilijker wordende kansen op plaatsing van de kaas heeft de onderlinge concurrentie bij den afzet de prijzen ook nog sterk beïnvloed. De maatregelen van Frankrijk om het in te voeren quantum kaas in een gemeenschappelijk contingent voor deze landen - met uitzondering voor Italië - dat goed is geregeld - vast te leggen is is voor ons noodzakelijk.

In het bijzonder voor Noord-Holland, omdat de kaashandel voornamelijk op Frankrijk wordt xxxven, en daar het grootste quantum invoert. Het is zeer te hopen dat ook voor Nederland een afzonderlijk quantum voor invoer wordt vastgelegd in xxx contingent en geen maatregelen mogen in deze xx beproefd blijven, omdat 't anders voor onzen Noord-Hollandschen kaashandel - en diensengevolge voor de producenten - zeer moeilijk wordt. Met uitzondering van de Zuivelfabriek „Aurora” te Opmeer gaat al onze Noord-Hollandsche kaas via de Noord-Hollandsche kaashandelaren naar Frankrijk en het is daarom van groot belang dat de belangen van de beide groepen niet uit het oog worden verloren

Boter.

Ook daarbij bestaan vele moeilijkheden tengevolge van de buitenlandsche maatregelen. De boter is voor onze provincie van veel minder belang dan de kaas, doch de nadeelige invloed van den slechten prijs laten zich ook hier gelden. Samenwerking bij den afzet is ook hier zeer noodig.

Naar aanleiding van de mededeelingen informeerde de heer Jimmink, 't Zand, hoe het staat met de kwestie der uitbetaling van de melk naar gehalte.

De heer Dr. L. T. C. Scheij, deelt mede, dat hij onderzocht heeft of de gewijzigde methode van uitbetaling naar berekend vet bij de kaas- en boterfabrieken goed uitvoerbaar is. Hij heeft daartoe voor boterfabriek de uitbetalings-staat opgemaakt en is tot de conclusie gekomen, dat deze geen moeilijkheden oplevert. Uit de analyses van het *Kaascontrolestation* volgt de gemiddelde samenstelling der gemaakte kaas. Wanneer men nu weet de prijzen voor 1 KG. boter en 1 K.G. kaas gedurende de betalingsperiode gemaakt, dan is hieruit gemakkelijk te berekenen de waardeverhouding van vet en vetvrij, droge stof der melk. De uitbetaling geschiedt dan evenals vroeger volgens de geleverde KG. berekend vet, doch men moet de bruto-opbrengst aan geld verdelen en daarna voor elken leverancier de onkosten over den geleverde melk inhouden.

De heer Vries, Julianadorp, vraagt of het Dag. Bestuur ook aandacht wil schenken aan het fooienstelsel dat bestaat tusschen de kaasmakkers en de kaaskopers bij de afgifte van het ceel en welke fooi tijdens den oorlog van 10 cent op 20 cent per 100 kazen werd gebracht. Ondanks het teekenen van het ceel door schipper wordt de makker toch aangesproken xxxx kaas tekort is.

De Voorzitter zegt toe, dat aan deze kwestie aandacht wordt geschonken.

Door den heer Van Buren, technicus van den Bond, worden technische mededeelingen gedaan. Honderd bezoeken aan fabrieken zijn door hem afgelegd. Voorts behandelt spr. uitvoerig de wijze van uitbetaling in verband met het rapport van Dr. W. Dam. Spr. komt daarbij tot dezelfde conclusie als de heer Dr. L. T. C. Scheij.

In het laboratorium zijn 2013 onderzoeken verricht.

Voor den **botermakerscursus** slaagden 4 leerlingen voor het examen van den F.N.Z. Aan de kaaskeuringen werd door 14 fabrieken deelgenomen. De geldelijke omzet van het coöp. magazijn is met xx % toegenomen.

De heer H. K. Koster, Wieringerwaard, vraagt xx aan de fabrieken de cijfers door den technicus zijn mededeelingen over de uitbetalingsmethode genoemd, kunnen worden verstrekt. Toegezegd wordt, dat dit, na overleg tusschen Dr. Scheij, en den technicus, zal gebeuren.

Verkiezing

Tot lid van de *Bouwcommissie* wordt herkozen de heer L. Broekens.

Als lid van de *Aankoopcommissie* moet **xxxxas**. aftreden de heer J. Bark Mfz., die niet herkiesbaar is. In de vacature wordt voorzien door de **xxxxx**ming van den heer Daan Kaan te Wieringerwaard die de benoeming aanneemt.

Advies loonregeling

Van een paar zuivelfabrieken kwam een vraag in over het oordeel van het Bestuur over deze regeling voor het volgende jaar.

Door het bestuur is daarop een vergadering gehouden met fabrieken die werken met ongeorganiseerd personeel en een vergadering met fabrieken die werken met georganiseerd personeel.

De Commissie bestaande uit de heeren W. **xxx**mink, Daan Kaan en D. Wit, gekozen door den zuivelfabrieken, die met ongeorganiseerd personeel werken, heeft overeenkomstig de opdracht van genoemde zuivelfabrieken een onderzoek ingesteld naar salaris- en loonregeling van het personeel aan genoemde fabrieken voor het volgende jaar.

Bij dit onderzoek is tot de volgende conclusie gekomen:

Wanneer in den tegenwoordigen tijd iemand's salaris, loon of inkomen gelijk blijft aan dat van het nu bijna geëindigde jaar, dan worden zijn levensomstandigheden gunstiger, want door de prijsverlaging van verschillende artikelen, is voor hetzelfde geld in veel gevallen belangrijker meer te knopen.

Door de zeer ongunstige uitkomsten van het veehouders- en zuivelbedrijf wordt de exploitatie der zuivelfabrieken - als onderdeel van dit **bexxxx** op de tegenwoordige basis sterk beïnvloed **xxxx** noodzakelijk gevolg dat deze exploitatie niet **xxx** thans geldende basis kan worden voortgezet, waardoor verlaging der salarissen en loonen noodzakelijk zijn.

Deze beide feiten: gunstiger levensomstandigheid bij hetzelfde inkomen en de slechte uitkomsten van het veehouders- en zuivelbedrijf geven ons aanleiding om aan de fabrieken te adviseren om een loonsverlaging van 10 % in te voeren voor **xxx** we arbeidsperiode, met de uitzonderingsbepaling voor de lagere loonen eventueel een geringer percentage wordt verlaagd.

Alles ter beoordeeling van de aangesloten fabrieken.

De heeren K. Bos. D. Brugman. A. **Koxxx**, **X** Busch, vertegenwoordigers van de zuivelfabrieken die met georganiseerd personeel werken, hebben loonregeling – voor het volgende jaar – besproken en kwamen daarbij tot de conclusie, dat de toestand in het veehouders- en zuivelbedrijf zorgelijk is, dat handhaving der loonen wel niet mogelijk zal zijn; zij zijn ook van meening dat bij deze tegenwoordige toestand gelijk loon voor het volgend jaar gunstiger positie geeft aan den werkenden door de daling van de prijzen van verschillende artikelen. Zij hebben in deze evenwel geen beslissing genomen over eventuele verlaging van salaris en loon omdat zij over de loonregeling eerst overleg wenschen te plegen met de organisatie van de werknemers.

De organisatie van werknemers heeft zich bereid verklaard overleg te plegen.

Ten aanzien van het advies omtrent de ongeorganiseerden, gaat de vergadering accoord met 10 % verlaging.

De huidige toestand op het gebied van den export van de zuivelproducten.

Hierover houdt de heer J. A. Geluk, secretaris van den F.N.Z. een korte bespreking. Spr. erkent dat wat hij gaat vertellen, niet veel nieuws is, omdat het meeste reeds vermeld is geworden in de vakbladen en in de mededeelingen van het bestuur.

Spr. vergelijkt den export in de eerste 10 maanden van dit jaar met die van 1929. In dat tijdvak was de export van boter verlaagd met 28 %, welke verlaging op rekening kwam van Duitschland en Engeland, terwijl een stijging viel waar te nemen bij Frankrijk en België. De kaasexport daalde met 10 %, welke daling ook weer kwam op rekening van Duitschland en Engeland, een stijging van Frankrijk en België.

Bij den export der melkproducten kwam een stijging voor van 7 %, naar Duitschland minder, naar Frankrijk, Engeland en België meer.

Sedert 1925 is de uitvoer van melkproducten van 28 miljoen kg. verminderd tot 1 miljoen kg., wat veroorzaakt is door de verhooging van de invoerrechten. Wat de prijzen betreft, vergeleken bij 1930, de belangrijkste verlaging ontstond na de financiële krach in Engeland. De boterprijs daalde vanaf met Juli met 25 tot 40 cent per kilo. Ook de kaasprijzen ondergingen een sterke verlaging na de groote moeilijkheden in Engeland. Na de financiële moeilijkheden die in Duitschland zich voordeden, zijn de gevolgen nog meegevallen, vooral in Noordholland waren die moeilijkheden zeer gering. Doch de moeilijkheden in Engeland brachten een scherpe verlaging van den 40 plus kaasprijs.

Ook de prijsverlaging van de melkproducten vond in hoofdzaak plaats door de daling van den pondenkoers, immers de gecondenseerde melk wordt in hoofdzaak naar Engeland uitgevoerd. De bezwaren die de export ondervindt, worden veroorzaakt door de hooge invoerrechten. Spr. wijst er verder op, dat de deviezenregeling in Duitschland een drukkende werking op den invoer heeft. De moeilijkheden voor onze zuivelexport zijn van dien aard, dat met den handel dit land niet verder doorgestaan kan worden en het zal noodzakelijk zijn dat de regering maatregelen treft, waardoor we krijgen een soort uitwisseling van schulden en vorderingen en de organisaties dienen er op aan te dringen dat een dusdanige regeling zoo spoedig mogelijk komt.

De koersdaling van het Engelsche pond is in de gevolgen evenwel veel erger dan de hooge invoerrechten elders en wel doordat Denemarken met de koersdaling is meegegaan en de zuivelproducten aanbiedt, met name de boter tegen prijzen, waardoor onze prijzen sterk worden gedrukt.

Spr. behandelt dan verder het contingenteringstelsel, een stelsel, dat veel erger is dan het heffen van hoogere invoerrechten, omdat dan de uitvoer gewoonweg stop staat. Het is de bedoeling van Frankrijk dat de prijs van het Fransche product komt te liggen boven die van de wereldmarkt. Er zijn invloeden aan het werk, waaraan we zelf hebben meegewerkt. Als de import ongeorganiseerd geschiedt, gebeurt dit ten koste van de prijzen. Het is op het oogenblik zaak daarvan de consequentie te aanvaarden en ons af te vragen of het verantwoord is dat de prijzen der producten zijn zooals ze thans zijn. Een uitvoerregeling zal noodig zijn en daartoe zal de regering steun dienen te verlenen.

Bepaalde crisismaatregelen zullen genomen moeten worden en van de zijde van de regering zoowel als van de zijde der organisaties zullen daden gevraagd moeten worden. Principiële vraagstukken dienen op zij te worden gezet. Van de zijde der regeering is een groote activiteit noodig, grooter dan tot nu gezien. Voor alles heeft het veehoudersbedrijf den actieven steun van de regeering noodig.

Ook spr. heeft het teleurgesteld dat de minister nog altijd ontkent dat het bijdragen in het propagandafonds een crisismaatregel beteekent.

De bespreking van den heer Geluk geeft verschillende personen aanleiding tot opmerkingen. Zoo meent de heer Jimmink, 't Zand, dat Noord-Holland toch goed georganiseerd is en de F.N.Z. toch ook een flinke activiteit ontwikkelt.

De heer Geluk zegt, dat hij meer de organisatie dan den afzet der producten op het oog heeft gehad. Gewezen wordt op de noodzakelijkheid dat men de regeering meer op de hoogte brengt van den toestand der boeren, op de onvoldoende medewerking van de groote pers. Ook wordt er op gewezen dat deze thans allemaal wel het standpunt van den vrijen handel moeten verlaten. Aangedrongen dient te worden op de verhooging van invoerrechten. En deze staat het met de contingentteeringsregeling in Frankrijk, wat ons land betreft.

Op al deze vragen geeft de heer Geluk een uitvoerig antwoord. Van het algemeen contingent van x Januari a.s. is aan Nederland een gedeelte toegekend. Wat de invoerrechten betreft, de F.N.Z. wil zich zooveel mogelijk buiten de politiek houden. Met die maatregelen moet men buitengewoon voorzichtig wezen, juist omdat de landbouw aangewezen is op den export.

Hierna wordt gepauzeerd.

Door den heer Busch, Wormerveer, werd in overweging gegeven een motie aan de regeering te zenden en in die motie wordt dan gewezen op den buitengewonen slechten toestand, waarin het veehouders- en zuivelbedrijf verkeert, dat krachtige samenwerking gewenscht is om de buitenlandsche moeilijkheden met den handel het hoofd te bieden en op de regeering een beroep wordt gedaan om krachtig te steunen de maatregelen, om daartoe een organisatie tot stand te brengen.

Deze motie wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Na de pauze brengt de heer Dokter, Alkmaar, rapport uit voor de *Commissie van Landbouwcoöperatie*

Aandacht werd o.m. geschonken aan de te verwerken melk, afkomstig uit de Wieringermeer, aan de centralisering van de melkverwerking te Texel.

De heer Dr. Scheij brengt rapport uit over het bevorderen van goed melk, een rapport dat ook is uitbracht in de laatst gehouden vergadering van Noorderkwartier.

De agenda van de algemeene vergadering van den F.N.Z. geeft den heer Jongejan, Assendeft, aanleiding tot de opmerking dat de bijdrage door de leden zal worden verlaagd en dat die mindere ontvangst zou worden geput uit de reserve. De fabriek van spr. zag liever dat dekking van de mindere ontvangst gezocht wordt door verlaging van de salarissen.

Ook andere afgevaardigden dringen aan op verlaging van de salarissen.

De heer H. K. Koster, Wieringerwaard, vindt het voorstel van het bestuur van den F.N.Z. logisch. We leven in bijzondere omstandigheden en dan is aanspreken van de reserve te verdedigen. Spr. waarschuwt tegen een algeheele verlaging der salarissen en spr. vraagt of men zou willen medewerken den heer Geluk een salaris te geven, waardoor het hem wellicht moeilijk zal vallen bij den F.N.Z. te blijven. Mogen we op zijn gevoel voor den F.N.Z. speculeeren? Spr. wijst op zijn groote werkkraft. Laat het van het bestuur van den F.N.Z. over het oordeel hoe de salarissen vastgesteld moeten worden, inplaats van een algemeene verlaging voor te staan.

De Voorzitter wijst er op, dat als er aan salarisverlaging een vermindering van f 3000 wordt verkregen nog een tekort van f 7000 valt te dekken. De afgevaardigde van onzen bond naar den F.N.Z. was reeds voor verlaging van de salarissen.

De vergadering gaat met het standpunt accoord.

De financiële commissie voor het nazien van de rekening 1931 en de begroting 1933 zal bestaan uit de fabrieken „*De Tijd*”, Beemster, „*De Zaanstreek*”, Wormerveer en „*De Verwachting*”. Purmer.

De begroting. - In het teken van bezuiniging.

Bij de behandeling van de begroting kwam allereerst ter sprake de wensch van de financiële commissie dat het vacatiegeld der bestuursleden wordt verminderd en vanuit de vergadering wordt voorgesteld het te brengen van *f*5 op *f*4.

Door den heer Jm. Blaauboer Kz., Schagen, wordt dit voorstel bestreden. De positie van een bestuurslid als boer is bekend en daarnaast is dan de positie als bestuurslid, dat werkzaam is in ons aller belang. Indien een bestuurslid in die laatste positie nog een offer zou moeten brengen, kan het wel eens zijn dat de bestuursleden de vraag zouden stellen of het niet gewenscht is bestuursleden te nemen wier portemonnees het toelaat een offer te brengen.

De vergadering gaat hierna accoord met handhaving van het bestaande vacatiegeld.

Wat de salarisverlaging betreft, de toelichting op de begroting deelt mede, dat verlaging is verkregen door salarisverlaging van 10 % van secretaris en juffrouw De Pater, die dit zelf aanboden als bewijs van medewerking. Voor den technicus stelt het bestuur voor een verlaging van 5 %, omdat diens positie en de kosten van zijn gezin meebrengen, dat hier minder verlaagd moet worden.

Over dit laatste voorstel ontspint zich een uitvoerige discussie. Eenerzijds wil men een verlaging van 10 % en wijst men op den slechten toestand, waarin de boer verkeert, anderzijds wordt geoordeeld dat al genoeg wordt verlaagd, omdat het salaris van den technicus niet wordt verhoogd, terwijl het ook onjuist wordt geoordeeld, nu het den boer niet goed gaat, ook het salaris van goede werkkrachten te verminderen. Het resultaat van de bespreking is dat met 90 stemmen voor en 83 stemmen tegen besloten wordt het salaris van den technicus op *f*2500 te handhaven.

De De grooting wordt daarna goedgekeurd.

Bij de rondvraag brengt de heer Olivier dank aan den scheidenden voorzitter.

Door den heer Veldstra wordt ter sprake gebracht de verkoop van Siberische boter in pakjes met het opschrift „prima roomboter”.

De heer Jimmink, ‘t Zand, vraagt aandacht voor de grensregeling, indien „*Hollandia*” de melkverwerking uit het rayon van spr. ’s fabriek niet weer ter hand neemt, melk die thans door 2 fabrieken wordt verwerkt.

De heer H. K. Koster wijst op het feit, dat overleg over de grensregeling steeds botweg: door de fabriek van den heer Jimmink is geweigerd, terwijl „*De Volharding*” steeds op een grensregeling heeft aangedrongen.

De Voorzitter sluit de discussie met den raad te geven om deze kwestie bij de *commissie voor Landbouwcoöperatie* ter sprake te brengen. Aan den verkoop van Siberische boter zal het bestuur aandacht schonken. Voor de prettige samenwerking dankt de scheidende voorzitter het bestuur, secretaris en algemene vergadering en daarna volgt sluiting.

1932

Alkmaarsche Courant, 1932-05-13; P. 10/12

Verslag verg. *Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.*

ALKMAAR: Bovengenoemde bond hield heden in het *Landbouwhuis* een druk bezochte algemene vergadering onder voorzitterschap van den heer H. K. Koster te Wieringerwaard, die er in zijn openingswoord er op wees, dat de toestanden in het zuivelbedrijf zoo slecht zijn als men ooit heeft kunnen denken. Regeringsmaatregelen zijn noodzakelijk en helaas kan niet gezegd worden, dat de regering, die herhaaldelijk op den toestand is geweest, doet wat noodzakelijk is.

Spr. protesteerde tegen de laksheid der regering in het nemen van maatregelen, die moeten komen. Wij uitte den wens, dat de regering spoedig tot het besef zal komen, dat gehandeld moet worden. Elke dag uitstel betekent bedreiging van de levensmogelijkheid voor vele boeren.

Van het bestuur van de stoomzuivelfabriek „*De Vooruitgang*” te Julianadorp was een schrijven ingekomen waarin er wordt op aangedrongen nog eens stappen te doen bij het gemeentebestuur te Alkmaar tot verlaging van de marktkosten, die thans 2 pCt. van het product bedragen. Over hetzelfde onderwerp was een schrijven ingekomen van de kaaszetters waarin deze zich bereid verklaren om vanaf 1 Juni de kaas te zetten voor 25 cent per 100 stuks.

De heer De Wit oordeelde, dat niet juist was gehandeld, door zonder overleg met de kaaszetters de circulaire te verzenden.

De voorzitter antwoordde, dat de kaaszetters geen vereeniging hebben. De wensch tot overleg is er en spr. hoopte, dat het aan het bestuur thans zal gelukken, de kaaszetters te overtuigen van de noodzakelijkheid van verlaging.

Medegedeeld werd, dat de geldigheid van het kaasmerk verlaagd zal worden.

Aan het selectiebedrijf van het Groot Vorkshire Varkensstamboek werd financieele steun verleend.

Onderzoek kaashandel.

Van den burgemeester van Purmerend kwam een schrijven in waarin wordt gewezen op een onderzoek van prof. Th. Limperg te Amsterdam naar een stelselmatig onderzoek naar de kaashandel in Nederland.

Hij verzoekt daarom of het niet gewenscht is dat genoemde prof. een onbevooroordeeld oordeel uitspreekt over de vraag: „Beurs of Markt”. Het bestuur besloot om overleg te plegen met prof. Limperg en eventueel een onderhoud over dit onderwerp met hem te hebben.

Uit de hiervoor gevoerde correspondentie is gebleken dat prof. Limperg zijn onderzoek betreffende de techniek en organisatie van de kaasmarkten in Nederland nog niet zoo ver gevorderd is, dat voldoende materiaal verzameld is voor het gewenschte overleg.

Marktgeld boter.

Van B. en W. van Alkmaar is eene mededeeling ingekomen, dat in verband met de omstandigheid dat een marktgeld van 1 cent per ½ K.G. boter reeds zeer gering is te achten, zij geen termen kunnen vinden den raad een voorstel tot verlaging van het marktgeld voor boter te doen. Het zal ons bestuur duidelijk zijn dat zij in de tegenwoordige tijdsomstandigheden geen bronnen van inkomsten kan prijs geven en dat er om dezelfde reden overwegend bezwaar bestaat tegen het nemen van beschikkingen waardoor de inkomsten zouden worden verminderd.

Verlaging wik- en weeglonen.

B. en W. van Hoorn hebben ons bondsbestuur uitgenoodigd tot eene bespreking op 23 Februari over ons verzoek tot verlaging van de wik- en weeglonen.

Deze bespreking is gehouden ter toelichting van ons verzoek en om te kennen het inzicht van het gemeentebestuur van Hoorn.

Resultaat - in den vorm van verlaging - heeft deze bespreking nog niet gehad, (evenmin als die van Alkmaar.

Van Purmerend is nooit een verzoek om eene bespreking te hebben ingekomen, zodat het resultaat dezer bemoeiingen tot heden nog negatief is.

Arbeidsregeling.

Bij de besprekingen over de arbeidsregeling in den bond en de daarvoor ingestelde commissiën is het resultaat geweest, dat in de meeste gevallen, - met eventueel de daarvoor in aanmerking komende afwijkingen - eene loonsverlaging is toegepast van 10 pCt., tengevolge van den slechten economischen toestand in het zuivelbedrijf.

Kaaskeuringen.

De commissie is eenstemmig van oordeel, dat het ondoenlijk is keuringen te houden met kazen met verschillende bestemming, exportkaas en dan voor verschillende landen en verschillende soorten kaas voor binnenlandsch gebruik.

Wel acht de commissie het uitvoerbaar keuringen te houden van consumptiekaas en exportzuivel. Door den bond moet dan de fabrieken duidelijk worden gemaakt wat onder export- en consumptiezuivel wordt verstaan. De commissie meent dit te kunnen bereiken door de kenmerkende eigenschappen mede te deelen.

De commissie adviseert in 1932 weer drie keuringen te houden - met daarbij een kwaliteitskeuring van de 2e keuring.

Het bestuur keurde deze regeling goed.

Aangezien in 1931 slechts zeven fabrieken drie maal deelnamen aan de drie keuringen adviseert de commissie geen prijzen uit te reiken voor de drie hoogste inzendingen.

Het bestuur gaat ook accoord met dit advies.

De uitslag van de keuringen in 1931 is: „Rosita” te Twisk 1 222½ punt; „West-Friesland” te Abbekerk 2a 205½ punt; „De Hoop” te Beemster 2b 205½ punt.

Boterkeuringen.

De commissie voor de boterkeuringen adviseert de keuringen weer om de 14 dagen te houden. Het bestuur gaat met dit advies accoord.

Buitenlandsche boter.

Naar aanleiding van den invoer van buitenlandsche boter is overleg gepleegd met den Directeur van den Keuringsdienst voor Waren te Alkmaar en daarbij is zeer tot ons genoegen gebleken dat extra aandacht geschonken wordt aan deze ingevoerde boter, wat betreft de geschiktheid van deze boter.

Bespreking met de directie van het *Provinciaal Waterleidingbedrijf* en het *Provinciaal Electriciteitsbedrijf*.

Vertegenwoordigers van de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw, L. T. B., Hollandsch Noorderkwartier* en onzen Bond hebben een bespreking gehad met de Directie van het *Provinciaal Waterleidingsbedrijf*. Daarbij is gepleit voor goedkoper water voor de bedrijven en de boerderijen en aanleg voor niet rendabele gebieden en het afschaffen van watermeters, hoewel door watermeters de waterverspilling voorkomen wordt.

Ook is gesproken met het *Provinciaal Electriciteitsbedrijf* en verzocht om speruren als gewone ure te willen beschouwen, om dat men daarvan veel hinder heeft. Definitieve resultaten werden niet verkregen al werden er ten aanzien van de waterleiding wel nieuwe gezichtspunten ter latere overweging geopend.

Kaasuitvoer naar Spanje.

Van de *Vereeniging van kaashandelaren in Noord-Holland* kwam een afschrift in van een telegram aan de ministers van Binnenlandsche zaken en Landbouw en van Arbeid Handel en Nijverheid, over de afname van den invoer van kaas in Spanje, en de moeilijkheden door de hooge invoerrechten met verzoek om steun van den Bond om te trachten dit afzetgebied toch te behouden.

Het bestuur heeft zich hiervoor in verbinding gesteld met het Comité voor Economisch Verweer, met het gevolg dat in dit Comité is besloten om met de importeursgroepen van Spaansche Wijnen en Zuidvruchten eene bespreking te hebben, teneinde na te gaan of langs dezen weg invloed is uit te oefenen op de Spaansche Douanepolitiek ten aanzien van invoer van Nederlandsche kaas.

Deze mededeelingen werden voor kennisgeving aangenomen.

Rekening

De heer Van Baar rapporteerde tot goedkeuring van de rekening, doch verzocht er in de toekomst rekening mede te houden, dat de secretaris en zijn assistente, hetgeen voor reizen meer nodig was, uit eigen zak hadden betaald. Dit mag niet bestendig worden.

De rekening werd in ontvangst en uitgaven goedgekeurd op een bedrag van f 75.363,54 met een batig saldo van f 360,51.

De voorzitter zegde toe bij de volgende rekening met de opmerking van den heer Van Baar rekening te zullen houden.

Bestuurswisselingen

Wegens het bedanken van den heer D. Pijper werd tot bestuurslid gekozen de heer K. Kuiper te Oostwoud; in de plaats van het aftredende, niet herkiesbare lid, de heer C. Ham, de heer J. Veldstra te Opmeer

In de vacature J. Veldstra werd tot lid van de *commissie voor de kaaskeuringen* gekozen de heer Jensma te Lutjewinkel.

Tot lid van de *commissie voor de boterkeuringen* werd in de vacature-P. de Boer Cz. gekozen de heer v.d. Meer te Heerhugowaard, terwijl tot lid van de *commissie voor de Landbouwcoöperatie* in de vacature van den heer Jn. Blauwboer Kz., gekozen werd de heer D. Brugman te Lutjewinkel.

Het woord was hierop aan den heer van Buren, de leider van den technischen dienst, die mededeelde, dat hij 204 bezoeken aan de fabrieken had gebracht, in verband met de inrichting en aanschaffing van werktuigen, weegcontrôle, kaas- en botergebreken, aankoop van benodigdheden en het melkonderzoek. Voorts had hij de leiding van verschillende cursussen.

De heer J. A. Geluk, secretaris van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond FNZ.*; hield hierna een inleiding over „*Organisatie en Crisis*”, waarin hij een overzicht gaf van hetgeen door de organisatie in het afgelopen jaar was gedaan en vooral de werkzaamheden van het *crisiszuivelbureau* betichtte. Verschil in het crisiszuivelbureau tusschen de V. V. Z. M. en onze organisaties zal blijven bestaan, omdat beide verschillende belangen hebben. Toch oordeelde spr., dat zoolang de crisis bestaat, het bureau moet blijven bestaan, al waarschuwde spr. om nu maar te doen of er geen verschil is tusschen beide bedrijfsvormen bestaat.

Juist thans moet de coöperatieve vorm worden vastgehouden. Spr. herinnerde aan de besprekingen met exporteursgroepen door het bureau om de Ned. belangen in Duitschland veilig te stel-

len en beter voorwaarden af te dwingen. Daarvan is thans de landbouw en de industrie tot overeenstemming gekomen, hetgeen spr. een succes van oud-minister Posthuma noemt. Men kan niet ontkennen, aldus eindigde spr., dat in de afgelopen periode wel een en ander door de organisatie is gedaan, waarbij men gelieve te bedenken, dat hij die werkt, de mede gelegenheid heeft fouten te maken.

In verband met een vraag van den heer de Wit, over aanvoer van Russische boter te Rotterdam, zeide de heer Geluk, dat nog vrijheid is verkregen om die boter in het verkeer te brengen, omdat vermoed wordt, dat deze in Riga geladen boter, onder weg een andere bestemming heeft gekregen.

Spr. betreurde het, dat voor het tweede kwartaal het contingent naar Frankrijk ten aanzien van de kaas gelijk is gebleven aan die in het eerste kwartaal, omdat in het tweede meer kaas gefabriceerd wordt.

In Duitschland wil men onze kaas wel koopen, maar men kan daar geen diviezen er voor bekomen. Wij moeten dus trachten onze regeering ten aanzien van Duitschland een andere houding te doen aannemen.

Duitschland voert meer in in ons land, dan wij naar Duitschland uitvoeren en van deze positie moet een gunstig gebruik gemaakt worden. Welke belangen er achter zitten, weet spr. niet, maar tot nog toe is tot spr.'s spijt de regeering niet te bewegen. Men heeft zich blijkbaar niet op het standpunt durven stellen „nu zal het eens beter worden”. Wij moeten daarom ook de menschen in Duitschland warm maken en hun bijbrengen, dat het zoo niet gaat. In Duitschland is alleen iets met harde maatregelen te bereiken.

Tot nog toe heeft Duitschland ons niet beloond voor de fatsoenlijke wijze waarop wij het hebben behandeld. Het is een harde strijd. Gelukkig ziet de Nederlaadsche pers langzamerhand in waarom het gaat.

Men begrijpt, dat het moet, omdat de nood zoo hoog gestegen is. Spr. hoopt dat de regeering te vinden zal zijn maatregelen te nemen opdat het beter wordt met de uitvoer van onze boter en kaas. Wordt het niet beter dan zal men nooit slagen met welke maatregel dan ook om de boer een behoorlijken prijs voor de melk te geven. In Friesland is de prijs voor een K.G. melk nauwelijks 2 cent.

Als de prijs voor de boter er nog meer achteruit loopt, dan is het niet mogelijk een steunmaatregel te nemen.

Voor alles is het noodig, dat wij de kaas kunnen blijven exporteeren. Wanneer dat niet kan, dan loopt alles in de war. Applaus.

Verschillende sprekers drongen er op aan, om een krachtig protest naar de regeering te zenden.

De heer G e l u k ontraadde dit, omdat hij geloofde, dat de regeering op het oogenblik wel bereid is de zaak ter hard te nemen.

De secretaris deelde hierop het volgende mede:

Uitvoerregeling voor kaas naar Frankrijk.

Het bestuur wees als vertegenwoordiger van onzen bond - in de Commissie van Advies voor de kaas - den heer G. Nobel aan.

De regeling voor den uitvoer werd in het bondsbestuur besproken, met het gevolg dat de heer Nobel als lid van deze commissie in overeenstemming met de opvatting van het bestuur, een nota zond.

Naar aanleiding van deze nota noodigde het Dag. Bestuur van den F.N.Z. ons bondsbestuur uit tot eene vergadering om deze kwestie te bespreken.

De vergadering heeft plaats gehad met bevredigend resultaat, ten aanzien van de heffing, omdat deze volgens de opvatting van het Dag. Bestuur van den F.N.Z. alleen plaats zou vinden, wanneer de prijs belangrijk boven de wereldmarkt staat.

Later is de wet gewijzigd en is een hogere heffing dan voor de kosten der regeling noodig is, mogelijk geworden - en is verhoogde heffing toegepast, ook voor oude kaas is dat gebeurd. Dit heeft evenwel kort geduurd, omdat het Crisis Zuivelbureau toch tot het inzicht is gekomen, dat deze heffing ten onrechte werd geheven en wordt nu volstaan met eene heffing tot dekking van de kosten der regeling.

Hierna werd gepauzeerd.

(Vervolg.) 14-05-1932

De heer Geluk gaf nog een uiteenzetting van den accijns voor alle kaas en boter in verband met de nieuwe wet, die in behandeling is.

Spr. vreest daarvan, mits de heffing niet te hoog wordt, geen gevaar voor den consument en in ieder geval is het weer een middel om aan geld te komen voor steun aan den melkprijs. Ook gaf hij aan hoe de minister zich de recht prijs voor de melk heeft gedacht. Rekening wordt gehouden met de productieprijs van de melk in verschillende streken.

Verskillende sprekers oordeelden, dat een sterk protest tegen de regeering noodzakelijk was, wanneer het gerucht juist is dat de regeering den heer Posthuma achteruit zet.

Den heer Geluk was dit niet bekend. Wel zal de heer Buckman de regeeringscommissaris voor den zuivel worden, doch dit is wel juist en deze zal zeker de F. N. Z. niet voorbij gaan.

Dr. Scheij rapporteerde hierop over den cursus voor de *Vakschool van Kaasmakers* te Hoorn. Dit jaar was op normale wijze met 18 leerlingen een 2-jaarlijksche cursus beëindigd. Aan alle 18 leerlingen werd het diploma uitgereikt. De nieuwe cursus neemt in Sept. een aanvang.

De behandeling van den beschrijvingsbrief der algemene vergadering van den FNZ., welke vergadering 2 Juni in Utrecht wordt gehouden, was het volgende punt. Den afgevaardigde werd vrij mandaat gegeven.

De voorzitter sloot te 3 ure de vergadering.

Verslag Verg. *Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland*

HOORN: In de *Roskam* vergaderde gisteren de *Bond van op Coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken*.

De voorzitter, de heer H. K. Koster, herinnerde in zijn openingswoord aan het verlies, dat de Zuivelindustrie heeft geleden door het overlijden van den voorzitter van den F.N.Z. en door het plotseling overlijden van den leider van den *Centrale Aankoop*.

Spr. wijst voorts op den precaire toestand van de Zuivelindustrie. De vraag dient dan ook te worden gesteld of moet worden voortgegaan met vergroting van de productie of, dat beperking daarvan moet worden ingevoerd. Deze vraag dient elke fabriek in het oog te houden. De plaats op de wereldmarkt moet zoveel mogelijk behouden worden door het maken van een eerste kwaliteit product. Nimmer zal men verbetering moeten zoeken in verlaging van het arbeidsloon, omdat dit met zich brengt vermindering van de mogelijkheid om het product af te nemen.

De secretaris deed hierop verschillende mededeelingen, o.a. over een onderzoek naar de electriciteitstarieven in de provincie, dat had uitgewezen, dat in Noordholland het electriciteitstarief hooger is dan in eenige andere provincie.

Het dure electriciteit en waterleidingstarief.

In verband met deze mededeeling vroeg de heer Jensma (Lutjewinkel) of het bestuur niet getracht heeft verlaging van het electriciteitstarief te verkrijgen.

De uitslag van een onderzoek heeft geleerd, dat ook het waterleidingstarief in N.-Holland 2 tot 3 maal zoo laag⁸²⁾ is dan in andere provincies.

In Noordholland wordt 25 ct. per M³ berekend en 22½ ct. bij een afname van een zeker kwantum. In andere provincies is deze prijs 8, 10 en 12 cent. In het geheele land is er maar één waterleiding duurder dan het P.W.B. in Noordholland en wel die te Vlissingen waar de prijs 35 cent per M³ is.

Spr. gaf het bestuur in overweging actie te voeren voor verlaging van het electriciteits- en water-tarief, omdat de tijd dringt, dat ook op deze zaken bezuinigd wordt.

De voorz. antwoordde, dat zeer waarschijnlijk nog dit jaar hierover een bespreking zal plaats vinden met het Prov. Bedrijf. Ir. de Kruijff van de F. N. Z. zal hierbij de commissie vergezellen.

De heer v.d. Meer (H.H.-Waard) zegt, dat enkele fabrieken gedrongen door het hooge watertarief reeds overwegen het stichten van ontijzer-inrichtingen, om zelf water te verkrijgen, zodat in Noordholland het omgekeerde van Friesland valt waar te nemen; daar schaft men die inrichtingen af, en sluit men bij de waterleiding aan, omdat het water daar zooveel goedkooper is.

De heer D. Jongejans (St. Maartensbrug) deelt mee, dat zijn fabriek al een jaar lang met het P. W. B. onderhandeld heeft. De directie deelde echter mede „dat zij ons liever kwijt” was, dan dat ze het tarief wilde verlagen.

Wij besloten dan ook de ontijzerinrichting aan te schaffen en binnen een paar weken staat ze er.

De heer Jensma zegt, dat het met de electriciteitsvoorziening dezelfde kant uit gaat. Vele fabrieken streven er naar, om zich van het P.E.N. af te scheiden en eigen licht en kracht op te wekken, omdat in verhouding tot andere provincies de stroomprijs in Noordholland nu eenmaal te duur is.

⁸²⁾ Uit vervolg tekst blijkt dat hier ‘hoog’ had moeten staan. (ZHN.)

Van verschillende kanten werd deze zienswijze onderschreven; het bestuur zegde toe, stappen in deze richting te zullen doen.

Hierna werd de heer Th. v.d. Meer als lid van de *bouwcommissie* herkozen, terwijl in de plaats van den heer A. Talsma met 150 van 156 stemmen tot lid van de *aankoopcommissie* gekozen werd de heer C. Jongejans te Uitgeest.

De secretaris, de heer G. Nobel, las hierop een ingekomen schrijven van de F.N.Z. voor over de wenschelijkheid van het uitschakelen van vetgehalten voor verschillende kaassoorten. De commissie wenscht het 30 plus kaasmerk alleen voor Cheddar en Cheshire kaas beschikbaar te stellen en het 20 plus kaasmerk uitsluitend voor ronde Edammers beneden 2½ K.G. en voor kaas in Goudsch model boven 3½ K.G.

Spr. heeft de omvang van de 20 en 30 plus kaas in Noordholland nagegaan. Sinds de oprichting van het kaascontrolestation in 1919

In 1919 werden 542.000 merken verbruikt, waarvan geen van 20 plus en 60.000 voor 30 plus. In procenten was het dus voor 20 plus nul pCt. en voor 30 plus 11,24 pCt. Dit percentage was in 1932 bij een afname van 885.000 merken voor 20 plus 0,35 pCt. en voor 30 plus 0,21 pCt. Hieruit blijkt duidelijk, dat het maken van 30 en 20 plus kaas in Noordholland van geringe beteekenis is geweest.

Spr. oordeelt dan ook, dat het voorstel van de commissie niet anders dan bevorderlijk kan zijn voor het Noordhollandsch product.

De voorzitter betoogde nog, dat de commissie angstvallig elke afzet van kaas in dezen tijd wenscht te behandelen en daarom met den aandrang op de regeering niet verder wil gaan. Bij acclamatie vereenigde de vergadering zich met het voorstel van de commissie.

De huidige toestand op zuivelgebied

De heer C. Eygenaam, handelsconsulent, gaf hierna een inleiding over den huidigen toestand op het gebied van den export van zuivelproducten.

Spr. stelde voorop, dat wil onze zuivelindustrie weer ooit rendabel worden, het zaak zal zijn om met den afzet in het buitenland vaste voet te houden.

De afzet van de melkproducten heeft zich vrij goed kunnen handhaven, die naar Engeland is zelfs toegenomen. Zelfs de val van het pond heeft deze export niet benadeeld, hetgeen er op wijst, dat de Nederlandsche melkproducten in Engeland vast in het zadel zitten. Minder goed was dit het geval met de afzet van dit product naar Oost-Azië. De afzet liep daar door de concurrentie voor de helft terug door een concurrentie met de Dominions en de kansen zullen daar in 1933 niet beter worden.

De boteruitvoer is de laatste 2 jaar met 60 pCt. gedaald. Voor dit product zijn wij ingesteld op de dagelijksche behoeften van de ons omringende landen Duitschland, Frankrijk en België, die ons op rantsoen hebben gesteld. Er bestaat echter uitzicht, dat de boteruitvoer iets kan stijgen en wij zullen er het a.s. voorjaar niet slechter voor staan dan het afgelopen jaar het geval is.

Met de kaasuitvoer is het verschillend geweest.

Over het algemeen is de kaasuitvoer 17 pCt. gedaald, en dit is ook het geval met de 30 plus en 40 plus kaas. Onze kaasprijzen zijn blijkbaar sterker gedaald dan de koopkracht in de gebieden waar ze afzet vindt.

De afzet van 40 plus kaas en de broodkaas naar Duitschland kon ten volle gehandhaafd worden.

In 1930 nam Duitschland 40 pCt van onze kaasproductie af en in 1932 was dit ook het geval. Alle invoerbelemmingen tegen onze kaasuitvoer hebben wel de kaasprijzen aangetast, doch niet de markt zelf. Het laatste zal gaan geschieden door de maatregelen die in 1933 Duitschland tegen onze kaasuitvoer voorbereid. De geschiedenis van de tomatencommissie is nog niet van de baan. Wij weten echter nog niet of Duitschland tot de contingentering van de kaas zal overgaan.

1 Jan. vervalt echter ons douaneverdrag met Duitschland en zal het geen 6 weken meer duren of wij staan met de kaas in de meest felle verhouding met Duitschland. Ook moeten wij er ons rekenschap van geven, dat met het wegvallen van het handelsverdrag automatisch het Finsche handelsverdrag in werking treedt.

Een lichtpunt in deze toestand was de bespreking in Keulen van dr. Posthuma met de Deutsche industrieelen die deel uitmaken van het Centrale instituut Nederland-Duitschland.

Spr. was overtuigd, dat het separisme op den duur zal blijken een tweesnijdend zwaard te zijn. Tijd is noodig. Voor onze zuivelexport komt het er op aan of ze voldoende uithoudingsmogelijkheid bezit en het aanpassingsvermogen om zich door de moeilijke tijden heen te slaan. Spr. weet niet of dit het geval is. De reserves zijn bij den landbouw opgeteerd en de landbouw is reeds bezig op te gebruiken de steunmaatregelen, die de crisiszuivelwet verschaft. Het hangt er van af hoe lang ons volk deze indirecte belasting kan dragen.

Spr. bepleitte nog uitvoerig het instellen van een propagandafonds om de afzetmogelijkheid voor de kaas uit te breiden. Vooral thans is het wenschelijk om zich niet van enkele afnemers afhankelijk te stellen en ook kleine middelen om dit te voorkomen moeten worden aangewend. (Applaus)

De voorzitter deelde mede, dat de F.N.Z. een commissie heeft ingesteld voor het ondermelk-vraagstuk dat reeds een melkvraagstuk is gebleken. Het aantal varkens wordt verminderd, dit brengt met zich een vermindering van het gebruik van ondermelk, zoodat meer melk voor zuivel gebruikt zal worden. Thans moet juist door opvoering van de kwaliteit van het product getracht worden nieuw afzetgebied te scheppen en een propaganda-fonds is daarvoor een middel.

De heer Bus. Wormerveer, vroeg, of niet getracht moet worden den boter-invoer tegen te gaan.

De inleider wees erop, dat de invoer is gecontingenteerd. De regeering heeft zich op het standpunt gesteld, dat ingevoerd moet kunnen worden wat normaal ingevoerd werd en vergeleken bij het groote kwantum, dat Nederland verwerkt, kan dit niet van prijsdrukkende betekenis zijn.

De heer Jensma vraagt of het beroemde Fransche potje niet als propaganda-fonds gebruikt kan worden en of niet gedacht moest worden aan productie-beperking, evenals bij de varkens.

De inleider oordeelde productie-beperking bij de zuivel-industrie het laatste middel. De kwaliteit en de ongeëvenaardheid van het Nederlandsche product moet worden benut. Nederland moet zijn positie, door de natuur gegeven, zooveel mogelijk benutten.

Op een vraag van den heer Balk, antwoordde de inleider, dat de Europeesche bevolking in Indië reeds tot de goede afnemers behoort en dat het niet mogelijk is om de arme inlanders tot consumenten van onze voor hun dure kaas te maken.

Dr. Scheij oordeelde, dat de afname in eigen land grooter kon worden, wanneer aan het publiek meer zekerheid werd gegeven, een goed product te ontvangen.

De voorzitter meende, dat men deze wenk ter harte kon nemen, door zooveel mogelijk rechtstreeks aan consumenten te leveren.

De heer Kuiper betoogde nog, dat getracht moet worden om zoo lang mogelijk de plaats op de wereldmarkt te behouden, om te voorkomen, dat straks anderen die plaats innemen. Half Maart zal de koelhuisboter opgebruikt zijn, zoodat daarvan geen concurrentie kan worden gevreesd.

De heer Spaander vroeg of het bestuur van de F.N.Z. tevreden was over de medewerking van de regeering.

De voorzitter oordeelde het moeilijk hierop te antwoorden. Neemt men de oogenblikkelijke toestand in oogenschouw, dan kan gezegd worden, dat de medewerking van de regeering bevredigend is.

Dr. L. T. C. Scheij gaf hierop een verslag van de centrale melkcommissie in N. H. over 1932, waarvan wij reeds eerder melding maakten

De leeraarttechnicus deed hierna mededeling over de werkzaamheden, door hem voor den Bond verricht.

Ten aanzien van de crisis-zuivelcentrale merkte de heer van Buren op, dat eigenlijk niemand zeggen kon, welk voordeel een veehouder precies daarvan trekt.

De oorzaak hiervan is, dat de grondprijs van de boter ons niet bekend is nl. hoe hoog deze zou zijn indien de C.Z.C. niet was opgericht. Volgens sommigen zou deze hooger gelegen zijn, terwijl anderen opmerkten dat door het oprichten van de C.Z.C. veel boter uit de markt wordt genomen en daardoor wel eens een lagere boterprijs had kunnen ontstaan indien de C.Z.C. niet was opgericht. Wij wenschen hier dan verder ook niet op in te gaan, doch zullen bij onze berekeningen veronderstellen dat dit gelijk zou zijn.

In dat geval ontvangt een veehouder thans globaal 89 cent meer per 100 K.G. melk, in onze provincie, bij het uitsluitend maken van 40+ kazen, dan wanneer de C.Z.C. niet was opgericht. Dit is dus niet *f* 1.60 zooals door de C.Z.C. thans wordt aangegeven, dit verschil ontstaat door:

- 1e. dat van de kaas ook geheven wordt, dit is met alle voornaamste zuivelproducten het geval, doch dit wordt niet door de consumenten betaald, zooals bij de boter het geval is ;
- 2e. dat van de afvalproducten geen toeslag wordt gegeven, daarom is het voor ons van zeer veel belang het vetgehalte van deze producten zoo laag mogelijk te houden.

Wij hebben nu ongeveer nagegaan wat de geldelijke voordeelen van de C.Z.C. zijn geweest gedurende het inwerking treden der C. Z C.-wet tot 1 Januari 1933. Wij nemen hierbij aan dat de toeslag van de C. Z C. over het laatste gedeelte van de 6e periode gelijk zal zijn aan die van het eerste gedeelte.

Wij komen dan op een gemiddelde werkelijke toeslag van 1 cent per KG. melk. Wanneer vanaf 10 Juli t/m 31 Dec. door de Bonds-fabrieken ongeveer 65 miljoen K.G. melk zal worden verwerkt, (deze hoeveelheid is 10 pCt. lager geschat dan de melkproductie van 1931 over dezelfde periode), dan beteekent dit een voorstel van 65 miljoen centen of *f* 650.000. Hetgeen dus hierop neer komt dat de fabrieken door de bemoeiingen van de C.Z.C. bijna de verwerkingskosten kunnen betalen.

Aan den afgevaardigde naar de Algemene vergadering van den *Algemenen Nederl. Zuivelbond* werd vrij mandaat verleend, terwijl aan het bestuur werd overgelaten om twee leden en een plaatsvervangend lid voor 1933 in het bestuur van den FNZ aan te wijzen.

De fabrieken „*De goede Verwachting*” te Bobeldijk, „*Aurora*” te Opmeer en *Schellinkhout* te Schellinkhout werden aangewezen als commissie voor het nazien der rekening 1932 en der begrooting voor 1933.

Nadat met overgrootte meerderheid een voorstel om het salaris van den secretaris, diens assistent en den technicus met 10 pCt te verlagen, was verworpen, werd de begrooting vastgesteld in ontvangst en uitgaven op een bedrag van *f* 16.415, met een post van *f* 290 voor onvoorzien.

Deze vaststelling houdt in een verlaging van de salarissen met 5 pCt. en van de vacatie gelden van het bestuur van *f* 5 op *f* 4 per vergadering.

Voor 1932 wordt de hoeveelheid verwerkte melk op 10 miljoen K.G, minder geraamd, waardoor *f* 1000 minder wordt ontvangen. Dit bedrag wordt verkregen uit de reserve van den aankoop. De omslag over 1000 K.G. verwerkte melk bedraagt 10 cent. Voor 1933 wordt verwacht, dat de leden 130 miljoen K.G. zullen verwerken.
Na rondvraag volgde sluiting.

1933

Schager Courant, 1933-05-06; P. 5/20

Inkrimping van de margarine-productie of van de veestapel?

Verslag verg. Bond v. Coöp Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Algemene vergadering op Vrijdag 5 Mei 1933. dat middags één uur in „*De Unie*”, Koorstraat 10.

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard; **Secretaris de heer G. Nobel**. Lutjewinkel.

In zijn openingswoord wijst de Voorzitter er op dat de positie van de zuivel ons nogal wat zorgen baart, de toestand is slecht en toch is hij voor de kaasproducerende fabriek enigszins gunstiger dan we gedacht hadden dat hij zich zou ontwikkelen. Elk blijk van verbetering moeten we dubbel waarderen, omdat de rest er zoo donker uitziet. Het is er echter verre van af, dat ons bedrijf rendabel is, maar ons bedrijf stelt zich steeds meer op den tegenwoordige toestand in.

Spr. wijst er op dat de *crisis-zuivelcentrale* niet aan de verwachtingen van den boer heeft beantwoord, maar toch is de melkprijs er door beter geworden dan wanneer de C.Z.C. er niet zou zijn geweest. De richtprijs is lang niet bereikt geworden, doch doordat de grondprijs door de internationale verhoudingen gezakt is, kon die richtprijs niet uitgekeerd worden.

Spr. wijst er verder op dat de vrijheid van handelen in het boerenbedrijf altijd grote betekenis is geweest, doch in het belang van het algemeen zijn vroeger door de regering dwangmaatregelen opgelegd. Thans worden in het belang van de boer het overige gedeelte van de bevolking verplichtingen opgelegd. We zullen niet afwegen of de boeren op die wijze terugkrijgen, wat zij in oorlogsjaren hebben gegeven. Spr. is overtuigd dat dit niet het geval is, maar spr. hoopt dat de maatregelen zodanig zullen zijn, dat de boer zal kunnen blijven bestaan en dat het land bewerkt zal blijven worden door hen, die dit jaren hebben gedaan. Het is niet onmogelijk dat de te nemen maatregelen zullen leiden tot vermindering van de productie. Hoewel veebeperking geeft te denken wijst spr. op de noodzakelijkheid dat de te treffen maatregelen door de boeren goed worden toegepast.

Spr. is reeds bekend dat boter op een andere wijze onder de consumenten komt, dan gebruikelijk, maar waar die daden elke boer schaden, dienen deze handelingen aan de kaak te worden gesteld. Van de medewerking door de leden van den bond is spr. overtuigd.

De notulen worden goedgekeurd.

Als buitengewoon lid wordt aangenomen de heer B. H. Dijkstra te Schoorl.

Mededelingen.

Door den Secretaris wordt o.m. meegedeeld:

- * Over beslaglegging op melkgelden aan zuivelfabrieken voor afdoening van belasting-schulden, deelt de Rechtskundig Adviseur, mr. Langeveld, - als zijn meezing - mede, dat daaraan niets te doen is en deze beslaglegging door den Belastingambtenaar kan worden toegepast.
- * In verband met de zeer geringe beteekenis van het depot voor accijnsvrije alcohol te Hoorn, is het depot opgeheven.

- * De aankoop van benodigdheden is - al zijn de prijzen der grondstoffen belangrijk gedaald - toegenomen. Als steeds wordt tot meerdere deelname aangeraden, omdat zoowel voordeelig als met groote zekerheid voor goede waren wordt gekocht. Het Bestuur besloot ter algemeene voorlichting van onze fabrieken dat de Leraar-Technicus - behalve voor de Weegcontrole - de fabrieken zal bezoeken om advies te geven en besprekingen te houden in het belang van de uitoefening van het bedrijf.
- * Door den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond* is gevraagd of de Bond zich eventueel zal willen belasten met het onderzoek van de melk voor consumptie geleverd. Hierop is bevestigend geantwoord.
- * Dat het Bondslaboratorium steeds meer de belangstelling van onze fabrieken geniet, blijkt hieruit dat in de periode 1 Jan. tot 1 Mei 1932 871 monsters werden genomen en over hetzelfde tijdvak in 1933 937, een vooruitgang dus van 7% pct
- * Alhoewel de zaken voor den afzet van de boter, dank zij de veel omvattende maatregelen van de *Crisis Zuivelcentrale*, bevredigend gaan, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat in den tijd van het volle gemaak eenige stagnatie in den afzet zou kunnen komen, in dat geval zal de Boterafzetcombinatie hare medewerking weer verleen.
- * 16 Maart hadden Voorzitter en Secretaris met den heer Ir. de Kruyff - Hoofdingenieur van het Technisch Bureau van den FNZ., een bespreking met de Directie van het *Provinciaal Electriciteitsbedrijf*, waarin de wenschelijkheid van verlaging van het tarief voor electricen stroom voor Zuivelfabrieken werd gepleit. Het vraagstuk werd uitvoerig besproken, met het gevolg dat besloten is om van de fabrieken gegevens te verzamelen waarna de onderhandelingen zullen worden voortgezet met de Directie van het Provinciaal Electriciteitsbedrijf.
- * Ten aanzien van de kosten van het water van het *Provinciaal Waterleidingsbedrijf* werd medegedeeld dat hierin belangrijke verbetering kan komen wanneer het IJsselmeer als waterwinningsgebied geschikt is en daarvoor de noodige werken voor gebruikmaking daarvan gereed zijn.

Arbeidsregeling.

Op de vergadering van het Bestuur van 13 Januari j.l. had het Bestuur een bespreking met de heeren Wervers en Lodder, technische ambtenaren van de Arbeidsinspectie, over de arbeidsregeling, naar aanleiding van het schrijven van de arbeidersbonden aan de Regeering, waarin zij bezwaren maken tegen het voortzetten van de tegenwoordige arbeidsregeling. Deze arbeidersbonden wenschen voor alle fabrieken een werkweek van 48 uren - in den zomer misschien wat meer, doch dan in den winter minder uren, zodat normaal 52 weken 48 uur per week wordt gewerkt. Zij meenen dat dit door de verandering in de bedrijven meer machines, machinale kaasbereiding - zeer geschikt kan, vooral omdat door de meerdere machines, de werkloosheid is toegenomen.

Over deze bezwaren van de arbeiderbonden tegen de tegenwoordige regeling werd door genoemde hoeren het oordeel van den Bond gevraagd vóór 28 Januari, omdat dan de Directeur-Generaal van den Arbeid over den stand van zaken moest zijn ingelicht. De beschikbare tijd om dit onderzoek in te stellen was kort en daarom moest vlug gehandeld worden.

Aan alle aangesloten fabrieken werd een vragenlijst gezonden over deze kwestie en de gegevens werden behandeld in de Commissie voor Arbeidsregeling met de vertegenwoordigers van den *Nieuwen Bond*, waarna intijds advies is uitgebracht.

De Commissie voor de loonregeling sloot zich aan bij dit advies.

Het advies aan den Directeur-Generaal van den Arbeid luidde:

Bij onze aangesloten fabrieken is dientengevolge direct een uitvoerig onderzoek ingesteld, met het gevolg, dat voor Noordholland de volgende conclusiën kunnen worden gesteld, welke wij in Uwe welwillende aandacht aanbevelen, in de hoop dat hiermede voor Noordholland re-

kening zal worden gehouden. De fabrieken zijn algemeen van oordeel, dat vermindering van het aantal arbeidsuren niet goed en ongewenscht is.

De economische toestand in de veehoudersbedrijven geeft ons aanleiding te adviseeren, dat loonsverlaging noodzakelijk is (rekening houdende met de Capaciteiten van de arbeiders) van vijf tot tien pct. bij de tegenwoordige arbeidsregeling voor Noord-Holland geldende. Wanneer het aantal arbeidsuren minder wordt dan thans, dan zullen de arbeidsloonen in evenredigheid van deze vermindering noodzakelijk verminderd moeten worden, omdat de financiële uitkomsten der bedrijven geen zwaardere exploitatiekosten kunnen dragen in verband met de waarde van de grondstoffen. Beperking van het tegenwoordige aantal arbeidsuren is tevens niet aan te bevelen, omdat hierdoor het aantal seizoenarbeiders groter zal worden, bovendien zijn aan het hebben van een steeds grooter wordend aantal arbeiders voor de regelmatige en goede uitvoering van het zuivelbedrijf belangrijke bezwaren verbonden.

Ten aanzien van werkloosheid onder de zuivelbereiders kan worden vastgesteld dat deze gering is en alleen voorkomt bij seizoenarbeiders, die alleen werk in de Zuivelfabrieken hebben in het drukke seizoen. Door vermindering van het aantal arbeidsuren dus meer seizoenarbeiders en dientengevolge meer werkloosheid.

Door technische verbeteringen in het bedrijf is geen werkloosheid of vermindering van personeel ontstaan; ook niet door de machinale kaasbereiding, die aan de groots fabrieken vanaf 1915 geleidelijk is ingevoerd.

Deze technische verbeteringen zijn voor een groot deel het gevolg van een beperkten arbeidsduur om in den wettelijk geregelden arbeidsduur het bedrijf uit te kunnen voeren.

Zeer tot ons genoegen is de arbeidsregeling ongewijzigd gebleven, ook wat da uitzonderingsbepaling van de kleine fabrieken - met niet meer dan 7 personen - betreft, van welke groep nog 60 fabrieken in onze Provincie werkzaam zijn.

Verder is ons nog gebleken dat getracht is om het te doen voorkomen dat de kleine fabrieken in den winter om den anderen dag kazen.

Van de zijde van het bestuur is medegedeeld dat het om den anderen dag kazen in de kleine fabrieken van geen betekenis is.

Door den technicus van, den bond, den heer Van Buuren wordt meegedeeld dat in 1933 96 bezoeken zijn afgelegd, dat in het afgelopen jaar door 5 fabrieken de uitbetalingsmethode: berekend vet, word vervangen door die van uitsluitend vet, waardoor thans door 16 bondsfabrieken de vetmethode wordt toegepast en door 24 die van berekend vet.

Aan de kaaskeuringen werd door 28 fabrieken deelgenomen, boterkeuringen worden om de 14 dagen gehouden.

Aan 7 leerlingen van den cursus voor botermakers werd het diploma uitgereikt, het eerste gedeelte van den nu nog loopenden cursus wordt door 6 leerlingen gevolgd.

Het aantal onderzoeken in het laboratorium breidt zich uit. Vooral wat de bacteriologische controle aan de fabrieken betreft, de omzet van het coöperatief magazijn is vrijwel gelijk gebleven.

Rekening 1932

Door den heer Ham wordt rapport uitgebracht. Alles was in orde bevonden. De algemene rekening sloot tot een bedrag van f 62.956,34½, met een batig saldo van f 490,33½. De omzet van den *coöperatieven aankoop* bedroeg f 104.874,20, de ontvangsten van de kortingen bedroegen f 588,61, de uitgaven f 1607,07, van het *Coöp. Magazijn* bedroeg het batig saldo f 216,70.

De rekeningen worden goedgekeurd.

Verkiezingen

Ter voorziening in de vacatures die op 81 December ontstaan door aftreding van de heren:

a. K Nottelman, als lid van het bestuur:

b. D. Jongejans, als lid van de *commissie voor de boterkeuringen*;

e. C. Jongejans, als lid van de *commissie voor de boterkeuringen*;

d. D. Appel, als lid van de *commissie voor landbouw. coöperatie*;

worden achtereenvolgens benoemd de heeren:

voor a, K. Winkel, Schagerbrug; voor b, Knol, 't Zand; voor c, H. Boer, Texel; voor d, G. v.d. Sluijs, Schagerbrug.

De algemene toestand voor de zuivelproductie

Door den heer J. A. Geluk, secretaris van den F.N.Z., worden enkele mededelingen gedaan over den algemene toestand voor de zuivelproducten.

Ook de heer Geluk wijst er op dat t.a.v. den melkprijs de richtprijs niet gehaald is, doordat de grondprijs verlaagd is geworden. Vanaf de inwerkingtreding van de *Crisiszuivelwet* is uitbetaald 1,65 cent per Kilogram melk van 3,2 pct. vet. Spr. wijst er in zijn mededelingen op dat de boter- en de kaasproductie bij elkaar eerder verlaagd is dan verhoogd. Dat de export over 1932 vrij belangrijk is gedaald, evenzoo de verschillende moeilijkheden die bij den afzet onzer producten zich voordoen

Naast de contingenteering of totale stopzetting wijst spr. op de daling van den Deenschen kroon, waardoor een zwaardere concurrentie ontstond. De nieuwste onderhandelingen met Duitschland hebben er toe geleid dat van 1 Mei tot 31 December 1933 16000 ton kaas mag worden uitgevoerd naar Duitschland, wat neerkomt op 22000 ton per jaar, vorig jaar 32000 ton.

Door de C.Z.C. is een beperking van 30 pct der kaas productie opgelegd, en welke invloed dat op de prijzen zal hebben dient te worden afgewacht. Noodgedwongen is hiertoe overgegaan. Vooral in Friesland en omringende provinciën wordt bezwaar gemaakt tegen de regeling van den uitvoerheffing. Geoordeeld wordt dat dit exportrecht aan de producenten dient te worden toegekend, want dat de exporteurs te groote winsten zouden maken. Welke maatregelen door de commissie zullen worden genomen, kan spr. nog niet zeggen, maar men moet niet vergeten dat de exporteurs altijd den eersten schok hebben op te vangen en men het niet buiten de exporteurs kan stellen.

Ook t.a.v. den export van melkproducten naar Frankrijk zijn moeilijkheden ontstaan, doordat Nederland tegen lagere prijzen leverde dan de Franschen zelf. Overlag over de prijsregeling heeft plaats gehad, opdat een strengere contingenteering zou worden ontlopen

Productiebeperking of vergroten van afzetgebied.

Alle moeilijkheden nagaande, stelt men zich de vraag of maar steeds op dezelfde wijze moet worden doorgegaan of dat er verandering moet komen. En de vraag rijst dan of die verandering moet gaan in de richting van productiebeperking of dat getracht moet worden het afzetgebied te vergrooten. T.a.v. het laatste moet men niet al te optimistisch zijn. Een groot afzetgebied voor onze boter ligt er nog in het binnenland. Spr. wijst op het menggebod, waarbij aanvankelijk 25 pct., doch later 40 pct. van de margarine uit onze boter moet bestaan. Voor de toekomst moet men in een dergelijk menggebod zijn heil niet zien.

Op deze wijze worden wekelijks 400.000 kilo boter in margarine verwerkt, doch spr. wijst op het gevaar dat hoe grootser het mengpercentage wordt, hoe grootser de kans dat het publiek zich van ons boterproduct afwendt, ten voordeele van de margarine. De F.N.Z. heeft zich dan ook afgevraagd of de bereiding van de margarine in ons land op deze wijze kan doorgaan of

dat ze niet moet worden ingekrompen. Als de concurrentie met de margarine zóó moet blijven voortduren, voorziet spr. dat de boeren, die niet zullen kunnen weerstaan.

Tegen gedwongen inkrimping van den veestapel, allereerst beperking van margarine-productie.

Spr. komt dan tot de kwestie inkrimping veestapel. Met den tegenwoordigen veestapel zullen we niet kunnen doorgaan. Ook de F.N.Z. is voor geleidelijke inkrimping en spr. wijst op het voordeel dat de regeering dan kan zorgen dat voor het vee een behoorlijken prijs wordt gegeven. Maar de F.N.Z. verklaart zich vierkant tegen gedwongen besperking, want dat betekent kapitaalvernietiging.

Voor de radio heeft Dinsdag een der regeringscommissarissen de beperking van den veestapel bepleit en eigenlijk bestreden het advies van den F.N.Z. Daarbij kwam tot uiting het groote medelijden dat men had met de arbeiders bij de margarineproductie betrokken. Vergeten wordt echter dat als de veestapel wordt ingekrompen, daarbij een groot aantal arbeiders betrokken is. Door den regeringscommissaris werd genoemd een inkrimping van 160.000 melkgevende koeien. Dat betekent de opheffing van 18.000 boerenbedrijven, een mindere productie van 500 miljoen Kg. melk of opheffing van 50 fabrieken, waaraan gemiddeld 20 personen werk vinden, zodat 1000 arbeiden zonder werk komen. Daarbij geeft een dergelijke opheffing een kapitaalvermindering van 5 miljoen gulden. Bovendien, 50 pct. onzer boeren hebben een boerderij met minder dan 5 H.A. land; op deze 50 pct. zal men de beperking niet willen toepassen, met het gevolg, dat voor de boeren met meer dan 5 H.A. land de beperking 20 pct. zal bedragen. Men zal dus het boerenbedrijf voor een belangrijk deel uit elkaar richten.

Evenwel de F.N.Z. is zodanig voor een gedwongen inkrimping, echter onder voorwaarde dat allereerst wordt gezorgd voor inkrimping van de margarineproductie.

Voorts heeft de F.N.Z. bepleit vereenvoudiging van de crisismaatregelen, zo dat we meer met de voeten op den grond komen. Spr. wijst op de noodzakelijkheid dat de toestand zodra mogelijk op den wenschelijken toestand is gebaseerd. Dan eerst zullen de bedrijven er zich naar kunnen instellen.

Door den F.N.Z. is een buitengewone audiëntie bij den Minister aangevraagd en nu spijt het spr., dat het adres van den F.N.Z., een organisatie van boeren, tevoren wordt afgebroken door één der regeringscommissarissen, op een wijze die beneden alle critiek is. - Applaus.

De heer Ham vraagt zich af of de heer Bückmann, de bedoelde regeringscommissaris, misschien aandeelhouder is van een margarinefabriek.

De heer Jongejans, Uitgeest. meent gelezen te hebben, dat de F.N.Z. voor inkrimping van den veestapel is, doch uit het betoog van den heer Geluk blijkt het tegenovergestelde. En spr. wijst er op, dat andere organisaties het uitspelen, dat de F.N.Z. vóór inkrimping is

De Voorzitter onderstreept nog eens dat de F.N.Z. tegen gedwongen inkrimping is. Als de margarineproductie is ingekrompen, en het blijkt dat we nog een surplus aan boter hebben, dan is de F.N.Z. voor inkrimping.

Door den heer Jongejans Uitgeest wordt gewezen op de onjuiste regeling van de consumptiemelk in de randgebieden Uit frauduleus afleveren van bater enz

De Voorzitter zegt hierop reeds gewezen te hebben in zijn openingswoord en een beroep te hebben gedaan op aller medewerking. Uit den aard der zaak zijn de boeren met deze voorstellen beter op de hoogte dan de controleurs en als de overtredingen bekend gemaakt worden, zullen ze wel verminderen. Overigens is door den F.N.Z. zoo hard mogelijk gewerkt tegen de regeling der consumptiemelk.

De heer Busch heeft wel gevreesd, dat de regeering meer oor leent aan andere mensen, aan de boeren wordt geen gehoor verleend en spr. gelooft dat dit de oorzaak is dat de gehele we-

reld in de misère zit. Er kan bij de regering niet genoeg geprotesteerd worden, want straks zal de grond helemaal niets waard zijn.

De heer Ham oordeelt dat de exportregeling niet in handen van de producenten behoort, doch bij den handel. - De heer Geluk wijst er met nadruk op, dat men t.a.v. de te nemen maatregelen niet uitsluitend dient te letten op den maatregel van heden, maar of die maatregelen in de toekomst den boer niet in stukken zal slaan.

De heer Jm. Blaauboer Kz., Schagen, zegt dat de kwestie over beperking van de margarine-industrie niet in de vergadering met de centrale landbouworganisatie is besproken. Voor de kracht van den boerenstand is het gewenscht dat de organisaties één lijn trekken en daarom bepleit spr. dat er met de centrale landbouworganisaties een vergadering wordt gehouden opdat het idee van den F.N.Z. daar ingang zal vinden.

Een motto.

De Voorzitter zegt dat dit zal worden bespreken. Spr. stelt voor aan de regering een motie te zenden. In deze motie wordt kenbaar gemaakt: De bond betuigt zijn instemming met het adres van den F.N.Z. inzake de crisismaatregelen, ten aanzien van het veehouders en zuivelbedrijf, onderschrijft in het bijzonder het bezwaar dat in dit adres naar voren wordt gebracht tegen het mengen van boter en margarine en de opvatting dat het beperken der margarineproductie voor binnenlandsch gebruik dient vooraf te gaan aan een gedwongen inkrimping van den veestapel.

Verzet.

De heer Broekens verwacht er weinig resultaat van en vraagt of, wanneer de regering toch tot een verplichte inkrimping van den veestapel mocht besluiten, zonder de margarine-productie te beperken, de F.N.Z. voldoende durf zal hebben, om niet aan de door de regering besloten regeling deel te nemen.

De Voorzitter wijst er op dat de regering de crisiszuivelwet achter zich heeft. Als de boeren geen medewerking verleenden zou de regering den steun kunnen intrekken. Laat de organisatie door overreding trachten een regeling te verkrijgen, zooals zij die gewenscht acht. Een machtsmiddel bestaat er voor om niet. Iemand bedreigen die machtiger is dan wij, noemt spr. een ijdel pogen. Wel zal de F.N.Z. de onderhavige kwestie zeer ernstig bespreken.

De heer Jm. Blaauboer Kz., acht, wat de heer Broekens wil, niet in het belang van den boerenstand. Als de boeren niet aan de vordering meedoen, loopt de boel in de war en daarmee hebben de boeren niets gewonnen. Er is in Nederland veel te veel vee, en het is aan het weer te danken, dat de veeprijzen niet zijn ingekrompen. Weldra zal evenwel de afzet moeten komen en als er dan geen regeeringsmaatregelen zijn getroffen, zal het een debacle op de veemarkt worden.

De heer Spaander bepleit afschaffing van de boterzegels.

De heer Broekens vraagt of als niet tot inkrimping van de margarineproductie wordt overgegaan, de F.N.Z. dan een buitengewone vergadering zal houden.

De Voorzitter denkt wel dat de F.N.Z. dan met de besturen van de aangesloten bonden een bespreking zal houden.

De heer Geluk wijst op de machtigingswet, waaronder ook het rundvee is opgenomen. Wel kan de F.N.Z. als organisatie een klinkend besluit nemen, maar er zijn 130.000 boeren bij aangesloten, en als het nu tot veevordering komt en er wordt bedreigd dat bij niet voldoen 2 maanden geen crisissteun zal worden uitbetaald, hoeveel boeren zouden dat dan uitzingen? Wel is het noodig dat de boeren hun eigen stem laten hooren. Immers de regering regeert in Den Haag zonder naar de stem van de boeren te luisteren. Spr. wijst er verder op dat door steun te ontvangen, men zijn vrijheid prijs geeft. Maar die steun kan de boer op 't ogenblik niet missen. Tracht daarom door overreding te krijgen wat men 't liefst hebben wil. Wij willen voor onze boter een prijs hebben, die het publiek betalen kan en wil. Spr. veronderstelt dat wat

de regeering thans bepleit, nauw verband houdt met de crisisvarkenswet, want die staat op 't spel als de rundveeprijs te sterk daalt.

De Voorzitter dankt den heer Geluk voor zijn mededelingen.

De grensregeling.

De Voorzitter deelt mede dat het bestuur verschillende klachten van fabrieken bereiken, dat melkleveranties geschieden aan naburige fabrieken. De bestaansmoeilijkheden van onze leden dienen niet nog zwaarder te worden gemaakt, dan ze reeds zijn en door het bestuur zal worden besproken een commissie voor grensregeling te benoemen. Spr. spoort de fabrieken aan deze kwestie te bespreken opdat in de volgende vergadering kan worden besproken welke verstrekkende macht aan deze commissie zal worden gegeven.

Door enkele personen wordt getracht, hierover reeds nu het woord te voeren, doch de Voorzitter laat dit niet toe. Laat men de zaak eerst van alle kanten bezien.

De heer Ham informeert naar de bestemming van het bedrag dat door de crisisheffing op boter wordt verkregen.

De Voorzitter zegt dat alle moeite zal worden gedaan om dit bedrag den boeren ten goede te doen komen. Hierna sluiting.

Schager Courant, 1933-12-21; P. 7/8

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland

HOORN: Algemene vergadering op Woensdag 20 Dec. 1933, 's-morgens 10 uur, In „*Het Parkhotel*”.

Voorzitter de heer H. Koster Kz., Wieringerwaard. **Secretaris de heer G. Nobel.** Lutjewinkel.

De Voorzitter wijst er in zijn openingswoord op dat de vooruitzichten voor de zuivelindustrie nog somber zijn. Wel scheidt het nieuwe verdrag tusschen Duitschland en Nederland enige mogelijkheid, dat de zuivelexport gemakkelijker zal verlopen, maar het is de vraag of de verslechtering aan de andere zijde de verbetering met Duitschland niet egaliseert

In Duitschland is een geheel andere waardering voor het boerenbedrijf dan in ons land. In Duitschland wordt begrepen dat, wil het land onafhankelijk zijn, dat dan de boer een goed bestaan dient te hebben.

Als een tekortkoming van onze regering noemt spr. het feit, dat toen eind Juni bleek, hoe de Fransche regering stond tegenover den invoer van Nederlandsche kaas en de zuivelorganisaties aanspoorden pogingen aan te wenden verbetering te verkrijgen en daartoe aanwijzingen gaven, thans na 6 maanden nog niets is bereikt.

We kunnen niet zeggen dat door onze regering niets voor de landbouwende bevolking wordt gedaan, maar zonder dat het tot schade van een ander deel der bevolking, kan meer worden

gedaan Het is onze plicht daar de regering op te wijzen en dat binnenkort verbetering ontsta, zal zeker ons aller wensch zijn.

Ingekomen stukken en mededelingen.

Van den Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken is een schrijven ingekomen, waarin wordt medegedeeld, dat men zich niet kan vereenigen met de wijze, waarop de veeteeltbeperking plaats vindt en verzocht wordt de bezwaren tegen de manier gezamenlijk naar voren te brengen. De Voorzitter noemt het een eigenaardig standpunt van den *Nieuwen Bond* want door niet één veehouder behoeft tegen zijn zin geleverd te worden. Spr. stelt dan ook voor geen adhaesie aan dit schrijven te betuigen. Aldus geschiedt.

Van de mededeelingen vermelden we, dat verschillende leden hebben deelgenomen aan de tentoonstelling Hollandhuis te Brussel. Medewerking zal worden verleend bij het nemen van proeven om boter in koelruimte met een temperatuur -20° C. te bewaren.

Voor een door den Rijksveeteeltconsulent te houden korte cursus voor Veevoeding was het aantal deelnemers nog te gering.

Aan de. F.N.Z. is geadviseerd den aanmaak van 30 plus en 20 plus kaas zoo vlug mogelijk te beëindigen.

Uitvoerige mededeelingen worden gedaan over de instelling van een *Centrale Crisis Melk-commissie voor Noord-Holland*

Met de vereniging „*Het Kaasmerk*” is overleg gepleegd tot het verkrijgen van een merk voor den Bond dat voor het gebruik op onze Noordhollandsche kaas van bijzonder belang is, omdat de gebruikelijke kaasmerken allen het zelfde symbool hebben, n.l. de zeshoek. Gevraagd is om eventueel caseinemerken te maken voor den bond, doch daarvoor kon geen toestemming van den Minister worden verkregen. Dit is oorzaak dat eerst overleg moet worden gepleegd met de Commissie van toezicht op de vereniging „*Het Kaasmerk*.”

De besprekingen over grensregeling van fabrieken hebben over ‘t algemeen goede resultaten opgeleverd. Doch een regeling, berustende op welwillendheid, acht de commissie voor Landbouwcoöperatie niet juist meer, en daarom wordt een arbitrageregeling gewenscht geacht.

Te beginnen voor 1934 zullen voor de boterkeuringen diploma's beschikbaar worden gesteld.

De Voorzitter wijst er nog op, dat als Nederland den aanmaak van 30+ en 20+ kaas stopzette, de Fransche regering bereid zou zijn het contingent voor 40+ kaas op te voeren.

Besloten is het depot van het Coöp. magazijn te Hoorn, in verband met de minder gunstige financiële resultaten op te heffen.

Het oordeel van de fabrieken, die van Hoorn betrekken, was gevraagd, en daarbij pleitten 3 fabrieken voor het behoud, terwijl 11 fabrieken geen bezwaar hadden tegen opheffing. Deze mededeelingen geven verschillende afgevaardigden aanleiding tot het stellen van vragen en het maken van opmerkingen en daarbij komen de bezwaren tegen opheffing van het depot te Hoorn naar voren, terwijl anderzijds de opheffing wordt bepleit, omdat door de fabrieken om Hoorn steeds te weinig is betrokken van het depot.

Tenslotte stelt het bestuur voor het depot nog een jaar aan te houden, maar hiertegen komt weer verzet vanuit de vergadering. Bij stemming wordt met 137 tegen 20 stemmen tot opheffing van het depot besloten.

Door den technicus van den bond wordt medegedeeld dat 90 bezoeken aan de fabrieken werden afgelegd, dat de melkwegers grootendeels aan de gestelde nauwkeurigheid en gevoeligheid voldeden. Bacteriologische Controle wordt door de fabrieken steeds meer gevraagd. In de uitbetalingsmethoden is weinig verandering gekomen. Een vierde deel wordt volgens de berekendmethode. $\frac{3}{4}$ volgens die van vet uitbetaald. Drie keuringen zijn gehouden, en door 13 fabrieken wordt geregeld aan de boterkeuringen deelgenomen.

De omzet van het coöperatief magazijn is geldelijk iets teruggelopen, maar door het verlagen der prijzen is de omzet der goederen toegenomen

Door den Secretaris wordt namens den secretaris van de F.N.Z. op de moeilijkheden, die aan de exportcontingenteering zijn verbonden en waarbij vooral gewezen wordt op de schade daarvan voor de producenten. Een Poging van het *Crisiss-zuivelbureau* om het exportrecht aan de producenten toegewezen te krijgen, mislukte, doordat de Minister dat exportrecht aan de exporteurs toewees. De F.N.Z. tracht thans een nieuwe, betere regeling te verkrijgen.

Voorts wordt de algemeene toestand van de zuivelindustrie in 't licht gesteld. Tot nu toe is nog niet gebleken dat door de rundveebepierking verbetering zal ontstaan voor den zuivelproducent, al zijn er dan geen bezwaren tegen de wijze van die beperking in te brengen. Vanuit de vergadering wordt er op aangedrongen, dat alles wordt gedaan om de kaas buiten de omzetbelasting te houden. De margarine schijnt niet belast te worden.

De Voorzitter deelt mede, dat de F.N.Z. alles heeft gedaan om voor de zuivelbereiding alles te verkrijgen, wat eenigszins mogelijk is. Vooral in den Secretaris van den F.N.Z. dient men alle vertrouwen te stellen

Door meerdere personen wordt het verlangen te kennen gegeven, de regering op die onbillijkheid te wijzen, de kaas is ook een volksvoedsel bij uitnemendheid, en dient daarom buiten de omzetbelasting te blijven.

De Voorzitter zegt dat de strijd tegen de margarine door den FNZ zoo fel mogelijk wordt voortgezet.

Door den heer K. Kuiper. Oostwoud, wordt over de rundveebepierking medegedeeld, dat hij voorstander zal blijven van vrijwillige levering, die tot nu toe gelukkig goed verloopt. De afname van het rundvee heeft z.i. er toe geleid en een daling van de veeprijzen is voorkomen. Steunt ons zooveel mogelijk bij de uitvoering van de te treffen maatregelen,

Het arbitrage-reglement.

Door den heer Mr. P. Lengeveld wordt een causerie gehouden over een arbitrage-reglement. De vraag, of de mogelijkheid dient te worden opengesteld voor de coöperatieve Zuivelfabrieken, om de geschillen, van welken aard dan ook, door arbitrage te doen beslechten, wil hij in bevestigenden zin beantwoorden. Het zou z.i. aanbeveling verdienen, een dergelijk Instituut te scheppen om aan de fabrieken de gelegenheid te geven, tot oplossing van geschillen te komen, die anders zouden blijven smeulen, en aanleiding kunnen zijn tot onaangenaamheden tusschen de besturen, hetgeen het beginsel van goede samenwerking zou schaden.

Om Statutenwijziging te voorkomen, is de eenvoudigste weg, dat elke fabriek als punt van behandeling op hare eerstkomende algemeens vergadering brengt:

„toetreding tot arbitrage omtrent geschillen tusschen de zuivelfabrieken onderling, werkende op coöperatieven grondslag in Noord-Holland, aangesloten bij den „Bond”, - zulks in den ruimsten zin den woords”.

De fabriek onderwerpt zich dan aan de arbitrage. Ingevolge dit genomen besluit. Geschillen met de leden vallen hieronder dus niet.

Hieraan gaat vooraf de vaststelling van het reglement door den „Bond.”

Alleen wanneer zoo goed als alle fabrieken tot de arbitrageregeling toetreden, komt de regeling tot recht

Het ontwerp reglement geeft aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen, terwijl de heer Dr. Scheij mededeelt, dat hij een flinke deelname aan een arbitrageregeling zou toejuichen. Spr. spoort aan tot algemeen toetreden.

De heer Jimmink, 't Zand, wijst op het bezwaar dat niet elke boer lid is van een fabriek, aangesloten bij den bond. Spr. neemt bijv. de geschillen, welke ontstaan door de grensregeling, en die het overloopen naar een speculatieve fabriek tot gevolg hebben.

De Voorzitter zegt dat hier een belangrijks taak rust op de besturen der fabrieken, n.l. door te wijzen op het groote belang van coöperatie. Wel zullen niet alle moeilijkheden door dit arbitragereglement worden ondervangen, maar laat men het vele goede ervan accepteren
Besloten wordt het reglement onveranderd aan de aangesloten fabrieken toe te zenden en dank wordt gebracht aan den heer Mr. Langeveld.

Tot lid van de bouwcommissie wordt herkozen de heer D. Jongejans, St. Maartensbrug, terwijl In de plaats van den heer A. Kout, niet herkiesbaar, de heer Zeilemaker, Hoogkarspel, benoemd wordt tot lid van de *Aankoopcommissie*.

De export van zuivelproducten.

Door den heer C. Eijgenraam, handelsconsulent van den FN.Z., wordt een korte bespreking gehouden over den huidige toestand op het gebied van den export van zuivelproducten

De totaal export van boter bedroeg in 1931 31.000 ton, 1932 17.000 ton en over elf maanden In 1933 27.000 ton; van kaas respectievelijk 81.000. 72.000 en 80.000 ton; van volle gecondenseerde melk resp. 29.000, 26.000 en 27.000 ton: van melkpoeder resp. 12.000, 12.000, en 13.000 ton; van magere gecondenseerde melk resp. 125.000, 125.000 en 114.000 ton

Spr. somt het groots aantal belemmeringen van onzen export op en met vrees vraagt men zich af of voor 1934 de afbrokkeling van onze exportpositie geëindigd is. Wel wordt niet meer zoo overrompend tegen ons opgetreden als in den aanvang en door de ruiling is er dan ook sprake van enige reconstructie. Spr. meent dat niet alleen de exportmoeilijkheden fnuikend voor de zuivelindustrie hebben gewerkt, ook z.i. de politiek van den gaven gulden. Afstand van den gouden standaard had dan in 1931 plaats moeten hebben en de vraag is of het nu nog zou helpen.

T.a.v. de vraag waarheen met de rest van onze zuivelproducten wijst spr. op het particulier initiatief op het aanpassingsvermogen, dat bij den afzet van gecondenseerde melk tot uiting te gekomen. Het gaat dus om nieuw afzetgebied voor onze producten. Z.i. is een exportpolitiek voor onze kaas mogelijk en dan van particuliere zijde, doch georganiseerd werkend, en de regeering zou daarbij kunnen steunen.

De Voorzitter deelt mede dat het C.Z.-bureau meerdere malen op sleun van de regeering heeft aangedrongen.

De heer Dr. L. T. Scheij behandelt de bevordering van goed melken en deelt mede, dat 6 cursussen zijn gehouden. De belangstelling is te gering. Spr. zoowel als de Voorzitter wekken op om door middel van goed melken te zorgen voor een goede grondstof voor onze producten.

Tot financiële commissie voor het nazien der rekening 1933 en der begroting 1935 worden benoemd „*West-Friesland*” te Lutjewinkel, „*Excelsior*” te Heerhugowaard en „*De Vooruitgang*” te Julianadorp.

Begroting 1934

Bij de behandeling wordt gewezen op de grootere kosten van den technischen dienst, waarop wordt medegedeeld dat door de gratis-bezoeken meerdere kosten worden veroorzaakt.

Een andere spreker meent dat uit de begroeiing te weinig bezuiniging spreekt. Het is niet juist dat f2000 wordt geraamd als bijdrage van den *Coöperatieven Aankoop*.

De Secretaris antwoordt dat het hier betreft een post van veiligheid.

Op de desbetreffende vraag wordt medegedeeld dat vermindering van reis- en verblijfkosten niet mogelijk is.

De heer Vries, Callantsoog, dringt aan op verlaging van de salarissen, maar de Voorzitter zegt, dat gelet op de eischen, die aan het personeel worden gesteld, het Bestuur meent dat de salarissen niet voor verlaging in aanmerking komen.

De begroeting wordt onveranderd goedgekeurd.

Bij de rondvraag wordt de wenschelijkheid naar voren gebracht om het Departement op de hoogte te brengen van de inkomsten van de zuivelboeren.

De Voorzitter zegt dat de FNZ en andere organisaties herhaaldelijk wijzen op de toestanden ten plattelande, maar steeds luidt het antwoord dat ook rekening is te houden met de andere volksgroepen.

Verschillende vragen worden nog gesteld, opmerkingen gemaakt, waarbij aangedrongen wordt om bij de regering aan te dringen om een betere melkdistributie. Een goedkopere wijze is mogelijk en dat zou wellicht een groter verbruik in de hand werken.

De Voorzitter beaamt dat er een wanverhouding bestaat tusschen den prijs die de boer voor zijn melk ontvangt en den prijs die de consument er voor betaalt.

Herhaaldelijk is gewezen op de onjuiste distributieregeling. Gehoopt wordt dat de Provinciale Commissie er in zal slagen de regering hiervan te overtuigen. Vooral in dit verband voelen we het gemis aan een directeur-generaal.

Hierna volgt sluiting.

1934

Schager Courant, 1934-05-26; P. 15/20

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland.

ALKMAAR: De Algemene vergadering van dezen bond werd gehouden op Vrijdag 25 Mei 1934, des morgens 11 uur. in „t Gulden Vlies”

Voorzitter de heer H. K. Koster, Wieringerwaard; *secretaris de heer G. Nobel*, Lutjewinkel.

In zijn openingswoord betreurt de Voorzitter de geringe opkomst. Spr. brengt in herinnering het overlijden van 3 personen, getrouwe bezoekers der vergadering, n.l. de heren Jensma, Ham en Bark, die veel hebben gedaan voor het welslagen van don Bond. (Instemming.)

Wat den toestand betreft, er is nog geen enkel lichtpunt in de zuivelwereld aan te wijzen, straks zal de heer Geluk enkele mededelingen doen. Eén ding moet spr. echter van ‘t hart, n.l. dat hoe moeilijk de tegenwoordige tijd ook is, vele boeren en fabrieken menen, zich de weelde te kunnen permitteren elkaar te beconcurreren. Spr. vindt dat jammer, want het welslagen van den één helpt mede bij het welslagen van den ander. De boerenstand is als één te beschouwen.

Verschillende regeringsmaatregelen worden getroffen, die slechts voor een onderdeel van het boerenbedrijf verbetering betekenen, doch desondanks is het onze plicht tot volledige medewerking.

De notulen worden goedgekeurd.

Een 3-tal nieuwe buitengewone leden worden aangenomen.

Mededelingen.

Van de mededeelingen vermelden we:

Als leden van het Bestuur van den F.N.Z. werden aangewezen de heeren H. K. Koster en K. Kuiper en als plaatsvervangend lid de heer G. Nobel, tevens adviseerend lid.

Arbitrageregeling.

Het verzoek om zich aan te sluiten bij de Arbitrageregeling van den Bond heeft niet dat gevolg gehad dat het Bestuur er gaarne van gezien had. Eenige fabrieken gaven kennis van het besluit dat toetreding tot de arbitrageregeling, anderen zonden bericht dat zij niet wenschten toe te treden. Een vrij belangrijk aantal nam nog geen beslissing. Het Bestuur vindt dit jammer, omdat tusschen Coöperatieve Zuivelfabrieken geschillen toch eigenlijk langs arbitralen weg behoren te worden geregeld, gedachtig aan de bedoeling en het wezen van de Coöperatie, nl.: Samenwerking.

Consumptiemelkregeling.

Door den heer Bürkmann, Regeringscommissaris, werd een conferentie gehouden met verschillende Zuivelfabrieken in Nederland, over moeilijkheden van de melkleveringen in het randgebied. Verschillende onzer fabrieken waren daarbij ook tegenwoordig. Dergelijke besprekingen verdienen ongetwijfeld waardeering en kunnen belangrijk medewerken om de moeilijkheden op te lossen, althans te verminderen, wat goed en billijk is.

Het Bestuur heeft het consumptiemelkvoorzieningsvraagstuk verder goed overwogen en kwam daarbij tot de volgende conclusie, die aan de melkcommissie voor de halfvrijwillige regeling is medegedeeld, als het standpunt van het Bondsbestuur.

De melkprijs voor de boeren in het gebied der halfvrijwillige regeling bepalen op ½ cent beneden den Regeringsprijs der melk in het consumptiemelkgebied - af boerderij.

Melk geleverd - en niet voor consumptie gebruikt - betalen naar den industriemelkprijs, te bepalen door een kleine deskundige Commissie, in overeenstemming met de gemiddelde opbrengst der industriemelk.

Vergoeding voor de slijters op het platteland: 2½ ct per Liter en voor de inrichtingen - of slijters - in de steden 3 ct. per liter.

Deze conclusie is in genoemde commissie behandeld en ook ter kennis gebracht van den heer Regeringscommissaris - *Crisis-Zuivelcentrale*.

Het gevolg is geweest dat aan dit plan alle aandacht is geschonken en de melkprijs af boerderij overeenkomstig de inzichten van het Bestuur is geregeld, n.l. 4¾ ct. per liter Regeringsprijs in het Consumptiemelkgebied, verminderd met ½ ct. per liter - of anders berekend: 3¾ ct, per liter volgens zuivelwaarde, plus ¼ ct. per liter is 4¼ ct. af boerderij.

De straatprijs werd voor Alkmaar - en andere plaatsen naar men normale melkinrichtingsbedrijven heeft - op 8 ct. per liter bepaald en voor het platteland op 7 ct. Hier werd de marge - voor de slijters en inrichtingen - iets ruimer gesteld dan het Bondsbestuur oordeelde, wel werd de marge iets beperkt.

Het Bondsbestuur meent dat het van algemeen belang is dat het melkverbruik onder het Nederlandsche volk belangrijk toeneemt, wat bevorderd kan worden door een matigen prijs, wat mede verkregen kan worden door matige distributiekosten der melk.

Kaasbeperking.

Verschillende onzer aangesloten fabrieken hebben gevolg gegeven aan het verzoek tot medewerking van de kaasbeperking. Ten aanzien van de financieel regeling kwamen door de buitengewoon lage kaasprijzen eenige moeilijkheden, die bij den heer Bückmann - en de afdeling Consumptiemelk der *Crisis Zuivelcentrale* - welwillende overweging genoten en tot eene billijke regeling aanleiding gaven.

Regeling der contingenten en regeling van den boterexport.

Over dit onderwerp heeft het Bestuur van den FNZ. een vergadering gehouden met de Bondsbesturen. Het Bestuur van onzen Bond staat op het standpunt dat:

wanneer het noodzakelijk is dat de regeling gewijzigd moet worden, het Bestuur instemming betuigt aan het plan om het productierecht te verdelen onder producten, doch het exportrecht moet blijven waar het thans is.

De vergadering te Utrecht kon niet instemmen met het plan om het exportrecht onder producenten te verdelen, verschillende Bonden waren er voor om het exportrecht te laten waar het is en alleen het productierecht te veredeelen.

Het Bestuur van den F.N.Z. heeft de regeling opnieuw in studie genomen, doch door de vele moeilijkheden is deze verder niet tot wijziging gekomen.

Bestrijding runderhorzel.

Van den Provincialen *Bond van Rundveefokverenigingen* in Noord-Holland kwam een verzoek in om medewerking van de Zuivelfabrieken tot een meer algemene bestrijding van de Runderhorzel. Het Bestuur voldoet gaarne aan het verzoek om elke fabrieken op te wekken tot gemeenschappelijke bestrijding van dit kwaad.

Het stoken van olie.

Van den heer Duif - Leeraar Machinist van den FNZ. - kwam een advies in over het stoken van olie.

Het stoken van olie heeft, ongeacht de kosten, zeer zeker voordeelen boven het stoken van kolen, zoals zindelijkheid en gemak. Tegenwoordig is de prijs der stookolie per KG. ongeveer

3½ ct, terwijl met 1 KG. ervan 50 % meer stoom in de praktijk gevormd kan worden dan met 1 KG. normaal goede kolen, welke 1 ct. kosten. Hieruit blijkt. dat het stoken van olie vrij wat duurder is dan het stoken met kolen. Hierbij komt nog dat een tank met brander met toebehooren moet worden aangeschaft, welke ongeveer f 1500.- kost. Bij deze prijsverhoudingen moet het voordeel van olie stoken komen uit besparing van personeel. Wanneer een fabriek er personen door besparen kan, zit er wel wat in. Of dit voor het meerendeel der aangesloten fabrieken het geval zal zijn, is echter te betwijfelen. Tot meerdere inlichtingen is de heer Duif eventueel gaarne bereid.

Electriche demonstratiebedrijven

De *Commissie voor Landbouwcoöperatie* wekt de, bij de fabrieken aangesloten veehouders op om eens een bezoek te gaan brengen aan de Electriche Demonstratiebedrijven van het Provinciaal Electriciteitsbedrijf te Bloemendaal in: Zijpe, zoowel bij den heer de Boer - Veehoudersbedrijf - als bij den heer Sleutel - Pluimveebedrijf - beiden te St. Maartensbrug, omdat het misschien gewenscht is om - zoo dit nog niet het geval is - in het bedrijf in meer of mindere mate de toepassing van den electriche stroom in te voeren en de uitvoering van het bedrijf te vergemakkelijken en te verbeteren. Op genoemde bedrijven vindt men vele toepassingen, allicht is er iets bij dat ieder kan invoeren op eigen boerderij.

Ook de heer Van Buren, technicus van den Bond, doet verschillende mededelingen, waarvan wij aanstippen:

Over den technischen dienst zij medegedeeld:

Het aantal afgelegde bezoeken aan de fabrieken bedroeg in 1933 90.

In het afgelopen jaar werden door 23 fabrieken of 57 % aan de *kaaskeuringen* deelgenomen.

In totaal werden 60 kazen ter keuring aangeboden.

Daar het aantal inzendingen eerder af- dan toeneemt, is besloten dit jaar de keus voor het in te zenden materiaal wat grooter te nemen.

Het aantal keuringen is weder vastgesteld op 3

In tegenstelling met de, kaaskeuring neemt de belangstelling voor de *boterkeuringen* steeds toe, in 1933, werden 20 % boterpotten meer ter keuring aangeboden dan in 1932.

Het gemiddeld aantal punten was in 1933 ruim 1½ punt hooger dan in 1932.

De cursus botermakers liep dit voorjaar ten einde en werd door 8 leerlingen bezocht. 3 leerlingen konden slechts in aanmerking komen voor het behalen van een Bonds-diploma, welke het ook allen verwierven.

Het totaal aantal onderzoekingen aan het Laboratorium bedroeg 4021, of 1300 meer, dan in 1932.

Op vetgehalte werden 1908 monsters onderzocht.

De afname van het coöp. magazijn bedroeg in 1933 f 13.821,50, of 3% minder dan het vorige jaar daar de prijzen wat meer dan 3 % zijn gedaald, is de afname vrijwel gelijk gebleven.

Opgemerkt wordt dat het aantal bezoeken, door den technicus, bezoeken die betaald moeten worden door de fabrieken, zoo gering is.

De Voorzitter zegt toe, dat het Bestuur deze zaak onder de oogen zal zien.

Rekening 1933.

Volgt rekening en verantwoording over 1933. Alles werd in orde bevonden, de rekeningen worden goedgekeurd. De algemeene rekening sloot tot een bedrag van f 54.410,02, batig saldo f 700,03, die van den *Gemeenschappelijken Aankoop* tot een bedrag van f 108.660,16, die van de ontvangen kortingen tot een bedrag van f 5828,55, met een reservefonds van f 4722,82.

Verkiezingen.

Gekozen worden tot lid van het bestuur, vacature K. Kuiper, de heer H. Spaander. Midwoud, tot lid van de *commissie voor de kaaskeuringen*, vacature F. Jensma, de heer R. de Boer, Krommenie; tot lid van de *commissie voor de boterkeuringen* vacature Th. van der Meer, de heer Tolsma, Wognum; tot lid van de *commissie voor de landbouwcoöperatie*, vacature J. Bark Mz., de heer Busch, Wormerveer.

De algemeen toestand voor de zuivelproducten.

Door den heer Geluk, secretaris der F.N.Z. worden hierover mededelingen gedaan.

In de eerste 20 weken van dit jaar werd voor de melk met een vetgehalte van 3,2 pct. gemiddeld een grondprijs verkregen van 1,2 á 1,4 cent per K.G., terwijl de toeslag van de Crisiszuivelcentrale 2,5 ct. per Kg. heeft bedragen.

Men kan wel aannemen, dat de *Crisis-Zuivelwet* zeker op de kaasprijzen een drukkenden invloed uitoefent. Van meer betekenis zijn echter de heffingen, die gedaan worden bij den export naar gecontingenteerde landen.

Spr. wijst er op, dat er door deze heffingen een ongunstiger verhouding tusschen grondprijs der melk en toeslag ontslaat, dan zonder deze heffingen het geval zou zijn.

Het stelsel der heffingen kan intusschen niet gemist worden, zoolang er geen ander en beter middel is gevonden om de extra winsten, die door den individueelen exporteur gemaakt worden op zijn gecontingenteerden export, onder de producenten van het betreffende artikel te verdelen of te zijnen bate aan te wenden.

Het geld, dat door het C.Z.B. op den gecontingenteerden export van zuivelproducten geheven en in de schatkist gestort is, bedraagt thans meer dan 7 miljoen gld. Wij wachten nog steeds op de eerste uitkering hiervan aan producenten, terwijl nog slechts zeer kleine bedragen besteed zijn ten bate van producenten. Dit is een zeer onbevredigenden toestand. De Nederlandse zuivelproducent wordt op deze wijze de, dupe van zijn eigen eerlijkheid.

Doordat de regeering totnogtoe weigert, dit geld, hetzij uit te keeren, hetzij te besteden ten bate van producenten, begaat zij een grote onbillijkheid en wordt op den grondprijs der melk een sterker druk uitgeoefend, dan uit de werkelijke marktpositie onzer producten volgt.

Men hoort wel eens verluiden, dat de regeering voornemens zou zijn, dit uit heffingen op den export verkregen geld in het landbouwcrisisfonds te storten, om het op die wijze aan producenten ten goede te doen komen. Een oplossing van het geval in dezen geest zou er geheel naast zijn en de onbillijkheid zoo mogelijk nog vergrooten.

Op principiële zowel als practische gronden, is uitkering van dit bedrag via het landbouwcrisisfonds derhalve te verwerpen.

Voor de toekomst van het veehouders en zuivelbedrijf is het noodzakelijk dat wij onze afzetkanalen in het binnenland, zoowel als in het buitenland, niet openhouden alleen, maar ook dat wij nieuwe afzetgebieden zoeken.

Een paar cijfers der belangrijkste afzetlanden zijn hier leerzaam. Frankrijk ontving in 1931 nog 12 mill. Kg. kaas, in 1933 geen 6 mill. Kg. meer. Duitschland ontving in 1931 nog 17 mill. Kg. boter, in 1933 11,5 mill. Kg. Ook de kaasexport naar Engeland is in 1933 vrij belangrijk teruggegaan (van 8 op 6 mill. Kg.) In al deze gevallen zijn het de maatregelen der betrokken regeeringen, die tot dezen teruggang leidden, hoewel voor onzen export naar Engeland, naast de preferentiële rechten voor de Dominions, ongetwijfeld de heffing op de kaas door de C.Z.C. 'n rol speelt. Ook de kaasexport naar Spanje is zeer sterk teruggelopen tengevolge van de hooge invoerrechten, welke dit land op dit product hief. Van 2,5 mill. Kg. in 1930, daalde deze tot beneden 1 mill. Kg. in 1933.

Door de mogelijkheid, welke er sedert de invoering der gewijzigde crisis invoerwet sedert Januari j.l. voor Nederland bestaat om door middel van contingentering van den invoer van het buitenland concessies te verlangen voor onzen uitvoer, zijn er met enkele landen handelsverdragen afgesloten, die onzen export naar de betreffende landen eenigszins vergemakkelijken, doch als regel blijft de hoeveelheid te exporteren producten - door contingenteringsmaatregelen van het invoerende land - op het onbevredigende minimum van den laatsten tijd. Hoewel een zodanige handelspolitiek der regeering in dezen tijd absoluut noodzakelijk is om van onzen export nog te redden, wat er te redden is, heeft dit totnogtoe nog maar zeer weinig vergroting van den export tengevolge gehad.

Duitschland vormt hierop, wat de boter betreft, een gunstige, uitzondering, omdat tengevolge van het gesloten handelsverdrag dit jaar inderdaad een groter kwantum boter naar Duitschland kan worden geexporteerd dan het vorig jaar.

Wij moeten dus nieuwe afzetgebieden zoeken. Dit is vooral noodig, omdat men in zo menig afzetgebied tracht, zichzelf vrij te maken van den import. De gevolgde zuivelpolitiek in verschillende landen leidt hiertoe. Door een meer of minder geslaagd plan van hooge invoerrechten, contingenteringen, enz.. heeft men zich b.v. in Duitschland, Frankrijk en Spanje tot en zekere hoogte los gemaakt van den wereldmarktprijs

Wat is nu eenvoudiger, dan dat wij een gedeelte van het geld, dat wij eenerzijds op den ingekrompen export heffen, anderzijds gebruiken om onzen export te stimuleren. Voor het veroveren en soms ook voor het behouden van een markt, moet men zich opofferingen getroosten. Voor de toekomst onzer bedrijven is dat nodig. Laten wij onze maatregelen nu zoo kiezen, dat dit ook mogelijk is. De drie organisaties, die in het *Crisis-zuivelbureau* samenwerken (F.N.Z., V.V.Z.M. en B.v.K.). zijn het erover eens dat het dien kant uit moet. Het C.Z.B., dat totnogtoe alleen gewerkt heeft om regelingen ten gevolge van den gecontingenteerden export uit te voeren en daarmee feitelijk niets anders gedaan heeft dan den prijs drukken, moet dienstbaar gemaakt worden om onzen afzet in de toekomst te verbeteren. Het is daartoe in de gelegenheid en tusschen de drie zuivelorganisaties bestaat omtrent de wijze, waarop dit moet gebeuren, de nodige overeenstemming. Het komt er slechts op aan, dat de regering toestemming geeft, om een gedeelte der gelden, dat op den gecontingenteerden export geheven wordt, aan te wenden om den export naar andere zijde te stimuleeren. Om hiertoe te komen, heeft het C.Z.B. een zodanig reorganisatieplan voorbereid, dat dit bureau zou worden een rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging, welke de verschillende takken van zuivelproductie en zuivelverkoop intensief zou gaan behartigen. De concent-statuten voor deze vereeniging zijn reeds geruimen tijd geleden opgemaakt, aan de regeering voorgelegd en met de bevoegde ambtenaren besproken. Het wachten is hierbij alleen op een beslissing tot besteding der 7 millioen.

Ook in het binnenland dienen wij aandacht aan ons afzetgebied te besteden. Tengevolge van de prijsverhoging, welke onze Producten ondergaan door de heffingen, welke hierop plaats vinden, hetgeen dus een kunstmatigen toestand in het leven roept, beslaat de mogelijkheid, dat men, aanvankelijk ongemerkt, het contact met den consument verliest. Het bijhouden van nauwkeurige verkoopcijfers is daarom, vooral in dezen tijd, van groot belang.

Vooraf in verband met den invloed van het menggebod en de verdere maatregelen, welke er van regeringswege ten aanzien van het zuivel- en veehoudersbedrijf genomen worden, is het vooral van betekenis, te weten hoe het met de verhouding tusschen boterverkoop en margarineverkoop gesteld is.

Het boterverbruik, zonder boerenboter, is in het binnenland in anderhalf jaar tijds met 86 ton per week afgenomen, terwijl het margarineverbruik in anderhalf jaar met gemiddeld 85 ton per week is gestegen, zodat moet worden geconstateerd dat de margarine de plaatd der boter gaat innemen

De margarinefabrikanten profiteert bij de menging ook van de lage boterprijzen.

Spr. zal over deze boter-margarine-kwestie verder niet uitweiden, daar deze aangelegenheid, in verband met de maatregelen ten aanzien van den veestapel, een punt van overleg uitmaakt tusschen de centrale landbouworganisaties en den F.N.Z. Wel wil hij nog vermelden dat het hoogst noodzakelijk is, dat er evenals op de eetbare vetten, een heffing komt op de eetbare oliën, daar het gebruik van dit artikel, zolang dit, wat den prijs betreft niet in één lijn is gebracht met de andere spijsvetten, steeds zal toenemen ten nadeele van het botergebruik. Persoonlijk is hij er vast van overtuigd, dat het menggebod op groote schade voor het botergebruik in Nederland zal uitloopen.

Volgens daaromtrent door de C.Z.C gemaakte becijferingen kan worden geconstateerd, dat het er in ons land, wat het verbruik van kaas betreft, beter voorstaat. Althans kan met vrij grote zekerheid worden aangenomen dat het kaasverbruik in ons land in 1933 is toegenomen. Hieraan zullen de sterk verlaagde prijzen, die wij vooral bij den kleinverkoop hebben kunnen constateren, zeker niet vreemd zijn.

Samenvattende, komt spr. tot de conclusie dat ons afzetgebied in het buitenland, wat boter, kaas en melkproducten betreft, bedreigd wordt en dat, willen wij onzen export en daarmee onze zuivelbereiding eenigszins op peil houden, met alle ten dienste staande middelen zal moeten worden gewerkt om onzen export bij de gewijzigde omstandigheden te doen aanpassen en uit te breiden. Een reorganisatie van het C.Z.B. en gedeeltelijke aanwending der heffingen op den gecontingenteerden export, kunnen tot dit doel leiden.

Wat het binnenland betreft dreigt er groot gevaar voor den afzet onzer boter. Verder komt het mij voor, dat wij ons ernstig moeten afvragen, of de afzet van andere producten en vooral van melk als consumptiemelk niet opgevoerd kan worden. Détailprijzen voor de melk, zoals in onze groote steden gelden van 11 á 12 cent per liter, terwijl de boer een prijs ontvangt van 5 cent, tonen duidelijk aan, dat er bij de distributie van dit artikel iets niet in orde moet zijn. Dit komt tenslotte ten nadeele van den boer, daar dit den verkoop tegenhoudt.

Zoowel door verbetering van het distributiestelsel als door een doeltreffende propaganda, kan de verkoop van melk en zuivelproducten in ons land ongetwijfeld nog in belangrijke mate worden opgevoerd.

Nauwkeurig dient te worden nagegaan, waar nog goede afzetgebieden voor onze producten te vinden zijn; ongetwijfeld is de binnenlandsche markt een der beste afzetgebieden. Zoals het thans gaat, kan niet anders gezegd worden, dan dat wij dit afzetgebied door de verschillende maatregelen, die in het belang van het veehoudersbedrijf genomen zijn, van ons vervreemden.

Verder zal moeten worden nagegaan, op welke wijze wij verbetering in dezen toestand kunnen brengen. Door een goede prijspolitiek en een goed opgezette propaganda moet in dit opzicht nog heel wat te bereiken zijn. Ook op het pas gehouden 10e intern. Zuivelcongres is dit punt ernstig ter sprake geweest en is men tot de conclusie gekomen dat men bij het voeren van propaganda voor het gebruik van zuivel- en melkproducten elkaar internationaal dient voor te lichten en te steunen. Ongetwijfeld kan dit van veel belang zijn en hieruit blijkt tevens dat men ook internationaal de behoefte gevoelt om te trachten, met eigen middelen de crisis in ons bedrijf te overwinnen, althans deze zooveel mogelijk te verzachten.

Door den heer Pusch wordt gewezen op de tegenstrijdige meningen die bij de diverse regeringcommissarissen, de heeren Bückmann en Louwes, tot uiting komen. Was gezegd dat het margarineverbruik was afgenomen, nu blijkt uit de mededeelingen van den heer Geluk, dat het margarineverbruik is toegenomen.

De heer Zijp acht het 't beste, dat alles wordt vrijgegeven, opdat de consumptie kan toenemen.

Door den heer Wit, Berkhout, wordt de consentenregeling met Frankrijk ter sprake gebracht en in verband hiermede wordt besproken de heffing door de Crisiscentrale.

De gemaakte opmerkingen worden uitvoerig door den heer Geluk beantwoord, die er o.a. op wijst, dat de overheidsmaatregelen getroffen dienden te worden omdat de internationale toestand dat eischte. In alle landen om ons heen wordt de productie van melk- en zuivelproducten maar opgevoerd, en de boel vrij laten is dus onmogelijk. Waar de heer Zijp steun via de inkomstenbelasting wilde, oordeelt de heer Geluk een steun aan het bedrijf te prefereren boven individuen steun.

Ook nu weer komt ter sprake de toename van de melkproductie. wat toegeschreven wordt aan het prijsverschil tuschen industrie- en consumptiemelk en waardoor aandacht geschonken dient te worden aan de consumptiemelkregeling.

Hierna wordt gepauzeerd.

Het diergeneeskundig onderzoek.

De heer A. M. Hibma, dierenarts te Terschelling, hield vervolgens een inleiding over de werking van diergeneeskundige ziekenfondsen. Het doel van dergelijke verenigingen is, den leden, wanneer hun vee door ziekte is aangetast of door ongevallen is getroffen, veeartsenijkundige hulp en bijstand te verzekeren. Het Terschellinger ziekenfonds, dat 1 Februari 1927 werd opgericht, telt thans 133 leden. Spreker wees er op, dat door de leden der bedoelde vereniging meer hulp wordt gevraagd dan door de niet-leden, terwijl met cijfers werd aangetoond, hoezeer dit in het belang was van den gezondheidstoestand van het vee.

Hierna volgt sluiting.

Alkmaarsche Courant, 1934-12-06; p. 6/10

Verslag verg. Bond van coöp. zuivelfabrieken N.-Holland

De bond en het secretariaat.

HOORN: Bovengenoemde bond hield Woensdag in „*de Roskam*” te Hoorn een druk bezochte algemeen vergadering.

De voorzitter, de heer H. K. Koster, te Wieringerwaard, merkte in zijne openingswoord op, dat men zelden onder slechter omstandigheden had vergaderd dan thans het geval is.

De vraag naar ons product, aldus spr., vermindert en de verbetering van de verkeersmiddelen maakt de concurrentie op de markten, die tot nog toe geheel door ons voorzien werden, door anderen mogelijk, met als gevolg dat de prijs nog meer omlaag gaat. Voorts kunnen wij constateeren, dat geen land voornemens is om den invoer van buitenlandsche artikelen mogelijk te maken en waar onze zuivelproducten voor een groot deel op den export zijn gebaseerd, maakt ook dit de positie van de zuivelbereiders moeilijker. Deze moeilijkheid wordt nog verhoogd door het streven in de verschillende landen naar zelfvoorziening. Geprobeerd wordt vooral onze kaas na te maken.

In het namaken van den vorm en de kleur slaagt men, doch niet in het namaken van den smaak.

De consument, die denkt ons product te kopen, wordt door het gemis aan den smaak van ons product vervreemd, waardoor de mogelijkheid om ons product in de toekomst te plaatsen, wordt verkleind.

Alleen wanneer het ons gelukt een speciaal merk te krijgen, zie ik de mogelijkheid om voor ons product een beteren toestand te verkrijgen, naast een verbetering van den algemeenen wereldtoestand.

Met den wensch, dat deze toestand spoedig zal intreden, opende spr. de vergadering.

De secretaris, de heer G. Nobel (Lutjewinkel) deelde hierop mede, dat in de plaats van den heer L. Olivier de heer K. Kuiper tot lid van het bestuur van de H. M. v. L. was benoemd. Voorts deelde hij mede, dat een vereeniging van directeuren van zuivelfabrieken was opgericht.

Ten behoeve van de fabriek „*Koegras*” had het bestuur bemiddeling voor de stroomlevering van het Prov. Electricch Bedrijf verleend. Aan Ir. de Kruyff, directeur van het *Technisch Bureau* van de F. N. Z., die de onderhandelingen had gevoerd, werd daarvoor dank gebracht.

Op verzoek had Ir. de Vries, rijksveeteeltconsulent, een cursus gehouden voor controleur in veevoeder. Deze cursus, die in het Landbouwhuis werd gegeven, mocht zich in een voldoende belangstelling verheugen.

Kaasmerk N. H.

Binnenkort hoopt het bestuur aan alle fabrieken het N. H. kaasmerk, dat nationaal en internationaal is gedeponeerd, te kunnen verstrekken.

De herkomst van de kaas zal dan steeds kunnen worden nagegaan.

De aankoop van benodigdheden breidt zich steeds uit:

Eet melkbrood.

De actie voor „eet meer melkbrood” wordt door het bestuur als een algemeen volksbelang gesteund.

Voor de aanstelling van een ambtenaar in algemeenen dienst deed het bestuur een beroep op de vergadering.

Consumptiemelkvoorziening,

Tengevolge van de regeling ontstaan voor de consumptiemelkvoorziening, in verschillende gevallen moeilijkheden bij de zuivelfabrieken, omdat deze minder kunnen betalen dan de consumptiemelkers, welke moeilijkheden alleen kunnen worden opgelost door verbetering van de regeling.

Uitvoerig heeft het bestuur verbetering van de regeling bepleit.

Volgens het oordeel van het bestuur zal de regeling voor de distributie gewijzigd moeten worden door de winstmarge belangrijk te verlagen.

Verslag werkzaamheden leeraar - technicus.

De heer v. Buren, leeraar-technicus, bracht hierna een goed gedocumenteerd verslag uit. Spr. drukte de vergadering op het hart om met het bestuursvoorstel mede te gaan om een zodanige regeling te treffen dat de technicus voortaan door de fabrieken vrij geraadpleegd kan worden, en stelde de wenschelijkheid daarvan in het licht.

Den toestand van ‘t *coöperatief magazijn* noemde spr. zeer bevredigend, zoowel wat den omzet als den financieelen toestand betreft.

Alleen aan kaasdoeken werden meer dan 40.000 stuks afgeleverd, tot een totale lengte van 25 K.M.

Verkiezingen.

De heer L. Broekens werd bij acclamatie tot lid van de *bouwcommissie* herkozen.

In plaats van den heer D. Kaan werd tot lid van de *aankoopcommissie* gekozen de heer Hofstee te Wieringerwaard met 152 van de 181 stemmen.

Tot bestuurslid werd in plaats van den heer L. Olivier de heer Hout uit Middelle gekozen met 114 van de 180 stemmen.

De export van zuivelexporten.

De heer J. A. Geluk, secretaris van den F. N. Z., gaf een uiteenzetting over den huidigen toestand op het gebied van den export van zuivelproducten.

Uitvoerig besprak hij de maatregelen in verschillende landen tegenover onze zuivelproducten genomen.

Uitvoerig besprak hij de positie van onze zuivelproducten in Duitschland, Frankrijk, België, Engeland en Spanje.

Spr. constateerde, dat onze zuivelexport met steeds grooter wordende moeilijkheden te kampen heeft, moeilijkheden die voornamelijk veroorzaakt worden door de maatregelen welke de verschillende regeeringen namen vooral tegen den invoer van landbouwproducten.

In landen, die vroeger onze grootste afzetgebieden voor zuivelproducten waren, gaat men nog steeds voort op den weg om tot zelfvoorziening te komen. Zoolang dit het geval is, kan men alleen nog maar grootere bezwaren voor onzen export in de toekomst verwachten.

Spr. was geenszins van meening, dat wij ons door de bestaande moeilijkheden moeten laten afschrikken. Wij kunnen er gerust wat geld voor over hebben om te trachten bestaande afzetgebieden te behouden en nieuwe te ontginnen, daar toch eenmaal weer de tijd moet komen dat men internationaal tot de overtuiging moet komen, dat het huidige stelsel van economische afsluiting opgeheven moet worden, omdat dit tot armoede van alle volken moet leiden.

In dit verband wees spr. op verschijnselen die zich in deze in Amerika voor doen. Dit land met zijn rijke hulpbronnen meende zich zonder bezwaar van het overige deel van de wereld te kunnen afsluiten. Men komt daar echter meer en meer tot de conclusie, dat de welvaart hiermede ten gronde gaat en de stemmen om dit systeem door een ander te vervangen, worden daar ook steeds luider.

Intusschen zullen wij ons voorloopig nog hebben aan te passen bij den huidigen toestand en hiertoe zal in de eerste plaats noodig zijn een zoo goed mogelijk benutten van de afzetgebieden, die nog onder ons bereik liggen.

In de eerste plaats komt hiervoor in aanmerking de binnenlandsche markt. Het kaasgebruik is in de laatste jaren in ons land, toegenomen, door de lage kaasprijzen en ook de verlaging van de winstmarge heeft daartoe mede gewerkt.

Jammer genoeg werken de crisismaatregelen voor boter en melk in de tegengestelde richting, met het gevolg, dat de afzet van deze producten vermindert.

Aan dit verschijnsel moet ernstige aandacht worden besteed.

Wij zijn nu zoover, dat er voor den afzet van melk- en zuivelproducten voorloopig systematisch propaganda kan worden gemaakt.

Het crisis-zuivelbureau zal daarvoor binnenkort de medewerking van alle belanghebbenden inroepen, doch ook moeten de te treffen regelingen zoodanig zijn, dat ze niet consumptie-beperkend werken.

De zuivelcoöperatie heeft hierbij een belangrijke taak te vervullen. Het gaat hierbij vooral om den grondprijs van het product. Alleen als de prijs dien de boer voor zijn product ontvangt, loonend is, is het in zijn belang, dat de consument het tegen zoo laag mogelijken prijs ontvangt. Het is in vele gevallen de on-economische distributie die het product duur maakt.

Het valt niet te ontkennen, dat de veehouderij en daarmee de zuivel-coöperatie ontzettend zware tijden meemaken. De ongelijke positie tusschen particulier bedrijf en zuivelcoöperatie komt in vele gevallen ook in dezen tijd sterk naar voren. Het eerste kan zich zoo noodig verplaatsen en gemakkelijk een anderen weg inslaan. Wij zien dat in dezen tijd van contingenten-

ring en sterke invoerbelemmering in het buitenland. Verschillende particuliere ondernemingen gaan hun belangensfeer uitbreiden tot in het buitenland, omdat de export daarheen vastloopt, of zoeken een andere richting tot rendabel maken van hun kapitaal.

De zuivel-coöperatie echter is evenals de veehouderij gebonden aan den grond. Dit maakte hare positie, vooral bij den afzet, zeer moeilijk en wenschte dat met des te meer energie wordt opgekomen voor het behoud van onze afzetgebieden.

De voorzitter constateerde, dat wel duidelijk de moeilijkheden die zich voordoen, zijn geschetst.

Spr. oordeelde, dat velen nog wel iets verwaarlozen. Meerdere samenwerking tusschen de fabrieken kan leiden tot verlaging van exploitatie.

Men moet afzien van het streven plaatselijk gaarne een leidende rol te spelen. Samenvoeging van fabrieken en verdeling van de gebieden voor het ophalen van de melk zal zeker tot besparing leiden. Een regeling voor de grensgebieden, is noodig. Particuliere fabrieken zien dit reeds in.

De heer Zijp vroeg waarom de voorzitter geen algemeene vergadering had belegd, toen bekend werd, dat de minister tegen de verdeling van het zuivelpotje was.

De voorzitter deelde mede, dat het bestuur zeer veel gedaan had om te bereiken, aan het zuivelpotje een bestemming te geven. De F. N. Z. en andere organisaties gelukte het niet een uitbetaling te krijgen.

De heer Zijp betwijfelde dit niet, doch wel of de juiste actie gevoerd was.

De voorzitter: Het bestuur handelde naar het h.i. beste inzicht.

De heer v. Diepen, Grootschermer, oordeelde het beter dat de boter 'n kwantum van 12 miljoen K.G. die voor 'n gemiddelden prijs van 35 cent per K.G. naar Engeland gaat, als voedsel van het Nederlandsche volk, dat nu margarine moet slikken, beschikbaar werd gesteld. Ook wenschte hij een verbod om waterbrood te bakken.

De heer Kooijman oordeelde het onbestaanbaar, dat de consument 12 cent voor een liter melk betaalt, waarvoor de producent 4 cent krijgt. De oneconomische distributie werkt belemmerend op het verbruik.

De heer Bus, Wormerveer, oordeelde, dat dit in de boeren zelf zit, die trachten van elken slijter een afnemer te maken.

Een poging van spr. om, een centrale melkvoorziening aan de Zaan te krijgen, mislukte, omdat de boeren op eng eigen voordeel belust, slijters leveren.

Van hoogerhand zal moet worden ingegrepen.

Spr. bekritiseerde voorts uitvoerig de verordening, die hij niet begreep omdat vaarzen inplaats van oudere dieren worden gevorderd.

De voorzitter bleef desondanks van oordeel, dat de producenten door samenwerking van fabrieken al het mogelijke doen om den productieprijis te doen dalen. Wanneer dat gebeurt, kan men met te meer recht vorderen, dat het product tegen een loonnenden prijs wordt afgenomen. Voorts zeide hij, dat de leidende personen het mogelijke zullen blijven doen om de consumptiemelkregeling beter te maken.

Uitvoerig werd over dit onderwerp nog gediscussieerd, waarbij de een om maatregelen van overheidswege vroeg en de ander zich op het standpunt stelde, dat het juist de regeeringsmaatregelen ten gevolge hebben, dat men zoo hopeloos vastloopt.

Ook de houding in deze aangelegenheid van de groote pers werd aan critiek onderworpen.

Eén spr. gaf als zijn oordeel te kennen, dat die pers in gebreke blijft om haar lezers in te lich-

ten over een beter distributiestelsel, omdat zij georiënteerd is op de middenstand als haar klanten.

Aan het bestuur werd overgelaten om twee leden van bestuur en een plaatsvervangend lid van bestuur van den F. N. Z. aan te wijzen.

Nadat rapporten waren uitgebracht over *landbouwcoöperatie*, de *melkcommissie* en de *vak-school voor kaasmakers*, werden tot leden van de *financiële commissie* aangewezen de fabrieken „*De Dageraad*” te Burgerbrug, „*Midwoud*” te Midwoud en „*Eendracht*” te Texel.

Begrooting.

In behandeling kwam hierop de begrooting voor 1935, waarbij de voorzitter mededeelde, dat van de fabriek „*Neerlandia*” te Stomporetoren een schrijven was ingekomen, waarin wordt voorgesteld om een ambtenaar in algemeenen dienst aan te stellen, terug te nemen.

Ter verdediging van dit voorstel verleende de voorzitter het woord aan den heer D. de Boer uit Stomporetoren, die het volgende betoogde:

Mijnheer de voorzitter. De N.V. „*Neerlandia*” wenscht in dezen bond de aandacht te vestigen op het voornemen om t.z.t. een ambtenaar in Algemeenen Dienst aan te stellen en merkt daaromtrent het volgende op:

De markt dreigt op te houden de plaats te zijn waar vraag en aanbod voor onze producten voldoende tot hun recht komen. Hierdoor is bij handel en producent een groote mate van onzekerheid ontstaan.

Het is ongeveer twee jaar geleden toen een in het leven geroepen commissie van economisch verweer overwoog hoe de betalingen voor den uitvoer naar Duitschland in gang waren te houden. Thans, twee jaar later, zetelt een lid van dezelfde commissie op de plaats van den minister van economische zaken, die zich tot taak stelt van den export te redden wat te redden is. Wetend hoe moeilijk het is een regeeringsinstantie in gang te brengen, moet men toegeven dat er hard gewerkt wordt aan onze export-belangen. Het ontbreekt hierbij de regeering niet aan de noodige bevoegdheden. Hierbij komen de belangen van drie kaasgebieden ook met elkander in het gedrang.

Hier ligt een taak voor den bond, n.l. om zich naar buiten als een lichaam te doen gelden.

Voor de zorg voor onze algemeene zuivelbelangen hebben we het federatief verbond van den F.N.Z.

Voor de zorg voor onze gewestelijke belangen hebben we onzen band, dezen bond en niets anders!

Deze bond behoort in tijden als deze ten volle onze belangen te kunnen dienen.

Deze bond behoort het apparaat te zijn dat tot vraagbaak dient voor alle fabrieken en fabriekjes in onze dorpen.

Hier kan een doeltreffend verband niet gemist worden.

Volgens de toelichting tot uwe agenda van heden overweegt uw bestuur de aanstelling van één of ander jongmensch als ambtenaar in algemeenen dienst. Voor de vraag of deze aanstelling kan leiden tot het doel wat men voor heeft, stellen „*Neerlandia*” en anderen de vraag: Waar zit het in den bond eigenlijk op vast?

Op de behoefte aan ‘n jongen man, wiens toekomstige taak zelfs nu nog niet is te omschrijven?

Of op één of ander gebrek in het bestaande systeem?

Mijnheer de voorzitter. U vergunne mij, als ter plaatse eenigszins bekend, het volgende op te merken:

Uw secretariaat zit, evenals een radio, ingebouwd in een geweldig apparaat, waarvan antenne, aardverbinding en stroombron alle drie in Lutjewinkel hun oorsprong vinden. Hier jeukt het.

Aan dat secretariaat wordt serieus gewerkt. Hieraan bestaat niet den minsten twijfel. Het hoeft niemand te verbazen dat het bestuur aarzelt te omschrijven waar het jonge mensch neergezet moet worden!

Het complex, waarin ons secretariaat zit opgeborgen, vermag slechts één man te overzien

Ik zal me niet verdiepen in de vraag hoeveel voorzitters van den bond achter dit secretariaat zijn schuil gegaan. Ik spreek bij ervaring, mijnheer de voorzitter.

Niemand zal durven onderschatten, wat dit agglomeraat van secretariaten voor den landbouw in Noordhalland, heeft gedaan. Men denkt met huivering aan de mogelijkheid dat één van de vele betrekkingen die in dat secretariaat samen komen, eens den geheelen man gaan vragen. op dat punt zijn we met den bond van zuivelfabrieken in Noordholland aangeland, mijnheer de voorzitter.

„*Neerlandia*” offert per jaar aan den bond een goede *f* 1400, anderen nog meer. Gaarne brengt men dit offer, mits dan de behartiging der belangen, juist onder deze omstandigheden, ten volle tot uiting komt.

Toen de kleine fabrieken werden geleid door boeren-directies, voorzag de bond in de behoeften van dien tijd.

Nu de grootere fabrieken zich zelf van technisch geschoolde leiding hebben voorzien, van den technischen dienst van den F. N.Z. kunnen genieten, de bond groote bedragen van hen moet eischen, wenscht men een secretariaat dat zoo goed mogelijk aan de eischen van deze omstandigheden voldoet.

Op grond van eenige ondervinding, die ook bij mij kan zijn gerijpt, veroorloof ik mij de vrijheid uw bestuur het volgende schema in overweging te geven.

Zoowel voorzitter als secretaris stellen zich, zoo noodig tegen vergoeding minstens iederen Vrijdag enkele uren beschikbaar om de zuivelpositie en de verhouding tot regeering- en crisisorganisatie te bepraten met twee directeuren van groote fabrieken en twee markters van kleine fabrieken.

Voorzitter noch secretaris moeten bij dat onderhoud gehinderd worden door het feit, dat een van beiden is gebonden aan geheimen uit nationaal verband. Ze zijn dan beiden in die contact-commissie in de eerste plaats Noordhollanders. Ik zeg dit uit hoofde van het algemeen bekende feit, dat anderen nu eenmaal onze belangen niet plegen te behartigen.

Men zou met deze contact-commissie minstens zooveel bereiken als bij de aanstelling van een jongmensch dat in den bestanden kluwen ook den weg niet vindt.

Deze gang van zaken brengt bovendien een voordeel dat niet gering geacht mag worden.

Het waarborgt dat voorzitter en secretaris evenzeer en evengoed zijn ingelicht over hetgeen gedaan of nagelaten dient te worden.

Zoo kan met geringe kosten het contact met de practijk tot stand komen en levendig blijven. De vraagstukken groote of kleine fabrieken, Hoorn of Alkmaar, behooren tot het verleden. De F.N.Z. voorziet in de behartiging der algemeene zuivelbelangen en in de technische hulp De technicus van den bond worde ingeschakeld in het kleinere werk van het secretariaat van den aankoop, van de keuringen, als men die wenscht te behouden, van de arbeidsregelingen, enz. De fabrieken vinden bovendien gratis en practisch advies bij den Rijkszuivelconsulent in de provincie.

Hierdoor komt tijd vrij voor voorzitter en secretaris om het contact te behouden met den hoofdzenuw van het bedrijfsleven, met de markt.

Men leert daar beter dan overal elders, welke kaas de hoogste punten door de practijk wordt toegekend.

In 1917 ging het secretariaat gebukt onder den arbeid van de beschikbaarstellingen, thans lijdt het onder de overbelasting van het geheel, waarvan het onderdeel uitmaakt.

Mijnheer de voorzitter. Het gaat niet tegen uwen secretaris, het gaat om de inschakeling van dien secretaris ten behoeve van den bond.

Vergis ik me niet dan is het binnen het raam van uwe bemoeiingen reeds meermalen een punt van overweging geweest.

Ik hoop, dat de vergadering in het door mij gegeven schema aanleiding moge vinden tot hetnemen van een doeltreffend besluit.

Discussie.

De heer Klaver was van oordeel, dat het punt bij aanneming een wijziging zal brengen in het bestuursapparaat zoo als men dit kent. Hij vroeg of de toelichting wel juist is gezien.

Door het overbelast zijn van den secretaris is het niet meer mogelijk het bestuursapparaat te doen functionneeren. Men gooit nu z.i. met het badwater het kind weg. Spr. beschouwde het overbelast zijn als een groei van den bond.

Het toetreden tot de groote organisaties werd, om den invloed te versterken, noodig geacht. Wij kregen een vertegenwoordiging in een zeer groot aantal lichamen. Wat een zwak punt wordt geoordeeld, vond spreker een versterking van den invloed van den bond. Zoo zag spr. ook het voorstel van den heer de Boer. Het loopt nu vast en de vraag rijst of het secretariaat verder uit één persoon kan bestaan. Door het werk van den bond ontvangt de secretaris meerdere vergoedingen en spr. vroeg of het daarom niet mogelijk is, dat de secretaris zich persoonlijk hulp verschaft. Door het voorstel-De Boer wordt het rayon Alkmaar gebaat, doch de bond omvat een grooter gebied. Spr. achtte het echter niet mogelijk, dat in een contactcommissie door vertrouwensmannen gesproken kan worden, wanneer de minister geheimhouding heeft opgelegd. Toch vereende spr. zich met het voorstel-de Boer om den voorgestelden post terug te nemen.

Indien het noodig blijkt, dat een crediet noodig is voor de voorzieningen in de meerdere bemoeiingen, zal spr. zich, daartegen niet verzetten.

De heer v. Diepen wilde niet op een verkeerde manier bezuinigen en was toch van oordeel dat er bezuinigd moest worden.

De begrooting dient door de contributie sluitend gemaakt te worden.

Spr. was van oordeel, dat het bestuur beter de wenschelijkheid van een ambtenaar in buitengewonen dienst kan beoordeelen en hij stelde tenslotte 10 pCt, salarisverlaging voor.

De heer Bos, Opmeer, steunde het idee om het voorstel te schrappen en betoogde, dat ook zijn fabriek van den secretaris den vollen man wenscht.

De heer Zijp vroeg of de secretaris zijn werk niet af kon door de vele nevenbetrekkingen? Hij oordeelde, dat voor f 3800 salaris de secretaris geheel voor den bond beschikbaar moest zijn.

De heer Brugman rapporteerde namens de *financieele commissie* over de begrooting, waarmede de commissie accoord ging, behalve met den post voor 'n ambtenaar in buitengewonen dienst. De commissie zag gaarne, dat de secretaris zijn geheele persoon voor den bond beschikbaar kon stellen. Het leek hun, dat dit niet mogelijk was en de commissie wil daarom het oordeel aan de vergadering overlaten

De heer de Boer verheugde zich over den weerklank, dien zijn betoog had gevonden. Men bedoelde niet hetzelfde. Spr. had over veel gezwegen, doch was van oordeel, dat er te veel van den bond in Lutjewinkel gevestigd is. Spr. wilde, dat de fabrieksdirecteuren thuis kunnen komen met nieuws, dat wij allen behooren te weten. In vertrouwen wordt wel eens wat verteld, waarmede men niet te koop behoeft te lopen, Een soort eenheid in het bestuur is wel noodig en algeheele bevestiging daarover heerscht er niet. Bij spr. ging het niet om de f 1700 van een ambtenaar. Uit het betoog van den heer Geluk is wel gebleken, dat een goede ambtenaar te allen tijde zijn geld waard is. Als hij wat kan zeggen deelt hij dit in het orgaan mede en spr. wilde een dergelijk contact tusschen het bestuur en de leden, al wil hij geen schending van geheimen.

De voorzitter merkte op, dat uit 't voorstel blijkt, dat de tegenwoordige gang van zaken ook het bestuur niet bevredigt. Verschillenden oordeelen dit niet de juiste oplossing.

Het bestuur kon niet met een ander voorstel komen. Spr. wilde een uitspraak van de vergadering en stelde de vraag of men al of niet met het voorstel accoord gaat. Grieven zullen er wel altijd blijven.

De heer Bus vroeg of het bestuur den wensch „een secretaris, die den geheelen man geeft niet onder de oogen heeft gezien”.

De heer W. Groot vroeg of men niet beter deed het denkbeeld van den heer de Boer eerst in het bestuur te behandelen.

De voorzitter: Het is de wensch van het bestuur, dat men weet, wat de vergadering wil. Niet bedoeld wordt, dat het bestuursvoorstel maar zoo wordt aangenomen.

Aangezien niemand zich voor het voorstel verklaarde, zeide de voorzitter, dat ook het bestuur den tegenwoordigen toestand niet bevredigend achtte. Men wil den geheele man, maar de vraag is of dit te verwezenlijken is.

De heer Bos, Lutjewinkel, zeide, dat men graag den heer Nobel wenschte te horen.

Verklaring van den heer Nobel.

De heer Nobel deelde mede, dat het voorstel van het bestuur niet zijn voorstel was. Bij de vervulling van mijn taak als secretaris, aldus spr., heb ik mij in de eerste plaats op het standpunt gesteld, dat in N.H. niemand maar dan ook niemand mij het verwijt kan maken, dat ten aanzien van mijn werk voor den bond door mij meer geld wordt verdiend dan noodig was. Daarvan wensch ik vrij te blijven. In 1906 is de bond opgericht en het salaris ruim *f* 1700 is het gemiddelde geweest van die jaren, daarbij komen vacatiegelden van *f* 200, maar daartegenover staat, dat ik aan schrijffloonen gemiddeld *f* 400 heb betaald, zoodat mijn salaris nooit meer is geweest dan *f* 1500

Ik weet, dat er ten aanzien van mijn werk en mijn persoon volle waardeering bestaat. Ik bekleed verschillende andere functies, waar men mij even graag wil zien en waar men mij ook niet kan missen en dat is *Hollands Noorderkwartier*, gemeente-ontvanger van Winkel, secretaris van de banne Winkel. Voorts ben ik gevolmachtigde van jhr. Reigersman voor eenig aankopen van gronden voor het provinciale kanalen- en wegenplan. Dat werk vordert één dag per week en ik ben overtuigd, dat ik in die functie voor den landbouw goed werk doe.

Voorts vervul ik enkele bestuursfuncties, die meer leiding vorderen dan werk. Nu stelt u de vraag, of ik geheel zal komen bij den bond en de anderen wil loslaten.

Het antwoord is niet twijfelachtig: „Wanneer de bond mij voor het feit plaatst (ik heb voor den bond veel gedaan), dan zult u mij niet alleen krijgen voor den bond van zuivelfabrieken”.

De heer de Boer had dit antwoord verwacht, doch vroeg of de heer Nobel het onschuldig uur-tje Vrijdags wil geven en het contact tusschen het bestuur zou willen bevorderen, volgens zijn schema.

De heer Nobel was bijna zonder uitzondering Vrijdags in Alkmaar en hij is daar voor ieder te spreken en bereid tot alle medewerking. Slechts bij uitzondering is hij er Vrijdags niet, maar dan is het voor werk van den bond elders.

De vertegenwoordiger van Oudendijk betoogde, dat de bezoldiging geen rol speelt, wel heeft men den heer Nobel geheel noodig, om de boeren te helpen.

De heer Bus stelde voor om voor een jaar het voorstel-de Boer aan te nemen.

De heer Zijp deed het voorstel om den geheelen man te krijgen en wil daarvoor *f* 3000 salaris vaststellen.

De voorzitter: U heeft het antwoord van den secretaris: het gaat niet.

De heer Blaauboer oordeelde, dat men den verkeerden kant uit gaat. De verheldering, die men wenscht, komt er zoo niet. De vraag is, of men vast wil houden aan den vollen man als secretaris, ja of neen. Neemt men genoeg met het voorstel-Bus, dan blijven de tegenstellingen, waar men uit moet, anders kan er geen uitweg komen.

De heer Nobel had een werkweek van 90 uur. Hij pleegde geen verzet, maar wilde den een niet loslaten voor den ander. Het bestuursvoorstel had wel zijn instemming. Ook anderen hebben mij noodig en die moet ik trouw blijven. Trouw is voor mij trouw en een instructie moet ik niet hebben.

De heer de Boer: Komt het contact er tusschen de leiding en het bestuur, als de ambtenaar er komt? Ik zie dit niet.

De heer Nobel: Dat komt er wel.

De vergadering werd hierop geschorst om het bestuur gelegenheid te geven zijn houding te bepalen.

Na heropening zeide de voorzitter, dat het voor het bestuur buitengewoon moeilijk was tot een oplossing te komen. Het bestuur kwam niet tot overeenstemming en spr. oordeelde het goed, om aan het voorstel van den heer de Boer, gesteund door den heer Bus, gevolg te geven en dat geprobeerd wordt door het bestuur voor de volgende vergadering een oplossing te brengen. Een bepaald uur zal bekend worden gemaakt, waarop Vrijdags de voorzitter en de secretaris van den bond in het bureau van den bond te spreken zijn voor ieder, die het wenscht.

De heer Bos, Opmeer, had van den secretaris een meer tegemoetkomende houding verwacht. Spr. stelde prijs op een toezegging van den heer Nobel.

De heer de Boer verwachtte door zijn voorstel meer contact in de provincie tusschen het bestuur en de producenten en zeide nog, dat hij gaarne den heer Nobel behoudt.

De heer Zijp oordeelde, dat de zaak weer in doeken gewonden wordt. De kwestie is alleen opgelost, als de heer Nobel zich geheel geeft.

De heer Duin gevoelde, dat het voorstel geen voorstel was en z.i. kon daarover niet gestemd worden.

De heer Kooy wenschte stemming over het voorstel-Zijp.

De heer v. Diepen oordeelde, dat niemand tegen het bestuursvoorstel kon zijn, dan blijft de zaak tot het volgend voorjaar zooals ze is. Spr. verzocht den heer Zijp zijn voorstel in te trekken.

De heer de Boer zeide nog, dat de handel als regel meer weet van de internationale verhoudingen dan de producenten. spr. wilde weten, wat we aan den bond hebben Het contact met de F.N.Z. moeten wij behouden, doch wij moeten weten, wat de bond doet, vandaar zijn contactvoorstel.

De heer Helder oordeelde, dat de secretaris wat doen moest en de bond eveneens. Spr. vroeg den heer Nobel wat meer tijd voor den bond vrij te maken.

De voorzitter: Daarover zal de secretaris zich moeten beraden. Laten wij nu besluiten om wettelijks contact in te stellen en wel Vrijdags, al kon spr. zich niet verbinden elken Vrijdag daar te zijn.

Dr. Scheij noemde het een critiek oogenblik voor den bond en waarschuwde tegen 't overijld nemen van besluiten. Spr. raadde aanneming van het bestuursvoorstel aan. In klein-comité kon men de zaak dan nog eens doorpraten. Spr. uitte den wensch, dat de heer Geluk zich bereid zou verklaren die bespreking bij te wonen, dan kan in de voorjaarsvergadering een omlijnd voorstel komen.

Dit voorstel werd hierop in stemming gebracht met het resultaat, dat het met overgrootte meerderheid werd aangenomen.

De begroting werd hierop in ontvangst en uitgaaf vastgesteld op een bedrag van f 18.595.

Als omslag van gewone leden over 145 miljoen K.G. melk à 10 cent per 1000 K.G en 7½ cent voor bondswerk en 2½ cent voor de F.N.Z. werd geraamd *f* 14.500.
Een voorstel van den heer v. Diepen 10 % loonsverlaging werd met grote meerderheid van stemmen verworpen.
De post ambtenaar in algemenen dienst werd geschrapt.
Na rondvraag volgde sluiting.

1935

Alkmaarsche Courant, 1935-05-24; 6/12

Verslag verg. *Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland*

Toekomst weinig hoopvol voor de zuivelbereiders

ALKMAAR: In 't *Gulden Vlies* alhier werd heden een goedbezochte vergadering gehouden van den *Bond op Coöperatieve grondslag werkende Zuivelfabrieken*.

De voorzitter, de heer H. K. Koster, noemde in zijn openingswoord de toekomst, die de zuivelindustrie tegemoet gaat, weinig hoopvol zolang tariefmuren en contingenteringen de export belemmeren. Ook wanneer deze beletselen er niet meer zijn, zal z.i. het zuivelbeeld voor ons land een geheel ander zijn dan tot nu toe. De verkeersmogelijkheden toch hebben niet-verwachte concurrenten gebracht. De slechte financiële toestand der gehele wereld doet jarenlang bestaande banden verslappen en connecties verbreken. Alleen wanneer het welvaartspeil stijgt zal naar spr.'s oordeel de Holl. kaas nog weer een kans krijgen als delicatessen. Spr. ziet dan ook slechts toekomst voor de betere soorten.

De contingentering van gecondenseerde melk in Engeland heeft tengevolge gehad, dat daar meer dan tot nu toe versche melk wordt gebruikt; ook onze boter zal groote moeilijkheden hebben, om de plaats die haar toekomt te heroveren. De techniek der margarine-industrie gesteund door regeeringsmaatregelen zal het heel moeilijk maken het gewone publiek het verschil tusschen margarine en boter te doen begrijpen. Om staande te blijven, zal zoo goedkoop mogelijk geproduceerd moeten worden en daarom moet naar bezuinigingsmaatregelen worden uitgezien, w.o. spr. niet verstaat minder geld uitgeven, doch wel het geld zoo goed mogelijk gebruiken. Spr. wakte de fabrieksbestuurders op hun leden er van te overtuigen, dat alleen van goedgesalarieerd personeel goed werk kan worden verwacht.

Na de inwerkingtreding van de *Crisiszuivelwet* zijn de prijzen op de wereldmarkt regelmatig teruggelopen en niemand heeft het huidige niveau kunnen voorzien. Men heeft zich geen reenschap gegeven van de gegeven aanwijzingen; het afslachten heeft tot gevolg gehad: meer melk; niet alleen omdat andere koeien worden aangehouden, maar ook, omdat veel meer koeien zijn gestierd. Bij medewerking over de geheele linie zal naar spr.'s meening een betere toestand verkregen worden.

Spr. oordeelde het ontoelaatbaar, dat de melk op de boerderij $\frac{1}{4}$ van den prijs opbrengt, die de consument ervoor betaalt. F.N.Z. heeft daarop herhaaldelijk gewezen en spr. wakte daarom op den *Bond* te steunen.

Voorts meende spr., dat samenvoeging van fabrieken tot betere bedrijfsvoering zou leiden, de beheerders en bestuurders wacht een zeer moeilijke tijd en vooral zij moeten elkander steunen.

Met den wensch, dat deze vergadering daartoe zal medewerken, verklaarde spr. deze voor geopend.

Mededeelingen.

Hoeveelheid verwerkte melk 1934.

De hoeveelheid melk in 1934 verwerkt bedraagt 154.833.000 K.G., wat 9.888.000 K.G. meer is dan bij de begroting geraamd werd.

Aangezien onze rekening 1934 sluit met een hooger saldo van f 651.91½ dan geraamd is en door de meerdere melk ook f 741 meer wordt ontvangen, wordt de begroting 1935 verhoogd

met f 1392,91½ , aan de meerdere ontvangst. De post adjunct-secretaris is reeds geraamd in de uitgaven.

Verlaging wik- en weeglonen.

Het bestuur heeft zich gewend tot B. en W. van Alkmaar om verlaging van wik- en weeglonen voor de kaas, omdat de kaasprijzen zoo laag geworden zijn dat de tegenwoordige wik- en weeglonen veel te zwaar drukken.

De voorzitter en de secretaris hebben hierover eene bespreking gehad met den burgemeester van Alkmaar, waarbij duidelijk den tegenwoordigen noodtoestand is uiteengezet. Gehoopt wordt dat het gemeentebestuur van Alkmaar in deze tot medewerking bereid is, want verlaging is dringend noodig.

Gebruik elektrische stroom.

Van den Hoofd-Ingenieur van het *Technisch-Bureau* - den Heer Ir. de Kruijff - kwam eene beschouwing in over de toepassingen van Electriche stroom, waaruit blijkt dat de toename van het gebruik van elektrische stroom sedert 1919 tot 1932 slechts verdubbeld is, wat bewijst dat de Zuivelfabrieken in Noord-Holland als regel de electriciteit slechts voor bijkomstige doeleinden gebruiken.

Dit is het gevolg van de tarieven welke voor de Zuivelfabrieken in Noord-Holland zoo hoog zijn dat zelfs verschillende fabrieken welke oorspronkelijk geheel electrisch waren geïnstalleerd, wederom tot toepassing van stoommachine of dieselmotor zijn overgegaan. Ook nu is het *Technisch-Bureau* met een bedrijf in onderhandeling, hetwelk behalve de stoommachine nog een dieselmotor wil plaatsen om zich dientengevolge zooveel mogelijk vrij te maken.

Naar aanleiding van deze beschouwing is met de Directie van het Provinciaal Electriciteitsbedrijf in overleg getreden en hierover een bespreking te mogen voeren.

Arbeids- en loonregeling.

Voor de arbeids- en loonregeling voor de nieuwe periode is het volgende advies gegeven:

a. Over de Arbeidsregeling:

Het is noodig om de arbeidsregeling ongewijzigd te houden, mits soepel toegepast, rekening houdende met de bezwaren die zich soms bij de uitoefening van het bedrijf voor doen. Bij verkorting van den tegenwoordigen Arbeidsduur, zal het loon in evenredigheid verminderd moeten worden.

b. Loonregeling:

Ten aanzien van de loonregeling waren drie van de vier Bondsvertegenwoordigers in de Commissie van meening, dat de toestand van dien aard is, dat een verlaging van de lonen noodzakelijk is. Ter wille van de goede medewerking van het personeel zijn deze leden er voor om over de geheele linie te volstaan met een bescheiden verlaging van vijf procent.

Een der leden had bezwaar tegen deze verlaging en wilde volstaan met een minimum loon voor nieuw aan te stellen personeel.

Consumptiemelkregeling.

Door ons is voortdurend gepleit voor verbetering van de consumptiemelkregeling, door het inschakelen van de Zuivelfabrieken ten behoeve van de melkvoorziening.

Bij mondeling overleg en schriftelijke uiteenzetting is hiervoor gepleit, bovendien is herhaalde malen aangedrongen op verlaging van de winstmarge voor de distributie der melk en tevens voor opheffing van de taxe-melklevering op inschakeling van de levering door Zuiverfabrieken.

Alleen de randfabrieken - die nadeel ondervinden voor de consumptiemelkregeling - zullen wat meer verruiming krijgen, doordat zij meer zullen mogen deelnemen, aan de consumptiemelkvoorziening. Verder blijft de regeling ongeveer zooals hij is, de winstmarge voor de slij-

ters blijft hoog. Voor het bakken van melkbrood wordt melk beschikbaar gesteld voor industrie-doeleinden met de daarvoor geldende prijzen

Deze maatregel zal het bakken van melkbrood ongetwijfeld belangrijk bevorderen, wat zeer goed is.

Kaasbeperking.

Onze maatregelen om de kaasbeperking te bevorderen hebben geen resultaat gehad, wel werd ons op een daartoe strekkend verzoek medegedeeld dat, deze zaak de volle aandacht heeft van de betrokken instanties, doch de gevolgen hiervan bleven zeer tot onzen spijt zonder resultaat, wat in het bijzonder voor Noordholland van groot belang is, omdat de kaasprijzen - door het te grote quantum dat beschikbaar is en niet geplaatst kan worden - zoo laag zijn gedaald, als nooit tevoren. Het is te hopen dat hierin spoedige verbetering mag komen.

De maatregel tot teruggave van ondermelk kwam niet tot uitvoering, in verband met de moeilijkheden daaraan verbonden en de onvoldoende voorbereiding. Het in massa maken van mager melkpoeder had in deze veel kunnen helpen om het quantum kaas te beperken.

De rekening 1934 wees een ontvangst aan van *f* 18.818,53, uitgaven *f* 17.166,61½, batig saldo *f* 1651,91½.

De technicus, de heer van Buren rapporteerde over de door hem verrichte werkzaamheden. Hoewel de voorzitter overtuigd was, dat de nieuwe melkregeling fout zal lopen, oordeelde hij het toch noodzakelijk daaraan de medewerking te geven, omdat hij vreesde, dat zij, die dit niet doen, daarvan de wrange vruchten zullen plukken.

Hoe het wordt, wist spr. niet, doch de heer Lauwes heeft verzekerd te zullen bevorderen, dat de daaraan verbonden kosten aan de goed georganiseerde fabrieken zal vergoed worden.

De heer Kooijman, Wognum, drong er op aan, om er naar te streven, dat de regeering mee werkt, door tegen behoorlijken prijs het melkvee in te nemen.

De heer Zijp veronderstelde, dat tegen de maatregel, die tot ondergang leidt, collectief tijdelijk verzet paste.

De voorzitter ontraadde dit met nadruk.

De heer Groot, Starnmeer, was van oordeel, dat het platteland alleen geholpen kan worden door een hogere heffing op de akkerbouwproducten en veevoedergranen, die worden ingevoerd. Uitvoerig schetste spreker den slechten toestand, de aanwezigen opwekkende zich achter het streven van Landbouw en Maatschappij te scharen.

De voorzitter wees er op, dat geen bestuurslid direct op de te nemen besluiten invloed kan oefenen. De regeering heeft echter nog open oog voor het vraagstuk en daarover met de drie landbouworganisaties geconfereerd. Spr. verwacht dat er kans op is, dat de regeering steeds meer het vrijhandelstelsel zal los laten.

De heer Groot drong er op aan een gelijke motie als in de vergadering van Landbouw en Maatschappij 17 Mei was aangenomen, naar den minister te zenden.

De voorzitter was van oordeel, dat die in deze vergadering niet thuis behoorde en sloot de discussie over dit punt.

Verkiezingen

Inplaats van den heer A. Hout (niet herkiesbaar) werd tot bestuurslid gekozen de heer van Diepen uit Groothuizen.

Tot lid van de *commissie voor de kaaskeuringen*, aftreden de heer D. Knol (niet herkiesbaar) werd gekozen de heer Klaversma uit Binnenwijzend en tot lid van de *commissie voor de Bo-*

terkeuringen, aftredend de heer H. Boer, eveneens niet herkiesbaar, werd gekozen de heer Ens van Texel.

Bij acclamatie werd de heer J. Dekker als lid van de *Landbouwcoöperatie* herkozen.

Middagvergadering.

In de middagvergadering werd als punt 3 aan de orde gesteld het bestuursvoorstel om een adjunct-secretaris op een salaris van *f* 1500 aan te stellen, om daardoor het contact met de fabrieken te versterken.

De voorzitter verdedigde dit voorstel, dat gedaan werd om den secretaris, die zich niet alleen voor den bond beschikbaar kan stellen, te behouden.

De afgevaardigde van Beemster oordeelde het wenschelijker om een secretaris aan te stellen, die den vollen mensch geeft. Dit was ook in den geest van de herfstvergadering.

De heer Wit, Berkhout, sloot zich bij dit voorstel aan.

De Voorzitter erkende, dat het wenschelijker was om een secretaris te hebben waarover men de volle beschikking heeft. Dit is met het behoud van den heer Nobel niet mogelijk. Spr. verwachtte bij aanneming van het voorstel, dat de *Crisis-Zuivelcentrale* een deel van het salaris van den adjunct-secretaris zal vergoeden, omdat daardoor eenheid van administratie zal worden bevorderd.

De benoeming geschiedt voorloopig voor één jaar.

De afgevaardigde van de Wijde Wormer was van oordeel dat het beter was, wanneer de heer Nobel met zijn vele functies bedankte en een klein pensioen werd toegekend. Men kon dan een jong persoon benoemen, die zich wel geheel kon geven, en dan met één secretaris volstaan.

De voorzitter zeide, dat de *crisis-zuivelcentrale* meer controle van den bond vraagt. Dit heeft hij het bestuur voor het voorstel den doorslag gegeven.

Verhooging van contributie vreesde spr niet, omdat steeds meerderen zich aansluiten. Blijkt dit niet het geval, dan zal men hiervoor een deel van de reserves kunnen gebruiken.

Spr. wees er op, dat de heer Nobel zich in de loop der jaren veel heeft eigen gemaakt. Het is dus wenschelijk, dat de adjunct van de ervaringen van den secretaris profiteert.

Voor de toekomst hoopte spr., dat de adjunct-secretaris de geschikte man zal worden.

De heer Jimmink oordeelde het voorstel in strijd met het besluit van de vorige Vergadering en was van oordeel, dat het gedaan werd uit waardeering van hetgeen de heer Nobel voor den bond gedaan heeft. Spr. was van oordeel, dat persoonlijke waardeering niet mag leiden tot verwaarlozing van het werk van den bond en dat het eenig mooie in het voorstel hierin lag, was de opleiding van een toekomstige secretaris.

De heer G. Nobel betoogde, waarom hij zijn andere functies niet kon prijs geven.

Spr. gaf een opsomming van zijn werkzaamheden er op wijzende, dat hij tot nog toe gemiddeld *f* 1500 voor het secretariaat had verdiend. In Friesland is dit salaris *f* 5080, Gelderland *f* 5000, Groningen *f* 4100, Zuid-Nederlandsche Zuivelbond *f* 4000, Drente *f* 3700, zoodat het salaris voor den secretaris en een adjunct-secretaris samen in N.H. nog beneden dat voor andere provinciën blijft.

Spr. drong ook op de aanstelling van den adjunct-secretaris aan.

De heer De Wit merkte op, dat de vergadering nooit gezegd heeft, dat de heer Nobel te kort doet. De kwestie was door het bestuursvoorstel in de vorige vergadering aan de orde gekomen.

De voorzitter wees er nog op, dat het secretariaat van den bond in N.H. het minste geld vordert, vergeleken bij de andere bonden.

De heer Bus te Wormerveer bepleitte aanneming van het bestuursvoorstel.

De vice-voorzitter, de heer Jm. Blauwboer, stelde er prijs op te verklaren, dat niet hij de minderheid in het bestuur vormde. Het voorstel houdt in de bedoeling om als blijkt dat men de rechte man op de rechte plaats brengt, deze als toekomstig secretaris aan te stellen.

De heer Feldtra sloot zich bij dit betoog aan en stipte aan dat het er om gaat om den bond voor de fabrieken grooter waarde te geven. Spr. wilde voorkomen dat de bond, evenals *Hollands Noorderkwartier*, er zoo voor komt te staan dat hij staat en valt met den secretaris.

Het voorstel van het bestuur, hierop in stemming gebracht, werd aangenomen met 93 tegen 73 stemmen.

Schager Courant, 1935-12-19; P. 8/8

Verslag verg. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Noord

HOORN: In het *Park-hotel* begon gistermorgen om 11 uur de algemene vergadering van de *Bond van op Coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noord-Holland*, onder voorzitterschap van den heer H. K. Koster uit Wieringerwaard.

De opening.

De Voorzitter opende met een woord van welkom en herdacht daarop prof. Aberson en den heer Kroesen, die den bond korteling ontvallen waren.

Overgaande tot de meer dagelijksche dingen, vragen wij ons ons af: wat staat ons in de toekomst te wachten? De vooruitzichten zijn niet zoo, dat ze ons tot hoop kunnen stemmen, maar in vergelijking tot het vorige jaar moeten wij constateeren, dat er een lichte verbetering is ingetreden.

De boterpositie in de wereld is hoopvoller dan zij het vorige jaren was; de boterprijzen zijn belangrijk hooger geweest de voorraden in de pakhuizen waren veel kleiner.

Wat betreft de kaaspositie, zeide spr., dat er meer invloed op de prijzen kon worden uitgeoefend. Het uit de markt nemen van gecondenseerde melk doet zijn invloed gelden op de kaasprijzen en daardoor zal een iets betere toestand te bereiken zijn.

De melksteunbeperking is door de Regeering ingetrokken, naar aanleiding van het adres der Centrale Landbouworganisaties. Een gezamenlijke actie heeft dus getoond invloed te hebben bij de Regeering en daarover mogen wij ons ten volle verheugen. Het is niet onmogelijk dat wij een melkbeperking zullen krijgen. De teeltbeperking zal haar invloed blijven doen gelden, we krijgen daardoor ongetwijfeld beter melkvee.

Bezien wij den landbouw in zijn geheel, dan kunnen we tevreden zijn. Welke richting de Regeering uit zal gaan bij de melkbeperking, daar weet nog niemand iets van.

Aan een vrijwillige afslachting welke aan de sanering zal medewerken, zal medewerking worden verleend.

Om verbetering te krijgen, is het noodig de handelsrelaties zoveel mogelijk uit te buiten; de centralisatie van onzen export is hoognoodig.

De centraliseering van den verkoop kan groot voordeel afwerpen, door de ruiling van artikelen met het buitenland kunnen ex- en import voordelen ondervinden.

Spr. hoopte, dat de vergadering ertoe zou bijdragen, den toestand te verbeteren en opende met deze woorden de bijeenkomst. (Applaus).

Van de mededeelingen, die door den Secretaris, den heer G. Nobel worden gedaan, vermelden we:

De Zuivelfabriek „De Hoop” te Beemster is 1 November j.l. opgeheven. De melk, die aan deze fabriek verwerkt werd, zal voortaan verwerkt worden aan de fabrieken „*De Tijd*” en „*Bamestra*” te Beemster.

Ten aanzien van de consumptiemelkregeling is 't bestuur van oordeel dat eene andere organisatie gewenscht is, waarbij er meer naar gestreefd wordt om het gebruik van consumptiemelk belangrijk te vergrooten door daarvoor lagere prijzen, met bescheidener winstmarges voor de distributie te verkrijgen.

Van de *Propaganda-kern* voor Noord-Holland kwam een verzoek in om de reiskosten - naar de vergaderingen - van de verafwonende Commissieleden door den Bond te willen betalen, zulks in verband met het groote belang van de propaganda voor het gebruik van melk, melkproducten en zuivel.

Alhoewel het bestuur van meening is, dat deze werkzaamheden alle zuivelproducenten ten goede komen, acht het in deze het beste en het eenvoudigste dat de fabrieken zelf de reiskosten van hunne vertegenwoordigers in de Commissie vergoeden.

Temeer omdat bij de voorbereiding van deze zaak het Bondsadvies is opgevolgd, om in de Commissies vertegenwoordigers der fabrieken op te nemen en het hier gaat om vergoeding van reiskosten, die door die vertegenwoordigers moeten worden betaald, wat niet gewenscht is.

Elektriciteitstarief voor Zuivelfabrieken.

Voorzitter en Secretaris hebben met den heer Ir. Kruyff, hoofd-ingenieur van het *technisch bureau van den F.N.Z.*, eene bespreking gehad met de directie van het Prov. Electriciteitsbedrijf over de tarieven voor de levering van electricische stroom aan Zuivelfabrieken.

Deze bespreking was zeer welwillend, met het gevolg dat de directie bereid is om eventueel financiële moeilijke gevallen voor de Zuivelfabrieken in overleg met den Bond en den heer Ir. de Kruyff te bespreken om te overwegen of nog wat kan worden gedaan tot verbetering.

Wik en weegloonen kaasmarkt Alkmaar.

Het bestuur heeft zich tot het gemeentebestuur van Alkmaar gewend met het verzoek om te willen overgaan tot verlaging van de wik en weegloonen.

Op dit verzoek kwam de mededeeling van Burgemeester en Wethouders in, dat, gehoord de commissiën van bijstand voor het marktwezen en de financiën, het verzoek ernstig is overwogen, temeer omdat aan dit vraagstuk consequenties voor den steeds ongunstiger wordenden toestand van de gemeentefinanciën zijn verbonden.

Nu volgens het oordeel van B. en W. de kaasprijzen belangrijk zijn verbeterd, kan voorshands niet tot de gevraagde verlaging worden overgegaan. B. en W. zijn echter bereid om - wanneer opnieuw een inzinking van de kaasprijzen komt - alsdan een verzoek om verlaging opnieuw in overweging te nemen.

Het bestuur heeft na deze mededeeling opnieuw verzocht om tot verlaging van de wik en weegloonen te willen overgaan, omdat de kaasprijzen daartoe alle aanleiding geven.

Uitvoerregeling België.

Van de coöperatieve zuivelfabriek „*Assumburg*” te Uitgeest kwam een verzoek in, om te overwegen of voor België ook maatregelen dienen te worden voorbereid voor een uitvoerregeling van kaas.

Het bestuur heeft dit verzoek overwogen en kwam daarbij tot de conclusie, dat het verzoek - gezien de vele moeilijkheden, die eene regeling met zich mede zal brengen, om het goed in orde te krijgen - thans niet voor inwilliging geschikt is.

Medegedeeld wordt, dat uit een zestal, tot adjunctsecretaris met een proeftijd van een jaar en op een salaris van f 1500, is benoemd **de heer G. Kranen** te Wageningen.

Het bestuur is van oordeel dat het contact met de fabrieken, door den adjunct-secretaris, het best is te verkrijgen door fabrieksbezoek en controle op de boekhouding als aanknopingspunt

voor de bevordering van het goede doel, de behartiging van de belangen van de fabrieken en de Bondsangelegenheden.

In aanvulling van dit werk werd besloten dat de adjunct-secretaris ook aan de *Commissie voor landbouwcoöperatie* zal worden toegevoegd en eventueel ook voordrachten zal houden aan de fabrieken over landbouwcoöperatie en behulpzaam zal zijn bij het maken van regelingen tot heffing van extra bijdragen in de kosten der exploitatie, van niet-leden van de fabrieken.

Kaasbeurs te Alkmaar.

Aan den Bond werd het verzoek gedaan of er voor het oprichten van een kaasbeurs te Alkmaar belangstelling bestaat. Wanneer er 15 á 20 fabrieken bereid zijn om daaraan mede te werken, dan is de kans van slagen - wat betreft de beschikbaarstelling van een goed verwarmd lokaal in de onmiddellijke nabijheid van de kaasmarkt - verzekerd.

De kosten zullen de eerste 3 maanden *f* 2.50 per week per fabriek bedragen, waarvoor afzonderlijke stands voor iedere fabriek beschikbaar gesteld zullen worden.

Na 3 maanden kan dit bedrag teruggebracht worden op *f* 2.- per week, bij grotere deelname, dan 15 á 20 fabrieken, zal de genoemde vergoeding lager worden bepaald.

Melksteunbeperking.

In verband met zijne persoonlijke mededeeling over de melksteunbeperking, op de vorige vergadering van leden, heeft de secretaris steeds getracht om in den Haag vereenvoudiging van de Crisismaatregelen te verkrijgen met zoo mogelijk opheffing van deze melk-steunbeperkings - maatregelen, **omdat deze tot een hopelooze verwarring en zeer veel kwesties aanleiding zouden geven.**

Dank zij de instelling van een afzonderlijk Ministerie van Landbouw en Visscherij, met Dr. Deckers als Minister, is in deze gelukkig verandering gekomen, eerst door de melksteunbeperking op te schorten en daarna op te heffen.

Hierdoor zijn gelukkig vele moeilijkheden en een chaos voorkomen, waarvoor wij den Minister veel dank verschuldigd zijn.

De verdere plannen tot steun aan de Veehouderij zijn in studie, wij hopen dat vereenvoudiging op groote schaal zal worden toegepast hij deze nieuw te nemen maatregelen, wat mogelijk is. Zooals nu alles werd georganiseerd moest het vastloopen ten nadeele van de veehouders en het respect voor de Regeering, die dit niet verdient, omdat zij zeer veel doet voor de veehouders.

Dat adviseurs van de Regeering een dergelijk ingewikkeld samenstel van maatregelen hebben voorbereid mag men de Regeering niet kwalijk nemen.

Spreeker's hoop blijft gevestigd op den Minister van Landbouw en Visscherij, die naar hij vertrouwt, volle medewerking zal verlenen voor eenvoudige maatregelen.

Extra heffing van een zeker bedrag van niet-leden.

Het bestuur acht het - gehoord het advies van de commissie voor Landbouw-coöperatie - goed dat door de fabrieken zoo veel mogelijk getracht wordt naar de invoering van eene regeling, waarbij van de niet-leden een extra bijdrage wordt geheven in de kosten der exploitatie van de fabrieken, omdat niet leden geen verantwoordelijkheid dragen voor de voortzetting van het bedrijf.

Eenige opmerkingen uit de vergadering.

Een der aanwezigen vroeg, of de oprichting van de kaasbeurs in Alkmaar, naast de bestaande in Purmerend, ook was tot stand gekomen met medewerking van den Bond?

De Voorzitter antwoordde, dat de stichting van de Alkmaarsche kaasbeurs van recenten datum was en nog niet in het bestuur besproken is. Wij kunnen hieromtrent dus geen advies uitbren-

gen. Wel wilde spr, verzekeren, dat het Bondsbestuur de kwestie zal onder de oogen zien en handelen zal in het belang der leden.

De Secretaris deelde daarop mede, dat hij bij den Minister had aangedrongen op het uit de markt nemen van kaas voor werkloozen in mindering van den aan hen te verstrekken financiële steun en voor het leger. De Minister voelde hier veel voor. Er bestaan ernstige pogingen om op elken liter melk 1 cent omzetbelasting te heffen. Dat zal een enorme administratie geven en daartegen heeft spr. bij den Minister ernstig geprotesteerd.

Voorts werd door den heer Van Diepen gevraagd of de kaasbeurs was gesticht door een particulier te Alkmaar.

De Secretaris antwoordde, dat de firma Goes en Zn., twee geschikte gebouwen in de onmiddellijke nabijheid der markt voor de kaasbeurs had aangeboden en dat vóór 1 Januari as. moet worden beslist.

Uit de vergadering ging een stem op, om erop te wijzen, dat er weliswaar veel voor de boeren werd gedaan, doch nog lang niet genoeg. Tallozen betalen thans meer aan heffingen, dan ze aan steun terug ontvangen. (Applaus).

De heer Kooiman pleitte voor een reorganisatie van de consumptiemelkregeling.

De Voorzitter antwoordde, dat over dit onderwerp reeds zeer veel gesproken was en het heeft nog steeds de volle aandacht der Regeering.

De nieuwe adj.-secretaris brengt verslag uit.

De Voorzitter stelde daarna den nieuwen adj. secretaris, den heer ir. G. Kraanen, aan de vergadering voor. (Applaus).

De heer Kraanen deed daarop verslag van het geen hij in het afgelopen jaar had verricht. Sedert zijn in dienst treding heeft spr. 34 van de 38 bij den Bond aangesloten fabrieken bezocht en uitvoerig doet spr. mededeeling over de verwerkte Kg. melk, de melkleveranties per veehouder, het aantal kaas- en boterfabrieken in N.-Holland enz. enz.

Verslag van den Leeraar-Technicus.

De heer Van Buuren gaf daarop een kort verslag der werkzaamheden door spr. in 1935 voor den Bond verricht.

Tot dusver werden door spr. in 1935, 85 bezoeken aan de fabrieken afgelegd. De bezoeken hielden verband met: het opsporen van boter- en kaasgebreken, het onderzoek van melk op vetgehalte, het aanschaffen van kleine werktuigen voor de boter- en kaasmakerij, de weegcontrole der melkweggers en de aankopen van benodigdheden voor het Coöp. Magazijn.

Vanwege de F.N.Z. werden dit jaar proeven genomen met boter, bereid uit zure en zoeteroom, deze boter is thans in een koelhuis opgeslagen en het doel der proeven is om na te gaan bij welke bereidingswijze de boter zich het best in het koelhuis houdt.

Spr. doet dan verder mededeelingen over de kaas- en boterkeuringen, de omzet van het Coöp. magazijn, enz.

De Bouwcommissie.

Het volgende punt van de agenda was de verkiezing van een lid der *Bouwcommissie*. Aftredend en herkiesbaar was de heer Th. v.d. Meer. Het bestuur stelde voor het aftredend lid bij acclamatie te benoemen.

De heer v.d. Meer: Wordt er nog prijs op deze commissie gesteld? Ik heb in geen drie jaar vergaderd. (Daverend gelach).

De heer v. d. Meer werd daarna bij acclamatie herkozen.

Aankoopcommissie.

Daarna werd een lid van de *Aankoopcommissie* gekozen inplaats van den heer C. Jongejans, die niet herkiesbaar was.

De heer Knol uit 't Zand werd bij acclamatie gekozen.

Zuivelfabrieken en vee-arbitrage.

De heer Joh. de Veer, secretaris van het district Schagen van de Vereeniging voor Veearbitrage, sprak daarna over „De Zuivelfabrieken en Veearbitrage”. Spr, begon met te zeggen, dat geschillen in den veehandel wel steeds zouden blijven bestaan. Daarom is het zoo mooi, als geschillen door arbitrage kunnen worden opgelost.[....]

Crisismaatregelen op zuivelgebied.

De heer P. Krediet, Ambtenaar in Algemeenen Dienst van den Alg. Nederl. Zuivelbond, kreeg daarop gelegenheid eenige opmerkingen te maken over crisismaatregelen op zuivelgebied.

Hierna werd gepauzeerd.

De middagvergadering.

De begrooting 1936

De Begrotingscommissie adviseerde de begrooting, sluitend met een totaal aan ontvangsten en uitgaven van f 21.534,41½, in haar geheel goed te keuren.

Voorgesteld wordt, denzelfden omslag te heffen als het vorige jaar.

De Voorzitter: Heeft niemand iets op de begrooting te zeggen? Dan is ze aangenomen.

Zou devaluatie gewenscht zijn?

De heer Kooiman meende, dat door devaluatie de toestand verbeteren zou en wees in dit verband op Denemarken.

De Voorzitter geloofde, dat Denemarken geen goed voorbeeld was. Immers, de Deensche boer heeft het zeker niet beter dan de Nederlandsche en de algemeene toestand is er slechter dan hier, doordat het betalingsmiddel er op lager peil is gebracht. Devaluatie zal, aldus zeide spr., misschien ogenblikkelijk verlichting schenken, doch op den duur valt een verlichting te betwijfelen. Het is hier echter niet de plaats over devaluatie te spreken; wie er meer van weten wil, moet op 27 Januari de vergadering bezoeken te Schagen, waar den Belgisch landbouw-ingenieur zal spreken over de devaluatie in België.

Protest tegen Regeringsmaatregelen.

De heer De Goede uit Wijde Wormer protesteerde er in heftige bewoordingen tegen, dat indertijd een richtprijs voor de melk van 5 cents was vastgesteld, waarvan niets was terecht gekomen.

Ook wilde spr. er met klem tegen protesteeren, dat de heffingen op de kaasexport veel te hoog waren opgevoerd. Spr. noemde deze Regeeringsmaatregelen een schande!

De heer Busch wees op de vermenging van de margarine met natuurboter en op het afslachten van vaarzen. Spr. noemde een en ander funest voor den boer.

De heer Krediet zou direct zijn voor opheffing van het menggebod, doch de regeering wil dit niet. Wat 't afslachten van vaarzen betreft, daar is evenmin iets aan te doen, ofschoon het beter was geweest dat het niet was gebeurd.

De heer Busch protesteerde er tegen, dat door de boeren niets was gedaan om een einde te maken aan het afslachten van vaarzen. Het moet de regeering dan maar duidelijk worden gemaakt, dat het zoo niet gaat, zeide spr.

De heer Zijp eischte stopzetting van de margarinefabrieken, dat moet de F.N.Z. doen.

De voorzitter antwoordde, dat men niet van hem mocht verwachten, een kritiek op de regeeringsmaatregelen.

De heer Zijp: Maar laten dan nu de F.N.Z. en de Zuivelbonden ook iets doen, de nieuwe minister schijnt toch wel een open oog te hebben voor den nood der boeren.

De heer Kooiman wilde wijzen op het feit, dat het publiek margarine heeft leeren eten, ook omdat er geen uiterlijke kenteekenen zijn die het verschil aangeven.

De voorzitter antwoordde, dat aan al deze dingen gedaan werd, wat er aan gedaan kon worden. Meer kunnen we toch niet doen, meende spr.

Een stem uit de vergadering: We moeten niet langer vragen; wij moeten eischen. (Applaus.)

Commissie voor Landbouwcoöperatie.

Aan de orde waren daarna de mededeelingen van den heer J. Dokter over de *commissie voor Landbouwcoöperatie*. Tien keer werd door de commissie bemiddelend opgetreden.

De commissie heeft zich bezig gehouden met het samenstellen van een Propaganda-geschrift, dat de bedoeling heeft de boeren ervan te overtuigen, dat hun melk naar hun fabrieken moet worden gebracht

Het vraagstuk van den boer als werkgever werd onder de oogen gezien.

Rapport der N.H. Melkcommissie.

De heer Dr. L. T. C. Schey bracht vervolgens rapport uit van de *N.H. Melkcommissie* en de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn.

De melkcursussen werden bezocht door 96 jongens en 6 meisjes, hiervan slaagden 95 jongens en 4 meisjes.

Wederom werd in de Wieringerwaard een voormelkcursus gehouden, waaraan 8 leerlingen deelnamen, die allen het diploma verwierven. Als het Rijk en de Landbouworganisaties blijven subsidiëren, kunnen in 1936 de cursussen worden voortgezet.

Beschrijvingsbrief algemene vergadering FNZ.

Daarna kwam aan de orde de beschrijvingsbrief voor de algemeene vergadering van den Ned. Zuivelbond.

Op de agenda komt o.a. voor het voorstel tot opheffing der afd. *Technisch Bureau*, hetwelk door den voorzitter in het kort wordt toegelicht;

De heer Prikken Beemster, vroeg, hoe het bestuur hier tegenover stond?

De voorzitter antwoordde, dat indien het *technisch bureau* in zijn bestaanden vorm zou blijven bestaan dit een verhooging van contributie zou met zich brengen.

Besloten werd, dat de afgevaardigde al het mogelijke zou doen om het *technisch bureau* te behouden.

De heer van Diepen vroeg, of er niet naar kon worden gestreefd een minimum-prijs voor de melk te krijgen.

De Voorzitter meende, dat niet te zeer gestreden moest worden voor een minimum-prijs. Dat kan tot teleurstellingen lijden.

Verkiezing Bestuursleden F.N.Z.

Vervolgens had de verkiezing plaats van twee leden van Bestuur en een plaatsvervangend lid van Bestuur van den Alg. Ned. Zuivelbond voor het jaar 1936.

De heer Zijp uit Twisk stelde den heer Kooiman als bestuurslid voor.

De Voorzitter antwoordde, dat de heer Koolman geen bestuurslid kon zijn, omdat hij geen lid was van den Bond.

De vergadering besloot, het punt der verkiezing aan het bestuur over te laten.

Benoeming Fin. Commissie

Het volgende punt der agenda was de benoeming van een financiële commissie voor het nazien der rekening 1935 en der begroting 1937.

Het bestuur stelt voor de fabrieken „*West-Friestland*” te Abbekerk; „*De Eendracht*” te Beemster en „*Neerlandia*” te Stompetoren.
Conform het bestuursvoorstel werd besloten.

Een advocatenstreek en een aantijging.

De heer Zijp uit Twisk noemde het een advocatenstreek, dat op een dergelijke manier de begroting er was doorgehaald.

De Voorzitter zeide deze aantijging niet op zich te laten zitten; Die dient te blijven binnen de perken der welvoegelijkheid.

De heer Zijp: Laat ik dan zeggen, dat de begroting op een andere wijze is behandeld dan anders.

De Voorz.: Ik heb gevraagd of er iemand wat op de begroting had te zeggen en toen heeft geen mensch zich aangemeld. Daarmede was deze dus goedgekeurd.

Rondvraag. - De heer Wit uit Berkhout wilde de *Crisis Zuivelcentrale* hartelijk dank zeggen voor de enorme uitkering welke wij ontvingen, maar dat de Centrale in het vervolg niet meer op ons behoefde te rekenen. (Gelach en applaus).

De Voorzitter antwoordde, dat hij het volkomen met den spreker eens was, doch raadde, terwille van een goede verstandhouding af, dit aan de Centrale te schrijven. Inderdaad, zeide spr., is de beloning veel en veel te laag.

De heer Wit: Ik ben al zeer tevreden, dat u er zoo over denkt!

De heer Zijp uit Twisk vroeg, of de leden nog advies kregen van het bestuur over de oprichting van de kaasbeurs te Alkmaar.

De Voorzitter antwoordde hierop bevestigend.

De heer Jimmink wees er op, dat de *nieuwe Bond* blijkbaar noodlijdend was en zou nu niet nogmaals een poging kunnen worden aangewend om den *Nieuwe Bond* bij onzen Bond te krijgen. Want eendracht maakt toch nog altijd macht, meende spr.

De Voorzitter antwoordde, dat inderdaad de *Nieuwe Bond* noodlijdend is. Of er nog een poging tot aansluiting zal worden gedaan, zal het bestuur nog eens onder de ogen zien.

Daarna sluiting.

Uit verslag Dr. Scheij 1 jan. 1936 (zie MAP Dr. Scheij HC. 1936-10-27)

Leden Coöp Bond	38 – 163 Mln. Kg. melk
Leden Nieuwe Bond	12 – 18 Mln. Kg. melk
Niet georganiseerd	<u>16</u>
Totaal 31 dec. 1928	66

Totaal in N.-H. 80 zuivelbedrijven, 14 melkinrichtingen ed. (geen kaas of boter- en kaasfabriek)
Alle fabrieken zijn lid v.h. kaascontrolestation

1936

Alkmaarsche Courant, 1936-05-23; P. 9/14

Verslag verg. Coöp. Bond van Zuivelfabrieken N.-Holland

KAASMARKT OF KAASBEURS?

Algemene Vergadering in 't Gulden Vlies. Deze vergadering stond wel in het teken van belangstelling, dank zij de belangrijke agenda, waarop een punt: bespreking oprichting kaasbeurs.

De voorzitter, de heer H. K. Koster, heette in het bijzonder welkom den burgemeester van Alkmaar, wiens aanwezigheid spr. meende te mogen schrijven op rekening van het agendapunt, waarbij gesproken zal worden over de vraag: kaasmarkt of kaasbeurs? Voortgaande zei spr., dat de tijdsomstandigheden helaas nog weinig rooskleurig zijn, al wilde spr. niet ontkennen, dat de zuivelprijzen in 1936 beter zijn dan verleden jaar. De regeringsmaatregelen kunnen nog niet gemist worden. Het is nog altijd een groot belang, dat gepoogd wordt de kwaliteit producten op te voeren en te komen tot samenwerking in den afzet. De idee van concurrentie moet verdwijnen, men moet de coöperatie ook willen in de fabrieken, wat nu nog lang niet altijd het geval is. Dan krijgt men de grootst mogelijke productie. Tot deze samenwerking wekte spr. op.

Mededelingen.

De secretaris, de heer G. Nobel, deed de volgende mededelingen:

Als voorzitter is de heer H. K. Koster weer gekozen en als onder-voorzitter de heer Tm. Blaauboer Kzn.

Als vertegenwoordigers van den bond in het bestuur van den F. N. Z. zijn aangewezen de heren H. K. Koster en J. Veldstra en G. Nobel, adviserend lid, tevens plaatsvervangend bestuurslid.

Er was weer belangrijke uitbreiding van het kwantum verwerkte melk tusschen 1934 en 1935. In 1934 was dit 154.833.000 Kg., in 1935 163.206.000 Kg., een toename van 5,4 %.

Van het gemeentebestuur van Alkmaar kwam de mededeeling in, dat de wik- en weegloonen voor kaas tijdelijk zijn verlaagd tot f0.07 per 20 Kg.

Voor de regeling van consumptiemelkvoorziening is voor korten tijd de commissie voor bijstand van de *Nederlandsche Zuivelcentrale* benoemd, ter vervanging van de voormalige Noordhollandsche melkcommissie. Het aantal leden van de *Commissie van Bijstand* is belangrijk kleiner dan dat der opgeheven commissie, wat misschien een vlottere behandeling van de zaken tengevolge kan hebben. De commissie bestaat - behoudens enkele uitzonderingen - uit personen die zitting hadden in de vorige commissie. Aangezien de commissie voor korten tijd is ingesteld, kan over de resultaten van haar werk nog niets worden medegedeeld.

Teruggave ondermelk.

De bemoeiingen voor de kaasbeperking, door middel van de teruggave van ondermelk door de fabrieken voor veevoeder, hebben goed resultaat gehad, want hierdoor is er niet teveel kaas, wat weer gunstigen invloed heeft uitgeoefend op de kaasprijzen. Doorvoering van dit systeem verdient dan ook alle aanbeveling omdat daardoor de markt - tengevolge van een te grooten aanvoer, waarvoor onvoldoende plaatsing is - niet inzakt. Door de regeling - bij ministeriële beschikking - hiervoor te combineeren aan de melkpoeder- en condensmelkregeling is tengevolge van prijswijzigingen de regeling volgens deze beschikking niet meer uit te voeren en werd het percentage terug te geven ondermelk op nul gebracht. Dit is erg jammer, daar-

door wordt de mogelijkheid weer geopend tot te grooten aanvoer van kaas en inzinking van de prijzen.

Door den Bond is direct na de bekendwording van het besluit om geen ondermelk meer terug te geven, een beroep gedaan op de *Nederlandsche Zuivelcentrale* om maatregelen te nemen tot wederinvoering van den ingetrokken maatregel, eventueel afgescheiden van de andere melkproducten, dus alleen voor de kaas. De secretaris heeft gelegenheid gehad om persoonlijk deze belangrijke zaak, met den secretaris van de *Nederlandsche Zuivelcentrale* te bespreken, en daarbij de overtuiging gekregen dat aan deze kwestie alle aandacht wordt geschonken en de kans bestaat dat weer eene regeling wordt ingevoerd voor de kaas. Intusschen is aan de fabrieken verzocht om vrijwillig door te gaan met de teruggave van ondermelk.

Arbeidsregeling.

Van de *vakgroep Zuivelbewerders* van den *bond van arbeiders in het landbouw-, tuinbouw- en zuivelbedrijf* kwam een verzoek voor overleg over de loonen voor de nieuwe periode in. Het bestuur pleegde hierover overleg met de fabrieken met het gevolg dat 10 fabrieken zich bereid verklaarden tot overleg met den bond, terwijl de andere het in eigen kring wenschten te regelen. De genoemde 10 fabrieken pleegden overleg en gaven een advies aan genoemde 10 fabrieken, dat is opgevolgd.

Tewerkstelling jeugdige werklozen.

Van den secretaris van den F.N.Z. kwam - namens den minister van sociale zaken - een verzoek in om zoveel mogelijk medewerking te verlenen voor het te werk stellen van jeugdige werklozen.

Het bestuur acht plaatsing van deze jeugdige werklozen wel gewenscht wanneer er plaats voor is en wanneer dit niet gepaard gaat met ontslag van de tegenwoordige werklieden, want dan is het maar een verschuiving.

Door den F.N.Z. is verzocht om ten behoeve van de samenstelling van een commissie voor bestudering van den afzet van zuivelproducten in binnen- en buitenland een voordracht van drie personen te willen samenstellen, waaruit een kan worden benoemd - voor Noordholland - in deze commissie.

Deze voordracht is opgemaakt als volgt: 1. J. Veldstra te Opmeer, 2. L. Broekens te Oudendijk, 3. R. de Boer te Middellie.

Propaganda zuivel producten.

Alhoewel onze bond er niet bij betrokken is, moet toch een woord van waardeering worden gesproken voor het vele en goede werk van de z.d. „*Propagandakern*” voor Noordholland van het *Crisis-Zuivel-Bureau*.

Bestrijding van margarine-verbruik op het platteland.

Het bestuur besprak de bestrijding van het margarineverbruik op 't platteland. Een bepaald plan heeft het bestuur niet voor een eventueele campagne. Het wilde gaarne het oordeel van de vergadering vernemen of er voor gevoeld wordt dat de bond op dit terrein actie gaat voeren.

De heer Kooiman te Wognum bepleitte méér consumptie van boter in ons eigen land, slechts het overschot moet worden geëxporteerd. Spr. betoogde, dat de boterprijs daartoe moet worden verlaagd, de binnenlandsche consumptie is dalende, en dat zal zich ook in de toekomst wreken.

De voorzitter wees erop, dat elke daling van den boterprijs een verlaging van den melkprijs betekent. Bovendien zou een lagere heffing op de boter slechts resultaat hebben, als die op de

margarine minstens gelijk blijft, en dit nu zal zeker niet gebeuren; die zal dan ook worden verlaagd. Spr. noemde het idee van den heer Kooiman zeer moeilijk, maar het bestuur zal het overwegen.

Opzetregeling voor kaas.

Als lid van de *advies-commissie voor de kaas*, deed de secretaris nog de volgende mededeling: Gedurende den tijd waarin de crisismaatregelen voor de kaas zijn genomen, is voor het opzetten van kaas eene regeling getroffen, met het doel om het opzetten en exporteeren van oude kaas mogelijk te maken en te steunen.

Dit is goed, want het verhandelen van oude kaas is een groot belang, omdat het opzetten en verhandelen van oude kaas specifiek Nederlandsch belang is.

In andere landen begint men wel kaas te maken, doch kaas, geschikt voor de bewaring, heeft men er nog niet, daarom moet Nederland zorgen in deze zijn plaats voor den afzet te behouden.

Dit is - voorzoover de contingenteringen dit toelieten - altijd goed gegaan, doch nu is er stagnatie voor de regeling gekomen, die berust op het vaststellen van een bedrag ter dekking van het aan den opzet verbonden risico.

De toekenning van een bedrag voor het opzetten van kaas is billijk, omdat met dit opzetten belangrijke kosten gepaard gaan.

De lange duur van de voorbereiding voor deze regeling heeft natuurlijk invloed op den prijs van de kaas gehad, omdat de exporteurs niet wisten waar zij aan toe waren. Verschillende kwesties buiten onze provincie zijn oorzaak van deze stagnatie, wat te betreuren is, want onze provincie mag zich verheugen in een belangrijk aantal exporteurs, die van oudsher van den kaasopzet en handel in oude kaas een geregeld bedrijf hebben gemaakt, wat ook zoo moet blijven - in verband met het voorgaande - want alleen jonge kaashandel is voor Noordholland zeer nadeelig.

De nieuwe regeling is 18 dezer afgekondigd en is belangrijk ongunstiger dan 't vorig jaar. Een financieel betere regeling zou producenten en handelaren en het Nederlandsche belang bij den afzet ongetwijfeld ten goede komen, vooral ook voor de toekomst, waar het gaat om onzen export van oude kaas in stand te houden en te vergrooten.

Werkzaamheden adj.-secretaris en technicus.

De adjunct-secretaris, ir. Kranen gaf een overzicht van zijn werkzaamheden.

De heer van Buuren, technicus van den bond, gaf een kort verslag van zijn werk, tot dusver in 1936 uitgevoerd.

Hieruit bleek o.a., dat ten behoeve van den technischen dienst 38 bezoeken aan de fabrieken werden afgelegd, voor een groot deel in verband met het aanschaffen van werktuigen voor de ondermelk-pasteurisatie. Aan 7 leerlingen van den cursus voor botermakers werd een diploma uitgereikt. De werkzaamheden aan het laboratorium hadden een normaal verloop, de omzet van het coöp. magazijn gaat vooruit.

Rekening 1935.

De rekening en verantwoording 1935, aanwijzend in ontvangsten en uitgaven f20.108,34 met een batig saldo van f2503,09, werd goedgekeurd ingevolge het voorstel van de commissie voor het nazien der bescheiden (het verslag erover werd uitgebracht door den heer Zijp uit Abbekerk.)

Nieuwe leden.

Als nieuwe gewone leden werden aangenomen de fabrieken *De Ster* te Berkhout en *De Volharding* te Hauwert⁸³); als buitengewoon lid werd toegelaten de heer ir. de Vries. Een bestuursvoorstel om als buitengewoon lid ook toe te laten den heer A. Henneman, kaashandelaar te Alkmaar, werd aangehouden, omdat het niet op de agenda voorkwam.

Verkiezingen.

Als bestuurslid (art. de heer Joh. C. Bruin, niet herkiesbaar) werd gekozen de heer M. de Vries te Koegras;

als lid van de *commissie voor de kaaskeuringen* (aftr. de heer R de Boer, niet herkiesbaar) de heer A. Talsma te Wognum;

als lid van de *commissie voor de boterkeuringen* (aftr. de heer A. Talsma, niet herkiesbaar) de heer R. de Boer te Middellie;

als lid van de *commissie voor landbouwcoöperatie* (aftr. de heer D. Brugman Jbz., niet herkiesbaar) de heer Jm. Blaauboer te Schagen.

Commissie voor landbouwcoöperatie.

De heer J. Dokter gaf eenige mededeelingen van de *commissie voor landbouwcoöperatie*. Wij stippen hieruit aan dat er besprekingen werden gevoerd over de stichting van een zuivelfabriek in den Wieringermeerpolder, waarbij zich belangrijke vragen voordeden ten aanzien van de te verwachten hoeveelheden melk. Het laatste woord over deze zaak is nog niet gesproken. In antwoord op een opmerking uit de vergadering in verband met de mededeelingen van den heer Dokter, zei de voorzitter, dat het bestuur de aanstelling zal overwegen van een propagandist voor de coöperatiegedachte.

Bijdrage technische dienst Alg. Ned. Zuivelbond.

Het bestuur stelde voor om aan den *technischen dienst* van den FNZ. een bijdrage te verlenen van f 300 per jaar, waarvoor de leider van dien dienst iedere maand een dag voor den Bond beschikbaar zal zijn om inlichtingen te verstrekken aan de leden.

De heer Wit (Berkhout) was tegen deze nieuwe subsidie. De contributie-afdracht voor de F.N.Z. is al zoodanig, dat zij best haar eigen onder-afdeelingen in stand kan houden.

De heer Geluk (van de F.N.Z.) zei dat tegenover de gevraagde bijdrage een prestatie staat, waarvoor ook de F.N.Z. nog betaalt. Spr. geloofde, dat door deze regeling de basis van de fabrieken tegenover de F.N.Z. en den Technischen diens wordt verbeterd, zij bevordert het contact, wat de voorlichtingen der bonden ten goede komt.

Het bestuursvoorstel werd z.h.s. aangenomen.

Middagvergadering.

De middagvergadering werd aangevangen met behandeling van een bestuursvoorstel tot wijziging van statuten en huishoudelijk reglement van den bond. De verschillende wijzigingen werden door den secretaris gelezen en door de vergadering zonder eenige bespreking goedgekeurd. Eenzelfde lot ondergingen de voorgestelde wijzigingen in het huishoudelijk reglement voor den coöperatieven aankoop.

Kaasbeurs te Alkmaar.

Overeenkomstig het besluit der vorige vergadering is een onderzoek ingesteld naar het plan om te Alkmaar een kaasbeurs op te richten, waarvoor aan den heer ir. G. Kranen, adjunct-secretaris, opdracht is gegeven om dit onderzoek in te stellen.

Het rapport van den heer ir. Kranen, met het advies van den secretaris - hebben wij een paar weken geleden gepubliceerd.

⁸³ *De ster* Baarsdorpermeer (gem. Berkhout). Beiden waren daarvoor lid van de *Nieuwe Bond* (ZHN.)

Wij herinneren er nog even aan, dat de heer Kranen, na opsomming van de voor- en nadeelen van een kaasmarkt en een kaasbeurs, tot de conclusie kwam zich te moeten onthouden van een eindoordeel, omdat de meeningen over het effect, hetwelk van de reclame voor de markt uitgaat, te veel uiteenloopen. De heer Kranen meende daarom, dat de producenten, die de markt geregeld bezoeken, zelf het beste een antwoord kunnen geven op de belangrijke vraag: kaasbeurs of kaasmarkt?

De heer Nobel kwam tot de conclusie, dat de markt behouden dient te blijven, voornamelijk om in het belang van de prijszetting van de kaas.

Het door beide genoemde heeren uitgebrachte rapport werd door het bestuur ter bespreking aan de orde gesteld.

Dat het gemeentebestuur van Alkmaar de kwestie als een zeer belangrijke beschouwt, bleek wel uit de aanwezigheid niet alleen van den burgemeester, maar ook van de wethouders de heeren Bonsema en Klaver en van den directeur van het marktwezen den heer W. van Voort-huijsen.

Nadere toelichting van den secretaris.

De secretaris wenschte aan zijn gegeven advies nog het volgende toe te voegen:

Als lid van de *commissie van advies voor de kaas van het crisis-zuivel-bureau* heeft hij de vraag in bespreking gebracht of dat bureau bereid is om de propaganda voor de Alkmaarsche kaasmarkt financieel te steunen, met het gevolg dat kan worden medegedeeld, dat aan dit verzoek alle aandacht zal worden geschonken en medewerking vrij zeker is.

Over de betekenis van de kaasmarkt nog het volgende:

„Voor internationale tentoonstellingen voor onze nationale propaganda voor kaas wordt bijna zonder uitzondering reclame gemaakt met eene inzending die de Alkmaarsche kaasmarkt nabootst, waarmee men steeds succes heeft en de belangstelling weet te winnen.

Het vreemdelingenbezoek aan Alkmaar, met het doel om de kaasmarkt - zooals nergens ter wereld bestaat - te bezoeken, levert het overtuigend bewijs hoe groot deze belangstelling is en deze belangstelling zal nooit ten nadeele van de kaasproducenten uitvallen, integendeel er zal altijd een goede invloed van uitgaan.

Het welbegrepen eigenbelang van producenten brengt mee, dat deze markt niet moet verdwijnen. Een veel verbeterde propaganda zal het resultaat belangrijk kunnen verbeteren, daarom wordt er alle aandacht aan geschonken.

Wanneer Alkmaar, zijn belangen goed ziet, zal het ongetwijfeld alles doen om de propaganda voor de kaas te verbeteren. Bovendien zal Alkmaar goed doen om op korten termijn de wik- en weegloonen, die inderdaad te hoog zijn voor producenten, belangrijk te verlagen. De toegepaste verlaging is in deze onvoldoende. Bij belangrijk verlaagde wik- en weegloonen zullen producenten veel méér bereid zijn om mede te werken aan de instandhouding van de kaasmarkt. In deze is goede samenwerking beider belang, daarom de handen ineengeslagen. Over het groote belang van de prijszetting op de Alkmaarsche kaasmarkt - waarvan ik ten-volle overtuigd ben - wil ik alleen nog zeggen: Wanneer de markt er niet meer is; zal men ervaren - met groot nadeel - dat het belang der producenten geschaad wordt, doch dan is het niet meer te herstellen”.

De discussies. Vóór- en tegenstanders van de kaasbeurs aan het woord.

De heer K. Kuiper te Oostwoud noemde het rapport van den heer Kranen een werk, dat zeer gewaardeerd dient te worden.

Spr. wees er op, dat het streven naar verlaging der marktonkosten al zeer oud is. Hij herinnerde voorts aan de oprichting van een kleine kaasbeurs te Alkmaar en aan de instelling van een dergelijke verkoopgelegenheid te Purmerend.

Spr. achtte de kaasbeurs van groot belang, vooral om het vaak voorkomen van scheuren van de kaas bij het ter markt aanvoeren. Hij achtte de waarde van het argument van den heer Nobel e.a. wel overdreven, als men daaruit wil afleiden, dat de markt zou moeten blijven. Het publiek op de Alkmaarsche kaasmarkt bestaat slechts voor een zeer gering deel uit belangstellenden voor de kaas, de meeste menschen zijn toeristen of dagjesmenschen. Spr. wilde niet ontkennen, dat de markt haar nut heeft, maar als men haar ziet als reclame-object voor het Noordhollandsche product, dan wilde hij erop wijzen, dat alle kosten ervan gedragen worden door een klein aantal belanghebbenden.

In het algemeen meende spr. te moeten opmerken, dat het hier moet gaan over de belangen van de producenten en niet over die der gemeente Alkmaar. In de toekomst zal toch stellig een kaasbeurs moeten worden opgericht. De kaashandel zal blijven een kwestie van vertrouwen. De beste reclame voor het product moet dat product zelve zijn, zij ligt niet in den aanvoer der heele productie ter markt. In geen geval achtte spr. het reclame, als er op de markt menschen loopen met een mandje kazen ter verkoop aan den arm.

Het is natuurlijk mogelijk een kaasbeurs op te richten, maar het beste zou zijn, als de Bond erachter stond.

De heer Laan (Binnenwijzend) zag in den bloei der Alkmaarsche markt 'n aanwijzing, dat de producenten er hun eigen belang in zien op de markt te verkoopen. De contante betaling op de markt vond spr. een groot voordeel van deze wijze van verkoop.

De heer Swan (Warmenhuizen) herinnerde aan het gezegd. „wie de buul heeft, is baas” en geloofde, dat de beurs zal leiden tot chicanes met de betaling. De verkoop van erwten heeft dat geleerd.

De heer Kooiman van Wognum vond de Alkmaarsche markt een groote reclame voor het Noordhollandsche product, een reclame, die doordringt tot ver in het buitenland. Spr. was het eens met den heer Kuiper, waar die sprak over den verkoop van kaas door particulieren op de markt. Hij zou het betreuren, als de markt werd opgeheven. Wie naar een beurs wil, kan toch naar Purmerend gaan.

De heer van der Meer (Binnenwijzend) was voorstander van een kaasbeurs; aanvoer ter markt van de heele productie benadeelt het product Er is eigenlijk op de markt een middeleeuwsche toestand

De heer Laan voerde hiertegen aan, dat op de markt veel betere prijzen worden besteed dan op de kaasbeurs

De heer Klaver (Alkmaar) wenschte een woord te spreken als lid van den Bond en niet als wethouder. Hij verzekerde, dat het gemeentebestuur niet aanwezig is om het woord te voeren, maar slechts om zijn oor te luisteren te leggen.

Spr. waardeerde het werk van ir. Kranen, aan de samenstelling van het rapport besteed. Er ligt een kern van waarheid in het betoog van de dure reclame. Maar spr. voerde hier tegen aan, dat over het nut van reclame alle zakenmenschen het toch wel eens zijn, en ook voor de kaas is zij van buitengewoon belang; bovendien is het hier een onpersoonlijke reclame, uitsluitend voor het product. Voor den producent blijft de markt hoofdzaak en is de reclame bijzaak. Juist datgene wat men „middeleeuwsch gedoe” noemt, is de groote reclame voor het Noordhollandsche product.

Spr. vond geen bezwaar tegen het in het klein aanbieden van datgene, wat in het groot op de markt wordt aangeboden. Het gemeentebestuur zal er aandacht aan schenken, dat het bij deze aanbieding slechts gaat om goede producten.

Spr. vroeg zich af of bij instelling van een kaasbeurs de handelaren niet een bepaalden dag zullen aanwijzen voor de ontvangst van het gekochte. Zal het dan wel niet eens gebeuren, dat een partij eenigen tijd moet wachten alvorens te kunnen worden geborgen? Dan heeft men stellig niet zoo goed gelegenheid voor afdekken van het product als op de markt.

De markt geeft geen last met wanbetalers - en de heer Kranen zegt, dat de beurs geen wanbetaling geeft van eenige beteekenis, als men de oogen maar openhoudt. Dit wijst toch wel in een bepaalde richting, zei spr., en zegt ons toch wel iets.

De zuiverheid met het wegen op de Noordhollandsche kaasmarkten noemde spr. een zeer groot belang voor de aanvoerders.

De prijszetting van de kaas komt op de markt het best tot uiting.

De toestand, zooals die bestaat in den kaashandel, is ideaal. In Alkmaar heeft men een goed ingerichte markt en daaromheen (in Purmerend en Amsterdam) heeft men een kaasbeurs.

Waarom zou men er nu nog een beurs bij vestigen?

De heer Wit (Berkhout) constateerde twee stroomingen: voor de markt en vóór de beurs. Spr. meende, dat de beurs is aan te bevelen, hij had daarmee voldoende ervaring. Alleen als de handel stug is, is het verkoopen op de beurs moeilijk, dan komt men ter markt en alleen daarom zou hij die verkoopgelegenheid willen behouden.

Echter, als producenten willen pogen de onkosten te verlagen, zullen zij moeten komen tot een beurs. Spr. twijfelde er niet aan of ook Alkmaar zal die krijgen. Het zoeken van koopers voor een groote aangevoerde partij geeft dikwijls bezwaren.

De heer Laan ontkende dit laatste en zeide, dat hij nog nimmer een partij had terug ontvangen, al was het ook warm geweest.

De heer ir. Kranen, de reclame van de markt besprekend, zei, dat bij een ingesteld onderzoek was gebleken, dat in Amerika de Alkmaarsche markt niet wordt genoemd, als men spreekt over kaasproductie.

Spr. vond, dat van de markt geen of slechts zeer weinig reclame uitgaat, de beschuitjes in het V. V. V.-gebouw doen het ook niet.

De prijszetting kan op een beurs evenzeer tot haar recht komen als op een markt. Men moet de kwestie bekijken alleen uit het oogpunt van den producent en niet uit het belang voor Alkmaar.

Dr. Schey (Hoorn) meende dat men zich niet moet laten leiden door het gevoel. De kaasmarkt in Purmerend is verdwenen en die van Hoorn is kwijnend, als centrale markt is er nog slechts Alkmaar. Men weet op het oogenblik nog niet hoe de kaashandel denkt over het vestigen van een beurs te Alkmaar. Spr. erkende het toebrengen van schade door het aanvoeren ter markt, maar het is de slechtste kaas, die het meest lijdt. De kaas ondergaat dus als het ware een vuurproef bij den aanvoer ter markt.

Spr. zou geen advies willen geven over de vraag: kaasbeurs of kaasmarkt? maar meende tot voorzichtigheid te moeten aansporen.

De heer Kuiper was niet overtuigd door de argumenten vóór handhaving van de markt. Het argument van den heer Wit zou juist pleiten vóór de beurs, waar men niet de heele partij, maar slechts een monster heeft aan te voeren. Spr. wenschte, dat in Alkmaar gelegenheid zal worden gegeven tot verkoop van kaas op een beurs onder leiding van den bond.

De heer Kout (Edam) gaf de gemeente Alkmaar in overweging om te zorgen voor een behoorlijke installatie van een kaasbeurs en niet te doen, zooals Hoorn heeft gedaan.

De voorzitter stelde de vertegenwoordigers der kaasfabrieken voor de vraag: voor of tegen kaasbeurs?

Het resultaat was, dat de groote meerderheid zich verklaarde voor het instellen van een kaasbeurs. Het bestuur zal besprekingen voeren met het gemeentebestuur van Alkmaar.

Er waren, zooals wij nog in een deel van onze vorige oplaag konden opnemen, 124 stemmen vóór en 23 tegen, zijnde de fabrieken Prins Hendrik te Alkmaar, Hoogkarspel, Midwoud, Burgerburg en Schoorl.

Na rondvraag sloot de voorzitter de vergadering.

Schager Courant, 1936-12-17: P. 7/12

Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken in N.-Holland

HOORN: In het *Parkhotel* te Hoorn werd gisteren de jaarlijkse Algemene Vergadering gehouden van de *Bond van op Coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noordholland*.

Vertegenwoordigd waren 31 fabrieken.

De opening.

De Voorzitter, de heer H. K. Koster, opende met een woord van welkom en verheugde zich over de goede opkomst.

Spr. vroeg zich af, hoe de pers stond tegenover de Noord-Hollandsche zuivelbereiding en ontkende niet, dat die pers de zuivelbereiders beschouwt als een groep personen, welke zeer kortzichtig is in de beoordeling van den toestand. Spr. hoopte, dat de pers tot het inzicht zou komen, dat de toestand wel anders is, dan deze zo dikwijls tendentius in de couranten wordt vermeld.

De tijd voor de zuivelbereiders is buitengewoon moeilijk en daarom moeten wij dankbaar zijn voor iedere kleine verbetering. Spr. noemde de devaluatie van den gulden geen voordeel en zeide, dat bij de Regering diende te worden aangedrongen op inwilliging onzer billijke wenssen.

Wij kunnen onze markten behouden, indien wij onze beste producten aan het buitenland aanbieden. Daarom mogen onze producten niet terecht komen in de winkels van de Unie-lever.

Spr. betreurde het, dat de Regeering toeliet, dat de margarine onder zulke valsche voorwendsels bij de menschen werd gebracht; al ontkende de voorzitter geenzins het nut van de margarine voor de maatschappij.

Spr. hoopte dat deze vergadering zou mogen bijdragen tot de goede verstandhouding onderling en tot verwezenlijking onzer plannen. (Applaus.)

De notulen werden goedgekeurd.

Ingekomen stukken.

De Secretaris, de heer G. Nobel, las daarna de ingekomen stukken voor, waarvan wij vermelden:

Een brief van 2 zuivelfabrieken over den noodtoestand in hunne bedrijven, met verzoek aan het bestuur, om maatregelen te treffen, dat daarin verbetering wordt gebracht. Daartoe zullen aan de Regering de klachten dienen te worden kenbaar gemaakt. Noden, welke vooral zijn ontstaan na de devaluatie van den gulden.

De vertegenwoordiger der fabriek, te Assendelft, de heer Jongejans, gaf over dit schrijven enige toelichting.

De Voorzitter vroeg dezen vertegenwoordiger, of het zijn bedoeling was den noodtoestand in het algemeen onder de ogen te brengen, of uitsluitend in de randgebieden? De vertegenwoordiger van Assendelft: Neen, in het algemeen.

De Voorzitter zeide, dat de noodtoestand bekend was en dat het bestuur alles zou doen, om in dien toestand verbetering te brengen.

Mededelingen.

De Secretaris deed daarop verschillende mededelingen, waarvan wij de volgende vermelden: Het bestuur is algemeen van oordeel, dat aan den Ir. G. Kranen - na volbrachten proeftijd - een vaste aanstelling als Adj.-Secretaris moet worden gegeven en besloot daartoe, op welk besluit het gaarne de instemming van de vergadering van leden zal ontvangen. Aldus werd besloten.

Het Bestuur besloot voor het houden van de Hoornsche Landbouw, Tuinbouw en Middenstandsdagen een bijdrage te geven van f 10.-.

De Voorzitter en de Secretaris hebben een bespreking gehad met den heer Van Oldenborgh, *Directeur van het Provinciaal Waterleidingbedrijf*, over watervoorziening voor onrendabele gebieden.

Bij deze bespreking bleek dat de mogelijkheid niet is uitgesloten dat hiervoor financiële steun zal worden verleend, in verband met de werkverruiming, welke met het grondwerk kan worden verkregen.

Het zou zeer toe te juichen zijn, wanneer hierdoor voor het platteland betere toestanden voor de watervoorziening zouden kunnen worden verkregen, zoowel voor de volksgezondheid als voor de melkvoorziening.

Kaasbeurs.

Het Bestuur heeft zich gewend tot het Gemeentebestuur van Alkmaar met het verzoek om een gebouw beschikbaar te willen stellen voor een kaasbeurs te Alkmaar. Dit verzoek werd afgewezen. Over verlaging van de wik- en weeglonden is het gemeentebestuur tot overleg bereid. Na deze afwijzende beslissing van Alkmaar heeft het Bestuur de aangesloten fabrieken uitgenodigd voor een vergadering, met het doel om tot stichting van eene organisatie - buiten den Bond staande - te komen, die zich belast met de regeling van een kaasbeurs voor Noord-Hollandsche kaasproducenten, uitsluitend voor het verhandelen van Noordhollandsche kaas.

De regeling voor de teruggave van ondermelk naar de boerderijen is zeer onregelmatig verlopen en is daardoor ook voor een groot deel mislukt.

Het vraagstuk is opnieuw bestudeerd of er nu inderdaad een algemeene regeling tot teruggave op komst is, mag worden betwijfeld. De vraag is nu: bestaat er bij onze fabrieken de bereidwilligheid om gemeenschappelijke verder te gaan tot een regelmatige teruggave van zeker percentage ondermelk.

De heer Kuipers was van oordeel, dat een gemeenschappelijke ondermelk-regeling geen resultaat zou hebben en meende, dat een dergelijke regeling moest uitgaan van de bevoegde instanties.

De secretaris van den F.N.Z., de heer Geluk, antwoordde, dat deze regeling nog in studie is en was van oordeel, dat de controle op de ondermelk moest blijven beslaan. Het is nu een zoeken naar een regeling om de bezwaren te beperken.

De heer Kooiman (Wormer) meende, dat een bestudeering van een ondermelk-regeling wel wenschelijk is, doch dat er niet zoolang moet worden gestudeerd, totdat men is uitgestudeerd.

Het verwerken - van gepasteuriseerde melk tot kaas.⁸⁴⁾

Voor de bereiders van goede kaas dreigt een groot gevaar, dat op de meest krachtige wijze moet worden bestreden, nl. het bereiden van kaas uit gepasteuriseerde melk.

Dit kwaad dreigt voor de gebieden waar van ouds steeds goede kaas wordt gemaakt, noodlottig te worden en heeft zulke afmetingen aangenomen, dat onze aanmaak per jaar met miljoenen K.G. minderwaardige kaas wordt vergroot, eenerzijds de afzetmogelijkheden, tegen behoorlijke prijzen belangrijk worden verminderd, anderzijds de kwaliteit der kaas in hooge mate wordt geschaad, wat binnenkort de allertreurigste gevolgen met zich mede zal brengen. Niet alleen wordt er bij deze werkwijze veel meer kaas gemaakt, varierende van 10 tot 17% K.G. kaas uit 100 K.G. melk - de hoogste opbrengsten in de Engelsche kaassoorten - waarbij vochtgehalten van 65 % voorkomen, ook de kwaliteit van wat men dan nog kaas noemt gaat in hooge mate achteruit.

Onzerzijds kan niet krachtig genoeg worden medegewerkt aan de bestrijding van dit groote kwaad op het gebied van de kaasbereiding.

Voor den aanmaak van de volle productie van het volgende jaar moet deze zaak in orde zijn. Wij hebben als kaasbereiders geen grooter kwaad te bestrijden.

Concurrentie met kaasetiketten uit Friesland.

Het Bestuur heeft alle aandacht geschonken aan het gebruik van kaasetiketten, afkomstig uit Friesland, met het opschrift: „Prima Hollandsche kaas” met de afbeeldingen: 3 Volendamertjes en de Alkmaarsche Kaasmarkt. De gebruikmaking van dergelijke merken geven alle aanleiding om de algemene in gebruikneming van ons Bondsmerk N.H. te overwegen, mede in verband met de pasteurisatie van de kaasmelk - wat in Noord-Holland niet gedaan wordt - en wat een goede aanwijzing is om zeker te zijn dat men dan kaas krijgt waarvan de melk niet gepasteuriseerd is.

Propaganda voor de kaas te Alkmaar.

Van Bondswege is getracht om zoo veel mogelijk doeltreffende propaganda te maken voor onze kaas ter gelegenheid van de Alkmaarsche kaasmarkt. Het Gemeentebestuur van Alkmaar en het *Crisis Zuivelbureau* waren tot alle medewerking bereid.

Mededelingen Heer Geluk

Vervolgens deed de Secretaris van den *Algemenen Ned. Zuivelbond (FNZ.)*, de heer Geluk, eenige mededeelingen over de exportmoeilijkheden, mede in verband met het feit, dat ons land onvoldoende compensatie-maatregelen heeft, terwijl bijv. in België de bescherming van eigen zuivelproducten steeds verder gaat. Het boterverbruik is in België afgenomen met 15 millioen kilo. en het margarineverbruik is toegenomen met 18 millioen kilo. Wij mogen dus wel voorzichtig zijn met de vaststelling onzer prijzen, meende spr.

Over de binnenlandsche maatregelen zei de heer Geluk, dat door opheffing der ondermelkregeling, zekere bedrijven in moeilijkheden zullen komen. Dat is te begrijpen, maar de vraag is: zijn die maatregelen genomen voor bepaalde bedrijven of voor den boer in het algemeen? Spr. meende, dat het laatste het geval is en daarom is het goed gezien van den Minister om deze beschermende maatregelen voor een bepaalde groep op te heffen.

Er was naar de meening van spr. voor de organisatie buitengewoon veel te doen. De F.N.Z. heeft een commissie in het leven geroepen, om alle moeilijkheden onder de oogen te zien en spr. vertrouwdde, dat men daarin slagen zou. Spr. deed een beroep op allen, om de zaken niet al

⁸⁴ Zie opmerking in volgende onderwerp: „... pasteurisatie van de kaasmelk - wat in Noord-Holland niet gedaan wordt”. Het ‘gevaar’ komt dus van (Edammer) kaas gefabriceerd buiten N.-Holland. (ZHN.)

te scherp te stellen; wanneer men een gezonden toestand wil scheppen, moet men weten te geven en te nemen.

Zulks zal het werk der vertegenwoordigers van den F.N.Z. in de crisis-organisaties beduidend vergemakkelijken. (Applaus.)

De heer Kooij (Assendelft) meende, dat in het belang van de consumptie-melkers, de crisis-maatregelen geheel moesten worden opgeheven, omdat deze toch steeds dienden ten voordele van den handel.

Mededeelingen adj. secretaris.

De adj. secretaris, de heer ir. G. Kranen, deed daarop mededelingen, zijn werk betreffende. Wat de stichting van de Alkmaarsche kaasbeurs betreft, was spr. van oordeel, dat deze aan het doel beantwoordt en - ondanks alle pessimistische voorspellingen - thans de volle belangstelling geniet. (Applaus.)

De leeraar-technicus las vervolgens tal van mededelingen voor, over het door hem verrichte werk.

De heer J. Dokter deelde voorts namens de Commissie voor Landbouwcoöperatie o. m. mededeelingen. De Wieringermeer zal straks behoefte hebben aan een coöperatieve melkfabriek, welk vraagstuk thans door de commissie zal worden onderzocht.

Het rapport van de Noordhollandsche Melkcommissie en de Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn, werd uitgebracht door den heer dr. L. T. C. Scheij.

Tot lid der Bouwcommissie werd gekozen de heer Prikken (Beemster) en tot lid van de *Aankoopcommissie* de heer Lakeman (Bobeldijk).

Ingekuild gras en de kaasbereiding.

De adj.-secretaris, de heer ir. G. Kranen, hield vervolgens eenige beschouwingen over de bereiding en voeding van ingekuild gras en de gevaren daarvan voor de kaasbereiding.

De boterzuur-bacteriën, welke zich bij het inkuilen ontwikkelen, leveren - volgens spr. een groot gevaar op voor de zuivelbereiding. Voorts betoogde spr. dat met het inkuilen groote verliezen aan voedingswaarde gepaard gingen.

Bij de voeding met kuilgras zijn de resultaten onverdeeld gunstig, al treden er dan ook wel eens storingen op bij de dieren. Maar dat is dan het gevolg van verkeerd inkuilen.

Over de gevaren van de kuilgrasvoeding voor de kaasbereiding, zeide spr. dat besmetting zeer wel kan voorkomen.

Zooals gezegd leveren de boterzuur-bacteriën een groot gevaar op voor de kaasbereiding. Op de boerderij moeten de meest mogelijke maatregelen worden getroffen voor de hygiëne. Voor Maart, liever nog voor half Februari, moet het kuilgras op zijn, omdat nadien de bacteriën zich veel meer ontwikkelen. Applaus.

De Voorzitter raadde de fabrieken, die dit vraagstuk wenschten te behandelen, den heer Kranen op hun algemeene vergadering uit te nodigen.

Begroting 1937.

Aan de orde was vervolgens de behandeling van de begroting voor het jaar 1937.

De heer Wit meende, dat iedere contributieverhoging uit den boze moest worden genoemd. Temeer nog, omdat het grootste gedeelte van die verhoging naar de F.N. Z. gaat. Voorts meende spr. dat het niet nodig was, het secretariaat door drie personen te doen verrichten; het

ware beter het secretariaat over te brengen naar het Landbouwhuis. Spr. wilde deze begroting door het bestuur zien teruggenomen.

De heer Jimmink achtte de begroting veel te optimistisch opgezet en lichtte zijn standpunt uitvoerig toe. Spr. wees erop, dat de adj.-secretaris minder zal verdienen dan de secretaris en dit achtte spr. onjuist. Het salaris van mej. de Pater achtte spr. te hoog. Met de voorgestelde vergoeding voor de *Vakschool voor Kaasmakers* kon spr, zich niet vereenigen, ook niet met de verhooging ad f 400 voor de boterkeuringen. De post „onvoorziene uitgaven” ad f 948,50 werd door spr. veel te laag geacht.

De heer Prikken zeide, ook te zullen stemmen tegen de contributieverhoging van $\frac{3}{4}$ cent per 100 Kg. melk⁸⁵); aangezien daarvoor geen noodzaak bestond.

De Voorzitter, de sprekers beantwoordende, zeide, dat met gerustheid het totaal van de hoeveelheid melk op 175 millioen K.g. kan worden gesteld.

Aan de F.N.Z. moet veel en veel meer worden gedaan dan in normale gevallen; daarom heeft het bestuur van de F.N.Z. gemeend, dat er iemand op het secretariaat moest komen om den heer Geluk te vervangen. Jarenlang hebben wij geteerd op de F.N.Z. Ook moest door de toewijding van werkzaamheden, een ander gebouw worden gezocht, hetgeen meerdere kosten met zich zal brengen.

De overeenkomst tusschen secretaris en adj.-secretaris is aangenomen door alle bestuursleden na langdurige besprekingen en daarin werd niets scheefs gezien.

De heer Nobel legde uit, dat er tijdelijk drie personen aan het secretariaat waren verbonden. Dit was het gevolg van ziekte en naar het bestuur hoopt, zal dit aantal spoedig weer tot twee kunnen worden teruggebracht.

De Voorzitter zeide vervolgens, dat de verhooging voor de boterkeuringen alleszins gerechtvaardigd kon worden genoemd, temeer daar die keuringen in den vervolge wekelijks zullen plaats vinden.

In deze verhooging zit bovendien de aanschaffing van nieuw materiaal.

Spr. legde er den nadruk op, dat de commissie, belast met het nazien der begroting, adviseert, deze begroting aan te nemen. Wij moeten optimisten zijn, anders is het onmogelijk te besturen, meende spr.

De heer Nobel wees op het gevaar van de zijde der margarinefabrikanten en zeide dat de F.N.Z. daarvoor nog heel wat werk moet verrichten. Dat hiervoor en voor andere werkzaamheden $\frac{1}{2}$ cent meer zal moeten worden betaald, achtte spr, juist en billijk. Wat de geraamde hoeveelheid melk betreft, meende spr. optimistisch te mogen zijn, omdat er aanwijzingen zijn, dat er in 1937 nog meer leden zullen bijkomen. Spr. geloofde, dat in 1938 de toestand nog beter zou zijn en zijn bedoeling is dan, afscheid van den Bond te nemen, opdat meer geld beschikbaar komt voor menschen, die na hem komen en zijn werk voortzetten. Spreker adviseerde de vergadering de begroting aan te nemen.

De begroting werd daarna in stemming gebracht en aangenomen met 125 stemmen voor en 43 tegen.

De agenda voor de Alg. Vergadering van den *Alg. Nederl. Zuivelbond* ontlokte geen discussie.

Rondvraag.

De heer Hofstee wilde in elk dorp een groot doek gespannen zien met het opschrift: „Eischt boter op Uw brood”, dat zal een goed en goedkoop wapen zijn tegen de margarine.

De heer Kooiman zou eens in het jaar een landdag willen organiseren in het centrum van het land om bij tienduizenden te protesteren tegen de onrechtmatige houding van de Regering.

De Voorzitter geloofde niet, dat het resultaat van zo'n landdag evenredig zou zijn aan de moeiten en kosten daaraan besteed.

⁸⁵ Vermoedelijk moet hier staan; $\frac{3}{4}$ ct. per 1000 KG. (ZHN.)

De heer Kooiman: Nu bent U niet optimist! (Gelach).

De Voorzitter: Neen, in dit geval niet. Wij moeten op waardige wijze strijd voeren en door-
gaan op de wijze, zoals we tot nu toe deden.

Alvorens te sluiten, dankte spr. den heer Bruin, die als bestuurslid had bedankt, voor al het-
geen hij als zodanig voor den Bond had gedaan. - Hierna sluiting.

1937

Schager Courant, 1937-05-22; p.11/16

Verslag Verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: In Het „*Gulden Vlies*” vergaderde gistermorgen de *Bond van op Coöperatieve grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noordholland*.

De openingsrede werd uitgesproken door den Voorzitter, den heer H. K. Koster, die de aanwezigen hartelijk welkom heette. Spr. herdacht de heren J. de Boer te Stompeteren en A. Commandeur.

Spr. heette den heer Geluk, secretaris van den FNZ., welkom.

Spreker acht het een schande voor den Nederlandse boer, dat nog een groot gedeelte van de melk niet in coöperatieve fabrieken wordt verwerkt.

Spr. doet een ernstig beroep op de aanwezigen tot samenwerking. Elk afzonderlijk afgesloten contract benadeelt de melkprijs.

Hierop verklaarde spr. de vergadering voor geopend.

Volgde het goedkeuren van de notulen en het voorlezen van ingekomen stukken. Mede in verband met de Jamboree komt het gewenscht voor, meer propaganda te maken voor het gebruik van melk en kaas.

De Secretaris deelt daarna mede, dat op op statuten van den Bond de Koninklijke goedkeuring is verkregen en het Bestuur den heer H. K. Koster tot voorzitter en den heer Jnt. Blaauboer Kzn. tot ondervoorzitter benoemde.

Tot afgevaardigden werden gekozen de heeren H. K. Koster en J. Veldstra en den heer G. Nobel tot plaatsvervangend lid, tevens adviserend lid.

Van Mr. Langeveld kwam de mededeeling in dat hij benoemd is tot Agent van de Nederlandsche Bank te Alkmaar.

Deze functie maakt het noodzakelijk dat hij zijn rechtspractijk gaat beëindigen en dientengevolge moet hij bedanken als adviseur van den Bond.

De rechtspractijk heeft hij overgedaan aan Mr. H. Judell, die hij gaarne aanbeveelt om hem op te volgen in zijn functie als Adviseur welke functie Mr. Judell gaarne zal aanvaarden.

Officieel Orgaan van den Nederlandschen Zuivelbond.

Het Bestuur acht het gewenscht dat de aangesloten fabrieken algemeen de goede maatregel treffen waarbij aan de Bestuursleden der fabrieken het *Officieel Orgaan* van den F.N.Z. door de fabrieken wordt verstrekt. Meer algemeen verspreiding van het Orgaan verdient alle aanbeveling.

Voor den Bond werd aangewezen als lid der *Commissie voor Landbouwcoöperatie* de adj.-secretaris, de heer Ir. G. Kranen.

Op het verzoek van den F.N.Z. om te willen opgeven welke Bondsfabrieken vallen onder de groep Melkinrichtingen, werd geantwoord dat de fabrieken „*Zaanstreek*” te Wormerveer en „*West-Friesland*” te Lutjewinkel, hieronder vallen. „*Eureka*” te Binnenwijzend en „*Aurora*” te Opmeer tellen daar nog niet onder, omdat ze in het afgelopen jaar geen 300.000 Liter consumptiemelk verwerkten.

Ingewilligd werd een verzoek van de *Vakgroep Zuivelbewerkers van den Nederlandschen Bond van Arbeiders in het Landbouw en Zuivelbedrijf* tot het plegen van overleg over eventuele loonen en arbeidsvoorwaarden.

Verplichte teruggave van oudermelk gewenst.

Van de *Nederlandsche Zuivel Centrale* waren een uitnoodiging ontvangen tot bespreking van het voeren van propaganda tot bevordering van het gebruik van oudermelk op de boerderij.

Verplichte teruggave - uniform en regelmatig - werd bijna zonder uitzondering de gewenste regeling geacht. De *Nederlandsche Zuivel Centrale* wilde voor de vrijwillige teruggave van oudermelk meer propaganda maken,

Het resultaat van deze bemoeiingen heeft niet aan de verwachtingen voldaan, een verplichte regelmatige teruggave en dan voor allen gelijk en geregeld een vast percentage is gebleken de eenige en doeltreffende weg te zijn om inderdaad tot eene beperking van beteeckenis te komen. **Het Bestuur betuigde volledige instemming aan het initiatief der Regering om te komen tot maatregelen, waardoor op de uit te voeren boter een goede kwaliteitscontrole komt.**

Verbetering van de kwaliteit der melk.

Door den F.N.Z. is een onderzoek ingesteld en een nota opgesteld over de verbetering van de kwaliteit der melk.

Het Bestuur heeft deze nota behandeld en kwam daarbij tot de conclusie dat deze maatregelen, n.l. gesteund door wettelijke voorschriften, algemeen, uniform en zoo doelmatig mogelijk worden uitgevoerd voor alle melkproducenten, desgewenst met gebruikmaking van de bestaande controleorganisaties - Kaas en Botercontrolestations.

Ten aanzien van de consumptiemelkregelingen in de buitenwettelijke gebieden is nog niet te zeggen wat wij in deze zullen krijgen. Het is te hopen dat - wanneer de regeling wordt opgeheven - er uit alle bemoeiingen in deze gedaan een blijvende organisatie wordt verkregen.

Pasteurisatie van de kaasmelk.

Het Bestuur heeft aan het pasteuriseren van de kaasmelk, herhaaldelijk alle aandacht geschonken en kwam daarbij algemeen tot de conclusie, dat in deze krachtige maatregelen moeten worden genomen om dit grote gevaar voor de goede kaas bereiding spoedig en doeltreffend te bestrijden. Zoals het den laatsten tijd gegaan is wordt de goede kaasbereiding zeer ernstig bedreigd, waaraan een einde dient te worden gemaakt,

Door de kaasmelk pasteurisatie maken wij kaas, zoals ze in andere landen ook maken, waardoor Nederland zijn voorsprong op andere landen, door uit te munten in goede kwaliteit der kaas, prijs geeft, wat niet gewenst is voor onze kaasbereiders.

Een algeheel verbod voor het pasteuriseren van de kaasmelk zou het meest afdoende en het gewenste middel zijn; dit zal waarschijnlijk niet te bereiken zijn, pasteurisatie bij lage temperatuur, gedurende korten tijd, is in ieder geval dringend nodig en noodzakelijk. Om dit te bereiken zal Regeringshulp nodig zijn. Het geldt hier 'n Nationaal belang, dat krachtig gediend moet worden om onze goede naam als kaasbereidend land te herstellen. Door krachtig in te grijpen in deze wordt het te veel aan kaas met vele miljoenen Kg. kaas verminderd en wordt de kwaliteit der kaas verbeterd.

De mededelingen lokten geen discussies uit.

Vervolgens was het woord aan den rechtskundigen adviseur, Mr. Langeveld, die zijn laatste mededeelingen voor den Bond deed. Spr. wees er op, dat hij steeds tot samenwerking heeft aangespoord.

Bij de ballotage nieuwe leden stelt het bestuur voor Mr. H. Judell, de nieuwe rechtskundige adviseur, als buitengewoon lid aan te nemen.

Vergadering verklaart zich accoord.

Rekening en verantwoording 1936.

Het woord was vervolgens aan den heer Jimmink, die sprak namens de financiële commissie. De inkomsten bedragen f 24.470,65, de uitgaven f 23.624,24, zoodat er een batig saldo is van f 846,41.

De rekening is door de commissie in orde bevonden.

De heer Kooijman zou gaarne zien, dat niet alleen aan de directeuren, maar ook aan de bestuursleden een agenda met begrooting zou worden toegestuurd.

De Voorzitter zegt toe dat de kwestie in het bestuur besproken zal worden.

De rekening 1936 wordt aangenomen.

Vervolgens doet de heer van Buren, technicus van den bond eenige mededeelingen.

Er werden 155 bezoeken in 1936 afgelegd, aanmerkelijk meer dan voorgaande jaren.

In Maart werden 10 botermakers geëxamineerd, terwijl aan 7 leerlingen het diploma kon worden uitgereikt. De nieuwe cursus begon in October met 11 leerlingen. Aan 6 fabrieken werd het boterdiploma uitgereikt, slechts aan 2 fabrieken het kaasdiploma. De omzet van het *coöperatief magazijn* is sterk vooruitgegaan en bedroeg tweemaal zooveel als in 1935.

Vervolgens deed Ir. Kranen enige mededelingen.

Spr. heeft zich speciaal toegelegd op het bacteriologisch onderzoek, waarvoor wekelijks monsters gezonden werden door de fabrieken.

Betere controle op de boekhouding der fabrieken wordt van groote beteekenis geacht. Vele fabrieken hebben echter buiten den bond om reeds administratieve voorzieningen getroffen. Wellicht kan de bond te dien aanzien maatregelen nemen.

Tenslotte zeide spr., dat er met de kaasbeurs moeilijkheden waren geweest, maar spr. wilde hier niet verder op ingaan, daar dit punt niet op de agenda was geplaatst.

Verkiezingen.

Op 31 December 1937 treden de heeren Jm. Blaauboer Kz., niet herkiesbaar en de heer H. Spaander af, wegens opheffing van de fabriek.

In deze vacatures werden gekozen de heer Prikken (Beemster) i.p.v. den heer Blaauboer en de heer Sluis i.p.v. den heer Spaander.

In de *commissie kaaskeuringen* trad af de heer J. Klaver. In zijn plaats werd gekozen de heer A. H. L. Ens.

Voor de vacature A. H. L. Ens in de *commissie boterkeuringen* werd benoemd de heer J. Klaversma,

Als lid van de *commissie Landbouwcoöperatie* werd gekozen de heer Kaan (Wieringerwaard) voor den heer G. v.d. Sluis. die aftreedt.

De positie van den Zuivel.

Vervolgens hield de heer Geluk, secretaris van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond*, enkele beschouwingen, over de positie van de Zuivel.

In de boter is stijging te constateeren, maar deze verloopt niet in het tempo zooals men verwachtte.

De prijs is belangrijk hooger dan vorig jaar. Er is een prijsvoortgang van 10 á 12 ct. per K.G. De positie op de Engelsche markt is aanmerkelijk gunstiger, vooral ten opzichte van de Belgische en de Deensche boter.

Ook de export naar Duitschland is in verband met de betere clearing-positie toegenomen, hetgeen veroorzaakt is door het inhalen van een grootere vorderings-achterstand.

Het zal van beteekenis zijn om tengevolge van deze gunstige clearingsstand meer naar Duitschland te exporteren.

Aan zijn streven naar autarkie kan Duitschland niet geheel voldoen, zoodat men daar behoefte blijft voelen aan dierlijke vetten uit het buitenland.

Met de export van boter naar Ned. Indië heeft men enkele onaangename ervaringen opgedaan. Men heeft terwille en het veilig stellen der theebelangen van Ned. Indië, bij Australië Nederland benadeeld.

Belangrijk is de boterexport geworden naar Zwitserland. De voorbereidingen voor de boterkeuringen zijn reeds zoover, dat de desbetreffende organisatie kan worden ingericht. Deze keuringen zullen de kwaliteit van het product zeker verhogen.

Het nationaal comité van de internationale zuivelbond zal deelnemen aan de boterkeuringen dezen zomer te Berlijn.

Meer pessimisme was spr. gestemd ten opzichte van de kaasmarkt. De kaasprijzen zijn op dezelfde hoogte gebleven, wat ongunstig is, wanneer men de depreciatie-factor in aanmerking neemt.

Herhaaldelijk moest gevreesd worden voor de kaasexport naar België.

Gelukkig is deze vrees nog niet bewaarheid geworden. De kaasexport naar Engeland, evenals die naar Amerika, neemt gelukkig steeds toe. Door de grootere vraag in Spanje en omliggende havens is eenige verruiming op de markt ontstaan.

De positie van gecondenseerde melk is ten opzichte van Engeland beter geworden

Caseine uit ondermelk.

Tenslotte nog iets over de fabricage van caseïne uit ondermelk. Men meene niet, dat hierdoor de moeilijkheden met de ondermelk zijn opgelost, omdat het niet denkbaar is, dat een land als Italië, dat momenteel veel caseine fabriceert als autarkisch bestuurd land veel ondermelk uit het buitenland zal betrekken.

In verband met deviezenmoeilijkheden zullen geen belangrijke relaties ontstaan, hoewel er misschien tijdelijk wel zaken gedaan kunnen worden.

Spreker liet echter een woord van ernstigs waarschuwing hooren om geen contracten af te sluiten, waar men later spijt van zal hebben.

Resumeerend, zeide spreker, dat het met de prijzen der zuivelproducten de goede kant uitgaat. Naar aanleiding van de mededeelingen van den heer Geluk over de melkwol, vraagt de heer Hofstee of het niet mogelijk is deze fabricage zelf ter hand te nemen.

De heer Geluk vraagt, wie dat zal moeten betalen.

Geroep: „De boeren, want die hebben er belang bij!”

De heer Geluk is evenwel van oordeel dat men de fabricage van wol uit ondermelk beter aan de textielindustrie kan overlaten.

De heer Hofstee zegt niet onmiddellijk tot daden te willen overgaan, maar acht het gewenscht, dat men zijn licht eens opsteekt.

De Voorzitter antwoordt, dat de F.N.Z. voortdurend waakzaam blijft hoe het met de fabricage van wol uit ondermelk in Nederland zal loopen.

Stempel voor de Noord-Hollandsche kaas.

Een der belangrijkste agendapunten is thans aan de orde, n.l. het voorstel van het bestuur om de kaas der Bondsfabrieken te voorzien van het Bondsstempelmerk N.H.; het wil daarvoor een regeling treffen en tevens de garantie geven, dat dit merk alléén gebruikt wordt voor kaas uit ongepasteuriseerde melk.

Het bestuur is algemeen van meening dat de Noordhollandsche Zuivelproducenten in deze actief moeten worden voor het beschermen van hun product.

Wanneer de vergadering van leden met het voornemen instemt zal voor de uitvoering een eenvoudig reglement worden gemaakt, aan welke regelen de leden zich verplichten te zullen vol-

doen, n.l.: het niet pasteuriseeren van de kaasmelk, het geregeld stempelen van de kaas. Elke fabriek krijgt op de aan haar verstrekte stempels een nummer, waardoor de kaas onderling is te onderkennen.

De samenstelling van dit reglement aan het Bestuur op te dragen.

De heer Wit juicht het initiatief toe om onze kaas tegen het minderwaardige product te beschermen en vindt het alleen verwonderlijk, dat de regeering nog geen maatregelen heeft genomen.

De heer Knol acht het moeilijk een beslissing te nemen, wanneer men de regeling niet vóór zich heeft.

Daar er geen stem tegen is, deelt de Voorzitter mede, dat het Bestuur een reglement zal samenstellen, en dan zal elke fabriek kunnen vaststellen, of zij aan deze regeling wil onderwerpen en het recht wil verkrijgen een speciaal stempel te gebruiken.

De Kaasbeurs ter sprake.

De agenda voor de Algemeene Vergadering van den FNZ. geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Bij de rondvraag roert de heer Jimmink ('t Zand) de kaasbeurs-kwestie aan. Toen Minister Deckers in Alkmaar was ter gelegenheid van de stierenkeuring, zou de heer Koster op een den Minister aangeboden lunch in juiste bewoordingen hebben gesproken over de kaasbeurs. Als gevolg daarvan moet de Minister gezegd hebben, dat hij nu een heel andere mening over deze instelling had gekregen, eerst eenzijdig was ingelicht, maar nu overtuigd was van het bestaansrecht van deze beurs.

Spreker wil den heer Koster complimenteren met het juiste idee, dat hij den Minister van de zaak heeft gegeven.

De heer Koster voegt hieraan toe, dat door Dr. van Rijn een rapport is gevraagd, dat opgesteld is door den heer Kranen en aan Dr. Van Rijn en den Minister ter hand zal worden gesteld.

Het spijt spreker, dat de kaasbeurs eigenlijk niet gelopen is, zoals ze moest. Maar spr. meent, dat men de kaasbeurs niet kan missen, waar Alkmaar een centrum is van den kaashandel. Het is noodzakelijk dat koper en verkoper in gelijke positie tegenover elkaar staan.

Op de markt is dat niet het geval, omdat de aanvoerder altijd zit met hogere kosten.

Het doet spr. genoegen, te kunnen mededelen, dat de fabriek Wieringerwaard, waarvan spr. voorzitter is, steeds op de beurs handelt en de boeken wijzen uit, dat hier prijzen gemaakt zijn, die een vergelijking met de marktcijfers glansrijk kunnen doorstaan.

De Voorzitter deelde nog mede, dat de fabrieken St.-Maartensbrug en Oudendijk in het afgelopen jaar hun 25-jarig jubileum hebben gevierd.

De vergadering wordt vervolgens gesloten.

Verslag verg. Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-Holland

Stichting van een kaasmonopolie dringend aanbevolen

HOORN: In het Parkhotel vergaderde gisteren de *Bond van op coöperatieven grondslag werkonde Zuivelfabrieken in Noord-Holland*.

Het openingswoord word uitgesproken door den Voorzitter, den heer H. K. Koster.

Spr. wees o.m. op de betekenis van de oprichting van het *Zuivelkwaliteitsbureau*. Hierin komt tot uiting het belang dat de Regering hecht aan de kwaliteit van het product. Gij kent allen de moeilijkheden, die de export aankleven, zei spr. tot de vergadering. Degenen, die de tentoonstelling te Berlijn hebben bezocht, zullen gezien hebben, dat alleen de kwaliteit ons de goede plaats op de wereldmarkt zal kunnen doen behouden. Wanneer ik zeg, dat de kaas nog belangrijker is dan de boter in dit opzicht, zult u dat met mij eens zijn. Wanneer wij de kaas van nu vergelijken met die van enkele jaren geleden, dan verschijnen er gelukkig minder slechte soorten aan de markt.

Heeft onze kaas echter nog wel die karakteristieke eigenschappen, welke haar superieur maakte boven de concurrerende soorten?

Spr. betwijfelde dit. Er is een zekere vervlakking te bespeuren.

Spr. liet uitkomen, dat de kwaliteit dikwijls wordt opgeofferd aan de kwantiteit. Toch gaat men vooruit. Wij moeten zorgen, dat men onze kaas in het buitenland als luxe producten gaat beschouwen. Maar dan moet dat luxe product ook constant aanwezig zijn. Daarvoor moet de afzet in een andere richting gaan.

Men heeft meermalen gesproken over een monopolie. Wanneer de productie meer in één hand kwam, zou de concurrentie worden uitgeschakeld. Spr. ried de aanwezigen aan, dit punt in ernstige overweging te nemen, tot heil van de fabrieken en tot heil van de boeren.

Na den wensch uitgesproken te hebben, dat deze kwestie op de vergadering meermalen een punt van bespreking zou uitmaken, verklaarde spr. de vergadering voor geopend.

De notulen van de vorige vergadering werden vervolgens onveranderd vastgesteld.

Mededelingen.

De Secretaris, de heer G. Nobel, doet hierop de volgende mededeelingen:

Van de Zuivelfabriek „*Prins Hendrik*” te Alkmaar kwam de mededeling in, dat zij haar bedrijf per 1 Augustus heeft stopgezet en dientengevolge heeft zij het lidmaatschap van den Bond beëindigd.

De heer Zeilemaker te Hoogkarspel is in de plaats van den heer D. de Boor, Stompvoren, benoemd tot lid van de Reg. commissie voor de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn.

In de plaats van Mr. Langeveld is door het Bestuur van het Landbouwhuis Mr. P. S. Winkel te Hoorn benoemd als *Rechtskundig adviseur*.

Nationale Coöperatieven Raad.

Van den *Nationalen Coöperatieven Raad* kwam een schrijven in om bij de verkiezingen voor de *Kamers van Koophandel* te letten op de verkiezing van vertegenwoordigers van coöperaties. Het Bestuur heeft aan dezen wensch gevolg gegeven en voor ten vacature voor de Kamer

van Koophandel te Hoorn overleg gepleegd met de fabrieken. Boerenleenbanken en Aankoopverenigingen in het gebied van genoemde Kamer.

Arbeidsovereenkomst Fabrieksdirecteuren.

Door de *Vereniging van Directeuren* is een concept-arbeidsovereenkomst voor Fabrieksdirecteuren aangeboden met het verzoek om daarop de goedkeuring te mogen ontvangen. Het Bestuur heeft dit concept in studie genomen.

Ten aanzien van een verzoek van de *Vereniging van Oud-leerlingen van de Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn om alle leden van deze Vereniging eventueel te laten deelnemen aan den cursus voor botermakers, werd door het bestuur besloten om het destijds genomen besluit te handhaven, n.l. dat alleen personeel van aangesloten fabrieken de cursussen mag volgen en geen personeel van niet leden.

Kuilgras.

Een verzoek van de *Friesche Coöperatieve Zuivel Export Vereniging (FRICO)* te Leeuwarden, om inlichtingen over de ervaringen met 't voeren van kuilgras, teneinde nadeelige gevolgen te voorkomen, is beantwoord met mededelingen over de maatregelen door de fabrieken in deze genomen.

Uit het ingesteld onderzoek is duidelijk gebleken, dat de bezwaren aan het voeren van kuilgras verbonden, ernstige bestudeering vragen in verband met het maken van prima zuivelproducten. Het voeren van kuilgras is voor de bereiding van prima zuivelproducten een groot gevaar, waar alle aandacht aan moet worden geschonken.

Consumptiemelkregeling buiten wettelijk gebied.

Over dit onderwerp heeft de commissie ter beh. der melkinrichting belangen v.d. F.N.Z. met de secretarissen van de Bonden vergaderd, met het gevolg, dat met de melkinrichtingen overleg is gepleegd.

Het eindresultaat is geweest dat besloten is om niet mede te werken aan de verdere regeling in een gemeenschappelijk verband met alle inrichtingen voor consumptiemelklevering en wat daarmee gecombineerd is.

Het Bestuur besloot dan ook niet mee te werken aan de oprichting aan een nieuwe organisatie voor het buitenwettelijk gebied in Noord-Holland, waarvoor de voorbereidende maatregelen zijn getroffen.

Aan de nog niet bij het *Botercontrolestation* aangesloten fabrieken is medegedeeld dat zij geen lid van den Bond kunnen blijven als zij niet aansluiten bij het Botercontrolestation.

Kaasmelkpasteurisatie.

Van het *Nationaal Comité van den Internationalen Zuivelbond* - dat een onderzoek heeft ingesteld naar de wenschelijkheid en de mogelijkheid om voorkomende excessen bij de kaasmelkpasteurisatie in de toekomst tegen te gaan - is het rapport ingekomen.

Van de 12 leden der Commissie spraken 9 leden zich uit voor het nemen van maatregelen in deze.

Het Bestuur behandelde dit rapport en besloot met algemene stemmen om er op aan te dringen dat spoedig een verbod voor het pasteuriseren van de kaasmelk wordt uitgevaardigd.

Het Bestuur is van mening dat door deze pasteurisatie de kwaliteit van de kaas ernstig is geschaad en dat spoedig ingrijpen voor het nemen van maatregelen noodzakelijk is.

Maatregelen om tot bepaalde temperatuur de melk te verwerken - en dan gedurende bepaalden tijd - zijn in de praktijk te omslachtig en te weinig controleerbaar en daardoor ongeschikt en ongewenscht.

Deze belangrijke aangelegenheid werd in het Bestuur van den F.N.Z. besproken met het gevolg dat het besloot - in verband met de verschillende inzichten over deze kwestie - aan het *Nationaal Comité* voor te stellen om eerst nog een onderzoek in te stellen naar de resultaten der pasteurisatie. Dit besluit werd aan het Bestuur Nationaal Comité medegedeeld en dat besloot te overwegen om een deskundige Commissie te benoemen die de kwestie van die kant beziet, waar na de zaak weer opnieuw in behandeling zal komen. **Het is jammer dat voor deze zaak niet krachtiger wordt ingegrepen.**

Voor de Noord-Hollandsche kaasbereiders is het intusschen zaak om kaas te maken uit ongepasteuriseerde melk en die kaas te voorzien van 't Bondsmerk NH en daarvoor reclame te maken.

Gebruik Bondsstempelmerk NR.

Het Bondsstempelmerk NH is in den loop van den zomer aan de fabrieken beschikbaar gesteld op de volgende voorwaarden:

- 1) Het merk mag alleen gebruikt worden voor kaas uit ongepasteuriseerde melk gemaakt.
- 2) De stempels worden door den Bond voor den kostenden prijs aan de leden verstrekt. Zij mogen niet aan anderen worden verstrekt en niet vervreemd worden en kunnen door den Bond terug genomen worden wanneer zij dit gewenscht acht.
- 3) De stempels mogen uitsluitend gebruikt worden voor 40+ kaas en volvet in Noord-Holland gemaakt.
- 4) Het stempelen van randenkaas en z.g. nastoppers, is uitgesloten, terwijl gestreefd moet worden om de minder goede kaas niet te stempelen, opdat gestreefd wordt naar een kwaliteitsmerk voor kaas bereid uit ongepasteuriseerde melk.

Aan de *Noord-Hollandsche Vereeniging van kaashandelaren* is medegedeeld wat de bedoeling is van het **stempelmerk**, n.l.: „Kaas bereid uit ongepasteuriseerde Melk, van Noord-Hollandsche afkomst."

Verzocht is om medewerking te verleen voor dit doel.

Caseine voor kunstwol.

Het Bestuur heeft alle aandacht geschonken aan deze kwestie en zich aangesloten bij het standpunt van het Bestuur van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond* om in deze collectief op te treden, gehoord het advies van de daarvoor door den F.N.Z. ingestelde commissie en door het Bestuur goedgekeurd.

Betreffende samenwerking voor de bereiding en verkoop van ondermelk, resp. caseïne voor de kunstwolindustrie ontvingen wij de bereidverklaring tot medewerking van de volgende leden:

- „Aurora" Opmeer.
- „West-Friesland" Lutjewinkel.
- „De Hoop" Assendelft.

Nadat de mededeelingen voor kennisgeving zijn aangenomen doet ir. Kranen mededeelingen over zijn werkzaamheden.

Hierop brengt de heer van Buren, leeraar-technicus verslag uit

Spr. deelt o.m. mede, dat het tweede gedeelte van de botercursus is begonnen met 8 leerlingen.

Ten aanzien van de boterkeuring deelt spr. mede, dat slechts 50% van de aangesloten fabrieken monsters toezenden voor de boterkeuring.

Ir. Kranen doet dan nog mededeelingen over de *Bouwcommissie*.

De commissie heeft zich beziggehouden met den bouw van een fabriek in de Wieringermeer. Verschillende boringen werden verricht, welke gunstig uitvielen, zoodat de fabriek op de ge-projecteerde plaats zal kunnen worden gebouwd.

Wegens aftreding van den heer L. Broekens, lid van de *Bouwcommissie*, niet herkiesbaar, wordt benoemd de heer Jongejans, St. Maartensbrug. De heer Broekens blijft adviserend lid, omdat hij een werkzaam aandeel heeft in den bouw van de fabriek in de Wieringermeer. In de plaats van den aftredenden heer S. J. W. Hotstè in de aankoopcommissie wordt benoemd de heer Talsma uit Wognum.

De verdere verkiezingen werden uitgesteld tot de pauze.

Vervolgens zou de heer J. A. Geluk, secretaris van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond mededeelingen doen over „De kwaliteit van onze producten in internationaal licht bezien.”

De voorzitter verzoekt de pers zich te willen verwijderen, daar de mededelingen, naar spr. zegt, van vertrouwelijken aard zijn. Aan de pers zal over een week door den heer Geluk een communiqué worden verstrekt.

Een der verslaggevers merkt, alvorens zich te verwijderen, op, dat het beter ware geweest aan de pers te verzoeken van de mededeelingen geen melding te maken, maar de verslaggevers toe te staan toch in de zaal te blijven, waarop de heer Geluk zegt „daar kan men toch niet van op aan”.

Deze opmerking, die de eer der aanwezige persmensen aantast, wordt door hen met een protest ontvangen. Zij verlaten de zaal en besluiten aan het Bestuur een schrijven te richten, waarin wordt medegedeeld, dat van het verder verloop der vergadering door de aanwezige verslaggevers geen melding meer zal worden gemaakt.

Heldersche Courant, 1937-12-21; P. 2/12

Bij vergadering Drentsche Zuivelbond: De heer Geluk haalt bakzeil

„In Assen mocht de pers blijven,,

Naar men zich zal herinneren werd vorige Woensdag door den heer Geluk op ‘n vergadering van den Bond van op coöperatie. ven grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland de aanwezige pers op een dermate grove manier beledigd, dat zij besloot de vergadering te verlaten en van het verdere verloop geen melding meer te maken. De heer Geluk wenschte n.l., dat de verslaggevers voor enkele mededelingen welke hij te doen had de zaal zouden verlaten. Toen hem onder ‘t oog werd gebracht dat er toch wel mee volstaan kon worden, dat de pers werd verzocht van de mededeelingen geen melding te maken, zeide de heer Geluk, dat men daar toch niet van op aan kon.

Te Assen heeft de heer Geluk, door de ervaring wijs geworden, zich beter gedragen, Daar had in een vergadering van den Drentschen Zuivelbond de voorzitter, de heer L. Dekker er niets tegen, dat de pers tegenwoordig bleef terwijl de heer Geluk dezelfde mededelingen deed als in Hoorn.

De heer Geluk liet de pers echter weten dat hij publicatie niet wenschelijk vond, omdat hij vreesde voor fouten wegens..... ondeskundigheid van de pers.

Hoewel deze draai in de opvattingen van den heer Geluk weinig elegant is en hij zijn nieuwe bezwaren had kunnen voorkomen door een doorslag van z'n rede aan de pers te geven, mag het toch tot vreugde stemmen, dat de heer Geluk bakzeil haalt én, zij het ook indirect, een dwaling erkent.

1938

Alkmaarsche Courant 1938-05-07

Verslag Verg. Bond van Coöp. Zuiverfabrieken N.-Holland

Een vruchtbaar jaar, nog veel werk te doen / De positie van den zuivel.

ALKMAAR: Gister werd in *café Central* te Alkmaar de algemene vergadering gehouden van den *Bond van op coöp. grondslag werkende zuivelfabrieken in Noordholland*. De voorzitter, de heer H. K. Koster uit Wieringerwaard, betoogde in zijn openingswoord de noodzaak van verruiming van de afgifte van kalverschetsen, erkennende, dat zulks wel eenigermate was geschied in verband met het mond- en klauwzeer.

Den toestand in de veehouderij en aanverwante bedrijven vond spr. nog slecht en hij betreurde het, dat zoovelen - vooral jongeren - nog niet willen leeren van de ervaring der ouderen en zich afzijdig houden van de coöp. vereenigingen, welke zoozeer geëigend zijn om de aan de boerderij gewonnen melk te verwerken. Bedoelde boeren blijven nog altijd leveren aan particuliere bedrijven, waarmee zij de coöperatie tegenwerken en de speculatie bevorderen. Spr. ontkende, dat die méér voor de melk kan geven dan de coöperatie-fabriek, terwijl een voordeel voor de hierbij aangeslotenen zeker is de volledige medezeggenschap en het recht op de volle opbrengst. Spr. achtte het daarom plicht voor iederen boer om zich aan te sluiten bij een coöperatieve fabriek, niet alleen uit zelfbehoud, maar ook tot steun van anderen.

Mededelingen van den secretaris.

De secretaris, de heer G. Nobel, deed hierna verschillende mededeelingen, waarvan wij als o.i. de belangrijkste noteerden:

Als vertegenwoordigers van den Bond in het bestuur van den F.N.Z. werden aangewezen de heeren H. K. Koster en J. Veldstra en als plaatsvervanger de heer G. Nobel, tevens adviserend lid.

Op 31 Dec. 1937 werd de kaasfabriek *De Eendracht* te **Noord-Beemster** opgeheven. Het overgroote deel der leden trad tot de zuivelfabrieken *De Tijd* en *Concordia* toe.

De fabriek *De Verwachting* te **Kwadijk** heeft in den loop van het voorjaar met verschillende fabrieken overleg gepleegd om tot samenwerking te komen - door opheffing van het eigen bedrijf. Het is mogen gelukken om tot samenwerking te komen met de fabriek te **Middelie**.

De plannen om in samenwerking met de *Zuivelbank* van Bondswege administratieve controle in te voeren bij alle fabrieken zijn nog niet veel gevorderd.

Voor de inrichting der technische controle is eene commissie ingesteld.

Ten behoeve van het *Centraal Bureau voor de statistiek* is een onderzoek ingesteld naar de na-deelige gevolgen van het mond- en klauwzeer onder het rundvee.

Over de loonregeling is voor de komende arbeidsperiode met de vakgroep Zuivelbewerkers van den *Nederlandschen Bond van arbeiders in het landbouw-, tuinbouw- en zuivelbedrijf* overeenstemming verkregen.

In verband met de werkloosheid heeft de minister maatregelen genomen, waarbij de arbeidsduur voor de zuivelfabrieken per jaar met 60 uur is verkort. Aan de kleine fabrieken met niet meer dan 7 man personeel is toegestaan dat ongeveer 2600 uur door iederen arbeider in een jaar mag worden gewerkt.

De uitvoer van volvette kaas en 40+ kaas ondervindt veel nadeel van de kaas, die in gelijken vorm in lager vetgehalte wordt gemaakt. De directeur-generaal van den landbouw stelde daarom voor om alleen volvette, 40+ en broodkaas in Goudsche-, Edammer- en broodkaas-vorm te maken en 30+ en 20+ in anderen vorm. Verder worden normen voor het vochtgehalte voor-

gesteld. Het bestuur besloot met algemene stemmen om instemming te betuigen aan deze plannen.

De directeuren van de zuivelfabrieken „Nieuw Leven” te ‘t Zand en „Volharding” te Wieringerwaard hebben er in een uitvoerig schrijven aan het bestuur op gewezen, dat zich de laatste jaren het verschijnsel voordoet, dat de prijzen van de Noordhollandsche kaas op hetzelfde peil komen als voor de 40+ kaas uit andere provinciën, terwijl er vóór dien tijd vaak een niet onbelangrijk verschil in prijs - ten gunste van de Noordhollandsche kaas - bestond. Als één der redenen hiervoor worden genoemd de belangen van N.-Holland bij export naar Frankrijk tegenover de Friesche belangen bij den Duitschen handel. Zij geven in overweging om stappen te willen ondernemen dat ook Noordholland, meer dan tot nu toe, wordt betrokken bij den Duitschen afzet.

Dit schrijven heeft tot gevolg gehad, dat de voorzitter en de secretaris een bespreking hebben gehad met ir. Bonthuis, hoofd van den buitenlandschen landbouwvoorlichtingsdienst en ir. Joustra, rijkslandbouwconsulent te Berlijn. Verwacht mag worden, dat het verzoek niet onopgemerkt aan den minister zal voorbij gaan.

Ten aanzien van den centralen afzet zal een onderzoek bij de aangesloten fabrieken worden ingesteld.

Voor de samenwerking ten behoeve van het eventueel maken van caseïne voor de wolfabricage vorderen de plannen van voorbereiding goed.

Voor de bereiding van kunstwol zullen proeven worden genomen.

Nu ten aanzien van de consumptiemelkregeling een geheel andere weg is ingeslagen den voorheen, is de vraag aan de orde gesteld wat de coöperatieve fabrieken - die zich met de consumptiemelkvoorziening bezighouden - nu moeten doen. Het resultaat der bemoeiingen in deze is geweest, dat een ontwerp voor een organisatie, welke zich met bedoelde materie bezig houdt, is gereed gemaakt, waarbij eventueel de coöperatieve zuivelfabrieken zich kunnen organiseren.

De instelling van het Zuivelkwaliteitsbureau voor de boter - Z.K.B. - is gebleken van veel belang te zijn voor het verbeteren van de kwaliteit van de boter. Door de genomen maatregelen wordt er algemeen naar gestreefd om - waar nodig - verbetering in de kwaliteit van de boter te brengen, waardoor dit product op de buitenlandsche markt meer en beter gewaardeerd wordt dan vroeger.

Met de voorbereiding van de stichting ener zuivelfabriek in Wieringermeer gaat het goed. Bijna 90 pCt. der veehouders is bereid tot medewerking en verwacht mag worden dat dit percentage nog zal stijgen. Het bestuur is gekozen en de functies zijn verdeeld. Er kan nu reeds gerekend worden op een kwantum te verwerken melk van 6½, miljoen K.G. per jaar. In 1940 zal zeker 10 miljoen K.G. melk te verwerken zijn.

De afspraak is, dat niet zal worden begonnen met het bouwen van de fabriek voor dat de te verwerken hoeveelheid melk 7 miljoen K.G. per jaar bedraagt; verwacht mag worden dat in den nazomer met het bouwen wordt begonnen.

Al deze mededeelingen werden goedgekeurd.

Verslag adj.-secretaris.

De adjunct-secretaris, ir. G. Kranen, bracht het jaarverslag uit, waaraan wij het volgende ontlenen:

Op 16 December werd te Alkmaar de derde kaaskeuring in 1937 gehouden. Het resultaat van de kaaskeuringen is geweest, dat in de vijf rubrieken aan verschillende fabrieken een diploma kon worden toegekend.

Aan de fabriek *Bamestra* te Beemster kon een groot diploma worden toegekend in de rubriek Edammer Export wegens het 3 maal achtereenvolgens behalen van een kleindiploma.⁸⁶⁾

Door 22 fabrieken werd met in totaal 102 kazen aan de keuringen deelgenomen.

Het resultaat der wekelijkse *boterkeuringen* in 1937 is geweest, dat aan 7 fabrieken een diploma kon worden toegekend. Door 23 fabrieken wordt momenteel aan de keuringen deelgenomen. Met ingang van 1938 werd een maandelijksche duurzaamheidskeuring ingevoerd, waaraan 14 fabrieken deelnemen.

Het Zuivel-Kwaliteitscontrole-Bureau is met ingang van 1 Augustus 1937 in werking getreden, zonder dat er aan de keuringen als zoodanig gevolgen waren verbonden. Sedert dien kon echter uitsluitend boter van bij het Z.K.B. aangesloten fabrieken worden geëxporteerd, omdat alleen van deze boter bij export restitutie van de heffing werd verleend. Met ingang van 15 Mei wordt een kwaliteitsmerk uitgegeven. Op boter, welke geheel of gedeeltelijk uit weiroom, room van retourmelk of retourroom bereid is, mag nooit het kwaliteitsmerk worden aangebracht. Zeventien van de bij den Bond aangesloten fabrieken zijn als lid bij het Z.K.B. ingeschreven.

Het dag. bestuur van den Bond had een onderhoud met den directeur van het Z.K.B., om te verkrijgen dat de bewaarplaats te Alkmaar zoodanig zou worden ingericht, dat de boter van deze bewaring geen nadeel zal ondervinden. Binnenkort zal dit inderdaad in orde zijn. Besprekingen werden gevoerd met het P.E.N. over de *electriciteitstarieven*. Het resultaat is o.a. geweest, dat voor 8 fabrieken een besparing van gemiddeld $\pm 30\%$ op de krachtstarieven werd verkregen.

Met ingang van 1938 werd de *bacteriologische controle*, waarmee in het vorig jaar bij wijze van proef een begin was gemaakt, definitief ingevoerd.

Door 18 fabrieken wordt min of meer regelmatig een aantal monsters ingezonden ter hercontrole op de vetgehalte-bepaling, zooals deze door den fabriekscontroleur heeft plaats gehad. Daarnaast zenden twaalf fabrieken vele monsters in voor het onderzoek naar streptococci. Voorts werd een groot aantal flesschen bacteriologisch onderzocht. Verscheidene andere onderzoeken vonden plaats. In totaal werden in 1937 6420 monsters behandeld, tegenover verleden jaar 5345. In de afgelopen 4 maanden van dit jaar werden reeds 2737 monsters onderzocht, in 1937 gemiddeld per 4 maanden 2140 monsters.

De omzet van het coöperatief magazijn bedroeg in de eerste 4 maanden van 1938 f 9.502,38, tegenover f 10.026,67. Deze achteruitgang is te wijten aan het feit, dat de aankoop van werktuigen door de fabrieken meer en meer via den *Technischen Dienst van den F.N.Z.* geschiedt. De omzet van kleine artikelen nam daarentegen toe.

Het verslag werd onder applaus goedgekeurd.

Rekening 1937.

Na een korte bespreking en toelichting werd goedgekeurd de rekening over 1937. De ontvangsten waren f 20.414, de uitgaven f 21.698, het nadeelig saldo bedroeg f 1284,36. Over 1936 was er een voordeelig slot van f 846.

Verkiezingen.

In de volgende functies, waarvoor de aftredenden niet herkiesbaar waren, werden met ingang van 31 Dec. a.s. gekozen: als bestuurslid de heer Jm. Blaauboer te Barsingerhorn, als lid van de commissie voor de boterkeuringen de heer Hofstee te Wieringerwaard. als lid van de com-

⁸⁶ Heeft niets met de Bond te maken, maar hier was mijn Opa – naamgenoot – 1e kaasmaker/beheerder (ZHN.)

missie voor de kaaskeuringen de heer R. de Boer en als lid van de commissie voor landbouw-coöperatie de heer G. Jongejans te Assendelft.

De huidige positie onze zuivelproducten.

Aan dit onderwerp werden door den heer Geluk, secretaris van den *Alg. Ned. Zuivelbond*, (*FNZ.*) eenige beschouwingen gewijd. waarin hij begon met te zeggen, dat het zuivelbedrijf er beter voorstaat dan een jaar geleden. Hij toonde dit nader aan door de uitvoercijfers en de prijzen van de laatste maanden te vergelijken met die van een jaar geleden. Ten aanzien van de kaas constateerde hij nog met voldoening een toenemend binnenlandsch verbruik. Dit noemde hij het beste afzetgebied, omdat niet te voorzien valt, dat onze vroegere belangrijke afzetgebieden - Frankrijk en Duitschland - binnen afzienbaren tijd weer vrijen invoer zullen toelaten. In die landen neemt de productie van onze kaassoorten toe, maar deze zijn niet zoo maar geschikt om te worden bewaard en daardoor is er bij de gereduceerde afname een toenemende vraag naar oudere en vettere soorten. Het is goed hiermee bij productie en afzet rekening te houden.

Hoewel het dus met onze zuivelproducten den goeden kant op gaat, wil dit niet zeggen, dat er voor den boer een bevredigende toestand is ontstaan. Die zal er ook niet komen zoolang de prijzen internationaal niet tot een zoodanige hoogte zijn gestegen, dat hieruit een loonende melkprijs resulteert.

Spr. onderwierp de regeeringsmaatregelen ten aanzien van de melk aan een bespreking en wenschte daarbij, dat het vereenvoudigde systeem ook bij de andere producten navolging kon vinden. Pogingen daartoe stuiten vaak af op tegenstand van andere groepen, in hoofdzaak particuliere ondernemers.

Evenals vorige jaren in dezen tijd, is ook thans het vraagstuk van rendabele verwerking der ondermelk urgent. Niettegenstaande betere kaasrijzen blijkt toch de waarde der ondermelk als veevoeder hooger dan bij verwerking tot kaas of melkpoeder. Er is dus aanleiding den boeren aan te bevelen hiermede rekening te houden en na te gaan of men wat meer ondermelk op het bedrijf kan gebruiken.

Ten slotte besprak spr. den uitvoer van zuivelproducten, die eerder achteruitgang dan vooruitgang laat zien, zooals hij bij de verschillende producten aangaf. De handelsverhoudingen met Duitschland, contingenteringen in Frankrijk en Engeland en het toenemende streven naar zelfvoorziening zijn enige der door spr. naar voren gebrachte factoren, die bij den export geducht meespreken. Hij knoopte hieraan de conclusie vast, dat een betere organisatie voor de bereiding en den verkoop der producten noodig is. De vereenigen op zuivelgebied hebben zich bij voortdoring met dit vraagstuk bezig te houden en na te gaan wat er in dit opzicht in het belang der veehouderij gedaan kan worden. (Applaus.,

Een benoeming en een afscheid.

Afscheid Zuivelconsulent Dr. Scheij

Met instemming werd goedgekeurd het bestuursvoorstel om ir. H. J. Huisman, opvolger van dr. Schey als rijkszuivelconsulent, te benoemen als adviseerend lid van het bestuur, zooals deze ook was.

Tot dr. Schey richtte de voorzitter een hartelijk woord ten afscheid, waarbij hij herinnerde aan het officieel afscheid van de landbouworganisaties op j.l. Maandag te Hoorn, waarbij heel Noordholland van zijn sympathie met den aftredenden rijkszuivelconsulent deed blijken. Spr. hoopte, dat dr. Schey in de toekomst als belangstellende nog wel eens weer een vergadering van den Bond zal meemaken en schetste dan diens positie als adviseerend bestuurslid, die wel eens verkeerd is beoordeeld, omdat dr. Schey zich steeds op het standpunt had gesteld rijksconsulent - dus raadsman - te zijn voor alle belanghebbenden bij de zuivelbereiding, een op-

vatting waarmee hij de coöperatieve gedachte weleens benadeelde, maar die toch zeker juist gezien was. Waar mogelijk, heeft dr. Schey echter altijd de belangen van den Bond bevorderd. **In het bestuur van den Bond heeft hij meermalen hete discussies weten te kalmeren en voor een en ander wilde spr. hem dank zeggen.**

Tot ir. Huisman zei spr.: Ik hoop, dat, als ge eenmaal uw taak zult neerleggen, Noordholland op dezelfde manier van u afscheid zal nemen als nu van dr. Schey.

Een woord van dr. Schey.

In zijn dankwoord herinnerde de aftredende aan den tijd van een dertigtal jaren geleden, toen hij met den heer Nobel den Bond had kunnen oprichten als voortkomende uit een toen bestaande organisatie van belanghebbenden in zuivelbereiding. Met den heer N. als medewerker was alles goed gegaan: de Bond groeide gestadig. Spr. herinnerde er aan wat de heer Nobel bij de bekende kwestie van een gierkelder te Lutjewinkel⁸⁷⁾ presteerde met grooten moed en tegenwoordigheid van geest en hoe een ernstige, langdurige ziekte daarvan het gevolg; was.

Spr. ging nog even in op hetgeen de voorzitter had gezegd over het rijksconsulentschap voor allen. Voor hem stond vast, dat het staat boven de partijen en dat hij, dank zij deze opvatting, ook buiten den Bond staanden heeft kunnen helpen. Thans is de toestand zóó, dat het consulentschap niet meer gemist kan worden. Bij deze buitenstaanders behoorden ook zij die zich in den *Nieuwen Bond* hadden verenigd na de afscheiding. Hij hoopte dat hun terugkeer niet lang meer zal duren.

Sprekende van zijn ervaringen in de commissie voor landbouwcoöperatie, hoopte spr. op toewijding van een gezonde coöperatieve gedachte in Noordholland en hij wekte op om zichzelf niet groot te maken ten koste van zuster-instellingen.

Ten slotte dankte spr. voor de prettige samenwerking, welke hij in het bestuur steeds had mogen ondervinden, speciaal van de heren Nobel en Koster. Hij sprak de hoop uit, dat ook in de toekomst de verhouding tusschen het zuivelconsulentschap en den Bond een goede mag zijn en hoopte, dat de Bond zal groeien tot zegen van den landbouw in Noordholland.

De heer Nobel dankte dr. Schey voor de tot hem gesproken vriendelijke woorden en constateerde, dat zij beiden van 1906 af prettig hebben kunnen samenwerken, hoewel verschillen in inzicht natuurlijk wel voorkwamen. Zoodoende kunnen zij scheiden als goede vrienden. Hij wenschte dr. Schey als ambteloos burger in zijn geliefde Gelderland alle goeds.

De beschrijvingsbrief

voor de op 25 Mei te houden algemeene vergadering van den *Alg. Ned. Zuivelbond* werd zonder bespreking aanvaard.

Rondvraag.

De heer Kooyman (een der gasten) stelde vast, dat uitbreiding der kalverschetsen noodzakelijk is, gezien de plannen tot invoer van 10 miljoen kilo vleesch. Hij drong erop aan, deze zaak te bespreken in de F.N.Z.

De voorzitter geloofde wel, dat zij op de eerstvolgende vergadering dezer centrale organisatie zal ter sprake komen.

Hierna volgde sluiting der druk bezochte vergadering.

Schager Courant, 1938-07-19; p. 5/8

⁸⁷⁾ Speelde zich af in 1912 zie [bijlage-3](#) (ZHN.)

Jaarverslag Bond van Coöp. Zuivelfabrieken – kaas

Het uitvoerig jaarverslag geeft een duidelijk beeld van de werkzaamheden in 1937.

Uit het jaarverslag over 1937 van den *Bond v. op coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noordholland* blijkt, dat deze vereniging 2419 leden telt, door 35 aangesloten fabrieken.⁸⁸⁾

[....]

kaasmelk pasteurisatie

Krachtige maatregelen moeten, worden genomen, daar deze werkwijze den goeden naam der Nederlandsche kaas ernstig in gevaar brengt. Het bestuur besloot aan te dringen op een geheel verbod. Het bestuur spreekt het vertrouwen uit dat het bondsstempel N.-H. door de fabrieken alleen zal worden aangebracht op kaas welke den van ouds beroemden naam der Noordhollandsche kaas door haar kwaliteit eer aan doet.

Vanzelfsprekend worden aan de kwestie wettelijk en buiten wettelijk gebied in verband met de consumptie melkregelingen enige bladzijden gewijd. Het bestuur besloot o.a. geen zitting te nemen in de Noordhollandsche consumptiemelkvereniging, een vereniging van veehouders organisaties, verenigingen van melkhandelaren slijters en melkinrichtingen, om vrijheid van protest bij de overheid te behouden.

[....]

Kaas en boterpositie.

Betreurd wordt dat de Noordhollandsche kaas bijna volkomen van den export naar Duitschland wordt uitgesloten. Ook de botersituatie is nog ernstig, hoewel het jaar 1937 beter was dan het jaar 1936. De weersomstandigheden waren in 1937 gunstig voor de melkveehouderij, tot het uitbreken van de mond- en klauwzeer-epedemie was de gezondheidstoestand van het vee goed. Het verslag memoreert de zware verliezen door de beruchte ziekte toegebracht.

ALKMAARSCHE COURANT,
20/10/1938; P. 3/10

Alkmaarsche Courant, 1938-12-14; p. 3/12

⁸⁸ Vraag me af of leden rechtstreeks lid waren van de bond. Mogelijk gaat het hier om 35 aangesloten fabrieken met totaal 2419 aangesloten leden! (ZHN.)

Verg. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken Noord-Holland

Afscheid voorz. H. K. Koster en secretaris B. Nobel / Ir. Kranen tot secretaris benoemd.

De bond van op coöp. grondslag werkende zuivelfabrieken in Noordholland vergaderde Maandagmiddag te Hoorn, nadat des morgens reeds een besloten vergadering gehouden was. Wij ontlene - aan het verslag van de N. H. Crt. het volgende:

De voorzitter, de heer H. K. Koster, opende de druk bezochte vergadering met een welkomstwoord en memoreerde in eenige waardeerende woorden, dat er eenige trouwe krachten den bond ontvallen zijn: **de heer van Buren**, de technicus en **mej. de Pater**. Spr. wees er verder op, dat de heer Vries, bestuurslid, al geruimen tijd zeer ernstig ongesteld is en hoopte op diens spoedig herstel.

De secretaris, de heer Nobel, deelde mede, dat de Coöp. zuivelfabriek „*De Zaanstreek*” bedankt heeft als lid van den bond.

De regeling van het vele werk, aan het secretariaat en het penningmeesterschap verbonden, was mogelijk door de zeer goede samenwerking met mej. de Pater, waardoor het den secr. mogelijk was om zich aan zijn werk te geven zonder zich te moeten bekommeren om het administratieve werk. Nu deze toestand geheel veranderd is, achtte hij den tijd gekomen om zich van dit administratieve werk te ontdoen en te bedanken, opdat hij dan voldoende tijd beschikbaar zal hebben voor het vele werk dat hem nog overblijft.

Medegedeeld werd, dat het bestuur besloot geen leeraar-technicus doch een technisch ambtenaar te benoemen in de plaats van wijlen den heer van Buren, waarvoor de heer J. K. de Boer Az. uit Noordahuizum is benoemd. Deze is 16 Oct. in functie getreden.

Cursus botermakers.

Van den heer Leygnes Bakhoven, inspecteur van het veeteelt- en zuivelwezen, was een schrijven ingekomen, waaruit bleek, dat er van de zijde van hen, die de door den bond georganiseerde cursussen voor botermakers niet kunnen bijwonen, aandrang wordt uitgeoefend om een cursus voor botermakers te doen geven door den rijkszuivelconsulent.

Alvorens daartoe over te gaan, wilde de inspecteur gaarne de mening van het bestuur vernemen over de toelating van botermakers van niet bij den bond aangesloten fabrieken tot een cursus als bedoeld.

Het bestuur besloot afwijzend op dit verzoek te besluiten en alleen botermakers van aangesloten fabrieken toe te laten.

De heer Kuiper (Oostwoud) betreurde de houding van het bestuur en gaf in overweging dit punt nog eens te bezien.

De voorzitter antwoordde dat het besluit genomen is na ernstige bespreking.

Plannen condensfabriek.

De plannen voor een condensfabriek zijn besproken met het bestuur van den F.N.Z., maar tot iets definitiefs heeft dit nog niet geleid.

Proeffabricage melkwol.

Van den *Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond FNZ.* was een verzoek ingekomen over gemeenschappelijke bevordering van de melkwolfabricage, welk verzoek in huishoudelijke vergadering is behandeld.

Commissie voor de kaaskeuringen.

De adjunct-secretaris, de heer ir. Kranen, deelde mede, dat dit jaar 2 keuringen werden gehouden en de 3e keuring eerstdaags zal plaats hebben. De kwaliteit der ingezonden kazen was meerendeels goed, maar de deelneming moest algemeen zijn.

Electriciteitstarieven.

Het voortgezette overleg met het P.E.N. heeft thans ertoe geleid, dat aan de verscheidenheid der krachttarieven een einde is gekomen, zoodat de op het net van het P.E.N. aangesloten fabrieken het z.g. kleinkrachttarief - voor de kleine verbruikers - óf het z.g. dieseltarief - voor de grooter verbruikers - hebben.

Bouwcommissie.

In de plaats van den heer D. Knol (niet herkiesbaar) werd met ingang van 1 Jan. a.s. tot lid van de bouwcommissie benoemd de heer Broekes.

Nieuwe secretaris-penningmeester benoemd.

Uit de voordracht voor benoeming van een secr.-penningmeester werd gekozen met 72 stemmen de heer Kranen, de heer Prikken had er 2; één was blanco.

Tot lid van de *aankoopcommissie* werd in de plaats van den heer Knol (niet herkiesbaar) benoemd de heer Nijs.

Na het bedanken van den heer Dokter als lid van de *commissie voor landbouwcoöperatie* werd benoemd de heer Knol.

De melkcursussen.

Ir. H. J. Huisman – Rijkszuivelconsulent – constateerde in zijn rapport van de Noordhollandse Melkcommissie, dat er groote belangstelling bestond voor die cursussen. De C.B.T.B. zal nu ook in de commissie zitting nemen, waardoor alle organisaties vertegenwoordigd zijn. Aan ruim 88 pCt. der cursisten kon het diploma voor goed melken worden gegeven.

De afgevaardigde naar de alg. vergadering van den *Alg. Ned Zuivelbond* kreeg voor alle punten vrij mandaat.

De verkiezing van twee leden en een plaatserv. lid van bestuur van den *Alg. Ned. Zuivelbond* voor 1939 werd aan het bestuur overgelaten.

De begroting.

De begroting voor 1939 sloot op een bedrag van *f*21.526 met *f*711 voor onvoorzien. Het bestuur stelde voor, om den omslag te brengen op 12 cent per 100 K.g. verwerkte melk en dientengevolge met 1½ cent te verhoogen, zulks om de reserves niet te sterk aan te spreken. Het bestuur heeft gemeend het nadeelig saldo van den dienst 1937 ad *f*1.284,36½ met het eventueele tekort van den dienst 1938 niet in de begroting te moeten opnemen, doch eerst af te wachten het eindresultaat van den dienst 1938, om daarna de noodige voorzieningen tot aanvulling te treffen.

Het bestuur wilde het salaris van den secretaris bepalen op *f*3000 met daarbij 'n bijdrage voor verzekeringen van *f*500. De reis- en verblijfkosten werden voorgesteld op *f*500. Mocht blijken dat de secretaris assistentie noodig heeft, dan zullen daartoe op de voorjaarsvergadering voorstellen worden ingediend.

Bij de besprekingen over de begroting zei de heer Veldstra o.a. dat de mogelijkheid bestaat, dat er nog wel een halve cent omslag bij kan komen in den loop van het jaar.

De begroting werd ten slotte z. h. st. goedgekeurd.

De heer Nobel lid van verdienste.

Het bestuur stelde voor om den heer G. Nobel (aftredend Secretaris) te benoemen tot lid van verdienste.

De voorzitter sprak een woord van afscheid tot den secretaris, met wien hij ongeveer 25 jaar samenwerkte. Meeningsverschillen zijn niet uitgebleven, men stond wel een scherp tegenover elkaar. Maar in het geheele leven van den heer Nobel lag een vaste lijn, waarvan slechts afge-
weken werd na zeer grondige argumenten.

Spr. was ervan overtuigd, dat wat de heer Nobel gedaan heeft voor den bond, gedaan werd in de rotsvaste overtuiging. dat dit het beste was. Met het gevoel, dat hij den bond goed gediend heeft, zal de heer Nobel dezen verlaten. Het bestuur stelde voor de waardeering van den bond uit te spreken door hem tot lid van verdienste te benoemen. Dit besluit werd onder daverend applaus genomen.

De heer Nobel dankte voor den eertitel en hoopte bij zijn verder werk deze benoeming waardig te blijven.

Spr. wierp dan een terugblik op de afgelopen periode, vanaf de oprichting van den bond. Vele verbeteringen voor de zuiverbereiding zijn in den loop der jaren tot stand gekomen, gelijk spr. uitvoerig aantoonde.

In de eerste plaats dankte spr. dr. Schey voor alle medewerking. Verder de velen die in een bestuursfunctie medewerkten, in het bijzonder de heeren D. de Boer Dz., W. T. Jongejans, D. Brander Tz., A. Commandeur, J. Best Nz. en H. K. Koster. Ook aan de fabrieken en hare leden bracht hij hartelijk dank.

Nevens de goedgeslaagde - en voldoening gevende - werkzaamheden, aldus spr., moet toch ook gewezen worden op wat er niet goed is in de organisatie.

In de eerste plaats betreft dit dan de kaas; de goede kaas, die ernstig bedreigd wordt door de pasteurisatie van de kaasmelk.

Bij alle moeilijkheden, die er reeds zijn bij den kaasafzet, krijgen wij hierdoor miljoenen K.g. kaas te veel, uit melk waaruit men vroeger geen kaas kon maken en bovendien vaak kaas met een veel te hoog vochtgehalte. Deze zaak verdient de volle aandacht van de gebieden waar steeds goede kaas gemaakt werd en zij moeten trachten om verbetering te krijgen in dezen toestand.

Er dreigen ook gevaren voor den handel in belegen exportkaas, doordat doelbewust gewerkt wordt aan de gedachte dat de veel goedkoopere jonge kaas - uit gepasteuriseerde melk - de belegen exportkaas kan vervangen.

Het wordt hoog tijd dat men in deze tracht samen te werken om tot verbetering te komen. Dit is een nationaal belang, waaraan de regeering moet medewerken tot verbetering.

De coöperatie is niet meer wat zij vroeger was, de fabrieken werken in veel gevallen niet samen, men ziet dit bij het streven om steeds meer melk naar de eigen fabriek te halen. Men ziet daarvan de meest droeve staaltjes. De fabrieken schijnen nooit groot genoeg te zijn, zelfs niet wanneer men den noodmaatregel: melkpoeder maken, moet toepassen om de melk toch maar weg te werken. In verschillende gevallen moet de coöperatie tot ernstige bezinning komen, het komt voornamelijk aan op de zuiverheid van bedoeling: „samenwerking” op breede basis voor allen, maar niet om de macht en om de grootste te zijn.

Spr. zal daaraan voor de toekomst gaarne medewerken in zijn andere functies in zuivelorganisaties.

Van zijn werk als secretaris van den Bond afstand doende, zei spr., dat het meestal mooi was, maar ook wel eens minder mooi.

Hij wilde gaarne erkennen, dat hij zich wel eens vergist zal hebben, maar was ervan overtuigd, dat hij het trouw en eerlijk heeft gedaan, niet om veel geld of eer te verdienen, maar omdat het zoo goed was, terwille van den landbouw, waardoor hij groote voldoening heeft ge-

vonden in zijn werk en waarbij hij ook veel waardeering heeft ontvangen van velen, waarvoor hij gaarne dank brengt aan allen, die daaraan medewerkten. (Daverend applaus).

De nieuw benoemde secretaris, ir. Kranen dankte voor zijn benoeming en hoopte deze vitale functie naar behooren te verrichten. **Het speet hem, dat de samenwerking met de heer Nobel minder hartelijk was dan hij bij zijn intrede in het bestuur meende te kunnen verwachten.** Spr. meende evenwel naar eer en geweten te moeten handelen gelijk hij gehandeld heeft. Nu de zakelijke samenwerking verbroken is, hoopte spr. op een goede verstandhouding, welke van blijvende waarde voor den bond kan zijn.

Afscheid van den voorzitter, de heer Koster.

Bij de rondvraag sprak de heer Kuiper (Oostwoud) een afscheidswoord tot den voorzitter, die eveneens heen ging en zegde hem namens allen dank voor het vele, wat hij voor den Bond heeft gedaan.

De heer Veldstra (Opmeer) onderstreepte het gesprokene van den heer Kuiper.

Gaarne zal men den voorzitter weer zien. Hij zal in de functie van onder-voorzitter van het F.N.Z. de vergaderingen nog veel meemaken.⁸⁹⁾

De voorzitter sloot hierop de vergadering en memoreerde dat hij hiermede zijn derde periode besluit. Het is naar spr.'s inzien noodzakelijk, dat jongeren de leiding overnemen. Aan hen is de toekomst en zij hebben het werk voort te zetten.

Spr. sloot met allen toe te wenschen blijmoedig voort te gaan, een ieder op zijn plaats strevende naar verruiming van inzicht en plichtsbetrachting, wederzijdsche waardering en in een goede samenwerking. (Applaus).

⁸⁹⁾ De heer H. K. Koster was vele jaren afgevaardigde van de N.-H. Zuivelbond in het bestuur van de FNZ.

– van 1 jan. 1915 tot 31 dec. 1922 en van 1 jan. 1929 tot jan. 1947.

Na het vertrek als voorzitter zou de N.-H. Bond werd hij voorzitter van deze FNZ. Dat zou hij blijven tot jan. 1947, waarna hij werd benoemd tot erelid. De heer Koster overleed 26 mei 1952. te Wieringerwaard. (ZHN.)

Afscheidsrede afgetreden secretaris G. Nobel ⁹⁰⁾
van de *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken Noord-Holland*

‘De positie van onze kaas op de wereldmarkt bedreigd’

Het gevaar van kaasmelk-pasteurisatie

Voor de leden van den bond van coöperatieve zuivelfabrieken heeft de afgetreden secretaris, de heer G. Nobel een ernstig woord van waarschuwing gesproken tegen de pasteurisatie van de kaasmelk. Zeer nadrukkelijk heeft deze deskundige erop gewezen, dat deze wijze van kaasmaken de kwaliteit van de Nederlandsche kaas en in het bijzonder die van de Noordhollandsche kaas, ondermijnt en onze positie op de wereldmarkt verzwakt. Naast al het goede, dat in den bond is tot stand gekomen, meende de heer Nobel toch ook te moeten wijzen op het minder goede.

De kapitaalvorming in den bond ondermijnt het begrip coöperatie, dat is samenwerking en zal dit ideaal op den duur vernietigen.

Plaatsruimtegebrek belette ons in het vergaderingsverslag zelf, meer dan enkele regels aan een en ander te wijden. Wij achten de zaak echter van zoodanig belang, dat wij de beschouwing over deze ernstige zaken hier in zijn geheel laten volgen.

De heer G. Nobel waarschuwt ernstig. ‘Is coöperatie nog wel samenwerking?’

De heer Nobel begon zijn afscheidsrede met in hartelijke woorden allen te danken, die hem in de lange jaren, waarin hij als secretaris-penningmeester zijn functie vervulde, door hun raad en hulp hem de vervulling van zijn taak mogelijk maakten.

Een speciaal woord wijdde hij daarbij aan zijn assistente nu wijlen meij. de Pater

Na het vele te hebben gememoreerd, dat in den loop der jaren door den Bond was tot stand gebracht en gewezen te hebben op de vele goedgeslaagde en voldoening gevende werkzaamheden, wees de heer Nobel ook op wat niet goed is in de organisatie.

In de eerste plaats betreft dit dan, zei de spreker, de kaas; de goede kaas, die ernstig bedreigd wordt door de pasteurisatie van de kaasmelk.

Bij de boter worden de zaken met zorg geregeld en alle aandacht geschonken aan het vochtgehalte en door het Z.K.B. aan het gewicht en aan de kwaliteit.

Er is een goede orde en de Botercontrolestations plegen geregeld overleg met elkaar en met de Regering.

⁹⁰⁾ Op deze rede kwam nog al wat reactie, met name van de heer Veldstra – grote fabriek Opmeer. Deze is geplaatst in de MAP Kaascontrolestation N.-H. Ophalen (Google) MAP-Noordhollandse-Kaascontrolestations_1913-01-16

Hoe geheel anders is het bij de kaas, daar wordt alleen het vetgehalte in de droge stof der kaas gegarandeerd en verder niets. Er is geen geregeld overleg met de Kaascontrôlestations en met de Regeering, er is voornamelijk een streven om zoveel mogelijk Kg. kaas uit de melk te halen, ook uit melk, die bij de natuurlijke melkwinning daarvoor minder of niet geschikt is, door deze melk te pasteuriseren, met het gevolg dat kaas wordt gemaakt, zooals men ze overal kan maken en waarbij onze bijzondere positie als kaasmakend land - n.l. prima kaas, die men niet overal kan maken - wordt verspeeld tot groot nadeel van de gebieden waar steeds goede kaas is gemaakt.

Dit is een zaak van het grootste belang voor de oorspronkelijk kaasgebieden, want alle verbeteringen voor de bedrijven helpen niets, wanneer het eindproduct zoo geschaad wordt. Bij alle moeilijkheden, die er reeds zijn, hij den kaasafzet, krijgen wij hierdoor millioenen Kg. kaas teveel, uit melk waaruit men vroeger geen kaas kon maken en bovendien vaak kaas met een veel te hoog vochtgehalte. Deze zaak verdient de volle aandacht van de gebieden, waar steeds goede kaas gemaakt werd en zij moeten trachten om verbetering te krijgen in dezen toestand.

Gevaren voor den handel

Er dreigen ook gevaren voor den handel in belegen exportkaas, doordat doelbewust gewerkt wordt aan de gedachte dat de veel goedkoopere Jonge kaas - uit gepasteuriseerde melk - de belegen exportkaas kan vervangen.

Het wordt hoog tijd dat men in deze tracht samen te werken om tot verbetering te komen. **Dit is een Nationaal belang, waaraan de Regeering moet medewerken tot verbetering.**

Gevaar in de organisatie zelf.

Maar in eigen gebied zijn ook dingen die verbetering behoeven. De Coöperatie is niet meer wat deze vroeger was. Toen was er veel meer samenwerking, nu werken de fabrieken in veel gevallen niet samen. Men ziet dit bij het streven om steeds meer melk naar de eigen fabriek te halen. Men ziet daarvan de meest droeve staaltjes, bijv. hoe over verre afstand de melk wordt gehaald, die evengoed aan de naastbijzijnde fabriek zou kunnen worden verwerkt, tot steun van de kleinere fabriek.

De fabrieken schijnen nooit groot genoeg te zijn, zelfs niet wanneer men de noodmaatregel: **Melkpoeder maken** moet toepassen om de melk toch maar weg te werken; terwijl de grote voorraden zuivel een gevaar opleveren om te worden verkocht tegen goede prijzen. Men moet in deze voorzichtig zijn! Meer welwillendheid tegenover de Collega's Directeuren is in deze in verschillende gevallen noodig en goed. De vraag zou gesteld kunnen worden of de bepaling van het salaris van den Directeur - tot in het oneindige - naar de grootte van den omzet wel een goede regeling is. Ik geloof dat het de zucht naar steeds meer melk gaat beïnvloeden.

Wieringermeer.- waar in 1940 10 millioen Kg. melk is te verwerken en waar men een eigen fabriek wenscht - wat noodig en goed is - waarvoor de medewerking is verzocht en verkregen van den Bond - voor de Commissie van Landbouwcoöperatie en voor de Bouwcommissie - voor de voorbereiding van de stichting van een zuivelfabriek, heeft ook ervaren welke moeilijkheden en invloeden er zijn te overwinnen om het zoover te krijgen dat de totstandkoming der fabriek is verzekerd.

In verschillende gevallen moet de coöperatie van heden tot ernstige bezinning komen, het komt voornamelijk aan op de zuiverheid van bedoeling: „samenwerking” op breede basis voor allen, maar niet om de macht en om de grootste te zijn. Er gebeuren in de coöperatie soms wonderlijke dingen, die verbetering behoeven. Daar aan te werken - hoe moeilijk het ook is - is goed.

De heer Nobel zeide nog daaraan voor de toekomst in zijdelings verband gaarne te zullen medewerken, als voorzitter van het Kaas- en Botercontrôlestation, als voorzitter van de Centrale Commissie van de Botercontrolestations in Nederland, als voorzitter van de Vereniging „Het Kaasmerk”, te Leiden, als voorzitter van den Raad van Commissarissen van de Zuivelbank, als secretaris-penningmeester van de Vakschool voor Kaasmakers te Hoorn, of waar dan ook.

1939

Alkmaarsche Courant, 1939-05-19; P. 9/12

Verslag Verg „*Bond v. coöp. zuivelfabrieken in N.-Holland*”

De Bond van op Coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noordholland hield Woensdagmiddag in de Harmonie een goed bezochte vergadering, welke in verband met een vooraf gegaan diner door den voorzitter, den heer Jm. Blaauboer Kz een half uur, na het aangekondigde uur, werd geopend, die in het bijzonder den secretaris van de F. N. Z., den heer Geluk, welkom heette. Speciaal welkom heette spr. ook Dr. de Waal van het Kaascontrole-station, den xxxxing en de pers.

Spr. herdacht hierop ‘t overleden bestuurslid M. Vries. De vergadering hoorde dit herdenkingswoord staande aan.

De toestand van de Zuivelbereiders, aldus de voorzitter, is hoogst onbevredigend, omdat de prijzen van dien aard zijn, dat het moeilijk valt de bedrijven gaande te houden en omdat de toekomst voor den afzet er bijzonder donker uitziet.

De door de regeering gewilde organisatie uit het bedrijfsleven, welke organisatie moet overnemen wat thans de crisisorganisatie doet, kan pas slagen, wanneer een prijs voor het product gegarandeerd wordt, die een loonend bedrijf mogelijk maakt.

De kaaspositie.

Een punt, dat de volle aandacht heeft, is de kaaspositie. De mogelijkheid bestaat, dat de gehele productie niet kan worden afgenomen. Dit zal prijsdaling ten gevolge hebben.

Een lichtpunt is, dat productiebeperking mogelijk is, te vinden in het teruggeven van de ondermelk aan de boerderij. De voederwaarde van de melkpoeder ligt nog aanmerkelijk boven den prijs. De voederwaarde ligt tusschen de 8 en 8,5 cent en deskundigen hebben uitgerekend, dat de voederwaarde van de ondermelk ligt om de 12 cent.

Gezien dit prijsverschil moet alles in het werk worden gesteld om de ondermelk met voordeel te gebruiken. Wij krijgen dan een niet duur veevoeder en een beperking van de kaasproductie en zullen dan den prijs niet behoeven te laten zakken. Voor oogen schemert een organisatie van de melkpoeder. Gehoopt wordt dit vraagstuk op te lossen in samenwerking met het *Centraal Bureau*. Spr. veronderstelde voorts, dat de F. N. Z. bereid zal worden gevonden die aan gelegenheid mede onder de oogen te zien.

De secretaris, ir. G. Kramer, deed hierna verschillende mededelingen, waarna de voorzitter, die inmiddels ter vergadering verschenen oud-voorzitter H. K. Koster geluk wenschte met diens benoeming tot voorzitter van de F. N. Z., de overtuiging uitsprekende, dat de heer Koster door zijn ervaringen in staat zal zijn die functie naar behoren te vervullen.

In de vacature wijlen den heer M. Vries werd tot bestuurslid gekozen de heer W. Jimmink te ‘t-Zand. Tot lid van de *Landbouwcoöperatie* werd gekozen de heer Talsma.

De toetreding van de Coöp. Vereen. „*Het Nieuwe Land*” in de Wieringermeer werd ingetrokken, omdat de ledenvergadering met 2 stemmen meerderheid besloten had den bouw van de nieuwe fabriek aldaar een half jaar uit te stellen.

Als buitengewone leden werden aangenomen de heeren D. Horst, ir. H. J. Huisman en mr. P. S. Winkel.

De rekening over 1938 werd in ontvangst en uitgaaf vastgesteld op een bedrag van f22.904,18, met een nadeelig saldo van f303,35.

Zonder bespreking werd het jaarverslag vastgesteld.

Onze zuivelpositie.

De heer J. A. Geluk, secretaris van de F. N. Z. hield hierna een inleiding over onze zuivelpositie.

Allereerst besprak spr. de boter, omdat dit product voor de veehouderij het belangrijkste is. Onze boterproductie is in de laatste 10 jaar nogal wat toegenomen. In 1929 bedroeg onze boterproductie 87 miljoen K.G. In 1938 was dit 101 miljoen K.G., een toename dus met 16 %. Onze export steeg in diezelfde jaren van 43 miljoen K.G. tot 51 miljoen K.G. Van de 14 miljoen K.G., die in 1938 méér geproduceerd werd, ging dus 8 miljoen K.G. naar het buitenland. De 43 miljoen miljoen K.G. boter, welke in 1929 geëxporteerd werd, bracht 88 miljoen gulden op, de 51 miljoen KG. van 1938 bracht ons 44 miljoen gulden in het laadje. In 1929 dus een gemiddelde prijs van meer dan f2 per KG., in 1938 gemiddeld 86 cent.

Voor den wereldoorlog en ook spoedig daarna was Duitschland onze groote afnemer. Door de hoge invoerrechten, de contingentering en ten slotte de betalingsmoeilijkheden in Duitschland kreeg onze boterexport daarheen echter in de daarop volgende jaren zulke gevoelige klappen, dat deze in enkele jaren tijds inzank van 33 miljoen KG. op 9 miljoen K.G. In 1938 bedroeg in Duitschland nog slechts ruim 12 miljoen KG.

Ook de boterexport naar België, Frankrijk en Ned.-Indië, verloor door belemmerende maatregelen van de zijde der invoerende landen meer en meer van zijn beteekenis.

In het binnenland werd tijdelijk eenig extra afzetgebied verkregen door menging van een zeker percentage boter in de margarine, een maatregel, die onze boterpositie meer kwaad dan goed gedaan heeft, zoodat als toevluchtsoord voor ons export-overschot en onze grotere toename der productie dan die der afname in het binnenland, niets anders overbleef dan de Engelsche markt, waar de invoer vrij bleef. In 1929 ging er 3 miljoen kg boter naar Groot-Brittannië, in 1938 was dit rond 36 mill. kg. Vanaf 1933 begon onze boterexport naar Engeland sterk toe te nemen.

Door de noodzaak om, vooral gedurende de zomermaanden, grotere hoeveelheden naar Engeland te sturen, dan onze normale relaties konden opnemen, zijn wij met onze boter in een prijsklasse gekomen die tot de laagste behoort.

Het is ongetwijfeld van belang, dat deze export grondig wordt bestudeerd om na te gaan, of er in de wijze van exporteerden wijzigingen kunnen worden aangebracht, die tot verbetering leiden. Het allerbelangrijkste zou zijn, indien er maatregelen genomen konden worden om deze markt van haar overtolligen aanvoer vooral gedurende de zomermaanden te ontlasten.

Onze boter kan nog in beteekende hoeveelheden naar Duitschland en ook de afname op de binnenlandsche markt kan belangrijk worden verhoogd.

De boterinvoer bereikte in Duitschland in 1933 zijn laagste punt toen slechts 59 mill. kg. geïmporteerd werd. In 1938 steeg dit tot 92 mill. kg. Onze boteruitvoer naar Duitschland bedroeg in 1933 11.5 mill. kg. en in 1938 12.5 mill. kg. Andere landen, Denemarken en Zweden, namen op de Deutsche botermarkt onze plaats in. In diezelfde jaren verhoogde Denemarken zijn boterinvoer in Duitschland met 20 mill. kg. en Zweden met 7 mill. kg.

De oorzaak van onze slechte positie zit noch in het hoge invoerrecht, noch in de contingentering, maar in het gebrek aan betaalmiddelen. tengevolge van de clearingregeling. Onze binnenlandsche markt, nog steeds ons beste afzetgebied, nam niet het grootste deel van de 18 pCt. meerdere productie op. Slechts 6 mill. kg. bleef van de 14.000.000 kg., die meer geproduceerd werd, in het binnenland.

Het boterverbruik steeg van 1936 tot 1938 in ons land van 815 tot 911 ton gemiddeld per week, of ongeveer 12 pCt. Het margarineverbruik steeg in dezelfde jaren van gemiddeld 1014 tot 1215 ton per week of bijna 20 pCt. Spr. laakte het, dat het in Nederland nog altijd mogelijk

is, dat de margarinefabrikanten een reclamecampagne kunnen voeren, die het publiek in de waan brengt dat het boter consumeert, terwijl het in werkelijkheid margarine in de maag wordt geduwd. Ongehoord noemde spr. het, het in Nederland de manschappen van leger en vloot nog steeds margarine krijgen, terwijl de zuivelproducten boter tegen margarineprijzen willen leveren. Een regeling is toegezegd doch wordt nog steeds niet uitgevoerd. Ook de menging van boter met margarine oordeelde spr. een nadeel voor den boterafzet.

Het boterverbruik in Nederland per hoofd het laagst.

Het boterverbruik per hoofd in Nederland, zoo betoogde spr. is abnormaal laag. In Australië en Canada is het driemaal zoo hoog als in ons land. In Duitschland, Denemarken en België is het 60 pCt. hooger dan in ons land, terwijl wij met het margarineverbruik, op een na, het hoogst op het lijstje staan. In een land, dat zoo in de knel zit met de boterexport oordeelde spr. dit een onjuisten toestand.

Onze kaasproductie.

Onze kaasproductie daalde van 135 mill. kg. in 1929 tot 125 mill. kg. in 1938. Onze kaasexport daalde van 89 mill. kg in 1929 tot 58.5 mill. kg. in 1938. De waarde van deze kaasexport slonk in die jaren van f 79.000.000 tot f 29.000.000. De voor het binnenland beschikbaar blijvende hoeveelheid steeg in die jaren dan ook van rond 45 mill. kg. tot 66 mill. kg., hetgeen op een sterk verhoogde consumptie wijst.

De export naar Duitschland daalde in 10 jaar van 40 mill. kg. tot 17 mill. kg., dus met 23 mill. kg. De export naar Engeland bleef vrijwel gelijk, die naar België nam toe van 7 mill. kg. in 1929 tot 20 mill. kg. in 1938. De export naar Frankrijk kromp tot ongeveer 1/3 in, die naar Spanje verdween bijna geheel, terwijl er overigens niet veel verschil ontstond.

Dit somber beeld, aldus spr. wordt nog verhoogd door het feit, dat men in sommige landen ons product namaakt, al slaagt men er niet in er een goed houdbare kaas te maken. Vooral in de vette soorten, die voor het bewaren geschikt zijn, blijven wij behoorlijk aan de spits staan en het zal van ons afhangen of wij deze plaats behouden.

Spr. Wees op het groote belang voor de kaasproducenten, hierbij betrokken, en oordeelde, dat spoedig maatregelen genomen moeten worden, wil men niet tot de conclusie komen, dat men tijd met praten heeft laten voorbij gaan en dat anderen daarvan geprofiteerd hebben. Een regeling inzake de modellen der kaas, in verband met het vetgehalte, moet er ook komen. Een betere regeling van het vetgehalte tusschen de kaasgebieden onderling zou hierbij niet gemist kunnen worden.

Met het kaasverbruik staan wij, door de toename in de crisisjaren, naast Zwitserland bovenaan.

Zoolang de export stagneert, is beperking der kaasproductie gedurende de zomermaanden noodzakelijk. De oplossing moet te vinden zijn in het terugzenden van de ondermelk naar de boerderij en het maken van magere melkpoeder voor veevoederdoeleinden.

De goede eigenschap van dit middel is, dat het den boer geen geld kost, maar hem voordeel bezorgt.

Voor de landen, waar men nog behoefte heeft, ligt het perspectief voor onzen kaasafzet zeker in de richting van de vette en goed houdbare soorten.

De export van volle gecondenseerde melk bedroeg in 1929 38.000.000 k.g. en in 1938 78.000.000. Aanvankelijk ging het grootste gedeelte naar Engeland, thans gaat daarheen nog slechts een tiende gedeelte. Met de magere gecondenseerde melk gaat het juist andersom. De totale export, in 1932 nog 100 miljoen bedragende, is thans 85 mill. k.g. en hiervan gaat 51 miljoen k.g. naar Engeland. De Engelsche contingentteering heeft de gecondenseerde melkin-

dustrie een gevoelige knak toegebracht en men behoeft er niet op te rekenen, dat de mogelijkheid van export naar Engeland weer in de oude banen zal komen. In de toekomst zullen alleen de goed ingerichte bedrijven voldoende bestaanskans hebben.

Vanwege de clearingsmoeilijkheden kunnen onze zuivelproducten niet in voldoende mate naar Duitschland geëxporteerd worden en toch blijkt Duitschland een toenemende behoefte aan boter te hebben. Toen in 1934 de clearingregeling met Duitschland tot stand kwam, baseerde men de verdeeling de clearinggelden op de landbouwexport, de industriële export en de export uit de koloniën op de aan 1934 vooraf gaande periode van een jaar. Voor de zuivelproducten was dit een zeer ongunstige periode, omdat reeds toen de export naar Duitschland sterk had geleden door hoge invoerrechten en contingentteeringen.

Een van de moeilijkste punten in het betalingsverkeer met Duitschland is de export der koloniale producten. Deze vergen een zeer groot deel van de ter beschikking komende clearinggelden, terwijl de import onzer koloniën slechts zeer weinig bijdraagt tot het in standhouden van deze clearingspot.

Spr. schetste ook de moeilijkheden in de clearingverhouding ontstaan door de inschakeling van het transitoverkeer. Voor spr. staat het vast, dat de land- en tuinbouw niet rusten mag, voor er in dezen naar recht en billijkheid gehandeld is. In andere kringen van onze samenleving zal men moeten begrijpen, dat men door mede te helpen aan een betere positie van den land- en tuinbouwexport, tevens de crisismaatregelen in het binnenland kan helpen verzachten.

Gezien den internationalen toestand, was spr. van oordeel, dat de veehouderij de regeringsmaatregelen nog niet kan ontbeeren. De positie der kaas is mogelijk door productiebeperking eenigszins te verbeteren. Het moet, zoo vervolgde spr., als een groote onbillijkheid worden beschouwd, dat het haven- en doorvoerkeer ongelimiteerd uit de clearing kan putten, terwijl de meeste andere belanghebbende groepen sterk beperkt zijn in haar aandeel.

Een ontlasting van de boter-export naar Engeland oordeelde spr. voor de zuivelpositie van groot belang, doch deze ontlasting kan alleen gevonden worden door een grotere export naar Duitschland en een grooter binnenlandsch verbruik.

Op een vraag antwoordde spr., dat naar zijn oordeel Denemarken zijn export naar Duitschland op peil heeft kunnen houden, omdat het den gouden basis had losgelaten en bovendien een z.g. visumregime had ingesteld. De visums werden alleen beschikbaar gesteld voor importen uit landen, waarvan de regering meende, dat geïmporteerd moest worden.

Wij bleven kopen, waar wij het goedkoopst kunnen kopen en dit heeft voor de export en import naar Duitschland belangrijke gevolgen gehad.

Onze import uit Amerika steeg b.v. het vorig jaar tot 152 miljoen gulden, terwijl de export naar Amerika maar 37 miljoen gulden bedroeg.

Voorts antwoordde spr. nog op een vraag, dat reeds lang aan de regering verzocht was, doch zonder resultaat, om bakkerijen en restaurants te verplichten, aan te geven of zij margarine of boter verbruiken.

De voorzitter slot tenslotte met een woord van dank de vergadering.

Verslag Verg. Bond v. coöp Zuivelfabrieken N.-Holland

De heer Jm. Blaauboer opent de bijeenkomst en heet de nieuwe leden welkom, zomede den heer H. K. Koster, voorzitter van den F.N.Z.

Geen opbloei door den oorlog.

In zijn openingswoord wijst spr. er op, dat de opbloei, die het begin van den vorigen oorlog kenmerkte, tot dusverre achterwege bleef. Als gevolg daarvan blijft nog steeds regeringssteun nodig. Een aanvankelijke stijging der kaasprijzen deed de hoop rijzen, dat de toeslagen spoedig zouden verdwijnen. Toen de kaasprijzen in September stegen tot ca. f 30.- werd de kaassteun gereduceerd tot op de helft. Spr. meent hieruit te mogen concluderen, dat de regering de steun beschouwt als een noodzakelijk kwaad. Anderzijds echter doet de regering geen beroep op den boerenstand om de levensmiddelenvoorziening van ons volk op peil te houden. Nu de prijzen echter weer zijn gedaald tot op het oude niveau talmt de regering met het opnieuw herstellen van de steun. Spr. betreurt dit. Hij is van mening, dat de regering behoorde in te zien, dat het niet opgaat een deel der bevolking te laten produceren beneden kostprijs.

Leemten in de organisatie.

Overgaande tot de organisatie, meent spr. dat deze nog te wenschen overlaat, als gevolg waarvan nog niet kan worden bereikt wat noodig is. Om alles te kunnen bereiken, wat wenschelijk is, dienen de producenten hun artikelen in eigen handen te houden. Alleen een organisatie, die over de producten beschikt, kan hij de regeering de noodige invloed aanwenden.

afzetorganisatie.

De commissie, in de vorige vergadering benoemd om deze aangelegenheid onder oogen te zien, kwam tot de conclusie, dat uitbouw der coöperatie in deze richting noodig is om het hoofd te kunnen bieden aan de speculatie, de trustvorming en de macht van het kapitaal. Zoo de Crisiszuivelcentrale de kaas te exporteren kreeg, zou de handel zich daar naar hebben moeten schikken. In de vergadering, die over deze aangelegenheid werd belegd, bestond een groot enthousiasme. Er is echter weinig van terecht gekomen. Slechts enkele fabrieken hielden het standpunt vast door direct te leveren aan de Crisiszuivelcentrale. Spr. bleef echter hopen, dat de nodige krachtige organisatie, die de beschikking heeft over de producten, op den duur toch zal komen. Een boerenorganisatie moet meer zijn dan een moreele banden spr, besluit met te zeggen, dat eens de N.H. boerenstand zal staan als één man. (Applaus.)

Aan de orde zijn vervolgens de aanvragen voor gewoon lidmaatschap van 19 fabrieken, vroeger behorend tot den Nieuwen Bond. Alle worden als lid toegelaten.

Enkele heeren worden toegelaten als buitengewoon lid, waarna de heer H. K. Koster wordt benoemd tot lid van verdienste. De heer Koster zegt deze benoeming op hoogen prijs te stellen en belooft zijn beste krachten aan de bond te zullen blijven wijden

De heer Kranen krijgt het woord tot het doen van mededeelingen. Deze betreffen het personeel van den bond de kaas- en boterkeuringen, het Coöperatief magazijn, het laboratorium, de controle.

De groepsvorming bij den afzet valt niet mee.

Aangaande de groepsvorming voor den afzet der producten betreurde spr., dat na de aanvankelijke groote belangstelling op een vergadering van 30 fabrieken, het onderwerp slechts bij 3

fabrieken en op een gecombineerde vergadering van 5 fabrieksbesturen ter sprake is gekomen. Men schijnt zich daarbij blind te hebben gestaard op het verleden, terwijl men ook te veel het oor heeft geleend aan artikelen, die hier en daar in de pers zijn verschenen.

Spr. geeft een uitvoerige beschouwing omtrent de melkwolfabriek „Casolana”. De proefnemingen werden sedert 1 Jan. 1939 voor gezamenlijke rekening gedaan met andere bonden van den F.N.Z., waarbij samenwerking werd gezocht met de „Condensfabriek „Friesland”. Omtrent de toekomst van het artikel melkwol, dat door de huidige omstandigheden in een geheel ander stadium is gekomen, kan nog niets positiefs worden gezegd.

Er volgen nog mededelingen over de coöperatiefilm en omtrent den technische dienst.

Prijsverloop en positie der zuivelfabrieken.

Als slot gaf de secretaris een overzicht over het verloop der kaasprijzen gedurende het afgelopen jaar en over de kaaspositie van Noordholland, die als gevolg van de misère in Frankrijk en Spanje, terwijl Duitschland voor de N.H. kaas practisch gesloten is, nog slechter is dan in andere gebieden.

De bruto-kaaswaarde van de ondermelk heeft men van ruim *f* 3.- tot bijna het nulpunt zien in éénstorten. Er zijn echter stappen gedaan om hierin verbetering te brengen.

Intusschen zijn er 2 wegen, om, naast eventueele hulp van bovenaf, zelfstandig iets ter verbetering te doen, n.l.:

- 1) vrijwillige kaasproductiebeperking en ondermelk als veevoer gebruiken of verwerking daarvan tot ondermelk;
- 2) gedeeltelijke bereiding van Gouda 40 plus, welke onder de bestaande regelingen mag worden afgenomen door Duitschland.

Omtrent boter valt weinig te vermelden.

De verhooging van den binnenlandschen prijs vond eerst plaats, nadat met klem door den F.N.Z. en de C.L.O.'s was betoogd, dat een prijs van *f* 1.60 per K.G, boter bij alle moeilijkheden van het melkveehoudersbedrijf en de steeds stijgende productiekosten zeer beslist nodig was.

Op de mededelingen volgde een korte discussie, waarbij uit de vergadering onder applaus de noodzakelijkheid van een afzonderlijk ministerie van landbouw werd betoogd.

Verkiezingen

In plaats van den heer J. Veldstra, als lid van het bestuur wordt gekozen de heer Kout, Middelee.

Voor een lid van de *commissie voor de Boterkeuringen* wordt gekozen de heer Oosterkamp, 't Zand.

Dito *kaaskeuringen* de heer Kuipers, Julianadorp.

Dito *bouwcommissie* de heer Nes, Lutjewinkel.

Dito *comm. van aankoop* de heer Sluis, Schellinkhout.

De heer Ir. H. J. Huisman brengt vervolgens verslag uit van de *Noordhollandsche melkcommissie*. Er werden 44 cursussen gehouden en geëxamineerd. Er kon worden volstaan met het aanvragen van *f* 100 subsidie aan de organisaties. Vooral in het Zuiden was het aantal cursussen groot, een en ander in verband met de uitbetaling der melk naar kwaliteit. Ongeveer dezelfde mededeelingen werden overigens reeds gedaan in de vergadering van *Noord-Holl. Noorderkwartier*, zoodat daarnaar kan worden verwezen.

Over de begrooting, sluitend met een bedrag aan inkomsten en uitgaven ad *f* 31.553,50, brengt de heer Talsma verslag uit namens de financiële commissie, die deze in alle opzichten correct

heeft bevonden. Intusschen vinden de verhoogde salarissen uit de vergadering toch eenige bestrijding. De voorzitter acht deze verhoogingen echter in het belang der coöperatie. De begroting wordt conform vastgesteld.

Voor de financiële commissie worden aangewezen de fabrieken te Oostwoud, St. Maartensbrug en Warder.

Boter in het leger.

Over de beschrijvingsbrief van den F.N. Z. wordt niet het woord verlangd. Wel wordt in verband hiermede met teleurstelling door den heer Koolman, Wognum, geconstateerd, dat er nog steeds geen aanleiding is gevonden in het leger boter te gebruiken inplaats van margarine. Velen zijn daardoor van margarine tot boter gedegradeerd. De kosten zijn betrekkelijk gering en de hoop wordt tot uitdrukking gebracht, dat deze aangelegenheid een punt van bespreking zal uitmaken op de vergadering van den F.N.Z. De heer Geluk. secr. van den F.N.Z. antwoord en zegt, dat de F.N.Z. ten deze bij de regeering de noodige stappen heeft ondernomen. Aanvankelijk ging de regeering hierop niet in, aangezien de toestand nog onoverzichtelijk was. Intusschen is de afzet van boter steeds moeilijker geworden.

Omtrent de prijs der naar Engeland geëxporteerde boter bestaat nog altijd geen overeenstemming. Men begint in Engeland de boter te beschouwen als een tweede-rangs-product, het artikel wordt gedistribueerd zonder merk, terwijl men de margarine er vrij laat concurreren tegen de boter waarbij de margarine wel onder merk aan de markt komt.

Overigens is de consumptieprijs van de boter zoo hoog, dat alleen daardoor al het debiet afneemt. Voegt men daaraan toe de hooge transport- en molestverzekeringkosten, dan wordt daardoor het merkwaardige verschijnsel verklaard, dat thans nog boter in de koelhuizen wordt opgeslagen. Spr. meent, dat de regeering tot andere maatregelen moet overgaan. Dat het bij levering aan leger en vloot om een belangrijk kwantum gaat, blijkt daaruit, dat de benodigde hoeveelheid voor defensie wordt getaxeerd op 7 miljoen kg.

Met het oog op een en ander waardeert spr. de gemaakte opmerking.

Ten aanzien van de beschrijvingsbrief vraagt niemand meer het woord. De afgevaardigde naar de vergadering van den F.N.Z. zal een mandaat worden meegegeven om te spreken in den geest van hetgeen door den heer Kooiman werd meegedeeld.

De benoeming van leden van het Bestuur en van een plaatsvervangend lid van het Bestuur van den F.N.Z. wordt overgelaten aan het bestuur van den Bond

Rondvraag.

Bij de rondvraag meent de afgevaardigde van Wieringerwaard dat het verkeerd zou zijn uiteen te gaan met de gedachte, dat de afzetorganisatie op het oogenblik als afgedaan moet worden beschouwd. De voorzitter zegt toe, dat men nog nader van de zaak zal hooren.

De afgevaardigde van Wijde Wormer vestigt de aandacht op het groote prijsverschil tusschen industriemelk en consumptiemelk. Hij meent, dat de regeering hier handelend behoort op te treden.

De voorzitter wijst er op, dat een en ander verband houdt met de lagere prijzen, die de consumptiemelkers gedurende zekeren tijd hebben ontvangen.

Overigens beschouwt hij de distributie als veel te duur.

Het buitengewoon lid, dr. Schey, uit zijn genoegen over het feit, dat hij deze vergadering, waarin hij de hele Noord-Hollandsche zuivelbeweging weer verenigd ziet, heeft mogen bijwonen. Bij alles wat men doet, zal men de kwaliteit moeten hoog houden.

De heer v.d. Meer, H.H. Waard, maakt bezwaar tegen de reclame, die in een bepaald winkel-concern wordt gemaakt, voor margarine, waarbij een koe wordt tentoongesteld.

Hiertegen schijnt weinig te doen te zijn.

Een ander spreker wenscht meer propaganda te zien maken voor de landbouworganisatie onder de landbouwers. De voorzitter zegt toe in dit opzicht iets te zullen doen. Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.

Na een gemeenschappelijken maaltijd, had des middags een vertoning plaats van de coöperatiefilm van den F.V.Z. „*Het Belang van den Boer.*”

1940

Schager Courant, 1940-01-25; P. 3/10

Kaasproducenten Noord-Holland in noodtoestand

De Bond van op Coöp. Grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noordholland,
zond het volgende telegram aan den Minister van Economische Zaken:

Kaasproducenten in Noord-Holland ondervinden reeds maandenlang groot na-
deel van zeer gering aandeel der Noordhollandsche 40+ Edammer en Broodkaas
in contingent voor Duitschland. Meenen rechtmatig aanspraak te mogen maken
op aandeel evenredig aandeel der Noord-Hollandsche kaas in totale Nederland-
sche kaasproductie.

Ontbreken van kaasexport naar Frankrijk en Spanje baart mede groote zorg.

Kaasproducenten bevinden zich in noodtoestand!

Verzoeken beleefd doch met grooten aandrang spoedigst maatregelen ter verbe-
tering te willen nemen.

Schriftelijke uiteenzetting volgt

Bond van Zuivel fabrieken
in Noord-Holland:

Jm. BLAAUBOER Kzn., Voorzitter

Ir. G. KRANEN, Secretaris,

Schager Courant, 1940-02-26; P. 3/6

De Heer G. Nobel opnieuw voorzitter Kaascontrôlestation

In de Zaterdag gehouden vergadering van het Kaascontrolestation is de heer G. Nobel met
3-2 stemmen opnieuw gekozen tot voorzitter. De coöperaties hadden als tegenkandidaat de
heer Ir. Kranen, secretaris van den *bond van Coöp. Zuivelfabrieken* gesteld.

Zoals bekend heeft de heer Nobel geen zitting meer in genoemd station voor den *Coöperatie-
ven Bond van Zuivelfabrieken*. maar voor de V.V.Z.M.

Wij hebben hierover een vraaggesprek gehad met den heer Nobel, dat wij morgen zullen
plaatsen en dat nadere mededelingen bevat omtrent zijn tegenwoordige positie in de zuivelwe-
reld.

Schager Courant 1940-02-27; P. 5/8

ook in MAP KCS. N.-H.

Het kaascontrolestation.

De nieuwe voorzitter G. Nobel aan het woord ⁹¹⁾

De herbenoeming van den heer G. Nobel te Lutjewinkel tot voorzitter van het *Kaascontrole-
station Noord-Holland*, heeft ons aanleiding gegeven, om ons in verbinding te stellen met den
heer Nobel om ons eens te willen inlichten over de positie die hij inneemt voor de Kaas- en
Botercontrole in Nederland,

⁹¹⁾ **Merk op** dat in het ZJB. '53, dwz. 13 jaar later, de heer G. Nobel nog steeds voorzitter is van Boter- en Kaas-
controlestation N.-H. en van Vereniging „*Het Kaasmerk*” te Leiden. (ZHN.)

Hoe lang, aldus was onze eerste vraag, is u eigenlijk „in de controle?”

Ik maakte, aldus de heer Nobel, de voorbereiding en oprichting van het Kaas- en Botercontrolestation Noord-Holland mee - ongeveer 20 jaar geleden - en was van af het begin tot op heden voorzitter van genoemd *Kaascontrolestation*, en voor het *Botercontrolestation* was ik vanaf de oprichting onder-voorzitter en later voorzitter, welke functie tot op heden door mij wordt bekleed.

Hoe gaat het eigenlijk met die kaasmerken, vroegen wij verder.

Tengevolge van de Kaascontrole, was het antwoord van den heer Nobel, werd de aanmaak van de bekende Rijkskaasmerken opgedragen aan een organisatie van alle Kaascontrolestations in Nederland, n.l. de Ver. „*Het Kaasmerk*” te Leiden, waar een prachtige fabriek is gesticht van bewonderenswaardige technische volmaaktheid, waar jaarlijks ongeveer 40 miljoen kaasmerken voor alle stations in Nederland worden gefabriceerd, welk aantal zonder bezwaar kan worden verdubbeld of verdrievoudigd, en waar ook merken voor andere landen werden en nog worden gemaakt.

Ik maakte de voorbereiding van de Vereniging en de oprichting van de fabriek van a tot z mee en was vanaf den beginne - 20 jaar - onder-voorzitter en sedert jaren voorzitter.

Verder ben ik ook nog voorzitter van de Centrale Commissie van alle Botercontrolestations in Nederland. Het College dat adviserend optreedt voor deze Controlestations bij de Regering terzake van alle regelingen voor de Botercontrole.

Heeft U nog meer functies, mijnheer Nobel?

Ja, we zijn er nog niet! Ik ben ook nog voorzitter van een Commissie van - Zuiveldeskundigen uit Nederland - waaronder die van de 3 grote Zuivelorganisaties in Nederland, nl.: de F.N.Z. de V.V.Z.M. en de Bond van Kaasproducenten - welke tot taak heeft de bestudering van het Reorganisatierapport van de controle op de boter-, kaas- en melkproducten van het College van Directeuren der Kaas- en Boter - controlestations in Nederland.

Uit deze grote Commissie is een Studiecommissie - wederom met de vertegenwoordigers van de 3 grote Zuivelorganisaties - benoemd van 10 personen,

En daar is U ook lid van?

Voorzitter...

We namen afscheid van onzen gastheer en kregen opnieuw den indruk, nu wij de opsomming van functies hadden gehoord, dat de inzichten van den heer Nobel, om leiding te geven in de zuivelwereld, niet alleen door Noord-Holland, maar door geheel Nederland zeer worden gewaardeerd en voor de zuivelbereiders van groots verdiensten zijn!

Jammer dat, in hoofdzaak zuiver persoonlijke kwesties, er in de laatste jaren toe hebben geleid, dat den heer Nobel hier en daar de voet is dwars gezet.

Bij het zuiver houden der controle op het vetgehalte van de kaas is duidelijk genoeg bewezen, dat de thans weer opnieuw benoemde voorzitter voldoende onafhankelijk is van alle betrokken partijen om eerbied voor een goede controle af te dwingen. Dit slag menschen is zeer schaarsch en hun waarde voor de gemeenschap en hier voor den boerenstand, wordt helaas wel eens te laag aangeslagen, ja wordt dikwijls overschaduwed door persoonlijke haarkloverijen.

Nieuwe aanval op den heer G. Nobel

Poging hem van den voorzitterszetel van het Botercontrôlestation te wippen.

Het is van algemene, bekendheid, dat het tusschen een deel van het bestuur van den *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken* (in hoofdzaak de vertegenwoordigers der grote fabrieken) en zijn secretaris (thans oud-secretaris) den heer G. Nobel, vooral na de benoeming als adjunct-secretaris van de tegenwoordige functionaris, den heer G. Kranen zeer slecht boterde, met het gevolg dat de heer Nobel omstreeks een jaar geleden **als secretaris bedankte.**

Oud-secretaris Nobel, die steeds een zeer onafhankelijke positie innam, bleef echter in tal van stichtingen en commissies, waar hij den Bond vertegenwoordigde zitting houden en toen het bestuur van den Bond zijn mandaat o.a. in het Kaas- en Boterstation niet wenschte te verlengen, sprong de **V.V.Z.M.** bij en vaardigde dezen veteraan uit de zuivelwereld af, uit erkentelijkheid voor de strikt onpartijdige wijze waarop de heer Nobel jarenlang de voorzittershamer had gehanteerd en nog onlangs was opgekomen voor een juiste en krachtige controle op het vetgehalte van de kaas.

Daardoor behield de heer Nobel zijn zetel in beide bovengenoemde stations, maar bovendien werd hij als voorzitter voor beide herkozen.

Zijn verkiezing als voorzitter van het boter contrôlestation is mogelijk te danken aan.....het te laat ter vergadering komen van enkele vertegenwoordigers van den *Bond van Zuivelfabrieken*, doch daardoor niet minder wettig.

Blijkbaar heeft de meerderheid van het bestuur van den *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken* zich niet bij deze beslissing willen neerleggen en zijn, vertegenwoordigers in het bestuur van het Botercontrôlestation, de heeren H. Davelaar, G. Kranen en J. Veldstra, alsmede de vertegenwoordiger van de Holl. Mij. van Landbouw de heer E. Gevers Dzn., daarbij handelend buiten medeweten van het hoofdbestuur!, hebben thans op grond van art. 7 van het huishoudelijk reglement van het Botercontrolestation een nieuwe verkiezing voor de benoeming van een voorzitter gevraagd, „omdat zij de overtuiging hebben, dat ware het bestuur volledig geweest, de meerderheid van het totaal aantal stemmen zich niet op den benoemde zou hebben vereenigd”

Zij verzoeken daarom een bestuursvergadering te willen vaststellen op Vrijdag 8 Maart Naar aanleiding daarvan hebben voorzitter en onder-voorzitter, resp. de heeren G. Nobel en J. Commandeur thans de volgende mededeeling aan de leden en bestuursleden van dit station verzonden over het standpunt van het Dagelijksch Bestuur inzake de gehouden voorzittersverkiezing.

Het verzoek van de heeren Davelaar, Goverts, Kranen en Veldstra tot het uitschrijven van een bestuursvergadering met het doel over te gaan tot een nieuwe verkiezing van een voorzitter hebben het dagelijksch Bestuur aanleiding gegeven om deze voorstellen in behandeling te nemen en te bestuderen en nauwkeurig na te gaan wat in deze is geschied, omdat de onder-Voorzitter de hr. Commandeur - als voorzitter fungeerde toen de heer Nobel als bestuurslid voor den Bond aftrad en deze - de heer Commandeur - dus de leiding had tot regeling van de vergadering van 19 Januari en het houden van genoemde vergadering.

Voor deze bestuursvergadering verzochten de heeren Veldstra en Kranen de vergadering te verstellen of om vroeger te houden, omdat zij om half twee - het uur van aanvang der vergadering - een andere vergadering moesten bijwonen. Het Dag. Bestuur behandelde dit verzoek en had bezwaar om de vergadering te verstellen, wel was het bereid om het aanvangsuur te

vervroegen op 1 uur. Van 1 uur tot half twee konden de zaken bij vlotte behandeling worden afgedaan zoodat de verzoekers dan op tijd op de andere vergadering konden zijn. Aan hun verzoek was dus volkomen tegemoet gekomen.

Even over één opende de heer Commandeur - voorzitter - de vergadering met welkom aan de aanwezigen, waarna de notulen van de vorige vergadering werden goedgekeurd en vastgesteld. Daarna werd volgens de agenda overgegaan tot de verkiezing van een voorzitter, tengevolge van het aftreden van den heer Nobel. Er waren 4 van de 7 bestuursleden aanwezig, wat voor het nemen van wettelijke besluiten voldoende is.

De heer Govers gaf kennis van verhindering en van de heeren Veldstra en Kranen - de verzoekers van de vervroegde vergadering - was niets bekend.

Voorzitter had geen aanleiding om te wachten - de vergadering moest om de heeren Veldstra en Kranen terwille te zijn om half twee geëindigd zijn - en werd tot de stemming overgegaan, waarbij de heer Nobel met drie van de vier stemmen werd gekozen tot voorzitter. De heer Nobel verklaarde zich gaarne bereid om de benoeming te aanvaarden en nam daarna de leiding der vergadering over.

De verkiezing is volkomen wettig geschied en 't Dag. Bestuur houdt zicht daaraan. De heeren Veldstra en Kranen - later ter vergadering komende - maakten geen bezwaar tegen de stemming.

Het verzoek om een andere verkiezing te houden op de door de heeren aangevoerde motivering is op geen enkele bepaling van de Statuten gebaseerd, is dientengevolge niet juist en komt niet voor behandeling in aanmerking.

Hiermede is dus voorloopig het nieuwe offensief tegen den heer Nobel afgeslagen. Wij kunnen deze actie moeilijk bewonderen. De afgevaardigden van den Bond hebben ruimschoots gelegenheid gehad den man hunner keuze - secretaris Kranen – op den voorzitterszetel te doen plaats nemen.

Dat dit niet is geschied is hun eigen schuld. Te laat komen is een zaak van inertie en niet te verontschuldigen en als men dan geen eerbied heeft voor den langen en eervolle staat van dienst van den heer Nobel als pionier van een richtige controle op de zuivel, dan zou men toch uit zelfrespect een actie achterwege dienen te laten, welke ten koste van eens anders positie eigen falen tracht goed te maken.

Ongetwijfeld zal Barbertje op den duur hangen, maar men betrachte daarbij waardigheid en bedenke, dat uit het verleden het heden is voortgekomen en de sterke positie van vandaag al slecht wordt gewaardeerd indien men de bouwers daarvan niet fair behandelt.

1940-05-10

HELDERSCHE COURANT, 17/05/1940; P. 1/4

BERICHT

De pers in Nederland verschijnt tijdens den duur van de bezetting van Nederland door de Duitsche militaire autoriteiten, **zonder voorafgaande censuur**. De tegemoetkomende houding veronderstelt een absoluut loyale houding van de verantwoordelijke uitgevers en redacteurs.

Waakt tegen Typhus-epidemie

AAN DE BEVOLKING DRINGEND AANGERADEN, DE MELK TE KOKEN, OOK DIE IN FLESSCHEN.

Op bevel van den Duitschen opperbevelhebber in Nederland maakt het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening bekend, dat in verband met de moeilijke winning en het vervoer van de melk, naar inrichtingen waar de pasteurisatie gebruikelijk was, dit laatste met groote moeilijkheden gepaard gaat. De bevolking wordt derhalve dringend aangeraden alle melk — ook die verpakt in flesschen — goed te koken en direct af te koelen. Om er zeker van te zijn, dat de melk goed gekookt heeft, doet men verstandig deze 2 of 3 maal te laten opkomen. Dit ter voorkoming van een mogelijke typhus-epidemie.

Aan deze bepaling zal ten strengste de hand worden gehouden.

HELDERSCHE COURANT, 24/05/1940; P. 1/6

VERBRUIK

**van kaas,
boter en melk**

**AAN NEDERLAND ZAL ZIJN
GEWONE VERBRUIK WORDEN
GELATEN.**

Uit volkomen betrouwbare bron kunnen wij melden, dat gisteren na overleg tusschen de Duitsche en Nederlandsche autoriteiten is overeengekomen, dat Nederland zijn gewone verbruik van kaas, boter en melk wordt gelaten.

Het resterende wordt uitgevoerd naar Duitschland en naar landen die via Duitschland kunnen worden bediend.

Verrekening vindt plaats over de clearing.

Alkmaarsche Kaasmarkt

De hoogste markt was f20,-, een gulden boven de vorige week dus. De doorsneeprijs voor goede kaas was eveneens een gulden gestegen en bedroeg circa f 19,-.

Een en ander niettegenstaande de zeer groote aanvoer, die ditmaal 98.000 Kg. bedroeg. Het verloop van de aanvoeren was: 10 Mei 83.000 Kg-, 17 Mei 42.000 Kg., 24 Mei 98.000 Kg.

Zooals te begrijpen ontbrak aan de markt iedere bepaalde basis en men mag dan ook aannemen, dat de prijs in hooge mate speculatief was. Eerst zoodra nadere gegevens bekend zijn omtrent de besprekingen die met Duitschland worden gevoerd, zal men met eenige zekerheid kunnen zeggen, waar men aan toe is.

In afwachting schijnt de productie van gecondenseerde melk overal te zijn stopgezet en verlegd op den aanmaak van boter en kaas.

Intusschen komt de zuivelproductie te staan voor haar eigen moeilijkheden, vooral verband houdend met het vervoer. Eenerzijds betreft dit het transport der zuivelproducten naar de markt, anderzijds - en in veel belangrijker mate - doet zich de moeilijkheid gelden bij het vervoer der melk naar de fabriek.

Ten aanzien van d laatste kwestie, die vooral van gewicht is voor de groote fabrieken, welke de melk dikwijls over groote afstanden moeten vervoeren, zal spoedig een op lossing moeten worden gevonden. Wederzijdsche bereidwilligheid en onderling overlap zal daarbij voor alles noodig zijn.

Andere vervoerregeling voor melk

Commissie Louwers ingesteld.

Naar wij vernemen is een commissie gevormd onder leiding van den heer Louwers, welke zich ten doel stelt een aanvoerregeling voor de Noordhollandsche Zuivelfabrieken in het leven te roepen. Nu de transportmoeilijkheden zoo sterk zijn vergroot, teekend de Tel. hierbij aan, blijkt in Noordholland de wenschelijkheid van een andere regeling voor het vervoer van de melk naar de fabrieken. In Noord-Holland wordt n.l. de melk verwerkt door coöperatieve en particuliere fabrieken en beleeft men het uit economische overwegingen ongewenschte feit, dat veraf gelegen fabrieken de melk halen van boeren, wier boerderijen dicht bij een andere fabriek liggen.

Reeds vroeger kwam het ongewenschte van dezen toestand ter sprake en werd dewenschelijkheid betoogd, hierin verbetering te brengen door kringe in het leven te roepen voor de fabrieken waaraan de producenten hun melk moeten leveren. Tot een regeling is het nimmer gekomen, omdat zelfs de in een bond georganiseerde fabrieken, onderling te tegenstrijdige belangen hebben!

Deze regeling zou echter niet alleen tot kracht en arbeidsbesparing leiden, maar ook de kwaliteit van het product ten goede komen, aangezien het voor het maken van de kaas zeer wenschelijk is, dat de daarvoor benodigde melk zoo kort mogelijk onderweg is.

BETERE MELKOPHAALREGELING IN NOORD-HOLLAND

Onder voorzitterschap van ir. D. C. de Waal, directeur van het boter- en kaascontrôle-station te Alkmaar, is een commissie gevormd, welke tot taak heeft den melkophaaldienst der zuivelfabrieken zoodanig te reorganiseeren, dat deze kan functionneeren met een minimaal gebruik van motorbrandstof. De bedoeling schijnt te zijn aan de verschillende fabrieken een kring toe te wijzen, welke de fabriek zoo nauw mogelijk omsluit. Voor zoover mogelijk zal een en ander geschieden langs den weg van onderling overleg.

Wieringer Courant, 1940-05-28; P. 3/4

Geen ongerustheid over de voedselvoorziening!

Men late zich ten aanzien van voedsel, voeder en kunstmest niet beïnvloeden door geruchten, want een bestudeering van onze positie leert duidelijk, dat voor ongerustheid géén reden aanwezig is, al zullen zich tijdelijk zekere inconveniënten voordoen en al zullen bepaalde maatregelen, dienstig zijn.

Minder veredeling, meer verbouw van veevoeder !

**WE ZULLEN ONS ER WEL DOORHEEN
„BIJTEN.”**

Men hoede zich voor geruchten! Deze waarschuwing heeft onder omstandigheden als de huidige meer waarde dan ooit. Zoo gaan er nu allerlei geruchten rond over onze voedselvoorziening, geruchten, die met bedrukte gezichten worden vernomen en geventileerd, o.a. ten aanzien van het brood en vet en dergelijke, waaraan een nijpend tekort zou komen.

Wij stellen voorop, dat wanneer een klein land met de dichtste bevolking van Europa, zich plotseling en tijdelijk ziet afgesneden van zijn aanvoer overzee, er natuurlijk wel een en ander zal moeten worden aangepast en veranderd in zijn levensgewoonten en behoeftenvoorziening. Doch dat behoeft nog niet direct te leiden tot een groote vrees voor onze mondkostvoorziening !

Aardappelen, groente, fruit, **melk, boter, kaas**, vleesch, reuzel, eieren., peulvruchten, uien, suiker, ziedaar een aantal belangrijke levensbehoeften waarvan ons land groote tot zéér groote hoeveelheden méér produceerde dan consumeerde.

In het jaar 1938 exporteerden wij 35 miljoen kilo varkensvleesch en spek (15% van onze productie) en bijna 90 miljoen kilo eieren (60 % van onze productie); verder 56 miljoen kilo boter (ruim de helft onzer productie), 60 miljoen kilo kaas (eveneens ruim de helft onzer productie) en 170 miljoen kilo, dat is vrijwel onze geheele productie van gecondenseerde melk en melkpoeder.

Bij narekening komt men tot de conclusie, dat 40% van het in Nederland geproduceerde melkvet werd geëxporteerd, een zéér aanzienlijke speelruimte dus overlatend, óók al bedenkt men, dat wij uit een oogpunt van *goederenruil* moeten *blijven* exporteerden, exporteerden, terwijl margarine - een product van *ingevoerde* grondstoffen - als spijsvet zal wegvallen en dus ten deele vervangen door boter, zoodra de voorraden traan en plantaardige oliën en vetten hier te lande zullen zijn uitgeput.

Doch de orde van grootte der productie- en consumptiecijfers van dierlijk vet in Nederland **en elders in het economische gebied**, waarvan wij thans deel uitmaken - men denke aan Denemarken met zijn boterproductie, die het dubbele, en zijn varkensstapel, die evenééns het dubbele is van den onze - maakt voldoende duidelijk, dat men zich voorloopig waarlijk geen zwaar hoofd behoeft te maken over onze vetvoorziening in algeméenen zin, al zullen verschuivingen en egaliseering van het verbruik wellicht dienstig zijn, nu de aanvoer der grondstoffen van margarine, olie e.d. ophoudt.

Alg. Hbld.

Schager Courant, 1940-05-29; P. 5/6

De Noordhollandsche kaasproductie past zich aan

Voordelen, verbonden aan gelijkschakeling.

(Van onzen Alkmaarschen correspondent).

De commissie onder voorzitterschap van Ir. D. C. de Waal, opgericht met de bedoeling de melklevering aan de zuivelfabrieken te reorganiseren heeft haar werkzaamheden met ijver aangevat, mede omdat in veertien dagen de zaak op behoorlijke wijze moet zijn geregeld.⁹²⁾

Dat in dit opzicht inderdaad mocht worden gesproken van uitwassen. kan blijken uit het feit, dat een fabriek in Friesland haar melk betrok tot uit Noordholland, terwijl een fabriek te Rotterdam melk ophaalde tot zelfs in den Achterhoek van Gelderland. Uit de gegevens, die door de commissie aan de fabrieken zijn gevraagd en waarvan ons enkele werden voorgelegd bleek voorts, dat het aantal boeren, wonende op enkele minuten afstand van een bepaalde fabriek, terwijl de melk werd geleverd aan een fabriek verscheidene uren verweg gelegen, legio is.

De bedoeling is om deze excessen weg te nemen, terwijl daarnaast voor zoover noodig aan de boeren zal worden opgedragen de melk te brengen naar kruispunten of centra, ten einde zodoende het ophalen aan de boerderijen afzonderlijk zooveel mogelijk te vermijden. Het spreekt overigens vanzelf, dat deze maatregelen gelden voor die trajecten, waar het melkvervoer geschiedt per auto-tractie.

Bij een en ander doen zich twee moeilijkheden voor.

In de eerste plaats diende rekening te worden gehouden met de capaciteit der fabrieken, hetgeen met zich meebrengt, dat niet steeds die vereenvoudigingen kunnen worden aangebracht, welke men zou wenschen. Daarnaast is de verschillende uitbetaling door de diverse fabrieken natuurlijk een kwestie van betekenis. Deze moeilijkheid intusschen wordt ontgaan, indien de fabrieken gevolg geven aan het advies van den *Bond van Zuivelfabrieken* om gedurende de crisisperiode⁹³⁾ overal dezelfde prijs voor de melk aan de boeren uit te betalen.

⁹²⁾ Een plan in 14 dagen was mogelijk omdat over het 'probleem grensregeling' al eerder en vaker onderzoek was gedaan - eerste *treffer* in deze MAP is 1929 ... (ZHN.)

⁹³⁾ Opvallend is het woord 'crisisperiode'....en niet 'oorlogsperiode'. (ZHN.)

De secretaris van Bond, Ir. Kranen, deelde ons mede, dat deze uitbetalingsprijs wekelijks door den Bond werd berekend, waarbij als maatstaf werd genomen de prijs aan de Alkmaarsche kaasmarkt en de opbrengsten aan de niet ter markt brengende fabrieken. De prijs was aan den veiligen kant en ir. Kranen hoopte, dat daarom ook de particuliere fabrieken er toe zouden kunnen besluiten zich bij de uitbetaling op dezen prijs te baseeren. Daarnaast zijn de maatregelen in zooverre als voorloopig te beschouwen, dat het moeten leveren aan een bepaalde fabriek voor den betreffenden boer niet beteekent, dat hij als lid tot die fabriek moet toetreden. Zoodra de tegenwoordige toestand achter den rug is, zal hij desgewenscht over zijn melk weer kunnen beschikken op de oude wijze.

Intusschen is het duidelijk, dat de nieuwe regeling zekere belangrijke economische voordelen bezit, wyl de vaak zeer versnipperde melklevering thans op degelijke wijze wordt gerationaliseerd.

Hoezeer de nooden van den tijd bij dit alles voeren tot een in practijk brengen van het bekende woord: „Draagt elkanders lasten” blijkt ten aanzien van het kolenvraagstuk, dat voor enkele fabrieken, die practisch door hun kolenvoorraad heen zijn, acuut begint te worden. Weliswaar verleenen Zuivelbureau en Kolenbureau hier alle mogelijke medewerking, de voorlopige oplossing schijnt daaruit te bestaan, dat andere fabrieken, die nog voor geruimen tijd zijn voorzien, een deel van hun voorraad afstaan.

Zowel Ir. de Waal als Ir. Kranen wees ons op de moeilijkheid, die in het bijzonder bestaat voor den Noordhollandschen Edammer. Immers als afzetgebied zal voorlopig buiten het binnenland alleen Duitschland in aanmerking komen en dit land trekt nauwelijks nog kaas in Edammervorm

Wat daarheen wordt verzonden is practiesch alleen nog in Gouda en in broodvorm. De oplossing voor deze moeilijkheid hoopt men op die wijze te vinden, dat Friesland, dat ook gunstiger is gelegen voor den export naar Duitschland, zich met den uitvoer belast, terwijl de voorziening van het binnenland in de eerste plaats aan Noordholland wordt overgelaten. Bij een totaal kaasverbruik in Nederland van circa 60.000 ton hij een productie aan Noord-Hollandse kaas van ongeveer 20.000 ton, alles per jaar, meent men dat een soortgelijke verdeling mogelijk moet zijn.

SCHAGER COURANT, 29/05/1940; P. 3/6

**E.S.M.I.-Melk
is veilige melk!**

Fleeschmelk en andere melkproducten
van de Eerste Schager Melkafzetting be-
hooren

niet gekookt

te worden. Onze hygiënische vakkundige
behandeling is daarvoor een waarborg.
Maar... U moet dan ook zonnemelk koo-
pen, doch:

MELK VAN DE E.S.M.I.!

SCHAGER COURANT, 11/07/1940; P. 3/8

TER NAVOLGING.

Het bestuur van de coöp. zuivelfabriek
„Aurora” te Opmeer heeft zich met een cir-
culaire tot zijn leden gericht, waarin ver-
zocht wordt de melkbussen van verschillen-
de veehouders, die thans op minder dan 100
meter van elkaar staan, op één punt samen
te brengen, om alzoo tot benzinebesparing
te geraken. Wij gelooven dat dit streven
ook bij andere besturen een punt van over-
weging zal kunnen uitmaken.

OP DE FIETS DOOR DE VELDEN.

Men moge dan al septisch tegenover de trapfiets staan, als men gewoon is met motor of auto overal voorbij te vliegen, - als men echter z'n tegenzin heeft overwonnen en kalm trappend door het landschap doolt, dan werkt zoo'n fietstocht als 'n kalmeerend drankje en komt tot de slotsom, dat men als uit een droom ontwaakt, en schoonheden in de natuur ontdekt, die men wellicht honderde malen voorbij was gesnord zonder ze te zien.

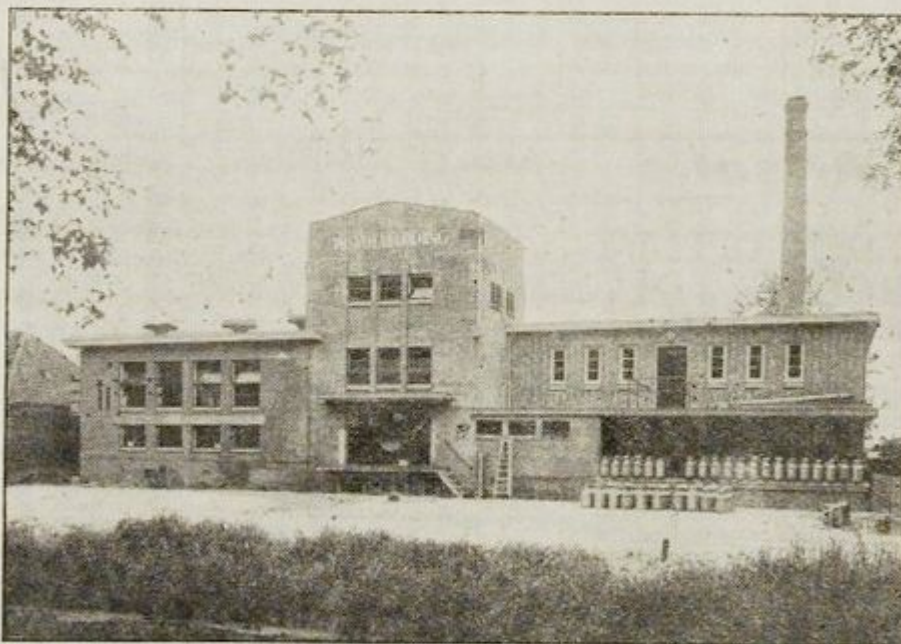
Ik heb een tocht op m'n trouwe fiets gemaakt over Westerklijf, Slootdorp, Wieringerwaard en zoo naar Schagen en terug, en ik geloof dat men door zoo'n sportmiddag naar lichaam en geest vernieuwd wordt en men een deel van de last der tijden van zich kan werpen.

Maar ondanks dat, even verder is het een en al bedrijvigheid. Het is de slagader van Wieringerwaard's Zuivelindustrie, het is „De Volharding.”

DE ZUIVELFABRIEK VOLHARDING TE WIERINGERWAARD.

Door het benzinegebrek werd het vervoer naar verafgelegen fabrieken gestagneerd, zoo o.a. naar de Leympf in Friesland.

Deze melk moest toch worden verwerkt en daarom moesten de fabrieken in de kop van Noordholland hun productie tot topprestatie opvoeren, zoo ook „De Volharding” te Wieringerwaard.

Zoo heeft zich in de laatste dagen veel gewijzigd, maar 't bijzondere daarvan is, dat 't na een paar dagen alweer gewoon gaat worden. Voor me op reed 'n ouderwetsche jachtwagen en 't vroolijk geklepper op de asfaltweg van de paardehoeven deed me goed. 't Verschijnen van deze jachtwagen, die waarschijnlijk jaren in een vergeten hoekje op de dorsch heeft gestaan was me niet vreemd, integendeel, het geleet me of 't aspect van 't landelijk tafereel er door werd verhoogd.

Dat kunnen we ieder aanrâden : zijt ge wat down, maak dan 'n fietstocht.

Zelf karnen niet meer toegestaan

Vergunning alleen bij hoge uitzondering.

Gelijk met de distributie van vet en boter is een verordening afgekomen op het zelf karnen. Met ingang van 14 Juli 1940 is het bereiden van boter slechts geoorloofd, indien men in het bezit is van een karnvergunning, welke uitgereikt zal worden door de Nederlandsche Zuivelcentrale, afdeling zuivel te 's-Gravenhagen. Deze karnvergunningen zullen behalve aan zuivelfabrieken slechts in uiterste noodzaak worden verleend, n.l. alleen in die gevallen, waarin er geen andere mogelijkheid bestaat om de gewonnen melk productief te maken, zooals melkveehouders, die de melk niet aan een zuivelfabriek of als consumptiemelk kunnen verkoopen. Ook zij, die gewoon zijn schapen- of geitenmelk te verkarnen, dienen een karnvergunning aan te vragen.

Een boterdistributiezegel.

Bezitters van een karn, die niet gerechtigd zijn om boter te bereiden, dienen deze onbruikbaar te maken of door een controleur van den *centralen crisis-controledienst* te doen verzegelen. Bovendien zal alle geproduceerde boter, met uitzondering van schapen- en geitenboter, van een merk dienen te zijn voorzien. Voor hen, die aangesloten zijn hij een onder rijkstoezicht staand *botercontrolestation*, zal het rijksbotermerk voldoende zijn. Zij, die niet aangesloten zijn, zullen een nieuw in te voeren merk, het z.g. *boterdistributiezegel*, dienen te gebruiken. Zij dienen zich voor de verkrijging daarvan te wenden tot de afdelingen zuivelcontrole de *Nederlandsche zuivelcentrale* in de verschillende provincies.

Ook contróle op den handel.

Naast de controle op de bereiding van boter, zal ook 'n controle worden ingesteld op het verhandelen van boter. Daartoe is bepaald, dat ongeacht het voorschrift, dat boter dient voorzien te zijn van een merk, men geen boter zal mogen afleveren of verhandelen, indien men bovendien niet overlegt, hetzij een distributiebon of toewijzing, welke recht geeft op het koopen van boter, hetzij een uitvoercertificaat, wanneer het exportboter betreft, hetzij een door de centrale afgegeven vergunning voor den opslag in koelhuizen.

WIERINGER COURANT, 01/10/1940; P. 2/4

NOOD MAAKT VINDINGRIJK.

Als gevolg der benzineschaarschte wordt thans de volle melk bestemd voor de Zuivelfabriek te Lutjewinkel, niet meer per vrachtwagen doch per schuit vanuit de dorpen vervoerd.

Voor de betrokken leveranciers brengt dit nogal zorg en werk mede. Men kan dan ook bij de centrale laadplaats allerlei vervoersobjecten zien, welke het, in deze tijden bijzonder kostbare product aanvoeren.

Moge deze maatregel van korten duur zijn !

SCHAGER COURANT, 28/11/1940; P. 5/8

BROODJES MEENEMEN!

Binnenkort zal, indien daarvoor toestemming kan worden verkregen te Alkmaar een algemeene vergadering worden gehouden van den Bond van Zuivelfabrieken. In den regel was daaraan verbonden een gemeenschappelijke maaltijd.

Ook dit jaar zijn pogingen in het werk gesteld om een dergelijke maaltijd te organiseeren. De schaarschte aan verschillende levensmiddelen had echter ten gevolge, dat de kans van slagen minimaal mag worden geacht.

Daarom werd door enkele restaurateurs te dezer stede te kennen gegeven, dat de bezoekers der vergadering er goed aan zouden doen ditmaal hun broodjes zelf mede te brengen.

Dus: geen diner!

We leven nu eenmaal in moeilijke tijden.

‘Onze zuivelpositie’

Gesprek met Zuivelbond secretaris ir. G. Kramer Boter voorlopig niet of nauwelijks te krijgen

Wij hadden een onderhoud met Ir. G. Kranen, secretaris van den *Bond van op coöperatieven grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland*, waarin hij ons het een en ander meedeelde omtrent de moeilijkheden, waarmee de zuivelbereiding ons gewest op het ogenblik te kampen heeft. Het gesprek bevoog zich eerst rondom de melkstandardisatie, waarmee deze week een begin is gemaakt. Hoewel uit den aard der zaak eventuele gebreken in de daartoe in het leven geroepen organisatie nog moeten blijken, meende Ir. Kramer toch, dat deze redelijk goed zou blijken, te marcheren. Het feit, dat we op het ogenblik zitten in de periode van de geringe productie had een en ander in hoge mate vergemakkelijkt.

De kleine fabrieken zijn als regel alleen ingericht op de pasteurisatie van room. Waar de hoeveelheid melk, die op het ogenblik moet worden verwerkt echter de maximale hoeveelheid room uit de zomermaanden niet overtreft, leverde de standardisatie daar geen bijzondere moeilijkheden op, zoodat praktisch gesproken alle leden van den bond in het bezit waren van een vergunning tot standaardiseren, terwijl ze ook in staat waren dit werk naar behooren te verrichten.

Ten gevolge van de geringe quanta leverde ook het vervoer geen onoverkomelijke bezwaren op. Reeds sedert eenigen tijd hebben de fabrieken zich noodgedwongen moeten inrichten op een transport, waarbij benzine werd vermeden. De kleine fabrieken beschikken thans vrijwel algemeen over paardentractie. De grootere eveneens, doch hebben daarnaast veelal gasgeneratoren in bedrijf gesteld. Aan dit laatste wordt nog verdere uitbreiding gegeven. Met dit apparaat kon de nieuwe regeling naar behooren worden opgevangen.

Wat de prijzen van de melk betreft, hierover waren juist voorschriften ontvangen. Ze bedragen voor den melkslijter 10 cent franco thuis, terwijl de straatprijs, al naar de gemeente, 13 en 14 cent bedraagt. Vermelden we, dat deze laatste prijs o.a. in de gemeenten Alkmaar, Schagen en Den Helder op 14 cent is gesteld.

Heel wat meer moeilijkheden intusschen leverde de voorziening van het zogenaamde *wettelijk gebied*, dat is het gebied, waar onze groote steden zijn gelegen: Amsterdam, Haarlem, Den Haag, Utrecht. Het ontbreken van het noodzakelijke krachtvoer heeft vooral hier de melkproductie sterk ten nadeele beïnvloed. Terwijl zich de zaken de vorige week nog vrij rooskleurig lieten aanzien, was in dit wettelijk gebied plotseling deze week een groot tekort ontstaan, zoodat de steden Amsterdam en Haarlem op een behoefte van 233.000 kg. heden niet minder dan

HELDERSCHE COURANT, 09/11/1940; P. 1/10

Hooger loonen in de zuivel-industrie?

DUURTEBIJSLAG COOP. ZUIVELFABRIEKEN NOORD-HOLLAND.

De commissie van advies inzake de arbeidsvoorwaarden uit den Bond van Coop. Zuivelfabrieken in Noord-Holland, heeft de besturen van de aangesloten fabrieken geadviseerd:

- vanaf de eerste werkweek in November 1940 een duurtebijslag van 50 cent per week op alle arbeidsloonen;
- geen loonsverlaging, indien de werktijden worden verminderd;
- verhoging van de loonen, voor zoover deze nog lager zijn dan de in het advies van 1 Maart 1940 genoemde minimumloonen.

Bij een hogere garantiëprijs voor de melk heeft de commissie zich tegenover de arbeidersorganisaties bereid verklaard nogmaals een duurtebijslag van 50 cent per week aan de fabrieksbesturen te willen adviseeren.

90.000 kg te kort hadden. Dit had natuurlijk een ingrijpen van overheidswege ten gevolge met het resultaat, dat het Noorden van Noord-Holland op zich had genomen heden een 24.000 kg extra, te zullen leveren. Meer te doen was echter niet mogelijk. Het overige zal moeten worden ingevoerd uit andere provinciën, als Friesland, Groningen, Gelderland, die niettegenstaande dit - toch reeds leverden.

Met het oog op een en ander werden de condensmelkfabrieken in Nederland, voor zover nodig, stopgezet. Dit „voor zover nodig” zal in de practijk vermoedelijk neerkomen op een algemene stopzetting. Deze condensfabrieken werken op het ogenblik min of meer als doorgangstations van consumptiemelk voor het wettelijk gebied. Ze zijn geworden tot verzamelplaatsen, waaruit de behoeften der grote steden naar vermogen worden gedekt. Het teveel wordt in sommige gevallen verwerkt, meestal echter bewaard tot den volgenden dag om dan als consumptiemelk te worden aangeleverd.

Een en ander levert een massa hoofdbreken, wyl tenslotte in ons gewest de kaasproductie ten slofte ook op een zeker peil moet worden gehouden.

De kaasproductie.

Ten aanzien van deze kaasproductie bleek onze zegsman niet zoo pessimistisch als anderen zich den laatsten tijd wel eens hebben betoond. De melkproductie was wel sterk gedaald, het was na alles toch niet tegengevallen. Een ding van belang was daarbij, dat de boeren precies voor langen tijd vooruit wisten, wat ze aan krachtvoer te verwachten hadden en zich daarop konden instellen.

Een artikel, dat zorgen baarde, was de boter.

**Voor wat ons gewest betreft, dient men te bedenken, dat de hier werkende zuivelfabrieken gewoon waren in den winter zeer belangrijke hoeveelheden boter bij te kopen. Op het ogenblik is de toestand zoo, dat er van zulk bijkopen geen sprake is, terwijl 80 % van de productie moet worden afgeleverd. Uit de resterende 20 % moet de normale behoefte plus die van de weer-
macht, welke hier en daar is gevestigd gedekt worden. Met dit bijkopen is vermoedelijk van overheidswege in onvoldoende mate rekening gehouden, zodat men zich daaromtrent tot Den Haag heeft gewend. Een afdoening was echter nog niet binnengekomen en in afwachting, aldus de heer Kranen, zal men zich hier moeten gewennen aan de gedachte, dat boter niet of nauwelijks te krijgen is.**

Verandering van de bepaling, dat 80 % moet worden aangeleverd, schijnt al heel onwaarschijnlijk. Hoezeer dit het geval is, kan blijken uit het volgende. Gedurende een drietal weken was de regeling zoodanig, dat steeds wekelijks 80 % moest worden aangeleverd van de productie over de voorafgaande week. Bij de dalende melkproductie kon dit beteekenen, dat alles moest worden aangeleverd. Immers, was bijvoorbeeld gedurende een week de boterproductie 1000 kg en gedurende de volgende - als gevolg van de minder aangeleverde melk - 800 kg, dan moest van deze laatste 800 kg worden aangeleverd 80% over 1000 kg of juist de geheele geproduceerde 800 kg - Ten gevolge van de standaardisatie was te verwachten, dat de boteraanmaak gedurende deze week iets zou stijgen. Zoodat de 80% over de afgelopen week een extra overschot zou opleveren. Echter, vermoedelijk met het ook hierop, werd voor deze week bepaald, dat voor aanlevering moest worden gereserveerd 80 % van de productie over de loopende week.

Uit een en ander valt moeilijk iets anders te lezen, dan dat er aan het percentage van 80 wel in geen enkel opzicht te tornen zal zijn.

Zoo zijn de moeilijkheden groot.

Een lichtpunt in deze dagen noemde onze zegsman het feit dat de melkprijs sedert 1930 nog nimmer zoo hoog was geweest. De uitbetaling bedroeg ongeveer 2¼ cent per kg vet, zodat voor melk met een vetgehalte van 4% niet minder dan 9 cent werd gemaakt, Daartegenover staat natuurlijk wel, dat de melkproductie geringer is, maar dooreen genomen achtte hij de positie van den boer toch zeer bevredigend.

Ook met den bond ging het uitstekend. Verschillende fabrieken, die in den loop der jaren waren afgevallen zijn teruggekeerd en de toestand zal vermoedelijk spoedig zo zijn, dat alle Noord-Hollandse coöperatieve zuivelfabrieken zijn aangesloten. De drang naar concentratie, welke zich overal doet gelden, is blijkbaar ook hier te bespeuren.

Schager Courant, 1940-12-23. P. 6/6

Verslag Verg Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken in N.-Holland

Nieuwe regeling voor vee-aanvoer?

ALKMAAR: Om ruim twee uur opent de voorzitter, de heer Jm. Blaauboer de vergadering, die om half twee was uitgeschreven.

Voorzitter begint mede te delen de resultaten der gehouden verkiezingen:

Bestuurslid: de heer Veldstra, Opmeer.

Lid van de Commissie voor *Landbouwcoöperatie:* de heer Eenhoorn.

Lid van de Commissie voor de *boterkeuringen:* de heer Talsma.

Lid van de Commissie voor de *kaaskeuringen:* de heer Hofstee, Wieringerwaard.

Lid van de *Bouwcommissie:* de heer De Boer, Middellie.

Lid van de Commissie voor den *Coöp. Aankoop:* de heer Pool, Hauwert.

Spr. acht het een verblijdend teeken, dat de melkprijzen zijn verhoogd. Gaat men echter na welke lasten zijn opgelegd, dan is het twijfelachtig of straks van een goed jaar zal kunnen worden gesproken.

Ten aanzien van de organisatie dringt hij er vooral op aan, dat de leden zullen beseffen bijeen te komen. Hij doet dit, omdat hij meent, dat wel eens pogingen in het werk zouden kunnen worden gesteld om den bond uiteen te trekken.

In dit verband wijst hij er op, dat - ten einde te komen tot een benzinebesparing - de nieuwe indeeling der melktransporten was mislukt. Hij schreef dit toe aan het feit, dat de fabrieken elkaar nog te veel beschouwen als concurrenten.

Het afgelopen jaar is voor den Bond goed geweest, vooral omdat de geheele coöperatieve zuivelbeweging van het gewest thans is vereenigd in één organisatie.

De vergadering is hiermee geopend, de notulen worden ongewijzigd goedgekeurd, waarna de fabrieken, „*Neerlandia*” te Stompvoren en „*de Onderneming*” te Texel tot gewoon lid worden toegelaten.

Mededeelingen.

De fabriek te Wijde Wormer werd opgeheven.

De voorziening van de fabrieken met hulpstoffen en benodigdheden verliep vlot door de door den Bond aangehouden voorraden. Veel zorg baarde de benzine- en de kolenvoorziening, doch ook deze gingen naar behooren.

Door het verbod van ontslag van personeel hebben verschillende fabrieken te kampen gehad met overbelasting van personeel.⁹⁴⁾

De melkprijsregeling, volgens welke iedere fabriek wekelijks dezelfde prijs uitbetaalt en een eventueel overschot aan het eind van het jaar geschiedt, werd niet door alle fabrieken gevolgd. De toestand werd nog minder, toen enkele fabrieken tot een tusschentijdsche uitkering overgingen. Toch acht de Bond het noodig, dat de fabrieken zich aan de regeling houden.

Uitvoerige mededeelingen worden gedaan omtrent de consumptiemelkvoorziening en de standaardisatie.

De plannen tot overname van de *Deka* zijn niet doorgegaan op grond van een te groote onzekerheid in de perspectieven van de gecondenseerde-melk-productie.

De consumptiemelkprijs in het Industriegebied.

De heer Broekens betreurt het, dat de C.M.C: fabrieken 2 ct. per liter voor de melk meer ontvangen, dan de goed geoutilleerde zuivelfabrieken. Hij wil meewerken maar ook als gelijkwaardige behandeld worden. Vroeger waren de lasten der consumptiemelkers hooger, doordat ze 's winters duur krachtvoeder betrokken. Nu zijn de lasten niet hooger en de toestand is daarmee onhoudbaar. Ten slotte is alles wat consumptiemelkgebied is voor de industrie verloren. Spr. acht de bond en de F.N.Z. te netjes. In zijn eigen bedrijf heeft spr. op deze wijze juist weer 2 miljoen liter melk verloren. Zoo wordt er met 2 maten genieten en dit is weinig ander, dan een schandaal.

De heer Geluk beantwoordt den spreker en zegt, dat de voorgestelde prijsberekeningen niet zijn gevolgd. De aangelegenheid heeft de aandacht van de F.N.Z. en men zal trachten iets te bereiken. Echter is prijsvergelijking met de C.M.C.-boeren zeer moeilijk, het prijsverschil echter komt vooral tot uitdrukking in de randgebieden. Intusschen moet men ook niet lichtvaardig oordeelen, omdat de werkelijke consumptiemelkers, die veel te veel vee hebben, zeer zwaar zitten.

De F.N.Z. heeft zich bereid verklaard mee te werken aan de consumptiemelkregeling, mits het uit was met verdere uitbreiding van het wettelijk gebied. Hieraan is niet de hand gehouden en er zal tegen deze handelwijze scherp worden geprotesteerd.

De heer Veldstra wijst op het tekort aan wei en ondermelk, dat door de melklevering ontstaat en verder op het feit, dat de zelfkazende boeren beter worden behandeld dan de fabrieken.

De heer Geluk merkt op, dat de tegemoetkoming aan de zelfkazende boeren ook is gecalculleerd in de prijs van de fabrieken De kwestie is, dat de prijs, die wordt berekend voor de ondermelk ad 1¼ cent veel te laag is. Waarmee de heele berekening op losse schroeven komt te staan. Overigens zullen intensieve bedrijven in een tijd, waarin alles over één kam wordt geschoren en overal met gemiddelden wordt gerekend, meestal aan het kortste eind trekken.

Rekening en begrooting.

Beide worden goedgekeurd. De begrooting sluit met een bedrag aan inkomsten en uit gaven ad f 28.225.

Ten aanzien van de pensioneerijng van 't personeel gaat een stem op om de bijdrage ten deele ten laste te brengen van het personeel.

⁹⁴ Bedoeld vermoedelijk 'overbezetting'! (ZHN.)

De voorzitter meent, dat over deze kwestie op een vorige vergadering reeds in principe is besloten. Dan echter richten zich verschillenden tegen de voorgestelde salarisregeling, waarbij de salarissen voor 1941 worden vastgelegd, terwijl voorts vier 1-jaarlijksche verhogingen worden voorgesteld.

De tegenstand blijkt zeer groot, het bestuursvoorstel wordt echter toch in stemming gebracht en verworpen met 31 stemmen voor en 61 tegen. Aangenomen is daarmee het salaris voor 1941 vast te zetten met één 1-jaarlijksche verhooging voor 1942.

Het jaarverslag wordt goedgekeurd, waarna de heer Ir. Huisman verslag uitbrengt van de *Noord Hollandsche Melkcommissie*. Het aantal cursussen bedroeg slechts 19 tegen 45 het jaar te voren. Een en ander in verband met de tijdsomstandigheden.

Aan de melkexamens werd deelgenomen door 100 personen, waarvan er 90 slaagden. In totaal zijn thans in Noord Holland 1224 gediplomeerde melkers. Het aantal gediplomeerde voormelkers bedraagt 47.

RONDVRAAG.

Veelevering.

De heer Sijp vraagt hoe de Bond en de F.N.Z. staan tegenover de veelevering.

De heer De Goede wijst in verband hiermee op de kleine boeren, die voor de onmogelijkheid slaan om hun verplichting na te komen.

De voorzitter antwoordt hierop, dat men hij deze maatregelen ook het belang van den Nederlandschen consument in het oog moet houden: De aanvankelijke hoge prijzen voor vet vee voerden er toe dat oorspronkelijk weinig moeilijkheden ontstonden. Deze ontstonden, toen de tekorten ontstonden aan de markten. Hij wijst er op, hoe buiten de overnaamplaatsen hooger prijzen waren te maken dan op de overnameplaatsen. Daarop is gevolgd de verplichte levering, die z.i. in de practijk niet uitvoerbaar zal blijken te zijn. Immers, er mag geen kennelijk drachtig vee worden afgenomen en hier is nauwelijks ander vee. Nu komt de angst voor wat gaat gebeuren en spr. waarschuwt er tegen vee of bonnen over te nemen.

Een nieuwe regeling te verwachten?

De kans bestaat zeer wel, dat straks toch drachtig vee zal kunnen worden aangeleverd en wanneer het zover heen is, is het vroeg genoeg de dingen onder ogen te zien.

Spr. wijst op de veevoederpositie, op grond waarvan niet alle vee door den winter zal kunnen worden gebracht. Men zal moeten komen tot een billijke verdeling van het aan te leveren vee.

Men ziet dit te Den Haag wel in, doch men wenscht de invoering van een eventuele nieuwe regeling te verschuiven tot na 1 Maart.

Spr. heeft verder alle hoop, dat uitzonderingen zullen worden gemaakt voor de geëvacueerde en geïndeerde gebieden, zowel wat het aantal als wat de gewichtsgrens betreft.

Hij maant daarom nogmaals tot voorzichtigheid.

Intusschen wordt krachtig aangedrongen op een spoediger invoering van de nieuwe regeling, die dus eerder dan 1 Maart van kracht zou moeten worden.

Hierop volgt sluiting.

1941

Heldersche Courant, 1941-01-16; P. 3/8

stond ook in Schager Courant

Melkproducerend Noord-Holland in crisistijd ⁹⁵⁾

Gesprek met Zuivelbond secretaris ir. G. Kramer

De consumptiemelkbehoefte beheerst de situatie. De boterproductie normaal

Moeilijkheden bij de standaardisatie van den melk in den zomer?

Wanneer men in normale tijden spreekt over Noord-Holland als land van veeteelt en melkproductie, dan denkt men onwillekeurig aan de beroemde Edammer kaas. Dit product behoort als het ware bij ons geweest, de faam er van is over de gehele wereld verbreid en het valt moeilijk om zich, schrijvende over de tegenwoordige toestanden in onze provincie, geheel los te moeten maken van de betekenis van dit beroemde zuivel.

Toch is dit nodig,

want de kaasproductie is op het ogenblik minimaal en de gehele situatie wordt beheerscht door de voorziening der grote steden met consumptiemelk.

Het spreekt vanzelf, dat, naarmate in Noord- en Zuid-Holland steden als Amsterdam, Haarlem, Den Haag, Rotterdam tot hun tegenwoordige ontwikkeling kwamen, de voorziening dezer centra met consumptiemelk een bedrijf op zichzelf begon te vormen.

Aan het Noordelijk deel van Noordholland ging deze ontwikkeling grotendeels voorbij. Onder de rook der groote steden echter ontstonden tal van bedrijven van z.g. *consumptiemelkers*, menschen, die er zich op toelieden op een kleine lap grond een zoo groot mogelijk aantal stuks melkvee te houden.

Dit werd bereikt door het aanvoeren van groote hoeveelheden krachtvoer en soms stadsafval als schillen, etc. Naarmate men zich verder van de stad verwijderde kregen de bedrijven meer het aspect der industriemelkbedrijven, dat zijn de boerderijen, die de melk plegen af te leveren bij een zuivelfabriek. Over het algemeen was de toestand zoo, dat zich het gebied, waaruit de, benodigde consumptiemelk werd betrokken, gedurende den winter uitbreidde om gedurende den zomer weer in te krimpen. En, hoewel melklevering aan de groote steden uit het industriegebied van Noord-Holland gedurende den winter steeds placht voor te komen, zag men toch nimmer, dat practisch alle beschikbare melk voor de groote centra moest worden beschikbaar gesteld. Ja, dat men zooals thans zelfs daarmee de geheele behoefte nog niet kan dekken.

We hadden over deze aangelegenheid een onderhoud met den heer Ir. G. Kranen, secretaris van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken.

Hoezeer de groote steden thans op de gehele provincie Noord-Holland zijn aangewezen bleek uit het feit, dat uit het Noorden van Noord-Holland thans wordt betrokken circa 900.000 K.G. melk per week, waaraan o.a. door Friesland circa 500.000 K.G. moet worden toegevoegd.

En hiermede, aldus de heer Kranen, is de behoefte aan consumptiemelk dan nog slechts ten dele gedekt. Want in totaal is boven de productie der C.M.C. boeren op het ogenblik een hoeveelheid benodigd van niet minder dan circa 4.000.000 K.G. per week.

De reden van dit tekort is toe te schrijven aan het feit, dat de consumptiemelkers slechts in zeer beperkte mate de beschikking kunnen krijgen over het voor hen noodzakelijke krachtvoer, met het resultaat, dat de melkgift aanzienlijk is afgenomen.

Intusschen is Noord-Holland daarmee tot het uiterste belast.

⁹⁵ Er staat 'crisistijd' geen oorlogstijd! (ZHN.)

Het wettelijk gebied.

Ten einde een goede gang van zaken met betrekking tot de melkvoorziening te waarborgen, heeft de Regering zich met de aangelegenheid bemoeid. Een der maatregelen daarbij is geweest een nauwkeuriger afbakening van het gebied, waarbinnen slechts consumptiemelkers voorkomen. De grenzen van dit zogenaamde „*wettelijke gebied*” liggen op vrij groten afstand van de steden zelf. Zóver, dat er bedrijven onder zijn opgenomen, die het eigenlijk karakter van een consumptiemelkersbedrijf reeds lang niet meer bezitten en die voorheen ook steeds gewend waren hun melk af te leveren bij een zuivelfabriek.

Nu is er een niet onaanzienlijk prijsverschil tusschen melk, die voor consumptie en voor industrie wordt afgeleverd.

De heer Kranen rekende ons voor, dat de bruto opbrengst van melk van 3,8 % vet, van de zuivelfabrieken bij aflevering van gestandaardiseerde melk aan de groote steden, bedroeg 11,46 cent per L. Aan bedrijfsonkosten moet ervan worden afgetrokken minstens 1,50 cent per L. - de werkelijke onkosten zijn in dezen tijd van het jaar door de kleine productie aanmerkelijk hoger! - zodat de boer ontvangt hoogstens 9,96 cent per L.

De prijs voor den C.M.C.-boer (*Consumptie Melkers Centrale*) bedraagt daarentegen, al naarmate de betreffende veehouder t.b.c.-vrije stallen bezit, zich toelegt op t.b.c.-bestrijding en kwaliteitsmelk levert, voor melk, eveneens van 3,8 % vet van 10,80 – 11,50 cent per L. De prijs ligt dus van 0,84 tot 1,50 cent per L. hooger. En het spreekt vanzelf, dat boeren, die in het wettelijk gebied werden opgenomen en die meestal geen lid, doch inbrenger waren van een zuivelfabriek, de fabriek onmiddellijk den rug toekeerden.

Dit kwam sommige fabrieken te staan op het verlies van aanzienlijke hoeveelheden melk en het is begrijpelijk, dat tegen deze handelwijze door den *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken* een scherpe actie wordt gevoerd. De heer Kranen deelde ons mede, dat men druk bezig was nauwkeurige gegevens te verzamelen, ten einde gedaan te krijgen, dat de oude toestand wordt hersteld en veehouders, die tot dusverre steeds gewend waren hun melk aan een fabriek af te leveren, niet een extra-winst binnen gaan halen, welke hen in feite niet toekomt en waardoor de fabriek op onredelijke wijze wordt benadeeld.

De levering aan de grote steden.

Dooreen genomen bleek de heer Kranen zeer tevreden over de wijze, waarop de melklevering plaats heeft. De transacties geschieden met de AMV. (*Algemene Vereniging voor Melkvoorziening*), waarin de melkhandel is georganiseerd.

In den beginne deden zich af en toe wel eens bezwaren voor. Het vervoer was soms niet gemakkelijk, de ontvangstregeling te Amsterdam en Haarlem liet soms te wenschen over. Ook de betaling stagneerde aanvankelijk soms. Deze moeilijkheden, die wellicht die der kinderschoenen zijn geweest, zijn practisch overwonnen. De meeste last gaf de verplichting van de A.V.M. om de bussen schoon te moeten afleveren. Dit laat soms nog te wenschen over.

De heer Kranen stelde het op prijs, dat van regeringswege zekere vrijheden waren gelaten, waardoor in overleg met de A.V. M. bepaalde fabrieken, die hun bedrijf bij voorbeeld moeilijk geheel konden stilleggen of waarvan de leden bijzondere prijs stelden op de ontvangst van wei, konden worden ontlast ten koste van anderen, die deze bezwaren niet gevoelden.

Het dieptepunt bereikt?

Intusschen is de periode van de grootste behoefte aan consumptiemelk ten naastenbij bereikt, zoo meende onze zegsman. Wanneer de melkstroom naar de grote steden zou ophouden te vloeien, was moeilijk te zeggen. Eind Februari, half Maart zou het wel worden. Hoe het er straks echter zal uitzien, ligt nog zeer in het duister. Men dient, daarbij te weten, hoe de be-

perkte beschikbaarheid van krachtvoer zal inwerken in het bijzonder op de consumptiemelkersbedrijven, die het daarbuiten zeer moeilijk kunnen stellen en die zich dus in sterke mate zullen moeten beperken. Naar we vernemen wordt een regeling overwogen, volgens welke zal worden vastgesteld, hoeveel stuks vee op de verschillende bedrijven zullen mogen worden gehouden. Ook deze zal wel moeten zijn doorgevoerd, alvorens ten aanzien van de consumptiemelkvoorziening meerdere klaarheid ontstaat.

Weinig kaas, de boterproductie vrij normaal

De hele gang van zaken brengt met zich mee, dat de kaasproductie op het ogenblik uiterst minimaal is.

Gedurende de eerstkomende weken is in dit opzicht geen verbetering te wachten, ja, de mogelijkheid is niet buiten gesloten, dat een nog geringere productie optreedt.

De consumptiemelkvoorziening is en blijft de situatie voorloopig beheerschen.

Wat de boter betreft, de productie daarvan is niet minder dan ze bij de tegenwoordige melkgift onder normale omstandigheden zou zijn. Deze melkgift ligt beneden die van het vorige jaar en is wellicht 10 pct. á 25 pct. minder. De boterproductie is ongeveer overeenkomstig gedaald, vergeleken hij een jaar terug. De oorzaak van dit op peil blijven is gelegen in het feit, dat door het standaardiseren zóóveel vet beschikbaar komt, dat de boteruitval daardoor, wordt geredresseerd.

In verband met de boter wees de heer Kranen er nog op, dat sedert 1 Januari de boter, die aan het publiek wordt verkocht is voorzien van een prijsklasse

Prijsklasse boter

Aan dezen maatregel is zeer weinig publiciteit gegeven, zoodat we deze even meenen te mogen aanhalen.

Boter, voorzien van het Z.K.B. merk valt in de eerste prijzenklasse ad f 2,30 per Kg.

Boter, voorzien van het Rijksmerk en boter van melkinrichtingen zonder R.M. valt in de tweede prijzenklasse ad f 2,25 per Kg.

Weiboter, voorzien van R.M. vormt de derde prijzenklasse ad f 2,20 per Kg.

Terwijl ten slotte weiboter zonder R. M. en boerenboter in de vierde prijzenklasse ad f 2,10 vallen.

Deze indeeling zelf achtte de heer Kranen allerminst bevredigend. We meenen hier op deze aangelegenheid niet verder te moeten ingaan, doch hopen er t.z.t. nog wel eens op terug te komen.

De melkstandaardisatie

Hoewel deze maatregel tot dusverre vrij bevredigend is verlopen voorzagt de heer Kranen in de naaste toekomst moeilijkheden.

De kwestie is, dat de uitreiking van vergunningen tot het standaardiseren geschiedt door den Keuringsdienst voor waren.

Naar het oordeel van den heer Kranen zou het begrijpelijk zijn, indien daarbij samenwerking werd gezocht met andere organisaties, die ten aanzien van het verwerken van melk een zekere ervaring hebben opgedaan, een ervaring welke de keuringsdienst om begrijpelijke redenen

niet kan bezitten. Immers, deze dienst heeft zich met 't verwerken van melk nooit in het bijzonder bezig gehouden.

De moeilijkheden schijnen zich te zullen voordoen, wanneer straks, in verband met het warme seizoen, nieuwe voorschriften zullen worden gegeven. Datgene, wat tot dusverre omtrent deze nieuwe voorschriften was bekend gemaakt, achtte onze zegsman practisch minder juist. Zoo zouden de bedrijven zich een tank moeten aanschaffen, die enerzijds moeilijk verkrijgbaar is tegenwoordig en anderzijds voor sommige bedrijven minder doelmatig.

Tot overleg toonde de Keuringsdienst zich tot dusverre weinig geneigd, al bleef de heer Krannen de hoop koesteren, dat zich straks een betere samenwerking zal ontwikkelen.

Schager Courant, 1941-05-24; P. 5/12

Verslag verg. *Bond v. Coöp. Zuivelfabrieken N.-H.*

Uitbetaling der melkgelden op basis van voorschotprijs per K.G. vet Melkwolkwestie urgent geacht / Minder prettige mededelingen

Opening.

ALKMAAR: De voorzitter, de heer Jm. Blaauboer, heet de talrijke aanwezigen welkom. De melkprijsverhoging zou tevredenstellend zijn, wanneer ze spoedig was doorgevoerd. Er valt nog niet te overzien wat de bedrijfsorganisatie zal brengen. Tot dusverre geschieden de aanwijzingen door mensen, die de boerenmentaliteit kenden. Spr. hoopt, dat dit zo zal blijven, omdat dit slechts de productie ten goede kan komen.

De notulen werden goedgekeurd.

Mededelingen.

Uit de mededelingen stippen we het volgende aan:

- * Het aantal buitengewone leden bedroeg 33.⁹⁶⁾
- * Bestuur. Door het bestuur werd tot voorzitter aangewezen de heer Jm. Blaauboer te Schagen en tot onder-voorzitter de heer J. Veldstra te Opmeer. Beiden werden tevens aangewezen als bestuursleden van de F.N.Z. De secretaris werd wederom benoemd tot plaatsvervangend en adviseerend lid van de F.N.Z.
- * Er werd een commissie ingesteld met de taak een onderzoek in te stellen naar de kaasopbrengsten in Noord-Holland en Friesland.
- * De commissie van advies inzake de loonregeling, adviseerde tot een minimumloon van f 23,50 per week over 1940/1941.
Hierop werd een voorloopige goedkeuring verkregen. Een verzoek om te beginnen met November 1940, een duurtetoeslag ad f 1,- te verleenen, werd afgewezen door het College van Rijksbemiddelaars.
Rekening moet worden gehouden, dat ook de zuivelindustrie op het bij de arbeidswet bepaalde maximum van 2496 uren wordt gebracht, hetgeen een vermindering van omstreeks 60 uren beteekent.
Voor de kleine fabrieken is een aantal van 50 overuren bepleit.
- * Het percentage ondermelk en karnemelk, dat mag worden teruggeleverd, is voor kaas- en melkproductenfabrieken bepaald op 15 % en voor boterfabrieken op 35 %.

⁹⁶ Gewone leden aantal (eind dec.) 1938 32 / '39 51 / '40 52 / '41 49. Bron: FNZ jaarverslag 1944/'45

- * Van 20 Mei a.s. af is de contróle van het watergehalte der kaas en de berechting van overtredingen opgedragen aan de kaascontrólestations.
- * Gerekend mag worden, dat ook in de toekomst de boterbereiding zal worden bevorderd ten koste van het 40+ product.
Voor de kleine fabrieken, die op een verhoogde boterproductie niet zijn ingesteld, zal dit stellig moeilijkheden meebrengen. Van 27 April af is weer boterleveringsplicht ingesteld.
- * De levering van consumptiemelk is thans opgehouden.
- * Hoewel voor uitbetaling der melk naar hygiënische kwaliteit, stellig veel te zeggen valt, meende men vooralsnog niet op wettelijke regeling te moeten aandringen. Wel wordt aangedrongen bij de fabrieken om thans reeds maatregelen te nemen, die de kwaliteitsverbetering van de melk bevorderen.
- * De bijdrage van f 50.- per millioen K.G. melk, voor de melkwolfabriek *Cavolana*, is toegezegd door 37 fabrieken. Het zou toe te juichen zijn geweest, indien alle fabrieken hadden kunnen besluiten tot deelneming, omdat het van belang is, dat de melkwolfabriek door de zuivelcoöperatie wordt gedragen.

De heer Broekens, Oudendijk, dringt aan op een economische indeeling der rayons.

In plaats van den heer N. Sluis te Schellinkhout, die niet herkiesbaar is, wordt gekozen de heer Schoone uit Assendelft.

De agenda F.N.Z. gaat onder den hamer door.

Rekening en Verantwoording 1940.

De exploitatierekening Alg. Zaken, sluit met een bedrag aan inkomsten en uitgaven ad f 35.748,38½, bij een batig saldo ad f 2.889,92½.

De balans, Alg. Zaken, per 31 December 1940 sloot hij een bedrag aan baten en lasten ad f 6.112,20, bij eenzelfde batig saldo.

De balans van het *Coöp. Magazijn* geeft een bedrag aan baten en lasten ad f 17.083,78, bij een winstsaldo ad f 1.023,06. De verlies- en winstrekening sluit op f 3.552,76 bij eenzelfde winstsaldo.

De rekening wordt door de vergadering goedgekeurd.

Het punt administratieve controle wordt ingeleid door den secretaris, die met medewerking van de *Coöp. Zuivelbank* kennis heeft kunnen nemen van datgene, wat deze instelling in dit opzicht reeds heeft gedaan. Tot dusverre maken 9 fabrieken gebruik van de geboden gelegenheid.

Spr. wijst er op, dat de ervaring heeft geleerd, dat de beste oplossing is, wanneer technische en administratieve contróle, die nauw met elkaar verband houden, in één hand liggen. Spr., hoopt, dat de 15 fabrieken, waarover de *Coöp. Zuivelbank* tot dusverre de administratieve contróle voerde, bereid zullen blijken zich bij den Bond aan te sluiten.

Energie- en Warmtecontróle aan zuivelfabrieken.

Het punt wordt ingeleid door den heer H. van der Grijp, ingenieur van den *technischen dienst* van de F.N.Z.

Hij wijst er op, dat steenkolen, electriciteit en olie juist nu schaarsch en duur zijn, zoodat er meer dan ooit reden is voor scherpe contróle.

Hoewel de stoommachine zich in het algemeen aan de zuivelfabrieken heeft gehandhaafd, is daarnaast de afname van electriciteit van 1928 tot 1938 ongeveer verdubbeld.

Naast de noodzakelijkheid om te beschikken over goede opwekkingsmachines, is even zeer noodzakelijk er voor te zorgen, dat de beschikbare warmte zoo nuttig en productief mogelijk wordt aangewend.

Waar het voor de directeuren niet mogelijk is de gebreken vast te stellen, acht hij het gewenscht, dat een geregeld gebruik wordt gemaakt van de service, welke de organisatie hier biedt. De kosten, welke hieraan verbonden zijn, zullen door de besparingen stellig worden goed gemaakt.

De heer Geluk, secretaris van den F.N.Z., meent de gelegenheid te mogen aangrijpen, om de contróle op het energieverbruik ernstig aan te bevelen.

Daarnaast - overgaande tot een ander punt - dringt hij er met klem op aan, dat alle fabrieken deelnemen aan de melkwolfabriek *Casolana*. Deze zaak moet niet worden gesteld op de basis van een ondermelkvraagstuk, dat er nu niet of nauwelijks meer is. Men moet deze aangelegenheid in eigen, d.w.z. in coöperatieve hand houden.

Aangezien niemand het woord verlangt, dankt de voorzitter den heer van der Grijp voor de door hem gehouden inleiding.

Uitbetaling der melkgelden op basis van een door een Commissie van den Bond per uitbetalingsperiode vast te stellen voorschotprijs per K.G. vet.

Na het intreden van den oorlogstoestand adviseerde de Bond zijn leden over te gaan tot uitbetaling in boven-aangegeven geest.

In het algemeen is de commissie wat aan den voorzichtigen kant gebleven bij het vaststellen van den prijs, wat geen bezwaar behoefde te zijn.

Intusschen bleek, dat velen zich niet aan het gegeven advies hielden. Toch blijft het bestuur op het standpunt staan, dat op den ingeslagen weg moet worden voortgegaan.

Al weer vraagt niemand het woord, zoodat de voorzitter meent te mogen aannemen, dat voor het komende seizoen iedereen zich zal houden aan het bondsadvies.

Wanneer de voorzitter, die de vergadering blijkbaar al te volgzaam acht, even heeft gewacht, vraagt de heer Groot, Stompetoren, of het wel mogelijk is zich aan het advies te houden, wanneer men te doen heeft met speculatieve fabrieken.

De voorzitter meent, dat, waar de leden zijn gebonden, er geen bezwaar kan zijn het advies voor een jaar te volgen. Daarnaast zou men in overleg kunnen treden met de speculatieve fabrieken.

Het hek schijnt nu van den dam en de fabriek van Schoorl vertelt, hoe de regeling heeft gevoerd tot het wegblijven van leveranciers, zoodat men onlangs heeft besloten het advies niet verder op te volgen. Anderen onderstrepen dit. Men kan de melk niet missen.

De secretaris deelt mede, dat men zich ten deze tot den voedselcommissaris heeft gewend en dat deze er niet voor voelde handelend op te treden.

De voorzitter meent te mogen concluderen dat men in het algemeen wel sympathiek staat tegenover de handelwijze van het bestuur, doch dat het bezwaar gelegen in het feit, dat men vreest voor overloopen van leveranciers naar de speculatie. Met algemeene stemmen zou hij daarom graag willen besluiten, dat de leden van den Bond het advies van het bestuur zullen volgen, mits men de speculatie weet te bewegen tot eenzelfde politiek. Dit geschiet, waarbij een uitzondering wordt gemaakt voor fabrieken gelegen in het wettelijk gebied.⁹⁷⁾

Rondvraag.

De heer Kos, Schellinkhout, maakt bezwaar tegen het keuren van de kaas door vertegenwoordigers van de regering, waarbij niet zelden een T.V.⁹⁸⁾ wordt uitgedeeld.

Daarnaast zou hij willen, dat de vervoerkosten op de prijs mogen worden gelegd.

⁹⁷ Zie bij *HC 1941-08-20*, waar in staat dat er, na besprekingen met de VVZM, één melkprijs komt in N.-H.

⁹⁸ T.V. Afkorting van 'Taxatie verordening / veroordeling' of zoiets dergelijks. Voor het eerst tegen gekomen in een verslag van de Alkmaarsche Kaasmarkt – HC 12-10-1940 – betreft een boete (?) na taxatie door een regeringscontroleurs, die daarna van oordeel is dat de bedongen (markt)prijs, niet juist is geweest. (ZHN.)

Uit het betoog van den secretaris blijkt, dat deze het bezwaar van den heer Kos goeddeels onderschrijft. Hij acht het b.v. mogelijk, dat de prijs van de kaas reeds voor den koop door een taxateur wordt bepaald. Dit heeft echter ook zijn moeilijkheden.

De heer Sevenhuysen, Warmenhuizen, meent, dat men een producent-keurmeester naast den regeringskeurmeester zou kunnen stellen.

De heer Geluk deelt mede, dat de kwestie reeds herhaaldelijk een punt van bespreking heeft uitgemaakt in Den Haag, maar ook bij den F.N.Z. is men er nooit goed uit kunnen komen. Hij zegt echter toe, de zaak nog eens onder ogen te willen zien.

Onbillijk bij een en ander schijnt, dat men Noordholland heeft verplicht aan de beurs en aan de markt te blijven komen, terwijl de keuring daar scherper schijnt, dan bij voorbeeld in Friesland het geval is.

Uit het antwoord van den heer Veldstra blijkt, dat zijn fabriek over het algemeen weinig last heeft met de keuring en dat deze daar minder scherp is en dat daarbij in ieder geval minder vaak een T.V. wordt opgemaakt.

Ten slotte blijkt, dat uit vrees voor een T.V. de prijs soms te laag wordt gesteld.

Zoo zijn hier inderdaad onbillijkheden en het bestuur zal zien, wat gedaan kan worden.

De heer Kaag, Schoon, deelt mede, dat men thans 55 % van zijn boter moet afzetten aan aangewezen firma's. Deze kunnen echter geen boter meer hebben. Hoe nu?

De secretaris zegt, dat hieromtrent juist dezen morgen een circulaire is binnengekomen, waarin wordt opgedragen deze boter in koelhuizen op te slaan.

De heer Geluk komt ten overvloede niet de onaangenaam klinkende mededeling, dat de boterkwestie nog wel moeilijker zal worden, wanneer na 14 Juli de melk voor alle volwassenen geheel zal worden ontroomd.

Men zal daarmee komen tot een topproductie aan fabrieken, die voor boterproductie onvoldoende zijn ingericht. Het brengen van deze boter naar koelhuizen is en blijft gevaarlijk.

Kwaliteitsverbetering zal hier noodzakelijk zijn.

Onder applaus van de vergadering adviseert de heer Kaag te verzoeken, het boterrantsoen tijdelijk te vergroten.

De heer Veldstra meent, dat er ten aanzien van kwaliteitsverbetering nog wel iets te doen valt en hij stelt de noodzakelijkheid daarvan in het licht. Valt een fabriek in de tweede prijsklasse, dan betekent dit een uitval voor de boeren van f 0.15 per 100 L.

De heer Hofstee bepleit de vorming van een coöperatieve boterafzet.

De secretaris wijst er op, dat men een technische dienst heeft en dat zulk een afzetcombinatie slechts zou kunnen overnemen tegen prijzen, gebaseerd op kwaliteit. Onderzoek verdient de gedachte of room van minder goed ingerichte fabrieken te laten verwerken bij andere. De kwaliteit van de room zal daarbij echter een kwestie van gewicht zijn.

De voorzitter zegt toe de verschillende hier aangeroerde kwesties te zullen onderzoeken en deze vast te leggen in een rapport, mits hij, daarbij wordt gerugsteund door de betreffende fabrieken.

Niets meer aan de orde zijnde, volgt sluiting

Rayonindeling bij de Noord-hollandsche zuivelfabrieken

Ons gewest kan baanbrekend werk verrichten De grote voordelen aan een verbetering rayonindeling verbonden

De gelegenheid is nu open.⁹⁹⁾

Men zal zich herinneren, hoe op de laatste vergadering van den *Bond van Coöp. zuivelfabrieken* door een der aanwezigen een lans werd gebroken voor de gedachte om in Noord-Holland te komen tot een betere indeling der leveringsgebieden van de zuivelfabrieken. Op zichzelf mag dit idee natuurlijk niet nieuw worden genoemd. Sedert de noodzakelijk geworden bezuiniging op vloeibare motorbrandstof is de aangelegenheid reeds in behandeling. Echter meende de betreffende spreker, dat te veel werd gevolgd den weg van den minsten weerstand, terwijl de belangrijkheid van het onderwerp zijn inziens vorderde, dat krachtig werd ingegrepen. Het gevolg daarvan zou kunnen zijn, dat uit het noodzakelijke kwaad – veroorzaakt door het brandstofgebrek – een verbetering werd geschapen, waarvoor het nageslacht de menschen uit onzen tijd met recht dankbaar zou mogen zijn.

Gezien de belangrijkheid, welke aan dit onderwerp blijkbaar werd toegekend, meenden **we** de aangelegenheid eens nader te moeten onderzoeken en daarbij is ons gebleken, dat er zoo vele goede zijden aan zitten, dat inderdaad mag worden gehoopt, dat de commissie, welke in verband met deze materie is benoemd, in staat zal blijken om spijkers met koppen te slaan.

Beginnen we met den toestand, zooals die op het oogenblik is, even in oogenschouw te nemen, dan ziet zelfs een leek, dat die in feite onduelbaar mag worden geacht. De leveranciers der verschillende zuivelfabrieken liggen kris en kras door elkaar heen. Ze zijn er toe overgegaan hun melk aan de een of andere fabriek te leveren, wellicht deels uit een zeker conservatisme, anderzijds uit, een verklaarbaar streven voor hun product de hoogste prijs te maken. Of ze er steeds in zijn geslaagd de juiste conclusie te trekken, mag worden getwijfeld. Immers, waar slechts één fabriek de allerhoogste prijs kan betalen, laat men voor het zonderlinge verschijnsel, dat aan een weg, waar vijf of zes boerderijen zijn gelegen, soms evenveel fabrieksauto's verschijnen. Ieder van de betreffende boeren denkt het best te doen, maar het is duidelijk, dat slechts één de waarheid heeft weten te benaderen en dat alle anderen in dit opzicht falen.

Nu is het mogelijk, dat de opbrengsten elkaar in wezen vrijwel benaderen, dat van de ééne fabriek, dan de andere wat meer kan uitbetalen.

Dan echter zijn chaotische toestanden, zoals we die thans kennen, waarbij geheel gelijksoortige fabrieken soms op niet meer dan 1 Km. van elkaar verwijderd worden aangetroffen, waarbij de melkleveringsgebieden van groote fabrieken vaak gecombineerde en dooreengeweven rayons van kleine fabrieken geheel omsluiten, volkomen ongerechtvaardigd.

Naar we meenen te weten, is het eerste plan tot regeling van de aangelegenheid, enigszins scheef gelopen. Men zou zijn begonnen de geheele provincies in rayons in te deelen. Daarbij word gewerkt van het noorden naar het zuiden, helaas met het resultaat, dat de fabrieken in het zuiden in de knel raakten. Alles met het resultaat, dat men de geheele opzet heeft moeten loslaten.

⁹⁹⁾ Onbekende schrijver. Het onderwerp was natuurlijk iets wat *geregeld moest worden*, volgens de denkwereld van de Duitse bezetter.....maar ook – terecht meen ik – volgens de Zuivelbond. (ZHN.)

Intusschen wordt verder gewerkt en de wenschelijkheid om hier tot een resultaat te komen, wordt duidelijk in het licht gesteld door de volgende overwegingen.

Economisch melkvervoer. - Het is vanzelfsprekend, dat het melkvervoer, zooals dat heden ten dage plaats vindt, buitengewoon oneconomisch en in verband daarmee zeer duur mag worden genoemd. Hoezeer dit het geval is, moge blijken uit het feit, dat we de jaarlijksche besparingen, die voor verschillende groote fabrieken mogelijk werden geacht, konden ramen op niet minder dan f 10.000.-.

Verbetering van het product. - Het leveren aan een bepaalde fabriek vindt niet steeds uitsluitend zijn grond in de uitbetaalde of in uitzicht gestelde prijs. Andere factoren werpen daarbij gewicht in de schaal.

Er zijn fabrieken, die, ten einde te komen tot een beter product, hooge eischen stellen aan de melk. Men ziet soms de goede melk honoreeren door een extra-premie, waartegen slechte kwaliteiten soms worden beboet. Door de uitbetaling kan een fabriek zijn leveranciers aanzetten tot een goede, zindelijke melkbehandeling, kan ze de t.b.c.-bestrijding in de hand werken. Om zulk een actie, die stellig alle lof verdient, te kunnen doorzetten, dient ze zeker te zijn van haar leveranciers. Onder de thans heerschende omstandigheden voert het opleggen van boetes al te gemakkelijk tot een niet meer leveren van de betreffende boer, die zijn product liever plaatst bij een fabriek, welke het minder nauw neemt.

Voorals in een tijd als de tegenwoordige, waarin ook in ons gewest een overgang plaats grijpt van kaas op boter, treden de gevaren van zulk een systeem duidelijk aan den dag. Menigeen is er niet in kunnen slagen boter van een behoorlijke kwaliteit te maken. Met het onvermijdelijke resultaat, dat zijn product terecht kwam in een lage prijzenklasse.

Economisch Bedrijf. - Het is al weer begrijpelijk, dat een fabriek haar bedrijf economischer kan inrichten, naarmate ze zekerder is van haar aanvoer. Schommelingen in het kwantum veroorzaken moeilijkheden, die althans kunnen worden beperkt door het verloop onder de leden naar mogelijkheid te beperken.

Cultureel Leven. - Iedere zuivelfabriek behoort een centrum te zijn van cultureel leven en ze kan dit zijn. Dit cultureele leven uit zich door het ontstaan rondom de fabriek van fok- controleverenigingen, van voorlichtingsdiensten voor bemesting, beweiding, enz. Naarmate de boerenstand echter meer is versnipperd, naarmate in verband daarmee de afstanden tot de fabriek grootter worden, uit zich dit leven moeilijker.

En juist in dit opzicht heeft ons gewest nog zooveel noodig! Zijn we wel georiënteerd, dan is de belangstelling van de zijde der boeren voor tal van voor hen belangrijke problemen geringer dan in vele andere streken van ons land!

Het bezoek aan de landbouwscholen hebben we wel eens betrekkelijk matig horen noemen, het aantal bij landbouwleeraren ingewonnen adviezen betrekkelijk gering. Een en ander in vergelijking met andere Nederlandsche weidegebieden.

Dit kan verbeteren, wanneer de fabriek in staat is haar leidende functie beter te vervullen en ze kan dit, wanneer haar rayon meer wordt geconcentreerd.

Zoo zijn er motieven aan te voeren, welker gewicht onmiddellijk in het oog moet vallen. We ontveinzen ons niet dat de noodzaak wellicht met zich mee zou brengen, dat hier en daar minder goed geoutilleerde bedrijven zouden moeten verdwijnen, dat elders bedrijven zouden moeten worden gecombineerd.

Dit behoeft echter geen bezwaar te zijn, te meer niet, wanneer zulks geschiedt, op een redelijke basis en de eventueel door stopzetting van een bedrijf ontstane schade niet alleen wordt omgeslagen over degenen, die hun melk aan dit bedrijf leverden, doch tevens over hen, die deel uitmaakten van de fabrieken, welke het geliquideerde bedrijf overnemen.

We kunnen het niet genoeg herhalen: goed geoutilleerd zijn is thans meer dan ooit een eisch van den tijd.

We herinneren ons uit de vergadering van den Bond de opmerking, dat het hier stellig een uiterst moeilijke materie betreft. Gezien het feit, dat men in Friesland, waar de landbouwcoöperatie thans ongeveer een halve eeuw oud is, juist in dit opzicht nog zoo heel weinig heeft kunnen bereiken.

Er is - en niet ten onrechte - wel eens gezegd, dat de provincie Noord Holland deze eeuw in hoofdzaak van elders heeft overgenomen. Iets dergelijks is verstandig, wanneer het goede instellingen betreft. Maar - men mag ook zelf wel eens voorgaan.

Hier nu is een terrein, waarop Noord-Holland pionierswerk kan verrichten. Gelukt de rayonverdeling hier, dan zou men zich er niet over behoeven te verwonderen, indien straks van elders menschen kwamen om de Noord Hollandsche opzet te bestuderen, ten einde naar dit voorbeeld dan zelf thuis ook werkzaam te zijn.

De omstandigheden der brandstoffenbesparing dringen in de gewenschte richting.

Men verzuime de gelegenheid, die thans schoner is dan ooit, niet. De kans bestaat om aan onzen boerenstand een weldaad te bewijzen.

SCHAGER COURANT, 11/07/1941; P. 7/16

**ARBEIDSTIJDEN IN DE ZUIVEL-
FABRIEKEN.**

In afwijking van de Arbeidswet-1919 werd voor de zuivelfabrieken als overgangsbepaling een arbeidsjaar van 2600 uur vastgesteld inplaats van 2500 uur. In 1928 werd het arbeidsjaar gebracht op 2613 uur, maar in 1938 weer teruggebracht op 2500 uur. De secretaris-generaal van het departement van sociale zaken heeft thans bij Beschikking van 1 Juli l.l. bepaald, dat in de zuivelfabrieken door de mannen gedurende ten hoogste 9 weken 10 uren per dag en 57 uren per week mag worden gewerkt, gedurende ten hoogste 9 weken 10 uren per dag en 54 uren per week, mits gedurende de overige 34 weken het aantal arbeidsuren per dag en per week zodanig wordt vastgesteld, dat het totaal aantal arbeidsuren per jaar niet meer dan 2500 bedraagt. Voor de zuivelbewerker is daarmee de gemiddelde 48-urige arbeidsweek ingevoerd geworden.

Eén melkprijs in Noordholland

Overeenstemming tusschen particulieren en coöperatieve fabrieken.

Het Bestuur van den *Bond van op coöp. grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland* deelt aan het bondsorgaan mede, dat met de particuliere fabrieken in het werkgebied van den bond, ten deze vertegenwoordigd door de *V.V.Z.M.*, volledige overeenstemming is bereikt betreffende het uitbetalen van de melk volgens het advies eener gezamenlijke commissie van den bond en de *V.V.Z.M.*

De Noord-Hollandsche leden van de *V.V.Z.M.* binden zich moreel, het melkprijsadvies op te volgen en ook de niet-leden-particuliere fabrieken hebben hare medewerking toegezegd, op voorwaarde, dat de bond hetzelfde voor zijn leden garandeert.

Krachtens resolutie van de op 23 Mei 1941 gehouden Algemene Vergadering van den bond terzake van dit punt, besloot het Bestuur zich tegenover de bij de *V.V.Z.M.* aangesloten en de de andere particuliere fabrieken in het werkgebied van den bond, welke zich hunnerzijds moreel hebben verbonden tot het opvolgen van het melkprijsadvies, voor de bij den bond aangesloten fabrieken in denzelfden zin te verbinden.

Het Bestuur staat derhalve op het standpunt dat de leden krachtens resolutie der Algemene Vergadering door dit bestuursbesluit moreel gebonden zijn, de melk te betalen volgens het prijsadvies der Commissie.

Dagblad Hollands Noorderkwartier, Editie Schagen 1941-12-20

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in N.-Holland

Verbod tot het maken van 40 plus kaas door de boeren?

Onder voorzitterschap van den heer Jm. Blaauboer had Vrijdag de algemene vergadering plaats van den Bond. In zijn openingswoord richt voorzitter een woord van dank tot den secretaris en tot verschillende ambtenaren van den Bond.

Mededelingen.

Uit de mededelingen stippen we het volgende aan.

De fabriek te Wognum vierde haar 50-jarig, die te Lutjewinkel haar 25-jarig bestaan. Opgeheven werden de fabrieken te Edam, Groothuizen, 't Veld en Egmond-Binnen.

In de *Prov. Zuivelcommissie*, werden naast anderen benoemd de heeren K. Bos, Opmeer, D. Jongejans, St.-Maartensbrug, H. Prikken, Beemster en ir. G. Kranen, Alkmaar.

In een door het bestuur ingestelde *commissie, voor Zuivelvakonderwijs* werden aangewezen de heeren J. K. de Boer, Wieringerwaard, ir. H. J. Huisman, Hoorn, ir. L. de Vries en ir. G. Kranen, beiden te Alkmaar.

Tot een *Commissie van onderzoek inzake eventuele moeilijkheden bij de bereiding van 20 plus kaas*, werden voorgedragen de heeren J. K. de Boer, technisch ambtenaar v.d. Bond, J. Halbertsma, Koegras en J. Schardam te Edam.

Commissie voor Landbouw. Coöperaties.

Deze commissie verleende haar bemiddeling bij de boerenverzekering en organiseerde verschillende cursussen, voor welke laatste groote belangstelling bleek te bestaan. Aan enkele N.V.'s werd aangeraden tot de coöp. vereenigingsvorm over te gaan, waartoe door enkele fabrieken reeds is besloten.

Ten aanzien van de in deze provincie ingerichte caseïnebedrijven, schijnt men thans gehoor te zullen geven aan den wensch van den Bond om deze bedrijven over te brengen naar die gebieden, waar gebleken is, dat een onvoldoende verwerkingsgelegenheid voor de ondermelk bestaat. Geschiedt dit, dan zal hier weer meer gelegenheid zijn tot het maken van kaas.

Ten aanzien van de consumptiemelk deelde spr. mede, dat is aangedrongen op een onderbrengen in klasse 4 van alle gemeenten buiten het wettelijk gebied, hetgeen ten deele werd bereikt. De melkprijs voor de boeren veranderde herhaaldelijk, het laatst op 9 Nov. j.l. met het oog op den wintermelkprijs.

Commissie voor de melkprijsregeling.

Er is thans een commissie werkzaam, samengesteld uit V.V.Z.M. en den Bond, waardoor een uniforme melkprijs werd verkregen. De commissie adviseerde het eerst in de week van 23 t/m. 29 November.

Omtrent de bedrijfsorganisatie, die in wording is, valt nog weinig te zeggen. Het betreft een zeer belangrijke maatregel, waarvan de draagwijdte nog niet is te voorzien. Het is een geheel andere organisatie dan we hier gewend zijn, ze bezit regelende en verordenende bevoegdheden,

Melkwolfabriek „Casalana”.

De capaciteit bedraagt thans 500 Kg. per dag. Getracht zal worden, die capaciteit op te voeren tot 600 Kg. Dit levert weliswaar nog geen sluitende rekening, de proefnemingen zijn echter stopgezet, hetgeen de rekening ten goede komt.

Intusschen is er een onzekere factor ingetreden, doordat de voorziening met hulpstoffen begint te stagneeren.

Alles bijeen beschikt de coöp. zuivelbereiding in de fabriek „Caslane,” echter over een technisch bedrijf, dat, mochten de omstandigheden daartoe leiden, den grondslag kan vormen voor een volledige melkwolfabriek.

Per 1 Jan. 1942 zijn 28 fabrieken bij de administratieve contróle aangesloten.

Aan de orde komen nog de door den Bond uitgeoefende vetgehalte- en basculecontrôle, het laboratorium en het magazijn. Uit een en ander blijkt, hoe uitgebreid de werkzaamheden van den. Bond zijn.

Verbod tot het maken van 40+ kaas door de boeren?

Gevraagd wordt of een dergelijk. verbod te wachten is.

De secretaris zegt hieromtrent met zekerheid niets te weten, hem is echter ook een dergelijk gerucht ter oore gekomen.

In verschillende functies worden benoemd:

lid van de commissie voor de *boterkeuringen*, in plaats van den heer M. Oosterkamp, de heer M. Wieringa, Texel;

lid van de commissie voor de *kaaskeuringen*, in plaats van den heer D. Kuipers, de heer A. de Graaf, Beemster;

lid van de *bouwcommissie*, in plaats van den heer L. Broekens, de heer W. S. Poelstra, Binnenwijzend;

lid van de commissie voor den *coöp. aankoop* in plaats van den heer G. Nes, de heer B. de Boer, Middellie;

lid van de commissie voor *landbouwcoöperatie* in plaats van den heer D. Kaan, de heer D. Brugman, Lutjewinkel;

lid van de commissie voor *arbeidsvoorwaarden* in plaats van den heer K. Bregman, de heer L. Broekens, Oudendijk.

Nadat het jaarverslag is aangeboden, krijgt de heer Geluk, secretaris van den F.N.Z. het woord tot het houden van 'een rede over: „*Bedrijfsorganisatie voor de Zuivelindustrie*”. Wij drukken deze afzonderlijk af.

Aangenomen wordt het bestuursvoorstel om voor door de F.N.Z. te organiseren proefnemingen op het gebied van melk en zuivel een bedrag van f 50.- per millioen kg. melk voortaan jaarlijks beschikbaar te stellen.

Door den F.N.Z. worden gevraagd f 120.000.-. Hiervan zijn f 70.000.- noodig voor de onderzoeken door het research laboratorium van de Bataafsche petroleum Mij., zooals men weet een oorlogsinstelling om het technische personeel der Mij. aan het werk te houden, terwijl de resterende 50.000 gulden noodig zijn voor geregelde onderzoeken direct door den F.N.Z., die onder leiding van een deskundige dienen te geschieden in bepaalde zuivelfabrieken.

De begroting 1942 sluit met een bedrag aan inkomsten en uitgaven ad f 46.380.-. De begroting wordt goedgekeurd. Voor de Financiële commissie worden aangewezen de fabrieken te Ouden-dijk, Stompatoren en Wervershoof.

De fabriek te Wormerveer wordt toegelaten als gewoon lid.

Rondvraag.

Naar aanleiding van een vraag omtrent de runderhorzelbestrijding deelt de voorzitter mede, dat deze vermoedelijk spoedig verplichtend zal worden gesteld, zodat men deze kwestie het best nog even kan laten liggen.

De heer Kooiman, Wognum, ziet een onbillijkheid in de komende veelevering, die zal gaan naar de maatstaf van geleverd vlees. Dit zal betekenen, dat de lichte gronden een groter aantal stuks vee zullen moeten leveren dan de zware gronden.

De voorzitter meent, dat de maatregel is toe te juichen, aangezien de fatale gewichtsgrens vervalt, terwijl daarnaast rekening zal worden gehouden met de grondsoort.

Het prijsverschil tussen industrie- en consumptiemelk komt nog even aan de orde. De secretaris meent, dat de grote verschillen op het ogenblik zijn opgeheven en dat het er naar uitziet, dat maatregelen worden overwogen om aan het steeds gevoeld bezwaar ook voor de toekomst een eind te doen komen.

Hierna sluiting.

Dagblad H-N-K. Editie Schagen 1941-12-29: P. 6/8

De levering van 40 + kaas

Nogmaals over de vergadering van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken,

Zeer beknopt maakten we in ons verslag van de vergadering van den *Bond van Zuivelfabrieken* melding van een vraag, die werd gesteld en waarin werd geïnformeerd omtrent de productie van 40 + kaas door de boeren. Met enkele uitzonderingen - het betreft daarbij in het bijzonder boeren, die kazen met lange wei - werd dit zelfkazen reeds verboden op 16 November jl. Daarnaast echter werd tot dusverre door de fabrieken 40+ kaas gemaakt ter distributie onder de aangesloten boeren. Deze maatregel was gebaseerd op de overweging, dat, indien aan deze boeren geen 40+ kaas werd verstrekt, door hen wellicht melk zou worden achtergehouden. De gestelde vraag nu betrof deze laatste 40+ bereiding, in verband met het groote melktekort in enkele steden, werd deze productie inderdaad tijdelijk verboden. Later scheen deze maatregel weer ongedaan te zijn gemaakt, bij nadere informatie echter bleek, dat de opvatting, als zouden de fabrieken weer 40+ kaas voor de eigen boeren mogen maken, ten onrechte had bestaan.

Op het oogenblik is de toestand zoodanig, dat de fabrieken, welke aan de eigen boeren kaas willen leveren, zich tot de *Ned. Zuivelcentrale* moeten wenden met het verzoek om uit de voorraden der Centrale kaas te mogen ontvangen.

Dit leverde tot dusverre in zoverre enige moeilijkheden, dat buiten 40+ en volvette, ook 20+ kaas werd vertrekt. Naar we vernemen zijn door den Bond pogingen in het werk gesteld, ten doel hebbende te bereiken, dat aan de fabrieken alleen het eigen Noord-Hollandsche 40+ product zal worden geleverd. Omtrent het resultaat dezer pogingen kon ons echter nog niets worden medegedeeld.

Laboratorium B.P.M. geen oorlogskindje.

Daarnaast wijst men ons er op, dat het laboratorium van de B.P.M. geenszins een oorlogsinstelling mag worden genoemd. Het bestaat reeds lang, gezien b.v. het feit, dat er vóór den oorlog circa 3000 menschen werkzaam waren. Waar uit den aard der zaak de onderzoekingen, verband houdend met het bedrijf der der B.P.M., door de bijzondere omstandigheden sterk zijn ingekrompen, heeft de B.P.M. zich bereid verklaard op het laboratorium onderzoekingen voor andere bedrijven te verrichten. Van deze gelegenheid om op het gebied van melk en zuivel diepgaande onderzoeken te kunnen doen instellen, meende de F.N.Z. gebruik te moeten maken. Hiermee zal jaarlijks een bedrag van f70.000 gemoeid zijn, terwijl daarnaast een bedrag van f50.000 benodigd zal zijn voor het verrichten van practische proefnemingen in zuivelfabrieken op een ruimer schaal dan tot dusverre het geval is geweest. Deze f120.000.- nu zullen moeten worden gevonden uit een omslag over alle in de zuivelbonden georganiseerde zuivelfabrieken ad f50.- per millioen kg. melk.

SCHOORL.	
FILM: HET BELANG VAN DEN BOER.	
Te Catrijp (Schoorl) werd de film vertoond: „Het Belang van den Boer”. Voor dezen middag waren uitgenoodigd alle leden en leveranciers van de plaatselijke zuivelfabriek „De Goede Verwachting”. De opkomst der genoodigden was, tegen aller verwachting in, maar matig. Jammer voor de thuisblijvers, want dezen middag mocht er zijn.	sproken over het ontstaan en de groote opbloei van de vele honderden zuivelfabrieken in Nederland, en vooral een opwekkend woord gericht tot die leveranciers van de fabriek, die nog geen lid zijn, om zich als zoodanig op te geven.
Ongeveer half drie opende de voorzitter van de fabriek, de heer N. Kaag, deze bijeenkomst, waarna Ir. Kranen, secretaris van den Bond voor Zuivelfabrieken in N.-Holland, het woord kreeg. Deze heeft in zijn rede, welke aan de vertooning van de film voorafging, ge-	Over het heele land bedraagt het aantal leveranciers niet-leden 18 %. In N.-H. echter ruim 40 %.
	Na de woorden van Ir. Kranen volgde er een pauze, waarin alle aanwezigen getraceerd werden.
	Ook de sprekende film die daarna volgde, moedigde nog eens aan om lid te worden.
	Laten we hopen dat dit alles tezamen het gewenschte succes moge hebben!
	‘t Was zeer zeker een aangename en leerzame middag.
	Nogmaals jammer voor de thuisblijvers-

Dagblad voor Noord-Hollands 1942-05-23 / (Schager editie)¹⁰⁰

Verslag verg. *Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland*

**Een jaar waarin veel werk is verricht
Houdt de Coöperatieve gedachten hoog !**

Jaarvergadering.

ALKMAAR: De *Bond van op coöperatieven grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland* hield gistermiddag in „*De Harmonie*” een algemene vergadering onder **voorzitterschap van den heer Jn. Blaauboer Kz.**

Deze opende de bijeenkomst met een welkom, speciaal tot de heren Koster en Geluk, voorzitter en secretaris van de F.N.Z., en den heer Eriks. secretaris van de *Vakschool voor Kaasmakers*.

Spr. memoreerde met een enkel woord de bijzondere omstandigheden, (Spr. wees op de oorlogsmoeilijkheden en de moeilijkheden door de weersomstandigheden) waaronder wij nog steeds leven, en wees er op, dat 1942 voor den boer een zeer moeilijk jaar dreigt te worden door de groote droogte, die er geheerscht heeft. Gevreesd moet worden dat de voorraadschuren slechts ten deele gevuld kunnen worden, waardoor de bedrijfsopbrengsten eveneens niet hoog kunnen zijn, temeer daar de prijzen voor zuivelproducten en vleesch geen voldoende winst waarborgen om het nadeel van een eventueel te kleine opbrengst aan producten te kunnen dekken. Spr. hoopte, dat de regeering er toe zal overgaan de vleeschprijzen te verhoogen, omdat het bij de thans vigeerende niet mogelijk is vleesch af te leveren. Anders zal het bestaan van den boer in groote mate worden bedreigd! (Veel van ons werk wordt door nieuwe bedrijfsorganisaties overgenomen. Spr. hoopt, dat die organisaties zullen brengen wat wij noodig hebben) Voorts drong spr. er bij de leden met klem op aan hun coöperaties zoo sterk

¹⁰⁰ Van dit verslag zijn twee versies op internet te vinden. één van *Het Dagblad voor Noord-Holland* (Nationaal Archief) en een van *Dagblad Noord-Holland Schager Editie*. (Archief Alkmaar) Beiden zijn geplaatst. De laatste bevat een iets *scherpere tekst*, die aan de eerste is toegevoegd als bruine tekst! (ZHN.)

mogelijk te houden, opdat men - in welk groot verband ook georganiseerd - als stand kan blijven bestaan. (Hoe het loopt weet spr. niet maar wel weet hij, dat het nooit ten koste van de coöperatie mag gaan. Wanneer wij niet trachten onze producten in handen te houden tot het einde, dan zullen wij eenmaal in een positie komen dat wij dit zullen betreuren.)

Tenslotte sprak de voorzitter den wensch uit, dat de **secretaris, ir. Kranen**, die wegens ongesteldheid afwezig was, spoedig moge herstellen.

Uit de mededelingen (voorgelezen door administratieven ambtenaar De Graaf) blijkt, dat er door het bestuur en het secretariaat veel arbeid is verricht.

Wij stippen uit de mededeelingen aan, dat de *Commissie voor Landbouwcoöperatie* in het a.s. seizoen cursussen zal organiseren te Julianadorp, Heer-Hugowaard, Lutjewinkel en Purmerend.

Bij de op 16 April gehouden kaaskeuring kwamen voor een diploma in aanmerking de fabrieken te Bobeldijk, Opmeer, Beemster, Twisk.

Geen loonsverhoging.

De Zuivelbewerdersorganisaties hadden verzocht de minimumloon van f23,50 met f2,50 per week te verhogen en daarover advies uit te brengen.

Het college van *Rijksbemiddelaars* wenschte zijn goedkeuring hieraan evenwel niet te geven, waardoor van een advies niets kon komen.

Hiervan worden groote moeilijkheden verwacht, omdat de loonregelingen zich verschillend hebben ontwikkeld en ook de omstandigheden waaronder de bedrijven werken hierop van grooten invloed zijn geweest. De F.N.Z. heeft daarom een commissie voor sociale aangelegenheden ingesteld. Voor den N.-H. Bond hebben de heeren K. Bos, Opmeer, L. Broekes, Oudendijk en ir. Kranen hierin zitting.

Bedrijfsorganisatie voor de zuivelindustrie.

Door een reorganisatie in het begin van het jaar, ingesteld door het Departement van Landbouw, werd een einde gemaakt aan de deelname van vertegenwoordigers van de F.N.Z. aan de uitvoerende maatregelen op Landbouwcrisisgebied en die der voedselvoorziening.

Op 23 April werd een verordening in het leven geroepen, waarbij bepaald werd, dat melkveehouders de verplichting kon worden opgelegd hun melk aan een bepaalde fabriek te leveren, terwijl de fabrieken verplicht werden die melk te ontvangen en melk uit andere gebieden te weigeren.

2 Mei werden per verordening de melkgrossiersbedrijven stil gelegd.

Het doel der organisatie.

De bedrijfsgroep voor Zuivel- en Melkproductenindustrie hoopt te verwezenlijken de economische en wetenschappelijke research, uitbetaling naar kwaliteit, verplichte t.b.c.-bestrijding, vaststelling van de kwaliteit der kaas en verschillende modellen, de afzet en kwaliteitsvraagstukken op het gebied der boter, melkpoeder en gecondenseerde melk en ordening en verbetering der consumptiemelkvoorziening. Voor de bestemming der melk zijn richtlijnen aangegeven, waartegen ernstige bezwaren zijn ingebracht. (Betoogd werd om, dat veel onrust onder de boeren wordt verwekt door onvoldoende rekening te houden met het feit, dat melklevering een vertrouwenskwestie is en dat de juridische grondslag der coöperatieve bedrijven ernstig worden aangetast)

De kaasproductie, die gedurende den winter vrijwel geheel moest worden gestaakt, is door sommige fabrieken thans ten deele weer hervat. Het is waarschijnlijk, dat de fabrieken welke op den kortsten afstand van het z.g. wettelijk gebied liggen, het langst verplicht zullen zijn in

de daar heerschende melktekorten te helpen voorzien. (Met ingang van 26 April is een nieuwe productieregeling voor kaas getroffen, welke eenvoudiger is dan de vorige.)

De omslag.

Het bestuur besloot voortaan, in verband met de vele bijleveringen van melk, den omslag te heffen over alle door de fabrieken aangevoerde melk, dus ook de bijgeleverde melk, doch over deze laatste slechts in zooverre deze afkomstig is van fabrieken, niet behoorende tot een der bij de F.N.Z. aangesloten zuivelbonden.

Op het laboratorium werden 3749 monsters onderzocht.

Aan 11 van de 13 cursisten voor den botermakerscursus kon het diploma worden uitgereikt. 7 Van de 10 deelnemers aan den cursus in kaas- en melkpoederonderzoek slaagden voor het F.N.Z.-examen.

Van de 49 aangesloten fabrieken hebben 35 de administratieve contróle aan den bond opgedragen. (Het bestuur besloot tot een onverwachte kascontrole van den Bond.)

De omzet van het coöperatief magazijn was 11 % lager in het eerste kwartaal van dit jaar.

De Beemster vroeg wat gedaan moest worden om te bereiken dat ze de door de reorganisatie verloren gegane melk terug kon krijgen.

Neerlandia was overtuigd, dat de reorganisatie speciaal beoogde om *Hollandia*, die geen melkriet had, een goede rit te geven.

De voorzitter zal trachten ter bevoegder plaatse verbetering te krijgen.

Medegedeeld werd, dat men voor aansluiting bij den Coöperatieven Bond advies van het Bondsbestuur moest afwachten.)

Hierna werd op een verzoek van den *Provincialen Bond van Oudleerlingen van inrichtingen voor Land- en Tuinbouwonderwijs in Noord-Holland* om toelating tot het buitengewoon lidmaatschap, gunstig beschikt.

Verkiezingen.

Tot bestuurslid, in de plaats van den heer T. van Diepen te Grosthuizen, die niet herkiesbaar was, werd gekozen de heer T. v. d. Meer te Westwoud, tot leden van de Commissie voor Landbouwcoöperatie de heeren R. Wit, Berkhout, en G. Blaauboer te Kolhorn.

De financiën.

De rekening van de *afdeeling Algemeene Zaken* sloot in ontvangst en uitgaaf op een bedrag van f 6212,20. Het nadeelig saldo was f 1242,85.

De omzet van de *Coöperatieve Magazijnen* was f 23.382,35. Winst f 314,47.

De rekening werd aldus goedgekeurd.

Een propagandawoord van den heer Geluk.

De heer Geluk, secretaris van de F.N.Z., ging in op het belang van de van overheidswege ingestelde bedrijfspgroepen. Deze groepen kunnen bijvoorbeeld fabrieken dwingen om bepaalde maatregelen in het belang van de zuivelbereiding na te komen. Er zijn altijd achterblijvers, die nieuwe, betere methoden niet willen accepteren. Het is goed, dat de bedrijfspgroep dan dwingend kan bepalen, dat dergelijke maatregelen overal doorgevoerd moeten worden. Echter de boeren zullen nooit een bedrijfspgroep aanvoelen als een eigen, echte organisatie en daarom drong spr. er op aan vooral de coöperaties sterker te maken. In Noord-Holland is op dit gebied nog veel te doen, daar een groot aantal fabrieken laboreert aan een te veel aan leveranciers tegenover het aantal leden.

De agenda voor de algemene vergadering van de F.N.Z. leverde geen stof tot bespreking op.

Bij de rondvraag vestigde de afgevaardigde van „*Bamestra*” te Beemster de aandacht op de pinken, die opgeruimd moeten worden doch waarvoor de prijzen te laag zijn. Besloten werd er in Den Haag op aan te dringen in plaats van per gewicht per stuk uit te betalen.

(De secretaris van de F.N.Z., de heer Geluk betoogde dat uit het jaarverslag wel bleek, dat propaganda voor de coöperatie voor N.H. nog wel gewenscht is.

Wij krijgen thans met andere organisatievormen te doen, met verplichte lidmaatschappen en verordenende bevoegdheden, waardoor men de achterblijvers mede in het gelid kan brengen. Noodig is het, desondanks, dat de fabrieksorganisaties v.d. veiligstelling van onze economische positie strijden en daarom dienen alle leveranciers lid te worden. Het valt nog niet te beoordeelen of de huidige saneering blijvend is, wordt dit uitgemaakt, dan zal men de thans tijdelijke-leveranciers als lid kunnen aannemen.)

Na de vertoning van de F.N.Z.-film „*Goed Melken*” werd de bijeenkomst gesloten.

Verslag verg. *Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland*

Algemene vergadering

Opening.

ALKMAAR: De Bond hield Vrijdagmiddag zijn algemene vergadering in ‘*t Gulden Vlies*. De voorzitter, de heer Jm. Blaauboer, heette de aanwezigen welkom. De Bond heeft te kampen met grote moeilijkheden, thans voornamelijk voortvloeiend uit de sluiting van verschillende bedrijven, waarmee, helaas, even zoveel culturele centra zijn stil gelegd. Daarnaast beangstigt de kwestie, in hoeverre straks verschillende bedrijven wellicht definitief zullen worden stopgezet.

Spr. juichte het inmiddels toe, dat de *Rijkszuivelconsulent* bereid is geweest, in de desbetreffende commissie zitting te nemen. Zijn aanwezigheid wekt vertrouwen. Voorts wees spr. op het scheuren van grasland en op de inkrimping van vee. Dit alles kan slechts worden gecompenseerd door verhoogden melkprijs. Die zal wellicht komen. De veeafzet snijdt echter in het kapitaal. De perspectieven ten aanzien van de veeprijzen zijn van zulk een aard, dat de kans bestaat dat in plaats van drie of vier afgeleverde koeien daarvoor misschien één in de plaats kan worden gekocht. Wil alles vlot lopen, dan moeten de kalfkoeien in de ordening worden betrokken. Het oplopen van den bonnenprijs van 35 op 65 cent wijst, op een ontstaand tekort aan melkvee. Men kan dit niet genoeg onder oogen der betreffende instanties brengen.

Mededelingen.

De secretaris deed zijn gebruikelijke uitvoerige mededeelingen, waaruit we aanstippen de definitieve stillegging van het bedrijf te **Berkhout** in het kader der saneeringsmaatregelen, alsmede de reorganisatie der fabrieken te **Venhuizen** en te **Schellinkhout** van een coöp. ver. in een N.V.

Bijzonderheden volgden omtrent de *comm. van landbouwcoöperatie* en de *comm. van de boterkeuringen*. Van de aangesloten 48 fabrieken zijn thans 39 lid van het Z. K. B.

Aan de orde kwamen vervolgens de *comm. van de kaaskeuringen* en voor het zuivelvakonderwijs. Uitvoerig werd ingegaan op de loonregelingen. Een handleiding hieromtrent is in voorbereiding.

Van de 46 aangesloten fabrieken zijn er 25 tijdelijk stilgelegd. De genomen maatregelen schijnen noodzakelijk. Erger schijnt het te worden, indien de tijdelijke stillegging overgaat in een blijvende. Het feit echter dat deze fabrieken hebben bijgedragen tot den roem van ons N.-H. product, doet de toekomst met meer vertrouwen tegemoet zien.

De rayonherziening, voor Midden-Noord Holland is ten uitvoer gelegd. Een plan voor noordelijk N.H. is in voorbereiding.

Behandeld werd voorts de uitbetaling van de aanvullings-ondermelk naar kwaliteit en gehalte, de maatregelen inzake de productie en den afzet van kaas.

Boter, en t.b.c.-bestrijding onder het rundvee kregen een beurt, waarna ten slotte mededeelingen, werden gedaan omtrent enkele interne organisaties; technische dienst laboratorium, controle en coöp. magazijn.

De heer Geluk voegde hieraan eenige mededeelingen toe omtrent de onderzoekingen aan het laboratorium van de B. P. M., omtrent proeven met de dubbelwandige metalen karn, het melkwolproefbedrijf *Cosolana*, dat thans 5000 kg. per dag bereidt.

Verkiezingen.

De commissies voor de boter- en voor de kaaskeuringen werden met een lid uitgebreid, in verband waarmee de heeren A. Talsma te Wognum en N. J. W. Hofsté te Wieringerwaard een jaar langer in de commissies zitting houden.

Verkozen werden voorts :

In de *comm. voor de boterkeuringen* de heer T. v.d. Hem, Twisk.

Id. voor de *kaaskeuringen* de heer J. Halbertsma, Callantsoog.

Id. *bouwcommissie* de heer M. J. Oosterkamp, 't Zand.

Id. *Coöp. Aankoop* de heer S. M. Kort, Purmer.

Id. *Landbouwcoöperatie* de heer H. Hogetoorn, Beemster.

Salarissen personeel.

De bestuursvoorstellen werden zonder discussie overgenomen.

Begroting.

De commissie, belast met het onderzoek, adviseerde tot aanneming. Aldus werd besloten. De begroting sloot in inkomsten en uitgaven met een bedrag van f 43.810.

Melkcursussen.

De Rijkszuivelconsulent deed mededeelingen omtrent de melkerscursussen. Er werden er 46 gehouden. Van de 219 mannelijke en 31 vrouwelijke examenkandidaten slaagden resp. 202 en 27.

Financieele commissie.

Hierin werden aangewezen de fabrieken te Purmer, te Twisk en te Wieringerwaard.

De verkiezing van enkele leden van het bestuur van de F N.Z. en de aanwijzing van de vertegenwoordigers der algemene vergadering van de F. N. Z. zal door het bestuur worden geregeld.

De heer Geluk vestigde de aandacht op de bestaande mogelijkheid ter controle van de warmte- en krachtbronnen en adviseerde krachtig tot deze controle toe te treden. Vooral in tijden als de tegenwoordige, waarin vernieuwing nauwelijks mogelijk is, is dit van het allerhoogste gewicht. Hierna volde sluiting.

1943

Dagblad Noord-Holland, Schager Editie 1943-05-29

Verslag verg. *Bond van op coöp. grondslag werkende zuivelfabrieken.*

Het grieft ons, dat wij voor directeurenknechten zijn uitgemaakt. Ter voorkoming van nog meer tweespalt is het wenschelijk, dat dit recht gezet wordt.

ALKMAAR: Wanneer wij de boerderijen langs gaan, aldus de voorzitter van den *Bond van op Coöperatieven grondslag werkende Zuivelfabrieken in N.H.*, de heer Jm. Blaauboer, in de Vrijdagmiddag in het *Gulden Vlies* gehouden ledenvergadering, dan ontdekken wij, dat de toestand van het vee zodanig is, dat wij er ons niet over behoeven te verwonderen, dat er zo weinig melk geproduceerd is. Aan het hooi was reuk noch smaak en daardoor was niet alleen de gezondheidstoestand van het vee sterk verminderd, maar ook de melkproductie, zodat aan de fabrieken niet de melk geleverd kon worden, die voor de distributie noodzakelijk was.

Iedere meewerkende boer moet bovendien tot de conclusie komen, dat het met de prijzen niet zoo door kan gaan. De inkomsten wegen niet op tegen de uitgaven. Op het ogenblik heerscht er een schijnwelvaart, die van tijdelijke aard is en binnenkort naar armoede moet leiden. Het is voor het boerengezin niet verantwoord, te trachten het hoofd boven water te houden door het vee duur te verkoopen. Het gezinsbelang vordert, dat de boer tracht den veestapel intact te houden. Ondanks de moeilijkheden is men niet geneigd, de veeprijzen te verhoogen.

Dat wij niet bij zijn, omdat wij lid zijn van een fabriek en daardoor directeurenknechten zijn geworden, grieft ons. Wij meenen, dat die blaam ons niet toekomt. Wij hebben gemeend, ons best voor de boeren te hebben gedaan en onze haren rijzen te berge, als wij aan den anderen kant moeten hooren, dat het zelfkazen bij de boerderij behoort. Spr. hoopt, dat hierop een rectificatie zal komen, opdat in den boerenstand nog niet meer tweespalt wordt gezaaid. (Applaus).

Uit de door den secretaris, den heer Ir. Kranen naar voren gebrachte mededeelingen stippen wij aan, dat 48 fabrieken in den Bond zijn vereenigd en dat van die **25 fabrieken, die op 8 Nov. werden stilgelegd**, er op 25 April weer 10 en op 23 Mei weer één in gebruik zijn gesteld.

In verband met de nieuwe keuringsvoorschriften voor boter, stelde het bestuur als derde keurmeester, voorloopig tijdelijk, aan, de heer N. J. W. Hofsté.

De lessen voor het zuivelvakonderwijs zullen in September worden hervat.

Het artikel *sodal supérieur*, ter vervanging van soda bij het reinigen van melkgereedschap op de boerderij, is behoorlijk bruikbaar gebleken.

De omzet van den coöperatieven aankoop in de 1ste vier maanden van 1943 beliep f 19.473,36, tegen f 11.900,31 in hetzelfde tijdvak van 1942.

Door den Ned. Coöperatieven Raad werd aan den Bond, welke als centrale organisatie is erkend, de administratieve controle bij 38 fabrieken opgedragen.

De uitgebreide mededeelingen, gaven, evenals het rondgezonden jaarverslag geen aanleiding tot opmerkingen. De rekening werd conform vastgesteld.

Van het batig saldo gaat *f*6500 naar het boekjaar 1943 en *f*1673,10 naar de reserve.

In plaats van het niet herkiesbare aftredende bestuurslid, de heer W. Jimmink werd gekozen de heer C. A. Berkhout, Baarsdorpermeer.

De secretaris van de F. N. Z., de heer Geluk, gaf een uiteenzetting van de wijzigingen in het werk van de F. N. Z., waardoor het werk van de F. N. Z. den meer technischen kant is uitgegaan en meer intern is geworden. Dit is een gevolg van de huidige omstandigheden en aan den anderen kant dient gezegd te worden, dat er ook een goede kant aan zit. De laatste 10 jaar toch waren wij te zeer gespitst om het gevolg van de crisis te verzachten. Nu verricht de F. N. Z. een belangrijk stuk werk door de administratie der fabrieken te controleren, alsmede door de controle op het vetgehalte en het gewicht der melk, en op de periodieke verslagen.

Ook wordt het nu mogelijk, meer controle uit te oefenen op het kracht en warmteverbruik in de fabrieken. Voorts wordt er een afdeling „*aanschaffing van auto's en onderdelen*” toegevoegd. De bedrijfsauto's bij de fabrieken staan er slecht voor. Ze moeten doorrijden met wagens, die lang moesten zijn vervangen. Als de oorlog is beëindigd, zal ieder autopark moeten worden herzien. Voorts wees spr. nog op het mooie werk van de maandelijksche vergaderingen van de bondssecretarissen en van de leiders van de bondslaboratoria. In zijn slotwoord bracht de voorzitter den heer Geluk dank voor zijn uiteenzetting.

Dagblad Noord-Holland, Schager Editie, 1943-11-20

Verslag verg. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in N.-H.

ALKMAAR: Vrijdagmiddag hield de *Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in N.-H* in het *Gulden Vlies* zijn najaarsvergadering.

De voorzitter, de heer Jm. Blaauboer Kzn., betreurde het in zijn openingswoord, niet evenals in het verleden kenbaar te kunnen maken hoe naar zijn mening de opbouw moet geschieden Spr. constateerde, dat de *Coöperatieve Zuivelbank*, die de vorige week haar 25-jarig bestaan herdacht, veel en nuttig werk heeft gedaan, Toen de fabrieken op redelijke basis geen geld voor het bouwen van hun panden konden krijgen, was het een uitkomst, dat wij een Zuivelbank in de provincie kregen De coöperatie toch stelde ons in staat, ons onafhankelijk te maken van het bankkapitaal.

Wat de nieuwe tijd zal brengen, weet spreker niet, maar wel is hij overtuigd dat de boer zich in de toekomst meer op coöperatie zal moeten toeleunen, om datgene zelf te doen, wat thans anderen nog voor ons doen. Als straks de tijd ons roept zullen wij ons op samenwerking moeten concentreren om zelf ons product in handen te houden. Wij zullen straks aan den lijve voelen dat wij arm zijn en ons zeker niet meer de luxe kunnen permitteren, anderen onze zaken te laten doen.

Uit de mededelingen van den secretaris, ir. G. Kranen, stippen wij aan, dat thans nog slechts 29 van de 48 aangesloten fabrieken in bedrijf zijn De overige zijn op bevel van de Duitse autoriteiten voor den duur van den oorlog gesloten. De schadeloosstelling aan deze bedrijven zal plaats vinden volgens de algemene bepalingen inzake de steunverlening aan stilgelegde industriële bedrijven. Geen steun zal worden betaald aan bedrijven welker in-

standhouding sociaal economisch niet verantwoord is, b.v. indien het bedrijf een volkomen verouderde en onefficiënte productiecapaciteit heeft.

In de beoordeling zal ook de toekomstige levensvatbaarheid van het bedrijf worden betrokken. In het algemeen kunnen ook de directeuren en bedrijfsleiders van stilgelegde bedrijven in dienst worden gehouden.

Uit de zeer uitvoerige mededelingen bleek wel, dat de Bond nog veel technisch en administratief voorlichtingswerk verricht.

Tot lid van de commissie voor Landbouwcoöperatie werd gekozen de heer M. J. Oosterkamp te 't Zand, tot die voor de *kaaskeuringen* de heer G. Nes te Lutjewinkel, tot die voor de *boterkeuringen* de heer N. J. W. Hofste te Wieringerwaard, tot die der *bouwcommissie* de heer L. Broekens te Oudendijk en tot die van den *Coöperatieven aankoop* de heer D. Jongejans te St.-Maartensbrug.

De begroting voor 1944 werd in ontvangst en uitgaaf vastgesteld op een bedrag van *f* 52.350. De omslag van de gewone leden over een geraamde hoeveelheid van 100 miljoen liter melk bedraagt 40 cent per 1000 K.G. w.o. 8 cent voor proefnemingen door de F.N.Z. en de B.P.M.

De secretaris van de F.N.Z., de heer Geluk, gaf een uitvoerige toelichting op de proefnemingen in het Laboratorium van de *Bataafsche Petroleummaatschappij* te Amsterdam (door de FNZ. verzocht) voor welke proefnemingen voor 1944 *f* 100.000 is uitgetrokken.

Door de oorlogsomstandigheden heeft de B.P.M. haar laboratorium, een wetenschappelijk instituut, zooals men dit elders in Europa vergeefs zoekt, voor proefnemingen voor industriële doeleinden beschikbaar gesteld. In 1943 heeft de F.N.Z. daarvan reeds met succes gebruik gemaakt en het wenscht deze proefnemingen ook in 1944 voort te zetten.

De heer Stapel gaf toe, dat dit wetenschappelijk werk den boer ten goede kan komen, doch zou het op prijs stellen, wanneer de heren den Haag er van overtuigden, dat de melkprijs te laag is en dat daarin een van de oorzaken ligt, waarom er zoveel minder melk aan de fabrieken komt.

De voorzitter van de F.N.Z., de heer H. K. Koster, Wieringerwaard, gaf dit toe. Deskundigen hebben berekend, dat de melkprijs met 4½ cent omhoog moet wil hij aan den productieprijs voldoen. In het verleden kon de F.N.Z. op dit terrein van voorlichting dienen, doch thans ressorteren deze aangelegenheden onder het *Bedrijfschap Zuivel*.

De fabrieken te Schoorl, Twisk en Wognum werden aangewezen als *financiële commissie*.

De agenda voor de algemene vergadering van de F.N.Z., gaf geen aanleiding tot bespreking, waarna de heer A. de Boer, directeur van het *Onderlinge Boerenverzekeringsfonds* te Leeuwarden een verhandeling hield over het onderwerp: „*De verzekering van den Boer*”.

1e Kaascontrolestations Noord-Holland

Eerste opgericht 19 februari 1906

Alles hier over geplaatst in MAP Kaascontrolestation's Noord-Holland

Schager Courant, 26/07/1910; p. 2/4

KAAS-CONTROLE.

Het merk voor de 40 p.Ct. Edammer dagkaas der vereeniging Het Kaascontrolestation Noordholland is thans wettig gedeponereerd. De voorwaarden, waarop de leden hun bedrijf tijdelijk onder de controle „volvet” kunnen stellen en van het Rijksmerk voor volvette kaas gebruik kunnen maken, zijn thans door de Regeering goedgekeurd. Met de uitreiking der stempels voor het Rijksmerk zal nu worden begonnen.

Schager Courant, 20/09/1919; p. 2/10

HET LANDBOUWHUIS.

De gemeente Alkmaar heeft ten behoeve van het Landbouwhuis het pand hoek Voordam-Dijk aangekocht.

In dit perceel zal het gedeelte van het Landbouwhuis, dat in verband staat met den zuivel, behalve het kaascontrole-station, worden ondergebracht.

Het gedeelte dat betrekking heeft op de veeteelt, zal met het kaascontrolestation en het laboratorium gehuisvest worden in het perceel aan het Fnijsen, waarin thans de mantelzaak van de firma Slichting gevestigd is, welk pand daarvoor gehuurd is.

Alkm. Crt.

Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken Noord-Holland

Schager Courant, 1920-01-15; p. 2/4

Oprichting: *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken*

Vergadering op Woensdag 14 Januari 1920, des middags 12 uur, in het lokaal van den heer Koetsveld te Alkmaar.

Deze vergadering werd geopend door den heer Jac. Met, die daarbij het volgende zeide: Namens de heeren Schöder en Harp heet ik u allen hartelijk welkom.

Het doet ons een groot genoegen dat zoovelen aan onzen oproep gehoor hebben gegeven, redenen voor ons om aan te nemen, dat u het in beginsel met Ons eens zijt. Ik heb op mij genomen deze vergadering te leiden, wat ik met eenigen schroom heb aanvaard en waarvoor ik uw aller steun en medewerking vraag.

Alvorens deze vergadering te openen vermeen ik goed te doen in het kort nog eens te herhalen wat er de laatste maanden zooal is voorgevallen.

Een ieder die de laatste vergadering van den Bond van Zuivelfabrieken heeft mede gemaakt, zal het met mij eens zijn, dat daar lang niet altijd een prettige stemming heerschte, meer en meer kwam de vraag naar voren of de dagfabrieken er wel langer thuis behoorden.

Immers het streven der groote fabrieken - het Friesche systeem - kwam aldaar op den voorgrond, zoodat op de laatste algemeene vergadering de heer Dijkstra, dir. der Coöp. zuivelfabriek Aurora te Opmeer, met een motie kwam om de fabrieken die niet zuiver Coöperatief werkten uit den Bond te drijven. Die motie werd door het bestuur overgenomen, en naar aanleiding daarvan meenden wij, dat voor ons den tijd gekomen was om uit den Bond te treden.

Volgens latere mededeeling is die motie met een kleine bestuursmeerderheid aangenomen en mijneheeren, dit kan ook niet anders, want de heer D. de Boer Dz, ondervoorzitter van den Bond, een persoon voor wien wij allen veel respect hebben, een onzer voormannen op landbouwgebied, de man onder wiens leiding te Stompetoren een groots zuivelfabriek is gesticht, wilde deze zuivelfabriek niet op coöp. grondslag, maar gaf de voorkeur aan een N.V. Dat is dunkt mij wel het bewijs, dat wij met onze vereniging niet alleen staan. M.H., hiermede vermeen ik u deze zaak genoeg te hebben toegelicht en met de beste wenschen voor het welslagen van onzen nieuw opgerichte Bond, verklaar ik deze vergadering voor geopend: - Applaus.

De heer Met deelt nog mede, dat 19 personen de presentielijst hebben geteekend en dat 33 fabrieken hun instemming hebben betuigd met de oprichting van een nieuwen bond.

De heer Kaij zegt, dat hij meermalen in den ouden bond in de oppositie was en dat zijn vertrouwen in het bestuur geschokt was vooral door hun optreden voor pasteurisatie en export. Wij hebben het aan den lijve gevoeld, hoe onplezierig dat is geweest, al wil spr, dat bestuur daar niet geheel de schuld van geven. Maar wij, die ons als vrij-handelaaars hebben gehandhaafd, zullen nu het laatste en het beste lachen. Velen hebben zich noodgedwongen aan den export overgegeven, maar het is heel anders uitgekomen dan het ons algemeen is voorgespiegeld. Spr. wijst er op hoe de heer G. Nobel in de vergadering van de kaascontrole te Hoorn zijn vertrouwen uitsprak in den minister van Landbouw, terwijl hij een 6 weken geleden dat vertrouwen meende te moeten opzeggen naar aanleiding van 's-ministers houding inzake de export.

Spr. was niet in Hoorn aanwezig, anders had hij den heer Nobel naar de reden van deze verandering gevraagd.

Spreeker gaat nu na, wat in dezen nieuwen bond op den voorgrond, zal komen wellicht. En spr. vraagt dan of men gezamenlijken aankoop onder het oog zal moeten zien. Aankoop van brandstof is misschien niet direct noodzakelijk, het is spr. toch bekend dat een fabriek van een particulier 12 ton kolen heeft gekocht voor den prijs lager dan bij den bond. Spr. vraagt zich af of de Bond de kolenleveranties zal staken.

Zullen wij ook andere artikelen gezamenlijk moeten aankopen?

Nodig zal het zijn dat wij gezamenlijk in dezen nieuwen bond optreden tegen de belemmerende wetten tegen ons uitgevaardigd. En dan komt spr. op de kaascontrole, waarvan spr. een tegenstander is. Wie heeft die, controle gemaakt? Spr. meent van de ambtenaren en de bondsmenschen, die daarvan zulke volbloed voorstanders waren. Spr. becijfert dat die kaascontrole, 5 cent per kaas aan onkosten vraagt en wij hooren nu reeds van plannen te Hoorn spreken, die 8½ ton zullen eischen. En waar de merken nog in het geheel niet deugen, was het veel verstandiger om maar niet aan zulke dure plannen te denken. Spr. was het er mee eens om deze heele controle maar in te trekken, de gemaakte onkosten te betalen. Als de lage kaasprijzen komen, zullen deze onkosten niet zijn te dragen.

De heer Slagter zegt op deze vergadering te zijn voor zichzelf en geen mandaat te hebben voor zijn fabriek. Spr. veroordeelt eveneens de kaascontrole en vraagt of de merken moeten gemaakt worden voor de kaas, of de kaas voor de merken. Wij hoorden in Hoorn dat maar een afwachtende houding moet worden aangenomen. Ze dachten daar zeker evenals de doodgraver: mijn klanten komen toch wel.

De heer Kaij wenscht een vaste contributie van f 10.-. Spr. wil alles zoo goedkoop mogelijk inrichten. Geen hoog gesalarieerde ambtenaren enz.

Voorzitter zegt, dat het doel van hem en zijn beide mede-uitgetreden is, alles op zoo eenvoudig mogelijken grondslag in te richten.

De heer Harp verklaart zich tegen een vaste contributie en wil een omslag over de verwerkte melk.

Voorzitter deelt mee, dal hij reeds het aanbod heeft gehad van iemand, die voor den ouden bond heeft gewerkt, om als secretaris op te treden, een ander wenschte het zelfs gratis te doen. Verschillende **kaashandelaren** hadden beloofd als ondersteunend lid toe te treden en moreel te zullen steunen.

De heer Schrader en nog enkele anderen bespreken het noodzakelijke van het oprichten, van een nieuwen bond en voorzitter constateerde na gedane vraag, dat allen zich verklaarden in beginsel voor oprichting.

De heer Lakeman achtte het organiseeren van de dag- en zoetfabrieken noodig. Bijeenkomsten van kleine fabrieken tegen den export, hadden het nuttige van organisatie aangetoond.

Spr. stelt een omslag voor van 5 ct. per 1000 K.G, melk.

De heer Kaij vindt dit goed, het is een derde van wat den Bond van Zuivelfabrieken omslaat.

Spr. behandelt daarna enkele eigenaardige toetanden.

De kaasfabrieken kregen de kolen voor f 7 per ton minder, als leverende, voor het levensmiddelenbedrijf. Ook werd bijv. de coöperatie met de consentverleening bevoordeeld. Spr. acht dat verkeerd.

Spr. wil de kleine fabrieken organiseeren, omdat groote en kleine fabrieken niet bij elkaar behoren en het bestuur van den bond ging teveel in de richting der groote fabrieken.

Voorzitter wijst er op, dat de fabrieken voor de steenkolen één prijs betalen, deze gaan toch over de brandstoffencommissies. Spr. stelt voor om een commissie te benoemen, die over 10 dagen met nadere plannen, statuten, enz., zal komen.

De heer Slagter wilde nog enkele dagen langer uitstellen, tot na 28 Januari, dan toch vergaderde de afzetcombinatie in Hoorn.

Voorzitter zegt dat evengoed tot oprichting kan worden besloten en deelt mee hoe iemand in Alkmaar zich bereid heeft verklaard hier even mee te delen hoe de kaascontrole tot stand is gekomen, dat was een overrompeling.

De heer Smit achtte het 't eerste werk van den nieuwen bond, om met kracht tegen de kaascontrole te protesteeren. Spr. wil dadelijk den nieuwen Bond oprichten om te kunnen protesteeren.

Wij krijgen nu een heel debat over het moeilijke om kaas van 40+ te garandeeren en uit alles blijkt wel, dat men zeer gekant is tegen de kaascontrole, die op een mislukking dreigt uit te loopen en waartegen niet krachtig genoeg kan worden geageerd.

De heer Lakeman meent, dat de dagfabrieken in hun actie hiertegen niet alleen zullen staan, ook de groots zuivelfabrieken ondervinden reeds dien grooten last.

Voorzitter meent dat de oprichting van den nieuwen bond alleen reeds noodig is om te protesteeren tegen de kaascontrole. De dagfabrieken komen steeds meer in de verdrukking.

Na in rondvraag te hebben gebracht, verklaren zich 10 fabrieken voor aansluiting en 6 voor het beginsel. Spr. wees er op dat er nog verschillende fabrieken niet georganiseerd zijn en spr. hoopt ook daaruit leden te werven, evenals uit de uitgetreden. Voorzitter wil een voorbereidende commissie van 5 leden.

De heer Kaij acht de drie, initiatiefnemers voldoende. Voorzitter wil daaraan toegevoegd de heeren Kaij en Lakeman.

De heer Lakeman is voor een voorloopige commissie, deze wil eerst later een definitief bestuur. Spr. is in het oude bestuur steeds de dwarskijker geweest. Men heeft hem er uit geduwd, hij had teveel gezegd. Spr. had het zacht gezegd, en zou het wel scherper kunnen uitdrukken.

De beide heeren verklaren zich bereid in de commissie zitting te nemen.

De heer Met vraagt nu of men er prijs op stelt om te hooren hoe de kaascontrole is tot stand gekomen De heer Kaij is bevreesd een te eenzijdige voorstelling van de zaak te zullen krijgen. De heer Met zegt, dat hem mededeelingen zijn gedaan door den heer Grondma, en dat evenmin als de minister de exportcombinaties heeft gewild, hij ook niet voor de kaascontrole was. Het waren ook de vertegenwoordigers der producenten die daarop aandrongen.

Spr. stelde voor 25 minuten te pauzeeren en den heer Grondsma uit te noodigen. - Allen voor. De heer Grondsma, na de pauze het woord bekomen, wees er op, hoe in een bijeenkomst ongeveer in Juni in Den Haag bleek, dat de handel de controle niet wenschte de producenten wilden dien kant evenwel niet uit. De handel had zijn groote bezwaren tegen de controle en spr. wees er op dat kaas kaas bleef en geen artikel was, dat men kon vervalschen! Men kan aan kaas geen vreemde vette toevoegen én men had met kaas ook nooit geknoeid, tenminste niet in den laatsten tijd. De Friesche kaas van 20 en 30 plus hadden, volgens spr., het Noordhollandsche product geen schade gedaan.

Op het ministerie van Landbouw was er door den handel op gewezen, dat de kaascontrole reeds een heel oude kwestie was. Die dateerde toch reeds vanaf 1723. De Staten van Holland lieten zich daarmee reeds in wat door spr. uitvoerig werd gememoreerd. Wat de kaas betreft, is dit een heel ander artikel als boter, dit laatste toch kan wel worden vervalscht. En al verkoopt men slechte kaas, dan is dat nog niet nadeelig voor de gezondheid. Kaas wordt niet alleen ver-

kocht op vetgehalte, maar wel degelijk op kwaliteit. In de kaaswereld vraagt men niet, wat vetgehalte, merk staat er op, maar wel degelijk, wat handelsmerk. De een heeft een kroon, een ander 'n poort als handelsmerk en daaronder is de kaas in het buitenland bekend. Spr verwacht ook van de controle veel stagnatie voor den handel met zijn uitvoer, en meent, dat bij kaascontrole men in eigen fabriek niet meer vrij man is. Het heele bedrijf komt te veel aan banden, wat spr. een schade noemt. Aan allerlei bepalingen en voorschriften zal men moeten voldoen.

De heele zuivelindustrie zal in een keurslijf komen. Wij handelaren wenschen de controle niet. Maar als de zuivelproducenten de controle willen; kunnen wij ophouden met er tegen te ageeren; als u het zélf verlangt is er niets aan te doen. Als men de menschen particulier vraagt, moet men van kaascontrole niets weten en in Den Haag zegt men als organisatie niets. En u ellen knikt in uw organisaties dan ja, daar doet ge geen mond open. Als de minister vraagt, of controle noodig is, zegt ge ja. Spr. herhaalt, dat kaas in hoofdzaak wordt verkocht op kwaliteit en spr• geeft aan, hoe de kaas, die wordt uitgevoerd, wordt gerood, geblikt, geparificeerd en dat op al die manieren heel vetgehaltmerk zal verdwijnen. Dat zal veel last geven, ook bij den uitvoer, als er per ongeluk bij een groote partij kaas een paar ongemerkte kazen blijken te zijn. We zullen natuurlijk een zuivelinspectie krijgen met een heel corps van ambtenaren. Spr. ziet er veel last en omslag in.

De heer Kaij vraagt, of er buiten den heer, Nobel (het was de heer Koster, zegt de heer Grondsma) nog meer menschen van organisaties voor de controle waren op die bijeenkomst bij den minister.

De heer Grondsma: Ze waren er allemaal voor, ze hebben niks gezegd en ja geknikt.

De heer Grondsma wijst er verder nog op, dat door de kaascontrole de consument in het buitenland niet beschermd is. Alleen de groote koopman is beschermd, deze kan in het buitenland het vetgehaltmerk van onze kaas verwijderen en toch 30 plus voor 40 plus verkoopen. Spr. noemt zich wel een voorstander van controle op volvette kaas, maar het verdere vrij, net als dat in Amerika geschiedt.

Spr. vertelt verder hoe er gister een vergadering is geweest van allerlei belanghebbenden bij kaasbereiding en boterbereiding en hoe de hulp der regeering is ingeroepen om voor het buitenland met het oog op de lage valuta een crediet te openen. Op deze wijze moet het mogelijk worden, dat onze kaas en boter voor een loonenden prijs kan worden verkocht aan het buitenland. 20 December was er in ons land nog 7 millioen Kg. volvette kaas, 5 millioen 40 plus en 16 millioen Friesche kaas. Tezamen voor 90 millioen gulden aan zuivelproducten. Door de concurrentie met de Canadeesche kaas kan onmogelijk den kostprijs meer in het buitenland worden bedongen.

Herhaaldelijk is er bij den minister aangedrongen open toch de grenzen en laat ons uitvoeren. Maanden en maanden is er op dien uitvoer gewacht. De minister wilde niet. En toen eindelijk een paar dagen na het bezoek der heeren Met, Schröder en dé Graaf en de burgemeesters v. Alkmaar, Hoorn en. Purmerend, de minister de grenzen opende, was dat onder zeer bezwaren de bepalingen. Er was veel te groote verplichte voorraad voor het binnenland, wat moesten wij hier met al die jonge kaas? Het binnenland was overvoerd en toch gaf de minister nog weer 25 pct. van den verplichten voorraad vrij, maar voor het binnenland. Dat is de oorzaak van de daling van den prijs. Spr. deelt verder nog mee, hoe de boter in de koelhuizen opgeslagen, door onze regeering voor f 3.15 per Kg is overgenomen en door de regeering naar Engeland is verkocht. Men zegt, dat de regeermg daar 1½ millioen gulden mee heeft verspeeld.

Nadat nog enkele vragen zijn gedaan en den heer Grondsma dank is gebracht, volgt er weer een discussie over kaascontrole, enz, enz. vrijwel een geest ademend met het gesprokene 's-

morgens. Het resultaat is dat de nieuwe bond wordt opgericht. Op voorstel van den heer Lakeman wordt nog besloten, een krachtige actie tegen de kaascontrole te beginnen en daarvoor de medewerking van alle fabrieken in te roepen. Allen voor.

Tenslotte sluit de heer Met de vergadering met de hoop dat deze dag goede resultaten zal mogen afwerpen, 14 Januari een goede datum zal blijken te zijn. Spr herinnert aan een liedje van Dirk Witte: Wees man en durf te leven - deze woorden wenschte spr. van toepassing te verklaren op den nieuwen bond, getoond als men daarbij heeft een eigen meening en opvatting te hebben.

Schager Courant, 1920-01-24; p. 5/10

ook MAP Kaaskwesties / Scheij

Ingezonden Stukken: door Dr. L. T. C. Scheij

Over: De *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken.*

Er is een nieuwe Bond van Zuivelfabrieken in wording. Hetgeen men al geruimen tijd, vreesde, is geschied; de organisatie der coöperatief werkende zuivelfabrieken in Noordholland, met moeite sinds 1906 opgebouwd, en vooral tijdens de crisisjaren numeriek sterker, doch wat soliditeit betreft, zwakker geworden door de toetreding van leden, enkel om motieven van direct waarneembaar eigenbelang, heeft bij het begin van het jaar 35 leden verloren.

Die uittocht in massa is niet om één en dezelfde reden geschied. De motie van de zuivelfabriek te Opmeer en het daarna genomen besluit om de fabrieken, werkende als Naamlooze Vennootschap, alleen toe te laten, wanneer het coöperatieve, beginsel *in zekere mate* aanwezig was, de eisch was niet: *zuiver coöperatief*, zooals de leider van den nieuwen Bond zich in zijn openingsrede uitdrukt - is voor enkele, tegen wie de maatregel bepaald gericht was, ongetwijfeld de aansporing geweest om direct te bedanken omdat de toestand in het jaar van uitstel toch niet zou veranderen.

Maar verschillende zijn uitgetreden, hoewel de genomen beslissing haar niet trof. Het hart van den N.-H. boer klopt nog niet warm voor organisatie en wanneer dan de uitgaven voor den Bond stijgen en geen directe tastbare voordeelen daarvoor worden genoten, dan is er weinig voor noodig om een meerderheid te vinden voor een voorstel om te bedenken. Daarbij komt nog, dat sommige in den waan gebracht werden, dat het bestuur van den Bond teveel ging in de richting der groots fabrieken, het, geen ik absoluut ontken. De belangen van de kleine werden even goed gediend als die van de groote en van de vele, die daar tusschen vallen.

Beweringen, b.v. als zou de invoering der kaascontrole het nevendoeel hebben de kleine fabrieken het bestaan moeilijk te maken, zijn al ,te dwaas. En toen de weipasteurisatie vooral de eenvoudig ingerichte fabrieken onoverkomelijke moeilijkheden dreigde te bezorgen, heeft het bestuur deze met goed gevolg langs ordelijken weg weten af te wenden.

Ook werkten persoonlijke kwesties verlamdend en ondermijnd, Kortom, er ontstond een groep van ontevredenen met den gang van zaken en in plaats van mede te werken aan het tot stand brengen van verbetering in den Bond (welke ik ook noodig acht) hebben zij hem verlaten om te trachten een nieuwen Bond te vormen.

Met groote belangstelling zag ik de bekendmaking van het werkprogram van de nieuwe organisatie tegemoet; de verslagen in de Alkmaarsche en Schager courant hebben mij zeer teleurgesteld. Geen opbouwen, doch afbreken en critiseeren schijnen den grondslag te zullen vor-

men. In de eerste plaats moet de kaascontrole, worden bestormd, „die voor het oogenblik een zwak punt heeft, n.l. de onverwachte technische moeilijkheden bij het aanbrenge[n] der merken op Edammers, doch die overwonnen moeten en zullen worden.

De leiders van den nieuwen Bond lieten zich bij hun actie om de kaascontrole van de baan te krijgen, voorlichten door den kaashandelaar Grondsma, die daarbij wel wil helpen. De heer Kay zag het wel goed in, toen hij van het plan van den voorzitter, éé[n]zijdige voorlichting der zaak vreesde.

Het was weer het oude liedje van dan kaashandel; kaascontrole geheel overbodig; er is nooit met kaas geknoeid! - let op de beperkende toevoeging: **ten minste niet in den laatsten tijd**. - Verder: kaas kan niet vervalscht worden. Wanneer de consument met het vetgehalte bedrogen wordt, is dat n.m.m. evengoed vervalsching als wanneer hij geroomde melk voor volle krijgt. Het is een drogreden, wanneer men als bezwaar der kaascontrole aanvoert, dat de kwaliteit van het zuivel niet door het merk wordt gedekt. Natuurlijk niet, evenmin als bij boter.

De heer Grondsma noemt zich een voorstander van de controle op volvette kaas; er was een tijd, dat de kaashandel zich ook daartegen heftig verzette, doch de producenten hielden vol. Wat het volvette merk is voor de Goudsche kaas, is het 40 + merk voor de Edammer; daarom is mij de logica van den heer Grondsma niet duidelijk.

Het merk, garandeerende het vetgehalte, zal na verloop van tijd in het binnen- en buitenland gewaardeerd worden, evenals het Rijksbotermerk en het Kaasprikmerk gedurende de crisisjaren. De producent moet wel rekening houden met de technische bezwaren van den handel, en daaraan zooveel mogelijk tegemoet komen, doch hij moet niet vergeten, dat beider belangen nu eenmaal niet dezelfde zijn. Het typeert den nieuwen Bond, dat hij op allerlei wijze steun zoekt bij den kaashandel.

Indien het verslag van de Alkmaarsche het juist weergeeft, heeft de heer Lakeman gezegd, dat men – het bestuur - hem uit den Bond heeft willen duwen, **door hem eerder te laten aftreden**. Mocht dit onjuist zijn weergegeven, dan hoop ik, dat de heer Lakeman het laat verbeteren. Zooals het daar staat, is het ergerlijk en een leugen. Moge een nieuwe, „kwestie Lakeman” ons bespaard blijven!

Ten slotte mijn advies aan de, zuivelfabrieken, die thans leden van den Bond zijn: maak uwe organisatie sterk, verbeter daarin, wat er verbeterd moet worden en verspil uw krachten niet, zoals in den laatsten tijd het geval was.

Dr. L. T. C. SCHEIJ.
Hoorn, 22 Jan. 1920

Verslag verg. Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken.

ALKMAAR: Vergadering op Vrijdag 30 Januari 1920, den middags 1 uur te Alkmaar, in het lokaal Koetsveld.

De heer Jac. Met opent namens het voorlopig bestuur de vergadering, er op wijzend, dat 21 fabrieken aanwezig zijn. Spr. wijst er verder op, dat verschillende ingezonden stukken het oprichten van dezen nieuwen Bond hebben behandeld en deze noemden het een dwaasheid deze oprichting. Speciaal brengt spr. onder de aandacht wat Dr. Scheij had gezegd over de weipasteurisatie en dat de oude Bond zulk goed werk daarmee had gedaan. Dat is spr. met Dr. Scheij volkomen eens. Daardoor heeft de oude Bond ons zuivelbereiders uitstekend doorgeholpen. Maar waarom, zegt spr., heeft het bestuur ook niet aldus gehandeld met de *kaasmerken?* Deze kaascontrole is de zuivelbereiders koud op het dak geworpen. Spr. hoopt dat de aanwezigen gemeenschappelijk de punten van behandeling vandaag zullen oplossen.

De heer Scheuder leest de notulen, die onveranderd worden goedgekeurd.

Naar aanleiding van het geschreven van Dr. Scheij, verklaart de heer Harp van Wogmeer, dat ook hij gelooft, dat de heer Met zich de vorige vergadering niet juist heeft uitgedrukt, toen hij sprak die fabrieken er uit moesten die niet op zuiveren coöp. grondslag stonden. Dat wijzen de statuten niet uit, maar door de uiting van den voorzitter, den heer Koster, en van den heer Dijkstra, kwam de bedoeling duidelijk naar voren. De heeren Met, Schröder en ik hebben toen bedankt, anders waren wij bedankt en meerderen zijn ons gevolgd. Door het zeggen van Dijkstra is met orkaansterkte uit elkaar gejaagd, wat jarenlang met zorg is opgebouwd.

Er is gezegd dat de Noordhollandsche boer niets voelt voor organisatie. Da's onwaar, want wij die ons los hebben gemaakt van den ouden Bond, hebben ons dadelijk weer georganiseerd. Wij zijn van school weggezonden, maar wij blijven niet druilen, wij vereenigen ons weer om voor onze belangen op te komen. Wat het kaascontrolemerk betreft, zegt dr. Scheij, dat dit voor kleine fabrieken niet moeilijk is. Het is voor de kleine fabrieken niet moeilijk, wel voor de dagfabrieken, die kunnen onmogelijk steeds kaas maken van 42 procent. Wij moeten met kracht tegen de kaascontrole, ingaan:

- 1) omdat het bestaan der dagfabrieken bedreigt;
- 2) omdat de merken niet voldoen;
- 3) omdat het bewijs is geleverd, dat bij onderzoek van een zelfde kaas niet steeds dezelfde uitslag komt;
- 4) omdat het niet opgaat dat wij nog een half jaar lang voor ons product moeten instaan, terwijl het in handen van anderen is overgegaan.

Voorzitter deelt mee, dat 19 fabrieken zijn toegetreden.

'Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland'

Worden behandeld statuten en huishoudelijk reglement, die door den heer Lakeman worden voorgelezen. Wij deelen mee, dat de naam zal zijn: *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken in Noordholland*, gevestigd te Alkmaar. Hij beoogt:

- a) samenwerking, wederkerige voorlichting in alle zaken die een voordeelige exploitatie van de zuivelfabrieken kan bevorderen;
- b) aankoper voor de zuivelbereiding benodigde stoffen;
- c) bevorderen van een geregelde en goede verzending der zuivelproducten;

- d) samenwerken met andere vereenigingen in zooverre dit de zuivelbereiding ten goede komt.

Wat het stemrecht betreft, werd voorgesteld: (zie vervolg)

tot. en met 500.000 K.G. melk	1 stem;
500.001- 1 miljoen	2 stemmen;
1.000.001- 1.5 miljoen	3 stemmen;
1.500.001- 2 miljoen	4 stemmen;
boven 2 miljoen K.G.	5 stemmen.

De heer Slagter, Hoogwoud, wenscht geen hooger aantal stemman te verlenen dan 3 stemmen. Dit wordt goedgekeurd en zal boven 1 miljoen K.G. melk een fabriek 3 stemmen hebben. Het bestuur zal bestaan uit 5 personen plus een secretaris-penningmeester, buiten het, bestuur staande. Het bestuur benoemt deze secretaris. Van het bestuur treedt jaarlijks 1 af en is direct herkiesbaar.

Hierover ontspint zich een discussie, waaruit blijkt dat er een stroming is, verdedigd door de heeren Sleutel, Koegras, en Klok, Stolpen, om het bestuur niet herkiesbaar te stellen, behalve de voorzitter.

Het resultaat was, dat het bestuursvoorstel, wel herkiesbaar, werd aangenomen met 10 tegen 3 stemmen.

Het bestuur zal geen salaris genieten, wel een presentiegeld van f2.50 plus reis- en verblijf-kosten.

De contributie wordt geregeld naar het aantal verwerkte K.G. melk en later bepaald op 5 cent per 1000 K.G.

Buitengewone leden betalen f2.50.

De duur der vereeniging wordt bepaald op 29 jaar. Statuten en huishoudelijk reglement worden vastgesteld.

Tijdens de vergadering traden nog twee nieuwe leden toe.

Volgt bestuursverkiezing, waarbij de heer Klok de candidatuur-Smit uit Anna Pawlowna naar voren brengt, terwijl de heer Slagter aanraadt, het voorloopig bestuur te verkiezen. De heer Met zag liever een veehouder-zuivelbereider als bestuurslid in plaats van zichzelf. De heer Schröder stift juist de heer Met de aangewezen man.

Gekozen worden de heeren: **Met**, **Schröder**, **Kaij**, **Lakeman** en **Harp** met respectievelijk 16, 12, 11, 15 en 12 stemmen. De heeren nemen hun benoeming aan.

De heer Met zal als voorzitter optreden, de heer Kaij vice-voorzitter. De heer Met aanvaardt met een gepast woord het voorzitterschap.

En nu volgt een heel, heel lange discussie over de kaasmerken.

De heer Stapel, Warder, vraagt, hoe men komt aan de berekening van 5 cent per kaas voor onkosten kaascontrole. Zijn die cijfers juist?

De heer Kaij kan het niet precies zeggen. Het merken kost 1¼ cent en spr. berekent voor uitbreiding personeel op de fabrieken of verhooging vergoeding voor dat personeel en voor de onkosten thuis ongeveer 4 cent. Spr. ontwikkelt verder zijn bezwaren tegen de kaascontrole. Hij wijst op de kaas die bij de handelaren geblikt, geblaasd, gerood enz. worden en waarbij dus aan de grens het merk niet kan worden gecontroleerd. Dat zal op de pakhuizen moeten geschieden en veel stagnatie geven.

De merken voldoen in de praktijk niet. Dan de groots kosten en groots drukte. Verder gelooft spr., dat de onkosten voor de controle nog enorm zullen worden verhoogd als de boeren, die zelf kazen, ook onder de controle komen met hun kaas. Dat zal heel moeilijk zijn uit te voeren. Spr. wijst op de laatste vergadering te Hoorn van het *Kaascontrolestation*, daar was al

grootte tegenstand en nu men in de praktijk met de controle heeft kennis gemaakt, zal die tegenstand nog veel groter worden. Het heette in Den Haag, dat alle producenten de controle wilden, maar dat is onwaar. Het is noodig dat dit duidelijk blijkt of de producent de controle wenscht ja of neen en daarom wil spr. een aparte vergadering, waartoe alle fabrieken en boeren worden uitgenodigd om zich uit te spreken. Willen de producenten controle, welnu, dan kan de minister doorgaan, willen zij het niet, dan kan er intrekken of wijziging volgen. Den komen wij op zuiverder grondslag.

De heer Stapel, Warder, meent dat de meerdere uitgaven voor het personeel met het kaasmerken belast, niet groot zullen zijn, een heel enkele fabriek als haar personeel daar maar eenige verhooging voor heeft gegeven,

De heer Harp zegt dat Dr. Scheij zegt, dat de boer een hekel heeft aan uitgaven. Het kost ons nooit te veel, als wij er maar door kunnen profiteren, als wij het voordeel zien.

De heer Klok wil voor het bestuur de machtiging, om zoo krachtig mogelijk actie te voeren, De heer. Sleutel, Koegras, wil geen vergadering, maar een circulaire aan alle fabrieken of zij voor of tegen kaascontrole zijn.

De heer Lakeman acht dit goed, ofschoon spr. bevreesd is toch geen goede uitspraak te krijgen en wijst hierbij op de fabrieken bij *Gestam*¹⁰¹⁾ aangesloten, waar kaascontrole eisch is.

De heer Slagter, Hoogwoud, geeft zijn ondervinding met de kaasmerken weer. Het gelukt thans de merken er aardig op te houden, mits de kaas 24 uur ongezoeten blijft en niet gewaterd wordt. In een warmen zomer kan de kaas niet 24 uur ongezoeten.

De heer Kaij wijst op den critieken datum van 1 Februari. Kaas na 1 Februari gemaakt, mag niet ongemerkt over de grens. Uit een opgaaf blijkt, dat van de op de vergadering vertegenwoordigde fabrieken er 15 niet onder controle staan en 4 wel. Een bewijs, zegt de heer Kaij, dat ondanks den as. 1 Februari nog niet velen de controle aanvaardden. Wat moet er met die ongecontroleerde kaas straks vraagt spr. Het is noodig een krachtige actie te voeren, voor wij straks de schade aan den lijve, zullen gevoelen.

De heer Smit, Anna Paulowna, acht het vroegere prikmerk voldoende. Anderen wijzen op de bezwaren daarvan.

De heer Stapel, Hauwert, geeft ook zijn bevindingen van het kaasmerk weer. Het Kaascontrolestation wenscht een heel droog, rijp kaasje. Maakt men dat, dan zal door de meerdere K.G. melk, die voor de kaas vereischt wordt, de controle nog veel duurder worden dan 5 cent. Bij spr. blijft het merk er thans aardig op zitten, maar als de kaas op de borden staat, licht het merk op, het blijft soms ook aan de doeken zitten en als de kazen later in licht kalkwater komen, wat bij de *Gestam* eisch is, drijven de merken om den wal en dan is het gecontroleerde kaas zonder merk.

De heer Met leest een ingezonden stuk voor van den heer Grondsma en wijst er verder op, dat door het merk 40+, de Edammer kaas, dat steeds de fijnste kaas was, zal opgaan in de vraag naar kaas 40+, waaraan zoowel Friesche, Goudsche enz. zal kunnen voldoen. Spr. ziet er schade in voor het Edammer product. Spr. meent ook dat de dagfabrieken niet steeds kaas van 42 pct. kunnen maken. Het is met de zuivel, de eene duivel is nog niet dood of de andere staat op, en kaascontrole noemt spr. een grooten duivel en wijst op art. 28 van het reglement, op de controle, waarbij een boete van f 10000 bij overtreding.

Niemand in de vergadering verklaart zich voor kaascontrole. De heer Klok acht het niet zoo verkeerd, als het merk maar goed was.

¹⁰¹⁾ N.V. *Gestam* een in 1916 opgerichte *Kaasexportvereniging*, een samenwerking tussen twee kaasexporteurs te Edam en elf – later 18 – kleine dag- en zoetfabrieken. Werd geen groot succes, liquideerde in 1930

Dit geeft den heer Met aanleiding op te merken, dat de kwaliteit niet wordt gegarandeerd en knijpers, losse en korte kaas ook 40 + zijn.

De heer Harp wil na den uitslag van de rondgezonden circulaires 3 personen benoemen, om naar den minister te gaan.

De heer Stapel wijst op de aanhangige Kaaswet, waarbij ook het vochtgehalte zal worden bepaald in de kaas. Ook daartegen wil spr. actie. Friesland, dat steeds kaas maakt met veel vocht, zal hier ook wel actie tegen voeren.

De vergadering machtigt het bestuur om naar den minister te gaan.

De heer Met wijst er op, dat Frankrijk korte kaas vraagt, Duitschland vette kaas. Spr. zou het hoogst gevaarlijk achten dat door het kaascontrolemerk er een eenheids kaas kwam. Ons product zal er onder gaan lijden.

Met algemeene stemmen wordt het voorstel-Sleutel om circulaires rond te zenden, aangenomen.

Het bestuur krijgt blanco mandaat wat het salaris voor den secretaris betreft.

De heer Harp vraagt, of de uitgetreden en nog eenig recht kunnen doen gelden op het groote batig saldo van den ouden Bond.

De heer Kaij en anderen meenen van niet, terwijl deze er nog op wijst, dat bij ontbinding van den ouden Bond er geen voordeelig saldo zou zijn geweest, met het oog op de verplichtingen tegenover het Landbouwhuis. Dat was dan met 't heele saldo weggegaan.

Er wordt nog gevraagd, dit naar aanleiding van een ontvangen circulaire, of de oude Bond nog bijdragen kan vorderen van de met 1 Januari uitgetreden en. - De heer Lakeman acht dit beslist niet

De heer Met deelt nog mee, hoe minister IJsselstein bij een kort geleden gehouden conferentie na een gemaakte opmerking om alles vrij te laten, antwoordde: dat is mijn volkomen wil. Spr. put hieruit de hoop, dat ook de actie tegen de kaascontrole kans van slagen heeft.

De heer Lakeman wordt nog gecompimenteerd met zijn verkiezing als bestuurslid. Waar hij in het bestuur van *den ouden Bond* den steen des aanstoots was, is hij in dezen *nieuwen Bond* geworden die als de steen den hoeks.

Hierna sluiting

Ingezonden Stukken.**Dr Scheij: Hoe in N.-Holland de kaascontrole bestreden wordt**

Het is Dinsdag j.l. voor mij, een merkwaardige dag geweest in mijn ambtenlijk leven. In mijn verloftijd had de protestvergadering van de zelfkazers boeren, die te Alkmaar markten plaats gehad; de motie, aan den Minister gezonden, had ik gelezen in een kort verslag, van de Alkmaarsche Courant. Het had mij getroffen, dat het protest tegen het uitvoerverbod van ongemerkte kaas vanaf 4 September uitsluitend gegrond was op die technische onmogelijkheid in het kleinbedrijf de kaas van het voorgeschreven merk te voorzien.

Aangezien de Regeering in deze zaak ook mijne meening wilde overnemen, besloot ik naar de Purmerender vergadering van zelfkazers te gaan, teneinde mij op de hoogte te stellen van hun bezwaren en hen te kunnen voorlichten. Ik beschouwde dit eigenlijk als mijn plicht. Bij de Noordhollandsche zelfkazers voel ik mij thuis; wie mijn jaarverslagen leest, kan weten, dat ik in mijn bijna 24-jarig verblijf in N.-H., heel wat zelfkazers zoo goed mogelijk heb bijgestaan, wanneer zij met moeilijkheden te kampen hadden. Om goed op de hoogte te zijn, bezocht ik den vorigen dag de boerderij van een zelfkazer, die sinds een paar maanden het Rijksmerk op zijn kazen aanbrengt, en dus over ervaring beschikt.

De vergadering was bijeengeroepen door het bestuur van den *Nieuwen Bond*, dat vertegenwoordigd was door zijn voorzitter, den heer Jac. Met van Heerhugowaard en F. Lakeman van Ipendam. Vóór de vergadering vroeg de heer Met mij, of ik wel wist in welk kamp ik verzeild was geraakt. Eerst toen ik bemerkte, dat er van een ernstige bespreking der Kaascontrole niets terecht kwam en de heer Met trachtte zoo gauw mogelijk de handteekeningen voor de motie geplaatst te krijgen - de vergadering begon kwart over elf en de heer Met wilde en ging met den trein van 12.05 weg - heb ik gevraagd ook wat te mogen zeggen, hetgeen de heer Met mij weigerde.

Ik herinnerde hem er aan, dat het hier een vergadering van zelfkazers was en noodigde hem uit zijn, te Alkmaar uitgesproken wensch in deze vergadering te herhalen, n.l. dat de zelfkazers zelf de leiding op zich zouden nemen. Deze hadden dan hun houding kunnen bepalen. De heer Met wilde zijn wensch thans niet weer uiten. Een der aanwezigen bracht de oplossing. Hij stelde voor, direct na de vergadering Met- Lakeman een nieuwe te houden, waarin de Rijkszuivelconsulent voor Noordholland over de kaascontrole en de aan den Minister te zenden motie, zou mogen spreken.

Ik had gehoopt, dat de heer Met het volle licht had doen, schijnen op het cardinale punt in de motie, n.l. de technische onmogelijkheid in het kleinbedrijf de kaas van het voorgeschreven, merk te voorzien.

De vergadering, bleef daarvan verstoken.

Trouwens hij kon dit ook niet aantonen. Bij het aanhooren der discussies bleek het mij, hoe de leiders zelf en de aanwezigen aan voorlichting omtrent de technische uitvoering groote behoefte hadden

De heer Met wees op de moeilijkheden voor de zelfkazers om aan het vetgehalte te voldoen, doch bewees deze niet; hij achtte het besluit van den Minister in strijd met de Wet; hij kwam met het afgezaagde bezwaar, dat het Rijksmerk geen kwaliteit waarborgde, doch behandelde niet wat er in de motie staat. In schrill licht worden de kosten en de boeten geplaatst, waaromtrent de vergadering het medegedeelde maar moest aannemen. Vooraf trof het mij, hoe de hee-

ren bestuurders van, den Nieuwen Bond bij deze gelegenheid, waarbij iedere tegenspraak buitengesloten was, de zelfkazende boeren inlichtten omtrent den Bond van Zuivelfabrieken, die hen uitzette en omtrent de bij hen bestaande dwanggedachte, dat de kaascontrole in het leven wordt geroepen, om de kleine fabrieken en de zelfkazende boeren in moeilijkheden te brengen ten voordeel van de groote fabrieken. De vraag kwam bij mij op, waarom diep gronden dan niet in de motie vermeld zijn.

Doch over het doel der controle en de door haar in de toekomst te behalen geldelijke voordelen werd geen woord gerept.

Toen de heer Met weggegaan was, nam de heer Lakeman de leiding over en verweet mij verregaande brutaliteit, dat ik deze vergadering van N.-H zelfkazende boeren bezocht en dat ik geen gelegenheid om te spreken zou krijgen. Hij noodigde de aanwezigen uit over een week terug te komen om het adres aan den Minister te teekenen, en de tweede leider ging heen, niet willende hooren, wat ik over de zaak zou zeggen. Een aantal aanwezigen gingen met hem heen; deze zullen mogelijk Dinsdag a.s. ten volle overtuigd de motie te teekenen. Daarna had ik nog de gelegenheid de overgeblevenen eenigszins bekend te maken met het doel en de techniek der kaascontrole en de uitvoerbaarheid, vooral voor den zelfkazenden boer, omdat het een kleinbedrijf is,

en hij gewoonlijk in den herfst met de kazerij ophoudt, terwijl hij in het algemeen een hoog vetgehalte in zijn kaas heeft, dat hij thans niet kent, doch door de kaascontrole zal leeren kennen in zijn eigen voordeel.

Aan hulp en voorlichting zal het hem, zoo noodig niet ontbreken.

Hetgeen ik den vorigen middag van de ervaring van den aangesloten zelfkazenden boer had vernomen, kon ik zijn collega's om Purmerend mededeelen.

De waarde van een motie staat in nauw verband met de wijze, waarop zij tot stand komt. Zal men aan de moties van de zelfkazende boeren in N.H. wel eenige waarde kunnen toekennen? Zoo niet, dan hebben zij dit te danken aan degenen, die zich opwerpen als hun leiders, aan den voorzitter en bestuursleden van den Nieuwen Bond, die een zakelijke behandeling schuwen en hen eenzijdig en niet voldoende deskundig voorlichten.

Hoorn, 5 Augustus 1920.

Dr. L. T. C. SCHEIJ.

Rijkszuivelconsulent voor N.-H.

Ingezonden Stukken.

Beemster boeren die het opnemen voor Dr. Scheij

Mijnheer de Redacteur,

Beleefd verzoeken wij eenige plaatsruimte in Uw veelgelezen blad, waarvoor onzen dank.

KAAS-CONTROLE.

Naar aanleiding van het verslag der vergadering van 20 Augustus jl van de Vereeniging „Nieuwe Bond ver Zuivelfabrieken” en een aangehoord debat of gesprek van eenige kaashandelaren en producenten of Directeuren, tusschen den heer Dr. Schey, zuivelconsulent voor Noordholland, op de kaasmarkt te Alkmaar, willen ondergeteekenden in deze hunne bevindingen e.g. het , gesprokene en de voorgewende bezwaren verachten en voor onwaar verklaren.

In de eerste plaats verachten wij het gezegd, van den Voorzitter der genoemde vergadering den heer Jac. Met „Waarvoor er eigenlijk een zuivelconsulent bestaat.”

Dus deze is overcompleet, zoo niet een sta in den weg? Dit kan geen uitlating zijn, die op eene algemeene deugdelijke vergadering op zijn plaats is, dus voor een persoonlijke kwestie moet worden gehouden, daar de heer Met zeer goed weet, dat de vele werkzaamheden aan dit Consulentschap verbonden en door Dr. Schey verricht ten nutte en bate der Zuivelproducenten zijn, nl. bij bedrijfsstoornis, melkvervalsing opleiding melkonderzoek, enz. (Zie jaarverslagen).

Eerst-ondergeteekende verklaart als zelfkazende en als gewezen Directeur eener Kaasfabriek, veel hulp met de beste resultaten van Dr. Schey ondervonden te hebben, met de meeste bereidwilligheid en zijn persoonlijk medewerken en mocht de heer Met zijnsinziens achtergesteld worden, dan weet deze zeer goed de weg, om daar verandering in te krijgen. Onze meening is in deze een persoonlijke kwestie (laag pijn) doch de heer Met denkt met schreeuwen „krijg je de jongens wakker.” Verder zegt Met: „Als wij nu niet zeggen we merken niet, dan zijn we toch verkouden.”

Onze ondervinding is, dat verkouden zijn niet doodelijk is, doch ‘t kan er uit voortkomen. Hierdoor geeft de heer Met te kennen, voor een goed lezer, dat het bestrijden der Controle geen hoofdzaak is, maar het bestaan van den Bond, (dus als stokpaardje gereden wordt). Ook bewijst dit zijn vorige gezegde; n.l.: „wij staan voor een moeilijk parket en ik ben er tegen, direct ‘t hoofd te buigen.” Dus koppigheid. Behoort dat bij een zoo groot besluit?

Nu rijst voor ons de vraag, als zelfkazende boeren: „Is die ontferming over ons uitgesproken (niets bewezen) wel gemeend en degelijk bedoeld?

Wat toch zou de reden wezen, om ons van het plakken (merken) te weerhouden?

(Voor een oogenblik persoonlijk). Plakt de heer Met ook niet, nl. op zijn produkt (rijtuigen)? Veel gezien: Jac. Met, Heer-Hugowaard. Voor welk doel? Zijn waar garandeeren en aanbevelen. (Dit prijzen wij, maar ‘t geeft te denken).

Waarom ons van het merken te weerhouden? Neen, je waar garandeeren, verkoopen wat het is, dat is ons inziens de aangewezen weg en eerlijk. Hoe was het gesteld met de boter? Ondervinden nu niet reeds de boterproducenten in den exporthandel de beste resultaten? Hoe verzet- te de Groothandel zich niet tegen de Proefstations, en nu, bijna ieder, met zaak van betee-

kenis, is aangesloten en volgens prijscouranten en advertenties, doet dit steeds dienst als reclame: „Levering op A.H.V.”

Zoo moet het ook worden met de Noordhollandsche kaas en zoo zal het worden, daarvoor is ons product borg.

Er moet aan het verknoeien van ons product een einde komen. Het is ons en bijna ieder producent bekend, dat er op de markt een flinke hoeveelheid kaas verhandeld wordt, maar in ‘t café of z.g. „beurs”, schuiten vol ontroomde Friesche kaas wordt bijgekocht en geleverd.

Die kwamen dan in N.-Holland en gingen uit N.-Holland voor „Noordhollandsche”. Dit weet de heer Met net zoo goed als ieder ons. Hoe kan hij nu voor deze, door de N.-H. Kaasindustrie. zoo belangrijke zaak zoo zijn? Kan dit op het gebied van vooruitstrevendheid samengaan met zijn Lidmaatschap in ‘t Provinciaal Bestuur?

Was het niet flinker van u geweest, om bij het gesprek (of debat) op de markt, met en tegen Dr. Schey, ridderlijk op te treden, dan zooals u nu deed; het lachend aan te hooren, zichtbaar denkend: „dat is wat je noemt”?

In dit gesprek werd aangevoerd door een Kaashandelaar, dat de merken er af gingen, als de kaas een jaar (of zoo iets) werd opgezet. („Maak eerst je merken beter” werd Dr. Schey toege-snauwd.”)

Wij dachten: „’t Is mogelijk, maar wie bewaard zijn kaas voor dezen hoogen prijs een jaar? (Zwak argument) En degene, die dit zoo beleefd zeide, doet dit vast niet.

Het tegendeel heeft een der ondergeteekenden voor twee dagen gezien, met een flink beleggen Goudsche kaas, uit het filiaal „Hollandia” te Purmerend, daarvan was het merk haast niet af te schrapen. Í

Ook van schimmel onder het merk, zooals ook werd beweerd, was niets merkbaar. Neen, de merken zitten en blijven er bij ons best op, bij een goeden wil en behandeling; de wil is in deze het werk.

Wij verklaren, als zelfkazende boeren onder Rijks-controle, dat de onwetenden ook in deze zaak ‘t grootste woord voeren en een ieder kan en mag bij ondergeteekenden zich overtuigen, ten allen tijde.

Ook werden genoemd, als strijdmiddel, de bezwaren:

„Als je lid wordt, zit je er 29 jaar aan vast, en de toetreding kost f 50.-.” Alles leugen of al weer onwetendheid, nl. dit: elk jaar heeft ieder aangesloten lid het recht te bedanken en de toetreding kost nihil; de merken kosten 1¼ cent per stuk; de kosten worden omgeslagen over de Kilo’s geproduceerde kaas, dus hoe meer aansluitingen, hoe minder het kost en waar een wil is, is een weg, zoo ook met het merken. Een kleine plichtsbetrachting, zoowel voor fabrikant als boer, en de zaak is in orde (geen ontferming noodig).

Ondergeteekenden blijven daarom het standpunt der Regeering toejuichen, ter bevordering van den goeden naam en kwaliteit onzer zuivelproducten.

U, geachte Redactie, dankende voor de verleende plaatsruimte,

K. BIJVOET Beemster.
NIC. v. d. LEE Beemster.
NIC. BOOTS, Beemster.
C. VEENIS, Graft
Beemster, 26 Aug. 1920.

Ingezonden Stukken.

Secretaris *Nw. Bond van Zuivelfabrieken* 'Tegen kaascontrole.'

Mijnheer de Redacteur,

Beleefd verzoek ik u plaatsing van onderstaande regelen, waarvoor bij voorbaat mijn dank. Veel wordt in den laatsten tijd over de kaascontrole gesproken en geschreven. Daaruit blijkt, dat het eene zeer belangrijke kwestie is. Eenerzijds toch wordt beweerd, dat zij onmisbaar is, anderzijds wordt gezegd, dat zij overbodig is. Ik gehoor mij onder de laatsten. Nu zou ik u kunnen verwijzen naar het Landbouwweekblad, van 5 Juni '20, maar sindsdien heb ik van sommige dingen kennis gekregen, die mij nopen dit punt nogmaals ter sprake te brengen. Ik heb hier voor mij liggen een briefje van een groots zuivelfabriek een hare leden, waar o.a. dit in staat:

Aan hen, die deze uitbetaling misschien tegenvalt wil ik even mededeelen, dat deze periode de groots hoeveelheid „losse” kaas gemaakt is.

Ik wil er even aan herinneren dat een van de aangevoerde redenen tegen het merken is de kwaliteit, hetwelk genoemd wordt een afgezaagd argument. Maar zie nu hier dit oogenschijnlijk onschuldige berichtje aan de leden. Daarin wordt openlijk erkend, dat de heele periode nog niet andere gemaakt is dan losse kaas. En wie zal zeggen wat voor minderwaardig goed er nog meer gemaakt is. En deze kaas was gemerkt. Zij komt natuurlijk niet aan de markt, maar gaat over de *Exportcentrale* rechtstreeks naar het buitenland. En hoeveel van zulk minderwaardig product zal er gedekt door het onmisbare plaatje zijn weg vinden naar het buitenland? Ik heb mijzelf weleens afgevraagd, is dit soms de reden van de oprichting van het kaascontrolestation, om n.l. de groote fabrieken van hun product af te helpen, die zij niet aan de markt durven brengen? Zal dit nu de naam van onze Noordhollandsche kaas moeten hoog houden? Meent men nu heusch dat de buitenlander de voorkeur geeft aan een kaas die gemerkt is, maar beschimmeld en taai boven een ongemerkte die goed is?

Het buitenland vraagt het ook niet. Dit is geenszins eene bewering van eennige vrienden kaashandelaaren zooals Dr. Schey beweerd in zijn ingezonden stuk van 28 Augustus. Dat het buitenland het merk niet vraagt is door niemand minder beweerd dan door Dr. Swaving, Inspecteur van het Zuivelwezen, in eene conferentie met het Bestuur van den *Nieuwen Bond*, op het Departement van Landbouw. Zijne Ed. voegde daar het bestuur toe: Heeren, u weet er niets van, het buitenland vraagt thans het merk nog niet, maar het komt. In de eerstvolgende jaren zal blijken, dat het buitenland heb wel vraagt. Ik heb conferenties op vele plaatsen bijgewoond, en daar is mij zulks gebleken.

Ziedaar de heele opzet. Do leidende personen zeggen dat zij „opzien komen spelen”. Ik zou geneigd zijn thans mijnheer Swaving toe te voegen: Mijnheer u weet er niets van. Uw beweren van wat de hierna volgende jaren betreft laat ik geheel zwemmen, want wie weet het? Maar wat dit jaar is gebeurd, stelt u geheel in het ongelijk. Tot voor Vrijdag 27 Aug. bracht de gemerkte kaas geen duit meer op dan de ongemerkte, en wanneer dit nu anders gaat worden, dan is dit geen gevolg van de meerdere vraag van het buitenland naar gemerkte kaas, maar alleen van het dwangbevel van den Minister. En zulk een dwangbevel, zulk een vrijheidsberoving vind ik verschrikkelijk. En waarlijk ik kan mij zoo moeilijk indenken dat hoogstaande mannen die zoo gaarne met de boeren meelevende, de boeren, die toch de vrijheid in hun bedrijf

op zulk een hoog. prijs stellen (misschien enkelen niet, b.v. in de Beemster, maar wat schaadt een haring op een ton?) eene vrijheid, die een vroeger dichter reeds bezoug ín zijn:

Hoe genoeglijk rolt het leven,

Des gerusten landmans voort, enz.

dat zulke hoogstaande mannen, zeg ik, het nu maar heel onschuldig vinden dat de producent zich moet aansluiten bij een controlestation; hooge kosten moet maken, eene controle op zich moet laten uitoefenen die tot onaangenaamheden zat leiden, en dat alles, om iets dat nog in de lucht hangt.

Daarom is de actie van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken* op haar plaats. Zij heeft van den boeginne op de voorgrond geplaatst de **bedrijfsvrijheid** en het algeheele gemis aan waarborg aan kwaliteit, en daarbij de onbruikbaarheid van de merken. Hoewel dit laatste vooral voor den handel eene belangrijke factor is, stel ik mij voor dat hierin wel zoodanige verbetering is aan te brengen, dat dit geen bezwaar meer is.

Toch blijft het de vraag, of Minister onder deze omslandigheden kan en mag handhaven. Er zijn fabrieken die er met den besten wil een 50 pcl op kunnen houden. Wat moet men daar dan mede? Het is misschien wel zoo dat de kaas van de Exporcentrale er uit mag, al is het dat de helft ongemerkt is. Maar dan zou het ook een reuzen idee zijn: alle zelfkazers en dagfabrieken van de baan, de kaasmarkt weg, de kaashandelaars maar een goed heenkomen gezocht. M.a.w., alle melk naar de groote fabrieken en de kaas verkocht over de Exportcentrale, in dan.... dan hinderde het niet meer dat ze in het buitenland ongemerkte kaas aten. Maar zover is het nog niet. De nieuwe bond zal dan ook op grond van bovengenoemde bezwaren blijven strijden tegen het verplichte merken.

En vraagt ge me nu, wat baat dit alles? dan herhaal ik wat ik reeds 5 Juni schreef: Niets, totaal niets, want de Minister gaat door, moet wel doorgaan, Waarom? Heel eenvoudig Het Rijkskaascontrolestation is opgericht en kan alleen blijven bestaan door uitvoerverbod van ongemerkte kaas, het staat bij mij vast, dat wanneer de Minister de bepaling van 4 September intrekt, dat dan het heele kaascontrolestation als een kaartenhuis in elkander stort. Dit wordt door de adviseurs van den Minister heel goed ingezien, en daarom ook het beste bewijs dat het buitenland niet vraagt naar gemerkte kaas. Vroeg men er wel naar dan kon men immers rustig afwachten, heusch als de gecontroleerde 3 a 4 gulden meer opbrengt, dan komt men vanzelf wel. Maar zoo moet het niet, het moet met dwang, anders komt men er niet. Het verbod mist dan ook elken rechtsgrond en is daarom inconstitutioneel.

Ten slotte iets over de motie der zelfkazende boeren. Ik geef met anderen toe dat de motie minder mooi gekozen was. Het voornaamste werd er in gemist, n.i. de bedrijfsvrijheid en de kwaliteit. De vraag komt nu echter bij mij op of het niet wenschelijk zou zijn dat de boeren uit hun midden een commissie benoende die dit den Minister kenbaar maakte, dit zou ongetwijfeld de motie tot haar recht brengen.

Hoogachtend

C. DEN HARTIGH.

Secr. van den Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken.

(Ingezonden Stukken.)

Over afvallende kaasmerken, tegenstander Dr. Scheij

Mijnheer de Redacteur,

Mag ook ik in uw blad eenige plaatsruimte verzoeken; betreffende de kaascontrole; bij voorbaat mijn dank.

De kaascontrole heeft al heel wat stof opgejaagd en dat zal waarschijnlijk vooreerst nog wel niet uit zijn. Dr. Scheij is verontwaardigd en schrijft ingezonden, stukken, waarin ik aangeval- len word en nu wordt het nog niet beter, want nu komen er waarachtig al zelfkazende boeren ook die: ingezonden stukken schrijven, waarin zij mijne bemoeiingen in een verkeerd daglicht trachten te plaatsen.

De eerste steen des aanstoots is geweest: de weigering om Dr. Scheij het woord te geven op een vergadering van zelfkazende boeren te Purmerend, waar ik vermeen (hoewel Dr. Scheij het anders uit wil leggen) deze zich niet had mogen indringen, wat ik hem daar dan ook reeds persoonlijk heb medegedeeld.

De tweede steen des aanstoots is, dat ik j.l. Vrijdag op de Alkmaarsche kaasmarkt een kaasrel- letje stil heb aangehoord en waarin ik mij in het geheel niet heb gemengd. Welnu heeren, ik vermeen hiermede goed gedaan te hebben, want ik houd niet van die oploopjes op de markt; doch bovendien wat zou het mij baten om in het bijzijn van Dr. Scheij over die *stapel met minderwaardige merken* te praten (want daar ging het toch immers over)? Hij weet het toch veel beter(?), zijn stopwoord is: Met een beetje goede wil dan komt het wel terecht, als je maar merken wilt.

Doch wat of hij nu aanvoerde voor deze stapel, die zeer zeker meer dan de helft der merken kwijt was, heb ik niet gehoord. Wel hoorde ik, dat de heer Nico Best, lid van de afzetcombinatie Gouda aan den heer Scheij vroeg, om naar de Zuivelfabriek Neerlandia te gaan, om daar, de merken te gaan zien, omrede 50 pct der kaas hun merk verliezen. Deze fabriek te Stompe- toren levert haar kaas aan genoemde combinatie, dus sprak de heer Best uit ondervinding, de directeur van deze Zuivelfabriek bevestigde mij dit later en vertelde tevens de vorige week nog een stapel kaas gemaakt te hebben, die 80 pct. van hun merken verloren.

Nu zou ik Dr. Scheij willen vragen: is dit geen technisch bezwaar? Ik zou nog meer gevallen kunnen noemen, doch zou dit misschien te veel ruimte vergen. Eén feit wil ik echter nog me- dedeelen, mij is bekend (wanneer men er op gesteld is wil ik de naam der fabrieks wel noe- men) dat er j.l. Vrijdag door een fabriek, die niet onder controle staat, een partij z.g.n. knijpers is aangevoerd; deze zijn door een schipper verkocht. Stel nu eens voor, dat deze fabriek nu onder controle stond en deze knijpers dus het Rijksmerk hadden, dan kan men verwachten dat deze minderwaardige kaas door de (gewraakte) handelaars was uitgevoerd en vraag ik mij af: waar blijft onze goede naam dan in het buitenland?

Ja, zegt Dr. Scheij, die afgezaagde bewering kennen wij wel, doch dit valt toch zeker niet te- gen te spreken. Ja, zeggen de heeren Bijvoet en c.s., kijk maar naar de boter; doch heeren, houdt mij ten goede, kaas is geen boter; het is hier een heel ander geval: de boter krijgt haar merk bij aflevering, terwijl de kaas direct gemerkt wordt en als het, zooals ik reeds boven aan- gaf, het *losse kaas of knijpers* worden, gaan ze er evengoed uit, want er staat 40 plus of 30 plus op. Ik betwijfel echter ten sterkste of dit den naam, onzer kaas wel ten goede zal. komen.

De derde steen des aanstoots is geweest, dat ik Dr. Scheij zijn naam ijdel gebruikt zou hebben, door te zeggen,: Ik vraag mij wel eens af, wat is nu eigenlijk een zuivelconsulent? Dit heb ik gezegd om deze reden, dat de eene fabriek consent heeft en de andere fabriek niet. En heeren Bijvoet en c.s., je neemt het nu zoo op voor Dr. Scheij, maar hebben jullie wel eens nagedacht, hoe het komt, dat *je Lui* geen uitvoerconsent hebben; jelui hadden toch zeker ook op 1 Augustus 1918 een zekere voorraad kaas in huis? Welnu, waarom heeft dr. Scheij dat niet geadviseerd, aan den Minister? Maar dat kon toch niet, want den Minister was voorgelicht ; *Er zijn geen zelfkazende boeren* meer.

Wat de verdere argumenten betreft, geloof ik, dat de heeren Bijvoet en c.s. niet voldoende met den juisten toestand bekend zullen zijn. Bij het bezoek van het bestuur van den N. Bond v. Zuivelfabrieken bij den Minister vertelde Zijne Excellentie toch: Er zijn geen zelfkazende boeren meer, begrijpt u dan nog niet, welke kant men uit wilde? En heeft u er wel eens over nagedacht, dat indien er geen luitjes van den N. B. v. Zuivelfabrieken naar den Haag waren gegaan, om den Minister te overtuigen, dat de *vrije markt* nog niet gemist kon worden, deze anders al was verdwenen en u uwe kaas kon leveren aan de één of andere afzetcombinatie?

En tenslotte, mijne heeren, over het merken van mijne rijtuigen. Met genoeg plaatste ik mijn naam op eerste klasse rijtuigen, maar voor het tweede soort was ik er niet opgesteld, daar het publiek niet weet wat er voor betaald is en het dan allicht voor eerste klas zou houden. Evenmin als het Rijkmerk op *Losse kaas* of *knijpers* behoort te staan, evenmin behoort ons merk op 3e klas rijtuigen, daar dit aanleiding kan geven tot verkeerde beoordeeling.

Hiermede vermeen ik de heeren Bijvoet en c.s. genoeg van antwoord gediend te hebben, want op hun verdere persoonlijkheden wil ik hier niet ingaan, daar dit mijns inziens hier heelemaal niet bij te pas komt.

Tenslotte nog iets over de motie die wij voor de zelfkazende boeren naar den Minister zonden; Dr. Scheij beweerd, dat de door ons aangevoerde technische bezwaren geen waarde hebben, doch de hierboven aangehaalde voorbeelden (o.a. het afvallen der merken) geven u toch zeker een geheel ander beeld daarvan, terwijl het er tevens om ging, om den Minister te overtuigen dat er terdege *zeer vele zelfkazende* boeren zijn.

U mijnheer de Redacteur, dankend voor de verleende plaatsruimte, heb ik de eer te zijn,

Uw. dw. dr.,

JAC. MET.

Hugowaard, 31 Augustus 1920.

1921

Schager Courant, 1921-12-21: P. 1/12

Verslag Verg. *Nieuwe Band v. Zuivelfabrieken N.-H.*

ALKMAAR: Vrijdag 9 December 's middag uur, vergaderde ten lokale van den heer *Koetsveld* Waagplein, bovengenoemde Bond, **onder voorzitterschap van den heer Jac. Met.** HeerHugowaard.

Voorzitter opent de vergadering de aanwezigen welkom hetende en gaat nog eens na de toestand van het zuivelbedrijf over het afgelopen jaar. Kon in Januari van dit jaar voor onze zuivel *f*70 worden bedongen, in Augustus was dit bedrag gestegen tot *f*100. terwijl men ook thans, nu alle consumptie-artikelen zijn gedaald, nog tevreden kan zijn met een bedrag dat thans bedongen kan worden, zijnde *f*60.

De notulen worden door den secretaris, den heer C den Hartigh gelezen, en worden goedgekeurd.

Mededeling wordt gedaan van een door de *Ned. Vereniging van Kaashandelaren* gericht adres aan de Tweede Kamer, waarin er op wordt gewezen, dat het ongewenscht is, dat de Kaas- en Boterwet in één wet wordt vereenigd. De wet wordt ontijdelijk genoemd, omdat de rijksmerken nog niet voldoen en gewezen wordt op de groote kosten aan de contróle verbonden. Gewezen wordt op het groote verschil van het percentage bij het buitenland vergeleken en geëindigd wordt met verzoek het ontwerp-wet in te trekken en verzoekt het benoemen van een commissie om deze belangrijke zaak te onderzoeken Voorts wordt nog gememoreerd de goede naam van de Hollandse kaas, die zij steeds heeft gehad in het buitenland, ook zonder Rijkscontróle.

De heer Kaij vindt het eigenaardig, dat deze wet nog steeds niet behandeld is en gaat accoord met het idee, een commissie te benoemen om de kwestie nog eens te onderzoeken. Men hoort niet meer, dat merken bij de zuivelfabrieken los laten.

Voorzitter meent, dat deze bond, die steeds zich verzet heeft tegen de invoering van merken, wel, adhaesie dient te betuigen op dit adres.

Hiertoe wordt besloten.

Als bestuurslid wordt herkozen de heer V. Kaij te Hauwert.

De heer Kaij houdt hierna een inleiding over het punt:

Wat is de beste en voordeligste manier van kaasbereiding.

In verband met dit punt zijn de kaasmakers der aangesloten fabrieken tot deze vergadering uitgenodigd en het bestuur had gedacht, den opgekomen kaasmakers de reiskosten te vergoeden. Besloten wordt aan de kaasmakers, die per fiets zijn gekomen, *f*2 vergoeding te geven, de andere de gemaakte kosten te vergoeden.

Inleider memoreerde wat aanleiding was geweest tot oprichting van onzen Bond.

Onze Bond zal voorloopig een bescheiden plaats innemen, doch zal geen begroting hebben, waarop grote sommen voorkomen, *onrechtmatig verkregen*.¹⁰²⁾

Onze Bond moet streven naar technische verbeteringen en spr. heeft eens een kijkje genomen naar machinale kaasbereiding, omdat de electriche drijfkracht het niet onmogelijk maakt, dat we die bereiding in de toekomst zullen gaan toepassen.

¹⁰²⁾ Arcering en onderstreping van ZHN.Wat wordt hier mee bedoeld?

Spr. deelt mee, hoe hij vroeger de methode warm stremmen toepaste, een methode, die het voordeligste bleek te zijn

De voordeligste manier zal zijn, meent spr., kaasbereiding op de boerderij mits men bekwaam is een goed product te maken. Het is spr. bij de fabriekmatige kaasbereiding opgevallen, dat men bij het randje afkaast,¹⁰³⁾ en in verband daarmee zou spr. het nuttig vinden een goed opgezette proefneming. Ook in dit geval is eens een kleine proefneming gemaakt en daaruit bleek, dat de korte witte kaas het voordeligst scheen te wezen, maar toen de kaas marktrijp was, was het voordeel verdwenen.

Spr. meent dat de korte stijve kaas niet zal zijn een product, dat de goede naam van ons product gestand houdt en acht daarom goed, dat de proef wordt genomen en dan op de zuivelboerderij.

De heer De Groot, kaasmaker, Gouw, Hoogwoud, kaast altijd op het kantje af en ziet daarin de voordeligste manier.

Verschillende kaasmakers voeren thans het woord en bepreken de bewerking met klienders en met messen. Geeft de een de voorkeur aan klienders, de ander weer aan messen en na deze bespreking meent de heer Kaij, dat het toch zeer dienstig zal zijn, om proefneming te doen, om te kijken op welke manier de beste kaas wordt bereid en wat de voordeeligste manier is. De proef zou 3 methodes kunnen bevatten en wel korte witte kaas, kaas op het kantje af en rijpe kaas.

De directeur van „Crema” wijst er op, dat het groot verschil oplevert in welken tijd de kaas wordt gemaakt, in den tijd van export bijv. zal men stevige kaas moeten hebben en er zooveel mogelijk uit halen.

De heer Slagter vindt het voor den naam van het product niet nadeelig als er kaas op het kantje afgemaakt wordt, omdat in een zekeren kring naar die kaas gevraagd wordt.

De heer Kaij erkent, dat de eischen verschillend zijn, maar spr. acht het toch niet in het belang van den naam van het product.

Voorzitter meent, dat onze kaas moet zijn een product dat zoo begeerlijk mogelijk is en acht daarom deze zaak geschikt voor een proefneming.

De vergadering besloot hierop tot het nemen van de proef.

Voor commissie voor het nazien der rekening 1921 worden aangewezen de fabrieken Gouwe, Hoogwoud; Wogmeer en Spijkerboor.

Bij de rondvraag informeert de heer Kaij, of de aanwezigen met het oog op de arbeidswet, ook last hebben ondervonden met hun kaasmakers om deze als bedrijfsleider aangemerkt te krijgen.

Verschillende personen deelen in deze hun ondervinding mee, waaruit wel blijkt, dat niet overall hetzelfde wordt opgetreden. Opgemerkt wordt, dat wanneer de kaasmaker in het arbeidsregister als bedrijfsleider staat vermeld, men geen last zal hebben.

Het bestuur zal deze kwestie nog eens nagaan.

De heer Kaij oppert het idee om in het volgend jaar een kaaskeuring te houden. De monsters moeten werden ingezonden met een duidelijke beschrijving van de bereidingswijze. Spr. wenscht premie voor de kaasmakers van de beste kaas.

Vanuit de vergadering komen stemmen, die deze keuring geheel vrijwillig willen laten; alle kazen op denzelfden dag te maken en geen premies voor de kaasmakers van de beste kaas. Deze toch hebben het product niet geheel in handen. Het bestuur krijgt opdracht, rekening houdend met deze opmerkingen, de keuring voor te bereiden.

¹⁰³⁾ Onduidelijk wat hier mee bedoeld wordt? (ZHN.)

Inlichtingen worden nog gevraagd over prijs steenkolen; meegedeeld wordt, 25½ gld. per ton, terwijl geklaagd wordt over de salpeterlevering, De prijs was bij dezen Bond *f*27, per 50 kilo, terwijl denzelfden dag voor levering elders de prijs was *f*28 per 100 kilo. Het bestuur belooft inlichtingen.

Nadat nog is gesproken over het afkeuren van een stoomketel en het verzegelen van deze, terwijl toch reeds een andere was aangekocht, en den raad is ontvangen, zich persoonlijk tot den Ingenieur van het stoomwezen te richten, volgt de sluiting.

1922

Schager Courant, 1922-12-16; P. 6/12

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: Vergadering op Vrijdag 15 december 1922

De voorzitter, de heer Met, opent de vergadering en wijst in zijn inleiding erop, dat de toestand in 't zuivelbedrijf alle reden tot tevredenheid geeft. Leek het dat in Mei de kaasprijzen zouden dalen, thans zijn ze van dien aard, dat men tevreden kan zijn. Met de beste wenschen voor het slagen dezer vergadering, verklaart de voorzitter haar voor geopend.

De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Ingekomen een schrijven van den secretaris van de *Proefzuivelboerderij*, meldende dat wanneer het bestuur proeven wil genomen zien, inzake de voordeeligste manier van kaasbereiden, zij vóór 1 Jan. 1923, met een omlijnd plan voor den dag moet komen. Op voorstel van den heer Kaij wordt daartoe besloten.

De heer Schrooder wordt herkozen als lid van het bestuur.

De heer Grondsma houdt daarna eens keurige rede, welke Z.Ed. ook gehouden heeft ter gelegenheid van het 300-jarig beslaan van het kaasdragersgilde te Alkmaar, n.l. over de instandhouding van de vrije markten. De rede verwerft een daverend applaus.

De secretaris doet enige mededelingen over de gehouden kaaskeuringen, hetwelk aan den heer Smit de opmerking ontlokt, dat het niet gewenscht is de keuring op doorsnede af te schaffen., omdat dit een juist beeld geeft van de waarde der kaas.

De secretaris antwoordt dat dit ook de bedoeling niet is geweest, maar alleen de vraag heeft willen stellen of de keuring zich wel aan de praktijk aanpast, omdat ook op de markt de kaas niet doorgesneden wordt, en slechts heeft willen wijzen op het hooge vermenigvuldigingscijfer.

Mede naar aanleiding van die mededelingen ontpint zich eene aangename discussie over den tijd van stremmen, bewerking vóór en na het nawarmen en rijp maken van den wrongel. Een tweetal kaasmakers ter vergadering aanwezig, deelen den loop van de wijze van bereiding aan hunne fabriek mede, wat met belangstelling gevolgd wordt.

Daarna komt in behandeling pensioenning van de arbeiders van Zuivelfabrieken. De voorzitter deelt mede, dat een verzoek bij het Bestuur is ingekomen van den *Bond van Oudleerlingen, van de vakschool van kaasmakers* te Hoorn, om eene bijeenkomst te houden met het Bestuur van den Bond om over bovengenoemd onderwerp te spreken. Het Bestuur voelt wel voor deze zaak. Uit de vergadering gaan stemmen op, dat dit door elke fabriek op zichzelf beslist zal moeten worden.

De voorzitter zegt, daarin gesteund door den heer Lakeman, dat dit ook de bedoeling is, maar dat het Bestuur deze zaak kan bespreken, om, wanneer het blijkt dat deze zaak voor de fabrieken geen al te groot bezwaar is, hierover in eene volgende vergadering advies over uit te brengen.

Het nazien van de rekening werd op voorstel van den voorzitter opgedragen aan de vertegenwoordigers der fabrieken „Eendracht” te Schagerbrug, „Brederode” te Egmondermeer en „Ceres” te Sternmeer.

Vóór de rondvraag brengt de voorzitter ter sprake de 55-urige werkweek. Besloten wordt hierover een adres te richten tot den Minister.

De heer Groot, Starnmeer, vraagt of er vanwege den Bond geen pogingen aangewend kunnen worden om ook weder ongemerkte kaas uitgevoerd te krijgen. Na eens geanimeerde gedachtenwisseling zegt de voorzitter toe, dat het Bestuur in dezen steeds paraat hoopt te zijn.

De heer Schrooder stelde voor, om voor elke vergadering ook de kaasmakers van de aangesloten fabrieken uit te nodigen en hen daarvoor eene billijke vergoeding te geven. Instemming.

De voorzitter sluit daarna met woorden van dank voor opkomst, en medewerking, ook aan de pers deze prettige vergadering.

1923

Schager Courant, 1923-12-15; P. 13/16

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: Onder voorzitterschap van den heer Jac. Met van Heerhugowaard vergaderde deze bond ten lokale van den heer Bootsveld te Alkmaar.
Voorzitter opende met een welkom de vergadering, wijzende op de goede prijshandhaving der zuivelproducten.

De notulen worden door den heer Hartigh, voorgelezen en onder dankzegging goedgekeurd.

Als ingekomen stuk kwam in behandeling het schrijven van den heer J. Wonder Gz., om weer tot samenwerking van de beide bonden te komen.

De heer Lakeman is van oordeel, dat de kleine fabrieken maar bij elkaar vereenigd moeten blijven en spr. wijst ook op de besprekingen in den ouden bond over de pensionering der kaasmakers.

Door den secretaris wordt gewezen op den naam van den ouden bond. Onze kleine fabrieken kunnen naar de tegenwoordige statuten van dien bond niet aansluiten omdat het is een bond van op coöperatieven grondslag werkende zuivelfabrieken. Zal dus samensmelting mogelijk wezen, dan zou de oude bond weer tot zijn vroegeren vorm teruggebracht moeten worden. Besloten wordt, den heer Wonder hierop te wijzen.

Door den secretaris wordt hierna rapport uitgebracht over de kaaskeuring waaraan door 16 fabrieken was deelgenomen, en die goed geslaagd kan heeten,

De heer J. Lakeman wend herkozen tot lid van het Bestuur.

Vervolgens wordt een bespreking gehouden over de pensionering der kaasmakers.

Door den secretaris werd gewezen op het rapport der ingestelde commissie. Over het belang der zaak behoeft feitelijk niet meer worden gesproken, terwijl de kosten, ½ cent, hoogstens 1 cent per 100 Kg. niet van invloed kunnen zijn. Een kleine opoffering voor den ouden dag van de kaasmakers mag wel worden gevraagd.

Ook de heer Lakeman houdt een warm pleidooi voor de pensionering der kaasmakers en hoopt, dat deze zaak bij de leden mag slagen.

Verschillende afgevaardigden spreken zich uit voor pensionering en de heer Lakeman raadt aan, zich daarvoor tot de commissie te wenden.

Hensbroek verklaart zich tegen pensionering, omdat zij meent, dat het salaris zóó dient te zijn, dat de kaasmaker zelf zijn premie kan betalen.

Voorzitter sluit de discussie, de wensch uitsprekende, dat vele fabrieken zullen overgaan tot verzekering van hare kaasmakers,

In behandeling komt de subsidie-aanvraag voor den Gezondheidsdienst van Vee.

Door den heer Harp wordt medegedeeld, dat de commissie voor dezen dienst goed werk verricht en spr. stelt dan ook voor, de gevraagde subsidie te verlenen.

De heer Schrooder informeert, of de gevraagde bijdrage wel juist is in verhouding tot den anderen bond.

De heer Harp deelt mee, dat de bedragen zal zijn naar de verwerkte hoeveelheid melk. Algemeen wordt goedgevonden de subsidie toe te staan.

Tot leden van de commissie belast met het nazien der rekening over 1923, worden benoemd: „Wogmeer” te Wogmeer, „Hensbroek” te Hensbroek en de kaasfabriek te Breezand.

Voorzitter brengt nu ter sprake het besluit van het Kaascontrolestation ten opzichte van de regeling van den kaasuitvoer.

Onze bond heeft toegang gevraagd tot de te houden vergadering met den Directeur-generaal van den Landbouw. Spr. vraagt, of de leden over deze kwestie nog iets naar voren willen brengen. Onze Bond zal in hoofdzaak ageren tegen het kaasmerk. Van de kaasfabriek „*de Eendracht*” te Wieringen is ook een schrijven inkomen, waarin op vrijlating wordt aangedrongen. De heer Harp zegt, dat Maandag j.l. niet is gesproken over het kaasmerk, maar over de wet. Zelfs de heer D. de Boer, Stompetoren, verklaarde zich tegen de kaaswet. Spr. wil in Den Haag zich niet verzetten tegen het kaasmerk, maar tegen de kaaswet.

Voorzitter erkent, dat het gaat tegen de kaaswet, dat het er om gaat dat ook de ongemerkte kaas mag worden uitgevoerd.

De heer Oudejans wil ook vrijheid van uitvoer en noemt de tegenwoordige, regeling een oneerlijke concurrentie.

Voorzitter verwacht niet, dat de kaaswet zal worden aangenomen, maar acht het toch goed, dat actie wordt gevoerd.

De heer Lakeman wil, dat op die conferentie niet gehoord worden de ambtenaren, dus niet de controlestations, maar de belanghebbenden, kaasbereiders en handel. De controlestations zullen wel trachten dat de afgevaardigden niet aan het woord komen. Spr. hoopt, dat voorzitter en zijn mede-afgevaardigden er voor zullen zorgen dat de ambtenaren niet gehoord worden, en dat onze afgevaardigden desnoods een nacht overblijven.

Goedgevonden wordt, dat de Bond zich zal vertegenwoordigen op de conferentie in Den Haag en met en wenk van den heer Lakeman zal rekening worden gehouden.

De heer Van Stipriaan, Breezand, vraagt, of aansluiting van de fabrieken bij de *Kamers van Koophandel* verplichtend is.

De secretaris meent, dat volgens de wet op de *Kamers van Koophandel* aansluiting der fabrieken noodig is. Wel komt het spr. vreemd voor, dat nu pas tot aansluiting wordt aangeschreven.

De heer Van Stipriaan vraagt naar het nut van deze Kamers.

Secretaris zegt, dat de Kamers zich wel op verschillende wijzen interesseren, voor verbetering van wegen, buitenlandschen handel, enz.

Door een tweetal afgevaardigden wordt geïnformeerd naar de kosten van het merken der kaas. Deze zullen worden verstrekt

Dank wordt gebracht voor het ingenomen stadsapunt ten opzichte van de pensionering van de kaasmakers.

Na enkels huishoudelijke besprekingen volgt sluiting.

1924

Schager Courant, 1924-05-03;

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: Vrijdagmiddag 2 Mei 1924, vergaderde in het lokaal van den heer *Koetsveld*, aan het Waagplein, de *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken*, onder leiding van den heer Jac Met, Alkmaar.

Voorzitter opent met een woord van welkom de vergadering, daarbij den wensch uitsprekende, dat de dalende marktprijzen voor de kaas spoedig hersteld mogen zijn en het heerschende mond- en klauwzeer een gunstig verloop zal hebben.

De notulen worden door den secretaris, den heer C. den Hartigh, gelezen.
Ze worden onder dankzegging goedgekeurd.

Mededeling wordt gedaan van de poging om in verband met den ingevoerden zomertijd het aanvangsuur van de kaasmarkt een halt uur te verlaten.

Van den Directeur van Marktwezen is antwoord ingekomen, dat een dergelijke maatregel in strijd zou zijn met de belangen van anderen en aanvoerders en de Vereeniging van Kaashandelen maakten dan ook bezwaar, terwijl voldoening aan het verzoek ook bezwaarlijk is met het oog op het aanvangsuur van de graanmarkt.

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

Van den heer Kaaskooper te Oosthuizen is ingekomen een verzoek om steun voor het verzekeringsfonds gevormd door varkensmesters.

De heer Lakeman brengt hulde aan den heer Kaaskooper voor het genomen initiatief en wijst op het groote belang voor de boeren, wanneer die pogingen zullen slagen. Spr. wijst er evenwel met nadruk op, dat hij gehoord heeft dat deze pogingen van den heer Kaaskooper worden tegengewerkt door de afdeling Alkmaar van de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw*, niet om de zaak zelf, maar naar het schijnt, omdat het een zaak is door den heer Kaaskooper aatnhandig gemaakt. Door den heer Kaaskooper schijnt vroeger iets gedaan te zijn, doch waar hij daarvoor boeto heeft betaald, meent. spr. dat die zaak achter den rug is en waar het hier zoo'n groot boerenbelang is, dienen we er niet op te letten door wien het initiatief wordt genomen.

De heer Harp betreurt ook dat de zaak niet in meerdere mate door de belanghebbenden wordt gesteund, maar toch gelooft hij dat er kans van slagen is. Wat betreft het verleenen van steun, spr. meent dat dit meer op den weg der maatschappijen, van landbouw ligt.

Door den heer Lakeman wordt op den gunstigen financieelen toestand van onzen Bond gewezen en spr. wijst nogmaals op het groote belang voor de boeren.

Nadat met 7 tegen 3 stemmen besloten was, finantieelen steun te verleenen, werd besloten die steun f25 te doen bedragen.

Besloten wordt, dat het Bestuur de vragenlijst van de z.g. Tijdcommissie zal invullen en aan die commissie zal inzenden. Het ligt in de bedoeling dier commissie aan de hand van die vragenlijsten bekend te geraken met de voor- en nadeelen van den zomertijd.

Uit de rekening en verantwoording van den penningmeester, den heer Hartigh, bleek, dat het batig saldo over 1922 bedroeg f848,71, dat met inbegrip van dit saldo de ontvangsten over 1923 bedroegen, f1851,31, de uitgaven bedroegen f898,52, batig saldo dus op 31 December 1923 f952,79. De rekening wordt onder dankzegging goedgekeurd.

In het door den secretaris uitgebrachte jaarverslag werden gememoreerd de pogingen om te komen tot **pensionering van de kaasmakers** en over welke zaak een rapport is verschenen, en voor deze zaak samenwerking is gezocht en verkregen met den *Ouden Bond van Zuivelfabrieken* en de *Vereeniging van Oudleerlingen der Vakschool voor kaasmakers* te Hoorn. Een kleinere commissie uit de afgevaardigden van die 3 vereenigingen heeft daarna waar een rapport uitgebracht aan de groote commissie, welke commissie met enkele wijzigingen dit rapport uitbracht aan de fabrieken.

Wat de financiën betreft, kan met voldoening op het afgelopen jaar worden teruggezien. Het **ledental** bedroeg op 31 December 26 gewone en 25 buitengewone leden. Aan de **kaaskeuring** werd door 15 fabrieken deelgenomen.

Ook onze bond is vertegenwoordigd in de subcommissie voor den Zuivel, voor de tentoonstelling te Hoorn.

Tijdens die tentoonstelling zal onze gewone jaarlijksche kaaskeuring werden gehouden.

Aan den coöperatieven aankoop zou in meerdere mate deelgenomen kunnen zijn.

Het Jaarverslag wordt onder dankzegging aan den secretaris goedgekeurd.

Voorzitter deelt nog mede, dat door spr. en de heer Harp een vergadering met den Directeur-Generaal van den Landbouw is bijgewoond over het kaasmerk welke vergadering het standpunt dat onze bond inzake het kaasmerk inneemt, is uiteengezet

Door ons werd de kleine vergadering bijgewoond, waar vertegenwoordigd waren de handel en producenten. De directeur-generaal achtte het niet gewenscht bekendheid aan de besprekingen te geven, doch deed toezegging dat een rapport zou worden samengesteld en toegezonden. Het rapport is tot nu niet verschenen.

Uit de besprekingen over deze mededeeling bleek, dat de op die vergadering vertegenwoordigde handel niet was tegen het kaasmerk, maar tegen de kaaswet.

De secretaris wijst op de vragen, gesteld door den heer Gerhard en uit het antwoord van den Minister meent spr. te kunnen concluderen, dat er een op ontwerp kaaswet zal verschijnen.

De heer Kaji herinnert aan het gesprokene door hem in de vergadering van het Kaascontrôlestation, waar hij zijn meening uitsprak, dat het kaasmerk voor zichzelf voldoende reclame moest maken

Voorzitter wil de zaak laten rusten, tot dat het rapport van den directeur-generaal is verschenen.

Goedgevonden.

Vervolgens wordt door den heer Kaij het volgende punt van de agenda ingeleid, nl.:
Standpunt Oude en Nieuwe Bond. Is combinatie mogelijk.

Door den secretaris wordt allereerst mededeeling gedaan van de correspondentie met den heer J. Wonder te Berkhout, uit welks correspondentie bleek, dat voor een conferentie door den Ouden Bond waren aangewezen de heeren H. K. Koster, Dr. L. T. C. Scheij en G. Nobel en gevraagd werd aan den Nieuwen Bond, ook mede te delen wie zijn vertegenwoordigers zouden zijn. Door den secretaris was daarop een persoonlijk schrijven tot den heer Wonder gericht, waarin deze mededeelde, dat naar zijn meening de zaak wel wat te vlug van stapel liep, want wilde de conferentie bevredigende resultaten hebben, dan zou de Oude Bond zich eerst dienen uit te spreken, bereid te zijn het bezwarende artikel, waardoor de leden van den Nieuwen Bond zijn uitgetreden uit den Ouden Bond, uit de statuten te lichten. N.l. de bepaling, dat de aangesloten fabrieken moeten werken op coöperatieven grondslag.

De heer Wonder oordeelde het evengoed gewenscht, dat een conferentie werd gehouden en de beslissing of samensmelting der bonden mogelijk was, zou dan afhankelijk worden gesteld aan het oordeel van de algemeene vergaderingen.

De heer Kaij zegt in zijn inleiding, dat het in 't algemeen gezien wel wenschelijk zou wezen als er één bond van kaasfabrieken bestond. Niet alleen echter de bepaling dat de fabrieken op coöperatieven grondslag moesten werken, is aanleiding geweest, dat er fabrieken uit den Ouden Bond zijn uitgetredom, doch ook zijn er leden vandaan gegaan omdat zij het vertrouwen in het Bestuur van den Ouden Bond hadden verloren.

Spr. noemt dan de geschiedenis der pasteurisatie en den aandrang tot aansluiting bij de afzetcombinaties. Zooals gezegd, toch zou het wenschelijk wezen als er een bond van kaasfabrieken is en een bond is noodig om enkele wetsvoorstellen enz., die schadelijk kunnen wezen voor de zuivelindustrie tegen te gaan. De vraag is echter, of een bond wel zooveel op zich moet nemen, als bv. de oude bond en de Friesche bonden doen. Spr. oordeelt van niet, want daardoor moeten de leden een hooge contributie betalen, bij den ouden bond is de hoogste contributie 16 of 18 cent geweest, bij den nieuwen bond de hoogste contributie 5 cent, thans 3 cent.

Spr. meent, dat de voordeelen van het werken van den ouden bond niet opwegen tegen die hooge contributie. Ook is dat vele werk niet gewenscht, omdat dit meebrengt een rompslomp van administratie, het gevolg is dat men krijgt een ambtenarij, terwijl de boeren buiten hun eigen zaak staan. De belangen van de groote fabrieken loopen bovendien zeer dikwijls niet parallel met die van de kleine fabrieken en spr. zou het 't beste vinden, als er één bond van kleine fabrieken kwam en een bond van groote fabrieken.

De heer Smit, Anna Paulowna, zegt dat de kleine fabrieken uit den ouden bond zijn gevlucht om de wantoestanden die daar heerschten. Ook spr. meent dat bij de groote en kleine fabrieken tegenstrijdige belangen zijn en daarom zou spr. in geen enkel geval een conferentie met de bestuursleden van den ouden bond willen hebben.

Vooraf waar het oude bestuur er nog steeds is, wordt vanuit de vergadering opgemerkt.

De heer Kaij wijst er op, dat wanneer onze bond geen levensvatbaarheid genoeg zou blijken te hebben samensmelting noodig, zou kunnen worden. Evenwel niet alleen onze bond heeft vermindering van het aantal leden, ook de Oude bond lijdt aan de malaise.

De heer Lakeman meent ook, dat er 2 bonden behooren te wezen. één voor groote en één voor kleine fabrieken, omdat de belangen te veel uiteenloopen. Spr. zou willen, dat elk lid propaganda maakte voor onzen bond, door te wijzen op de lage contributie.

De heer Spaans wil de kleine fabrieken aanschrijven en op die lage contributie wijzen, doch de heer Kaij acht dat niet fair tegenover den ouden bond.

De heer Lakeman evenwel vraagt of het van den Ouden Bond fair was, om die fabrieken, die uittraden, het ongeveer onmogelijk te maken, hun kaas te bereiden, door maatregelen te nemen, dat die fabrieken uitgesloten werden van steenkoolleveranties.

De secretaris heeft respect voor de goede bedoeling van den heer Wonder, doch vindt het niet goed, dat de poging tot toenadering uitgaat van een persoon, beter was het, dat dit gebeurde van het Bestuur van den Ouden Bond.

De heer Kaij zegt, dat de heer Wonder misschien wel de strooman is van dat Bestuur.

De heer Harp stelt voor, aan den heer Wonder te berichten, dat gehoord de besprekingen in deze vergadering, de vergadering van oordeel is, dat combinatie van beide bonden ondoenlijk is en dat de Nieuwe Bond van oordeel is, dat geen conferentie kan baten voor en alear de oude bond tot statutenwijziging heeft besloten.

Ook de voorzitter stelt zich op het standpunt dat het niet doenlijk is dat de kleine fabrieken met de groote fabrieken samenwerken .

Het voorstel Harp wordt met algemene stemmen aangenomen.

Naar aanleiding van de opmerking door den heer Lakeman, wat betreft de tegenwerking door het bestuur van den ouden Bond, inzake steenkoolleverantie, wordt besloten, aan de kleine fabrieken een gaematigde circulaire te zenden, waarin gewezen zal worden op de lage contributie van den Nieuwen Bond.

Nadat de heer Spaans nog de wenschelijkheid heeft uitgesproken, dat de leden meer materiaal over den Bond betrekken, waarvoor de heer Lakeman den heer Haan als tusschenpersoon aanbeveelt, volgt onder dankzegging sluiting.

1925

Schager Courant, 1925-05-12; p. 5/ 6

Verslag verg. *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken N.-H.*

Ontevredenheid over bestuurssamenstelling Kaascontrolestation N.-H.¹⁰⁴⁾

ALKMAAR: In de bovenzaal van *café Koetsveld* aan het Waagplein, werd Vrijdagmiddag de algemene vergadering gehouden van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*. De vergadering was niet druk bezocht

De voorzitter, de heer J. Met, sprak een welkomstwoord en uitte den wensch dat de besprekingen tot heil van den bond zouden strekken.

Spr. was van meening. dat er alle reden was over de kaasprijzen tevreden te zijn. De voorraden in de pakhuizen zijn nagenoeg verkocht en de prijzen zijn reeds dichterbij de *f* 50.

Toen enkele weken de prijs tot beneden de *f* 40 daalde, dacht spr.: „wat moet dit voor den landbouw worden”, maar thans staat het zoo, dat een daling niet behoeft te werden gevreesd.

De door den secretaris, den heer C. den Hartigh gelezen notulen werden onveranderd goedgekeurd.

De rekening en verantwoording van den penningmeester werd vastgesteld in ontvangst op *f* 2071,52, uitgaaf *f* 939,82½, alzoo een saldo van *f* 1131,69½, waarvan *f* 952,74 saldo van het vorig jaar.

Uit het jaarverslag bleek, dat 2 leden bedankten, waarvan 1 wegens opheffing. Het aantal leden bedraagt 24, dat van de buitengewone 20.

Herinnerd werd aan de pogingen om de beide bonden te verenigen, hetgeen niet gelukte.

De gemeenschappelijke aankoop door leden van den bond nam toe.

Aan drie vereenigingen, n.l. de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, het *Station voor melkonderzoek* te Hoorn en de *vereeniging tot bestrijding van de T. B. C. onder het rundvee*, wordt subsidie verleend, aangezien deze organisaties zich bewegen op het gebied van den zuivel.

Het verslag eindigde met den wensch, dat het den zuivel goed zal gaan en dat de bond in bloei zal toenemen.

De heer V. Kaij Jz. hield hierop een inleiding over:

„de onmondigheid der kaasfabrieken bij de kaascontrole”.

Spr. was van meening dat men in Den Haag met het kaasmerken geen oplossing weet te vinden. De meerderheid is voor opheffing van de wet.

De handel ondervindt groote moeilijkheden met de wet, maar de regeering moest een aantal baantjes-gasten op straat zetten. Spr. gelooft, dat het merken wel zal blijven.

De laatste vergadering van de Kaascontrole, die slecht bezocht was, leverde weer het bewijs, dat men steeds voor gesneden koek staat. De fabrieken zijn onmondig. Spr. wees daarop reeds bij de oprichting, toen men tegen art. 7 protesteerde.

¹⁰⁴ ‘Kop’ toevoeging van (ZHN.)

Spr. 's grief was, dat het onjuist is, dat de fabrieken zoo weinig hebben te zeggen en critiseerde het feit, dat in het bestuur één lid door den Ouden Bond wordt aangewezen, die slechts tweederde van de fabrieken vertegenwoordigt.

Spr. stond stil bij de door hem en anderen gedane pogingen om meer inzicht in de financiën te krijgen.

Te Hoorn werd met groots meerderheid besloten de art. over het salaris van het personeel en den directeur en over uitgaven boven f 1000.- voor de lokaliteit, te wijzigen.

De uitvoering van deze besluiten is nog steeds hangende. Wegens ongesteldheid van den directeur-generaal van landbouw.

Spr. vond het vervelend, dat schijnbaar de vergadering van bovenaf wordt tegengewerkt. Hij herinnerde dat dit besluit buiten den Haag wel kan worden doorgevoerd en wees op hetgeen in Zuid-Holland geschiedde.

Het bestuur was tegen de wijzigingen en spr. veronderstelde, dat het bestuur het wel aange-naam vindt, dat zoo getraineerd wordt. De uitvoering berust blijkbaar bij den Ouden Bond in den persoon van den heer G. Nobel.

Spr. meende dat getracht moet worden het besluit doorgevoerd te krijgen of dit in te trekken, en deelde mede, dat hij de zaak in een volgende vergadering wederom naar voren zal brengen. Hij hoopte dat de leden, die zijn inzichten deelen, dan aanwezig zullen zijn. Zoo noodig wil spr. bij den minister stappen in de gewenschte richting doen.

De heer Oudejans was met den heer Kaij van meening, dat al die hooge reserves niet noodig waren. Een tariefsverlaging oordeelde ook hij beter.

De heer Snijders vroeg of het niet op den weg van den *Nieuwen Bond* lag in deze richting steun te verlenen, door er als bond op aan te dringen in deze richting een voorstel op de agenda van het Kaascontrolestation te krijgen.

De voorzitter wist niet bepaald, waar het haperde. Hij meende echter wel, dat hun die betalen zeggenschap toekomt en was er voor dat het bestuur overweegt, hoe aan den ongewenschten toestand een einde te maken.

Aldus werd besloten.

Op voorstel van den heer Kaij word besloten een commissie van kaasmakers in te stellen om de nieuwere methodes van machinale kaasmakerij te onderzoeken en daarover rapport uit te brengen.

Dit voorstel werd aangenomen, onder bepaling dat aan het bestuur een blanco crediet wordt verleend voor de kosten van deze commissie, die zal bestaan uit twee kaasmakers. Als derde lid zal Dr. Scheij worden aangezocht.

De kaasmakers zullen in overleg met Dr. Scheij door het bestuur werden aangewezen.

De heer Kaij vernam gaarne hoe de andere fabrieken handelen met de melk van mond- en klauwzeerbeesten.

Zijn fabriek behandelt bij het optreden van het mond- en klauwzeer de melk apart, maar kan dit niet doorvoeren bij een veelvuldig optreden.

Uit de mededelingen van andere fabrieken bleek dat men een extra verzuren van de wei toe-paste.

Men oordeelde overigens dat de wei het mond- en klauwzeer niet overbracht.

Er waren ook fabrieken die er niets meer aan deden. Deze melk maakt geen slechte kaas.

Als de wei het mond- en klauwzeer bracht, dan moesten de beesten die de wei drinken, het mond en klauwzeer het eerst krijgen. Dit is in de practijk niet het geval.

De heer Schrooder deed mededeling van een te Heiloo toegepast middel tegen het mond- en klauwzeer van den heer Wentink, die in Denemarken groote resultaten bereikte en ook in Heiloo succes had.

Het middel komt in den handel.

Spr. wenschte aandacht aan dit middel te schenken, aangezien daarmee bereikt wordt, dat de ziekte sneller doorwerkt.

De heer Lakeman vroeg of de crisiswet ten eeuwige dage gehandhaafd blijft en of 't niet op den weg van den bond lag steeds op afschaffing aan te dringen. Spr. begreep niet waarom die niet werd beëindigd, maar zijn persoonlijke meening was, dat men vreesde, dat de menschen, die nu noodgedwongen bij de kaascontrole zijn aangesloten, niet zullen blijven, wanneer blijkt, dat het buitenland de ongemerkte kaas als die er uit mag, evenzeer op prijs stelt.

Men moet een wet handhaven of niet. De crisiswet mag echter niet langer voortduren.

De voorzitter had reeds lang tegen het verplichte kaasmerken gevochten. Het bleek echter dat de menschen van het Landbouwcomité grooten invloed hebben.

Uit een dezer dagen ingekomen antwoord op het schrijven van 13 October 1924 blijkt dat de minister van Arbeid, Handel en Nijverheid handhaving van de bepalingen nog noodzakelijk acht.

Niet ten onrechte concludeerde de heer Grondsma dat men in Den Haag horende doof en ziende blind is.

Besloten werd in deze nog een afwachtende houding aan te nemen.

De voorzitter sloot hierop de vergadering met een speciaal woord van dank aan den heer Kaij.
Alkm. Ct.

1926

1927

Schager Courant, 1927-11-19; P. 1/26

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: De algemeens vergadering van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken* werd Vrijdag 18 November 1927, 's middags om 1 uur gehouden op de bovenzaal van den heer C. Koetsveld te Alkmaar.

De voorzitter, de heer Jac. Met, Alkmaar, opent de niet druk bezochte vergadering en spreekt den wensch uit, dat de besprekingen in het belang van de zuivelbereiding zullen zijn.

De notulen worden door den secretaris, den heer C. den Hartigh, Heerhugowaard, gelezen, waarna ze onveranderd worden vastgesteld.

Door den secretaris wordt vervolgens verslag uitgebracht van de kaaskeuring, die tijdens de Landbouwtentoonstelling van de afdeling Alkmaar van de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw* is gehouden. Aan de keuring werd door 14 fabrieken deelgenomen, en over het algemeen was de kwaliteit der ingezonden kaas goed. De eerste prijs werd met 81 punten toegekend aan „*Vita Nova*” te Heerhugowaard, de 2e prijs met 77 punten aan „*De Volharding*” te Hauwen, de 3e prijs met 76 punten aan „*De Eendracht*” te Wogmeer, de 4e prijs met 74½ punt aan „*De Concurrent*” te Anna Paulowna.

Door den heer Buis te Purmerland wordt gevraagd, voortaan behalve cijfers ook enkele opmerkingen op het rapport te vermelden.

Door het bestuur zal met dezen wensch rekenschap worden gehouden.

Het verslag der gehouden kaaskeuring wordt goedgekeurd.

Het aftredende bestuurslid, de heer A. Schrooder, wordt met 15 van de 17 stemmen herkozen.

Het Jaarverslag van den Zuivelconsulent over 1926.

Door den heer Dr. L.T.C. Scheij, worden eenige beschouwingen gegeven naar aanleiding van het jaarverslag van den zuivelconsulentschap over 1926. De inleider begint met de opmerking dat het zijn gewoonte is sleede terug te komen op een zaak die hem ter harte gaat, d.i. de controle op het werk der melkcontroleurs aan de fabriek. Meerdere malen toch wijken de verkregen becijfering van de controleurs af aan de becijferingen aan het laboratorium te Hoorn. Het is beter dat de fabrieken zelf eerst onderzoeken of de gehouden contróle in orde is aan de fabriek, dan dat wantrouwen wordt opgewekt jegens het werk van den controleur. Verschillende zaken toch kunnen oorzaak zijn van de onjuiste becijferingen, en liggen vaak buiten de schuld van den controleur. Een goed controleur moet er op gesteld zijn dat zijn werk onderzocht wordt.

De melkvervalsching komt gelukkig niet veel voor, maar toch komt ieder jaar in spreker's verslag een geval voor, een geval waarbij aan den melkleverancier een boete van f200 werd opgelegd, aan de avondmelk was 10% water toegevoegd.

Men begrijpt, dat de monstername zeer secuur moet zijn geweest.

De inleider behandelt voorts de uitbetaling der melk en deelt mee, dat de juistheid van uitbetaling naar vetgehalte in verschillende streken in twijfel wordt getrokken. Spr. raadt aan met de uitbetaling nog steeds rekening te houden met het vetgehalte en met de vetvrije droge stof. Met verhooging van vetgehalte gaat niet altijd een verhooging gepaard van vetvrije droge stof.

Controle op thermometers blijkt nog steeds zeer gewenscht, wat spr. met verschillende voorbeelden aantoont. Koopt dus thermometers voorzien van een bewijs van deugdelijkheid, afgegeven door een onpartijdig persoon

De inleider doet voorts mededeelingen over bedrijfsstoornissen, en verschillende wenken die tot verbetering zullen kunnen leiden, worden daarbij gegeven en oorzaken behandeld. Ook inspectie op de boerderijen is zeer aanbevelenswaardig en verzoeken tot het houden van inspectie worden door verschillende boeren jaarlijks ingezonden. Ook de groote fabrieken zien dit in en laten haar controleurs vaak den toestand op de boerderijen opnemen: Met het oog op de tuberculosebestrijding is deze inspectie zeer gewenscht (geen besmette wei aan jong vee toedienen). De fabrieken moeten hier de leveranciers beschermen tegen de tuberculose bij: het jongvee en goede controle kan hier veel voorkomen.

De inleider wijst ten opzichte van het „goed melken” enz. op het goede werken door „*Holl. Noorderkwartier*” en deze Bond moest dat goede werken financieel steunen. De aandacht wordt gevestigd op de cursussen voos voormelkers en ter voorbereiding is het gewenscht, dat leerlingen voor den cursus, aanvangende October 1928 zich nu reeds aanmelden.

Door den Voorzitter wordt den inleider hartelijk dank gebracht.

De heer Van der Oord bepleit het verlenen van steun aan „*Hollands Noorderkwartier*” en de Voorzitter doet de toezegging dat het Bestuur deze quastie in de bestuursvergadering zal bespreken.

De inleiding geeft nog enkelen personen aanleiding tot het stellen van vragen, die door den heer Dr. Scheij worden beantwoord.

Nadat een commissie voor het nazien dar rekening. 1927 was benoemd, volgde sluiting.

1928

Verslag verg. *Nw. Bond v. Zuivelfabrieken in N.-H.*

Een donkere toekomst, praatje Zuivelconsulent Dr. Scheij

ALKMAAR: Vrijdagmiddag heeft de *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken* in Noord-Holland een vergadering gehouden, onder voorzitterschap van den heer A. Schrooder, waarin de heer dr. Scheij een inleiding heeft gehouden over de vraag:

Wat leren ons de verordeningen, die in dezen tijd op het gebied van de coöperatieve fabriekmatige zuiveluitbreiding in Noord Holland zich voltrekken?

Spreker zeide, dat de fabriekmatige zuivelbereiding in Noord-Holland reeds dateert van 1870, zich geleidelijk uitbreidde, en dat belangrijke verminderingen plaats vonden. De veranderingen gingen voornamelijk in één bepaalde richting: de verdwijning van het aantal kaasfabrieken met stijging van het aantal kaas- en boterfabrieken. Spr. geloofde, dat de opheffing van de laatste kaasfabriek niet zoo heel veel jaren meer zal duren.

De moeilijkheden om geschikte werkkrachten te krijgen worden voor het veehoudersbedrijf steeds grooter, en dat is wel de grootste oorzaak voor de verdwijning van de kaasfabrieken, die den zelfkazenden boer ontlasten van het kaasmaken, maar hem lieten behouden de behandeling van de avondmelk en het maken van boter. Hiervan wil en moet de boer nu ook vrij zijn. Hij wil liever leveren aan de fabriek, die 's-morgens en 's-avonds de melk ophaalt.

Uitvoerig stond spr. stil bij de vraag: hoe staat het met de geldelijke opbrengst van de melk bij de twee bedrijfstvormen? Hij concludeerde, dat de leveranciers in 1928 gemiddeld 45 cents per 100 kg. volle melk minder kregen van de kaasfabriek dan van de zuivelfabriek, en dan is er nog geen rekening gehouden met al de meerdere onkosten, die aan het verzenden van de melk, enz. verbonden zijn.

Voor de minder goede financiële resultaten der kaasfabrieken gaf spr. de volgende verklaringen: zij verkrijgen een lager vetgehalte in de droge stof van haar product door de kaas- en boterfabrieken, zij verkazen vettere melk dan noodig is, terwijl de marktprijs dezelfde blijft; - het maken van goede kaas in een eenvoudige kaasfabriek vraagt meer melk dan in een kaas- en boterfabriek, die te allen tijde het voordeeligtst kan kazen; de kaasfabriek haalt niet genoeg uit de zoete, onafgeroomde wei; het ontroomen gaat dikwijls slecht, de kwaliteit der weiboter is altijd inferieur.

Om al deze redenen meende spr., te mogen beweren, dat de kaasfabrieken zich op den duur niet zullen kunnen handhaven. Hij achtte het daarom plicht van de besturen, zich tijdig aan te passen aan de veranderde omstandigheden. Plaatselijke toestanden kunnen van groten invloed zijn, maar in het algemeen zal moeten gelden: bouw geen al te kleine kaas- en boterfabrieken; een fabriek voor melk van 600 koeien is de kleinste, die men moet bouwen, beter is nog een voor 1000 koeien. En dan moet men er op rekenen, dat vergroting mogelijk moet zijn. Op de kosten van installatie moet men niet pogen te bezuinigen. De room moet gepasteuriseerd worden, en de wei gecentrifugeerd; de warmte-economie moet men goed toepassen.

Op deze inleiding volgde een uitvoerige gedachtenwisseling, waarbij bleek, dat onder de aanwezigen waren, die de toekomst voor de kaasfabrieken lang zo donker niet inzagen, als dr. Scheij. Deze verdedigde nader zijn conclusies.

**NIEUWE BOND VAN ZUIVEL-
FABRIEKEN IN NOORD-HOLLAND.**

In de dezer dagen te Alkmaar gehouden algemeene vergadering van den nieuwen bond van zuivelfabrieken in Noord-Holland is tot bestuurslid gekozen den heer Z. Bakker te Venhuizen, in de plaats van den heer Jac. Met, die zich niet herkiesbaar had gesteld.

Van gedachten werd gewisseld over de stichting van een kaasbeurs voor Noord-Holland. Het bleek, dat de meeningen hierover nog al verdeeld waren. Besloten werd, zich thans nog niet over deze zaak uit te spreken.

De begrooting voor 1930 werd vastgesteld met een nadeelig saldo ad f 277. Besloten werd, de contributie van 2¹/₂ cent op 3 cent per 100 L. melk te brengen.

Het reglement werd gewijzigd in dezen zin, dat de aftredende bestuursleden niet terstond herkiesbaar zullen zijn, en dat het bestuur de bevoegdheid heeft, een secretaris-penningmeester te benoemen, die geen lid van het bestuur mag zijn.

1930

Schager Courant, 1930-06-05; P. 6/8

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: Dezer dagen hield bovengenoemde Vereniging in *Café „Central”* haar gewone voorjaarsvergadering.

Wegens verhindering van den voorzitter, den heer A. Scbrooder, werd de vergadering geleid door den ondervoorzitter, den heer V. Kaij.

Na een welkomswoord, inzonderheid aan Dr. Scheij, en de pers, bespreekt de heer Kaij den ongunstigen toestand in land- en tuinbouw, doch meent, dat de veehouders nog maar tevreden moeten zijn. Hoewel de prijs der producten niet geheel bevredigend is, is de stand van het grasgewas overvloedig en een gunstig voorteeken.

Na goedkeuring der notulen wordt mededeling gedaan, dat de Bond een gecombineerde kaaskeuring zal houden met den *Coöp. Bond van Zuivelfabrieken* op den fokveedag, in September te Hoorn te houden.

Naar aanleiding van een verzoek van de Commissie, ingesteld door den F.N.Z. ter bestudering van het vraagstuk tot verhooging der winterproductie aan boter, wordt medegedeeld, dat de schriftelijke vragen, aan de leden gedaan, door 14 fabrieken was beantwoord. Getracht zal worden ter bevordering van een geregelden afzet van boter naar het buitenland, de winterproductie aan boter verhoogd te krijgen.

Hoewel met dit doel gesympathiseerd, laat de Voorzitter uitkomen, dat dit voor de veehouders zeer moeilijk zal zijn uit te voeren.

Voorts was ingekomen een verzoek van het Noord-Hollandsch Groot Yorkshire Varkensstamboek, om een bijdrage in de bouwkosten voor het oprichten van een varkensstal. Het is de bedoeling met voederproeven steeds varkens uit verschillende families met elkander te vergelijken en hiervoor een proefmesterij op te richten op het land bij het *Rijkslandbouwproefstation* te Hoorn.

Het Bestuur is van meening, dat men bij een heffing van 3 cent per 1000 K.G. melk, niet te ver kan gaan, doch sympathiseerende met dit streven, stelt het voor f25 hiervoor te verleenen. Wel werd in het midden gebracht, dat men, hoewel het voorstel van het Bestuur bijval vond, beter deed hiervoor bij de regeering aan te kloppen.

De Voorzitter lichtte toe, dat dit ook wel zeer zeker zou geschieden, daar de bijdrage van de verschillende vereenigingen wel niet toereikend zal zijn. Doch de belangstelling bij de belanghebbenden moest toch in de eerste plaats blijken.

Het bestuursvoorstel wordt hierop aangenomen.

Door de financiële commissie werd, bij monde v.d. heer Z. Bakker geadviseerd de rekening goed te keuren. Deze sloot met een nadeelig saldo van f217,81. Het te kort was uit het reservefonds gedekt, 't welk thans f1031,66 bedraagt. Door de voor 1930 ingevoerde verhooging van contributie van 2½ op 3 cent per 1000 Kg. melk hoopt men in 't vervolg een te kort te voorkomen.

Door den Secretaris werd het jaarverslag uitgebracht, wat met een woord van dank werd vastgesteld.

Hierna werd door den heer J. Harp verslag uitgebracht van de werkzaamheden van de Vereniging tot **bestrijding der tuberculose** onder het rundvee en van andere veeziekten in Noord-Holland.

Hierbij stippen we aan, dat veel meer dieren tijdens het boekjaar 1928-1929 waren onderzocht, dan was verwacht. Had men bij de begroting op een onderzoek gerekend van pl.m. 7.000 runderen, de einduitslag gaf een onderzoek aan van 16.393 runderen.

Bij de groote vlucht, die deze zaak neemt, word verwacht, dat voor het boekjaar 1929-1930 gerekend moet worden op een onderzoek van 19.000 runderen.

Een rapport over de vakschool voor Kaasmakers werd uitgebracht door den heer Dr. L. T. C. Scheij. Was in April jl. een cursus met een parallelklasse beëindigd, in October a.s. zou weder een cursus aanvangen.

Geraden werd reeds nu zich hiervoor aan te geven, opdat nog eenige wenken konden worden gegeven voor het toelatingsexamen.

Wei en weiboter.

Hierna werd een inleiding gehouden door Dr. L. T. C. Scheij. met het onderwerp: „Wei en Weiboter”

Een Noordhollandsche Zuivelfabriek, zegt spreker, moet per jaar een groote hoeveelheid wei verwerken. Van vol geleverde melk pl.m. 75 %. Van geroemde avond- en volle morgenmelk pl.m. 80 %.

Deze hoeveelheden zijn echter veelal grooter door de toevoeging van water aan de wrongel. De droge stof van niet verdunde zoete ongeroomde wei van 40+ kaas is 6,4 %; hiervan pl.m. 0.90 a 0.95 % eiwit, 5% melksuiker en slechts 0,25 á 0.30 % vet, S.G. pl.m. 1,0265

Wel was voorheen dit vetgehalte hooger, doch door de invoering van het snijmes en de verschillende toegevoegde hoeveelheden water aan den kaasbak, loopt de samenstelling der wei thans zeer uiteen. Sommige fabrieken passen nog de gewone oprooming toe. Door verschillende cijfers toont spreker aan dat de hoeveelheden geproduceerde boter zeer uiteenloopen. Doch ongeveer gemiddeld blijkt dit $\frac{1}{3}$ á $\frac{2}{3}$ K.G. boter te zijn per 1000 K.G. kaasmelk. Verschillende factoren worden opgenoemd, welke invloed uitoefenen op het meer of minder of in ‘t geheel niet oproomen der wei, waarvan de gisting wel de grootste plaats inneemt. Een goede reiniging der bewaarplaats werkt een oprooming ten goede, doch men staat er soms machteloos tegenover.

De kwaliteit dezer weiboter is, als boter, in ‘t algemeen zeer minderwaardig. Veel verbetering treedt in, indien men de room verhit tot op 65 gr. C.

Men kan zo dan, door te teemsen, goed reinigen en dan aanzuren in de goede richting met karnemelk.

Hierna laat spreker uitkomen hoe geheel anders het wordt met de hoeveelheid en de hoedanigheid bij centrifugale ontrooming. Van een fabriek, welke vorig jaar omgezet is van dag- in kaas- en boterfabriek, worden cijfers gegeven, waaruit blijkt dat de centrifugale ontrooming zelfs 7 maal meer opbrengst aan boter geeft dan een gewone oprooming. En de kwaliteit van deze boter komt dicht aan die van melkroomboter. Ook kan de weiroom, indien ze gepasteuriseerd wordt, gebruikt worden om de kaasmelk op het vetgehalte te brengen.

‘t Wenschelijke wordt naar voren gebracht, dat iedere nieuwe fabriek geen weikelders meer laat maken, met al de bezwaren daaraan verbonden en dat iedere fabriek welke de ouderwetse oprooming nog toepast, deze te doen vervangen door een centrifugale. Een globale vergelijking van een fabriek met 2.000.000 K.G. kaasmelk toont een voordeel aan van f 3470.-. Het is een vanzelfsprekend feit, dat de wei, welke gecentrifugeerd is, voor de voeding van het vee minder vet bevat. Doch dil is van zoo’n geringe beteekenis, dat dit niet genoemd kan worden. De vitaminen komen voldoende voor de kalveren beschikbaar door ‘t gebruik van gras en hooi. En de bestanddeelen melksuiker en eiwit blijven bij centrifugeeren hetzelfde.

Met genoegen werd deze lezing gevolgd.

Na een aangenaam volgende discussie werd, daar de rondvraag geen belangrijks opleverde, de vergadering, na een woord van dank, in 't bijzonder aan Dr. Scheij, voor zijn leerrijke inleiding, gesloten.

Alkmaarsche Courant, 1930-12-13; P. 6/12

Verslag verg. *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken in N.-H.*

ALKMAAR: De *nieuwe Bond van Zuivelfabrieken* vergaderde gisteren ten 12 ure in *café Central*, onder voorzitterschap van den heer A. Schrooder, die zich verheugde over de opkomst. De economische toestand geeft te denken. De zuivelprijzen daalden ook heden weer. Waar gaan wij heen?

De tariefmuren worden steeds meer opgetrokken.

Door pessimisme wordt echter niets opgebouwd. Laten wij daardoor bedenken, dat hoop doet leven en dat de economische toestand zich zal wijzigen, opdat de landbouw weer een lonend bedrijf wordt.

Zonder een bestaansmogelijkheid is een bedrijf op den duur niet mogelijk en zonder landbouw kan geen volk bestaan.

Verwacht mag dus worden, dat de landbouwers zich, krachtens hun arbeid, wel weer een bestaan verzekerd zullen vinden.

Na een woord van welkom, speciaal ook aan dr. Schey, uitte spr. den wensch, dat de besprekingen de conclusie zouden brengen, dat de thuisblijvers ongelijk hebben.

Naar aanleiding van de notulen verklaarde de heer Bakker, dat dr. Schey gelijk had gekregen in zijn bewering, dat het maken van weikelders overbodig was geworden. De boter van de opgeroomde wei is niet meer te verkopen. Spr. is voor het systeem dr. Schey, om de wei te centrifugeren gewonnen, al is hij van mening, dat daarmee niet zoveel room uit de wei gehaald kan worden, als dr. Schey veronderstelde.

De voorzitter deelde mede, dat Alkmaar de kleine Waag voorloopig als kaasbeurs beschikbaar heeft gesteld. De gelegenheid is er, doch spr. hoort er niet van dat er enig gebruik van gemaakt wordt.

De heer Bakker vond het gewenscht hiervan mededeeling aan de aangesloten fabrieken te doen.

De voorzitter wilde afwachten. Bij een eventueele officieele opening zal aan de leden daarvan mededeeling worden gedaan.

Van de vereeniging van oud-leerlingen der R.H.W.S. te Schagen was een rapport ingekomen van een ingestelde commissie, voor verzekering.

De commissie oordeelt, dat het tijd wordt, dat de boerenstand zich gaat verzekeren tegen armoede op den ouden dag of bij overlijden.

De organisaties, als coöperatieve zuivelfabrieken en aankoopvereeningen worden aangewezen geoordeeld om de premies daarvoor in te houden.

De voorzitter oordeelde, dat dit in de toekomst wel iets kon worden.

De heer v. Kay oordeelde, dat het met deze productenprijzen van de boeren niet mogelijk is om de premie van f 300 per jaar voor een pensioen van f 2000 te verzekeren.

De heer Bakker vond voorloopig bespreking niet verder noodig, omdat het schrijven ook aan de zuivelfabrieken was toegezonden en men het dan dus wel zal bespreken.

De voorzitter had er niets op tegen er later op terug te komen. Het vele werk door de commissie verricht is dit wel waard.

Tot bestuurslid werd inplaats van den heer J. Harp (niet herkiesbaar) de heer Oudejans te Wognum gekozen.

De financiële commissie zal ditmaal bestaan uit de fabrieken te Egmond-Binnen, Hoogwoud en te Purmerland.

Het woord was hierna aan dr. Schey die een inleiding hield over:

De bedrijfsleider in de kleinere Noordhollandsch Zuivelfabriek.

In 1901, aldus spr., heeft de *Vereeniging tot Ontwikkeling van den Landbouw in Hollands Noorderkwartier* een verslag gepubliceerd, hetwelk vermoedelijk nog maar bij weinigen bekend is. In dien tijd werden vragen, die zich op zuivelgebied voordeden, nog door die Vereenigen in behandeling genomen en zoo meende men een nuttig werk te doen met een onderzoek in te stellen naar de uitkomsten der fabriekmatige zuivelbereiding in Noordholland.

Destijds, dus 30 jaren geleden bestonden er plm. 55 kaasfabrieken, van het oude type, dus klein. Er was in dien tijd, toen de zuivelbereider slechts met moeite 'n bestaan kon vinden, aanleiding om de vraag te stellen of het beter was om de kaasbereiding op de boerderijen te houden en te verbeteren, dan wel om meerdere kaasfabrieken op te richten. Het voordeel van de oprichting der kaasfabrieken was op zijn minst genomen twijfelachtig Alleen in den winter was het voordeel der gezamenlijke melkverwerking duidelijk. Ook zou het onderzoek op de gebreken der fabrieken kunnen wijzen.

Er werd een commissie van 3 personen benoemd, n.l. de heeren D. Brander Tzn., dr. Van der Zandt en W. Keestra, mijn voorganger, die het veilig heeft samengesteld. Het boekje is zeer lezenswaardig. Er is een hoofdstuk getiteld „Technische leiding van het bedrijf”, waaruit bleek dat het directeurschap voor den functionaris bijzaak was, zonder te letten op technische bekwaamheid. De meesten deden dan ook niets anders dan administratief werk. De vergoeding bedroeg ook slechts een *f* 150.

Aldus werd de toestand 30 jaren geleden beschreven door 3 zeer bevoegde waarnemers. Wij zijn nu 30 jaren verder en veel is er in dien tijd anders geworden en toch zijn er nog bedrijfsleiders van zuivelfabrieken, z.g.n. directeuren, die feitelijk voorzitters van de vereenigen zijn en de feitelijke toestand is nog soms deze, dat de leiding van het bedrijf wordt overgenomen door den kaasmaker met verantwoordelijkheid aan en onder toezicht van den voorzitter (directeur) en het bestuur.

Bij meer dan ééne gelegenheid blijkt er thans belangstelling te bestaan voor de kwestie van het bedrijfsleiderschap in de kleinere kaas- en boterfabrieken of kaasfabrieken.

Hoe is de toestand in dezen tijd?

We kunnen de coöperatief werkende zuivelfabrieken in Noordholland met het oog op de bedrijfsleiding in 3 rubrieken indeelen. Bij een gedeelte, de z.g.n. groote fabrieken is een bedrijfsleider, gevormd in de praktijk en de Rijkszuivelschool te Bolsward onmisbaar. Ook zijn er thans kleine kaas- en boterfabrieken en kaasfabriekjes van het oude type, waar geen sprake kan zijn van de aanstelling van zoo'n directeur. Dan blijven over de tusschenliggende gevallen. De tijdelijke omstandigheden zullen hier van grooten invloed zijn, welken kant men uitgaat. In die twijfelachtige gevallen gevoel ik er het meest voor, dat de bedrijfsleiding in handen is van een geschoold directeur, voor wien het een beroep en geen bijzaak is.

Maar het doel der bespreking is de leiding in de fabrieken, waar geen beroepsdirecteur is, waar men heeft een der bestuursleden, tevens melkleverancier als directeur en den kaasmaker met zijn personeel.

Wanneer we de beschouwingen in het verslag van 1901 lezen, dan merken we op, dat de kwestie altijd nog bestaat, maar in die verlopen jaren is ook heel wat veranderd, zoowel wat den directeur als den kaasmaker betreft en ook de techniek zelf van het bedrijf. Een kaasmaker, die met de leiding is belast moet thans heel wat meer vakkennis bezitten dan een 30-tal jaren geleden. Voorheen brachten de leveranciers hem de geroemde avondmelk en de volle morgenmelk, welke hij in 1 of meer bakken liet lopen om er Edammers van te maken, welke voor een prijs, zoo dicht mogelijk bij de hoogste markt verkocht moesten kunnen worden.

De werkwijze in de fabrieken liep wel uiteen, de kaasmakers hadden wel hun eigen methode, doch de verschillen betroffen meer bijkomstige zaken, er werd gewerkt ter bereiking van één zelfde doel: een „hoogste markt” kaas. Wel werd er gelet op de hoeveelheid K.G. melk, welke men voor één Edammer van 4 pond noodig had, doch de kwaliteit der kaas was nummer één. Vakkennis was zeer zeker noodig, maar deze bestond vooral in kennis, die men door langdurige ervaring bij eigen ondervinding, of profiteerende van de ervaring van collega's, zich verwierf. Kennis van de gronden, waarop het vak berust, was er maar matig; het voornaamste was toen, dat de kaasmaker wist, hoe, hij zijn product moest maken en dat hij met toewijding zijn taak verrichtte, hetgeen in het algemeen het geval was.

De leiding van eene kleine zuivelfabriek van dezen tijd eischt heel wat meer. De meeste fabrieken zijn niet alleen kaasfabriek, doch tevens boterfabriek geworden. De kaasmaker moet zorgen voor een bepaald vetgehalte in de watervrije kaas, niet te laag en ook niet te hoog. Hij moet zorgen voor een vooral niet te laag vochtgehalte in de kaas ter wille van de hoeveelheid welke kan worden afgeleverd. Dit moet weer niet zoo hoog zijn, dat de kaas te slap wordt, of andere gebreken krijgt, welke het beoogde voordeel omzetten in schade. Hij moet soms tusschen klippen kunnen doorzeilen. Hij moet bekend zijn met de bereiding van het zuursel.

Allerlei dure toestellen, als melkpompen, waterpompen, melkkoelers, centrifuge enz. zijn in de fabriek verschenen en de bedrijfsleider draagt daarvoor de verantwoordelijkheid. De kazen moeten behoorlijk van een rijksmerk voorzien de fabriek verlaten en ook voor deze zaak moet hij technisch en administratief zorg dragen. Hij heeft de dagelijksche werkzaamheden door het grootere personeel te verrichten te leiden en moet zorgen, dat deze klaar komen in den volgens de Arbeidswet toegestane tijd. Ook al is er iemand speciaal als botermaker werkzaam, toch moet één persoon met de leiding belast zijn en dat is de kaasmaker.

Met den kaasmaker, die in het oude kaasfabriekje op zijn plaats was, kan de kleine kaas- en boterfabriek van thans het niet meer redden. Als er behoefte komt aan een bepaalde zaak of aan personen van bepaalden aanleg, dan wordt daarin voorzien. Zoo is het ook hier geschied. De leiding gevende kaasmaker is in de praktijk gevormd en heeft de thans onmisbare theoretische vakkennis op een vakcursus geleerd. Het doel van zoo'n cursus is hem de grondslagen van zijn vak bij te brengen, niet alleen kennis van feiten en hoe hij doen moet, maar ook waarom hij zoo doen moet.

De bekende Ford heeft zich met het oog op de scholen voor zijn werklieden eens als volgt uitgesproken: „Het doel van alle opvoeding moet niet zijn de hersenen met feiten te vullen, maar den jongen menschen te leeren de hersenen te gebruiken”.

Wie geleerd heeft goed waar te nemen en logisch gevolgtrekkingen te maken, die kan zich later bruikbare kennis verwerven, hetzij om uit moeilijkheden te geraken, of om het bedrijf te verbeteren.

„Meten is weten” heeft een groot natuurkundige gezegd. Bij de tegenwoordige kaasbereiding komt het veel meer dan vroeger aan op het in acht nemen van in cijfers vastgestelde waarden voor verschillende bewerkingen.

Het volgen van vakcursussen is tevens bevorderlijk aan de algemeene ontwikkeling. Een gewoon verschijnsel is het, dat zij die eenmaal begonnen zijn met het volgen van een cursus na hem afgeloopen te hebben doorgaan met de voor hen bereikbare studiegelegenheid, zoodat men kaasmakers heeft, die ook het diploma van melkcontroleur, botermaker en boekhouden hebben behaald.

Wanneer nu dergelijke kaasmakers practisch en theoretisch goed ontwikkeld, ook nog de persoonlijke eigenschap bezitten goede leiding te kunnen geven aan het onder hen staande personeel bij het werk, dan kan de technische leiding van de kleine zuivelfabriek heel goed aan hen worden opgedragen. Hieruit volgt al dadelijk, dat het bezit van een diploma als kaasmaker iemand nog niet geschikt maakt om bedrijfsleider te zijn, maar er zijn geschikte krachten onder de gediplomeerden te vinden.

Voor een 30 jaren geleden waren kaasmaker en directeur beiden, wat het kaasmaken betreft, der zake kundig. Sedert dien heeft de kaasmaker zich aangepast aan de eischen, die de gewijzigde omstandigheden hem stelde. Hij heeft zijn technische kennis van het vak vermeerderd. Met de directeuren is het niet zoo gegaan. De ouderen zijn veelal vervangen door jongeren, die nooit aan de kaastobbe hebben gestaan en niet in het bezit zijn van de technische kennis van het vak.

Zij kunnen heel goede voorzitters der vereeniging zijn, doch de leiding van het bedrijf kunnen ze niet voeren. Het is een verschijnsel, dat zoons van boeren, die lid zijn eener kleinere zuivelfabriek en die wellicht later in aanmerking zullen komen om deel uit te maken van het bestuur van hun coöperatieve fabriek, zoo weinig belang stellen in het vak zuivelbereiding, wanneer te de landbouwwinterschool bezoeken waar zij wat algemeene kennis van het zuivelvak kunnen opdoen. Van hen is niet te verwachten, dat zij met toewijding en kennis van zaken het bedrijf technisch zullen kunnen leiden.

Welke lijn moet er nu gevolgd worden voor de toekomst? De kaasfabriekjes hebben haar tijd gehad en zijn voor een groot deel verdwenen of zullen verdwijnen, doch er zullen voorloopig nog heel wat kleinere kaas- en boterfabrieken blijven, zonder een geschoolden beroepsdirecteur. Wie moet daar de technische leiding hebben? Daarvoor zijn n.m.i. aangewezen de flinken onder de kaasmakers, die zich in de practijk als goede vaklui onderscheiden, zich op vakcursussen nuttige kennis hebben verworven, en daar blijkt hebben gegeven van het bezitten van hersenen, die goed kunnen denken en die leiding geven kunnen. Maar dan moeten zij als bedrijfsleider ook hun krachten kunnen ontplooien in het belang van de zaak.

De deelnemers moeten in het belang der zaak, dus in hun eigen belang wat meer overlaten aan den kundigen bedrijfsleider, die te rade kan gaan bij daarvoor aangewezen personen, als den technicus van den Bond van Zuivelfabrieken en den Rijkszuivelconsulent. In de groote fabrieken is de beslissing over technische kwestie van zelf sprekend bij den directeur zoo noodig, wanneer het grootere uitgaven betreft, treedt hij in overleg met het bestuur. Die regeling is goed en de kleine fabrieken moesten ook wat meer in die richting gaan t.o.v. den bedrijfsleider en zijn adviseurs.

Een bedrijfsleider moet tijd hebben om het bedrijf te leiden en niet gedurende al de werkuren gebonden zijn door handenarbeid.

Hij moet eens kunnen rondlopen om zijn oog en gedachten over de werkzaamheden van het personeel te laten gaan. Ook hierin is op sommige fabrieken wat te verbeteren. (Applaus).

De voorzitter concludeerde, dat de inleiding wel de wenschelijkheid naar voren had gebracht om als bestuur van een kleine fabriek, tegenover een goede kaasmaker op technisch gebied niet te schiel te zijn en bracht dr. Scheij hartelijk dank voor hetgeen hij had gegeven. Spr. gaf de heeren ernstig in overweging er hun voordeel mede te doen.

De heer v. Kay betoogde nog, dat de *Vakschool voor Kaasmakers* te Hoorn, waarvan dr. Scheij de leider was, zeer nuttig werk had gedaan.

Hierna volgde over dit punt nog een uitvoerige bespreking, waarin naar voren kwam, dat oudere bestuursleden eerder geneigd zijn om een goede kaasmaker in de leiding meer vrijheid te laten dan de ouderen.¹⁰⁵⁾

De wensch kwam naar voren om alle leden met de lezing in kennis te stellen.

De voorzitter bracht hierna verslag uit van de algemeene vergadering van de *Vereeniging van Oud-leerlingen der Vakschool voor Kaasmakers*.

De heer J. Harp bekwam hierop het woord voor het uitbrengen van een van de in Sept. gehouden vergadering over de *T. B. C. Bestrijding onder het rundvee*.

Het bestuursvoorstel om den secretaris gelegenheid te geven om kosteloos het weegtoestel door den secretaris te doen controleren gaf den heer Groen aanleiding te verklaren dit niet nodig te vinden, omdat er f90 voor op de begroting was uitgetrokken.

De voorzitter zeide, dat het bedrag niet gebruikt zal worden als het niet noodig was.

Dr. Scheij bepleitte een vrijwillige aansluiting bij de controle, dan gebeurde het en dit is van meer belang dan dat men het zelf ook kan, maar niet doet.

Na uitvoerige bespreking werd het voorstel aangenomen z.h.st.

De begroting voor 1931 werd in ontvangst en uitgaaf vastgesteld op f 1055.

Uitreiking prijzen kaaskeuring.

Van de bekroonde fabrieken was er slechts één aanwezig, zoodat de prijzen aan de anderen zullen worden toegezonden.

De omslag over 23 miljoen melk werd z. h. st. van 3 op 4 cent per 1000 Kg. melk gebracht.

¹⁰⁵ Twee maal ouderen: mogelijk moet hier staan: „dat jongere bestuursleden eerder geneigd...enz” (ZHN.)

1931

Schager Courant, 1931-05-19; P. 6/10

JAC. MET. overleden

Zaterdagavond bereikte ons uit Alkmaar het bericht dat aldaar op 68-jarigen leeftijd was overleden, de heer Jac. Met, oud-lid van Provinciale Staten van Noord-Holland.

In onze omgeving was de heer Jac. Met, wiens vriendelijke persoonlijkheid nog lang zal blijven voortleven in de herinnering van hen, die met in aanraking kwamen, geen onbekende.

Aanvankelijk woonde de thans ontslapene te Heerhugowaard, waar hij zijn oorspronkelijke rijtuigmakerij tot 'n bloeiend auto- en rijtuigbedrijf wist uit te breiden, waarvan het eerste gedeelte - dat van de auto's - al heel spoedig naar Alkmaar verplaatst werd en daar tot op heden nog een van de grootste zaken op dat gebied is.

Het door hem verrichte werk in het belang van de gemeenschap heeft zich op velerlei gebied uitgestrekt, waarbij hij vooral als vrijzinnig-democratisch lid van den gemeenteraad van Heerhugowaard veel verdienstelijk werk heeft verricht.

Ook was de heer Met de stichter van een kaasfabriek, een z.g. dagfabriek te Heerhugowaard en dat hij op het gebied van de zuivelindustrie een vooraanstaande plaats innam bewees wel het feit, dat hij later tot voorzitter van den Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken gekozen werd.

Alkmaarsche Courant, 1931-05-30; P. 3/12

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: De *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken* hield Vrijdagmiddag in *café Central* zijn algemene vergadering, **onder voorzitterschap van den heer A. Schrooder te Hensbroek.**

In zijn openingswoord constateerde de voorzitter dat de economische toestand op landbouwgebied veel te wenschen over laat.

Vrees was een slechte raadgeefster en spr. vond het daarom wenschelijker om kracht te putten in het vertrouwen, dat een betere toekomst dichterbij is dan gedacht wordt.

Dank bracht hij aan dr. Scheij, die steeds bereid was de vereeniging van voorlichting te dienen

Spr. uitte den wensch, dat men in de toekomst 'n opgewekter vereenigingsleven mocht kunnen waarnemen en wees er op, dat de actieve secretaris al het mogelijke doet om de vereenigingsbelangen te behartigen.

Uit een door den voorzitter gestelde vraag bleek, dat van de kaasbeurs door geen der leden gebruik wordt gemaakt.

Acht fabrieken, zoo deelde de secretaris, de heer T. Groot Cz. mede, hebben zich opgegeven voor de contróle van de weegtoestellen. Dit was zeer noodzakelijk gebleken, aangezien slechts op 2 niets viel aan te merken en op de andere afwijkingen tot 2 K.G. werden geconstateerd. Spr. kon de gebreken door kleine herstellingen verhelpen, doch in een paar gevallen was het zelfs nodig, dat deskundige hulp moest worden ingeroepen.

De rekening werd na rapport door de financiële commissie goedgekeurd in ontvangst en uitgaaf op een bedrag van f 1463,40 met een batig saldo van f 56,60 De bond beschikt voorts over een reservefonds van f 992.

Uit het telt jaarverslag bleek, dat de bond 17 leden telt en 14 buitengewone leden. Het verslag getuigde van een opgewekter bondsleven.

Dr. L. T. C. Scheij rapporteerde hierna over „*De resultaten van het onderzoek, ingesteld door het Rijkslandbouwproefstation te Hoorn, inzake de uitbetaling van de volle melk, geleverd aan de coöperatieve kaas- en boterfabrieken*” en over „*De melkteems op de boerderij als besmetter van de melk*”.

Met het oog op het algemeen belang van deze verhandelingen publiceren wij deze inleidingen afzonderlijk in extenso.¹⁰⁶⁾

Met belangstelling werd de lezing over beide onderwerpen gevolgd. Verschillende vragen werden nog door dr. Scheij bevredigend beantwoord.

De voorzitter sprak een woord van dank tot dr. Scheij voor hetgeen hij had gedaan en uitte den wensch dat de besturen van de fabrieken er hun voordeel mede zullen doen

Alkmaarsche Courant 1931-12-21; P.6/10

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland.

ALKMAAR: Algemene vergadering op Vrijdag 18 Dec. in het *Landbouwhuis*.

De vergadering werd bijgewoond door 'n 30-tal heren. De voorzitter, de heer A. Schrooder, heette de aanwezigen welkom. Hij zeide deze vergadering in sombere stemming te openen, in verband met de alom heerschende crisis, waarvan de kaasmarkt van Vrijdag weer één beeld gaf. Intusschen wekte spr. op tot het behouden van de hoop op een betere toekomst.

Na lezing en goedkeuring der notulen door den secretaris, den heer T. Groot Cz., deed deze mededeling van de ingekomen stukken, w.o. een circulaire, meldende de oprichting van een voorloopige commissie voor selectie van varkens voor de mesterij voor Noord en Zuidholland en Utrecht.

De commissie had haar werk intusschen weer moeten staken, gezien de onmogelijkheid om een stal te bouwen bij het proefstation te Hoorn en de onzekerheid of een ambtenaar voor het beheer zal zijn te krijgen.

Een andere, daarna gevormde commissie, waarvan o.a. leden zijn ir. De Vries en de heer J. Sijp te Alkmaar had het plan opnieuw opgevat in een ander formaat en vroeg steun voor hare poging.

De heer Groen (Wieringen) meende dat de zaak wel van belang is en zou het in 1930 als steun gegeven bedrag aan laatstgenoemde commissie willen zien overgedragen.

De heer Bakker (bestuur) was ook vóór steun van bouw van een stal. Spr.'s fabriek had f 25 toegezegd.

Besloten werd het reeds betaalde bedrag voor deze zaak beschikbaar te blijven stellen.

De voorzitter deelde hierop een en ander mede over de wik- en weegloonen, waarvoor Purmerend verlaging had toegezegd. Spr. vreesde echter, dat er niet veel van terecht is gekomen, want er was de laatste paar weken heelemaal geen fabriekskaas aangevoerd.

¹⁰⁶ Zie in MAP dr. Scheij / 1931/06/01

Het gemeentebestuur van Alkmaar zou de zaak nog bespreken. Nadere mededeelingen worden afgewacht.

Van Hoorn had spr. nog niets gehoord, blijkbaar heeft het gemeentebestuur de zaak vergeten. Er is intusschen nader op geattendeerd. Spr. wachtte nu maar af.

Inzake het wegen van kaas op de markt te Alkmaar had spr. een onderhoud gehad met den directeur van het marktwezen. Het blijft zooals tot dusver, n.l. dat het wegen begint een kwartier na aanvang van de markt, zulks om geen der veemen te bevoorrechten.

Van verlaging marktgeld voor de boter had spr. niets gehoord. Ook niemand uit de vergadering wist er iets van.

Als gewoon lid werd toegelaten de zuivelfabriek *De Volharding* te Hem.

In de plaats van den heer W. P. Oudejans, die als bestuurslid had bedankt, werd gekozen de heer Kuipers (Hoogwoud) en in de vacature L. Snijders (niet herkiesbaar) de heer Lakeman (Ilpendam). Beide heeren namen de benoeming aan.

Tot leden van de financiële commissie voor het nazien der rekening werden overeenkomstig het bestuursvoorstel aangewezen de *Toekomst* te Hoogwoud, *De Eendracht* te Wogmeer en *Brederode* te Egmondermeer.

Loonregeling aan de zuivelfabrieken.

De voorzitter deelde mede, dat, waar de *Nieuwe Bond* fabrieken heeft ook met ongeorganiseerd personeel en de *Coöp. Bond* alleen met georganiseerden, de gedachten daarover in een gecombineerde vergadering niet gelijk waren geweest. Het bestuur adviseerde tot een verlaging van 10 tot 25 pCt. Werd goedgevonden.

Aankoop en controle door den Bond.

De secretaris hield over dit onderwerp een inleiding, waarin hij er op wees, dat de Bond voorheen alleen steenkolen coöperatief aankocht, maar daarna ook andere artikelen. In '30 werd er nog niet veel gebruik van gemaakt, in 1931 werd het aanmerkelijk beter. Het bleek, dat er tot dusver door verschillende fabrieken veel te hoge prijzen werden betaald, soms zelfs lopende tot 25 pCt. In tijden als die van thans moet men wegen zoeken om aan zulke hoge prijzen te ontkomen, en daarom beval spr. het coöperatief inkoop ten zeerste aan.

Het stremsel, door bemiddeling van den Bond aangekocht, wordt zonder kosten voor de belanghebbende fabrieken onderzocht door het controlestation te Wageningen. Voor de fabrieken, die zulks wenschen, wordt gratis het melkweegstel gecontroleerd, terwijl elke aangesloten fabriek jaarlijks twee melkmonsters gratis kan laten onderzoeken aan het *proefstation te Hoorn*. Plannen zijn in voorbereiding om meer onderzoekingen van verschillenden aard aan het station voor melkonderzoek te Hoorn te doen geschieden.

De voorzitter dankte den inleider voor zijn betoog en wakte tevens op, in het belang der fabrieken en van den Bond, om de benodigde materialen enz. zooveel mogelijk gezamenlijk in te kopen.

Uitbetaling melk op gehalte.

De heer Z. Bakker (bestuur) deed eenige mededeelingen over het verschil in de drie manieren van uitbetaling van melk op gehalte. Spr. had veel cijfermateriaal bijeengebracht en verzameld in een circulaire, waarvan hij de vertegenwoordigers van aangesloten fabrieken een exemplaar overhandigde. Uitvoerig lichtte spr. de cijfers toe.

De mededelingen werden met applaus begroet.

De voorzitter geloofde, dat bestudering van het staatje voor de fabrieken van voordeel zal kunnen zijn.

Inleiding van dr. Schey.

Dr. Schey hield een inleiding, waarin hij nadere mededeelingen gaf over de uitbetaling der melk, in verband met het rapport van het *rijkslandbouwproefstation te Hoorn*. Hij begon met den heer Bakker te complimenteren over zijn uiteenzettingen en constateerde, dat het soortelijk gewicht evenals het melkgehalte zeer uiteen kan loopen. Bij de uitbetaling is het zaak hiermede rekening te houden, om onbillijkheid te voorkomen. Het kan aanmerkelijk verschil geven of men al dan niet de verwerkte onkosten over de melk of over het vet omslaat. Het uitgebreide onderzoek aan het station te Hoorn heeft vastgesteld, dat de billijkste uitbetaling die is, welke geschiedt naar het berekend vet, maar dan anders dan zooals het tot nu toe gebeurt. Bij de door spr. bedoelde methode moet men zich niet vasthouden aan de waardeverhouding van 3: 1, omdat daarbij aan de vetvrije droge stof een te hooge waarde wordt toegekend. Dus moet men deelen met een grooter getal. Men moet n.l. rekening houden met de tijdelijke waarde van boter en kaas. Men komt dan tot een andere waardeverhouding van het vet.

Men moet de onkosten aftrekken per K.G. geleverde melk en niet volgens de procenten vet. Uitbetaling naar het berekend vet voldoet het beste, ook in den zomer, maar het was de vraag of die uitvoerbaar zou zijn. Spr. had dat nu onderzocht en was tot de conclusie gekomen, dat de beste wijze van uitbetaling, al geeft zij dan eenig werk méér, zeer wel mogelijk is ook voor de kleine fabrieken. Tot verduidelijking gaf spr. verschillende cijfers. Volgens de oude methode zouden, naar uit spr.'s onderzoek was gebleken, verschillende leveranciers méér hebben ontvangen. Dit waren dan de boeren, die de meeste melk leverden. Spr.'s conclusie was, dat bij de nieuwe methode de leveranciers van de melk met het hoogste vetgehalte den besten prijs maken.

Spr. zette vervolgens uiteen hoe te berekenen is wat de waarde is van de geleverde melk, waarbij hij liet uitkomen dat men dan tot andere uitkomsten komt dan volgens de tot nu toe gevolgde methode. Met deze methode mag niet worden voortgegaan, meende hij, aan de hand van de rapporten van het onderzoek door het *rijkslandbouwproefstation*. De voorzitter onderschreef met enkele woorden van dank het applaus der vergadering. De heer Vis te Venhuizen vroeg of het twee maal per week onderzoeken der melk ook volgens dit nieuwe systeem voldoende is. Dr. Schey antwoordde bevestigend, omdat men in beide gevallen rekening moet houden met het gehalte der melk. Het nemen van monsters van elke leverantie melk geeft echter den besten waarborg. Bij twee maal bemonsteren per week zorgde men ervoor, dat een leverancier niet weet op welken dag dit geschiedt, zulks om knoeierij door den leverancier tegen te gaan. Naar aanleiding van opmerkingen van den heer Kay zei dr. Schey nog, dat een verhouding van 3: 1 zeker wel nooit meer zal terugkomen.

Een afscheid.

De voorzitter richtte eenige woorden van dank tot den heer Oudejans, voor de wijze waarop hij getoond had met het bestuur te willen samenwerken, waarop de heer Oudejans met eenige hartelijke woorden dankte, zijn beste wenschen uitsprekend voor den bloei van den Bond.

Rapport kaaskeuring.

De secretaris bracht rapport uit van de kaaskeuring in Sept. te Hoorn. Er waren 37 deelnemende fabrieken, waarvan elf van den Nieuwen Bond, die allen twee kazen inzonden. Ongeveer de helft der kaas had op de eerste keuring als gebrek een witten rand, welk bezwaar vooral tot uiting komt bij onmiddellijk verbruik. Als middel tot wering werd aangegeven het wateren der kaas, omdat daardoor de witte rand, ontstaan door zout, zich meer naar het hart der kaas verplaatst. Op de tweede keuring in Nov. was de witte rand bij de kaas verdwenen, op slechts één uitzondering na, gedurende het rijpingsproces.

De heer Van der Molen wenschte, dat beide bonden voor een volgende gecombineerde keuring dezelfde eischen zullen stellen.

De voorzitter zegde toe met deze opmerking rekening te zullen houden. Bij de nu gehouden keuring is blijkbaar aan de zijde van den ouden Bond een misvatting geweest over de eischen.

Dr. Schey zeide, dat de keuring eigenaardige resultaten heeft gegeven, waaruit wel blijkt, dat zij niet steeds een juist beeld geeft van den toestand van de geheele productie der inzendende fabrieken. Alleen de fabrieken die krachtens de vorige keuring onder of boven aan op den uitslag kwamen, hebben die plaats ook bij de tweede keuring behouden.

Wat den zoutrand betreft, spr. onderschreef dat die na eenigen tijd verdwijnt en dus van weinig invloed is voor de export-kaas.

Spr. merkte nog op, dat aan de kaas thans niet meer zooveel werk wordt besteed als een 25 jaar geleden, waarschijnlijk mede gevolg van de arbeidswet.

Begroting 1932.

De begroting 1932 sloot met een bedrag van *f* 1075 aan inkomsten en uitgaven. Na eenige toelichting door dr. Schey ten aanzien van het station voor melkonderzoek werd zij vastgesteld.

In verband met deze uiteenzetting bepleitte de heer Lakeman het doen van een poging om alsnog op de rijksbegroting gehandhaafd te krijgen een post van *f* 500 voor hulp aan het laboratorium van dr. Schey.

Besloten werd tot het zenden van een schrijven aan de regeering.

Rondvraag.

Bij de rondvraag bracht de voorzitter het scheidende bestuurslid den heer Snijders dank voor het in die functie verrichte werk, de hoop uitsprekend, dat hij hem nog vaak op de algemeene vergaderingen zal ontmoeten.

De heer Snijders betuigde hiervoor zijn dank en wenschte den Bond alle goeds.

De heer Lakeman Sr. sprak er zijn teleurstelling over uit, dat Alkmaar niet toeschietelijk was geweest op het stuk van de wik- en weegloonen. Het belang van het behoud der kaasmarkt dringt tot medewerking. Verlaagt de gemeente de genoemde rechten niet, dan zal zeker de markt gaan kwijnen, zooals het ook in Purmerend is gebeurd. Het is op dit oogenblik zeer zeker een belang voor de stad en van de boeren om de genoemde rechten te verlagen.

De voorzitter zegde toe, nogmaals een poging te zullen doen.

Voorts deelde spr. mede, dat het bestuur een schrijven heeft gezonden aan het *kaascontrolestation* met aandrang op verlaging der salarissen van de ambtenaren. Men heeft hier echter geen dwingend recht.

De heer Bakker zei, dat in de vergadering van het *kaascontrolestation* is gezegd, dat het schrijven zal worden overwogen.

De voorzitter sloot hierna de vergadering.

1932

Alkmaarsche Courant, 1932-05-21; p. 6/12

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: In het *Landbouwhuis* werd Vrijdagmiddag onder voorzitterschap van den heer A. Schrooder de algemene vergadering gehouden van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*.

Wanneer wij, aldus de voorzitter, deze vergadering openen, dan mag men wel een buitengewone optimist zijn, wil men niet in pessimisme vervallen.

Het vorig jaar waren de land- en tuinbouwbedrijven reeds voor een groot deel gekelderd en niemand heeft kunnen vermoeden, dat zoo spoedig het veehoudersbedrijf zou volgen. Ook die zitten op het ogenblik zwaar in de put en hoe ze er uit moeten komen, weet spr. niet. De regering die in de oorlogsjaren ons in 24 uur allerlei noodwetten oplegde, doet thans niets. Spr. oordeelde, dat het de plicht van de regering is de veehoudersbedrijven te steunen, al hoopt hij, dat er spoedig een zodanige kentering zal komen, dat dit niet nodig is.

De voorzitter deed mededeling van de conferentie met de besturen van Alkmaar, Purmerend en Hoorn over verlaging van de wik- en weegloonen en betreurde het, dat Alkmaar niet tot verlaging wil overgaan. Hij hoopte, dat de fabrieken, die de beste kaas maken, zullen voor- gaan met hun kaas per kaasbeurs te verkopen.

In samenwerking van den Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken zal 27 Mei, met de kaaszetters, een bespreking plaats hebben over verlaging van het kaaszettersloon, dat over het algemeen al 30 cent voor 100 kaasjes bedraagt.

De heer Bakker drong er op aan om niet hoger dan 30 cent te gaan.

De voorzitter zeide, dat de heer Neus 25 ct betaalt.

De heer v.d. Molen zei dat het in Hoorn 25 cent is.

De voorzitter: Maar daar wordt apart betaald voor het op de berrie zetten. Men betaalt hier plus het dubbeltje voor den tasman 60 cent wik- en weegloon. In ieder geval is het in Hoorn duurder dan in Alkmaar.

De heer Wit deelde mede, dat één der aanvoerders, de heer Govers, zijn kaas voor 30 cent niet gezet kon krijgen, waarom hij tweemaal naar Purmerend is geweest er daar op de kaasbeurs goede prijzen maakte, zoodat hij er niet meer aan denkt in Alkmaar, met zijn brutale kaaszetters, te komen. De zettters die voor hem zetten, zijn met 30 cent tevreden en begrepen niet, dat de anderen voor den heer Govers voor dit bedrag niet wilden zetten.

De voorzitter verondersteld, dat de bonden wel aan een loon van 25 cent zullen vasthouden.

De rekening werd in ontvangst en uitgaaf op een bedrag van *f* 1000,32 goedgekeurd.

Aan contributie was ontvangen *f* 939,32 Het batig saldo bedroeg *f* 105,48½.

De balans sloot in activa en passiva op een bedrag van *f* 1712,74½.

Uit het verslag over de *gemeenschappelijke aankoop* bleek dat een winst was gemaakt van *f* 120,03.

Het door den secretaris, den heer T. Groot Cz. uitgebrachte jaarverslag getuigde van een druk verenigingsleven en grote activiteit van het bestuur.

Aan de orde was hierop het bestuursvoorstel om een abonnement te nemen bij het *Station voor Melkonderzoek* te Hoorn voor gratis onderzoek van verschillende monsters ten bate van de aangesloten fabrieken.

Dit gratis onderzoek geldt tot een maximum van *f* 7,50 per millioen K.G. verwerkte welk.

Het voorstel werd hierop z.h.st. aangenomen.

De heer Z. Bakker hield hierop een inleiding over het onderwerp:

„*Wat kunnen we doen om de fabrieken meer financieel voordeel te doen verkrijgen en daardoor meer bestaanszekerheid te geven*”.

Spr. oordeelde, dat de kleine fabrieken over dezelfde techniek kunnen beschikken als de grote en was voor het organiseren van een excursie met de bedrijfsleiders van de verschillende fabrieken.

De omstandigheden maken, dat men het een boer niet kwalijk kan nemen, dat hij huiverig is voor uitgaven. Toch moet wat nodig is voor het bedrijf, worden aangeschaft en daarom is het nodig met elkander samen te werken. Door een excursie kan men tot het inzicht komen, wat nodig is. De bedrijven krijgen de gunstigste kaas, wanneer ze goed ingericht zijn.

De heer v. Kay oordeelde, dat bij de grote fabrieken, door het grote transport de melk er niet beter op wordt. Met de melkprijzen kunnen de kleinen zich met de grote wel meten.

Ook spr. is voor een gemeenschappelijke excursie en oordeelt, dat men elkander kan steunen door voordeel te trekken van elkanders ervaringen.

Besloten werd deze excursies te organiseren.

Kaasbeurs Purmerend

De heer Lakeman gaf ook in overweging om een excursie te houden naar de kaasbeurs te Purmerend en daar te informeren naar de voordelen, die dit de marktters brengt. Z.i. zou dit direct voordeel geven.

De voorzitter vroeg wanneer, daar de nieuwe kaasbeurs geopend zal worden. De tegenwoordige ruimte is verbazend beperkt. Een nadeel van de kaasbeurs is, dat men geen notering heeft van daar gemaakte prijzen.

De heer Lakeman merkte op, dat het kostenverschil 50 pCt. zal bedragen en deelde mede, dat de volgende maand die nieuwe kaasbeurs gereed komt.

De heer Appel had reeds enige malen op de kaasbeurs verkocht en was tevreden over het bereikte resultaat. De wik- en weeglonden spaart men uit. Goede sortering is echter nodig en vooral met 1e soort kan men beter naar de beurs gaan. Door het verkopen op de beurt blijft de kwaliteit van de kaas ook beter.

Dr. Scheij merkte op, dat het in moeilijke tijden er vooral op aan komt om zich op het maken van prima kwaliteit toe te leggen.

De beste vindt altijd het eerst kopers tegen den prijs die te maken is. Wil men eerste kwaliteit maken, dan moet de grondstof goed zijn.

Het vervoeren van melk over een te grote afstand is een nadeel, doch daarin zit het niet alleen. Het kan zijn, dat de melk die over een groten afstand vervoerd is, beter is, dan die welke vervoerd is over een kleinen afstand. Het hangt af van de zorg die de melkwinner besteed.

Vaak zijn er misstanden op de boerderij en de besturen van de fabrieken moeten er voor waken, dat er goede toestanden bij de leveranciers heerschen.

Het middel om te weten of de toestand van een fabriek goed is, is, zoo nu en dan, de melk van alle leveranciers te onderzoeken. Voor dit onderzoek wordt nu de gelegenheid gegeven door aansluiting bij het station te Hoorn en spr. hoopte dat men daarvan veel gebruik zal maken.

Voor 30cent per monster kan men daar de melk op kwaliteit laten onderzoeken. Ook inspectie van de melk bij aankomst is noodzakelijk. Aan ieder weegtoestel behoort een tames te zitten. Onderzoek op vuilheid is daardoor mogelijk. Bij sommige leveranciers is de vuilheid verschrikkelijk en daardoor wordt het niet mogelijk een goed product te maken.

Men beschermt bovendien degenen, die mede willen werken en daarop moet toch een fabriek houwen.

Bij de inspectie moet het bestuur vooral de bedrijfsleider, die de vinger legt op de wonde plekken, de hand boven het hoofd houden.

Inspectie aan een fabriek en bezoek aan de boerderijen met deskundigen is noodzakelijk. Als dit één keer in Juni of Mei gebeurt, weet men wie de zwakke leveranciers zijn.

Ook moet men bedenken, dat bezuiniging duur kan zijn. Het is fataal weinig uit te geven aan het onderhoud van het gereedschap. Een defect stuk gereedschap kan de melk besmetten en daar verliest men meer dan vernieuwing of goed onderhoud kost.

Op een vraag van den heer v.d. Molen zeide dr. Scheij den besten tijd voor den rondgang op de boerderijen de maanden Mei en Juni te achten en liefst voor den hooitijd.

Gewenscht is het, dat een of meer bestuursleden van het Zuivelconsulentschap bij dien rondgang vergezellen.

Op voorstel van den heer Lakeman werd besloten met het oog op den hopeloze toestand van de veehouders, bij de regering op steun aan te dringen, hetzij door een actieve handelspolitiek tegenover Duitschland, hetzij door een toeslag op de melk.

Hierna volgde sluiting

Ledenlijst Nw. Bond ZJB. 1932

Berkhout	bk	Scharnmeer	bk
Egmond-Binnen	k	Stolpervlotbrug	bk
Egmondermeer	bk	Stroe	k
Hauwert	bk	Venhuizen	bk
Hem	bk	Weere	bk
Hippolytshoef	k	Wogmeer Spierdijk	k
Oosterland	k		
Oude Niedorp	bk		
Schagen	bk		
Spijkerboor	k		

6 kaasfabriek en 10 kaas- en boterfabrieken

Alkmaarsche Courant. 1932-11-26; P. 7/1

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

ALKMAAR: In café „Central” werd heden onder voorzitterschap van den heer A. Schouten een flink bezochte vergadering gehouden van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*.

De voorzitter wees op de moeilijke omstandigheden, waarin de landbouw en veeteelt verkeert. De kaasprijzen waren evenals die van het vee intreurig en daarboven kwam nog de grote overlast van den hogen waterstand.

De voorzitter deelde mede, dat in samenwerking met den *Coöperatieve Bond* een bespreking had plaats gehad met de kaaszetters, welke bespreking ook was bijgewoond door den wethouder Van Slingerland en den directeur van het marktwezen, over de kaaszetterslonen, welke vergadering het reeds bekende gevolg heeft gehad: verlaging van de zet, wik- en weeglonen. Gememoreerd werd verder de verschijning van het werk over het leven van **Wouter Sluis**, waarvan de voorzitter aanschaffing beval.

In verband met het ingekomen verslag van dr. Schey drong de voorzitter er op aan om voor de zuivelbereiding toch vooral goed water te gebruiken, aangezien door schadelijk water nog veel onheil is veroorzaakt aan het zuivelproduct.

Hierna bracht de secretaris een schrijven van de *vakschool voor kaasmakers* te Hoorn in bespreking, waarin er op gewezen wordt, dat het nodig is dat er iets gedaan wordt tegen de ruwe behandeling der kaas bij het lossen op de Alkmaarsche kaasmarkt.

Ter vergadering kwamen geen klachten daarover naar voren, zodat de voorzitter toezegde het met den directeuren der fabrieken te zullen bespreken.

Samenwerking met den Ouden Bond.

De Secretaris bracht verslag uit over besprekingen met Voorzitter en Secretaris van den Bond van op *Coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken*.

De heer H. K. Koster besprak in deze vergadering de ongelukkige positie, waarin Noordholland verkeert door het bestaan van 2 Zuivelbonden. Om meer resultaat in de F.N.Z. en bij de Regeering te verkrijgen, is aaneensluiting gewenscht. De scheiding indertijd ontstond bij de instelling van het kaascontrôlestation en bij de Statutenwijziging, waarna 29 fabrieken zich afscheidten. De heer G. Nobel achtte aaneensluiting het meest gewenscht; zoo dit niet mogelijk is, dan samenwerking in federatief verband.

Een soepele toepassing of wijziging der Statuten werd toegezegd.

Nog 29% der fabrieken in Noordholland is ongeorganiseerd, ook daarmee is samenwerking gewenscht. De Nieuwe Bond telt 14 fabrieken.

De voorzitter vroeg de vergadering, wat die van een samengaan denkt. Spr. wees er op, dat de regeering er veel prijs op stelt met één Bond te doen te hebben bij onderhandelingen. Toch is het moeilijk weer samen te gaan; vooral op financiële gronden. Toen wij begonnen - aldus spr. - hadden wij een groot ledental; dat is nu belangrijk terug gelopen Spr. verwachtte, dat als de ongeorganiseerden weer tot een Bond toetreden, dat zij dan tot den *Nieuwen Bond* zullen toetreden.

De heer v.d. Molen vroeg wat bezwaar er is toe te treden tot den *Coöp. Bond*; spr. achtte het gewenscht, dat er één Bond is.

De voorzitter verwachtte, dat bij samengaan met den *Coöp. Bond* meerdere fabrieken zullen uittreden. Tegen eventueel federatief samenwerking zou spr. geen overwegend bezwaar hebben.

De heer Kay vond het een te groote stap de contributie van 4 op 10 cent te brengen. Spr. verwachtte, dat zeker de helft van de leden van den *Nieuwen Bond* zal bedanken.

Waar er nog 29% der fabrieken ongeorganiseerd is, achtte spr. den tijd nog niet gekomen voor te stellen samen te gaan.

De voorzitter stelde na eenige discussie voor, om, wanneer dit noodzakelijk blijkt, in federatief verband samen te werken met den *Coöp. Bond*. Hiertoe werd besloten,

De heer Kuiper wilde in samenwerking met den *Coöp. Bond* trachten de nog ongeorganiseerde fabrieken tot een van de Bonden toe te laten treden.

De voorzitter zou dit liever alleen doen.

Dr. Schey heeft ook steeds de ongeorganiseerden aangespoord om lid van een der Bonden te worden. Voorz. zou spr. het toejuichen als de twee Bonden weer één werden; dit is voor de toekomst van de zuivelindustrie van groot belang.

De heer Bakker achtte den tijd voor samengaan, nog niet gekomen. Spr. wilde voorts de ongeorganiseerde fabrieken als gast op de vergaderingen uitnodigen De voorzitter stond hier niet afwijzend tegenover en zou in die richting werken.

Verkiezing

Inplaats van het bestuurslid Z. Bakker (niet herkiesbaar) werd in het bestuur gekozen de heer Balk van Hem.

De voorzitter dankte den heer Bakker voor al hetgeen hij in het belang van den Bond gedaan heeft als bestuurslid.

In de commissie tot nazien van de rekening werden benoemd de fabrieken „*Brederode*”, Egmondermeer, „*Nooit Gedacht*” te Wieringen en „*Ceres*” te Starnmeer.

De secretaris bracht een kort verslag uit van de excursie naar enkele bij den Bond aangesloten fabrieken op 17 Augustus Daarbij waren 5 fabrieken door 27 personen vertegenwoordigd.

Dr. Schey merkte n.a.v. dit verslag op, dat deze excursie vruchtbaar is geweest aan onderlinge voorlichting, waarvan ook de kaasdragers profiteerden. Het gaat om de verbetering van het product en spr. stelde voor in principe te besluiten het volgend jaar weer een excursie te organiseren.

Hiertoe werd besloten.

De voorzitter maakte voorts den uitslag bekend van de kaaskeuring. Den 1sten prijs kreeg de fabriek te Hauwert met 88½ p.; den 2den prijs „*Ilpesteijn*” te IJpendam met 76 p.; den 3den en 4den prijs de twee fabrieken op Wieringen met 74½ p. Spreker wenschte de winnaars geluk. Dr. Schey noemde den algemenen indruk van het product heel gunstig.

De begroting, sluitende op *f* 1012,50, werd zonder discussie conform goedgekeurd.

De secretaris gaf voorts enkele nuttige wenken voor gezamenlijken aankoop van in de fabrieken benodigd materiaal.

Naar aanleiding van een opmerking bij de rondvraag zegde de voorzitter toe aan een volgende excursie ook ongeorganiseerde fabrieken te laten deelnemen.

Een der leden stelde voor het adres van den *Ver. tot Ontwikkeling van den Landbouw in Holl. Noorderkwartier* aan den minister te steunen, om verlaging van het IJsselmeerpeil tot 40 min A.P. te verkrijgen. xxn.

Dr. Schey deelde tot zijn genoegen mee, dat er van de diensten van het proefstation dit jaar meer gebruik gemaakt werd dan vorig jaar. Na nog enige discussie volgde sluiting onder dank.

1933

Alkmaarsche Courant, 1933-05-20; 9/12

Verslag Verg. *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken N.-H.*

ALKMAAR: De *Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken* hield gistermiddag in het *Landbouwhuis* een druk bezochte vergadering, die in de grote zaal was uitgeschreven, welke zaal echter, tot verwondering van velen, door het huisvesten van de *Crisis Zuivel Centrale* tot $\frac{1}{3}$ was teruggebracht, zodat men op elkander gepakt zat in een ongeveer grote kamer

Tot genoegen van velen deelde de voorzitter in zijn openingswoord dan ook mede, dat men voortaan voor de vergaderingen een beter lokaal zal uitzoeken.

In Alkmaar zijn voldoende behoorlijke lokalen beschikbaar en ook wij geven de voorkeur aan vergaderingen in een der lokalen van onze caféhouders, dan te vergaderen in het Landbouwhuis in een vertrek dat hoogstens voor een commissie-vergadering geschikt is.

In zijn terugblik over het afgelopen jaar constateerde de voorzitter, de heer Schrooder, dat het jaar voor den landbouw een treurig jaar is geweest. Gelukkig zijn de kaasprijzen, tegen de verwachting van velen in, beter geworden.

Bij de schapenhouderij moet geld bij en ook de vee prijzen zijn treurig.

Spr. herinnerde er aan dat de secretaris van de F.N.Z., de heer Geluk, in den Haag betoogd had, dat een melkprijs van 4 cent voldoende zou zijn.

Spr. was van oordeel, dat van een dergelijken prijs hoogstens het loon, het voer en de lasten betaald kunnen worden en oordeelde dat de secretaris van de H. Mij. v. L., de heer Huysman, juist was geweest toen hij den prijs op 6 cent berekende.

Spr. uitte de wensch dat het tot dien prijs zou komen.

Na lezing van de notulen door den secretaris, den heer F. Groot Cz., deed deze mededeeling van de ingekomen stukken en jaarverslagen, w.o. een schrijven van de K.v. K. waarin verzocht wordt mede te deelen of het niet wenschelijk is maatregelen te nemen om de fabricatie van kaas beneden 40 plus in ons land te beperken.

Deze vraag is ook voorgelegd aan de andere organisaties.

De heer Lakeman herinnerde er aan, dat het denkbeeld ook reeds in een vergadering van het *kaascontrolestation* is besproken. De N. H 40 plus wordt in de wereld zeer begeerd en ook het bestuur van dat station oordeelde het wenschelijk om de productie van de 20 en 30 plus kaas te komen. (?)

Spr. stelde voor aan het streven van den heer Grondsma adhaesie te betuigen.

De heer Kay achtte de 40 plus kaas die in N.-H. gemaakt wordt, van weinig betekenis.¹⁰⁷⁾

Besloten werd aan het denkbeeld adhaesie te betuigen.

De beslissing van het bestuur om f40 bij te dragen in het nadeel, dat een fabriek door een overval in het Veld had geleden, werd goedgekeurd.

Van het propaganda-bureau voor de N.-H. kaas was een verzoek ingekomen om de propaganda te steunen met een bedrag van 50 cent per 1000 K.G. verwerkte melk.

De voorzitter oordeel de dit een hoog bedrag en de vraag van ingrijpende aard.

Dr. Schey oordeelde het wel noodzakelijk dat propaganda gemaakt moest worden voor de Noord-Hollandsche kaas, doch was van oordeel, dat dit niet op deze wijze moest gebeuren.

De voorzitter dacht dat hier een taak lag voor het millioenenpotje. Z.i. kon een deel daarvan wel bestemd worden.

Dr. Schey oordeelde, dat de propaganda moest uitgaan van de bonden van fabrieken.

¹⁰⁷ !!!!!!!

De voorzitter zegde toe hierover een onderhoud te zullen aanvragen bij het bestuur van den *Coöperatieven Bond* en het *Kaascontrolestation*.

De winst- en verliesrekening werd in ontvangst en uitgaaf goedgekeurd op een bedrag van f 1013,24.

Uit het jaarverslag deelen wij mede, dat de toestand van den bond bevredigend is.

Met nadruk werd gewezen op de noodzakelijkheid om van het *station voor Melkonderzoek* gebruik te maken.

Ir. D. C. de Waal, directeur van het *Kaascontrolestation „Noord-Holland”* hield hierna een inleiding over „*De Crisiszuivelwet*” en hetgeen geschied voor de uitvoering van de wet. Spreker gaf voorbeelden van berekeningen om de nota's die de boeren ontvangen te verduidelijken.

Eenige vragen in verband met de inleiding werden tot voldoening der vragenstellers beantwoord.

Dr. Schey deed hierop de volgende mededeeling omtrent de werkzaamheden van het Rijkszuivelconsulentschap voor Noord-Holland over 1932.

Het laboratoriumwerk is toegenomen. Het totaal aantal onderzoekingen bedroeg in 1932 2098 of bijna 30% meer dan in 1931. Deze vermeerdering is vooral veroorzaakt door het grootere aantal monsters melk, die op deugdelijkheid zijn onderzocht. Enkele grootere fabrieken kunnen deze noodige controle zelf houden. Sommige kleinere gaan beter inzien, dat het noodig is.

De controle gaat in 2 richtingen: **a.** op de melkwinning en -behandeling; **b.** op afwijkingen in de melk, wanneer ze nog in den uier is.

Eerst worden de monsters uit de bussen genomen; daarna zoo noodig monsters van de koeien afzonderlijk en soms nog van de verrels van één of meer koeien. Er zijn 577 busmonsters en 558 uiermonsters genomen; samen 1135 monsters van 10 fabrieken, waarvan 15 afwijkingen gaven. De fabriek is met deze controle op de grondstof gebaat. De kwaliteit der producten wordt er door bevorderd. Zij is dus in het belang van de gezamenlijke leveranciers met het oog op de uitbetaling, doch ook van de veehouders afzonderlijk, omdat de koeien met nierontsteking (streptococcon), die andere dieren kunnen besmetten, worden opgespoord, en zij maatregelen kunnen nemen om groote schade te voorkomen.

Dr. Schey gaf een voorbeeld van zo'n onderzoek.

Onder de laboratoriumwerkzaamheden vallen ook de controle op het werk der melkcontroleur in verband, met de uitbetaling der melk. De fabrieken laten dit nog te weinig doen. Het is vreemd dat de bedrijfsleiders en de leveranciers en de controleurs zelf niet de zekerheid willen hebben, dat de zaak in orde is.

Eenmaal verzocht een fabriek hulp, omdat men de melk van een leverancier verdacht. Het bleek, dat de 's-morgens geleverde melk met pl.m. 19 % water was vermengd. Het S.G. Was 25,9 en het vetgehalte 2,27½.

Vele gevallen van bestrijding van kaasgebreken werden behandeld. In het gebied van de volvette Goudsche boerenkaas ging het veelal om het vereischte vetgehalte te bereiken. De Hoofdassistent Eriks bezoekt dan de boerderij en ziet hoe men 's avonds de kaas maakt en doet het den volgenden morgen voor. Door betere technische bereiding wordt veelal een hooger vetgehalte verkregen. Maar ook kan de samenstelling der melk onvoldoende zijn o.a. door ondoelmatige voeding en verschil in melktijden.

Onder de kaasgebreken, die op boerderijen of fabrieken voorkwamen, werden behandeld, zwarte stippen in de korst, putjes en rimpels in de korst, kanker, losse kaas, zoowel vroeg als

laat optredend, boekelscheurtjes, ongelijkmatig zuivel, kaas slecht van reuk; blauwe stippen en andere. Verder werd wat medegedeeld over slecht oproomen van wei, te slappe boter met karnemelksmaak.

Ten slotte koos dr. Schey nog als onderwerp zijn bemoeiingen inzake de verbetering van drinkwater voor de koeien op de boerderij, tevens vaak voor boenwater bestemd.

Dus ook de zuivelfabriek heeft er belang bij. De toestand is soms zeer slecht. Door onverstand wordt het niet ingezien. Er werden voorbeelden behandeld van zeer ondoelmatige inrichting der watervoorziening. Soms komen de koeien op stal in zeer slechte conditie; zelfs gaan er wel koeien dood, door de vergiftiging met het slechte drinkwater. Aansluiting aan de waterleiding of het maken eener goede nortonwel brengt dan groot voordeel.

Elke zuivelfabriek moet weten, dat het bedrijfswater goed is; de gelegenheid om het onderzocht te krijgen, is er in het laboratorium van den zuivelconsulent. Er werd nog gewezen op het groote gevaar van verontreiniging van het Nortonwater in de diepte door oude vervallen wellen, die niet door een deskundige worden onschadelijk gemaakt Men bederft zoo het goede water, dat de fabriek niet kan missen. Dr. Schey waarschuwt tegen deze nalatigheid op boerderijen en fabrieken.

Het volgende punt was een toelichting door de directie eener verzekeringsmaatschappij over verzekering tegen inbraak, beroving, fraude enz.
Na rondvraag volgde sluiting.

Alkmaarsche Courant 1933-12-02, P. 12/12

Verslag verg. Nw bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: In *café „Central”* werd gistermiddag onder **voorzitterschap van den heer A. Schrooder** uit Heiloo de najaarsvergadering gehouden van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*.

In zijn openingswoord stelde de voorzitter vast, dat de zuivelbereiding nog steeds niet lonend is. Met het varkensbedrijf gaat het iets beter en ook de veehouderij maakt het iets gunstiger, als gevolg van het uit de markt nemen van 200.000 koeien.

Tot bestuurslid in de vacature V. Kay Jz., niet herkiesbaar, werd gekozen de heer J. de Wit met 14 van de 26 geldige stemmen.

Hierop volgde een bespreking van de des morgens gehouden kaaskeuring, waaraan alle 13 aangeslotenen hadden deelgenomen.

Het ingezondene was van uitstekende kwaliteit. De rijkszuivelconsulent dr. Scheij had verklaard zich niet een keuring te herinneren, waar het ingezondene van zoo hoog gehalte was. De secretaris concludeerde hieruit, dat het product van de kleine fabrieken in kwaliteit de kroon spant.

Het laagst aantal toegekende punten bedroeg 71,5, het gemiddelde 83 en het hoogste 79.¹⁰⁸⁾

De le prijs werd toegekend aan „*De Hoop*” in de Weere, de 2e aan de fabriek te Hoorn, de 3e aan „*Nooit Gedacht*” te Wieringen en de 4e aan „*De Volharding*” te Hauwert.

¹⁰⁸ Dit klopt niet!, mogelijk hoogste aantal punten 97 ? (ZHN.)

De begrooting werd in ontvangst en uitgaaf vastgesteld op *f*977,50 met een post van *f*2,25 voor onvoorzien.

De voorzitter bracht verslag uit van de algemeene vergadering van de *Ver van Oudleerlingen van de Vakschool Voor Kaasmakers* te Hoorn, waarbij hij het nuttige werk van deze vereeniging in het licht, stelde en alle fabrieken opwekte om als donateur van deze vereeniging toe te treden.

Dr. Scheij gaf een inleiding van de beteekenis van de watertoevoeging bij de wrongelbewerking, en de fouten welke gemaakt kunnen worden.

Spr. wees er op, dat de consument tegenwoordig een smeuijge kaas met meer vochtgehalte dan vroeger vraagt, met de mogelijkheid, dat men uit de melk grootere hoeveelheden maakt en dus bij een lageren prijs toch eerder uitkomt.

De kaas; moet smeuijg zijn.

Met eere kan het werk van het proefstation in Hoorn van de kaasbereiding en speciaal dat van dr. Holwerda en dr. v. Dam genoemd worden.

Een gevaar is steeds een te hoog zuurgehalte. Spr. gaf aan hoe dit in de kaas ontstaat en hoe de kaasmaker een te hoog zuurgehalte kan voorkomen.

De fijnste exportkaas is wel die kaas waaraan bij de bereiding nagenoeg geen water word toegevoegd. De hoeveelheid water bij de wrongel bereid is van groote beteekenis.

In verband met deze verhandeling werd er nog eenige vragen door dr. Scheij beantwoord.

Hierop volgde een rapport over de onderzoeken in 1933 gedaan door het laboratorium te Hoorn, ten behoeve van de leden-zuivelfabrieken.

Uit het rapport bleek, dat nog enkele fabrieken, aangesloten bij den nieuwen Bond, geen gebruik maken van het recht om onderzoeken te doen instellen. Er is totaal voor *f*94,50 onderzocht, terwijl de bond recht had op onderzoeken tot een bedrag van *f*150.

De secretaris wees er nog op, dat men ook het recht heeft de kaas op den zuurgrond te laten onderzoeken.

De voorzitter gaf in ernstige overweging van het laboratoriumonderzoek gebruik te maken. Na rondvraag volgde sluiting.

1934

Alkmaarsche Courant, 1934-05-26: P. 8/10

2e deel Verslag verg. *Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.*¹⁰⁹

Ballotage.

Als nieuw lid werd toegelaten de fabriek *Nova Vita* te Beets.

Vakschool voor kaasmakers.

De voorzitter deelde een en ander mee van de vergadering der *vereniging van oud-leerlingen van de vakschool voor kaasmakers* te Hoorn.

Melkonderzoek.

De secretaris gaf een overzicht van het gebruik, hetwelk door de leden werd gemaakt van het *station voor melkonderzoek*, tot half Mei j.l. Daaruit bleek, dat de meeste fabrieken niet zoveel gebruik van de instelling maken als waarop zij recht hebben. Intusschen hadden zij, die boven het hun toegestane deel kwamen, voordeel van die geringe deelname der andere leden, want dat meerdere werd hun niet in rekening gebracht, omdat het totale gebruik beneden het toegestane maximum bleef.

De secretaris merkte nog op, dat uit de onderzoekingen bleek, dat het laboratorium voor allerlei verschillend onderzoek is ingericht. Spr. betreurde het geringe gebruik.

Rondvraag.

De heer F. Lakeman meende, dat de contributie voor het *kaascontrolestation* te hoog is voor de kleine en naar verhouding te laag voor de groote fabrieken Spr. geloofde, dat daaraan was tegemoet te komen door wijziging van het contributie-schema met gelijktijdige verandering in het huishoudelijk reglement. De „*Nieuwe Bond*” zou daartoe het initiatief kunnen nemen, meende spr.

De voorzitter zou zich er niet tegen verzetten om een verzoek als bedoeld te doen.

De heer Lakeman zou een voorstel willen doen voorbereiden door den *Nieuwen Bond*; dit zou dan op de vergadering van het *kaascontrolestation* behandeld moeten worden.

De voorzitter ging hiermee accoord. Er moeten dan belanghebbenden aanwezig zijn om het voorstel toe te lichten en te steunen.

De heer Kay vroeg of de groote fabrieken niet nog te veel betalen in verhouding tot het werk, dat voor haar gedaan word.

De heer Lakeman betoogde uitvoerig het tegendeel.

De heer F. Lakeman opende vervolgens een bespreking over de uitvoering van de bepalingen der omzetbelasting. Verschillende heeren vertelden van hun wijze van naleving der wet.

De heffingen op boter en kaas vormden voorts een onderwerp van bespreking, waarbij o.a. werd opgemerkt door den heer Kuiper, dat de medewerking der boeren niet altijd voldoende is.

De voorzitter deelde mede, dat er certificaten verkrijgbaar zijn ten bewijze dat een koe t.b.c.-vrij is.

Hierna volgde sluiting.

¹⁰⁹ Voorgaande, 1e dl., staat niet op blz. 7.....(ZHM.)

Alkmaarsche Courant 1934-12-14

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-H.

HOORN: De algemene vergadering van bovengenoemden Bond werd Woensdagmiddag gehouden in „De Roskam”

Voorzitter was de heer A. Schrooder, die in zijn openingswoord wees op de buitengewoon treurige-omstandigheden, waarin de veehoudersbedrijven zich bevinden. Spr. heette allen welkom, in het bijzonder den rijkszuivelconsulent, dr. Schey.

In verband met een ingekomen stuk van de *crisis-zuivel-centrale* kwam de melkbrood-actie ter sprake. De Bond had hierin medegewerkt door een kleine subsidie, terwijl de secretaris de heer T. Groot Cz., zitting heeft genomen in het comité van actie. Vooral door dr. Schey werd het nut van deze melkbrood-actie in het licht gesteld. In den oorlogstijd, aldus spr., heeft minister Posthuma het verwerken van melk in brood verboden, doch nu wordt het tijd, dat de regering het in omgekeerde richting stuurt.

Het bestuur kreeg machtiging om deze zaak zoveel mogelijk te bevorderen.

Als nieuwe leden werden aangenomen „*de Ster*” te Baarsdorpermeer en „*Twisk*” te Twisk, waardoor - naar de voorzitter opmerkte - het aantal ongeorganiseerde fabrieken in deze provincie tot 20 is gedaald.

Daarna volgde bestuursverkiezing wegens periodieke aftreding van den heer A. Schrooder, die niet herkiesbaar was. Het bestuur stelde echter voor, hierop dezen keer een uitzondering te maken en de hierop volgende stemming had tot resultaat dat de heer Schrooder met algemene stemmen werd herbenoemd. Hij nam de herbenoeming aan onder dank voor het in hem gestelde vertrouwen.

Voor het nazien der rekening 1934 werden benoemd „*De Volharding*” te Hem, „*Nova Vita*” te Beets en „*Ilpensteyn*” te Ilpendam

De begroting voor 1935 werd goedgekeurd op een eindcijfer van f 960.-, waarbij is gerekend op een omslag over 10 miljoen K.G: melk à 4 cent per K.G., wat nu door de toetreding van Twisk nog wel eenigszins zal stijgen.

De secretaris bracht rapport uit van de te Purmerend gehouden kaaskeuring. Spr. concludeerde, dat de kleine fabrieken geenszins in het zog van de grootere behoeven te varen, doch heel goed zelfstandig kunnen werken. Voor den *Nieuwen Bond* waren de bekroningen als volgt: 1e pr. „*De Volharding*” te Hauwert, 2e pr. „*De Hoop*” te Weere, 3e pr. „*Nova Vita*” te Beet en 4e pr. „*Venhuizen*” te Venhuizen.

Hierna kwam dr. Schey aan het woord voor het doen van verschillende mededelingen.

In de eerste plaats betroffen deze de onderzoekingen, in 1934 gedaan door het *station voor Melkonderzoek* te Hoorn ten behoeve van leden van den Bond. Van het bedrag, dat de Bond hiervoor had uitgetrokken, had elke fabriek een gedeelte toegewezen gekregen. Door dr. Schey werd nu voorgesteld om het geld van die fabrieken, die niet hun taxen hadden bereikt, ten goede te doen komen aan die fabrieken, welke deze hadden overschreden. Dit werd goedgevonden.

Verder deed spr. enige mededelingen uit het nog niet gepubliceerde jaarverslag 1934 van den rijkszuivelconsulent, hoofdzakelijk ervaringen betreffende op boerderijen en fabrieken. Hierbij werd o.m. gewezen op het groote nut van goed koelwater op kaasboerderijen, wat op goedkope en eenvoudige wijze is te verkrijgen door het plaatsen van een kleine motorpomp.

Ook de watervoorziening op de fabrieken is van veel belang.

Aan de hand van enkele voorbeelden illustreerde spr., hoe soms kleine oorzaken groote gevolgen kunnen hebben en hoe een kleine verandering vaak kan leiden tot een groote verbetering. Hem werd door den voorzitter hartelijk dank gebracht.

Bij de rondvraag wees de heer Visser (Beets) op de geruchten, welke ronde doen inzake eventuele overplaatsing van het Rijkslandbouwproefstation van Hoorn naar Wageningen, wat hij zeer in het nadeel van deze streek zou achten.

Spr. vroeg of hiertegen van bondswege niet kon worden geageerd.

Ook dr. Schey zou deze overplaatsing ten zeerste betreuren en adviseerde gezamenlijk met den ouden Bond hiertegen een actie te gaan voeren, waarmede de vergadering zich kon verenigen.

Hierna sluiting.

1935

Alkmaarsche Courant, 1935-06-01; P. 6/14

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland.

ALKMAAR: Algemene Vergadering. Deze vergadering werd gistermiddag gehouden in het *café Central* en werd bijgewoond door een twintigtal heeren.

De voorzitter, de heer A. Schrooder, besprak de misère in den zuivelhandel, waarvan de kaas-prijzen ook van gister weer een beeld gaven. Het groote aantal ambtenaren, als gevolg van de crisis, vond spr. een ergernis. Hij hoopte, dat ook daaraan spoedig een einde mag komen en sprak overigens den wensch uit, dat in den toestand in 't zuivelbedrijf binnen niet te langen tijd verbetering zal komen.

Geen samenwerking met den Coöp. Bond.

Nadat de notulen waren goedgekeurd, herinnerde de voorzitter aan de verschillende acties, die worden gevoerd door de belanghebbenden in de veehouderij: melkbrood, behoud proefzuivelboerderij, enz.

Indertijd was besloten en dezen samen te werken met den Coöp. Bond, maar op vragen en mededelingen aan dien bond was tot dusver nog geen antwoord ingekomen. Spr. vond dit zeer onaangenaam en was er vóór om af te zien van verdere pogingen tot samenwerking in federa-tief verband en voortaan liever alléén verder te gaan.

Uit de hierna gevoerde besprekingen bleek wel, dat de aanwezigen het stilzwijgen van den Coöp. Bond evenzeer betreunden en het met den voorzitter eens waren, dat bij voorkomende gelegenheid in het vervolg geen samenwerking meer behoeft te worden gezocht met dien bond. Komt van die zijde een verzoek daartoe, dan zal men daar niet afwijzend tegenover staan.

Ingekomen stukken.

Onder de door den secretaris, den heer T. Groot Cz., voorgelezen ingekomen stukken, bevond zich een verslag van het *station voor melkonderzoek* over 1934, waaruit bleek, dat voor ruim *f*220 was onderzocht. De subsidie van den *Nieuwen Bond* had *f*150 bedragen. De fabrieken, die hun taxe hebben overschreden, hadden slechts weinig bij te betalen.

Het *Eet Melkbrood-comité* deelde mede, dat tot ontbinding moest worden overgegaan uit gebrek aan voldoende medewerking en xxces der actie, gezien hetgeen de handel thans „kern” van de provinciale commissie.

De voorzitter twijfelde aan het succes der actie, gezien hetgeen de handel thans nog aan de melk verdient. Deze winst zal geringer moeten worden, als men het eten van melkbrood werkelijk wil bevorderen.

De Crisis-Zuivelcentrale ried aan om de uitkeering voor melk voortaan te doen geschieden naar het gehalte aan melkvet zulks om onnoodige werkzaamheden te voorkomen.

Verschillende heeren brachten bezwaren hiertegen naar voren.

Den secretaris werd in overweging gegeven het C.Z.C. te herinneren aan de destijds gedane toezegging tot vergoeding van de door de veehouders verrichte extra werkzaamheden als gevolg van de crisis-verplichtingen.

Rekening 1934.

De kasrekening 1934 sloot met *f*1521,91 (saldo *f*75) ; de balans per 1 Jan, j.1. met *f*1883,73 (het reservefonds bedroeg *f*1074,23). De winst- en verliesrekening droeg als eindbedrag *f*970,41 (saldo verlies *f*24,16).

De balans voor de *afd. Verkoop* wees aan als actief en passief op 1 Jan. j.l. f 311,13, de verlies- en winstrekening voor deze afdeling sloot met f 131,02.

Namens de financiële commissie werd gerapporteerd, dat alles in orde was bevonden, zodat tot goedkeuring werd geadviseerd. Aldus werd besloten.

Jaarverslag.

Aan het jaarverslag van den secretaris ontleenen wij: Het veehoudersbedrijf was wederom niet loonend. Waar het heen moet met alle voorschriften in verband met de tijdsomstandigheden, is nog niet te zeggen.

Het opvolgen dezer voorschriften is noodzakelijk, om aan groote moeilijkheden te ontkomen.

Twee aangesloten fabrieken moesten den strijd om het bestaan opgeven en bedankten voor het lidmaatschap. Daartegenover staat de toetreding voor drie andere fabrieken.

Opgewekt werd tot het steunen van de kaaskeuring in den loop van 1935.

De gezamenlijke aankoop der leden beliep minder dan vorige jaren. Gewezen werd op het voordeel van het collectief aankopen van benodigde artikelen.

Het aantal onderzoeken aan het station voor melkonderzoek neemt gestadig toe. Het grote nut hiervan werd in het licht gesteld.

Het jaarverslag werd onder applaus goedgekeurd.

Een huldiging.

De voorzitter herinnerde aan het 25jarig jubilé van den heer J. Smit als kaasmaker aan de fabriek Brederode in de Egmondermeer. Spr. wenschte hem daarmee van harte geluk onder het constateren van de veelomvattende werkzaamheden voor een kaasmaker aan een kleinere fabriek. Spr. roemde de grote toewijding van den jubilaris voor zijn werk, blijkende ook uit diens functie van voorzitter der *vereniging van oud-leerlingen der vakschool voor kaasmakers*. Als bewijs van hoogachting had spr een medaille willen overhandigen, maar een vergissing van den maker hiervan was oorzaak, dat zulks niet in deze vergadering kon gebeuren.

De heer Smit dankte voor de gebrachte hulde.

De voorzitter bracht hierna verslag uit van de vergadering der vereeniging van oud-leerlingen van de vakschool voor kaasmakers.

Na rondvraag, waarbij crisismaatregelen in bespreking kwamen, volgde sluiting.

Ledenlijst Nw. Bond ZJB. 1935

Baarsdorpermeer bk	Ijpendam	k
Beets bk	Oude Niedorp	bk
Berkhout bk	Spijkerboor	k
Egmond-Binnen k	Stolpervlotbrug	bk
Egmondermeer bk	Twisk 'Twisk'	bk
Hauwert bk	Venhuizen	bk
Hem bk	Weere	bk
Hippolytshoef k	Wogmeer Spierdijk	k

5 kaasfabriek en 11 kaas- en boterfabrieken

Verslag verg. Nw. Bond v. Kaasfabrieken N.-Holland.

Kaasmarkt of kaasbeurs?

ALKMAAR: In *café Central* werd Vrijdagmiddag een ledenvergadering gehouden van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*, onder voorzitterschap van den heer Schrooder

Blijkens de ingekomen stukken hadden twee fabrieken als lid bedankt.

Voor den secretaris was een schrijfmachine van f95 aangekocht. De fabriek te Limmen werd als lid toegelaten. In de vacature-H Kuypers, die volgens de statuten niet herkiesbaar was, werd tot bestuurslid gekozen de heer Schnijders uit Egmond.

De voorzitter dankte de heer Kuypers voor hetgeen hij heeft gedaan en uitte den wensch, dat ook met het nieuwe lid prettig zal kunnen worden samengewerkt.

In de financiële commissie werden aangewezen de fabrieken te Beets, Twisk en Wogmeer.

Bij de begrooting werd de post t.b.c.-bestrijding rundvee van f40 op f10 gebracht.

De secretaris verklaarde, nadat de heer Lakeman de noodzaak had bepleit, genoeg te nemen met 10 pct. korting op zijn salaris, dat daardoor voor een jaar van f500 tot f450 wordt teruggebracht.

De heer Lakeman gaf in overweging, zich voor de kolenleverantie ook met anderen dan de V.B. te verstaan, omdat hem gebleken was, dat anderen goedkooper leveren.

De voorzitter: Ieder kan die kolen krijgen van dien handelaar dien hij wenscht, doch men dient op kwaliteit te letten.

Het presentiegeld voor de bestuursleden werd van f2.50 op f2 gebracht

De begrooting werd tenslotte in ontvangsten en uitgaven vastgesteld op f865.

De voorzitter wenschte hierop de kaasmakers van de fabrieken de Weere, Egmond, Twisk en Haarlem geluk met de door hen behaalde prijzen op de heden gehouden kaaskeuring.

Dr. Schey deed eenige mededeelingen over het onderzoek van melk- en melkproducten op het station te Hoorn. Hij constateerde met genoeg, dat er dit jaar een toename was van het aantal gezonden monsters, vooral wat betreft zuursel en controle op deugdelijkheid der geleverde melk; dit is een verheugend verschijnsel. Uitvoerig weidde spr. uit over de methode van onderzoek, welke zeer secuur in haar werk ging; aan de hand van cijfers uit de practijk verduidelijkte spr. zijn betoog, waarbij hij vele nuttige wenken gaf voor een 15-tal fabrieken was f321,50 aan onderzoek gedaan; sommige fabrieken maakten van het station geen gebruik.

Wat zijn werkzaamheden als consulent in het afgelopen jaar betreft, deelde spr. mede, dat hij weer veel werk had moeten doen voor het zuivere bedrijfswater op de fabrieken; spr. wees er op, dat het water, dat diep uit den grond komt (b.v. 60 M.) bacteriologisch zuiver is, mits de norton goed is.

Het nortonwater in de Wieringermeer was over 't algemeen heel goed, behalve in den hoek onder Wieringen, waar het erg brak is, doordat het zeewater onder de keileemlaag is doorgedrongen.

De heer T. Lakeman jr. besprak de vraag, of het verkoopen van kaas via de markt in dezen tijd nog te verantwoorden is, of dient hiermede gebroken te worden door voortaan op monster te verkoopen?

Spr. wees op de kaasbeurs te Purmerend, die 6 jaar reeds werkt.

Spr. gaf toe, dat bij verkoopen via de beurs de verkoper meer vertrouwen moet genieten, doch ook op de kaasmarkt „kan” de koper bedrogen worden. Gaat de markt niet naar wensch, dan zit de verkoper niet met z'n partij kaas, die weer terug moet; ook de expeditie geeft bij de beurs minder moeilijkheden en kosten.

Bij verkoopen via de beurs wordt de kaas gewogen in het pakhuis van den koper; al is 't ook een moeilijkheid, het bevordert de eerlijkheid. Het bezwaar, dat de kaas daags tevoren aan de markt komt - de nadeelen van weersinvloeden - vervallen bij koopen via de beurs. Om de bewerking, dat de Vrijdagsche kaasmarkt een reclame voor de kaas is, moet spr. lachen. Wel is 't een reclame voor de stad; de reclame voor 't product slaat spr. niet hoog aan.

De kosten op de kaasmarkt zijn nogal hoog, aan zetloon, waag- en weegloonen en 't ceeltje wordt samen pl.m. 70 ct. per 100 K.G. uitgegeven.

Op 'n partij kaas, van 100 K.G. melk gemaakt, komt zoo, f 595 onkosten;¹¹⁰⁾ spr. berekent, dat dit via de beurs slechts 'n f 50 bedraagt.

De ervaring op de beurs te Purmerend leert, dat daar ook wel verkocht wordt.

Ook de kaashandelaar verkoopt op monster of op het eerlijke gezicht aan de leveranciers. Een nadeel van de beurs is ook, dat het kooppeld daar later ontvangen wordt.

De voordelen tegen de nadelen opwegend, zei spr., dat de verkoop via markt zijn tijd heeft gehad en die via de beurs zijn tijd krijgt.

Nadat de voorzitter den heer Lakeman had dank gebracht. volgde enige gedachtewisseling en rondvraag.

¹¹⁰ Onduidelijk bedrag gezien voorgaande 70 ct. / 100 KG. kaas (ZHN.)

1936

Alkmaarsche Courant, 1936-05-16; P. 8/14

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: In café „Central” werd Vrijdagmiddag een ledenvergadering gehouden van den *Nieuwen Bond van Zuivelfabrieken*, onder Voorzitterschap van den heer F. Lakeman, vice-voorzitter.

De vergadering was slecht bezocht en werd *ook bijgewoond door dr. Schey*, den rijkszuivelconsulent, die speciaal door den voorzitter welkom werd geheeten.

Spr. was overtuigd dat de landbouw nog wel geruimen tijd ups en downs zal doormaken. Geconstateerd kan worden, dat de directeur van het Kaascontrôlestation, belast met de uitvoering van de crisismaatregelen, het mogelijke doet om het den veehouders zoo gemakkelijk mogelijk te maken.

Medegedeeld werd dat de *vereeniging voor t.b.c.-bestrijding onder het rundvee*, geen genoeg had genomen met de contributieverlaging.

De secretaris, de heer T. Groot Cz., las een uittreksel uit het verslag van het *bureau voor melkonderzoek* van dr. Schey en deed mededeeling van een ingekomen verslag van de vereniging voor t.b.c.bestrijding onder het rundvee en van een schrijven van B. en W. van Alkmaar houdende bericht van tijdelijke verlaging van wik- en weegloonen.

Voorts werd mededeeling gedaan van een ingekomen schrijven van de firma Goes te Alkmaar over de eventueele oprichting van een kaasbeurs te Alkmaar, die de voorzitter te groot van opzet oordeelde.

Aan B. en W. van Alkmaar was een verzoek gericht om vroeger met het wegen aan te vangen. Hoewel daarop nog geen antwoord was ingekomen, had men toch reeds kunnen constateren dat verbetering was aangebracht.

De rekening werd in ontvangst en uitgaaf vastgesteld op f 1702,69, met een saldo van f 122,61. Aan contributie was f 782,10 ontvangen.

De voorzitter kwam ter vergadering en nam de leiding over.

Uit het jaarverslag bleek, dat 1935 voor den landbouw met zwarte kool moest worden aangekend.

Twee leden hadden bedankt, doch twee nieuwe waren toetreden. Het verslag eindigde met den wensch dat 1936 den landbouw zal bevrijden van het dwangbuis der crisismaatregelen.

De voorzitter deelde mede, dat de contributie voor het lidmaatschap voor de *vereniging tot t.b.c.-bestrijding onder het rundvee* f 40 moest blijven.

Het bestuur is overtuigd van het groot nut, doch wil verzoeken, om, gezien de contributieverhouding en de verwerkte melk, te trachten dat de vereniging met f 25 genoeg neemt. De vereniging staat in het teken van de belangstelling der veehouders, omdat het Rijk en de provincie belangrijk subsidiëren. Nieuwe leden worden niet toegelaten omdat de subsidie niet verhoogd wordt.

De heer F. Lakeman zag daarin een remmen van de t.b.c.-bestrijding, ten bate van de thans bestaande leden.

De voorzitter zeide, dat aanvankelijk een ieder kon toetreden. Zij die meenden de kat uit den boom te moeten kijken, ondervinden daarvan nu de nadelen.

Spr. gaf echter toe, dat het algemeen belang vorderde, dat zoveel mogelijk veehouders konden toetreden.

Verzocht zal worden om voor het volgend jaar de contributie op *f*25 te mogen stellen.

De Kaasbeurs.

De heer F. Lakeman Jz. had in de vorige vergadering een inleiding gehouden over de vraag of in dezen tijd het verkoopen van kaas via de markt nog te verantwoorden is of dat daarmede gebroken dient te worden en voortaan op monster behoort te worden verkocht.

Nadeelen van een kaasbeurs noemde spreker dat op monster verkoop betrouwbaarder moet worden opgetreden dan bij verkoop op de markt;

dat de weging aan de pakhuizen minder serieus is dan aan de Waag;

dat bij verkoop aan de kaasbeurs het geld eenige dagen later wordt ontvangen, dan bij verkoop op de markt, waardoor de producent een grooter risico loopt.

De voordeelen van den verkoop per kaasbeurs noemde spreker het voorkomen van extra verliezen door verdroging tengevolge der hitte op de markt;

het voorkomen van scheuren en barsten door ongewenschte weersinvloeden;

het voorkomen van verliezen door ruwe behandeling van vervoeders en zettters en het gemakkelijk ophouden bij een slechte markt en voorts besparing van onkosten (*f*0.35 per 100 K.G, marktkosten en vervoerkosten).

Spr.'s stellige overtuiging is, dat de markt zich zelve heeft overleefd; dat de toekomst is aan den verkoop op monster; dat dit in het belang zal zijn van het product en in het financieel belang van de fabriek en de melkleveranciers.

De toekomst zal wel leren wat in het voordeel is van producent en handel. Wij zijn overtuigd, dat bij het verdwijnen van de markt men zich pas bewust zal worden, wat men heeft verloren.

Verschillende fabrieken, die thans reeds hun producten van de fabriek af aan den handel leveren, parasiteren voor de prijsbepaling op de markt. Het zou daarom billijk zijn, als zij door de crisiscentrale verplicht werden de marktaanvoerders in hun kosten te verlichten.

Een actie om in Alkmaar een kaasbeurs tot stand te brengen achten wij niet noodzakelijk.

Wie aan verkoop per kaasbeurs de voorkeur geeft is reeds in de gelegenheid op deze wijze te verkopen te Purmerend. Voor het bezoeken van de kaasbeurs speelt de ligging van de plaats nagenoeg geen rol. Een kaasbeurs is overal een dooie boel. Het feit, dat het aantal producenten ter kaasbeurs niet toeneemt, kan wel als een aanwijzing gelden, dat de praktijk de voordelen van den verkoop per kaasbeurs nog niet heeft vastgesteld.

(Red. A. C.)

Aan de orde werd gesteld een gedachtenwisseling over dit onderwerp.

De voorz. herinnerde aan het rapport van den *Bond van op coöperatieven grondslag werkende zuivelfabrieken*, van Ir. Cramer en den heer G. Nobel, reeds door de bladen gepubliceerd.

Spr. heeft hierover geen vast staande meening, doch verneemt gaarne hoe de aanwezigen er over denken.

De heer Worp uit de Wormer, zeide, dat zijn fabriek reeds geruimen tijd met succes op de kaasbeurs verkoopt. Persoonlijk is spr. voor het behoud van de Alkmaarsche markt, aangezien hij gelooft, dat de prijs op de beurs door de markt gunstig beïnvloed wordt.

De heer F. Lakeman herinnerde aan de totstandkoming van de kaasbeurs te Purmerend. Voor Alkmaar is het de kwestie, evenals in Purmerend, wie de kat de bel zal aanbinden. Verdwijnen doet de markt z.i. beslist.

De voorzitter oordeelde, dat men de propagandistische waarde van de markt ook voor het product, niet moest onderschatten. Het is echter ook 'n stadsbelang en spr. geloofde, dat de wiken weegloonen wel meer verlaagd konden worden.

De heer Lakeman oordeelde dat de: kosten voor de fabrieken, in verhouding; tot de reclame, te hoog zijn.

De heer Worp oordeelde, dat de bond er zich niet mede behoefde te bemoeien. Wie naar de kaasbeurs wil kan dit doen in Purmerend. Er zijn er die daar geregeld komen en er komen er ook die eens komen en dan weer naar de markt gaan en er zijn er ook die de helft op de beurs en de helft op de markt verkopen; 17 à 18 fabrieken, w.o. ook de Wieringerwaard, komen geregeld op de beurs. Eenige van hen proberen het eerst Dinsdags op de beurs en markten, als dit geen succes heeft, Vrijdags in Alkmaar.

De heer Henneman, kaashandelaar, naar zijn oordeel gevraagd, was van meening, dat het instituut een wording is van eeuwen, dat wel waarde heeft.

Hij wees op de directe betaling.

De markt werkt prijsvormend en de fabrieken kunnen een deel aanvoeren en naleveren, dan voorkomt men voor dat deel het indrogen.

Spr. was van meening dat de markt groote waarde heeft en dat men het instituut niet gering moet achten.

Voor voorstanders van een beurs bestaat er echter gelegenheid om naar Purmerend te gaan.

Ook is het gevaarlijk om den verkoop te verdeelen. Op de markt komen alle kooplieden en er zijn er die principieel niet op de beurs willen koopen.

De heer Worp zeide dat de firma Simon de Wit nooit op de markt te Purmerend kwam, wel thans de beurs bezoekt, doch als regel in Alkmaar koopt.

De voorzitter constateerde, dat maar moest worden afgewacht wat in dezen de tijd zou leeren.

Dr. Scheij oordeelde het een moeilijke kwestie. In Alkmaar heeft men nog een bloeiende markt. Als die weg is verandert ook de toestand. Niemand zal toch de verantwoordelijkheid durven dragen, om de markt op te heffen.

Algemeen oordeelde men dat zoowel de Coöperatieve Bond als de Nieuwe Bond zijn leden kan verplichten om naar de markt of naar de beurs te gaan.

Dr. Scheij constateerde, dat dus blijkbaar de tijd niet rijp was om een beslissing in eèn bepaalde richting te forceeren.

De voorzitter zag toch ook in Alkmaar een kaasbeurs komen.

De heer Snijders merkte op dat men reeds gelegenheid heeft, ook in Alkmaar, om op een z.g. beurs te verkoopen. Spr. was echter niet voornemens dit te doen en bleef het liefst, zoo lang als dit mogelijk was, op de markt.

Na rondvraag werd de vergadering gesloten.

Verslag verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland

De voorzitter vóór de kaasmarkt.

In zijn openingswoord voor de hedenmiddag gehouden vergadering van bovengenoemden bond zeide de **voorzitter, de heer Schrooder**, het - gezien den slechten toestand voor de zuivelbereiders - begrijpelijk te vinden, dat velen in de kaasbeurs een verlichting van de lasten hebben gezien. Er zijn eenige directe voordeelen aan verbonden, doch spr. had de stichting van de kaasbeurs met gemengde gevoelens begroet, omdat hij de groote nadeelen voor de producenten zwaarder oordeelde. De voorstanders onderschatten de groote propagandistische waarde voor den afzet van het product en hij hoopte dan ook met het oog op dit groote belang voor de producenten, dat de markt behouden zal blijven. Verlaging van wik- en weegloonen zal daartoe zeker medewerken.

De uitvoerige notulen, waarin was uitgelegd, dat de bond zich buiten de kwestie markt of kaasbeurs hield, werden onveranderd vastgesteld.

De voorzitter deelde mede, dat het bestuur besloot voor de t.b.c.-bestrijding onder het rundvee f25 bij te dragen.

Inplaats van den heer F. Lakeman (niet herkiesbaar) werd tot bestuurslid gekozen de heer C. Donker te Twisk, voorstander van de kaasmarkt.

De fabrieken „Twisk” te Twisk „Brederode” te Egmondermeer en „Nooit Gedacht” te ‘t Veld werden als leden van de kascommissie aangewezen.

De begroting voor 1937 werd vastgesteld in ontvangst en uitgaaf op f882,75. De Omslag over 17,5 millioen K.G. melk werd gesteld op 4 cent per 1000 K.G.

Uitslag kaaskeuring.

Hierop volgde mededeeling van de des morgens gehouden kaaskeuring. Het hoogste aantal toegekende punten bedroeg 78,5, het laagste 60,5.

De secretarie, de heer T. Groot Cz. wees op het groote belang om de kwaliteit van het product hoog te houden

De prijzen waren als volgt toegekend:

1e pr. Egmondermeer, 2e pr. „De Hoop” te Weere, 3e pr. „Beets” en 4e pr. Hem, welke de gelukwenschen van den voorzitter in ontvangst hadden te nemen.

De voorzitter bracht verslag uit van de vergadering van de *Ver. tot bestrijding van de t.b.c. onder het rundvee*, door spr. een buitengewoon nuttige instelling genoemd.

De heer Hoogland bracht hierop den voorzitter en het bestuur dank voor de belangstelling en het hem verleende getuigschrift bij zijn 25-jarig jubileum.

De voorzitter sloot hierop met een woord van dank voor de opkomst en een woord van dank tot den heer Lakeman, het afgetreden bestuurslid, voor wat hij voor de vereniging deed.

Voorzitter A. Schrooder Heilo, was ook voorzitter van de – foute – beweging *Landbouw en Maatschappij* (niet verder uitgezocht!)

ALKMAARSCHER COURANT, 31/12/1936; P. 11/2

HEILOO

Nat. Bond „Landbouw en Maatschappij”.

* Bovengenoemde bond hield Dinsdagavond voor de afd. Heiloo een openbare vergadering, waar de heer J. de Lange uit Binnenwold het onderwerp: „Wat wil de bond Landbouw en Maatschappij?” behandelde.

Na een inleidend woord van den voorzitter, den heer A. Schrooder, begon spreker over zijn onderwerp. Waar hij met een kleine pauze een 2½ uur sprak, zullen we hier en daar een greep uit zijn betoog doen.

De kern was, dat de bewerkers van den bodem, goed genoeg zijn om hard te werken, sober te leven en ontbering te lijden en als ze oud en afgeleefd zijn kunnen ze naar het Burg. Armbestuur om een aalmoes te

vragen. Alle politieke partijen zijn het roerend eens, dat de bewerkers van den bodem moeten zorgen, dat de consument alles en nog wat voor een appel en een ei kan koopen en dat de boer moet zorgen dat aan de wenschen van de regeering gevolg wordt gegeven.

Ons land wordt niet beheerscht door concurrentie op de wereldmarkt, geen vrijhandel, doch partijpolitiek. Wie de meeste kandidaten in het parlement kan brengen, heeft het meeste te zeggen.

In een breed opgezet betoog rekende spr. af met die politieke partijen die geen voorstanders zijn van vrijhandel. Spr. walgde van de S.D.A.P., die met haar politieke vijanden heult, oranje draagt en het Wilhelmus zingt. Het „Plan van den Arbeid” is een hersensschim maar als verkiezingsleus moet het dienst doen. Met tal van voorbeelden betoogde spr. dat Nederland in den put zit. Er moet komen een parlement dat niet verpolitiekt is, doch de belangen van allen en niet van speciale groepen dient. Vrijhandel moet er komen. Alle crisis-apparaten moeten verdwijnen. Er is behoefte genoeg. Men behoeft geen voedsel te vernietigen. De bewerkers van den bodem moeten een menschwaardig bestaan hebben. Gelijkheid en recht voor iedereen. Vrije concurrentie op de wereldmarkt, gelijkheid voor allen. Tot heden is dat niet gebeurd. Als de a.s. verkiezing er is zullen de „mannen” weer leuren om onze stemmen. We zullen ze zeggen: „ik keek hoog bij U op, doch nu zie ik diep op U neer”. Wij willen geen politicus die ons geen recht geeft. Gelijk en recht moet geen leuze zijn van een politieke partij, doch werkelijkheid voor allen. De spreker kreeg na afloop een spontaan applaus en een dankwoord.

1937

Alkmaarsche Courant, 1937-05-28; p. 7/10

Verslag verg. *Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland.*

ALKMAAR: Onder voorzitterschap van den heer A. Schrooder hield Vrijdagmiddag in het café „Central” de Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken zijn voorjaarsvergadering.

De voorzitter constateerde in zijn openingswoord, dat de moeilijkheden in den zuivel nog niet zijn opgelost. Bij de nevenbedrijven viel wel verbetering waar te nemen. Spr. had de stille hoop gekoesterd, dat de volle graskaas vandaag een beteren prijs had opgeleverd. Dit was niet het geval, tengevolge van de nog steeds heerschende handelsbelemmeringen.

Spr. was overtuigd, dat ons volk een grooten bloei zou beleven, wanneer de handelsbelemmeringen werden opgeheven en uitte den wensch, dat spoedig mag blijken, dat ons volk die mannen heeft gekozen, dié daarin verbetering weten te brengen.

Met veel genoegen had spr. den grooten aanvoer op de markt gezien. Spr. was overtuigd, dat de producenten de markt met kunnen missen en hij opende dan ook met het uitspreken van den wensch, dat de leden de markt trouw zullen blijven en dat de markt zal blijven bestaan, zoolang er zuivel geproduceerd zal worden.

Na lezing der notulen door den **secretaris, den heer F. Groot Cz.**, werd de rekening over 1936 in ontvangst en uitgaaf goedgekeurd op een bedrag van f 1815,62.

De balans was per 1 Jan. 1937 in actief en passief een bedrag aan van f 1813,48.

Uit het jaarverslag stippen wij aan, dat geconstateerd werd, dat in 1937 vele maatregelen waren genomen, die veel kritiek uitlokten. Aangenomen moest worden, dat de genomen maatregelen ook het heil van den landbouw beoogden, al kon men niet ontkomen aan den indruk, dat de landbouw aangewezen is om het loodje te leggen.

Geconstateerd werd, dat de economische toestand iets is verbeterd.

Wegens opheffing trad een fabriek uit?

Geconstateerd werd organisatiegebrek in de Wieringermeer, met als gevolg, dat alle randgemeenten de melk verwerken. Vermoedelijk komt hierin door het stichten van een fabriek in de Meer verbetering.

Geconstateerd werd, dat de gestaakte kaasbeurs in Alkmaar niet aan de verwachtingen heeft beantwoord, ondanks de herhaaldelijk gevoerde propaganda onder de fabrieken, door de daarvoor ingestelde commissie.

De heer Henneman, kaashandelaar, als buitengewoon lid aanwezig, betreurde de verdwijning van de kleine fabrieken, omdat naar 't product van die fabrieken weer vraag komt. Spr. vroeg of er wat gedaan kan worden om dit te voorkomen.

De voorzitter betreurde dit eveneens doch betwijfelde de mogelijkheid van herstel.

Als oorzaak werd door den heer Kuiper aangegeven, dat de groote fabrieken meer in staat zijn de kaas op de betalingsgrens te maken.

Naar verhouding wordt op de markt de prulkaas beter betaald.

Een middel zal dus wezen voor de betere kaas een hooger prijs te geven.

De heer Henneman merkte op, dat voor de **boerenkaas** toch steeds meer betaald wordt.

De heer Kuiper vond het prijsverschil nog te laag. Den hooger prijs betaalt nog het meerder vetgehalte. Vocht kost niets en daarom wordt er steeds meer vochtige kaas gemaakt. Of dit op den duur geen schade voor het product zal leveren, is iets anders.

De heer Henneman merkte nog op, dat de dagfabrieken over het algemeen een smakelijker kaas maken.

De heer Kuiper was van oordeel, dat deze fabrieken gedoemd zijn te verdwijnen.

De heer Henneman oordeelde, dat slechts op de wereldmarkt kwaliteit het zal doen. Het buitenland heeft kaas leeren maken en Nederland zal verstandig doen op kwaliteit te letten; daardoor zal het, als de markt open komt, de markt weer veroveren.

De heer Groot was van oordeel dat men thans geheel let op de directe uitkomsten en de zachte kaas geeft thans betere uitkomsten.

De voorzitter uitte den wensch, dat om 't betere product de kleine fabrieken zullen blijven bestaan.

In verband met deze discussie werd de wenschelijkheid betoogd om grensregelingen in te stellen. Voor de melk is het ook goed dat er zoo kort mogelijk mee gereden wordt en maatschappelijk is dit ook meer verantwoord.

De voorzitter zeide, dat dit zeer moeilijk zal gaan. Misschien scheidt hier de ordeningswet de gewenschte regeling.

Hierna volgde sluiting.

Alkmaarsche Courant, 1937-12-04; P. 10/12

Verslag verg. Nieuwe bond van zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: Algemene vergadering in het *café Central*.

Deze vergadering, gistermiddag gehouden, werd bijgewoond door totaal 13 heren.

De voorzitter, de heer A. Schrooder, opende met een woord van welkom, in het bijzonder tot de afgevaardigden van den *bond van kaasmakers*. Tot zijn genoegen kon spr. constateren, dat de toestand in het veehoudersbedrijf verbeterd is. Spr. betreunde het, dat de toeslag op de melk is verlaagd, de minister had rekening moeten houden met de zware slagen, waardoor de veehouders de laatste paar jaren zijn getroffen. In dit verband memoreerde spr. ook het mond- en klauwzeer, dat zeer ernstig om zich heen heeft gegrepen. Met het uitspreken van de hoop, dat in een nabije toekomst het veehoudersbedrijf geheel vrij zal zijn van regeringsbemoeiing, verklaarde spr. de vergadering voor geopend.

De inmiddels binnengekomen rijkszuivelconsulent, dr. Schey, werd door den voorzitter nog speciaal welkom geheten.

Ingekomen was een prijsopgaaf van de zoutziederij „*De Volharding*” te Bergen, waaromtrent de secretaris, de heer T. Groot Cz., mededeelde, gehoord te hebben, dat iemand bij deze firma had besteld, maar nooit iets had ontvangen.

Uit de vergadering werd deze mededeeling bevestigd.

Als bestuurslid werd gekozen de heer H. Kuipers te Weere (Hoogwoud). In de plaats van het periodiek aftredende en niet herkiesbaar zijnde lid, den heer K. Balk. De voorzitter bracht laatstgenoemden een woord van dank voor de aangename samenwerking.

Bij het punt „mededelingen” zei de voorzitter, dat het zeker kan worden toegejuicht, dat de door de kaasbeurs op de kaasmarkt gedane aanval niet is gelukt. Spr. hoopte, dat ook in de toekomst de kaasmarkt zich mag blijven verheugen in grooten bloei. Verder wekte spr. op tot aansluiting bij de *t.b.c.-bestrijding onder het rundvee*.

Als leden van de financiële commissie voor het nazien der rekening 1937 werden aangewezen de fabrieken *Brederode* te Egmondermeer, *De Hoop* te Weere en *De Vereeniging* te Limmen.

De begroting 1938 sloot in ontvangsten en uitgaven met *f* 802,50, waarbij voor onvoorzien werd geraamd *f* 81. Na voorlezing der verschillende posten vroeg de heer Kuipers of er geen post voor melkonderzoek moest worden opgenomen.

De voorzitter antwoordde, dat daarvoor geen geld meer wordt uitgegeven.

Dr. Schey lichtte dit nader toe, door te zeggen, dat alle werk van het zuivelconsulentschap sinds Aug. 1938 weer gratis geschiedt.

De begroting werd hierop goedgekeurd.

De voorzitter deed mededeeling van den uitslag der Donderdag gehouden kaaskeuring, waaromtrent de secretaris een korte beschouwing gaf.

Prijswinnaars waren geweest: 1. fabriek Venhuizen 84 p., 2. fabriek Egmondermeer 80 p., 3. fabriek Hem 77½, p., 4. fabriek Beets 75 p. Er waren 8 deelnemende fabrieken.

De voorzitter merkte nog op, dat de kaas, ondanks het veel voorkomende mond- en klauwzeer, van zeer goede kwaliteit was, waaruit wel blijkt, dat de kaasbereiding in Noordholland op zeer hoog peil staat.

Dr. Schey deelde nog eenige ervaringen mee, welke waren opgedaan ten aanzien van proeven terzake stremtemperatuur en nawarmingstijd. Spr. bood aan een onderzoek in te stellen naar de zuurheidsgraad van de op de keuring aangeboden kaas, van welk aanbod dankbaar gebruik zal worden gemaakt.

Enige beschouwingen van dr. Schey.

Dr. Schey gaf hierna eenige beschouwingen naar aanleiding van ervaringen, opgedaan in 1937 in de practijk der Noordhollandsche fabriekmatige zuivelbereiding.

Allereerst besprak hij het werk der zoogenaamde melkcommissie, dat z.i. onmiskenbaar was vooruitgegaan. Wij leven eigenlijk in een tijd, die staat in het teeken van melkverbetering, wel anders dan een dertigtal jaren geleden, toen nog moest worden aangetoond, dat er verschil in samenstelling der melk bestaat. Thans gaat het om de kwaliteit van de melk en het zal nog wel geruimen tijd duren, eer het belang hiervan algemeen wordt ingezien.

Dank zij de melkcursussen gaat men in dezen vooruit, vooral ten aanzien van de reinheid bij het melken. Het landbouwonderwijs aan de verschillende inrichtingen in deze streek heeft ook een goed resultaat gehad ten aanzien van de melk en de melkerij. Spr. schetste hierbij het groote belang van de best mogelijke grondstof om kaas van goede kwaliteit te maken. Hij waarschuwde hierbij, dat het buitenland in dezen groote vorderingen maakte, zoodat de voor- sprong, welken Nederland steeds heeft gehad, sterk is verkleind. Als een fout noemde spr. het, dat de kwaliteit ten onzent niet steeds no. één werd gesteld en men slechts lette op prijs en hoeveelheid. Daarbij heeft men toen onvoldoende op de toekomst gelet, hoewel toch alleen de kwaliteit de plaats bepaalt, welke ons land zal innemen.

Naast goede vakkennis – en die heeft men hier wel - zijn goede grondstoffen noodig, alvorens een product kan worden gemaakt van hoogstaande kwaliteit. Gelukkig gaan we in de richting van verbetering der kwaliteit van de melk niet alleen voor de consumptie, maar ook voor de zuivelindustrie, getuige het uitbetalen naar kwaliteit aan onderscheidene fabrieken, terwijl aan

andere een vrij strenge contróle wordt uitgeoefend. Van deze verwachtte spr., dat ook zij binnen afzienbaren tijd zullen overgaan tot uitbetaling naar kwaliteit.

Bij de regeering bestaat het streven naar controle ook voor industriemelk. Denemarken is ons in dezen reeds vooruit. Spr. geloofde, dat het tot heil van den boer zal zijn, als de regeering in ons land overgaat tot dwingende controle.

Vooraf ook met het oog op de streptococcen achtte spr. scherpe contróle noodig. Ook over deze kwestie gaf dr. Schey verschillende beschouwingen met mededeelingen over resultaten van melkonderzoek. Nadrukkelijk wees hij erop, dat men ten aanzien van streptococcen in de melk voortdurend waakzaam dient te zijn, ook tegenover pas aangekocht vee. Als veehouder staat men geenszins machteloos tegenover de kwaal der streptococcen. Zoodra het zuivelconsulentschap heeft uitgemaakt, welke koeien eraan lijden, kunnen maatregelen worden genomen. De melker kan hierbij veel ten goede meewerken door b.v. na het melken van elke koe zijn handen te wasschen, liefst in water met een weinig chloor, dat bacteriën doodt. Men zorge, dat geen melk in den stal wordt gemorst, om besmetting van nog gezond vee te voorkomen. Men vergete niet, dat genezing zeer moeilijk is en aangetaste dieren grote schade betekenen voor den veehouder en gemakkelijk andere besmetten.

Spr. waarschuwde tegen het toepassen van door kwakzalvers aangeboden *zogenaamde* geneesmiddelen.

Het bedrijfswater der boerderijen had ook in 1937 de aandacht van den zuivelconsulent gehad en van het resultaat van het onderzoek van verschillende monsters deelde hij een en ander mede. Als zijn conclusie gaf spr., dat het bedrijfswater altijd en overal zuiver moet zijn met een zoo kort en zoo soliede mogelijken weg van de Nortonput naar de emmer. Minder deugdelijk water kan tot onaangename uitkomsten leiden.

Verder wees spr. nog op het gebruik van salpeter bij de kaasbereiding. Men gebruike niet méér dan de kaas kan verdragen, het te veel gebruikte maakt, dat het product bruine vlekken vertoont.

Wat het gebruik van de noodige gereedschappen (b.v. thermometers) betreft, zei spr., dat men heeft te zorgen slechts gecontroleerde voorwerpen in het bedrijf te hebben. Het onderzoek is voor het consulentschap slechts een kleinigheid.

Verder besprak dr. Schey nog het nemen van monsters melk voor onderzoek naar het vetgehalte, verband houdend met de uitbetaling door de zuivelfabrieken. Van de gelegenheid tot contróle op het melkonderzoek wordt nog veel te weinig gebruik gemaakt, meende spr. In Friesland heeft men die contróle in het station voor melkonderzoek. Een dergelijk instituut bestaat in Noordholland nog niet.

Tenslotte wijdde spr. nog aandacht aan de besmettingsmogelijkheden voor de melk in de fabriek. De leiding van de roompomp ken hier een gevaarlijke bron voor besmetting zijn. Zij moet behoorlijk kunnen worden losgekoppeld en op elk gewenscht oogenblik gereinigd en ontsmet kunnen worden. Maar ook de leiding voor de wei moet zuiver zijn en in dien toestand gehouden kunnen worden. De zorgeloze aanleg dezer leiding, zoals spr. in zovele gevallen had geconstateerd, werd door hem ten zeerste afgekeurd.

De voorzitter bracht dr. Schey een hartelijk woord van dank voor zijn alleszins belangrijke causerie.

Bij de rondvraag kwam o.a. nog de machinale kaasbereiding ter sprake, waaromtrent dr. Schey meende, dat aan het product niet is te zien of het machinaal of aan de boerderij is gemaakt.

Hierna volgde sluiting.

1938

Alkmaarsche Courant, 1938-05-28; P. 11/

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken in N.-Holland

De boterbereiding aan kleine zuivelfabrieken.

ALKMAAR: Onder voorzitterschap van den heer A. Schrooder uit Heiloo kwam gistermiddag in het *café Central* de Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken in algemene vergadering bijeen.

Het bezoek was wel bijzonder matig; toen de voorzitter de vergadering opende, waren (behalve totaal drie bestuursleden en den rijkzuivelconsulent ir. H. J. Huisman) slechts drie leden (later kwamen er nog een paar) aanwezig. Hij sprak daarover zijn teleurstelling uit.

Voortgaande, zei hij, dat de moeilijkheden in het zuivelbedrijf nog niet zijn overwonnen. Hij hoopte, dat verbetering toch eindelijk zal komen. Den heer Huisman, die de vergadering van den N. Bond voor het eerst bijwoonde, heette spr. in het bijzonder welkom en hij sprak de hoop uit, dat het den heer H. zal mogen gelukken de voetsporen van zijn voorganger dr. Schey te drukken, niet alleen wat het optreden in het belang van het zuivelbedrijf betreft, maar ook als mensch en vriend. Spr. van zijn kant zegde allen mogelijken steun toe. Aan het adres van dr. Schey bracht spr. nog eenige hartelijke woorden van dank voor diens vele bemoeiingen.

Met groote voldoening constateerde spr., dat de aanvoer op de kaasmarkt gister zoo groot was geweest - verschillende fabrieken waren weer aanwezig - en hij hoopte dat ook in de toekomst de Alkmaarsche kaasmarkt zal blijven bloeien, in het belang van de aanvoerders en de vele vreemdelingen, die zich telken jare in den aanblik eener welvoorzienere markt verheugen.

Mededelingen.

Medegedeeld werd, dat de fabrieken *Nova Vita* te Beets en *Eendracht* te Wogmeer hebben bedankt als lid, laatstgenoemde wegens opheffing.

Van dr. Schey was een dankbetuiging ingekomen voor de ondervonden belangstelling van den Bond bij zijn heengaan als rijkszuivelconsulent.

Rekening 1937.

Na advies van de commissie tot nazien der kas enz. werd de rekening 1937 goedgekeurd op *f*1337,27 in actief en passief (voordeelig saldo *f*17,62). De balans over 1937 sloot op *f*1781,98 (voordeelig saldo *f*136,22); de winst en verliesrekening droeg als eindcijfer voor verlies en winst *f*799,52.

De balans voor de *afd. Aankoop* was per 1 Jan. j.l. *f*204,24 in actief en passief met een saldo winst van *f*65,46; de winst- en verliesrekening voor die afdeling sloot met een bedrag van *f*70.

Jaarverslag.

In zijn jaarverslag zei de secretaris, de heer T. Groot Cz., o.a., dat dezen keer het nieuwe jaar onder hoopvoller omstandigheden was begonnen, maar of die blijvend zouden zijn betwijfelde hij zeer, omdat z.i. te vreezen is, dat de gekomen opleving ten gevolge van de herbewapening allerwege niet meer dan schijn zal zijn.

Wat de vereeniging aangaat, is de toestand niet beter geworden, want weder hebben er twee leden bedankt.

Bij de controle over de werktuigen was de beste medewerking ondervonden van de bedrijfsleiders. Over het algemeen waren de werktuigen goed in orde.

Met voldoening werd geconstateerd, dat de actie voor de kaasbeurs feitelijk een fiasco werd.

De coöperatieve aankoop had beter kunnen zijn. Verschillende leden geven nog te veel voorkeur aan plaatselijke leveranciers, dit tot concurrerende prijzen genoopt worden door de van te voren bij den bond aangevraagde prijzen. Deze praktijk werd zeer afgekeurd.

Met instemming werd gewag gemaakt van het inkrimpen der regeerings-crisismaatregelen. Zoo ook werd begroet de instelling van het kwaliteitsbureau voor boter, waarvan verbetering van het product verwacht mag worden in het belang van den export. Het verslag werd onder dankzegging goedgekeurd.

De boterbereiding aan kleine zuivelfabrieken.

De heer ir. H. J. Huisman hield een causerie over bovenstaand onderwerp.

Hij begon met zijn dank uit te spreken voor de vriendelijke ontvangst door den voorzitter en zei wederkeerig te hopen op tegemoetkomende en welwillende samenwerking.

De boterbereiding in haar geheel te behandelen zou thans te ver voeren, meende spr., en daarom zou hij zich bepalen tot het naar voren brengen van enkele maatregelen, welke de boterfabricage ten goede zullen komen. Met den secretaris geloofde hij, dat opvoering van de kwaliteit der boter gewenscht is. In het voorbijgaan merkte hij op, dat voor onze kaaspositie voor eerst geen vrees behoeft te bestaan.

Wat den boterexport betreft heeft ons land oorspronkelijk een der belangrijkste plaatsen ingenomen, maar - misschien ingesluiemd daardoor - later werd minder aandacht gewijd aan de kwaliteit. Thans dringt de eisch daarnaar des te meer, omdat Engeland eigenlijk nog maar alléén de vrije markt is en onze export daarheen sterk verminderd is tengevolge van: **a.** ongeregelde aanvoer, **b.** te groote zachtheid van consistentie en **c.** mindere kwaliteit.

Spr. wees erop, dat het kwaliteitsbureau eischen stelt aan de boter, die geleidelijk zullen worden opgevoerd, naarmate de fabrieken zich erbij hebben kunnen aanpassen.

Men mag daar niet afwijzend tegenover staan, want zij zullen aan de welvaart van onzen boerenstand ten goede komen. Er zullen mindere of grootere veranderingen in de fabrieken moeten plaats hebben.

In de eerste plaats is daar de kaasmaker meestal dikwijls ook botermaker, hoewel hij gewoonlijk van dit laatste slechts betrekkelijk weinig af weet. Eisch is dus te kunnen beschikken over een goed onderlegden botermaker.

Grootere aandacht moet besteed worden aan het zuursel. Men gebruike niet (zooals veelal gebeurt) voor kaas en boter hetzelfde zuursel, maar neme voor de boter het speciaal daarvoor bestemde, omdat het een bepaald aroma aan het product geeft.

De roomzuring was het volgende punt, waarop spr. de aandacht vestigde. Gewoonlijk gaat het, zei hij, op goed geluk, maar dat is niet aan te bevelen. Een juiste zuurgraad van den room is alleen te bereiken door dagelijks herhaalde controle, zij is van groote beteekenis voor de kwaliteit der boter. Spr. ging op het technische gedeelte uitvoerig in.

Voorts wees spr. op de pasteurisatie, welke zeer vaak niet op de goede wijze gebeurt, waardoor een kookmaak optreedt. Hij zette uiteen hoe dit werk z.i. dan moet gebeuren, zoodat het tevens ontsmettend werkt. Hierbij wees hij erop, dat de pasteur en het basin zuiver vertind moeten zijn, opdat er geen metaalsmaak aan de boter zal komen. Men lette ook op het te ge-

bruiken nortonwater, want dit kan te zeer ijzerhoudend zijn en dan eenzelfde bijsmaak veroorzaken. Door doelmatig werken kan men een en ander nog wel voorkomen.

Wat het karnen betreft, waarschuwde spr. tegen over-karnen, want men krijgt dan een grove korrel, die door wasschen niet meer is weg te werken. In het algemeen meende spr., dat drie maal wasschen noodig is (vaak doet men het slechts twee keer.)

Het kneeden van de boter eischt veel zorg, men beseffe, dat de boter bij éénmaal kneeden niet droog genoeg wordt. Spr. gaf verschillende wenken hoe men hierbij het beste kon werken. Men werke niet aan één stuk door, maar late de karn zoo nu en dan even stilstaan met het luik naar beneden. Bij gebruik van een kneedbord geldt ook de eisch te zorgen voor voldoende droge boter.

Voor het zouten gebruike men zoo fijn mogelijk zout, wat beter oplost in het botervocht en het „bont” in het product voorkomt,

Tenslotte beval spr. krachtig aan het gebruik van boterspanen en boterstamper ter wille van reinheid en ook, omdat bij werken met de handen (die altijd warmer zijn dan de boter) gebreken aan het product kunnen ontstaan.,

Voor het geven van meerdere voorlichting stelde spr. zich ten allen tijde disponibel.

Nadat eenige vragen, den spreker gesteld, door dezen waren beantwoord, dankte de voorzitter hem hartelijk voor zijn leerzame causerie.

Rondvraag.

Door een vraag over de kaasmakerij en in verband daarmee het zelfkazen ontlokte de heer Henneman een breedvoerige discussie. Als resultaat daarvan kwam naar voren, dat de boeren veelal met meer voordeel de melk naar een fabriek kunnen sturen dan zelf te gaan kazen, hoewel niet ontkend kan worden dat **de kwaliteit van beste boerenkaas niet door fabrieken wordt geëvenaard.**

In Noordholland zijn de boeren minder conservatief dan in Zuidholland, vandaar dat men in eerstgenoemde provincie véél meer zuivelfabrieken aantreft. Bij zelfkazen zal men in den zomer twee maal per dag kaas moeten maken, een werk wat gewoonlijk de boerin verricht. In Zuidholland zijn nog 3300 boerderijen waar zulks gebeurt.

Tenslotte sloot de voorzitter de vergadering op de gewone wijze.

Alkmaarsche Courant 1938-12-09; P.2/72

Verslag Verg. Nw. Bond v. Zuivelfabrieken N.-Holland

ALKMAAR: De voorzitter van den *nieuwen bond van Zuivelfabrieken in N.H.*, de heer A. Schrooder, Heilo wees er in zijn openingswoord der hedenmiddag in het *café Céntral* gehouden algemene vergadering op, dat het mond- en klauwzeer niet vreemd is geweest aan de moeilijkheden die het veehoudersbedrijf in het afgelopen jaar ondervond. De Zuivelbereiding en de varkensteelt staat er niet gunstig voor, doch spr. was van oordeel, dat men met energie moet blijven arbeiden, omdat zich steeds niet-voorziene lichtpunten kunnen voordoen.

De secretaris, de heer T. Groot Cz., Berkhout, deelde mede, dat van den rijkszuivelconsulent bericht van verhindering was ingekomen. Van het buitengewoon lid, de heer J. Lakeman, was bericht ingekomen, dat hij als zodanig bedankt.

Ook de fabrieken te Hem en Venhuizen hadden voor het lidmaatschap bedankt. Verschillende jaarverslagen werden voor kennisgeving aangenomen.

Van de Amsterdamsche fabriek Gebr. Stork N.V. was een uitnodiging ingekomen om 15 Dec.-des morgens 11.30 uur in de fabriek een demonstratie bij te wonen van de moderne Stork Melkpoedermachine.

Besloten werd, dat de voorzitter en de heer Smit de vereeniging zullen vertegenwoordigen.

Aangezien nog slechts 7 fabrieken zijn aangesloten, zegde de voorzitter overweging toe van de gedachte om het bestuur uit drie leden te doen bestaan.

Tot leden van de financiële commissie werden de fabrieken te Weere, Egmond-Binnen en 't Veld aangewezen.

De begrooting voor 1939 werd in ontvangst en uitgaaf vastgesteld op f 457,50.

De omslag voor de leden over 8.5 miljoen K.G. melk werd vastgesteld op 4 cent per 1000 K.G. melk.

Het reservefonds bedraagt nog ruim f 1000, geplaatst bij de Boerenleenbank.

Hierna volgde de uitreiking van de prijzen der gisteren gehouden kaaskeuring. Den eersten prijs behaalde de fabriek „*Brederode*” te Egmondermeer; 2de pr. „*De Hoop*” te Weere; 3de pr. de fabriek te 't Veld.

Na een bemerking van den heer Keesman zegde de voorzitter toe, alsnog pogingen te zullen aanwenden bij fabrieken, die bij geen organisatie zijn aangesloten, tot aansluiting te bewegen. Toen de bond werd opgericht, traden 42 leden toe. Successievelijk liep het ledental terug, ook doordat vele kleine fabrieken in de groote werden opgenomen.

Aangezien het personeel van fabrieken, niet aangesloten bij den *Coöperatieven Bond*, niet tot den botercursus wordt toegelaten, bepleitte de afgevaardigde van de *Vereeniging van Oud-Leerlingen der vakschool voor kaasmakers*, de heer Jimmink, het doen van stappen bij den rijkszuivelconsulent voor het in leven roepen van een cursus, die voor allen toegankelijk is.

De voorzitter zegde toe, dat daaraan eventueel steun zal worden verleend. Hierna sluiting.

1939

Officieel opgeheven (ZJB. '41 blz. 59) per 1 januari 1940

BIJLAGEN

Bijlage-1 Gegevens Zuiveljaarboeken (oude) Bond

Voorzitter			ZJB	
	H. K. Koster Jm. Blauwboer Kzn. H. K. Koster Jm. Blauwboer Kzn J. Veldstra K. Hoogetoorn N. Hoornsman	Wieringerwaard Schagen Wieringerwaard Schagen Opmeer Beemster Wieringerwerf	'26 – '30 '32 '35 '41 '47 '49 – '61 '63 – '67	'35 1 jan. 1935 40 leden '41 1 okt 1940 51 leden '47 1 juli 1946 45 leden '49 29/'51/'53 28 /'55/ 26/'57 23 '59-'61 25/'63 20/'65 15/'67 ?
Secretaris				
	G. Nobel Ir. G. Kranen Ir. T.G. Tomson	Lutjewinkel Alkmaar Heilo	'26 – '41 '49 – '51 '53 – '67	
Onder-Voorz.				
	J. Bark	Middelie	'26	
Leden				
	G Busch	Wormerveer	'26	
	B. Kleijn	Assendelft	'26	
	L. Broekens	Oudendijk	'26	
	A. Commandeur	Spanbroek	'26	
	K. Kuiper	Oostwoud	'26	
Adviseur	dr. L.T.C. Scheij	Hoorn	'26	

Bijlage-2

Gegevens Zuiveljaarboeken Nieuwe Bond v. N.-Hollandsche Zuivelfabrieken

Voorzitter			ZJB	opmerkingen
	Jac. Met A. Schooder	Alkmaar Heilo	'26 '30 – '32	'26 25 leden '30 23 leden / '32 16 leden 6 k en 10 k+b
Secretaris				
	C. den Hartigh A. Schrooder H. T. de Groot	Heerhugowaard Heilo Berkhout	'26 '30 '32	- tijdelijk -
Onder-Voorz.				
			'26	
Leden				
	J. Lakeman	Ilpendam	'26	
	V. Kaij Jz.	hauwert	'26	
	J. Harp	Wogmeer	'26	
	A. Schooder	Heilo	'26	
			'26	
Adviseur			'26	

'41 vermelding opgeheven 1 jan. 1940

Ongeluk in gierkelder goed afgelopen.

Te Lutjewinkel, in de gemeente Winkel (N-H.), heeft Zaterdag j.l. een ernstig ongeval plaats gehad, waardoor vier menschenlevens in groot gevaar werden gebracht.

De heer J. Nobel, landbouwer aldaar, die met zijn zoon bezig was den ierkelder van zijn boerderij schoon te maken, bemerkt dat de pomp, waarmede de kelder werd ledig gepompt, verstopt was geraakt.

Teneinde dit gebrek te verhelpen, opende hij het luik, waarmede de kelder gesloten was, en daalde langs een ladder in den bijna ledigen kelder af, doch word terstond door het verstikkende gas, dat zich daarin had ontwikkeld, bedwelmd, en viel bewusteloos aan den voet van de ladder neder.

Zijn 16-jarige zoon, die het gevaar waarin zijn vader verkeerde bemerkte, riep terstond om hulp, waarop de buurman, de heer F. A. Boekensteijn, toesnelde en in den kelder afdaalde, met het noodlottig gevolg dat ook deze bedwelmd daarin neerstortte.

Hetzelfde lot trof den zoon en een anderen buurman, den heer J. Ham, die, om de twee anderen te redden, ook in den kelder afdaalde, zoodat vier menschen als dood in de verstikkende ruimte lagen.

Een panische schrik ontstond onder de inmiddels toegesnelde menigte, die jammerend heen en weer liep, doch de heer G. Nobel, broeder van bovengemelde. J. Nobel, behield zijn tegenwoordigheid van geest en trad handelend op. Snel bond hij zich een touw onder de armen, nam een tweede touw mede en daalde, na eerst diep adem te hebben gehaald, in den kelder af, bond gauw het touw om een der slachtoffers, waarom het terstond naar boven werd getrokken. Tot viermaal toe herhaalde de heer Nobel deze moedige daad en had de voldoening alle vier personen, hoewel die geheel bewusteloos waren, naar boven te brengen.

Ten spoedigste werden onder zijn leiding de noodige maatregelen toegepast om de levensgeesten weder op te wekken, waarbij de heer dr. Keus, geneesheer te Winkel, die spoedig ter plaatse van het onheil was, de eerste medische hulp verleende.

Langzamerhand keerde bij alle vier de slachtoffers het bewustzijn terug, hoewel hun toestand nog niet zonder gevaar was. Bij een nader onderzoek, dat wij heden (Zondag) instelden, bleek ons, dat zij thans buiten gevaar zijn.

Groote lof komt den heer G. Nobel toe voor zijn zelfopofferende moedige daad, waardoor vier menschen van een wissen dood werden gered.

Grepen uit Land- en Tuinbouw.

Uitbetaling naar gehalte aan kaasfabrieken

(D.E. LANDMAN)

Een punt van belang bij de fabriekmatige zuivelbereiding is de afrekening der melk. Bij zuivel bereiding op de boerderij heeft de veehouder zelf de voordeelen van rijke melk, bij levering aan de fabrieken raakt hij dit voordeel kwijt, wanneer met het gehalte geen rekening gehouden wordt en toch is dit nog steeds op vele plaatsen het geval. De praktische uitvoerbaarheid en de hoge wenschelijkheid van betaling der melk naar gehalte zijn ten volle gebleken.

De *Vereeniging van Oudleerlingen der Rijkslandbouwwinterschool te Schagen* maakt voortdurend propaganda om het melkonderzoek meer en meer burgerrecht te doen verkrijgen. Zij heeft daarvoor te Schagen een *Station voor Melkonderzoek* opgericht en in 1903 een boekje in het licht gegeven tot aanbeveling van en tot handleiding voor de uitbetaling der melk naar gehalte aan kaasfabrieken.

Deze brochure is op hoogst verdienstelijke wijze samengesteld door den heer J. Best Nz. te Berkhout, lid der bovengenoemde Vereniging. Dat het een nuttig boekje is, dat in een behoefte voorziet, blijkt uit het feit, dat in 1906 een tweede druk ervan nodig was en zoo pas is er de derde druk van uitgekomen.

In zijn voorwoord zegt de schrijver, dat met genoegen kan worden geconstateerd, dat de belangstelling voor het uitbetalen naar gehalte steeds grooter wordt.

Verschillende landbouwers zijn van het nut dezer gewichtige zaak doordrongen geworden, terwijl het landbouwonderwijs aan de Winterschool te Schagen, aan de landbouw cursussen op de dorpen en de cursussen voor melkonderzoek van den **Zuivelconsulent te Hoorn** er krachtig toe hebben bijgedragen meer juiste inzichten op dit gebied aan te kweeken en te verbreiden.

Bij de uitgave van dezen derden druk heeft de schrijver van het boekje zooveel mogelijk rekening gehouden met de vorderingen op het gebied van melkonderzoek en waardebepaling der melk.

Het hoogst nuttige boekje: *Uitbetaling naar Gehalte aan Kaasfabrieken*, door J. Best Nz. te Berkhout wordt tegen inzending van 20 cent, franco per post toegezonden door de firma Trapman en Co. te Schagen.

Wie een krachtig pleidooi wenscht te lezen voor de betaling der melk naar gehalte, vindt in dit boekje, wat hij wenscht en tevens de duidelijk omschrijving, hoe dit gehalte wordt bepaald en de waarde der melk wordt vastgesteld.

Wij zullen hier en daar een greep doen uit de brochure om hierdoor mede te helpen het streven om de melk te betalen naar gehalte meer en meer te versterken.

De uitbetaling naar gehalte is de rechtvaardigste wijze van uitbetaling. Aan de zuivelfabrieken in Friesland heeft deze wijze van betaling der melk geheel en al burgerrecht verkregen. Ook in Noord-Holland treffen we ze bij verschillende fabrieken aan. Ongetwijfeld zou het aanbeveling verdienen dit stelsel overal toe te passen. Nu is het een bekend feit, dat in Friesland boter-

bereiding hoofdzaak is en worden daarom bij de uitbetalingen de hoeveelheid melk en het gehalte ervan als maatstaf genomen.

In Noord-Holland is deze quaestie eenigszins anders; hier is kaasbereiding hoofdzaak en boterbereiding vormt een grootere of kleinere bron van neveninkomsten, wat nogal verschillend is, naarmate de avondmelk meer of minder is ontroomd. Uitbetaling naar het vetgehalte alleen is in Noord-Holland niet mogelijk, omdat de natuurlijke verhouding tusschen vet en vetvrije droge stof door de ontrooming verbroken is.

Eenmaal per dag kazen is thans algemeen gebruikelijk. De leveranciers brengen de volle morgenmelk en de gedeeltelijk ontroomde avondmelk. Zij oefenen dus invloed uit op het vetgehalte der door hen geleverde melk en hierin ligt dus een bron van onrechtvaardigheid opgesloten, indien verschillend, wordt ontroomd en de melk eenvoudig per Kilogram en per liter wordt uitbetaald. Door verschillende middelen kan men de afscheiding van room bevorderen en dus de waarde der overblijvende geroemde melk verminderen.

De mogelijkheid om door scherpere ontrooming der avondmelk zich te bevoordelen ten koste van andere leveranciers is zeker een krachtig argument voor de uitbetaling naar gehalte aan kaasfabrieken.

Een tweede argument is, dat de verschillende koeien melk geven van ongelijk gehalte.

Het gehalte der melk is zeer aan schommeling onderhevig.

Het vet kan schommelen tusschen 2% tot 5½%, en de vetvrije droge stof van 7½ tot 9%.

Door ervaring is gebleken, dat de eigenschap van een koe om melk met een hoog gehalte aan vet en vetvrije droge stof te produceren. Overerfelijk is, zoowel in de mannelijke als in de vrouwelijke line en eveneens het omgekeerde, zoodat er bunilic~n a.ui kooien zijn, die]-te en nadere, die dunne nidk geven. Dit brr~e~cl hec•R gele:d id, oprichting d.r runiax<:olcaer crniKnyfCn.

Uitbetaling naar gehalte zal het oprichten van rundveefokverenigingen bevorderen.

Te Twisk is indertijd een leerzame proef genomen over het verschil in waarde der melk. Van dezelfde verkaasde men de melk van 10 koeien met best gehalte tegenover die van 10 koeien niet laag gehalte.

De melk van beide afdelingen werd onder gelijke ontstandigheden verkaasd volgens methode Boekel. De avondmelk werd niet geroemd, doch des morgens flink geroerd; daarna werd de morgenmelk er bijgevoegd. Toen de kazen uit de pers kwamen, zijn ze direct gewogen en had men aan 133 K.G. beste melk 14,75 K.G. kaas, tegenover van 133 K.G. mindere melk 12,10 K.G. kaas.

Berekening der waarde van de melk leert, dat die der 1e afdeling per 100 K.G. f 4,85 bedroeg en die der 2e afdeling f 4,02½.

Het verschil in waarde was f 0.82½ per 100 KG.

Een derde punt om de melk te betalen naar haar gehalte, ligt in de verschillende bedrijven van de leveranciers der fabriek; de een heeft meer „gelde koeien” een ander meer „tijdkalvers” enz.

Ten vierde bestaat er soms groot verschil in de wijze van voeding der melkkoeien, wit invloed heeft op het gehalte.

Het laatste argument is niet het minste, namelijk:

Uitbetaling naar gehalte voorkomt vervalsching:

Het bedriegen wordt bij goede controle onmogelijk.

„Zoo goed als er verschil bestaat in kwaliteit en prijs van alle gondstoffen of andere artikelen, zoo moet er ook verschil in prijs zijn tusschen beste, middelmatige en slechte melk! Het is de billijkheid, de rechtvaardigheid die gebiedt, dat de betaling naar het gehalte geschiedt”, schrijft de heer Best.

Aan de kaasfabriek Aurora te Wieringerwaard wordt sinds 1900 de melk naar gehalte uitbetaald.

Het is daar voorgekomen, dat een leverancier per jaar *f*99,35 meer ontving door uitbetaling naar gehalte in plaats aan enkel naar hoeveelheid en een ander *f*95,29 minder.

De verschillen kunnen kleiner zijn doch ook nog wel groter. De hier behandelde zaak heeft dus een groote financiële betekenis.

De tweede afdeeling van het boekje geeft aan, hoe de uitbetaling naar gehalte wordt uitgevoerd.

Eerst wordt een goede wijze van monsternamen aangegeven. Hierna wordt beschreven de bepaling van het soorlelijk gewicht der melk en het vetgehalte.

Uit het gemiddeld vetgehalte en het S.G. wordt iedere maand van iederen leverancier de waarde berekend en aangegeven in procenten „berekend vet” en deze vermenigvuldigd met de K.G. geleverde melk.

De zuivere opbrengst van de producten der fabriek, na aftrek der onkosten, wordt onder de leveranciers niet verdeeld maar de door hen geleverde K.G. melk alleen, maar naar het aantal der geleverde K.G. berekend vet.

Men kan zelf een melkonderzoeker aanstellen, of in vereniging met eene fokvereniging. Verder biedt het Station voor Melkonderzoek te Schagen, [het onderzoek doen xxx]

Het boekje eindigt met eenige zeer praktische tabellen voor het aflezen van de procenten berekend vet, welke den samensteller zeer veel arbeid hebben gekost, doch nu ook veel waarde hebben.

Wij wenschen den derden druk aan de brochure „*Uitbetaling naar Gehalte aan kaasfabrieken*” in veler handen en hopen, dat de lezing ervan velen tot de overtuiging zal leiden, dat uitbetaling naar gehalte overal dient te worden ingevoerd.

nog uitzoeken

Staat iets over in Leerboek Hylkema blz. 432 -433

Afrekeningsstaat N.-Hollandse kaasfabriek bevat

Datum monster name	Geleverde KG.melk	SG in graden	Vetgehalte in %	Gehalte berekend vet	Grammen berekend vet
4 januari	86	32.3	2.35	5,19	4463
28 januari	71	31.2	2.70	5.48	3891

Formule is ongeveer (Leerboek ter Haar blz 177)

$$t = 1,2 \times f + 2,665 \times d/s$$

t = berekend vetgehalte

d/s = uit tabel te halen (blz. 179 leerboek ter Haar)

Alleen.....dr. Scheij gebruikte andere vermenigvuldiging waarden ??

Bijlage-5

Schager Courant, 1924-05-03: P 9/12

Pasteurisatie van kaasmelk

Onderzoeksresultaten Friese Zuivelbond

De Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland had een commissie ingeteld, welke een onderzoek zou hebben in te stellen naar de voor- en nadeelen, verbonden aan pasteurisatie van de kaasmelk. In het Jaarverslag van den bond over 1923 komen thans mededeelingen voor over de werkzaamheden dezer commissie, waarin het volgende is ontleend:

Aan het einde van het verslagjaar waren reeds 25 fabrieken tot het pasteuriseren der kaasmelk overgegaan. De meeste dezer fabrieken hebben zich daarvoor een complete installatie aangeschaft, bestaande in een grooten z.g. Deenschen pasteur, een regeneratief-koeler en de benodigde pompen.

De redenen, waarom men tot pasteurisatie van de kaasmelk is overgegaan, zijn voornamelijk de volgende: men hoopte de kwaliteit van het product te verbeteren en een grootere bedrijfszekerheid benevens een grootere kaasopbrengst te verkrijgen, en de veeziekten gemakkelijker te kunnen bestrijden.

Wat de verbetering der kwaliteit betreft, daarvan heeft de commissie bij haar proefnemingen met hoog-pasteurisatie (85-95o C.) weinig of niets kunnen bespeuren. Men dient hier onderscheid te maken tusschen „aard van het zuivel” en „reuk en smaak”. Wat het eerste aangaat bleek bij de proefnemingen, dat bijv. de gebreken „los” en „fijngaterig” na pasteurisatie der kaasmelk niet minder sterk optraden. Overigens is de commissie van oordeel, dat men wel kaas met uitstekend zuivel kan maken, wanneer de kaasmelk gepasteuriseerd is geworden.

Ook bij de bondskaaskeuringen blijkt zeer weinig van een beter product aan de fabrieken, welke de kaasmelk pasteuriseren. Ten opzichte van den smaak meent de commissie, dat deze in zeer vele gevallen niet beter, eerder slechter wordt door het pasteuriseren; het gebrek „bitter” komt nogal eens voor. Ook kon dikwijls worden waargenomen, dat de kaas in geringere mate den typischen kaassmaak bezat dan de rauwe kaas; over het algemeen rijpt de uit gepasteuriseerde melk bereide kaas minder goed.

Het is juist gebleken, dat uit gepasteuriseerde kaasmelk meer kaas wordt verkregen dan uit rauwe melk. Deze meerdere opbrengst zal den eenen tijd van het jaar meer bedragen dan den anderen, gemiddeld kan gerekend worden op circa 0.7 á 0.8 K.G. kaas meer uit 100 L. melk bij hoog-pasteurisatie in een Deenschen pasteur; bij pasteurisatie in een regeneratief-pasteur is de meerdere opbrengst geringer.

Na aftrek van het bedrag voor het verlies aan boter (aan de kaasmelk moet méér vet worden toegevoegd) en de meerdere onkosten, blijft er ten slotte als netto-winst bij het pasteuriseeren een bedrag over, dat op 10 a 15 cents per 100 Kg. volle melk kan worden gesteld, waarbij dan de prijzen voor kaas uit gepasteuriseerde en uit rauwe melk gelijk genomen zijn,

Pasteurisatie van in hygiënisch opzicht gevaarlijke of verdachte melk zou, volgens de commissie, het werk van den gezondheidsdienst voor vee ten zeerste steunen. De kans op besmetting van het jonge vee door het drinken van wei zal door pasteurisatie der kaasmelk voor een groot deel weggenomen kunnen worden. In dit verband kan pasteurisatie der kaasmelk van grote betekenis zijn.

Proeven met z.g. duur-pasteurisatie toonden aan, dat zoowel bij pasteurisatie op 63o C, als op 70o C een verhoogde kaasopbrengst werd verkregen. De meerdere opbrengst was echter bij

hoog-pasteurisatie nogal belangrijk hoger en bij de duur-pasteurisatie waren de resultaten, wat den smaak der kazen betreft, ook niet geheel bevredigend, zij het, dat de eigenaardige pasteurisatie-smaak in mindere mate merkbaar was dan bij hoog-pasteurisatie. De commissie stelt zich voor, de proeven met pasteurisatie bij hoge temperatuur nog eens te herhalen. Toen met de proefnemingen werd begonnen, stand men nog vrijwel vreemd tegenover de bereiding van kaas uit gepasteuriseerde melk. Intusschen heeft men zich door de opgedane ervaringen met de bereiding meer en meer kunnen aanpassen aan de door de pasteurisatie teweeggebracht veranderingen in de samenstelling van de melk. De mogelijkheid is daarom niet uitgesloten, dat de te nemen proeven alsnog tot een ander resultaat leiden.

Bijlage-6

Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland (tot ca. 1930)

Bron: blz. 209 t/m 222 uit Boek 'Zuivelcoöperatie in Nederland' – A.J. Geluk 1967

[209]¹¹¹⁾ De overgang der kaasmakerij van de boerderij naar kleine „samenkazerijen”, welke door enkele boeren voor gemeenschappelijke rekening opgericht en gedreven werden, heeft geruime tijd zijn stempel op de ontwikkeling der Noordhollandse zuivelbereiding gedrukt. Deze bedrijfjes werden in letterlijke zin door de boeren zelf gedreven, zij het dan ook dat zij een kaasmaker in dienst namen voor het dagelijkse werk. De leiders ervan gevoelden reeds vroegtijdig behoefte aan een mogelijkheid tot bespreking der gemeenschappelijke belangen en in 1886 richtten zij de *Vereeniging tot bevordering en verbetering van de zuivelbereiding in Noord-Holland op*.

Dit was een vereniging van kaasfabriekjes waarin aanvankelijk alleen technische onderwerpen besproken werden. Na enkele jaren ging men er ook onderwerpen van algemene aard bespreken en in 1888 sloot zij zich aan bij de *Vereeniging Hollandsch Noorderkwartier* (H.N.K.). Overeenkomstig de doelstelling der vereniging werd geen onderscheid gemaakt tussen door boeren voor gezamenlijke rekening gedreven bedrijven en die, welke door particuliere ondernemers met een winst oogmerk gedreven werden. Het onderscheid tussen deze beide bedrijfstvormen was trouwens in Noord-Holland in die tijd niet scherp te trekken.

Niettemin gevoelde men bij het toenemend aantal op onderlinge grondslag gedreven fabriekjes behoefte aan meer intensieve behartiging der gezamenlijke belangen en op 29 januari 1906 werd een *Bond van Zuivelfabrieken (B.v.Z.)* opgericht, waarvan volgens art. 5 zijner statuten gewone leden konden zijn „rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen, die op coöperatieve grondslag de zuivelbereiding in practijk brengen”. De Bond werd in Schagen gevestigd. Bij de oprichting bleek hoezeer men nog moest wennen aan uitgaven ter behartiging van gemeenschappelijke belangen. De voorzitter der vergadering, namens zijn fabriek sprekende, wees er op dat door de Friese fabrieken in 1904 aan de Bond een omslag van 3 cent per 1000 kg melk betaald moest worden.

Werd dit ook hier het geval, dan zou bijvoorbeeld door zijn fabriek *f* 30,- omslag plus *f* 5,- contributie betaald moeten worden, hetgeen de deelhebbers niet wensten. Er werden echter ook andere stemmen gehoord. *D. de Boer Dz.* te Stompvoren betoogde dat 3 cent per 1000 kg melk op een bedrag van *f* 50.000,- - blijkbaar de omzet van een fabriekje met ± 1 miljoen kg melk - van geen betekenis was om daarmede tot een krachtige behartiging van de belangen der leden te komen. Het betreffende artikel werd tenslotte aangenomen met 18 tegen 13 stemmen, maar van de 90 daartoe in aanmerking komende fabriekjes traden er slechts 27 als lid toe.

De doelstelling van de Bond werd in de statuten op dezelfde wijze omschreven als dit door andere eerder opgerichte zuivelbonden was geschied; [210] bij de middelen om dit doel te bereiken vinden wij hier bovendien de bepaling „dat de leden voor de afgevaardigden van elk gewoon lid en de bestuursleden al hunne inrichtingen en werkplaatsen, waar zuivelproducten bereid worden, open en toegankelijk hebben te stellen”. Blijkbaar hield dit verband met de technische inslag, die het werk van de Bond vooral de eerste jaren had en de controle op de producten, welke toen een aanvang nam.

¹¹¹ Oorspronkelijke blz. nummer in 'Boek zuivelcoöperatie in Nederland Geluk'

Volledig boek als pdf versie ophalen: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/Boek-Geluk-V-1.pdf

De gezamenlijke aankoop van benodigdheden voor de aangesloten fabrieken – „Coöperatief Magazijn” genoemd - werd direct ter hand genomen en in 1907 werd de eerste kaaskeuring gehouden. Aan de hand van bij de keuringen door de fabrieken in te vullen vragenlijsten werden inlichtingen verstrekt omtrent de bereiding en de verzorging der gekeurde kazen en regelmatig werd een zgn. „kaasproef” besproken, waarbij de beste bereidingswijze van kaas werd nagegaan.

Een ander punt, dat wij herhaaldelijk op de agenda der vergaderingen aantreffen, was een poging tot verlaging der wik- en weeglonen op de kaasmarkten. Ditzelfde onderwerp kwam ook vrij regelmatig voor op de agenda's der eerdergenoemde verenigingen ter behartiging der zuivelbelangen in Noord-Holland. Men achtte deze lonen veel te hoog naar verhouding van hetgeen door de kaasmarkthoudende steden terzake werd gedaan. Een onderwerp dat hiermede verband hield, maar dat ook het gevolg was van het bezwaar om kaas in stapels op de verschillende markten aan te bieden, was het verkopen van kaas op monster. Dit plan kwam in 1907 naar voren, maar zou pas vele jaren later en dan nog maar ten dele tot uitvoering komen. Bij de bespreking dezer onderwerpen, die meestal eerst in commissieverband plaats vond, werd samengewerkt met bekende kaashandelaren, waarvan verschillenden buitengewoon lid van de Bond waren.

Al spoedig kreeg men te maken met moeilijkheden in verband met de ijkwet tengevolge van de uiterst eenvoudige weeg- en meetapparaten, die in verschillende fabriekjes gebruikt werden. In verband met de bezwaren, welke de fabrieken van de bedrijfsbelasting ondervonden, wendde men zich tot de Zuid-Nederlandsche Zuivelbond, wiens voorzitter (*J. Truijen*) op dat punt al belangrijk werk had gedaan. Bij het ontwerpen van model-statuten en reglementen voor de fabrieken wendde men zich tot de Friese Zuivelbond. Zo groeide men naar een onderlinge samenwerking met andere zuivelbonden, maar de definitieve stap daartoe deed men in Noord-Holland pas in 1914, toen tot aansluiting bij de F.N.Z. besloten werd.

In het jaar van oprichting van de Bond werd op initiatief van de H.M.v.L. te Hoorn een kaascontrolestation opgericht. De aanleiding hiertoe was de zgn. „kaaskwestie” (kaascontrole), die in het volgend hoofdstuk wordt behandeld. De moeilijkheid was dat men in die tijd nog niet over goede kaasmerken beschikte, terwijl de handel, die in Noord- zowel als in Zuid-Holland bij de afzet van het produkt een machtige positie innam, zich [211] tegen de controle en in het bijzonder tegen het merken der kaas verzette. In Noord-Holland beschikte men alleen over een zgn. prikmerk en dit voldeed niet.

Ook de Bond kreeg herhaaldelijk met de kaascontrole te maken en dit beïnvloedde het jonge leven dezer organisatie in vrij sterke mate. In de algemene vergadering van de Bond op 11 maart 1908 werd een motie aangenomen, waarbij het bestuur gemachtigd werd de aansluiting der fabrieken bij het station te bevorderen. Dit bleek echter geen voldoende levensvatbaarheid te hebben en werd in 1912 opgeheven. Het instrumentarium van het station werd door de Bond overgenomen en deze zette hiermede, met medewerking van de zuivelconsulent, de kaascontrole voort, maar ook dit werd geen succes.

Wij wezen er reeds op dat de handel bij de kaasafzet een overwegende invloed had. Dit leidde er toe dat in de vergaderingen van de Bond herhaaldelijk de gedachte werd uitgesproken om tot de vorming van een eigen exportvereniging te komen, terwijl men pogingen deed om afnemers in het buitenland te vinden door inzending van kaas op enkele buitenlandse tentoonstellingen van voedingsmiddelen. Deze pogingen hadden echter te weinig achtergrond om tot resultaat te leiden en de Bond achtte men niet het aangewezen lichaam om zelf met de export te beginnen.

Intussen werd met het andere werk doorgegaan en in 1909 kwam de opleiding van het personeel op de agenda, hiertoe aangemoedigd door de zuivelconsulent, die ook op het gebied der kaaskeuringen en de proefnemingen zeer actief was. In 1910 kwam een vakschool voor kaasmakers tot stand, waartoe samengewerkt werd met H.N.K. en de *Bond van Kaasmakers*, terwijl hiervoor financiële steun verkregen werd van de fabrieken (f 3,- per fabriek) en de overheid. De lessen werden gedurende de wintermaanden tweemaal per week door de zuivelconsulent gegeven.

In dezelfde tijd begon zich in Noord-Holland de gedachte aan een andere vorm van samenwerking bij de fabriekmatige zuivelbereiding te ontwikkelen. Het systeem van het verwerken der melk in de kleine dagkaasfabriekjes was in feite hetzelfde gebleven als de kaasbereiding op de boerderij, met dit verschil, dat het kaasmaken voor gezamenlijke rekening van kleine groepjes boeren geschiedde en alleen de bereiding der boter op elke boerderij afzonderlijk plaats vond. Van dit laatste wilde men echter ook af en bij menige boer - en vooral boerin - bestond de wens om de melk tweemaal per dag zoet aan de fabriek te leveren.

Daar kwam bij dat de vorm van samenwerking in de kleine fabriekjes op den duur niet voldeed. Een klein groepje boeren, soms maar enkelen, droeg de lasten der samenwerking en de zgn. „inbrengers” kregen een weliswaar wat lagere prijs voor hun melk, maar ze droegen geen verantwoordelijkheid en deze werd groter naarmate de fabriekjes ouder werden en men lang niet overal voor behoorlijke afschrijving en reservering had gezorgd. Elders nam men de ontwikkeling der werkelijk [212] coöperatieve fabrieken waar en uit de voorlichting, die men vooral van de zuivelconsulent ontving, bleek wel dat er door een verwerking der volle melk in de fabriek een betere opbrengst was te verwachten.

Op deze wijze kwam men in Noord-Holland tot de tweede concentratieronde, want het lag voor de hand dat met deze modernere werkwijze ook de stichting van grotere fabrieken gepaard zou gaan. In 1911 werden in de gemeente Zijpe twee kleine kaasfabrieken opgeheven, die opgingen in de *Coöperatieve Zuivelfabriek „Eensgezindheid”* te St. Maartensbrug. „Naar mijn mening”, zegt rijkszuivelconsulent *Dr. L. T. C. Scheij*, „is dit feit als een mijlpaal in de geschiedenis der Noordhollandse zuivelbereiding te beschouwen. In plaats van de zo eenvoudig ingerichte kaasmakerij kwam een voor die tijd modern gebouwde fabriek tot stand en ging men over tot de aanstelling van een beroepsdirecteur ¹¹²⁾. Hij achtte fabrieken waarin de melk van tenminste 1000 koeien volledig verwerkt kan worden de beste oplossing.

Binnen enkele jaren volgde de oprichting van overeenkomstige fabrieken te *Heerhugowaard*, *Opmeer* en *Lutjewinkel*, terwijl andere fabriekjes tot grotere bedrijven uitgroeiden en daarmee deed ook de technisch opgeleide directeur in het Noordhollandse zuivelbedrijfsleven zijn intrede. Mede hierdoor zou echter na verloop van enkele jaren een strijd ontstaan tussen de aanhangers van de „grote” en die van de „kleine” fabrieken. De grote fabrieken namen, met behoud van het 40+ Edammer produkt, het bereidingssysteem der Friese fabrieken vrijwel geheel over. Dit was ongetwijfeld mede het gevolg van het feit dat in Noord-Holland directeurs werden aangesteld, die hun opleiding in Friesland en aan de Rijkszuivelschool te Bolsward hadden genoten.

Met de totstandkoming der grotere fabrieken, die in het algemeen „zoetfabrieken” genoemd werden, kwam er een streven om van de Bond een apparaat te maken dat de fabrieken in meer opzichten terzijde kon staan, zoals dat ook in andere provincies en vooral in Friesland het geval was. In ditzelfde verband kwam ook de wens naar voren - van de zijde van een tweetal

¹¹² Van gezinsbedrijf tot groot-industrie, een en ander uit de geschiedenis der zuivelbereiding in Noord-Holland van 1890 tot 1940 (niet officieel uitgegeven)

Heruitgave zuivelhistorienederland: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/Van-gezinsbedrijf-tot-grootindustrie-Dr-Scheij.pdf

zoetfabrieken - om zich aan te sluiten bij de F.N.Z. Een hiertoe ingediend voorstel werd echter in 1912 met 66 tegen 6 stemmen ¹¹³⁾ verworpen, omdat men verlies van zelfstandigheid en te hoge kosten vreesde. Ook de zuivelconsulent was aanvankelijk tegen deze aansluiting en ongetwijfeld hebben hierbij de „kaaskwestie” en de wijze waarop men in Friesland de kaascontrole ingericht wenste te zien een rol gespeeld. Men was bang dat de kaasbereiding in Noord-Holland door aansluiting bij de F.N.Z. dezelfde kant uit zou gaan als die in Friesland en het was vooral zuivelconsulent *Dr. Scheij* die hiertegen herhaaldelijk waarschuwde, omdat hij [213] daarvan schade voor de naam der Noordhollandse kaas vreesde. Dit verklaart ook zijn aanvankelijke aarzeling t.a.v. de zoetfabrieken - en de Friese directeuren! Pas toen hij ervan overtuigd was dat zij het Noordhollandse 40+-produkt handhaafden, was zijn twijfel hieromtrent geweken.

Hiermede was echter de tegenstelling zoetfabriek / dagkaasfabriek ¹¹⁴⁾ niet uit de wereld en deze heeft enige jaren de gemoederen in de Noordhollandse Zuivelbond beïnvloed. Door de toename van het aantal grote fabrieken kwamen deze sterker te staan, maar kwamen ook de meningsverschillen met de vertegenwoordigers der kleine fabrieken meer naar voren. De aandrang der grote fabrieken om zich aan te sluiten bij de F.N.Z. werd steeds sterker, omdat deze gebruik wensten te maken van de diensten dezer organisatie en mee wilden spreken in het algemeen verband der zuivelcoöperatie.

Om dit te verwezenlijken, kwamen verschillende gedachten naar voren, zoals de vorming van een aparte afdeling van de F.N.Z. en de vorming van een nieuwe bond der zoetfabrieken tezamen met Zuidhollandse fabrieken. Een der zoetfabrieken trad in 1913 zelfs uit de Bond, omdat deze (nog) niet bij de F.N.Z. was aangesloten. Het gevaar voor splitsing van de Bond, dat door een en ander ontstond, gaf aanleiding tot de benoeming van een commissie om te trachten tot een goede oplossing te komen en in 1914 werd met 97 tegen 9 stemmen besloten tot de F.N.Z. toe te treden.

Hierbij werd overeengekomen dat gedurende de jaren 1914 tot en met 1917 niet meer contributie zou worden betaald dan 1 cent per 1000 kg verwerkte melk, terwijl deze contributie alleen zou worden berekend van de melk van die fabrieken, welke méér dan 1½ miljoen kg melk per jaar verwerkten. Men ziet hieruit dat het de F.N.Z. wel wat waard was om de coöperatieve gelederen op zuivelgebied te sluiten.

Intussen begon de Bond zich meer en meer te ontwikkelen. In 1913 werd bij het secretariaat een assistent aangesteld, die werkzaamheden voor de kaascontrole verrichtte en weeg- en meetwerktuigen aan de fabrieken controleerde. Van laatstgenoemde mogelijkheid werd echter aanvankelijk maar matig gebruik gemaakt. In dezelfde tijd werd een bouwcommissie ingesteld, die onder leiding stond van een der technische directeuren. Men gevoelde hieraan vooral behoefte bij nieuwbouw en verbouwing van dagkaasfabrieken tot boter- en kaasfabrieken. De kleine fabrieken waren van oordeel dat deze commissie te veel in de richting der grote fabrieken stuurde.

Door de aansluiting bij de F.N.Z. kwam ook de kaascontrole in een ander licht, doordat men hierdoor tot beter overleg met anderen kwam. Toch ging de samenwerking in het algemeen verband nog maar schoorvoetend en bleef de Noordhollandse Bond aanvankelijk nog veel zaken zelfstandig [214] regelen, welke door andere bonden in overleg met elkaar door de F.N.Z.

¹¹³⁾ Dit was toen ongeveer de stemverhouding tussen „zoet”- en „dagkaas”-fabrieken.

¹¹⁴⁾ *Dr. Scheij* maakt het onderscheid *boter- en kaasfabriek* en *kaasfabriek*. Wij gebruiken hier en daar de aanduiding „grote” en „kleine” fabrieken.

werden gedaan. In Noord-Holland was men het „zelf doen” nu eenmaal gewend en de dagkaasfabriekjes vroegen ook wel een aparte benadering van sommige vraagstukken.

Dit bleek vooral, toen eind 1914 van regeringswege strenge maatregelen tegen het heersende mond- en klauwzeer werden aangekondigd, waarbij de naar de boerderij teruggaande nevenprodukten tot tenminste 80° C. gepasteuriseerd moesten worden. Voor de kleine fabrieken was deze maatregel niet dan met grote kosten uit te voeren, terwijl men vrij algemeen betwijfelde of ze doeltreffend was. Er volgde van Noordhollandse zijde een reeks besprekingen en verzoekschriften aan de regering om hieraan te ontkomen, met het gevolg dat tenslotte in het betreffende Koninklijk Besluit een ontheffingsclausule werd opgenomen.

Ook het op peil houden van het vetgehalte der Noordhollandse Edammer kaas was in die tijd in het geding en nu kwam het gevaar niet van de zijde der grote, maar van die der kleine fabrieken. Het bleek nl. dat deze laatste gedurende de wintermaanden geen voldoende rekening hielden met de verhouding tussen vetvrije droge stof en vetgehalte der melk, waardoor kaas gemaakt werd met een te laag vetgehalte in de droge stof. *Th. van der Meer*¹¹⁵⁾ hield hierover in de bondsvergadering van 6 augustus 1915 een lezing, waarin hij op dit euvel wees en pleitte voor het nemen van algemene controlemaatregelen, teneinde te voorkomen dat de grote fabrieken in dit opzicht concurrentie zouden ondervinden van de kleine. Ook zuivelconsulent *Scheij* kwam tot de conclusie dat er in dit opzicht iets gedaan moest worden en pleitte voor wettelijke maatregelen inzake de kaascontrole. De vergadering sprak zich dan ook in deze geest uit.

Vooraf in verband met de oorlogsomstandigheden en de verhouding tot de handel, die in Noord-Holland bij de kaasverkoop toen nog een belangrijke rol vervulde, kwam de georganiseerde afzet van kaas in 1916 opnieuw aan de orde. Teneinde een voldoende voorziening van het binnenland te waarborgen en met het oog op de gecentraliseerde invoer door de oorlogvoerende landen werden van overheidswege centrale pakhuizen aangewezen, waaraan de kaas moest worden geleverd, terwijl melklevering naar de grote steden verplicht werd gesteld. Voor het gedeelte der zuivelprodukten dat voor export werd vrijgegeven, werd exportrecht verkregen. Dit had vaak een zeer hoge waarde, dat echter moeilijk was vast te stellen en soms nog moeilijker was te realiseren bij verkoop aan de handel.

Hierdoor kwam opnieuw de organisatie van de verkoop door producenten ter sprake en in 1916 werd hiertoe een commissie ingesteld, die naging of en zo ja op welke wijze dit te realiseren zou zijn. Na uitvoerige besprekingen werd een overeenkomst opgesteld, welke de fabrieken konden aangaan met een commissie, die de [215] levering van de kaas dezer fabrieken zou regelen. Hoewel een aantal fabrieken (96) deze overeenkomst aanging en deze beperkt bleef tot handelingen in verband met de overheidsmaatregelen van die tijd, heeft een ander er toch toe geleid, dat sommige kaashandelaren tot combinatievorming met een aantal fabrieken kwamen, waardoor zij meer zekerheid kregen om regelmatig over een bepaalde hoeveelheid kaas te kunnen beschikken.

Zo kwam in 1916 de *N.V. Gestam*, kaasexportvereniging van zuivelfabrieken te Edam, tot stand, waarin een 16-tal dagkaasfabriekjes samen gingen werken met twee ter plaatse gevestigde kaashandelaren (*J. Groot* en *J. Schardam*). Deze brachten hun zaak in en ontvingen daarvoor een aantal A-aandelen, terwijl de fabrieken over een meerderheid B-aandelen beschikten. Het aandelenkapitaal dezer naamloze vennootschap bedroeg f 500.000,-, dat voor een groot gedeelte geplaatst en volgestort werd.

¹¹⁵⁾ Directeur der C.Z. te Heerhugowaard.

In 1918 werd door een zevental boter- en kaasfabrieken de *Coöperatieve Zuivel-Exportvereniging „Noord-Holland”* opgericht. Deze coöperatie werd naar Fries voorbeeld opgezet en liet te Alkmaar een pakhuis bouwen. In 1919 werd door 12 fabrieken in de omgeving van Hoorn de *Coöperatieve Kaasafzetvereniging „West-Friesland”* opgericht. Deze werd in 1923 opgeheven en van haar activiteiten is weinig bekend. Met *Gestam* en *Noord-Holland* leek aanvankelijk een duurzaam begin te zijn gemaakt met de georganiseerde verkoop van zuivelproducten in Noord-Holland. De moeilijke tijdsomstandigheden waarin zij tot stand kwamen en bezwaren van andere aard hebben er echter toe geleid, dat ook zij na enige jaren tot liquidatie moesten overgaan.

De *Gestam* kon voortbouwen op een gevestigd handelsapparaat en beschikte over een degelijk beheer. Na het vrijkomen van de export omstreeks 1920 slaagde zij erin tot een belangrijk afzetgebied te komen en het merk „Gestam” in een groot aantal landen in te voeren. Verliezen bleven haar echter niet bespaard, hetgeen in hoofdzaak was toe te schrijven aan het teruglopen der prijzen van in voorraad gehouden kaas en devaluatie van het geld, vooral in België en Frankrijk, waarheen een groot gedeelte van haar export ging. In 1925 ontving de *Gestam* ruim 1,7 mln. kg kaas van haar aangesloten fabrieken, terwijl 970.000 kg kaas werd bijgekocht. Het spreekt vanzelf dat hiervoor een flink bedrijfskapitaal nodig was. Haar geldmiddelen waren hiertoe echter ontoereikend en door haar rechtsvorm ontbrak het aan voldoende kredietmogelijkheid. Dit werd na aansluiting bij de *Coöperatieve Zuivelbank* te Alkmaar en borgstelling door de fabrieken-aandeelhoudsters zo goed mogelijk opgevangen, maar dit, zowel als onvoldoende organisatorisch verband in de kring van haar leden bleef toch haar zwakke zijde.

De *Noord-Holland* vertoonde het omgekeerde beeld. De coöperatieve verenigingsvorm en de krachtige organisatorische leiding, vooral van haar voorzitter, *J. Blaauboer*, voor een handelszaak mogelijk wat te idealistisch, gaven haar voldoende krediet- en expansiemogelijkheden, maar hier was het [216] de zakelijke leiding, die faalde. Begonnen met een jonge onervaren directeur en geen relaties slaagde zij er niet in tot bevredigende resultaten te komen. Ook na de in 1922 aangebrachte wijziging in het beheer kwam men niet tot betere resultaten, waarbij niet vergeten mag worden dat deze jonge zaak het moest opnemen tegen vanouds gevestigde handelszaken, die haar zeker niet gunstig gezind waren.

Ook de beide exportverenigingen maakten het elkaar niet gemakkelijk. Voor en na kwamen gevallen van ernstige concurrentie voor. Dit leidde ertoe dat er in 1925 pogingen werden gedaan om tot samenwerking te komen, nadat de *Gestam* op dringend advies van haar directie getracht had haar n.v.-rechtsvorm in een coöperatie om te zetten. Ook in 1920 was daartoe al een poging gedaan, maar in beide gevallen mislukte het, evenals de poging om tot samenwerking te komen. En toch lag deze zo voor de hand. In een bespreking hierover werd terecht opgemerkt dat de *Gestam* als exportzaak sterk en als organisatie zwak, de *Noord-Holland* als exportzaak zwak en als organisatie sterk was. De jaarmzet van de *Noord-Holland* was toen \pm 2,75 mln. kg kaas en 100.000 kg boter.

1924 en 1925 waren voor beide exportverenigingen kritieke jaren en feitelijk is in die jaren beider lot bezegeld. Vier van de *Gestam*-fabrieken traden uit de vennootschap en twee van de zeven *Noord-Holland*-fabrieken verlieten de coöperatie, nadat een voorstel tot liquidatie was verworpen. Men trachtte nog op smaller basis door te werken, maar de moeilijkheden stapelden zich op. Bij de *Gestam* ontstond verschil van mening over de wijze van keuren en afrekenen der ingeleverde kaas. Dit leidde ertoe dat directeur *J. Schardam*¹¹⁶⁾ de verantwoordelijkheid niet langer wenste te dragen. Het gevolg was dat in 1927 elf van de zestien fabrieken uittraden en haar aandelenkapitaal terugontvingen. De overblijvende vijf fabrieken gingen nog

¹¹⁶⁾ *J. Groot* was al eerder uitgetreden.

een jaar door en in 1928 werd de zaak als particuliere onderneming door de familie Schardam overgenomen, waarbij de fabrieken 105 % van hun aandelenkapitaal terugontvingen.

De moeilijkheden bij de *Noord-Holland* (kinderziekten, verlies op voorraden en uitstaande vorderingen) leidden er toe dat jaar na jaar met tekorten gewerkt moest worden. Men trachtte deze op te vangen door de fabrieken jaarlijks 0,1 cent per kg verwerkte melk voor rente en afschrijving te laten bijdragen, terwijl bovendien een korting per kg geleverde kaas werd toegepast. Maar op den duur konden de fabrieken hiermede niet doorgaan, daar zij op deze wijze tot een onvoldoende prijs voor het produkt en tot een te lage melkprijs kwamen, waardoor zij boeren gingen verliezen ¹¹⁷⁾. In verband hiermede trachtte men tot een regeling met de *N.V. Kaashandel-Maatschappij [217] „Gouda”* te komen, die de kaas voor de *Noord-Holland* zou verkopen tegen een bepaalde provisie, waarvoor zij ook het handelsrisico op zich zou nemen. Het apparaat van de coöperatie kon hierdoor belangrijk ingekrompen worden, maar ook dit kwam met de bestaande vereniging niet tot stand.

In 1926 werd besloten de *Noord-Holland* te liquideren. Het liquidatietekort bedroeg ruim 1 cent per kg in het laatste boekjaar door de ledenfabrieken verwerkte melk. Hierbij konden ook de eerder uitgetreden fabrieken statutair worden betrokken, omdat zij nog geen twee jaar geleden uitgetreden waren. Twee fabrieken vormden een nieuwe vereniging („Coport”), die de merken van de oude vereniging overnam en haar verkoop opdroeg aan de Kaashandelmaatschappij "Gouda". Een der „Coport”-fabrieken sloot zich later aan bij de *Nationale Coöperatieve Kaasverkoopcentrale* behorende tot de N.C.Z.-groep te Amsterdam.

Deze nam nog weer later de aandelen van de Kaashandelmaatschappij „Gouda” over en dit was dan ook de enige vorm van georganiseerde zuivelverkoop, welke in Noord-Holland overbleef.

Vooraf de gang van zaken bij de *Noord-Holland* was teleurstellend en enkele grote en steeds groter wordende fabrieken, zoals die te *Opmeer*, welke later ook de „Coport”-merken en -relaties overnam, gingen meer en meer zelf de export ter hand nemen, waardoor de particuliere handel gaandeweg in betekenis afnam.

Wij moeten nu weer terug naar 1915 om te zien hoe het bondsleven zich verder ontwikkeld heeft. Hierin kwam in genoemd jaar nogal enige vooruitgang, maar er ontstonden ook interne moeilijkheden. *H.K. Koster*, in dat jaar voorzitter geworden, voelde zich sterk aangetrokken tot de F.N.Z.-organisatie en hij werd daarin vooral gesteund door de grote fabrieken. Secretaris *G. Nobel* hield zich meer aan de traditionele stijl der Noordhollandse zuivelorganisatie en steunde daarmede - mogelijk ongewild - het voortbestaan der kleine fabrieken. *Nobel* volgde hiermede zijn eigen weg, hetgeen niet wegneemt, dat hij zich met grote ijver aan de Noordhollandse zuivelcoöperatie wijdde.

Een uiting hiervan was een door hem in 1916 in de bondsvergadering gehouden lezing, waarin hij aandacht vroeg voor:

1. een algemene wettelijke kaascontrole;
2. reorganisatie (vergroting der zuivelfabrieken, waarbij betere voorlichting op coöperatief gebied noodzakelijk is;
3. een coöperatieve bankinstelling;
4. voorlichting bij de inrichting en controle op de boekhouding der aangesloten fabrieken;
5. gemeenschappelijke verkoop van zuivelprodukten.

¹¹⁷⁾ Volgens inlichtingen van *J. Veldstra*, oud-directeur der C.Z. te Opmeer, en *D. Jongejans*, oud-directeur der C.Z. te St. Maartensbrug.

H. K. Koster (1877-1952)
(van 1938 tot 1946 voorzitter)

In deze vergadering werd een commissie benoemd ter voorbereiding van een coöperatieve zuivelbank, die in 1918 tot stand kwam, nadat men zich hierover in Friesland georiënteerd had. Een ander gevolg van deze inleiding was dat men een commissie voor landbouwcoöperatie instelde.

In deze jaren deden zich in de Noordhollandse zuivelorganisatie, evenals elders, moeilijkheden voor in verband met de liquidatie der crisismaatregelen, [218] tengevolge van de oorlog 1914-1918, maar in Noord-Holland werden deze sterker gevoeld, omdat hier in die jaren nog zo'n groot gedeelte van de kaasverkoop over de handel liep, waardoor men minder zeggenschap over het produkt had. Bovendien heerste er, zoals reeds vermeld, over verschillende vraagstukken geen eenstemmigheid tussen grote en kleine fabrieken, waardoor spanningen ontstonden, die ook in het bestuur van de Bond tot uiting kwamen.

Deze spanningen werden nog vergroot doordat ongeorganiseerden - boeren zowel als fabrieken - gemakkelijker profiteerden van de omstandigheden (schaarste) dan de georganiseerden.

Dit en het te lang in stand houden der regeringsmaatregelen leidde in 1920 tot een meningsverschil tussen de regering en de F.N.Z., waardoor laatstgenoemde besloot geen vertegenwoordigers aan te wijzen in een gereorganiseerd *Zuivelkantoor*, dat na opheffing der zgn. produktenorganisaties (kaasvereniging, botervereniging en melkproduktenvereniging) en de daarna ingestelde rijkskantoren, de uitvoering der crisismaatregelen op zuivelgebied voortzette. Secretaris *Nobel* dacht daar echter anders over en aanvaardde een bestuursfunctie in het Zuivelkantoor ¹¹⁸⁾, uitgaande van de redenering dat hij hiermede erger kon voorkomen en goed werk kon doen voor de Noordhollandse boeren.

Nobel voelde zich persoonlijk lid van het Zuivelkantoor en werkte daardoor [219] mede aan maatregelen die soms tegen het standpunt van de F.N.Z. ingingen, terwijl hij door zijn werk in Den Haag te weinig tijd overhield voor zijn taak als bondssecretaris. Het waren vooral de voorzitter (*H. K. Koster*) en de ondervoorzitter (*D. de Boer Dz.*) van de Bond, die hiermede in een moeilijke positie kwamen, omdat zij het met het standpunt van de F.N.Z. eens waren, maar toch in eigen organisatie geen voldoende steun vonden om aan het eigenmachtig optre-

¹¹⁸⁾) Ook de directeur van de Friesche Coöp. Zuivel-Exportvereniging, *K. Eriks Azn.*, nam dit standpunt in.

den van *Nobel* een einde te maken. Dit noopte hen in 1920 ertoe als bestuurslid te bedanken, maar na veel overleg en hoewel zij het met de secretaris niet eens konden worden, bleven zij toch weer aan, omdat zij dit in het belang van de Noordhollandse zuivelorganisatie achtten.

Uit het voorgaande blijkt voldoende dat de Noordhollandse zuivelorganisatie geen sterke ondergrond had. Bovendien waren verschillende kleine kaasfabrieken geen coöperaties in de werkelijke betekenis van het woord en het aantal melkleveranciers, dat geen verantwoordelijkheid droeg voor de gang van zaken, was dan ook zeer groot. Het behoeft niet te verwonderen dat dit in een zich ontwikkelende organisatie, welke voor en na verplichtingen op zich moest nemen en naar organisatorische uitbouw streefde, bezwaren opleverde.

Vooraf de grote, steeds in aantal toenemende boter en kaasfabrieken, die als regel de coöperatieve rechtsvorm hadden, gingen deze bezwaren steeds sterker voelen en streefden naar een organisatie op werkelijk coöperatieve basis. Hiertoe werd in 1919 een statutenwijziging van de Bond voorbereid, waarbij de bepaling werd opgenomen dat alleen coöperatief werkende zuivelfabrieken lid van de Bond konden zijn. Deze bepaling werd zo soepel mogelijk gemaakt door aan het betreffende artikel toe te voegen „dat naamloze vennootschappen lid van de Bond kunnen zijn, indien minstens de helft der aandelen geplaatst zijn bij minstens de helft der melkleveranciers”.

Ook deze bepaling was echter nog niet soepel genoeg en men besloot hieraan toe te voegen dat de algemene vergadering hiervan ontheffing kon verlenen. Bij dezelfde statutenwijziging werd de berekening van de omslag, de wijze van verkiezing der bestuursleden en het stemrecht der fabrieken zodanig gewijzigd, dat de grote fabrieken voor het eerst meerderheid van stemmen in de algemene vergadering krijgen.

Het gevolg van een en ander was dat een aantal kleine fabrieken uit de Bond trad. Zij richtten een „*Nieuwe Bond van Zuivelfabrieken*” op en hiermede was de lang gevreesde scheuring tussen „grote” en „kleine” zuivelfabrieken in Noord-Holland toch een feit geworden, al liep deze lijn niet zuiver tussen de beide groepen. In het verenigingsleven der coöperatieve zuivelindustrie heeft deze „Nieuwe Bond” nimmer een rol van betekenis gespeeld. In de dertiger jaren werd hij tengevolge van de crisismaatregelen op zuivelgebied opgeheven en traden de nog lid zijnde fabrieken weer tot de oude Bond toe.¹¹⁹⁾

Een ander gevolg van de hier in het kort geschetste groei der Noordhollandse zuivelcoöperatie is geweest dat lange tijd een groot aantal boeren „los leverancier” der [220] fabrieken bleef. Volgens *Kruithof*¹²⁰⁾ was het gedeelte der melk dat door deze boeren geleverd werd in 1933 nog 40 %.

Het grootste aantal leden van de Bond werd genoteerd in 1918, toen dit 100 bedroeg. In 1919 daalde het tot 94 door samenvoeging van kleinere kaasfabrieken tot één boter- en kaasfabriek. In 1920 geeft de ledenlijst maar 58 fabrieken aan. De sterke daling was het gevolg van de zoëven genoemde uittreding tengevolge van de statutenwijziging. Deze 58 fabrieken verwerkten 80 miljoen kg melk, terwijl de 94 van het vorige jaar 98 miljoen kg melk verwerkten. Het gemiddelde van 1919 was dus ruim 1 miljoen kg, terwijl dat in 1920 bijna 1,4 miljoen kg bedroeg.

¹¹⁹⁾ Toevoeging ZHN.: dat was eind dertiger jaren 1939 / '40

¹²⁰⁾ Gedenkschrift ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Bond van op coöperatieve grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland - Alkmaar, 1956. Gouda
heruitgaven Zuivelhistorienederland: http://www.zuivelhistorienederland.nl/wp_pdf/Fabriek-Bond-mensen_09-11-2006.pdf

G. Nobel (1877-1957)

Niettegenstaande alle moeilijkheden, welke zich voor en na in de Noordhollandse zuivelcoöperatie voordeden, heeft deze zich toch gehandhaafd en tenslotte een gezonde groei te zien gegeven. Er werden kaas- en boterkeuringen gehouden en in 1921 werd een technicus aangesteld. De administratieve controle der boekhouding van de fabrieken werd aanvankelijk door de F.N.Z. en daarna door de Coöperatieve Zuivelbank verricht, voorzover de fabrieken hiervan lid waren. Later besepte men dat dit een taak van de Bond is en werd een afdeling voor administratieve en technische controle aan het bondswerk toegevoegd.

Een belangrijk punt was in Noord-Holland de wijze van betaling der melk. In verband met het aanvankelijk bestaan der zgn. dagkaasfabriekjes, die de afgeroomde avondmelk en de verse morgenmelk ontvingen, werd algemeen een betaling der melk naar berekend vet toegepast. Dit betekent dat behalve het vetgehalte ook 1/3 van de vetvrije droge stof meetelt om tot de berekeningseenheid voor de prijs der melk te komen. Hiertoe moest behalve het vetgehalte ook periodiek het soortelijk gewicht der melk worden bepaald.

Door de Friese Zuivelbond werden in de twintiger jaren uitvoerige proeven gedaan om na te gaan of betaling der melk door boter- en kaasfabrieken alleen naar vetgehalte voldoende nauwkeurig is met het oog op een billijke verdeling van het melkgeld onder de leveranciers (zie blz. 193). Het resultaat van dit onderzoek was dat deze vraag bevestigend kon worden beantwoord.

De boter- en kaasfabrieken in Noord-Holland wensten toen ook op deze eenvoudiger methode van melkprijsberekening over te gaan en de Bond stelde een commissie in om dit te onderzoeken. De commissie bracht in 1922 haar rapport uit, waarin zij tot de conclusie kwam „dat er voor de boter- en kaasfabrieken in Noord-Holland geen overwegende bezwaren bestaan om tot betaling der melk alleen naar vetgehalte over te gaan”. Doordat steeds meer fabrieken de volle melk gingen verwerken, is het gevolg hiervan geweest, dat de coöperatieve zuivelfabrieken ook in deze provincie algemeen tot deze betalingswijze zijn overgegaan.

[221] Het produktiepatroon der Noordhollandse zuivelfabrieken is in het algemeen de 40+ Edammer kaas gebleven, hoewel men later meer tot de bereiding van volvette Goudse kaas is overgegaan. Zoals men in andere provincies na de eerste wereldoorlog met een ondermelk-vraagstuk te maken kreeg, was het in Noord-Holland de overtollige wei, waarvoor een oplossing gevonden moest worden.

In de boter- en kaasfabrieken wordt deze wei gecentrifugeerd, maar zij heeft dan nog een behoorlijke waarde als veevoeder en voor de melksuikerindustrie. De *N.V. Hollandsche Melksuikerfabriek (H.M.S.)* begon in 1900 te Uitgeest met de bereiding van melksuiker uit kaaswei, die zij uit de omgeving betrok. In het algemeen wordt hierbij nu met de zuivelfabrieken een prijs voor de af te nemen wei overeengekomen en deze laten het aan de boeren over of zij voor die prijs hun wei geheel of gedeeltelijk willen afstaan.

In de dertiger jaren is men in Noord-Holland begonnen met de plaatsing van melkpoedermachines (aanvankelijk walsensysteem), teneinde gedurende de zomermaanden de hoeveelheid melk voor de kaasbereiding wat in te dammen. Ook gebruikte men deze machines voor het maken van zgn. weibrokken, waarmede men een gedeelte der wei van de zomermaanden naar de winter verplaatste.

Ook de verkoop van consumptiemelk trok meer en meer de belangstelling der Noordhollandse zuivelfabrieken. Het was vooral de C.Z. „West-Friesland” [222] te Lutjewinkel die zich hierop ging toeleggen door stichting van verkoopfilialen te Amsterdam en in het Gooi ¹²¹).

In 1934 werd besloten tot versterking van het secretariaat door de aanstelling van een landbouwkundig ingenieur als adjunct-secretaris (*Ir. G. Kranen*), die in 1938 *G. Nobel* opvolgde. Na enige jaren van voorbereiding ontstond onder zijn leiding een bondsapparaat van betekenis en werd ook het probleem der losse leveranciers bij de fabrieken, met medewerking van de Commissie voor Landbouwcoöperatie, grondig aangepakt.

Bij het doorlezen der verslagen en notulen kan men niet aan de indruk ontkomen dat het in het eerste tiental jaren van het bestaan van de Bond nog een zoeken en tasten in verschillende richtingen is geweest. Er werd veel en lang vergaderd, maar de veelheid van onderwerpen welke aan de orde kwamen, stond een grondige behandeling in de weg. Dit was vooral het gevolg van het feit dat de Bond niet over een apparaat beschikte, dat deze onderwerpen voldoende kon voorbereiden en de genomen besluiten kon uitwerken. Men beschikte alleen nog maar over een secretaris, die niet eens al zijn tijd aan de Bond kon besteden en zeer matig - om niet te zeggen slecht - betaald werd. Pas toen men aan de technische uitbouw van het secretariaat begon, kon ook het zuivelorganisatieleven in Noord-Holland andere vormen gaan aannemen, maar zoals wij reeds gezien hebben, kwam men hier pas in de dertiger jaren toe.

Een en ander neemt niet weg dat er voor die tijd belangrijke initiatieven werden genomen. Wij noemden reeds de Coöperatieve Zuivelbank; in 1919 werd door toedoen van de Bond (opnieuw) een kaascontrolestation opgericht, dat nu, evenals de andere kaascontrolestations, kon steunen op voldoende wettelijke voorschriften en van doelmatige kaasmerken gebruik kon maken. In hetzelfde jaar werd de oprichting van een botercontrolestation voorbereid ¹²²) en medegewerkt aan de oprichting der „*Vereeniging Het Landbouwhuis*”, terwijl in 1921 met medewerking van de Bond de *Gezondheidsdienst voor Dieren* werd opgericht. Tot een geor-

¹²¹ Later zou de verkoop van consumptiemelk georganiseerd in „Melco” een belangrijke afzetmogelijkheid voor de Noordhollandse melk worden.

¹²² De onder controle staande bedrijven in Noord Holland waren tevoren bij het Botercontrôlestation „Zuid-Holland” aangesloten.

ganiseerde verkoop van zuivelprodukten in algemene zin is het niet meer gekomen, al zijn daartoe nog wel eens pogingen in het werk gesteld.

